

Μνήμη
Ἀναστασίου Γ. Λεβέντη

ΑΡΧΑΙΑ ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

2

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ

(AKvΓ²)

© Ίδρυμα Άναστάσιος Γ. Λεβέντης, Λευκωσία 1997

ISBN 9963-560-32-6

Ήλεκτρονική Έκδοση 2010

Παραγωγή: Ν. & Γ. Μπαλιΐ ΑΕ
Άθήνα 1997

ΙΔΡΥΜΑ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ Γ. ΛΕΒΕΝΤΗΣ

ΑΡΧΑΙΑ ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

2

Ε Π Ι Γ Ρ Α Μ Μ Α

ΑΝΔΡΕΑ Ι. ΒΟΣΚΟΥ

ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΚΟΥΡΙΑ
ΔΙΚΑΤΕΡΙΝΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ:
ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΥΚΑΣ
ΕΦΗ ΧΑΤΖΗΑΝΤΩΝΙΟΥ-ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ:
ΠΑΤΡΟΚΛΟΣ ΣΤΑΥΡΟΥ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ 1997

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ἡ ἔκδοση τῆς ἀρχαίας Κυπριακῆς Γραμματείας ἀποτελεῖ μέγα ἔργο φιλολογικῆς, ἱστορικῆς καὶ ἐθνικῆς ὑποδομῆς. Τεκμηριώνει καὶ ἀποκαλύπτει τὰ στέρεα καὶ λαμπρὰ πνευματικὰ θεμέλια τοῦ βίου τοῦ Κυπριακοῦ Ἑλληνισμοῦ. Τέθηκαν αὐτὰ τὰ θεμέλια ἀπὸ τὸν καιρὸ τοῦ ἑξελληνισμοῦ τῆς Κύπρου ἐδῶ καὶ τριάντα πέντε σχεδὸν αἰῶνες καὶ παραμένουν ἔκτοτε δύναμη ζωοποιὸς καὶ πηγὴ ἀένανης δημιουργίας, ἀλλὰ καὶ καταφύγιο ἐλπίδας καὶ δύναμης. Τὸ βιβλίον αὐτὸ εἶναι ὁ δεῦτερος τόμος τῆς *Ἀρχαίας Κυπριακῆς Γραμματείας*.

Πρόκειται γιὰ μιὰ ἐπιστημονικὴ, ἀλλὰ καὶ ταυτόχρονα προσηπτικὴ εὐρύτερο κοινὸ ἔκδοση τῶν κειμένων τῶν ἀρχαίων Κυπρίων συγγραφέων, ἀκόμη καὶ μιᾶς ἀνθολογίας ἐπιγραμμάτων, εἰδους ποιητικοῦ, ποὺ καλύπτει αὐτὸς ὁ τόμος, ἀπὸ τῆ βαθύτατη ἀρχαιότητα μέχρι τὰ πρῶτα χριστιανικὰ χρόνια. Δὲν ἐντάσσεται σ' αὐτὴν ἡ χριστιανικὴ πνευματικὴ παραγωγή.

Ἡ *Ἀρχαία Κυπριακὴ Γραμματεία* μπορεῖ νὰ χαρακτηρισθῆ ἔργο πρωτοποριακὸ γιὰ τὴν ὑπάρχουσα Κυπριακὴ ἐργογραφία, με ἐκδηλῆ τὴν ἐπιστημονικὴ καὶ τὴν πνευματικὴ σημασία τῆς καὶ ἐμφανῆ τὴν ἐθνικὴ τῆς σπουδαιότητα. Ἀναμένεται ὅτι θὰ καταστῆ κοινὸν κτῆμα καὶ σημεῖον ἀναφορᾶς, ὅπως κατ' ἀναλογίαν κατέστη τὸ σπουδαῖο παρεμφερὲς ἔργο τοῦ ἀκάματου ἐρευνητῆ Δρος Κυριάκου Χατζηιωάννου *Ἡ Ἀρχαία Κύπρος εἰς τὰς Ἑλληνικὰς Πηγὰς*, ποὺ μόνον κατὰ ἓνα μέρος συμπίπτει ἀπὸ ἄποψη περιεχομένου με τὸ παρὸν ἔργο, ὅπως καὶ οἱ τίτλοι τους δηλοῦν.

Τὰ ἀρχαιότερα σωζόμενα κείμενά μας ἀνάγονται πιθανότατα στὸν 7ο αἰῶνα π.Χ. καὶ ἐντάσσονται στὸν κύκλο τῆς ἐπικῆς ποίησης (Εὐνῆλος, Κύπρια Ἔπη, Ὀμηρικοὶ Ὕμνοι στὴν Ἀφροδίτη), ἐνῶ τὰ τελευταῖα κείμενα τῆς ἀρχαίας Κυπριακῆς Γραμματείας φθάνουν μέχρι τὰ τέλη τῆς Ρωμαϊκῆς περιόδου. Ποίηση, πεζογραφία (ἱστορικοὶ, ρήτορες, μυθογράφοι, παραδοξογράφοι), ἱατρικὴ καὶ φιλοσοφία εἶναι τὰ εἶδη τῆς ἐργογραφίας τῆς περιόδου αὐτῆς.

Οἱ ρίζες τῆς Κυπριακῆς λογοτεχνίας, ὅπως ἀκριβῶς συμβαίνει καὶ με τὴν καθόλου Ἑλληνικὴ λογοτεχνία, ἰχνηλατοῦνται μέσα στὴν ἀχλὺ τοῦ μύθου. Στὸ πρῶτο, μάλιστα, εὐρύτερο γνωστὸ γραπτὸ κείμενο τῆς ἀρχαίας Κυπριακῆς Γραμματείας, τὰ Κύπρια Ἔπη, ὁ Ἑλληνικὸς καὶ ὁ Κυπριακὸς μῦθος κατὰ μεγάλο μέρος ταυτίζονται.

Καταλυτικὴ ἐπίδραση στὴν Κύπρον καὶ στὴν Ἱστορία τῆς ἄσκησε ὁ Ἑλληνικὸς ἐποικισμὸς τῆς νήσου, κατὰ τὴν Ὑστερά Ἐποχὴ τοῦ Χαλκοῦ. Ἦθη, ἔθιμα, παραδόσεις, θρησκεία, πνεῦμα, γλῶσσα καὶ τέχνη

τῶν Ἑλληνικῶν φύλων, κυρίως τῶν Ἀρχαίων, μεταφυτεύτηκαν στήν Κύπρο καί ἐμβολίασαν τήν ὑφιστάμενη παράδοση χιλιετιῶν.

Ἡ Κύπρος, λόγω καί τῆς γεωγραφικῆς ἀπόστασής της ἀπό τὸ μητροπολιτικὸ κέντρο, μὲ τὸ ὁποῖο διετήρησε πάντοτε ἄρρηκτους δεσμούς, συντηρήσε τήν πανάρχαια Ἑλληνικὴ της παράδοση καί διέπλασε τὸ πολιτιστικὸ της πρόσωπο μὲ μιὰν ἰδιαίτη ἔκφραση μορφῆ καί δύναμη. Ἡ διάσωση τῆς Κυπριακῆς πνευματικῆς παραγωγῆς συνετέλεσε καί συντελεῖ στήν ψυχικὴ, πνευματικὴ καί ἠθικὴ τόνωση τοῦ Κυπριακοῦ Ἑλληνισμοῦ, ποὺ ἀγωνίζεται σήμερον γιὰ φυσικὴ καί ἔθνικὴ ἐπιβίωση μέσα στήν πρωτοφανῆ τραγωδίαν ποὺ προκαλεῖται ἡ βίβανση Τουρκικῆ εἰσβολῆ τὸ 1974 καί ἡ συνεχιζόμενη ἔκτοτε κατοχή.

Ἡ ἔκδοσις τοῦ ἔργου αὐτοῦ ἀποτελεῖ μιὰν ἀκόμη ἔθνικὴ προσφορά τοῦ ἸΔΡΥΜΑΤΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ Γ. ΛΕΒΕΝΤΗΣ, τοῦ ὁποῖου τόσες πολλές καί πολυσήμαντες εἶναι οἱ πολιτιστικῆς, ἐπιστημονικῆς, περιβαλλοντολογικῆς, οἰκολογικῆς καί ἄλλης δραστηριότητες καί οἱ ἔθνικες εὐεργεσίες στήν Κύπρον καί στήν Ἑλλάδα, ἀλλὰ καί διεθνῶς, ὥστε νὰ τίς θεωροῦμε πλέον φυσικῆς καί ἀναμενόμενης. Ὅμως εἶναι μέγιστες καί μοναδικῆς. Ἐκφράζω εὐγνώμονες εὐχαριστίες πρὸς τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιον τοῦ Ἰδρύματος καί ἰδιαίτερον πρὸς τὸν Πρόεδρόν του Πρέσβυ Κωνσταντῖνον Λεβέντη, ποὺ ἀποδέχθηκα τήν εἰσήγησίν μου καί ἀπεφάσισαν τήν ἔκδοσιν τῆς *Ἀρχαίας Κυπριακῆς Γραμματείας* καί ἀνέθεσαν σ' ἐμέ, ὡς μέλος τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου καί ὡς φιλόλογον, τὴν γενικὴ ἐποπτεία τοῦ ἔργου.

Γιὰ τὴν ἔρευνα καί τὴ συγκέντρωση τοῦ ὑλικοῦ, τὴ μετάφραση τῶν κειμένων, τὸ σχολιασμὸ καί τὸν ὑπομνηματισμὸν τους, ἀκόμη καί γιὰ τὸν ἔλεγχον τῆς τελικῆς μορφῆς τοῦ ἔργου, ἐργάστηκαν ἐξ ἀρχῆς μὲ ἐπιμέλεια, ζῆλον καί συνείδησιν εὐθύνης ὁ Ἐπίκουρος Καθηγητὴς τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν Ἀνδρέας Βοσκόσ, ποὺ ἀνέλαβε τὸ κύριον βῆρος τοῦ ἔργου, καί οἱ φιλόλογοι Ἀνδρέας Λουκάς καί Ἐφη Χατζηαντωνίου-Δημοσθένους. Ἀξιωμαθὸν ἐπισημαίνει ὅτι ὑπῆρξεν ἐξ ἀρχῆς ἡ βοήθεια τῆς Χλόης Χριστοδουλίδου. Εὐχαριστῶ πολὺ ὅλους.

Πιστεύω ὅτι ἡ *Ἀρχαία Κυπριακὴ Γραμματεία*, ποὺ θὰ ὀλοκληρωθεῖ σὲ ἕξι τόμους, θὰ καταστῆ σύννοικος καί σύντροφος τοῦ κάθε Ἑλλήνου καί θὰ προβάλλει ὑπερήφανη τὴν Κύπρον στὸ διεθνὲς προσκήνιον ὡς διαχρονικὴ ἔστιον πνευματικῆς, ἐπιστημονικῆς καί γενικῆς πολιτισμικῆς δημιουργίας.

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ

Ὁ δεύτερος αὐτὸς τόμος τῆς Ἀρχαίας Κυπριακῆς Γραμματείας (ΑΚυΓ²), πού ἐκδίδει τὸ κοινωφελές Ἰδρυμα ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ Γ. ΛΕΒΕΝΤΗΣ, περιλαμβάνει 71 ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ, τὸ μέγιστο μέρος τῶν ὁποίων εἶναι χαραγμένα σὲ ἐπιτύμβιες ἢ ἀναθηματικὲς πλάκες πού ἔφερε στὸ φῶς ἡ ἀρχαιολογικὴ σκαπάνη τοὺς τελευταίους αἰῶνες σὲ διάφορα μέρη τῆς Κύπρου. Εἶναι ὅλα γραμμένα σὲ ΓΛΩΣΣΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ, στὴν Πανελλήνια γνωστὴ μορφή τοῦ εἴδους κατὰ κύριο λόγο ἢ στὴν τοπικὴ διάλεκτο, καὶ χαραγμένα σὲ ἀλφαβητικὴ κατὰ κανόνα ἢ σὲ συλλαβικὴ γραφή. Τὸ παλαιότερο ἀπ' αὐτὰ ἀνήκει στὸν 5ον αἰ. π.Χ. καὶ τὰ τελευταῖα στοὺς ὕστερους χρόνους τῆς ἀρχαιότητος, καλύπτοντας διάστημα μᾶς περίπου χιλιετίας τῆς Κυπριακῆς ἱστορίας καὶ φωτίζοντας σημαντικὲς πτυχές τῆς.

Ἔντονος ἦταν –καὶ παρέμεινε ὡς τὸ τέλος– ὁ προβληματισμὸς γιὰ τὸ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ τοῦ τόμου. Στὸν ἀρχικὸ σχεδιασμὸ τοῦ ὅλου ἔργου στὸν τόμο τῆς ποίησης (ΑΚυΓ¹) περιλαμβάνονταν κατ' ἐπιλογὴν τὰ δύο ἐπιγράμματα τοῦ μόνου ἐπώνυμου Κύπριου ἐπιγραμματοποιοῦ Ἀντισθένη ἀπὸ τὴν Πάφο πού σώθηκαν στὴ Δῆλο καὶ ὅσα ἐπιγράμματα βρέθηκαν στὴν Κυπριακὴ γῆ σὲ κατάστασι καλὴ (ἀφήνοντας τὰ λοιπὰ Κυπριακὰ ἐπιγράμματα γιὰ ἕναν ἐκτὸς σειρᾶς τόμο ἀπευθυνόμενον στοὺς εἰδικούς ἐπιστήμονες). Ἡ σημαντικὴ πρόοδος τῆς ὅλης ἐρευνητικῆς προσπάθειας, ὅμως, πρὶν κυκλοφορηθῆ ὁ πρῶτος τόμος, ὀδήγησε στὴν ὄχι εὐκόλῃ ἀπόφασιν νὰ ἀφιερωθῆ στὸ ἐπίγραμμα ὁ δεύτερος τόμος καὶ νὰ περιληφθοῦν σ' αὐτὸν ἐπιπρόσθετα: (α') ὅσα ἐπιγράμματα βρέθηκαν στὴν Κυπριακὴ γῆ σὲ ὄχι καλὴ κατάστασι (τὰ ὑπ' ἀρ. Ε59-71, μὲ πρόσθετους προβληματισμοὺς γιὰ τὴ φύσιν τοῦ τελευταίου καὶ γιὰ τὸ ἂν ὀρισμένα ἀπὸ αὐτὰ εἶναι ὄντως ἕμμετρα, σὲ συσχετισμὸ καὶ μὲ ἄλλα πού δὲν συμπεριλήφθηκαν τελικὰ ἀλλὰ μνημονεύθηκαν ἀπλῶς στὴν Εἰσαγωγὴ καὶ στὰ Σχόλια)· (β') τὰ ἀναφερόμενα σὲ Κύπριους ἐπιγράμματα τὰ ὁποῖα ἀνακαλύφθηκαν ἐκτὸς Κύπρου, προσφέρουν σημαντικὲς πληροφορίες γιὰ τὴν παρουσίαν τοῦ Κυπριακοῦ Ἑλληνισμοῦ σὲ ἄλλα μέρη καὶ δὲν ἀποκλείεται νὰ ἀνήκουν σὲ Κύπριον ποιητὴ (τὰ ὑπ' ἀρ. Ε4, Ε9-11, Ε19, Ε47 καὶ *Ε45, μὲ πάμπολλες ἀμφιβολίες γιὰ τὸ τελευταῖο)· (γ') τὸ ὑπ' ἀρ. Ε53, πού ἀνήκει μὲν χρονικὰ στοὺς πρῶτους Βυζαντινοὺς χρόνους ἀλλὰ μπορεῖ νὰ παραβληθῆ ἀπὸ ἄποψη μορφῆς καὶ περιεχομένου μὲ ἐπιγράμματα τῆς ὕστερης Ρωμαϊκοκρατίας, ὅπως ἴσως καὶ ὅσα μνημονεύονται στὸ σχετικὸ εἰσαγωγικὸ σημείωμα· (δ') πέντε ἐπιγράμματα μὴ προσερχόμενα ἀπὸ ἐπιγραφὰς ἀλλὰ ἀπὸ φιλολογικὰς πηγὰς (*Ε54-55 καὶ

E56-58), τῶν ὁποίων ἡ πατρότητα ἐξακολουθεῖ νὰ προβληματίζει τοὺς ἐρευνητὲς ἀλλ' ἀναμφίβολα ρίχνουν λαμπρὲς ἀκτίδες φωτὸς σὸν μῦθο καὶ τὴν ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς μεγαλονήσου.

Ἄνάλογος ἦταν καὶ ὁ προβληματισμὸς γιὰ τὴ ΜΟΡΦΗ τοῦ ἐδῶ τόμου, σὲ σχέση μετὰ τὸν προηγούμενο. Ἡ σημαντικὴ πρόοδος τῆς ἐρευνας μετὰ τὴν πάροδο τοῦ χρόνου ἐπέτρεπε σὲ ὅλες σχεδὸν τὶς περιπτώσεις τὴ συντάξιν πλήρους κριτικοῦ ὑπομνήματος καὶ πλήρους καταλόγου τῶν- πάμπολλων συχνά- ἐκδόσεων ἢ παραθέσεων ἐκάστου ἐπιγράμματος καὶ τῆς σχετικῆς βιβλιογραφίας, ἀλλὰ καὶ ἀναλυτικῶν σχολίων ποιικῶν (τὸ πλεῖστο μέρος τῶν ὁποίων προοριζόταν ἀρχικὰ γιὰ τὸν ἐκτὸς σειρᾶς εἰδικὸ τόμο). Καταλήξαμε μετὰ πολλοὺς ἐνδοιασμοὺς στὴν παρούσα μορφή: Στὸ πρῶτο μέρος, ΚΕΙΜΕΝΟ μετὰ κατὰ κανόνα ἀναλυτικὸ ΚΡΙΤΙΚΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ στὴν ἀριστερὴ σελίδα καὶ στὴ δεξιὰ σελίδα ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ (στὰ πρότυπα τοῦ προηγούμενου τόμου) καὶ «ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ» (κριτικὲς κατὰ κύριο λόγο ἀλλὰ καὶ λοιπὲς ἐκδόσεις σὲ εἰδικοὺς τόμους ἢ ἐργασίες, εὐκαιριακὲς δημοσιεύσεις ποὺ ἐμφανίζουν ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον γιὰ τὴ μορφή τοῦ κειμένου, βιβλιοκρισιές ἢ ἄλλες ἐργασίες μετὰ κριτικὲς καὶ ἐρμηνευτικὲς παρατηρήσεις ἀξιόλογες)· χρησιμοποιώντας πλήρη ἢ συντομογραφημένα ὀνόματα στὸ κριτικὸ ὑπόμνημα καὶ παραθέτοντας τὶς δημοσιεύσεις συνεπτυγμένες ἢ ἀνεπτυγμένες ὀπτικά (τὴ μὴ μετὰ τὴν ἄλλη ἢ σὲ ξεχωριστὲς γραμμὲς), προσπαθήσαμε νὰ ἀποφύγουμε τὰ ἀντιαισθητικὰ κενὰ στὴν ἀριστερὴ ἢ τὴ δεξιὰ σελίδα ἢ νὰ τὰ καλύψουμε μετὰ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ τῶν ἐπιγραμμάτων κατ' ἐπιλογὴν (ποὺ προέρχονται κατὰ κανόνα ἀπὸ τὸ Τμήμα Ἀρχαιοτήτων τῆς Κύπρου, ἐκτὸς ἀν' ἄλλως δηλώνεται). (β') Στὰ ΣΧΟΛΙΑ τοῦ δευτέρου μέρους συγκεντρώσαμε σὲ εἰσαγωγικὲς σημειώσεις κατὰ ἐπιγράμμα χρήσιμες γενικὲς πληροφορίες γιὰ τὸν τόπο καὶ χρόνον εὑρεσης καὶ τὴ μορφή τῶν ἐπιγραφῶν, τὴ χρονολόγησιν καὶ τὰ χαρακτηριστικὰ τῶν ἐπιγραμμάτων, τὶς ἐκδόσεις καὶ τὴ λοιπὴ βιβλιογραφία, τὴ μορφή καὶ τὸ περιεχόμενό τους· καὶ καταβάλαμε ἰδιαίτερον προσπάθειαν σὸν σχολιασμὸ χωρίων καὶ λέξεων νὰ δώσουμε συνολικὰ ἓνα πλήρη κύκλον λημμάτων γιὰ τὴ γλώσσα καὶ τὸ μέτρο, τὴ δομὴ καὶ τὴ θεματολογία, τὶς ἀντιλήψεις καὶ τὶς ιδέες, γιὰ τὰ μνημονεύμενα πρόσωπα καὶ γεγονότα, γιὰ τὴν αἰσθητικὴν ἀξίαν τῶν Κυπριακῶν ἐπιγραμμάτων, μαζὶ μετὰ τὶς εὐλογὲς κριτικὰς καὶ ἐρμηνευτικὰς παρατηρήσεις. (γ') Περιορίσαμε ἐποὶ μετὰ καὶ τὴν ἐκτεταμένην εἰσαγωγὴν στὴν ὅλη Ἀρχαία Κυπριακὴ Γραμματεία καὶ στὴν Ποίησιν στίς σσ. 37-140 τοῦ πρώτου τόμου- τὴν ἐδῶ Εἰσαγωγήν στὸ ἐλάχιστον, καὶ φροντίσαμε ὥστε καὶ σ' αὐτὸν τὸν τόμον ὁ ἀναλυτικὸς ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΡΧΑΙΩΝ ΛΕΞΕΩΝ ΚΑΙ ΦΡΑΣΕΩΝ ποὺ σχολιάζονται σὸ δεύτερον μέρος -σὲ συνδυασμὸν μετὰ τὶς παραπομπὰς τῶν σχολίων σὸ ἐδῶ κείμενον καὶ στὴν ΑΚυΓ¹- νὰ καθιστᾶ εὐχρηστο τὸ ὅλον ἔργον.

Δὲν ἦταν λίγα καὶ τὰ ἐπιμέρους προβλήματα ποὺ ἔπρεπε νὰ ἀντιμετωπιστοῦν: (α') Πάμπολλες εἶναι οἱ δυσπρόσιτες ἢ/καὶ δυσανά-

γνωστες ἐπιγραφές, μερικὲς δ' εἶναι ἐντελῶς ἀπρόσιτες ἢ ἔχουν ἑξαφανιστῆ (ὅσες κυρίως βρισκόνταν τὸ 1974 σὲ Μουσεῖα καὶ Συλλογὲς ἰδιωτικὲς στίς κατεχόμενες ἔκτοτε ἀπὸ τοὺς Τούρκους εἰσβολεῖς περιοχὲς τῆς βόρειας Κύπρου, κατὰ κύριο λόγο στὴ Σαλαμίνα καὶ στὴν Ἀμμόχωστο, στὴν Κερύνεια, στοὺς Σόλους καὶ στὴ Μόρφου). Μὲ ἐπιτόπια ἔρευνα καὶ μὲ τὴ βοήθεια ἐκτύπων καὶ φωτογραφιῶν, ὅπου ἦταν δυνατό, προσπαθήσαμε νὰ ἔχουμε πιστὴ ἀνάγνωσή τους· σὲ πολλὲς ὁμως περιπτώσεις περιοριστήκαμε κατ' ἀνάγκη στὴ μελέτη καὶ ἀξιολόγησή τῆς—συχνὰ παλαιᾶς καὶ δυσεύρετης— σχετικῆς βιβλιογραφίας, δίνοντας ἰδιαίτερη ἔμφαση σὲ φωτογραφίες τῶν ἐπιγραφῶν ἢ ἐκτύπων τους καὶ σὲ ἀπόγραφα, μὲ προφανεῖς κινδύνους καὶ συνακόλουθους ἐνδοιασμούς. (β') Πολλὰ ἀπὸ τὰ ἐπιγράμματά μας ἔχουν σωθῆ ἀποσπασματικά, συχνὰ σὲ τέτοια κατάσταση ὥστε νὰ εἶναι ἀδύνατη ἡ βέβαιη συμπλήρωσή τους. Καταβάλαμε ἐπίμονες καὶ ἐπιπονες προσπάθειες νὰ δώσουμε ἱκανοποιητικὰ ἀπὸ κάθε ἄποψη συμπληρώματα, ὅχι πάντα μὲ ἀποτελέσματα τέτοια ὥστε νὰ προκρίνουμε υἱοθέτησή τους στοῦ κείμενο ἢ παράθεσή τους στοῦ κριτικὸ ὑπόμνημα ἢ ἀπλῶς ἀναφορὰ τους στὰ σχόλια (*exempli gratia*)· κρατήσαμε πολλὰ συμπληρώματά μας γιὰ περαιτέρω μελέτη· μὰ κι ἔτσι τὰ ἔντονα διλήμματα δὲν ἔχουν παντελῶς ἐκλείψει. (γ') Ἡ γραπτὴ ἀπόδοση τοῦ κειμένου τῶν ἐπιγραφῶν δὲν εἶναι πάντα εὐκόλη, καθὼς δὲν λείπουν τὰ προφανῆ ἢ ἀπλῶς πιθανὰ λάθη τοῦ χαρακτῆ· μὲ πολλὴ φειδῶ εἰσαγάγαμε σὲ ἐλάχιστες περιπτώσεις διορθώσεις στοῦ κείμενο, ἀλλὰ διατηρήσαμε κατὰ κανόνα τὴν ὀρθογραφία τοῦ χαρακτῆ ὅπου κρίναμε ὅτι ὀφείλεται σὲ σκόπιμη ἐπιλογή ἐνδεικτικῆ τῆς τότε προφορᾶς (μὲ τύπους ὅπως τὸ *Κυπρίῶ*, *ἔχι*, *τεμένι*, *ὕμηλικας*, *ὄσοτᾶ* κ. τ. τ.). Πιὸ δύσκολη ὁμως εἶναι ἡ μεταγραφή σὲ ἀλφαβητικὴ γραφὴ κειμένων ποὺ ἔχουν χαραχθῆ σὲ Κυπριακὸ συλλαβᾶριο, καθὼς εἶναι δυνατὴ γλωσσικὰ ἢ ἀπόδοσή τους μὲ διαφορετικὸς τρόπους σὲ πολλὲς περιπτώσεις καὶ οἱ μετρικοὶ κανόνες τῶν Κυπριακῶν ἐπιγραμμάτων συχνὰ δὲν ὀδηγοῦν κατ' ἀνάγκη σὲ μίαν ἀποκλειστικὰ ἐπιλογή· σ' αὐτὲς τὶς περιπτώσεις οἱ προβληματισμοὶ μας ἐκτίθενται στὰ σχόλια. (δ') Οἱ ἐπιφυλάξεις γιὰ τὴν πατρότητα ὅσων ἐπιγραμμάτων σώθηκαν ἐκτὸς Κύπρου σὲ ἐπιγραφές (ὅπως καὶ ὅσων προέρχονται ἀπὸ φιλολογικὲς πηγές), ἐπεκτείνονται γιὰ διαφοροὺς λόγους καὶ σὲ ὀρισμένα ἐπιγράμματα ποὺ διέσωσε ἡ Κυπριακὴ γῆ ἄλλ' ἀναφέρονται σὲ μὴ Κυπρίους ποὺ πεθαίνουν καὶ θάβονται στὸ νησί ἢ ποὺ ἀφιερώνουν ἀναθήματά τους σὲ ἱερά τῆς Κύπρου, μὲ χαρακτηριστικὰ παραδείγματα τὰ ὑπ' ἀρ. E3 καὶ E32. Χρησιμοποιήσαμε μὲ πολλὴ φειδῶ τὸ σύμβολο ἀβέβαιης Κυπριακῆς πατρότητος (*E45 καὶ *E54-55), μολονότι κάποια ἀπὸ τὰ ἐδῶ παρατιθέμενα λοιπὰ ἐπιγράμματα δὲν ἀποκλείεται νὰ ἀνήκουν σὲ μὴ Κύπριο ποιητῆ, καὶ ἐκθέσαμε τὴ σχετικὴ ἐπιχειρηματολογία στὰ σχόλια. (ε') Μὲ τὴν πρόοδο τῆς ἔρευνας καὶ τὴ συσσώρευση ἀξιόλογου ὕλικου, ἡ συνεργατίδα μου Αἰκ. Θε-

οδωροπούλου – τῆς ὁποίας ἡ συμβολή στὴ συγκέντρωση, ταξινόμηση καὶ ἀξιολόγηση τῶν πηγῶν καὶ τῆς βιβλιογραφίας καὶ ἡ συνδρομὴ στὴν ἀρχικὴ φάση τῆς σύνθεσης μὲ εὐστοχες πραγματολογικὲς κατὰ κύριο λόγο παρατηρήσεις γιὰ τὴ σύνταξη τῶν σχολίων ἦταν ἀνεκτίμητη – δέχτηκε εὐχαρίστως εἰσήγησή μου νὰ προβῆ στὴ σύνταξη διατριβῆς μὲ θέμα «Ἔρευνες στὸ Κυπριακὸ ἐπίγραμμα» (*EKvE*) καὶ βασικὰ κεφάλαια τῆ γλώσσα, τὸ μέτρο, τὴν προσωπογραφία, τὴ δομὴ τῶν ἀναθηματικῶν καὶ τὴ δομὴ τῶν ἐπιτύμβιων ἐπιγραμμάτων. Εὐ-λόγο ἦταν νὰ κρατηθῆ ὁ κύριος ὄγκος τοῦ ὑλικοῦ σ' αὐτὰ τὰ κεφάλαια μαζί μὲ τὶς δικές της πρωτότυπες παρατηρήσεις καὶ ἀπόψεις γιὰ τὶς *EKvE*. Συνέπεσε ὅμως νὰ βρισκεται στὸ τελικὸ στάδιο τῆς ὅλης διαδικασίας ἡ διατριβὴ καὶ στὸ τυπογραφεῖο ὁ παρῶν τόμος (τοῦ ὁποίου ἡ σύνταξη κατὰ τὸ κύριο μέρος εἶχε ὀλοκληρωθῆ τὸ φθινόπωρο τοῦ 1995). Μὲ τὴν εὐγενικὴ κατανόηση τοῦ Νικόλα καὶ τῆς Γιόλας Μπαλῆ (Ν. & Γ. ΜΠΑΛΗ ΑΕ) προσθέσαμε στὴν Εἰσαγωγὴ καὶ στὰ Σχόλια παραπομπὲς στὶς *EKvE* κατὰ κεφάλαια καὶ παραγράφους, ὅπως καὶ κάποιες ἀναφορὲς στὴν πρόσφατη βιβλιογραφία. Μὰ τὰ γενικὰ καὶ εἰδικὰ προβλήματα τοῦ παρόντος τόμου ἦταν οὕτως ἢ ἄλλως πολλὰ καὶ μεγάλα, καὶ ἔντονος παραμένει ὁ προβληματισμὸς γιὰ τὴν ὀρθότητα πολλῶν ἀπὸ τὶς ἐδῶ τελικὲς ἐπιλογές μου, ποὺ βεβαίως βαραίνουν ἀποκλειστικὰ ἐμέ.

Ἐγκάρδιες εἶναι οἱ εὐχαριστίες μας σὲ πολλοὺς, φίλους ἀγαπητοὺς καὶ συνεργάτες ἐκλεκτοὺς: Στὴν Αἴκ. Θεοδωροπούλου, γιὰ ὅσα ἀναφέρθηκαν ἤδη καὶ γιὰ τὴν πρόσθετη συμβολὴ της στὴ σύνταξη τοῦ Πίνακα λέξεων καὶ φράσεων· στοὺς ἐξ ἀρχῆς βασικοὺς συνεργάτες τοῦ ἔργου Ἄνδρέα Λουκᾶ καὶ Ἔφη Χατζηαντωνίου-Δημοσθένους, τῶν ὁποίων ὀλόφυξη καὶ σημαντικὴ ἦταν καὶ σ' αὐτὸν τὸν τόμο ἡ συνδρομὴ, κυρίως ὅσον ἀφορᾷ στὴ συγκέντρωση βιβλιογραφίας καὶ φωτογραφιῶν ἀπὸ τὶς βιβλιοθῆκες καὶ τὰ Μουσεῖα τῆς Κύπρου· στὴ σύζυγό μου Ἀσπασία Λιβιέρη, γιὰ τὴ συμβολὴ της κυρίως στὴ συγκέντρωση παράλληλων χωρίων. Στὸν Διευθυντὴ τοῦ Τμήματος Ἀρχαιοτήτων Κύπρου Δῆμο Χρήστου γιὰ τὴν πρόθυμη διευκόλυνση τῆς ἐπιτόπιας ἔρευνας, τὴν προμήθεια φωτογραφικοῦ καὶ ἄλλου ὑλικοῦ καὶ τὴν ἄδεια γιὰ δημοσίευσή του, καὶ στοὺς συνεργάτες του Π. Φλωρεντζο καὶ Σοφ. Χατζησάββα, Μ. Χατζηκωστή, Γιάννη Χατζησάββα καὶ Μ. Χατζηνικολάου, Ξεν. Μιχαήλ, Ἄ. Σάββα καὶ Μ. Πασχάλη, Γρ. Χρήστου καὶ Ἄ. Γεωργιάδη (Λευκωσία), Ἐλ. Προκοπίου καὶ Ὅδ. Μιχαήλ (Λεμεσός), Τ. Ἡροδότου καὶ Ν. Δημητρίου (Πάφος), Ὀν. Λουκαΐδη (Κούκλια), Ἄ. Σάββα (Λάρνακα). Στὴ Θεοδώρα καὶ τὸν Δημ. Πιερίδη καὶ στὴν ἐπιμελήτρια τοῦ Μουσείου Πιερίδη στὴ Λάρνακα Σταυρ. Ξενῆ, ποὺ ἐπέτρεψαν καὶ διευκόλυναν τὴν ἐπιτόπια μελέτη καὶ φωτογράφιση τῶν ἐκεῖ ἐπιγραμμάτων. Στὸν Ἀνώτερο Λειτουργὸ τῶν Πολιτιστικῶν Ὑπηρεσιῶν τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας καὶ Πολιτισμοῦ Κύπρου Στ. Χατζηστυλῆ γιὰ τὴ συνδρομὴ του στὴ

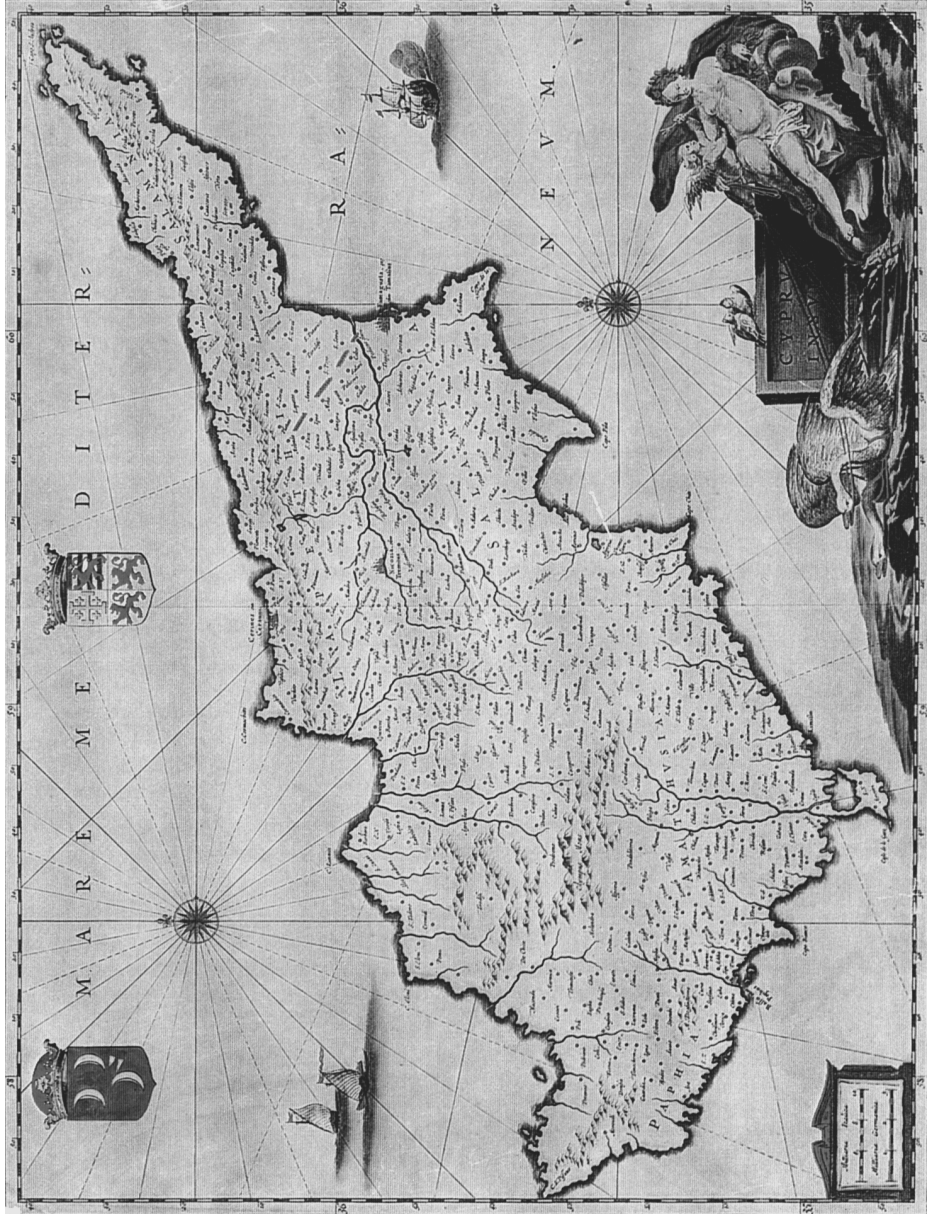
συγκέντρωση τῆς βιβλιογραφίας καὶ τὴν ὄλη συμπαράστασή του. Στὴ συνάδελφο Ἑλ. Μαντζουράνη γιὰ ποικίλη βοήθεια στὸν ἀρχαιολογικό τομέα. Στους λειτουργοὺς τῆς Γαλλικῆς καὶ τῆς Ἀμερικανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν, τοῦ Ἐπιγραφικοῦ Μουσείου Ἀθηνῶν (καὶ ἰδιαίτερα στὴ Μ. Παναγούλη), τῶν Σπουδαστηρίων Γλωσσολογίας καὶ Κλασ. Φιλολογίας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Στὸν Σ. Μαλέκκο πού ἔθεσε φιλικὰ στὴ διάθεσή μας φωτογραφίες ἀπὸ τὸ ἀρχεῖο τοῦ ἀείμνηστου Ἀνδρέα Μαλέκκου, στὸν Γιώργο Γρηγορόπουλο καὶ στὸν Τάκη Λαμπρόπουλο πού φιλικὰ ἐπίσης μᾶς πρόσφεραν σημαντικὴ φωτογραφικὴ δουλειά τους· στὸν καθηγητὴ Μιχ. Δεσμτζάκη, πού πρόθυμα φωτογράφησε γιὰ μᾶς τὸ Ε52, καὶ στὴν Ἀγγελικὴ Χατζηστούλη γιὰ τὴ φωτογραφία τοῦ Ε62. Κι ἀκόμα: Στὶς ἀρχές τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν γιὰ τὴ συστηματικὴ προώθηση τῆς Κυπριολογικῆς ἔρευνας, καὶ στὸ Σπίτι τῆς Κύπρου στὴν Ἀθήνα καὶ τὶς Πολιτιστικὰς Ὑπηρεσίες στὴ Λευκωσία γιὰ τὴ στήριξη τῶν ἐδῶ Κυπριολογικῶν Σπουδῶν μὲ τὴ διοργάνωση Σεμιναρίων καὶ Συμποσίων Κυπριακῆς Λογοτεχνίας καὶ Ἀρχαιολογίας· καὶ σ' αὐτοὺς πού μόχθησαν νὰ φέρουν στὸ φῶς καὶ νὰ προβάλουν τὰ Κυπριακὰ ἐπιγράμματα, ἰδιαίτερα δὲ στους Τ. Β. Mitford, Ο. Masson, Β. Καραγιώργη, Ἰνῶ Νικολάου (πού εὐγενικὰ ἐπέτρεψε νὰ χρησιμοποιήσουμε ἐδῶ φωτογραφίες δημοσιευμένες σὲ ἔργα της) καὶ Κυρ. Χατζηγιάννου (τοῦ ὁποίου τὸ μνημειῶδες πολὺτομο ἔργο *Ἡ Ἀρχαία Κύπρος εἰς τὰς Ἑλληνικὰς Πηγὰς* παραμένει πολὺτιμη πηγή). Ἀμέριστη, τέλος, εἶναι πάντα ἡ εὐγνωμοσύνη μας στὸ ΙΔΡΥΜΑ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ Γ. ΛΕΒΕΝΤΗΣ, πού ἀνέλαβε τὴν ὄχι εὐκαταφρόνητη δαπάνη γιὰ τὴν ἔκδοση τῆς *Ἀρχαίας Κυπριακῆς Γραμματείας*, καὶ στὸν ΠΑΤΡΟΚΛΟ ΣΤΑΥΡΟΥ, πού συνέλαβε τὴν ἰδέα καὶ ἀνέλαβε ἐκ μέρους τοῦ Ἰδρύματος τὴ Γενικὴ Ἐποπτεία τοῦ ἔργου.

Ἀθήνα, Μάρτιος 1997

ΑΝΔΡΕΑΣ Ι. ΒΟΣΚΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	vii
ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ	ix
ΒΑΣΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	1
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ ΑΡΧΑΙΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ	33
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ ΟΡΩΝ	45
ΣΥΜΒΟΛΑ (SIGLA)	48
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	
1. ΤΟ ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ	49
2. ΤΑ ΚΥΠΡΙΑΚΑ ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ	52
3. ΑΝΤΙΣΘΕΝΗΣ Ο ΠΑΦΙΟΣ	60
ΜΕΡΟΣ Α΄. ΚΕΙΜΕΝΟ – ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ	
11a. ΑΝΤΙΣΘΕΝΗΣ Ο ΠΑΦΙΟΣ (Ε1 - Ε2)	64
11b. ΑΝΩΝΥΜΟΙ ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΟΠΟΙΟΙ (Ε3 - Ε71)	70
ΜΕΡΟΣ Β΄. ΣΧΟΛΙΑ	
11a. ΑΝΤΙΣΘΕΝΗΣ Ο ΠΑΦΙΟΣ (Ε1 - Ε2)	151
11b. ΑΝΩΝΥΜΟΙ ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΟΠΟΙΟΙ (Ε3 - Ε71)	197
ΠΙΝΑΚΕΣ	
1. ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΡΧΑΙΩΝ ΛΕΞΕΩΝ ΚΑΙ ΦΡΑΣΕΩΝ	459
2. ΑΡΧΕΣ ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΩΝ (INITIA TITULORUM)	489



ΒΑΣΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ*

- Acts* 1985 *Acts of the International Archaeological Symposium "Cyprus between the Orient and the Occident", Nicosia 8-14 September 1985, Editor: V. Karageorghis, Nicosia (publ. for the Republic of Cyprus by the Department of Antiquities, Cyprus, and printed by Zavallis Press Ltd.) 1986.*
- ΑΚΕΠ* Κυρ. Χατζηγιωάννου, *Ἡ Ἀρχαία Κύπρος εἰς τὰς Ἑλληνικὰς Πηγὰς*, τόμ. Α΄-Στ΄, Λευκωσία 1971-1992 [ἀριθμοί]
- ΑΚυΓ*¹
[*ΑΚυΓ*²: ὁ μετὰ
χειρῶς τόμος]
- ᾽Α. Ἰ. Βοσκοῦ, *Ἀρχαία Κυπριακὴ Γραμματεία*, 1: *Ποίηση Ἐπικὴ Λυρική Δραματικὴ*, Συνεργάτες: ᾽Α. Λουκάς – ᾽Ε. Χατζηαντωνίου-Δημοσθένους, Γενικὴ ἐποπτεία: Πάτροκλος Σταύρου), Λευκωσία (Ἴδρυμα Ἀναστάσιος Γ. Λεβέντης) 1995 [*ΑΚυΓ*^{1β}, 2008² / *ΑΚυΓ*³, 2002: τόμ. 3 *Πεζογραφία*, ᾽Α. Ἰ. Βοσκοῦ (με τὴν ἐπικουρία Αἰκ. Θεοδωροπούλου) / *ΑΚυΓ*⁴, 2007: τόμ. 4. *Ἱατρικὴ*, ᾽Α. Ἰ. Βοσκοῦ / *ΑΚυΓ*⁵, 1999: τόμ. 5. *Φιλοσοφία: Ζήνων ὁ Κιτιεύς*, Κ. Π. Μιχαηλίδη / *ΑΚυΓ*⁶, 2008: τόμ. 6. *Φιλοσοφία: Κλέαρχος Περσαῖος, Δημιῶναξ καὶ ἄλλοι Κύπριοι φιλόσοφοι*, Ἰ. Ταϊφάκου, 2008] [ἀρ.]
- Allen (HOp)* T. W. Allen, *Homeri Opera*, tom. V., Oxonii (Oxford Classical Texts) 1912/1983 (OCT)
- Amandry*
᾽Αντωνιάδης,
Μελέτες
- Βλ. κατωτ. *ἘArg*
Λ. Ἀντωνιάδη, *Μελέτες γιὰ τὴν Κύπρο καὶ τὶς σχέσεις της μετὸν Ἑλληνικὸ κόσμον τὴν περίοδο τῶν Ἀρχαίων Βασιλείων (Γενικὴ Ἱστορία – Θεσμοί – Οἰκονομία καὶ Κοινωνία)*, Λευκωσία

* Δὲν περιλαμβάνονται στὴ Βιβλιογραφία– μετὰ εὐλαχίστους ἐξαιρέσεις– ἄρθρα σὲ περιοδικὰ, τὰ ὅποια δίνονται στὸ κείμενο κατὰ κανόνα μετὰ πλήρη στοιχεῖα καὶ συντομογραφοῦνται μόνο στὰ κεφάλαια ὅπου ἐμφανίζονται συχνά, μετὰ ἀναφορὰ τῆς καθερωμένης συντομογραφίας τοῦ τίτλου τοῦ περιοδικοῦ (βλ. *APH: L'Année Philologique*), τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ τόμου καὶ τῆς χρονολογίας ἐκδόσεως (ἢ καὶ μετὰ τὴν χρῆσιν τῆς συντομογραφίας ὁ.π. = ὅπου παραπάνω).

- 1980 (ἔκδοση Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου Κύπρου)
- Ἄρχιμ. Κυπριανός, Ἰστ. Ἄρχιμανδρίτου Κυπριανοῦ, *Ἱστορία Χρονολογική τῆς Νήσου Κύπρου* (ἐρρασιθεῖσα ἐκ διαφόρων Ἱστορικῶν καὶ συντεθεῖσα ἀπλῆ φράσει ὑπὸ τοῦ τῆς Ἀγιοτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀρχιμανδρίτου Κυπριανοῦ Ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ Κατακλυσμοῦ μέχρι τοῦ παρόντος, ἐν ἣ προσετέθη καὶ ἡ περὶ τῆς Ἀὐτονομίας τῆς Ἱερᾶς Ἐκκλησίας τῶν Κυπρίων Ἐκθεσις τοῦ Ἀοιδίου Ἀρχιεπισκόπου Κυρίου Φιλοθέου Ὁμοῦ καὶ περὶ ἐνδόξων Ἀνδρῶν καὶ Ἁγίων Κυπρίων πρὸς χάριν τῶν φιλοπατρῶν συμπατριωτῶν, ἡδη πρῶτον δι' ἰδίων ἀναλωμάτων τυπωθεῖσα), ἀρπη'. Ἐνετίησιν ἐν ἔτει 1788, παρὰ Νικολάω Γλυκεῖ τῷ ἔξ Ἰωαννίνων
- Athanasakis (HH) A. N. Athanassakis, *The Homeric Hymns (Translation, Introduction and Notes)*, Baltimore and London (The John Hopkins University Press) 1976
- Avraamides, SHCy Ach. Avraamides, *Studies in the History of Hellenistic Cyprus 323-80 B.C. (A Thesis submitted to the Faculty of the Graduate School of the University of Minnesota)*, Michigan (University Microfilms Intern.) 1971
- ΑφιερῶΚ Εταιρεία Κυπριακῶν Σπουδῶν, *Αφιέρωμα στο Βάσο Καραγιώργη / Studies in Honour of Vassos Karageorghis*, ἐπιμέλεια: Γ. Κ. Ἰωαννίδης / editor: G. C. Ioannides, Λευκωσία (Χορηγία Ἰδρύματος Ἀναστάσιος Γ. Λεβέντης) 1992 (- *Κυπριακαὶ Σπουδαί: Δελτίον τῆς Ἐταιρείας Κυπριακῶν Σπουδῶν*, τόμ. ΝΔ'-ΝΕ', 1990-1991)
- Βαρθούνης, ΜΑΜ Μ. Γ. Βαρθούνη, *Μυθολογικά καὶ Λαογραφικά Μελετήματα*, Ἀθήνα (Ἐκδόσεις Τάκη Μιχαλά) 1990
- Bachmann [Bachm.] L. Bachmann, *Anecdota Graeca e codicibus manuscriptoris Bibliothecae Regiae Parisiensis*, vol. I-II, Leipzig 1828-1829
- Bechtel, HPGGr G. Bechtel, *Die historischen Personennamen des Griechischen bis zur Kaiserzeit*, Halle 1917 / Hildesheim (Olms) 1964
- GD -, *Die griechischen Dialekte*, Bde 1-3, Berlin 1921-1924/1963

- LH –, *Lexilogus zu Homer. Etymologie und Stammbildung Homerischer Wörter*, Hildesheim (Olms) 1964
- SGDI Βλ. κατωτ. SGDI
- Bekker (*Anecd. Gr.*) J. Bekker, *Anecdota Graeca*, vol. I-III, Berolini (apud G. Reimerum) 1814-1821 / Graz (Akademische Druck- und Verlagsanstalt) 1965.
- Beloch, GrG J. Beloch, *Griechische Geschichte*, Bde I-III2, Strassburg (Teubner) 1912 – Berlin und Leipzig (Vereinigung wissenschaftlicher Verleger) 1923²
- Bennett, CAGC C. Bennett, *The Cults of the Ancient Greek Cypriots*, Ann Arbor / London 1980 (Published on demand by University Microfilms International)
- Benseler, WGrE G. E. Benseler, *Wörterbuch der griechischen Eigennamen*, Dritte Auflage neu bearbeitet von – , Bde I-II, Braunschweig (Druck und Verlag von F. Vieweg und Sohn) 1875 (in Pape's *Wörterbuch*, Bde III1-2)
- Bergk [B.²/B.⁴] Th. Bergk, *Poetae Lyrici Graeci*, vol. I-III, Lipsiae (apud Reichenbachios) 1853² / (in aedibus Teubneri) 1878-1882⁴ [ἀο.]
- (PLG² / PLG⁴)
- Bernabé (PEG) A. Bernabé, *Poetarum Epicorum Graecorum Testimonia et Fragmenta*, pars I (cum Appendice Iconographica), Leipzig (B.G. Teubner) 1987/ editio correctior: Stuttgartiae et Lipsiae (Teubner) 1996
- Berve, H. Berve, *Das Alexanderreich auf prosopographischer Grundlage*, Bde 1-2, München 1926
- Alexanderreich*
- Boeckh (Bö.) Βλ. κατωτ. CIG
- Boisacq Βλ. κατωτ. *Mélanges*
- Boissonade J. F. Boissonade, *Anecdota Graeca e codicibus regiiis descriptis annotatione illustrativ –*, vol. I-V, Parisiis (Dupont) 1829-1833 / Hildesheim (Olms) 1962
- (*Anecd. Gr.*)
- Βοσκός, ὁ Α. Ἰ. Βοσκοῦ, *Μελέαγρος – Ἀχιλλεύς και Φοῖνιξ (Συμβολή εἰς τὴν ἔρευναν τῆς ἐνότητος τῆς Ἰλιάδος)*, ἐν Λευκωσίᾳ Κύπρου 1974 (Σύνδεσμος Ἑλλήνων Φιλολόγων Κύπρου «Στασίνοσ», *Σειρὰ ἐπιστημονικῶν διατριβῶν*, 1) / Andréas Ioannou Voskos, *Méléagre – Achille et Phénix (Contribution à la recherche de l'unité de l'Iliade)*, trad. Hélène Reeb sous la direction d'Andreas Chatzivas, Besançon (Éditions Pra-

- xandre,) 1997 / Nancy (A.D.R.A), 2010² (*Études anciennes*, 43)
- AKvΓ Βλ. ἄνωτ. AKvΓ
- Bothe (PCGF) F. H. Bothe, *Poetarum Comicoorum Graecorum Fragmenta (post Augustum Meineke)*, Parisiis (Firmin-Didot) 1885
- Βοράχας, EK Φρ. Βοράχας, *Ἑλληνιστικὴ Κύπρος*, Ἀθήνα (Ἐκδόσεις Ἐπικαιρότητα) 1984
- Bruchmann, EpD C. F. Bruchmann, *Epitheta deorum quae apud poetas Graecos leguntur*, Lipsiae (Teubner) 1893 (*Supplement in Roscher's Lex. Myth.*)
- Buck, GD C. D. Buck, *The Greek Dialects (Grammar, Selected Inscriptions, Glossary)*, Chicago (University Press) 1955²
- Bücheler, Kl. Schr. F. Bücheler, *Kleine Schriften*, Bde I-III, Osnabruck (Otto Zeller) 1965
- BullÉ “Bulletin Épigraphique” (σὺν REG) [ἄρ. τόμου, χρονολ., σσ.]
- Burkert, AeEΘ W. Burkert, *Ἀρχαία Ἑλληνικὴ Θρησκεία (Ἀρχαϊκὴ καὶ Κλασσικὴ Ἐποχὴ)*, μετὰφρ. Ν. Π. Μπεξαντάκου – Ἀφρ. Ἀβαγιανοῦ, Ἀθήνα (Ἐκδ. Καρδαμίτσα) 1993 [*Griechische Religion der archaischen und klassischen Epoche*, Uster (W. Kohlhammer) 1977]
- Byrne, S. G. Βλ. κατωτ. LGPN²
- Γεωργῆς, ΑπεΕΠ Γ. Γεωργῆ, *Στις ἀπαρχὲς τῆς ἐλληνικῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς*, Ἀθήνα 1995
- Γεωργιάδης, ΙστΚ Κλ. Π. Γεωργιάδης, *Ἱστορία τῆς Κύπρου*, Λευκωσία 1978²
- Γιαγκουλλῆς Βλ. κατωτ. ΕΕΘηΚ καὶ ΕπεΛΚ
- Cagnat Βλ. κατωτ. IGR
- CAH³ *The Cambridge Ancient History*, vols. I-VII, Cambridge (University Press) 1979³
- Cameron, GrA A. Cameron, *The Greek Anthology (from Meleager to Planudes)*, Oxford (Clarendon Press) 1993
- CEG¹ (Hansen) P. A. Hansen, *Carmina Epigraphica Graeca (saeculorum VIII - V a. Chr. n.)*, Berolini et Novi Eboraci (Walter de Gruyter) 1983 (*Texte und Kommentare. Eine altertumswissenschaftliche Reihe. In Verbindung mit H. Dahlmann, K. von Fritz, A. Heuss, P. Moraux hrsg. von O. Gigon, F. Heinemann, A. Köhnken, O. Luschkat, Band 12*) [ἄρ.]
- CEG² (Hansen) –, *Carmina Epigraphica Graeca (saec. IV a. C.*

- (*CEG*²), Berolini et Novi Eboraci (Walter de Gruyter) 1989 (*Texte und Kommentare*. Eine altertumswissenschaftliche Reihe. In Verbindung mit O. Gigon, A. Heuss, D. Luschnat hrsg. von F. Heinemann und A. Köhnken, Band 15) [ᾶϙ.]
- Cesnola, *Salaminia* A. P. di Cesnola, *Salaminia (Cyprus): The History, Treasures, and Antiquities of Salamis in the Island of Cyprus*, London (Trübner and Co.) 1882 [1884², Whiting and Co.] / repr. Nicosia (Star Graphics) 1993
- Cesnola, *Cyprus* L. P. di Cesnola, *Cyprus: Its Ancient Cities, Tombs, and Temples (A Narrative of Researches and Excavations during ten years' residence as American Consul in the Island)*, London (John Murray) 1877 / New York (Harper & Brothers) 1878², repr. (With a Foreword by St. Swiny) Nicosia (Star Graphics) 1991
- Atlas* –, *A Descriptive Atlas of the Cesnola Collection of Cypriot Antiquities in the Metropolitan Museum of Art*, vol. I-III2, New York 1885-1903 [ᾶϙ.]
- Chadwick, *HerA* M. Chadwick, *The Heroic Age*, Cambridge (University Press) 1912
- Chandler, *InA* R. Chandler, *Inscriptiones Antiquae, pleraeque nondum editae: In Asia Minori et Graecia, praesertim Athenis, collectae. Cum Appendice. Exscriptit edititque Richardus Chandler, s.T.P. Coll. Magd. et Soc. Antiq. Socius*, Oxonii (e typographeo Clarendoniano) 1774 (Prostant apud J. Dodsley, J. Robson, et Tho. Cadell, Londini: et Dan. Prince, Oxonii)
- Chantraine, *GrH* P. Chantraine, *Grammaire homérique*, vols. I-II, Paris 1948-1953
- (*Dict.*) –, *Dictionnaire étymologique de la langue grecque (Histoire de mots)*, vol. 1-4, Paris (Éditions Klincksieck) 1968-1980 (Nouveau tirage, 1-2: 1990 καὶ 3-4: 1984)
- Chavane – Yon [CY] Bλ. κατωτ. *TSa*¹
- ChID* (Durrbach) F. Durrbach, *Choix d'Inscriptions de Délos (avec traduction et commentaire)*, tome premier: *Textes historiques*, Paris 1921 / Hildesheim - New York (Olms) 1976 (*Subsidia Epigraphica*, VI) [ᾶϙ.]
- Christ, *GGrL* W. Christ – O. Stählin, *Geschichte der griechischen*

- Literatur*, München 1920⁶ (βλ. καὶ Schmid – Stählin) (Ἑλλην. μετάφρ. παλαιότερης ἔκδοσης: Ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς Λογοτεχνίας, μτφρ. ὑπὸ Λ. Κώνστα. – Ν. Πολίτου, τόμ. 1-2, Ἀθήναι 1900-1905)
- Christou, *Kourion* Demos Christou, *Kourion: A complete guide to its monuments and local Museum*, Nicosia-Cyprus (Filokipros) 1986²
- CIG II (Boeckh) *Corpus Inscriptionum Graecorum (...) edidit Augustus Boeckhius*, vol. II, Berolini (Reimer) 1843 [ἄρ.]
- CIG III (Boeckh – Franz) *Corpus Inscriptionum Graecorum (...) ex materia collecta ab Augusto Boeckhio edidit Ioannes Franzius*, vol. III, Berolini (Reimer) 1853 [ἄρ.]
- CIL (X1) *Corpus Inscriptionum Latinarum (Consilio et auctoritate Academiae Litterarum Regiae Borussicae editum), Voluminis decimi pars prior: Inscriptiones Bruttiorum Lucaniae Campaniae Siciliae Sardiniae Latinae (...), edidit Th. Mommsen, Pars prior Inscriptiones Bruttiorum Lucaniae Campaniae comprehendens*, Berolini (apud Georgium Reimerum) 1883
- CIS (Nicolaou) I. Nicolaou, *Cypriot Inscribed Stones (Picture Book n^o 6)*, Cyprus 1971 (Republic of Cyprus: Ministry of Communications and Works, Department of Antiquities)
- Clairmont Βλ. κατωτ. *GravE*
- Colin Βλ. κατωτ. Homolle, *FDeI*
- Coll. Alex.* (Powell) I. U. Powell, *Collectanea Alexandrina (Reliquiae minores poetarum Graecorum aetatis Ptolemaicae 323-146 A. C. Epicorum, Elegiacorum, Lyricorum. Cum Epimetris in Indice Nominum)*, edidit –, Oxonii (E Typographeo Clarendoniano) 1925
- Collitz et al. Βλ. κατωτ. *SGDI*
- Comm. Il.* (CII) G. S. Kirk (General editor), *The Iliad: A Commentary*, vol. I-VI, Cambridge (Cambridge University Press) 1985-1993 [vol. I: books 1-4, G. S. Kirk (1985). II: books 5-8, G. S. Kirk (1990). III: books 9-12, B. Hainsworth (1993). IV: books 13-16, R. Janko (1992). V: books 17-20, M. N. Edwards (1991). VI: books 21-24, N. Richardson (1993).]
- Comm. Od.* (COd) A. Heubeck et al., *A Commentary on Homer's*

- Odyssey*, vol. I-III, Oxford (Clarendon Press) 1988-1992 [vol. I: Introduction and Books i-viii, A. Heubeck, Stephanie West, J. B. Hainsworth (1988). II: Books ix-xvi, A. Heubeck, A. Hoekstra (1989). III: Books xvii-xxiv, J. Russo, M. Fernandez-Gatiani, A. Heubeck (1992).]
- Comp. H.* A. J. B. Wace – F. H. Stubbings (edd.), *A Companion to Homer*, London (Macmillan) 1962/1974. Ἑλλην. μετάφρ. Α' μέρους ὑπὸ διαφόρων: Ὀμηρος. *A Companion to Homer*, Ἀθῆναι (Καρδαμίτσα) 1984
- Couat, AleP* Aug. Couat, *Alexandrian Poetry (under the first three Ptolemies, 324-222 B. C.)*, with a supplementary chapter by Em. Cahen, translated by J. Loeb, Chicago (Ares Publishers) 1991
- Couigny* Βλ. κατωτ. *EpAp*
- Couilloud, MFuR* M. - Th. Couilloud, *Exploration archéologique de Délos (Faites par l'École Française d' Athènes): Les monuments funéraires de Rhénée*, Paris (Éditions de Boccard) 1974 [ἀρ.]
- CPG (LS)* E. L. Leutsch – F. G. Schneidewin, *Corpus Paroemiographorum Graecorum*, vol. I-II, Goettingae (Vandenhoeck & Ruprecht) 1839-1851
- Cramer* J. A. Cramer, *Anecdota Graeca e codicibus manuscriptorum bibliothecarum Oxoniensium*, voll. I-IV, Oxford (University Press) 1835-1837 / Amsterdam (Hakkert) 1963
- (*Anecd. Gr. Oxon.*)
- (*Anecd. Gr. Par.*) –, *Anecdota Graeca e codicibus manuscriptis Bibliothecae Regiae Parisiensis*, voll. I-IV, Oxford (University Press) 1839-1841 / Amsterdam (Hakkert) 1967
- Crusius, HerM⁵* O. Crusius, *Herondae Mimiambi (novis fragmentis adiectis. Accedunt Phoenicis Coronistae, Mattii mimiamborum fragmenta et specimina varia)*, Lipsiae (Teubner) 1914⁵ (editio minor aucta et correcta)
- De Heer, MEOE* C. De Heer, *Μάχαρ, εὐδαιμόνων, ὄλβιος, εὐτυχής: A Study of the semantic Field denoting Happiness in Ancient Greek to the end of the 5th century B.C.*, Amsterdam (Hakkert) 1969
- Deecke (InES)* W. Deecke, *Die griechisch-kyprischen Inschriften in epichorischen Schrift, Text und Umschreibung* (in ed. H. Collitz et al., *SGDI*, Band I, Göttingen 1884)

- Denniston (*GrP*) J. D. Denniston, *The Greek Particles*, Oxford (Clarendon Press) 1966 (corrected reprint of 2nd ed.)
- Diehl [D. / D.³]
(*ALG / ALG³*) E. Diehl, *Anthologia Lyrica Graeca*, vol. II, Lipsiae (Teubner) 1925 / E. Diehl – R. Beutler, fasc. 1-3, 1949-1952³ [ἀρ.]
- Diels, *DG* H. Diels, *Doxographi Graeci*, collegit recensuit prolegomenis indicibusque instruxit –, editio quarta: exemplar editionis primae anni 1879 lucis ope impressum, Berolini (de Gruyter) 1965 [ἀρ.]
- Dittenberger Βλ. κατωτ. *OGIS καὶ SIG³*
- Dohm (*Mageiros*) H. Dohm, *Mageiros. Die Rolle des Kochs in der griechisch - romischen Komödie*, München 1964 (*Zetemata. Monographien zur klassischen Alterumswissenschaften*, hrsg. von E. Burg – H. Diller, Heft 32)
- Durrbach Βλ. ἀνωτ. *ChID*
- East. – Knox,
CHIL / IAEA² P. E. Easterling – B. M. Knox, *The Cambridge History of Classical Literature*, edited by –, Cambridge etc. (Cambridge Univ. Press) 1985 / *Ιστορία της Αρχαίας Ελληνικής Λογοτεχνίας*, μτφρ. Ν. Κονομή, Χρ. Γουμπά, Μ. Κονομή, β' έκδ. αναθεωρημένη: επιμέλεια Α. Στεφανή, Αθήνα (Παπαδήμας) 1994
- ÉArg (*Amandry*) P. Amandry, “Sur le concours argiens”, *BCH Suppl.* 6 (*Études Argiennes*) 1980, 211-53
- ECy (*MSW*) A. S. Murray – A. H. Smith – H. B. Walters, *Excavations in Cyprus* (Request of Miss E. T. Turner to the British Museum), London 1900
- ÉDél. J. Pouilloux, “Salamiens de Chypre à Délos”, *BCH Suppl.* 1 (*Études Déliennes publiées à l'occasion du centième anniversaire du debut des fouilles de l'École Française d'Athènes à Délos*) 1973, 399-413
- Edmonds (*FrAC*) J. M. Edmonds, *The Fragments of Attic Comedy after Meineke, Bergk, and Kock (augmented, newly edited with their contexts, annotated, and completely translated into English verse)*, vol. I-III B, Leiden (Brill) 1957-1961
- EEΘηΚ
(Γιαγκουλλής) Κ. Γ. Γιαγκουλλής, *Μικρός ερμηνευτικός και ετυμολογικός θησαυρός της κυπριακής διαλέκτου (Από το δέκατο τρίτο αιώνα μέχρι σήμερα)*, Λευκωσία 1997 (*Βιβλιοθήκη Κυπρίων λαϊκών ποιητών*, αρ. 58)

- Egetmeyer (WIKS) M. Egetmeyer, *Wörterbuch zu den Inschriften im kyprischer Syllabar (Unter Berücksichtigung einer Arbeit von Almut Hinze)*, Berlin/New York (de Gruyter) 1992 (*Kadmos*, Suppl. 3)
- EGr (Kaibel) G. Kaibel, *Epigrammata Graeca ex lapidibus conlecta*, Berlin (u. Frankfurt am Main) 1878/Hildesheim (Olms) 1965 [ἄρ.]
- EGrE (Pfohl) G. Pfohl, *Elemente der griechischen Epigraphik*, Darmstadt 1968 (hrsg. von der Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Darmstadt in der Reihe "Libelli", Band 194)
- EKυE
(Θεοδωροπούλου) Δικ. Θεοδωροπούλου, *Έρευνες στο Κυπριακό Επίγραμμα* (ἐπὶ διδακτορία διατριβή, ὑπὸ δημοσίευση [1999]) [κεφ. καὶ ἄρ.]
- Έλλ. Μυθ. (ΈλλΜ) *Έλληνική Μυθολογία*. Γενική εποπτεία: Ι. Θ. Κακριδής, Αθήνα (Εκδοτική Αθηνών) 1986
- Engel, *Kypros* W. Engel, *Kypros (Eine Monographie)*, Teilen I-II, Berlin (Reimer) 1841
- EpAp (Cougny) E. Cougny (ed.), *Epigrammatum Anthologia Palatina cum Planudeis et Appendice nova Epigrammatum veterum ex libris et marboribus ductorum, annotatione inedita Boissonadii, Chardonis de la Rochette, Bothii, partim inedita Jacobsii, metrica versione Hugonis Grotii, et apparatu critico*, vol. III, Parisiis (Firmin Didot) 1890 [κεφ. καὶ ἄρ.]
- EpEAK
(Γιαγκουλλής) Κ. Γ. Γιαγκουλλή, *Επίτομο ετυμολογικό και ερμηνευτικό λεξικό της κυπριακής διαλέκτου*, Λευκωσία 1992
- Étrennes *Étrennes de septantaine: Travaux de linguistique et de grammaire comparée offerts à M. Lejeune par un groupe de ses élèves*, Paris (Éditions Klincksieck) 1978 (βλ. καὶ Lejeune)
- EΦΘΧ Κέντρο Μελετών Ίερᾶς Μονῆς Κύκκου, *Έλλάδος Φθόγγον Χέουσα (Ή ἀλλοτριώση τῆς Έλληνικῆς Γλώσσας στήν Κύπρο)*, Συντονιστής ἐκδόσεως: Στ. Κ. Περγίχης – Ήπιμελητής ἐκδόσεως: Μ. Ν. Χριστοδούλου, Λευκωσία 1993 (Πρακτικά τοῦ «Συμποσίου γιά τήν Έλληνική Γλώσσα σήμερα στήν Κύπρο, 24-25 Ὀκτ. 1992, Λευκωσία)
- Farnell, CGrS L. R. Farnell, *The Cults of the Greek States*, vol. I-V, Oxford (Clarendon Press) 1896-1909
- FCG (Meineke) A. Meineke, *Fragmenta Comicorum Graecorum*,

- vol. I-V2, Berolini (Reimer) 1839-1857 (vol. IV, *Fragmenta Poetarum Comoediae Novae*, Berolini 1841 / Berlin (de Gruyter) 1970) [ᾠδ.]
- Ferguson, *HATH* W. S. Ferguson, *Hellenistic Athens (An Historical Essay)*, London (Macmillan) 1911
- FGrE* (Page) D. L. Page, *Further Greek Epigrams: Epigrams before A. D. 50 from the Greek Anthology and other Sources, not included in "Hellenistic Epigrams" or "The Garland of Philip"*, edited by–, revised and prepared for publication by R. D. Dawe and J. Diggle, Cambridge (University Press) 1981
- FGrH* F. Jacoby, *Die Fragmente der griechischen Historiker*, Teil. I-III, Berlin (Weidmann) – Leiden (Brill) 1923-1958 / Leiden (Brill) 1957-1969, IIIC fasc. 1: *Commentary on Nos. 608a-608*, by Ch. W. Fornara, Leiden – New York – Köln (Brill) 1994
- Fick, A. Fick, *Die griechischen Personennamen* (nach ihrer Bildung erklärt und systematisch geordnet von –), Göttingen (Vandenhoeck & Ruprecht 1894 (Zweite Auflage mit F. Bechtel)
- GPN* –, *Vorgriechische Ortsnamen als Quelle für die Vorgeschichte Griechenlands*, Göttingen (Vandenhoeck & Ruprecht) 1905
- VOrts* –, *Vorgriechische Ortsnamen als Quelle für die Vorgeschichte Griechenlands*, Göttingen (Vandenhoeck & Ruprecht) 1905
- Fontenrose, J. Fontenrose, *The Delphic Oracle (its Responses and Operations, with a Catalogue of Responses)*, University of California Press 1978
- Delphic Oracle*
- Franz Βλ. ἀνωτ. *CIG* (III)
- Fraser, P. M. Βλ. κατωτ. *LGPN*¹
- Frazer, J. G. Frazer, *Adonis, Attis, Osiris (Studies in the History of Oriental Religion)*, vol. II, London (Macmillan) 1922 (: *The Golden Bough*, vol. IV)
- Adonis* –, *Apollodorus: The Library (with an English Translation)*, vol. I-II, London (Heinemann) – Cambridge Mass. (Harvard University Press) 1921 (LCL)
- Apollod.*
- Fridländer – Hoffleit Βλ. κατωτ. *GrIV*
- Frisk (*GrEW*) H. Frisk, *Griechisches etymologisches Wörterbuch*, Bde I-III, Heidelberg (Winter) 1960-1972/1973²
- GaCy*¹ M. N. Christodoulou – K. Konstantinidis, *A Complete Gazetteer of Cyprus*, vol. I, Nicosia 1987 (Republic of Cyprus. The Cyprus Permanent Committee for the Standardization of Geographical Names)

- Geffken
GHJ, *IKAm* Βλ. κατωτ. *GrE*
E. A. Gardner – D. G. Hogarth – M. R. James – R. E. Smith, “Excavations in Cyprus, 1887-88”, *JHS* 9 (1888) 147-271: κεφ. “VI. Inscriptions of Kuklia and Amargeti”, σσ. 225-63, ὑπὸ E. A. G. – D. G. H. – M. R. J.)
- GIBM (IBrM)* *The Collection of Ancient Greek Inscriptions in the British Museum*, ed. by C. T. Newton, parts I-IV2, Oxford (Clarendon Press) 1874-1916: I. *Attica*, ed. by E. L. Hicks (1874) / II. (“Ch. VI. Krete, Cyprus”), ed. by C. T. Newton (1883) / III. *Priene, Iason and Ephesos*, ed. by E. L. Hicks (1890) / IV1. *Knidos, Halikarnassos and Branchidae*, ed. by G. Hirschfeld (1893) / IV2. *Supplementary and Miscellaneous Inscriptions*, ed. by F. H. Marshall (1916) [ἄρ.]
- GG (Peek) W. Peek, *Griechische Grabgedichte (griechisch und deutsch)*, Berlin (Akademie Verlag 1960 (*Schriften und Quellen der alten Welt hrsg. von der Section für Altertumswissenschaft bei der Deutschen Akademie der Wissenschaften zu Berlin*, Band 7) [ἄρ.]
- Gomme – Sandbach, *Men. Comm.* A. W. Comme – F. H. Sandbach, *Menander: a Commentary*, Oxford (University Press) 1973/1983
- Gomperz, *Hellenica* Th. Gomperz, *Hellenica (Eine Auswahl philologischer und philosophiegeschichtlicher kleiner Schriften)*, Bde I-II, Leipzig (Veit) 1912
- Gow – Page
GrAHE [GP] Βλ. κατωτ. *GrAHE*
A. S. F. Gow – D. L. Page, *The Greek Anthology. Hellenistic Epigrams*, vol. I-II, Cambridge (University Press) 1965 [ἄρ.]
- GravE* (Clairmont) Chr. W. Clairmont, *Gravestone and Epigram (Greek Memorials from the Archaic and Classical Period)*, Mainz on Rhine (Zaber) 1970 [ἄρ.]
- GrE* (Geffcken) J. Geffcken, *Griechische Epigramme*, Heidelberg 1916 (*Kommentierte griechische Texte* N° 3) [ἄρ.]
- GrI²* (Pfohl) G. Pfohl (ed.), *Griechische Inschriften (als Zeugnisse des privaten und öffentlichen Lebens)*, Tübingen (Heimeran) 1980²
- Griessmair,
Mors Immatura E. Griessmair, *Das Motiv der Mors Immatura in der griechischen metrischen Grabinschriften*, In-

- nsbrück 1966 (*Commentationes Aenipontanae* XVII, begr. von E. Kalinka und A. Zingerle)
- Grimal, *Dict. Myth.* P. Grimal, *The Dictionary of Classical Mythology*, transl. by A. R. Maxwell-Hyslop, Oxford (Blackwell) 1987² [*Dictionnaire de la Mythologie grecque et romaine*, Paris (Presses Universitaires de France) 1951]
- GrIV (FH) P. Friedländer – H. B. Hoffleit, *Epigrammata: Greek Inscriptions in Verse (from the Beginnings to the Persian Wars)*, Berkley and Los Angeles (University of California Press) 1948 [ᾠδ.]
- GrPS (Pfohl) G. Pfohl (ed.), *Greek Poems on Stones*, vol. I: *Epitaphs (from the Seventh to the Fifth Centuries B. C.)*, Leiden (Brill) 1967 [ᾠδ.]
- Grumach Βλ. κατωτ. *Minoica*
- Gruppe, *GrMyR* D. O. Gruppe, *Griechische Mythologie und Religionsgeschichte*, Bde I-II, München 1906
- Guarducci, *EpGr* M. Guarducci, *Epigrafia Graeca*, vol. I-IV, Roma 1967-1978
- Gulick, *Athen.* C. B. Gulick, *Athenaeus, The Deipnosophists*, vol. I-VII, Cambridge Mass. (Harvard University Press) – London (Heinemann) 1933-1941 (LCL)
- Gunnis, *HCy* R. Gunnis, *Historic Cyprus (A Guide to its Towns and Villages, Monasteries and Castles)*, London (Methuen) 1936
- GVI (Peek) W. Peek, *Griechische Vers-Inschriften*, Band I (*Grab-Epigramme*), Berlin (Akademie-Verlag) 1955 [ᾠδ.]
- Hansen Βλ. ἀνωτ. *CEG*¹ καὶ *CEG*² καὶ κατωτ. *LGVI*¹ καὶ *LGVI*²
- Hartel, *HStud*² W. Hartel, *Homerische Studien (Beiträge zur homerischen Prosodie und Metrik)*, Berlin (Wahlen) 1873²
- Hartigan, *PoC* K. Hartigan, *The Poets and the Cities (Selections from the Anthology about Greek Cities)*, Meisenheim am Glan (Hain) 1979 (*Beiträge zur klassischen Philologie*, hrsg. von E. Heitsch, R. Merkelbach und Cl. Zintzen, Heft 87)
- Hellenica* (L. Robert) L. Robert (publ.), *Hellenica (Recueil d'épigraphie, de numismatique et d'antiquités grecques)*, vols. I-XIII, Paris 1940-1965
- Heubeck, *Lydiaka* A. Heubeck, *Lydiaka (Untersuchungen zu Schrift, Sprache und Götternamen der Lyder)*, Erlangen

- 1959 (Erlanger Forschungen Reihe 1: *Geisteswissenschaften*, Band 9)
- HGLC Pierides Foundation (Larnaca), *The History of the Greek Language in Cyprus (Proceedings of an International Symposium Sponsored by the Pierides Foundation, Larnaca, Cyprus, 8-13 Sept. 1986)*, Editors: J. Karageorghis – O. Masson, Nicosia 1988
- Hicks, E. L. Hicks, *A Manual of Greek Historical Inscriptions*, Oxford (Clarendon Press) 1882
GrHI
GIBM Βλ. ἀνωτ. *GIBM*, I καὶ III
- Hill, G. F. Hill, *Catalogue of the Greek Coins of Cyprus (A Catalogue of the Greek Coins in the British Museum, vol. 25)*, London 1904
CGCC
- HC –, *A History of Cyprus, vol. I: To the Conquest by Richard Lion Heart*, Cambridge (University Press) 1940-1949
- Hiller (*AnthL*) E. Hiller, *Anthologia Lyrica (sive Lyricorum Graecorum veterum praeter Pindarum reliquiae portiores)*, Lipsiae (Teubner) 1890 [ἀρ.]
- Hiller von Gaertringen, F. Hiller von Gaertringen (ed.), *Inscriptiones Insularum maris Aegaei praeter Delum*, fasc. I, Berolini (Reimer) 1895 (βλ. καὶ *IG*, vol. XII) [ἀρ.]
InsA
- IPr* –, *Inscripfen von Priene* (unter Mitwirkung von C. Fredrich, H. von Prott, H. Schrader, Th. Wiegand und H. Winnefed), Berlin (Druck und Verlag von G. Reimer), 1906 (Königliche Museen zu Berlin)
- HGrE* –, *Historische griechische Epigramme*, Bonn (A. Marcus – E. Weber's Verlag) 1926 (*Kleine Texte für Vorlesungen und Übungen* N° 156)
- Hirschfeld, F. Hirschfeld, *Tituli Statuariorum Sculptorumque Graecorum cum Prolegomenis*, Berolini (Calvary) 1871
TSSG
- GIBM* Βλ. ἀνωτ. *GIBM*, IV1
- E. Hoffmann, SyEG E. Hoffmann, *Sylloge Epigrammatum Graecorum quae ante medium saeculum a. Chr. n. tertium incisa ad nos pervenerunt*, Halis Saxonum [Halle] 1893 [ἀρ.]
- O. Hoffmann, O. Hoffmann, *Die griechischen Dialekte in ihrem historischen Zusammenhange (mit den wichtigsten ihrer Quellen)*, Bde I-III, Göttingen 1891-1898 [σφ. καὶ ἀρ.]
(GD^{1/2/3})

- Hofm(ann) – Παπαν. J. B. Hofmann, Ἐτυμολογικὸν Λεξικὸν τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, ἐξελληνισθὲν ὑπὸ Ἀ. Δ. Παπανικολάου, ἐν Ἀθήναις 1974 (J. B. Hofmann, *Etymologisches Wörterbuch des Griechischen*, München 1950 / Darmstadt 1966)
- Homossany, Μελέτες Nahed el Homossany, *Μελέτες πάνω στους θεοσμούς των πόλεων της Κύπρου κατά την Πτολεμαϊκή περίοδο*, Αθήνα 1994 (Διδακτορική Διατριβή)
- Homolle, FDelÉ Th. Homolle, *Fouilles de Delphes*, tom. III, *Épigraphie*, fasc. IV (nos 1-275, par G. Colin), Paris (Éditions de Boccard) 1930
- Hornblower, *Mausolus* S. Hornblower, *Mausolus*, Oxford (Clarendon Press) 1982
- Hunt, FCy Sir David Hunt (ed.), *Footprints in Cyprus (an illustrated history)*, ed. by –, Contributors: N. Coldstream, Sir David Hunt, V. Karageorghis, D. Michaelides, E. Peltenburg, sir Steven Ranciman, Veronica Tatton-Brown, London (Trigraph Ltd) [1982] / 1990² / 1994
- ICS (Masson) O. Masson, *Les Inscriptions Chypriotes Syllabiques (Recueil critique et commenté)*, Paris (Éditions E. de Boccard) 1961 (École Française d'Athènes, *Études Chypriotes* 1) / 1983² [ἄρ.]
- IDél F. Durrbach (publ.), *Inscriptions de Délos: Comptes des Hiéropes (nos 290-371)*, Paris 1926 (Académie des Inscriptions et Belles Lettres, Fonds d'épigraphie grecque) [ἄρ.]
 –, *Inscriptions de Délos: Comptes des Hiéropes (nos 372-498), Lois ou Règlements, Contrats d'Enterprises et Devis (nos 499-509)*, Paris 1929 [ἄρ.]
 F. Durrbach – P. Roussel (publ.), *Inscriptions de Délos: Actes des Fonctionnaires Athéniens préposés à l'administration des sanctuaires après 166 a. J.-C. (nos 1400-1479), Fragments d'actes divers (nos 1480-1496)*. Paris 1935 [ἄρ.]
 P. Roussel – M. Launey (publ.), *Inscriptions de Délos: Décrets postérieurs à 166 av. J.-C. (nos 1497-1524), Dédicaces postérieures à 166 av. J.-C. (nos 1525-2219)*, Paris 1937 [ἄρ.]
 –, *Inscriptions de Délos: Dédicaces postérieures à 166 av. J.-C. (nos 2220-2528), textes divers, listes et catalogues, fragments divers postérieurs à 166 av. J.-C. (nos 2529-2859)*, Paris 1937 [ἄρ.]

- IEE* Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, τόμ. Α'-ΙΣΤ', Ἀθήναι (Ἐκδοτική Ἀθηνῶν) 1970-1979
- IG* *Inscriptiones Graecae*, vol. I-XIV, Berolini (apud G. Reimerum) 1873- / 1913² - (βλ. καὶ ἀνωτ. Hiller von Gaertringen, *InsA*, καὶ κατωτ. *IGIS*) [ἄρ.]
- IG² I* (Hiller), *Inscriptiones Atticae Euclidis anno anteriores*, ed. II/III (Kirchner) F. Hiller de Gaertringen, vol. I, Berolini (apud Gualterum de Gruyter et Socios) 1924 (in *IG* voluminis I editio minor) / *Inscriptiones Atticae Euclidis anno posteriores*, ed. Iohannes Kirchner, pars tertia: Fasciculus posterior, tituli sepulcrales, tituli memoriales, insunt tabulae duae (n^{os} 5220-13247), Berolini (apud Gualterum de Gruyter et Socios) 1940 (in *IG*, voluminis II et III editio minor pars tertia) [ἄρ.]
- IGIS* G. Kaibel, *Inscriptiones Italiae et Siciliae (consilio et auctoritate Academiae Litterarum Regiae Borussiae)... Galliae Inscriptiones*, edidit A. Lebègue), Berolini (Reimer) 1890 (*IG*, vol. XIV) [ἄρ.]
- IGP* (Strack) M. L. Strack, *Inscriptiones Graecae Ptolemaicae (Sammlung griechischer Ptolemäer-Inschriften: IGP¹, SGPI)*, Chicago 1976
- IGR* (Cagnat) R. Cagnat et al., *Inscriptiones Graecae ad Res Romanas pertinentes*, vol. I-IV, Paris 1911-1927 (auctoritate et impensis Academiae Inscriptionum et Litterarum Humanorum) [ἄρ.]
- IKour* (Mitford) T. B. Mitford, *The Inscriptions of Kourion*, Philadelphia 1971 (American Philosophical Society) [ἄρ.]
- IRN* (Mommsen) Th. Mommsen, *Inscriptiones Regni Neapolitani Latini*, Lipsiae (G. Wigand) 1852 [ἄρ.]
- ISal* (Nicolaou – Mitford) I. K. Nicolaou – T. B. Mitford, *Salamis*, vol. 6: *The Greek and Latin Inscriptions from Salamis* (Published for the Republic of Cyprus by the Department of Antiquities, Cyprus, and printed by the Nicosia printing works Chr. Nicolaou and Sons Ltd.), Nicosia Cyprus 1974 [ἄρ.]
- Ἰωαννίδης, *ΑφιερῶΚ* Βλ. ἀνωτ. *ΑφιερῶΚ*
- Jacobs, *AGr* F. Jacobs, *Anthologia Graeca (ad fidem codicis olim Palatini nunc Parisini ex apographo Gothano edita)*, tom. I-III, Lipsiae 1813-1817
- Jacoby, *Atthis* F. Jacoby, *Atthis: The Local Chronicles of Ancient Athens*, Oxford (Clarendon Press) 1949

- Jahn – Michaelis
[JM] *PDAA*² O. Jahn – A. Michaelis, *Pausaniae Descriptio arcis Athenarum, in usum scholarum edidit Otto Jahn. Editio altera recognita ab Adolfo Michaelis, aucta cum aliis tabulis tum forma arcis ab I. A. Kaupert descripta*, Bonnae (apud A. Marcum) 1880
- Jeffery, *LSAG* L. H. Jeffery, *The Local Scripts of Archaic Greece (A Study of the Origin of the Greek Alphabet and its Development from the eighth to the fifth centuries B.C.)*, revised edition with a supplement by A. W. Johnston, Oxford (Clarendon Press) 1990
- Kaibel,
Athen. Dipn. G. Kaibel, *Athenaei Naucratiatae Dipnosophistarum Libri XV*, recensuit – . Editio stereotypa editionis prioris (1887-1890), Stutgardiae (Teubner) 1965-1966 [vols. I-II: 1887/1965, vol. III: 1890/1966]
- EGr / IGIS*
Kanon Βλ. άνωτ. *EGr* καὶ *IGIS*
Kanon. Festschrift Ernst Berger, zum 60. Geburtstag am 26 Februar 1988 gewidmet, hrsg. von Margot Schmidt (*AK*, XV. Beiheft), Basel 1988
- Kapera, *Kinyras* Z. van Kapera, *Kinyras (Bibliography of ancient Cyprus for the year 1978 with indexes for the years 1974-1978)*, Göttenburg (Paul Åströms Förlag) 1983
- Καραγιώργης,
Ἀρχ. Κύπρος B. Καραγιώργης, *Ἀρχαία Κύπρος: Ἀπὸ τῆ Νεολιθικῆ Ἐποχῆ ὡς τὸ τέλος τῆς Ρωμαϊκῆς*, Ἀθήνα (*MIET*) 1978
- ΠΕΛΛΚ* –, *Οἱ Πρώτοι Ἕλληνες σὴν Κύπρῳ (Οἱ ἀρχαιολογικῆς μαρτυρίες)*, Μτφρ. Δημ. Κυριακοῦ – Κοσμ. Τουλούμη, Ἀθήνα (Παπαδήμας) 1991 (Τίτλος πρωτοτύπου: *The end of the Late Bronze Age in Cyprus*, Nicosia 1990)
- ΑφιερΚ*
Karageorghis,
ENSaI Βλ. άνωτ. *ΑφιερΚ*
V. Karageorghis, *Excavations in the Necropolis of Salamis*, vol. I-IV, Nicosia (published for the Republic of Cyprus by the Department of Antiquities, Cyprus, and printed by Zavallis Press Ltd. Nicosia) 1967-1978 (*Salamis*, vol. 3-5)
- SalCy* –, *Salamis in Cyprus (Homeric, Hellenistic and Roman)*, London (Thames and Hudson) 1969
- CyStAR* –, *Cyprus: From the Stone Age to the Romans*, London (Thames and Hudson) 1982 (*Ancient Peoples and Places*)
- CyM* –, *The Cyprus Museum*, Nicosia – Cyprus (C. Epiphanou Publications Ltd) 1989

- CAegC – (Editor), *Proceedings of an International Symposium «The Civilizations of the Aegean and their diffusion in Cyprus and the Eastern Mediterranean, 2000-600 B. C.»*, 18-24 September 1989, Pierides Foundation Larnaca
- AncC –, *Les anciens Chypriots: Entre Orient et Occident* (Collection dirigée par H. et M. van Effenterre), Paris (Éditions Errance) 1990 (*Collection Nereides*)
- Karageorghis, J. Bλ. ἀνωτ. HGLC
Kassel, UntK R. Kassel, *Untersuchungen zur griechischen und römischen Konsollationsliteratur*, München (C. H. Beck'sche Verlangsbuchhandlung) 1958 (*Zetemata. Monographien zur klassischen Altertumswissenschaft*, von E. Burck und H. Diller, Heft 18)
- Kerényi, Μυθ. K. Kerényi (Κ. Κερένυϊ), *Ἡ Μυθολογία τῶν Ἑλλήνων*, μτφρ. Δ. Σταθοπούλου, Ἀθήνα (Ἑστία) 1974
- Kock, EGrD B. Kock, *De epigrammatum Graecorum dialectis*, Goetingen 1910 (Münster Phil. Diss.)
- Κουκούλης, ΚαλΕ Γ. Ν. Κουκούλη, *Ἡ Καλύμνα τῶν Ἐπιγραφῶν*, Ἀθήνα 1980 (Ἀναγνωστήριο Καλύμνου «Αἱ Μοῦσαι»: Σειρά Λογοτεχνικῶν καὶ Ἐπιστημονικῶν Ἐκδόσεων, ἀρ. 2) [ἀρ.]
- Κοφινιώτης, ΙστΑργ. Ἰ. Κ. Κοφινιώτου, *Ἱστορία τοῦ Ἄργου (μετ' εἰκόνων ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρις ἡμῶν)*, ἐν Ἀθήναις 1892
- Kurtz – Boardman, GrBC / ETAEK D. C. Kurtz – J. Boardman, *Greek Burial Customs*, London (Thames and Hudson) 1971 (σειρά: *Aspects of Greek and Roman Life*). Μτφρ. Ουρ. Βιζυηνοῦ - Θ. Ξένου, *Ἐθμα ταφῆς στον Αρχαίό Ελληνικό Κόσμο*, Αθήνα (Καρδαμίτσα) 1994
- Κωνσταντινίδου-Καρατζᾶ, Κύπρος Σεβαστῆς Κωνσταντινίδου-Καρατζᾶ, *Κύπρος: ἡ Ἱστορία καὶ ὁ Πολιτισμὸς τῆς (5800 π.Χ.-300 μ.Χ.)*, Λευκωσία 1974 (Ἐκδοσις Ἱερᾶς Ἀρχαιολογικῆς Κόμης Κύπρου)
- Λαζανᾶς, AEEA² Βασ. Ἰ. Λαζανᾶ, *Ἀρχαῖοι Ἑλληνες Ἐπιγραμματοποιοὶ τοῦ Αἰγαίου (Προλεγόμενα – Ἀρχαῖο Κείμενο – Ἐμμετρῆ μετάφραση – Σχόλια – Βιογραφικὰ στοιχεῖα τῶν Ποιητῶν)*, Ἀθήνα 1995²
- Larfeld, HGrE W. Larfeld, *Handbuch der griechischen Epigraphik*,

- Bde I-II2, Leipzig 1898-1907/Hildesheim – New York (Georg Olms Verlag) 1971
- Latte (Ἡσυχ.) *Hesychi Alexandrini Lexicon*, recensuit et emendavit Kurt Latte, vol. I: A-Δ, vol. II: E-O, Hauniae (Munksgaarb) 1953-1966
- Lattimore, *TGLE* R. Lattimore, *Themes in Greek and Latin Epitaphs*, Urbana (The University of Illinois Press) 1942
- Launey, *Recherches* M. Launey, *Recherches sur les armées Hellénistiques*, vol. I-II, Paris 1949-1950
- LBW, *VArch*. P. Le Bas – W. H. Waddington, *Voyage archéologique en Grèce et en Asie Mineure. Fait par ordre du gouvernement Français pendant les années 1843 et 1844 et publié sous les auspices du Ministère de l'Instruction Publique par Philippe Le Bas et par ses collaborateurs et continuateurs*, tom. III1-2: *Inscriptions grecques et latines recueillies en Grèce et en Asie Mineure par Ph. Le Bas et W. H. Waddington*, Paris (Firmin Didot) 1870 [ἀρ.]
- ΛΕΑ (Ραγκαβῆς) Ἀλεξάνδρου Ρ. Ραγκαβῆ, *Λεξικὸν τῆς Ἑλληνικῆς Ἀρχαιολογίας (μετὰ πολλῶν εἰκόνων καὶ πινάκων)*, τόμ. Α' - Β', ἐν Ἀθήναις (ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων Ἀνέστη Κωνσταντινίδου) 1888-1891 / Ἀθήνα (Καρδαμίτσα) 1966.
- Lejeune Βλ. ἀνωτ. *Étrennes*
- Lesky – Τσοπ. (ΙΑΕΑ⁵) A. Lesky, *Ἱστορία τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Λογοτεχνίας*, μτφρ. Ἀγαπ. Τσοπανάκη, Θεσσαλονίκη (Ἐκδοτικὸς οἶκος Ἀδελφῶν Κυριακίδη) 1981⁵/1983
- Lesquier, *InME* J. Lesquier, *Les Institutions militaires de l'Égypte sous les Lagides*, Paris 1911
- LGPN¹ P. M. Fraser – E. Mattheus, *A Lexicon of Greek Personal Names*, vol. I: *The Aegean Islands, Cyprus, Cyrenaica*, Oxford (Clarendon Press) 1987
- LGPN² M. J. Osborne – S. G. Byrne, *A Lexicon of Greek Personal Names*, vol. II: *Attica*, Oxford (Clarendon Press) 1994
- LGVT¹ (Hansen) P. A. Hansen, *A List of Greek Verse Inscriptions down to 400 B. C.*, Copenhagen (Museum Tusulanum Press) 1975 (*Opuscula Graecolatina*, ed. I. Boserup, vol. III)
- LGVT² (Hansen) –, *A List of Greek Verse Inscriptions c. 400-300 B. C. (with addenda et corrigenda to CEG)*, Copenha-

- gen (Museum Tusulanum Press) 1985 (*Opuscula Graecolatina*, ed. I. Bosserup, vol. XXVIII)
- LIMC *Lexicon Iconographicum Mythologiae Classicae*, vol. I-IV2, Zurich und München (Artemis Verlag) 1981-
- Lloyd-Jones [Ll.-J.] Βλ. κατωτ. *Suppl. Hell.*
- Lobel – Page E. Lobel – D. L. Page, *Poetarum Lesbiorum Fragmenta*, Oxonii 1955/1963² [ἄρ.]
- [L. – P.] (*PLF*)
- Loewy, *IGB* E. Loewy, *Inschriften griechischer Bildhauer*, mit fascimiles hrsg. von – , Leipzig (B. G. Teubner) 1885
- LSJ⁹ *A Greek-English Lexicon*, compiled by H. G. Liddell and R. Scott, revised and augmented throughout by Sir H. St. Jones with the assistance of R. McKenzie and with the co-operation of many Scholars, Oxford (Clarendon Press) 1940⁹, With a Supplement 1968/1978. *Revised Supplement* ed. by G. W. Glare with the assistance of A. A. Thompson, Oxford (Clarendon Press) 1996
- LSK H. G. Liddell – R. Scott, *Μέγα Λεξικὸν τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης, μεταφρασθὲν ἐκ τῆς Ἀγγλικῆς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ὑπὸ Ξ. Π. Μόσχου, διὰ πολλῶν δὲ Βυζαντινῶν ἰδίως λέξεων καὶ φράσεων πλουτισθὲν καὶ ἐκδοθὲν ἐπιστασίᾳ Μ. Κωνσταντινίδου, τόμ. I-IV, καὶ Συμπλήρωμα σχεδιασθὲν ὑπὸ Κ. Δ. Γεωργούλη, συνταχθὲν δὲ ὑπὸ ομάδος φιλολόγων ἐπιστασίᾳ Π. Κ. Γεωργούντζου, τόμ. V, Ἀθήναι (Σιδέρης) Χ.Χ.*
- Lüttel, *Κὰς und καί* V. Lüttel, *Κὰς und καί (Dialectale und chronologische Probleme im Zusammenhang mit Dissimilation und Apokope)*, Göttingen (Vandenhoeck & Ruprecht) 1981
- Maier, *GMI* F. G. Maier, *Griechische Mauerbauinschriften*, Teilen I-II, Heidelberg (Quelle und Meyer) 1959-1961
- Maier – Karageorghis, F. G. Maier – V. Karageorghis, *Paphos: History and Paphos Archaeology* (in Collaboration with Jacqueline Karageorghis and Marie - Louise von Wartburg), Nicosia (published by the A. G. Leventis Foundation) 1984
- Μανδηλαράς, *MHQ*. B. Γ. Μανδηλαρά, *Οι Μίμοι τον Ηρώνα*, Αθήνα (Καρδαμίτσα) 1986²

- Manni, *FER* E. Manni, *Festi Ellenistici e Romani (323-31 a. C.)*, *Κώκαλος* Suppl. 1 (1960)
- Marshall Bλ. ἀνωτ. *GIBM*, IV₂
- Masson Bλ. ἀνωτ. *HGLC* καὶ *ICS*
- Masson – Mitford, *ISKP* O. Masson – T. B. Mitford, *Les Inscriptions Syllabiques de Kouklia – Paphos*, Konstanz (Universitätsverlag GMBH) 1986 (*Ausgrabungen in Alt-Paphos auf Cypern*, hrsg. von F. G. Maier, Band 4, Deutsches Archäologisches Institut)
- Mattheus, E. Bλ. ἀνωτ. *LGN*¹
- Meineke (*FCG*) Bλ. ἀνωτ. *FCG*
Athen. A. Meineke, *Athenaei Deipnosophistae*, vol. I-IV, Lipsiae (Teubner) 1858-1867 (vol. IV: *Analecta Critica ad Athenaei Deipnosophistas*, Lipsiae 1867)
- Meister, *GrD* R. Meister, *Die griechischen Dialekte (auf Grundlage von Ahrens' Werk: "De Graecae linguae dialectis")*. Bde I-II, Göttingen 1882-1889
- Mekler, *APIH* S. Mekler (ed.) *Academicorum Philosophorum Index Herculanensis*, Berolini (apud Weidmannos) 1902
- Mélanges* *Annuaire de l' Institut de Philologie et d' Histoire Orientales et Slaves*, tom. VI (1938): *Mélanges Émile Boisacq*, Bruxelles (Secrétariat des Éditions de l'Institut) 1938 (Université Libre de Bruxelles)
- Merkelbach – West (M. – W.) R. Merkelbach – M. L. West, *Hesiodi (...) Fragmenta Selecta (: Hesiodi Theogonia, Opera et Dies, Scutum, edidit Fr. Solmsen, Fragmenta Selecta ediderunt –)*, Oxonii (e Typographeo Clarendoniano) 1970 (OCT)
- Meyer, *HPtRA* P. M. Meyer, *Das Heerwesen der Ptolemäer und Römer in Ägypten*, Leipzig (Teubner) 1900
- Michaelides, *CyM* D. Michaelides, *Cypriot Mosaics (Picture Book no. 7)*, Nicosia (Published by the Department of Antiquities, Cyprus, and Printed by Troodos Printing & Publishing Co. Ltd.) 1987/Revised edition 1992
- Michel Bλ. κατωτ. *RIGS*
Minoica *Minoica: Festschrift zum 80. Geburtstag von Johannes Sundwall*, hrsg. von E. Grumach, Berlin (Akademie Verlag) 1958
- Mitford, *IKour* Bλ. ἀνωτ. *IKour*

- NIRCy* T. B. Mitford, "New Inscriptions from Roman Cyprus", *OArch* 6 (1950), 1-95
- HIOPa* -, "The Hellenistic Inscriptions of Old Paphos", *ABSa* 56 (1961), 1-41
- FCECy* -, "Further Contributions to the Epigraphy of Cyprus", *AJA* 65 (1961), 93-151
- Mitford – Nicolaou Βλ. άνωτ. *ISal*
- Mlynarczyk, *Nea Paphos* J. Mlynarczyk, *Nea Paphos*, III: *Nea Paphos in the Hellenistic Period*, Varsovie 1990 (presented by: Centre d'Archéologie Méditerranéenne de l'Académie Polonaise des Sciences et Centre Polonais d'Archéologie Méditerranéenne de l'Université de Varsovie au Caire)
- Mommsen Βλ. άνωτ. *CIL* (X1) και *IRN*
- Μόντης – Χριστοφίδης, *AKΠ* K. Μόντη – Α. Χριστοφίδη, *Ανθολογία Κυπριακής Πουήσεως (συμπληρωμένη ως το 1973)*, Αθήνα (Alvin Redman Hellas) 1973 (*Κυπριακή Ανθολογία* 1965 / Συμπλήρωμα 1973)
- Moraux, *LAAr* P. Moraux, *Les Listes anciennes des ouvrages d'Aristote* (Préface par A. Mansion), Louvain (Éditions Universitaires) 1951
- Moretti, *ISE* L. Moretti, *Iscrizioni Storiche Ellenistiche (Testo critico, traduzione e commento)*, vol. I-II, Firenze ("La Nuova Italia" Editrice) 1967-1976 [άρ.]
- IGUR* -, *Inscriptiones Graecae Ubris Romae*, fasc. 2 pars 1, Romae 1972 (Studi publikati dall' Istituto Italiano per la Storia Antica, fasc. ventiduesimo, parte prima)
- Μπαμπινιώτης, *ΣΙΕΓ* Γ. Μπαμπινιώτη, *συνοπτική ιστορία της ελληνικής γλώσσας (με εισαγωγή στην ιστορικοσυγκριτική γλωσσολογία)*, Αθήνα 1985
- MSW Βλ. άνωτ. *ECy*
- Muttelsee, *VKr* M. Muttelsee, *Zur Verfassungsgeschichte Kretas im Zeitalter des Hellenismus*, Amsterdam 1989
- Myres, *HCC* J. L. Myres, *Handbook of the Cesnola Collection of Antiquities from Cyprus*, New York 1914 (The Metropolitan Museum of Art)/repr. 1974 [άρ.]
- Myres – Ohn., *CCM* J. L. Myres – M. Ohnefalsch-Richter, *A Catalogue of the Cyprus Museum (with a Chronicle of Excavations undertaken since the British Occupation and Introductory Notes on Cypriot Archaeology)*, Oxford (Clarendon Press) 1899 [άρ.]
- N.² (*TGF*) A. Nauck, *Tragicorum Graecorum Fragmenta*,

- Leipzig 1889² / Hildesheim (Olms) 1964 (*Supplementum adiecit Br. Snell*) [ἀρ.]
- Newton Βλ. ἀνωτ. *GIBM*, II
- Nicolaou, *CIS/PPC* Βλ. ἀνωτ. *CIS* και κατωτ. *PPC*
- ICA*¹ I. Michaelidou-Nicolaou, "Inscriptiones Cypriae Alphabeticae 1960-1961", I, *Berytus* 14 (1963), 129-141
- ICA*²-*ICA*³³ -, "Inscriptiones Cypriae Alphabeticae", II-XXXIII, 1962-1993, *RDAC* 1963-1994 [χρόνος δημοσίευσης στο *RDAC*, σσ. και ἀρ.]
- EHCy* -, "The Ethnic in Hellenistic Cyprus", I. "The epitaphs", *ΚυΣπ* 31 (1967), 15-36/II. "The honorific inscriptions", *ΚυΣπ* 32 (1968), 23-44/III. "The dedications and other documents", *ΚυΣπ* 33 (1969) 155-164
- Nicocles* -, "Literary, Epigraphic and Numismatic Evidence on Nicocles King of Paphos", *ΚυΣπ* 40 (1976), 15-28
- Nilsson, *MMR* M. P. Nilsson, *The Minoan-Mycenaean Religion and its Survival in Greek Religion*, Lund 1927 (Skrifter Utgivna av Kungl. humanistiska Vetenskapssamfundet I.IX, Lund) / 1950²
- GGrR* -, *Geschichte der griechischen Religion*, Bde I-II München 1941-1950/I. 1955², 1967³ - II. 1961², 1974³ (*Handbuch der Altertumswissenschaft*, V2.1-2)
- OCD* N. G. L. Hammond - H. H. Scullard (edd.), *The Oxford Classical Dictionary*, Oxford (Clarendon Press) 1970²/1979
- OGIS* (Dittenberger) W. Dittenberger, *Orientis Graeci Inscriptiones Selectae (Supplementum Sylloges Inscriptionum Graecorum)*, vol. I-II, Lipsiae (Hirzel) 1903-1905 [ἀρ.]
- Ohnefalsch, *GSGC/EHEK* M. H. Ohnefalsch-Richter, *Griechische Sitten und Gebräuche auf Cypern (Mit Berücksichtigung von Naturkunde und Volkswirtschaft sowie der Fortschritte unter Englischer Herrschaft)*, Berlin (Dietrich Reimer [Ernst Vohsen]) 1913 / *Ελληνικά ήθη και Έθμια στην Κύπρο (Με παρατηρήσεις για τη φυσιογνωσία και την οικονομία όπως επίσης και για την πρόοδο κάτω από την αγγλική κυριαρχία)*, Μετάφραση - εισαγωγή - σχόλια και επιμέλεια Άννα Γ.

- Μαραγκού, Λευκωσία (Πολιτιστικό Κέντρο Λαϊκής Τράπεζας) 1994
- Osborne M. J. Βλ. άνωτ. *LGPN*²
- Overbeck, *SQ* J. Oberbeck, *Die antiken Schriftquellen zur Geschichte der bildenden Künste bei den Griechen*, Leipzig (Engelmann) 1868
- Page, D. L. Page, *Poetae Melici Graeci*, Oxford (Clarendon Press) [1962]/1967²/1975 [άρ.]
- (*PMG*) Βλ. άνωτ. *FGrE*
- FGrE* Βλ. άνωτ. *GrAHE*
- Page – Gow *To Πανεπιστήμιο Αθηνών και η Κύπρος*, τόμ. Α'–Β', Αθήνα 1989-1993 (Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Σειρά: *Κυπριακά*)
- ΠΑΚ*
- Παπαδημητρίου 'Ι.-Θ. 'Α. Παπαδημητρίου, *Ἐλεγεία και Ἰαμβος (Ἀρχίλοχος, Καλλίνος, Σημωνίδης, Τυρταῖος, Μίμνερος, Σόλων, Θεόγνις, Ἰππῶνας, Ἐλάσσονες)*, Ἀθήνα 1984
- (*ΕΛΙ*)
- Παπαδίτσας – Δ. Π. Παπαδίτσας – 'Ε. Λαδιᾶ, *Ὅρφικοι ὕμνοι (κειμένο, μετάφραση, σχόλια)*, Ἀθήνα (Καρδαμίτσα) χ.χ. [Imago 1984]
- Παπαχαραλάμπους, Γ. Χ. Παπαχαραλάμπους, *Κυπριακά ἦθη και ἔθιμα*, Ἐν Λευκωσία 1965
- ΚυΗΕ*
- Pape (*Wörterbuch*) W. Pape, *Wörterbuch der griechischen Eigennamen*, Bde I-II, Zweiter Abdruck, Braunschweig 1875³ (dritte Aufl. von G. E. Benseler) (*Handwörterbuch der griechischen Sprache in vier Banden*, III.2)
- Parke, 'Ελλ. *Μαντ.* H. W. Parke, *Τὰ Ἑλληνικά Μαντεῖα*, μτφρ. 'Α. 'Ι. Βοσκοῦ, Ἀθήνα (Ἐκδόσεις Καρδαμίτσα) 1979 [: H. W. Parke, *Greek Oracles*, London 1967]
- Παυλίδης, *INK* Α. Παυλίδη, *Ιστορία της Νήσου Κύπρου*, τόμ. 1-4, Λευκωσία 1991-1993 (*INK*¹, κ.λπ.)
- Pauly – Wissowa Βλ. κατωτ. *RE*
- Peek Βλ. άνωτ. *GG* και *GVI*
- Peltenburg, *ESCy* E. Peltenburg (ed.), *Early Society in Cyprus*, Edinburgh (University Press in association with the National Museum of Scotland and the A. G. Leventis Foundation) 1989
- Peremans–Van't Dack Βλ. κατωτ. *Pros. Ptol. (PP)*
- Περιστιάνης, 'Ι. Κ. Περιστιάνη, *Γενική Ιστορία της νήσου Κύπρου (ἀπό τῶν ἀρχαιότατων χρόνων μέχρι της Ἀγγλικῆς κατοχῆς)*, Ἐν Λευκωσία (Τύ-
- Γεν. Ιστ.*

- ποις «Φωνῆς τῆς Κύπρου») 1910 (*Ἀρχαιολογικαὶ καὶ Ἱστορικαὶ Μελέται*) / 1995 (Ἐπανέκδοσις μετὰ προλεγομένου Θεοδώρου Παπαδοπούλλου, Ἐκδόσεις Κ. Ἐπιφανίου, Λευκωσία)
- Πετρόπουλος, *ΕΔΤο* Δ. Πετροπούλου (ἐπιμ.), *Ἑλληνικὰ Δημοτικὰ Τραγούδια*, τόμ. Α'-Β', Ἀθήναι (Ζαχαρόπουλος) 1958-1959
- Pföhl
PG Βλ. ἄνωτ. *EGrE*, *GrI²* καὶ *GrPS*
J. P. Migne, *Patrologiae cursus completus. Series Graeca*, Paris 1857-1866
- PIR* Βλ. κατωτ. *Pros. Rom.*
- Platthy, *Myth. Poets* J. Platthy, *The Mythical Poets of Greece*, Washington (Federation of International Poetry Association) 1985
- Pope, *FAHI* H. Pope, *Foreigners in Attic Inscriptions (A Prosopography arranged under Ethnics in Alphabetical Order)*, Chicago (Ares) 1976
- Powell, *Coll. Alex.* I. U. Powell, *Collectanea Alexandrina, Reliquiae minores poetarum Graecorum aetatis Ptolemaicae (323-146 B. C.)*, Oxonii (e Typographeo Clarendoniano) 1925
- PP* Βλ. κατωτ. *Pros. Ptol.*
- PPC* (Nicolau) I. Michaelidou-Nicolaou, *Prosopography of Ptolemaic Cyprus*, Göteborg (Paul Åströms Förlag) 1976 (*Studies in Mediterranean Archaeology*, vol. XLIV) [γράμμα καὶ ἄρ.: Α 1 κ.λπ.]
- ΠραΚυΣΑ* Ἐταιρεία Κυπριακῶν Σπουδῶν, *Πρακτικὰ τοῦ Πρώτου Διεθνoῦς Κυπρολογικοῦ Συνεδρίου (Λευκωσία 14-19 Ἀπριλίου 1969)*, τόμ. Α'-Γ'2, Λευκωσία 1972-1973
- ΠραΚυΣΒ* -, *Πρακτικὰ τοῦ Δευτέρου Διεθνoῦς Κυπρολογικοῦ Συνεδρίου (Λευκωσία 20-25 Ἀπριλίου 1982)*, τόμ. Α' - Γ', Λευκωσία 1985-1987 (Χορηγία Ἰδρύματος Α. Γ. Λεβέντη)
- ΠραΠΣΕΠ* Σύνδεσμος Ἑλλήνων Φιλολόγων Κύπρου «Στασίνοσ». *Πρακτικὰ τοῦ Α' Παγκυπρίου Συνεδρίου Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ: Ἑλληνιστικὴ Περίοδος* (Λευκωσία, 21-23 Δεκεμβρίου 1973), Λευκωσία 1974
- Preger, *IGrM* Th. Preger, *Inscriptiones Graecae Metricae (ex scriptoribus praeter Anthologiam collectae)*, Lipsiae (Teubner) 1891 / Chicago (Ares) 1977 [ἄρ.]
- PRM, *TSal²* Βλ. κατωτ. *TSal²*

- Pros. Ptol. (PP)* W. Peremans – E. Van't Dack, *Prosopographia Ptolemaica*, vol. I-IX, Lovanii 1950-1981 (*Studia Hellenistica*, edd. L. Cerfaux, W. Peremans et al.)
- Pros. Rom. (PIR)* P. de Rohden - H. Dessau, *Prosopographia Imperii Romani saec. I.-III.*, partes I-III, Berolini (Reimer) 1897-1898
- Quandt (*OrphH*) G. Quandt, *Orphei Hymni*, literatis curis edidit –, Dublin/Zürich (apud Weidmannos) 1973
- Radt Βλ. κατωτ. *TrGF*
- Rayet – Thomas, O. Rayet – A. Thomas, *Milet et le golfe Latmique: Tralles, Magnésie du Méandre, Priène, Milet, Didymes, Heraclée du Latmos. Fouilles et explorations archéologiques faites au Frais de MM. Les Barons et E. De Rothschild et publiées sous les auspices du Ministère de l'Instruction Publique et des Beaux Arts*, tome premier, Paris (Baudry) 1877
- Rehm, *MaD* R. Rehm, *Marriage to Death (The Conflation of Wedding and Funeral Rituals in Greek Tragedy)*, Princeton, New Jersey (Princeton University Press) 1994/(paperback) 1996
- RE* A. F. Pauly – G. Wissowa – W. Kroll et al., *Realencyclopädie der classischen Altertumswissenschaft*, vol. 1-84, Stuttgart 1894-1980
- Reich, *Mimus* H. Reich, *Der Mimus (Ein literar-entwicklungsgeschichtlicher Versuch)*, Berlin (Weidmann) 1903 / Hildesheim (Olms) 1974
- Richardson (*Dem.*) N. J. Richardson, *The Homeric Hymn to Demeter*, Oxford (Clarendon Press) 1974/1979
- RIG* (Michel) Ch. Michel, *Recueil d'Inscriptions Grecques* (préface par B. Haussoullier), Bruxelles (H. Lamertin) 1900 [ἀρ.]
- RIGS* (Michel) –, *Recueil d'Inscriptions Grecques: Supplément*, fasc. 1, Paris (Ernest Leroux) 1912-fasc. 2, Bruxelles (Maurice Lamertin) 1927/*Supplément (1912-1927)*, Chicago (Ares) 1976 [ἀρ.]
- Ringe, *PeTeGrI* D. A. Ringe, *The Perfect Tenses in Greek Inscriptions*, vol. I-II, Yale University (University Microfilms International) 1984
- Robert, *Hellenica*
ÉtA Βλ. ἄνωτ. *Hellenica*
L. Robert, *Études Anatoliennes (Recherches sur les Inscriptions Grecques de l'Asie Mineure)*, Paris (Éditions de Boccard) 1937 (*Études Orientales*,

- publ. par l'Institut Français d'Archéologie de Stamboul sous la direction de M. Albert Gabriel, V)
- GLOG* –, *Les Gladiateurs dans l'Orient Grec*, Amsterdam (Adolph M. Hakkert) 1971
- Roberts, *IntrGE* E. S. Roberts, *An Introduction to Greek Epigraphy*, part I: *The Archaic Inscriptions and the Greek Alphabet*, Cambridge (Cambridge University Press) 1887 [ἀρ.]
- Robertson, *Nemesis* N. D. Robertson, *Nemesis. The History of a Social and Religious Idea in Early Greece*, Cornell University, Ph. D. 1964 (University Microfilms, Inc., Ann Arbor, Michigan)
- Roehl, *IGrA* H. Roehl, *Inscriptiones Graecae antiquissimae (praeter Atticas in Attica repertas)*, Berolini (Reimer) 1882 [ἀρ.]
- Rohde, *Psyche* E. Rohde, *Psyche: The Cult of Souls and Belief in Immortality among the Greeks*, London/New York 1925 (Translated from the eighth edition by W. B. Hillis)
- Rohden – Dessau Βλ. ἀνωτ. *Pros. Rom. (PIR)*
- Rose, *Aristot. Fr.* V. Rose (coll.), *Aristotelis qui ferebantur librorum Fragmenta*, Lipsiae (Teubner) 1886
- Roscher (*Lex. Myth.*) W. H. Roscher, *Ausführliches Lexicon der griechischen und römischen Mythologie*, Bde I-IV und 4 Supplementa, Leipzig und Berlin (Teubner) 1884-1937
- Ross, *ArchA* L. Ross, *Archäologische Aufsätze*, Bde I-II, Leipzig (Teubner) 1855-1861
- Σακελλάριος, *Κυπρ.* ᾿Αθ. ᾿Α. Σακελλάριος, *Τὰ Κυπριακά, ἤτοι Γεωγραφία, Ἱστορία καὶ Γλῶσσα τῆς Νήσου Κύπρου ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερον. Τόμος πρῶτος: Γεωγραφία, Ἱστορία, Δημόσιος καὶ Ἰδιωτικὸς βίος - Τόμος δεύτερος: Ἡ ἐν Κύπρῳ Γλῶσσα. Ἐν ᾿Αθήναις (Τύποις καὶ ἀναλώμασι Π. Δ. Σακελλάριου) 1890-1891 / ᾿Ανατύπ. Λευκωσία (Πολιτιστικὸν Ἔνδρυμα Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ΄) 1991 (: *Τὰ Κυπριακά*, τόμ. Α΄-Β΄)*
- SCE* E. Gjerstad – J. Lindros – E. Sjogvist – A. Westholm et al., *The Swedish Expedition. Finds and Results of the Excavations in Cyprus*, vol. I-IV2, Stockholm und Lund (The Swedish Cyprus Expedition) 1934-1972

- Schede, *RPr* M. Schede, *Die Ruinen von Priene* (zweite Auflage durchgesehen und verbessert von G. Kleiner und W. Kleiss), Berlin (Walter de Gruyter) 1964 (Deutsches Archäologisches Institut Abteilung Istanbul)
- Schmid – Stählin, W. Schmid – O. Stählin, *Geschichte der griechischen Literatur*, Bde I-II, München 1924 -1948 / 1959-1964
- Schmidt,
InIKS M. Schmidt, *Die Inschrift von Idalion und das kyprische Syllabar. Eine epigraphische Studie*, Iena (Mauke) 1874
- SKIES* –, *Sammlung kyprischer Inschriften in epichorischer Schrift*, Iena (Hermann Duft) 1876
- Schmidt (Ἡσύχιος) –, Ἡσύχιος – *Hesychii Alexandrini Lexicon*, post Ioannem Albertum recensuit –, vol. I-V, Ienae (sumptibus Frederici Maukii) 1858-1868 / Amsterdam (Hakkert) 1965
- Schmidt, Margot
Scholfield, *AelChA* Βλ. ἀνωτ. *Kanon*
A. F. Scholfield, *Aelian On the Characteristics of Animals*, with an English Translation by –, vol. I-III, London (Heinemann) – Cambridge (Harvard University Press) 1959
- Schulze, *Kl. Schr.* W. Schulze, *Kleine Schriften (2, durchgesehene Auflage mit Nachträgen hrsg. von W. Wissmann)*, Göttingen (Vandenhoeck & Ruprecht) 1933, ἔκδ. 1934/1966
- Schwyzzer,
DGE E. Schwyzzer (ed.), *Dialectorum Graecarum exempla epigraphica potiora* (“*Delectus Inscriptionum Graecarum propter dialectum memorabilium*”, quem primum atque iterum ed. Paulus Cauer, editio tertia renovata), Lipsiae 1923
- GrGr* –, *Griechische Grammatik (auf der Grundlage von Karl Brugmans Griechischer Grammatik)*, Bde I-IV, München (C. H. Beck) 1939 (*Handuch der Altertumswissenschaft*, hrsg. von W. Otto, Abteilungen III.1 - III.4)
- SEG* P. Roussel – M. N. Tod – E. Ziebarth – L. Robert – A. G. Woodhead – A. M. Woodward et al. edd., *Supplementum Epigraphicum Graecum*, Lugduni Batavorum 1923 - / Amsterdam 1991 - [ἀρ. τόμ. - χρον. - ἀρ. ἐπιγρ.]
- SGDI* H. Collitz – F. Bechtel et al., *Sammlung der griechischen Dialekt-Inschriften*, Bde I-IV, Göttingen 1884-1915: I. Βλ. ἀνωτ. Deecke (*InES*) –

- Die äolischen Inschriften* von F. Bechtel – *Die thessalischen Inschr.* von A. Fick – *Die eleischen Inschr.* von F. Blass (1884)/II1. *Die epirotischen, akarnanischen, aetolischen, aenianischen und phthiotischen Inschr.* von A. Fick – *Die lokrischen und phokischen Inschr.* von F. Bechtel (1885)/II2. *Die Inschr. von Delphi* von J. Bausnack (1889)/III1. *Die megarischen Inschr.* von F. Bechtel – *Die Inschr. von Korinthos, Kleonai, Sikyon, Phleious (...)* von F. Blass – *Die argivischen Inschr.* von W. Prellwitz – *Die Inschr. von Aigina, Pholegandros, Anaphe, Astypalaia, Telos, Nisyros, Knidos* von F. Bechtel – *Die Inschr. von Kalymna und Kos* von P. Müllensiefen – *Die Inschr. von Rhodos* von H. van Gelder (1899)/III2. *Die Inschr. von Lakonia, Tarant, Herakleia (am Siris) und Messenien* von R. Meister – *Die Inschr. von Thera, Melos* von F. Blass – *Die Inschr. von Kreta* von F. Blass – *Die sicilischen Inschr. und Söldnerinschr. von Abu-Simbel* von O. Hoffmann – *Die ionischen Inschr.* von F. Bechtel/IV1-4.2. *Wörtregisters* (1886-1910)/IV4.3 *Index der kretischen Inschr. (...)* von E. Fraenkel (1915) [όφ.]
- SIG³ W. Dittenberger, *Sylloge Inscriptionum Graecarum*, vol. I-IV, Lipsiae (apud S. Hirzelium) 1915-1921³
- Sillig, *Cat. art.* J. Sillig, *Catalogus artificum sive architecti statuari sculptores pictores caelatores et scalptores Graecorum et Romanorum*, Dresdae et Lipsiae (Libraria Arnoldia) 1827
- Sinos, *TAHyI* S. Sinos, *The Temple of Apollo Hylates at Kourion and the Restoration of its South-West Corner* (With the Collaboration of F. Wenzel, E. Kalliri, M. Ieronymidou), Athens (Published by the A. G. Leventis Foundation) 1990
- Σκιαδάς, *Ἐπὶ Τύμβῳ* Ἀ. Δ. Σκιαδάς, *Ἐπὶ Τύμβῳ (Συμβολὴ εἰς τὴν ἔρμηνείαν τῶν Ἑλληνικῶν ἐπιτυμβίων ἐπιγράφων)*, Ἀθήναι 1972² (Ἑλληνικὴ Ἀνθροποπιστικὴ Ἐταιρεία, Σειρὰ Δευτέρα: *Μέλεται καὶ Ἐρευναι*, ἄφ. 15)
- Smyth, *SIGDI* H. W. Smyth, *The Sounds and Inflections of the Greek Dialects: Ionic*, Oxford (Clarendon Press) 1894

- Σπυριδάκις,
ΜΔΛΑ
ΚΒασ
- Κ. Σπυριδάκι, *Μελέται, Διαλέξεις, Λόγοι*, Ἐρ-
θρα, τόμ. Α'-Δ', Λευκωσία 1973-1974
- , *Κύπριοι βασιλεῖς τοῦ 4ου αἰ. π.Χ. (Μετὰ εἰσα-
γωγῆς περὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ χαρακτῆρος τῆς
ἀρχαίας Κυπριακῆς Ἱστορίας)*, Ἐν Λευκωσίᾳ
1963 (Δημοσιεύματα Ἐταιρείας Κυπριακῶν
Σπουδῶν, ἀρ. 1)
- ΙΑΚ
- , *Ἱστορία τῆς Ἀρχαίας Κύπρου (ἀπὸ τὸν 8ον αἰ.
π.Χ. μέχρι τῆς Ρωμαϊκῆς κυριαρχίας καὶ τῶν
πρῶτων χριστιανικῶν χρόνων)*, Ἀθήναι 1986
- Σταματάκος, ΓΓΑΕ
- Ἰ. Σταματάκος, *Ἱστορικὴ Γραμματικὴ τῆς Ἀρ-
χαίας Ἑλληνικῆς*, Ἀθήναι 1973³
- Στεφανῆς,
Διον. Τεχν.
- Ἰ. Ἐ. Στεφανῆ, *Διονυσιακοὶ Τεχνῖται (Συμβολές
στὴν προσωπογραφία τοῦ θεάτρου καὶ τῆς
μουσικῆς τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων)*, Ἡράκλειο
1988 (Πανεπιστημιακὲς Ἐκδόσεις Κρήτης, Ἰ-
δρυματικὴ Δωρεὰ καὶ χρηματοδότηση Πα-
γκρητικῆς Ἐνώσεως Ἀμερικῆς)
- Strack
- Βλ. ἄνωτ. *IGP*
- DPtol
- M. L. Strack, *Die Dynastie der Ptolemäer*, Berlin
(Verlag von W. Hertz) 1897
- Studniczka [Studn.]
- F. Studniczka, *Vermutungen zur griechischen Kunst-
geschichte*, Wien (Köneggen) 1884
- VGrK
- Βλ. ἄνωτ. *Minoica*
- Sundwall
- Βλ. ἄνωτ. *Minoica*
- Suppl. Hell.
- H. Lloyd-Jones – P. S. Parsons, *Supplementum Hel-
lenisticum (Indices in hoc Supplementum necnon
in Powellii Collectanea Alexandrina confecit H.
G. Nesselrath)*, Berlin – New York (de Gruyter)
1983
- Susemihl, GGLA
- F. Susemihl, *Geschichte der griechischen Literatur in
der Alexandrinerzeit*, Bde I-II, Leipzig (Teub-
ner) 1891-1892
- SyEG
- Βλ. ἄνωτ. E. Hoffmann, *SyEG*
- Tarán, AVaHE
- S. L. Tarán, *The Art of Variation in the Hellenistic
Epigram*, Leiden (E. Brill) 1979 (*Columbia Stu-
dies in the Classical Tradition*, under the direc-
tion of W. V. Harris et al., vol. IX)
- TGrL
- H. Stephanus, *Θησαυρὸς τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσ-
σης: Thesaurus Graecae Linguae*, vol. I-IX2,
Graz 1954 (Akademische Druck - V. Verlag-
sanstalt)
- Threatte, GrAI¹
- L. Threatte, *The Grammar of Attic Inscriptions*, vol.
I: *Phonology*, Berlin – New York (de Gruyter)
1980

- Thumb, *HGrD* A. Thumb, *Handbuch der griechischen Dialekte*, Heidelberg 1902 (*Indogermanische Bibliothek*, von H. Hirt and W. Steitberg. Erste Abteilung: *Sammlung Indogermanischer Lehr- und Handbucher*)
- Thumb – Scherer, *HGrD* A. Thumb – A. Scherer, *Handbuch der griechischen Dialekte*, Heidelberg 1959
- Tod, *SGHI* M. N. Tod, *A Selection of Greek Historical Inscriptions*, vol. I-II, Oxford (Clarendon Press) 1946-1948
- TrGF* (Radt) *Tragicorum Graecorum Fragmenta (TrGF)*, vol. III. *Aeschylus – IV. Sophocles*, ed. St. Radt, Göttingen (Vandenhoeck & Ruprecht) 1977 (IV) – 1985 (III) [Vol. I: Br. Snell, 1971/ editio correctior et addendis aucta, curavit R. Kannicht, 1986. Vol. II: *Fragmenta Adespota*, R. Kannicht – Br. Snell, 1981. (Vol. V: *Euripides*, R. Kannicht)]
- TSal*¹ (CY) M. J. Chavane – M. Yon, *Salamine de Chypre*, X. *Testimonia Salaminia*, 1, Paris (Éditions de Boccard) 1978 (CIS Maison de l' Orient Méditerranéen Ancien - Centre d' Archéologie Chypriote)
- TSal*² (PRM) J. Pouilloux – P. Roesch – J. Marcillet-Jaubert, *Salamine de Chypre*, XIII: *Testimonia Salaminia*, 2 (*Corpus épigraphique*), Paris 1987
- Usener, *Kl. Schr.* H. Usener, *Kleine Schriften*, Bde I-IV, Leipzig – Berlin (Druck und Verlag von B. G. Teubner) 1912-1914
- Valk, *ReTSI* M. van der Valk, *Researches on the Text and Scholia of the Iliad*, part I-II, Leiden (E. J. Brill) 1963-1964
- (Εὐστ.) –, *Eustathii Archiepiscopi Thessalonicensis Commentarii ad Homeri Iliadem pertinentes (ad fidem codicis Laurentiani editi)*, curavit –, voll. I-IV, Lugduni Batavorum (Brill) 1971-1987
- Vérilhac, *Παῖδες ἄωροι* A. M. Vérilhac, *Παῖδες ἄωροι (Poésie funéraire)*, tom. 1-2, Ἀθήνηαι (Γραφεῖον Δημοσιευμάτων τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν) 1978-1982 (*Πραγματεῖαι τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν*, τόμ. 41)
- Vessberg – Westholm, *HRPCy* O. Vessberg – A. Westholm, *The Hellenistic and Roman Periods in Cyprus*, Stockholm 1956 (*SCE* vol. IV.3)
- Weinreich, *EpPa* O. Weinreich, *Epigramm und Pantomimus (nebst*

- einem Kapitel über einige nicht-epigrammatische Texte und Denkmäler zur Geschichte des Pantomimus*), Heidelberg (C. Winter Universitätsverlag) 1948 (*Sitzungsberichte der Heidelberger Akademie der Wissenschaften Philosophisch-historische Klasse*, Jahrgang 1944-1948, 1. Abhandlung)
- Welcker, SyEG / SyEG(Abw) F. Th. Welcker, *Sylloge Epigrammatum Graecorum* (ex marmoribus et libris collegit et illustravit –, Bonnae (impensis Ad. Marcus) 1828 – *Zu der Sylloge Epigrammatum Graecorum Abweisung der Verunglückten conjecturen des Herrn Prof. Hermann von F. G. Welcker*, Bonn (bey Ad. Marcus) 1829 [ἄρ.]
- Wehrli, SchA F. Wehrli, *Die Schule des Aristoteles*, Basel–Stuttgart (Scwabe) 1959
- West [W.], (IEG) M. L. West, *Iambi et Elegi Graeci (ante Alexandrum cantati)*, vol. I-II, Oxonii (e Typographeo Clarendoniano) 1971-1972/1989-1992²
- OrP –, *The Orphic Poems*, Oxford (Clarendon Press) 1983
- (Theog.) –, *Hesiod, Theogony (edited with prolegomena and commentary)*, Oxford (Clarendon Press) 1966/1982
- (WD) –, *Hesiod, Works and Days (edited with prolegomena and commentary)*, Oxford (Clarendon Press) 1978/1980
- Wiegand, Priene Th. Wiegand – H. Schrader et al., *Priene (Ergebnisse der Ausgrabungen und Untersuchungen in den Jahren 1895-1898)*, Berlin (Reimer) 1904
- Wilhelm, GrE A. Wilhelm, *Griechische Epigramme (aus dem Nachlass hrsg. von H. Engelmann und Kl. Wundsam)*, Bonn (Habelt) 1980
- Φιλητᾶς, ΔιαλΜΕ Χρ. Φιλητᾶ, *Διάλεξις περὶ τῆς ἐν Κερκύραι Μενεκρατείου ἐπιγραφῆς*, ὑπὸ –, Ἐν Κερκύραι (Ἐκ τῆς Τυπογραφίας τῆς Κυβερνήσεως) 1844
- Χατζηδημητρίου, ΙστΚ Κάτιας Χατζηδημητρίου, *Ἱστορία τῆς Κύπρου*, Λευκωσία 1987
- Χατζηγιάννου, (ΑΚΕΠ) Κυρ. Χατζηγιάννου, *Ἡ Ἀρχαία Κύπρος εἰς τὰς Ἑλληνικὰς Πηγὰς*, τόμ. Α'– Στ', Λευκωσία 1971-1992 (βλ. καὶ ΑΚΕΠ)
- Διασπ. –, *Τὰ ἐν Διασπορᾷ Α' (τῶν ἐτῶν 1933-1969)*, Λευκωσία 1969/1990² – *Τὰ ἐν Διασπορᾷ Β' (τῆς*

- δεκαετίας 1969-1979), Λευκωσία 1979 – *Τὰ ἐν Διασπορᾷ Γ' (τῆς δεκαετίας 1979-1989)*, Λευκωσία 1989
- ΛαΚ –, *Λαογραφικὰ Κύπρου*, Λευκωσία 1984
- ΕΛεΚ –, *Ἑτυμολογικὸ Λεξικὸ τῆς ὁμιλουμένης Κυπριακῆς Διαλέκτου (Ἱστορία, Ἑρμηνεῖα καὶ Φωνητικὴ τῶν λέξεων, μὲ Τοπωνυμικὸ παράρτημα)*, Λευκωσία (Ταμασός) 1996
- Χομοσσάνη Βλ. ἄνωτ. Hommossany
- Wright, ABC G. R. H. Wright, *Ancient Building in Cyprus*, parts I-II, Leiden (E. J. Brill) 1992 (*Handbuch der Orientalistik*. Siebente Ableit: *Kunst und Archäologie*, hrsg. von. J. Stargardt, Erster Band zweiter Absch. B.8)
- Zgusta, KPN L. Zgusta, *Kleinasiatische Personennamen*, Prag (Verlag der Tchechoslowahischen Akademie der Wissenschaften) 1964.

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ ΑΡΧΑΙΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ*

- Ach. Tat. (Achilles Tattius): Ἀχιλλ. Τάτ. (Ἀχιλλεύς Τάτιος)
Adesp. eleg. (Adespota elegiaca): Ἀδέσπ. ἔλεγ. (Ἀδέσποτα ἐλεγειακά) (βλ. West, *IEG* II. 1-5)
Adesp. iamb. (Adespota iambica): Ἀδέσπ. ἰαμβ. (Ἀδέσποτα ἰαμβικά) (βλ. West, *IEG* II. 16-28)
Aelian. (Aelianus): Αἰλιαν. (Αἰλιανός)
Var. hist. (Varia historia): Ποικ. ἰστ. (Ποικίλη ἱστορία)
Nat. anim. (De natura animalium): Ἰδιότ. ζῶων (Περὶ ζῶων ἰδιότητος)
Epist. (Epistulae rusticae): Ἐπιστ. (Ἐπιστολαὶ ἀγροικικαὶ)
Aesch. (Aeschylus): Αἰσχ. (Αἰσχύλος)
Agam. (Agamemnon): Ἀγαμ. (Ἀγαμέμνων)
Choeph. (Choephoroi): Χοηφ. (Χοηφόροι)
Eum. (Emmenides): Εὐμ. (Εὐμενίδες)
Pers. (Persae): Πέρσ. (Πέρσαι)
Prom. (Prometheus Vincetus): Προμ. (Προμηθεὺς Δεσμώτης)
Sept. (Septem contra Thebas): Ἐπτ. (Ἐπτὰ ἐπὶ Θήβας)
Suppl. (Supplices): Ἰκέτ. (Ἰκέτιδες)
Aeschin. (Aeschines): Αἰσχίν. (Αἰσχίνης)
Κατὰ Κτησ. (Κατὰ Κτησιφῶντος)
Aesop. (Aesopus): Αἴσωπ. (Αἴσωπος)
Aët. (Aëtius): Ἀέτ. (Ἀέτιος)
Alc. (Alcaeus): Ἀλκ. (Ἀλκαῖος)
Alcm. (Alcman): Ἀλκμ. (Ἀλκμάν)
Alex. (Alexis): Ἀλεξ. (Ἀλεξίς)
Cypr. (Cyprius): Κύπρ. (Ὁ Κύπριος)
Pont. (Ponticus): Ποντ. (Ὁ Ποντικός)
Alex. Aphr. (Alexander Aphrodisiensis): Ἀλέξ. Ἀφρ. (Ἀλέξανδρος ὁ Ἀφροδισιεύς)
Probl. (Problemata): Προβλ. (Προβλήματα)
Anacr. (Anacreon): Ἀνακρ. (Ἀνακρέων)
Anan. (Ananias): Ἀνάν. (Ἀνάσιος)

* Τὰ Λατινικὰ ὀνόματα καὶ οἱ ἀντίστοιχες συντομογραφίες χρησιμοποιοῦνται κυρίως στὴ σελίδα κεκλιμένου καὶ κριτικῆς ὑπομνήματος (τίτλοι ἔργων καὶ apparatus criticus), ἢ Ἑλληνικῆ ὀρολογία στὴ σελίδα τῆς μεταφράσεως (τίτλοι ἔργων) καὶ στὰ σχόλια. Οἱ παραπομπές γίνονται κατὰ κανόνα στὶς ἐκδόσεις τῆς σειρᾶς Ὁξφόρδης (Oxford Classical Texts: OCT) ἢ στὶς τελευταῖες δόκιμες ἐκδόσεις, ἐκτός ἀν ἄλλως δηλώνεται.

- Anaxandr. (Anaxandrides): Ἄναξανδρο. (Ἄναξανδριδης)
 Anaxil. (Anaxilas): Ἄναξιλ. (Ἄναξίλας)
 Anaxim. (Anaximander): Ἄναξιμ. (Ἄναξιμανδρος)
 Andoc. (Andocides): Ἄνδοκ. (Ἄνδοκίδης)
Anecd. Gr. (Anecdota Graeca) (βλ. Bachmann, Boissonade)
Anecd. Gr. Oxon. (Anecdota Graeca Oxoniensia) (βλ. Cramer)
Anecd. Gr. Par. (Anecdota Graeca Parisiensia) (βλ. Cramer)
Anth. Pal. (Anthologia Palatina): Ἄνθ. Παλ. (Ἄνθολογία Παλατινή)
Anth. Plan. (Anthologia Planudeia): Ἄνθ. Πλαν. (Πλανούδειος Ἄνθολογία) [Ἄνθ. = Ἄνθολογία, Παλατινή καὶ Πλανούδειος]
 Antig. Caryst. (Antigonus Carystius): Ἄντιγ. Καρύστ. (Ἄντίγονος ὁ Καρύστιος)
 Antim. (Antimachus Colophonius): Ἄντιμ. (Ἄντίμαχος ὁ Κολοφώνιος)
 Antip. (Antipater Sidonius): Ἄντιπ. (Ἄντίπατρος ὁ Σιδώνιος)
 Antiph. (Antipho): Ἄντιφ. (Ἄντιφῶν)
Tetral. (Tetralogiae): Τετραλ. (Τετραλογία)
 Antiphan. (Antiphanes): Ἄντιφάν. (Ἄντιφάνης)
Φιλομ. (Φιλομήτωρ)
Ἄφρ. (Ἄφροδίσιος)
 Apollod. (Apollodorus): Ἄπολλόδ. (Ἄπολλόδορος)
[Bibl. (Bibliotheca): Βιβλ. (Βιβλιοθήκη)]
Epit. (Epitome): Ἐπιτ. (Ἐπιτομή)
 Apollon. Dysc. (Apollonius Dyscolus): Ἄπολλών. Δύσκ. (Ἄπολλώνιος ὁ Δύσκολος)
 Apollon. Rhod. (Apollonius Rhodius): Ἄπολλών. Ῥόδ. (Ἄπολλώνιος ὁ Ῥόδιος)
 Apollon. Soph. (Apollonius Sophista): Ἄπολλών. Σοφ. (Ἄπολλώνιος ὁ Σοφιστής)
Lex. Hom. (Lexicon Homericum): Λεξ. Ὅμ. (Λεξικὸν Ὅμηρικόν)
 App. (Appianus): Ἄππ. (Ἄππιανός)
Mithr. (Mithridatica): Μιθρ. (Μιθριδατικά)
Bell. civ. (Bellum civile): Ῥωμ. Ἐμφ. (Ῥωμαϊκῶν ἐμφυλίων)
 Apostol. (Apostolius): Ἄποστόλ. (Ἄποστόλιος)
 Archil. (Archilochus): Ἄρχιλ. (Ἄρχιλόχος)
 Aristid. (P. Aelius Aristides): Ἄριστειδ. (Π. Αἴλιος Ἄριστειδης)
Orat. (Orationes): Λόγ. (Λόγοι)
 Aristoph. (Aristophanes): Ἄριστοφ. (Ἄριστοφάνης)
Acham. (Achamenses): Ἄχαρν. (Ἄχαρνής)
Av. (Aves): Ὄρν. (Ὄρνιθες)
Eccl. (Ecclesiazusae): Ἐκκλ. (Ἐκκλησιάζουσαι)
Equ. (Equites): Ἴππ. (Ἴππῆς)
Lys. (Lysistrata): Λυσ. (Λυσιστράτη)
Nub. (Nubes): Νεφ. (Νεφέλαι)
Pax: Εἰρ. (Εἰρήνη)

- Plut.* (*Plutius*): Πλοῦτ. (Πλοῦτος)
Ran. (*Ranae*): Βάτρ. (Βάτραχοι)
Thesm. (*Thesmorphoriazusae*): Θεσμ. (Θεσμοφοριάζουσαι)
Vesp. (*Vespa*): Σφήκ. (Σφήκες)
- Aristot. (*Aristoteles*): Ἀριστοτ. (Ἀριστοτέλης)
De an. (*De anima*): Περί ψυχ. (Περί ψυχῆς)
De part. anim. (*De partibus animalium*): Περί ζώων μορ. (Περί ζώων μορίων)
Eth. Eud. (*Ethica Eudemia*): Ἠθ. Εὐδ. (Ἠθικὰ Εὐδήμεια)
Eth. Nic. (*Ethica Nicomachea*): Ἠθ. Νικ. (Ἠθικὰ Νικομάχεια)
Hist. animal. (*Historiae animalium*): Περί τὰ ζῶα ἰστ. (Περί τὰ ζῶα ἱστορία)
- Metaph.* (*Metaphysica*): Μεταφ. (Τὰ μετὰ τὰ φυσικά)
Meteor. (*Meteorologica*): Μετεωρ. (Μετεωρολογικά)
Pepl. (*Peplios*): Πέπλ. (Πέπλος)
Poet. (*De roetica*): Ποιητ. (Περί ποιητικῆς)
Pol. (*Politica*): Πολ. (Πολιτικά)
Rhet. (*Ars Rhetorica*): ῥητ. (Ῥητορικὴ τέχνη)
- Arr. (*Arrianus*): Ἀρρ. (Ἀρριανός)
Alex. Anab. (*Alexandri Anabasis*): Ἀλεξ. Ἀνάβ. (Ἀνάβασις Ἀλεξάνδρου)
Cyn. (*Cyngeticus*): Κυν. (Κυνηγετικός)
Epict. (*Epicteti dissertationes* [Schenk]): Ἐπικτ. (Ἐπικτήτου διατριβαί)
Hist. succ. (*Historia successorum Alexandri*): Μετ' Ἀλέξ. (Τὰ μετὰ Ἀλέξανδρον)
- Ind.* (*Historia Indica*): Ἰνδ. (Ἱστορία Ἰνδική)
- Artemid. (*Artemidorus Daldianus*): Ἀρτεμίδ. (Ἀρτεμίδωρος ὁ Δαλδιανός)
- Asclepiod. (*Asclepiodotus*): Ἀσκληπιόδ. (Ἀσκληπιόδοτος)
Tact. (*Ars tactica*): Τακτ. (Τέχνη τακτικῆ)
- Athen. (*Athenaeus*): Ἀθίν. (Ἀθήναιος)
- Babr. (*Babrius*): Βάβρ. (Βάβριος)
- Bacchyl. (*Bacchylides*): Βακχыл. (Βακχυλίδης)
- Batrachom.* (*Batrachomyomachia*): Βατραχομ. (Βατραχομνομαχία)
- Callim. (*Callimachus*): Καλλίμ. (Καλλίμαχος)
Aet. (*Aetia*): Αἴτ. (Αἴτια)
Epigr. (*Epigrammata*): Ἐπιγρ. (Ἐπιγράμματα)
Hymn. Apoll. (*Hymnus in Apollinem*): Ὕμν. Ἀπόλλ. (Ὕμνος εἰς Ἀπόλλωνα)
Hymn. Del. (*Hymnus in Delum*): Ὕμν. Δήλ. (Ὕμνος εἰς Δήλον [Ὕμνος Δήλου])
- Callin. (*Callinus*): Καλλίν. (Καλλίνος)
- Callisth. (*Callisthenes*): Καλλισθ. (Καλλισθένης)
Peripl. (*Periplus*): Περίπλ. (Περίπλους)

- Carc. (Carcinus): Καρχ. (Καρχίνος)
Orest. (*Orestes*): Ὀρέστ. (Ὀρέστης)
- Carm. conv.* (*Carmina convivalia*) (βλ. Page, *PMG* σσ. 471-82 ἀποσπ. 884-917)
- Cast. (Castorion Solensis): Καστ. (Καστορίων ὁ Σολεύς)
- Catull. (Gaius Valerius Catullus): Κάτουλλ. (Κάτουλλος)
- Cert.* (*Certamen Homeri et Hesiodi*): Ἀγών (Ἀγών Ὀμήρου καὶ Ἡσιόδου)
 [Allen V σσ. 225 κέ.]
- Choerob. (Choeroboscus): Χοιροβ. (Γεώργιος ὁ Χοιροβοσκός)
Schol. in Heph. (*Scholia in Hephæstionem*): Σχόλ. εἰς Ἡφ. (Σχόλια εἰς Ἡφαιστίωνα)
- Cic. (Marcus Tullius Cicero): Κικ. (Κικέρων)
De nat. deor. (*De natura deorum*)
De rep. (*De republica*)
- Clearch. Sol. (Clearchus Solensis): Κλέαρχ. Σολ. (Κλέαρχος ὁ Σολεύς)
- Clem. Alex. (Clemens Alexandrinus): Κλήμ. Ἀλεξ. (Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς)
Paedag. (*Paedagogus*): Παιδαγ. (Παιδαγωγός)
Protr. (*Protrepticus / Cohortatio ad gentes*): Προτρο. (Προτρεπτικὸς πρὸς Ἕλληνας)
Strom. (*Stromateis*): Στρομ. (Στροματεῖς)
- Cleon Cur. (Cleon Curiensis): Κλέων Κουρ. (Κλέων ὁ Κουριεὺς)
- Cleoph. (Cleophon, Tragicus): Κλεοφ. (Κλεοφῶν, τραγικὸς ποιητής)
- Const. Porph. (Constantinus Porphyrogenetus): Κωνστ. Πορφ. (Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος)
De abst. (*De abstinentia*): Περί ἐγκρ. (Περί ἐγκρατείας)
De them. (*De thematibus*): Περί θεμ. (Περί τῶν θεμάτων)
- Cratin. (Cratinus): Κρατῖν. (Κρατῖνος)
Odys. (*Odysseus*): Ὀδυσσ. (Ὀδυσσῆς)
- Cypr. (*Cypria*): Κυπρ. (Κύπρια ἔπη)
- Damox. (Damoxenus): Δαμόξ. (Δαμόξενος)
- Democr. (Democritus): Δημόκρ. (Δημόκριτος)
- Demod. (Demodocus): Δημόδ. (Δημόδοκος)
- Demosth. (Demosthenes): Δημ. (Δημοσθένης)
De cor. (*De corona*): Περί τοῦ στεφ. (Περί τοῦ στεφάνου)
 Περί συντ. (Περί συντάξεως)
Prooem. (*Prooemia*): Προοίμ. (Προοίμια)
De fal. leg. (*De falsa legatione*): Περί παραπρ. (Περί παραπρεσβείας)
- Dio Cass. (Claudius Cassius Dio Cocceianus): Δί. Κάσ. (Δίων Κάσσιος)
Epit. (*Historiarum Romanarum quae supersunt: Xiphilini epitome*): Ἐπιτ. (Ῥωμαϊκαὶ Ἱστορίαι: ἐπιτομή)
- Dio Chrys. (Dio Chrysostomus): Δίων Χρυσ. (Δίων ὁ Χρυσόστομος)
Orat. (*Orationes*): Λόγ. (Λόγοι)
- Diocl. (Diocles Atheniensis): Διοκλ. (Διοκλῆς ὁ Ἀθηναῖος)

- Diod. Sic. (Diodorus Siculus): Διόδ. Σικ. (Διόδωρος ὁ Σικελιώτης)
- Diogenian. (Diogenianus): Διογενιαν. (Διογενιανός, ὁ παρομοιογράφος)
- Diog. Laërt. (Diogenes Laërtius): Διογ. Λαέρτ. (Διογένης Λαέρτιος)
- Dion. Byz. (Dionysius Byzantius): Διον. Βυζ. (Διονύσιος ὁ Βυζάντιος)
Bosp. nav. (De Bospori navigatione): Ἀνάπλ. Βοσπ. (Ἀνάπλους Βοσπόρου)
- Dion. Hal. (Dionysius Halicarnassensis): Διον. Ἀλικ. (Διονύσιος ὁ Ἀλικαρνασσεύς)
Ant. Rom. (Antiquitates Romanae): Ῥωμ. ἀρχ. (Ῥωμαϊκὴ ἀρχαιολογία)
De comp. (De compositionae verborum): Περιῖ συνθ. (Περί συνθέσεως ὀνομάτων)
Epist. Pomp. (Epistula ad Pompeium Geminum): Ἐπιστ. Πομπ. (Ἐπιστολὴ πρὸς Πομπηίου Γέμινον)
Rhet. (Ars rhetorica): Ῥητ. (Τέχνη ῥητορικὴ)
- Dion. Per. (Dionysius Periegetes): Διον. Περιηγ. (Διονύσιος ὁ Περιηγητής)
- Dion. Scyt. (Dionysius Scytobrachion): Διον. Σκυτ. (Διονύσιος ὁ Σκυτοβραχίων)
Arg. (Argonautica): Ἀργ. (Ἀργοναυτικά)
- Dion. Thrax (Dionysius Thrax): Διον. Θροῦξ (Διονύσιος ὁ Θροῦξ)
Ars gramm. (Ars grammatica): Τέχν. γραμμ. (Τέχνη γραμματικὴ)
- Diosc. (Dioscorides): Διοσκ. (Διοσκορίδης, ὁ ἐπιγραμματοποιός)
- Diphil. (Diphilus, Comicus): Δίφιλ. (Δίφιλος, ὁ κωμωδός)
- Emped. (Empedocles): Ἐμπεδ. (Ἐμπεδοκλῆς)
- Epicharm. (Epicharmus, Comicus): Ἐπίχ. (Ἐπίχαρμος, ὁ κωμωδός)
- Epig. (Epigenes, Comicus): Ἐπιγ. (Ἐπιγένης, ὁ κωμωδός)
- Etym. Gen. (Etymologicum Genuinum)*
Etym. Gud. (Etymologicum Gudianum)
Etym. Magn. (Etymologicum Magnum): Μέγ. Ἐτυμ. (Μέγα Ἐτυμολογικόν)
Etym. Sym. (Etymologicum Symeonis): Ἐτυμ. Συμ. (Ἐτυμολογικόν τοῦ Συμεῶνος)
- Eubul. (Eubulus, Comicus): Εὐβουλ. (Εὐβουλος, ὁ κωμωδός)
- Eudox. Cnid. (Eudoxus Cnidius): Εὐδόξ. Κνίδ. (Εὐδόξος ὁ Κνίδιος)
Astr. (Ars astronomica): Ἀστρο. (Ἀστρολογία)
- Eumel. (Eumelus): Εὐμηλ. (Εὐμηλος)
- Eupol. (Eupolis): Εὐπολ. (Εὐπόλις)
- Eur. (Euripides): Εὐρ. (Εὐριπίδης)
Alc. (Alcestis): Ἀλκ. (Ἀλκηστis)
Andr. (Andromacha): Ἀνδρ. (Ἀνδρομάχη)
Bacch. (Bacchae): Βάχχ. (Βάχχαι)
Cycl. (Cyclops): Κύκλ. (Κύκλωψ)
El. (Electra): Ἠλ. (Ἠλέκτρα)
Hec. (Hecuba): Ἠκ. (Ἠκάβη)
Hel. (Helena): Ἠλ. (Ἠλένη)
Heracl. (Heracleidai): Ἡρακλειδ. (Ἡρακλεῖδαι)

- Herc. (Hercules Furens):* Ἡρακλ. (Ἡρακλῆς Μαινόμενος)
Hipp. (Hippolytus): Ἴππ. (Ἴππόλυτος)
Iph. Aul. (Iphigenia Aulidensis): Ἴφ. Αὐλ. (Ἴφιγένεια ἡ ἐν Αὐλίδι)
Iph. T. (Iphigenia Taurica): Ἴφ. Τ. (Ἴφιγένεια ἡ ἐν Ταύροις)
Med. (Medea): Μῆδ. (Μῆδεια)
Orest. (Orestes): Ὀρέστ. (Ὀρέστης)
Phoen. (Phoenissae): Φοίν. (Φοίνισσαι)
Suppl. (Supplices): Ἰκέτ. (Ἰκέτιδες)
Tr. (Troades): Τρ. (Τρωάδες)
Euseb. (Eusebius): Εὐσέβ. (Εὐσέβιος)
Hist. eccl. (Historia ecclesiastica): Ἐκκλ. Ἱστ. (Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία)
Praep. evang. (Praeparatio evangelica): Εὐαγγ. προπ. (Εὐαγγελικὴ προπαρασκευή)
Eustath. (Eustathius Thessalonicensis): Εὐστάθ. (Εὐστάθιος ὁ Θεσσαλονικεύς)
Flav. Vop. (Flavius Vopiscus): Φλάβ. Βοπ. (Φλάβιος Βοπίσκος)
Galen. (Galenus): Γαλην. (Γαληνός)
Gem. (Geminus, Astronomicus): Γέμ. (Γέμνος)
Astron. (Astronomica elementaria): Εἰσ. (Εἰσαγωγή εἰς τὰ φαινόμενα)
Geogrid. (Johannes Geogrides): Γεωργίδ. (Ἰωάννης Γεωργίδης)
Gnom. (Gnomologium): Γνωμ. (Γνωμολόγιον)
Greg. Cypr. (Gregorius Cyprius): Γρηγ. Κύπρ. (Γρηγόριος ὁ Κύπριος)
Greg. Naz. (Gregorius Nazianzenus): Γρηγ. Ναζ. (Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνός)
Harpocr. (Harprocratio): Ἀρποκρ. (Ἀρποκρατίων, ὁ γραμματικός)
Hecat. (Hecateus): Ἐκατ. (Ἐκαταῖος ὁ Μιλήσιος)
Hedyl. (Hedylus): Ἡδύλ. (Ἡδύλος)
Heges. (Hegesias vel Hegesinus, Epicus): Ἡγησ. (Ἡγησίας ἢ Ἡγησῖνος ἢ Ἡγησῖνους, ὁ ἐπικός)
Hegesipp. (Hegesippus): Ἡγήσιπ. (Ἡγήσιππος, ὁ κωμωδός)
Hephaest. (Hephaestio): Ἡφαιστ. (Ἡφαιστίων, ὁ γραμματικός)
Heracl. (Heraclitus): Ἡράκλ. (Ἡράκλειτος ὁ Ἐφεσῖος)
Heraclit. (Heraclitus): Ἡράκλειτ. (Ἡράκλειτος)
Alleg. (Allegoriae = Quaestiones Homericae): Ἀλληγ. (Ὀμηρικαὶ Ἀλληγορίαι)
Herm. Cur. (Hermias Curiensis): Ἑρμ. Κουρ. (Ἑρμείας ὁ Κουριεύς)
Hermes. (Hermesianax): Ἑρμῆσ. (Ἑρμησιάνναξ ὁ Κολοφώνιος)
Hermipp. (Hermippus): Ἑρμιπ. (Ἑρμιππος ὁ Ἀθηναῖος)
Hermog. (Hermogenes): Ἑρμογ. (Ἑρμογένης, ὁ ῥήτωρ)
Progymn. (Progymnasmata): Προγυμν. (Προγυμνάσματα)
Herodian. (Herodianus): Ἡρωδιαν. (Ἡρωδιανός)
Partit. (Partitiones): Ἐπιμ. (Ἐπιμερισμοί)
Περὶ καθ. προσφδ. (Περὶ καθολικῆς προσφδίας)

- Περὶ μιν. λέξ.* (*Περὶ μονήρων λέξεως*)
 Herodot. (Herodotus): Ἡρόδ. (Ἡρόδοτος)
 Herond. (Hero[n]das): Ἡρώνδ. (Ἡρώ[ν]δας)
 Hes. (Hesiodus): Ἡσ. (Ἡσίοδος)
 Op. (Opera et Dies): Ἔργ. (*Ἔργα καὶ Ἡμέραι*)
 Scut. (Scutum): Ἀσπ. (*Ἀσπίς*)
 Theog. (Theogonia): Θεογ. (*Θεογονία*)
 Hesych. (Hesychius): Ἡσύχ. (Ἡσύχιος)
 (Hesychii Alexandrini *Lexicon*: Ἡσυχίου τοῦ Ἀλεξανδρέως *Λεξικόν*)
 Himer. (Himerius): Ἱμέρ. (Ἱμέριος)
 Orat. (Orationes): Λόγ. (*Λόγοι*)
 Hipparch. (Hipparchus): Ἱππαρχ. (*Ἱππαρχος, ὁ κωμωδός*)
 Hippocr. (Hippocrates): Ἱπποκρ. (*Ἱπποκράτης*)
 De nat. mul. (De natura muliebri): Περὶ φύσ. γυν. (περὶ γυναικείης φύσεως)
 Hippod. (Hippodamas): Ἱπποδ. (*Ἱπποδάμας*)
 Hippon. (Hipponax): Ἱππῶν. (*Ἱππῶναξ*)
 Hom. (Homerus): Ὅμ. (*Ὅμηρος*)
 Il. (Ilias): Ἰλ. (*Ἰλιάς*)
 Od. (Odyssea): Ὀδ. (*Ὀδύσσεια*)
 Α, Β κ. λπ.: βιβλία τῆς *Ἰλιάδος*
 α, β κ. λπ.: βιβλία τῆς *Ὀδυσσεΐας*
 Hom. hymn. (Hymni Homeric): Ὅμηρ. ὕμν. (*Ὅμηρικοὶ ὕμνοι*)
 Ad Apoll. (Ad Apollinem): Εἰς Ἀπόλλ. (*Εἰς Ἀπόλλωνα*)
 Ad Bacch. (Ad Bacchum): Εἰς Διόν. (*Εἰς Διόνυσον*)
 Ad Cer. (Ad Cererem): Εἰς Δημ. (*Εἰς Δημήτραν*)
 Ad Dian. (Ad Dianam): Εἰς Ἄρτ. (*Εἰς Ἄρτεμιν*)
 Ad Lun. (Ad Lunam): Εἰς Σελ. (*Εἰς Σελήνην*)
 Ad Merc. (Ad Mercurium): Εἰς Ἐρμ. (*Εἰς Ἐρμῆν*)
 Ad Mus. et Apoll. (Ad Musas et Apollinem): Εἰς Μούσας καὶ Ἀπόλλ.
 (*Εἰς Μούσας καὶ Ἀπόλλωνα*)
 Ad Pan. (Ad Panem): Εἰς Πᾶν. (*Εἰς Πᾶνα*)
 Ad Tell. (Ad Tellurem): Εἰς Γῆν (*Εἰς γῆν μητέρα πάντων*)
 Ad Ven. (Ad Venerem): Εἰς Ἀφρ. (*Εἰς Ἀφροδίτην*)
 Ad Vest. (Ad Vestam): Εἰς Ἐστ. (*Εἰς Ἐστίαν*)
 Ad Vulc. (Ad Vulcanum): Εἰς Ἥφ. (*Εἰς Ἥφαιστον*)
 [I, II, III κλπ.: ἀρίθμηση συλλογῆς, βλ. Allen]
 [5Y1, 5Y2, 5Y3: ἀρίθμηση ἡμετέρα ὕμνων *Εἰς Ἀφρ.*]
 Hom. *Vit. (Homeri Vita): Βί. Ὅμ.* (*Βίος Ὅμηρον*) [Allen V σσ. 238 κέ.]
 Horat. (Quintus Horatius Flaccus): Ὅρατ. (*Ὅράτιος*)
 Carm. (Carmina): Ὠδ. (*Ὠδαί*)
 Epod. (Epidi): Ἐπωδ. (*Ἐπωδοί*)
 Hygin. (Hyginus): Ὑγῖν. (*Ὑγῖνος*)
 Astron. (Astronomica): Ἀστρον. (*Ἀστρονομικά*)

- Hyperid. (Hyperides): Ὑπερείδ. (Ὑπερείδης)
- Iambl. (Iamblichus): Ἰάμβλ. (Ἰάμβλιχος, ὁ φιλόσοφος)
Myst. (De mysteriis): Μυστ. (Περὶ μυστηρίων)
Protr. (Protrepticus): Προτρ. (Προτρεπτικός)
- Ibyc. (Ibycus): Ἴβυκ. (Ἴβυκος)
- Isocr. (Isocrates): Ἴσοκρ. (Ἴσοκράτης)
Evag. (Evagoras): Εὐαγ. (Εὐαγόρας)
Nicocl. (Nicocles): Νικοκλ. (Νικοκλῆς)
- Joh. Chrys. (Johannes Chrysostomus): Ἰωάνν. Χρυσ. (Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος)
- Joh. Lyd. (Johannes Lydus): Ἰωάνν. Λυδ. (Ἰωάννης ὁ Λυδός)
De mens. (De mensibus): Περὶ μην. (Περὶ μηνῶν)
- Joh. Sic. (Johannes Siculus): Ἰωάνν. Σικ. (Ἰωάννης ὁ Σικελιώτης)
- Joseph. (Flavius Josephus): Ἰώσηπ. (Φλάβιος Ἰώσηπος)
Ant. Jud. (Antiquitates Judaicae): Ἰουδ. ἀρχ. (Ἰουδαϊκὴ Ἀρχαιολογία)
- Lesch. (Lesches): Λέσχ. (Λέσχης ὁ Μυτιληναῖος)
Il. parva (Ilias parva): Μικρ. Ἰλ. (Μικρὰ Ἰλιάς)
- Liban. (Libanius): Λιβάν. (Λιβάνιος)
Decl. (Declamationes): Μελ. (Μελέται)
Orat. (Orationes): Λόγ. (Λόγοι)
Progymn. (Progymnasmata): Προγυμν. (Προγυμνάσματα)
- Lucian. (Lucianus): Λουκιαν. (Λουκιανός)
Imag. (Imagines): Εἰκ. (Εἰκόνες)
Mort. Dial. (Mortuorum dialogi): Νεκρ. διάλ. (Νεκρικοὶ διάλογοι)
- Lucil. (Gaius Lucilius): Λουκίλ. (Λουκίλιος)
- Lucret. (Titus Lucretius Carus): Λουκρ. (Λουκρήτιος)
- Lycophr. (Lycophron): Λυκόφρ. (Λυκόφρων)
Alex. (Alexandra): Ἀλεξ. (Ἀλεξάνδρα)
- Lycurg. (Lycurgus): Λυκούργ. (Λυκούργος, ὁ ρήτωρ)
In Leocr. (In Leocratem) = Κατὰ Λεωκρ. (Κατὰ Λεωκράτους)
- Marc. Aur. (Marcus Aurelius): Μάρκ. Αὐρήλ. (Μάρκος Αὐρήλιος)
- Men. (Menander): Μέν. (Μένανδρος)
Asp. (Aspis): Ἀσπ. (Ἀσπίς)
Dysc. (Dyscolus): Δύσκ. (Δύσκολος)
Epitr. (Epitrepontes): Ἐπιτρ. (Ἐπιτρέποντες)
Sam. (Samia): Σαμ. (Σαμία)
- Mimn. (Mimnermus): Μίμν. (Μίμνερμος)
- Nic. (Nicander): Νίκανδρ. (Νίκανδρος)
Alexiph. (Alexipharmaca): Ἀλεξιφ. (Ἀλεξιφάρμακα)
Ther. (Theriaca): Θηρ. (Θηριακά)
- Nicarch. (Nicarchus): Νίκαρχ. (Νίκαρχος, ὁ ἐπιγραμματοποιός)
- Nonn. (Nonnus): Νόνν. (Νόννος)
Dion. (Dionysiaca): Διον. (Διονυσιακά)

- Paraphr. (Paraphrasis sancti evangeli Ioannei):* Παράφρ. (Παράφρασις τοῦ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίου)
- Nov. Test. (Novum Testamentum):* Κ. Δ. (Καὶνὴ Διαθήκη)
- Olympiod. (Olympiodorus):* Ὀλυμπιόδ. (Ὀλυμπιόδωρος, ὁ φιλόσοφος)
- Opp. (Opprianus Anazarbensis):* Ὀππ. (Ὀππιανὸς ὁ Ἀναξαρθεὺς)
Halieut. (Halieutica): Ἀλιευτ. (Ἀλιευτικά)
- Opp. (Opprianus Arameensis):* Ὀππ. (Ὀππιανὸς ὁ Ἀπαμειεύς)
Cyneg. (Cynetica): Κυνηγ. (Κυνηγετικά)
- Orib. (Oribasius):* Ὀρειβ. (Ὀρειβάσιος)
Syn. (Synopsis ad Eustathium): Σύν. (Σύνοψις εἰς Εὐστάθιον)
- Orig. (Origenes):* Ὠριγ. (Ὠριγένης)
Psalm. (Selecta in Psalmos): Ψαλμ. (Ἐκ τῶν Ὠριγένους, Εἰς Ψαλμούς)
- Orph. (Orphica):* Ὀρφ. (Ὀρφικά)
Arg. (Argonautica): Ἀργ. (Ἀργοναυτικά)
Hymn. (Hymni): Ὑμν. (Ὑμνοὶ)
Lith. (Lithica / De lapidibus): Λιθ. (Λιθικά)
- Ovid. (Publius Ovidius Naso):* Ὀβίδ. (Ὀβίδιος)
Met. (Metamorphoses): Μετ. (Μεταμορφώσεις)
- Palaeph. (Palaephatus):* Παλαίφ. (Παλαίφατος)
- Pan. (Panayassis):* Παν. (Πανύασσις)
- Parmen. (Parmenides):* Παρμεν. (Παρμενίδης)
- Parrh. (Parrhasius):* Παρράσ. (Παρράσιος)
- Paus. (Pausanias):* Πανσ. (Πανσανίας)
- Pedias. (Pediasimus):* Πεδιάσ. (Πεδιάσιμος)
- Pherecr. (Pherecrates):* Φερεκρ. (Φερεκράτης)
- Philem. (Philemon, Comicus):* Φιλήμ. (Φιλήμων, ὁ κωμωδός)
- Philoch. (Philochorus):* Φιλόχ. (Φιλόχορος)
- Philod. (Philodemus, Philosophus):* Φιλόδ. (Φιλόδημος, ὁ φιλόσοφος)
De piet. (De pietate): Περί εὐσ. (Περί εὐσεβείας)
- Philosteph. (Philostephanus Cyrenaicus):* Φιλοστέφ. (Φιλοστέφανος ὁ Κυρηναῖος)
Hypomn. (Hypomnemata): Ὑπομν. (Ὑπομνήματα)
- Philox. (Philoxenus Cytherius):* Φιλόξ. (Φιλόξενος ὁ Κυθήριος)
- Phocyl. (Phocylides):* Φωκυλ. (Φωκυλίδης)
- Phot. (Photius):* Φώτ. (Φώτιος)
Bibl. (Bibliotheca): Βιβλ. (Βιβλιοθήκη)
- Pind. (Pindarus):* Πίνδ. (Πίνδαρος)
Isth. (Isthmionicae): Ἰσθμ. (Ἰσθμιονικά)
Nem. (Nemeonicae): Νεμ. (Νεμεονικά)
Ol. (Olympionicae): Ὀλ. (Ὀλυμπιονικά)
Pai. (Paeanes): Παι. (Παιᾶνες)
Pyth. (Pythionicae): Πυθ. (Πυθιονικά)
- Plat. (Plato):* Πλάτ. (Πλάτων)
Axioch. (Axiochus): Ἀξίοχ. (Ἀξίοχος)

- Charm.* (*Charmides*): Χαρμ. (Χαρμίδης)
Conv. (*Convivium*): Συμπ. (Συμπόσιον)
Epigr. (*Epigrammata*): Ἐπιγρ. (Ἐπιγράμματα)
Erin. (*Erinomis*): Ἐριν. (Ἐπινομίς)
Euthyphr. (*Euthyphron*): Εὐθύφρ. (Εὐθύφρων)
Gorg. (*Gorgias*): Γοργ. (Γοργίας)
Hipp. M. (*Hippias Maior*): Ἴππ. Μείζ. (Ἴππίας Μείζων)
Leg. (*Leges*): Νόμ. (Νόμοι)
Phaed. (*Phaedon*): Φαίδ. (Φαίδων)
Phaedr. (*Phaedrus*): Φαίδρ. (Φαίδρος)
Politic. (*Politicus*): Πολιτικ. (Πολιτικός)
Prot. (*Protagoras*): Πρωτ. (Πρωταγόρας)
Resp. (*Respublica*): Πολ. (Πολιτεία)
Theaet. (*Theaetetus*): Θεαίτ. (Θεαίτητος)
Tim. (*Timaeus*): Τίμ. (Τίμαιος)
 Plaut. (Titus Maccius Plautus): Πλαῦτ. (Πλαῦτος)
 Plin. (Gaius Plinius Secundus): Πλίν. (Πλίνιος ὁ Πρεσβύτερος)
Natur. hist. (*Historia naturalis*): Φυσ. ἰστ. (Φυσικὴ ἱστορία)
 Plot. (Plotinus): Πλωτ. (Πλωτῖνος)
 Plut. (Plutarchus): Πλούτ. (Πλούταρχος)
Alex. (*Alexander*): Ἀλέξ. (Ἀλεξάνδρος)
Anton. (*Antonius*): Ἀντών. (Ἀντώνιος)
Aud. poet. (*Quomodo adolescens poetas audire debeat*): Ποιημ. ἀκ.
 (Πῶς δεῖ τὸν νέον ποιημάτων ἀκούειν) (βλ. καὶ *Mor.*)
Cleom. (*Cleomenes*): Κλεομ. (Κλεομένης)
De cohib. ira (*De cohibenda ira*): Περί ὀργ. (Περί ὀργῆς)
Fab. Max. (*Fabius Maximus*): Φάβ. Μάξ. (Φάβιος Μάξιμος)
Hom. Vit. (*Homeri Vita*): Βί. Ὁμ. (Βίος Ὁμήρου) [Allen V σσ. 238 κέ.]
Mar. (*Marius*): Μάρ. (Μάριος)
Mor. (*Moralia*): Ἠθ(ικ). (Ἠθικά)
Per. (*Pericles*): Περ. (Περικλῆς)
Phoc. (*Phocion*): Φωκ. (Φωκίων)
Sol. (*Solo*): Σόλ. (Σόλων)
Thes. (*Theseus*): Θησ. (Θησεύς)
 Poll. (Julius Pollux): Πολυδ. (Πολυδεύκης)
Onom. (*Onomasticon*): Ὄνομ. (Ὄνομαστικόν)
 Polyb. (Polybius): Πολύβ. (Πολύβιος)
 Posidipp. (Posidippus): Ποσειδίππ. (Ποσειδίππος)
 Proc. (Proculus): Πρόκλ. (Πρόκλος)
Chrest. (*Chrestomathia*): Χρηστ. (Χρηστομαθία ἢ Χρηστομάθεια
 γραμματικὴ)
Hymn. (*Hymni*): Ὑμν. (Ὑμνοι)
 Quint. Smyrn. (Quintus Smyrnaeus): Κόιντ. Σμυρν. (Κόιντος Σμυρναῖος)
Posth. (*Posthomerica*): Μεθομ. (Τὰ μεθ' Ὁμηρον)

- Rhian. (Rhianus): Ριαν. (Ῥιανὸς ὁ Κρής)
- Sapph. (Sappho): Σαπφ. (Σαπφώ)
- Semon. (Semonides): Σημων. (Σημωνίδης ὁ Ἄμοργῖνος)
- Simon. (Simonides): Σιμων. (Σιμωνίδης ὁ Κεῖος)
- Simplic. (Simplicius): Σιμπλίκ. (Σιμπλίκιος)
- Sol. (Solo): Σόλ. (Σόλων ὁ Ἀθηναῖος)
- Sop. (Sopatrus): Σώπ. (Σώπατρος ὁ Πάφιος)
- Soph. (Sophocles): Σοφ. (Σοφοκλῆς)
- Ai. (Ajax): Αἶ. (Αἶας)*
- Ant. (Antigone): Ἀντ. (Ἀντιγόνη)*
- El. (Electra): Ἠλ. (Ἠλέκτρα)*
- Oed. Col. (Oedipus Coloneus): Οἰδ. Κολ. (Οἰδίππος ἐπὶ Κολωνῶ)*
- Oed. Rex (Oedipus Rex): Οἰδ. Τύρ. (Οἰδίππος Τύραννος)*
- Phil. (Philoctetes): Φιλ. (Φιλοκτήτης)*
- Trach. (Trachiniae): Τραχ. (Τραχίνιαι)*
- Sosip. (Sosipatrus): Σωσίπ. (Σωσίπατρος)
- Καταψ. (Καταψευδόμενος)*
- Steph. Byz. (Stephanus Byzantius): Στέφ. Βυζ. (Στέφανος ὁ Βυζάντιος)
- De Them. (De Thematisibus): Περί Θεμ. (Περί Θεμάτων)*
- Ethn. (Ethnica): Ἐθν. (Ἐθνικά)*
- Stas. (Stasinus): Στασ. (Στασῖνος ὁ Κύπριος)
- Stesich. (Stesichorus): Στησίχ. (Στησίχορος)
- Stob. (Johannes Stobaeus): Στοβ. (Ἰωάννης Στοβαῖος)
- Strab. (Strabo): Στράβ. (Στράβων)
- Suet. (Gaius Suetonius Tranquillus): Σουετ. (Σουετώνιος)
- Tit. (Titus): Τίτ. (Τίτος)*
- Tacit. (Cornelius Tacitus): Τάκιτ. (Τάκιτος)
- Hist. (Historiae): Ἱστ. (Ἱστορία)*
- Tatian. (Tatianus): Τατιαν. (Τατιανός)
- Orat. Gr. (Orationes Graecae): Πρὸς Ἑλλ. (Πρὸς Ἑλληνας)*
- Telest. (Telestes): Τελέστ. (Τελέστης)
- Terp. (Terpander): Τέρπ. (Τέρπανδρος)
- Theocr. (Theocritus): Θεόκρ. (Θεόκριτος)
- Idyll. (Idyllia): Εἰδύλλ. (Εἰδύλλια)*
- Theodoret. (Theodoretus Cyrrensis): Θεοδώρητ. (Θεοδώρητος ἐπίσκοπος Κύρρου)
- Hist. eccl. (Historia ecclesiastica): Ἐκκλ. Ἱστ. (Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία)*
- Theogn. (Theognis Megarensis): Θεόγν. (Θεόγνης ὁ Μεγαρεύς)
- Theophr. (Theophrastus): Θεόφρ. (Θεόφραστος)
- De caus. plant. (De causis plantarum): Περί φντ. αἰτ. (Περί φντῶν αἰτιῶν)*
- De sign. (De signis tempestatum): Περί σημ. (Περί σημεῖων ὑδάτων καὶ πνευμάτων καὶ χεμῶνων καὶ εὐδιῶν)*

- Hist. plant. (Historia plantarum):* Περί φυτ. ιστο. (Περί φυτῶν ιστορίας)
- Triph. (Triphiodorus): Τριφιόδωρος
- Tyrt. (Tyrtaeus): Τυρτ. (Τυρταῖος)
- Tzetz. (Johannes Tzetzes): Τζέτζ. (Ἰωάννης Τζέτζης)
- Chil. (Historiarum variarum Chiliades):* Χιλ. (Βίβλος ιστορική, Χιλιάδες)
- Schol. ad Lycophr. (Scholia ad Lycophronem):* Σχόλ. εἰς Λυκόφρο.
- (Σχόλια εἰς Λυκόφρονα)
- Valer. Flacc. (Gaius Valerius Flaccus): Βαλέρ. Φλάκκ. (Βαλέριος Φλάκκος)
- Verg. (Publius Vergilius Maro): Βεργ. (Βεργίλιος)
- Aen. (Aeneis):* Αἰν. (Αἰνεΐας)
- Ecl. (Eclogae vel Bucolica):* Ἐκλ. (Ἐκλογαὶ ἢ Βουκολικά)
- Georg. (Georgica):* Γεωργ. (Γεωργικά)
- Vet. Test. (Vetus Testamentum):* Π.Δ. (Παλαιὰ Διαθήκη)
- Vitruv. (Vitruvius): Βιτρούβ. (Βιτρούβιος)
- Xen. (Xenophon): Ξεν. (Ξενοφῶν)
- Cyr. anab. (Cyri anabasis):* Ἀνάβ. (Κύρου ἀνάβασις)
- Cyrop. (Cyropaedia vel Institutio Cyri):* Κύρ. π(αιδ). (Κύρου παιδεία)
- Hellen. (Hellenica vel Historia Graeca):* Ἑλλην. (Ἑλληνικά)
- Memor. (Memorabilia):* Ἀπομν. (Ἀπομνημονεύματα)
- Oecon. (Oeconomicus):* Οἰκ(ον). (Οἰκονομικός)
- Symp. (Symposium):* Συμπ. (Συμπόσιον)
- Xenocr. (Xenocrates): Ξενοκρ. (Ξενοκράτης)
- Xenophan. (Xenophanes): Ξενοφάν. (Ξενοφάνης ὁ Κολοφώνιος)
- Zen. (Zeno Citieus): Ζήν. (Ζήνων ὁ Κιτιεύς)
- Zenob. (Zenobius): Ζηνόβ. (Ζηνόβιος, ὁ παρομοιογράφος).

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ ΟΡΩΝ

- a. C. (ante Christum): π. Χ. (πρὸ Χριστοῦ)
a. corr. (ante correctionem): πρὶν ἀπὸ τῆ διόρθωση [A^{a.c.}]
acc. (accusavit, accusaverunt): ἀντέκρουσε, ἀντέκρουσαν
add. (addidit, addiderunt): πρόσθεσε, πρόσθεσαν
ad loc. (ad locum): γιὰ τὸν ἴδιο στίχο ἢ χωρίο
adnot. (adnotatio, adnotationes): σημ. (σημείωση, σημειώσεις)
al. (alibi / aliter): κ. ἄ. (καὶ ἄλλοῦ / καὶ ἄλλιῶς)
al., et al. (aliique, et alii): κ. ἄ. (καὶ ἄλλοι)
al. sim. (aliaque similia): κ. τ. τ. (καὶ τὰ τοιαῦτα)
alt. (alter, -a, -um): δεύτ. (δεύτερος)
anonym. (anonymus): ἀνών. (ἀνώνυμος συγγραφέας)
ap. (apud): στὸν (παρὰ τῶ / τοῖς κ.λπ.)
apogr. (arographon): ἀπόγο. (ἀπόγραφο, σὲ κεφαλαιογράμματη γραφή)
appar. cr. (apparatus criticus): κριτ. ὑπόμν. (κριτικό ὑπόμνημα)
c. (circa): περ. (περίπου)
cett. (ceteri): οἱ ὑπόλοιποι (κώδικες, συγγραφεῖς κ. λπ.)
cf. (confer): πβ. (παράβλεπε)
ci. (coniecit): ὑπέθεσε, εἶκασε
CM (Cyprus Museum, Nicosia): ΚΜ (Κυπριακὸ Μουσεῖο, Λευκωσία)
cod., codd. (codex, -ices): κώδ. (κώδικας, -ες)
codd. (codices): κώδ. (κώδικες)
coll. (collato, collatis): σὲ σύγκριση μὲ, παραβάλλοντας
comm. (commentarius, commentarii/commentator, commentatores):
σχόλ./σχολ. (σχόλιο, σχόλια/σχολιαστής, σχολιαστές)
corr. (correxit, correxerunt/correctura, -ae): διόρθ., διορθ. (διόρθωσε,
διόρθωσαν / διόρθωση, διορθώσεις)
def. (defendit, defenderunt): ὑποστήριξε, ὑποστήριξαν
del. (delevit, deleverunt): ὀβέλισε, ὀβέλισαν
dett. (deteriores): δευτερευόντες (κατώτεροι) κώδικες
dist. (distinguit, distinxerunt): ἔστιξε, ἔστιξαν
dubit. (dubitans, dubitantes/dubitanter): ἀμφιβ., μὲ ἀμφιβ. (ἀμφιβάλλον,
ἀμφιβάλλοντες / μὲ ἀμφιβολίες)
E (epigramma): Ε (ἐπίγραμμα) [E1, E2, κ. λπ.]
e corr. (e correctione): ἀπὸ διορθ. (ἀπὸ διόρθωση)
ect. (ectypon): ἔκτ. (ἔκτυπο)
ed. (editor, editio, edidit): ἐκδ. (ἐκδότης), ἔκδ. (ἔκδοση), ἐξέδωσε
edd. (editores, editiones, ediderunt): ἐκδ. (ἐκδότες, ἐκδόσεις, ἐξέδωσαν)

- ed. pr. (editio princeps): πρώτη [ἔντυπη] ἔκδοσις
 e. g. (exempli gratia): π.χ. (παρὰδείγματος χάριν)
 em. (emendavit, emendaverunt): διόρθ. (διόρθωσε, διόρθωσαν)
 epigr. (epigramma): ἐπίγρ. (ἐπίγραμμα)
 epit. (epitome): ἐπιτ. (ἐπιτομή)
 etc. (et cetera): κ.λπ. (καὶ λοιπά)
 ex. (exeuntis): λήγοντος, στό τέλος (αἰώνα)
 fab. (fabula): μῦθος
 fort. (fortasse): ἴσως ἢ πιθ. (πιθανῶς)
 F, fr. (fragmentum): ἀπόσπ. (ἀπόσπασμα)
 fr. (fragmenta): ἀποσπ. (ἀποσπάσματα)
 ibid. (ibidem): ὁ.π. (ὅπου παραπάνω, αὐτόθι, στό ἴδιο ἔργο ἢ χωρίο)
 id. (idem): ὁ ἴδιος (συγγραφέας)
 i. e. (id est): δηλ. (δηλαδή, τουτέστιν)
 in. (ineuntis): ἀρχομένου, στίς ἀρχές (αἰώνα)
 inc. (incisum, comma): κόμμ. (κόμμα)
 infra: κατωτ. (κατωτέρω)
 in marg. (in margine): στό περιθ. (στό περιθώριο) [A^{mg}]
 interp. (interpunxit, interpunxerunt, interpunctio): ἔστιξε, ἔστιξαν, στίξη
 inscr. (inscriptio): ἐπιγρ. (ἐπιγραφή)
 it. (iteravit, iteraverunt): ἐπανέλ. (ἐπανελάβε, ἐπανελάβαν)
 l. (lectio): ἀνάγν. (ἀνάγνωσις), γρ. (γραφή)
 lac. (lacuna): χάσμα, κενό
 leg. (legit): ἀνέγνωσε, διάβασε
 lin., linn. (linea, lineae): γραμ. (γραμμή, γραμμές)
 ll. (lectiones): ἀναγν. (ἀναγνώσεις), γραφές
 loc. cit. (loco citato): ὁ.π. ἢ ἔνθ. ἄνωτ. (ὅπου παραπάνω ἢ ἔνθα ἄνωτέρω, στό χωρίο πού παραθέσαμε ἄνωτέρω)
 m.² (manus altera): γραφή ἀπό ἄλλο (δεύτερο) χέρι
 MIET (Μορφωτικό Ἰδρυμα Ἐθνικῆς Τράπεζας, Ἀθήνα)
 ΜΙΚυΝ (Μουσεῖο Ἱστορίας τῆς Κυπριακῆς Νομισματοκοπίας, ΠΙΤΚ)
 ms. (codex manu scriptus): χφ. (χειρόγραφο)
 mss. (codices manu scripti): χφφ. (χειρόγραφα)
 mut. (mutavit, mutaverunt): τροπ. (τροποποίησε, τροποποίησαν)
 n. (nota): σημ. (σημείωσις, παρατήρησις)
 n. intr. (nota introductoria): εἰσαγ(ωγ). σημ. (εἰσαγωγική σημείωσις)
 nn. (notae): σημ. (σημειώσεις)
 no., n^o/n^{os} (numero, numerus/numeris, numeri): ὑπ' ἀρ. ἢ ἀρ. (ὑπ' ἀριθμόν ἢ -ούς, ἀριθμός ἢ -οί)
 om. (omisit, omiserunt): παρέλειψε, παρέλειψαν
 op. cit. (opere citato): ὁ.π. (ὅπου παραπάνω, στό ἔργο πού παραθέσαμε ἄνωτέρω)
 p. (pagina): σ(ελ). (σελίδα)
 Pap. ἢ pap. (papyrus, papyri): πάπ. (πάπυρος, πάπυροι)

- p. C. (post Christum): μ. Χ. (μετά Χριστόν)
 p. corr. (post correctionem): μετά τή διόρθωση
 phot., phott. (photographia, -ae): φωτ(ογρ)·, φωττ·, (φωτογραφία, -ες)
 ΠΙΤΚ (Πολιτιστικό Ίδρυμα Τράπεζας Κύπρου)
 pp. (paginae): σσ. (σελίδες)
 pr. (prior, -us ἢ primus, -a, -um): πρώτος, -η, -ο
 prob. (probavit, probaverunt): ἀποδέχθηκε (υἰοθέτησε), ἀποδέχτηκαν
 prop. (proposuit, proposuerunt): πρότεινε, πρότειναν
 put. (putavit, putaverunt): νόμισε, νόμισαν (θεώρησε, θεώρησαν)
 ras. (rasura): ξέσμα, χώρος κενός ἀπό ἀπόξεση γραμμμάτων
 rec., recc. (recentior, -es): νεώτ. (νεώτερο ἢ νεώτερα, χειρόγραφα)
 rell. (reliqui): οἱ ὑπόλοιποι (κώδικες, συγγραφεῖς, κ.λπ.)
 s. (sive): ἢ, εἴτε
 saec. (saeculum, saecula): αἰ. (αἰώνας, αἰῶνες [αἰώνα κ.λπ.])
 sc. (scilicet): δηλ. (δηλαδή)
 scr. (scripsit, scripserunt): ἔγραψε, ἔγραψαν
 secl. (seclusit, secluserunt): ὀβέλισε, ὀβέλισαν
 sim. (similia): βλ. al. sim.
 sq. (sequens): ὁ ἐπόμε. (ἐπόμενος, -η, -ο)
 sqq. (sequentes, sequentia): ἐπόμε. (ἐπόμενοι, -ες, -α)
 superscr. (superscripsit / superscriptum): ἔγραψε / γραμμένο πάνω ἀπό
 suppl. (supplevit, suppleverunt / supplementum, -a): συμπλ. (συμπλήρωσε,
 συμπλήρωσαν / συμπλήρωμα, συμπληρώματα)
 supra: ἄνωτ. (ἄνωτέρω)
 s. v. (sub voce): σ. λ. (στή λέξη, στό λήμμα)
 s. vv. (sub vocibus): σ. λλ. (στίς λέξεις, στά λήμματα)
 T (testimonium): μαρτυρία (γιά κάποιον συγγραφέα)
 tempt. (temptavit, -erunt): δοκιμαστικά πρότεινε, πρότειναν
 tit. (titulus): ἐπίγρ. (τό ὄλο ἐπίγραμμα)
 transp. (transposuit, transposuerunt): μετέθεσε, μετέθεσαν
 v. (versus): στ. (στίχος)
 vet. (veteri): παλαιότεροι (κώδικες, συγγραφεῖς κ.λπ.)
 vid. (vide): βλ. (βλέπε)
 v. l. (varia lectio): διαφ. γρ. (διαφορετική γραφή)
 vol., voll. (volumen, -ina): τόμ. (τόμος, -οι)
 vv. ll. (variae lectiones): διαφ. γρ. (διαφορετικές γραφές)
 vv. (versus): στ. (στίχοι)
 Y ("Υμνος): Hymnus [Y1, Y2 κ.λπ.]

ΣΥΜΒΟΛΑ (SIGLA)

[...] ἢ [3]: χάσμα καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν γραμμάτων ποὺ φαίνεται ὅτι ὑπῆρχαν στὴν ἐπιγραφή ἢ στὸν πάπυρο ἀλλὰ ἔχουν χαθεῖ (lacuna et numerus litterarum quae in lapide aut in papyro fuisse videntur sed perierunt)

[- - -] ἢ [ca. 3]: χάσμα μὲ ἀγνωστον ἢ ἀβέβαιον ἀριθμὸ γραμμάτων (lacuna cum numero litterarum ignoto vel incerto)

⊂α⊃: γράμμα ποὺ δὲν ὑπάρχει στὴν ἐπιγραφή ἢ στὸν πάπυρο ἀλλὰ παραδίδεται ἀπὸ ἄλλη πηγὴ (littera in lapide aut in papyro deleta sed alio fonte tradita)

(ν): σὲ συλλαβικὲς ἐπιγραφὲς τῆς Κύπρου, γράμμα ποὺ δὲν δηλώνεται στὸ συλλαβικὸ κείμενο, ἀλλὰ συμπληρώνεται κατὰ τὴ μεταγραφή του σὲ ἀλφαβητικὴ γραφή, μὲ ἀμφιβολίες (littera in inscriptionibus Cyprī syllabicis non scripta, sed in transcriptione alphabetica dubitanter suppleta): *i-ta-te* → *ἰ(ν)θάδε* [cf. *ανῶς* → *ἄν(θρωπ)ος*, al. sim.]

α: γράμμα δυσανάγνωστο ἢ ἀβέβαιο (littera difficilis lectu vel incerta)

‡: κείμενο ἐφθαρμένο (textus corrupte traditus)

{α}: γράμμα ὀβελιζόμενο ἀπὸ νεώτερους φιλόλογους (littera a studiosis philologiae deleta)

[[α]]: γράμμα παραλειπόμενο ἢ ὀβελιζόμενο ἀπὸ ἀρχαῖο συγγραφέα (littera a scriptore antiquo omissa vel deleta)

<α>: γράμμα προστιθέμενο ἀπὸ νεώτερους φιλόλογους (littera a studiosis philologiae addita)

<<α>>: γράμμα προστιθέμενο ἀπὸ ἀρχαῖο συγγραφέα (littera a scriptore antiquo addita)

⊂α⊃: γράμμα στὴ θέση ἄλλου (littera pro alia in lapide littera: *λάμπ(ε)τε*, ἐπιγρ. ΛΑΜΠCTE), στίς ἐπιγραφὲς καὶ στοὺς παπύρους

|: τέλος στίχου (finis versus)

||: τέλος λήμματος (finis vocis)

*E: ἀβέβαιο ἐπίγραμμα (epigramma incertum)

*F: ἀβέβαιο ἀπόσπασμα (fragmentum incertum)

*T: ἀβέβαιη μαρτυρία (testimonium incertum).

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΤΟ ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ χαρακτηρίζεται συχνά ως αξιολόγο λογοτεχνικό μικροτέχνημα της Ἀρχαιότητας· τὰ δὲ ἀρχαιότερα Ἑλληνικά ἐπιγράμματα, ὅπως σημειώνει ὁ Α. Lesky, «ἔχουν ἀπέναντι στή μεγάλη ποίηση τὴν ἴδια σχέση πού ἔχουν οἱ ζωγραφισμένες κύλικες μέ τούς πίνακες ἑνὸς Πολύγνωτου. Εἶναι ὁμως ἀπὸ τὰ ἰδιαίτερα γνωρίσματα τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ τὸ ὅτι, σ' αὐτόν, τὸ καλλιτεχνικὸ χειροτέχνημα ἔχει περισσότερο μερίδιο στὴν μεγάλη τέχνη, κι αὐτὴ πάλι ἔχει περισσότερο μερίδιο στὸ ἐργόχειρο ἀπὸ ὅπουδήποτε ἄλλο». Αὐτὸ ἰσχύει ἀκόμα περισσότερο γιὰ τὴν Ἑλληνιστικὴ ἐποχὴ, ὅταν τὸ ἐπιγράμμα, κατὰ τοὺς Ρ. Ε. Easterling – Β. Μ. W. Knox, «έφτασε στο ὑψηλότερο σημεῖο τῆς δημοτικότητας καὶ τῆς τεχνικῆς του τελειότητας»¹.

Ὁ ὅρος *ἐπίγραμμα*, ὡς γνωστόν, σημαίνει ἀρχικά τὴν *ἐπιγραφὴν*² ἐπὶ ἑνὸς ἀντικειμένου, ἢ ὁποῖα δηλώνει «ἐπιγραμματικά» σὲ ποιὸν ἀνήκει ἢ ποιὸς εἶναι ὁ δημιουργὸς του ἢ ποιὸς τὸ ἀφείρωσε σὲ ποιὸν θεό, ἢ ποιὸς εἶναι θαμμένος ἐκεῖ³. καθὼς ὁμως παλαιότερες ἤδη ἐπιγραφές εἶναι σὲ μέτρο ἡρωικὸ ἢ ἐλεγειακὸ, ὁ ὅρος περιορίζεται

1. Lesky – Τοσιπ. *IAEA*¹ 259-60, East. – Knox *IAEA*² 807. Περισσότερα ἀποσπάσματα μέ κρίσεις νεωτέρων φιλολόγων γιὰ τὴν ἀξία καὶ τὴν σημασία τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ ἐπιγράμματος σταχυολογοῦνται ἀπὸ τὸν Λαζαναῖ, *AEEA*² 8-14.

2. Κατὰ τὸν Ἡσύχ., *ἐπιγράμματα· αἱ ἐπιγραφαὶ καὶ ἐπιγράφεται· ξύεται, χαράσσεται (καὶ ὀνομάζεται)*, πβ. *ἐπιγράβδην* (Φ 166)· *ἐπ' ἄκρων ξύσαι, ἐπιξεστικῶς (καὶ ἐπιγραφεῦς· ζωγράφος)*. Βλ. καὶ LSJ⁹ σ. λ. ἐπίγραμμα: “*inscription*, E. Tr. 1191: esp. of the name of the maker on a work of art, or of the dedicator of an offering, Hdt. 5.59, 7.228, Th. 6.54, 59. b. *sepulchral inscription in verse, epitaph*, IG 14.1746 etc. c. *commemorative inscription*, D. 20.112: hence, = *ἐπιγραφὴ*, 1.4, App. *Pun.* 94. 2. *short poem*, usu. in elegiac verse, *epigram*, Hieronym Rhod. ap. Athen. 13.604 f. (...)” (βλ. ὁμως τὸ χωρίο Ἡρόδ. 7.228: ἐπιτύμβια ἐπιγράμματα), πβ. LSK σ. λ. *ἐπίγραμμα*, «(ἐπιγράφω) ἐπιγραφὴ, Εὐθ. Τρω. 1191: ἰδίως ἐπὶ ἔργου τέχνης ἢ ἀφιερώματος ἢ ἐπιγραφῆ τοῦ ὀνόματος τοῦ ποιήσαντος ἢ ἀφιερώσαντος, Ἡρόδ. 5.59, 7.228, Θουκ. 6.54, 59.– ἀκολούθως, ἐπειδὴ τὰ ἐπιγράμματα ἐκ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων ἦσαν ἕμμετρα (πρβλ. Ἡρόδ. καὶ Θουκ. ἐνθ. ἀνωτ.), ἢ λέξις ἔλαβεν τὴν σημερινὴν αὐτῆς σημασίαν δηλοῦσα βραχὺ ποίημα συνήθως ἐν μέτρῳ ἐλεγειακῷ, δι' οὗ ἐκτίθεται περιληπτικῶς καὶ γλαφυρῶς εὐφρές τι διάνοημα ἢ γεγονός τι ἄξιον μνήμης: συχνάκις ἐπιγράμματα καλοῦνται καὶ αἱ ἕμμετροι ἐπιτύμβιοι ἐπιγραφαί, Ἑλλην. Ἐπιγράμμι. 646.1 κ. ἄλλ.– Ἡ Ἑλληνικὴ Ἀνθολογία περιέχει περίπου 4500 πεποημένα ὑπὸ 300 περίπου ἐπιγραμματοποιῶν. 2) ἐπιγραφῆ τις πρὸς διαμνημόνευσιν συμβάντος τινὸς κτλ., Δημ. 491.4: ἐντεῦθεν = ἐπιγραφῆ 1.2, Ἄπλ. Καρχηδ. 94(...)».

3. Βλ. Μ. L. West, *Studies in Greek Elegy and Iambus* (Berlin and New York 1974) 2, καὶ Cameron *GrA* 1 (πβ. LSJ⁹ καὶ LSK ὁ. π.).

ένωρίς στis ἔμμετρες ἐπιγραφές, με σταδιακή ἐπικράτηση τοῦ ἔλεγειακού διστίχου ὡς κυρίου μέτρου τοῦ ποιητικοῦ αὐτοῦ εἴδους ἀπὸ τὸν 5ον αἰ. π.Χ. Τὰ παλαιὰ ἐπιγράμματα μένουν ἀνόνομα· πρῶτος γνωστός ἐπιγραμματοποιὸς εἶναι ὁ Σιμωνίδης ὁ Κεῖος, στὸν ὁποῖο ἀποδίδονται μετὰ τὴν πάροδο τοῦ χρόνου πάμπολλα ξένα ἐπιγράμματα, μετὰ μόνο βέβαιο δικό του τὸ ὀνομαστὸ ἐπιῆγμα γιὰ τὸν μάντη Μεγιστία⁴. Τὸν 4ο αἰ. π.Χ., κατὰ τὸν Α. Lesky, ποιητὲς περιοπῆς, φιλόσοφοι ὅπως ὁ Πλάτων καὶ ἑρασιτέχνες γράφουν ἐπιγράμματα γιὰ τὸν παλιὸ τους προορισμὸ, δηλ. γιὰ ἐπιγραφές, πού παράλληλα ὁμως κυκλοφοροῦν καὶ σὰν λογοτεχνικὴ μικροτεχνία ἢ σὰν μέσσα πολεμικῆς. Στὴν Ἑλληνιστικὴ δὲ ἐποχῇ, ὅταν ἡ ἑνασχόληση μ' αὐτὴ τὴ μορφὴ τέχνης φτάνει στὸ ἀποκορύφωμά της, ἡ παλιὰ ἐπιγραφή τῆς ἐπιτύμβιας στήλης ἀπελευθερώνεται ἀπὸ τὴν ἀρχικὴ τῆς ὑποταγῆ στὸν σκοπὸ καὶ ἐμφανίζεται ὡς αὐθύπαρκτη λογοτεχνία, χωρὶς αὐτὸ νὰ σημαίνει ὅτι δὲν ἐξακολουθοῦν πάντα νὰ ὑπάρχουν πραγματικὲς ἐπιγραφές πάνω σὲ στήλες· μ' αὐτὴ τὴν ἐλευθερίᾳ συμβαδίζει τὸ τεραστιο ἄπλωμα τῶν θεμάτων καὶ ἡ πολύχρωμη ποικιλία ἀλλὰ καὶ ἡ ζωνερὴ δραματοποίησις κατ' ἐπίδραση τοῦ μίμου, ὥστε νὰ ὑποστηρίζεται χωρὶς ὑπερβολὴ ὅτι καμμιά ἄλλη μορφὴ τέχνης δὲν ἔγινε ὅπως αὐτὸ ὁ πιστὸς καθρέφτης τῆς Ἑλληνιστικῆς ζωῆς. Στὴ Ρωμαϊκὴ ἐποχῇ ἐμφανίζονται «ἀνησυχητικὲς ἐκδηλώσεις γηραιῶν» ἀλλὰ καὶ τὸ «ἀδριάνειο ὀψιμοκαλόκαιρο» καὶ μιὰ ἔντονη δευτέρη ἀνθήσις τῆς ἐθνικῆς ἐπιγραμματοποιίας πού φέρνει «ἡ ἀρχαιότητα πού πάει νὰ βασιλέψῃ»⁵. τὴ σκυτάλη ὁμως ἔχει πάρει στὸ μεταξὺ τὸ Χριστιανικὸ ἐπιῆγμα, πού θὰ συνεχίσει στὰ ἴδια ἀπάνω μορφικὰ ἀχνάρια καὶ θὰ ἀνθήσει κατὰ τὴ Βυζαντινὴ περίοδο, καὶ ἐνωρίτερα τὸ Λατινικὸ ἐ-

4. Γιὰ τὴν πατρότητα τοῦ τελευταίου ἐπιγράμματος κάνει σαφῆ μνεία ἡδη ὁ Ἡρόδ., 7.228.4: *ἐπιγράμμασι μὲν νῦν καὶ στήλησι, ἔξω ἢ τὸ τοῦ μάντιος ἐπιῆγμα, Ἀμφικτιόνες εἰσὶ σφας οἱ ἐπικροσμήσαντες· τὸ δὲ τοῦ μάντιος Μεγιστίου Σιμωνίδης ὁ Λεωπριπέος ἐστὶ κατὰ ξενίην ὁ ἐπιγράφας* (βλ. καὶ προηγουμένα, ὅπου: *θαφθεῖσι δὲ σφαι αὐτοῦ ταύτη τῇ περ' ἐπέσον... ἐπιγράφεται... τοῖσι δὲ Σπαρτιῆσιν ἰδίῃ ὧ ξεῖν', ἀγγέλλειν Λακεδαιμονίους ὅτι τῆδε | κείμεθα τοῖς κείνων ῥήμασι πειθόμενοι | Λακεδαιμονίοισι μὲν δὴ τοῦτο, τῷ δὲ μάντι τόδε· μνήμα τόδε κλεινοῖο Μεγιστία, ὃν ποτε Μῆδοι | Σπερχεῖον ποταμὸν κτεῖναν ἀμειψόμενοι, | μάντιος, ὃς τότε Κῆρας ἐπερχομένας σάφα εἰδὼς | οὐκ ἔτλη Σπάρτης ἡγεμόνας προλατεῖν*). Οἱ πρῶτοι ποιητὲς τῶν ὁποίων τὸ ὄνομα ἐμπεριέχεται σὲ «ἐπιγραφικὸ» ἐπιῆγμα δὲν εἶναι παλαιότεροι τῶν ἀρχῶν τοῦ 4ου αἰ. π.Χ.: βλ. CEG² σελ. 283, σμ. στὸ 888.(ii)18-19 (Λυκ., “saec. IV in.”) *Σύμμαχος Εὐδήθεος Πελλανεὺς μάντις ἀμύμων*||*δόφρον ἔτευξε ἐλεγήμα Ἀρβίνα ἐνσυνέ[τω]ς* (γιὰ τὴ λέξις ἐλεγήμα καὶ ἐλεγείον γιὰ ἐπιῆγμα βλ. ὁ. π. σμ. στὸ 700.3, κ. ἀ.) καὶ σσ. 224-28, σμ. στὸ 819 (Λακων., “ca. 350-300?”), κυρίως σελ. 227 σμ. στοὺς στ. (ii.)5-6 *Ἰων* [? καὶ τοῖσ]δ' ἐλεγείοι[s] | [?λαϊνέαν] κρηπίδ' ἔσπεφάνωσ[ε] ? τεά]ν καὶ (iii.)13 *ἔξάμο* (= *ἐκ Σάμου*) *ἀμφιρῦτ[ας] τεῦξε ἐλεγείον Ἰων*. Βλ. καὶ Cameron *GrA* 1 σμ. 3 (μετὰ παρατήρησις γιὰ τὴν προκύπτουσα ἀνάγκη νὰ ἀναθεωρηθῇ ἡ θεωρία τοῦ Wilamowitz γιὰ τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τοῦ Ἰωνος τοῦ Σαμίου).

5. Βλ. Lesky – Τσοπ. *IAEA*⁵ 881, 1016, 1109.

πίγραμμα, τοῦ ὁποίου ἡ συμβολὴ στὴν ὅλη ἐξέλιξη τοῦ εἴδους δὲν πρέπει νὰ παραγνωρίζεται⁶.

Τὰ ἐπιγράμματα ἔτσι, ἀνάλογα μὲ τὸ ἂν εἶναι χαραγμένα σὲ στήλες ἢ ἄλλα ἀντικείμενα ἢ ἂν ἀκολουθοῦν ἀποκλειστικὰ τὸν δικό τους αὐθύπαρξτο ποιητικὸ δρόμο (καθὼς τὸ ὅτι ἔχουν διασωθῆ ἀπὸ πηγὲς φιλολογικὲς δὲν ἀποκλείει πάντα τὸ πρῶτο), χωρίζονται σὲ δύο βασικὲς κατηγορίες: τὰ «ἐπιγραφικὰ» ἢ κυρίως ἐπιγράμματα (“*inscriptional*”) καὶ τὰ “φιλολογικὰ” (“*literary*”). Ἐπιτύμβια κατὰ κύριο λόγο καὶ ἀναθηματικά ἢ τιμητικά (“*sepulchral*” καὶ “*dedicatory*” ἢ “*commemorative*” κ. τ. τ.) εἶναι τὰ πλείστα ἐπιγράμματα τῆς πρώτης κατηγορίας, ἐνῶ στὴ δευτέρῃ κατηγορίᾳ ἀπαντοῦν ἐπίσης ἐρωτικά, ἐπιδεικτικά καὶ ἐκφραστικά, προτροπτικά, συμποτικά καὶ σκαπτικά, παιδεραστικά (παιδικὴ μούσα), αἰνίγματα (ἀριθμητικά καὶ γοῖφοι), πολύμετρα (διαφόρων μέτρων) καὶ σύμμικτα (καὶ χριστιανικά, στὴν Παλ. Ἀνθ.)⁷. Εἶναι κατὰ κανόνα συντεθειμένα σὲ δακτυλικὸ ἑξάμετρο καὶ κυρίως σὲ ἐλεγειακὸ δίστιχο, ἀλλὰ δὲν λείπουν καὶ ἄλλοι συνδυασμοὶ δακτυλικοῦ μέτρου καὶ ἄλλα μέτρα (ιαμβικά καὶ τροχαϊκά, σπάνια ἀναπαιστικά ἢ ἄλλα). Ἡ γλώσσα τους εἶναι συχνὰ ἔντονα ἐπηρεασμένη ἀπὸ τὰ Ὀμηρικὰ ἔπη καὶ τὴν ἀρχαϊκὴ ἐλεγειακὴ ποίηση (μὲ αἰσθητὴ συχνὰ τὴν παρουσίᾳ Ὀμηρικῶν λογοτύπων, αὐτουσίων ἢ μεταπλασμένων), στοὺς Ἑλληνιστικοὺς καὶ μεταγενέστερους χρόνους καὶ ἀπὸ τῆ λοιπὴ ποίηση τοῦ συνθέτη τους καὶ τῆς ἐποχῆς του (καὶ ὄχι μόνο ὡς πρὸς τὴ μορφὴ)· δὲν λείπουν ὁμως τὰ ἀμυγῶς ἢ ἐν μέρει διαλεκτικά κείμενα, κυρίως στὴν κατηγορία τῶν ἕμμετρων ἐπιγραφῶν, ἀκόμα καὶ σὲ χρόνους ὕστερους. Αὐτονόητο εἶναι πὼς τὰ «ἐπιγραφικὰ» ἐπιγράμματα (καὶ γενικὰ οἱ ἐπιγραφές) ἐμφανίζουν ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον γιὰ τὴν ἐξέλιξη τῆς γλώσσας καὶ τῆς προφορᾶς κατὰ τόπους, καθὼς διασώζουν ἀναντίρρητα τὸ ἀρχικὸ κείμενο τοῦ ποιητῆ ἢ τοῦλάχιστο τοῦ χαρακτῆ τους. Ἀξίζει δὲ νὰ παραβάλλει κανεὶς τὸ κείμενο τῶν ἐπιγραμμάτων πού ἔχουν διασωθῆ τόσο ἀπὸ ἐπιγραφές ὅσο καὶ ἀπὸ πηγὲς φιλολογικὲς (ἐνίοτε καὶ παλαιᾶς καὶ ἀξιόπιστες, ὅπως ὁ Θουκυδίδης καὶ ὁ Πausanias, ἢ ἡ Παλ. Ἀνθ.), γιὰ νὰ διαπιστώσει τὴν ἐκδηλῆ τάση τῶν πηγῶν αὐτῶν γιὰ ἀπλοποίηση ἢ «διόρθωση» καὶ «βελτίωση» τῶν ἐπιγραφικῶν κειμένων γλωσσικά καὶ μετρικά (ἀκόμη καὶ νοηματικά)⁸.

6. Βλ. M. Puelma, “Ἐπιγράμματα – Epigramma: Aspekte einer Wortgeschichte”, *MH* 53 (1996) 123-39 (μὲ ἀξιόλογη ἐπιχειρηματολογία, παραπομπές καὶ βιβλιογραφία).

7. Πβ. πίνακα Cameron, *GrA* σσ. xvi-xvii: “Structure of the Cephalaen books (v-vii, ix-xiv) of AP (adapted from F. Lenzinger, Zur griechischen Anthologie [Zurich 1975] Tafel I)”.

8. Πβ. π. χ. CEG¹ 305 (IG I² 761, GrIV 100, κ. ἄ.) *μνῆμα τόδε ἡὲς ἀρχῆς Πεισίπλορατος ἠπιπῖδ ἠνιὸς | ἠέκεν Ἀπόλλωνος Πυθλίῃο ἐν τεμένει* (Ατ., 522/1 π.Χ.) πρὸς Θουκ. 6.54.7 *μνῆμα τόδ’ ἦς ἀρχῆς Πεισίπλορατος Ἰππίων υἱὸς | ἠῆκεν Ἀπόλλωνος Πυθίου ἐν τεμένει* (μὲ ἐμφανῆ τὴ γλωσσικὴ ἀπλοποίηση καὶ τὴν ἀποσώωση τοῦ -ε

Οί χιλιάδες τῶν ἐπιγραμμάτων πού διέσωσαν ἀρχαῖες ἀνθολογίες (κυρίως ἡ *Παλ. Ἀνθ.*) ἢ διαφύλαξε στοργικά ἢ γῆ ὄπου ἔζησαν καὶ δημιούργησαν οἱ Ἕλληνες ἀπ' τὰ πανάρχαια χρόνια, γιὰ νὰ τὰ φέρει στὴν ἐπιφάνεια ἢ ἀρχαιολογικὴ σκαπάνη καὶ στοὺς φῶς τῆς δημοσιότητας, τῆς μελέτης καὶ τῆς κριτικῆς ἀξιολόγησης ὁ μόχθος πολλῶν, δὲν εἶναι πάντα ὑψηλοῦ ποιητικοῦ ἐπιπέδου (μολονότι δὲν λείπουν ἀνάμεσά τους τὰ ἀριστουργηματικὰ μικροτεχνήματα). Μὰ ἡ σημασία τους γιὰ τὴ μελέτη τῆς ἱστορίας καὶ τῆς πνευματικῆς δημιουργίας τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων εἶναι σὲ πολλές περιπτώσεις μοναδικὴ καὶ συνολικὰ ἀνεκτίμητη⁹.

ΤΑ ΚΥΠΡΙΑΚΑ ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ τῶν Ἀρχαίων χρόνων πού ἔφερε στοὺς φῶς ἡ ἀρχαιολογικὴ σκαπάνη στὴν Κύπρο (στὴν ἐδῶ συλλογὴ 57, μερικὰ ἴσως ἀκόμα ἀπὸ τὰ δημοσιευμένα ἀλλὰ λίαν ἀκρωτηριασμένα, κάποια ἀδημοσίευτα) ἢ ἀλλοῦ (9 ἐδῶ) ἀποτελοῦν τὴ συντριπτικὴ πλειοψηφία τους· 5 μόνο προέρχονται ἀπὸ φιλολογικὲς πηγές, καὶ ἀπὸ αὐτὰ μόνο τὰ *E54 καὶ *E55 (ἀπὸ τὸν *Πέπλον* πού ἀποδίδεται στὸν Ἀριστοτέλη) μποροῦν μὲ σχετικὴ βεβαιότητα νὰ χαρακτη-

τοῦ *τόδε*, πού σημειώνεται στὴν ἐπιγραφή ἀλλὰ δὲν ὑπολογίζεται μετρικὰ, ὅπως συμβαίνει ὄχι σπάνια στὶς ἐπιγραφές). Πβ. ἐπίσης *CEG*¹ 367 (*GrIV* 113, κ. ἀ.) [δέξ]δ φάν]α]ξ Κρον]ύ]δα{α} Δεῦ Ὀλόν]πτε καλόν ἀγαλμα | ηιλέ]φῶ]ι θυ]μῶι τοῖ]λακεδαμ]ονιό]ι]ς] (Λακων., ἀρχές 5ου αἰ.) πρὸς Πανσ. 5.24.3 (ἀναξ Κρονίδα Ζεῦ, ἰλάω, τοῖς Λακεδαιμονίοις), καὶ *CEG*¹ 313 (*JG* 1² 834, *GrIV* 107, κ. ἀ.) πρῶμ μὲν Καλλιτέλῆς ἠδρῶσατο· [τόν]δε δὲ ἐκέν]ο[ῖ]γγονοι ἐστέσαν]το τοῖς χάριμ ἀντιδίδῶ] (Ἀτ., ἀ ἡμισυ 5ου αἰ.) πρὸς Ἀνθ. *Παλ.* 6.138 [ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ, sc. ΑΝΑΚΡΕΟΝΤΟΣ] Πρῶν μὲν Καλλιτέλης μ' ἰδρῶσατο· τόνδε δ' ἐκείνου]ῖ]εγγονοι ἐστήσανθ', οἷς χάριμ ἀντιδίδου. (Ἀπὸ τὰ ἀνωτ. ὄμως –καὶ ἄλλα παρόμοια– παραδείγματα προκύπτει, ἀντίθετα, καὶ ἡ βοήθεια πού προσφέρουν οἱ φιλολογικὲς πηγές στὴ συμπλήρωση ἐπιγραφῶν πού ἔχουν φθάσει σ' ἐμᾶς ἀκρωτηριασμένες.)

9. Ἡ βιβλιογραφία γιὰ τὸ ἐπιγράμμα εἶναι ἤδη δυσθεώρητη (καὶ πεπαλαιωμένη κατὰ μεγάλο μέρος). Καλὴν εἰσαγωγὴν στοὺς ἐπιγράμματα προσφέρει ὁ H. Beckby στὸν τόμ. 1 τῆς τετράτομης ἐκδόσεως τῆς *Anthologia Graeca* (München, 1967-68²), σσ. 10-116 (κυρίως 12-67: “Geschichte der Epigrammatik” [68 κέ.: “Geschichte der Anthologia Graeca”]); γιὰ τὰ πρῶτα στάδια παραμένει πάντα πολὺτιμη καὶ ἐλκυστικὴ ἡ ἔκθεσις R. Reitzenstein, *Epigramm und Skolion: ein Beitrag zur Geschichte der alexandrinischen Dichtung* (Giessen 1893), καὶ στοὺς ἀρθρο τοῦ ἴδιου “Epigramm” στὴν *RE* (βλ. Cameron *GrA* 2 σμμ. 6 μὲ περαιτέρω βιβλιογραφία, καὶ τὴν ἐκεῖ σύντομην εἰσαγωγὴν: κεφ. I, “Epigram and Anthology”, σσ. 1 κέ.: βλ. ἐπίσης Taran *AVaHE* 1 κέ., μὲ βιβλιογραφία: καὶ τὰ δυὸ αὐτὰ πρόσφατα ἔργα δίνουν ἀπὸ κοινοῦ –ιδιαιτέρω τὸ πρῶτο– μὴ καλὴ εἰκόνα τῆς Ἑλληνικῆς Ἀνθολογίας, καὶ τῆς σχετικῆς βιβλιογραφίας: βιβλιογραφία γενικὴ καὶ εἰδική: G. Phohl, *Bibliographie der griechischen Vers-Inschriften* [Hildesheim 1964], κ. ἀ.). Μία καλὴ τελευταία ἐκδοσις κριτικὴ (μὲ σύντομες σημειώσεις) εἶναι αὐτὴ τοῦ Hansen, *CEG*¹ (8ος-5ος αἰ. π.Χ.) καὶ *CEG*² (4ος αἰ. π.Χ.). Γιὰ τὸ ἐπιτύμβιον ἐπιγράμμα ἢ μελέτη τοῦ Σκιαδᾶ Ἐπι Τύμβω ἀποτελεῖ ἀριστὴν εἰσαγωγὴν (μὲ βιβλιογραφία), καὶ γιὰ τὴν σχετὴ ἐπιτύμβιας στήλης – ἐπιγράμματος τὸ ἔργο τοῦ Clairmont *GravE*. Περισσότερα στὴν Εἰσαγωγὴν τοῦ *EKV* τῆς Αἰκ. Θεοδοροπούλου.

ριστοῦν «φιλολογικά» (ἀποκλειστικά)¹⁰. στὶς ἀρχαῖες Ἀνθολογίες δὲν ἀνευρίσκονται Κυπριακὰ ἐπιγράμματα (δείγμα ὅτι τὰ Κυπριακὰ ἐπιγράμματα δὲν ἔγιναν εὐρύτερα γνωστά)¹¹. Σὲ ἐπώνυμο Κύπριο ποιητῆ, τὸν Ἀντισθένη ἀπὸ τὴν Πάφο, ἀνήκουν μόνο τὰ Ε1 καὶ Ε2 (ποῦ συνοδεύουν ἀφιερώματα μὴ Κυπρίων στὴ Δῆλο)¹². Ἀπὸ τὰ ἐδῶ 71 ἐπιγράμματα τὰ 48 εἶναι ἐπιτύμβια καὶ τὰ 22 ἀναθηματικά, ἐνῶ ἀμφίβολη παραμένει ἡ φύση τοῦ Ε71¹³. Τὰ παλαιότερα ἀπ’ αὐτὰ ἀνάγονται στὸς Κλασσικούς χρόνους, πάμπολλα στὴν Ἑλληνιστικὴ περίοδο, μεγάλο μέρος στὴ Ρωμαϊκῆ ἐποχῇ¹⁴. Ὡς τὶς τελευταῖες δεκαετίες τοῦ 4ου αἰ. π.Χ. τὰ Κυπριακὰ ἐπιγράμματα εἶναι κατὰ μέγало μέρος χαραγμένα σὲ Κυπριακὸ συλλαβάριο ἢ φέρουν συνοδευτικὲς ἐπιγραφὲς συλλαβικῆς, ἀλλὰ σταδιακὰ κυριαρχεῖ ἡ ἀλφαβητικὴ γραφῆ. Δὲν λείπουν τὰ ἐπιγράμματα σὲ Κυπριακῆ διάλεκτο (κυρίως κατὰ τὴν Κλα-

10. Γιά τοὺς σχετικούς προβληματισμούς βλ. τὶς ἀντίστοιχες σημ. κατωτ., κυρίως τὶς εἰσαγωγικῆς (πβ. καὶ ἀνωτ. Προλεγόμενα): γιά τὸν Πέπλον εἰσαγ. σημ. στὰ *E54-55 (μὲ βιβλιογραφία). Οἱ ἔμμετρος ἐπιγραφὲς βρέθηκαν σὲ κάθε γωνιά τῆς Κυπριακῆς γῆς (βλ. κατωτ. εἰσαγ. σημειώσεις), στὴ Δῆλο (Ε1, Ε2), στὴν Αἴγινα (Ε4), στὸ Ἄργος (Ε9), στὴν Ἀττικὴ (Ε10), στὴν Πριήνη (Ε11), στὴ Ρόδο (Ε19), στὴ Νεάπολι τῆς Ἰταλίας (*E45) καὶ στὴ Μεσσηνί τῆς Σικελίας (Ε47): ἐπὶ ἀφιερώματος τῆς Λαοδίκης στὴν Ἀλέα Ἀθηνᾶ στὴν Τεγέα ἦταν ἀναγραμμένο τὸ ἐπίγραμμα Ε56 κατὰ τὸν Πανσανία, ἐπὶ ὑφαντοῦ στὸς Δελφούς κατὰ τὸν Ἀθήναιο τὸ Ε57, ἐπὶ ἀφιερώματος τοῦ βασιλιᾶ τῆς Πάφου Νικοκλιῆ στὸς Δελφούς ἐπίσης κατὰ τὸν Αἰλιανὸ τὸ Ε58 (σὲ τάφους τοῦ Τεύκρου στὴν Κυπριακὴ Σαλαμίνα τὸ *E54 καὶ τοῦ Ἀγαπήνορα στὴν Πάφο τὸ *E55 κατὰ τὸν Πέπλον).— Ἐμμετρος εἶναι καὶ οἱ ἐπιγραφὲς *IKour* 202 καὶ 203: 3 καὶ 2 δακτ. ἔξαι. στίχων, “Early Byzantine”, ὅπως καὶ ἡ 204=E52, κατὰ τὸν Mitford (“Late fourth century A.D., μὲ ἀμφιβολίες ἢ δευτέρη, ὅπως καὶ ἡ 204: E52), ποῦ σχολιάζονται κατωτ. στὴν εἰσαγ. σημ. Ε52 ἀλλὰ δὲν ἐντάσσονται στὸ σῶμα ὡς κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον Χριστιανικῆς· ὁ ἴδιος θεωρεῖ ὡς ἔμμετρος καὶ τὶς λιαν ἀκρωτηριασμένες ἐπιγραφὲς *IKour* 181, 182, 183 (μὲ ἀμφιβολίες τὴν τελευταία), γιά τὶς ὁποῖες βλ. κατωτ. εἰσαγ. σημ. στὸ Ε65. Ἐμμετροὶ καὶ ἐνδιαφέρουσα εἶναι καὶ ἡ *ISal* 46, δύο ἐλεγειακῶν διαστίχων, τοῦ τέλους τοῦ 5ου μ.Χ. αἰ., γιά τὴν ὁποία βλ. κατωτ. εἰσαγ. σημ. στὸ Ε53· οἱ Mitford καὶ Nicolaou θεωροῦν ὡς ἔμμετρος τὶς *ISal* 57-62 (4ος - 6ος αἰ. μ.Χ.), ἀπὸ τὶς ὁποῖες σφῶνται ἐλάχιστα γράμματα (βλ. κατωτ. εἰσαγ. σημ. στὸ Ε68· θά ἐπανέλθουμε στὸ θέμα).

11. Βλ. καὶ *AKvΓ1β'* 189 μὲ σημ. 184.

12. Ὁ Ἑλικὼν δὲν ἀπολείπεται νὰ ἐνύφανε ὁ ἴδιος τὸ ἐπίγραμμα ἐν Πυθοῖ ἐπὶ τινος ἔργου του (βλ. κατωτ. εἰσαγ. σημ. Ε57, πβ. καὶ Ε58 μὲ εἰσαγ. σημ., καὶ ἀνωτ. σημ. μὲ τὶς ἐκεῖ παραπομπές).

13. Ἀναθηματικά εἶναι τὰ ὑπ’ ἀρ. Ε1-2 (Δῆλος), Ε9 (Ἄργος) καὶ Ε11 (Πριήνη), Ε6, 12-15, 17, 32, 35, 46, 51-53, 59, 65, 67 (Κύπρος), τὰ Ε56-58 (Τεγέα/Δελφοί): τὸ Ε71 προβληματίζει ἔντονα τοὺς ἐρευνητές (ἢ ἀκρωτηριασμένη ἐπιγραφὴ φαίνεται νὰ διασφῶζει παραινετικὸ γνωμικὸ ἀλφάβητο: βλ. κατωτ. εἰσαγ. σημ. στὸ ἐπίγραμμα).

14. Τὰ ἐδῶ ἐπιγράμματα εἶναι καταταγμένα (μὲ τὸ πρόθετο σκεπτικὸ πὸν ἀναπτύχθηκε ἀνωτέρω στὰ Προλεγόμενα, δηλ. σὲ 4 κύκλους: Ε1-2/Ε3-53/Ε54-58/Ε59-71) μὲ τὰ ἐξῆς κατὰ σειρά κριτήρια: ΧΡΟΝΟΣ σύνθεσης, ΤΟΠΟΣ εὐρέσεως καὶ ΘΕΜΑ τοῦ ἐπιγράμματος: ἔτσι εἶναι εὐκόλη ἢ παρακολούθηση τῆς ἐξέλιξης τοῦ Κυπριακοῦ ἐπιγράμματος κατὰ περιόδους, ἀλλὰ καὶ κατὰ περιοχὲς καὶ ομάδες.

σική εποχή) ἢ μὲ ἔντονη τὴν παρουσία Κυπριακῶν διαλεκτικῶν τύπων (ἐνίοτε ὡς τοὺς ὕστερους χρόνους τῆς Ἀρχαιότητος). Κατὰ κανόνα ὁμῶς ἐμφανίζονται τὰ ἴδια χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα μὲ τὴν ἀντίστοιχη ἐπιγραμματικὴ παραγωγή τῶν ἄλλων Ἑλληνικῶν περιοχῶν στὴ μορφή καὶ στὸ περιεχόμενο. Στὸ σύνολό τους μαρτυροῦν μὴν ἀξιόλογη πνευματικὴ παραγωγή, καὶ δὲν λείπουν ἀνάμεσά τους τὰ ποιητικὰ ἀριστουργήματα. Ἡ Ἑλληνικὴ πολιτισμικὴ ταυτότητα τῆς Κύπρου καὶ οἱ στενὲς σχέσεις της μὲ τὸν λοιπὸ Ἑλληνικὸ κόσμον σὲ μὴ σημαντικὴ περιόδο τῆς ἱστορίας της χιλιόχρονη ἐπιβεβαιώνονται ἀδιάψευστα καὶ ἀποτελοῦν πρόκληση γιὰ περαιτέρω μελέτη, κυρίως ὅσα ἀπ' αὐτὰ ἔχουν φθάσει σ' ἐμᾶς ἀκρωτηριασμένα (ἢ κείονται ἀνέκδοτα σὲ ἀποθήκες)¹⁵.

Πιὸ ἀναλυτικά: Ὅσον ἀφορᾷ στὴ ΓΛΩΣΣΑ, τρία ἀπὸ τὰ ἐπιγράμματα μας, τὰ E5-7 (τέλη 5ου/ἀρχὲς 4ου π.Χ. αἰ. τὸ πρῶτο, τέλη 4ου αἰ. π.Χ. τὰ ἄλλα) εἶναι χαραγμένα στὸ Κυπριακὸ συλλαβίριο· τοῦ E8 (τέλη 4ου/ἀρχὲς 3ου αἰ.) ἔπεται συλλαβικὴ ἐπιγραφή μὲ τὸ ὄνομα καὶ τὸ πατρώνυμο τοῦ νεκροῦ, τῶν δὲ E15, E59 καὶ E61 (τέλη 4ου πιθανῶς αἰ.) προηγούνται συλλαβικὲς ἐπιγραφές, μὲ χαρακτηριστικὴ τὴ σύζευξη τῆς παραδοσιακῆς τοπικῆς γραφῆς μὲ τὸ νεωτεριστικὸ ἀλφάβητο. Ἡ Κυπριακὴ διάλεκτος (μὲ τίς πανόρχαιες Αἰολο-αρχαδικὲς ρίζες) κυριαρχεῖ στὰ πρῶτα αὐτὰ συλλαβικὰ ἐπιγράμματα, ἐξακολουθεῖ δὲ νὰ ἐπηρεάζει μὲ τύπους καὶ φαινόμενά της καὶ τὰ ἀλφαβητικὰ ἐπιγράμματα, ἀκόμα καὶ σὲ χρόνους μεταγενέστερους· συχνά, π. χ., ἐμφανίζονται τύποι μὲ *α* ἀντὶ *η* (*ματέρα, γενέταν, Κρήτα* κ. τ. τ.), τροπὴ τοῦ *ν* σὲ *μ* (*ἐμ βύβλοις* E1.10, *Σολίωμ βασιλέα* E16.2, *ἰατρῶμ Φαῖταιμ παῖδα* E18.2/*ἐμ μύθοισι* E1.3, *σὺμ Μούσαις* E27.1, κ.λπ.), «γλῶσσαι» ὅπως *κασίγητος* (E7.1), *πόλις* (E62.3 καὶ E68.1) κ.ἄ. Ἀξιοσημείωτη εἶναι ἐπίσης ἡ παρουσία Ὀμηρικῶν τύπων, καταλή-

15. Ἡ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ τοῦ Κυπριακοῦ ἐπιγράμματος δίνεται ἀναλυτικά (κατὰ κανόνα ἐξαντλητικά) κατωτ. στὶς ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ κατὰ ἐπίγραμμα καὶ στὰ ΣΧΟΛΙΑ κατὰ θέμα. Στὰ Προλεγόμενα μνημονεύσαμε γιὰ τὴν ἰδιαιτέρη συμβολὴ τους στὴν παρουσίαση καὶ μελέτη τῶν Κυπριακῶν ἐπιγραμμάτων τὸν Β. Καργιῶργη, Ο. Masson, Τ. Β. Mitford, Ἰνο Nicolaou (Michaelidou) καὶ Κυρ. Χατζηιωάννου (τῶν ὁποίων τὰ σχετικὰ ἔργα βλ. καὶ ἀνωτ. στὴ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ). Σημαντικὴ βοήθεια βρῆσκει ὁ ἐρευνητὴς καὶ στὰ ἔργα: Hansen *CEG*¹ καὶ *CEG*²· Cesnola *Cyprus, Salamina* καὶ *Atlas*· Clairmont *GravE*· MSW (Murray – Smith – Walters) *ECy*· Kaibel *EGr*· Newton *GIBM (IBrM)*· Peek *GVI* (καὶ *GG*)· E. Hoffmann *SyEG*· O. Hoffmann *GD*· Durrbach – Roussel – Launey *IDél*· CY (Chavane – Yon) καὶ PRM (Pouilloux – Roesch – Markillet-Jaubert) *TSal*¹ καὶ *TSal*²· Gjerstand κ.ἄ. / Vessberg – Westholm *SCE*· Wilhelm *GrE*· BullÉ (*REG*)· LGPN. Ἐπίσης (γιὰ διάφορες πτυχές): Σκιαδᾶ *Ἐπὶ Τύμβῳ*· Kapera *Kinyras* (βιβλιογραφία)· Griesmair *Mors Immatura*, Lattimore *TGLE*, Vérillac *Παῖδες ἄωρον*· Bennett *CAGC*, Kurtz – Boardman *GrBC/ETAEK* (πβ. Rehm *MaD*), Ohnefalsch-Richter, *GSGC/EHEK*· Σακελλαρίου *Κυπρ.* καὶ Περισσιάνη *Γεν. Ἰστ.*, Σπυριδάκη *KBασ*· Hunt *FootCy*, κ.ἄ. (βλ. καὶ ἀνωτ. Βιβλιογραφία, καὶ *EKnE*, ὅπου πλούσια βιβλιογραφία).

ξέων και λογοτύπων (συχνά μεταπλασμένων), αλλά και ἅπαξ λεγόμενων λέξεων και φράσεων, ὅπως *λαϊνότευκτος* ([*γῶ*]νη *λαϊνοτεύκτω* E44.6), *μώσας ὀπύφην* (-εν, E5.2), *σῆθι μάθης* (E24.2), *ὁ σὺμ Μούσαις στέρξας βίον* (E27.1), *ἡ στερχθεῖσα χύδην* (*Ἀφροδισίη*, E28.1), *τριετῆς λίπεν ἤμαρ* (E29.1), *λυκαβάντων ἤματα μόνων* (E41.1), *συμβίου κεδνῆς και γαμετῆς ποτ' ἀκοίτης* (E44.2/5), *τοκέων βάκτρον και ἀσκειῶνι γονῆι* (E48.2/4) κ. τ. τ. Καθὼς ὁμως ἀνάλογα φαινόμενα ἀπαντοῦν και ἀλλοῦ, ἡ χρησιμοποίησή τους ὡς ἐπιχειρήματος γιὰ τὴν πατρότητα ἐνὸς ἐπιγράμματος σπάνια εἶναι εὐλογη και πειστική (βλ. π. χ. κατωτ. E9.6 σημ. σ. λ. *ἔροτιν*)¹⁶.

Κύριο ΜΕΤΡΟ εἶναι και ἐδῶ τὸ ἐλεγειακὸ δίστιχο. Ἀπαντοῦν ἐπίσης: σὲ δακτυλικὸ ἑξάμι. τὰ E5 (2 στ.), E6 (4 στ., μετὸ *Χαίρετε* [δάκτυλος] νὰ προηγεῖται και νὰ ἔπεται τοῦ ἐπιγράμματος), E7 (2 στ.), E44 (8 στ., μετὰ πολλὰ προβλήματα), E67 (3 στ.), και E29 (1 στ.)· σὲ δακτυλικὸ πεντάμετρο τὸ E47 (2στ.)· σὲ συνδυασμοὺς ἑξάμετρου και πεντάμετρου τὰ E8 (στ. 1: ἑξάμι., στ. 2-4: πεντάμι.), E17 (στ. 1: ἑξάμι., στ. 2-7: πεντάμι.), E43 (στ. 1: ἑξάμι., στ. 2-3: πεντάμι.) και E49 (7στ.: ὁ στ. 5 πεντάμι.), ἑξάμετρου και τρίμετρου τὸ E4 (2 στ.), ἑξάμετρου και ἐλεγειακοῦ δίστιχου τὰ E40 (στ.1-2: ἑξάμι., στ. 3: πεντάμι., στ. 4-7: ἐλεγειακὰ δίστιχα) και E59β (5 στ.: ὁ στ. 4 ἐπίσης ἑξάμι.)· ἀμφίβολη παραμένει ἡ μετρικὴ μορφή τοῦ E12 (στ. 1-2: ἔλεγ., στ. 3: ἑξάμι. ἢ πεντάμι.). Σὲ ἱαμβικὸ τρίμετρο ἔχουν συντεθῆ τὰ E34 και E50, ὅπως και τὸ E71· σὲ ἀναπαιστικὸ μέτρο τὸ E37. Ἀβέβαιης μετρικῆς μορφῆς εἶναι τὰ ἀκρωτηριασμένα E60, E64-66, E68-69. Μετρικὰ προβλήματα ἐμφανί-

16. Βλ. *AKvΓ1β'* 81 κέ. με σημ. 22-26, ὅπου και βιβλιογραφία· βλ. τόρα ἐπίσης Χατζηιωάννου *ΕλεΚ* και Γιαγκουλλῆ *ΕΕΘηΚ*. Γιὰ τὴ γλώσσα τῶν Κυπριακῶν ἐπιγραμμάτων (μετὰ πλοῦσα βιβλιογραφία γενικὴ και ἐιδικὴ) βλ. τὸ σχετικὸ κεφ. τῶν *ΕΚvΕ*. Γιὰ τίς λέξεις και φράσεις ποὺ χρησιμοποιοῦνται σ' αὐτὰ, μετὰ ἐτυμ. και ἐρμην. παρατηρήσεις και μετὰ ἰδιαίτερη ἔμφαση στὴ σχέση τους μετὰ τὴ λοιπὴ πνευματικὴ παραγωγή τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδας (κυρίως τῶν Ὀμηρικῶν ἔπων) και ἐπιμονὴ στὴν ἐπισημάνση τῶν πρωτοτυπιῶν, βλ. κατωτ. ΣΧΟΛΙΑ (και Πίνακα λέξεων και φράσεων). Ἀξιοσημειώτῃ εἶναι ἡ συχνὰ διαφανόμενη τάση τῶν Κυπρίων ἐπιγραμματοποιῶν νὰ προσαρμόσουν τὸ ὕφος και τὸ λεκτικὸ τους στὶς ιδιότητες τοῦ τιμωμένου ("The writer alters the tone of his poem according to the person whom he describes or whose vow he relates" σημειώνει ὁ Couat, *AleP* 190, γιὰ τὸ ἀναθηματικὸ ἐπίγραμμα τῆς Ἀλεξανδρινῆς περιόδου): πβ. E3 (ἀρχῆς 5ου αἰ., σὲ ἀμυγῶς Ἴων. διάλεκτο: γιὰ τὸν Ἀλικαρνασσεῖα Ἰδάργυο ποὺ πεθαίνει πολεμώντας και θάβεται στὴν Ἀμαθούντα) πρὸς τὸ E22 (α' ἡμ. 3ου /ἢ 2ου αἰ. π.Χ., μετὰ τύπου ὅπως *Κρήτα, μάθηρ, γενέτας, ἀγεμόνα*: γιὰ τὸν Κρητικὸ Πραξαγόρα, ἀξιοματοῦχο, ποὺ πεθαίνει στὴν Κύπρο)· βλ. ἐπίσης E24 (γιὰ τὸν Ὀμηροδιδάσκαλο *Κιλικῆν*, ἐπιτύμβιο μετὰ ἔντονας Ὀμηρικῆς ἀπὶρρήσεις, κ. ἄ. Θαναμιστὴ εἶναι και ἡ ὄχι σπάνια ἐμφάνιση ὁμιλούντων ὀνομάτων στὴ ζωὴ ἢ ὄχι μόνο στὴν τέχνη: βλ. κατωτ. σημ. 22): E36 Ἀγαθοκλῆς ἢ Ἀγαθοκλιῶν *Μοψαῖος*, *μειολόγος και βιολόγος*, πβ. E22 *Νικῶ* και *Σωσιάνας* γιὰ τοὺς γονεῖς Πραξαγόρα (οἰκογένεια πολεμιστῶν) και E8 Ὀνασος Ὀνάσαντος (βλ. κατωτ. σημ. σ. λ.): τὰ ὁμιλοῦντα ὀνόματα (ἢ παρατσούκλια) εἶναι συχνότατα και σήμερα στὴν Κύπρο.

ζονται, όπως και άλλοι, κυρίως σε ανθρωπωνύμια· τύποι ποιητικοί χρησιμοποιούνται για μετρικούς λόγους· ή χασμωδική βράχυνση, ή κράση και ή έκθλιψη θεραπεύουν τη χασμωδία (τό μετρικά έκθλιβόμενο όμως φωνήεν δεν παραλείπεται σε αρκετές περιπτώσεις στην έπιγραφική, όπως και άλλου). Δεν λείπουν όμως τα ιδιαίτερα προβλήματα, που δημιουργούνται κυρίως από την απόδοση των συλλαβικών έπιγραμμάτων σε αλφαβητική γραφή (βλ. χαρακτηριστικά E7.1 σημ. σ. λ. *έγω έμ'*), αλλά και τό γεγονός ότι ελάχιστα γνωρίζουμε για τους μετρικούς κανόνες της Κυπριακής ποίησης και την τοπική προφορά (βλ. π. χ. E49, εισαγ. σημ. και σημ. στους στ. 3 κέ.)¹⁷.

Η ΔΟΜΗ τών έπιγραμμάτων, καθώς αυτή συνδέεται με τα θέματα και αυτά με τις ιδέες και αντιλήψεις, εμφανίζει και έδώ ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Από ένα έπιγραμμα, σημειώνει ο A. Couat, άπαιτούμε να είναι έξυπνο (ή δέ γοητεία του άποτελεί σύμπτωμα του έπιπέδου της κοινωνίας)· τό ύφος τών αναθηματικών έπιγραμμάτων (που ύστερούν σε αριθμό και ενδιαφέρον γενικά) είναι συχνά φροντισμένο και εύφρες, και ό τόνος τους ανάλογα με τό πρόσωπο του αναθέτη ή του τιμωμένου αλλάζει¹⁸. Τό γεγονός όμως ότι τό περιεχόμενο ενός αναθηματικού έπιγράμματος είναι κατά τό μάλλον ή ήττον άυστηρά δεδομένο (ποιός αναθέτει ποιόν ή τί, σε ποιόν τόπο ή θεό, για ποιάν αίτία / ή ποιός τιμᾶ ποιόν και γιατί στά άπλά τιμητικά), σε συνδυασμό και με τη θεμελιώδη άπαιτηση για άπλότητα και λακωνικότητα, περιορίζει αισθητά τη δυνατότητα πρωτοτυπίας στη δομή. Στά ΚΥΠΡΙΑΚΑ ΑΝΑΘΗΜΑΤΙΚΑ, όπως και άλλοι, τό όνομα του αναθέτη –ιδίαιτερα όταν αυτό δημιουργεί μετρικά προβλήματα– δίνεται συχνά σε συνοδευτική πεζή έπιγραφική, που ένδεχομένως δίνει και άλλα στοιχεία: E8(β) *Όνασος Όράσα(ν)τος* (πβ. στ. 2), E35 *Φίλων Τρύφανος εύχηι*, E46(a) *Άφροδείτη Παφία* (πβ. στ. 2 *τη Παφίη*), E59α (a-c, πβ. b.1-5), πβ. E1a-g και (13), E2(13), E15 (συλλαβική έπιγραφική, όπως και τό E59α)· συνοδευτικά πεζά κείμενα, όμως, άπαντούν και σε Κυπριακά έπιτύμβια: E36(3) *Άγαθοκλίωνα βιολόγον*, E37(4 κέ.) *Άλλο μηδέιν (...)* *εύψ[ύχει]* (πιθανώς άπαγόρευση για ταφή άλλου νεκρού), E41(5) *(α)ία[ι], Χάριε χρηστέ, χαίρε*, E61α (a) *Ζωφύας έπέστασε τάς*

17. Βλ. τό σχετικό κεφ. τών *EΚυE* (με πίνακες και βιβλιογραφία). "Ας σημειωθή ότι δέν έχουμε Κυπριακά κείμενα σε μέτρα Κυπριακά (βλ. *AKυΓ*^{1β} 134 σημ. 92, για τό *Αδώνιον* μέτρο, τόν *κύριον* και τόν *αντικύριον* πόδα)· μιά πρώτη προσπάθειά μας να λύσουμε μετρικά προβλήματα τών Κυπριακών έπιγραμμάτων με την εφαρμογή τών Κυπριακών μέτρων (σε συνδυασμό με τά γνωστά μέτρα τών έπιγραμμάτων) μόνο προβληματισμούς έντονους άπέφερε.

18. Βλ. Couat *AleP* 178 ("of an epigram we only demand that it be clever") και 180 ("This fondness for epigram is a symptom of the state of society"), 189 ("The style of these [sc. Votive] epigrams is often studied and ingenious") και 190 (βλ. άνωτ. σημ. 16). Για τό ιστορικό, κοινωνικό και πνευματικό περιβάλλον, μέσα στο όποιο άναπτύχθηκε τό Κυπριακό έπιγραμμα, βλ. *AKυΓ*^{1β} 55 κέ. και –κυρίως– 125 κέ. (με βιβλιογραφία).

[– – –], E63(i.)a, E66(5);, E71(1-2). Ἐξιοσημείωτη εἶναι ἡ περιτέχνη δομὴ τῶν E1-2 (ποῦ σχολιάζεται κατωτ.), ὁ διάλογος ἀναθέτη – θεοῦ στοῦ E17, τὸ διμερὲς σχῆμα τοῦ E32 (ποῦ παρουσιάζει περισσότερο ἐνδιαφέρον γιὰ τὸ περιεχόμενο καὶ τὴν ποιητικὴν του ἀξία, ὅπως καὶ τὸ E35), καὶ ἡ εὐφυῆς πρόταξη καὶ ἐπίταξη τοῦ –δακτυλικοῦ ρυθμοῦ– *Χαίρετε* στοῦ συνολικὰ ἀριστουργηματικὸ E6 (γιὰ τὸ ὁποῖο ἀναλυτικὰ σχόλια κατωτ., στὴν εἰσαγ. σημ. καὶ στίς σημ. κατὰ στίχους)¹⁹.

Τὰ ΚΥΠΡΙΑΚΑ ΕΠΙΓΥΜΒΙΑ, ὅπως καὶ ἄλλοι, παρουσιάζουν μεγαλύτερη ποιικιλία στὴ δομῇ, στὸν πλοῦτο τῶν θεμάτων, στὰ μέσα ἐκφρασης. Βασικὰ σχήματα δόμησης εἶναι καὶ ἐδῶ τὰ *Τοῦ δεινός τόδε σημά εἰμί / ἐστί* (E4 καὶ E42, πβ. E26) καὶ *Ἐνθάδε κείμεναι / κείται* (E3, 5, 8, 10, πβ. *E45, *E55, E70, E34.11) ἢ παραλλαγές τους (E16, 20, 36/23.8, 49, 50, 62, 64/47/*E54)²⁰. ἀφήγηση σὲ ἀ' ἢ β' ἢ γ' πρόσωπο (E7, 41, 44, 66 κ. ἀ. / E19, 25 κ. ἀ. / E18, 29, 48, 50, 51, 62 κ. ἀ.), ὅπου ὁ νεκρὸς ἢ ὁ τύμβος ἀπευθύνεται στὸν ὁδοιπόρο ἢ σὲ οἰκεῖα πρόσωπα (E21, 22, 24, 28, 30, 31, 33, 40, 70, πβ. E19, 44, 48 καὶ *E45 / μὲ διάλογο μεταξὺ τους E26 καὶ E34), ἢ οἱ ζωντανοὶ ἀπευθύνονται στὸν νεκρὸ ἢ / καὶ στοὺς θεοὺς τοῦ Κάτω κόσμου (E20, 23, 25, 30, 38, 39, 43, 49, 64, πβ. E27), μὲ διαφοροποιήσεις –συχνὰ σημαντικῆς– ἀνάμεσά τους: ἰδιότυπη περίπτωση ἀποτελεῖ τὸ E37, ὅπου ἐμφανίζεται νὰ ὁμιλεῖ ὁ ἴδιος ὁ νεκρὸς, ἀλλ' ἀναφέρεται σὲ μελλοντικὸ θάνατο (στ. 3 *οὔτω θέτε μ[ε], ἀν ἀποθά[νω]*), γεγονός που φαίνεται νὰ ὀδηγεῖ στὴν ὑπόθεση ὅτι τὸ ἔμμετρο τοῦλάχιστο κείμενο τῆς ἐπιτύμβιας στήλης γράφτηκε ἀπὸ ἄγνωστο ποιητὴ πρὶν τὸν θάνατό του²¹. Τὸ τελευταῖο ἐπίγραμμα εἶναι καθαρὰ πρωτότυπη σύνθεση. Πρωτοτυπίες ἐμφανίζονται καὶ σ' ἄλλα ἐπιτύμβια Κυπριακὰ, ὄχι ὅμως πάντα σημαντικῆς: καθὼς κυριαρχοῦν ἀναπόφευκτα οἱ πληροφορίες γιὰ τὸν νεκρὸ: ὄνομα (γένος, πατρίδα), ἡλικία, ἐπάγγελμα, συνθήκες θανάτου (κ. τ. τ.), μόνον στὸν τρόπο σύνθεσης τῶν ἀνωτέρω στοιχείων μπορεῖ κατὰ βάση νὰ πρωτοτυπήσει ὁ ἐπιγραμματοποιός· ἀλλ' ἔχει εὐρύτερο πεδίο στὰ ἐκφραστικὰ μέσα (μέσω ἀντιθέσεων, εἰκόνων καὶ παρομοιώσεων, περιγραφῶν καὶ ἀφηρηματικῶν στοιχείων, καὶ στοῦ λεξιλογικὸ πεδίο). Ἐνας ἔντονος λυρισμὸς συνέχει πολλὰ ἀπ' αὐτὰ, ἰδιαίτερα ὅσα ἀναφέρονται στὸν πρόωρο θάνατο (βλ. χαρακτηριστικὰ E27, 28, 33, 34, 43, 48, 49/E29 μὲ τὴ θαυμαστὴ λακωνικότητα/E5 μὲ τὴν πικρὴ εἰρωνεία) ἢ στὸν θάνατο σὲ ξένη γῆ (βλ. π. χ. E19, 26, 31)· ὁ Ἄδης καὶ οἱ δυνάμεις τοῦ Κάτω κόσμου γενικὰ ἀποδίδονται μὲ με-

19. Βλ. *EKVΕ*, κεφ. «Δομὴ ἀναθηματικῶν» (στοῦ ἴδιο ἔργο ἀναφορὰ στὴ σχέση στήλης – ἐπιγράμματος, καὶ βιβλιογραφία: βλ. καὶ τίς σχετικῆς σημ. κατωτ. E6 κ. ἀ.).

20. Βλ. κατωτ. σχόλια (καὶ Πίν. 1, σ. λλ. *κείμεναι, κένθω, ἔχω καὶ κατέχω, καλύπτω, δεσμεῖω, λέλμε[λύω] / γῆ καὶ γαῖα, κόνις, τάφος, σημά / ἐνθάδε, ὄδε καὶ ὄδε*, κ. τ. τ.).

21. Βλ. κατωτ. E37 εἰσαγ. σημ. καὶ σημ. στοὺς στ. 1-3 (μὲ παραπομπές καὶ βιβλιογραφία).

λανά χρώματα (βλ. χαρακτηριστικά E41), με σημαντική ἔξαιρση τῆς *Εὐδοίας* (E42, στ. 3 *βίотου γλυκερόν τέλος*, πβ. E26.9 *οὐ κακός ἐστ' Ἄιδας*)· παρηγορικά θέματα δὲν ἀπαντοῦν, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν κοινὸ τόπο γιὰ τὸ ἀναπόδραστο τῆς μοίρας τοῦ θανάτου (βλ. E42.4, E26.10 *κοινός ἐπεὶ θνατοῖς ὁ πλόος εἰς φθμένους*, E34.12-16, κ.ἄ., πβ. E6 μετὴν ἔντονη φιλοσοφικὴ διάθεση). Κι ἀκόμα, θαυμαστὴ εἶναι συχνὰ ἡ ἀντιστοιχία ὀνόματος τοῦ τιμωμένου – ἐκφραστικῶν μέσων – περιεχομένου. Ἔτσι, στὸ E29 *Υἱός Ἀριστάρχου Πολέμων τριετῆς λίπεν ἤμαρ* (ὁ Πολέμων [ἀντὶ νὰ πολεμήσει] ἔχασε τὴ μάχη τῆς ζωῆς [πβ. *λιπο-τακτῶ*], παρήχησι *λ – μ* [καὶ *π – ν*] στὰ ὑπογραμμισμένα)· στὸ E28 ἡ *ὀκταεῖς νεκρῆ* εἶναι *Ἡ στερχθεῖσα χύδην Ἀφροδισίη οὖνεκα τερπνῆς|αἰμυλῆς* (βλ. καὶ στ. 5-6 *ἀλλ' ὁ παρὼν εἶπας «Ἀφροδισίη εὐχάρι, χαῖρε»* |[*αὐτὸς δὴ χ*]αῖρων ἐξανύσας [*ἀτραπόν*], μετὸ ἐπίθ. *εὐχάρι* καὶ τὶς ἐπάλληλες παρηγήσεις)· στὸ E33 [*Ως*] *δ' ἀπαλὸν ῥεῖπαῖς ἀνεμώδεσιν ἔρνος ἐλαίας | Σωσ[ιπάτρα] ἐκπατρικῶν ἐξεκόπην θαλάμων.* | *οὖνομά σοι κενεὸν παρῆν Γάμο[ς]*· *ἂν γὰρ ἔθρεψες|φροντίσιν ἀδίσταις, νῦν γενόμεαν ἄγαμος* (ὁ *Γάμος* μεγαλώνει τὴ *Σωσι-πάτρα* μετὶς πιδ γλυκεῖς φροντίδες, προσδοκῶντας γι' αὐτήν, ὅπως κάθε πατέρας γιὰ τὴν κόρη του, ἕναν καλὸ γάμο· μὰ δὲν μπορεῖ νὰ τὴ σώσει ἀπὸ τὸν θάνατο· ἡ κόρη πεθαίνει *ἄγαμος*, χωρὶς νὰ ἐκπληρώσει τὶς προσδοκίαις τοῦ πατρὸς)· καὶ στὴ συνοδευτικὴ ἐπιγραφή τοῦ E41 εἶναι χαραγμένο τὸ *(α)ία[ι], Χάριε χρυστέ, χαῖρε*²².

Ἰδιαίτερα ἀξιοσημείωτὴ εἶναι ἡ ὅλη ΠΡΟΣΩΠΟΓΡΑΦΙΑ τοῦ Κυπριακοῦ ἐπιγράμματος. Βασιλεῖς καὶ ἄρχοντες, ἀξιωματοῦχοι τοῦ Πτολεμαϊκοῦ καὶ τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους, πολεμιστὲς καὶ προσκυνητῆς, ἄνθρωποι τῶν Γραμμάτων καὶ τῶν Τεχνῶν, νέοι καὶ νέες πὺλ πεθαίνουν πρόωρα, γυναῖκες πολλῆς, ἀκόμα καὶ μυθικὰ πρόσωπα παρελαύνουν στὰ ἐπιγράμματά μας²³. Οἱ πλείστοι ἀπὸ αὐτοὺς δὲν ἐμφανίζονται ἄλλοῦ· ἀνάμεσά τους ὁ ποιητῆς Ἀντισθένης (E1-2), ὁ Ὀμηροδιδασκαλὸς *Κυλικᾶς* (E24), ὁ *μεμολόγος Ἀγαθοκλίον* (ἢ *Ἀγαθοκλῆς*, E36), ὁ *κωμωιδὸς Παφιανὸς Πάφιος* (E47), ἀλλὰ καὶ οἱ γίαιτροι Ἀριστοκράτης (E10) καὶ Φαῖτας (E18, καὶ ὁ *Δέκμος Σερονίλιος* *E45),

22. Βλ. ἐπίσης (μετὰ τὰ σχόλιά μας στὰ χωρία): E27.1-2 *ὁ σὺμ Μούσαις στέρξας βίον ... Φιλέας*· E40 (στ. 5 *Εὐδάλιος γαμικός μοῦνος ἐνὶ φθμμένοις*)· E42 (στ. 1 *Εὐδοίας*, στ. 3 *ἐκρίθη βίотου γλυκερόν τέλος*, κ.λπ.)· E43 στ. 1 *λυγρὰ σώματα*, στ. 2 *πρὸς ζοφερόν χῶρον ἀποφθμένων*, στ. 3 Ἀσβόλιον, κ.τ.τ., ὅπου τὸ ὄνομα τοῦ μνημονευομένου καὶ τὸ περιεχόμενο τοῦ ποιήματος βρίσκονται σὲ ἀγαστὴ ἀντιστοιχία (πβ. *Κλεο-πάτρα/Πάτρο-κλος* καὶ τὴ θέση τους στὴν *Ἰλιάδα*: βλ. Ἄ. Βοσκοῦ *ΜΑΦ* 30 κέ./*ΜΑΡΗ*² 41 κέ., μετὰ βιβλιογραφία)· βλ. καὶ ἄνωτ. σημ. 16 (γιὰ τὰ ὀμιλοῦντα ὀνόματα στὴ ζοῆ: κάποια ἰδιότητα ἢ ἐπάγγελμα ↔ ὄνομα (παρὰ τοῦ σὺλλ, ἀρχικὰ τοῦ ὑλάχιστον).

23. Βλ. *ΕΚνΕ* κεφ. «Προσωπογραφικά» (μετὰ πίνακες, χάριτι μετακινήσεων ἀπὸ καὶ πρὸς τὴν Κύπρο καὶ προσωπογραφικὸ κατάλογο), καὶ τὰ σχόλιά μας στὰ ὀνόματα, κατωτ. (μετὰ τὴ σχετικὴ βιβλιογραφία).

καὶ ὁ ἐν τέχναις μαγειρικαῖς διακριθεὶς Βάκχης (E50)²⁴. Ἄλλων γνωσῶν προσώπων, ὅπως τοῦ ποιητοῦ Νέστορος τοῦ Λαρανδέως (E46) καὶ τῶν βασιλέων τῆς Πάφου Νικοκλῆ (E12, E13, E59), τῆς Σαλαμίνας Νικοκρέοντα (E9 καὶ E58) καὶ τῆς Ἀμαθούντας Ἀνδροκλῆ (15), πιθανῶς καὶ τοῦ Σόλιου Πασικράτη (E16), φωτίζεται ἡ ζωὴ, ἡ δραστηριότητα καὶ ἡ ἐπιρροή. Κι ἕνας ἀπλὸς πίνακας τῶν μετακινήσεων ἀπὸ καὶ πρὸς τὴν Κύπρο δίνει μὴν ἐντυπωσιακὴ εἰκόνα²⁵. Ἀπὸ τὰ 40 περίπου ἐπιτύμβια ἐπιγράμματα ποὺ βρέθηκαν κατὰ τις ἀνασκαφές σὲ διάφορα μέρη τῆς Κύπρου ἕνα μεγάλο ποσοστὸ (περ. 20%) ἀπαθανατίζουν τὴ μνήμη Ἑλλήνων ἀπὸ τὰ νησιά τοῦ Αἰγαίου καὶ τὰ παραλία τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ποὺ τάφηκαν στὸ νησί κατὰ τὴν περίοδο κυρίως ἀπὸ τὰ τέλη τοῦ 4ου αἰ. π.Χ. μέχρι καὶ τὰ τέλη τοῦ 2ου αἰ. π.Χ., ἕνα ἀναφέρεται σὲ Ἑλληνα ἀπὸ τὴν Ἰλλυρία, καὶ σὲ ἕνα ἀκρωτηριασμένο ἀπουσιάζει τὸ ὄνομα τῆς ἰδιαίτερης πατρίδας τοῦ πιθανῶς μὴ Κυπρίου νεκροῦ· ἀντίθετα, ἀπὸ τὰ ἐπιτύμβια ἐπιγράμματα ποὺ βρέθηκαν ἐκτὸς Κύπρου ἕνα μόνο προέρχεται ἀπὸ τὴν περιοχὴ τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου καὶ τῶν παραλίων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας (Ρόδος, 3ος αἰ. π.Χ.), ἕνα ἀπὸ τὴν Αἴγινα (5ος αἰ. π.Χ.) καὶ ἕνα ἀπὸ τὴν Ἀττικὴ (4ος αἰ. π.Χ.), ἕνα ἀπὸ τὴ Μεσσηνί τῆς Σικελίας (2/3 αἰ. μ.Χ.) καὶ ἕνα ἀπὸ τὴ Νεάπολη τῆς Ἰταλίας (2ος αἰ. μ.Χ.)²⁶. Τὰ δὲ ἀναθηματικὰ ἐπιγράμματα μαρτυροῦν ἀφιερῶματα μὴ Κυπρίων, κατὰ κανόνα ἀξιοματούχων ἢ ἄλλων ἐπιφανῶν προσώπων, ποὺ διαμένουν μόνιμα ἢ προσωρινὰ στὸ νησί (E32, 1ου αἰ. π.Χ.: ὁ Ἀθηναῖος [Ἐρ]μόδοτος ἀφιερώνει ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς στὴν Παφία Ἀφροδίτη· καὶ E46, 2/3 αἰ. μ.Χ.: ἡ ὑπατικὴ *Ῥηγῖνα* τιμᾷ τὸν Λαρανδέα ποιητὴ Νέστορα μὲ ἀφιερῶμα στὴν ἴδια θεά), ἢ γι' αὐτοὺς ἀπὸ Κυπρίους ἢ ξένους (E51, 2/3 αἰ. μ.Χ.: *Ποπλικόλαν Προεῖσκον... πόλις Περσηος*· E53, 5ος αἰ. μ.Χ.: ὁ Ἀντιόχου παῖς ἐσθλὸς Ὀλύμπιο[ς] τιμᾶται ἀπὸ τὴν πόλιν τῆς Σαλαμίνας· E32 [βλ. ἄνωτ.])²⁷, ἀλλὰ καὶ ἀφιερῶματα Ἑλλήνων τῆς Κύπρου στὴν Πριήνη, στοὺς Δελφούς, στὴν Τεγέα (γιὰ θεότητες)²⁸, καὶ γιὰ Κυπρίους στὸ Ἄργος (οἱ Ἀργεῖοι τιμοῦν τὸν Νικοκρέοντα

24. Βλ. καὶ *AKvΓ1β'* 129 κέ. καὶ 135 κέ. (κυρίως 129-30, 135-37, 140 [μὲ σημ. 102] κέ.).

25. Βλ. Περίληψη ἀνακοίνωσής μας στὸ Διεθνὲς Ἀρχαιολογικὸ Συνέδριο «Ἡ Κύπρος καὶ τὸ Αἶγαίο στὴ Αρχαιότητα» (Ἀπὸ τὴν Προϊστορικὴ περίοδο ὡς τὸν 7ο αἰῶνα μ.Χ.), Λευκωσία, 8-10 Δεκεμβρίου 1995 [ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ], μὲ θέμα «Ἐπιγραμματικὰ Κυπρο-αγαυαϊκά». Σημαντικὴ εἶναι ἡ συμβολὴ τῆς Ἰνοῦς Νιζολάου στὴ σχετικὴ βιβλιογραφία: *EHCy* I-III καὶ *PPC*, ἀλλὰ καὶ “*Cyprists κ.λπ.*” (βλ. κατωτ. σημ. στὸ E21.1-2).

26. Βλ. καὶ ἄνωτ. σημ. 10.

27. Κύπριοι τιμοῦν Κυπρίους: E12-13 (πβ. 14), E15, E52 (βλ. κατωτ. εἰσαγωγικὲς σημ. σ' αὐτά).

28. E11 (Πριήνη, 4ος αἰ. π.Χ.: ἀφιερῶτης ὁ *Φίλιος Κύπριος γένος ἐξαλαμίνος*), E56 (ἡ Λαοδίη ἀφιερώνει πέπλο *Ἀθηνᾶ|πατρίδ' ἐς ἐντόχρον Κύπρον ἀπὸ ζαθέ-ας*), E57 (ὁ ὀνομαστὸς Κύπριος ὑφάντης *Ἐλακῶν Ἀκεσᾶ Σαλαμίνιος* ἀφιερώνει ἔργον

τῆς Σαλαμίνας) καὶ στὴ Δῆλο (Στόλος *Θέωνος Ἀθηναῖος ... Σίμαλον Τιμάρχον Σαλαμίνιον ... Ἀπόλλωνι*, μὲ στίχους τοῦ Ἀντισθένη ἀπὸ τὴν Πάφο, πού περὶ τὸ 100 π.Χ., φαίνεται νὰ ζῆ καὶ νὰ δημιουργεῖ στοῖς ἰερό νησί)²⁹.

ΑΝΤΙΣΘΕΝΗΣ Ο ΠΑΦΙΟΣ, *μελοποιός*: ὁ μόνος ἐπώνυμος Κύπριος ἐπιγραμματοποιός, γνωστός ἀπὸ τὸ ἐπίγραμμα γιὰ τὸν ἐπιφανῆ Σαλαμίσιον Σίμαλο (E1) καὶ ἀπὸ ἓνα παρόμοιο ἀναθηματικό (E2), πού διέσωσε ἐπίσης στοργικά ἡ γῆ τῆς Δήλου, χαραγμένο στὴ βάση ἀγάλματος τοῦ ὀνομαστοῦ τραπεζίτη Φιλόστρατου τοῦ Ἀσκαλωνίτη μαζί μὲ ἓνα ἴδιον θέματος ἐπίγραμμα τοῦ γνωστοῦ ποιητῆ *Ἀντιπάτρον τοῦ Σιδωνίου* καὶ τὰ δύο ἐπιγράμματα τοῦ Ἀντισθένη, ὅπως καὶ αὐτὸ τοῦ Ἀντιπάτρον, ἀποτελοῦνται ἀπὸ ἕξι ἐλεγειακά διστίχα, καὶ φέρουν στοῖς τέλους σύντομη ἐπιγραφή μὲ τὸ ὄνομα τοῦ ποιητῆ, *Ἀντισθένης Παφίου με[λοποιῶ]* (E2, *Ἀντιπάτρον Σ[ιδωνίου]* στὴν ἴδια μαρμαρίνη βάση) καὶ *Ἀντισθέ[νης Παφίου]* (E1)³⁰.

Αὐτὰ εἶναι ὅλα ὅσα ἔχουμε ἀπὸ τὸν Ἀντισθένη τὸν Πάφιο³¹. Περισσότερα γιὰ τὸν ποιητῆ καὶ τὸ ἔργο του συνάγουμε ἀπὸ τὰ δεδομένα αὐτὰ καὶ ἀπὸ ἄλλα –πολλὰ καὶ ἐνδιαφέροντα– παρεμφερῆ στοιχεία, τὰ ὁποῖα παρουσιάζονται καὶ συζητοῦνται ἀναλυτικὰ στὶς σχετικές εἰσαγ. σημ. καὶ στὰ σχόλια³² τῶν E1 καὶ E2, καὶ ἀπὸ τὰ ὁποῖα προκύπτει συνολικὰ ἡ εἰκόνα ἑνὸς ἱκανοῦ ποιητῆ πού περὶ τὸ 100 π.Χ. χαίρει τέτοιας φήμης στὴ Δῆλο ὥστε νὰ τοῦ ἀνατίθεται ἡ ἐξύμνηση τοῦ Φιλόστρατου –μὲ κύριο θέμα τὴν ἀναφορὰ στὶς γενναϊδῶρες

του, ἐν *Πυθοῖ* κατὰ τὸν Ἀθήναιο), E58 (ὁ *Νικοκρέων* [τέλη 4ου αἰ. π.Χ.] ἀφιερώνει *τετράκερων ἔλαφον*, *Πυθοῖ* κατὰ τὸν Αἰλιανό).

29. E9 (Ἔργος, 332/1-311/10 π.Χ.), E1 (Δῆλος, περὶ τὸ 100 π.Χ.): βλ. κατωτ. εἰσαγ. σημ. καὶ σχόλια στὰ ἐπιγράμματα (καὶ στὴ συνοδευτικὴ ἐπιγραφή E1a-g, ὅπου ἀναλυτικὴ παρουσίαση τοῦ οἰκογενειακοῦ δέντρον τοῦ ΣΙΜΑΛΟΥ), καὶ τὰ ἐδῶ ἐπόμενα.

30. Συμπλήρωμα Roussel υἰοθετούμενο ἀπὸ τοὺς Rouilloux καὶ Χατζηγιάννου: Ἀντισθέ[νης] συμπλ. ὁ Durrbach, *Ἀντισθένης[ος] ὁ Πάφιος ἔγραψεν]* ὁ Peek (πβ. Fougères)· τὸ *Ἀντισθένης Παφίου με[λοποιῶ]* τοῦ E2 συνηγορεῖ ὑπὲρ τῆς πρώτης ἂποψης, ὅπως καὶ τὸ *Ἀντιπάτρον Σιδωνίου* στὴν ἴδια μαρμαρίνη βάση. Τὸ τελευταῖο δὲν ἀφήνει περιθώρια νὰ χαρακτηριστῆ ὡς εὐλογία ἢ ὑπόθεση πὼς ὁ Ἀντισθένης μπορεῖ νὰ ἦαι ὁ καλλιτέχνης τοῦ ἀγάλματος (βλ. Fougères, *BCH* 11 [1887] 255: “Anti-sthène est le nom du poète qui a composé l’ épigramme ou celui de l’ artiste qui a sculpté la statue”, καὶ *RE* σ.λ.: Suppl. I. 94, C. Robert).

31. Ὁ Διογ. Λαέρτ. σ. 19 (*FGH* 508 T 2) ἀναφέρει ἄλλους τρεῖς Ἀντισθένης πέραν τοῦ ὁμώνυμου Ἀθηναίου Κυνηκοῦ φιλοσόφου τοῦ 5/4 αἰ. π.Χ., ἀλλ’ ὄχι τὸν ἐδῶ: *γεγονάσι δὲ καὶ ἄλλοι Ἀντισθένης τρεῖς Ἡρακλείτειος εἰς (Vorsokr. 66 [53]) καὶ ἕτερος Ἐφέσιος καὶ Ῥωδῖος τις ἱστορικός*.

32. Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ σχετικὰ μὲ τὴν πολυπλόκαμη οἰκογένεια τοῦ Σιμάλου, βλ. κυρίως E1.a-d σ.λλ. *Στόλος Θέωνος Ἀθηναῖος, ὁ συγγενῆς βασιλέως, Πτολεμαίου τοῦ δευτέρου] Σωτήρου*, καὶ E2.7 σ.λ. *Φιλόστρατον* (βλ. ἐπίσης E2.9 σ.λ. *Ἰταλὸν ἀντέμενος* καὶ 12 σ.λ. *κραίνων ἐνδύκτας*, κ.ἄ.), μὲ παραπομπὲς καὶ βιβλιογραφία.

προσφορές του στη Δήλο— από κοινού με τὸν πολὺν Ἀντίπατρο τὸν Σιδώνιο³³. Καθὼς ὁ τελευταῖος βρῖσκεται ἤδη περὶ τὰ τέλη τοῦ λαμπρότατου ποιητικοῦ βίου του³⁴, τὸ γεγονός καὶ μόνο τῆς ἀπὸ κοινού ἀνάθεσης εἶναι ἰδιαίτερα σημαντικό, πολὺ περισσότερο πού ὁ τρόπος με τὸν ὁποῖο οἱ δύο ποιητὲς διαπραγματεύονται τὸ μὴ πρόσφορο γιὰ ποίημα θέμα τους δὲν φαίνεται νὰ ἀποβαίνει σὲ βάρος τοῦ Κύπριου ἐπιγραμματοποιοῦ. Ἄξιζοι νὰ σημειωθῇ ἡ ὄλη δομὴ τοῦ ἐπιγράμματος τοῦ Ἀντισθένη (πβ. E1) καὶ κυρίως ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος του, με ἔμφαση στὸν Φοῖβον Ἀπόλλωνα (στ. 1 *Τὸν Φοῖβωι...* καὶ 11 *Δᾶλον ἄν' ἱμερτὰν Φοῖβωι γέ[ρ]ας* / Ἀντιπ. στ. 1 *Πέντε τάδ'...*, στ. 7 *Φοῖβωι δ' εὐπλοκάμωι*) καὶ στὴν οὐσιαστικὴ προσφορὰ τοῦ Φιλόστρατου, *οὖνεκα νείκους*] *κραιῖνον εὐδικίας προᾶτον ἔ[παινεσε πόλιν]* (στ. 11-12, πβ. Ἀντιπ. στ. 11-12 *εἷς πᾶς μακάριστος, ὅτι πλούτιο γ[ε]ραῖρις | ἀγλαῖαι θνατῶν φῦλα καὶ ἀθανάτων*), ἀλλὰ καὶ ἡ λεκτικὴ πρωτοτυπία τοῦ Ἀντισθένη ἐδῶ (νέοι σχηματισμοί: στ. 4 *δίχρονον σκεῦος*, 11 *Δᾶλον ἄν' ἱμερτὰν*, 12 *κραιῖνον εὐδικίας* / πβ. E1 στ. 1 *Ἀλκινόου μελάθροισι καὶ προσ[εῖκ]ελα δώματα*, 2 *τᾶς ἀφελουῶς δ[εῖγμα] φιλοξενίας*, κ. τ. τ.)³⁵. Ἄν στὴ σύγκριση αὐτὴ προστεθῇ καὶ ἡ σύγκριση τοῦ

33. Γιὰ τὸ θέμα τῆς χρονολόγησης (με τὴ σχετικὴ βιβλιογραφία) βλ. κατωτ. σχόλ. στὰ E1 καὶ E2, κυρίως: E1.α σ. λ. *Στόλος Θεώνος Ἀθηναῖος* (μετὰ τὸ 108 π.Χ., περὶ τὸ 100 π.Χ. πιθανῶς), E1.d-e σ. λ. *Σίμ[α]λον Τιμάρχον Σαλ[αμί]νον* (κυρίως 18'. [περὶ τὸ 100 π.Χ.], 2ε'. [103/2 π.Χ.], 2στ'. [102/1 π.Χ.], 3η'. [106/5 π.Χ.], 4θ'. [105/4 π.Χ.]), E2.7 σ. λ. *Φιλόστρατον* (περὶ τὸ 100 π.Χ.). Πέρα ἀπὸ τὰ σχετικὰ με τὸν Ἀντίπατρο στοιχεῖα, πού φαίνονται νὰ ὀδηγοῦν στὰ τέλη τοῦ 2ου αἰ. π.Χ. ἀλλὰ δὲν προσφέρουν ἀσφαλῆ καὶ ἀκριβῆ χρονολόγηση τῶν ἐδῶ ἐπιγραμμάτων (βλ. καὶ ἐτόμ. σημ.), τὰ ἄνωτ. σχολιαζόμενα ἐπιγραφικὰ δεδομένα συγκλίνουν στὴν τελευταία πενταετία τοῦ 2ου αἰ. π.Χ., κοντὰ στὸ 100 π.Χ. (σὲ κάθε περίπτωση, περὶ τὸ 100 π.Χ.).

34. Βλ. κυρίως Hartigan *PoC* 7: "If our Corinthian poems (sc. *A. P.* IX.151 καὶ VII.493), written about the city's destruction in 146 B. C., indicate his *floruit*, his birthdate will be 180/170 B. C. and his death c. 100 B. C." (βλ. καὶ σημ. 2 με βιβλιογραφία, καὶ περισσότερο γιὰ τὴν ἀβέβαιη χρονολογία γέννησης καὶ θανάτου τοῦ ποιητῆ [7-13 με σημ., 22 με σημ. 27-28, 72, 80 κέ., 103 κ.ά. γιὰ τὴν ποίησή του])· βλ. ἐπίσης Tarpan *AVaHE* 121: "second century B. C." (121 κέ. [κυρίως 124 με σημ. 22-23], 150 κ.ά.)· πβ. *OCD* σ. λ. (3): "fl. c. 120 B. C." (με ἀναφορὰ στὸν T. B. L. Webster, *Hellenistic Poetry and Art* [1964], ch. 9), καὶ Lesky – Τσοπ. *IAEA*⁵ 1020: τέλη 2ου / ἀρχές 1ου αἰ. π.Χ. (με τὴν παρατήρηση: «Ὁ Ἀντίπατρος ἀπὸ τὴν Σιδώνα δὲν εἶναι δυνατὸς καὶ πρωτότυπος ποιητῆς, δέχνει ὅμως μεγαλύτερη σοβαρότητα ἀπὸ ἄλλους σύγχρονους ἐπιγραμματοποιοῦς, ὅταν π.χ. μπροστὰ στὰ ἐπιτύμβια μνημεῖα δίνει στὰ σύμβολά τους βαθυστοχάστες ἐθιμηνεῖες»)· περισσότερο: P. Waltz, *De Antipatro Sidonio*, Burdigalae (Diss.) 1906. (βλ. καὶ κατωτ. E32.4, σημ. σ. λ. *Φειδιακὴν χάριτα*.)

35. Βλ. κατωτ. σχόλια στὰ E1 καὶ E2." Ἄς προσεχθῇ, ἀνάμεσα στὰ πολλὰ ἄλλα, ἡ χρῆση τῶν νέων σχηματισμῶν *Ἀλκινόου μελάθροισι* (E1.1, γιὰ τὰ Ὀμηρικὰ *δώματα* κ. τ. τ. τοῦ Ἀλκίνοου) καὶ *προσ[εῖκ]ελα δώματα* γιὰ τὸ ἀρχοντικὸ τοῦ Σίμου (βλ. σημ. στὸν 1, σ. λ.) καὶ τοῦ *Μαιονίδα* γιὰ τὸν Ὀμηρο (E1.9, σημ. σ. λ.), ὅπως καὶ ἡ χρῆση τῆς φράσης *Λατοῦς κόουρα τοξαλχέται* (E2.3, πβ. E58.1 *Λητοῦς τοξαλκῆτα κοῦρα*) καὶ *ἄξεῖρι[ο]* *Σκύλλας* (E2.3-4, πβ. 31.3 *Ἀξείνου στόμα πόν[του]*).

ἔδῳ ἐπιγράμματος τοῦ Σιδώνιου ποιητῆ μεῖ ἄλλα του ἐπιγράμματα, τῶν ὁποίων τὸ θέμα δὲν εἶναι τόσο δεσμευτικὸ καὶ ἐν γένει ἀντιποιητικὸ, κὶ ἂν συνοπολογιστῆ καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι συγκρίνομε τὸν Ἀντίπατρο στὰ χρόνια τῆς ποιητικῆς του ὠριμότητος καὶ τὸν Ἀντισθένη στὰ πρῶτα του κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ποιητικὰ βήματα, τότε προβάλλει ἡ εἰκόνα ἑνὸς ἰδιαίτερα προικισμένου Κύπριου ἐπιγραμματοποιοῦ, πού τιμᾷ τῆ γενέτειρά του (τὴν πόλη καὶ τὸ νησί τῆς Ἀφροδίτης) σὸ μεγάλο τότε κέντρο τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τοῦ κόσμου ὅλου, τὸ νησί τοῦ Φοίβου Ἀπόλλωνα. Τὸ ἐρώτημα γιὰ τὸ Ἀντισθένη ἐμφανίζεται ὡς διάπτων ἀστέρας περὶ τὸ 100 π.Χ. μετὰ τὰ δύο αὐτὰ ἐπιγράμματα του καὶ ἐξαφανίζεται παντελῶς ἀπὸ τὸ ποιητικὸ στερέωμα στὴ συνέχεια (καὶ κυρίως γιὰ τὸν δὲν περιλαμβάνονται ἐπιγράμματα του στὴν *Παλ. Ἀνθ.* ἢ ἄλλοῦ) μόνο μετὰ ὑποθέσεις μπορεῖ νὰ ἀπαντηθῆ. Πιὸ εὐλόγη φαίνεται ἡ ὑπόθεση αἰφνίδιου θανάτου του σὲ νεαρῆ ἡλικία, πιὸ ἀπομακρυσμένη ἡ ὑπόθεση ὅτι ἐπηρεάστηκε ἡ ποιητικὴ του πορεία δυσμενῶς ἀπὸ τὸν θάνατο τοῦ Ἀντίπατρο [πιθανῶς πρὶν ἀπὸ τὸ 96 π.Χ.], καθὼς πρέπει –τότε– νὰ ὑπονοήσουμε ὅτι ἡ ἀνάθεση τῆς ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τὸν Ἀντίπατρο ἐξύμνησης τοῦ Φιλόστρατου ὀφειλόταν ἀποκλειστικὰ σὲ γνωριμία του μετὰ τὸν Σιδώνιο ποιητῆ (καὶ ἡ ἀνάθεση τῆς ἐξύμνησης τοῦ Σίμαλου στὴν κοινὴ Κυπριακὴ καταγωγή τους), ἐνῶ τὰ σωζόμενα ἐπιγράμματα του ὑποδηλώνουν ποιητικὰς ἀρετὰς ὄχι συνήθεις.

ΜΕΡΟΣ Α΄
ΚΕΙΜΕΝΟ - ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

11. ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ

α΄. ΑΝΤΙΣΘΕΝΗΣ Ο ΠΑΦΙΟΣ

Ε1

- a Στόλος Θέωνος Ἀθηναῖος
ὁ συγγενῆς βασιλέως
c Πτολεμαῖον τοῦ δεντρέ[ρον]
Σωτήρος Σίμ[α]λον
e Τιμάρχου Σαλ[αμί]νιον,
τὸν ἑαυτοῦ φίλον,
g Ἀπόλλωνι

- 1 Ἀλκινόου μελάθροισι προσ[εῖκ]ελα δώματα ναίων,
Σίμαλε, τᾶς ἀφελοῦς δ[εῖγμα] φιλοξενίας,
ἀπλόε καὶ ἔμ μύθοισι καὶ [ἐμ βιότω]μ περικαλλεῖ,
προσφιλῆς Αἰγύπτου κ[οιρανί]θαις ἔρμα
5 καὶ Ῥώμας ὑπάτοισι καὶ Ἀ[τ]θίδι Κ[ε]κροπος αἴῃ
καὶ Δάλων ναέταις πλε[ῖσ]τα σεβ[ι]ζόμενε,
εἶθε χρόνοις κείνοις [σε λοχ]εῦσα[το πα]τρὶς ἔρανό,
Τρώων καὶ Δαναῶν ἀνίξ[α] μέ[λπε μ]άχας
Μαιονίδας, τὰν σὰν ἴν' ἐ[ὑφρο]σ[ύ]ναν ἐσίδη σοι
10 χρύσειον ἐμ βύβλοις γράμμι' ἀνεγειράμ[ε]νος·
οὐκ ἂν ὁ Φαιάκων γάρ[ε] ἀναξ τόσον ἤρατο κῦ[δος]
ὥς σύ, δόμον ξέν[ι]ον πᾶσι παρασχόμενος].
Ἀντισθέν[ους Παφίου]

11. ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ

α'. ΑΝΤΙΣΘΕΝΗΣ Ο ΠΑΦΙΟΣ

Ε1

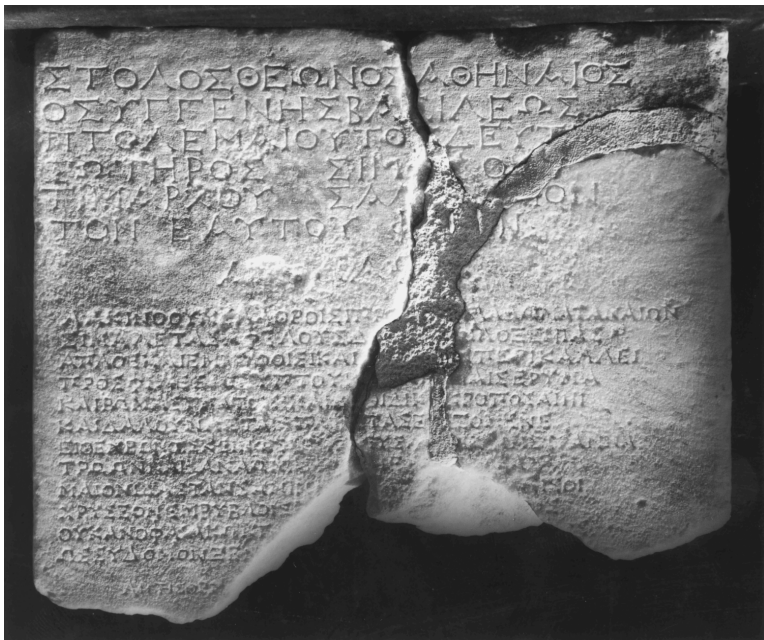
Ὁ Στόλος Θέωνος ὁ Ἀθηναῖος
ὁ μέγας ἀξιωματοῦχος τοῦ βασιλιᾶ
Πτολεμαίου τοῦ δευτέρου
Σωτήρης (τὸ ἄγαλμα πὺν παριστάνει) τὸν Σίμαλο
Τιμάρχου τὸν Σαλαμῖνιο,
τὸν δικό του φίλο,
(ἀφιερώνει) στὸν Ἀπόλλωνα.

Μὲ τοῦ Ἀλκίνοου τ' ἀνάκτορα παρόμοια μέγαρα σὺ πὺν κατοικεῖς,
Σίμαλε, τῆς ἀπροσποίητης δεῖγμα φιλοξενίας,
ἀπλὲ καὶ στοὺς λόγους καὶ στὸν βίον τὸν περικαλλῆ,
προσφιλὲς στῆς Αἰγύπτου τοὺς βασιλιάδες καταφύγιο
καὶ στῆς Ρώμης τοὺς ὑπάτους καὶ στὴν Ἀττικὴ τοῦ Κέκροπα τὴ γῆ
καὶ στῆς Δήλου τοὺς κατοίκους πολυσέβαστε,
εἶθε στοὺς χρόνους κείνους νὰ σὲ γεννοῦσε ἡ πατρίδα ἢ ποθητή,
τῶν Τρώων καὶ τῶν Δαναῶν ὅταν τραγούδαγε τὶς μάχες
ὁ Μαιονίδης, τὴ δική σου εὐφροσύνη νὰ ἀπενίσσει
χρυσὸ μέσ' στὰ βιβλία μνημεῖο λόγου ἀνεγείροντας·
τῶν Φαιάκων ἔτσι ὁ βασιλιάς τόση δὲν θά 'παιωνε τὴ δόξα
ὅπως σὺ, πὺν σπιτικὸ φιλόξενο στοὺς πάντες πρόσφερες.
τοῦ Ἀντισθένη ἀπὸ τὴν Πάφο

c δειντέ[ρον] Rouss.: δειν[τέρον] Foug. Str. Ditt. Durrb.; δειντέ[ρον] Hadj. d Σί-
 μ[α]λον Rouss.: Σίμ[α]λον Foug. Str. Ditt. Durrb.; Σίμ[α]λον Hadj. e Σα-
 λ[αμί]νον omnes f φίλον nos: φί[λ]ον Foug. Ditt. Durrb.; φίλον Str. Rouss. Hadj.
 (fortasse recte) g Ἀπόλλωνι nos: Ἀπόλλω[νι] Foug. Str. Ditt.; Ἀπόλλωνι Durrb.
 Rouss. Hadj. 1 προσ[εί]κελα Rouss. Pouill.: προσ[εί]κελα Hadj.; προσ[εί]κελα
 Foug. Gomp. Durrb. Peek 2 δ[εῖγμα] Foug. Gomp. Rouss. Pouill. Hadj.: δ[εῖγμα]
 Durrb. Peek; fortasse δ[εῖγμα] scribendum 3 [ἐμ βίωτω]μi Peek (vid. et infra adnot.
 ad loc.): [ἐμ βίωτω] Gomp. coll. I 443 μύθων τε ῥητήρ' ἔμειναι προηκτῆρά τε ἔργων;
 [ἐν κόσμω]μi Rouss. Pouill.; [ἐν κόσμω] Foug. Durrb. Hadj. 4 κ[οιρανί]δαις
 dubitantes scripsimus (vid. infra adnot. ad loc.): κ[οιρανί]δαις Peek (vid. adnot.
 ad loc.); “κ[οιρανί]δαις... ist zu knapp”; κ[οιρανί]δαις Foug. Gomp. Durrb. Rouss.
 Pouill. Hadj. 5 Ἀ[τ]θίδι Κ[έ]κροπος αἴη Rouss. Peek Pouill. Hadj. (vid. et infra
 adnot. ad loc.): Ἀ[τ]θίδι Κ[έ]κροπος αἴη Foug. Gomp. Durrb. 6 ναέταις dubitantes
 scripsimus (vid. infra s. v. ναέταις et πλε[ῖ]στα σεβ[ι]ζόμενε); ναέταις Peek; να-
 έταις Gomp.; ναέταις Durrb. Hadj.; ναέταις Foug. Rouss. Pouill. || πλε[ῖ]στα
 σεβ[ι]ζόμενε Rouss. Peek Pouill.: πλε[ῖ]στα...μiζόμενε Foug.; πλε[ῖ]στα (χαρ)ιζό-
 μενε Gomp.; πλε[ῖ]στα χαρiζόμενε Durrb.; πλε[ῖ]στα χαρiζόμενε Hadj.; fortasse
 πλε[ῖ]στα σεβιζόμενε scribendum 7 [σε λοχ]εύσα[το πα]τρ[ι]ς dubitans prop.
 Pouill. adnot. ad loc.; dubitantes scripsimus (fortasse σε [λ]ο[χ]εύσα[το] πατρ[ι]ς;
 possis etiam σ' ἔλογεύσατο, σε τοκεύσατο vel σ' ἔτοκεύσατο, vid. et infra s. v.);
 ...ΕΥΣΑ...ΙΣ scr. Rouss. et Pouill.; σε [λ]ο[χ]εύσα[το] πατρ[ι]ς Peek || (ὅτε θε-
 σ)πείση(ιν αἰοδαῖς?) Gomp.; [ὅτε vel οἷς θεσ]πείση[ιν αἰοδαῖς] Durrb.; [ὅτε
 θεσ]πείση[ιν αἰοδαῖς] Hadj. (αἰοδαῖς pro ἔραννά ad finem v.) 8 ἀνί[α]μ[ε]λ[ι]πε
 μ[ά]χας dubitantes scripsimus (vid. infra ad loc.): ἀνί[α]μ[ε]λ[ι]πε μ[ά]χας Peek
 (fortasse recte; cf. Pouill. adnot. ad loc.); Α...Ε...ΑΧΑΣ Rouss. Pouill.; ἄ...
 μάχας, Foug.; ἄ[θανάτι]ζε [μ]άχας Gomp., ἄ[θανάτι]ζε μ[ά]χας Hadj.; ἄ[ντι]δίδαξε
 ? μ[ά]χας Durrb. 9 ἴν' ἔ[ῖ]φορο[σ]ύναν ἐσίδη σοι dubitantes scripsimus (vid. infra
 ad loc.); ἴν' ἔ[ῖ]φορο[σ]ύναν ἐσίδη σοι Peek: ἴνι[ν]... Foug.; ἴνι[ν] (θεοειδέ'
 ἔκλεισεν.) Gomp., ἴνι[ν] θεοειδέ' ἔκλεισεν Hadj. (num ἐκλείσεν?); ἴνι[ν] τὸν
 σὸν παρὰ[δ]εισιν Durrb.; ἴνι[ν] -] Σ [- -] ΔΕΙ σοι Rouss. Pouill. 10 γ[ράμ]μ'
 ἀνεγειράμ[εν]ος Peek: Γ post βύβλοις et ΕΝΟΣ ad finem v. Rouss. Pouill.; ενος ad
 finem v. Foug.; (μνᾶμ' ἀνεγειράμ[εν]ος Gomp., [μνᾶμ' ἀνεγειράμ[εν]ος Hadj.;
 [ῆ]σεν ἀγαλλόμ[εν]ος Durrb.; num γ[ράμ]μ' ἀναγραφάμ[εν]ος vel ἀναλεξάμ[εν]ος?
 (vid. infra s. v.) 11 γὰ[ρ] ἄναξ Peek: γὰ[ρ] ἀγός Gomp.; ΓΑ Rouss. Pouill.; [β]α[-
 σιλὲς Durrb. Hadj. (vid. et infra ad loc.) || τόσον ἤρατο κῦ[ρ]δος Gomp. Peek
 Hadj.: ΔΟΣ ad finem v. Rouss. Pouill.; nihil Foug. Durrb. 12 ξέν[ων] omnes ||
 πᾶσι παρᾶ[σ]χόμενος] Gomp. Peek Hadj.; nihil post ξέν[ων] cett. 13 Ἀντισθέ[ν]ους
 Παφί[ον] Rouss. Pouill. Hadj.: Ἀντισθέ[ν]ης... Foug.; Ἀντισθέ[ν]ου[s] Durrb.; Ἀ-
 ντισθέ[ν]ης ὁ Πάριος ἔγραψεν Peek; nihil Gomp. (vid. et infra s. v.).

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

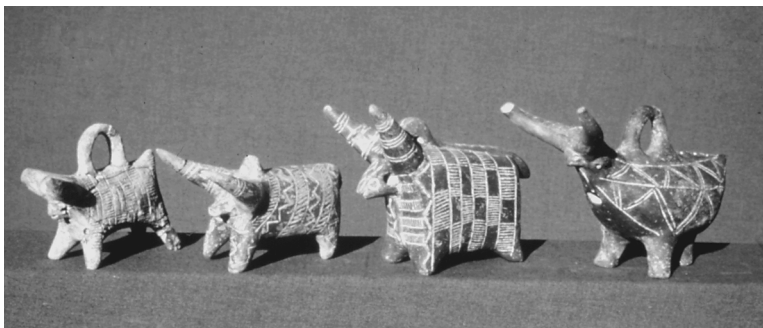
- G. Fougères, “Fouilles de Délos”, *BCH* 11 (1887), 253-55, ἀρ. 4 (= Foug. στοὺ κριτ. ὑπόμν.): στ. a-g καὶ 1-13 (ἀρίθμηση 1-20)
- Th. Gomperz, “Zu griechischen Inschriften”, *AEpM* 11 (1887), 91-93, βλ. καὶ *Hel-lenika* II (1912) σσ. 211-13 (= Gomp.): στ. 1-12
- Strack, *DPTol* (1897) σελ. 263 ἀρ. 135 (=Str.): στ. a-g
- Dittenberger, *OGIS* (1903) 173 (=Ditt.): στ. a-g
- Durrbach, *ChID* I (1921) 128 (=Durrb.): στ. a-g καὶ 1-13 (ἀρίθμηση 1[8]-20)
- Roussel–Launey, *Idel* (1937) 1533 (=Rouss.): στ. a-g καὶ 1-13 (ἀρίθμ. 1-20)
- W. Peek, “Delische Weihepigramme” (“2. Antipatros von Paphos”), *Hermes* 76 (1941), 408-16 (2: 412-13) (=Peek): στ. 1-13
- J. Pouilloux, «Salaminiens de Chypre à Délos», *ÉDél: BCH Suppl.* 1 (1973), 399-413, κυρίως 410-11 (=Pouill.): στ. 1-13
- Χατζηιωάννου, *ΑΚΕΠ Δα΄ καὶ Δβ΄* (1980) 14 καὶ 78 (=Hadj.): στ. a-g (ἀρ. 14 καὶ 1-13 (ἀρ. 78) (ἀρίθμ. 1-7 καὶ 1-13).
- [Βλ. ἐπίσης Παυλίδη, *INK*¹ 396.]



E2

- Τὸν Φοῖβωι νάρθων χρούσα ῥυτὰ δισσὰ φαεινὰ
 θέντα, τὸν αἰγιόχοι Ζανὶ πολυστόμοι,
 τὸν Λατοῦς κούραι τοξαλκείται ἀξιένοι[ο]
 Σκύλλας δίκρονον σκεῦος ὀπασσάμε[νον],
 5 τὸν Ῥώμας ναέταις Κέκροπός θ' [ὄμ]οῦ ἐγγε[νέταισιν]
 δισσὰς τοῖς δισσοῖς παστάδας ἀρά[μενον]·
 τόνδε λαχόντα τοκῆϊ Φιλόστρατον οὔνομ[α ταῦτό]
 θέντο Παλαιστίνας ἀστον ἀριπρε[πέα]
 Ἴταλὸν ἂν τέμενος τέκνωι [Φ]ιλαδ[έλφωι ἀμαρτῆι]
 10 τᾶς ὑπάτας ναέται πίνος ἄ[γγ' ἀδύτον]
 Δᾶλον ἂν ἱμερτὰν Φοῖβωι γέ[ρ]α[ς, οὔνεκα νείκους]
 κραίνων εὐδικίας προῶτον ἔ[πανσε πόλιν].
 Ἄντισθένης Παφίου με[λοποιῶ]

1 ff. scr. Peek², it. *SEG* et nos, si non aliorum indicatur (vid. et infra adnotationes ad locos) 1 [E]ν Φάρωι να[ί]ων χρούσα --- Peek¹; •ΝΦΑΡΩΙΝΑ•ΩΝΧΡΥΣΛ• - Λ---
 --- Rouss. 2 [θ]έντα Rouss. || Ζανὶ πολυστόμοι scripsimus: Ζανὶ πολυστόμοι
 Peek² *SEG*; Ζ[αν]ι π--- Peek¹; Σ•ΠΠC--- Rouss. 3 τὸν Λατοῦς ΗΠ•ΡΑΙ-
 ΤΟΣ/...Ρ--- Rouss.; τὸν Λατοῦς --- Peek¹ 4 σκεῦος ὀπασσάμε[νον]
 scripsimus: σκεῦος[ς]ῶ. Peek² *SEG*, σκ[εῦ]ος --- Peek¹; ΣΚ...ΟΧ ---
 Rouss. 5 τ. Ῥ. ναέ[τα]ς --- Peek¹; τ. Ῥ. ΝΑ[•]ΥΣΣ•ΣΗΡ --- Rouss.
 6 δ. τ. δ. ΙΤΑ --- Rouss.; δ. τ. δ. --- Peek¹ 7 ΤΟΝΔΕΛΙΚΟΝΤΑΤΟΚΗ
 Φιλόστρ[α]τον•ΝΟΣ --- Rouss.; τὸν δὲ λι[π]όντα τοκῆϊ Φιλόστρατον -ΟΟ-Ο
 Peek¹ 8 ΘΕΝΤΟ Π. ΑΣΤΟ/.. ΑΡΙΤ --- Rouss.; θέντο Π. ἀστο[ί] -Ο-Ο-Ο-
 Peek¹ 9 Ἴ. ἂν τ. τέκνωι •ΙΝΑ --- Rouss.; Ἴ. ἂν. τ. τ. --- Peek¹ 10 τᾶς ὑπάτας
 Peek¹ Rob. (vid. infra ad loc.): τᾶς ὑπάτας Rouss.; τᾶς Ὑπάτας Peek² *SEG* GP ||
 ναέται (sic) πίν[ο]ι ou α --- Rouss.; ναέται πινον -ΟΟ-Ο- Peek¹ 11 γέρας
 -ΟΟ-Ο- Peek¹; Γ --- Rouss. 12 κρῖνων ε. π. -Ο-Ο-Ο- Rouss. Peek¹
 13 Ἄντισθένης Παφίου. Rouss.



ΖΩΟΜΟΡΦΑ ΡΥΤΑ (ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ)

Ε2

Αὐτὸν ποὺ στὸν Φοῖβο ναρδέλαιου χρυσὰ ρυτὰ διπλὰ ὀλόλαμπρα
 ἀφέρωσσε, στὸν αἰγίοχο τὸν Δία πολυστόμιο,
 αὐτὸν ποὺ στῆς Λητώσ τὴν κόρη τὴν τοξεύτρα τῆς ἀφιλόξενης
 τῆς Σκύλλας δίκρουνο σκεῦος ἔδωσσε νὰ ἔχει,
 αὐτὸν ποὺ γιὰ τῆς Ρώμης τοὺς κατοίκους καὶ τοῦ Κέκροπα μα-
 ζι τοὺς ἀπογόνους
 διπλὲς στοὺς δύο παστάδες σήκωσσε ψηλά·
 ἐτοῦτον τὸν Φιλόστρατο ποὺ τοῦ ἴλαχε μὲ τοῦ πατέρα τ' ὄνομα
 τὸ ἴδιο
 ἀφέρωσαν, τῆς Παλαιστίνης τὸν ἀστὸ τὸν ἐκλαμπρότατο,
 σῶν Ἰταλῶν τὸ τέμενος μὲ τὸ παιδί του τὸν Φιλάδελο μαζί
 τῆς ὑψιστῆς οἱ κάτοικοι στὸ περίλαμπρο τὸ ἄδυτο κοντά
 στὴ Δῆλο τὴν ἐπέραστη τοῦ Φοῖβου χάρισμα, γιὰτὶ ἀπ' τὴν ἔριδα
 δικαιοπραγώντας πρῶτα πρῶτα ἔσωσε τὴν πόλη,
 τοῦ Ἀντισθένη τοῦ Πάφιοι τοῦ ποιητῆ.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

P. Roussel – M. Launey, IDXI (1937) 2549 (= Rouss. στὸ κριτ. ὑπόμν.)

W. Peek, “Delische Weihepigramme” (“1. Ein Gedicht des Antipater von Sidon”),
 Hermes 76 (1941), 408-12, κυρίως 412 (= Peek¹), καὶ “Antipater von Sidon
 und Antisthenes von Paphos”, Philologus 101 (1957), 101-13 (= Peek²).

Βλ. ἐπίσης:

J. καὶ L. Robert, Bullv 71 (1958) 287-89 ἀρ. 356 (= Rob.)

Gow – Page, GrAHE (1965) XLII (Antipater of Sidon): I. 25 κείμενο, II. 65-67
 σχόλια (= GP).



ΡΥΤΟ ΜΕ ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ (ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ)

b. ΑΝΩΝΥΜΟΙ ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΟΠΟΙΟΙ

E3

Ἐνθάδε μοῖραν ἔχων Ἀλικαρνησσεὺς Ἰδάγγος
2 *κεῖται, Ἀριστοκλέος παῖς Ἄρρεος θεράπων.*

“Amathunte Cypri reperta” sed sub tit. “HALICARNASSUS” sine alia adnot. ed. Hansen; cf. autem eiusdem *CEG*² 812 (= infra E7) “ARGI... Argis reperta”, et vid. infra ad locos. Verba distichi in decem lineis ita scripta sunt: *ἐνθάδε: μο|ῖραν: ἔχων|Ἀλικαρνη|σσεὺς: Ἰδά|γγος: κεῖ|ται: Ἀριστο|κλέος: πα|ῖς: Ἄρρεος|θε-ρᾶ|πων|ν* 1 *μοῖραν* Pfohl: *μ(ο)ῖραν* Marshall; *μοῖραν* cett. || *Ἀλικαρνασσεὺς* Hadjioannou Spyridakis 2 *παῖς*, interp. alii (sed. vid. infra adnot. s. v. *Ἀριστοκλέος παῖς*).

E4

Γλευκίτα τόδε σᾶμα τὸ Κυπρίω τῷ Σαλαμῖν(ῶ)
2 *Διότιμός με ἐπέθηκε.*

1 *τὸ Κυπρίω τῷ Σαλαμῖν(ῶ)* (*τὸ Κυπρίῳ τῷ Σαλαμῖν(ῶ)*) dubitantes scripsimus (vid. infra ad loc.); *τὸ* Bechtel et Hoffmann, metri causa; *Σαλαμῖνο[v]* Pittakes); *τῷ Κυπρίῳ τῷ Σαλαμῖνίῳ* Hadjioannou; *τῷ -ίῳ τῷ -νίῳ* Peek, *-ί(νί)ο* Hansen; *τοῦ -ίον τοῦ -ί(νί)ον* Kaibel (“ΣΑΛΑΜΙΜΟ corr. Buecheler”), Röhl et Roberts (*-ί(νί)ον* Fraenkel et *-νίον* Friedländer); *τὸ... -ι(νί)ου* Bechtel Hoffmann; *το[ῦ] Κυπρίῳ[v]* *το[ῦ] Σαλαμῖνο[v]* Pittakes (“M pro N in tabula”) || sine interpunctione Pittakes 2 *με ἐπέθηκε* Kaibel aliique; *με ἐπέθεκε* Peek Hansen; *μ’ ἐπέθηκε* (metri causa, sed vid. infra adnot. ad tit.) Pittakes.

β. ΑΝΩΝΥΜΟΙ ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΟΠΟΙΟΙ

E3

Ἐδωδὰ μοίρα θανάτου ἔχοντας ὁ Ἐλικαρνασσέας Ἰδάγγος
κεῖται, τ' Ἀριστοκλῆ παιδί τοῦ Ἄρη σύντροφος.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

MCW, ECy (1900) 95.1· Marshall, GIBM IV2 (1916) 971

Peek, GVI (1955) 324· Pfohl, GrPS (1967) 183· Nicolaou, CIS (1971) pl. IX·
Σπυριδάκας, ΜΔΛΑ Αβ' (1972). 224· Χατζηιωάννου, ΑΚΕΠ Δα' καὶ Δβ'
(1980) 80

Hansen, CEG¹ (1983) 170.

Βλ. ἐπίσης: Περιοσιάνης, Γεν. Ἰστ. (1910) 268 ἀρ. 2.

E4

Τοῦ Γλευκίτα τοῦτο ἴδω τὸ μνήμα τοῦ Κύπριου τοῦ Σαλαμίνιου·
ὁ Διότιμος ἀπάνω μ' ἔστησε.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

Κ. Σ. Πιττάκης, Ἐφημερὶς Ἀρχαιολογικῆ φύλλ. 41 (1855) 1318 ἀρ. 2649 (ἀπὸ
ἀπόγραφα Κ. Σ. Λογιωτατίδου καὶ Κ. Δ. Κεντιστοῦ)· Kaibel, EGr (1878/1965)
188· Röhl, IGrA (1882) 362 (μὲ ἀπόγο.)· Roberts, IntrGE (1887) 127c· F.
Bechtel, στὸ SGDI III1 (1889) 3414· E. Hoffmann, SyEG (1893) 67· IG IV, ed.
M. Fraenkel (1902) 49 (μὲ ἀπόγο.)· Friedländer – Hoffleit, Epigr. (1948)
9b· Peek, GVI (1955) 75· Χατζηιωάννου, ΑΚΕΠ Δα' καὶ Δβ' (1980)
79· Hansen, CEG¹ (1983) 130.

E5

Ἰ(ν)θάδ' ἐγὼν κείμαι Χαετᾶ ὃ Πρθηνύν, γένει
2 Φοιφανίας μώσας ὀπύφην ἄζαμος κατέδν ἰν

Fragmentum epigrammatis in epistyllo stelae calcariae literaturae Cypri syllabica duabus lineis sinistrorsum incisum, ita legendum (vid. Mitf. et Hans.): *i-ta-te- e-ko-ne- ke-i-ma-i- ka-e-ta- o-ro-ṭe-nu-u-ke-ne-i- vo-i-va-ni-ja-se- mo-sa-se- o-ru-ve-ne- a-za-mo-se- ka-te-tu-i-ṇe|i-zo-ta-* [ca. 11] *-ṭa-se-ko-ṭi-le-o-* (?[ca. 5]?)
1 Ἰ(ν)θάδ' scripsimus (vid. infra adnot. s.v.): -άδε omnes || κείμαι Hans.: κείμαι cett. || Χαετᾶ' Mitf. Claim. (cf. Hans. adnot., et de sequ.); Χαετᾶ(ς) cett.; κα- = κᾶ(ς) et e-ta- = novi verbi incipium, dubit. prop. Egetm. || ὃ Πρθηνύν Mitf. Claim.: ὃ Πρθηνύν cett. 2 Φοιφανίας(?) Mitf. Claim.; Φοιφανίας(?) Mass., Φοιφανίας(?) SEG Pfohl || μώσας Mitf. Claim. (μώσας) || ὀπύφην scripsimus (ὄπυφην, SEG Pfohl): ὀπύφην Mitf. Claim. (ὄπυφην Mass.), fort. recte || num ἄζαμος? (cf. Mass. a - za? - mo - se sed ἄζαμος, vid. infra ad loc.) || κατέδν ἰν omnes: num κατέδνν? (vid. infra ad loc.). Cetera (v. 3) non legenda videntur.

E6

Χαίρετε.
Γράσθι, [Γά]ναξ, κᾶ(π) πῶθι φέπο(μ) μέγα μή ποτε φείσης.
θεοῖς πόρο ἀθανάτοις ἐρεραμένα πά(ν)τ' ἀκοράστω.
3 οὐ γάρ τι ἐπίσταις ἀ(ν)θρῶπω θεῶι, ἀλλ(λ) ἔτυχ' ἀ χήρ
θεῶι κνμερῆναι πά(ν)τα, τὰ ἄ(ν)θρωποι φρονεῶι.
Χαίρετε.

Epigr. literaturae syllabica sinistrorsum quattuor lineis infra anaglyphon incisum ita vulgo legitur (vid. Hans., cf. Mass. et NeSt.): *ka-i-re-te- ka-ra-si-ti- [ṷa-] na-xe- ka-po-ti- we-po-me-ka- me-po-te-we-i-se-se- | te-o-i-se- po-ro-a-ṭa-na-to-i-se- e-re-ra-me-na- pa-ta-ko-ra-sa-to-se- | o-wo-ka-re-ti- e-pi-si-ta-i-se- a-to-ro-po- te-o-i- a-le-tu-ka-ḱe-re- | te-o-i- ku-me-re-na-i-pa-ta- ta-a-to-ro-po-i- po-ro-ne-i- ka-i-re-te* 1 γράσθι, [Γά]ναξ (γρᾶσθι Beat., Γάναξ Hoffm. al.) vulgo: καροσι[Γά]ναξ Deec.; καροτινάξ Meist. || κᾶ(π) πῶθι Hoffm. Hadj.: κᾶ(π) πῶθι Schw., κᾶ(π)πῶθι Meist., κα(π)πῶθι Myres, κᾶπ πῶθι NeSt.; κᾶ(ς) πῶθι Mass., κᾶς πῶθι Beat.; κᾶ πότι Deec., κᾶπῶθι Hans. || φέπο(μ) μέγα multi: φέπομ μ. NeSt.; φέπο(ς) μ. Beat.; φέπομέγα Hans.; φήπω μέγα Deec. || μή ποτε φείσης (μήποτε μ. NeSt.) plerique: μέποτε φείσες Schw. Scher.; μή ποτ' ἐφείσης Deec.; μή ποτε φεί[πω] Meist.; μήποτε φεί(π)ης NeSt. 2 πόρο (= πάρο, πάρα, "im Sinne von πάρεστιν" p. 150) NeSt. (fort. et pro πάρα = παρᾶ, vid. infra s.v.); πόρο(ς) pro πάρο(ς) Scher. Hadj. (fort. recte, sine -ς metri gratia):

E5

Ἐδωδὰ ἐγὼ κείμαι ὁ Χαϊτᾶς ὁ γιὸς τοῦ Ποθηνίου, τὸ γένος
Φοιβανιώτης· ἀφοῦ μοῦ βρῆκα νύφη ἄγαμος κατέβηκα
(στον Ἕλληνα)

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

T. B. Mitford, “Three Documents from Classical Cyprus” (“1. The Loisidhes Stele”), *Minoica* (1958), σσ. 260-66

Masson, *ICS* (1961/1983²) 213a

SEG 20 (1964) 83 ἀρ. 294

Pfohl, *GrPS* (1967) 184

Clairmont, *GravE* (1970) 88 (πβ. G. Daux, “Stèles funéraires et épigrammes”, *BCH* 96 [1972], 564-65 : βιβλιοκρ. Clairmont).

Hansen, *CEG*² 711 (i. ἐ. κ. μόνο, λοιπὰ στη σημ.: ἀπὸ Mitford).

Βλ. ἐπίσης: Egetmeyer, *WIKS* σσ. 57-58 (σ.λ. *ka - e - ta?*).

E6

Χαίρετε.

Φάε, ἄρχοντα, καὶ πιέ· λόγο μεγάλο ποτὲ μὴν ξεστομίσεις.

Στοὺς θεοὺς ἀνήκει τοὺς ἀθάνατους ὅσα ἀκόρεστα ποθοῦν
νὰ τὰ ἄχουν.

Γιατὶ ἰσχὺς καμμιά ἀνθρώπου σὲ θεὸ δὲν εἶναι, μὰ ἔτυχε χέρι
θεοῦ νὰ κυβερνᾷ τὰ πάντα, ὅσα στ' ἀνθρώπου εἶναι τὸν νοῦ.

Χαίρετε.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

I. H. Hall, *JAOS* 10 (1880 [1875 τὸ ἄρθρο Hall]) 209-11 (μὲ πίν. IV.13), καὶ 11 (1885) 219-20· W. Deecke, *BKIS* 6 (1881) 76-81 καὶ *InES: SGI*¹ (1884) 68· O. Hoffmann, *BKIS* 14 (1888) 277-80, καὶ *GD*¹ (1891) 144 [68]· Meister, *GrD*² (1889) 68· Myres, *HCC* (1914) 312-13 καὶ 536 n. 1869· W. Bannier, *BPhW* 37 (1917) 1446-48· Schwyzer, *DGE* (1923) 685.1· A. J. Beattie, *RhM* 101 (1958) 138-46· A. Scherer: Thumb – Scherer, *MGrD*² (1959) 168 (§275.18) καὶ 170-71· Masson, *ICS* (1961/1983²) 264 μὲ πίν. XLVI, καὶ Add. 1983² σ. 417· G. Newmann – K. Stiewe, *Kadmos* 13 (1974) 146-55 (μὲ πίν.: “Tafel I. *ICS* 264”, καὶ πρόσθετη βιβλιογρ. σσ. 154-55) (= *N e S t .*) (πβ. G. Newmann, *Gnomon* 36 [1964] 330-31: βιβλιοκρ. Masson)· Χατζηιωάννου, *ΑΚΕΠ* Δα' καὶ Δβ' (1980) 81· Hansen, *CEG*² (1989) 868.

πόρω subjunct. de **πόρω* Meist., pro *πόρω* < *πόρω* Hoffm., unde *πόρῶ* Schw.; *πορὸ* Hall Mass.; *περὶ* Beat.; alii alia || *ἐρεράμενα* vulgo; *ἐρεράμενα* Meist.: *ἐγραμμένα* Beat. || *πά(ν)τ' ἀκοράστω* Myr. Mass.: *πάντα κοραστῶς* NeSt. (fort. recte); *παν(τ)ακόραστος* Deec., *παντακοράστω* Meist.; *πά(ν)τ' ἀκοραϊτῶς* Hoffm., *-τῶς* Schw.; *πάντ' ἀκορατήτω* Beat.; *πά(ν)τα κοραῖ δό(ν)ς* Scher. Hadj. 3 *οὐ γάρ τι* multi; *οὐ γ. τι(ς)* Scher. Hadj.; *ὄφ γάρ Δι* Meist.; *οὐ γάρ {ἔτι}* Beat.; *ὄφκ ἄρ {ἔτι}* NeSt. || *ἐπίσταῖς ἄ(ν)θρώπω θεῶι* multi (*-ὄπῶ θεῶι* Schw.); *ἐπίσταῖς ἄ(ν)θρώπων θ.* Hans.; *ἐπίσταῖς ἀνθρώπω θεῶ* NeSt.: *ἐπισταῖς, ἄ(ν)θροπε, θεῶι* Deec. Meist. (*ἄνθ.:*) Myr.; *ἐπιστάτησ' ἄτροπος θεῶι* Beat. || *ἀλ(λ)ἔτνχ' ἄ κήρ* Hoffm. Hadj., *ἄ. ἔ. ἄ χ.* Meist. Cesn. Myr. Mass., *ἄ. ἔ. ἄ χῆρ* Schw.: *ἄ. ἔ. ἄ κήρ* Deec., *ἄ. ἔ. ἄ Κήρ* Beat.: *ἄ. ἔτνχ', ἄ χρή.* NeSt. (*a - le - tu - ka - ke - re* Hans., *κήρ* scripsimus) || *ὄνο (= οὐ)* γάρ ἐντι ἐπιστάντες ἀνθρώπω θεοῖ, ἀλλ' ἦ τύχα κήρ Schm. 4 *θεῶι* vulgo (*-ῶι* Schw.): *θεῶ* Sakell.; *θεοῖς*, Deec.; *θεοῖ* <δὲ> NeSt. || *κνμερῆναι πά(ν)τα* vulgo (*πάντα* Beat., *-ρῆ-* Schw.): *κνμέρναί* NeSt. || *τὰ ἄ(ν)θροποι φρονέωι* omnes praeter Schw. (*ὄ* pro *ω*) et Deec. (*ἄ(ν)θροποι*); num *ἄ(ν)θροποι?* (cf. infra E7.2 *μειναμένοι*, Alc. fr. 1.35 *μῆσαμένοι* etc.).

E7

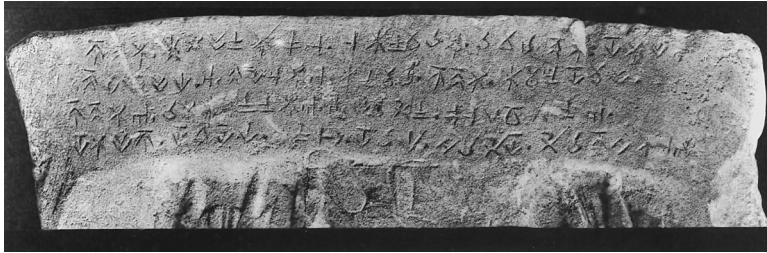
Ἐγὼ ἐμ' Ἀριστοκρέτης, κά μεν ἔστασαν [κα]σίγγητοι
2 μεμναμένοι εὐφρογείας τάς παι εὖ ποτ' ἔφροξα.

Epigramma sepulcrale distichum literatura Cypria syllabica una linea sinistrorsum incisum, ita legendun (vid. Mass. Hans. aliosque): *e-ko' e-mi' a-ri-si-to-ke-re-te-se' ka-me-ne-se-ta-na-se' [ka]si-ke-ne-to-i' me-ma-na-me-no-i' e-u-we-re-ke-si-a-se' ta-sa-ra-i' e-u-po-te' e-we-re-xa* 1 *ἐγὼ ἐμ'* metri gratia scripsimus coll. ι 19 *εἴμ' Ὀδυσσεύς* al. sim. (vid. infra s. v.), cf. *ἐγὼ ἤμ(ι)* Meist. coll. Soph. *Phil.* 585 *ἐγὼ εἴμ' Ἀτρεΐδαις δνσμενής*; *ἐγὼ ἐμὶ* Hoffm. Hadj.; *ἐγὼ ἐμ* Schw. Pfohl; *ἐγὼ ἤμ* Mass. al. || *Ἀριστοκρέτῆς* Schw. Pfohl || *κά μεν?* Mass. Neum.; “*an κάμεν = κάμμεν* < *κάς μεν* < *καί με*’?” Hans. || *κασίγγητοι* Schw. Pfohl 2 *μειναμένοι* plerique: *μεινάμενοι* Pfohl Hadj. || *τάς* aut *τᾶς* edd. (vid. infra ad loc.) || *ποτ'* Hoffm., cf. *ποτ(ε)* Meist.: *ποτε* cett. (fort. recte).

E8

- (α) [Ἐν]θάδ' ἐγὼ κείμαι, καί με χ[θ]ῶν ἦδε καλύπτει,
[Ὀ]νασο[ς Ὀν]άσ[αν]τος, μὴ πω δίομενος·
3 οὐ γάρ π[ο]νηρός ἐὼν [ἀ]λλὰ δικαιοτάτος
τῆνδ' ἐ[θ]έ[μη]ν ἀρετὴν τοῖς παριοῦσιν ὄρᾶν.
(β) Ὀναςος Ὀνάσα(ν)τος.

Βλ. επίσης: Schmidt, *SKIES* (1876) 5 Taf. XI.2· Σακελλαρίου, *Κυπρ. Α'* (1890/1991) 198-99 ἄρ. 3 (κείμενο κατά τὸ πλείστον Meister)· Cesnola, *Atlas I2* (1885) pl. LXXXV.559, καὶ II 1 (1903) tab. CXXX.3 (κείμε. κατά τὸ πλείστον Hoffmann)· Bechtel, *GD¹* (1921/1963) 420-21 §30.2/429-30 καὶ 436· Σπυριδάκις, *ΜΔΛΑ Αβ'* (1972, ἀνατύπ. ἀπὸ ἀύτοτελῆ ἔκδ. 1938) 223 (κείμε. Schwyzer).



Ε6: ΓΟΛΓΟΙ (*ICS* 264 PL. XLVI, ΦΩΤ. ΓΑΛΛ. ΑΡΧ. ΣΧΟΛΗΣ ΑΘΗΝΩΝ)

Ε7

Ἐγὼ εἶμ' ὁ Ἄριστοκρέτης, καὶ μ' ἔστησαν τ' ἀδέλφια μου
 στὴ μνήμη ἀνακαλώντας τὰ καλὰ τὰ ὅποια κάποτ' ἔπραξα.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

Deecke, *InES (SGDI¹, 1884) 71*· Meister, *GrD²* (1889) 201· O. Hoffmann, *GD¹* (1891) 146· Schwyzer, *DGE* (1923) 683.8· Masson, *ICS* (1961/1983²: Add. σελ. 416) 261· Pfohl, *GrI²* (1980²) 11· Χατζηιωάννου, *ΑΚΕΠ Δα' καὶ Δβ'* (1980) 82· G. Newmann, "Beiträge zum kyprischen, VIII", *Kadmos* 21 (1982) 91-92 ἄρ. 14 ("Zu ICS 261")· Hansen, *CEG²* (1989) 712.

Βλ. επίσης: Birch, *TSBA* 4 (1875) 22-23 (μὲ πίν. I-II)· Hall, *JAOS* 10 (1875/1880) 215-16 καὶ 11 (1885) 221· Deecke, *BKIS* 6 (1881) 150-52· O. Hoffmann, *BKIS* 14 (1888) 281-83· Σακελλαρίου, *Κυπρ. Α'* (1890/1991) 199 ἄρ. 5.

Ε8

- (α) Ἐδωδὰ ἐγὼ κείμαι, καὶ ἡ γῆ ἐτούτη μὲ καλύπτει,
 ὁ ὄνασος ὄνάσαντος, ὡς τώρα ἀνέγνωιαστος·
 γιατί μὴν ὄντας μοχθηρὸς μὰ δικαιοτάτος
 αὐτήν ἐδῶ κατέθεσα τὴν ἀρετὴ νὰ βλέπουν οἱ διαβάτες.
- (β) ὄνασος ὄνάσα(ν)τος.

(β) Nomen et cognomen post quattuor versus literatura Paphi syllabica dextorsum incisa, ita legenda: *o-na-so-se·o-na* (*o-na* Mass., cf. Sakell.) *-sa-to-se* (vid. BP 351, cf. Hans. adnot. ad v.) α1 suppl. BP; comma post *κείμεαι* et *καλύπτει* add. Hans. (et nos dubit.) 2 [ʽO]νασο[ς ʽOν]άσ[αν]τος Sakell. Hoff. aliique: [ʽO]νασο[ς ʽO]ν[ά]σ[αν]τος Deec. Hans.; ʽO]νάσον ...ασ...τος BP (ΝΑΣΟΥΠ...ΑΣ...ΤΟΣ apogr.), it. Cougny; [ʽO]νασο[ς ʽOν]άσαντος Mass. Hadj. || μήπω Hans. (*μή πω* scripsimus); μ[ή]πω BP (ΜΠΩ apogr.), it. Cougny; μήπω cett. || οἰόμενος plerique: οἰόμενος Cougny Mass. Hadj. 3 suppl. BP || comma post *έών* omnes, et post *δικαιότατος* BP (sed vid. infra adnot. ad loc.) 4 τήνδ' ἐ[θ]έ[μη]ν ἄρετήν Peek (τήνδ' ? ἐ- Hans.); τ. ἐ[θ]έ[μη]ν ἄρετήν plerique: τ. ἐ. ἀ[ρ]ετήν BP (ΤΗΝΔΕ·Ε· ΠΑΙΕΗΝ apogr.); “ἐ[τ]έ[θη]ν [ε]ίς ([ὑπό]?) γῆν?” Peek adnot. ad loc.; comma post *ἀρετήν* add. Wilh.(vid. Hans.) (5:β) ʽOνάσα(ν)τος scripsimus (ʽOνάσα(ν)τος Hans.); ʽOνάσα(ν)τος Mass.; ʽOνάσα[ν]τος Sakell. (vid. et supra).

E9

Ματρ[όπο]λῖς μοι χθὼν Πέλοπος τὸ Πελαζικὸν ἼΑργος,
 Πνυταγόρας δὲ πατὴρ Αἰακοῦ ἐκ γενεᾶς·
 εἰμὶ δὲ Νικοκρέων, θρέψεν δέ με γὰ περικλυστος
 Κύπρος θειοτάτων ἐκ προγόνων βασιλῆ.
 5 στᾶσαν δ' ἼΑργεῖοί με χάριν χαλκοῖο τόντες,
 Ἦραι ὃν εἰς ἔροτιν πέμπον [ἄε]θλα νέοις.

1 ματρ[όπο]λῖς Geff. Tod (ματρόπολις Phil.); ματρ[όπο]λῖς Hill.; ματρ[όπο]λῖς Hans.: ματρ[ό]πο[λῖς] Str. (SEG 30); μ[α]τρ[όπο]λῖς LBW; [μ]ατρ[όπο]λῖς Hoff. Mich. Fränk. Mor.; [μ]ατρ[όπο]λῖς Ross Kaib. Hicks Koph. CY; ματρ[όπο]λῖς Welck.; [μ]ατρ[όπο]λῖς Hadj.; ματρὶ πόλις Chr. || Πελαζικὸν vulgo (ΠΕΛΑΖΙΚΟΝ in lapide): Πελασγικὸν Chr. Phil. Ross Welck. Koph. 2 πατήρ, Welck. || γενεᾶς vulgo; γενεᾶς. Ross¹ Welck.; γενεᾶς, Phil.: γενεᾶς Chr. 3 Νικοκρέων, vulgo; Νικοκρέων. Ross; Νικοκρέων Hicks Koph.: Νικοκρέων Chr. || γὰ vulgo (γαῖα Mor.: “lapsus calami est” Hans.); γα Chr. (IA apogr.); ἄ Phil. (ΔΕΜΕΙΑ apogr., δ' ἐμεῖ ἄ prop. Bergk): [γ'] ἄ Ross (IA apogr.), Koph. 4 Κύπρος vulgo (Κύπρος, interp. Welck. LBW Hoff. Mich. Geff.): Κύπρις Kaibel, it. Hadj. || βασιλῆ, plerique; βασιλῆ. Geff. Hill.; βασιλῆ, Phil. Fränk. Tod CY: βασιλῆ Chr. 5 τόντες, aut τόντες edd. 6 Ἦραι (-α) ὃν vulgo; Ἠραίων Chr. et Phil. (sed ΗΡΑΙΟΝ apogr.) || ἔροτιν Hans. || πέμπον [ἄε]θλα Geff. Hill. Tod Hans.; πέμπο[ν] ἄεθλα plerique (post LBW, qui autem ΠΕΜΠΟ·ΓΟΛΑ in apogr. scr.); πέμπο[ν] ἄεθλα Ross Welck. Koph. (ΠΕΜΠΟ·...ΛΑ apogr. Ross¹, sed ΠΕΜΠΟ·...ΟΛΑ apogr. Ross²): πέμποντ' ἄθλα Chr. (ΠΕΜΠΟ·...ΛΑ apogr.); πέμπον ὃν ὄπλα Phil. (ΠΕΜΠΟ·...ΛΑ apogr.).

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

- M. Beaudoin – E. Pottier, “Inscriptions de Chypre”, *BCH* 3 (1879) 168 ἀρ. 14 (α, με ἀπόγρ.), καὶ 351-52 ἀρ. IV (b, ἀπεικόνιση) (=BP)
 Deecke, *InES* (*SGDI*¹, 1884) 19-20 ἀρ. 30, καὶ *BKIS* 8 (1884) 143-45 (α, β)
 Σακελλαρίου, *Κυπρ.* Α' (1890/1991) 113 ἀρ. 2 (α', β')
 Cougny, *EpAP* (1890) 2.416 (α)
 O. Hoffmann, *GD*¹ (1891) 54 ἀρ. 97 (β) (= Hoffm.)
 E. Hoffmann, *SyEG* (1893) 199 (α, β) (= Hoff.)
 Peek, *GVI* (1955) 424 (α)
 Masson, *ICS* (1961/1983²) 83 (α, β με ἀπεικόνιση)
 Χατζηιωάννου, *ΑΚΕΠ Δα' καὶ Δβ'* (1980) 90 (α)
 Wilhelm, *GrEp* (1980) 16, 305 (α.4)
 Hansen, *CEG*² (1989) 715 (i, ii: α, β).

Ε9

Μητρόπολή μου ἢ γῆ τοῦ Πέλοπα τὸ Ἄργος τὸ Πελασγικό,
 Πνυταγόρας ὁ πατέρας μου τοῦ Αἰακοῦ ἀπὸ τῆ γενιά·
 εἶμαι ὁ Νικοκρέων, καὶ μ' ἔθρεψε γῆ θαλασσόζωστη
 ἢ Κύπρος ἀπὸ θεϊκότατους προγόνους βασιλιά.
 Μὲ στήσαν οἱ Ἄργεῖοι γιὰ τὸν χαλκὸ τιμῆ ἀποτίοντας
 ποὺ στή γιορτῆ τῆς Ἦρας ἔστελλα γιὰ ἔπαθλα στοὺς νέους.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

- Χρυσοβέργης, *Δοκίμιον* (1844), κυρίως § 6 (ἀπόγρ.) καὶ §27 (= Chr.): Φι-
 λητᾶς, *ΔιαλΜΕ* (1844) 32-35 [Παράρτημα], κυρίως 32 (ἀπόγρ.) καὶ 35 (= Phil.)· L. Ross, “II. Griechische Inschriften. 11. König Nikokreon von Salamis”,
AZ 2 (1844) 345-50, καὶ *ArchA* II (1861) 661-65, ἀρ. 6c, με ἀπόγρ. (= Ross/Ross¹,
 Ross²)· F. T. Welcker, “Epigrammatum Graecorum spicilegium tertium”, *RhM* 6
 (1848), 101-3 ἀρ. 21· LBW, *VArch*. II (χ. χ., μετὰ Welck./πρὸ Ross²) 122 (σελ. 27
 ἀπόγρ. καὶ 56-57 κείμε. καὶ σχόλ.)· Kaibel, *EGr* (1878/1965) 846· Hicks, *GrHI*
 (1882) 139· Κοφινιώτης, *ΙστΑργ* (1892) 306-7 (= Korph.)· E. Hoffmann, *SyEG*
 (1893) 358· Michel, *RIG* (1900) 1265· *JG* IV (ed. M. Fränkel, 1902) 583 (με
 ἀπόγρ.)· Geffcken, *GrE* (1916) 128· Hiller, *HGrE* (1926) 78· Tod, *SGHI* II
 (1948) 194· Moretti, *ISE* I (1967) 38· CY, *TSal*¹ (1978) 309· Χατζηιωάννου,
ΑΚΕΠ Δα' καὶ Δβ' (1980) 85· Hansen, *CEG*² (1989) 812.

Βλ. ἐπίσης: Th. Bergk, “II. Griechische Inschriften”, *AZ* 17 (1859) 59-62 ἀρ. III:
 στ. 3-4 (χωρ. παρατηρήσεις)· Cougny, *EpAP* (1890) 1.96· W. Schulze, *BPW* 10
 (1890) 1437-38 = *Kl. Schr.* (1933, ἔκδ. 1934/1966) 664· Σπυριδάκης, *ΜΔΛΑ* Αβ'
 (1972) 288 κέ. (= *ΚυΣπ* 6 [1946] 71 κέ.), βλ. καὶ 223-24 καὶ Αα' 136 (= *ΠΑΑ* 41



Ε10: ΑΤΤΙΚΗ
(ΦΩΤ. ΕΠΙΓΡ.
ΜΟΥΣΕΙΟ
ΑΘΗΝΩΝ)

10

Ἴατρος θνητοῖσι νόσων ὁ κράτιστος ἀπάντων
2 ἐνθάδε Πνυταγόρω κείται Ἀριστοκράτης.

1 *θνητοῖσι* et *ἀπάντων* scr. Hansen (“*ν* paragogicum apud Peppas-Delmsu nihil nisi lapsus calami est (pace Threatte), ut mihi confirmavit J. W. Day, privatim. – J. W. Day etiam *ἀπάντων* confirmavit, pace Peppas-Delmsu”): *θνητοῖσιν* et *ἀπά- [ν]των* (*ἀπά(ν)των* Hadjioannou) cett. (*Ἴατρος, νόσων* et *κράτιστος* etiam; *Ἴατρος* et *κράτιστος* Clairmont; sine punctibus Robert et Hadjioannou) 2 *Πνυταγόρω* Hadjioannou; *Πνυταγόρῳ* cett.

[1967] 87· *SEG* 25 (1971) 115 ἀρ. 365, και 30 (1980) 126 ἀρ. 363· Amandry, *ÉArg* (1980) 217-20, ἀρ. Π (σχόλ., με φωτ. ἐπιγραφῆς και ἐκτύπου)· Παυλίδης, *INK*¹ (1991) 249.

[Μνεῖες: Hill, *HC* (I. 1940) 162 σημ. 2, και Μ. Θ. Μιτσός, *Ἀρχαολογὴ προσωπογραφία*, ἐν Ἀθήναις 1952 (Βιβλ. τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας, ἀρ. 36), σελ. 135 σ. λ. ΝΙΚΟΚΡΕΩΝ.]

[Βλ. τώρα, ἐπίσης: Γεωργία Κ. Κατσαγάνη, *Επιτύμβιες, αναθηματικές και τιμητικές ἐμμετρους ἐπιγραφές της Αργολίδος (ἀπὸ τις ἀπαρχές ὡς την ὕστερη ἀρχαιότητα): Εἰσαγωγή, κείμενο με κριτικό υπόμνημα, σχόλια*, Αθήνα 2010 (διδακτορική διατριβή), ἀρ. E58 (“312/311 protenditur”).]



E9: ΑΡΓΟΣ
(ΦΩΤ. ΓΑΛΛΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗΣ ΑΘΗΝΩΝ)

E10

Γιατρός για κάθε ἀρρώστια μέσα στους θνητούς ὁ πιὸ γερὸς
ἀπ’ ὅλους
ἔδωδὰ τοῦ Πνυταγόρα κέϊται ὁ γιὸς ὁ Ἀριστοκράτης.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

D. Peppas-Delmusu, “Ein Attisches Grabgedicht für einen Arzt aus Cypern”, *AM* 78 (1963) 154-55 (b) με πίν. 74.1· (ἐντεῦθεν:) J. και L. Robert, *BullÉ* 79 (1966) 359 ἀρ. 149, και *SEG* 22 (1967) 563 ἀρ. 196b· Clairmont, *GravE* (1970) 78 (πβ. βιβλιοκρ. G. Daux, *BCH* 96 [1972] 563-64)· Χατζηιωάννου, *ΑΚΕΠ* Δα’ και Δβ’ (1980) 87· Hansen, *CEG*² (1989) 500. Βλ. και Threatte, *GrAI*¹ (1980) 642.

E11

Ὑπνωθεὶς Φίλιος Κύπριος γένος ἑξαλαμῖνος
 υἱὸς Ἀρίστωνος Ναόλοχον εἶδεν ὄναρ
 Θεομοφόρους τε ἀγνάς ποτνίας ἐμ φάρεσι λεοκοῖς
 ὄψει δ' ἐν τρισσαῖς ἤρωα τόνδε σέβειν
 5 ἦρωγον πόλειως φύλακογ χῶρόν τ' ἀπέδειξαν
 ὧν ἔνεκα ἴδρυσεν τόνδε θεῖον Φίλιος.

1 Ὑπνωθεὶς Hoff. (“Ex Rayeti ectyro apparet versu primo in lapide fuisse ὑπνωθεὶς; cf. Foucart Rev. crit. 1879 I. p. 31” [“sur un estampage communiqué par E. Rayet, il y a ὑπνωθεὶς et non ὑπνώδης au premier vers”]), it. omnes post eum; Ὑπνώδης edd. omnes ante Hoff. || ἑξαλαμῖνος plerique: ἐκ Σαλαμῖνος Jac. Cou.; Ἐξαλαμῖνος (E. | Υἱος: “Hexalaminis | Filius,”) Ch. [Ἐξαλαμῖνος, pro ἑξαλαμῖνος = ἐκ Σαλαμῖνος Hadj.] 2 Ἀρίστωνος et Ναόλοχον omnes post Ro. (Να[ό]λοχον, in apogr. ΝΑ·ΛΟΧΟΝ) et LBW (Ναόλοχον, sed ΝΑ·ΛΟΧΟΝ in apogr.) [Υἱος, δυστονοεν ἀπλοκον εἶδεν οναρ Ch.; υἱὸς * δυστονοεν, ἄπλοκον εἶδεν ὄναρ Jac.; υἱὸς Ἀριστονόου ἀπλοκον εἶ. ὀ. Br.; υἱὸς δ' Ὑ[ψί]νο[σ] [Ἄνδρ]οκ[λ]ον εἶ. ὀ. (ΥἸΟΣΔΥΣΤΟΝΟΕΝΑΠΛΟΚΟΝΕΙΔΕΝΟΝΑΡ in apogr., post Ch.) Bō] || vv. 1-2 interp. alii aliter 3 Θεομοφόρους plerique: Θεομοφ[ο]ρους (ΘΕΣΜΟΦΕΡΟΥΣ in apogr.) Ch., it. (-[ό]-) Bō. || τε ἀγνάς plerique: τ' ἀγνάς, (et ποτνίας,) Cou.; θ' ἀγνάς Bō Ro. || ἐμ φάρεσι plerique (ἐμφάρεσι Kaib.); ἐν φάρεσι Jac. Cou. CY || λεοκοῖς plerique: λευκοῖς Ch. Br. Jac. Bō. 4 ἐν τρισσαῖς interp. Cou. 5 πόλειως multi; πολειώς LBW; πόλεως Jac., Bō. (ΠΟΛΕΙΩΣ in apogr.), Ro. Cou.: πόλει ὡς Kaib. Meist. Wieg. || φύλακογ plerique (-ογ, Ch. Bō. Ro. LBW; φύλακογχῶρόν τ' Kaib.): φύλακον Jac. (-ον), Cou. || χῶρόν τ' plerique (χῶρον τ' Cou.): χωρ[ο]ν τ' Ch., qui ΧΩΡΑΝΤ in apogr. habet, unde χῶραν τ' scr. Bō. (ΧΩΡΑΝΤ in apogr.) || ἀπέδειξαν plerique: ἀπέδειξαν. Becht. Sch. 6 ἔνεκα plerique: ἔνεκ' Jac.; ἔνεχ' (ΕΝΕΚΑ in apogr.) Bō. Ro. || θεῖον plerique: θεὸν Jac. Bō. Ro. (ΘΕΙΟΝ in apogr. Bō. et Ro.).

E12

Εὐρύχορος πόλις ἄδε τεᾶι, Νικόκλεες, ὀρμῆι
 2 ὑψηλὸμ πύργων ἀμφ[έ]θετο στέφανον.
 [Ἀρχα]ῖος τ[έ]λεσε[ν].

1 Νικόκλεες vulgo: Νικολέες Mitf.¹ 2 ἀμφ[έ]θετο Hill Mitf. Mass. Hadj. Hans. (ΑΜΦΙΠΠΗΘΕΤΟ apogr. GHJ), ἀμφ(έ)θετο Spyrid.: ἀμφέθετο GHJ Sakell. alii que 3 Ἀρχαῖος (vel Ἀρχαίῖος) supplevimus coll. E13.2 (Ἀρχαῖος, qui ἔστ[ασ'] eundem υἱὸν Τιμάρχου Παφίων... Νικολέα Κινύρου...; vid. infra ad loc.) || [-ΥΥ -²⁰ΥΥ

E11

Στὸν ὕπνο του ὁ Φίλιος, Κύπριος τὸ γένος ἀπὸ τῆ Σαλαμίνα,
 γιὸς τοῦ Ἀρίστωνα, τὸν Ναύλοχο εἶδε σ' ὄνειρο
 καὶ τὶς ἀγνὲς τὶς Θεοδοφόρες τὶς σεβάσμιες μέσ' στὰ λευκὰ
 τὰ ροῦχα·
 σ' ὀράματα τριπλά τὸν ἦρωα ἐτοῦτον νὰ τιμᾶ
 πρότρεπαν ὡς φύλακα τῆς πόλης καὶ χῶρον ὑποδείξαν·
 ἔνεκα τούτων ἀφιέρωσεν αὐτὸν ἐδῶ τὸν θεὸν ὁ Φίλιος.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

Chandler, *InA* (1774) σελ. 13 ἀρ. 37 (μὲ ἀπόγρ. καὶ Λατ. μετάφρ., καὶ σημ. στή
 σελ. ν)

Jacobs, *AGr* II (1814) σελ. 875 ἀρ. 376 καὶ III (1817) σσ. 961-62

Böckh, *CIG* II (1843) σελ. 578 ἀρ. 2907 (μὲ ἀπόγρ., καὶ ἀναφορὰ στὸν Brynck)

Ross, *NJahrb.* 69 (1854) 647-48 = *ArchA* 2 (1861) 582-84 (μὲ ἀπόγρ.)

LBW, *VArch* III (1870) 186, σσ. 72-73 (μὲ ἀπόγρ. σελ. 57)

Kaibel, *EGr* (1878) 774

Couigny, *EpAP* (1890) 1.103

R. Meister, "Ein Heros Naulochus?", *JKPh* 143 (1891) 167-68, ἀρ. 24

E. Hoffmann, *SyEG* (1893) 329 (= Hoff.)

Collitz, *SGDI* III2 (1905) 5585 (οἱ Ἴων. ἐπιγρ. τοῦ τόμου ἀπὸ τὸν F. Bechtel)

Wiegand al., *Priene* (1904) σσ. 44-45

Hiller von Gaertringen, *IPr* (1906) 196

Schede, *RPr* (1964²) σσ. 17 καὶ 21

CY, *TSal*¹ (1978) 292

Χατζηιωάννου, *ΑΚΕΠ* Ε' (1983) 10

Hansen, *CEG*² (1989) 854.

Βλ. ἐπίσης:

P. Foucart, *RCHL* n. s. 7 (1879) 30-31 (βιβλιοκρισία Kaibel, ἀρ. 774)

Ἀντωνιάδης, *Μελέτες* (1980) σελ. 271 ἀρ. XIII (= *SGDI* 5585).

E12

Εὐρύχωρη πόλη ἐτούτη μὲ τὴ δική σου, Νικοκλιῆ, ὀρμη
 ὑψηλὸ ἀπὸ πύργους ἔβαλε γύρω τῆς στεφάνι.
 (Τὸν βωμὸ τοῦτο στή θεὰ) ὁ Ἀρχαῖος ἔστησε.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

GHJ, *IKAm* (1888) 239 ἀρ. 46 (μὲ ἀπόγρ.)

Σακελλαρίου, *Κυπρ.* Α' (1890/1991) 91 ἀρ. 22

E. Hoffmann, *SyEG* (1893) 359

-- υ]ιος τ[έ]λεσε. Hans. (cf. eiusdem adnot. ad v.: “Litterae ιοστ deperditae sunt, sed λεσε etiamnunc leguntur, pace Mitford. Quamquam decem litteras post λεσε suppleere licet, nihil nisi pentameter accipiendum esse videtur ([- υ υ - υ υ - υ]ιος τ[έ]λεσε [(v)υ υ - -] metro minus aptum est; [- υ υ - υ υ - υ υ - υ]ιος τ[έ]λεσε[ν με] vel sim. in epigrammate ante a. 300 a. Chr. n. inciso minime expectaveris); de pentametro disticho elegiaco addito cf. n. 316; de τ[έ]λεσε cf. nn. 418 et 885. [βωμόν τόνδε θεᾶι - υ]ιος τ[έ]λεσε e. g. suppleverim”); pentameter [βωμόν τόνδε θεᾶι Ἀρχαῖος τ[έ]λεσε[ν] possis (hexameter [βωμόν τόνδε θεᾶι Κύριδ’ Ἀρχαῖος τ[έ]λεσε[ν με] suppleveris, vid. infra ad v.); ιοστ·λεσε Hoff. (cf. apogr. Maier Mitf.², et GHJ), ?τέλεσε[ν] GHJ, τέλεσε[ν] Sakell.; sine v. 3 cett.

E13

Λεδρῖωι ἐν τεμένει Π[αφίαι γέρας ἐκ πολυκλείτων]
 Ἀρχαῖος πατέρων ἔστ[ασ’ ἀγασσάμενος]
 3 νῖόν Τιμάρχον Παφίων [βασιλῆα φέριστον,]
 Νικοκλέα, Κινύρον θε[ιωτάτον γενεᾶς.]

1 Λεδρῖωι et ἐν legimus: Λεδρῖωι et ἐ[ν] Mitf. aliique (fort. recte) || Π[αφίαι γέρας ἐκ πολυκλείτων] supplevimus, coll. infra E14.1 Π[αφίαι γέρας (cf. supra E2.11 Φοῖβωι γέ[ρ]α[ς] et Pind. *Ol.* 6.71 ἐξ οὗ πολὺ κλείτον ... γένος (ἐκ ... πατέρων saepe in epigr.) (vid. infra ad loc.); Π[αφίας ἵνυ περιφρήμων] Mitf. *SEG* Hadj.; Π[αφίας solum Hans. 2 Ἀρχαῖος *SEG* (cf. Rob.); Ἀρχαῖος Mitf. (fort. recte); ἀρχαῖος (sc. νόμος) “W. Peek per epistolam ad O. Masson” test. et prob. Hans. (num Ἀρχαῖος ?) || ἔστ[ασ’ ἀγασσάμενος] Mitf. *SEG* Hadj. (dubit. iteravimus); ἔστ[Hans. 3 [βασιλῆα φέριστον] Mitf. *SEG* Hadj. (possis al. sim., vid. infra s. v.); βασιλῆα solum it. Hans. 4 θε[ιωτάτον γενεᾶς] scripsimus coll. infra E14.4 Κινύ[ρ]α κλειζόμενος γενεᾶς et supra E9.4 θειοτάτων ἐκ προγόνων (vid. infra s. v.); θε[σπεσίον πρόγονον] Mitf., it. *SEG* et dubitans Hadj. (vid. adnot. eius ad loc.); θε[solum Hans.

Hill, *CGCC* (1904) σελ. LXIV (§38, σσ. lxii-lxiv)

Maier, *GMI* I (1957) 207-8 ἀρ. 58 (“Bauinschrift des Königs Nikokles von Paphos. Zwischen 320 und 306”)

T. B. Mitford, “Unpublished Syllabic Inscriptions of the Cyprus Museum”, *OAth* 3 (1960) 203 ἀρ. 2 (καὶ 198 σημ. 5), καὶ *HIOPa* (1961) 2 ἀρ. 1 (Mitf.²) [ἐντεῦθεν: Nicolaou, *Nicocles* (1976) 20 ἀρ. 6 μὲ Fig. 5]

Masson, *ICS* (1961/1983²) 6

Χατζηωάννου, *ΑΚΕΠ Δα' καὶ Δβ'* (1980) 84

Hansen, *CEG*² (1989) 869.

Βλ. ἐπίσης Κ. Στυριδάκη, “Μικραὶ συμβολαὶ εἰς τὴν Ἱστορίαν τῆς Ἑλληνιστικῆς Κύπρου. Α'. Νικοκλῆς ὁ Πάφιος”, *ΜΔΔΑ Αα'* (1972) 208-18 (216) = *ΚυΣπ* 3 (1941) 1-11, καὶ Παυλίδη, *INK*¹ (1991) 249 (μὲ μετάφρ. καὶ σχόλια).

E13

Στὸ Λέδριο τέμενος στήν Ἀφροδίτη δῶρο (ἀπὸ πολύμητους)
ὁ Ἀρχαῖος πατέρες ἔστησε (θαυμάζοντας)
τὸν γιὸ τοῦ Τίμαρχου τῶν Πάφίων (βασιλιὰ σπουδαῖο),
τὸν Νικοκλέα, τοῦ Κινύρα (τοῦ θεϊκότατου γενιά).

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

Mitford, *FCECy* (1961) 136-38 ἀρ. 36 [ἐντεῦθεν: Nicolaou, *Nicocles* (1976) 21 ἀρ. 7 μὲ Fig. 6]

SEG 20 (1964) 35-36 ἀρ. 114

Χατζηωάννου, *ΑΚΕΠ Δα' καὶ Δβ'* (1980) 83 [βλ. καὶ Στ' (1992) σσ. 173 κέ.

Hansen, *CEG*² (1989) 871.

Βλ. ἐπίσης J. καὶ L. Robert, *BullÉ* 75 (1962) 242 ἀρ. 341. [Ἀναφορά: Masson, *ICS* (1961/1983²) Add. P. 230 (σελ. 399), καὶ “Κυπριακά, XIV. Remarques sur le nom de Lédra”, *BCH* 104 (1980) 233 ἀρ. 3.]



E14

[- Ὑῦ - Ὑῦ - Π]αφίαί γέρας εἰκόνα τάνδε
 [- Ὑῦ - Ὑῦ - μ]νάμα θναπολιάς
 3 [- Ὑῦ - Ὑῦ]ων ἱερὸν νόον ἦθεσι τέχνας
 [- Ὑῦ - Κινύ]ρα κλειζόμενος γενεᾶς

1 Π]αφίαί scr. Hansen; Π]αφίαί Nicolaou et *SEG* 2 μ]νάμα θναπολιάς leg. Webster, it. edd. omnes 3]ων *SEG*;]ων Hansen: σώζ]ων suppl. Nicolaou (:σώ-ιζ]ων, fort. recte) 4 Κινύ]ρα dubit. prop. Nicolaou / (gen.) Webster, scr. Hansen:]ρα scr. Nicolaou et *SEG* (adnot.: “Κινύ]ρα recte, ut videtur, eadem”, sc. Nicolaou). Supplementa: v. 1 (ante Π]αφίαί) [καλὸν ἔθηκε θεᾶι e. g. prop. Webster, (v. 2 nomen et cognomen de θνητόλος,) v. 3 [πατρώοις (?) ante σώιζ]ων et v. 4 [εἶναι τῆς Κινύ?] Nicolaou; possis etiam, vv. 2-4 [Νικοκλέης/-ῆς (?) ἱεράς (sc. θναπολιάς) vel κλειτὸμ μ]νάμα, [πατρώοις τηρ]ῶν, [θειοτάτον ante Κινύ]ρα, vel (vv. 1-4) [Νικοκλέης/-ῆς βασιλεύς ante Π]αφίαί, [ἔθηκε κλειτὸμ ante μ]νάμα, [εὐσεβέως τηρ]ῶν, [Νικοκλέης ante Κινύ]ρα, aliaque similia; haesitanter vv. 1-4 suppleverimus: [Νικοκλέης θῆκεν Π]αφίαί, [Τιμάρχου ἱνις], [πατρώοις τηρ]ῶν vel σώιζ]ων, [θειοτάτον Κινύ]ρα (vid. infra adnot. in titulum).

E14: ΠΑΛΛΑΠΙΑΦΟΣ
 (ΚΟΥΚΛΙΑ, R. R. 126)

E15

Θησανρόν Κυπρίαί καὶ [Ῥοε]σθέως εἰ[κόνα] μορ[φ]ῆ[ς]
 2 νιού τήνδε ἀνέθηκε Ἀνδροκλήης βασιλεύς.

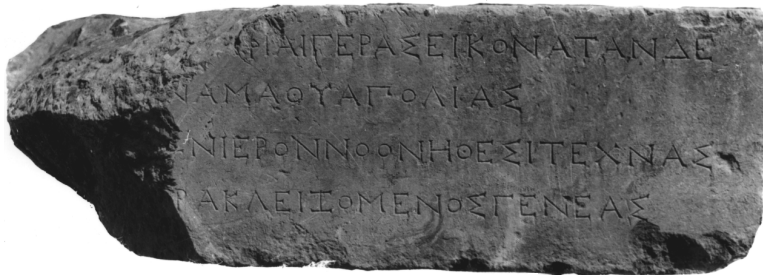
Supra distichon elegiacum literatura alphabetica incisum, *ta* | -i-te-o- | i, *tā* | i θε | ὠι (“à là déesse...”) literatura syllabica incisa dubitans leg. et suppl. Masson coll. *ICS* 6, 7, 90 etc. apud HH (? *ta* | -i-te-o | i? = ? *tā* | i θε | ὠ | i? Hans.) 1 θησανρόν Hans.: θησανρόν cett. || καὶ HH MH *SEG*: καὶ Hadj. Hans. || [Ῥοε]σθέως legimus (suppl. MH; vid. infra s. v.), [Ῥοε]σθέως MH *SEG*; [Ῥοε]σθέως Hans.; [Ῥοε]σθέ-ως Hadj.: ...θέως HH || εἰ[κόνα] suppl. HH, it. cett. || μορ[φ]ῆ[ς] legimus (suppl. HH); μορ[φ]ῆ[ς] HH MH Hans.; μορ[φ]ῆ[ς] *SEG*; μορ[φ]ῆ[ς] Hadj. 2 Ἀνδροκλήης legimus; Ἀνδροκλήης HH MH *SEG*; Ἀνδροκλήης Hans.; Ἀν[δ]ροκλήης Hadj.; Ἀνδροκλήης pro Ἀνδροκλήης dubit. Bingen (*SEG*) (“vix recte” Hans.).

E14

(Ὁ Νικοκλῆς ἀφιέρωσε) τ' ἄγαλμα τοῦτο δῶρο στήν Παφία
 (τοῦ Τιμάρχου ὁ γιός) τῆς ἱερουργίας του ἐνθύμιου,
 (κατὰ προγονικὸν τηρώντας) ἔθιμο τῆς τέχνης τὸ ἱερόν τὸ πνεῦμα,
 (τοῦ θεϊκότατου) Κινύρα ξακουστὴ κατὰ πούν λέν γενιά.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

Nicolaou, *ICA*³ (1964) 211-13 ἀρ. 23a καὶ pl. XXI. 9· *SEG* 23 (1968) 209 ἀρ. 639· Hansen, *CEG*² (1989) 873. [Μνεία: V. Karageorghis, “Chronique des fouilles et découvertes archéologiques à Chypre en 1963” (μὲ σημείωμα Ἰ. Νικολάου), *BCH* 88 (1964) 334 ἀρ. 6. 2.]

**E15**

Θησαυρὸν στήν Κυπρία καὶ τοῦ Ὁρσεθέα εἰκόνα τῆς μορφῆς
 τοῦ γιοῦ του ἐπούτη πρόσφερε ὁ Ἄνδροκλῆς ὁ βασιλιάς.

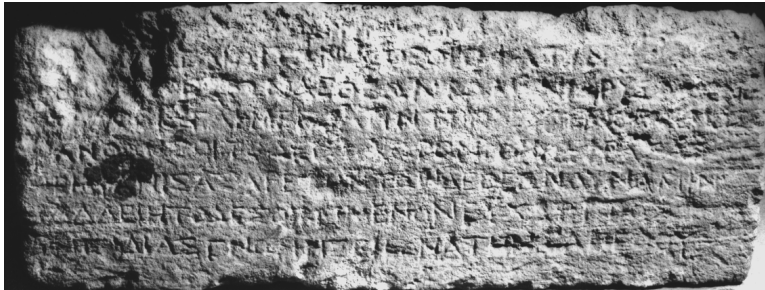
ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

M.-C. Hellmann et A. Hermary (: HH), “Inscriptions d’Amathonte (: IA), III”, *BCH* 104 (1980) 259-66, ἀρ. 63 (μὲ φωτογρ. πλάκας καὶ ἐκτύπου στίς σσ. 260-61), καὶ 805-6 (“I. Sommet de l’ acropole: le sanctuaire d’ Aphrodite” στὸ ἄρθρο “Rapport sur les travaux de la mission de l’ École Française à Amathonte en 1979”, par P. Aubert, A. Hermary et les membres de la mission, σσ. 805-22), πβ. A. Hermary, «Le sanctuaire de la “déesse de Chypre”» στὸ ἄρθρο “Amathonte: Rapport préliminaire sur les travaux de l’ École Française à Athènes (1975-1979)” (par P. Aubert, A. Hermary et les membres de la mission, σσ. 217-32), *RDAC* 1980 231-34· *SEG* 30 (1980) 452-53 ἀρ. 1571· A. Hermary et O. Masson (: MH), “Inscriptions d’Amathonte, IV”, *BCH* 106 (1982) 240-42 (: IA 66)· Χατζημωάν-νου, *ΑΚΕΠ Ε'* (1983) 32· Hansen, *CEG*² (1989) 872.

E16

[Τόνδε ἀρετήν ἀσκοῦ]ντα βίωι παίδων τε τ[υχόντα]
 [γλειπῶν, Παισικράτεα,] γῆς Σολίωι βασιλέ[α,]
 3 [ζῶντα μέγα θνητῶν πε]ριώσιον ἠδὲ θανόντ[α]
 [χθὼν κεύθει ἦδε, ξεῖνε,] τάφωι γεραροῶι.

1 supplevimus coll. *GVI* 492 et 1105, *CEG*² 542 et 543.5, al. sim. (vid. infra adnot. ad v.): [Ὁ]κταβίωι παίδων τε τ[ῆς] Perist. (acc. Mitf.) 2 haesitantes supplevimus (vid. infra adnot. s.vv.): βασιλε[ῖ] Perist., it. Mitf. (sed βασιλέα post v. 1 -ντα expectaveris) 3 [ζῶντα μέγα θνητῶν πε] supplevimus, post ζῶντα βροτῶν (βροτῶν *SEG*) πε]ριώσιον ἠδὲ θανόντ[α] Mitf. ([πάντων ζῶντα βροτῶν πε] suppleverim, sed longum videtur) || θανόντ[α] legimus: -ντ[α] cett. 4 [χθὼν κεύθει ἦδε, ξεῖνε,] supplevimus, coll. infra E20.1 ἦδε σε, [Ν]ικόγενες, κεύθει χθὼν al. sim.: [ἐνθαδε (sic, ἐνθάδε *SEG*) γῆ κατέχει, ξεῖνε] Mitf. (quod autem longum videtur).



E17: ΚΕΡΥΝΕΙΑ (ΚΥΠΡ. ΜΟΥΣΕΙΟ, I. G. 195)

E17

[Τόνδ' ὤ -] ἀνέθηκα, τὸν Ἀπ[όλλω]ν ε[ἰ]ρηκεν
 [φήνας] ἀελίωι τῶνδε θεοῖο φάτιν
 [Στέλ]λοις τῶνδε θεῶν βωμὸν ἰδρυσάμενος,
 [πεῖ]θεις γὰρ μεγάλην τήνδε χάριν θέμενος.
 5 Ἄνθ' ὧν σοι τόδ' ἐγὼ δῶρον ἔθηκα φράσας·
 Ἐμφάνισας ἀρετήν, τῶν δὲ θεῶν δύναμιν.
 – Ἄλλ' εἴη τόδε σοι κείμενον εὐχαρίτως·
 τῆς ἰδίας γνώμης εἰκόνα τήνδ' ἀπέθου.

1 τόνδ' (Mitf.) aut τόνδε (Hadj.) fortasse et nomen dedicatoris trisyllabum aut disyllabum (– ὠ – ante ἀνέ-) in lac. || v. 1 suppl. Mitf. et Peek (“For the reading of line 1 I am indebted to W. Peek (to whom I submitted squeezes)” Mitf.) || ε[ἰ]ρηκεν Hadj., fortasse recte 2 ἀελίωι scripsimus: ἀελίωι Mitf. (sed vid. adnot. eius ad loc.: “Line 2: the first legible letter is either *alpha* or *delta*”) et Hadj. || τῶνδε Hadj.: τ(ῆ)νδε Mitf. (adnotans: “The stone before θεοῖο has ΤΩΝΔΕ) 2 sqq. aliter interpunxerunt Mitf. et Hadj. (v. 4 *μεγάλην*, etc.) 7 εὐχαρίτως Mitf.: εὐχαρίστως Hadj.

E16

Αὐτὸν π' ἀσκοῦσε στὴ ζωὴ τὴν ἀρετὴ καὶ τοῦ ἔτυχαν παιδιὰ
λαμπρὰ, τὸν Πασικράτη, τῆς γῆς τῶν Σόλιων βασιλιά,
ζώντα ἀπ' ὄλους τοὺς θνητοὺς περιούσιο κι ὄντας νεκρὸ
ἢ γῆ τὸν κρύβει ἐτούτη, ξένε, σὲ τάφο γεραρό.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

Περισιάνης, *Γεν. Ἱστ.* (1910/1995) 452, πβ. ἐφημερίδα *Φωνὴ τῆς Κύπρου* ἀρ. φ.
1158/18 Ἰαννουαρίου-1 Μαΐου 1909

Mitford, *FCECy* (1961) 133-34 ἀρ. 33

SEG 20 (1964) 83 ἀρ. 295 (κείμενο Mitford).

[Μνεΐα: J. καὶ L. Robert, *BullÉ* 75 (1962) 211 ἀρ. 340.]



E16: ΣΟΛΟΙ (ΚΥΠΡ. ΜΟΥΣΕΙΟ, I. G. 189)

E17

Αὐτὸν ἐδῶ (ὁ τάδε) ἀφιέρωσα, αὐτὸν ποὺ ὁ Ἀπόλλων ἔχει πεῖ,
στο φῶς φέροντας τοῦ ἥλιου ἐτούτη τοῦ θεοῦ τὴ ρήσι:
«Στόλισε τούτων τῶν θεῶν βωμὸν ἀφοῦ ἰδρῦσεις,
γιατὶ πείθεις τὴ μεγάλη αὐτὴ τὴ χάρι ἂν κάμεις».
Σ' αὐτὰ ἀνταποκρινόμενος γιὰ σὲ αὐτὸ ἐγὼ δῶρο ἔσθησα
ἀφοῦ εἶπα:
«Ἐμφάνισες τὴν ἀρετὴ καὶ τῶν θεῶν τὴ δύναμη.»
– « Ἄλλ' εἶθε αὐτὸ ἐδῶ γιὰ σὲ νὰ κείται πάντα γιὰ καλό
τῆς ἴδιας τῆς ψυχῆς σου εἰκόνα αὐτὸ ἐδῶ ἀπόθεσες.»

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

Mitford, *FCECy* (1961) 132 ἀρ. 31 (μὲ τὴ συνεργασία Peek ὁ στ. 1)

Χατζηιωάννου, *ΑΚΕΠ Δα' καὶ Δβ'* (1980) 92.

[Μνεΐα: J. καὶ L. Robert, *BullÉ* 75 (1962) 211 ἀρ. 339.]

E18

*Ἦν χρόνος, ἠνίκα τόνδε σοφώτατον Ἑλλάς ἐκλείζεν
 ἱατρῶμ Φαίταμ παῖδα Δαμασσαγόρα
 3 ὦι πατ[ρ]ίς ἦν Τέ]νεδος, πρόγονοι δ' ὀνομαστοὶ ἀπ' [ἀρχ]ῆς
 ἔκγονοι Ἀτρειδῶν Ἑλλάδος ἀγεμόνων.*

1 Ἦν χρόνος ... ἐκλείζεν (Sakell.) vel ἔκλειζεν vulgo (sine interp. multi, σο[φ]ώ-
 τaton LWH Kaib. Hadj.): Ἦν χρόνος ἦν[γα] τόν[δ]ε σοφώτατον Ἑλλάς ἔ.
 Cesn. 2 ἱατρῶμ vulgo: ἱατρ[ό]μ Kaib.; πατρῶμ Cesn. || Γαστρομαίταμ LBW
 Cougny || Φαίταμ dubit. scripsimus (vid. et LGPN¹ s.v. Φαίτας); Φαίταμ leg. Wilh.,
 cf. SEG 30 (1980) 469 no. 1636 (“ΡΗΑΙΤΑΣ?”); Φαῖδαμ (Φαῖδαμ Sakell.) vulgo (fort.
 recte): Φαῖ[δρο]μ Oberh.; ΙΑΙΤΑΜ Kaib.; φα[.....]μ Cesn. || παῖδα vulgo: π[αῖ]δα
 Cesn. || Δαμασσαγόρα vulgo (-α· aut -α); Δαμασσαγοῦ· GHJ; δάμασσ' ἀγορά
 Cesn. 3 ὦι πατ[ρ]ίς ἦν Τέ]νεδος plerique (πατ[ρ]- Hans., π[α]τ[ρ]- Mitf., sine signis
 Wilam. Peek): ὦι Πά[φο]ς ἦν μέ[ν] ἐδος LBW Cougny Kaib.: [Ἦ]πατρίς ἐμοὶ Τέ]νε-
 δος Cesn. || ἀπ' [ἀρχ]ῆς Peek aliique: ἀπ' [αἰ]ῆς Sakell. GHJ; ἀπ' [ἀντ]ῆς (aut ἀπ'
 ἀντῆς) multi; ἀπ' [αἰχμ]ῆς (vel ἀπ' [ἀλλκ]ῆς Buech., it. Kaib. et Hadj.; ἀπ' . . ης
 Wilam.; ἀ[π'] ἐν[ν]ῆς Wilh. (num ἀπ' [ἀρχ]ῆς?) 4 ἔκγονοι plerique; ἔκ[γ]ονοι
 Kaib. Oberh. LBW Hadj.: Ἐκγονος (...Ἑλλαδος ἀγεμόνων) Cesn.

E19

*Ἀνδρόμαχος μέγ[γ]α πένθος Ἄριστ[ώ]νακτος ἀδελφοῦ
 [κ]άλπιν ἐπ' ἄστυ Πάφου πάτριον ἴζει ἄγων.
 3 πρέσβυ, σὺ δ' οὐχὶ τροφεία, τὰ δ' ὁστέα παιδὸς ἐπόφει,
 Μεννέα, ἐν ξείνῃ γῆι Ῥοδίων φθιμένον.*

1 μέγ[γ]α πένθος Peek¹ (μέ[γ]α π.), Hadj. (μέ[γ]α π.), Geffken (μέ[γ]α π.); μέγα
 π. Wilh. (et Peek²): με(τ)ά π. Hill. (ΜΕΠΑΠΕΝΘΟΣ arogr.) || Ἄριστ[ώ]νακτος
 (Ἀριστ[ώ]νακτος) Hadj., dubit. iteravimus (vid. infra s.v.): Ἀριστάνακτος cett.
 (ΑΡΙΣΤΑΝΑΚΤΟΣ in lap.) 2 [κ]άλπιν Hill., it. Geffken Peek¹ Hadj.: κάλπιν Wilh.
 (et Peek²).

E20

*Ἦδε σε, [Ν]ικόγενες, κεύθει χθὼν τῆλε Καλύμ[α]ς
 2 πατρίδος, ἀκμαίαν δ' ὄλεσα[ς] ἠ]λικία[ν].*

E18

Ἦταν καιρὸς πού τοῦτον ἴδῳ τὸν πιὸ σοφὸν ἢ Ἑλλάδα δόξαζε
 ἅπ' τοὺς γιατροὺς τὸν Φαίτα τοῦ Δαμασσαγόρα γιό·
 τούτου πατρίδα ἦταν ἢ Τένεδος καὶ πρόγονοί του ὀνομαστοί
 ἅπ' τὴν ἀρχὴ
 γόνοι τῶν Ἀτρειδῶν τῆς Ἑλλάδος ἡγεμόνων.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

Cesnola, *Cyprus* (1877/1878², 1991) 415-16 ἀρ. 7b· Kaibel, *EGr* (1878/1965) 254 (μὲ ἀναφορὰ στὸν Buecheler)· GHJ, *IKAm* (1888) 258-59 ἀρ. B1· E. Oberhammer, "Griechische Inschriften aus Cypern", *SBAW* 1 (1888) 334-37 ἀρ. 16· LBW, *VArch*. III (1888) 640 ἀρ. 2802 καὶ σχόλια 645· Σακελλαρίου, *Κυπρ.* Α' (1890/1991) 89 ἀρ. 11· Cougny, *EpAP* (1890) 2.158· E. Hoffmann, *SyEG* (1893) 190· U. von Wilamowitz-Moellendorff, "Lesefrüchte", *Hermes* 33 (1898) 519 ἀρ. X (= *Kl. Schr.* IV 30) καὶ 35 (1900) 565 (= *Kl. Schr.* IV 143)· T. B. Milford, "Contributions to the Epigraphy of Cyprus. Some pre-Roman Inscriptions from Kouklia", *Mnemosyne* 6 (1938) 107-8, καὶ *HIOPa* (1961) 9 ἀρ. 16· Peek, *GVI* (1955) 902, πβ. *GG* (1960) 138 μὲ σημ. σελ. 301· Wilhelm, *GrE* (1980) 68· Χατζηιωάννου, *ΑΚΕΠ Δα' καὶ Δβ'* (1980) 86· Hansen, *CEG*² (1989) 717· *LGPNI*¹ σ.λλ. *Δαμασσαγόρας καὶ Φαίτας*. [Ἀναφορά: *SEG* 30 (1980) 469 ἀρ. 1636.]

E19

Ὁ Ἀνδρόμαχος μεγάλο πένθος τοῦ Ἀριστόνακτα τοῦ ἀδελφοῦ
 τὴν κάλλιπ στὴν πόλιν τῆς Πάφου τὴν πάτρια θὰ φτάσει
 φέροντας.
 Γέροντα, σὺ ὅμως ὄχι τὰ τροφεῖα μὰ τὰ ὀσῶ τῶ γιοῦ θὰ δεῖς,
 Μεννέα, πού σὲ ξένη γῆ τῶν Ρόδιων πέθανε.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

Hiller de Gaertringen, *IG* XIII (1895) 140 (μὲ ἀπόγραφο)· A. Wilhelm, "Addenda et corrigenda", *BCH* 29 (1905) 576 (574-77)· Geffcken, *GrE* (1916) 180· Peek, *GVI* (1955) 920 (: Peek¹), καὶ *GG* (1960) 141 (: Peek²)· Χατζηιωάννου, *ΑΚΕΠ Δα' καὶ Δβ'* (1980) 95.

E20

Ἐτούτη, Νικογένη, σὲ καλύπτει ἢ γῆ μακρὰ ἅπ' τὴν Καλύμνα
 τὴν πατρίδα, κι ἔχασες σὲ ἀκμαία τὴ ζωὴ σου ἡλικία.

1 ἤδε Segre Hansen (ιδε apogr. MSW et Marshall): (ἤ)δε Marshall; ἤδε plerique || [Ν]ικόγενες Marshall (ΙΚΟΓΕΝΕΣ apogr.), it. plerique: Νικογένες (sed ΙΚΟΓΕΝΕΣ apogr.) MSW, it. Peristianis || Καλύμ[ας] Segre Clairmont Hansen; Καλύμ[ας] Peek Nicolaou Hadjioannou Koukoules; Καλύμ(ν)[ας] Marshall (ΚΑΛΥΜΙ apogr.); Καλύμ[ου] (ΚΑΛΥΜΙ apogr.) MSW 2 ἀκμαίαν δ' ὄλεσα[ς ἠ]λικία[ν] Hansen (ἀκμαίαν δ' ὄ- Segre, sine punctibus Peek Clairmont Hadjioannou Koukoules); ἀκμαίαν [δ' ὄ- MSW (sed vid. apogr.), it. Peristianis (sed -λικίαν), Nicolaou; ἀκμαίαν δ' ὄ- Marshall.

E21

Μικρὰ Τύχ[η] Μυρτώ, ξένη, μένφεται, ἦν ἀπ' Ἑλαίδης
2 Αἰολίδος τηλοῦ Κύπρος ἔδεκτο τάφωι.

1 Τύχ[η] Hans.; dubit. iteravimus (num Τύχ[ην]?): τύχ[ην] Mitf. Michael.²; τύχ[η] Michael.¹ SEG Mass. Hadj. (vid. infra s. v.) || Μυρτώ Michael.¹ Mitf. SEG Hans.: Μυρτώ cett. || ἦν ἀπ' Ἑλαίδης Michael.²; ἦν ἀπ' Ἑλαίδης Hadj.; ἦν ἀπ' Ἑλαίδης Michael.¹ (def. Rob.), it. Mass.; ἦν ἀπ' Ἑλάης Hans. (fort. recte): ἦν(περ) Ἀπέλλης scr. Mitf. (ἦν(περ) vel ἦν(καί) prop. Rose), acc. Rob.



ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

MSW, *ECy* (1900) 93-94 (μὲ ἀπόγρ.)· Περιστιάνης, *Γεν. Ίστ.* (1910/1995) 268 ἄρ. 1· Marshall, *GIBM IV2* (1916) 973 (μὲ ἀπόγρ.)· M. Segre, “De Calymniorum historia testimonia”, *ASAA* 22-23 (1944-45, ἔκδ. 1952) 8-9 ἄρ. X (μὲ φωτ. ἐκτ.: tab. 1)· Peek, *GVI* (1955) 1447· Nicolaou, *EHCy I* (1967) 19 ἄρ. 7· Clairmont, *GravE* (1970) 77 (μὲ φωτ. τῆς στήλης: tab. 31)· Χατζηιωάννου, *ΑΚΕΠ Δα’ καὶ Δβ’* (1980) 93· Κουκούλη, *ΚαλΕ* (1980) 233 (πβ. τοῦ ἴδιου, *Ἡ Κάλυμνα τῆς Ίστορίας: Ἑλληνιστικοὶ – Ρωμαϊκοὶ χρόνοι*, Ἀθήνα 1982² 31 σημ. 6 [χωρὶς κριτ. σύμβολα])· Hansen, *CEG*² (1989) 716.

E21

Ἡ μικρὴ Μυρτὸ τὴν Τύχη, ξένε, μέμφεται, ποὺ ἀπ’ τὴν Ἑλαία
τῆς Αἰολίδας μακριὰ ἢ Κύπρος δέχτηρε σὲ τάφο.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

Ino Michaelidou στὸ V. Karageorghis, “Chronique des fouilles et découvertes archéologiques à Chypre en 1959”, *BCH* 84 (1960) 261 καὶ φωτ. 262 ἄρ. 32 (= Michael.¹ στὸ κριτ. ὑπόμν.), καὶ Ino Nicolaou, *CIS* (1971) pl. XXIV (= Michael.²), πβ. τῆς ἴδιας *EHCy I* (1967) 24 ἄρ. 22 (κείμενο σὲ σειρὸς τῆς ἐπιγραφῆς)

Mitford, *FCECy* (1961) 138-39 ἄρ. 37, μὲ φωτ. ἐκτύπου 49.37

SEG 18 (1962) 198 ἄρ. 595

O. Masson, “Κυπριακά, I. Recherches sur les antiquités de Tamassos”, *BCH* 88 (1964) 238 ἄρ. 9

Χατζηιωάννου, *ΑΚΕΠ Δα’ καὶ Δβ’* (1980) 88

Hansen, *CEG*² (1989) 713.

Βλ. ἐπίσης:

J. et L. Robert, *BullÉ* 74 (1961) 258 ἄρ. 827 (κείμεν. Michael.¹) καὶ *BullÉ* 75 (1962) 212 ἄρ. 342 (παράθεση καὶ κριτικὴ κειμένου Mitf.).

E22

Κρήτα μὲν πατρίς μου, ὀδοιπόρε· τίκτε δὲ μάτηρ
 Νικώ, Σωσιάναξ δ' ἦ[ε]ν ἐμὸς γενέτας.
 3 Πραξαγόρας δ' ὄνομ' ἔσχον ἐπικλέες· ὄν πρὶν ἐπ' ἀνδρῶν
 θήκατο Λαγείδας κοίρανος ἀγεμόνα.

1 sq. ὀδοιπόρε· et γενέτας. interp. Hadjioannou: ὀδοιπόρε, et γενέτας· cett. (fort. recte) 2 Σωσιάναξ plerique: Σωσειάναξ Kaibel Hoffmann Hadjioannou (et Boeckh apogr.) || δ' ἦ[ε]ν ἐ. γ. scripsimus; δ' ἦ[ε]ν ἐ. γ. vulgo: δ' [ἦεν ἐ]μὸς γ. Boeckh Cougny; δ' [ἐπλετ' ἐ]μὸς γ. Kaibel 3 ἐπικλέες· Boeckh Newton (dubitantes iteravimus): ἐπικλέες, cett. (fort. recte) 4 ἀγεμόνα Newton Nicolaou: ἡγεμόνα cett.

E23

[Ιλ]άως, Κούρη, πινυτήν δέξαιο Τάκιλλαν·
 ἦ γὰρ πόλλ' ἐπὶ σοὶ μηρί' ἔθηκε πυρί.
 τὴν ἰδίην δ]έ λιποῦσα πατρὶν Κολοφῶνα πα[ρ]' Ἀι]δὴν
 ἠλλακται ζωῆς οἴ[κ]ον ἔχειν φθιμένη.
 5 ἔσπευσας προτέρη στυγερὴν δ[δὸν εἰ]ς Ἀχέροντος
 σὸμ πόσιν [ἦ] γ]ε τε[τμεῖν]· μύρετο σῆ [δὲ κόρη]
 τῆμ μητρὸς φιλίην, [ιδί]η δέ σε μητέρα μήτηρ.
 λενκ[ά] σέθεν [μ]ελέ[ω]ν ὅστέα γῆ κατέχοι.

1-5 et 8 suppl. Schöll, 6-7 Peek 1 num ἴλαος? || “Der Name Τάκιλλα ist sonst nicht bekannt; vielleicht ist zu lesen δέξαι Ὀτάκιλλαν” Schöll (fort. δέξαι· Ὅτ.) 2 num ἦ (pro ἦ)? 3 “Statt ἰερόην ist vielleicht zu ergänzen ἰδίην (so Herr Prof. v. Christ)” Schöll 6 supplementa non certa sunt (vid. infra adnot. ad loc.).

E24

Μὴ σπεύσης, ὦ ξεῖνε, παρελθέμεν, ἀλλὰ με βαιὸν
 στήθι μάθης Κιλικῶν ἔξοχον ἡμέων.

E22

Ἦ Κρήτη εἶν' ἡ πατρίδα μου, ὁδοιπόρε· ἡ μάνα πού με γέννησε
 ἡ Νικώ, κι ὁ Σωσιάναξ ἦταν ὁ δικός μου ὁ πατέρας.
 Πραξαγόρας τὸ ὄνομα πού πῆρα τὸ λαμπρό· ἐμένα πρὶν
 πολεμιστῶν
 διόρισε ὁ Λαγείδης βασιλέας ἀρχηγό.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

Boeckh, *CIG* II (1843) 2613 (με ἀπόγρ.)· Kaibel, *EGr* (1878/1965) 255·
 Newton, *GIBM* II (1883) 389 (με ἀπόγρ.)· Σακελλαρίου, *Κυπρ. Α'* (1890/
 1991) 41 ἀρ. 19· Cougny, *EpAP* (1890) 2.151· E. Hoffmann, *SyEG* (1893)
 183· Peek, *GVI* (1955) 1076· Nicolaou, *EHCy* I (1967) 20-21 ἀρ. 13· Strack,
IGP (1976) 8· Χατζηιωάννου, *ΑΚΕΠ Δα' καὶ Δβ'* (1980) 89.

E23

Ἦλεως, Κόρη, τὴ συνετὴ δέξου Τάκιλλα·
 γιατί γιὰ σέ μηριὰ πολλὰ ἔβαλεν ὄντως στήν πυρά.
 Τὴν ἰδιαιτέρη δ' ἀφήνοντας πατρίδα Κολοφώνα κοντὰ στὸν Ἔαδη
 ἀντὶ ζωῆς τὸ σπίτι νά 'χει πῆρε πεθαμένη.

Ἦσπευσες πρώτη στὴ στυγερὴν ὁδὸ τ' Ἀχέροντα
 τὸν ἄντρα σου πρὶν βρεῖς· θρηνοῦσε κι ἡ δική σου κόρη
 τῆς μάνας τὴν ἀγάπη, κι ἡ δική σου σένα μάνα μάνα.
 Λευκά τῶν μελῶν σου τὰ ὁστὰ ἡ γῆ ἄς κατέχει.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

E. Oberhammer, "Griechische Inschriften aus Cypern", *SBAW* 1888 I.311-13 ἀρ. 3:
 εἰσαγωγή καὶ ἀπόγραφο σὲ κεφαλαιογράμματι γραφῆ ἀπὸ τὸν Oberham-
 mer, κείμενο (με συμπληρώματα) καὶ κριτ. παρατηρήσεις ἀπὸ τὸν S c h ὀ 11.
 Peek, *GVI* (1955) 1914.

E24

Μὴ σπεύσεις, ξένε μου, νὰ προσπεράσεις, μὰ λίγο
 στάσου νὰ γνωρίσεις τὸν Κιλικᾶ τὸν ἔξοχο στοὺς νεαρούς.

ὅς ποθ' Ὀμηρεΐαισι μετέπρεπον ἐν σελίδεσσιν
 δεικνὺς ἠρώων ἠνορέην προτέρων.
 5 εἰ δὲ πάτρην ζητεῖς, Κίτιον μάθε. πεγτάκι δ' ὀκτώ
 Μοῖρά μ' ἐτῶν ζωῆς νόσφισεν ἦδ' ἐτάρω(ν).

1 σπεύσης plerique: σπεύσης SEG Peek 1sq. -βαιὼν | στήθι- interp. Seyrig SEG Peek; ἀλλά με, βαιὼν | στήθι, Hadjioannou 2 μάθης plerique: μάθης SEG Peek; μαθῆς Seyrig || ἠιθέων. Kyriazis Sykutris: ἠιθέων Seyrig SEG Hadjioannou; ἠιθέων, Peek 3 μετέπρεπον Hadjioannou (falso) || σελίδεσσιν, interp. Peek 5 πάτρην et πεγτάκι legimus || μάθε. Kyriazis: μάθε: cett. 6 ἦδ' ἐτάρω(ν) Peek (fort. N infra -Ω in lap. legendum): ἦδε (?) τάφω SEG [“ἦδε (= τῆδε, ut αὐτῆς pro ταύτης) vel (τ)ῆδε Zingerle”]; ἦδὲ τ. Calder (“qui putat finem tituli periisse” SEG); ἦδε τάφω cett.: num ἦδ' ἐτάρω? (vid. infra ad loc.).



E24: ΚΙΤΙΟΝ
 ΜΟΥΣΕΙΟ ΠΙΠΕΡΙΔΗ, ΛΑΡΝΑΚΑ
 (ΦΩΤ. ΤΑΚΗ ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΥ,
 ΑΠΟ: ΝΙΣΤΟΛΑΟΥ, CIS PL. XL)

E25

Υἱὸς σοὶ χάριτα[ς, Δ]ιοδώρα, τάσδε ἀπέδωκεν,
 ἀρπασθεῖς ἀπ[ὸ] σοῦ ἐν πολέμῳ μεγάλῳ
 ἐλ[θ]ῶν δ' εἰς Κύπρον καὶ ἰδὼν τὴν εὐνοίαν, ἦνπερ
 ἔσχεξ ἔτ' Ἐγβασίων, ὧν ἐπὶ τῆιδ' ἐδάης,
 5 οὐνεκα τὰς εὐγόνων σέ Ἀθηνόδωρος ὧδε ἀνέθηκε,
 δεῖξαι πᾶσι θέλων πρὸς γονέας χάριτας.

Κάποτ' ἐγὼ διέπρεπα μέσ' στίς Ὀμηρικῆς σελίδες
 δείχοντας τῶν ἡρώων τὴν παλληκαριά τῶν προτινῶν.
 Κι ἂν τὴν πατρίδα μου ζητᾶς, τὸ Κίτιο μάθε. Σαράντα
 ἢ Μοίρα ἐμὲ χρονῶν ἀπ' τῆ ζωῆ με χωρίσε
 κι ἀπ' τοὺς συντρόφους.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

N. G. Κυριαζῆς, «Ἐπιτύμβιος στήλη Κιτιέως», *ΚυΧρ* 2 (1924) 216-17

H. Seyrig, "Inscriptions de Chypre", *BCH* 51 (1927) 147 ἄρ. 6

J. Sykutris, "Epigramm aus Kition", *Hermes* 63 (1928) 110-11

SEG 6 (1932) 140 ἄρ. 829 (με ἀναφορὰ στοὺς Zingerle καὶ Calder)

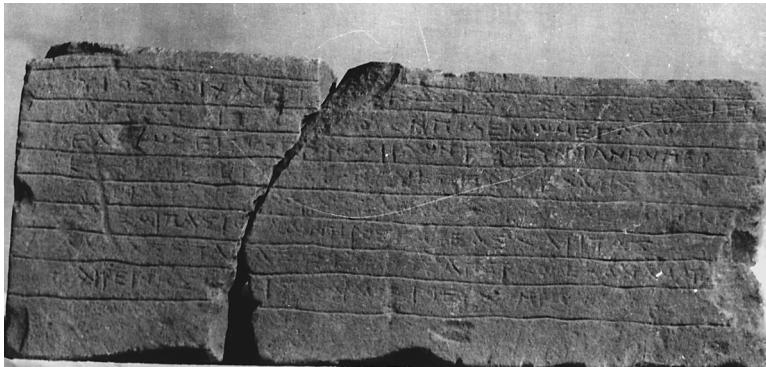
Peek, *GVI* (1955) 1305

Χατζηιωάννου, *ΑΚΕΠ Δα' καὶ Δβ'* (1980) 91, καὶ σχόλια Στ' (1992) 77.

Βλ. ἐπίσης:

Nicolaou, *CIS* (1971) pl. XL (σχόλια, μετάφραση [χωρὶς κείμενο] καὶ φωτογρ. στήλης)

Ἄγ. Τσοπανάκης, «Σύμμεικτα Κυπριακά», *Ἑλληνικά* 35 (1984) 398 ἄρ. 31 (κριτική *ΑΚΕΠ Δα' 91*).



E25 (ΚΥΠΡ. ΜΟΥΣΕΙΟ, I. G. 167)

E25

Ὁ γιὸς ἐτοῦτος, Διοδώρα, τὶς τιμὲς τὶς ὀφειλόμενες σ' ἀπέδωσε,
 ἀρπαγμένος σὲ πόλεμο μεγάλο μακρῶν σου
 στὴν Κύπρον ὄντας ἦλθε καὶ τὴν εὐνοία σὰν εἶδε πού
 ἀπ' τοὺς Ἑκβάσιους ἀπόλαυσε προσέτι, τοὺς πού ἄμαθες
 σ' αὐτὴ τῆ χώρα,
 γι' αὐτὴ τὴν εὐνοία εὐνοϊκῆ σὲ τίμησ' ἔτσι ὁ Ἀθηνόδωρος

ἀλλὰ σὲ τὰν ἀπὸ ἔμοῦ δις ἀπερχομένην ἅμα πᾶ[σι]
χαίρειν ἤσυχ[ο]ίς δαίμοσιν ἐνχόμεθα.

1-8 suppl. Peek, it. *SEG* (tabula “cum litteris plerisque evanidis” *SEG*) 4 ἔσχεξ ἔτ’ Ἐγβ., ὦν ἐπὶ τῆιδ’ *SEG*; ἔσχεξ ἔτ’ Ἐγβ., ὦν ἐπὶ τῆιδ’ Peek 5 et 7 σξ et ἀλλὰ σὲ scripsimus (cf. v. 1 σοί); σε et ἀλλὰ σε cett.

E26

3 Τύμβε, τίνος τόδε σῆμα; τεὰν ὑπὸ λισσάδα κε[ῖται]
τίς, φράσον, οἰκτροτάταν μοῖραν ἐνεγκάμενο[ς];
Δημῶναξ, Σαλαμῖς ὃν ἐθρέψατο παῖδα φέριστον
ἐμπορίας, πικρὸν δ’ εἰς Ἀχέροντ’ ἔμολεν
5 πόντον ἐπιπλώσας ἀλμυρῆα καὶ πολυκλαῦτωι
ματέρι καὶ γενέται στυγνὰ λιπὼν δάκρυα·
οὐχ ἦψαν φῶς γὰρ τὸ γαμήλιον οὐδ’ ὑμέναιον
ἔκλαγον, ἀλλὰ γόους ὀκτακαιικοσέτους.
οὐ κακός ἐστ’ Ἀΐδας· πάριθι, ξένη, «χαῖρε» προσείπας,
10 κοινός ἐπεὶ θνατοῖς ὁ πλόος εἰς φθιμένους.

1-2 κε[ῖται] et ἐνεγκάμενο[ς] plerique (sine symb. crit. epigr. edd. Sch. Peek² et Hadj.) || v. 1-2 sic primus interp. Sch., et post eum plerique: Τύμβε...κε[ῖται]; | Τίς φράσον...ἐνεγκάμενο[ς]; Pier., cf. LBW et Sak.; sine interp. v. 1 ed. Mill. || σῆμα omnes: num σᾶμα? (vid. adnot. s.v.) || μοῖραν plerique: μοῖραν Pier. Cou. 3-4 φέριστον | ἐμπορίας, interpunctum; φέριστον | ἐμπορίας LBW et Sak.: φέριστον, | ἐμπορίας plerique 4 ἔμολεν (sine interp.) scripsimus; ἔμολεν, plerique: ἔμολεν. Pier. 6 λιπὼν omnes: num λίπεν? (vid. infra s.v.) || δάκρυα plerique: δάκρυα. Pier. Sch. Cou. 7 φῶς γὰρ Pier. Cou. (sic in lap., vid. Peek¹ et PRM ad loc.): γὰρ φῶς cett. 7-8 interp. alii aliter (vid. adnot. ad loc.) 8 ὀκτακαιικοσέτους plerique (ὀκτακαικοσέτους Sak.); ὀ[κ]τακαιικοσέτους Kaib.: ὀκτακαιικοσέτει Sch. 9 οὐ κακός ἐστ’ Ἀΐδας· πάριθι, leg. LBW Sak. (κακός) et multi post eos (κακός Kaib. Cou. Peek, κακός ἐστ’ Hadj.; πάριθι Mill. Kaib. PRM, cf. ΟΥΚΑΚΟΣΕΣΤΑΙΔΑΣΠΑΡΙΟΙ in apogr. Pier.); οὐ κ. ἔστ’ Ἀΐδας; Peek² PRM: οὐ κ. ἔσται δ’ ἀσπασμός, Egger apud Vog. (pp. 442-43) et apud Hagen (p. 369); οὐκ ἄκος ἔσται δ’ ἀσπάριοι, Pier. (-ιον, scr. Hagen); οὐκ ἄκος ἔσται δ’, ὡς παριών, Sch. || προσείπας Mill., it. LBW et omnes post eos: προσείπας Pier. Sch.; προσείπαι Egger apud Vog. et Hagen (προσείπας, plerique; προσείπαι – Egger apud Hagen; sine interp. Pier. et Hadj. 10 κοινός vulgo: κοινόν PRM || ἐπεὶ vulgo: ἔπε (= ἐπεῖ, vid. apogr.) Pier., ἔπε (et φθιμένους) scr. Hagen.

νά δείξει σ' ὄλους θέλοντας πρὸς τοὺς γονεῖς εὐγνωμοσύνη.
Μά σένα πού γιά δεύτερη φορὰ ἀπέρχεσαι ἀπὸ μένα μ' ὄλους μαζί
νά 'σαι χαρὰ γεμάτη στοὺς δαίμονες εὐχόμεστε πού ἤσυχια
χαρίζουν.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

Peek, *GVI* (1955) 1417 (ἀπόγρ. T. B. Mitford)

SEG 18 (1962) 192 ἀρ. 574.

E26

Τύμβε, τίνος ἐτούτη ἡ στήλη; στήν πλάκα σου ἀποκάτω κείτεται
ποιός, πές, οἰκτρότατη τὴ μοῖρα φέροντας;
ἽΟ Δημώνακτας, ἡ Σαλαμίνα τὸν ὁποῖον ἀνέθρεψε τέκνο λαμπρὸ
στά ἐμπορικά, μὰ στὸν πικρὸν ἸΑχέροντα ἔφτασε
τὸν πόντο διαπλέοντας τὸν ἄλμυρὸ καὶ στήν πολύκλαυτη
τὴ μάνα καὶ τὸν πατέρα δάκρυα ἀφήνοντας στυγνά·
γιατὶ δὲν ἄναψαν γαμήλιο φῶς οὔτε τραγουδι γάμου
βροντολάλησαν, μὰ μοιρολόγια ὀκτῶ καὶ εἴκοσι χρονῶν.
Δὲν εἶν' κακὸς ὁ ἸΑδης· προσπέρνα, ξένε, «χαῖρε» ὄντας πεῖς,
γιατὶ γιά τοὺς θνητοὺς κοινὸς ὁ πλοῦς στοὺς πεθαμένους.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

D. Piéridès – M. de Vogüé, “Inscriptions grecques inédites de l'île de Chypre”, *RA* 13 (1866) 437-43: Ἰπιστολή Δ. Πιερίδη [“Larnaca (Chypre), 25 déc. 1865. *A M. le comte de Vogüé*”] μὲ ἀπόγρ. καὶ κείμ. ἐπιγρ. (σσ. 437-41, τὸ ἐδῶ ἐπίγραμμα: ἀρ. 2, σσ. 439-40) – παρατηρήσεις καὶ μετάφρ. «M. DE VOGÜÉ» (σσ. 441-43, γιά τὸ ἐδῶ ἐπίγρ.: 442-43) (= Pier., Vog. στὸ κριτ. ὑπόμν.). Κριτικὰ καὶ ἐριμνευτικὰ παρατηρήσεις E. Miller, “Inscription inédite de Thasos et restitution d'une inscription métrique de Chypre”, *RA* 14 (1866), 61-62 (= Mill.). Παράθεση κείμ. καὶ σχολιασμός (μὲ ἀποκλίσεις, καὶ ἀναφορὰ σὲ Egger): “Miscellen”, *Philologus* 25 (1867) 368-74 (369 ἀρ. 2) [H. Hagen]

K. Schädel, “Griechische Inschrift”, *Philologus* 26 (1867) 445

LBW, *VArch* III (1870) 2761

Kaibel, *EGr* (1878/1965) 256

Σακελλαρίου, *Κυπρ.* Α' (1890/1991) 177 ἀρ. 8.

Couigny, *EpAP* (1890) 2.246

Peek, *GVI* (1955) 1833 καὶ *GG* (1960) 425 (= Peek¹: *GVI*, Peek²: *GG*, Peek: *GVI* et *GG*)

Χατζηιωάννου, *ΑΚΕΠ* Δα' καὶ Δβ' (1980) 98

PRM, *TSal*² (1987) 191.

E27

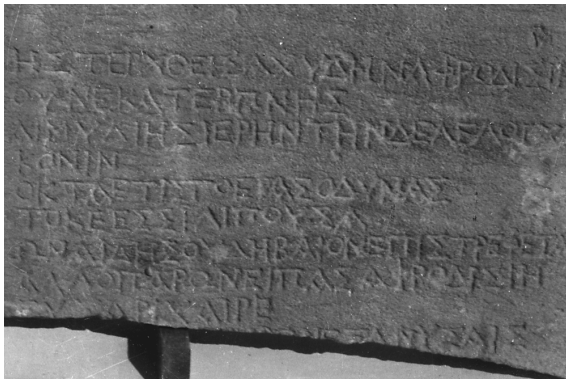
Τὸ πρὶν ὁ σὺν Μούσαις στέρξας βίον ἦλθε πρὸ μοίρας
 ἀσκέπτους νεκύων εἰς θαλάμους Φιλίας,
 τρισσὸν ἐπ' εἰκοστῷ πλήσας ἔτος· οἱ δὲ ὀλέσαντες
 ἐλπίδα τὰν μούναν γηραλέοι γενέται
 5 μύρονται τὸν ἄνυμφον αἰεὶ γόνον. ἀλλὰ τὸν ἀγνόν,
 Φερσεφόνη, στείλαις χῶρον ἐς εὐσεβέων.

1 ὁ Cesnola || σὺν Μούσαις Peek GG 154 || μοίρας Peek Hadjioannou: Μοίρας Cesnola Sakellariou PRM 3 τρισσὸν Peek Hadjioannou: τρῖσον Cesnola (ΤΡΙΣΟΝ apogr.) Sakellariou; τρῖσον (et εἰκόστωι) PRM || δ' ὀλέσαντες Cesnola (ΔΕΟΛΕ-ΣΑΝΤΕΣ apogr.) Sakellariou (metri gratia, sed vid. infra s.v.) 4 γενέται, Cesnola Sakellariou 5 γόνον, ἄλλα τὸν ἀγνόν, Cesnola (γόνον, ἀλλὰ τὸν ἀγνόν, Sakellariou) 6 στήλαις Sakellariou.

E28

Ἡ στερχθεῖσα χύδην Ἀφροδισίῃ σὺνεκα τερπνῆς
 αἰμυλῆς ἱερὴν τήνδε λέλογχα κόνιν
 ὀκταέτις γοεράς ὀδύνας τοκέεσσι λιποῦσα,
 ὦν Ἀΐδης οὐ δὴ βαιὼν ἐπιστρέφεται.
 5 ἀλλ' ὁ παρὼν εἴπας «Ἀφροδισίῃ εὐχαοῖ, χαῖρε»
 [αὐτὸς δὴ χ]αίρων ἐξανύσαις [ἀτραπόν].

1 Ἀφροδισία Peristianis (falso) 2 Αἰμυλῆς Myres – Ohn. Peristianis 3 τοκέ-εσ[σι] iidem 4 οὐ δὴ βαιὼν Peek (οὐδὴ βαιὼν Myres – Ohn. Peristianis): οὐδ' ἠβαιὼν Hadjioannou (sed vid. metrum) 5 ἀλλὰ παρὼν Myres – Ohn. Peristianis (falso) || εἴπας Peek: εἴπας cett. 6 suppl. Peek; [εὐν]αίρων ἐξανύσαις Myres–Ohn. Peristianis.



E28:
 ΑΜΑΘΟΥΣ
 (ΚΥΠΡ.
 ΜΟΥΣΕΙΟ,
 I. G. 133)

E27

Αὐτὸς πού ᾽στερξε πρὶν ζωὴ μὲ Μοῦσες πρὶν ἅπ' τὴ μοῖρα του ἦρθε
 στοὺς σκοτεινοὺς τῶν πεθαμένων τοὺς θαλάμους ὁ Φιλίας,
 τριῶν καὶ εἴκοσι χρονῶν· καὶ αὐτοὶ πού ἀπώλεσαν
 τὴ μόνη τους ἐλπίδα οἱ γηραλέοι γονιοὶ
 μυρολογοῦν τὸν ἄνυμφο γιὰ πάντα γιό τους· μὰ τὸν ἄγνὸ
 νὰ στείλεις, Περσεφόνη, σὲ χῶρον εὐσεβῶν.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

Cesnola, *Salamina* (1882 [1884²]/1993) 103-5 (μὲ ἀπόγρ. μετὰ τὴ σελ. 54)

Σακελλαρίου, *Κυπρ.* Α' (1890/1991) 177 ἀρ. 7

Peek, *GVt* (1955) 842 ("Orig. verglichen von T. B. Mitford") καὶ *GG* (1960) 154

Χατζηιωάννου, *ΑΚΕΠ Δα' καὶ Δβ'* (1980) 99

PRM, *TSal*² 192.

E28

Ἢ λατρεμένη πλέρια Ἄφροδισία γιὰ τὴν τερπνὴ
 γοητεία τὸ ἱερὸ ἔτοῦτο νὰ βρω μοῦ ἴλαχε τὸ χῶμα
 ὀκτὰχρονη, γοερὲς ἀφήνοντας ὀδύνες στοὺς γονεῖς
 πού ὁ Ἄδης βέβαια δὲν τίς ὑπολογίζει διόλου.
 Μὰ ὁ παρὼν ἐσὺ σὰν πεῖς «Ἄφροδισία χαριτωμένη, χαῖρε»
 ὁ ἴδιος βέβαια χαίροντας τὸν δρόμο σου νὰ ξετελειώσεις.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

Myres – Ohn., *CCM* (1899) 165 ἀρ. 5963· Περιοσιάνης, *Γεν. Ἰστ.* (1910) 268

ἀρ. 4· Peek, *GVt* (1955) 698 καὶ *GG* (1960) 126, βλ. καὶ *MDAI(A)* 66 [1941]

74· Χατζηιωάννου, *ΑΚΕΠ Δα' καὶ Δβ'* (1980) 96.



E29

(ΕΠΙΤΥΜΒΙΑ

ΣΤΗΛΗ):

ΚΟΥΡΙΟΝ

(ΜΟΥΣΕΙΟ

ΛΕΜΕΣΟΥ, R. R. 37)

ΦΩΤ. ΓΙΩΡΓΟΥ

ΓΡΗΓΟΡΟΠΟΥΛΟΥ

E29

Υἱὸς Ἀριστάρχου Πολέμων τριετῆς λίπεν ἤμαρ.

1 τριετῆς Nicolaou Vérilhac Hadjioannou: τριέτης cett. (fort. recte).

**E30**

Στοργῆ Λαοδάμ[ε]ια περίκλυτος ἦδ' Ἄλκηστις,
καὶ πινυτὴν Ὀρ[φενὸς ἐνκλείϊο] Ἐὐρυδίκην·
Ἡρώιδου συνό[μεινος, ὁδοιπόρε - - - - -]
κεῖνα παραῖσ[σει] δείγμαθ' ὁμοφροσύνης·
5 ἀρκεῖν οἱ πόσις οὐ θάνατον δύνατ', ἀλλὰ συνενύωι]
συνζῶ κα[ὶ] φθιμένη, πόλλ' ἐν ὀνειρώω] ὄρων].
χαῖρε καὶ εἶ[ν] Ἀἴδαιο, δάμαρ φίλη, οὐπτοτε σεῖο]
[λήσ]ετα[ι] εἰς ὃ κεν ἦι, σὸς πόσις, ὅς σε ποθεῖ].

1 Λαοδάμ[ε]ια Mitf.: Λαοδάμ[ε]ια Myres Peek (ΛΑΟΔΑΜ leg. Pier.) 2 Ὀρ[φενὸς] Mitf.; Ὀρ[φενὸς] Peek (OP leg. Pier., ὄρ scr. Cesn.¹): οἴκου Myres 3 συνό[μεινος] suppl. Myres, it. Peek Mitf. 4 κενά Cesn.¹ || παραῖσ[σει] Peek; παραῖσ[σει] Mitf. (παραισ[Myres]; παραῖς[ει] Cesn.¹ (ΠΑΡΑΙΣ leg. Pier.; E pro Z dubit. leg. Cesn.²) || δείγμαθ' ὁμοφροσύνης suppl. Peek: num δείγματα σοφροσύνης? (vid. infra ad loc.) 5 ἀρκεῖν οἱ (= αὐτῆι) scripsimus (cf. Z 16 ἀλλὰ οἱ οὐ τις τῶν γε τότε ἤρκεσε λυγρὸν ὀλεθρον, al. sim.: vid. infra s. v.); ἀρκεῖν οὐ Peek Mitf.: ἀρκεῖ μοι cett. (μοί Myres) || πόσις suppl. Myres, it. Peek Mitf. 6 κα[ὶ] Myres, it. Peek Mitf. || ὄρων e. g. supplevimus: ἰδόν Peek 7 εἶ[ν] Ἀἴδαιο Peek Mitf.; εἶς Ἀἴδην dubit. Cesn.¹: ἐν [φθιμένοισι Myres (cf. Cesn.²) 8 [λήσ]ετα[ι] Peek Mitf. Cett. (vv. 1-8) suppl. Peek, e. g. it. Mitford, et nos haesitanter (vid. infra ad loc.).

E29

Ὁ γιὸς τ' Ἀρίσταρχου ὁ Πολέμων

ἄφησε τριῶν χρόνων τὸ φῶς τῆς μέρας.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

V. Karageorghis, “Chronique des fouilles et découvertes archéologiques à Chypre en 1963”, *BCH* 88 (1964) 334 ἀρ. 7 (μὲ φωτ. ἐπιγραφῆς, fig. 67). Nicolaou, *ICA*³ (1964) 203 ἀρ. 15, καὶ *CIS* (1971) pl. XXX (μὲ φωτ. πλάκας καὶ ἐπιγραφῆς). J. καὶ L. Robert, *BullÉ* 78 (1965) 181 ἀρ. 449. *SEG* 23 (1968) 207 ἀρ. 632. Vêrilhac, *Παῖδες ἄωροι* I (1978) 5 ἀρ. 1. Χατζηιωάννου, *ΑΚΕΠ Δα' καὶ Δβ'* (1980) 97.

E29: ΤΟ ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ

E30

Γιὰ τὴ στοργή της ἡ Λαοδάμεια ξακουστὴ κι ἡ Ἀλκιστη,
καὶ ὁ Ὀρφέας τὴ συνετὴ δόξασεν Εὐριδίκη

Τοῦ Ἡρώδη ἡ γυναίκα, ὀδοιπόρε,

ἐκεῖνα ξεπερνᾷ ὀρμητικὰ τὰ παραδείγματα ὁμοφροσύνης
ὁ ἄντρας της τὸν θάνατο ν' ἀποσοβήσει δὲν μπορεῖ,

μὰ μὲ τὴ σύννευνη

συζῶ καὶ πεθαμένην, καὶ συχνὰ στὸν ὕπνο μου τὴ βλέπω.

Χαῖρε καὶ στὸν Ἄδη, γυναίκα ἀγαπημένη, ποτὲ ἐσὲ

δὲν θὰ ξεχάσει, ὄντας ζωντανός, ὁ σύζυγος, πού σε ποθεῖ.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

Cesnola, *Cyprus* (1877/1878², 1991) 428-29 ἀρ. 34, μὲ ἀπόγρ. Δ. Πιερίδη (: Cesn.¹, “The reading is by M. Pierides”), καὶ *Atlas* III (1903) pl. CXV.2, μὲ φωτ. ἐπιγραφῆς καὶ ἀπόγρ. Δ. Πιερίδη (: Cesn.²)

Myres, *HCC* (1914) 551 ἀρ. 1928

Peck, *GVI* (1955) 1737a (σελ. 688)

Mitford, *IKour* (1971) 68 (μὲ φωτ. ἐπιγραφῆς).

E31

[Στασίοι]κον π[λήσα]ντα βίον τέλ[ος], ὃ παροδεῖτα,
 [λιτῆ ὑπὸ σ]τήλη κεῖ[μ]ενον οἰκτρὸν ὄρας.
 [πλεύσας γὰρ] δύστηνος ἐπ' Ἀξείνου στόμα πόν[του]
 [τηλόθι τῶ]μ Μοιρῶν ἐξετέλεσσα μίτον,
 5 [οὐ γάμον, οὐχ] ὑμέναιον ἰδὼν γλυκύν, ἀλλὰ [τοκεῦσι]
 [δάκρυα] καὶ τυπετῶν λυγρὰ λιπῶν ἄχεα.
 [οὐδὲν δ' ἐξέυρο]ντο κακοῦ παραμύθιον οἴκτου,
 [ἀντὶ δὲ νῦν θαλά]μου τύμβον ἔχουσι τέκνου.
 ἀλλ' ἔμ' ἀ[χῶν λή]θη περιδέδρομεν, οἰκτρὰ δὲ πένθη
 10 [ἐκτέτα]μι μογερῶ Θειοδότω γενέτη.

1 [Στασίοι]κον dubit. Voskos: [Εὐθύδι?]κον (IκON apogr.) Oberh., [Εὐθύδι]κον Peek Hadj. (“too short” Mitf.); [-ca. 8-]κον Mitf.; [Δύσμορος], ὄν Perist. || π[λή-
 σα]ντα Peek Mitf. Hadj. (IΝΤΑ legimus): π[εράσαν]τα Oberh.; [με κατέκ]τα Perist.
 || τέλ[ος] Perist. Mitf. Hadj.: τέ[λος] Oberh. (sed ΤΕΛ apogr.) 2 suppl. Oberh. post
 Schöll (σ]τήλη- et κ]εῖμ]ε-, sed]I ΗΛΗΚΕ··Ε - apogr.;]ΓΗ- sed ΚΕΙ- legimus,]ΓΗ- et
 ΚΕΙ- Peek Mitf. Hadj.; λιτῆ, -λή et ὄρας scr. Oberh. (sed vid. apogr.), it. Peek): [οἶον
 ἀν]ηλῆ κ[αί] [ἄξ]ενον οἰ. ὄρας (-ΟΡΑΣ apogr.) Perist. – Const. 3-6 suppl. Oberh.
 (Schöll), it. Mitf. Hadj.: [Πλαζόμενος] (v. 3), [Τὸν λεπτό]ν (v. 4, fort. recte), [Χαί-
 ρεσκον θυμῶ] (v. 5), [Μοίρα] (v. 6) Perist. 3 γὰρ Mitf.: γ]άρ Hadj.; γάρ] Peek
 (-νος) Perist. || ΔΥΣΤΗΝΟΣ in apogr. Oberh. || Ἀξείνου Voskos: ἄξείνου cett.
 4]μ ante Μοιρῶν leg. Voskos:]ν Oberh. Perist. Peek;]ὸν Mitf.,]ὸν Hadj. 6 ὑμέ-
 ναιον legimus: ὑ]μέναιον Oberh.; ὑμέναιον cett. 6 καὶ τυπετῶν Oberh. in apogr.
 (καί τ. scr. idem); καί τ. Peek Mitf. Hadj.: αἰτ' ὑπ' ἐτῶν (sed ΑΙ ΤΥΠΕΤΩΝ apogr.)
 Perist. || ἄχεα plerique: ἄξ[ε]α Oberh. (sed ΑΧΕΑ apogr.) 7-9 suppl. Peek, it.
 Mitf., vv. 7-8 et Hadj. qui in v. 9 πλῆ]θη scr.: [Οὐδ' εὐρεῖν ἐδύναν]το, [Οἱ πρότερον
 θαλά]μου, [Ταῦτα φρένας πέν?]θη Oberh.; [Ἀκουτα, ἀλλ' ἔμπης], [Λυγρὰ κῆρες
 ἐ]μοῦ, Ἀλλ' ἐμάρανεν, λύπη θ', ἦ π. Perist. (sed ΑΛΛΕΜ···ΘΗ ΠΕ- apogr.) 7]ντο
 legimus, ut in apogr. Oberh.:]το scr. Oberh., (Iτὸ) Perist.;]ντο cett. || οἰκ]τρου (sed
 ΟΙΚΤΟΥ apogr.) Oberh. 9 ἔμ' Hadj.; ἔμ' Peek Mitf. (alia cett.) || ἀ[χῶν nos: ἀχῶν
 Peek Mitf. Hadj. || ΟΙΚΤΡΑΔΕ in apogr. et [θρη]νεῖ] pro πένθη Oberh.; οἰκτρὰδε |
 (et πένθη in v. 10) Perist. 10 [ἐκτέτα]μι Mitf.: ἦλθεν ἐ]πι Peek, it. Hadj. (-]πι);
 [Μήτηρ σὺν] Oberh.; Πένθη [δῆ] (ΠΕΝΘΗ·[ΔΗ] apogr.) Perist. || -ρῶ, -τω et -τη
 Oberh. et Perist. (sed vid. eorum apogr.), it. Peek.



E31: ΚΟΥΡΙΟΝ
 (ΚΥΠΡΙΑΚΟ
 ΜΟΥΣΕΙΟ,
 I. G. 71)

E31

Τὸν Στασιόικο πού τῆς ζωῆς συμπλήρωσε, περαστικέ, τὸν κύκλο
 κάτω ἀπ' τὴ στήλη τὴ λιτὴ οἰκτρὸς νὰ κεῖται βλέπεις.
 Πλέοντας ὁ δύστιχος πρὸς τοῦ Ἄξεινου τὸ στόμα Πόντου
 μακρὰ τῶν Μοιρῶν ξετέλεψα τὸ νῆμα,
 οὔτε γάμο οὔτ' ὑμέναιο βλέποντας γλυκύ, μὰ στοὺς γονεῖς
 δάκρυα καὶ φοβεροὺς τῶν κοπετῶν ἀφήνοντας τοὺς πόνους.
 Καμμιά δὲν βοήξαν τοῦ κακοῦ παρηγοριά στὸν θρήνο,
 π' ἀντὶ θαλάμου νυφικοῦ τὸν τάφο τώρα ἔχουν τοῦ παιδιοῦ τους.
 Ἄλλ' ἐμὲ τῶν πόνων λήθη περικάλυψε, οἰκτρὰ δὲ πένθη
 στὸν Θεόδοτο ἔχουν ἀπλωθῆ τὸν δύσμοιρο πατέρα.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

E. Oberhammer, “Griechische Inschriften aus Cypern”, *SBAW* 1888 I 313-14
 ἄρ. 4, μὲ ἀπόγρ. (“Die Inschrift ist mit den, von Herrn Professor R. Schöll
 vorgeschlagenen, Ergänzungen... herzustellen”)

Περισιάνης, *Γεν. Ἰστ.* (1910/1995) 947-49 ἄρ. 37, μὲ συμπλ. Εὐστ. Κωνσταντι-
 δου καὶ ἀπόγρ. [πβ. ἐφημ. *Φωνὴ τῆς Κύπρου*, 22/4 Σεπτ. 1909]

Peek, *GVI* (1955) 811

Mitford, *IKour* (1971) 69, μὲ φωτ. ἐπιγραφῆς

Χατζηιωάννου, *ΑΚΕΠ* Δα' καὶ Δβ' (1980) 105.

Βλ. ἐπίσης: Σπυριδάκης, *ΜΔΛΑ* Αβ' (1972 / ἀπὸ αὐτοτελῆ ἔκδ. 1938) 224-25
 (κείμενο ἀπὸ Περισιάνη, ὀ.π.), καὶ Μόντη – Χριστοφίδη, *ΑΚΠ* (1965/1993
 συμπλ.) 30-31.



E32: ΠΑΦΟΣ

(Μ. Π. 358, φωτ. ΓΩΡΓΟΥ ΦΙΛΟΘΕΟΥ)

E32

[Ἀσπί]δα και Νείκηη Παλλάς χειρὶ θε[ῖσ]α π[ά]ρειμι·
[ἄλ]λων οὐ χροῖζω πρὸς Κύπριν ἐρχομένηη.

3 [Κεχρο]πίδης μ' ἀνέθηκε πάτρης ἅπο πατροῖδ' ἐς ἄλλην
[Ἐρ]μόδοτος Παφίους Φειδιακήη χάριτα.

1 [Ἀσπί]δα Ross (qui etiam αἰγίδα et κερκίδα prop.), it. multi: [βαθυ]δα prop. Keil; [αἰγί]δα Mich., et Weiz. (αἰγίδα); [-]δα scr. Loewy, [...]δα Studn. || Παλλάς plurimi: Πα[λ]λάς LBW Sakell. || θε[ῖσ]α π[ά]ρειμι] scripsimus post Dinah. (θε[ῖσ]α) et Linf. (θε[ῖσ]α π[ά]ρειμι (?)); cf. Ross p. 521 ΘΙ·ΑΙ·..... (et Overb. Hirs. JM Studn.); θε[ῖσ]α [πά]ρειμι iam Ross (p. 523): θε[ῖσ]α [πατρὸς] vel θ. [γελῶσαν] Keil; θ[ῆ]κα [γελῶσα] LBW Cou. Sakell.; θ[ῆ]κα π[α]ρείμι] prop. Harr., it. SEG 492; θε[ῖσ]α κ[ραταίη] (sic, pro κραταιῆ) Dinah.; θεῖσ' ἐνὶ ἄλλῃ Welck.; θε[ῖσ]α Kaib. (cf. Conze), adnotans "Clarum tamen est Minervam Athenis relictis in Cyprum transituram arma seposuisse, ut quae Veneris hospitam non iam deserent", unde θε[ῖσ]α [ἀπέθηκε] Hadj.; θε[ῖσ]α [ἐπ' Ἄρηα] vel [ἐν αὐτῇ] (αὐτῇ falso) suppl. Schoell, θε[ῖσ]α [καὶ ὄμοις] aut θε[ῖσ]α [ἐνὶ Ζηνός] suppl. Mich. ("θε[ῖσ]α ἐνὶ Ζηνός oder ähnlich" Weiz.); θ[ῆ]σ]α[ν] ἐχουσα] Peters. 2 [ἄλ]λων Ross v. l., LBW Cou. Sakell.: [ὄπ]λων plerique; [ἄθ]λων Studn.; [-]λων scr. Loewy || χροῖζω Overb. (vid. et apogr. Ross, Le Bas): χροῖζω cett. 3 [Κεχρο]πίδης suppl. Ross, it. omnes (Κεχροπίδης Weiz.) || ἅπο plurimi: ἀπό Overb. Sakell. (et Linf. p. 61) || ἄλλην plurimi: ἄλλη[ν] LBW (ΑΛΛΗ Le Bas) 4 [Ἐρ]μόδοτος Linf.; [Ἐρ]μόδοτος plerique: [Θε]μόδοτος Ross (-ἰὸδ- falso, ΙΟΔΟΤΟΣ apogr.), it. Overb.; [Ζη]νόδοτος Ross v. l., [Ζη]νόδοτος Hirs. || χάριτα plurimi: Χάριτα Weiz. Harr.

E33

[ῶς] δ' ἀπαλὸν ῥεῖπαῖς ἀνεμόδεσιν ἔρνος ἐλαίας
Σωσ[πάτρα] ἐκ πατριῶν ἐξεκόπηη θαλάμων.
οὐνομά σοι κενεὸν παρῆν Γάμο[ς]: ἂν γὰρ ἔθρεψες
φροντίσιν ἀδίσταις, νῦν γενόμεαν ἄγαμος·

5 τῶ[ν] γὰρ ἐπὶ ψυχάν τις ἔμῃαν διεχώρισε δαίμων,
τῶν περιλειπομένω[ν] νῦν κατόναισ[θε] τ[ῆ]κνων.
εὐχὰς δ' εἰς αἰῶνα θεοῖς χθονίοισι προ[ο]πέμπω[ι]
καὶ [-----]

[---λοι]πὸν ὅπως γ[ῆ]ρας [-----]

10

[-----]

E32

Ἄσπίδα καὶ Νίκη ἢ Παλλάδα στὸ χέρι ἄφοῦ πῆρα νὰ ἴμαι
ἄλλων δὲν ἔχω χρεῖα σὴν Κύπριδα ἐρχόμενη.

Ὁ Κεκροπίδης μὲ ἀφιέρωσε ἀπ' τὴν πατρίδα μακρυνὰ σ' ἄλλη πατρίδα
ὁ Ἐρμόδοτος γιὰ τοὺς Παφίους μὲ τὴ Φειδιακὴ τὴ χάρη.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

L. Ross, “Inscripfen von Cypern”, *RhM* 7 (1850) 512-26: ἀρ. 17 (σσ. 521-24) μὲ “Zusatz” Welcker (σσ. 525-26), καὶ *ArchA* II (1861) 629-32 μὲ συμπλ. σημ. C. Keil (632): Overbeck, *SQ* (1868) 764· LBW, *VArch* III (1870) 2788, βλ. καὶ 1356 (κεῖμενο Le Bas, σημ. Wadd. μὲ ἀναφορὰ στοὺς Borrell, Jens Bell καὶ Bailie)· Hirschfeld, *TSSG* (1871) 139-40 ἀρ. 4· Kaibel, *EGr* (1878/1965) 794a-b· Jahn – Michaelis (:JM), *PDA* (1880²) 34 σημ. 11 (μὲ ἀναφ. στὸν R. Schoell)· Studnieszka, *VGrK* (1884) 6 κέ. (μὲ ἀναφ. στὸν Petersen)· Loewy, *IGrB* (1885) 532· P. Weiszäcker, “Pausanias und die bildwerke in der Propylaien”: “V. Pericles und Athena Lemnia”, *NJPhP* 133 (1886) 12-15· Cougny, *EpAP* (1890) 1.152· Σακελλαρίου, *Κυπρ. Α'* (1890/1991) 114 ἀρ. 8· Χατζηγιωάννου, *ΑΚΕΠ Δα' καὶ Δβ'* (1980) 101· A. Linfert, “Phidias im Rauhen Kilikien”, *ZPE* 41 (1981) 253-55, βλ. καὶ “Athenen des Phidias [B. Lemnia]”, *MDAI(A)* 97 (1982) 59-66.

Βλ. ἀκόμα:

Evelyn B. Harrison, “Lemnia and Lemnos: Sidelights on a Pheidian Athena”, *Kanon* (1988) 101-7 (μὲ πίν. 29, 1-3 καὶ 30, 1-4) [κεῖμ. Overbeck, μὲ κριτ. παρατ.], καὶ *SEG* 39 (1989) 492 ἀρ. 1529 (ἔκδ. 1992) [κεῖμ. Overbeck καὶ Harrison].

Βλ. ἐπίσης (κριτ.-ἐριμν. παρατηρήσεις):

A. Conze, “Siegelring aus Cypern”, *AZ* 42 (1884) 166-68· M.-Th. Le Dinahet, *BullÉ* 104 (1991) 441 ἀρ. 58· (ἐριμν. σχόλια:) *SEG* 31 (1981) 349 ἀρ. 1323· Kim J. Hartswick, “The Athena Lemnia Reconsidered”, *AJA* 87 (1983) 335-46 (μὲ πίν. 42-46).

E33

Σὰν τρυφερὸ κλωνάρι ἐλάῃς ἀπ' τὶς ριπὲς τ' ἀνέμου
ἢ Σωσιπάτρα ἀπὸ τοὺς πατρικοὺς ξεκόπηκα θαλάμους.
Ὅνομα γιὰ σὲ κενὸ ἦταν τὸ Γάμος· γιὰ αὐτὴ π' ἀνέθρεψες
μὲ τὶς φροντίδες τὶς γλυκύτατες, τώρα ἀπόμεινα ἄγαμη
μὰ αὐτὰ πού ἀπ' τὴ δική μου τὴν ψυχὴ κάποιος
διαχώρισε θεός

ὅσα σᾶς ἔμειναν παιδιὰ χαρῆτε τώρα.

Εὐχὲς αἰώνια στοὺς θεοὺς τοῦ πάνω κόσμου στέλλω
καὶ (τοὺς παρακαλῶ νὰ δώσουν)
τὰ γρηατιά σας τοῦ λοιποῦ (ὄλο χαρὰ νὰ εἶναι).

1 [ὠς] suppl. Peek 2 Σωσιπάτρα] dubit. Voskos; Σωσιτράτη] Peek, it. *SEG* et Hadj. (num Σωσιτράτα?); Σώσιθενες] Mitf. (vid. et infra ad v. 5, cf. ad v. 3) 2-3 θαλάμων. et Γάμο[ς] interpunkimus: -ων et -ο[ς] cett. 3 Γάμο[ς], Peek, it. *SEG*, et nos coll. *RDAC* 1981 200 no. 19 et *SEG* 31 (1981) 353 no. 1342 Πρίμει | Γάμον | χορηστέ, χαῖρε, al. (vid. infra adnot. ad loc.): γάμο[ς] Mitf., *SEG* adnot., Hadj. 5 τῶ[ν] et (ἐ)μάν suppl. Peek ([ἐ]μ- Hadj.) || ἐπι ψυχάν dubit. Voskos: ἐπιψυχ(ί)αν suppl. Peek, it. (-χ[ί]-) Hadj.; “Lap. ΕΠΙΨΥΧΙΑΝΤΙΣΜΑΝ. Urget Mitford patris nomen in Σωσ— — agnoscendum, defunctae in Ἐπιψυχίαν” *SEG* (ψυ-syll. longa; sed vid. infra adnot. ad loc.) 6 suppl. Peek || περιλειπομένω[ν] et κατόνωσθε legimus: -ω[ν] et -ο[σθε] cett. 7 πο[ο]πέμπω{ι} nos (-Ω legimus): -ω cett. (-πε- pro -πε- scr. Hadj.) 8 καὶ Peek 8 sq. ΚΑΙ...ΦΑΝΙΕΔ...ΕΥ-Ρ-ΚΩΕΜΙΝ...Μ[10-11] | ΤΟΝΟΠΩΣ leg. Mitf. 9 suppl. Peek || -πὸν legimus: -πὸν Peek (ΤΟΝ Mitf.).

E34

- [x - υ - x - υ -] θνητός τις εἶ ;
 [x - υ - x -] ε τάς ἐμάς τύχας
 [x - υ - x - υ -]ς οὔμος Ἴιδας
 [x - υ - x - υ -]μορφον πικρᾶς
 5 [x - υ - x - υ ο]ν δυσμοιρίας
 [x - υ - x - υ]ως ἐμοί, ξένε,
 [x - υ - x - υ]ν ἀνθήσας ἔτη
 οὐδ' αὖ βίον τὸν ἠδὲν [ἦλυθο?]ν τρίβον
 μέλλων τὰ Μουσῶν δ[ω]ρα βαστάζειν κ[α]λῶς]
 10 ἀρπαστός οἷα χρυσός ἢ τις ἄργυρο[ς]
 κῆμαι τάφοισι τοῖσδε, θησαυρός βαρὺς
 γονεῦσι τοῖς σπ[ε]ίρασιν. ὧ πικρὰ Φύσι,
 τί δήτα γενναῖς ἢ τ' ἀναλίσκεις ταχύ;
 φθονεῖ σεαυ[τή]ι τῶν καλῶν εἶναί τι σόν;
 15 μηδεὶς φρονη[σ]ι μεῖζον ἀνθρώπων?] ποτέ·
 οὐδὲν γὰρ ἐσμ[έν] πλὴν σικιά πάντες βροτοί?].

1 θνητός τις εἶ ; Vér. (εἶ), dubit. iteravimus; θνητός τις εἶ PRM: θνητός τις εἶ Nicol. 2]ε Nicol.; syll. brevem esse notat Merk. (num θηκ]ε ?):]ω Vér.,]ω PRM 3]ς οὔμος Ἴιδας scripsimus (vid. infra adnot. de metro),]ς οὔμος Ἴιδας *SEG*;]ς οὔμος Ἴιδας Nicol. (]μέλας γὰρ ἐστὶν οἶκος]ς οὔμος Ἴιδας prop. Peek): δὲ?]σθνμος Ἴιδας Vér., δὲ?]σθ- PRM (sed vid. adnot. Merk.) 5 ο]ν Nicol.:]ν Vér. PRM 6]ως Vér.:]ως Nicol. PRM (“plutôt ω que ο” adnot.) 7]ν ἄ. ἔ. Nicol.;] ι ἄ. ἔ. PRM (“haste devant Α” adnot.):] ἄ. ἔ. Vér. 8 [ἦρχόμε]ν vel [ἦλυθο]ν τρίβον Merk. (prob. Rob.², dubit. [ἦλυθο]ν scripsimus;]ν τρίβον Nicol.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

Peek, *GVI* (1955) 978, με κριτικές παρατηρήσεις T. B. Mitford, στὸν ὁποῖο ὀφείλεται καὶ ἀπόγρ. (“Abschr. T. B. Mitford”) μὴ δημοσιευόμενο (= Peek / Mitf. στὸ κριτ. ὑπόμν.)· *SEG* 18 (1962) 197-98 ἀρ. 594 (κείμενο Peek, με κριτικές ὁμως παρατηρήσεις)· Χατζηγιωάννου, *ΑΚΕΠ* Δα΄ καὶ Δβ΄ (1980) 100 (στ. 1-7).



E33: ΧΥΤΡΟΙ (ΚΥΠΡ. ΜΟΥΣΕΙΟ, I. G. 211)

E34

[- - - - -] θνητὸς ποιὸς εἶσαι;
 [- - - - -] τίς δικές μου τύχες
 [- - - - -] κακομουτσουνιασμένος ἼΑδης
 [- - - - -] (-μορφο) πικρῆς
 [- - - - -] κακομοιριᾶς
 [- - - - -] σὲ μένα, ξένε
 [- - - - - (λίγα)] ἀφοῦ ἄνθησα ἔτη
 οὔτε τοῦ βίου πάλι τὸ γλυκὺ (τράβηξα) μονοπάτι·
 ἐνῶ ἔμελλα τὰ δῶρα τῶν Μουσῶν καλὰ νὰ τὰ βασιάζω
 ἀρπάχτηκα σὰν τὸν χρυσὸ ἢ κάποιον ἀσήμι καὶ
 κείτομαι σ' αὐτοὺς ἐδῶ τοὺς τάφους, θησαυρὸς βαρὺς
 γὰ τοὺς γονεῖς ποὺ μ' ἔσπειραν. Φύση πικρῆ,
 τί στὸ καλὸ γεννᾶς καὶ στ' ἄψε σβῆσε τ' ἀναλίσκεις;
 φθονώντας σε ἀπ' τὰ καλὰ κάτι δικό σου νὰ ἔναι ἀρνίσει;
 Κανεῖς μὴ μεγαλοφρονήσει (σ' ἄνθρωπον ἀταίριαστα) ποτέ·
 τί τίποτα δὲν εἴμαστε (παρὰ σιὰ ὄλοι οἱ θνητοί).

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

Nicolaou, *ICA*⁸ (1969) 79-81 ἀρ. 7-8 καὶ pl. XV. 7-8, με προτάσεις W. Peek καὶ

T. B. L. Webster (= Nicol. / Peek, Webster). Ἐντεῦθεν:

SEG 25 (1971) 299-300 ἀρ. 1067-1068: κείμε. Nicolaou ὁ. π. (με διαφοροποιήσεις)

A.-M. Vérilhac, “La déesse Φύσις dans une épigramme de Salamine de Chypre”,

BCH 96 (1972) 427-33, με Fig. 1

R. Merkelbach, “Grabepigramm auf einen Schüler”, *ZPE* 11 (1973) 80: κείμε. τῶν
 στ. 8-12 καὶ κριτ. παρατηρήσεις γὰ τοὺς στ. 2 καὶ 3

(fr. 7.8, x – ◊ – x – -σ- ◊ – x – ◊ – fr. 8.1, Οὐδ' αὖ βίον τὸν ἠδὺν [- x – ◊ –] et [ζήσαντα χρόνον] dubit. in adnot. fr. 8.2; eadem *SEG*, et Hadj. sine -σ- in v. 1): [- ◊ –] τρέβρον Vér., [] τρέβρον PRM 9 δ[ω]ρα Vér. Merk.; δ[ω]ρα PRM: δῶρα Nicol. (sed “the 16th and 17th letters are worn but certain” adnot.); fort. δῶρα scribendum || κ[αλῶς ?] prop. Nicol.; κ[◊ –] scr. eadem, κ[αλῶς ?] *SEG*: nil post βασιτάζειν Vér. Hadj. PRM; [δόμον,] suppl. Merk., prob. Rob.² 10 ἀρπαστός omnes praeter PRM (-όν, falso) || οἶα Vér. Hadj. PRM: οἶα Nicol. || ἄργυρο[ς] Merk. PRM; -ο[ς] Vér.: -ος Nicol. 11 σπ[ε]ύρασιν Vér. Merk. PRM: σπείρασιν. Nicol. (σπ[ε]ύρασιν. nos) 13 ἦ τ' Vér. PRM: ἦτ' Nicol. || ταχύ; interp. *SEG*, Vér. (τάχυν; falso), PRM: ταχύ, Nicol. 14 φθονεῖ σεαυ[τῆι] Vér. PRM: φθονεῖς εἰναυ[τῆι] Nicol. Hadj.; num φθονεῖς σεαυ[τῆι] ? || τῶν καλῶν εἶναί τι σόν; interpunximus: τ. κ., εἰ. τι σόν; Nicol. (τί σον falso), Hadj.: τ. κ. εἰ. τι σόν Vér. PRM 15 φρονη[] Vér.: φρονη[] cett. || [σμι μείζον ἀνθρώπων] scr. Nicol. ([σμι μείζον ἐμ βίωι] prop. Peek, μείζον ἀνθρώπων Webst.; μὴ κατ' ἀνθρώπων Hadjist.): nil in lac. cett.: num μείζον ἢ κατ' ἀνδρα ? (de metro vid. infra adnot. ad loc.) 16 οὐ. γὰρ ἐσμ[ὲν πλὴν οὐκὰ πάντες βροτοί] prop. Peek, scr. *SEG* et (γὰρ ἐσμ[εν] etc.) Hadj.; οὐ. γὰρ ἐσμ[έν, ἄλλο ἢ γῆ καὶ οὐκὰ] scr. Nicol. coll. Eur. fr. 532: nil post γὰρ ἐσμ[εν] Vér. PRM.

E35

Τὴν δυνατὴν Νέμεσίη με θεὰν ἰδρύσατο τεύξας
 ἰερῶ ἐν τεμένει, τήνδε Δικαιοσύνην,
 3 ἦτις ἔφρον θῆρ ἰς ἀσεβεῖς, παρὰ δ' εὐσεβέ(ε)σων
 τοῖς τὰ δίκαια φρονεῖν εἰδόσιν ἰμὶ Τύχη,
 Φύλων Τρύφωνος εὐχῆμ.

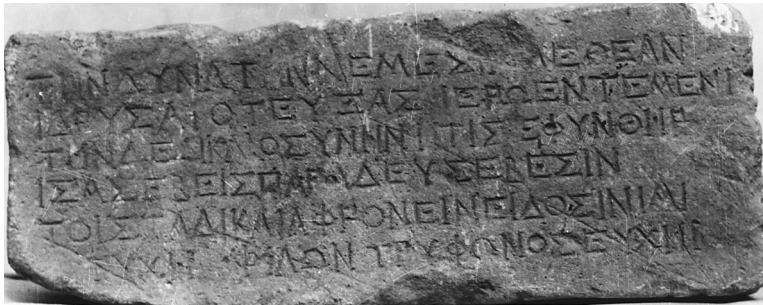
1 *Νέμεσιη* Mitf. (vid. et adnot. eius ad v.: “The last two letters in νέμεσιον, the first in με are damaged, but I and M can be read with certainty on the squeeze”) 2 *τεμένει*, interp. Hadj.: *τεμένει*- Mitf. 3 *εὐσεβέ(ε)σων* suppl. Mitf. (*εὐσεβέ(ε)σων* Hadj.) 4 *Τύχη*, interp. Mitf. Hadj. (fort. recte) 5 *εὐχῆμ* Hadj.: *εὐχῆ(ν)* Mitf. (vid. et adnot. eius ad v.: “The stone has EYXHI and not EYXHN”).

E36

Μοψαῖον κόνις ἦδε Ἀγαθοκλέα παῖδα κέκευθεν
 2 μεμιολόγων πάντων ἔξοχον ἐν χάρισι.
 Ἀγαθοκλίωνα βιολόγον.

Χατζηιωάννου, *ΑΚΕΠ* Δα' και Δβ' (1980) 102 (= Hadj.): κείμε. Nicolaou ὄ. π. ἀρ. 8 (μὲ διαφοροποιήσεις)· PRM, *TSal*² (1987) 193.

Βλ. και κριτ. – ἐρμην. παρατηρήσεις: J. και L. Robert, *BullÉ* 83 (1970) 477-78 ἀρ. 644, και 86 (1973) 191-92 ἀρ. 508 (= Rob.¹ / Rob.²)· K. E. Χατζηστεφάνου, «Κριτικὲς παρατηρήσεις και σχόλια σὲ Κυπριακὰ ἐπιγράμματα» (κείμενο ἀπὸ *ΑΚΕΠ*): ἀνακοίνωση στὸ Γ' Διεθνὲς Κυπριολογικὸ Συνεδριό (Λευκωσία 16-20 Ἰουλ. 1996), ὑπὸ ἐκδοση στὰ Πρακτικὰ τοῦ Συνεδρίου [: τόμ. Α' 161 κέ.](= Hadjist.)



E35 (ΚΥΠΡ. ΜΟΥΣΕΙΟ, I. G. 216)

E35

Τὴ δυνατὴ Νέμεση τὴ θεὰ ἐμὲ φιλοτεχνώντας ἀφιέρωσε
 στὸ ἱερό τὸ τέμενος, ἐτούτῃ τὴ Δικαιοσύνη,
 πού 'μαι ἀπ' τὴ φύση μου θεριὸ στοὺς ἀσεβεῖς, στοὺς δ' εὐσεβεῖς
 ὅσους τὰ δίκαια νὰ πράττουν ξέρουν εἶμαι Τύχη,
 ὁ Φίλων Τρύφωνος σ' ἐκπλήρωση τάματος.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

T. B. L. Mitford, "Religious Documents from Roman Cyprus", *JHS* 66 (1946) 24-25 ἀρ. 1 (μὲ φωτ.)

Χατζηιωάννου, *ΑΚΕΠ* Δα' και Δβ' (1980) 104.

E36

Τὸν γιὸ τοῦ Μόψου Ἄγαθοκλῆ ἡ σκόνῃ τούτῃ ἔχει σκεπάσει
 ἀπὸ τοὺς μιμολόγους ὄλους ἔξοχο στίς χάρες.
 Τὸν Ἄγαθοκλίωνα τὸν ἠθογράφο.

1 Ἀγαθοκλέα iam Dozon (qui autem ΑΓΑΘΟΚΛΕΑ in apogr. habet) 2 μμολόγων (pro μεμολόγων) Peek² post v. 2 Ἀγαθοκλίωνα βιολόγον Oberhammer Reich Peek¹ (adnot.): Ἀγαθοκλαίωνα βιόλογον Dozon Crusius (nil cett.).



F37: ΚΙΤΙΟΝ

(ΜΟΥΣΕΙΟ ΠΙΕΡΙΔΗ, Λάρνακα.
ΦΩΤ. ΙΩΑΝΝΑΣ ΚΑΤΣΙΑΜΗ)

E37

Ἐν ἀρώμασι καὶ στεφάνοι(ς) ῥοδίνοις
καὶ συνδόνι λεπτοφυῆ τρυφεροῶ,
3 οὔτω θέτε μ[ε], ἂν ἀποθά[νω].

Ἄλλο μηδέ[ν...] εἰ τι φέροσ[θαι...] νον δῶρο[ν. ἄλλο] μηδὲν κύ-
[ριον]. εὐψ[ύχει].

1 στεφάνοι(ς) Perd. (-ς) Peek); num στεφάνοις? (C supra 1 in fin. lin. secundae scriptum dubit. legimus) || ῥοδίνοις Perd. Hadj.: ῥοδινοῖς Peek 2 ¹ΚΙ | ΔΟΝΙ in lap. (νί inversum supra ἰῶτα in fin. lin. tert. scriptum est, vid. et apogr. Perd.) || λεπτοφυῆ τρυφεροῶ scripsimus; λεπτοφυῆ, τρυφεροῶ interp. Hadj.: λεπτοφυῆ τρυφεροῶ Peek; λεπτοφυῆ sed Τρυφεροῶ Perd. 3 οὔτω, μ[ε] et ἀποθά[] scripsimus: οὔτω, με et ἀποθά[] cett.; -[νω] suppl. Peek Quae post epigramma (vv. 1-3) sequuntur suppl. Peek (cf. et Perd., apogr.).

E38

Εἰ καὶ μοιρίδιον τέλος ἦγέ σε γῆς ὑπὸ κόλπους,
2 Σώπατρε σεμνέ θανόν, χαῖρε καὶ ἐν φθιμένοις.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

Dozon, *RA* 41 (1881) 124 (μὲ ἀπόγο.) [ἐπιστολή του δημοσιευμένη αὐτολεξεί στο ἄρθρο “Nouvelles archéologiques et Correspondances”, ὁ. π., σσ. 121-26: mois de février, par. A. B.]

F. Bücheler, *RhM* 36 (1881) 462-63 [“Miscellen. Ein griechischer Mimendichter und Mimenkünstler”]

E. Oberhammer, “Griechische Inschriften aus Cypern”, *SBAW* 1888 I 310-11 ἀρ. 2 (μὲ ἀπόγο.)

Reich, *Mimus* (1903) 825 (Zweiter Teil), πβ. καὶ σχόλιο στὴ σελ. 286 (Erster Teil)

Crusius, *HerM* (1914⁵) 149 ἀρ. IV

Peek, *GVI* (1955) 515, καὶ *GG* (1960) 253 (= Peek / Peek¹, Peek²)

Χατζηιωάννου, *ΑΚΕΠ Δα'* (1980) 106 καὶ σχόλ. Δβ' 106.

Βλ. ἐπίσης (ἐρμην. παρατηρήσεις): L. Robert, “Ἀρχαιολόγος”, *REG* 49 (1936) 239-40· G. Neumann, “Beitrage zum kyprischen XIV”, *Kadmos* 32 (1993) 39-49 (“44. ICS 385.1”, σελ. 47).

Ἐναφορὰ στὴν *AKvΓ*¹ / ^{1β} (1995/2008²) 102/140 μὲ σημ. 102.

E37

Σ' ἀρώματα καὶ στεφάνια ρόδινα
καὶ σὲ σεντόνι ἀραγνοῦφαντο ἀπαλὸ
ἔτσι ἀποθέστε με, ἂν ἀποθάνω.

(Ἄλλο τίποτε... μὴ φέρεις... δῶρο. Ἄλλο τίποτε νόμιμο δὲν εἶναι [ἀπαγόρευση ἐνταφιασμοῦ ἄλλου νεκροῦ στὸν ἴδιο τάφο;]. Χαῖρε.)

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

P. Perdrizet, “Notes sur Chypre”, *BCH* 20 (1896) 341-42 ἀρ. 8 (μὲ ἀπόγο.)

Peek, *GVI* (1955) 1201, βλ. καὶ *GG* (1960) 422 (στ. 1-3, χωρὶς κριτ. σύμβ.)

Χατζηιωάννου, *ΑΚΕΠ Δα'* καὶ Δβ' (1980) 112.

E38

Ἄν καὶ μοιραῖο τέλος σ' ἔφερε κάτω ἀπ' τῆς γῆς τοὺς κόλπους,
Σώπατρε σεμνὲ νεκρέ, χαίρε καὶ στοὺς ἀποθαμένους.

1 *μοιριδίον* et *κόλποις* Myres (falso) 2 *σεμνὲ θανών*, interp. Cesnola Kaibel Sakellariou Peek (σ. *θανών*, Cesnola et Sakellariou): *σεμνέ, θανών* interp. Myres et Hadjioannou (fort. recte, vid. infra ad loc.).

E39

Σεμνὸν ἀεὶ ζήσας βίοτον, μάκαρ Ἀρτεμίδωρε,
2 *σωφροσύνην διὰ σὴν χαῖρε καὶ ἐν φθιμένοις.*

2 *διὰ σὴν* (sine inc.) Kaibel Myres Peek: *διὰ σὴν*, interp. Cesnola (*διὰ σὴν*, scr.), Sakellariou et Hadjioannou.

E40

Κᾶν τροχάδην βαινῆς, φίλε ᾧ παροδεῖται, βαιὸν ἐπίσχες,
ἤρπασεν ἀθανάτων με χορός, τὸ δὲ σῶμα καλύπτει
γαῖα λαβοῦσα γέρας τοῦθ' ὃ δέδωκε πάλαι
ἢ γὰρ μοι ψυχὴ μὲν ἐς αἰθέρα καὶ Διὸς ἀυλάς,
5 *ὄστέα δ' εἰς Αἴδην ἄτροπος εἶλε νόμος.*
τοῦτ' ἔλαχον μέγα δῶρον ὑπ' αὐτῶν Οὐρανιῶνων
Εὐλάλιος, γαμικός μῦθος ἐνὶ φθιμένοις.

1 (ll. 1-2) *Κᾶν τροχάδην βαινῆς φίλε, | ᾧ παροδεῖται, βαιὸν ἐπίσχες* (= vv. 1-2) Perist.; unum versum put. cett. (vid. infra adnot. ad tit.); [*φίλε, ᾧ*] Sakell., [[*βαιὸν*]] Hadj. || *βαινῆς* scripsimus (-HC in lap.): *βαινῆς* vulgo || *παροδεῖται* Kaib. Peek Hadj.; -εἶται multi: *παροδεῖται* Welcker || *φίλ' ὀδίται* Cougny || *ἐπίσχες* (-ες) Perist., Cougny (*ἐπίσχ[ες]*); *ἐπίσχε* Peek: *ἐπίσχ[ου]* plerique (*ἐπίσχον* Welck. Sakell. Hadj.) 2 *ἤρπασεν ἀθανάτων με χορός* Perist. (: *ἤρπασεν*), Peek, Hadj. (: [*ἤρπασεν*]); *ἤ[ρπ]ασεν [ἀθ]ανά[των με] χορός* LBW, cf. Sakell. (*ἤ[ρπ]ασεν [ἀθ]ανά[των με χ]ορός*); *ἤρ[ε μ]ἐν ἀθανά[των] με χορός* Oberh.: *ἤβης εν[θ]ανα.....χορός* Welck.; *ἤβησεν.ανα.....χορός* Vidua Boeckh; alii alia 3 interp. alii aliter (vid. infra adnot. ad loc.) || *πάλαι* plerique: *πάλ[ιν]* Boeckh (adnot.); *πάλιν* Cougny 4 *ἢ* plerique: [*B*]ἢ Boeckh Cougny 6 *ἔλαχον* vulgo: *ἔλαχον* (: EALXON leg.) Peek || *Οὐρανιῶνων* vel *οὐρανιῶνων* edd. (vid. infra s.v.) 7 *Εὐλάλιος, γ.* Welcker Kaibel Peek Hadj.; *Εὐλάλιος γ.* Oberh.: *Εὐλάλιος γαμικός*, Boeckh LBW Cougny; *Εὐλάλιος Γαμικός*, Sakell. Perist.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

G. C. Ceccaldi, “Nouvelles Inscriptions grecques de Chypre”, *RA* 29 (1875) 98 ἄρ. 4· Cesnola, *Cyprus* (1877/1878², 1991) 430-31 ἄρ. 40, καὶ *Atlas* III (1903) pl. CXLVIII· Kaibel, *EGr* (1878/1965) 288b [σελ. XI]· Σακελλαρίου, *Κυπρ.* Α' (1890/1991) 40 ἄρ. 7 [καταλογόδη]· Myres, *HCC* (1914) 1930· Peek, *GVI* (1955) 1403· Χατζηιωάννου, *ΑΚΕΠ Δα' καὶ Δβ'* (1980) 113.

E39

Σεμνή πάντα σὸν ἔζησες ζωή, μακαριστὲ Ἄρτεμίδωρε,
γιὰ τὴ δική σου σωφροσύνη χαίρε καὶ στοὺς ἀποθαμένους.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

G. C. Ceccaldi, “Nouvelles Inscriptions grecques de Chypre”, *RA* 29 (1875) 97-98 ἄρ. 3· Cesnola, *Cyprus* (1877/1878², 1991) 430 ἄρ. 39, καὶ *Atlas* III (1903) suppl. ἄρ. 16· Kaibel, *EGr* (1878/1965) 288a [σελ. XI]· Σακελλαρίου, *Κυπρ.* Α' (1870/1991) 40 ἄρ. 6 [καταλογόδη]· Myres, *HCC* (1914) 193· Peek, *GVI* (1955) 1405· Χατζηιωάννου, *ΑΚΕΠ Δα' καὶ Δβ'* (1980) 115.

E40

Κι ἂν προχωρεῖς τροχάδην, φίλε διαβάτη, λίγο στάσου.
Μὲ ἄρπαξε χορὸς τῶν ἀθανάτων· τὸ σῶμα μου καλύπτει
ἡ γῆ, ὡς γέρας παίρνοντας ὅ,τι παλιὰ ἔχει δώσει·
γιατὶ ἡ ψυχὴ μου στὸν αἰθέρα καὶ στοῦ Δία τις αὐλές,
μὰ τὰ ὄσα στὸν Ἄδη ἄτρεπτος ἐπῆρε νόμος.
Τοῦτο μεγάλο δῶρο ἀπ' τοὺς Οὐράνιους τοὺς ἴδιους κέρδισα
ὁ Εὐλάλιος, σὲ γάμου ἡλικία μοναδικὸς μέσ' στοὺς νεκρούς.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

Welcker, *SyEG* (1828) 34, καὶ *SyEG (Abw)* (1829) 34 [μὲ ἀναφορὰ στὴν παλαιότερη βιβλιογραφία: Richter, Vidua, Hermann]
Boeckh, *CIG* II (1843) 2647 [μὲ ἀναφορὰ στὴν παλαιότερη βιβλιογραφία]
LBW, *VArch* III (1870) 2771
Kaibel, *EGr* (1878/1965) 288
E. Oberhammer, “Griechische Inschriften aus Cypern”, *SBAW* 1888 I 315-17 ἄρ. 5
[μὲ ἀναφορὰ στὴν παλαιότερη βιβλιογραφία]
Cougny, *ErAP* (1890) 2.245
Σακελλαρίου, *Κυπρ.* Α' (1890/1991) 213
Περισσιάνης, *Γεν. Ἰστ.* (1910/1995) 707-10
Peek, *GVI* (1955) 1325
Χατζηιωάννου, *ΑΚΕΠ Δα' καὶ Δβ'* (1980) 110.
Βλ. ἐπίσης Engel, *Kypros* I (1841) 162.

E41

Ἐννέ' ἐγὼ ζήσας λυκαβάντων ἤματα μόνων,
 ἤλθον ὑποχθονίους ἀέλιον προλιπών,
 ἐν δάκρυσιν γενέταν χ[αῖ μ]ατέρα καὶ στοναχαῖσιν
 4 λείψας· οὖνομα δὲ ψιλὸν ἔρεῖ τίς ἔφην.
 (α)ία[ῖ], Χάριμε χρῆστέ, χαῖρε.

1 ἤματα *SEG*: ἤματα Mitf.¹ Vér. || μόνων Mitf.¹, it. *SEG* Vér.: πάντα Hadj. (falso) 2 ἀέλιον prop. Mitf.² et Bousq., it. *SEG* et (ἀέλιον) Vér.: <τόν> μελεόν (et προλιπών sine inc.) Mitf.¹ 3 χ[αῖ μ]ατέρα prop. Mitf.² et Bousq., it. *SEG* Vér. 4 λείψας· οὖ. δέ ψ. interp. *SEG* Vér.: λείψας οὖ. δέ ψ. Mitf.¹ || ψιλὸν scripsimus; ψιλόν, Bousq.: ψιλός Mitf.¹ *SEG*; ψιλός Vér. || ἔρεῖ τίς ἔφην (sed -ός) *SEG* Vér.: ἔρεῖ τίς ἔφην (falso) Mitf.¹ unde ἔρεῖ τίς ἔφην Hadj.; ἔρεῖ τίς, ἔφην prop. Bousq. (fort. οὖνομα δὲ ψιλός, ἔρεῖ τίς, ἔφην: vid. infra adnot. ad loc.) (5) (α)ία[ῖ] suppl. Mitf.¹, it. cett.

E42

Εὐδοκίας τόδε σῆμα πέλει γλυκερὸν μετὰ φένγος,
 ἧς κλέος ἀθάνατον λάμπ(ε)τε σωφροσύνης·
 3 ἀλλ' ἐκρίθη βιότου γλυκερὸν τέλος ἐν μερόπτεσσι
 πᾶσιν ὃ τοῦτο φυγεῖν οὐπότ' ἐτις δύναται.

1 φένγος Karageorghis, it. *SEG* et Hadjioannou: φέ(γ)γος Nicolaou 2 λάμπ(ε)τε *SEG* (λάμπ(ε)τε, ΛΑΜΠΙΣΤΕ in lap.); λάμπ(ε)τε dubit. Karageorghis (adnot.: “faut-il entendre λάμπ(ε)τε comme une graphie de λάμπεται?”), it. Nicolaou: λάμπ(ετο) Hadjioannou (sed in multis inscriptionibus aetatis nostrae -ε pro -αι legitur, e.g. *IKour* 133.21, 136.18 al. ἐναντιωθῆνε, 130.14 al. δύνωντε, al. sim., cf. *GVI* 1903.12-13 κέκρυπτε | σώμα, etc.) 4 ὃ τοῦτο φυγεῖν Karageorghis, it. *SEG*; ὃ, τοῦτο φυγεῖν, Hadjioannou: ὃ, τοῦτο φυγεῖν Nicolaou (acc. Hadjioannou).

E41

Ἐννιά ἐγὼ σὰν ἔζησα χρονῶν ἡμέρες μόνο
 ἦλθα στὸν Κάτω κόσμῳ πρόωρα ἀφήνοντας τὸν ἥλιο,
 μέσα στὰ δάκρυα πατέρα μάνα καὶ μέσ' στοὺς στεναγμοὺς
 ἀφήνοντας· καὶ τὸ ὄνομα γυμνὸ θὰ λείει ποιὸς ἦμιον.
 Ωἰμέ, Χάριμε χρηστέ, χαῖρε.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

Mitford, *FCECy* (1961) 132-33 ἀρ. 32 καὶ pl. 47.32 (: Mitf.¹)·

SEG 20 (1964) 85 ἀρ. 299, μὲ νέες ἀναγνώσεις-γραφεὺς Mitford καὶ Bousquet
 (*SEG* / Mitf.², Bousq.)

Vérilhac, *Παιδες ἄωροι* I (1978) 185-86 ἀρ. 119 καὶ pl. 10.119, βλ. καὶ Π.ii

Χατζηωάννου, *ΑΚΕΠ* Δα' καὶ Δβ' (1980) 94 (: κείμενο Mitf.¹, μὲ ἐλάχιστες
 ἀποκλίσεις).

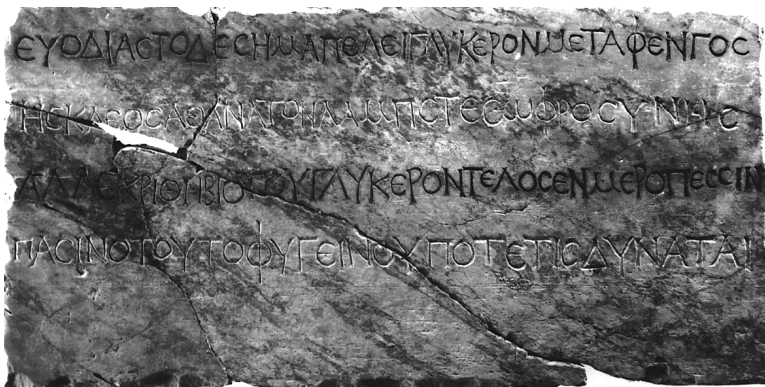
[Μνεία: J. καὶ L. Robert, *BullÉ* 75 (1962) 211 ἀρ. 339.]

E42

Τῆς Εὐδοκίας τὸ μνημα εἶν' ἐτοῦτο μὲ τὸ γλυκὸ τὸ φῶς,
 ποὺ ἀθάνατη τῆς σωφροσύνης της ἦ φήμη λάμπει·
 μὰ τῆς ζωῆς τέλος γλυκὸ γιὰ τοὺς θνητοὺς ἐκριθῆ
 ὅλους· αὐτὸ ἀκριβῶς ποτὲ κανεῖς δὲν ἔμπορεῖ νὰ τ' ἀποφύγει.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

V. Karageorghis, “Chronique des fouilles et découvertes archéologiques à Chypre en 1965”, *BCH* 90 (1966) 324-25 ἀρ. 14 καὶ fig. 64· Nicolaou, *ICA*⁵ (1966) 56-57 ἀρ. 2 καὶ pl. XII.2· *SEG* 25 (1971) 310 ἀρ. 1117· Χατζηωάννου, *ΑΚΕΠ* Δα' καὶ Δβ' (1980) 114· [Μνεία: J. καὶ L. Robert, *BullÉ* 80 (1967) 558 ἀρ. 656 καὶ 559 ἀρ. 659.]



E43

[Οὐ] μὲν ἔδι σε καλ[εῖ]ν λυγρὰ σώματα, κοίρανε Πλούτων,
 νήπια πρὸς ζοφερόν χωρον ἀποφθιμένων
 3 ἥρπασας ἐγ μαζῶν ματέρος Ἀσβόλιον.

1 [Οὐ] (“[leaf ? Οὐ]”) et καλ[εῖ]ν suppl. Mitford (adnotans: “L. 1: letters large and widely spaced. Despite this the lacuna can hardly be less than four letters in length, and is doubtless to be completed by the addition of a leaf” et “L. 2: three letters, *karra alpha lambda*, the first and last slightly damaged, are given by the isolated fragment”, sc. not shown in fig. 22), it. omnes; καλ[εῖ]ν scripsimus || σώματα post Peristianis (*Inv.*) scr. Mitford (σώματα, adnotans: “The two letters for which I am indebted to the Inventory are underscored”), it. omnes (σώμα[τα]?) || Πλούτων: Υ inter Ο et Τ in lap. subscriptum 3 Ἀσβόλιον Mitford: Ἀσβόλιον Peek Vérilhac (*Ἀσβόλιον* Hadjiioannou).



E43: ΣΟΛΟΙ (ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ, I. G. 2)

(λείπει ένα μικρό απόσπ. στην άρχη τῆς
 β' γραμμῆς, με τὰ γράμματα ΚΑΛ)

E44

[- Ὡ - Ὡ -] νεκύων κατατεθνιουσῶν
 [- Ὡ - Ὡ - Ὡ] ἀρίστου συμβίον κεδνής
 [- Ὡ - Ὡ - Ὡ - Ὡ -] γον ἔπος μοι
 [- Ὡ - Ὡ - Ὡ - Ὡ] πευξα χαράξας
 5 [- Ὡ - Ὡ - Ὡ -] γαμετῆς ποτ' ἀκοίτης·
 ὄστέα κατθέμε[ρος δ' ἐν]ὶ χώ[ν]ῃ λαϊνοτεύνκτω
 Ἀρτεμίδωρος ἐγώ[ν] ᾧ[δε] ἀμφοτέρας ἐκόμισσα,
 ἐλπόμενος κλυτὸς εἰς εὔνιδα τήνδε τεθῆναι.

E43

Δὲν ἔπρεπε κορμιὰ ἀδύναμα νὰ παίρνεις, ἀφέντη Πλούτων,
νήπια στὸν ζοφερὸ τὸν χῶρο τῶν ἀποθαμένων
ἄρπαξες ἀπ' τὰ βυζιὰ τῆς μάνας τὸν Ἄσβόλιο.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

Mitford, *NIRCy* (1950) 41-42 ἀρ. 21 καὶ fig. 22, ὅπου “small fragment not shown”
(μὲ τὴ βοήθεια χειρόγραφου εὐρετηρίου τοῦ *KM* ἀπὸ τὸν Ἰ. Κ. Περιστιάνη:
“*CM Inv.* iii, p. 35”)

Peek, *GVI* (1955) 1598

Vérilhac, *Παῖδες ἄωροι* I (1978) 227-28 ἀρ. 155 καὶ pl. 26.78, βλ. καὶ II 195 (§ 93)
Χατζηιωάννου, *ΑΚΕΠ Δα' καὶ Δβ'* (1980) 111.

[Σχόλιο γιὰ τὸ ὄνομα: J. καὶ L. Robert, *BullE* 64 (1951) 203, ἀρ. 236 N. 20.]



E44: ΣΟΛΟΙ
(ΝΑΟΣ ΑΓ. ΜΑΜΑΝΤΟΣ, ΜΟΡΦΟΥ)

E44

[– – – – –] νεκρῶν ἀποθαμένων
[– – – – –] ἄριστου συντροφισσας ἀγαπητῆς
[– – – – –] κενοῦ (;) ἔπους σὲ μένα
[– – – – –] κατασκευάσα χαράζοντας
[– – – – –] τῆς νόμμης συζύγου κάποτε ὁμόκλιнос·
τὰ ὅσα δ' ἐναποθέοντας σὲ θήκη μέσα πετροοκάλιστη
ὁ Ἄρτεμίδωρος ἐγὼ ἐδῶ τις δυό τους κήδεψα,
ἐλπίζοντας ἕξακουστός στὴν κατοικία τούτη νὰ ἀποτεθῶ.

1 (ΕΣΤΙΝ ΦΕΙΔΩ) suppl. Tsikn. || ΚΑΤΑΤΕΘΝΙΟΥΣΩΝ Tsikn. (*κατατεθνιουσῶν* pro *κατατεθνησῶν* legendum): *κατατ[ε]θνηῶτων* Mitf. 2 (ΑΙΔΟΙΗΣ ΓΛΑΥΚΗΣ) suppl. Tsikn. || *ἀρίστον* dubit. legimus; *ἀρίστον* Mitf.: ΑΡΙΣΗΜΟΥ Tsikn. || ΣΥΜΒΙΟΥ ΚΕΔΝΗΣ Tsikn.: nil post *ἀρίστον* Mitford 3 (ΗΝ ΔΗ ΜΟΙΡ' ΕΛΑΜΑΣΣΕ ΚΑΙ ΩΡΣΕ ΠΟ)ΝΟ(ΥΣ ΔΕΙΝ)ΟΥΣ ΜΟΙ Tsikn. ||]*γον* *ἔπρους μοι* dubit. scripsimus:]*μοι* solum Mitford 4 (ΜΝΗΜΑ ΔΕ ΛΑΪΝΟΝ ΩΔΕ ΤΕΛΕΙΟΝ) ΕΤΕΥΞΑ ΧΑΡΑΞΑΣ Tsikn.; *ἔ]τρευξα* vel]*τρυῖξα χαράξας* legendum: *αὐ]τράς* dubit. Mitf. 5 (ΟΦΡΑ ΦΙΛΗΣ ΦΟΙΒΗΣ ΚΥΔΡΗΣ) ΓΑΜΕΤΗΣ ΠΟΤ' ΑΚΟΙΤΗΣ Tsikn.; *γαμετῆς ποτ' ἀκοίτης* sine dubitatione legimus: *γαμετῆς ποτὶ κοίταις* Mitf. 6 *ὀστέα* legimus; *ὀστέα* Mitf.: (Ο)ΣΤΕΑ Tsikn. || *κατθέμε[νος δ' ἐνὶ] χά[ν]η* dubit. Mitf. (*κατθ-* legimus): (ΣΥΝΘΕΙΩ Γ' ΕΙΝ ΟΥ)ΔΩ ΤΗΔ' Tsikn. || *λαϊνοτεύκτω* Mitf. (recte): ΑΙΝΟΤΕΥΚΤΩ Tsikn. 7 *ἐγὼ[ν]* *ῶ[δε]* nos; ΕΓΩ (ΤΗ)Δ' Tsikn.: *ἐγὼ [κόνω]* Mitf. || ΑΜΦΟΤΕΡΑΣ Tsikn. (*ἀμφοτέρως* indubitanter scribendum): *ἀμφοτέρως* Mitf. 8 *κλυτὸς* Mitf.: ΚΑΥΤΟΣ Tsikn. || ΕΙΣ ΕΥΝΙΔΑ ΤΗΝΔΕ ΤΕΘΗΝΑΙ Tsikn. (*εἰς εὔνιδα τήνδε τεθῆναι* sine dubitatione): *εἰς ἔδο[α]να (ταῦτ')* (“On the stone ΤΗΝΔ”) *ἐτέθη* Mitf. (falso).

*E45

*ᾧ*Ωδε Πάφον γέννημα, σοφοῖς ἐπ(ι)εἰκελος ἀνῆρ,
κεῖμαι, Ῥωμαίων σπέρμα πολυκτεάνων,
 3 *κλη*ζόμενος Δέκμος Σερονίλιος, εἰς ἔτη ἑλ)θ(ὼν
ἐννέα πον δεκάδων καὶ τρία, ὡς ἔλεγον.

1 *ᾧ*Ωδε Πάφον post Pick. scr. Peek, et nos dubit.: *ᾧδ' Ἐπάφον* cett. || ἐπ(ι)εἰκελος (metri gratia) plerique (*ἐπιεἰκελος* Jacobs Cougny) 3 *κλη*ζόμενος scripsimus; ΚΛΗΖΟΜΕΝΟΣ Mommsen: *κλη*(ζ)όμενος, *κλη*[ζ]όμενος, *κλη*ζόμενος cett. (ΚΛΗΤΟΜΕΝΟΣ in lap.) || ΕΛΩΩΝ (pro ΕΛΘΩΝ) in lap. (De poeta vid. infra adnot. ad titulum).

E46

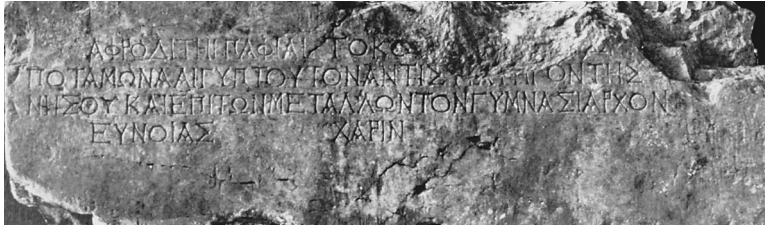
a *Ἀφροδείτη Παφία*
 1 [N]έστορα τῆι Παφίῃ τὸν αἰοίδιμον ἢ φιλόμουσ[ος]
Ῥηγῖνα σθεναρῶν ἐξ ὑπάτων ὑπάτη.

a *Ἀφροδείτη* GHJ, Cagnat et omnes post eum (-*τη* Fraser, -*τη* cett.): *Ἀφροδίτη* Sakellariou || *Παφία* Fraser: *Παφία* cett. 1 [N]έστορα Fraser; [N]έστορα Guarducci Robert: *Νέστορα* cett. || *τῆι Παφίῃ* scripsimus (vid. GHJ apogr. et infra

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

Mitford (με τὴ συνεργασία W. Peek), *NIRCy* (1950) 42-43 ἀρ. 21 καὶ fig. 23, ἀπὸ παλαιὸ ἀντίγραφο καὶ ἔκτυπο τοῦ *KM* (“In 1910 ...the inscription was copied by C. Thomasides, a local school master, and a plaster-cast taken”)

Ἰ. Τοικνόπουλος, στὸ: Νεάρχου Κληρίδη, Ὁ *Μεγαλομάστερς Ἄγιος Μάμας* (Μόρφου Κύπρου, 1963), σσ. 13-14.



ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΠΑΛΛΙΠΑΦΟΥ (ΜΟΥΣ. ΠΑΦΟΥ, R. R. 24)
(ΦΩΤ. Τ. ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΥ, ΑΠΟ: NICOLAΟΥ, *CIS* PL. XXXI. a)

*E45

Ἔδωδά τῆς Πάφου γέννημα, μὲ τοὺς σοφοὺς ὀλόμοιους ἄντρας,
κεῖμαι, Ρωμαίων σπέρμα πολυπλούτων,
ὁ ξακουστός ὁ Δέκιμος ὁ Σερούιλιος, σὲ χρόνια πού ἴφτασε
δεκάδες κάπου ἔννια καὶ τρία, καθὼς ἔλεγαν.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

Jacobs, *AGr* II (1814) 388 (σελ. 878, βλ. καὶ III σελ. 963)· Boeckh – Franz, *CIG* III (1853) 5821 (μὲ παλαιότερη βιβλιογραφία)· Kaibel, *EGr* (1878/1965) 592, καὶ *IG* XIV (1890) 809 (μὲ παλαιότ. βιβλ.)· Mommsen, *CIL* XI (1883) 1497 [= *IRN* (1852) 2907]· Cougny, *EpAP* (1890) 2.322 (σελ. 143, καὶ 248 μὲ παλαιότ. βιβλ.)· Peek, *GVI* (1955) 435 (μὲ ἀναφορὰ στὸν Pick.).

E46

Στὴν Ἀφροδίτη τὴν Παφία
Τὸν Νέστορα στὴν Παφία τὸν ξακουστὸν αἰοιδὸ ἢ φιλόμουση
Ρηγίνα ἀπὸ σθεναροὺς ὑπάτους ὕπατη.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

GHJ, *IKAm* (1888) 246 ἀρ. 86 (μὲ ἀπόγρ.)
Σακελλαρίου, *Κυπρ. Α'* (1890/1991) 104 ἀρ. 105

adnot. s.v.); τῆι Παφίῃ Fraser: τῆ Παφίῃ cett. || φιλόμουνο[ος] suppl. GHJ, it. omnes, nisi quod φιλόμουνο[ος] scr. Fraser (et nos) et φιλόμουνο[ος] Hadjioannou.



ΕΠΙΓΡΑΦΗ
ΠΑΦΟΥ
(ΜΟΥΣΕΙΟ
ΚΟΥΚΛΙΩΝ,
R. R. 18)

E47

Παφιανὸς Πάφιος τῆδ' ὑπὸ γῆι λέλιμε
2 κωμωδὸς λυφθεὶς τὸν βίοντον στέφανον.

1 τῆδ' ὑπὸ γῆι haesitanter scripsimus (num τῆδε ὑπὸ γῆι?); τῆδ' ὑπὸ γῆι Peek; τῆ[δ'] ὑπὸ γῆι Kaibel²: τῆδ' ὑπὸ γῆι cett. (τῆδ' Engel); sed vid. apogr. et app. cr. Kaibel², cf. Engel et Boeckh – Franz (vid. infra adnot. ad titulum) || λέλιμε scripsimus (ita in lap., vid. apogr. et adnot. Engel Boeckh – Franz Kaibel², cf. adnot. Welcker [“Pro λέλιμαι, a Dorvilio ad Charit. VI. 6 restituto, Gualterus habet ΛΕΛΙΜΑΙ, in secunda ΛΕΛΙΜΕ”], Kaibel¹ et Peek [“ΛΕΛΙΜΕ”], et vid. infra adnot. ad titulum): λέλ[υ]με Boeckh – Franz Kaibel¹, λέλιμε Peek, λέλιμε Hadjioannou; λέλ[υ]μαι Kaibel² (adnotans “an κέλιμαι?”), λέλιμαι Engel Welcker (sed κέλιμα Muratorius) 2 κωμωδὸς in lap.: κωμωδός scr. edd. omnes || λυφθεὶς in lap., it. edd. plerique: λυφθεὶς scr. Engel et Welcker (sed vid. adnot. eorum, et infra adnot. ad titulum et ad v. 2 s.v.)

E48

[Κρί]σπιον εἰκοσέτη, χρυσέω[ι κ]οσ[μ]ούμενον ἦθει,
μ[ου]νογενῆ, τοκέων βάκτρον ἐν ἀμφοτέρων,
ᾧ λῆσε συνθραύσας δαίμων βαρύς· οἱ δὲ φέρονται
ἀσκέπτωνι γονῆι γῆρας ἐρειδόμενοι,
5 Τερτία ἦδ' ὁ τάλας Διονύσιος, οὗς ἀτέκμαρτος
δεῖγμα Τύχη θνητοῖς θῆκεν ἀνωμαλιῶν.
ἦ ῥα θεοῖς οὐκ ἔστι βροτῶν λόγος, ἀλλ' ἄτε θῆρες
αὐτομάτῳ ζωῆι κυρόμεθ' ἢ θανάτῳ.

1 [Κρί]σπιον suppl. Wadd., it. plerique: Τέρτιον Peek || εἰκοσέτη (ΕΙΚΟΣΕΤΗ apogr.) Newt., it. Peek (εἰκοσετῆ Peek²), Hadj.; εἰκοσέ[τη] Kaib. (“ΕΙΚΟΣΕΠΙ cor-rexi”): -εικος ἐπὶ LBW (ΣΠΙΟΝΕΙΚΟΣΕΠΙ apogr.: ..σπιονεικος ἐπὶ) || χρυσέω[ι

Cagnat, *ICR* III (1906) 958

M. Guarducci, “Ancora intorno all’ iscrizione ostiense del poeta L. Settimio Nestore”, *RFIC* 20 (1942) 131-35

Χατζηιωάννου, *ΑΚΕΠ Δα’ και Δβ’* (1980) 103

P. M. Fraser, “A Dedication to L. Septimius Nestor at Old Paphos”, *RDAC* 1984 278-79 (ἀπό τὸ ἀπόγρα. GHJ).

Βλ. ἐπίσης F. Bücheler, “Prosopographica”, *RhM* 63 (1908) 190-91 ἄρ. IV = *Kl. Schr.* III (1965) 384 ἄρ. IV (: *Νέστορα κ. λπ., χωρὶς κριτ. σύμβολα*), καὶ J. et L. Robert, *BullÉ* 57 (1944) 239-41 ἄρ. 205 (κείμενο M. Guarducci). [Σχολιασμός στὸ *SEG* 34 (1984) 396 ἄρ. 1426. Βλ. καὶ Mitford, *IKour* (1971) σσ. 183-84.]

E47

Ὁ Παφίανός ὁ Πάφιος κάτω ἅπ’ τὸ χῶμα τοῦτο λειώνω
ὁ κωμωδὸς ποῦ τοῦ ἔλειψε τοῦ βίου τὸ στεφάνι.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

Engel, *Kypros* I 1841) 716 (ἀπὸ “d’Orville zum Chariton 6,6. S. 544”)

Fr. Th. Welcker, “Epigrammatum Graecorum Spicilegium tertium”, *RhM* 1 (1842) 209 ἄρ. 18 (μὲ παλαιότερη βιβλιογραφία: Gualterus, Muratorius, Dorvillius)

Boeckh, *CIG* III (1853) 5629 (ab A. Boeckhio et I. Franzio, μὲ παλαιότ. βιβλιογρ.: Gualterus, Castellus, Luchsius – Muratorius, Dorvillius, Martorellus, al.)

Kaibel, *EGr* (1878/1965) 605 (Kaibel¹), καὶ *IGIS* (1890) 411 (Kaibel², μὲ παλαιότ. βιβλιογρ.: Gualterus, Torremuzza, Luchsius – Muratorius, Dorvillius)

Peek, *GVI* (1955) 466

Χατζηιωάννου, *ΑΚΕΠ Δα’ και Δβ’* (1980) 107.

[Μνεῖα – σχολιασμός στὴν *ΑΚυΓ^{1/1β}* (1995/2008²) 102/140 μὲ σημ. 102.]

E48

Τὸν Κρίσπιο εἴκοσι χρόνων, χρυσὸ ποῦ τὸν κοσμοῦσε ἦθος,
μονογενῆ, τῶν γεννητόρων στήριγμα μοναδικὸ τῶν δυό,
ἀφάνισε συντριβοντας δαίμων βαρύνς· κι ἐτοῦτοι σέρονται
σὲ ἀστήρικτη γενιὰ στηρίζοντας τὸ γῆρας,
ἦ Τερτία κι ὁ ταλαίπωρος Διονύσης, ποῦ ἀπρόσμενη
γιὰ τοὺς θνητοὺς δεῖγμ’ ἀνωμαλιῶν ἔκαμ’ ἦ Τύχη.
Ἄλῆθεια, στοὺς θεοὺς δὲν εἶναι τῶν ἀνθρώπων λόγος, μὰ σὰν θεριά
σ’ αὐτόματη ζωὴ συρόμαστε ἦ θάνατο.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

LBW, *VArch* III (1870) 2790, μὲ ἀντίγραφο ἀπὸ ἔκτυπο τοῦ Δ. Πιερίδη (κείμενο μὲ πολλὰ κενά)

(num -έω?) κ[ροσ]μ[ού]μενον ἦθει] scripsimus (vid. apogr. Newt. ΧΡΥCΕΩ ΟC et Peek¹ adnot. “χρυσέω μ[η]COC — — — Hicks. *Peek”); χρ[ου]σ[έ]ω κοσμο[ύ]μενον ἦθει] Hadj. (ΧΡΥCΟ[.....] apogr.: χρουσο..... LBW, χρουσέω ? — — — scr. Newton); χρουσέωι κοσμο[ύ]μενον ἦθει] Peek (χρ[ου]σέω Peek²): χρ[ου]σ[έ]ης θεοῦ ὄντα πολίταν] prop. Wilam., it. Kaib. 2 μ[ου]ν[ο]γεν[η]ν scripsimus, μ[ου]ν[ο]γεν[η] Neut. (Ἰ ΟΓΕΝΗ apogr., sed adnot. “I can see the letter preceding ΟΓΕΝ is not P but N”) et Hadj.; μ[ου]ν[ο]γεν[η] Peek¹ (μουνογεν[η] Peek²): [Κυ]προγεν[η] Kaibel ([...]ΠΡΟΓΕΝΗ apogr. LBW) || τοκέων Newt., it. Peek Hadj.: το[κ]έων Kaibel; -τορεων (γενητορέων) LBW || βάκτρον ἐν ἄ. scripsimus; βάκτρον ἐν ἄ. Newt. (sed ΒΑΚΙΡΟΝ- in apogr.), it. Peek: βά[κ]τρον ἐν ἀμφοτέρων] Hadj.; βά[κ]τρον.....] Kaib., solum β[α] (ΒΑ[.....]ΜΝΑΜ[.....] in apogr.) LBW 3 ὤλεσε Newt., it. Peek: [ἦ]ρα]σε β[α] [έκ]λα]σε Kaib. Hadj. || βαρύς interp. Peek: βαρύς, cett. (βαρύς, Newt.) || οἱ δὲ φέρονται Newt. Peek Hadj.: οἱ δ’ ἐ[φ]έρον[το] scr. Kaib. (“ἐφέροντο Buecheler”); οἱ δὲ [γ]έροντ[ες] (ΟΙΔΕ[.]ΕΡΟΝΤ[...]) apogr.) LBW 4 ἀσκέπωνι γονῆι Newt. Peek (ἀσκήπωνι Peek²): [ὠ]ς σκείπωνι γονῆ (-ΓΟΝΗ apogr.) LBW; [ὠ]ς σ. γονῆ]ς] Kaib. (“Wilamowitz... correxit”), it. Hadj.; [οὐ] σ. γονῆς prop. Hadjist. 5 Τερτία ἦδ’ Newt. Peek Hadj.; Τερτία [ἦ]δ’ Kaib. (“Wilamowitz... correxit”): Τερτίαν δ’ LBW || Δ., οὐς ἀτέκμαρος Neut. (sine interp.) et Peek: Δ. αἰμί[ου] ἦθους] Kaib., unde -ἦθου] Hadj.; ΔΙΟΝΥCΙΟCΟΥCΑΙCΙΜ[.....] apogr. (Διονύσιος solum scr.) LBW 6 ἀνωμαλιῶν. scripsimus: ΑΝΩΜΑΛΙΩΙ apogr. (ἀνωμαλιῶ[ν] scr.) Newt.; ἀνωμαλι(ῶ)ν. Peek (adnot. “ΑΝΩΜΑΛΙΗΝ Verb. Peek”, -ῶν. scr. Peek²): ἀνωμαλίην LBW, (-ίην.) Kaib. et Hadj.; ἀνωμαλῆς prop. Hadjist. 7 ἀλλ’ ἄτε θῆρες Newt. Peek: ἀλλὰ τ[υχ]όντες Kaib. Hadj.; ἀλλὰ τ[...]ντες LBW 8 αὐτομάτωι Newt. (-φ scr., -ΩI apogr.), it. Peek (-φ Peek²): αὐτόματ[οι] Kaib., αὐτόματοι Hadj.; αὐτοματ[...]] LBW || ζωῆι (-ῆ, -ΗI apogr.) Newt., it. Peek (-ῆι Peek²) et Hadj. (-ῆ): ζωῆν LBW Kaib. || κρομέθ’ Newt., it. Hadj. (et nos coll. Ω 530): συρόμεθ’ Peek; εὔρομέθ’] Kaib., ΕΥΡΟΜΕΟ LBW apogr. || θανάτωι (-φ, ΩI apogr.) Newt., it. Peek (-φ Peek²); θανάτ[ω] Hadj.: [θ]άνα[των] Kaib., CΑΝΑ[.....] apogr. Newt.

E49

³Ω τέκνον, δς πᾶσιν τε βροτοῖς) πᾶ{ι}σίν τε θεοῖσιν
 ζηλωτὸς ἐγένον καὶ ἐπίφθονος (δ)ν λάχε δαίμων
 νῦν δέ σε ὁ σπειράς καὶ ἦ (σε) τεκοῦσά τε μήτηρ
 πενθοῦσιν, τὴν σὴν μολπὴν ζητοῦντες ἐν οἴκωι
 5 καὶ τὴν σὴν ἠράτην, ἣν Ἄϊδας κατέχει,
 καὶ τοὺς ὑμήλικας, οἳ μητὰ σοῦ ἐγένοντο, εἰσορῶντες
 κλαίουσιν μνήμηι: σὰ δὲ ὀσοτᾶ γαῖα καλύπτει.

1 ὦ τέκνον scripsimus, ὦ τέκνον Peek Vér.: τέκνον Rob. (TEKNON Phil.) || βροτοῖς) Peek, βροτοῖς) Vér.: βροτοῖς Rob. (ΒΡΟΤΟΙ Phil.) || πᾶ{ι}σίν (πᾶ(ι)σιν) Vér.¹: πᾶσιν Rob. (ΠΑΙCΙΝ Phil.) et Peek (ΠΑΙCΙΝ adnot.), πᾶσιν Vér.² || θεοῖσιν legimus; θεοῖσιν scr. Rob. (sed ΘΕΙCΙCΙΝ Phil.) et Peek (sed ΘΕΙΟΙCΙΝ adnot.): Θε(ι)οῖσιν Vér.¹ (sed ΘΕΙCΙΝ adnot.), θε(ο)ῖσιν Vér.² 2 (δ)ν (ΕΠΙΦΘΟΝΟCΗΑΧΕ

Kaibel, *EGr* (1878/1965) 257 (με ἀναφορά στους Waddington, Wilamowitz, Buecheler)

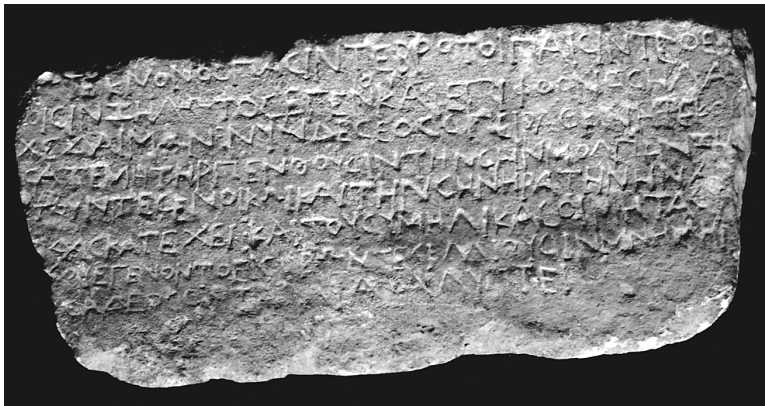
Newton, *GIBM* II (1883) 390, με ἀπόγραφο

Couigny, *EpAP* (1890) 2.391 (κείμενο ἀπὸ Kaibel, με μικρὲς διαφοροποιήσεις)

Peek, *GVI* (1955) 857, καὶ *GG* (1960) 308 (: Peek/Peek¹, Peek²)

Χατζηιωάννου, *ΑΚΕΠ* Δα' καὶ Δβ' (1980) 109 (: Hadj.)

Κ. Χατζηστεφάνου, “Κριτικές παρατηρήσεις καὶ σχόλια σὲ Κυπριακὰ ἐπιγράμματα” (κείμενο *ΑΚΕΠ*): ἀνακοίνωση στὸ Γ' Διεθνὲς Κυπριολογικὸ Συνέδριο (Λευκωσία 16-20 Ἀπρ. 1996), ὑπὸ ἔκδοση στὰ Πρακτικὰ τοῦ Συνεδρίου [: τόμ. Α' 158 κέ.] (: Hadjist.)



E49: ΠΑΦΟΣ (Μ. Π. 844, φωτ. ΓΙΩΡΓΟΥ ΦΙΛΟΘΕΟΥ)

E49

Τέκνο, πού σ' ὄλους τοὺς θνητοὺς καὶ στοὺς θεοὺς ἀκόμα ὄλους
ἦσουνα ζηλεμένος καὶ φθονερός σου ἴλαχε δαίμων·
καὶ τώρα ὁ πού σ' ἔσπειρε κι ἡ πού σ' ἐγέννα μάννα
πενθοῦνε, τὸ τραγούδι σου ζητώντας μέσ' στὸ σπίτι

καὶ τὴ γλυκιά σου τὴ μορφή, πού ὁ Ἄδης ἔχει πάρει,
καὶ τοὺς συνομηλικούς, πού ἴτανε μαζί σου, βλέποντας
θυμοῦνται σε καὶ κλαίνε· μὰ τὰ ὅστά σου τὰ σκεπάζει ἡ γῆς.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

L. Philiprou, “An Inscription from Hierokeria, Cyprus”, *JHS* 68 (1948) 155: εἰσαγωγικὲς παρατηρήσεις καὶ ἀπόγραφο Λ. Φιλίππου – κείμενο καὶ σχόλια D. Robertson (: Phil./Rob.)

Peek, *GVI* (1955) 1509

in tab.; H pro N fort. scriptum (num ἤλαχε scribendum [vid. infra ad v. 2], ut v. 5 ἠρόατην pro ἐρόατην et v. 6 μητὰ pro μετὰ?); <δν> Peek (ΗΛΑΧΕ adnot.), (δν) Vér.: ἔλλαχε Rob. (ΗΛΑΧΕ Phil.) || δαίμων interpunctimus; δαίμων. Peek Vér.²: δαίμων, Vér.¹ (sine interp. Rob.) 3 ὁ σπειρίας dubit. scripsimus (cf. infra v. 6 μητὰ σοσῦ et v. 7 ὄσσῶ et vid. adnot. s. vv.); ὄς) σπειρίας Vér.¹: ὁ σπειρίας Rob. (sed ΟΣ ΣΠΕΙΡΑΣ Phil.) et Peek (sed ΟCΣΠΕΙΡΑΣ adnot.) || ἦ (σε) τ. τε μ. Peek: ἦ (σε) τ. (γ?)ε μ. Vér.¹; ἦ τ. σε μ. Rob. (Η Τ. ΤΕ Μ. Phil.) 5 ἠρόατην, ἦν scripsimus (cf. et v. 6 μητὰ et vid. infra s. vv.); <ἐ>ρόατην ἦν Peek (ΗΡΑΤΗΝ adnot.) et (ἐ)ρόατην ἦν Vér.¹ / -ἦν ἦν Vér.²: μορφὴν ἐρατεινὴν post Ἀΐδας κ. Rob. (ΗΡΑΤΗΝΗΝ ΑΙΔΑΣ ΚΑΤΕΧΕΙ Phil.) || Ἀΐδα Rob. Peek Vér.²: Ἔΐδας Vér.¹ || (μορφὴν ?) post κατέχει Vér. 6 καὶ τοὺς ὑμήλικας (vel ὕμ-) dubit. scripsimus coll. ICS 266.3 (vid. infra s. v.); ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΥΜΗΛΙΚΑΣ leg. Phil., ΚΑΙΤΟΥΣΥΜΗΛΙΚΑΣ Peek: καὶ τοὺς (δ)μήλικας scr. Vér.¹, καὶ συν(νο)μήλικας (sic) Peek || μητὰ σοσῦ dubit. scripsimus (fort. μητὰ σοσῦ); ΜΗΤΑΣΣΟΥ Phil.: μ(ε)τὰ σοῦ Peek (ΜΗΤΑCΥCΟΥ adnot., μ(ε)τὰ <σὺ> σοῦ Vér.¹) || εἰσορῶντες scr. Vér.¹, dubit. iteravimus: ἐσορῶντες corr. metri gratia Peek || versum καὶ οἱ μετὰ σοῦ ἐγένοντο ὀμήλικες εἰσορῶντες tempt. Rob. 7 ὄσσῶ scripsimus (ΟCCTA legimus); ὄσ(τέ)α Peek (ΟCCKOTA) et Vér.¹: ὄσσε τὸ Rob. (ΟC ΣΕ ΤΟ Phil.) || γαῖα Peek Vér.¹: χῶμα Rob. (ΧΩΜΑ Phil., falso).

E50

[Ἀστοῖσι τὸν ποτ' ἄρμενον (?) καὶ ὀθ]νήοις φίλον,
τὸν ἐν τέχναϊς μαγειρικαῖς ἀεὶ φανέντα χριστόν,
3 τὸν σεμνὸν ἀνδρα Βάκχιν ἦδ' ἔχι θανόντα γῆ.

1 versum suppl. Peek, καὶ ὀθ]νήοις fort. recte; cetera e. g. iteravimus || ΝΗΟΙΣΦΙΛΟΝ Cesnola² (recte): ΝΗ...φίλον (ΝΗ...ΦΙΛΟΝ Pierides) Cesnola¹ (Νη...φίλον Sakellariou);]οις φίλον Myres 2 τέχναϊς et χριστόν scripsimus (ΧΡΙCΤ- in lap. indubitanter incisum est): χροιστόν cett. (-όν scr. Cesnola¹; -όν, Myres) 3 Βάκχιν, interp. Sakellariou et Hadjioannou (fort. recte) || ἔχι Cesnola² (ΕΧΙ, ut in lap.), it. Peek: ἔχ(ε)ι Myres: ἔχει Cesnola¹ || θανόντα γῆ scripsimus: θανόντα γῆ cett. (AN | ... ΑΒΑΚΧΙΝΗΔΕ | ΑΝΟΝΤΑΓΗ Pierides).

E51

Ποπλικόλαν Πρεῖσκόν με πόλις Περοῆος ἄγαλμα
2 κοῖρανον ἀγνεΐας στήσατο παρ τεμένει.

Titulum in quattuor lin., ut in lap., ed. Mitford (“elegiac couplet” adnot.), qui etiam ἄγαλμα, et ἀγνεΐας, interp. 2 ἀγνεΐας Mitford: ἀγνοΐας Hadjioannou (falso) || παρ τεμένει scripsimus (cf. B 355, Δ 330, etc.): παρ' τεμένει Mitford et Hadjioannou.

Vérilhac, *Παῖδες ἄωροι* I (1978) 58-59 ἀρ. 34, βλ. καὶ II (1982) 10-12 ἀρ. 6 (στ. 1-2α), 37-39 ἀρ. 21 (στ. 4-5), 199-201 ἀρ. 95 (στ. 1-2), με κριτικά σύμβολα διαφορετικά (: Vér./Vér.¹, Vér.²)

[Σχολιασμός: Griessmair, *Mors Immatura* (1966) 48-49.]



ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ ΚΟΥΡΙΟΥ (ΦΩΤ. ΤΑΚΗ ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΥ)

E50

Τὸν κάποτε στοὺς συμπολίτες του εὐάρεστο κι ἀγαπητὸ
στοὺς ξένους,
ποὺ στὶς μαγειρικὲς πάντα καλὸς ἐφάνηκε τὶς τέχνες,
τὸν σεμνὸν ἄνδρα Βάκχιν ἐτούτη ἡ γῆ νεκρὸ κρατεῖ.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

Cesnola, *Cyprus* (1877/1878², 1991) 432 ἀρ. 45 με ἀπόγρ. Δ. Πιερίδη καὶ κείμενο σὲ σειρὲς ἐπιγραφῆς, καὶ *Atlas* III (1903) pl. CXLV: φωτ. τῆς ἐπιγρ. καὶ κείμενο σὲ κεφαλαιογράμματη γραφῆ (Cesnola¹, Pierides / Cesnola²): Σακελλαρίου, *Κυπρ.* Α' (1890/1991) 41 ἀρ. 18 (καταλογάδην, κείμενο Cesnola¹): Myres, *HCC* (1914) 1925· Peek, *GVI* (1955) 538a (σελ. 679)· Χατζηιωάννου, *ΑΚΕΠ* Δα' καὶ Δβ' (1980) 116 (κείμενο Peek).

E51

Τὸν Ποπλικόλα Πρεῖσκο ἐμὲ ἡ πόλι τοῦ Περσέα ἄγαλμα
τὸν κυβερνήτη τὸν ἀγνὸ ἔστησε στὸ τέμενος μπροστά.

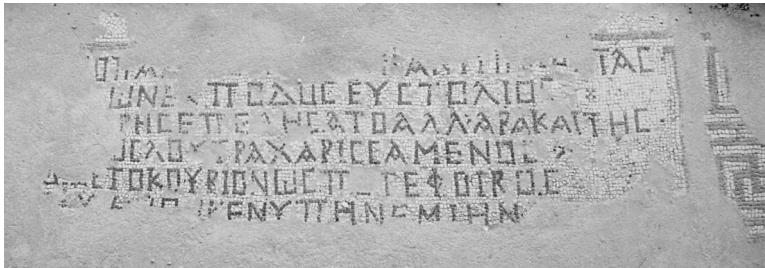
ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

Mitford, *IKour* (1971) 89 (με φωτ. τῆς ἐπιγραφῆς)
Χατζηιωάννου, *ΑΚΕΠ* Δα' καὶ Δβ' (1980) 108.

E52

[Κουριέας] τὸ πάρορθε ἐ[ν] ᾧ[λβω]ι παντὶ πέλο[ν]τας
 [νῦν ἐν δύμῳ ἰδ]ῶν ἐκ ποδὸς Εὐστόλιος
 [οὐ πατέρων χώ]ρης ἐπελήσατο, ἀλλ' ἄρα καὶ τῆς
 [ἐμνήσθη φιλ]ίως, λουτρὰ χαρισσάμενος·
 5 [αὐτὸς δὴ τότε] δίζετο Κούριον, ὧς ποτε Φοῖβος,
 [γαίην δὲ β]ουχ[ί]ην θῆκεν ὑπηνεμίην.

1 *Κουριέας* suppl. *Tod* apud *Mitf.*, it. *Peek* (unde *SEG*), et nos dubit. (cf. *BD*) || τὸ πάρορθε scripsimus (de ρ vid. *BD*); τὸ πάρορθε *Peek*: τὸ πάρορθεν *Mitf.*; ΤΟ ΠΑΡΟΙΘΕΝ Chr. || ἐ[ν] ᾧ[λβω]ι dubit. scripsimus (cf. *BD*); ἐν ᾧ[λβ]ω *Peek*: [ἐν ᾧλβ]ω *Mitf.*, (EN OΛ)BΩ Chr. (-ω fort. recte) || παντὶ πέλο[ν]τας nos (cf. *BD*); παντὶ πέλοντας *Mitf.*: παντι πέλοντας *Peek* (-ΠΑC pro -ΤΑC leg. *Hill* et *Daniel*), ΠΑΝΤΙ ΠΕΛΟΝΤΑΣ Chr. 2 [νῦν ἐν δύμῳ ἰδ]ῶν *Peek*, δύμη nos: [δυστηνοῦς (sic) εἰσὶδ]ῶν *Mitf.* (sed vid. *BD*), et Chr. || ἐκ legimus: ἐκ cett. 3 [οὐ πατέρων χώ]ρης *Mitf.* e. g. (“*Dr. Tod* points out that alternatives to πατέρων are πατρικῆς et πατρικῆς” adnotans), it. Chr., et nos dubitantes (acc. *BD*); [οὐ πατρικῆς χώ]ρης scr. *Peek* (vid. et adnot. suam) 4 [ἐμνήσθη φιλ]ίως *Peek*: [ἡμετέρας πόλε]ως *Mitf.* (sed vid. *BD*), et Chr. 5 [αὐτὸς δὴ τότε] δίζετο dubit. scripsimus; [αὐτὸς δὴ τότε] δίζετο *Mitf.* (sed vid. *BD*), et Chr. 6 [γαίην δὲ β]ουχίην *Peek*; dubit. iteravimus (-ουχ[ί]ην legimus; ΖΥΧΙΗ· *Hill*, ΖΥΧΙΗΝ *Daniel*): [ἤρχετο καὶ] ψυχρὴν *Mitf.* (sed vid. *BD*); (ΕΠΟΙΕΙ ΚΑΙ) ΨΥΧΡΗΝ Chr.



E52: ΚΟΥΡΙΟΝ (ΦΩΤ. ΜΙΧ. ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗ)

E53

Ἀντιόχον παῖς ἐσθλὸς Ὀλύμπιο[ς] ἔκτισε λουτρὸν]
 καὶ τότε σὺν πολλοῖς κτίσμασι θε[σπεσίαις]:
 τοίχους ἐξεσάωσε καὶ ἐξήγειρε θέμ[εθλα],
 ὕλας τὰς χρονίας πάνπαν ἀκ[εϊόμενος]:
 5 ἄλλο δὲ μῖζον ἔτευξεν ἀγακλ[εϊτὸς τότε κτίστωρ],
 κήπων ἐν λουτρῷ τέρω[ι] ἐπεισαγαγών].

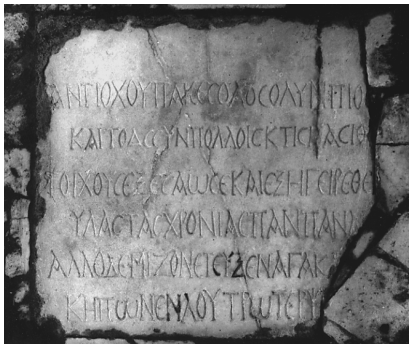
E52

Τοὺς Κουριεῖς πού ἄλλοτε μέσα στὰ πλούτη κολυμποῦσαν
 τώρα σὲ συμφρορὰ σὰν εἶδε ὁ Εὐστόλιος συθέμελη
 τῶν πατέρων δὲν λησιμόνησε τὴ χώρα, μὰ φυσικὰ κι αὐτὴν
 θυμήθηκε μ' ἀγάπη, λουτρὰ χαρίζοντάς της·
 αὐτὸς στ' ἀλήθεια τότε φρόντισε τὸ Κούριο, σὰν κάποτε ὁ Φοῖβος,
 καὶ τὴ βρυχώμενη ἀπάνεμη κατέστησε τὴ γῆ.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

Mitford, *IKour* (1971) 204 (μὲ φωτ. καὶ ἀπόγρ., καὶ παράθεση ἀπόψεων τῶν M. N. Tod, B. H. Hill, J. F. Daniel)· W. Peek, “Metrische Mosaik-Inschrift aus Kourion”, *ZPE* 23 (1976) 97-98· *SEG* 26 (1976-1977) 354 ἀρ. 1474 (κείμενο ἀπὸ Peek, ὁ.π.)· Christou, *Kourion* (1986²) 21-22 (κείμενο σὲ κεφαλαιογράμματη γραφή).

Βλ. καὶ ριζιτικῆς – ἐρμην. παρατηρήσεις (μὲ παράθεση τοῦ κειμένου Mitford) R. S. Bagnall and Th. Drew-Bear, “Documents from Kourion: A Review Article”, *Phoenix* 27 (1973) 239-41 [99 κέ.] (: BD). Βλ. ἐπίσης: *UPMB* 7.2 (1938) 6-10 (McFadden), καὶ 14.4 (1950) 32 pl. VII (φωτ.)· R. Flacelière καὶ J. καὶ L. Robert, *BullÉ* 52 (1939) 530-31 ἀρ. 533, καὶ 85 (1972) 514-15 ἀρ. 596· Hill, *HC* (1940) 250 σημ. 1· Mitford, *NIRCy* (1950) 47 σημ. 1· Καραγιώργη, *Ἀρχ. Κύπρος* (1978) 147-48 (κ. ἀ.)· Χατζηιωάννου, *ΑΚΕΠ Δα' καὶ Δβ'* (1980) 17.74.



E53: ΣΑΛΑΜΙΣ
 (ΦΩΤ. ΚΥΠΡ.
 ΜΟΥΣΕΙΟΥ)

E53

Τοῦ Ἄντιοχου ὁ λαμπρὸς ὁ γιὸς Ὀλύμπιος (ἔκτισε καὶ τὸ λουτρό)
 ἐτοῦτο μὲ κτίσματα πολλὰ μαζὶ θεσπέσια·
 τοὺς τοίχους διάσωσε κι ἀνύψωσε θεμέλια,
 τὰ πάλωμένα ἀπ' τὸν χρόνον ξύλα ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη ἐπισκευάζων.
 Μὰ κι ἄλλο πιὸ μεγάλο ἔφθειραξε ὁ πανένδοξος (ἐτοῦτο κτίστης),
 τῶν κήπων πρόσθετα μέσ' στὰ λουτρὰ τὴν τέρψη φέρνοντας.

1-6 suppl. MN, it. Rob., et nos (vv. 1 [num λουτρον̄ ἔτενεξε?], 5 et 6 dubit.); vv. 1 Ὀλύμπω[ς et 6 τέρωψι[ν, dubit. vv. 3 θέμι[εθλα] et 5 ἀγακλ[επισ] prob. PRM 2 θε[ς] scripsimus: θε[ς] cett. (sed vid. MN adnot.: “seemingly an epsilon”) 3 θέμι[nos: θέμι MN PRM; θέ[Rob. 4 ἀκ[MN Rob. (et nos dubit.): ἀ[PRM 5 ἀγακλ[nos dubit.: ἀγακλ[cett. 6 λουτροῶ MN: λουτροῶ Rob. (λούτροω), PRM || τέρωψι[nos dubit.: τέρωψι[cett.

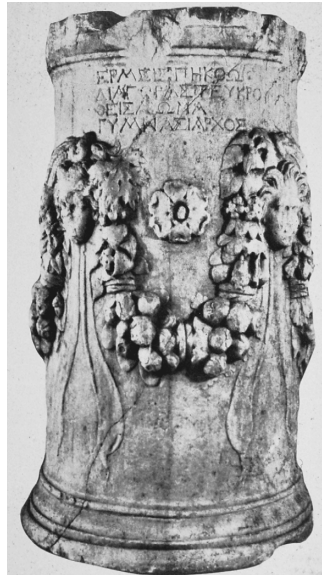
*E54-55 (Aristot. *Pepl.* 640. 8 et 30 [Rose])

Ποῦ ἕκαστος τῶν Ἑλλήνων τέθαιπται καὶ
τί ἐπιγέγραπται ἐπὶ τῷ τάφῳ

[54.] 8. ἐπὶ Τεύκρον κειμένον ἐν Σαλαμῖνι τῆς Κύπρου
Ἰῶν ὠκνημόρων ταμίην Τελαμώνιον ἦδε
2 Τεύκρον ἀποφθίμενον γῆ Σαλαμῖς κατέχει.

[55.] 30. ἐπὶ Ἀγαπήνορος
Ἀρχὸς ὄδ' ἐκ Τεγέης Ἀγαπήνωρ Ἀγκαίου υἱὸς
2 κείθ' ὑπ' ἐμοὶ Παφίων πελτοφόρων βασιλεύς.

[54-55] (tit., 2) τῷ τάφῳ scripsimus; τῶ τάφῳ Rose aliiq̄ue [55] 30.2 Παφίων Vinding coll. Paus. 8.5.2 (vid. infra E56): Ταφίων cod. (vid. Diehl, cf. Bergk et Rose ad loc.).



Ἐρμεῖ Ἐπηκόω
Διαγόρας Τεύκρον
ὁ εἰς αἰῶνα
γυμνασάσχορος

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ ΑΠΟ ΣΑΛΑΜΙΝΑ
(ΤΕΛΗ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ?);
ΣΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΥ τὸ 1974
ΦΩΤ. ΤΑΚΗ ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΥ
ΑΠΟ ΝΙΣΤΡΟΛΟΥ, CIS, PL. XXXII)

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

Mitford – Nicolaou, *ISal* (1974) 47 και pl. IX. 3 (: MN)

J. και L. Robert, *BullÉ* 89 (1976) 575 άρ. 751

PRM, *TSal*² (1987) 204.

[Μνεΐα: A. M. S. Megaw, “Archaeology in Cyprus, 1955”, *JHS (Arch. Suppl.)* 76 (1956) 44.]

*E54-55 (Ἀριστοτ. *Πέπλ.* 640. 8 και 30 [Rose])

Ποῦ ὁ κάθε Ἑλληνας εἶναι θαμμένος και
τί εἶναι γραμμένο πάνω στον τάφο του

[54.] 8. Για τὸν θαμμένο στὴ Σαλαμίνα τῆς Κύπρου Τεῦκρο
Τῶν γοργοφόνων χειριστὴ βελῶν τὸν Τελαμώνιο αὐτὴ ἐδῶ
ἢ γῆ τῆς Σαλαμίνας νεκρὸ κρατᾶ τὸν Τεῦκρο.

[55.] 30. Για τὸν Ἀγαπήνορα

Ἀπ' τὴν Τεγέα ὁ ἄρχοντας αὐτὸς ὁ Ἀγαπήνωρ τοῦ Ἀγκαίου ὁ γιὸς
θαμμένος εἶν' ἐδῶ τῶν Πάφωιν τῶν πελοφόρων βασιλείας.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

Rose, *ArF* (1886/1967) 398 άρ. 8 και 401 άρ. 30 (VIII. Historica, L. ΠΕΠΛΟΣ,
ἀπόσπ. 640)

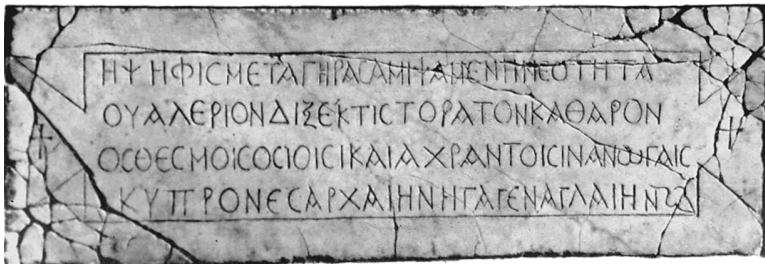
Βλ. ἐπίσης: Bergk, *PLG*² (1853) 509 άρ. 8 και 512 άρ. 30

Diehl, *ALG*¹ II (1925) 172 άρ. 8 και 176 άρ. 30

Χατζηωάννου, *ΑΚΕΠ Α'* (1971/1985²) 20.16 (: E54) και 21.5 (: E55)

CY, *TSal*¹ (1978) 75 άρ. 128.

[Βλ. και Engel, *Kypros* I (1841) 226 (: E55).]



ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ ΣΑΛΑΜΙΝΟΣ
(ΦΩΤ. ΤΑΚΗ ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΥ
ΑΠΟ MITFORD – NICOLAOU, *ISal* PL. X, 6)

E56 (Paus. 8. 5. 3)

*Λαοδίκῃς ὄδε πέπλος· ἔῃ δ' ἀνέθηκεν Ἀθηναῖ
2 πατριδ' ἐς εὐρύχωρον Κύπρον ἀπὸ ζαθέας.*

- [1] (2) Ἀγαπήνωρ δὲ ὁ Ἀγκαίου τοῦ Λυκούργου μετὰ Ἐχεμον βασιλεύσας εἰς Τροίαν ἠγήσατο Ἀρκάσιν. Ἰλίον δὲ ἀλούσης ὁ τοῖς Ἕλλησι κατὰ τὸν πλοῦν τὸν οἶκαδε ἐπιγενόμενος χειμῶν Ἀγαπήνωρα καὶ τὸ Ἀρκάδων ναυτικὸν κατήνεγκεν εἰς Κύπρον, καὶ Πάφον τε Ἀγαπήνωρ ἐγένετο οἰκιστῆς καὶ [5] τῆς Ἀφροδίτης κατεσκευάσατο ἐν Παλαιπάφῳ τὸ ἱερόν· τέως δὲ ἡ θεὸς παρὰ Κυπρίων τιμὰς εἶχεν ἐν Γολγοῖς καλομένῳ χωρίῳ. (3) χρόνοι δὲ ὕστερον Λαοδίκη γεγονυῖα ἀπὸ Ἀγαπήνωρος ἐπεμψεν ἐς Τεγεάν τῆι Ἀθηναῖ τῆι Ἀλέαι πέπλον· τὸ δὲ ἐπὶ τῷ ἀναθήματι ἐπίγραμμα καὶ αὐτῆς Λαοδίκῃς ἅμα ἐδήλου τὸ γένος· (vv. 1-2). (4) Ἀγαπήνωρος δὲ οὐκ ἀνασωθέντος οἶκαδε ἐξ Ἰλίου παρέλαβε τὴν ἀρχὴν Ἰππόθους Κερκυῖνος τοῦ Ἀγαμήδους τοῦ Στυμφήλου.

(Vid. app. cr. Preger, et infra adnot. ad vv. 1-2) 1 *Λαοδίκας* et Ἀθάνα Bergk (“opuscul. II 324 qui cum doricas restitueret formas, satis vetustum videtur epigramma iudicasse” Preger) || δὲ ὄδε Ag || ἔῃ codd. (“nisi quod Lab ἔῃ” Preger), it. Rocha-Pereira, (ἔῃ) Kayser et Hadjioannou (inter alios): Ἀλέα prop. Spengel, scr. Preger [adnotans “probatr Hecker² 229, qui antea (1843 p. 100) dubitaverat”] 2 ἐς om. Lb || εὐρύχωρον M Vab Ag Lb.

E57 (Athen. 2. 48b)

*Τεῦξ' Ἐλικῶν Ἀκεσᾶ Σαλαμίνιος, ὦν ἐνὶ χειροῖ
2 πότνια θεσπεσίην Παλλάς ἔχευε χάριν.*

- [1] Ἦκμασε δ' ἡ τῶν ποικίλων ὑφῆ μάλιστα ἐντέχρων περὶ αὐτῶν γενομένων Ἀκεσᾶ καὶ Ἐλικῶνος τῶν Κυπρίων. ὑφάνται δ' ἦσαν ἔνδοξοι. καὶ ἦν Ἐλικῶν υἱὸς Ἀκεσᾶ, ὃς φησὶν Ἰερώννμος (fr. 48 Wehrli). ἐν Πυθοῖ γοῦν ἐπὶ τινος ἔργον ἐπιγράφεται (vv. 1-2). Inde Eustath. 1400. 11-15 (in α 130): λέγων (sc. [5] ὁ Ἀθήναιος) καὶ ὡς ἤκμασεν ἡ τῶν ποικίλων ὑφῆ παρὰ Κυπρίοις. ἔνθα ἔντεχνιοι περὶ αὐτὰ ὑφάνται ἦσαν ἔνδοξοι Ἀκεσᾶς καὶ υἱὸς αὐτοῦ Ἐλικῶν, ὡς ἐδήλου ἐπίγραμμα ἐν Πυθοῖ ἐπὶ τινος ἔργου τοιοῦτον· (vv. 1-2).

(Vid. app. cr. Preger, cf. Kaibel et Wehrli) 1 ὦν ἐνὶ Eustath. 2 ἔχευε Menrad coll. β 12 (θ 19, ρ 63), haesitanter it. Preger: ἔτευξε CE (“quod manifesto ex hexametro sumptum” Preger), it. Meineke et Hadjioannou; ἔπνευσε K, it. Kaibel Gulick Wehrli (acc. Preger, adnot. “de poetis dici memini, de artificibus non item neque quadraret dativus ἐνὶ χειροῖ”); vid. et infra adnot. s.v. ἔχευε): ἐπηῦξε Stadtmüller; ἔτεγξε Hecker.

E56 (Παυσ. 8. 5. 3)

Τῆς Λαοδίκης εἶν' αὐτὸς ὁ πέπλος· στή δική της ἀφιέρωσε Ἀθηνᾶ
στή μεγάλη της πατρίδα ἀπ' τὴν Κύπρο τὴν πανίερη.

Ὁ Ἀγαπήνορας ὁ γιὸς τοῦ Ἀγκαίου τοῦ γιοῦ τοῦ Λυκούργου βασιλεύσε μετὰ τὸν Ἐχεμο καὶ ἠγήθηκε τῶν Ἀρχάδων στὴν Τροία. Μετὰ δὲ τὴν ἄλωση τῆς Τροίας κατὰ τὸ ταξίδι τῆς ἐπιστροφῆς στὴν πατρίδα πλάκωσε κακοκαιρία καὶ προσάραξε τὸν Ἀγαπήνορα καὶ τὸ ναυτικὸ τῶν Ἀρχάδων στὴν Κύπρο, καὶ ὁ Ἀγαπήνωρ ἔγινε οἰκιστὴς τῆς Πάφου καὶ κατασκεύασε τὸ ἱερὸ τῆς Ἀφροδίτης στὴν Παλαίφαρο· μέχρι τότε ἡ θεὰ λατρευόταν ἀπὸ τοὺς Κυπρίους σ' ἓνα μέρος καλούμενο Γολγοί. Χρόνια ὕστερα ἡ καταγόμενη ἀπὸ τὸν Ἀγαπήνορα Λαοδίκη ἔστειλε στὴν Τεγέα στὴν Ἀθηνᾶ τὴν Ἀλέα ἓνα πέπλο· τὸ δὲ ἐπὶ τοῦ ἀναθήματος ἐπίγραμμα καὶ τῆς ἴδιας τῆς Λαοδίκης δήλωνε συνάμα τὴν καταγωγή: (στ. 1-2). Καθὼς δὲ ὁ Ἀγαπήνορας δὲν μπόρεσε νὰ ἐπιστρέψει στὴν πατρίδα ἀπὸ τὴν Τροία, παρέλαβε τὴν ἐξουσία ὁ Ἰππόθους ὁ γιὸς τοῦ Κερκυόνος τοῦ γιοῦ τοῦ Ἀγαμήδους τοῦ γιοῦ τοῦ Στυμφίλου.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

M. H. Rocha-Pereira (ed.), *Pausaniae Graeciae Descriptio*, vol. II (libri V-VIII), Leipzig (Teubner) 1990, 229-30· πβ. Preger, *IGrM* (1891/1977) 64. Βλ. ἐπίσης: Engel, *Kypros* I (1841) 226· K. Kayser, "Beiträge zur Kritik des Pausanias", *RhM* 5 (1847) 362 (στ. 1, με ἀναφορὰ σὲ κριτ. παρ. L. Spengel)· Χατζηιωάννου, *ΑΚΕΠ Α'* (1971/1985²) 21.6 καὶ Γα' (1975) 112.1.

E57 (Ἀθην. 2. 48b)

Τὸ ὄφτειας ὁ Ἐλικὼν τοῦ Ἀκεσᾶ ὁ Σαλαμίνιος, στὰ χέρια τοῦ ὁποίου
ἡ σεβαστὴ θεοπέσιαν ἢ Παλλάδα σκόρπιζε χάρι.

Ἄκμασε καὶ ἡ ὕφανση τῶν πλουμιστῶν, ὅταν κατεξοχὴν τεχνίτες σ' αὐτὰ ἀναδείχθησαν ὁ Ἀκεσᾶς καὶ ὁ Ἐλικὼν οἱ Κύπριοι. Αὐτοὶ ἦταν ξακουστοὶ ὑφάντες. Καὶ ἦταν ὁ Ἐλικὼν γιὸς τοῦ Ἀκεσᾶ, ὅπως λέει ὁ Ἰερώνυμος (ἀπόσπ. 48 Wehrli). Στους Δελφούς μάλιστα πάνω σ' ἓνα ἔργο εἶναι γραμμένο: (στ. 1-2). [Ἀπὸ ἐδὼ ἀντλεῖ ὁ Εὐστάθ. (1400. 11-15, στὸ α 130):] Λέγει (ὁ Ἀθήναιος) καὶ ὅτι ἄκμασε ἡ ὕφανση τῶν πλουμιστῶν στοὺς Κυπρίους. Ἐκεῖ τεχνίτες σ' αὐτὰ ὑφάντες ἦταν ξακουστοὶ ὁ Ἀκεσᾶς καὶ ὁ γιὸς του Ἐλικὼν, ὅπως δήλωνε ἓνα ἐπίγραμμα πάνω σ' ἓνα ἔργο στοὺς Δελφούς τέτοιο: (στ. 1-2).

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

Preger, *IGrM* (1891/1977) 180 (με ἀναφορὰ στοὺς Menrad, Hecker, Stadtmüller). Πβ.: Kaibel, *Athen. Dipn.* I (1887/1965) 112· Wehrli, *SchA* (1959) 20 (Hieronymos, fr. 48)· Χατζηιωάννου, *ΑΚΕΠ Γα'* (1975) 112 καὶ 112α. Πβ. ἐπίσης: Meineke, *Athen.* I (1858) 86, καὶ Gulick, *Athen.* I (1934) 208-9.

E58 (Aelian. *Nat. anim.* 11.40)

Σῆς ἔνεκεν, Λητοῦς τοξαικῆτα κοῦρ', ἐπινοίας
2 τήνδ' ἔλε Νικοκρέων τετροάκρων ἔλαφον.

- [1] *Τετροάκρων* δὲ ἔλαφον *Νικοκρέων* ὁ *Κύπριος* ἔσχε καὶ ἀνέθηκε *Πυθοῖ* καὶ ὑπέγραψε (vv. 1-2); vid. et Aristoph. *Gramm. Epit. (Aristophanis Historiae animalium epitome sub iunctis Aeliani Timothei aliorumque eclogis*, ed. Sp. Lambros, I.1) 2.505: *Τετροάκρων* δὲ ἔλαφον *Νικοκρέων* ὁ *Κύπριος* ἔσχε
[5] καὶ ἀνέθηκε *Πυθοῖ* καὶ ὑπέγραψε (*Νικοκρέων*)· (vv. 1-2, (Σῆς ἔνεκεν), *Λητοῦς τοξαικῆτα κοῦρ'*, ἐπινοίας τήνδ' ἔλε) *Νικοκρέων* τετροάκρων ἔλαφον). *Cod. Matr.* p. 450 Iriart.: Ἀνακρέων (sic!) ὁ *Κύπριος* τετροάκρων ἔλαφον γενέσθαι φησὶν καὶ ταύτην ἀναθεῖναι *Πυθοῖ* καὶ ἐπιγράψαι (vv. 1-2). Vid. etiam *Anth. Gr. Appendix*, “*Epigrammata dedicatoria*” (ed. Cougny) 95 (vv. 1-2, ἐπιπνοίας pro ἐπινοίας).

(Vid. app. cr. Preger) 1 ἐπιπνοίας Boissonade (“in Marini vit. Procli p. 115” Preger) || τόξα ἐλακῆτα Matr. 2 νίκην κρέων Matr.

E59: ΠΑΛΑΙΠΑΦΟΣ
(ΜΟΥΣΕΙΟ ΠΑΦΟΥ, Μ. Π. 357,
ΦΩΤ. ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ)

E59

α.

- a [Ὁ Πάφω βασιλεὺς Νικοκλέφης ὁ βασιλῆ]ος Τιμάρχω ἴνις
[ὁ ἡγερεὺς τᾶς Φανάσ(σ)ας ---- τόν] ναὸν κὰς τὰ ἐπινάει]α]
c [-----] Ἀρτέμιδι Ἀγροτέ]ραι].

β.

- 1 [Νικοκλέης Παφίων βασιλεὺς] υἱὸς Τιμάρχ[ου]
[- υ̅υ̅ - υ̅υ̅ - ναὸν ἰ]δρουσάμενος
[- υ̅υ̅ - υ̅υ̅ - υ̅υ̅ - υ̅υ̅ - ἐ]πίναια
[- υ̅υ̅ - υ̅υ̅ - υ̅υ̅ - π]εριοικοδομήσ[α]
5 [- υ̅υ̅ - υ̅υ̅ - Ἀρτέμιδι Ἀγ]ροτέραι.

Titulus α (a-c) litteratura Cypria syllabica dextrorsum incisus ita legendus (vid. Hans.): [- ---- -]o-se' ti-ma-ra-ko' i-ni-ze | [- -- -]na-o-ne' ka-se' ta-e-pi-na-e-[a] | [-----] a-ra-te-mi-ti' a-ko-ro-te-[ra-i]. Titulus β (vv. 1-5) στοιχηδόν

E58 (Αίλιαν. *Ἰδιότ. ζώων* 11.40)

Μὲ δική σου, τῆς Λητώϊς ἀρχιτοξότη γιέ, ἔμπνευση
ἔπιασ' ὁ Νικοκρέοντας τὸ τετρακέρατο ἐτοῦτο ἐλάφι.

Ἔνα τετρακέρατο ἐλάφι ἔπιασε ὁ Νικοκρέων ὁ Κύπριος καὶ τὸ ἀφίερωσε στοὺς Δελφοὺς καὶ ἔγραψε ἀποκάτω: (στ. 1-2)· βλ. καὶ Ἄριστοφ. *Γραμμ. Ἐπιτ.* 2.505. Cod. Matr. σ. 450 Iriart.: ὁ Ἄνακρέων (sic!) ὁ Κύπριος λέει πὼς ὑπῆρξε ἕνα τετρακέρατο ἐλάφι καὶ πὼς τὸ ἀφίερωσε στοὺς Δελφοὺς μὲ τὸ ἐπίγραμμα: (στ. 1-2).

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

Preger, *IGrM* (1891/1977) 91. Πβ. Scholfield, *AelChA* II (1959) 410-11, καὶ Χατζηγιάννου, *ΑΚΕΠ Α'* (1971/1985²) 77.1 [καὶ Παυλίδη, *INK*¹ (1991) 323].

**E59**

α.

[Ὁ βασιλιάς τῆς Πάφου Νικοκλῆς τοῦ βασιλιᾶ Τιμάρχου ὁ γιός,
[ὁ ἱερέας τῆς Ἄναςας (ἀφοῦ ἴδρυσε) τὸν] ναὸ καὶ τοῦ ναοῦ
τὰ παραρτήματα

[[ἔκτισε γύρω γύρω, ἀφίερωσε]] στήν Ἄρτεμη τὴν Ἄγροτέρα.

β.

[Ὁ Νικοκλῆς τῶν Πάφιων βασιλιάς] γιός τοῦ Τιμάρχου
[----- (ναὸ)] ἀφοῦ ἴδρυσε

[----- (καὶ)] τοῦ ναοῦ τὰ παραρτήματα

[-----] ἔχοντας γύρω γύρω κτίσει

[-- (ἀφίερωσε) --] στήν Ἄρτεμη τὴν Ἄγροτέρα.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

T. B. Mitford, "Unpublished Syllabic Inscriptions of the Cyprus Museum", *OAth* 3 (1960) 200-205, μὲ Fig. 19

litteratura alphabetica incisus est. a-c et 1-5 multa suppl. Mitf. (v. 5 Ἀρτέμιδ'), it. edd. omnes (sed lin. b solum [τὸν] etc. Mass. Hans. et v. 5 Ἀρτέμιδι Hans.); v. 2 ναδὼν supplevimus, coll. supra b τὸν] ναδὼν (vid. et infra adnot. ad tit.) a (et b) ὀ Mass. SEG² Hans.: ὀ cett. (sed ὀ βασι. Hadj.) || Πάφω Mass. SEG² Hadj.; -ὀ Mitf.: -ου Hans. || Νικοκλέφης plerique: -ἔς Mitf. || βασιλῆ]ος plerique: -ἔ]ος Mitf. || Τιμάροω Mass. SEG² Hadj.; -ὀ Mitf.: -ου Hans. || ἴνις Hans.: ἴνι[ς] Mass. Hadj.; ἴνις Mitf. SEG² b ἡερενός SEG²: ἱ- Mitf. Hadj. || ἐπινάει]α] Mitf. Hadj.; ἐπινάη]α] SEG²: ἐπινάει]α] Mass. Hans. (fort. recte) 4 περιουμοδομήσα]ς] Hans. (fort. -ας); -μήσα]ς] SEG Hadj.; -μήσας Mitf.: -μήσ[α]ς] Mass.

E60

---]σικ [------
 ---]ς πάτροη]ν δ' [- --] σῆμ[α?] --
 3 ---]ομένους.

2 “after the fifth letter the lower half of an upright. After the eighth letter part of a *mi* (?)” Nicolaou || num πάτροη]ς] et δ[?] || lacunam in fin. v. stat. Nicolaou et SEG 3 post]ομένους forte interpunximus (vid. infra ad loc.).

E61

α.

a Ζωφύγας ἐπέστασε τὰς [- --].

β.

1 [- Ὡ - Ὡ - Ὡ - Ὡ π]αρθένοι οἶαν
 [- Ὡ - Ὡ -- Ὡ -]μετέρας
 3 [- Ὡ - Ὡ - Ὡ - Ὡ]μητροὶ λιποῦσαι
 [- Ὡ - Ὡ -- Ὡ -]πλήθο]ς ἀχέων.

Titulus α (lin. a) litteratura Cypria syllabica in giso sinistrorsum incisus ita legendus est (vid. Hans., cf. Nicol.): zo-wi-ya-se· e-pe-se-ta-se· ta-se. Titulus β (vv. 1-4) inter gison et anaglyphon litteratura alphabetica incisus est. (α.) a. lacunam (- ? -) ante Z. dubit. stat. Nicol. || Ζωφύγας Mass.¹ Hans.: Ζώφγας Nicol. || τὰς Mass.¹: τασ Nicol., Hans. (τασ) (β.) 2]μετέρας Hans.: ὕ]μετέρας Nicol.; ἡ]μετέρας Mass.¹ 3 λιποῦσαι Nicol., it. Hans. (adnotans “cf. plur. π]αρθένοι”): λιποῦσαι Mass.¹ (acc. Hans.: “propter η verbi antecedentis minus probabile esse puto”) 4 πλήθο]ς] suppl. Nicol.; dubit. iteravimus (ἀχέων disyll., gen. plur.; cf. Hans. adnot. “Gen. plur. potius quam ptc. esse putaverim”).

Masson, *ICS* (1961/1983²) 1

[Έντεϋθεν: Νικολάου, *Nicocles* (1976) 19 ἄρ. 5 μὲ Fig. 4]

SEG 18 (1962) 196 ἄρ. 586: στ. 1-5 (= *SEG*¹), καὶ

SEG 20 (1964) 72 ἄρ. 251 (= *SEG*²)

Χατζηιωάννου, *ΑΚΕΠ Δα' καὶ Δβ'* (1980) 18.3

Hansen, *CEG*² (1989) 870.

Μνεΐα (μὲ κείμ. ἀπὸ Mitford ὄ. π., στ. 1-5):

J. καὶ L. Robert, *BullÉ* 74 (1961) 257 ἄρ. 825.

E60

(στ. 1: ἀδύνατος ὁ σχηματισμὸς ἔστω καὶ μιᾶς λέξης)

(στ. 2: λέξεις «τὴν πατρίδα» καὶ «σῆμα»[?] μόνον)

(στ. 3: κατάλ. δοτ. μετοχῆς μέσου – παθ. ἐνεστ., «-ομένους»)

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

Nicolaou, *ICA*¹⁵ (1976) 251 ἄρ. 15, καὶ pl. XLI. 15

SEG 26 (1976-1977) 353-54 ἄρ. 1472 (κείμενο ἀπὸ Nicolaou ὄ. π.).

E61

α.

Ὁ Ζωΐας ἔστησε τίς...

β.

[-----] παρθένες τέτοιαν

[-----] τῆς δικῆς μας (σας;)

[-----] στή μητέρα ἀφήνοντας

[-----] (πλήθος) δακρῶν.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

Nicolaou, *ICA*¹⁴ (1975) 156-57 ἄρ. 5 (μὲ Fig.2), καὶ tab. 20.5

V. Karageorghis, “Chronique des fouilles et découvertes archéologiques à Chypre en 1974”, *BCH* 99 (1975) 817-21 ἄρ. 2, μὲ Fig. 34a-b: “commentaire” (μὲ τὸ κείμενο) O. Masson (: Mass.¹)

Masson, *ICS*² (1983) σελ. 411 (: Mass.²)

Hansen, *CEG*² (1989) 714.

[Παρουσίαση: *ARDA* 1974 (1975) 35 ἄρ. 15, καὶ Fig. 60.]



E61: ΜΑΡΙΟΝ (ΜΟΥΣΕΙΟ ΠΑΦΟΥ, Μ. Π. 2097)

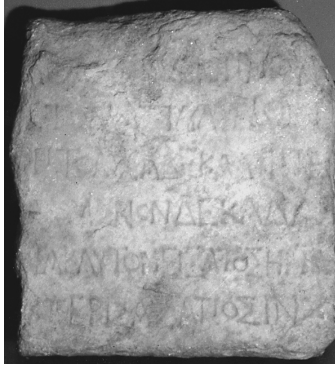
E62

- [- Ὑ - Ὑ - Ὑ ? ἐνκλέ]α παῖδα Μενίππου
 [- Ὑ - Ὑ - βλα]στών ἀπ' Ἰλλυριῶ[ν]
 [- Ὑ - φθίμενον Σολίων ?] πτόλις ἄδε καλύπτε[ι]
 [ζωᾶς ἐς τριτάτην ? ἐρ]χόμενον δεκάδα
 5 [- Ὑ - Ὑ - Ὑ π]αρά κλυτόν εἶσατο σῆμα
 [- Ὑ, εὐσεβέως ὄν ?] κτερίσασα πόσιν.

1-6 supplementa sunt Peek (it. Nicolaou); dubitantes e. g. iteravimus (vid. infra adnot. ad titulum). Etiam: v. 1 [ἐνθάδε - Ὑ - α, τὸν ante ἐνκλέ]α, v. 2 γενεᾶς ante βλα]στών, v. 5 [ὄι τόδε - Ὑ - Ὑ ante π]αρά suppl. Peek (it. Nicolaou, sed v. 5 “- Ὑ -” post ὄι τόδε, falso) 1 παῖδα Nicolaou: παῖδα cett. 2 Ἰλλυριῶ[ν] Nicolaou: Ἰλλυριῶν, Peek Mitford; Ἰλλυριῶν. SEG 5 π]αρά Peek SEG Nicolaou: π]αρά Mitford (sed vid. Peek adnot.: “5 --- Ἰ PA Peek. --- ΝΑ Mitford”); haesitanter π]αρά iteravimus (vid. infra adnot. in v.).

E63

- (i.)
 a [- -----]ος
 [- Ὑ - Ὑ - ὑπό σ]άματι τῶιδε τ[έθαπται]
 [- Ὑ - Ὑ - πατρὸς ? ἔ]χων ὄνομα
 3 [ὄν ποτε γεινόμενον ? κλειν]ὰ Μίλατος ἔθρε[ψε],
 [γνῶν δὲ καταφθίμενον γᾶ ? κατέ]χει Κιτιάς.
 (ii.)
 5 [- Ὑ - Ὑ - ἐσαθρ]εῖς τάφον, ἂν Ὑ - Ὑ
 [- Ὑ - Ὑ - ὄ]ννομ]α δ' Ἀρμονία.



Ε 62: ΣΟΛΟΙ
(ΜΟΥΣΕΙΟ
ΠΑΓΚΥΠΡΙΟΥ
ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ
ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ.
ΦΩΤ. ΑΓΓΕΛΙΚΗΣ
ΧΑΤΖΗΣΤΥΛΗ)

E62

[(Κάτω ἀπ' τὸν τύμβο αὐτὸ) τὸν ἔνδοξο τοῦ Μένιππου τὸν γιό,
[(τὸν) -----] Ἰλλυριῶν βλαστάρι
[---- νεκρὸ τῶν Σόλιων] ἡ πόλις αὐτὴ καλύπτει
[στην τρίτη τῆς ζωῆς του] μπαίνοντας δεκάδα·
[----- (σ)τόν ?] ξακουστὸ κοντὰ ἔσθησε (στοῦ ?) μνήμα
[ἡ ---- μ' εὐσέβεια τὸν δικό της] σὰν κήδεψε τὸν ἄντρα.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

Peek, *GVI* (1955) 751 (ἀπὸ ἀπόγραφο T. B. Mitford)

Mitford, *FCECy* (1961) 139 σημ. 190 (κείμενο *GVI* 751)

SEG 18 (1962) 197 ἀρ. 593 (κείμεν. *GVI* 751)

Nicolaou, *EHcy* I (1967) 23 ἀρ. 21, καὶ pl. IX. 2.

[Βλ. καὶ κατάλογο Μουσείου Παγκυπρίου Γυμνασίου (PG 187/325, μὲ φωτ., περιγραφή καὶ ἀπόγρ. Ἀγγελικῆς Χατζηστύλη).]

E63

(i.)

[-----]ος
[----- κάτω ἀπ' τὸ] μνήμα τοῦτο εἶναι θαμμένος
[----- τοῦ πατέρα] ἔχοντας τὸ ὄνομα·
[αὐτὸν κάποτε τὸ φῶς σὰν εἶδε ἡ ξακουστὴ] ἡ Μίλητος ἀνέθρεψε,
[καὶ τώρα ἀποθαμένο ἡ γῆ] καλύπτει ἡ Κιτιακή.

(ii.)

[τῆς συνετῆς γυναίκας του] τὸν τάφο ἐνατενίζεις, πὺ [- - - -]
[----- τὸ ὄνομά της] Ἀρμονία.

Lin. a om. Peek; ut v. 1 edd. Nicolaou (non recte, metri gratia; vid. infra adnot. ad loc., et cf. apogr. Perdrizet). 1-5 suppl. Peek, it. Nicolaou (et nos, multa haesitantem) 1 τ[έθραπται (sine interp.) Nicolaou: τ[έθραπται], Peek (fortasse recte) 3 ἔθροε[ψε], Peek: ἔθροε[ψε] (sine interp.) Nicolaou 4 κατέ[χει] Peek Nicolaou: num κατέ[χει] ? (vid. apogr. Perdrizet, ubi ΕΧΕΙ) 5 ἄν Peek (vid. et apogr. Perdrizet): ὄν α Nicolaou (falso).

E64

[..]αδ -----
 νη παρὰ πά[ντα] ? -----
 γείνατο Κά[λυμνος] ? -----
 σὰ δ' ὦδε βί[] -----
 5 [κόλπ]οις Κιτίφ[υ] -----
 [γα̃ ? δε]σμεύε[ι] -----
 [· ἄ]λλον ? ἀπολ[] -----

1 ..αδ Nicol.; num [Ἐνθ]ἄδ(ε)[? 2 πά[ντα] ? scripsimus: πα[ν] ? Nicol. 3 Κά-
 λυ[μνος] ? Nicol. (cf. supra E20.1) 5 suppl. Nicol. (iteravimus coll. supra E38.1
 aliisque sim.) 6 γᾱ ? ante δε]σμεύε[ι] scripsimus: [γαῖα ? δε]σμεύε[ι] Nicol. (sed
 eadem adnotat: "L. 6, at the beginning four letters are missing") 7 ἄ]λλον ?
 ἀπολ[] scripsimus: [ἄ]λλον ἀπόλ[λυται] ? Nicol. (De metro et versibus vid. infra
 adnot. ad titulum.)



ΕΠΙΓΡ. ΣΑΛΑΜΙΝΟΣ
 (ΦΩΓ. Τ. ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΥ
 ΑΠΟ ΜΙΤΦΟΡΔ – ΝΙΣΤΡΟΛΟΥ,
ISal 64)

E65

[----- ? μεγ]αλοπρεπείς
 [----- χαρ]μέντά ? τε μύσ-
 3 [την] ----- ἐφ]ύλαξε
 [----- ἀ]γαγών (?).

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

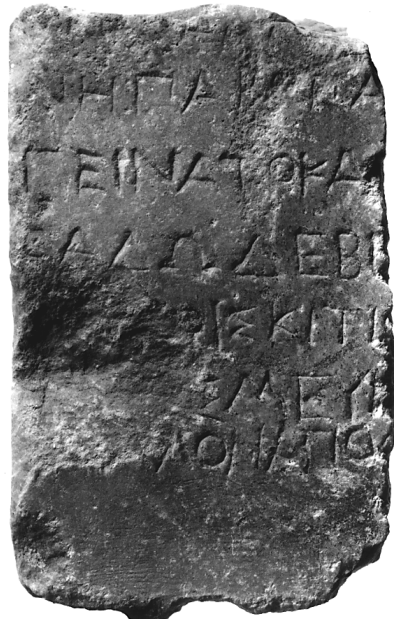
P. Perdrizet, “Notes sur Chypre”, *BCH* 20 (1896) 339 ἀρ. 5: ἀπόγραφο (σὲ κεφα-
 λαιογράμματη γραφή) καὶ σχόλια
 Peek, *GVI* (1955) 2019 (ἀπὸ ἀπόγραφο T. B. Mitford)
 Mitford, *FCECy* (1961) 139 σημ. 191 (κείμενο *GVI* 2019)
 Nicolaou, *EHCy* I (1967) 24 ἀρ. 23.

E64

(Ἔδωδά)...
 (νη παρὰ πά[ντα]?)...
 σὲ γέννησεν ἡ Κάλυμνος
 μὰ τὰ δικά σου ἔδῶ (...ὄστᾶ)...
 στοὺς κόρφους τοῦ Κιτίου...
 (ἡ γῆ) δεσμεύει...
 ἄλλον...

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

Nicolaou, *ICA*¹⁶ (1977) 209-10 ἀρ. 1,
 καὶ pl. LXXVI. 1
SEG 27 (1977) 250 ἀρ. 963
 (κείμενο ἀπὸ *ICA*¹⁶).



E64: ΚΙΤΙΟΝ
 (ΜΟΥΣΕΙΟ
 ΛΑΡΝΑΚΑΣ,
 Μ. Α. 889)

E65

[-----] μεγ]αλοπρεπεῖς
 [-----] καὶ τὸν ὄλο χάρες μύστη
 [-----] φύλαξε
 [-----] ὀδηγώντας (;)

Titulum metricum esse (metro dactylico) putat Mit., fort. recte 1 *μεγ]αλοπρεπεῖς* dubit. supplevimus: *]γλοπρεπεῖς* Mit. (adnot.: “Line 1: the broken letter at the beginning is either alpha or lambda”) 2-4 suppl. Mitf.; dubit. iteravimus.

E66

[-----] *η μιαράς, ἄς ἀνε*[----]
 [-----] *εν ΑΝΑΝΥΣ ἀπο*[-----]
 3 [-----] *μησεράν δέ τ*[-----]
 [-----] *· ὄληλα προ*[όωρον ? ---].
 (vestigia quintae lineae: versus?)

Titulum metricum fuisse putat dubit. Nicol., fort. recte 2 num *οὐδ]έγαν ἄννο* ἀπο*[φθίμενον?* (vid. infra adnot.) 3 num *μητέραν?* 4 *προ*[*οώρον?* Nicol.



E66: ΠΑΦΟΣ (Μ. Π. 2761, ΦΩΤ. ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ)

E67

[— ∪ — ∪ — ∪ — (∪)] *βονλή* *ῥ**ωμαίων*?
 [— ∪ — ∪ — ∪ — ∪] *δύνα*] *σθε?* *λόεσ*[*θαι*]
 3 [— ∪ — ∪ — ∪ — α] *ἰνοῦντε*[*ς ∪ — ∪*].

Titulum suppl. Mitford – Nicolaou haesitanter; dubit. iteravimus (vid. intra adnot. ad vv.). 1 *ῥωμαίων*] bisyll. (vid. *ISal* 32) vel trisyll.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ

Mitford, *IKour* (1971) 180 (μὲ φωτ. τῆς ἐπιγραφῆς: σελ. 328).

E66

[-----] τίς μαρῆς πού... [---]
 [-----] ἐν ΑΝΑΝΥΣ ἀπο [-----]
 [-----] μισητή δὲ [-----]
 [-----] χάθηκα προ[ώρα (?)] ---]
 (ἴχνη 5ης γραμμῆς: στίχου;)

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ

Nicolaou, *ICA*²⁵ (1986) 193 ἀρ. 7, καὶ pl. XL. 5.



E68: ΣΑΛΑΜΙΣ (φωτ. Τ. ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΥ
 ΑΠΟ MITFORD – NICOLAOU, *ISal* 41)

E67

[-----] τῶν Ρωμαίων ἢ βουλή
 [-----] τὰ μπάνια σας νὰ κάνετε
 [-----] δοξολογώντας

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ

Mitford – Nicolaou, *ISal* (1974) 32 καὶ pl. IV. 1.

E68

[--] ἀνέστησε πτόλις θρόν[ον --]
 [ἐγείνα]τό ? μ' Ἡπειρος ἠδὲ ἐν Αἰο[λίδι --]
 3 [-----] γλ[--- ο]ῦρανίων [---].

1 θρόν[ον MN, it. PRM 2 [ἐγείνα]τό ? MN, dubit. iteravimus (-]το scripsimus):
]το solum PRM || Ἡπειρος PRM: Ἡπειρος MN 3 γλ[PRM (ΓΛ[): γλ[υκν MN
 || ο]ῦρανίων scripsimus: ο]ῦρανίων MN PRM

E69

----- σ]ύνης
 ----- θανόντα
 ----- ἐ]ρατην

 5 -----]ν
 -----] ριτην
 vac.

1 σ]ύνης PRM: ΥΝΗΣ Cesnola 3 ἐ]ρατην (ἐρατήν vel ἐράτην, cf. supra E49.5)
 supplevimus:]ράτην PRM, ΡΑΤΗΝ Cesnola. post. v. 6 vac PRM. (De metro vid.
 infra adnot. ad tit.)

E70

[Χαί]ρης [- υ̅υ̅ - υ̅υ̅ - υ̅υ̅ - υ̅υ̅ - υ̅υ̅ - υ̅υ̅]
 ἠρπάσθη[ν υ̅υ̅ - - υ̅υ̅ - υ̅υ̅ - υ̅υ̅ -]
 μηδένα πατρί θ[ιδου̅ς γόον ἄλλον, μηδ' ἀδικήσας]
 γλώσση πικρο[λόγω μηδένα, πάσι φίλος]
 5 κείμαι ὑπὸ χθονὶ τῆ[δε υ̅υ̅ - υ̅υ̅ - υ̅υ̅ - υ̅υ̅ -]
 τὸνς πρὶν ἀποιχομ[ένους - υ̅υ̅ - υ̅υ̅ - υ̅υ̅ -]
 κωκύω γονέων π[ικρ[ὸν μόρον - υ̅υ̅ - υ̅υ̅ - υ̅υ̅ -]
 σοὶ χάρις εὐξαμ[ένωι - υ̅υ̅ - υ̅υ̅ - υ̅υ̅ -]
 εὐνασον ἠδη θυμῶ[ν υ̅υ̅ - υ̅υ̅ - υ̅υ̅ - υ̅υ̅ -]
 10 ἀρετὰ τρισ[υ̅υ̅ - - υ̅υ̅ - υ̅υ̅ - υ̅υ̅ -].

E68

[– –] ἔστησ' ἢ πόλη θρόνο [– –]
 μέ γέννησεν ἢ Ἑπειρος καὶ στήν Αἰολίδα
 [– – – – –] γλ[– – –] ἀπ' τοὺς οὐράνιους [– – –]

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

Mitford – Nicolaou, *ISal* (1974) 41, με φωτ. ἐπιγραφή (: MN)
 PRM, *TSal*² (1987) 195.

E69

– – – – – (δικαιο- ἢ σωφο- ἢ εὐφο-)-σύνης
 – – – – – ἀποθαμένον
 – – – – – τὴν ἀξιόραστη ἢ τὴ γλυκεῖα μορφή
 – – – – –
 – – – – –]ν
 – – – – –]ριτην
 ναc.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

Cesnola, *Salaminia* (1882 [1884²] / 1993) 98 Fig. 94 (σὲ κεφαλαιογράμματη γραφή)
 PRM, *TSal*² (1987) 196.

E70

Χαρά νά 'χεις [– – – – –]
 ἀρπάγηκα [– – – – –]
 Ἔλλη δὲν ἔδωσα ἀφορμὴ καμμιά νά κλάψει στὸν πατέρα,
 μήτ' ἀδίκησα
 μέ γλώσσα πικρόλογη κανένα, σ' ὅλους φίλος,
 καὶ νά 'μαι τώρα ἄψυχος κάτω ἀπ' τὸ χῶμα τοῦτο [– – – –]
 τοὺς πού 'φυγαν πρὶν ἀπὸ μέ [– – – –]
 θρηνώ τῶν γονιῶν τὸν πικροθάνατο [– – – –]
 σὲ σένα ἢ χάρη σὰν εὐχήθηκες [ἄς ἔρθει τῶν θεῶν].
 ἄς κατευνάσεις τὸν θυμό σου πὰ [– – – – –]
 ἀρετὰ [– – – – –].

2-5 καὶ 7 suppl. Kaib., 6 Cecc.; iteravimus, 3-5 dubit. 1 [Χαί]ρης scripsimus (de -ρης cf. Cecc. et Cesn.¹); ΡΗΙΣ Kaib.: ΡΗΙΣΘΥΜΟ Cesn.² 2 ἡρόπασθη[ν scripsimus (de η cf. Cecc. et Cesn.¹, et Kaib. adnot.); ΗΡΠΑΣΘΕΝ Cesn.²; ἡρόπασθην scr. Kaib. 4 ΓΛΩCCHΠΙΚΡΟ in tab. (vid. et apogr. Cecc. et Cesn.¹); “-ΟΜ (or Ν?” Cesn.²; γλώσση π. scr. Kaib. 5 χ. τῆ[δε scripsimus, post. χ. τῆ[δε] Kaib. et ΧΘΟ-ΝΙΠΗ Cecc.: ΧΘΟΝΙΟ Cesn. (fort. recte) 7 γ. π[ικρ]όν μ. scripsimus, post γ. [πικρ]όν μ. Kaib. et ΓΟΝΕΩΝΙ P Cecc. et Cesn.¹: ΓΟΝΕΩΝΗΘΡ Cesn.² 8 εὐξά-μ[ένου] scripsimus; ΕΥΞΑΜΕΝΟΣ suppl. Cesn.², fort. recte (vid. infra adnot. s.v.); ΕΥΞ[άμην] ? Cecc. et Cesn.¹ (non recte, metri causa); nil post εὐξ Kaib. 9 ἦ. θυμὸ[ν scripsimus; ΗΛΗΘΥΜΟ Cesn.²: ΗΛΗ ΥΝΟ Cecc. et Cesn.¹; ἦ.[θ]υ[μ]ὸ[ν] Kaib. 10 ἀρετὰ τρωσ[τ] scripsimus (cf. Cecc.): ἀ[ρ]ετὰ τρωσ Kaib.; ΑΡΚΕΤΑΤΕ Cesn.¹, ΑΡΚΕΤΑΙΡΗΣΑΜΕΝΟΝ Cesn.²

E71

Ἄφ[ροδείτη -----]
Ἐπαφρ[όδειτος -----]
ΑΠΕΙ[Ὑ - x - Ὑ - x - Ὑ -] (v. 1)

[desunt novem versus]

[Λ x - Ὑ - x - Ὑ - x -]βίον. (v. 11)

5 Μικρὸν [ἀ]γάμε[ινον - Ὑ - x - Ὑ - νεω]τέροις?
Νυκτὸς [μ]ελαίν[η]ς - Ὑ - x]ἩΣ κρατεῖ.
[Ξ]ένοισι συνβούλοισι [-]έξη χαρά.
Ὀ[ὕ]πω [σε ἄπ]ειρον ὄν[τα - x - Ὑ]ΟΣ. (v. 15)

Πρὶν ἢ [τι] δρᾶσαι πρῶτα βουλευ[έειν σε χρ]ή.
10 Ῥεῖθρο[ις ἐ]ργαγίοισι μὴ πειρῶ γ[έειν].
Σεβίξ[ετα]ι τὸ[ν χ]ρησμὸν ἀψευδῆ σοφός].
[Γ - - - -]ΣΑΡ Σ[- -] ἢ θαν[εῖν].
[Υ - - - - -]Ν[- - - - -] (v. 20)

Φίλοις ἀπιστεῖν Ι[- Ὑ - x - Ὑ -]
15 Χαράν ἀπροσδόχ[η]τον - x - Ὑ - Ὑ -]
Ψυχῆς καθαρόν [- Ὑ - x - Ὑ -]
ῶ προεμμενῆς [x - Ὑ - x -]έγγ[ω]ς]. (v. 24)

1 Ἄφ[ροδείτη Mitf.: Ἄφ[ροδίτη Ekm. (prob. Björck) 2 Ἐπαφρ[όδειτος Mitf.: ἔπαφρ[ο]διτ Ekm. 3 ΑΠΕΙ[scr. Mitf. (ἀπει[θέοντι], ἀπει[κάσαι], ἀπει[λέοντι] e.g. prop. ipse adnot.): απει[Ekm.; num ἄπει[ρο] (-s vel -v) 4]βίον Mitf.:]πον Ekm. 5 [ἀ]γάμε[ινον suppl. Björck (-v), it. Mitf. (-v-): .. αμ[Ekm. || νεω]τέροις ? Mitf.:]εροις Ekm. (fragmentum cum fin. vv. 4-8 Ekm. superius posuit:]εροις solum | μικρὸν...ης κρατεῖ], etc.) 6 [μ]ελαίν[η]ς Ekm. ||]ἩΣ κρατεῖ Mitf.:]ης κρα-τεῖ Ekm. 7 [Ξ]ένοισι Mitf.: [Ξ]υνοῖσι vel [Ξ]ε]νοῖσι (sic, pro [Ξ]ε]νοῖσι) Björck || συνβούλοισι Mitf.: ..vβουλεις Ekm. ||]έξη χαρά Mitf.:]ύξη χαρᾶς Ekm.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

- G. C. Ceccaldi, “Nouvelles Inscriptions grecques de Chypre”, *RA* 27 (1874) 94 ἄρ. 3
(σὲ κεφαλαιογράμματη γραφή)
Cesnola, *Cyprus* (1877/1878, 1991) 435 ἄρ. 99: σὲ κεφαλαιογρ. γρ. (= Cesn.¹), καὶ
Atlas III (1930), pl. CXLV (= Cesn.²)
Kaibel, *EGr* (1878/1965) 288c (σελ. XII).

E71

- Ἦ (στίην?) Ἐφροδίτη [- - - - -]
 Ὅ Ἐπαφρόδειτος [- - - - -]
 ΑΠΕΙ [ἄπειρος;] [- - - - -]. (στ. 1)
 [λείπουν 9 στίχοι: B-K]
 [Λ - - - - -] ζώη. (στ. 11)
 5 Ὑπομονὴ λιγάκι [- - - - -] στοὺς νεώτερος (?).
 Τῆς μαύρης νύκτας [- - - - -] κρατεῖ.
 (Μὲ) ξένους συμβούλους [- - - - -] χαρά.
 Ἐπειρος ὄντας ὄχι ἀκόμα [- - - - -]ος. (στ. 15)
 Πρὶν κάτι κάμεις πρῶτα νὰ σκέφτεσαι εἶν' ἀνάγκη.
 10 Σὲ ρεύματα ἐνάντια μὴν προσπαθεῖς νὰ κολυμπᾶς.
 Σέβεται τὸν χρησιμὸν ἀλάθητος ποὺ εἶναι - ὁ σοφός
 [- - - - -] ἢ νὰ πεθάνει(ς).
 [- - - - -] (στ. 20)
 Νὰ δυσπιστεῖς στοὺς φίλους [- - - - -]
 15 Χαρὰ ἀπροσδόκητη [- - - - -]
 Τῆς ψυχῆς καθαρισμὸν [- - - - -]
 Ὡ εὐμενῆς [- - - - -] γνωρίζεις (?). (στ. 24)

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

- E. Ekman, “Greek Inscriptions. Appendix III”, *SCE* III (1937) 626-30, ἄρ. 13
 G. Björck, “Additional Notes on the Metric Inscription from Soli”, *SCE* IV, Appendix [4 σελίδες] (: Björck¹), καὶ *SCE* IV. 3 (1956) 248-50 (: Björck²), βλ. καὶ
 “Heidnische und christliche Orakel mit fertigen Antworten”, *SO* 19 (1939) 90
 (86-98). Μνῆεις (σὲ Björck¹): R. Flacelière, J. καὶ L. Robert, *BullÉ* 52 (1939)
 529 ἄρ. 525 (μὲ παράθεση κειμένου στ. 5-16), καὶ F. Chapoutier, “Chronique
 des Études Anciennes: Sentences morales”, *REA* 44 (1942) 329, μὲ κοιτ. παρατ.

8)Ο(ὕπω[σε ἄπ]ειρον ὄν[τα scripsimus (de σε = σ' vid. infra adnot.); (Ο)ὕπω[ς σ' ἄπ]ειρον ὄν[τα Mitf. ("after omega, a lacuna of four full letters" adnot.); Οὕπω[ς (sic) ἄπ]ειρον ὄν[τα χοή σε Björck; θυπ ιρόνον Ekm. (ΘΥΠ etc. in tab.: "Θ was miscut for an ο" Björck) ||]ΟΞ Mitf.:]οξ Ekm. 9 Πρὶν ἢ [τι] δ. π. βουλε[ύειν σε χρ]ή Björck (: χοή); Πρὶν ἢ [τό] δ. π. βουλε[ύειν σε χρ]ῆ Mitf.: πρὶν ἢ ...ρασαι πρῶτα βουλ[Ekm. || βουλε[ύον καλῶς prop. Chap. 10 ῥείθρο[ις Ekm. || ἐ]γα- γτίοισι Mitf., ἐν[αντίοισι iam Chap.: ἄ]μ ἀντίοισι Björck || μὴ πειρῶ γ[έειν Mitf. (πέρω); μὴ π. π[ερῶν?] Björck; μὴ π. μ[άχης Chap. (μὴ περωμ] Ekm.) 11 v. suppl. Mitf. (ἀψευδὴ σόφορος; et Σε(β)-, sed vid. suam adnot.: "at the beginning the tip of *sigma* is probably legible. The third letter is rather *rho* than *beta*, but the bottom is lost"): [Σ]έρο[πιν α]ίτο[ῦ χρ]ησιμόν ἀψευδῆς [έρε]ι Björck (Jερ..... τό[ν χρ]ησιμόν ἀψευδῆς Ekm.) 12-13 vid. Mitf. cum adnot. 14 post ἀπιστεῖν I leg. Mitf. 15 ἀπροσοδό[ητον Björck Mitf.: ἀπροσοδό[γητον Ekm. 16 ῥω προ- ευμενῆς Mitf.; ω π. Ekm.: ῥω (fort. ῶ) προ[ο]ευμενῆς Björck ||]ἔγγ[ως] Mitf.

E18b.

ΜΝΗΜΑ ΑΛΕΞΩΝΟΣ

(Ἐπιγραφή Μαρίου,

3ου [4/3] αἰ. π.Χ.

Μουσεῖο Πόλεως

Χρυσσοῦς)

E18b

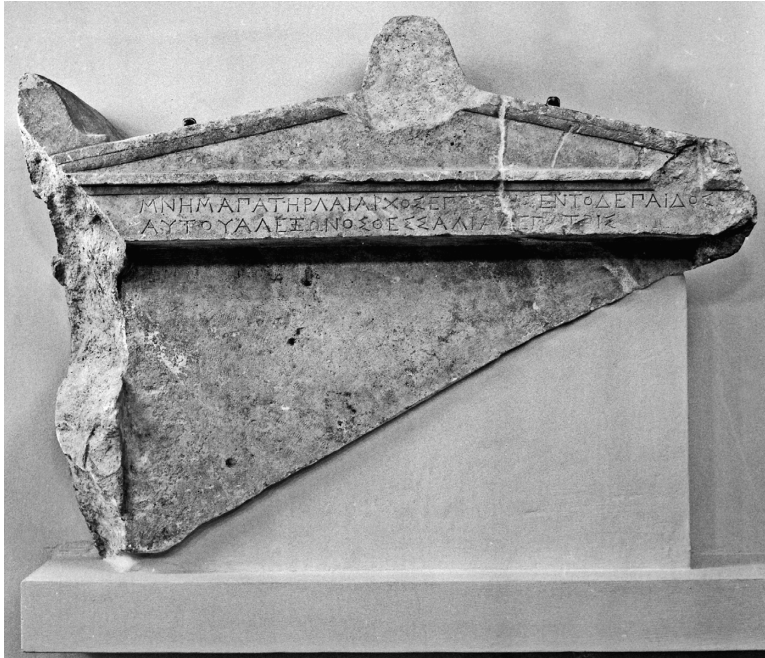
Μνήμα πατῆρ Λαΐαρχος ἐπέστησεν τόδε παιδὸς
2 αὐτοῦ Ἀλέξωνος· Θεσσαλία δὲ πατρίς.

1 Λαΐαρχος Hadjisavvas Papachrysostomou; Λαΐαρχος Nicolaou [ICA³⁹, et SEG 50] || -ησ- (ΗΣ) difficilia lectu sed certa sunt (fort. ἐπέστησεν scribendum) 2 αὐτοῦ Nicolaou Papachrysostomou; αὐτοῦ Hadjisavvas || Ἀλέξωνος Papachrysostomou; Ἀλέξωνος Hadjisavvas: Ἀλέξωνος (sine interp.) Nicolaou || "vacat" post πατρίς add. SEG 50. (1-2 ἀνέστ]ησεν or ἔστ]ησεν τόδε παιδός |]ε πατρίς Nicolaou, ICA²⁹: [- - -] | [ἀνέστ]ησεν or [ἔστ]ησεν τόδε παιδός | [- - -]ε πατρίς SEG 40.)

στών στ. 10 [μνεία τοῦ τελευταίου στοῦ *BullÉ* 55 (1942) 363 ἀρ. 182]. Μνεία
 στὸν Björck ἐπίσης: *SEG* 18 (1962) 197 ἀρ. 592 συμπλ. του στοὺς στ. 5-11
 (14-20).

Mitford, *NIRCy* (1950) 36-38 (ἀρ. 17).

[Σχόλια: *ΑΚΕΠ* Δβ' (1980) σελ. 62 § § 31-32.]



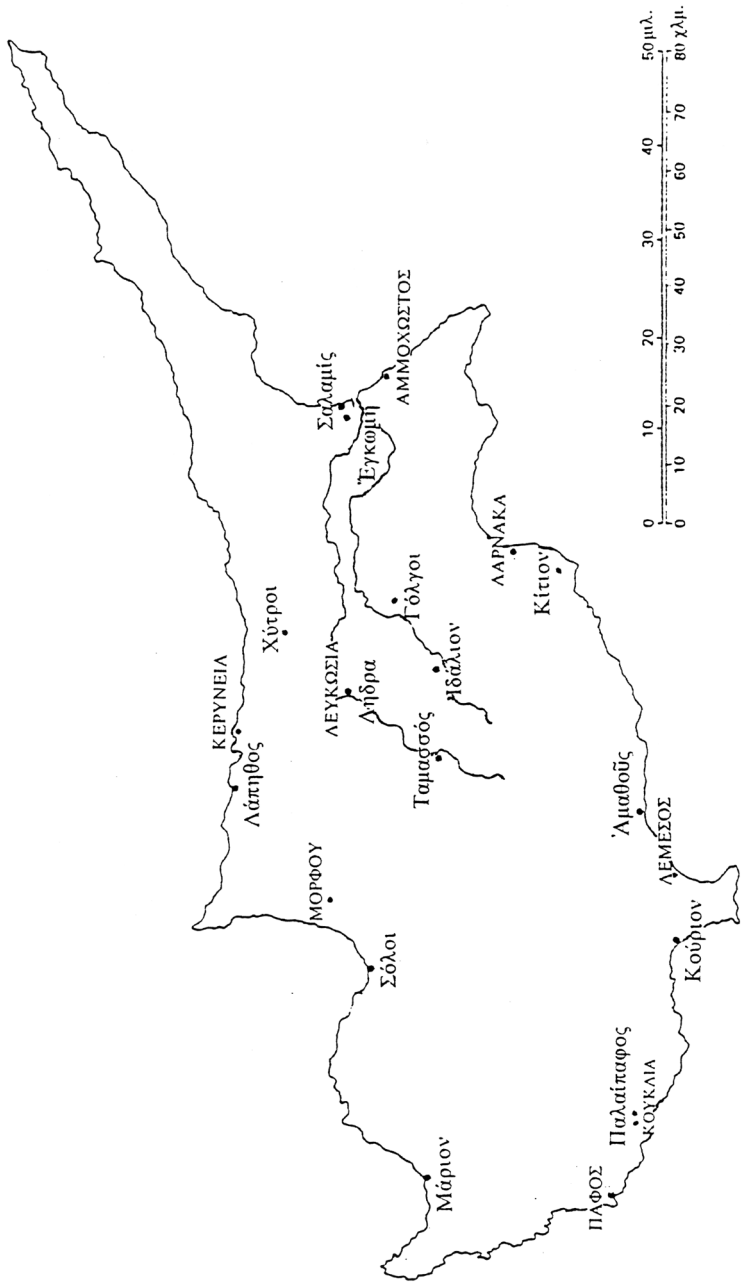
E18b

Τὸ μνήμα ὁ πατέρας Λαϊάρχος ἔστησ' ἐτοῦτο τοῦ γιοῦ
 του Ἀλέξωνα· πατρίδα δὲ ἡ Θεσσαλία.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

Nicolaou, *ICA*³⁹ (1999): *RDAC* 2000 303-4 no. 4 (phot.): ἐντεῦθεν: *SEG* 50 (2000)
 468 no. 1377· S. Hadjisavvas, «Chronique des fouilles et découvertes arché-
 ologiques à Chypre en 1999», *BCH* 124 (2000) p. 676 (phot.): Athina PAPA-
 CHRYSOSTOMOU, “Some Notes on an Epitaph from Hellenistic Cyprus”, *Τεχνήρια*
 10 (2010, forthcoming). Βλ. ἐπίσης: Nicolaou, *ICA*²⁹ (1999): *RDAC* 1990 178
 no. 29, pl. xxvii. 29 (squeeze), ὄθεν: *SEG* 40 (1990) 429 no. 1360.

ΜΕΡΟΣ Β΄
ΣΧΟΛΙΑ



11. ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ

α'. ΑΝΤΙΣΘΕΝΗΣ Ο ΠΑΦΙΟΣ

Ε1

Τὸ ἐπίγραμμα τοῦτο **ΑΝΤΙΣΘΕΝΟΥΣ ΤΟΥ ΠΑΦΙΟΥ**, ἀποτελούμενο ἀπὸ ἑξὶ ἐλεγειακὰ δίστιχα, εἶναι χαραγμένο σὲ βάση ἀγάλματος ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ποὺ βρέθηκε στὴ Δήλο (*IDél* 1533) σπασμένη σὲ τρία μεγάλα καὶ ἄλλα μικρότερα κομμάτια (συνολικῶν διαστάσεων 0,55 × 0,58 × 0,10) προηγεῖται πεζὴ ἀφιέρωση ἑπτὰ σειρῶν, ὅπου δίνονται πολὺτιμες πληροφορίες (βλ. κατωτ.), οἱ ὁποῖες, σὲ συνδυασμὸ καὶ μὲ τὸ ἐπόμενο ἐπίγραμμα (*IDél* 2549, κατωτ. Ε2), ὀδηγοῦν σὲ χρονολόγηση περὶ τὸ 100 π.Χ. (βλ. καὶ ἀνωτ. Εἰσαγωγή). Ὁ ἀκρωτηριασμὸς τῆς μαρμάρινης πλάκας, στὸ μέσο κυρίως (βλ. φωτογραφία στὸ *ÉDéI*: J. Pouilloux, “Salamiens de Chypre à Délos”, *BCH Suppl.* 1 [1973], 409, Fig. 5, καὶ ἀνωτ. σελ. 67), δὲν ἐπιτρῆπει ἀσφαλῆ ἀποκατάσταση τοῦ κειμένου τοῦ ἐπιγράμματος.

α. Στόλος Θεώνος Ἀθηναῖος: αὐτὸς ποὺ τιμᾷ τὸν Κύπριο Σίμαλο, τὸν ἑαυτοῦ φίλον, ἀφιερώνοντας ἀγάλμα του στὸν Δῆλιο Ἀπόλλωνα, καὶ τιμᾶται μὲ τὸν ἴδιο τρόπο ἀπὸ τὸν Σίμαλο, ὅπως μαρτυρεῖ ἀναθηματικὴ ἐπιγραφή σὲ μαρμάρινη πλάκα ἀπὸ τὴν Δήλο (βλ. Durrbach *ChID* 127 [σ. 205], M.A. Wilhelm, “Hellenistisches”, *AAWW* 58 [1921] 82-3 ἀρ. IV], καὶ Roussel – Launey *IDél* 1534 σελ. 40, ὅπου καὶ περαιτέρω παραπομπές): *Στόλον Θεώνος Ἀθηναῖον, | τὸν συγγενῆ βασιλέως Πτο|λεμαίων τοῦ δευτέρου Σωτῆ|[ρο]ς καὶ ἀρχεδέ-ατρον καὶ ναύ|[αρ]χον καὶ ἐπιστολογράφον, τετα|γμένον δὲ καὶ πρὸς ταῖς ἡνίας, | Σίμαλος Τιμάρχον Σαλαμίνιο[ς], τὸν ἑαυτοῦ φίλον, Ἀπόλλωνι.* Ἡ συγκριτικὴ ἐξέταση τῶν δύο αὐτῶν ἐπιγραφῶν τῆς Δήλου, ὅπου ὁ Στόλος ἀποκαλεῖται καὶ συγγενῆς βασιλέως, καὶ τῶν λοιπῶν ἐπιγραφῶν ποὺ ἀναφέρονται στὸν Στόλο (βλ. R. S. Bagnall, “Stolos the Admiral”, *Phoenix* 26 [1972] 358-68, μὲ τὴν παλαιότερη βιβλιογραφία) ὀδηγεῖ σὲ χρονολόγηση τῶν ἐπιγραφῶν μὲ τὸν Σίμαλο μετὰ τὸ 108 π.Χ. (“from a point immediately after Soter regained control of Cyprus, or about 104” κατὰ τὸν Bagnall, ὁ. π. 367 / “aux années 100 ou aux premières décennies du 1^{er} siècle av. J.-C.”

κατὰ τὸν Pouilloux, *ÉDél* 407 σημ. 50· πβ. P. M. Frazer, “Inscriptions from Cyrene”, *Berytus* 12 [1958] 114). Ἀπὸ τὶς δύο ἀνωτέρω ἐπιγραφές τῆς Δήλου αὐτὴ τοῦ Σίμαλου γιὰ τὸν Στόλο φαίνεται νὰ στηρίζεται λεκτικὰ σ’ αὐτὴ τοῦ Στόλου γιὰ τὸν Σίμαλο (μὲ χαρακτηριστικὴ τὴ θέση τῆς κοινῆς φράσεως τὸν ἑαυτοῦ φίλον, μὴ κανονικὰ στὴν ἀφιέρωση τοῦ Σίμαλου γιὰ τὸν Στόλο), καὶ μπορεῖ νὰ θεωρηθῆ σχετικὰ μεταγενέστερη. Ἀπὸ τοὺς ἀναφερόμενους στὴν ἀφιέρωση τοῦ Σίμαλου τίτλους τοῦ Στόλου ἀξίζει νὰ σημειωθῆ αὐτὸς τοῦ ἀρχεδέατρον, ὁ ὁποῖος ἀπαντᾷ καὶ σὲ ἐπιγραφή τῆς Παλαιάφου τῆς ἴδιας περιόπου ἐποχῆς (μαζὶ μὲ τὸν τίτλο τοῦ συγγενοῦς, ἐπίσης): *Βασιλέα Πτολεμαίων θεὸν | Ἀλέξανδρον, Ἰσίδωρον Ἐλένου | Ἀντιοχέως, ὁ συγγενῆς καὶ | ἀρχεδέατρος, εὐεργεσίας ἔνεκεν* (βλ. *OGIS* 181: *ΑΚΕΠ* Δα’ 62, μὲ σχόλια Δβ’ 62· γιὰ τὸν τίτλο τοῦ ἀρχεδέατρον βλ. ἐπίσης Durrbach *ChID* σελ. 206, καὶ *IDél* ἀρ. 1534 [σσ. 40-41], πβ. Ἡσύχ. σ. λ. ἐδέατρος· προγεύστης βασιλέως. ἐπιμελητῆς δείπνου).

Ὁ Κυρ. Χατζηγιάννου χαρακτηρίζει τὸν Στόλον *Θέωνος Ἀθηναίων* «Κυπριακῆς καταγωγῆς» (στὸν Γενικὸ πῖνακα ὀνομάτων καὶ πραγμάτων, *ΑΚΕΠ* Ε’ σ. 401), κατατάσσοντας τὴν ἀφιερωματικὴ ἐπιγραφή τοῦ Στόλου γιὰ τὸν Σίμαλο ὑπὸ τὸν τίτλο «Ἀφιερώματα Κυπρίων εἰς ναοὺς Δήλου» (*ΑΚΕΠ* Δα’ 14: «181-146 π.Χ.», χωρὶς τὴν ἀντίστοιχὴ ἀφιερωματικὴ ἐπιγραφή τοῦ Σιμάλου τοῦ Σαλαμίνιου γιὰ τὸν Στόλο τὸν Ἀθηναῖο, ἐκ παραδρομῆς προφανῶς). Ἡ ὑπόθεση, ὅμως, γιὰ Κυπριακὴ καταγωγή τοῦ Στόλου δὲν φαίνεται νὰ εὐρίσκει ἐρείσματα στὰ ὑπάρχοντα στοιχεῖα, μολοντί ὡς ἰδιαίτερα ἔμπιστος καὶ στενὸς συνεργάτης τοῦ Πτολεμαίου Λαθύρου τὸν συνοδεύει πιθανῶς στὴν Κύπρο ἀπὸ τὸ 106 περίπου ὡς τὸ 88 π.Χ. (ὅπως ὑποστηρίζει ὁ C. Skeat, *RPtol* 15 κέ.), κατὰ διαστήματα τοῦλάχιστο. Τὸ ἐθνικὸ *Ἀθηναῖος* θὰ μποροῦσε νὰ ἀποδοθῆ σὲ πολιτογράφησή του, ἂν στὴν ἐπιγραφή *IDél* 1534 διαβαστῆ [*Στόλος Θεώνος Κυ[ρ]ηναῖος*] ἀντὶ τοῦ πιὸ πιθανοῦ *Κυ[δ]αθηναεῖς*] (βλ. Bagnall ὁ. π. 361)· ἀλλὰ κι ἔτσι πιὸ πιθανὴ προβάλλει ἡ Ἀθηναῖκὴ καταγωγή τοῦ Στόλου καὶ ἡ τιμητικὴ πολιτογράφησή του στὴν Κυρῆνη λόγω τῶν σημαντικῶν σχέσεων μὲ τὴν πόλη. Κι ἂν ὄντως ὁ *Στόλος Θεώνος* ἦταν Κύπριος ποὺ πολιτογραφήθηκε *Ἀθηναῖος*, δύσκολα θὰ ἀποσιωποῦσε τὴν Κυπριακὴ καταγωγή του στὴν ἀφιερωματικὴ ἐπιγραφή του γιὰ τὸν *Σίμαλον Τιμάρχου Σαλαμίνιον*, καὶ δύσκολα ἐπίσης ὁ Σίμαλος Τιμάρχου στὴ δική του ἀφιερωματικὴ ἐπιγραφή θὰ μνημόνευε μὲν τὸν ἑαυτοῦ μὲ τὸ ἐθνικὸ *Σαλαμίνιος* ἀλλὰ τὸν *Στόλον Θεώνος* θὰ ἀποκαλοῦσε *Ἀθηναῖον*. Οὔτε καὶ φαίνεται πιθανὴ ἡ ἀπονομή κατὰ τὴν ἐποχὴ αὐτὴ σὲ Κύπριο τίτλων τόσων καὶ τέτοιων, ὅπως εἶναι αὐτοὶ ποὺ συγκεντρώνει ὁ *Στόλος Θεώνος* Ἀ-

θηναῖος (πβ. τὰ σχετικά μὲ τὸν Κυρηναῖο Ἐλενο, γιὰ τὸν ὁποῖο βλ. κατωτ. σημ. στὸ d-e πβ. ἐπίσης *TSal*² σσ. 37 κέ.).

Τὸ ἔθνικὸν Ἄθηναῖος χρησιμοποιεῖται κατὰ κανόνα ἀπὸ ἢ γιὰ Ἀθηναίους πολῖτες ἔξω ἀπὸ τὴν Ἀθήνα καὶ στὶς σχέσεις τους μὲ μὴ Ἀθηναίους (ἐκτὸς ἂν πρόκειται γιὰ γνωστούς ἀνθρώπους τῶν γραμμιάτων καὶ τῶν τεχνῶν), ἀντὶ τοῦ δημοτικοῦ ἐπιθέτου, ποῦ χρησιμοποιεῖται στὶς μεταξὺ Ἀθηναίων πολιτῶν σχέσεις (δηλώνοντας τὸν δῆμο καταγωγῆς). Βλ. κυρίως S. Reinach, “Fouilles de Délos”, *BCH* 7 (1883) 342 κέ. (ἰδιαίτερα 343 κέ.: θεωρία M. Homolle), μὲ χαρακτηριστικὰ παραδείγματα στὴ σελ. 345: [Βασιλέα Ἀντίοχον] Ἐπιφανῆ | [βασιλέως μεγ]άλου Ἀντίοχον | [-----]ρος Ἀθηναῖος | [ἀνέθηκεν Ἀπόλλ]ωνι Δ[η]λί[ω]ι (*OGIS* ἀρ. 249)· Χρύσερμον Ἡρακλείτου Ἀλεξανδρέα, | τὸν συγγενῆ βασιλέως Πτολεμαῖου | καὶ ἐξηγητὴν καὶ ἐπὶ τῶν ἰατρῶν | καὶ ἐπιστάτην τοῦ Μουσείου, || Ἄρειος Παμφίλου Ἀθηναῖος | καλοκαγαθίας ἔνεκεν τῆς εἰς ἑαυτὸν | Ἀπόλλωνι, Ἀρτέμιδι, Λητοῖ, κ. ἄ. (βλ. *OGIS* 63 [ἀπὸ τὴν Κύπρο], 216, 258, 261, 353, 369, 371, 372, 373, 430, 591, 720, 721). Βλ. ἐπίσης τὰ σχετικά μὲ τὸν Φλυέα / Ἀθηναῖον Τίμαρχον Σμάλου κατωτ. σημ. στὸ d-e, ἀρ. 3.

b. ὁ συγγενὴς βασιλέως: μέγας ἀξιοματοῦχος τοῦ βασιλιᾶ, “*homo primi in aula regia ordinis*” κατὰ τὸν Dittenberger (*OGIS* 707 [πίν. VIII. σ. λ. συγγενῆς, 2] μὲ παραπομπές: βλ. κυρίως 104 [I. 180 κέ.] μὲ σημ. 2, ὅπου καὶ βιβλιογραφία)· τιμητικὸς τίτλος ἀντίστοιχος πρὸς τὸ Ἀγγλ. Cousin καὶ τὸ Γερμ. Vetter (*LSK* σ. λ. συγγενῆς III, πβ. *LSJ*⁹), ποῦ ξεκίνησε ἀπὸ τὴν Περσικὴ αὐλὴ καὶ ἐπεκτάθηκε στὶς αὐλὲς τῶν Πτολεμαίων καὶ τῶν Σελευκιδῶν (βλ. *LSJ*⁹ σ. λ. συγγενῆς III, μὲ παραπομπές στὸν Ξεν., *Κύρ. παιδ.* 1.4.27 καὶ 2.2.31, κ. ἄ.). Ὁ ἰδιαίτερα τιμητικὸς τίτλος τοῦ συγγενοῦς (ἢ συγγενοῦς), ποῦ ἀπαντᾷ συχνὰ σὲ ἐπιγραφές τῆς Κύπρου καὶ ἄλλων κέντρων τοῦ Πτολεμαϊκοῦ καὶ τοῦ Ρωμαϊκοῦ κόσμου, συνοδεύεται κατὰ κανόνα ἀπὸ τὴν γεν. ἔθνικ. βασιλέως (ἢ βασιλέως Πτολεμαίων), ποῦ πολλὲς φορὲς παραλείπεται ὡς εὐκόλως ἐννοούμενη σὲ ἐπιγραφή ὅμως ἀπὸ τὸ Γυμνάσιο τῆς Κυπριακῆς Σαλαμίνας (*ΑΚΕΠ* Δα' 197 *TSal*² 97) ἐμφανίζεται ἢ γεν. πληθ. τῶν βασιλέων, ποῦ ὁ J. Pouilloux (“Deux amis: le stratège Diogénès fils de Noumenios et le gymnasiarque Stasicratès fils de Stasicratès”, *ΠραΚυΣΑ* Α' 141 κέ.) θεωρεῖ ὡς μεταγενέστερη ἐξέλιξη καὶ ἀνάγει μὲ πειστικὰ ἐπιχειρήματα στὴ βασιλεία τῆς Κλεοπάτρας Η' καὶ τῶν συμβασιλέων της κατὰ τὸ ἔτος 38/37 π.Χ. (ἄποψη ἐπικροτούμενη ἀπὸ τὸν Χατζηιωάννου, *ΑΚΕΠ* Δβ' 197· ἢ ἐπιγραφή γράφτηκε στὶς 19 Νοεμβρίου 38 π.Χ.: *TSal*² 97).

Οἱ *συγγενεῖς βασιλέως* βρίσκονται στήν κορυφή τῆς ἱεραρχίας τῶν αὐλικῶν ἀξιωματοῦχων κατά τήν Πτολεμαϊκή περίοδο, στήν ὁποία ἀνήκει τὸ πλεῖστο μέρος τῶν Κυπριακῶν καὶ ἄλλων ἐπιγραφῶν ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὴ μελέτη τῶν ἐπιγραφῶν αὐτῶν, ἀκολουθοῦν οἱ *ὁμότιμοι τοῖς συγγενέσι* (βλ. *OGIS* ἀρ. 177 μὲ σημ. 3, πβ. *ΑΚΕΠ* Δα' 70.4 μὲ σημ. Δβ' 70.4), οἱ *ἀρχισωματοφύλακες* καὶ οἱ *πρῶτοι φίλοι* (*OGIS* 99 μὲ σημ. 1 καὶ *ΑΚΕΠ* Δα' 16.6 μὲ σημ. Δβ' 16.6, ὅπου καὶ βιβλιογραφία σχετική / βλ. καὶ *OGIS* 113 [ἀπὸ τὸ Κίτιο], 149 [ἀπὸ τὴν Πάφο], κ. ἄ.: γιὰ τὸν πρῶτο τίτλο — 103, 119, 128, 155 [ἀπὸ τὴν Κυπριακὴ Πόλη τῆς Χρυσοχοῦ], 160 [ἀπὸ τοὺς Χύτρος τῆς Κύπρου] κ. ἄ.: γιὰ τὸν δεύτερο τίτλο), οἱ *ἀπλοι φίλοι* (βλ. *OGIS* 100 μὲ σημ. 2), οἱ *διάδοχοι* ποὺ ἀντικαθιστοῦσαν ἄλλους σὲ διάφορες περιπτώσεις περιμένοντας νὰ τοὺς ἀπονεμηθῇ ἀντιστοιχος τίτλος (βλ. *OGIS* 100 μὲ σημ. 4, κ. ἄ.). Ὡς οἱ πιὸ στενὰ σχετιζόμενοι μὲ τὸν βασιλιά, οἱ *συγγενεῖς*, ἔχοντας ὡς σύμβολα τὴ μίτρα καὶ χρυσὴ ἢ ἐπίχρυση πόρπη στὸν μανδύα τους, συμμετείχαν στὰ συμβούλια καὶ συντελοῦσαν στὴ διαμόρφωση τῆς βασιλικῆς πολιτικῆς, ἰδιαίτερα μετὰ τὴ βασιλεία τοῦ Πτολεμαίου Ε' τοῦ Ἐπιφανοῦς (204/3-181/0 π.Χ.). Ὁ M. L. Strack ("Griechische Titel im Ptolemäerreich", *RhM* 55 [1950] 161-90) στὸν συστηματικὸ κατάλογο ποὺ παρουσιάζει μὲ βάση ὅλες τὶς παπυρικὲς καὶ ἐπιγραφικὲς μαρτυρίες (σσ. 183-87) ἀναφέρει τὰ ὀνόματα 44 *συγγενῶν* γιὰ τὸ χρονικὸ διάστημα ἀπὸ τὸ 181 μέχρι τὸ τέλος τοῦ 1ου μ. Χ. αἰ., ἀνάμεσά τους καὶ τὸν *Στόλον Θεώνος Ἀθηναῖον* (15). Συνοπτικὴ θεώρηση τοῦ ὅλου θέματος καὶ πρόσθετη βιβλιογραφία βλ. στὸν F. Durrbach, *ChID* 90 (*OGIS* 63, βλ. προηγούμενη σημ. γιὰ τὸ ἔθνικὸ Ἀθηναῖος). Γιὰ τοὺς θεσμοὺς τῶν πόλεων τῆς Κύπρου κατά τὴν Πτολεμαϊκὴ περίοδο βλ. Hommossany *Μελέτες* 38 κέ. (μὲ πλούσια βιβλιογραφία), καὶ τὸ κεφάλαιο «Ἀξιωματοῦχοι καὶ θεσμοί» τοῦ Φρ. Βράχα, *EK* 41 κέ.

c-d. Πτολεμαῖου τοῦ δευτέρου Σωτήρος: Ὁ Πτολεμαῖος Θ' (Φιλομήτωρ Β', Σωτήρ Β', Λάθυρος), πρεσβύτερος γιὸς τοῦ Πτολεμαῖου Η' (Εὐεργέτου Β', Φύσκωνος) καὶ τῆς Κλεοπάτρας Γ', 26-27 ἐτῶν κατά τὸν θάνατο τοῦ πατέρα του τὸν Ἰούνιο τοῦ 116 π.Χ., βασιλεύσε στὴν Αἴγυπτο ἢ στὴν Κύπρο μέχρι τὸ 81 π.Χ., μὲ τὸν ὑποστηριζόμενο ἀπὸ τὴ μητέρα τους νεώτερο ἀδελφὸ του Ἀλέξανδρο νὰ διεκδικεῖ καὶ νὰ καταλαμβάνει γιὰ ἀρκετὰ χρόνια τὸν θρόνο τῆς Αἴγυπτου ὡς Πτολεμαῖος Γ' (περ. 105-88 π.Χ., πιθανῶς καὶ ἕνα διάστημα περὶ τὸ 110 π.Χ.). Ἡ βασιλεία τοῦ Πτολεμαῖου Θ' στὴν Κύπρο διαρκεῖ ἀπὸ τὸ 105/4 μέχρι τὸ 89/8 π.Χ. κατά τὴ Hommos-

sany, *Μελέτες* 246: «Χρονολογικός κατάλογος των ετών Βασιλείας των Πτολεμαίων (όπως σημειώνεται στα νομίσματα βάσει του θησαυρού της Πάφου)»: πβ. Παυλίδη *INK*¹ 345 κέ. (με τὸ «Γενεαλογικό δέντρο Πτολεμαίων βασιλιάδων Αιγύπτου και Κύπρου» στὴ σελ. 347): πβ. ἐπίσης *OCD* σ. λ. Ptolemy (IX), *ΑΚΕΠ* Δβ' 61 κέ. (σσ. 129 κέ., κυρίως σελ. 133, ὅπου «Πίνακας τῶν Πτολεμαίων καὶ τῶν τέκνων των»), *IEE* Ε' 188 κέ. Βλ. καὶ *ChID* σσ. 203-7 (σημ. στὶς ἐπιγραφές ἀρ. 124: ἀφιέρωση τοῦ Πτολεμαίου Θ' Σωτήρος Β' στὴ Δῆλο, καὶ ἀρ. 127-28: ἀφιέρωση τοῦ Σίμαλου καὶ τοῦ Στόλου), ὅπου καὶ περαιτέρω βιβλιογραφία.

d-e. Σίμ[α]λογ Τιμάρχου Σαλαμί[αμ]νιον: γόνος ὀνομαστῆς καὶ πλούσιας οἰκογένειας ἀπὸ τῆ Σαλαμίνα τῆς Κύπρου, τῆς ὁποίας τὰ παρακλάδια ἀπλώνονται στὴν Ἀθήνα καὶ στὴ Δῆλο καὶ φθάνουν στὸν Τάραντα τῆς Κάτω Ἰταλίας καὶ τῆς ὁποίας τὸ γενεαλογικὸ δέντρο ἀνασυνθέτει μὲ φροντίδα ὁ J. Rouilloux (ὄ. π. 412, πβ. καὶ Μ.-Τ. Couilloud, *MFuR* σσ. 135-36, ἀρ. 210) καὶ υἱοθετεῖ ἡ Ἰνώ Νικολάου (*PPC T23*, μὲ μιὰν ἀξιοσημείωτη προσθήκη: *T25*), στηριγμένοι στὸ σχετικὸ ἐπιγραφικὸ ὑλικό:

(1, α') Τιμητικὴ ἐπιγραφή τοῦ Στόλου γιὰ τὸν *Σίμαλον Τιμάρχου Σαλαμίνιον* καὶ ἐπίγραμμα τοῦ Ἀντισθένου (ποὺ παρατίθενται καὶ συζητοῦνται ἀνωτ. καὶ κατωτ.), καὶ (β') ἐπιγραφή στὴ βάση τοῦ ἀγάλματος τοῦ Στόλου ποὺ ὁ *Σίμαλος Τιμάρχου Σαλαμίσιος* ἀνταφιερώνει στὸν Δῆλιο Ἀπόλλωνα περὶ τὸ 100 π.Χ. (βλ. ἀνωτ. σημ. στὸ α. *Στόλος Θεώνος Ἀθηναῖος*), ἀπ' ὅπου προκύπτει ἡ εἰκόνα μιᾶς ἰδιαίτερα σημαντικῆς προσωπικότητας. (γ') Ἐπιγραφή σὲ μαρμαρίνη βάση ἀγάλματος ἀπὸ τὸ Γυμνάσιο τῆς Σαλαμίνας τῆς Κύπρου, κατὰ τὴν ὁποία ὁ *Σίμαλος* (ἂν ὀρθά, ὅπως φαίνεται, ἀποκαθίσταται τὸ ὄνομά του) *γυμνασιαρχῶν* τιμᾷ τὸν στρατηγὸ καὶ ναύαρχο τῆς νήσου Ἐλενο (*JHS* 79 [1959] 102 ἀρ. 9: *ΑΚΕΠ* Δα' 54: *TSal*² 81, στοὺς ὁποίους καὶ παραπομπές): *Ἐλενον, τὸν συγγενῆ καὶ τροφέα τοῦ | βασιλέως καὶ στρατηγὸν καὶ ναύαρχον | καὶ ἀρχιερέα τῆς νήσου καὶ ἱερέα διὰ βίον | βασιλείσης Κλεοπάτρας Θεᾶς Ἀφροδίτης | Ἐνεργέτιδος, Σίμαλος γυμνασιαρχῶν.* Ὅπως σημειώνουν οἱ Τ. Β. Mitford καὶ Ἰνώ Νικολάου (*ISal* 6), ὁ Ἐλενος κατέχει σημαντικὰ ἀξιώματα στὴν Κύπρο ἀπὸ τὸ 120 περ. π.Χ. μέχρι τὸ 107-106 καὶ πιθανῶς κατὰ τὸ 105 π.Χ., μὲ τρεῖς ἀνδριάντες του στὴ Σαλαμίνα καὶ ἕξι ἢ ἑπτὰ ἀναφορές σ' αὐτὸν στὸν ναὸ τῆς Ἀφροδίτης στὴν Παλαίπαφο νὰ μαρτυροῦν τὴν ἐξέχουσα θέση του· καθὼς ἡ πρώτη του στρατηγία στὴν Κύπρο ἀνήκει στὰ ἔτη 118 καὶ 117 π.Χ. καὶ ἡ δευτέρη ἀρχίζει τὸ 114 π.Χ. ἀλλ' ἀνακηρύσσεται *ναύαρχος* μόλις τὸ 107 π.Χ., ἐνῶ μὲ τὴ

βασίλεια τοῦ Πτολεμαίου Λαθύρου στὴν Κύπρο (βλ. ἀνωτ. c-d σημ.) φαίνεται νὰ ἀναστέλλεται ἡ ἀπονομὴ τοῦ τίτλου τοῦ στρατηγοῦ (βλ. Homossany *Μελέτες* 200 κέ.), ἡ χρονολόγησις τῆς ἀνωτέρω ἐπιγραφῆς στὸ 107-106 / 105 π.Χ. —τελευταία χρονιά τῆς βασιλείας τοῦ Πτολεμαίου Ἀλέξανδρου στὴν Κύπρο— μπορεῖ νὰ θεωρεῖται βέβαια (βλ. καὶ Βράχα *EK* 48 κέ. [«Πίνακας στρατηγῶν καὶ βασιλέων» σ. λ. Ἔλενος, Πτολεμαῖος Ἀλέξανδρος καὶ Πτολεμαῖος Λάθυρος] καὶ *ΑΚΕΠ* Δβ' 54). Δίνεται ἔτσι μιὰ σταθερὴ χρονολογικὴ βάση γιὰ τὸν Σίμαλον, πού *γυμνασιαρχῶν* στὴ γενέτειρά του Σαλαμίνα διατηρεῖ φιλικὲς σχέσεις μὲ τὸν Ἔλενο καὶ μέσω αὐτοῦ πιθανῶς μὲ τὸν Πτολεμαῖο Ἀλέξανδρο, μὲ τοὺς ὁποίους δὲν φαίνεται νὰ ἐγκαταλείπει τὴν Κύπρο ὅταν ὁ τελευταῖος ἀνακαταλαμβάνει τὸν θρόνο τῆς Αἰγύπτου, ἀλλὰ μένοντας συνάπτει φιλικὲς σχέσεις μὲ τὸν νέο βασιλῆα τῆς Κύπρου Πτολεμαῖο Λάθυρο καὶ τὸν στενὸ του συνεργάτη Στόλο (βλ. Bagnall ὁ. π. 367· γιὰ τὸν Ἔλενον βλ. κυρίως τὸ ἄρθρο τοῦ T. B. Mitford "Helenos, Governor of Cyprus" στὸ *JHS* 79 [1959] 94-131, καὶ τὸ ἐμπεριστατωμένο λήμμα Ἔλενος Ἀπολλωνίου Κυρηναῖος στὴν *PPC* (E5) τῆς Ἰ. Νικολάου· βλ. ἐπίσης *OGIS* 148 μὲ σημ. καὶ 181 μὲ σημ., καὶ *ΑΚΕΠ* Δα' μὲ σημ. Δβ' 20.55, 54, 126.1). (δ') Ἐπιγραφὴ ἀφιερωματικὴ Ἑρμαῖστων, Ἀπολλωνιαστών καὶ Ποσειδωνιαστών περὶ τὸ 100 π.Χ. (*IDél* 1755), ὅπου ἀναφέρεται καὶ ὁ Σίμαλος *Τιμάρχου υἱὸς Ταραντίνου* (στ. 5), ὁ ὁποῖος ταυτίζεται πιθανῶς μὲ τὸν Σίμαλον *Τιμάρχου Σαλαμίνιον* (βλ. J. Hatzfeld, "Les Italiens rXsidant a DXlos (mentionnXs dans les Inscriptions)", *BCH* 36 [1912] 79· P. Roussel – M. Launey *IDél* 1535 σημ. στὸ χωρίο· J. Pouilloux *ÉDél* 406 κέ.· I. Nicolaou *PPC* Σ13: Σίμαλος Τιμάρχου Σαλαμίνιος· βλ. ἐπίσης M.-T. Couilloud *MFuR* 210· πβ. ὅμως W. S. Ferguson *HAth* 408 σημ. 1, καὶ F. Durrbach *ChID* 128 σελ. 207): Οἱ ταυτόχρονοι σχέσεις μὲ τοὺς ἀνώτατους ἄρχοντες τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Ρώμης, ὅπως ἐμφανίζονται στὸ ὑμνητικὸ ἐπίγραμμα τοῦ Ἀντισθένη (E1 στ. 4 κέ.), στηρίζουν τὴν ἀνωτέρω ἄποψη, ἡ δὲ παράλληλη πολιτογράφηση δὲν εἶναι σπάνιο φαινόμενο κατὰ τὴν ἐποχὴ αὐτὴ. Οἱ ἐμπορικὲς ἐνασχολήσεις καὶ ἡ μεγάλη φήμη τῆς οἰκογένειας φαίνεται νὰ ὀδηγοῦν τὸν Σίμαλο στὴ Δύση καὶ νὰ τοῦ ἀποφέρουν τὸν τίτλο τοῦ *Ταραντίνου* πολίτη.

(2.) Γιὸς τοῦ ἀνωτέρω εἶναι ὁ Σίμαλος *Σιμάλου Ταραντίνου*, πού ἐμφανίζεται στὸν στ. 11 ἐπιγραφῆς (ε') πού ἀφιερώνουν στὴ Δῆλο τὸ 103/2 π.Χ. (*IDél* 1927, μὲ σημ.: G. Fougères, *BCH* 15 [1891] 261 ἄρ. 3) οἱ ἐφηβεύσαντες ἐπ' ἄρχοντος Θεοκλέους, καὶ (στ') σὲ Ἀττικὴ ἐπιγραφὴ (*IG*² II 1028 στ. 145) τοῦ 102/1 π.Χ. (βλ. *PPC* Σ12, πβ. *IG*² ὁ. π. καὶ *ÉDél* 412 καὶ 413 σημ. συμπλ.: 100/99 π.Χ.), ὅπου ἀναγράφονται οἱ ἐφηβεύσαντες ἐπὶ Ἐχεκράτου ἄρχοντος (105 κέ.: ξένοι).

(3.) Γιὸς τοῦ Σιμάλου Τιμάρχου (:1), ἐπίσης, καὶ ἀδελφὸς τοῦ

Σιμάλου Σιμάλου (:2) εἶναι κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὁ ἀναφερόμενος (ζ') ὡς *Τίμαρχος Σιμάλου Φλυεύς* στὸν κατάλογο Ἀθηναίων ἐφήβων ἐπὶ ἄρχοντος Ἀριστάρχου τὸ 106/5 π.Χ. (*IG*² Π 1011 στήλη Π στ. 101) καὶ (η') σὲ ἐπιτύμβια στήλη τῶν ἀρχῶν τοῦ 1ου αἰ. π.Χ. ἀπὸ τῆ Ρήνεια, ἡ ὁποία βρίσκεται στὸ Μουσεῖο Μυκόνου, μὲ τὴν προσφώνηση *Τίμαρχε Σιμάλ[ου] Ἀθηναῖε φιλόλο[γε] χρηστέ, χαῖρε* (βλ. Couilloud *MFuR* 210, *RDAC* 1975 σελ. 121 σημ. 1, *ΑΚΕΠ* Δα' 118). "Ὅτι στίς ἀνωτέρω ἐπιγραφές μνημονεύεται τὸ ἴδιο πρόσωπο, φαίνεται βέβαιο (βλ. *ÉDél* ὁ. π. 413 σημ. συμπλ., *PPC T22 Τίμαρχος Σιμάλου Φλυεύς*, καὶ *ΑΚΕΠ* Δβ' 118): ἡ χρήση τοῦ δημοτικοῦ *Φλυεύς* στὴν Ἀθήνα καὶ τοῦ ἐθνικοῦ *Ἀθηναῖος* στὴ Ρήνεια εἶναι σύμφωνη μὲ τὸν σχετικὸ κανόνα (βλ. ἀνωτ. α. σημ. σ. λ. *Ἀθηναῖος*). Τὸ δὲ γεγονός ὅτι οἱ δύο γιοὶ τοῦ Σιμάλου ἔχουν πάρεϊ δύο διαφορετικὰς ἐθνικότητες, τοῦ *Ἀθηναῖον* ὁ πρωτότοκος καὶ τοῦ *Ταραντίνου* ὁ δευτέρως, εἶναι σημάδι τῆς ἐμφύτευσης ("signe de l'implantation") τῆς οἰκογένειας στὴ Δύση, κατὰ τὸν J. Pouilloux (*ÉDél* 413 σημ. συμπλ.), ὁ ὁποῖος καὶ βρίσκει παράλληλη τὴν περίπτωση τοῦ γιοῦ τοῦ Σαλαμίνιου Σιμάλου ποὺ πολιτογραφεῖται *Ἀθηναῖος* μὲ αὐτὴ ἐπιγραφῆς ἀναφερόμενης στὸν *Πτολεμαῖον Τιμοκρέοντος Ἀθηναῖον*, τὸν ὁποῖο τιμᾶ *Τιμοκρέων ὁ ἀδελφός* ἀφιερώνοντας ἄγαλμά του στὸ Γυμνάσιο τῆς Σαλαμίνας (βλ. ὁ. π. 413 σημ. συμπλ., μὲ παραπομπὴ στὴ σημ. 23, καὶ 401 κέ., ὅπου τὸ κείμενο τῆς ἐπιγραφῆς καὶ φωτογραφίης· βλ. ἐπίσης *TSal*² 93, ὅπου σημειώνεται ὅτι τὸ ὄνομα *Τιμοκρέων* εἶναι ἄγνωστο στὴν Ἀθήνα ἐνῶ ἀπαντοῦν συχνὰ στὴν Κύπρο ὀνόματα μὲ ἀ' συνθετικὸ *Τιμο-* καὶ προστίθεται: "D' où l'hypothèse: il pourrait s'agir d'un Salaminien qui aurait reçu à Athènes le droit de cité et s'en ferait gloire dans sa patrie d'origine", μὲ παραπομπὴ ὁ. π. 401· πβ. ὅμως *PPC Π68 Πτολεμαῖος Τιμοκρέοντος Ἀθηναῖος*: μὲ παραπομπές, καὶ *T42-43 Τιμοκρέων (Ἀθηναῖος)* καὶ *Τιμοκρέων Τιμοκρέοντος Ἀθηναῖος*: μὲ τὰ ἐδῶ προστιθέμενα *Ἀθηναῖος* δηλωτικὰ τῶν σκέψεων τῆς συγγραφῆς: γιὰ τὴν ἐπιγραφή βλ. καὶ V. Karageorghis, "Chronique des fouilles et découvertes archéologiques à Chypre en 1968", *BCH* 93 (1969) 548. Βλ. ἐπίσης J. Pouilloux, "Athènes et Salamine de Chypre", *RDAC* 1975, σσ. 120-21.

(4.) Γιὸς ἀδελφοῦ τοῦ Σιμάλου Τιμάρχου (:1) εἶναι πιθανῶς ὁ *Τίμαρχος Τιμάρχου Σαλαμίνιος*, ποὺ μνημονεύεται σὲ ἐπιγραφή (θ') ἀπὸ τὸ Γυμνάσιο τῆς Δήλου (*IDél* 2595, ὅπου περιγραφὴ καὶ παραπομπές) χρονολογούμενη στὰ τέλη τοῦ 2ου αἰ. π.Χ. (*ChID* 117) καὶ συγκεκριμένα στὸ 105/4 π.Χ. (*PPC T24*, στὴν ὁποία *Στασέας Φιλοκλέους Κολωνῆθεν παιδο-|τριβῆς ἀνέγραψεν τοὺς ἐκ τῆς ἐαυτοῦ πα-|λαίστρας ἱερατεύσαντας καὶ λαμπαδαρ-|χῆσαντας καὶ ἀ-*

γωνοθετήσαντας καὶ γυ-|μνασιαρχήσαντας ἐκ τῶν ἐλευθέρων παι-
|δων τὰ Ἐρμαῖα: (στ. 30 κέ. *Γυμνασίαρχοι*, στ. 39-40:) *Τίμαρχος* |
Τιμάρχον Σαλαμεινίος (στοὺς στ. 46-47 ἀναφέρεται καὶ δευτέρος
Κύπριος, ὁ *Ζωῖλος Ζωῖλον Καρπασε-|ώτης* πβ. καὶ *IDél 2593*, ὅπου
ἀνάμεσα στοὺς ἐν τῷ ἐπὶ *Θεαι[τ]ήτου ἄρχοντος ἐνιαυτῶι... γυμνα-
σια[ρχήσαντας]* γίνεται μνεῖα στὸν στ. 28 στὸν Ἀρίστονα *Σαλαμί-
νιον* καὶ ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς ποὺ ἠφήβευσαν ἀναγράφεται καὶ ὁ
Ἐπικράτης *Καρπα[σεώτης]*, ἐνισχύοντας τὴν ἐντυπωσιακὴ παρου-
σία Κυπρίων στὴ Δῆλο κατὰ τὴν ὑπὸ ἐξέταση περίοδο). Περαιτέρω
βιβλιογραφία ἀπὸ τὸν J. Rouilloux, *ÉDél 406* μὲ σημ. 38, καὶ τὴν Ἰνῶ
Νικολάου, *PPC* σ.λ. *Τίμαρχος Τιμάρχον Σαλαμεινίος* (ἀρ. *T24*).

(5.) Ἀδελφὸς τοῦ τελευταίου εἶναι πιθανῶς ὁ ἀναφερόμενος σὲ
ἀκρωτηριασμένη ἐπιτύμβια στήλη (ι') τῆς Ἀθηναϊκῆς ἀγορᾶς (τέλη
2ου/ἀρχῆς 1ου αἰ. π.Χ.), ποὺ δημοσίευσε πρῶτος ὁ B. D. Merritt
("Greek Inscriptions", *Hesperia* 23 [1954] 274 ἀρ. 124, πίν. 59· πβ.
SEG 14 [1957] 56, ἀρ. 23): [·]ονα[·]ς | [·]μάρχον | [Σαλ]αμίνιος,
μὲ τὴ σημ. ὅτι "In line 1 the third letter may have been *omikron* or
(possibly) *phi*" (ἢ Ἰνῶ Νικολάου, *PPC T25*, γράφει: [- - - -]
ΟΝΑΙ[Ο?]Σ [ΤΙ]ΜΑΡΧΟΥ [ΣΑΛ]ΑΜΙΝΙΟΣ). Τὸ ὄνομα ποὺ φέρει ὁ *Σα-
λαμίνιος* γιὸς τοῦ *Τιμάρχου* δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι οὔτε *Τίμαρχος* (κα-
θὼς μάλιστα μνημονεύεται ὁ ἀδελφὸς *Τίμαρχος Τιμάρχον Σαλαμί-
νιος*: ἀνωτ., ἀρ. 4) οὔτε *Σίμαλος* (γεγονὸς ποὺ πιθανῶς ὑποδηλώνει
τὴν ὑπαρξὴ τρίτου ἀδελφοῦ), οὔτε καὶ εἶναι ὄνομα συνηθισμένο
(μπορεῖ νὰ διαβάσει κανεὶς, π.χ., [Κρ]οναῖ[ο]ς, [Χρ]οναῖ[ο]ς, [Δα]φ-
ναῖ[ο]ς).

(6.) Πατέρας τοῦ Σιμάλου Τιμάρχου (:1) εἶναι ἀναμφισβήτητα
("procul dubio", κατὰ τὸν Dittenberger, *OGIS 118* σημ. 2) ὁ *Τίμαρχος
Τιμάρχον Σαλαμίνιος*, ὁ ὁποῖος περὶ τὰ μέσα τοῦ 2ου αἰ. π.Χ. (*EDél*
403, πβ. *PPC* σ.λ. καὶ *ΑΚΕΠ Δβ' 10.2: 160/150 π.Χ.*) γιὰ τὶς ὑπηρε-
σίες του σὲ Ἀθηναίους πολίτες στὴ Σαλαμίνα ἀνακηρύσσεται πρό-
ξενος καὶ εὐεργέτης τῆς Ἀθήνας, ὅπως μαρτυρεῖ ἐπιγραφή (ια') μὲ
τὸ τιμητικὸ ψήφισμα, ποὺ βρέθηκε κοντὰ στὸ Θησεῖο ἀκρωτηρια-
σμένη στὸ πάνω μέρος (*IG² II 909: OGIS 118*, μὲ παραπομπές καὶ
σημειώσεις· πβ. *ΑΚΕΠ Δα' 10.2*, μὲ σημ. *Δβ' 10.2*): (...) [ἔδοξεν τῆ
βουλῆ κ]αῖ [τ]ῶ[ι] δῆ[μ]ω[ι](...) [ἐπειδὴ | *Τίμαρχος Τιμάρχον Σαλ]α-
μίνιος εὖνους ἐστὶν τῶι δῆμ[ω]ι τῶι Ἀθηναίων, καὶ ἰ]δίαι τοῖς πα-
ραγινόμενοις τῶ[ν] πολιτ[ῶ]ν εἰς Σαλαμίνα τ]ῆν ἐν Κύπρῳ εὐχρη-
στον ἐαυτὸν [παρ]ασκευάζει, καὶ πε[ρ]ὶ τούτων ἀπομμεμαρτυρήκασιν
αὐτῶι [οῖ | παραγεγονότες] εἰς Σαλαμίνα τῶν πολιτῶν (...) ἐπαινέ-
σαι *Τίμαρχον Τιμάρχον Σαλαμίνιον*, καὶ στεφανῶ[σ]αι αὐτὸν θαλ-
λοῦ στεφάνῳ εὐνοίας ἔνεκεν καὶ φιλοτιμί[ας] τῆς εἰς τὸν δῆμον τῶν
Ἀθηναίων. εἶναι δὲ αὐτὸν καὶ πρόξε|νον καὶ εὐεργέτην τοῦ δήμου*

τοῦ Ἀθηναίων· καὶ εἰς τὸ λοιπὸν δὲ τὴν αὐτὴν αἴρεσιν διατηροῦντι πρὸς τὸν δῆμον | καὶ ἄλλο ἀγαθὸν εὐρέσθαι ὅτου ἂν εἴ ἄξιος· ὅπως δ' ἂν καὶ ὑπόμνημα ὑπάρχει αὐτῶι περὶ τῆς πρὸς τὸν δῆμον εὐνοίας, ἀναγράφαι τόδε τὸ ψήφισμα τὸν γραμματεῖα τὸν κατὰ προταναεῖαν ἐν στήλαις λιθίναις δυσίν, ὥστε ἀνατεθῆναι τῆμ μὲν | μίαν ἐν τῶι τεμένει τοῦ Δήμου καὶ τῶν Χαρίτων, τὴν δὲ ἄλλ|λην ἐν Σαλαμῖνι ἐν τῶι τῆς Ἀθηναῶν ἱερῶι· εἰς δὲ τὴν ἀνα|γραφὴν τῶν στηλῶν καὶ τὴν ἀνάθεσιν μερῖσαι τὸν ταμί|αν τὸ γενόμενον ἀνάλωμα. | Ἡ βουλῆ, | ὁ δῆμος | Τίμαρχον | Τιμάρχου | Σαλαμῖνιον. Κατὰ τὴν Ἰνὸ Νικολάου (PPC σ.λ., T23) ὁ Τίμαρχος Τιμάρχου Σαλαμῖνιος εἶναι ἀναμφίβολα “the most outstanding Cypriot, who also lived abroad, during the period under concern” (πβ. J. Pouilloux, *ÉDél* 403: “le plus important”). Ἐάν ὄντως, ὁμοίως, ὁ διακεκομμένος αὐτὸς Σαλαμῖνιος ἔζησε καὶ στὴν Ἀθήνα, τότε δὲν ἀποκλείεται νὰ πολιτογραφήθηκε Ἀθηναῖος καὶ νὰ ἔτυχε πρόσθετων τιμῶν (βλ. ἀνωτ.: καὶ ἄλλο ἀγαθὸν εὐρέσθαι ὅτου ἂν εἴ [ἢ Χατζηγιάννου] ἄξιος· σ' αὐτὴ τὴν περίπτωσιν ὁ ἄρχων κατὰ τὸ 138/7 π.Χ. Τίμαρχος (SIG 696 AB, πβ. 687 στ. 5: c. 137/6, βλ. καὶ E. Manni *FER* σελ. 84) θὰ μποροῦσε ἴσως νὰ ταυτισθῆ μαζί του.

Στὴν ἴδια ὀνομαστικὴ οἰκογένεια δὲν ἀποκλείεται νὰ ἀνήκει καὶ ὁ Διονύσιος Σιμάλου, ὁ ὁποῖος ἀναφέρεται ἀνάμεσα στοὺς ποτικθαρίζοντας τὸ 106/5 πιθανῶς π.Χ. (SIG 711 L20, δίς), ἴσως καὶ ἄλλοι (ὁ J. Hatzeld, π.Χ., σημειώνει πὼς ὁ Σιμάλος Σιμάλου εἶναι “peut-être père ou patron d'Εἰρήνη Σιμάλου”: *BCH* 36 [1912] 79). Ὅπως ὁμοίως παρατηρεῖ καὶ ἡ M.-T. Couilloud (*MFuR* 210: σελ. 136 σημ. 1) γιὰ τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος οἰκογένεια, “ces parentés ne sont pas toujours tres claires; l'identification repose sur la similitude des dates et des noms: à la même époque est-il possible que deux familles portant les mêmes noms, l'une d'origine italienne, l'autre d'origine salaminienne vivent à Délos et à Athènes?” Τὰ ἐπιμέρους προβλήματα ἀναμφισβήτητα παραμένουν πολλὰ. Ἀντίθετα, εἶναι σαφῆς ἡ εἰκόνα μιᾶς περιφανοῦς Σαλαμῖνιας οἰκογένειας πὸν ἀπλώνει τὰ πλοκάμια τῆς στὰ ἐκπὸς Κύπρου κέντρα τοῦ Ἑλληνισμοῦ, τιμώντας τὴν ἰδιαίτηρη πατριδα καὶ μαρτυρώντας τὶς ἰδιαίτερα στενὲς σχέσεις τῆς Ἑλληνικῆς Μεγαλονήσου μὲ τὰ κέντρα αὐτά, μὲ τὴν Ἀθήνα καὶ τὴ Δῆλο κατὰ κύριο λόγο. (Γιὰ τὶς σχέσεις τῆς Σαλαμῖνας μὲ τὴν Ἀθήνα βλ. καὶ J. Pouilloux, “Athènes et Salamine de Chypre”, *RDAC* 1975, 111-21. Γιὰ τὸν Τίμαρχο Τιμάρχου καὶ ἄλλους ἐπιφανεῖς Κυπρίους πὸν ἀναγορεύτηκαν πρόξενοι, καὶ γενικὰ γιὰ τὸν προξενικὸ θεσμό στὴν Ἀρχαία Ἑλλάδα, βλ. Γεωργῆ *ΑΠΕΕΠ* 14-24: κυρίως 16 κέ. Βλ. ἀκόμα Παυλῖδη *INK*¹ 434 (καὶ γενικὰ τὸ κεφ. 38: «Οἱ Κύπριοι στὴν Ἑλλάδα», σσ. 430-35), καὶ I. Nicolaou, “Cypriots in the East and West.

Foreigners in Cyprus (Archaic to Roman Period)”, *Acts of the International Archaeological Symposium “Cyprus between the Orient and the Occident”*, Nicosia 8-14 September 1985, ed. V. Karageorghis (Nicosia 1986), σσ. 423 κέ.).

1. Ἄλκινού μελάθροισι: Νέος σχηματισμός. Στὸν Ὅμηρο (μόνο στὴν Ὀδ.) τὸ παλάτι τοῦ Ἄλκινου χαρακτηρίζεται *δόμος* (ζ 302 *δόμος Ἄλκινόσιο*, πβ. η 88.131.144 κ. ἄ.), *δῶμα* (η 85 *δῶμα καθ’ ὑψηρεφές μεγαλήτορος Ἄλκινόσιο*, η 93 *δῶμα φυλασσόμεναι μ. Ἄ.*, θ 13 *ὃς νέον Ἄλκινόσιο δαΐφρονος ἔκετο δῶμα*, θ 56 *βάν δ’ ἔμεν Ἄ. δ. ἐς μέγα δῶμα* (πβ. ζ 12, η 103.139.225 κ. ἄ.), καὶ στὸν πληθ. *δῶματα* (ζ 299 *δῶματα πατρὸς ἐμοῦ μεγαλήτορος Ἄλκινόσιο*, η 82 Ὀδυσσεὺς | Ἄλκινόον πρὸς δῶματ’ ἔε κλυτὰ, πβ. η 3 *πατρὸς ἀγακλυτὰ δῶμαθ’ ἔκανε*, η 102 *κατὰ δῶματα*, κ. ἄ.). Γιὰ τὰ ἀνάκτορα τοῦ Ἄλκινου χρησιμοποιοῦνται ἐπίσης οἱ ὄροι *μέγαρον* (η 180 *ἀνὰ μέγαρον*, πιθανῶς γιὰ τὴν κύρια αἴθουσα: βλ. π. χ. *Comm. Od.* στὸ ζ 303 σ. λ. *δόμοι* καὶ 304 σ. λ. *μεγάροιο*, πβ. LSJ⁹ σ. λ. *μέγαρον*) καὶ στὸν πληθ. *μέγαρα* (ζ 62 καὶ η 190 *ἐνὶ μεγάροισι*· η 150 καὶ θ 42 *ἐνὶ μεγάροισι*, πβ. ἀνωτ. 5Y1.231· η 12 καὶ 53 *ἐν μεγάροισιν*). Ἡ λέξη **μελάθρον** ἀπαντᾷ στὸν Ὅμηρο μόνο σὲ ἐνικὸν ἄρ. (κι ὄχι συχνά, βλ. B 414 *Πριάμοιο μελάθρον | αἰθαλόεν*, I 204 *ἐμῶ ὑπέασι μελάθρω*, I 636 *αἶδεσαι δὲ μελάθρον*, θ 279 σὲ ἐπικὴ γεν. ἐν. *μελαθρόφιν*, λ 278 *ἀψαμένη βρόχον αἰπὴν ἀφ’ ὑψηλοῖο μελάθρον*, σ 150 *ἐπεὶ κε μελάθρον ὑπέλεθθι*, τ 544 *κατ’ ἄρ’ ἔζετ’ ἐπὶ προύχοντι μελάθρω*, χ 239 *αὐτὴ δ’ αἰθαλόεντος ἀνὰ μεγάροιο μελάθρον | ἔζετ’ ἀναΐξασα*, πβ. καὶ ἀνωτ. 5Y1.173 *εὐποιήτοιο μελάθρον | κῦρε κάρη* καὶ Ὅμηρ. ὕμν. Π (*Εἰς Δημ.*) 188 κέ. μὲ σχόλια Richardson στὸ χωρίο), καὶ δηλώνει τὴν κύρια δοκὸ τῆς στέγης (βλ. καὶ Ἡσύχ. σ. λ. *μελαθρόφιν ἐκ τῶν δοκῶν τῆς στέγης. τῶν μελάθρων, τῶν δοκῶν τῆς στέγης*), γενικὰ τὴ στέγη ἢ ὄροφή, ἀργότερα τὴν ἴδια τὴν οἰκία (βλ. π. χ. Ἡσύχ. σ. λ. *μελάθρον οἶκημα*): μὲ τὴν τελευταία ἔννοια κυρίως στὸν πληθ. (στοὺς Τραγικοὺς ποιητὲς κ. ἄ.)· κατὰ τὸ *Μέγ. Ἐτυμ.* (576.16) ἡ λέξη παράγεται ἀπὸ τὸ *μελαίνω* (πβ. *καπνοδόκη*, βλ. LSK καὶ LSJ⁹ σ. λ. *μελάθρον*· γιὰ τὴ σημασία τοῦ ὄρου *μελάθρον* στὸν Ὅμηρο βλ. καὶ *Comm. Il.* στὸ I 204 σ. λ. *μελάθρω*). Γιὰ τὰ Ὀμηρικὰ ἀνάκτορα βλ. *Comp. H.* 489 κέ. (ch. 17 “Houses and Palaces”)· βλ. ἐπίσης, ἀνάμεσα σ’ ἄλλα: L. Deroy, “Le mégaron homérique. Recherches d’ étymologie grecque”, *RBPh* 26 (1948) 515-37· J. Bérard, “Le plan du palais d’Ulysse d’après l’Odyssee”, *REG* 67 (1954) 1-34· C. Hopkins, “The megaron of the Mycenaean palace”, *SMEA* 6 (1968) 45-53· M. O. Knox, “‘House’ and ‘Palace’ in Homer”, *JHS* 90 (1970) 117-20, κ. ἄ.

Γιὰ τὸ ὄνομα τοῦ Ἄλκινόου βλ. *Comm. Od.* στὸ ζ 12 σ. λ. Ἄλκίνοος, ὅπου καὶ παραπομπές (πβ. καὶ κατωτ. E58.1 σμμ. σ. λ. τοξαλκέτα).

Ἡ περιτέχνη Ὀμηρικὴ περιγραφή τῶν ἀνακτόρων τοῦ Ἄλκίνοου δίνεται ἀπὸ τὸν ποιητὴ κατὰ τὴν ἐκεῖ ἄφιξη τοῦ Ὀδυσσεά, στοὺς στ. η 81-132, σὲ τρία τμήματα: (1. στ. 81-102) τὰ οἰκοδομήματα καὶ ὁ ἐξοπλισμός, (2. στ. 103-11) τὸ προσωπικό, (3. στ. 112-32) οἱ κῆποι (βλ. *Comm. Od.*, σχόλια στὸ χωρίο): «Κι ὁ Ὀδυσσεάς | στὸ ἀρχοντικό τοῦ Ἄλκίνοου κίνησε νὰ πάει· μὰ πρὶν πατήσει | τὸ χάλκινο κατώφλι, στάθιρε καὶ δούλευεν ὁ νοῦς του· | τὴ φῶς ὀλοῦθε ἀπ' τοῦ λιοντόκαρδου τοῦ Ἄλκίνοου τὸ παλάτι | τὸ ἀψηλοτάβανο ξεχύνουνταν — σὰ φεγγαριοῦ, σὰν ἥλιου. | Χάλκινοι οἱ τοῖχοι του ζερβόδεξα, πού ἀπ' τὸ κατώφλι ὡς μέσα | τραβοῦσαν, καὶ ψηλὰ τοὺς ἔζωνε μιὰ ζώνη ἀπὸ λαζούρι. | Μαλαματένιες πόρτες σφάλιζαν τὸ σπίτι, κι ἀσημένιοι | πάνω στὸ χάλκινο στηρίζουνταν κατώφλι οἱ παραστάτες· | κι εἶχε κρικέλι ἀτόφιο μάλαμα κι ἀνώφλι ἀτόφιο ἀσήμι. | Κι ἦταν καὶ δυὸ σκυλιὰ ζερβόδεξα χρυσά, καὶ δυὸ ἀσημένια, | μαστορεμένα ἀπὸ τὸν Ἡφαιστο μὲ τὴ σοφὴ του τέχνη, | τοῦ Ἄλκίνοου νὰ φυλᾶν τοῦ ἀντρόκαρδου τὸ σπίτι νύχτα μέρα, | κι ἦταν ἀθάνατα κι ἀγέραστα. Καὶ μὲς στὸ ἀρχονταρῖκι | ἀπ' τὸ κατώφλι ὡς μέσα ἀδιάκοπα γραμμὴ θρονιά ἀκουμποῦσαν | στοὺς τοίχους δῶθε κεῖθε, κι ἔβλεπες ἀπάνω τοὺς ριγμένα | λεπτά, καλόφραντα σκεπάσματα, φασμένα ἀπὸ γυναῖκες. | Ἐκεῖ συχνὰ τῶν Φαίακων οἱ ἀρχοντες νὰ φᾶν, νὰ πιοῦν καθόνταν, | κι εἶχαν μπροστά τους ὅσα θὰ ἴφταναν γ' ἀκέραιο χρόνο ἀκόμα. | Μαλαματένιοι πάνω νιούτικοι σὲ στέριους στυλοβάτες | στέκαν κρατώντας μὲς στὰ χέρια τοὺς δαυλιὰ φλογαναμμένα, | νὰ ἔχουν νὰ φέγγουν στοὺς συντρόπεζους τὶς νύχτες στὸ παλάτι. | Πενήντα μέσα στὸ παλάτι του γυναῖκες σκλάβες ἔχει· | (...) Ἀπόξω ἀπ' τὴν αὐλὴ του βρῖσκειται χτήμα τρανό, ἐκεῖ δίπλα, | τέσσερα στρέμματα, πού ζώνεται μὲ φράχτη γύρω γύρω· | καὶ μέσα ἐκεῖ ψηλὰ κι ὀλόγλωρα φυτρώνουν δέντρα πλῆθος· | (...) Εἶναι καὶ βρύσες δυό· ποτίζεται τριγύρα τὸ περβόλι | ἀπὸ τὴ μιὰ, καὶ τρέχει ἡ δεύτερη στὸ σπίτι, ἀπ' τὸ κατώφλι | περνώντας κάτω τῆς αὐλόπορτας, νερὸ νὰ παίρνει ὁ κόσμος. | Τέτοια οἱ θεοὶ μαθὲς ἐχάρισαν τοῦ Ἄλκίνου πλούσια δῶρα.» (Μετάφραση Καζαντζάκη – Κακριδῆ. Γιὰ τοὺς Ἡφαιστοτέυκτους σκύλους βλ. *Ἑλλ. Μυθ.* 2. 191-92, 199 καὶ 200 [γιὰ τὸν Ζέφυρο καὶ τοὺς κῆπους τοῦ Ἄλκίνοου ὁ. π. 327]· βλ. καὶ *Comm. Il.* στὸ Η 417-20. Πβ. καὶ τὰ σχετικὰ μὲ τὴν περίφημη «Οἰκία τοῦ Εὐστόλιου» στὸ Κούριο κατωτ. E52 καὶ τὰ σχετικὰ μὲ τὰ λουτρά καὶ τοὺς κῆπους τῶν λουτρῶν τοῦ Γυμνασίου τῆς Σαλαμίνας κατωτ. E53.)

προσ[εῖκ]ελα δώματα: Νέος σχηματισμός, ἐπίσης. Τὸ ἐπίθ. *προσ-*

εἶκελος εἶναι μεταγενέστερο (βλ. Ἡρόδ. 2.12.2 *προσεικέλην*, 3.110 *θηρία περωτὰ τῆσι νυκτερίσι προσειέελα μάλιστα*, 4.177 *προσειέελος*: με̄ δοτ. καῑ στίς 3 περιπτώσεις): στόν Ὅμηρο̄ ἀπαντὰ̄ μόνο̄ τὸ ἀπλό̄ *εἶκελος* (Δ 253 κ. ἄ., κ 304 κ. ἄ., πάντοτε με̄ δοτ.), μαζί με̄ τὸ ὁμόρριζο̄ *εοικώς* (με̄ δοτ. ἐπίσης, σπάνια ἀπολύτως). Τὸ οὖς. *δῶμα* / *δῶματα* (ἀπό τὸ *δέμω*, πβ. *δόμος*, *δομή*, *οἰκοδομή* κ. λ., ἀρχαιότερος τύπος *δῶ*: βλ. *Comm. II.* στο̄ Ξ 173 καῑ *Comm. Od.* στο̄ ω 115) χρησιμοποιεῖται στόν Ὅμηρο̄ με̄ τὴ σημασία τῆς οἰκίας ἢ μέρους τῆς οἰκίας (τοῦ κυρίου δωματίου ἢ αἵθουσας), ἀργότερα καῑ με̄ τὴ σημασία τοῦ οἴκου/οἰκογένειας (βλ. LSJ⁹ σ. λ., πβ. Hofmann – Παπαν. σ. λ. *δῶμα*: «οἰκία, δωμάτιον, οἶκος, οἰκογένεια», καῑ Ἡσύχ. σ. λ. *δῶματα* *οἶκος*, *οἰκήματα*, *ταμιεῖα*, *οἰκοδομήματα*), περιγράφοντας συχνὰ τὰ ἐνδιατήματα θεῶν καῑ ἀρχόντων (βλ. καῑ ἀνωτ. σημ. γὰ τὰ ἀνάκτορα τοῦ Ἀλκινόου, πβ. Β 13.30.67.484 κ. ἄ. Ὀλύμπια *δῶματ' ἔχοντες/ἔχουσαι*, Χ 478 *Ποιάμιον κατὰ δῶματα*, δ 46 *δῶμα καθ' ὑψηροφῆς Μενελάου*, δ 715 *κατὰ δῶμ' Ὀδυσῆος*, κ 426 κ. ἄ. *ἐν δῶμασι Κίρκης* κ. τ. τ.). Ἔτσι, ἡ ἐδῶ χρήση τοῦ οὖς. *δῶματα* γὰ τὸ ἀρχοντικό τοῦ Σίμλου καῑ τοῦ μελάθροισι γὰ τοῦ Ἀλκίνοου τὰ ἀνάκτορα προσδίδει ἰδιαιτέρη ἔμφαση στὰ μέγαρα (ἢ «παλάτια») τοῦ ἐπιφανοῦς Σαλαμίνιου. (Παρόμοια χρήση τοῦ οὖς. *δῶματα*, με̄ διάφορο ὅμως ἀποτέλεσμα, ἀπαντὰ̄ καῑ στήν παρουσίαση τῶν ἀνακτόρων τοῦ Ἀλκίνοου στόν Ὀδυσσεά ἀπό τὴ Ναυσικᾶ, στο̄ ζ 298 κέ.: *καῑ τότε Φαιήκων ἴμεν ἐς πόλιν ἠδ' ἐρέεσθαι | δῶματα πατρὸς ἐμοῦ μεγαλήτορος Ἀλκινόοιο*. | *ῥεῖα δ' ἀρίγνωτ' ἐστὶ καῑ ἀν πάϊς ἡγήσαιο | νῆπιος· οὐ μὲν γάρ τι εοικότα τοῖσι τέτυκται | δῶματα Φαιήκων, οἶος δόμος Ἀλκινόοιο* κ. λ. [οἶ ὑπογραμμίσεις εἶναι δικές μας]. Πβ. καῑ τὸ ἐπίγραμμα 1056 Kaibel: *Αἰὺλῆς νῦν [έσορᾶς] πρόθρονον μόνον· εὔτε δέ πά[σην] | Μάξιμος ἐκτελέση (αἴψα δέ τοῦτο πέλοι), | ὄψεαι Ἀλκινόου προφερέστερα δῶματα πάντα· | τέκνοις δ' ἐκτελέοι καῑ τέκνων τέκεσιν. | τελείω.*) Ἡ περιγραφή τοῦ Πάφου Ἀντισθένη φέρνει στόν νοῦ τὴ μεγαλοπρέπεια τῶν Κυπριακῶν ἀρχοντικῶν τῆς Ἑλληνιστικῆς καῑ τῆς Ρωμαϊκῆς περιόδου ποῦ ἔφερε στό φῶς ἡ ἀρχαιολογική σκαπάνη, κυρίως τὴν «Οἰκία τοῦ Διονύσου» στήν Πάφο (βλ. π. χ. D. Michaelides *СyM* 2 κέ., πβ. W. A. Daszewski – Δ. Μιχαηλίδη *Ὀδηγὸς Ψηφιδωτῶν Πάφου* (Λευκωσία 1989) 11 κέ. με̄ κάτοψη τῆς οἰκίας στὴ σελ. 15· βλ. ἐπίσης J. Mlynarczyk, “Remarks on the Town Plan of Hellenistic Nea Paphos”, *ΠραΚυΣΒ* Α' 319 κέ. με̄ παραπομπές στήν παλαιότερη βιβλιογραφία, κ. ἄ.).

δῶματα ναίων: Ὀμηρικός λογότυπος, ι 18 *δῶματα ναίων* (βλ. καῑ στ. 21 *ναιετάω*, 23 *ναιεάουσι*, 36 *ναίει*, 49 *ναίοντες*, πβ. κατωτ. στ. 9 σημ. στο̄ τὰν σάν...) καῑ ο 227 *ἀφνειὸς Πυλίοισι μέγ' ἔξοχα δῶματα*

ναίων, B 854 *κλυτὰ δώματα ναίων*, ω 304 *κλυτὰ δώματα ναίω*, δ 811 *δώματα ναίεις*, ε 80 *δώματα ναίει*, *Βατραχομ.* 61 *δώματα ναίειν* (παντοῦ στο τέλος τοῦ στ.), κ. τ. τ. Για τὴ λέξη *δῶμα* βλ. καὶ C. M. Bowra, “Homeric words in Cyprus”, *JHS* (1934) 62.

ναίων: τοῦ ἐπικ. ρήμ. *ναίω* (καὶ *ναιετάω*) πού ἐπὶ προσ. σημαίνει κυρίως κατοικῶ (συχνὰ μὲ αἰτ. τόπου, ὅπως ἐδῶ / σπάνια ἐπὶ τόπων, μὲ τὴ σημ. τοῦ εὐρίσκομαι, κείμει). Ἀπὸ ρίζας *νασ-* (**νάσῳ*, IE **nes*), ἀπ’ ὅπου καὶ *ναέτης*, *μετα-νάστης* κ.λπ. (συγγ. πρὸς τὰ *νέομαι*, *νόστος*, *ναός*, κ.λπ., ἴσως καὶ πρὸς τὸ *ἄσμενος*: βλ. Hofmann – Παπαν. σ.λ. *ναίω* μὲ σημ. 1 καὶ *ναός*, πβ. ὅμως Chantraine σ.λλ.). Βλ. καὶ κατωτ. στ. 6 σ.λ. *ναέταις*.

2. Σίμαλε: Εὐστοχα στήν ἀρχὴ τοῦ β’ στίχου, μὲ τὸ Ἀλκινόου στήν ἀρχὴ τοῦ α’ ἐνισχύεται ἔτσι ὁ παραλληλισμὸς τῶν δύο, κι ὄχι μόνο ὡς πρὸς τὴ μεγαλοπρέπεια τῶν ἀρχοντικῶν τους.

ἀφελούς: ἀπροσποίητης, ἀπέριττης, αὐθόρμητης (εὐστοχο ἐπίθ. γὰ τὴν περιβόητη Κυπριακὴ φιλοξενία: βλ. κατωτ.), νενομισμένης ἢ δέουσας ἢ ἀρμόζουσας (ὄχι τραχιᾶς καὶ ἄξεστης: κατὰ τὴν κύρια σημ. τοῦ *ἀφελής*), ἴσως ἀπλῆς καὶ λιτῆς (κατ’ ἀντίθετη πρὸς τὴ μεγαλοπρέπεια τοῦ μεγάρου). Μὲ α’ συνθ. τὸ στερ. ἀ- καὶ β’ συνθ. τὴ ρίζα *φελ-* (βλ. *φελλεύς*, *γῆ φελίς*, τὰ *φελλία*: γιὰ ἀνώμαλο πετρῶδες ἔδαφος, πβ. Ἡσύχ. σ.λ. *φελλεύς*: τὸ *δυσεργές χωρίον*) τὸ ἐπίθ. *ἀφελής* σημαίνει: «ὁ ἄνευ ἀνωμαλίας, ὀμαλός, ἐπίπεδος, ἀπλοῦς, ἀπέριττος» (βλ. Hofmann – Παπαν. σ.λλ. *ἀφελής* καὶ *φελλεύς*, πβ. LSK καὶ LSJ⁹ σ.λλ., καὶ Ἡσύχ. σ.λ. *ἀφελής*: *ἀσινής*, *καθαρός*, *ὀλόκληρος*, *ὁ μήτε πλεονάζων μήτε δέων τι τοῦ σώματος*). Τὸ ἐπίθ. χρησιμοποιεῖται ἐπὶ τόπων, προσώπων καὶ ὕφους.

δ[εῖγμα]: ὅπως καὶ σήμερα, παράδειγμα ἢ ὑπόδειγμα, ἀπόδειξη, λατ. *documentum*, «μέρος ὀλίγον τὸ δεικνύμενον ἐξ οὗ εἰκάζεται τὸ ὅλον» (βλ. LSK σ.λ., πβ. LSJ⁹ σ.λ.). Καὶ τοπωνύμιο, στὸν Πειραιᾶ κ. ἅ., γιὰ μέρος ὅπου γινόταν ἔκθεση προϊόντων.

φιλοξενίας: οὐσ. μεταγενέστερο (βλ. π.χ. Πλάτ. *Νόμ.* 953a *τῶ δὲ τοιούτῳ παντὶ χρῆ καταλύσεις πρὸς ἱεροῖς εἶναι φιλοξενίαις ἀνθρώπων παρεσκευασμένας*, περὶ *ξένων* καὶ φιλοξενίας γενικὰ 952d-953e), ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *φιλόξενος* (Πινδ. *Ἰσθμ.* 2.24 *παθόντες πού τι φιλόξενον ἔργον* = φιλοξενηθέντες, ποιητ. τύπος *φιλόξενος* ζ 121 ~ ι 176 ~ ν 202 ἢ ῥ’ οἶ γ’ ὕβρισταί τε καὶ ἄγριοι οὐδὲ δίκαιοι | ἦε

φιλόξενοι, καί σφιν νόος ἐστὶ θεουδής·) συχνὸ στὸν Ὅμηρο τὸ ξεῖνος (Δ 377 κ. ἄ., α 105 κ. ἄ.: βλ. *Comm. Od.* στὸ ρ 10 σ. λ. τὸν ξεῖνον), ὅπου ἀπαντοῦν ἐπίσης τὰ οὐσ. *ξεινήιον-ξεινήια* / *ξείνιον-ξείνια* / (μόνο στὴν Ὅδ.) *ξείνιον-ξείνια* (= δῶρον/δῶρα φιλοξενίας), *ξεινοσύνη* (φ 35, ἅπαξ λεγόμε.) καὶ *ξενίη* (μόνο στὴν Ὅδ., ξ 158 κ. ἄ.), τὸ ρῆμα *ξενίζω* (γ 355, κυρίως στὸν ἄορ.: Γ 232 κ. ἄ., ξ 322 κ. ἄ.), τὸ ἐπίθ. / οὐσ. *ξεινοδόκος* (Γ 354, θ 210 κ. ἄ.), ἀλλὰ καὶ τὸ ἐπίθ. τοῦ Δία *ξείνιος* (Ν 625 *Ζηρός...* | *ξενίου*, ι 271 *Ζεὺς δ' ἐπιτιμήτωρ ἱμετάων τε ξείνων τε*, | *ξείνιος, ὃς ξείνοισιν ἅμ' αἰδοίοισιν ὀπηδεῖ* καὶ ξ 284 *Διὸς δ' ὠπίζετο μῆνιν* | *ξενίου, ὃς τε μάλιστα νεμεσσοῦται κακὰ ἔργα*) καὶ *ξείνιος* (ξ 389 *Δία ξείνιον δείσας*). (Γιὰ τὸ ξένος ὡς ἐπίθ. καὶ οὐσ. βλ. LSJ⁹ σ. λ., πβ. LSK σ. λ. Βλ. ἐπίσης *Comm. Il.* στὸ Δ 387 *ξεῖνός περ ἑών*, καὶ *Comm. Od.* στὸ ξ 158 *ξενίη*, χ 290 *ξεινήιον* καὶ ω 293 *ξεινήια*, ω 286 *ξενίη ἀγαθῆ* (μὲ παρατηρήσεις ἐρμηνευτικές, μετρικὲς καὶ ἔτυμολογικὲς, καὶ βιβλιογραφία). Γιὰ τὴν Ὅμηρικὴ φιλοξενία βλ. ἀνάμεσα στ' ἄλλα Η. S. Kakridis, *NAHH* 1 κέ., μὲ βιβλιογραφία, πβ. V. Magnien, «L' habitude des cadeaux chez les Grecs anciens», *AFLT* 2 [1952] 39-49.)

Γιὰ τὴν Κυπριακὴ φιλοξενία γίνεται ἰδιαίτερη μνεία ἤδη στὸν Ὅμηρο, Λ 19 κέ., ὅπου ἡ περιγραφή τοῦ θώρακα τὸν ὁποῖο ὁ Κινύρας πρόσφερε στὸν Ἀγαμέμνονα *ξεινήιον εἶναι* (βλ. σημ. στὸ χωρίο ἄνωτ. 1Τ1. 2 κέ.). Χαρακτηριστικὰ εἶναι ὅσα ἀναφέρει σχετικὰ ὁ Ἄθαν. Σακελλάριος (*Κυπρ.* Α' 693 κέ.): «(...) Τὴν ξενίαν δὲ ταύτην ἀπὸ τῶν ἀρχαίων μέχρι νῦν οἱ Κύπριοι διετήρησαν, εὐπροσήγοροι πάντοτε πρὸς τοὺς ξένους των ὄντες. (...) Ὅταν ξένος τις καὶ ὄλως ἄγνωστος μεταβῆ εἰς τινὰ κώμην, ὁ πρῶτος συναντήσας αὐτὸν τῆς κώμης κάτοικος θεωρεῖ καθήκόν του νὰ τὸν φιλοξενήσῃ κατὰ τὸ δυνατόν (...). Ἐὰν δ' ὁ ξένος παρατείνῃ τὴν ἐν τῇ κώμῃ διαμονὴν του πρὸς σκοπὸν ἐργασίας καὶ δεικνύῃ σῦνυμα ἄμεμπτον διαγωγῆν, πάντες οἱ κάτοικοι τῆς κώμης φιλοτιμοῦνται καὶ ἐργασίαν νὰ τοῦ εὐρίσκωσι καὶ κατὰ σειρὰν νὰ τὸν φιλοξενώσιν· ὑπάρχουσι δὲ μάλιστα παραδείγματα, καθ' ἃ ξένοι διήλθον ἐν ἧ καὶ περισσότερα ἔτη ἐν κυπριακαῖς κώμαις χωρὶς οὐδὲ ὀβολὸν πρὸς διατροφὴν των νὰ δαπανήσωσιν. (...) Ὅταν δ' αὐτὸς ἀπέλθῃ τῆς κώμης τὸ διασάκμιόν του δὲν χωρεῖ τὰ δῶρα τῆς ὥρας τοῦ ἔτους, ἅτινα εἰς αὐτὸν δίδουσιν (...), πολλάκις φορτώνει ἐν ἧ περισσότερα ζῶα ἐκ δώρων τῆς ὥρας τοῦ ἔτους (...). Σήμερον βέβαιοι οἱ ξένοι δὲν φορτώνουν «ζῶα ἐκ δώρων τῆς ὥρας τοῦ ἔτους», μὰ ἡ ἐγκάρδια καὶ πλούσια φιλοξενία ἐντυπωσιάζει πολλοὺς· εὐκόλα συναντᾶ κανεὶς στὴν Κύπρῳ τὰς ἀφελοῦς δεῖγμα φιλοξενίας, κυρίως σὲ ὅσα χωριά κρατήθηκαν μακρὰ ἀπὸ τὰ κακὰ τοῦ ἄκρατου τουρισμοῦ. Βλ. καὶ Ohnefalsch *EHEK* 164-70.

3. ἀπλόε: τοῦ ἐπιθ. ἀπλόος, -η, -ον / συνηρ. ἀπλοῦς, -ῆ, -οῦν. Στὸν Ὅμηρο μόνο τὸ ἐπιθ. ἀπλοῖς (Ω 230_ω 276 ἀπλοῖδας χλαίνας: βλ. *Comm. Il.* καὶ *Comm. Od.*, πβ. Lsj⁹ σ.λ.), πού ἀπαντᾷ ὡς οὖο. σὲ ἐρωτικό ἐπίγραμμα τοῦ Ἀγαθία (Ἀνθ. Παλ. 5.294 [293] στ. 4 ἔοκεπε τὴν κούρην ἀπλοῖς ἐκταδίη), κατ' ἀντίθεση πρὸς τὸ δίπλαξ (Γ 126 κ. ἄ., τ 241: βλ. *Comm. Il.* στὸ Γ 125-7), μεταγεν. διπλοῖς. Τὸ ἐπιθ. ἀπλοῦς, σημ. ἀπλός (συγκρ. ἀπλούστερος, ὑπερθ. ἀπλούστατος, ὅπως καὶ σήμερα), μὲ ἀρχικὴ πιθανῶς σημασία «εἷς μόνος, μόνος» (ἀ = *ση + -πλόος, πιθανῶς ταυτόσημο μὲ τὸ πλοῦς, πβ. Σερβ. *jedan put* «(ἐνα ταξίδι, ὅθεν:) ἄπαξ»: βλ. Lsj⁹ σ.λ. ἀπλόος, πβ. ὅμως Hoffmann – Παπαν. κ. ἄ. σ.λ. δίπλαξ καὶ διπλάσιος: ρίζα *pel- = συμπτύσσειν, διπλώνειν), χρησιμοποιεῖται καὶ περὶ λόγων (βλ. χαρακτηριστικὰ Αἰσχ. *Χοηφ.* 554 ἀπλοῦς ὁ μῦθος) καὶ περὶ τρόπου ζωῆς (βλ. π.χ. Πολύβ. 9.10.5 ἀπλονστάτοις χρώμενοι βίοις) καὶ περὶ προσώπων μὲ ἀναφορὰ στοὺς λόγους καὶ στίς σκέψεις καὶ στίς πράξεις τους (βλ. LSK καὶ Lsj⁹ σ.λ. ἀπλόος II. a καὶ b), ὅπως ἐδῶ.

ἐμ μύθοισι: Ἡ ἀφομοίωση τοῦ τελικοῦ ν ὄχι μόνο ἐντὸς λέξεων (πβ. τὰ Ὅμηρικὰ ἐμμιπέως, ἐμμεμαῶτες, ἐμμενές, κ. τ. τ.) ἀλλὰ καὶ στὸ τέλος λέξεως εἶναι καὶ σήμερα συνήθης στὴν Κυπριακὴ διάλεκτο (ἐμ μὲ θέλεις, ἐμ μοῦ λαλεῖς, κ. λπ.: δὲν μὲ θέλεις, δὲν μοῦ μιλάς, κ. λπ.). Πβ. κατωτ. στ. 10 ἐμ βύβλοισ, E12.2 ὑψηλὸμ πύργων ἀμφ[έ]-θετο στέφανον, E16.2 Σολίωμ βασιλέ[α], E18.2 ἰατρῶμ Φαῖδαμ παῖδα, κ. ἄ., βλ. καὶ ἀνωτ. Εἰσαγωγή, πβ. ΑΚΕΠ β'. 25 § 20.— Ὁ ἐπικός τύπος τῆς δοτ. μύθοισι(ν) ἀπαντᾷ συχνὰ ἤδη στὸν Ὅμηρο (Γ 171 κ. ἄ., β 83 κ. ἄ.), πάντοτε ὅμως ἀπροθέτως. Ἡ ἱκανότητα κάποιου νὰ σκέφτεται συχνὰ καὶ νὰ διακρίνεται μὲ τοὺς λόγους του ἀγορεύων εἶναι βασικὸ ἥρωικὸ ἰδεῶδες, πού συνοδεύει κατὰ κανόνα τοὺς γέροντας (μὲ χαρακτηριστικὰ τὰ λόγια τοῦ Νέστορα στὸ Δ 322-3 ἱτπεῦσι μετέσσομαι ἠδὲ κελεύσω | βουλῆ καὶ μύθοισι τὸ γὰρ γέρας ἐστὶ γερόντων καὶ τῆς Ἀθηνᾶς στὸν Ὀδυσσεά στὸ ν 297-8 σὺ μὲν ἐσσι βροτῶν ὄχ' ἄριστος ἀπάντων | βουλῆ καὶ μύθοισι, ἐγὼ δ' ἐν πᾶσι θεοῖσι, πβ. π 418-20 γιὰ τὸν Ἀντίνοο), μὲ σημαντικὴ ἐξαιρέση τὸν Πολυδάμα, πού γεννήθηκε τὴν ἴδια μέρα μὲ τὸν Ἐκτορα, ἀλλ' ὁ μὲν ἄρ μύθοισι, ὁ δ' ἔγχει πολλὸν ἐνίκα (Σ 251-2, βλ. καὶ *Comm. Il.* στὸ χωρίο). Ἡ διάκριση στὴ μάχη εἶναι ἀναμφίβολα ἢ κύρια ἥρωικὴ ἀρετή. Ἦδη ὅμως στὴν ἐνάτη ραψωδία τῆς Ἰλιάδος (στ. 439 κέ.), πέμποντας στὸν Ἀγαμέμνονα τὸν Ἀχιλλέα «ἄμαθο, χωρὶς νὰ χε γνωρίσει ἀκόμα τὸν ἄγριο πόλεμο καὶ τίς συνελεύσεις, ὅπου ξεχωρίζουν οἱ ἄντρες», ὁ Πηλέας πέμπει μαζί του καὶ τὸν Φοῖνικα νὰ τὸν διδάσκει ὅλα τοῦτα, μύθων τε ῥητῆρ' ἔμειναι προηκτῆρά τε ἐργων (I 443· πβ. καὶ *Comm. Od.* στὸ ρ 66).

[ἐμ βιότω]ι περικαλλεῖ: Ὁ Fougères κι ἄλλοι μετ' αὐτὸν γράφουν ἐν κόσμωι, ὁ Gomperz καὶ ὁ Peek ἐν βιότωι (βλ. ἄνωτ. Ε1.3 κριτ. ὑπόμν.). “L'opposition de l' un ou de l' autre terme avec μῦθος n' est pas telle qu' on puisse préférer l' un à l' autre”, σημειώνει ὁ J. Pouilloux (*ÉDél* 410, σημ. στὸν στ. 3: [ἐν κόσμω]ι), ἄποψη ποὺ πιθανῶς ἐνισχύεται καὶ ἀπὸ τὸ πολύσημο τῶν λέξεων βίωτος καὶ κόσμος (ζωή, περιουσία: σημερ. βίος / κόσμος – ἀνθρώπινο γένος, τάξη – εὐκοσμία – εὐπρέπεια ἢ καλὴ διαγωγή κ. τ. τ., κόσμημα – στολισμὸς κ. τ. τ., κόσμος – οἰκουμένη – σύμπαν, κ. ἄ.), ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι τὸ ἐπιθ. *περικαλλής* προσδιορίζει ἤδη στὸν Ὅμηρο καὶ ἀνθρώπινα ἔργα (βλ. χαρακτηριστικὰ β 117–η 111 *δῶκεν Ἀθήνη | ἔργα τ' ἐπίστασθαι περικαλλέα καὶ φρένας ἔσθλās*) καὶ πρόσωπα. Υἱοθετήσαμε τὸ συμπλήρωμα [ἐμ βιότω]ι γιὰ τοὺς ἔξης λόγους: (α') Τὸ Ὅμηρ. *μύθων τε ῥητῆρ' ἔμειναι προηκτῆρά τε ἔργων* (βλ. ἄνωτ. σημ. στὸ ἐμ μύθοισι), ποὺ παραβάλλει ὁ Gomperz, ἀποτελεῖ ὄντως ἐπιχείρημα καὶ σημασιολογικὸ καὶ φραστικὸ ὑπὲρ τοῦ ἐμ βιότωι. (β') Τὸ προηγούμενο *ἀπλόε* δύσκολα ἀρμόζει στὸ ἐν κόσμωι *περικαλλεῖ* τὰ παρὰλληλα χωρία, κυρίως τὸ τοῦ Πολυβίου *ἀπλουστάτοις χρώμενοι βίοις* (βλ. ἄνωτ.), ὑποστηρίζουν τὸ ἐμ βιότωι. (γ') Τὸ ὄλο ὕφος τοῦ ἐπιγράμματος ὀδηγεῖ στὸ πιὸ ἀρχαιοπρεπὲς καὶ πιὸ Κυπριακὸ ἐμ βιότωι. (δ') Τὸ ἐδῶ κενὸ (lacuna) δὲν φαίνεται νὰ ἐπιτρέπει τὸ συμπλήρωμα [ἐν κόσμω]ι· τὸ [ἐμ βιότω]ι ἀρμόζει ἄριστα.

4. κ[οιρανί]δαις: κ[οιρανί]δαις διαβάζει καὶ συμπληρώνει ὁ Peek, σημειώνοντας πὼς τὸ κ[οιρανί]αις (Fougères, Gomperz καὶ λοιποὶ: βλ. ἄνωτ. Ε1.4 κριτ. ὑπόμν.) νοσεῖ παλαιογραφικὰ ὡς πολὺ σύντομο (“ist zu knapp”) καὶ προσθέτοντας: “κοιρανίδα von den Ptolemäern auch in dem Gedicht Preisigke, Sammelbuch 5829” (ἢ παραπομπὴ καὶ στοὺς LSJ⁹ σ. λ. *κοιρανίδης*): ὁ J. Pouilloux (*ÉDél* 410) γράφει κ[οιρανί]αις, ἀλλὰ στὴ σημ. στὸν στ. συζητώντας τὶς παρατηρήσεις τοῦ Peek καταλήγει στὸ συμπέρασμα πὼς ἡ γραφὴ κ[οιρανί]δαις εἶναι προτιμητέα. Προτιμητέα φαίνεται ἡ λέξις *κοιρανίδαις* καὶ γιὰ λόγους σημασιολογικοὺς: *κοιρανίδης* εἶναι «μέλος ἡγεμονικοῦ οἴκου» (Hofmann – Παπαν. σ. λ. *κοίρανος*) καὶ γενικὰ ὁ *κοίρανος* (ἄρχων, κ. τ. τ.), *κοιρανία* καὶ *-ίη* ἢ *ἀρχή* (ἐξουσία, κράτος, βασιλεία κ. τ. τ. κατὰ κανόνα, πβ. ὁμῶς Ἀνθ. Πλαν. 358.4 *νεύματι κοιρανίης*: “avec le consentement de l' Empereur” κατὰ τὴ μετάφραση R. Aubreton). Πβ. καὶ ἐπόμενα: *καὶ Ῥώμας ὑπάτοισι (...) καὶ Δάλων ναέταις*. Πβ. ἐπίσης (καὶ γιὰ τὰ ἐπόμενα) Σοφ. Ἄντ. 940 κέ. *λεύσσετε, Θήβης οἰκοιρανίδαι, | τὴν βασιλεῖδαν μούνην λοιπήν, | οἷα πρὸς οἶων ἀνδρῶν πάσχω, | τὴν εὐσεβίαν σεβίβασα*.— Τὸ *κοίρανος* (ἀπ'

όπου και *κοιρανίδης*, *κοιρανέω* και *κοιρανία*) φαίνεται να παράγεται από το *κόρ(α)*κοῖρα = στρατός, Μακεδ. ὄνομα *Κόρρ-αγος* (ἀρχηγός στρατοῦ), πβ. Γερμ. ἀρχ. heri και σημερ. Heer = στρατός, κ. τ. τ. (βλ. και Hofmann – Παπαν. σ. λ. *κοῖρανος*, κ. ἄ., πβ. ὁμως LSK σ. λ. *κῦρος*). Ἡ κλητ. προσφώνηση *κοῖρανε Πλούτων* ἀπαντᾷ στοῦ Ε43.1 και ἡ αἰτ. *κοῖρανον* στοῦ Ε51.2 (βλ. κατωτ. με σημ.). και κύριο ὄνομα *Κοιρανίδας* (βλ. Πινδ. Ὀλ. 13.75 *δειξέν τε Κοιρανίδα πᾶσαν τελευτάν προῆγατος*).

ἔρῳμα: προφυλακτήριο μέσο, ὄχυρωμα, φρούριο, καταφύγιο (βλ. Ἡσυχ. σ. λ. *ἔρῳμα ὄχυρωμα φυλακή κάλυμμα φύλαγμα*, πβ. *ἐρύεσθαι σώζειν και ἐρῳμῶν ἰσχυρόν μέγα ὑψηλόν, και ὄχυρόν, οὗ ταχέως οὐδείς ἐπιβαίνει*). Ἀπό το ἐρύομαι (πβ. ῥύομαι): σύρω για τόν ἑαυτό μου ἢ πρὸς τόν ἑαυτό μου, ἀπαλλάττω ἀπό κίνδυνο, προστατεύω, κ. λπ. (ρίζα *Φερν-* και *Φρν-*, ἀπ' ὅπου και ἐρῳμῶς, ἐρῳσί-πτολις, ῥῳμός, ῥῳτήρ, ῥῳτά: τὰ ἡγία, ῥῳστάζω κ. λπ.). Ἐρῳμα χρῶς στοῦ Ὀμηροῦ (Δ 137) εἶναι ἡ *μίτρα* και στοῦ Ἡσίοδο (*Ἐργ.* 536) ἡ χλαῖνη και ὁ χιτόνας: στήν Ἀττ. τραγωδία *ἔρῳμα Τρώων* τὸ τεῖχος τῆς Τροίας (Σοφ. *Αἶ* 467), *ἔρῳμα χώρας* ὁ Ἄρειος Πάγος (*Αἰσχ. Εὐμ.* 701), *ἔρῳμα δώμασι* τὰ τέκνα (*Εὐρ. Μῆδ.* 57): στήν Ἀνθ. Παλ. 6.81.1 *ἔρῳμα χρῶς ἡ ἀσπίδα*, 2.1.230 *Σικελῆς ἔρῳμα χθονός* ὁ Μίλων, 9.59.6 (τοῦ Ἀντιπάτρου) *Ῥώμας... πάτρας ἔρῳμα* ὁ Γαῖος (“Gaius César, petit-fils et héritier présomptif d’Auguste” κατὰ τόν P. Waltz, ὁ. π. σημ. 2), κ. λπ. Ἐδῶ *προσφιλές Αἰγύπτου κροινίδηαι ἔρῳμα* (ἴσως και *Ῥώμας ὑπάτοις*, βλ. κατωτ.) εἶναι ὁ Σιμαλος με τὸ μεγαλοπρεπές μέγαρο και τὴν ἐγκάρδια φιλοξενία, σὲ μιὰ περίοδο συνεχῶν ἀναστατώσεων στοῦ βασιλικὸ οἶκο τῆς Αἰγύπτου και τῆς Κύπρου (βλ. ἀνωτ. σημ. στοῦ c-d) ζεστό καταφύγιο γι’ αὐτούς: ἡ δοτ. ἐξαρτᾶται πιθανῶς ἀπό τὸ *προσφιλές*, ἴσως ὁμως και ἄμεσα ἀπό τὸ *ἔρῳμα*, ὅπως στή φράση τοῦ Εὐρωπαϊδῆ *ἔρῳμα δώμασι* (βλ. ἀνωτ.).

5. Ῥώμας ὑπάτοις: Οἱ σχέσεις τοῦ Σιμαλου με τοὺς ὑπάτους τῆς Ῥώμης, πιθανῶς με τὴ βοήθεια τοῦ Στόλου, ἀντικατοπτρίζονται και στὰ παρακλάδια τῆς οἰκογένειας στή Δύση (βλ. και ἀνωτ. σημ. στοῦ d-e, πβ. σημ. στοῦ a γὰ τόν Στόλο). Ποιές ἀκριβῶς ἦταν οἱ σχέσεις αὐτές, δὲν εἶναι εὐκόλο νὰ προσδιοριστῆ, καθὼς λείπουν ἄλλες σχετικές πληροφορίες και καθὼς τὸ ἐδῶ κείμενο ἐπιτρέπει σύνταξη τοῦ *Ῥώμας ὑπάτοις* με τὰ προηγούμενα (*προσφιλές ἔρῳμα Αἰγύπτου κροινίδηαι και Ῥώμας ὑπάτοις*, ἴσως και ἰ Ἀτθίδι *Κέκροπος αἰῆ*) ἢ /και με τὰ ἐπόμενα (...*πλεῖστα σεβιζόμενε*) ἀνάλογα με τὴν ἀνά-

γνωση δοτ. *ναέταις* ἢ αἰτ. *ναέτας* στόν στ. 6 (βλ. κατωτ.) καὶ τὴ σύνταξη τῶν τριῶν ἐπάλληλων καὶ στοὺς στ. 5-6, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ ἓνα συνδέει τὸ *προσφιλές Αἰγ. κ. ἔρμα* τοῦ στ. 4 μὲ τὸ *πλεῖστα σεβιζόμενε* τοῦ στ. 6 καὶ τὰ ἄλλα δύο τὰ ἐπιμέρους τμήματα. Γράφοντας *ναέταις* στόν στ. 6, θεωροῦμε πὼς ἡ φράση Ῥώμας ὑπάτοισι ἀποτελεῖ τὴ μετάβαση ἀπὸ τὰ προηγούμενα στὰ ἐπόμενα καὶ συντελεῖ (μαζὶ μὲ τὴ δοτ. *κοιρανίδαας*) στὴ σύνταξη μὲ δοτ. τοῦ *σεβιζόμενε*. Γιὰ τὸ ὕπατος βλ. κατωτ. Ε2.10 σημ. σ. λ. *τὰς ὑπάτας ναέται*.

Ῥ[τ]θίδι Κ[έ]κροπος αἴη: ἔτσι πρῶτα στοὺς Roussel – Launey, μὲ τὴ σημείωση (*IDél* 1533 σελ. 39 σημ. στοὺς στ. 12-13: ἐδῶ 5-6): “καὶ Ῥώμας ὑπάτοισι καὶ ἀ[γν]ῆ Κ[έ]κροπος αἴη, καὶ Δάλου ναέτα(ι)ς πλε[ῖ]στα χαρ[ι]ζόμενε, Gomperz, suivi par Durrbach; cette restitution est ruinée par le rapprochement d’un petit fragment recollé par P. Roussel”· μετὰ τὴ συγκόλληση τοῦ μικροῦ ἀποσπάσματος ἀπὸ τὸν Roussel, ἡ παλαιὰ συμπλήρωση ἀ[γν]ῆ Κ[έ]κροπος αἴη (Gomperz, Fougères, Durrbach) ἔχει γενικὰ ἐγκαταλειφθῆ (Peek, Pouilloux, Χατζηγιάννου γράφουν Ἀ[τ]θίδι Κ[έ]κροπος αἴη, ὅπως στὴν ἐκδοσὴ Roussel – Launey). **Ῥαθίς** (-ίδος, ἦ), μεταγεν. ποιητ. τύπος, ὡς ἐπίθ. (*Ἀτθίδας... ναῦς* Εὐρ. *Ἰφ. Ἀὐλ.* 247-8, κ. τ. τ.) καὶ ὡς οὐσ. (ἐνν. *γῆ, χώρα, γλῶσσα, γυνή*, κ. λπ.) = ἡ Ἀττικὴ, ἀλλὰ καὶ ἡ Ἀθήνα (βλ. LSJ⁹ σ. λ. Ἀθίς, 4· πβ. Ἡσύχ. σ. λ. Ἀθίδων· Ἀθηναίων)· **αἴα** (ποιητ. τύπος, κυρίως στόν Ὅμηρο καὶ στὴν Ἀττ. τραγωδία) = *γαῖα, γῆ*. Τοὺς μύθους γιὰ τὴ μορφή τοῦ **Κέκροπος** ἀνακεφαλαιώνει ὁ Ἀπολλόδωρος (*Βιβλ.* 3.177-80, πβ. Τζέτζ. *Χιλ.* 5. 63-69, κ. ἄ.), βλ. καὶ *Ἑλλ. Μυθ.* 3.15-20. Γιὰ τὴ φράση **Κέκροπος αἴη** πβ. *Ἀνθ. Παλ.* 7.130.4 *Κέκροπος πόλις* (*Ἀθηνῶν... Κέκροπος πόλις... Παλλάδος ἄστῃ*) καὶ 7.708.5 *Κέκροπος πόλι*. Ἀξιοσημείωτη εἶναι καὶ ἐδῶ ἡ ἐπιλογή τύπων ἀρχαιοπρεπῶν ἀπὸ τὸν Πάφιο ποιητῆ. (βλ. καὶ κατωτ. Ε32.3 σημ. σ. λ. [*Κεκρο*]πίδης.)

6. Δάλου: Δωρ. (ἀλλὰ καὶ Κυπριακός) τύπος ἀντὶ *Δήλου* (βλ. π. χ. Πινδ. Ὀλ. 6.59, Πυθ. 1.39, Νεμ. 1.4, Παι. 4.11, κ. λπ.). Πρώτη ἀναφορὰ τῆς Δήλου στοὶ ζ 162, ἀκολούθως στόν Ὅμηρ. ὕμν. ΙΙΙ (*Εἰς Ἀπόλλ.*). 16 κ. ἄ. Γιὰ τὶς σχέσεις τῆς Κύπρου μὲ τὴν Δήλο βλ. καὶ *ΑΚΕΠ* Δα' καὶ Δβ' 12, 12.1, 14, 14.1, 133, κ. ἄ.— Ἡ ἐδῶ χρῆση τοῦ τύπου *Δάλου* ἢ κατ' ἐπίδραση τῶν Κυπριακῶν τύπων μὲ α ἀντὶ η ἢ/καὶ χάριν ἀρχαιοπρεπείας, ἴσως καὶ κατ' ἐπίδραση τοῦ Ἀντιπάτρου· βλ. καὶ κατωτ. Ε2.11 *Δἄλον ἀν' ἡμερτάν* καὶ Ἀντιπ. (στ. 9) *Δάλου δὲ προμάχοισι*.

ναέταις: *ναέταις* κατὰ τὸν Peek (*ναέτα(ι)ς* γράφει ὁ Gomperz τὸ 1887 καὶ τὸ 1912, *ναέτα[ι]ς* ὁ Durrbach τὸ 1921 καὶ ὁ Χατζηιωάννου τὸ 1980)· *ναέτας* κατὰ τοὺς Fougères (1887), Roussel – Launey (1937), Pouilloux (1973, χωρὶς σχετικὸ σχόλιο). Ἡ ὅλη σύνταξη τῶν στ. 4-6 ἐνισχύει τὴν ἐπιλογή τῆς δοτικῆς, καθὼς προηγούνται τὰ *κοιρανίδαῖς* / *ὑπάτοιαι* / *Ἀτθίδι...* *αἶμι* καὶ καθὼς τὸ *σεβίζομενε* (βλ. κατωτ.) δὲν τὴν ἀπαγορεύει. Πβ. καὶ κατωτ. E2 στ. 5 *Ῥώμας ναέταις* καὶ στ. 10 *ὑπάτας ναέται* (μὲ σημ.). Πβ. ἐπίσης *Ἄνθ. Πλαν.* [16] 331.4 *Ῥώμης... ἐνναέταις* (118.8 *ἐνναέταις*, 94.6 *ἐνναέτειρα*), *Ἄνθ. Παλ.* 9.535.2 *ναέταις* (*Κισσῶ μὲν Διόνυσος ἀγάλλεται, αἰγίδι δὲ Ζεὺς, | οἱ ναέται ξείνοις, ἦ δὲ πόλις ναέταις*), 6.171.2 *Ῥόδου ναέται* καὶ 6.207.10 *αἰ γνάλων Νανκράτιδος ναέται* (6.168.2 *ἐνναέταν*, 9.425.2 *ἐνναέταις*, 9.786.3 *ἐνναέται*, 7.409.9 *ναετήρ Κολοφῶνος*, 9.155.5 καὶ 9.465.3 *ναετήρας*, 9.495.1 *Ἑλλάδος ἐνναετήρες*), κ.λπ.: οἱ τύποι εἶναι μεθομηρικοί, ἐμφανίζονται ὅμως συχνὰ σὲ ἐπιγράμματα.— Ἄπὸ τὸ *ναίω* (βλ. ἄνωτ. στ. 1 σημ. σ.λ. *ναίων*), τὰ *ναέτης* (*ναέτας* στὸν Σιμωνίδη κ.ἀ.), *ναετήρ*, *ἐνναέτης* (συχνὰ *ἐνναέτας*, θηλ. *ἐνναέτις*) καὶ *ἐνναετήρ* (θηλ. *ἐνναέτειρα*) σημαίνουν τὸν κάτοικο (βλ. LSG⁹ σ.λ., πβ. *Ἡσύχ.* σ.λ. *ναέται οἰκίητορες, καὶ ναετήρες*).

πλε[ῖο]τα σεβ[ι]ζόμενε: ἔτσι στοὺς Roussel – Launey (βλ. ἄνωτ. στ. 5 σημ. στὸ *Ἀτθίδι Κέκροπος αἶμι*), μετ’ αὐτοὺς καὶ οἱ Peek καὶ Pouilloux. Τὸ **πλεῖστα** εἶναι προφανῶς σύστοιχο ἀντ. τοῦ *σεβίζομενε*, ὅπως κὶ ἂν συνταχθῆ τὸ κείμενο. Τὸ **σεβίζομαι** (ἐνεργ. *σεβίζω*, ἀπὸ ρίζα *σεβ-*: *σέβας*, *σεμνός* καὶ *σεπτός*, *σέβομαι* καὶ *σεβάσομαι*, *εὐσεβής* καὶ *ἀσεβής* καὶ *δυσσεβής*, κ.λπ.) εἶναι κατὰ κανόνα μέσ. φωνῆς μὲ ἐνεργ. σημ., συντασσόμενο ὅπως καὶ τὸ ἐνεργ. μὲ αἰτ. προσ. ἢ πράγμ. πού δηλώνει τὸ ἀντικ. τοῦ σεβασμοῦ ἢ τῆς τιμῆς, ἐνδεχομένως καὶ μὲ δοτ. (ἀπλή ἢ ἐμπρόθεσμη) πού δείχνει τὸν τρόπο ἐκδήλωσης ἢ μὲ γεν. πού δηλώνει τὸν λόγο/αἰτία τοῦ σεβασμοῦ: βλ. π.χ. *Αἰσχ. Χοηφ.* 912 *οὐδὲν σεβίζη γενεθλίους ἀράς, τέκνον;* (πβ. *Ἄγαμ.* 258 *ἦκω σεβίζων σόν, Κλυταμῆστρα, κράτος καὶ 785 πῶς σε σεβίζω;*), *Ἰκέτ.* 815 *σεβίζον δ’ ἰκέτας σέθεν* καὶ 922 *τοὺς ἀμφὶ Νεῖλον δαίμονας σεβίζομαι*, *Εὐρ. Ἥλ.* 195-7 *οὔτοι στοναχαῖς, | ἀλλ’ εὐχαῖσι θεοὺς σεβί-|ζονο’ ἔξεις εὐαμερίαν* (πβ. *Σοφ. Οἰδ. Κολ.* 1006-7 *θεοὺς ἐπίσταται | τιμαῖς σεβίζειν* καὶ 1556-7 *τὰν ἀφανῆ θεὸν | καὶ σὲ λιταῖς σεβίζειν* καὶ *Πινδ. Πυθ.* 5.80-1 *ἐν δαιτὶ σεβίζομεν | Κυράνας ἀγακτιμένην πόλιν*, βλ. καὶ *Εὐρ. Ἴππ.* 538-40 *Ἔρωτα... οὐ σεβίζομεν, Μῆδ.* 155-6 *σὸς πόσις | καινὰ λέχη σεβίζει* καὶ *Ἥλ.* 944-5 *σεβίζω σ’ ἴσα καὶ μάκαρος | πλούτον μεγάλης τ’ εὐδαμονίας*), κ.τ.τ. (βλ. καὶ ἄνωτ. στ. 4 σημ. σ.λ. *κοιρανίδαῖς* γιὰ τὸ χωρίο *Σοφ. Ἄντ.* 940 κέ.:

...τήν εὐσεβίαν σεβίασα). Γράφοντας ἐδῶ *ναέτας* (βλ. ἀνωτ.), ἐπομένως, πρέπει νὰ θεωρήσουμε τὸ *σεβιζόμενε* ὡς μέσ. μὲ ἐνεργ. σημ. καὶ νὰ μεταφράσουμε: καὶ στῆς Δήλου τοὺς κατοίκους (σὺ πού) πλεῖστες τιμὲς παρέχεις, κ. τ. τ. Γράφοντας ὁμῶς *ναέταις* (βλ. ἀνωτ.) τὸ *σεβιζόμενε* καθίσταται παθ. συντασσόμενο μὲ δοτ. τοῦ ἐνεργουῦντος προσώπου (μολονότι χρόνου ἐνεστ.): πβ. Πινδ. Ἰσθμ. 5.28-9 *σοφισταῖς... σεβιζόμενοι* (χωρὶο ὁμῶς προβληματικὸ στῆ σύνταξη καὶ ἐρμηνεία του) καὶ κυρίως Ἐμπεδ. ἀπόσπ. 112.8 *τοῖσιν ἄμ' ἄν ἴκωμαι ἐς ἄστα τηλεθάοντα, | ἀνδράσιν ἠδὲ γυναιξί, σεβίζομαι* (ὀρθότερα ἴσως χωρὶς κόμμα πρὸ τοῦ *σεβίζομαι* μετάφρ.: "...zu den Männern und Frauen, so werde ich von ihnen verehrt" πβ. καὶ προηγούμενα, στ. 4-6 = Ἄνθ. Παλ. 9.569. 5-8, *ἐγὼ δ' ὕμιν θεὸς ἄμβροτος, σὺνέτι θνητός, πολεῦμαι μετὰ πᾶσι τετιμένος... | ταινίαις τε περιστέπτος στέφεσίν τε θαλέοις*. Τὸ ὅλο χωρίο (στ. 4-6, βλ. ἀνωτ.) φαίνεται νὰ ὀδηγεῖ πρὸς τὴν παθ. σύνταξη, μὲ τις δοτ. τοῦ στ. 5 (τοῦλάχιστο τὸ Ἀθίδι *Κέκροπος αἴη*) νὰ συνδέονται μὲ τὸ *σεβιζόμενε* μᾶλλον παρὰ μὲ τὸ *ἔρνεμα*. Στῆ μετάφραση φροντίσαμε νὰ κρατήσουμε τίς δυνατότητες διαφορετικῆς σύνταξης τοῦ κειμένου. (Ὁ J. Rouilloux, *RDAC* 1975 σελ. 120, σημειώνει πὼς κατὰ τὸν Ἄντισθένη ὁ Σίμαλος ἔχαιρε σεβασμοῦ στῆν Ἀθήνα: "il était vénéré en Aththis, la terre de Cécrops (Ἀθίδι *Κέκροπος αἴη*... *σεβιζόμενε*, I. 5/6)", μὲ παραπομπὴ στῆν ἐργασία του στίς *ÉDél* σελ. 410, ὅπου ὁμῶς γράφει *ναέτας*: γραφὴ πού ἀποκλείει αὐτὴ τὴ σύνταξη καὶ ἐρμηνεία.)

7. [σε λογ]εύσα[το πα]τρὶς: J. Rouilloux, σημ. στὸν στ. (*ÉDél* 410), μὲ ἔντονες ὁμῶς ἀμφιβολίες, ἐπικροτώντας μᾶλλον τὴν ἀνάγνωσι τῶν R. Roussel – M. Launey: [...]ΕΥΣΑ[.....]ΙΣ (βλ. καὶ σημ.): ὁ W. Peek γράφει *σε [λ]ο[χ]εύσα[το]πατρὶς* (ὀρθῶς ἴσως *σε [λ]ο[χ]εύσα[το] πατρὶς*). Τὸ [ὅτε ου οἷς θεσ]πεσίησ[ιν αἰοδαῖς] τοῦ F. Durrbach (πβ. Th. Gomperz καὶ Κυρ. Χατζηγιάννου) δὲν ἔχει κανένα παλαιογραφικὸ ἔρεισμα. Δυνατὴ εἶναι ἡ συμπλήρωση *σ' ἐλοχεύσατο* (βλ. ἐπόμενα). Παλαιογραφικὰ δὲν ἀποκλείεται τὸ *σε τοκεύσατο* ἢ *σ' ἐτοκεύσατο*: τὰ παράλληλα ὁμῶς χωρία φαίνονται νὰ ὀδηγοῦν στὸ *λοχεύομαι* καὶ ὄχι στὸ *τοκεύομαι*, καθὼς τὸ *τοκεύω* (βλ. LSK σ. λ.) καὶ μεταγενέστερο εἶναι καὶ δὲν φαίνεται νὰ χρησιμοποιεῖται κατὰ τὴν ἐποχὴ τοῦ Ἄντισθένη μὲ ὀνόματα χωρῶν ἢ πόλεων (πβ. W. Peek σημ. στὸ χωρίο στῆ σελ. 413).

λοχεύσατο: μέσ. ἀόρ. α' μὲ ἐνεργ. σημ., τοῦ *λοχεύω* (κλόχος: τοκετός, *λοχεία*, *λόχενμα* καὶ *λοχεύτρια*, *λοχεῖος* καὶ *λόχιος*, *Λοχεία*

καὶ Λοχία γιὰ τὴν Ἄρτεμη, ἄλοχος· λεχώ, λεχωῖς καὶ λεχωιάς, λεχώιος κ.λπ. (λέχος: κλίση, κυρίως γαμήλια κλίση, καὶ σὰ λέχεια = ἡ σύζυγός σου, πβ. λέκτρον < λέγω: πλαγιάζω, ρίζα λέχ-): γιὰ πρώτη φορά στὸν Ὅμηρ. ὕμν. IV (εἰς Ἐρμ.). 230 νύμφη | ἀμβροσίη ἐλόχευσε Διὸς παῖδα Κρονίωνος, συχνὰ ἀργότερα: Ὅρφ. Ἀργ. 184 Τελαμών ... τὸν ρ' ἐλόχευσεν | Αἰακῶ ... | Αἴγιν' ἐν κροκάλησιν, 137 τοὺς ποτε νύμφη | Λαιοθή ... ἐλόχευσεν | ... Ἀργειοφόντης καὶ 13 Κρόνον, ὡς ἐλόχευσεν ... | Αἰθέρα καὶ ... Ἐρωτα, | Νυκτὸς ἀεινήτης υἱά (γιὰ τὸν πατέρα), 160 Μελέαγρος ἔβαινε, | Οἰνεὺς τὸν ρ' ἐλόχευσε καὶ Ἀλθαίη (γιὰ τοὺς δύο γονεῖς), Εὐρ. Ἴων 948 τίς λοχεύει σ(ε); καὶ 1596 Ἀπόλλων... | ἄνοσον λοχεύει σ(ε) = σὲ ξεγεννᾷ (πβ. Εὐρ. Ἡλ. 1129 αὐτὴ ἴοχευον κᾶτεκον μόνη βρέφος), κ. ἄ.— ἰδιαίτερα στὴ μέση φωνὴ μὲ σημ. ἐνεργ. (ὅπως ἐδῶ): Εὐρ. Ἴων 921 ἐνθα λοχεύματα σέμν' ἐλοχεύσατο | Λατὸ Δίοισί σε καρποῖς, Καλλιμ. Ὑμν. Δήλ. (4.) 326 χαίροι δ' Ἀπόλλων τε καὶ ἦν ἐλοχεύσατο Αἰθῶ, Ὅρφ. Ὑμν. 71.2 Μηλιόνη... | ἦν παρὰ Κωκυτοῦ προχοαῖς ἐλοχεύσατο σεμνή | Φερσεφόνη λέκτροις ἱεροῖς Ζηνὸς Κρονιοῖο, EGr (Kaibel) 476.1 μήτηρ με λοχεύσατο, κ. ἄ., μὲ ἰδιαίτερα ἀξιοσημείωτη τὴν ἐπέκταση τῆς χρήσεως καὶ γιὰ τὸν τόπο γεννήσεως (ὅπως ἐδῶ, βλ. Peek στὸ χωρίο): Ἀνθ. Πλαν. (16.) 295 οὐχὶ πέδον Σμύρνης ἐλοχεύσατο θεῖον Ὅμηρον, | ... οὐ Κύπρος ἀγνή, EGr (Kaibel) 546.1 πατρὶς Αὐ[κί]ων ἐλοχεύσατο [γαῖα] (Αὐ[κίων μ'] ἐλοχεύσατο ἢ μ]ε λοχεύσατο) καὶ 563.1 Τρειακρία γαῖα (sic) με λοχεύσατο (βλ. καὶ στ. 2 σωφροσύνης βιότω κῦδος ἐνεικαμένην, πβ. ἄνωτ. στ. 3 καὶ κατωτ. στ. 11), GrE (Geffcken) 220.3 ὄμ ποτ' Ἀλεξάνδρεια λοχεύσατο πατρὶς ἀγνή (θαυμαστή, ἀπὸ τὸ ἄγαμαι: πβ. πρὸς τὸ ἐδῶ ἐπόμ. πατρὶς ἐραννά), κ. ἄ.

πατρὶς ἐραννά: Στὸν Ὅμηρο συχνοὶ οἱ λογότυποι φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν (B 40 κ.ἄ., α 290 κ. ἄ.) καὶ φίλην ἐς πατρίδ' (I 428 κ. ἄ., δ 586 κ. ἄ.), πβ. φίλη ἐνὶ πατρίδι γαίῃ καὶ φίλης ἀπὸ πατρίδος αἰῆς, κ. τ. τ.: ὁ Αἰολ. τύπος ἐραννός ((ἐρασ-νός) ἀπαντᾷ στὸν Ὅμηρο στίς φράσεις Καλυδῶνος ἐραννῆς (I 527 καὶ 573) καὶ πόλιν ... ἐραννήν (η 18), μὲ συχνὴ ὁμως τὴν ἐμφάνιση τοῦ Ἴων. τύπου ἐρατεινός (ἀπὸ τὴν ἴδια ρίζα ἔρωσ, ἐράω καὶ ἔραμαι, ἐραστός, ἐραστής, ἐράσμιος, ἐρατός κ.λπ.): βλ. κυρίως Γ 401 Μηρονίης ἐρατεινῆς, Σ 291 Μηρονίην ἐρατεινήν καὶ Ὅμηρ. ὕμν. III (Εἰς Ἀπόλλ.). 179 Μηρονίην ἐρατεινήν | καὶ Μίλητον ἔχεις ἔναλον πόλιν ἡμερόεσσαν (βλ. καὶ κατωτ. στ. 9 σ. λ. Μαιονίδας).

8. Τρώων καὶ Δαναῶν: Γ 417, πβ. ξ 448 κ. ἄ. Τρῶες καὶ Δαναοὶ σύν-

αγον κρατερῆν ὑσμίνην, Β 40 θήσειν ... ἔμελλεν (sc. Ζεὺς) ἐπ' ἄλγεά τε στοναγὰς τε | Τρωσί τε καὶ Δαναοῖσι διὰ κρατεράς ὑσμίνας, κ. τ. τ., πβ. Γ 266 κ. ἄ. Τρώων καὶ Ἀχαιῶν κ. τ. τ., πβ. ἐπίσης (καὶ γὰρ τὰ ἐδῶ ἐπόμενα) α 350 Δαναῶν κακὸν οἶτον ἀεΐδεν, κ. λπ.

ἀνίχ[α] μέ[λπε μ]άχας: βλ. κυρίως Peek (ἀνίχ' [ἐ]με[λπε μ]άχας, ἴσως ὀρθῶς) καὶ Rouilloux σημ. στὸν στ. (σσ. 410-11).— Ὁ Δωρ. τύπος ἀνίκα ἀπαντᾷ στὸν Πίνδαρο κ. ἄ. (βλ. π. χ. Πίνδ. Πυθ. 4.24 ἀνίχ' ἄγκυραν ... | ... ἐπέτοσσε)· στὸν Ὅμηρο μόνο ὁ ἠνίκ' ἀπαξ (χ 198 ἠνίχ' ἀγνεῖς: +ὄριστ. ἐνεστ., πβ. Βατραχομ. 155 ἠνίκα δ' ὀρμηθέντες ἐφ' ἡμᾶς ἐξέλθωσι: +ὑποτ. ἄορ.). Γράψαμε ἀνίκα μέλπε (ἴσως ἀνίχ' ἔμελπε: ἔμελπε Peek) χάριν τοῦ νόηματος (:τοῦ Ὀμήρου ἢ ἐνέργεια δὲν ἦταν στιγμιαία) καὶ κατ' ἀναλογία παρόμοιων συντάξεων (ἠνίκα + ὄριστ. παρατ.: Σοφ. Αἶ. 1144-5 ἠνίχ' ἐν κακῶ | χειμῶνος εἶχετο, Θουκ. 7.73.3 ἠνίκα ξινεσκόταζεν, κ. τ. τ.). Ἐάν διαβάσει κανεὶς στὸ τέλος τοῦ στ. ΑΧΟΣ (βλ. Rouilloux ὁ. π. σελ. 411: "A la fin du vers on peut hésiter sur la lecture ΑΧΟΣ ου ΑΧΑΣ"), θὰ μπορούσε νὰ γράφει ἀνίχ[α] μέ[λπετ'] ἄχος (ἢ ἀνίχ' ἐμέλπετ' ἄχος): τὸ **μέλπο/μέλπομαι** χρησιμοποιεῖται τόσο στὴν ἐνεργ. φωνὴ ὅσο καὶ στὴ μέση φωνὴ μὲ σημ. ἐνεργ. ἤδη στὸν Ὅμηρο, στὴν ἐνεργ. φ. Α 474 μέλποντες ἐκάεργον, πβ. Ἡσ. ἀπόσπ. 357 Μ. – W. ἐγὼ καὶ Ὅμηρος αἰδοῖοι | μέλπομεν... | Φοῖβον Ἀπόλλωνα / στὴ μέση φ. μὲ ἐνεργ. σημ. Η 240 μέλπεσθαι, Π 182 μελπομένησιν, δ 17 καὶ ν 27 ἐμέλπετο θεῖος αἰδός, πβ. Ὅμηρ. ὕμν. IV (Εἰς Ἐρμ.). 476 μέλπεο καὶ καθάριζε καὶ ἀγλαΐας ἀλέγνυε (βλ. καὶ ἐπόμε.: στ. 481 εὐφροσύνην νυκτός τε καὶ ἡματος) καὶ XIX (Εἰς Πάνα). 21 μέλπονται (συχνὰ σὲ σκηνές μὲ φαγοπότι, χορὸ καὶ τραγούδι, πβ. καὶ λ. μολπή). Προτιμήσαμε τὸν πιὸ ποιητικὸ καὶ ἀρχαιοπρεπῆ ἀναύξητο τύπο μέλπε (μέλπετο), ὅπως καὶ στὸν προηγούμενο στ. 7 σε λοχεύσατο (σ' ἐλοχεύσατο), καὶ τὸν ἐνεργ. τύπο μέλπε, γιατί τὸ μέσ. μέλπομαι εἶναι κατὰ κανόνα ἀμετάβατο ἐνῶ ἀντίθετα συχνῆ ἢ χρῆση τοῦ ἐνεργ. μὲ αἶτ. (βλ. π. χ. Ἀριστοφ. Θεσμ. 989 κόμοις | σὲ φιλοχόροισι μέλψω, κ. ἄ.). Προτιμήσαμε συνακολούθως τὸ **μάχας** καὶ γὰρ λόγους παλαιογραφικούς (δύσκολα διαβάζει κανεὶς ΑΧΟΣ στὸ τέλος τοῦ στίχου) καὶ γιατί τὰ παράλληλα χωρία δὲν φαίνεται νὰ μπορούν νὰ στηριχθῶν τὴ φράση μέλπω (ἢ μέλπομαι) ἄχος (μολονότι ἢ λ. ἄχος εἶναι πολὺ συχνῆ ἤδη στὸν Ὅμηρο, ἢ δ' ἀντίθεση ἄχους/εὐφροσύνης [στὸν ἐπόμε. στ.] θὰ ἦταν ἰδιαίτερα εὐστοχῆ ἐδῶ).

9. Μαιονίδας: ὁ Ὅμηρος, ὡς καταγόμενος ἀπὸ τὸν Μαίονα (βλ. Ἀγών 20 καὶ 52-3· Βί. Ὁμ. I [Πλουτ.] 10 / 13-20 καὶ 25-38, IV.1 κέ.,

VI.25 κέ· *Sud.* [Allen V. 256-7] 1 κέ· Πρόκλ. *Χρηστ.* 99.14 κέ.-100.1 Allen V). Ἔτσι ἀποκαλεῖται ὁ Ὅμηρος συχνὰ σὲ ἐπιγράμματα (βλ. π.Χ. Ἀνθ. Παλ. 5.30.2, 5.69.2, 7.2.2 καὶ 7.15.2 [Ἀντιπάτρου], 7.138.3 [βλ. τὸ ὄλο ἐπίγρ.], 7.213.8 *Μαιονίδας*, 9.575.5 *Μαιονίδαο* [βλ. τὸ ὄλο ἐπίγρ.], κ. ἄ.). Ὁ *Μαίων*, οἱ *Μαίονες* (*Μήονες*) καὶ ἡ *Μηονή* ἐμφανίζονται στὸν Ὅμηρο (B 864-6 *Μήοσιν καὶ Μήονας*, Γ 401 *Μηονίης*, E 43 *Μήονος υἱόν*, Σ 291 *Μηονίην*, ἐπίσης Ὅμηρ. ὕμν. III (*Εἰς Ἄπολλ.*). 179 *Μηονίην*, πβ. Δ 142 *γυνή ... Μηονίς*; βλ. καὶ *Comm. II.* σὺν B 864-6, Γ 400-2, Δ 141-2, E 43-4, Σ 290-2 μὲ χάριτη τόμ. I σελ. 249, πβ. καὶ ἀνωτ. σ. λ. *πατοῖς ἐραυνά*). *Μήονες* ἐκαλοῦντο καὶ οἱ Κύπριοι, καὶ ἡ Κύπρος *Μηιονίς* (βλ. *ΑΚΕΠ Β'* 149.4, Γβ' 193, Δβ' 78, E' 192: «Υποθέτομε ὅτι ὠνομάσθηκε *Μηιονίς* ἡ Κύπρος ἀπὸ τοὺς Κυπρίους, πού διεκδικοῦσαν τὸν Ὅμηρον (=Μαιονίδαο) ὡς συμπατριώτη τους»), διαπίστωση πού ὀδηγεῖ τὸν Κυρ. Χατζηωάννου στὴν ὑπόθεση ὅτι ἐδῶ «Ὁ Κύπριος ἐπιγραμματοποιὸς ἴσως νὰ ἤθελε νὰ τονίσει τὴν ὑποτιθέμενη Κυπριακὴ καταγωγή τοῦ Ὀμήρου» (ὁ. π. Δβ' 78). Ἡ πολὺ συχνὴ χρῆση τοῦ *Μαιονίδας / -ης* σὲ ἐπιγράμματα (καὶ γιὰ λόγους μετρικούς, καθὼς ἡ λέξις ἀρμόζει στὴν ἀρχὴ τοῦ ἐξαμέτρου καὶ τοῦ πεντάμετρου στίχου, μὲ τὴν προσοδία –|–) ἐξασθενίζει ἀλλὰ δὲν ἀποκλείει τὴν ὑπόθεση αὐτή.

τὰν σὰν ἴν' ἐ[υφορ]σ[ύναν ἐσί]δηι σοι: βλ. κυρίως Peek *τὰν σὰν ἴν' ἐ[υφορ]σ[ύναν ἐσί]δηι σοι*, πβ. Roussel – Launey καὶ Pouilloux *τὰν σὰν ἴν[ι]ν– –] Σ[– –]ΛΕΙ σοι*. Ἡ ἀνάγνωση τῆς ἐπιγραφῆς εἶναι δύσκολη παρὰ τὶς ἀντιρρήσεις τῶν τελευταίων (βλ. κυρίως Pouilloux στὸν στ.), δὲν ἀποκλείεται ἡ γραφὴ *ἴν' ἐ[ι] καὶ δηι σοι*, ἴσως *δει σοι*, ἐνῶ ἀντίθετα δὲν φαίνεται νὰ μπορεῖ νὰ διαβαστῆ Ὁ πρὸ τοῦ Σ σὺν μέσο. Τὸ ἀναντίρρητο *τὰν σὰν* συνεπάγεται θηλ. οὐσ. σὲ αἰτ. ἀναφερόμενο στὸν Σίμαλο, ἐνῶ ἡ ὄλη σύνταξις (μὲ τὴν πιθανὴ ἀνάγνωση ρῆμ. στὸν προηγούμενο στ. καὶ μετοχῆς στὸν ἐπόμενον) ἀπαιτεῖ ρῆμ. τύπο πρὸ τοῦ *σοι*, ἢ ἐνέργεια τοῦ ὁποίου νὰ μεταβαίνει ἄμεσα ἢ ἔμμεσα στὸν Σίμαλο (μὲ τὸ *σοι* πιθανῶς δοτ. χαριστικῆ), ἢ καὶ ρῆμα σὲ εὐκτ. μέλλ. (*-σοι*). Γράφοντας *τὰν σὰν ἴν[ι]ν* οἱ λοιποὶ πλὴν Peek ἐκδότες ἀναφέρονται σὲ θυγατέρα τοῦ Σιμάλου, θεόμορφη (*θεοειδέ' ἐκλεισεν γράφουν οἱ Fougères Gomperz Χατζηωάννου*, ἀλλὰ *τὸν σὸν παράδεισον* ὁ Durrbach, πβ. ὁμοίως Roussel – Launey: “les lettres ΛΕΙΣΟΙΣ sont sûres”), ἴσως νεκρῆ (*πολύκλαντον ἀντιθεοειδέ' προτείνει* στὴ σημ. στὸν στ. ὁ Gomperz), παραλληλιζόμενη πρὸς τὴ *Ναυσικᾶ* (ὁ Pouilloux στὴ σημ. 59 ἐπικαλεῖται τὸ χωρίο ζ 162-3, ὅπου ὁ Ὀδυσσεὺς μπροστὰ στὴν κόρη τοῦ Ἀλκίνοου θυμάται σκηνὴ ἀπὸ τὴ Δῆλο). Ἡ φράσις *τὰν σὰν ἴνιν* εἶναι καὶ παλαιογραφικὰ πιθανὴ καὶ γλωσσικὰ ἐλκυστικὴ (βλ. κατωτ. E13.1 σημ. σ. λ. ἐκ

πολυκλείτων και Ε59α.α σημ. σ.λ. ἴνις, κυρίως τὰ σχετικὰ μὲ τὴ χρήση τῆς στήν Κύπρο). Ἡ εἰσαγωγή ὁμῶς τῆς κόρης τοῦ Σίμαλου ἐδῶ φαίνεται νὰ μὴν ἀρμόζει στὸ ὄλο νόημα τοῦ ἐπιγράμματος, καὶ νὰ ἀποκλείεται ἀπὸ τὴ συνέχεια (δυσκολία πὺν προσπαθεῖ νὰ παρακάμψει ὁ Fougères γράφοντας *Μαιονίδας τὰν σὰν ἴνιν θεοειδέ'* ἔκλεισεν [ἴσως –τότε– ἐκλείσεν μὲ συνίζηση, πβ. κατωτ. Ε18.1 ἐκλείζεν] καὶ μεταφράζοντας Homère “eût à célébrer ta magnificence”: εἶθε ... ὁ Ὀμηρος νὰ εἶχε ὑμνήσει τὴ μεγαλοπρέπειά σου). Ἀντίθετα, τὸ τὰν σὰν ... ἐυφροσύναν τοῦ Peek δὲν εἶναι μόνο παλαιογραφικὰ πιθανὸ ἀλλὰ καὶ νοηματικὰ εὔστοχο καὶ ὑφολογικὰ πρόσφορο: ἀρμόζει στὸ πνεῦμα τῆς ἀφελοῦς ... φιλοξενίας (στ. 2) στὸν ξέμον δόμον (πβ. στ. 12) τοῦ Σιμάλου καὶ στηρίζεται ἀπὸ τὸ ι 6 πὺν παραβάλλει ὁ Peek (ἢ ὅτ' ἐυφροσύνη μὲν ἔχη κατὰ δῆμον ἀπαντα) καὶ τὸ ὄλο χωρίο (μὲ τοὺς δαιτυμόνες μπροστὰ σὲ πλούσιες τράπεζες νὰ ἀκουάζωνται ἀοιδοῦ, κ. τ. τ., βλ. καὶ ἀνωτ. στ. 1 σημ. στὸ δώματα ναίων), ἀλλὰ καὶ ἄλλα παράλληλα χωρία, μὲ ἰδιαίτερα χαρακτηριστικὴ τὴ συγχὴ παρουσία στήν Ἀνθ. Παλ. τοῦ ἐυφροσύνα-η (9.26.10 καὶ 9.375.6 -αν, 7.23.6, κ. ἄ.), ὅπως καὶ τοῦ εἰσιδεῖν (12.52.5 ἴν'... εἰσίδη, 14.56.1 ἄν μ' εἰσίδης, 11.412.6 πῶς ἄν τις γράψαι, μηδ' εἰσιδεῖν ἐθέλων, κ. ἄ., βλ. καὶ 14.144.3 τὰν σὰν ...). Γιὰ ὅσους ἀποκλείουν ἀνάγνωση ἄλλη ἀπὸ ΛΕΙΣΟΙ στὸ τέλος τοῦ στίχου, ἢ καὶ γὰ νὰ ἀποφευχθῇ ἡ ἐπανάληψη τὰν σὰν ... σοι, μιὰν ἄλλη δυνατότητα παρέχει ἡ εὐκτ. μέλλ. ἐυκλείσοι ἢ ἐυκλείσοι (μὲ συνίζηση), τοῦ ρήμ. ἐυκλείζω / ἐυκλείζω / ἐυκλείζω / ἐυκλήζω (= καθιστῶ εὐκλεῖ, ἐπαινώ, δοξάζω: βλ. κατωτ. Ε18.1 Ἑλλάς ἐκλείζεν μὲ σημ., πβ. Ε14.4 κλειζόμενος), πὺν ἀπαντᾷ σὲ διάφορα χωρία καὶ ἐκφράσεις (Ἀνθ. Παλ. 6.269.6 [ῶς Σαπφοῦς] ἀμετέραν ἐυκλείσον γενεάν, Τυρτ. 12.24 πατέρ' ἐυκλείσας, Πινδ. Πυθ. 9.91 πόλιν τάνδ' ἐυκλείξας, EGr 21.12 πατ[ρίδ'] ἐυκλ[είσαν], 26.4 πατέρα ἐυκλείζον καὶ 7 ἐυκλείσε Ἀνδοκίδαν, κ. ἄ., πβ. Ἀνθ. Παλ. 13.14.2 πατρίδ' ἐπευκλείσας, κ. τ. τ.) καὶ ἐκφράζει ἄριστα τὸ ἐδῶ νόημα, δίνει τὴν ἡχηρὴ ἐπανάληψη ἐυφροσύναν ἐυκλείσοι καὶ δὲν ἀποκλείεται κατ' ἀνάγκη ἀπὸ τὴ σύνταξη τοῦ ἴνα ἢ περιπτώσῃ ὁμῶς αὐτὴ ὅπως καὶ ἡ ἐπόμενη, χρειάζεται εἰδικὴ ἐργασία (θα ἐπανέλθουμε).

10. χούσειον ἐμ βύβλοις γ[ράμμ] ἀνεγειράμ]ενος: ἔτσι ὁ Peek [μνᾶμ' ἀνεγειράμ]ενος ὁ Gomperz καὶ κατ' αὐτὸν ὁ Χατζηιωάννου (σημ. Roussel – Launey στὸν στ., *IDél* 1533), [ῆσεν ἀγαλλόμ]ενος ὁ Durrbach, γραφῆς πὺν ἀγνοοῦν τὴν ὑπαρξὴ Γ μετὰ τὸ βύβλοις (βλ. Roussel – Launey, Peek, Pouilloux). Ἡ λέξι γράμμ(α) φαίνεται ἀναπόφευκτη (καθὼς τὸ Γ εἶναι βέβαιο, καὶ τὸ γέρας ἀποκλείεται τουλά-

χιστο από τὸ μέτρο), στηρίζεται δὲ ἀπὸ παράλληλα χωρία: βλ. π. χ. Ἄνθ. Παλ. 9.522.1-2 Ἰλιάς, ὃ μέγα ἔργον, Ὀδυσσεΐς τε τὸ σῶφρον | γράμμα, τὸ καὶ Τροίη θῆκεν ἴσην Ἰθάκην, 9.184.3 γράμμα τ' Ἀνακρέοντος (πβ. 11.78.4 γράμματα τῶν Λυρικῶν), 9.63.4 τὸ ξυνὸν Μουσῶν γράμμα καὶ Ἀντιμάχου, 7.471.3-4 [Καλλιμ.] Πλάτωνος | ἐν τὸ περὶ ψυχῆς γράμμ' ἀναλεξάμενος· 5.158.3 χρύσεια γράμμα τ' ἔχον, 12.162.3 δέλτον ἔχων χρυσέην, 7.5.1 χρύσειον ... Ὅμηρον, Ἄνθ. Πλαν. [16.] 45.2 χρυσαίαις γραφίδεσσιν, κ. τ. τ. Ἄνθ. Παλ. 6.328.1 τὴν τριτάτην Χαρίτων ... βύβλον, 9.161.1 Ἡσιόδου ... βύβλον (καὶ 3 βύβλον), κ. τ. τ., 7.138.1 Ἐκτωρ Ὀμηρεΐησιν αἰεὶ βεβοημένε βίβλοις (στ. 4 σελὶς Ἰλιάδος), 9.160.1-2 Ἡρόδοτος Μούσας ὑπεδέξατο· τῷ δ' ἄρ' ἐκάστη | ἀντιφιλοξενίης βίβλον ἔδωκε μίαν, 9.192.1-2 αἱ βίβλοι... θυγατέρες μὲν Μαιονίδου, μύθων δ' ἴστορες Ἰλιακῶν καὶ 15.37.1 σεῖο βίβλους ... Ὅμηρε, 11.354.7 τὰς βίβλους ἀνελέξατο, κ. τ. τ. Ἀντίθετα, ἀμφίβολη παραμένει ἡ μετοχή ἀνεγειράμενος (μὲ τὴν ἔννοια τὴ μεταφορικῆ, ἀνεγείροντας μνημεῖο λόγου), καθὼς μπορεῖ νὰ συμπληρωθεῖ τὸ ἐδῶ χάσμα μὲ τὸ ἀναλεξάμενος (βλ. ἀνωτ. παράλλ. χωρία, πὺν κατὰ κανόνα στὴ μέση φωνὴ σημαίνει ἀναγινώσκω ἀλλὰ μπορεῖ νὰ δώσει καὶ τὴν ἔννοια τοῦ ξανατραγουδῶ/ξανατραγουδώντας γραφῶ) ἢ μᾶλλον μὲ τὸ ἀναγραφάμενος (πβ. π. χ. Ἄνθ. Παλ. 8.133.3 κέ. τὸ δ' ἄμ' ἔσπετο μῦνον | ... κῦδος [βλ. ἐπὶ. στ.]... | ... τὰδ' ἔγραφα, κ. τ. τ.), ἀλλὰ καὶ μὲ τὸ (γράμμα)ποησάμενος ἢ τὸ τεχνησάμενος (γραφεὶς μετρικὰ ἰσοδύναμες).

11. ὁ Φαιάκων γὰρ ἀναξ: κατὰ τὸν Peek· ὁ Gomperz ἀντὶ τοῦ ἀναξ δίνει τὸ συμπλήρωμα ἀγός, οἱ Roussel – Launey καὶ Pouilloux ἀφήνουν τὸ μετὰ τὸ ΓΑ χάσμα ἀσυμπλήρωτο (βλ. παρατηρήσεις Pouilloux στὸν στ.), ἐνῶ ὁ Durrbach καὶ κατ' αὐτὸν ὁ Χατζηγιωάννου (βλ. σημ. Roussel – Launey στὸν στ., *IDél* 1533) ἀντὶ τοῦ γὰρ ἀναξ ἢ ἀγός γράφουν [β]α[σιλεύς]. Τὸ τελευταῖο, μολονότι τὰ Ὅμηρικὰ πρότυπα ὀδηγοῦν μᾶλλον σ' αὐτὸ [*Αλκίνοον βασιλῆα* η 55 καὶ 141 καὶ θ 469, *Ἀλκινόφ βασιλῆι* ν 62, πβ. Ὁρφ. Ἄργ. 1317 *Φαιήκων βασιλεύς*], ἀποκλείεται ἀπὸ τὴ βέβαιη ἀνάγνωσις ΓΑ (ἢ ΠΑ, βλ. Roussel – Launey σημ. στὸν στ.: “Après Φαιάκων, on lit ΓΑ ου ΠΑ. Βασιλεύς est impossible”). Ἡ ἐπιλογή ἀνάμεσα στὰ ἀναξ καὶ ἀγός εἶναι δύσκολη, καθὼς μετρικὰ καὶ νοηματικὰ εἶναι ἰσοδύναμα καὶ παλαιογραφικὰ ἐξίσου πιθανά, στηρίζονται δ' ἀμφοτέρω ἀπὸ παράλληλα χωρία: Τὸ οὖσ. ἀγός ἐμφανίζεται συχνὰ στὸν Ὅμηρο (*Κρητῶν ἀγός* Δ 265 κ. ἀ., *Λυκίων ἀγός* Ε 647 κ. ἀ., καὶ στὸν πληθ. Γ 231 κ. ἀ.), ἀλλ' ἄπαξ μόνον στὴν Ἄνθ. Παλ. 9.219.3 *τοῖος ἐν Αἰνεάδοισι Νέρων ἀγός*.

Τὸ οὖσ. **ἄναξ** (βλ. κατωτ. Ε6.1 σημ. σ. λ. [φά]ναξ) εἶναι ἀκόμα πιὸ συχρὸ στὸν Ὅμηρο (*ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων* Α7 κ. ἄ., *Πύλοιο ἄναξ* Β77, *Διὶ Κρονίῳνι ἄνακτι* Β102 κ. ἄ., κ. τ. τ.), συχρότατο δὲ καὶ σὲ ἐπιγράμματα (βλ. π. χ. *Ἀνθ. Παλ.* 2.1.77 *Φοῖβος ἄναξ* καὶ 207 *Πύρρος ἄναξ*, 6.333.3 *ἄναξ ... οἶος Ἀπόλλων*, 9.655.3 *ἄναξ Ἥρακλῆς*, 9.657.4 *θεῖος ἄναξ*, κ. τ. τ.): πρὸς τὰ ἐδῶ πβ. καὶ *Ἀλκινόω ... οὔνεκα πᾶσι | Φαίηκεσσι νᾶσσε, θεοῦ δ' ὧς δῆμος ἄκονει καὶ δόμον ... | Ἀλκινόου, ὃς τοῖσδε μετ' ἀνθρώποισιν ἀνάσσει* στὸ η11 καὶ 23 (σ' ἓνα χωρίο ἰδιαίτερα ἐνδιαφέρον λεκτικὰ σὲ σύγκριση μὲ τὸ ὄλο ὑπὸ ἐξέταση ἐπίγραμμα τοῦ Ἀντισθένη), καὶ *Ἀπολλων. Ροδ. Ἀργ.* 4.549 *αὐτόχθονα λαὸν ἀγείρας | Φαίηκων, σὺν γάρ οἱ ἄναξ πόρσυνε κέλευθον | ἦρωσ Ναυσίθοος*. Συνεξετάζοντασ ὅλα αὐτὰ κλίναμε ὑπὲρ τοῦ *Φαίάκων ... ἄναξ*.

τόσον ἦρατο κῦδος: Gomperz, Peek, Χατζηγιάννου. Ἡ συμπλήρωση εἶναι σχεδὸν βέβαιη, παρὰ τίς ἀντιρρήσεις τῶν Roussel – Launey καὶ Rouilloux (βλ. κυρίως τὴ σημ. τοῦ τελευταίου στὸ χωρίο). Ἡ ἄλλη λέξη ἀπὸ τὸ **κῦδος** δὲν μπορεῖ νὰ φανταστῆ κανεὶς στὸ τέλος. Ὁ λογότυπος **ἦρατο κῦδος**, συχρὸς στὸν Ὅμηρο (Γ373 κ. ἄ., πβ. *κῦδος ἄροιο, κ. ἄροιο, κ. ἄρηαι, κ. ἄρηται, κ. ἀρέσθαι, ἀλλὰ καὶ κῦδος ἔλον*), ἐνισχύεται καὶ ἀπὸ παράλληλα χωρία σὲ ἐπιγράμματα: βλ. π. χ. *Ἀνθ. Παλ.* 7.158.6 *ῥφρα καὶ ἐσσομένοισι μετ' ἀνδράσι κῦδος ἄροιο | εἶνεκεν εὐεπῆς τήν οἴ πορε Φοῖβος Ἀπόλλων, | ἠρώω μέλψαντι μέτρῳ* (πβ. ἀνωτ. στ. 8) *θεραπήϊα νοῦσαν | βίβλοις ἐν πινυταῖς* (καὶ στ. 3 *βίβλους*, πβ. ἀνωτ. στ. 10), 14.90.2 (Χρησιμὸς στὸν Ἡρόδ. 6.77.2) *κῦδος ... ἄρηται*, 8.133.4 κέ. *ἀειρομένῳ κῦδος*, ὅπου ὁμως καὶ *κῦδος ἄριστον ἐλὼν* 9.678.2., πβ. *Ἀνθ. Πλαν.* [16.] 349.6 *κῦδος ἐλὼν ἀρετῆς* καὶ 378.2 *κῦδος ἐλὼν* (στ. 5 *χρυσέῳ μιν ἀνεγράψαντο μετάλλῳ*, πβ. ἀνωτ. στ. 10) ἢ ἐδῶ συμπλήρωση μὲ τὴ φράση *εἴλετο κῦδος* (σὲ μέση φ., ἀντὶ ἐνεργ.) φαίνεται ὄχι τόσο πιθανή. Τὸ κενὸ ποῦ οὕτως ἢ ἄλλως ἀπομένει, τὸ μέτρο, τὸ ἐπόμενο στὸν στ. 12 *ὡς σύ* καὶ τὸ ὄλο νόημα δὲν ἐπιτρέπουν ἄλλο συμπλήρωμα ἀπὸ τὸ **τόσον** (ὁ πιὸ ποιητικὸς τύπος *τόσον* ἀποκλείεται ἐδῶ ἀπὸ τὸ μέτρο, τοῦλάχιστον), ποῦ καὶ ἀλλοῦ ἐμφανίζεται μὲ συσχετικὸ *ὡς* (ἀντὶ τοῦ συνηθέστερου *ὄσον*, ἢ *ὄσσον*): βλ. π. χ. Δ130 *τόσον ... ὡς ...* καὶ Ε136 *τόσσον ... ὡς τε λέοντα*, Χ424-5 καὶ ι104-5 *οὐ τόσσον ... ὡς ...*, πβ. *Ἀνθ. Παλ.* 7.597.3-4 *τόσον ... ὡς ...* καὶ 377.5 *τόσον ὡστ' ...*, Ω670 *τόσσον χρόνον ὄσσον ἄνωγας*, κ. τ. τ.

12. δόμον ξένιον: Fougères καὶ Gomperz (1887), ὁμόφωνα δεκτὸ ἔκτοτε. Ἡ φράση γιὰ πρώτη φορὰ ἐδῶ πβ. ὁμως *Ἀνθ. Παλ.*

9.668.13-4 *ξένε, μή με παρέλθης | τόνδε δόμον, λιτῆς δ' αντίασον ξενίης*. Για τὰ **δόμος** καὶ **ξένιος** (καὶ **ξείνιος**) βλ. ἄνωτ. στ. 1 σ.λ. *προσείκελα δώματα* (καὶ *δώματα ναίων*) καὶ στ. 2 σ.λ. *φιλοξενίας*.

πᾶσι παρασχόμενος]: εὖστοχο μετρικὰ καὶ νοηματικὰ συμπλήρωμα τοῦ Gomperz, υἰοθετημένο ἀπὸ τὸν Peek καὶ τὸν Χατζηιωάννου· οἱ Fougères, Durrbach, Roussel – Launey καὶ Pouilloux ἀφήνουν τὸ χάσμα μετὰ τὸ *ξένιον* ἀσυμπλήρωτο.

13. Ἀντισθέν[ους Παφίου]: διαβάζοντας *Ἀντισθεν[* ὁ Fougères γράφει *Ἀντισθέν[ης.....*, ὁ Durrbach *Ἀντισθέν[ους]*, οἱ Roussel – Launey καὶ κατ' αὐτοὺς οἱ Pouilloux καὶ Χατζηιωάννου *Ἀντισθέν[ους Παφίου]*: ἀντίθετα ὁ Peek διαβάζει *Ἀντισθένη[* καὶ γράφει *Ἀντισθένη[ς ὁ Πάφιος ἔγραψεν]*. “Ὅπως ὁμως σημειώνει ὁ Pouilloux στὸν στ. 13, “il est impossible que la pierre présente une haste droite après le *nu*, haste que l' on interpréterait comme la partie gauche de l' *éta* de Ἀντισθένη[ς, car la pierre est brisée immédiatement sur la haste droite du *nu*. On reviendra donc à la lecture proposée par Roussel – Launey en invoquant le parallèle de *I. Délos* 2549” (:κατωτ. E2.13 *Ἀντισθένης Παφίου με[λοποιού]*, πβ. *Ἀντιπάτρον Σ[ι]δωνίου* στὸ τέλος τοῦ σχετικοῦ ἐπιγράμματος). Για τὸν Ἀντισθένη τὸν Πάφιο βλ. ἄνωτ. στὸ σχετικὸ τμήμα τῆς Εἰσαγωγῆς.

E2

Καὶ αὐτὸ τὸ ἐπίγραμμα *Ἀντισθένης Παφίου με[λοποιού]* εἶναι χαραγμένο σὲ βάση ἀγάλματος ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ποὺ βρέθηκε στὴ Δῆλο σπασμένη σὲ δύο κομμάτια συνολικῶν διαστάσεων 0,81 × 0,705 × 0,53· τὸ πρῶτο ἀπ' αὐτὰ ἀνακαλύφθηκε τὸ 1880 καὶ τὸ δεύτερο, τὸ δεξιό, τὸ 1907, καὶ τὰ δύο στὴν Ἱερῆ Λίμνη, σὲ ὄχι ἰδιαίτερα καλὴ κατάσταση (βλ. *IDél* 2549). Ἀποτελεῖται, ὅπως καὶ τὸ προηγούμενο, ἀπὸ ἕξι ἐλεγειακὰ δίστιχα. Προηγεῖται, στὴν ἴδια μαρμαρίνη βάση, ἐπίγραμμα τοῦ γνωστοῦ ποιητῆ *Ἀντιπάτρον Σιδωνίου*, ἴσου ἀριθμοῦ στίχων καὶ στὸ ἴδιο μέτρο, ἀλλὰ καὶ μὲ τὸ ἴδιο θέμα, καθὼς ἀμφότερα εἶναι ἀφιερωμένα στὸν *Φιλόστρατον* (βλ. κατωτ. στ. 7, σημ. σ.λ.) καὶ ἀπαριθμοῦν τὶς προσφορὰς του στὴ Δῆλο. Τὰ δύο ἐπιγράμματα συνεκδίδονται καὶ συνεξετάζονται κατὰ κανόνα (βλ. ἄνωτ. E2 «Δημοσιεύσεις» καὶ *EKvE* 4.1), ἐνῶ τοῦ Ἀντιπάτρον τὸ ποίημα ἐκδίδεται καὶ σχολιάζεται ἐπίσης ἀπὸ τοὺς Gow καὶ Page στὴν *GrAHE* (ἀρ. XLII σελ. I.25 καὶ II.65-67, μαζι

μὲ ἄλλα ἐπιγράμματα τοῦ Ἀντιπάτρου). Οἱ πρῶτες προσπάθειες νὰ διαβασθῆ καὶ νὰ συμπληρωθῆ ἡ ἐπιγραφή (Roussel – Launey καὶ Peek¹) δὲν ἦταν ἰδιαίτερα εὐστοχες, λόγω τῆς κακῆς κατάστασης στὴν ὁποία βρέθηκε ἡ ἐπιγραφή· μὲ τὴν κατάλληλη ὁμως συντήρησή της, τὴν ἐπιμελημένη φωτογράφιση καὶ τὴν παραγωγή ἐκτύπων, μὲ τὴ σημαντικὴ βοήθεια πολλῶν καὶ κυρίως μὲ τὴν πολὺ προσεκτικὴ ἐπιτόπια μελέτη (βλ. Peek² 103 κέ., πβ. J. καὶ L. Robert, *BullÉ* 71 [1958], 287 κέ. ἀρ. 356, καὶ Woodhead σελ. 96 σημ. στὴν ἐπιγραφή), κατέστη δυνατὴ ἡ ἱκανοποιητικὴ ἀνάγνωση καὶ συμπλήρωση, ἡ συγκριτικὴ ἐξέταση καὶ ἡ ἀξιολόγηση τῶν δύο ἐπιγραμμάτων ἀπὸ τὸν Peek² (τοῦλάχιστο σὰ περισσότερα σημεῖα, ἐνῶ σ' ἄλλα διατυπώνονται εὐλογες ἀμφιβολίες τόσο ἀπὸ τὸν ἴδιο, ἄμεσα καὶ ἔμμεσα, ὅσο καὶ ἀπὸ τοὺς J. καὶ L. Robert, ὁ. π. 287-89). Γιὰ τὴν εὐχερέστερη παρακολούθηση τῶν ἐπόμενων σχολίων μας στὸ ἐπιγράμμα τοῦ Ἀντισθένη ἀπὸ τὴν Πάφο παραθέτουμε κατωτ. τοὺς στίχους τοῦ Σιδώνιου ποιητῆ (ἀπὸ τὴν ἔκδοση Peek², κυρίως· πβ. Woodhead καὶ Gow – Page):

- Πέντε τάδ', ἀμφ[ιβόατε] Φιλ[ό]στρατε, θήκ[αο δῶρα],
 ἀστὲ Παλαιστίνα[ς, θε]οῖσι φυλασσομένας
 Ζανὶ μὲν εὐρυμέδο[ντι] θνηδόκον ἀγνὸν ἄγαλμα
 μαρμαῖρον σμύρνα[ι] πίνι καὶ λιβάνι·
 5 παιδί δὲ τῷ Λατοῦς Σκύλλαν βορὸν, ἄρπαγα φωτ[ῶν]
 καὶ σκαφέων, ἄμφω ταῦτα παναργύρεα·
 Φοῖβω δ' εὐπλοκάμωι χρύσεια ὄντα νεκταρέοιο
 ἄξια τῆς μακάρων οὐρανίου σταγόνος,
 Δάλου δὲ προμάχοισι δορισκάπτρο(ς) αὐ⁷ ἔφηνας
 10 κίοσιν εὐ⁷ δισσάν παστάδ' ἐρειδομένα·
 εἴης πᾶς μακάριστος, ὅτι πλούτιο γ[ε]ραίρεϊς
 ἀγλαΐαι θνατῶν φῦλα καὶ ἀθανάτων.*

1. Τὸν Φοῖβω: βλ. καὶ στ. 11 καὶ Ἀντιπ. στ. 7. Ἡ παλαιότερη ἀνάγνωση [εἶ]ν Φάροι (Roussel – Launey καὶ Peek¹) ἔχει ἐγκαταλειφθῆ μετὰ τὴν προσεκτικὴ μελέτη τῆς ἐπιγραφῆς μὲ τὴ βοήθεια ἐκτύπου (βλ. Peek² καὶ Woodhead). Τὸ ὄνομα **Φοῖβος** τοῦ Ἀπόλλωνα, συχνὸ ἤδη στὸν Ὅμηρο στὸν λογότυπο *Φοῖβος Ἀπόλλων* (σπάνια *Ἀπόλλων Φοῖβος*) ἢ ἀπλῶς *Φοῖβος* (βλ. καὶ κατωτ. E52.5), θεωρεῖται ἀπὸ τὸν Αἰσχύλο ὡς παρωνύμιο τοῦ *Φοῖβη* (*Εὐμ.* 8 *Φοῖβω τὸ Φοῖβης δ' ὄνομα ἔχει παρωνύμως*, βλ. καὶ *Ἑλλ. Μυθ.* 2.150), ἀπὸ ἄλλους δὲ ὡς παραγόμενο ἀπὸ τὸ *φάος* (*φάΦος*/*φαῦος*/*φάος* καὶ *φοῖβος*, πβ. LSK σ. λ. *φοῖβος*), προφανῶς λόγω τῆς γνωστῆς σχέσεως τοῦ θεοῦ Ἀπόλλωνα μὲ τὸ φῶς καὶ τὸν ἥλιο, καὶ τῆς ἐπίδρασης τῶν

σχετικῶν μύθων (βλ. Ἑλλ. *Μυθ.* 2. 139-60, κυρίως 24: *Φαέθων* και 226: *Φοίβη, Φαέθουσα, Λαμπετή* μεταξὺ τῶν θυγατέρων τοῦ Ἡλίου). Τὸ ἐπίθ. ὅμως *φοῖβος* (*καθαρός, λαμπρός, ἄγνος, ἀμίαντος* κατὰ τὸν Ἡσύχ., πβ. τοῦ ἰδίου *φοιβάζει καθαίρεται και φοιβάζει μαντεύεται, κ. τ. τ.*) ἔχει ἀντίθ. τὸ *ἄφικτος και ἄφικτρος* (“*ἀφικτός and ἀφικτροός, impure, Hsch.*”, κατὰ τοὺς LSJ⁹: βλ. Ἡσύχ. σ. λλ. *ἀφικτόν· ἀκάθαρτον. μισητόν και ἀφικτροός· ἀκάθαρτος. μαρός*), ποὺ ὀδηγοῦν σὲ ρίζα *φιγ/φοιγ* (βλ. και Hofmann – Παπαν. σ. λ. *φοῖβος*, πβ. ὅμως Chantraine σ. λ., περισσότερο στὸν Frisk). Ἡ ἀναφορὰ τοῦ θεοῦ τῆς Δήλου στὴν ἀρχὴ τοῦ ποιήματος (*ἐκ θεοῦ ἄρξασθαι!*) φαίνεται εὐστοχη, ὅχι ἴσως και ἡ τοποθέτηση τοῦ *τόν* ὡς πρώτης λέξης ἐδῶ και στοὺς στ. 3 και 5 (και *τόνδε* στὸν στ. 7), μὲ τὴ μετοχὴ *θέντα* στὴν ἀρχὴ μόλις τοῦ στ. 2 (και τοῦ *θέντο* στὴν ἀρχὴ τοῦ στ. 8).

νάροδον: παλαιότερη ἀνάγνωση ΝΑ·ΩΝ (Roussel – Launey και Peek¹), συμπληρούμενη σὲ μετοχὴ *να[ί]ων*), ποὺ δὲν φαίνεται νὰ εὐσταθῆ οὔτε νὰ μπορεῖ νὰ δώσει νόημα ἀνταποκρινόμενο στὰ πράγματα, ἔστω κι ἂν γράψουμε [*E*]ν *Φάρωι να[ί]ων χρυσᾶ*, ὅπως προτείνουν μὲ ἀμφιβολίες οἱ Roussel – Launey (σημ. στὸν στ., βλ. ὅμως και κατωτ. στ. 7 σημ. σ. λ. *Φιλόστρατον*). Ἐντίθετα, ἡ ἀνάγνωση γεν. *νάροδων* κι ἡ σύνδεσὴ τῆς μὲ τὰ ἐπόμενα δίνει νόημα σύμφωνο πρὸς τὸ ἀντίστοιχο χωρίο τοῦ Ἀντιπάτρου (στ. 7-8 *χρύσεια ... νεκταρῆοιο | ... σταγόνος: νάρδος και -ον* (Λατ. *nardus* και *-um*) ἢ *νάροδου στάχης και ναροδόσταχης* (Λατ. *spica nardi* και *nardostachyon*, σημερ. ἐπιστ. ὄρος *nardostachys jatamansi*, Ἀγγλ. *spikenard*, Γαλλ. *nard κ. λπ.*) εἶναι φυτὸ ἀπὸ τὸ ὁποῖο παράγεται εὐώδες βάλσαμο ἢ μύρο (γνωστὸ και συχνὸ στοὺς Ἱατροὺς), χρησιμοποιούμενο γιὰ τὶς ἀνάγκες τῆς λατρείας, και τὸ ἴδιο τὸ λάδι τῆς/ τοῦ *νάροδου* (βλ. π. χ. Ἀνθ. Παλ. 6.250.6 κέ. *νάροδον ὑπὸ γλαυκῆς κλειομένην ὑάλου, ὄφρα ... εὐώδης ἀτμός ἔχη πλοκάμους*, 4.1.43 κ. ἄ.)· βλ. LSJ⁹ σ. λλ. *νάροδος και νάροδον*, πβ. *νάροδιος* (και *νάροδιον μύρον*: μυρωδάτο λάδι *νάροδου*), *ναροδίτης οἶνος, ναροδορόπνους, ναροδολιπῆς κ. λπ.*

χρύσεια ῥυτὰ δισηᾶ φαεινᾶ: στὸν Ἀντίπ. *χρύσεια ῥυτὰ* στ. 7, πβ. *δισσάν* στ. 10 και *μαρμαῖρον* στ. 4. Τὸ **ῥυτόν** (ἀπὸ τὸ *ῥέω*, πβ. *ῥύσις* = *ῥεῦσις, ῥοή*, και *ῥεῦμα, ῥευστός, κ. λπ.*) εἶναι εἶδος *ποτηρίου* ἢ *κέρατος* ἢ *φιάλης* (πβ. Ἡσύχ. σ. λ. *ῥυτὰ* (...) ἢ εἶδος *φιαλῶν*) μὲ στενὸ ἀνοιγμα στὸ ὀξὺ ἄκρο (κατὰ τὸν Ἀθήναιο 497ε, *Δωρόθεος δ' ὁ Σιδωνίος φησιν τὰ ῥυτὰ κέρασιν ὅμοια εἶναι, διατετρομημένα δ' εἶναι, ἐξ ὧν κρονονιζόντων λεπτῶς κάτωθεν πίνουσι, ὠνομάσθαι τε ἀπὸ τῆς ῥύσεως*), συχνὰ μὲ δύο ὀπές και εὐμέγεθες ὥστε νὰ καλεῖται *δίκροον* ἢ *δίκροοννον* (βλ. και κατωτ. στ. 4 σ. λ., πβ. και στ. 2 *πολυ-*

στόμιον) και νὰ εἶναι χωρητικότητας τριῶν χοῶν, οὐχὶ σπάνια σὲ μορφή ζώου: βλ. π. χ. Ἐπίπ. 468f Ἐλέφας. οὕτως ἐκαλεῖτο ποτήριόν τι, ὡς Δαμόξενός φησιν (ἀπόσπ. 1.1 E.) ἐν Αὐτόν πενθοῦντι (...) ἐλέφανθ' ἦκει φέρων | (...) ῥυτὸν | δίκρουννον ἠλίκον τι τρεῖς χωροῦν χοῶς (πβ. Ἐπίπ.) Ἡσύχ. σ. λ. ἐλέφαντα (...) και ῥυτὸν τρεῖς χόας χωροῦν· Εὐστάθ. στοὺ Ψ 33 Ἔτι δὲ παρὰ τὸ ῥέειν και τινα ποτήρια καλούμενα ῥέοντα, οἶον, ῥέοντα δέδωκε τόσα ἀργυρᾶ, δύο δὲ χρυσᾶ γρονψί, τὸ δὲ ἕτερον πήγασος. ἐκ μέντοι τοῦ ῥύειν ποτήριον ἄλλο ἤρῳσιν ἀνεμιένον τὸ ῥυτὸν ὁμοίον, φασί, κέραι, διατετριμμένοι, ἐξ οὗ κρονονίζοντος λεπτῶς, ὡς φησιν Ἀθήναιος, κάτωθεν πίνουσι. Δίφιλος· ῥυτὸν χωροῦντα δύο χοῶς, ὃν οὐδ' ἂν ἐλέφας ἐκπῆη. και σημείωσαι τὸ ῥυτὸς ἐνταῦθα ἀρσενικόν. κεῖται δὲ και οὐδετέρως ἐν τῷ, ἐλέφας ἐστὶ ῥυτὸν δίκρουννον τρεῖς χωροῦν χοῶς. ὥστε και ποτηρίον εἶδος ἐλέφας.— Γιὰ τὸ ἐπίθ. χρύσεος βλ. και ἀνωτ. 5Y1.93 και 5Y2.9· πρὸς τὸν ἐδῶ σχηματισμὸ χρύσεια ῥυτὰ πβ. τὰ Ὅμηρ. χρύσειον δέπας, χρ. φιάλη, χρ. κρητήρ, χρ. κύπελλον κ. τ. τ., γιὰ τὸ ὄλο χωρίο Ὅμηρ. ὕμν. III (Εἰς Ἀπόλλ.). 10 τῷ δ' ἄρα νέκταρ ἔδωκε πατὴρ δέπαϊ χρυσεῶ και ζ 79/215 δῶκε/δῶκαν δὲ χρυσεῆ ἐν ληκύθῳ ὕγρον ἔλαιον, κ. τ. τ.

2. αἰγίοχοι Ζαγί: πβ. Ἀντίπ. στ. 3 Ζανὶ μὲν εὐρυνμέδο[ντι]. Στὸν Ὅμηρο τὸ Εὐρυνμέδων ἀπαντᾶ μόνο ὡς κύριο ὄνομα (Δ228, Θ 114, Λ 619, η 58, και θηλ. Εὐρυνμέδουσα η 8). Ἀντίθετα ἀπαντᾶ συχνότατα τὸ ἐπίθ. αἰγίοχος ὡς προσδ. τοῦ Διὸς (αἰγίοχοιο Διὸς και Διὸς αἰγίοχοιο, αἰγίοχος Κρονίδης Ζεὺς κ. τ. τ. τόσο στὸν Ὅμηρο ὅσο και στοὺς Ὅμηρ. ὕμνους (βλ. ἀνωτ. 5Y1.8 σημ. σ. λ. αἰγίοχοιο Διὸς, ὅπου και παραπομπές, ἐτυμ. τοῦ ἐπίθ. και βιβλιογραφία), ἀλλὰ και μεταγενέστερα (βλ. Bruchmann *ErD* 123). Τὸ ἐπίθ. εὐρυνμέδων ἐμφανίζεται γιὰ πρώτη φορὰ στὸν Πίνδαρο (Ὀλ. 8.31 παῖς ὁ Λατοῦς εὐρυνμέδων τε Ποσειδᾶν και Πυθ. 3.4 Οὐρανίδα γόνον εὐρυνμέδοντα Κρόνον· τοῦ Κρόνον τὸν γόνον, ὅχι τὸν Κρόνο, ὅπως γράφει ὁ Peek² σημ. στὸν Ἀντίπ. στ. 3 σ. λ. εὐρυνμέδων, ὅπου και ἡ διαπίστωση ὅτι τὸ ἐπίθ. ἐμφανίζεται σπάνια στοὺς ἐπιγραμματοποιούς).

πολυστόμιον: περιγράφει προφανῶς τὴν προσφορὰ στὸν Δία, πβ. Ἀντίπ. στ. 3-4 θνηδόκον ἀγνὸν ἀγάλημα | μαρμαῖρον (:Gow – Page, μάρμαυρον Peek² και Woodhead) σμύρνα[ι] πῖονι και λιβάνωι (βλ. σχόλ. Gow – Page και Peek² στοὺ χωρίο, και Ἡσύχ. σ. λ. ἀγάλημα· πᾶν ἐφ' ᾧ τις ἀγάλλεται, οὐχ ὡς ἡ συνήθεια τὸ ξόανον): ὁ συνδυασμὸς τῶν δύο ὀδηγεῖ στὴν ὑπόθεση σκεύους γιὰ ἀποθήκευση

(Peek²) ἢ γὰρ καύση (Gow – Page) *θυμαμάτων*, στὰ ὁποῖα περιλαμβάνονται τόσο τὸ *νάροδιον ἔλαιον* (πβ. Ἐντισθ. στ. 1) ὅσο καὶ ἡ *σμήρνα* καὶ ὁ *λίβανος* τοῦ Ἐντιπάτρου (βλ. LSK σ.λ. *θυμιάμα*, μὲ παραπομπές), γὰρ εἶδος *θυματηρίου* μὲ περισσότερα τοῦ ἑνὸς διαμερίσματα (βλ. Gow – Page) ἢ *ῥυτοῦ* μὲ ἓνα ἢ περισσότερα διαμερίσματα καὶ περισσότερα τοῦ ἑνὸς στόματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ρέει τὸ ἴδιο ἢ διαφορετικὸ ὑγρὸ (βλ. καὶ κατωτ. σ.λ. *δίκρουνον σκεῦος*). Οὕτως ἢ ἄλλως ὁ τύπος *πολυστόμιον*, παρὰ τις ἐπιφυλάξεις τοῦ ἴδιου τοῦ Peek, ἀποτελεῖ παλαιογραφικὰ καὶ μετρικὰ καὶ ἐννοιολογικὰ εὐστοχὴ ἐπιλογὴ ἐδῶ. Τὸ ἐπίθ. *πολυστόμιον* (ἐνν. *ῥυτόν*: *ῥυτὰ* στ. 1, ἢ *σκεῦος* στ. 4) φαίνεται νὰ ἔχει σχηματιστῆ ad hoc ἀπὸ τὸν Ἐντισθένη, μὲ συνδυασμὸ τῶν *πολύστομος* (*πολύστομος φλέψ*, *σύριγξ*, κ.τ.τ. στοὺς Ἰατροὺς, ἀλλὰ καὶ *πολύστομος φήμη*, *εὐφημία*, *ἠχώ*, *Νεῖλος* κ.λπ.), *τρίστομος*, καὶ *δίστομος* / *δίκρουνος* (κατωτ. στ. 4) καὶ *πολύκρουνος* (πβ. *Ἀνθ. Παλ.* 9.669.4 *πλατάνων αὐτόρρυτον ἐς μέσον ὕδωρ* | *καλὰ πολυκρούων ἐκπροορέει στομάτων*), ποὺ ἀποκλείονται τοὐλάχιστο γιὰ λόγους μετρικούς. Μὲ τὸ *πολυ-* ὁ ποιητὴς δίνει ταυτόχρονα ἔμφραση στὸ ἀφίερωμα τοῦ Φιλοστράτου στὸν αἰγίοχο Δία, ἀφίηνοντας τὸν ἀναγνώστη νὰ συμπληρώσει μὲ τὴ φαντασία του τὴν εἰκόνα (πβ. ὁμοῦς Peek² σελ. 106 σημ. στὸν στ. 4 Ἐντιπ.).

3. Λατοῦς κούραϊ τοξαλκέται: *παιδι δὲ τῶν Λατοῦς* στὸν Ἐντιπ. στ. 5. *Λητοῦς τοξαλκέτα κοῦρ'* κατωτ. E58.1 (ἐπίγραμμα ποὺ συνοδεύει ἀφίερωμα τετρακέρου ἐλαφιοῦ στὸν Δῆλιο Ἀπόλλωνα ἀπὸ τὸν Κύπριο βασιλιὰ Νικοκρέοντα· βλ. καὶ κατωτ. E9.3 μὲ σχόλια). Τὸ *τοξαλκέτας* δὲν ἀνευρίσκεται ἀλλοῦ (πβ. ὁμοῦς Ὁρφ. Ἔγν. 58.2 Ἐρωτα | *τοξαλκή*: ποὺ τοξεύει μὲ δύναμη, ἰσχυρὸς στὸ τόξο, εὐτοξος)· στὸν Ὁμηρὸ *Ἄρτεμις ἰοχέαιρα* E53 κ. ἀ., *ἀργυρότοξος* καὶ *κλυτότοξος*, *ἐκατηβόλος* καὶ *ἐκηβόλος*, καὶ *ἐκάεργος* ὁ Ἀπόλλων (βλ. καὶ κατωτ. E58.1), *Λητοῦς* ἢ / καὶ *Διὸς υἱὸς* ὁ Ἀπόλλων, *Διὸς κούρη* καὶ ἢ *Ἄρτεμις* I536 (βλ. *ΜΑΦ* 18 μὲ σημ. 64 καὶ 19 μὲ σημ. 73 / *ΜΑΡΗ*² 29 μὲ σημ. 31 καὶ 31 μὲ σημ. 40). Γιὰ τὴν ἔτυμ. καὶ τὰ ἔτυμ. συγγενῆ τοῦ *τοξαλκέτης* / -η (-α) βλ. Chantraine σ.λ. *τόξον* καὶ *ἀλέξω* (καὶ κατωτ. E58.1, σημ.). Ἡ τελευταία συλλαβὴ τῆς δοτ. *τοξαλκέται* ἐδῶ μὲ ἐπικὴ βραχύνση· ὁ στ. εἶναι *σπονδειαῖζων*.

3-4. ἄξιγοι[ο] | Σκύλλας δίκρουνον σκεῦος: Ἐντιπ. 5-6 *Σκύλλαν βορόν, ἀρπαγα φφ[ῶν] | καὶ σκαφέων, ἀμφω* (Gow – Page, *ἀμφῶ* Peek καὶ Woodhead) *ταῦτα παναργύρεα*. Περιγράφεται ἔτσι *ῥυτόν*

ἢ σκεῦος ὀνομαζόμενον Σκύλλα (πβ. *ἐλέφας* κ. τ. τ.: ἀνωτ. σημ. στὸν στ. 1 *χρύσεια ῥυτά...*) ἢ προσδιοριζόμενον μὲ τὴ γεν. Σκύλλας, εἶτε γιατί ἔχει τὴ μορφή της εἶτε γιατί φέρει πλαστική παράσταση μὲ τὴ Σκύλλα μόνη ἢ ἐμφανιζόμενη νὰ ἀρπάξει ἀνθρώπους καὶ σκάρη. Βλ. Peek¹ 409 κέ. καὶ Gow – Page 66 κέ. (σημ. στὸ χωρίο Ἄντιμ.), μὲ παραπομπὲς καὶ παράλληλα χωρία, κυρίως σὲ ἐπιγραφὰς τῆς Δήλου· πβ. καὶ Αἰσχ. Ἄγαμ. 1233-4 Σκύλλαν τινα | οἰκοῦσαν ἐν πέτραισι, ναυτίλων βλάβην καὶ Χοηφ. 613-4 φοινίαν Σκύλλαν (ν.1.), | ἄτ' ἐχθρῶν ὑπερ φῶτ' ἀπώλεσεν φίλον, κ. ἄ. (γὰρ τὴ Σκύλλα βλ. καὶ Ἑλλ. Μυθ. 5. 230 κέ., μὲ παραστάσεις της στὶς σσ. 234-45).— Τὸ **ἀξείνιο** στὸ τέλος στίχου ἀπαντᾷ ἄλλοῦ μόνο ὡς κύριο ὄνομα, Ὅρφ. Ἀργ. 199 ἐπὶ πλόον Ἀξείνιοιο (πβ. στ. 785 πόντιοιο δι' Ἀξείνιοιο φέροντα, Πινδ. Πυθ. 4.203 Ἀξείνιοιο στόμα, Ἀπολλων. Ροδ. Ἀργ. 2.984 Πόντον ἐς Ἀξείνιοιο, κ. ἄ., γὰρ τὸν γνωστό ἀργότερα ὡς *Εὔξεινον Πόντον* ἢ ἀπλῶς *Εὔξεινον*: Ἀνθ. Παλ. 7.510.1-2 ἐν δέ σε πόντω, | Κλείσθενες, *Εὔξεινῳ μοῖρ' ἔκικεν θανάτου*, 7.613.2 *Πόντω ἐν Εὔξεινῳ*, *EGr* 537.4 *πάτρα μοι πέλεται ματρόπτολις Εὔξεινιοιο* |, κ. ἄ.)· σὲ ἄλλη θέση, κατωτ. E31.3 ἐπ' Ἀξείνιοιο (*ἀξείνιοιο* cett.) στόμα πόντου (βλ. σημ. σ. λ.), *ἀξείνιοιο ... ἀκτῆς Ἀπολλων*. Ροδ. Ἀργ. 2.548, *ἀξείνιοιο δι' οὖρεος Νόνν*. Διον. 5.324, κ. τ. τ.— Ἡ φράση **δίχρονον σκεῦος** μόνον ἐδῶ, ἀλλοῦ *δίχρονον ῥυτόν* (βλ. ἀνωτ. στ. 1 σ. λ. *χρύσεια ῥυτά...*), πβ. *δικροῦνον ῥοῆς* (Γρηγ. Ναζ. *Χριστὸς πάσχων* 1226), *πολυκροῦνον στομάτων* (βλ. ἀνωτ. στ. 2 σ. λ. *πολυστόμιον*), κ. τ. τ. Ἡ φράση *ῥυτόν δίχρονον ἔχον ἐλαφίον κεφαλὴν* ἀνευρίσκεται σὲ ἐπιγραφὰς τῆς Δήλου (*IDél* 1417 Β III. 5, καὶ 1448 III), σ' ἄλλες *ῥυτόν δίχρονον* (1403 I. 77, 1414 Α I. 4, 1432 Αβ II. 47, 1443 Α II. 8), ἐνῶ γὰρ μιὰν οἰνοχόη σημειώνεται χαρακτηριστικὰ ὅτι *ταύτης οὐκ ἔχει τὴν κεφαλὴν ἢ Σκύλλα* (161 Β 33, 1443 Α I III, 1450 Α. 78, βλ. Peek¹ 410 μὲ σημ. 1). Ἀξιοσημείωτη εἶναι ἡ παρατήρηση τῶν Gow – Page ὅτι “Scylla in Homer (*Od.* 12.90) has six heads, in art one human head sometimes flanked by two dog's heads (see Roscher 4.1035); the two dogs mouths might be here the two κρονοῖ”.— Ζωμόμορφα ρυτὰ Κυπριακὰ βλ. στὸν Karageorghis, *GyM* σελ. 31 ἄρ. 25 καὶ σελ. 37 ἄρ. 33, τοῦ ἴδιου *Ἀρχαία Κυπριακὴ Τέχνη στο Μουσεῖο του Ἰδρυμάτος Πιερίδη* [διγλωσση ἐκδ.: Ἑλληνικά καὶ Ἀγγλικά], Λάρνακα Κύπρος 1985, σελ. 126 ἄρ. 105-7, καὶ ἀνωτ. σσ. 66-67.

4. ὀπασσάμε[νον]: στὸ τέλος τοῦ στ. 4, τὸ ἄρθρο της στὴν ἀρχὴ τοῦ στ. 3 *τόν* πβ. *EGr* 511c.10 (*GrIV* 1943.10) Ἄπτυρι, κλεινὸν ἀγαλμα, καὶ ἐν φθιμένοισι φανείης | ὥσπερ ἐνὶ ζωοῖς κῦδος ὀπασσαμένα καὶ *SEG* 7(1933) 12 ἄρ. 13 (στὸ τέλος τοῦ στ., ὅπως ἐδῶ), κ 59 *δὴ τότε*

ἐγὼ κήρυκά τ' ὄπασσάμενος καὶ ἑταῖρον, | βῆν εἰς Αἰόλου κλυτὰ
 δώματα: κατὰ τὸν Ἡσύχ. σ. λ. ὄπασσάμενος· ἀκολουθήσας (κ 59)
 καὶ ὄπαζόμεναι ἐπόμεναι. θεραπεύουσαι, κατὰ τοὺς LSJ⁹ σ. λ. ὄπά-
 ζω I. “Med., *bid another follow one, take with one, take as a companion*
 (μὲ παραπομπή καὶ στοὶ κ 59). Τὸ ἐδῶ ὄπασσάμενον, ὅμως, δὲν
 συντάσσεται μὲ αἰτ. τοῦ προσ. (ὄπάζομαι τινα) οὔτε μὲ ἀπλή αἰτ.
 τοῦ πράγμ. (ἀνωτ. κῦδος ὄπασσαμένα, μὲ τὴν ἐνέργεια νὰ ἐπιστρέ-
 φει στοὶ ὑποκ., πβ. ὅμως Peek² 107 σημ. σ. λ.) ἀλλὰ μὲ αἰτ. τοῦ πράγμ.
 καὶ δοτ. τοῦ προσ. (δ. σκεῦος / κούρα τοξαλκέτα Λατοῦς, ὅπως κατὰ
 κανόνα τὸ ἐνεργ. μὲ τὴ σημασία τοῦ “*make or give to be with a person,*
then simply, give, grant”: βλ. LSJ⁹ II, μὲ παραδείγματα πολλὰ ἀπὸ τὸν
 Ὅμηρο καὶ ἄλλους, καὶ Chantraine σ. λ. ὄπάων, ὄπάζω, ὀπηδός
 (ὄπου καὶ ἔτυμ.: ἔπομαι)*ὄπα-)ὄπάζω), πβ. *Comm. Od.* στοὶ ω 62
 σ. λ. κτήσιν ὄπασσεν, καὶ Ἡσύχ. σ. λλ. ὄπάσας· χαρισάμενος, ὄπάσ-
 σω· χαρίζομαι κ. ἄ. Πρὸς τὸ ἐδῶ χωρίο πβ. ψ 214-5 ἄξομαι ἀμφο-
 τέροις ἀλόχοις καὶ κτήματ' ὄπάσσω | οἰκία τ' ἐγγὺς ἐμείο
 τετυγμένα.

5. Ῥώμας ναέταις: στὸν Ἀντίπ. (στ. 9) *Δάλον δὲ προμάχοισι...* (πβ.
 Ἀντισθ. στ. 5-6 καὶ 9-10 πρὸς Ἀντιπ. στ. 9-10: βλ. Peek¹ καὶ Gow –
 Page στοὺς στ. Ἀντιμ.), στὸν Ἀντισθ. E1.5-6 *Ῥώμας ὑπάτοιαι ... |*
καὶ Δάλον ναέταις (βλ. ἀνωτ. σημ. σ. λλ.), κατωτ. στ. 10 *ναέται*.

Κέκροπος θ' [ὄμ]οῦ ἐγγε[νέταισιν]: Peek², παραβάλλοντας
 πρὸς τὸ IG² II 4008.6 *Κέκροπος ἐγγενέτης*. Στὸν Ἀντισθ. E1.5 καὶ
 Ἀ[τ]θίδι Κ[έ]κροπος αἴη (βλ. ἀνωτ. σ. λλ.). Πβ. καὶ Εὐρ. *Βάκχ.* 1155
 τοῦ δράκοντος Πενθέος ἐγγενέτα καὶ Ἀνδρ. 128 *Λακεδαίμονος ἐγ-
 γενέτησιν* (ἐγγ- ν.1., βλ. LSJ⁹ σ. λ. ἐγγενέτης = ἐγγονος).

Κατὰ τὸν Ἀντισθένη, ὁ Φιλόστρατος ἀφιερώνει τὰς δισσὰς τοῖς
 δισσοῖς παστάδας (βλ. κατωτ. σ. λ.) στοὺς κατοίκους τῆς Ῥώμης καὶ
 στοὺς ἀπογόνους τοῦ Κέκροπα: κατὰ τὸν Ἀντίπατρο, *Δάλον προ-
 μάχοισι δορισκάπτροις* (στῆς Δήλου τοὺς προμάχους ποὺ κρατοῦν
 τὰ σκήπτρα ἢ κυβερνοῦν μὲ τὸ δόρυ: γιὰ τὸ ἐδῶ ἀπαξ λεγόμενο
δορισκάπτρος βλ. Peek² καὶ Gow – Page σ. λ.), φράση μὲ τὴν ὁποία
 ὑπονοοῦνται οἱ Ῥωμαῖοι (ποὺ ἀπὸ τὸ 166 π.Χ. ἔχουν οὐσιαστικά τὴν
 ἐπικυριαρχία στὴν Δήλο), ἀποκλειστικά κατὰ τὸν Peek (Peek¹ καὶ
 κυρίως Peek² σ. λ.) ἢ ὄχι ἀποκλειστικά κατὰ τοὺς Gow – Page (κυ-
 ρίως σημ. σ. λ. *δορισκάπτρος*, “It is much appropriate to Rome than
 to Athens at this date, but Athens was in fact the ruling power in Delos
 and some exaggeration is excusable”: ταιριάζει περισσότερο στὴν Ῥώ-
 μη παρὰ στὴν Ἀθήνα αὐτὴ τὴν ἐποχή, ἀλλὰ ἡ Ἀθήνα ἦταν στὴν

πραγματικότητα ή κυβερνώσα δύναμη στη Δήλο και κάποια υπερβολή είναι κατανοητή). Όντως, κατά την εποχή αυτή ή κατάσταση στη Δήλο επιτρέπει διπλή θεώρηση: Η Ἀθηναϊκή κοινότητα (βλ. Ferguson *HAth* 407 κέ.), εκτός από μεμονωμένες περιπτώσεις Ἀθηναίων με δίκτυο διασυνδέσεων σὲ ντόπιους και ξένους και οικονομικά ισχυρῶν, παρακμάζει και ἐμφανίζεται ὡς μὴ ἱκανή νὰ ἀνταγωνιστῆ τοὺς Ἴταλούς· οἱ τελευταῖοι, ἐνῶ οἱ Ἀθηναῖοι παραμελοῦν ἀκόμα και τὴν ἐγγραφή τους στὰ δημοτολόγια και ἀδυνατοῦν νὰ διατηρήσουν δικό τους κοινόν, ὀργανώνονται σὲ εἶδος κοινού μὲ ἐπαγγελματικές και λατρευτικές συγκεντρώσεις και θεμελιώνουν τὴν οικονομικοπολιτική τους ἰσχύ· στὸν τομέα τῆς παιδείας, ὅμως, οἱ Ἀθηναῖοι ἐξακολουθοῦν νὰ εἶναι οἱ πραγματικοὶ κυρίαρχοι. Τὴν κατάσταση αὐτή, ὅπως παρατηρεῖ ὁ Peek (Peek² 109), ὁ Ἀντισθένης ἐκφράζει πιὸ διπλωματικά ἀπὸ τὸν Ἀντίπατρο, ὁ ὁποῖος βλέπει τοὺς οὐσιαστικούς κυρίαρχους μόνο (ὀρθότερα ἴσως, κατὰ κύριο λόγο ἀλλ' ὄχι ἀποκλειστικά, σύμφωνα μὲ τὴν ἄποψη Gow – Page). Εἶναι, σὲ τελευταία ἀνάλυση, διαφορετικὴ ἢ ὀπτική γωνία ἀπὸ τὴν ὁποία ἐνατενίζονται και ἐκθέτουν τὰ πράγματα οἱ δύο ποιητές.

6. δισσάς τοῖς δισοῖς πασιτάδας: *δισσάν πασιτάδ'* εἶναι ἡ ἀντίστοιχη περιγραφή στὸν Ἀντίπ. στ. 10. Τὸ ἐπίθ. **δισσός**, Ἄττ. *διττός* και Ἰων. *διξός*, στὸν πληθ. συχνὰ σημαίνει ἀπλῶς δύο (βλ. LSJ⁹ σ. λ. *δισσός* Π.). Τὸ οὐσ. **παστάς** ἀρχικά φαίνεται νὰ σημαίνει τὴ στοά («εἶδος προπυλαίου ἢ προστώφου ἔμπροσθεν τοῦ οἴκου», κατὰ τοὺς Hofmann – Παπαν.) και τὴν κιονοστοιχία, ἀργότερα χρησιμοποιεῖται γιὰ δωμάτιο στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ σπιτιοῦ, γιὰ νὰ συσχετιστῆ κατὰ τὴν Ἑλληνιστικὴν ἐποχὴ μὲ τὴ γαμήλια ἱεροτελεστία και νὰ ἀποκτήσει τὴ σημασία τοῦ νυφικοῦ θαλάμου (βλ. Chantraine σ. λ., μὲ παραπομπές και βιβλιογραφία, πβ. LSJ⁹ σ. λ.). Κατὰ τὸν Ἡσύχ. σ. λ. *παστάς· στοά. προστάς. πασιτάδας· νυμφῶνας, και σ. λ. πασιτάδες· παστοί, στοαί. και τῶν ἀμπέλων αἱ συστάδες. και τόποι, ἐνθα ἐδεῖπνον, ἀπὸ τοῦ πάσ[σ]ασθαι. ἴσως δὲ και οἱ διαγεγραμμένοι οἶκον πάσαι γὰρ τὸ ποικίλαι. και ἔτνος ὅμοιον* (βλ. παρατηρήσεις σχετικές τοῦ Chantraine ὁ. π., και ἐτυμ. συσχέτιση μὲ τὸ *παρ-ίσταμαι* / **παρ-στάς*=*παραστάς*, πβ. Hofmann – Παπαν. “**παρσταδ-*, (...) λατ. *postis* ἄρσ. = *στῦλος, παραστάς*”, κ. λ.). Ἀπὸ τὰ πάμπολλα σχετικὰ χωρία, βλ. κυρίως Ἡρόδ. 2.148.6 *ἐξ αὐλῆς τε ἐς τὰ οἰκήματα διεξιούσι και ἐκ τῶν οἰκημάτων ἐς πασιτάδας, ἐς στέγας τε ἄλλας ἐκ τῶν πασιτάδων και ἐς αὐλὰς ἄλλας ἐκ τῶν οἰκημάτων και 2.169.5 και γὰρ τὸ τοῦ Ἀμᾶσιος σῆμα ἐκαστέρω μὲν ἐστι τοῦ μεγάρου ἢ τὸ τοῦ Ἀπρίεω και τῶν τούτου προπατόρων, ἔστι μὲντοι και*

τοῦτο ἐν τῇ ἀλλῇ τοῦ ἱεροῦ (sc. Ἀθηναίης), παστὰς λιθίνη μεγάλη καὶ ἠοικημένη στύλοισι τε φοίνικας τὰ δένδρεα μεμιμημένοισι καὶ τῇ ἄλλῃ δαπάνῃ. ἔσω δὲ ἐν τῇ παστάδι διξὰ θυρώματα ἔστηκε, ἐν δὲ τοῖσι θυρώμασι ἡ θήκη ἐστὶ· Εὐστάθ. στοῦ Ω 238 αἰθουσαι ἀλλῆς τειχία. Σικελοὶ δὲ τὴν αἰθουσαν αὐλειον θύραν φασί· Κύπριοι δὲ παστάδα ἀμφίθυρον (πβ. ΑΚΕΠ Γα' 33)· Ἀνθ. Πλαν. (16.) 131.1-4 Τανταλις ἄδε ποχ' ἀδίσοσ' ἐπτάκι τέκνα τεκοῦσα | γαστροὶ μῆ Φοίβῳ θῦμα καὶ Ἀρτέμιδι· | κούρα γὰρ προὔπεμψε κόραις φόνον, ἄρσεσι δ' ἄρσην· | δισοσοὶ γὰρ δισοσὰς ἔκτανον ἐβδομάδας (τὸ ἐπίγραμμα, κατὰ τὸν Peek² 107 σημ. στὸν στ., ἀνῆκει στὸν Ἀντίπατρο τὸν Σιδώνιο· ἴσως ὅμως στὸν Θεσσαλονικέα: Auberton στοῦ ἐπίγρ., σημ. 1). Τὸ τελευταῖο χωρίο τοῦ Ἀντιπάτρου μπορεῖ νὰ ὀδηγήσῃ στὴν ὑπόθεση ὅτι ὁ Ἀντισθένης μὲ τὴν δοτ. τοῖς δισοσὶς ὑπονοεῖ τὸν Ἀπόλλωνα καὶ τὴν Ἄρτεμη. Πιὸ πιθανή, ὅμως, ἂν ὄχι βέβαιη, φαίνεται ἡ ὑπόθεση ὅτι ἐδῶ ὑπονοοῦνται οἱ κάτοικοι τῆς Ρώμης καὶ τοῦ Κέρκροπα οἱ ἀπόγονοι ποὺ ἀναφέρονται [ὄμ]οῦ στὸν προηγούμενο στίχο (ἀνάγνωση-συμπλήρωση τοῦ Peek² εὐστοχῆ, καὶ ὑπ' αὐτὸ τὸ πρῶμα), γὰρ τοὺς ὁποίους ὁ Φιλόστρατος ἀνεγείρει δισοσὰς τοῖς δισοσὶς παστάδας (πβ. Gow – Page σημ. στὸν Ἀντίπ. στ. 9 κέ. [μὲ παράθεση τοῦ ἐδῶ χωρίου]: “They will be colonnades or porticos named by Rome and Athens respectively”). Τί ἀκριβῶς περιγράφει ὁ Ἀντισθένης μὲ τὴν φράση δισοσὰς παστάδας καὶ ὁ Ἀντίπατρος μὲ τὸ κίωσιν εὐ δισοσὴν παστάδ' ἐρειδομένην εἶναι ἀδύνατο νὰ καθοριστῇ μὲ βεβαιότητα· πιθανῶς γίνεται ἀναφορὰ σὲ πρωστῶο ναοῦ μὲ διπλὴ σειρὰ κίωνων, ἴσως δὲ σὲ παστάδα ἀμφίθυρον (πβ. ἄνωτ. σχόλ. Εὐστάθ. στοῦ Ω 238). Ἄς προσεχθῇ ὅτι ὁ Ἀντίπατρος μὲ τὴν ἀ' λέξιν τοῦ ἀ' διστίχου δίνει τὸν ἀριθμὸ πέντε γιὰ τὰ ἀφιερῶματα τοῦ Φιλόστρατου, ποὺ περιγράφονται στὰ ἐπόμενα τέσσερα δίστιχα τοῦ Ἀντίπατρου καὶ στὰ τρία πρῶτα δίστιχα τοῦ Ἀντισθένη: στὸν Δία ἄγαλμα / πολυστόμιον (1 πανάργυρο σκεῦος), στὴν Ἄρτεμη Σκύλλαν / Σκύλλας δίκρουννον σκεῦος (1 πανάργυρο ρυτό), στὸν Ἀπόλλωνα χρύσεια ῥυτά νεκταρέοιο... / νάρδων χρύσεια ῥυτά δισοσὰ (2 χρυσαῖα ρυτά) καὶ στῆς Δήλου τοὺς προμάχους κίωσιν εὐ δισοσὴν παστάδ' ἐρειδομένην / δισοσὰς τοῖς δισοσὶς παστάδας. Ἀφαιρώντας τὰ 4 μένει ὁ ἀριθμὸς 1 γιὰ τὸ τελευταῖο, ποὺ σημαίνει ὅτι πρόκειται γιὰ 1 δισοσὴν παστάδα μὲ δύο τμήματα ἢ / καὶ ὀρόφους, ὥστε νὰ ἀποκαλεῖ τὸ οἰκοδόμημα ὁ Ἀντισθένης δισοσὰς παστάδας, ἀποδίδοντας ἔτσι καὶ τὴν ἐντυπωσιακὴ μεγαλοπρέπεια τοῦ ἀφιερῶματος. Ὅπως σημειώνει ὁ F. Durrbach (*ChID* σελ. 212 μὲ σημ. 1) σὲ ἀκρωτηριασμένη ἐπιγραφή (*BCH* 1907, σελ. 462 σημ. 68) δίνεται ἡ ὀνομασία [Ἰ]ταλικὴ π[αστάς] γιὰ τὴν διώροφη στοὰ στὴν Ἀγορὰ τῶν Ἰταλῶν (βλ. καὶ κατωτ. στ. 8 σημ. σ. λ. Ἰταλὸν ἂν τέμενος).

ἀρχή[μενον]: εὐστοχη μετρικὰ καὶ ἐννοιολογικὰ, πιθανῶς καὶ παλαιογραφικὰ, γραφὴ τοῦ Peek². Στὸν Ἀντίπ. στ. 9 *ἀρχή* (πιθανῶς ἀγέθηκας ἢ [μὲ -οισιν ἀντὶ οἰ(ς)] ἔθηκας κατὰ τοὺς Gow – Page ad loc., πβ. Ἀντίπ. στ. 1 *θήκη[αο δῶρα]* καὶ Ἀντισθ. στ. 2 *θέντα* καὶ στ. 8 *θέντο*), πβ. ἀρχὴ καὶ τέλος στ. 10 *κίοσιν εὐ... ἐξειδομένην*. Καθὼς βρισκόμαστε στὸ τέλος τοῦ β' ἡμιπευθῆ πεντάμετρου στίχου καὶ ἀπαιτεῖται ἡ προσωδία –|υ|υ, ἡ δὲ σύνταξι ὀδηγεῖ σὲ αἰτ. ἐνικ. ἄρσ. γένους μετοχῆς ἄορ. μέσου μὲ ἐνεργ. σημ., δὲν φαίνεται νὰ ὑπάρχει ἄλλη πιὸ εὐστοχη γραφὴ ἐδῶ: Τὸ πιθανὸ ἐννοιολογικὰ καὶ λεκτικὰ *θηκόμενον* (πβ. Ἀντίπ. *θήκη[αο / Ἀντισθ. θέντα* καὶ *θέντο*) ἀποκλείεται τοὐλάχιστο ἀπὸ τὸ μέτρο (καθὼς ἡ προηγουμένη συλλαβὴ καθίσταται μ' αὐτὸ θέσει μακρά). Ὁ τύπος *ἀρόμενον* τῆς μετ. ἄορ. β' τοῦ *αἴρω* (πβ. Πίνδ. *Νεμ. 7.59 ἀρομένω* καὶ *Αἰσχ. Εὐμ. 167 ἀρόμενον*, *Ι 188 κ. ἀ. τὴν ἄρετ' / κῦδος ἀρέσθαι κ. τ. τ.*), ποὺ ἀρμόζει ἐδῶ μετρικὰ καὶ δὲν ἀποκλείεται ἐννοιολογικὰ, δὲν φαίνεται νὰ στηρίζεται παλαιογραφικὰ καὶ δὲν ἀνευρίσκεται σὲ ἐπιγράμματα (*ἀρέσθαι* ὁμῶς στὴν *Ἀνθ. Παλ. 9.545.5*). Πιὸ πρόσφορος ἐδῶ φαίνεται ὁ τύπος *ἀράμενον* (ἴσως καὶ κατ' ἐπίδραση τοῦ πιθανοῦ *ὄπασσ-άμενον* τοῦ στ. 4 ἄνωτ.), καθὼς ἡ μετοχὴ ἀπαντᾷ συχνὰ σὲ ἐπιγράμματα στὸ τέλος στίχου: *Ἀνθ. Παλ. 7. 268.4* καὶ *504. 6 ἀράμενος*, *11.404.4 ἐπαράμενος*, σὲ ἄλλη θέσι *GVI 265.2 λάεσσι ξεστοῖσιν [ἀει]ράμενο(ς) στιβαροῖσιν* καὶ *EGr 818.12 δισά[ς] ἐν παλάμαις ἀραμένη δαΐδας* (πβ. πρὸς τὰ ἐδῶ, λεκτικὰ καὶ θεματολογικὰ, τὸ ὄλο ἐπίγραμμα). Τὸ *ἀράμενον* (καὶ *ἀρόμενον*, σὲ περίπτωση ἐπιλογῆς του) ἐδῶ μὲ τὴ σημ. τοῦ ὑψωσε / ἀνήγειρε ἢ ἔβαλε νὰ ὑψώσουν / ἀνεγείρουν, ὡς μέσο μὲ ἐνεργ. μεταβ. σημ., πβ. *Θουκ. 1.90.3 ἕως ἀν τὸ τεῖχος ἱκανὸν ἄρῳσιν* καὶ *2.75.4 ὄρωντες τὸ χῶμα αἰρόμενον, ξύλινον τεῖχος ξυνθέντες... ἐσφοκόδομουν... / 6 ἤρετο τὸ τεῖχος μέγα* (γὰ τὸ τελευταῖο χωρίο καὶ τὴ σχετικὴ σημασία βλ. *LSJ⁹ σ. λ. αἰέρω Π. 1* καὶ *LSK σ. λ. αἰέρω ΠΙ. 1B*).

7. τόνδε: αὐτὸν ἐδῶ, τὸν *Φιλόστρατον*, ὡς ἀντικ. τοῦ *θέντο* (στ. 7), μὲ ὑποκ. τὸ *ναέται* (στ. 10) καὶ μὲ ἀάμπολλους προσδιορισμοὺς στοὺς στ. 7-12· ἢ δεικτ. ἀντων. (πβ. *τόν* στὴν ἀρχὴ τῶν στ. 1, 3, 5) προφανῶς γιὰ τὸ ἐπίγραμμα εἶναι γραμμένο σὲ βᾶσι ἀγάλματος τοῦ *Φιλόστρατου Ἰταλὸν ἀν τέμενος* (στὴν ἀρχὴ τοῦ στ. 9) *Δᾶλον ἀν' ἡμεράν* (ἀρχὴ στ. 11). Βλ. καὶ ἐπόμε. σχόλια καὶ τὶς σχετικὲς παρατηρήσεις στὴν Εἰσαγωγὴ.

λαχόντα τοκῆ... οὐνομ[α ταυτὸ]: ἀνάγνωση καὶ συμπλήρωση εὐστοχη τοῦ Peek², σὲ σύγκριση μὲ παρᾶλληλα χωρία (μὲ τὴ δοτ.

τοκῆι νὰ ὀδηγεῖ ἀναπόφευκτα στὴν ὀριστικὴ ἀντωνυμία ταυτό): *GrIV* 717.2 Ἀρχέπολις γενέτη ταυτό λάχον ὄνομα, 1331.3 (*EGr* 311.3) υἱὸς Τρυφῶνος τοῦνομα τὰτὸν ἔχων· E. Hula – E. Szanto, *SBWien* 132(1895) 24.5 τοῦνομα ταῦτὸν ἔχων πατρί (πβ. *GVI* 1805.2 τὰτὸ λαχὼν ὄνομα)· R. Herzog, *Schumacher-Festschrift* (Mainz 1930, 207 κέ., 4· πβ. A. Wilhelm, *WJh* 33 [1941] 44) υἱὸς πατρί φίλοι τοῦνομα ταῦτὸν ἔχω· Ἀνθ. Παλ. 6.153.4 γενέτα ταυτό λαχὼν ὄνομα (κ. ἄ., σὲ πεντάμετρο). Πβ. Ἀνθ. Παλ. 9.531 ὅθεν λάχον οὔνομα τοῦτο (β' ἡμιστίχιο ἐξαμέτρον: οὔνομα τοῦτο στὸ τέλος στίχου, ὅπως ἐδῶ οὐ. ταυτό) καὶ Ἀνθ. Πλαν. (16.) 349.5 διπλόον οὔνομα τοῦτο, τόπερ λάχε χάλκεος ἤρωσ (ἐξαμέτρο), κ. τ. τ. (οὔνομα τῶντὸ εἶχε καὶ τῶντὸ οὔνομα ἔχων + δοτ. ἀντικ. στὸν Ἡρόδ. 3.61.2 καὶ 5.60, τῶντὸ οὔνομα ... τῷ παιδί θέσθαι 6.65.4, κ. τ. τ.), κ. ἄ. Τὰ παρὰλληλα χωρία δὲν φαίνονται νὰ ὀδηγοῦν σὲ ὑπόθεση διαφορετικῆς συμπλήρωσης ἐδῶ.

Φιλόστρατον: ὁ συχνὰ ἀναφερόμενος σὲ ἐπιγραφές τῆς Δήλου (*IDél* 1717-24) Φιλόστρατος Φιλοστράτου Ἀσκαλωνίτης (ἀπὸ τὴν Ἀσκάλωνα, γνωστὴ ὡς πόλη τῆς Συρίας ἢ τῆς Παλαιστίνης: βλ. κατωτ. σ. λ.), *τραπεζιτεῦων ἐν Δήλῳ*, πὺν ἀναγορευέται *Νεαπολίτης*, προσφέρει πάμπολλα σὲ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους καὶ τιμᾶτα ἐπανειλημμένα ἀπὸ Ἑλλήνες καὶ Ἰταλοὺς. Τῇ γενναιοδωρία του μαρτυροῦν, ὅπως παρατηρεῖ ὁ Peek² (108), ἀφιερῶματά του Ἀπόλλωνι καὶ Ἰταλικοῖς (1717. 1718), Ἀσάρτη Παλαιστίνῃ Οὐρανία Ἀφροδίτῃ (1719), Ποσειδῶνι Ἀσκαλωνίτῃ (1720. 1721), ὅπως καὶ τὰ ἐδῶ μνημονευόμενα ἀπὸ τὸν Ἀντισθένη καὶ τὸν Ἀντίπατρο. Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ἐδῶ ἐπιγράμματα σὲ βάση ἀγάλματός του, σώζονται οἱ ἐπιγραφές τριῶν ἄλλων ἀγαλμάτων του (μόνου ἢ μὲ τέκνα του), τῶν ὁποίων δωρητὲς ἀναφέρονται: οἱ Ἰταλικοὶ (Φιλόστρατον ... καὶ τοὺς υἱοὺς ... δικαιοσύνης καὶ φιλαγαθίας ἔνεκεν, 1722), ὁ ἀνεψιὸς του Διόδοτος Ἀντίπατρον Ἀσκαλωνίτης (τὸν ἑαυτοῦ θεῖον καὶ τροφέα καὶ σωτήρα καὶ εὐεργέτην, 1723), οἱ Πόπλιος καὶ Γάιος καὶ Γναῖος Ἐγνάτιοι Κοῖντον Ρωμαῖοι (Φιλόστρατον Φιλοστράτου Νεαπολίτην ... τὸν ἑαυτῶν εὐεργέτην Ἀπόλλωνι, 1724). Οἱ ἐπιγραφές χρονολογοῦνται γενικὰ περὶ τὸ 100 π.Χ., δίνοντας ἄλλη μιὰ χρονολογικὴ βάση γιὰ τὸν Ἀντισθένη τὸν Πάφιο (βλ. καὶ ἀνωτ. Εἰσαγωγή). Περισσότερα (μὲ περαιτέρω παραπομπές καὶ βιβλιογραφία) βλ. κυρίως στοὺς: J. Hatzfeld, “Les Italiens résidant à Delos (mentionnés dans les Inscriptions de l’île)”, *BCH* 36 (1912) 67· Durrbach, *ChID* σημ. στὴν ἐπιγραφή ὑπ’ ἀρ. 132 (σσ. 213 κέ.)· Roussel – Launey, *IDél* σημ. 1717 (κυρίως) - 1724· Peek² 108-9· Gow – Page, *GrAHE* σσ. 65-66 (κυρίως 66).

7-8. Φιλόστρατον... Παλαιστίνας ἀστών ἀριπρε[πέα]: πβ. Ἐντίπ. στ. 1-2 ἀμφ[ιβόατε] Φι[λό]στρατε... | ἀστέ Παλαιστίν[α]ς θε[ο]ῖσι φυλασσομένης (βλ. Peek² καὶ Gow – Page στὸ χωρίο, ὅπου ἔντονος προβληματισμὸς γιὰ τὸ ἀρχικὸ κείμενο τοῦ Ἐντιπάτρου: ὁ Peek προτιμᾷ τὸ ἀμφιβόατε Φ. ἀπὸ τὸ ἀμφιβόατα ... δῶρα καὶ διερωτιέται μήπως ὁ χαράκτης ἔγραψε φυλασσομένης ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ φυλασσομένος, οἱ Gow – Page θεωροῦν τὸ ἀμφιβόατε πολὺ λιγότερο πιθανὸ ἀπὸ τὸ ἀμφιβόατα, τὸ φυλασσομένης πολὺ ἀπίθανο κὶ ἀκόμα πιὸ ἀπίθανο τὸ φυλασσομένος· ὁμως τὸ Παλαιστίνας θεοῖσι φυλασσομένης ἀρμόζει ἄριστα στὴν πατρίδα τοῦ τιμώμενου Ἀσκαλωνίτη τραπεζίτη, ὅπως δείχνουν τὰ μνημονεύμενα στὶς ἐπιγραφές τῆς Δήλου ἀφιερῶματα στοὺς θεοὺς τῆς πατρίδας του πὺν ἀναφέραμε ἄνωτ. σ. λ. Φιλόστρατον, ἐνῶ τὸ ἀμφιβόατε Φιλόστρατε ἐνισχύεται ἀπὸ τὸ Φιλόστρατον... ἀριπρεπέα καὶ δὲν ἀποκλείεται ἀπὸ τὴ γλώσσα τῶν ἐπιγραμμάτων: βλ. π. χ. Ἐνθ. Παλ. 9.241.2 Ἄμμων δ' ὠμφιβόητος ὄφισ (Ἰ illustre" Auberton, "der gepriesene" Beckby), πβ. ὁμως 9.579.3 ἀμφιβόητα ῥέεθρα Συρακοσῆς Ἀρεθούσης καὶ Ἐνθ. Πλαν. 278. 5-6 ἀμφιβόητον ἀκοῦσαι | οὔνομα).

8. Παλαιστίνας ἀστών: ἀπὸ πόλη τῆς Παλαιστίνης (Ἐντιπ. 2 ἀστέ Παλαιστίνας)· πβ. Λιβάν. Λόγ. 44.4 ἐν Παλαιστίνης ἄστεων (κατ' ἀντιδιαστολὴ πρὸς τὸ ἐν Φοινίκων πόλεσι). Ἡ πατρίδα τοῦ Φιλόστρατου Ἀσκάλων εἶναι παραλιακὴ πόλη στὰ νότια τῆς πατρίδας τοῦ Ἐντιπάτρου Σιδῶνος. Ἐνάλογα μὲ τὴ διαμόρφωση τοῦ Χάρτη τῆς περιοχῆς, ἡ Ἀσκάλων θεωρεῖται ὡς πόλη τῆς Συρίας (βλ. χαρακτηριστικὰ Εὐδόξ. Κνιδ. [4ος αἰ. π.Χ.] Ἄστρ. 285.2 Lasserre Ἀσκάλων πόλις Συρίας πρὸς τῆ Ἰουδαία ... Τὸ ἔθνικόν Ἀσκαλωνίτης καὶ Ἀσκαλώνιος, κ. τ. τ.) ἢ τῆς Παλαιστίνης: βλ. π. χ. Ἰωσήφ. [1ος αἰ. μ.Χ.] Ἰουδ. ἀρχ. 6.6.4 κέ. πέντε τῶν Παλαιστίνων πόλεις ... συνελθόντες ἐκ τῶν [πέντε] πόλεων ἄρχοντες, Γίτης καὶ Ἀκάρων καὶ Ἀσκάλωνος, ἔτι δὲ Γάζης καὶ Ἀζώτου, ἐσκόπουν τί δεῖ ποιεῖν (καὶ 6.96.1 οἱ γὰρ Παλαιστῖνοι καταστρεφόμενοι τοὺς Ἰουδαίους, γιὰ τὴν ἀντιδιαστολὴ τῶν δύο), Θεοδωρήτ. [4/5 αἰ. μ.Χ.] Ἐκκλ. ἱστ. 182.12 Parmentier – Scheidweiler ἐν Ἀσκάλωνι μὲν καὶ Γάζῃ (πόλεις δὲ αὐτὰ τῆς Παλαιστίνης), Εὐσεβ. [4ος αἰ. μ.Χ.] Ἐκκλ. ἱστ. 1.7.11 Ἀσκάλωνι πόλει Παλαιστίνης, πβ. Ὠριγ. [2/3 αἰ. μ.Χ., ἀναφερόμενου στὸν ψαλμωδὸ] Ψαλμ.: PG 12.1421 Ἐθνη λέγει τὰς πέντε σατραπείας τὰς ἐν Παλαιστίνῃ, Γεθθαίους, Ἀζωτίους, Ἀκαρωνίτας, Γαζαίους καὶ Ἀσκαλωνίτας). Χαρακτηριστικὴ εἶναι ἡ διατύπωση τοῦ Ἡροδότου, πὺν μιλώντας γιὰ τῆς Οὐρανῆς Ἀφροδίτης τὸ ἱρόν (1.105) ἀναφέρει διαδοχικὰ ὅτι ἐγένοντο ἐν τῇ Παλαιστίνῃ Συρίῃ

καὶ ἐγίνοντο τῆς Συρίας ἐν Ἀσκάλωνι πόλι (μὲ ἄλλα λόγια ὅτι ἡ Ἀσκάλων βρίσκειται στὴν Παλαιστινιακὴ Συρία, πβ. Γαλιην. [2ος αἰ. μ.Χ.] 12.216.5 Kühn = *ΑΚΕΠ Β'* 173.9α ἕξ τε *Λῆμιμον καὶ Κύπρον καὶ τὴν Παλαιστίνην Συρίαν ἐσπούδασα* καὶ 12.171.7-8 Kühn = *ΑΚΕΠ Β'* 173.3α εἰς τε τὴν κοίλην Συρίαν, μόριον οὖσαν τῆς Παλαιστίνης. Κατὰ τὴν ὑπὸ ἐξέταση περίοδο ἢ κατάστασις στὴν περιοχὴ εὐκόλα θὰ ἐπέτρεπε στὸν Ἀντισθένη καὶ τὸν Ἀντίπατρο τὸν Σιδώνιο νὰ ἀποκαλοῦν τὸν Ἀσκαλωνίτη Φιλόστρατο *ἀστὸν Παλαιστίνης*, ἀλλὰ καὶ νὰ γίνεται ἀφιέρωσις στὴν *Ἀσάραττην Παλαιστίνην Οὐρανίαν Ἀφροδίτην* ἀπὸ τὸν Φιλόστρατο (*IDél* 1719): βλ. π. χ. *IEE E'* 149 κ.ε., κυρίως τοὺς χάρτες στὴ σελ. 161 (γιά τὸ 145 π.Χ.) καὶ στὴ σελ. 196 (γιά τὸ 90/89 π.Χ.) μὲ τὴν Ἀσκάλωνα στὴν «*Ἐπικράτεια Ἰουδαίων*»), πβ. Durrbach *ChID* σσ. 96-97 (σημ. στὴν ἐπιγρ. ἀρ. 72 πρὸς τιμὴν τοῦ Ἡλιοδώρου ἀπὸ τὴν Ἀντιόχεια, μὲ πλούσιες ἀναφορὲς στὴν παρουσίαν Ἀντιοχέων, Τυρίων καὶ Σιδωνίων, Ἀσκαλωνιτῶν κ. ἄ. στὴ Δῆλο καὶ μὲ χρήσιμη βιβλιογραφία).

ἀστὸν: κάτοικο ἄστεως, πόλης· ἐδῶ κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ *ξένος* ἢ *μέτοικος* (βλ. *LSJ*⁹ σ. λ. *ἀστός*), πιθανῶς μὲ τὴ σημασίαν αὐτοῦ ποὺ γεννήθηκε καὶ ἔχει κατοικίαν στὸ *ἄστυ* κί ὄχι στοὺς περὶ αὐτὸ *ἀγρούς*, ὄχι *ἀγροῖκος* ἀλλὰ γνήσιος ἀστός, εὐπατριδῆς (πβ. *LSJ*⁹ σ. λ. *ἄστυ* II.1 καὶ *ἀγροῖκος* I, καὶ Ἡσύχ. σ. λ. *ἀγροῖωται ἀγροῖκοι* (φ85). *καὶ γένος Ἀθηνησιν, οἳ ἀντιδιεστέλλον(το) πρὸς τοὺς Εὐπατριδάς, ἦν δὲ τὸ τῶν Γεωργῶν. καὶ τρίτον τὸ τῶν Δημουργῶν*), ἴσως καὶ μὲ τὴ σημασίαν τοῦ *πολίτης* (ὅπως στὴν Αἴγυπτο, βλ. *LSJ*⁹ σ. λ. *ἀστός* καὶ *ἄστυ* II.3, πβ. Ἡσύχ. σ. λ. *ἀστός· πολίτης, πολιτικός*), μολοντί τὸ *ἀστός* συχνὰ ἀντιδιαστέλλεται πρὸς τὸ *πολίτης* (βλ. *LSJ*⁹ σ. λ. *ἀστός* καὶ Chantraine σ. λ. *ἄστυ*). Γιά τὴν ἔτυμ. (καὶ τὰ ἔτυμ. συγγενῆ) βλ. Hofmann – Παπαν. σ. λ. *ἄστυ* (: *φάστυ*, Θεοσ. *φαστός*: ἀρχ. Ἰνδ. *vástu* οὐδ. = ἔδρα, θέσις, τόπος πράγμα: ἔκτετ. βαθμ. *vástu* = θέσις, τόπος, οἰκία (...): ρ. *mes- = οἰκεῖν, κατοικεῖν, πβ. *ἄεσα, ἐστία*), πβ. Chantraine σ. λ. *ἄστυ*:... “des correspondants dans skr. ved. *vástu* n. «résidence» (la forme *vástu* est tardive); p.ê. messap. *vastei*... Un rapport avec str. *vásati* «resider», got. *wisan* et grec *ἄεσα* est possible, mais non démontrable” (βλ. καὶ βιβλιογραφία): παρετυμ. στὸν Ἡσύχ. σ. λ. *ἄστυ· πόλις, ἀπὸ τοῦ εἰς ὑψος ἀνίστασθαι*.

ἀριπρε[πέα]: διακεκριμένο, περιφανῆ, περιλάμπρο, ἐκλαμπρότατο. Ἡ φράσις *ἀστὸν ἀριπρεπέα* μόνον ἐδῶ. Στὸν Ὀμηρὸ *ἄνδρες ἀριπρεπέες* (I441, πβ. Z477 *παῖδ' ἐμὸν ... ἀριπρεπέα Τρώεσσι | καὶ ἄνωπ. 5Y1(V).103 δός με μετὰ Τρώεσσι ἀριπρεπέ' ἔμμεναι ἄνδρα*), *ἀριπρεπέες βασιλῆες | ἀρχοὶ κραίνουσι* (θ 390, πβ. καὶ κατωτ.

στ. 12 *κραίνων*), ἵππον ἀριπρεπέα προὔχοντα | (Ψ 453), κ.τ.τ. (καὶ ἐπὶ πραγμα., ἄστρο ἄ., ὄρος ἄ. κ. ἄ., βλ. καὶ LSJ⁹ σ.λ. ἀριπρεπής): στήν Ἄνθ. Παλ. 7.697.2 παῖδες ἀριπρεπέες | καὶ 15.30.3 ἀριπρεπέες λόγοι, ἄλλοῦ ἄλλα.

9-12: Τὸ κείμενο εἶναι σοβαρὰ ἀκρωτηριασμένο στὸ τέλος τῶν τεσσάρων τελευταίων στίχων του, ὥστε ἡ ἀνάγνωσή τους νὰ εἶναι ἀδύνατη καὶ ἡ πλήρης συμπλήρωσή τους δύσκολη καὶ ἀβέβαιη. Παρὰ τὶς ἔντονες ὅμως ἀντιρρήσεις τῶν J. καὶ L. Robert (*BullÉ* 71[1958] 287-89 ἄρ. 356, βλ. καὶ ἄνωτ. κριτ. ὑπόμν.), τὰ συμπληρώματα τοῦ Peek² δὲν εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον ἄστοχα· τὸ κείμενό του δίνει ἐπαρκῆς νόημα καὶ μπορεῖ νὰ βρισκεται πολὺ κοντὰ στὸ ἀρχικὸ κείμενο τοῦ Ἀντισθένη. Τὰ ἀναγνώσιμα μέρη τῶν στίχων εἶναι καὶ ἐδῶ, ἔστω καὶ σὲ βαθμὸ μικρότερο ἀπὸ ὅσο στὰ προηγούμενα δίστιχα, καλὸς ὁδηγὸς γιὰ τὴν εὐλόγη συμπλήρωση τῶν μὴ ἀναγνώσιμων τμημάτων· λείπει ὅμως ἐδῶ ἡ δυνατότητα σύγκρισης –λεκτικῆς καὶ ἐννοιολογικῆς– πρὸς ἀντίστοιχα χωρία στὸ σχετικὸ ἐπίγραμμα τοῦ Ἀντιπάτρου, γιὰτὶ ὁ Ἀντισθένης ἀκολουθεῖ στὰ δύο τελευταῖα δίστιχά του τὸν δικὸ του δρόμο.

9. Ἰταλὸν ἄν τέμενος: στὸ τέμενος τῶν Ἰταλῶν, στὴ γνωστὴ Ἀγορὰ τῶν Ἰταλῶν, στὰ Ἀνατολικά τοῦ Λητώου, ἡ ὁποία κτίστηκε στὰ τέλη τοῦ 2ου αἰ. π.Χ. Ὅπως σημειώνει ἡ Φ. Ζαφειροπούλου (*Δήλος: τα μνημεῖα καὶ τὸ Μουσεῖο*, Αθήνα 1984, σελ. 25), ἡ Ἀγορὰ τῶν Ἰταλῶν «Ἐκτείνεται σὲ ἓνα χῶρο διαστ. 48×68 μ. Σὲ κάθε πλευρὰ του ὀρθογώνιου που σχηματίζεται ἀπὸ τὶς διάφορες πλευρικῆς κατασκευές, ὑπάρχει κιονοστοιχία, ὥστε τὸ σχηματιζόμενο περιστύλιο νὰ ἀποτελεῖ ἓνα μεγάλο υπαίθριο χῶρο. Ἐπάνω ἀπὸ τὴν κιονοστοιχία αὐτὴ ὑπῆρχε καὶ δευτέρη με τετράγωνες παραστάδες, ὥστε τὰ δωμάτια τοῦ δευτέρου ὀροφου ἐβλεπαν σὲ ἐξώστη που συνεχιζόταν καὶ στὶς τέσσερις πλευρές. Στὸ περιστύλιο ἀνοίγουν ἐξέδρες, δηλ. αἶθουσες ἀρκετὰ ευρύχωρες, τῶν ὁποίων ἡ πρόσοψη συχνὰ διαφρεῖται σὲ περισσότερα ἀνοίγματα με κίονες. Στὶς δύο πλευρές ὑπῆρχαν σειρές καταστημάτων με εἴσοδο ἀπὸ τὸ δρόμο καὶ στὴ βορειοανατολικὴ γωνία ἐγκατάσταση λουτρῶν» (βλ. καὶ ἄνωτ. σημ. στὸν στ. 6). Ποιὰ ἀκριβῶς ἦταν ἡ συμβολὴ τοῦ Φιλόστρατου στὴν οἰκοδόμησι τοῦ τέμενος αὐτοῦ, μόνο νὰ εἰκάσουμε μποροῦμε· ἀναμφίβολα ἦταν σημαντικὴ καὶ γενναιόδωρη, ὅπως δείχνουν οἱ τιμὲς τῶν Ἰταλῶν σ' αὐτόν.

ἀν: ἀνά, με ἐπική ἀποκοπή πρὸ ὀδοντικοῦ (βλ. LSJ⁹ σ.λ. ἀνά) ἀλλὰ καὶ σ' ἄλλες περιπτώσεις (πβ. π.χ. Ὅμηρ. ὕμν. Π. 175 ἄλλοντ' ἀν λεμιῶνα καὶ ἀνωτ. 3F5.5 (στ. 3) ἀν κεφαλαῖον ἔθεντο με σημ. σ.λ.). Ἡ ἀποκοπή τελικοῦ φωνήεντος (κυρίως προθέσεως) πρὸ συμφώνου ἀπαντᾷ καὶ σήμερα στὴν Κυπριακὴ διάλεκτο: ἀνατινάσσω-ἀντινάσσω. ἀντίναμα(ν), ἀντιναχτός / ἀντιτρόχιον)*ἀντρόχιον)ἀντροδῖν (λιγότερο πιθ. ἢ προέλευση ἀπὸ τὸ ἐντρόχιον) / ἀνασκοπῶ-)*ἀνσκοπῶ)ἀσκοπῶ(λιγότεροπιθ.ἤετυμ.ἀπρὸσθ.+σκοπῶ)ἀναβλέπω)*ἀμβλέπω)ἀμπλέπω (ἢ ἐτυμ. ἀπὸ τὸ ἐμβλέπω λιγότερο πιθ., πβ. ὁμῶς *ΕπΕΛΚ* καὶ *ΕΛεΚ* σ.λλ.), κ. ἄ. Πβ. καὶ κατωτ. E51.2 *πάρ τεμένει* καὶ E44.6 *καθήμενος* (με σημ.).

τέμενος: τμήμα γῆς (ἀποτετμημένον καὶ συνήθως περιφραγμένο) ποὺ ἀνήκει σὲ βασιλεῖς ἢ ἄλλους ἄρχοντες (ἢδη ἀπὸ τοὺς Μυκηναίους χρόνους: *temeno* ἀνήκον σὲ *wanax* ἢ *lawāgetās* πβ. Z 194 κέ., I 576-80, M 313 κέ., Σ 550 κέ., Υ 184 κέ., I 293 κ. ἄ.) ἢ εἶναι ἀφιερωμένο σὲ θεό (ἢδη στὸν Ὅμηρο, B 48 κ. ἄ., με τὸν λογότυπο *τέμενος βωμός τε θνήεις* χαρακτηριστικό, βλ. καὶ ἀνωτ. 5Υ1.59~θ363 *ἔς Πάφον, ἔνθα δέ οἱ* (sc. Ἀφροδίτῃ) *τέμενος βωμός τε θνήεις* ἀργότερα κατὰ κανόνα ἔτσι, ὅπως π.χ. Ἄνθ. Παλ. 6.79.2 γιὰ τὸν Πάνα, 9.155.5 *θεῶν τεμένη*, 9.133.2 *τέμενος Κύπριδος Εἰναλίας*, κ. τ. τ.). Βλ. μεταξὺ πολλῶν ἄλλων: *Comp. H.* 455 κέ.· Burkert, *ΑρΕΘ* 125 κέ. καὶ 196 κέ. (ὅπου ἀναφορὰ στὴ Δῆλο) με παραπομπές καὶ βιβλιογραφία· H. van Effenterre, “Temenos”, *REG* 80 (1967) 17-26· *Comm. II.* στὸ I 578, M 313, Ξ 122-5, κυρίως Σ 550-1 με παραπομπές καὶ βιβλιογραφία, καὶ *Comm. Od.* στὸ ζ 293 σ.λ. *τέμενος*. Βλ. ἐπίσης LSJ⁹ σ.λ. *τέμενος* (ὅπου κι ἄλλες παραπομπές σὲ μεταγεν. συγγραφεῖς) καὶ Chantraine σ.λ. *τέμνω* (ὅπου καὶ ἐτυμ. παρατηρήσεις καὶ βιβλιογραφία)· πβ. Ἀπολλών. Σοφ. σ.λ. *τέμενος*· *πᾶς ἀποτετμημένος εἰς τμήν τῶπος* καὶ Ἡσύχ. σ.λ. *τέμενος*· *πᾶς ὁ μεμερισμένος τόπος εἰς τμήν, ἢ ἱερὸν καὶ βωμός, ἢ ἀπονειμηθὲν θεῷ ἢ βασιλεῖ*. Βλ. τέλος κατωτ. E13.2 καὶ E51.2 (με σημ.).

τέχνωι [Φι]λαδ[έλφοι ἀμαρτή]: με τὸν γιό του τὸν Φιλᾶδελο μαζί (ἀπὸ κοινοῦ ἢ ταυτόχρονα). Τὸ *ἀμαρτή* (ἢ -ῆ ἢ -ή) καὶ *ἰμαρτή* (ἢ -ῆ) μπορεῖ νὰ συνταχθῇ με δοτ. προσώπου ὅπως τὰ *ἄμα*, *ἀμαρτέω*, *ἰμαρτέω* βλ. LSJ⁹ σ.λλ. *ἄμα* B.2 καὶ *ἰμαρτέω* καὶ Chantraine σ.λ. *ἀμαρεῖν* (με ἐτυμ., πβ. *Comm. Od.* φ 188 *ἰμαρτήσαντες*) καὶ Ἡσύχ. σ.λ. *ἀμαρτή*· *ἄμα, κατ' ἐπακολούθησιν, ὡς Ὅμηρος*, σ.λλ. *ἀμαρτεῖν ἀκολουθεῖν (...)* καὶ *ἀμαρτήσαντες συντυχόντες, ὁμοῦ γενόμενοι ἢ ὁμοῦ προέμενοι, ὃ ἔστι ἐκπέμφαντες*, καὶ σ.λ. *ἰμαρτεῖν συντυχεῖν (...)*. Ἡ ἐδῶ ἔκφραση μπορεῖ νὰ σημαίνει ἢ ὅτι ἀπὸ κοινοῦ

ἔστησαν ἓνα ἄγαλμα τοῦ Φιλοστράτου ὁ γιός του (πὺν πιθανὸν ἀνέλαβε τὴ σχετικὴ δαπάνη) καὶ οἱ τὰς ὑπάτας ναέται (στ. 10, βλ. κατωτ. σημ. σ. λ.) ἢ μᾶλλον ὅτι ταυτόχρονα ὁ γιός του Φιλάδελφος στήνει ἓνα ἄλλο ἄγαλμα τοῦ Φιλόστρατου (πβ. καὶ ἀνωτ. σ. λ.): πὺν πιθανὴ ὁμως φαίνεται ἡ πιθανότητα νὰ δηλώνεται ἐδῶ ὅτι αὐτοὶ πὺν στήνουν τὸ ἄγαλμα τοῦ Φιλοστράτου στήνουν ταυτόχρονα ἄγαλμα τοῦ γιοῦ τοῦ Φιλαδέλφου τιμητικά (βλ. J. καὶ L. Robert ὁ. π. σελ. 288, καὶ ἀνωτ. σ. λ. *Φιλόστρατον*).

10. τὰς ὑπάτας ναέται: Peek¹, Robert ὁ. π. (*τὰς ὑπάτας* Roussel – Launey), ἀλλὰ *τὰς Ὑπάτας* v. Peek², SEG 17, Gow – Page (σημ. στὸ ἐπίγρ. Ἐπιπ. σελ. 66). Οἱ Gow – Page ὑποθέτουν ὅτι πρόκειται ὄχι γὰρ τὴ γνωστὴ Ὑπάτη (ἢ στὸν πληθ. οὐδ. Ὑπατα) πόλη τοῦ Μαλιακοῦ κόλπου (βλ. RE καὶ TGrL σ. λ.), ἢ ὅποια δύσκολα θὰ μπορούσε νὰ καλέσει ὡς διατηρῆ σὲ ἐσωτερικὴς τῆς ὑποθέσεις ἓναν *Παλαιστίμιον* *τραπεζιτεύοντα ἐν Δήλῳ*, ἀλλὰ γὰρ μιὰ τοποθεσίαν τῆς Δήλου ἄγνωστη ἀπὸ ἄλλου· ἡ ὑπόθεσις αὐτὴ θὰ μπορούσε νὰ γίνῃ δεκτὴ μόνο ἂν συνδυαστῆ με πρόσθετη ὑπόθεσις ὅτι σ' αὐτὴν εἶχαν συγκεντρωθῆ οἱ –ἢ πολλοὶ– Ἴταλοὶ τῆς Δήλου. Πὺν πιθανὸ ὁμως φαίνεται ὅτι ἐδῶ ὑπονοοῦνται οἱ κάτοικοι τῆς ὑπάτης δυνάμεως τῆς ἐποχῆς, τῆς Ρώμης, κατ' ἀντιστοιχίαν πρὸς τὸ *Ρώμας ναέταις* (στ. 5, πβ. Ἐπιπ. E1.5-6 *Ρώμας ὑπάτοιαι ... καὶ Δάλων ναέταις*): οἱ Ἴταλικοὶ τῆς Δήλου (*IDél* 1722, πβ. 1717-18) ἀντιπροσφέρουν ἄγαλμα τοῦ Φιλόστρατου *Ἴταλὸν ἂν τέμενος* (ἀνωτ. στ. 9). Περισσότερα βλ. στοὺς J. καὶ L. Robert ὁ. π. 288-89. Ἐὰς προστεθῆ ὅτι ὁ Ἀντισθένης δύσκολα θὰ ἐπαναλάμβανε ἐδῶ τὸ *Ρώμας ναέταις*, ὄχι μόνο γὰρ λόγους μετρικοὺς ἀλλὰ καὶ γὰρ νὰ ἀποφύγει μιὰ περιττὴ ἐπανάληψη, τονίζοντας ταυτόχρονα τῆς Ρώμης τὴν ὑπάτη δυνάμη (ἴσως συνειρμικὰ πρὸς τὸ *Ρώμας ὑπάτοιαι ... καὶ Δάλων ναέταις* τοῦ ἄλλου δικοῦ του ἐπιγράμματος): καὶ ὅτι τὸ ὑπάτος χρησιμοποιεῖται ὡς ἐπίθ. τοῦ Διός (*Ὑπάτος*), τοῦ Ἀπόλλωνα καὶ τοῦ Ἀσκληπιοῦ (*Ὑπαταῖος*), τῆς Ἀθηνᾶς (*Ὑπάτη*) (βλ. RE σ. λ.), θεῶν γενικά (πβ. Σοφ. Ἐπιπ. 337-8 *θεῶν τε τὰν ὑπερτάταν, Γᾶν ἄφθιτον*, κ. τ. τ.), πρῶγμα πὺν σημαίνει ὅτι δὲν ἀποκλείεται καὶ ἡ δυνατότητα τὸ ἐδῶ ὑπάτας νὰ προσδιορίζει τὸν ναὸ τῆς Ἄρτεμης ἢ τῆς Λητοῦς: κοντὰ στὸ ἄδυτο (τοῦ ναοῦ) τῆς θεᾶς τῆς ὑπερτάτης, ὡς ἐπίρρ. προσδ. τοῦ τόπου στὸ *θέντο ... ναέται ...*, με πὺν πιθανὴ τὴν ἀναφορὰ στὸ *Λητώον*, στὰ ἀνατολικά τοῦ ὁποῖου καὶ σὲ ἐπαφὴ μ' αὐτὸ (βλ. Φ. Ζαφειροπούλου, ὁ. π.) βρίσκεται τὸ *Ἴταλὸν τέμενος*, παρὰ στὸ πὺν μακρὴν εὐρισκόμενο Ἄρτεμίσιον (με λιγότερο πιθανὴ τὴν περίπτωσι νὰ γίνῃται λόγος γὰρ γειτονία τῶν Ἴταλῶν τῆς Δήλου κοντὰ στὸ

Ἄρτεμιο). Σὲ κάθε περίπτωση, ἡ ἀναφορὰ γίνεται στοὺς Ἰταλικούς τῆς Δῆλου κατὰ πᾶσαν πιθανότητα.

πίονος ἄ[γχι' ἀδύτου]: κοντὰ στοῦ λαμπρῷ ἢ πλούσιου κ. τ. τ. ἄδυτο (τῆς Λητοῦς ἢ τῆς Ἄρτεμης, ἴσως καὶ τοῦ Ἀπόλλωνα: ἄν τὸ *tās úpatas* ἀποσυνδεθῆ ἀπὸ τὸ τέλος τοῦ στίχου καὶ συνταχθῆ μόνο μὲ τὸ *ναέται*). Μόνον ἐδῶ ὁ σχηματισμός. Στὸν Ὅμηρο *πίονος ἐξ ἀδύτοιο* στοῦ τέλος ἐξάμετρου στίχου (E 512, βλ. Peek² 107 στὸν στ., μὲ παραπομπὴ καὶ στοῦ IG XIV 1389 Π. 4: EGr 1046b.4[62] *πέιονα ... χῶρον*), στοὺς ἐλεγειακοὺς ποιητὲς στοῦ τέλος πεντάμετρου, ὅπως ἐδῶ, *πίονος ἐξ ἀδύτου* (Θέογν. 808, καὶ Τυρτ. 4.2 διαφ. γραφῆ Διοδ. Σικ. καὶ Κωνστ. Πορφ.: βλ. West IEG στοῦ χωρίου), κ. τ. τ. (Σόλ. 13.23 *κατὰ πίονα γαίαν* καὶ 34.8 *πει[ρ]ῆς χθονός*, Τυρτ. 5.7 *πίονα ἔργα* καὶ 10.3 *πίονας ἀγρούς*, κ. ἄ.). Πβ. Ὅμηρ. ὕμν. ΠΙ (*Εἰς Ἀπόλλ.*), 523 *δειξε δ' ἄγων ἄδυτον ζάθεον καὶ πίονα νηόν* (52 κ. ἄ. *πίονα νηόν*) καὶ 253–293 *ἐνὶ πίονι νηῷ* (*πίων νηός* κ. τ. τ. συχνὰ στὸν Ὅμηρο κ. ἄ.), καὶ γὰ τὸ ἔτυμ. παίγνιο 443 *ἐς δ' ἄδυτον κατέδυσε διὰ τριπόδων ἐριτίμων*. Γιὰ τὴν ἔτυμ. βλ. καὶ ἀνωτ. 5Y1(V).30 σ. λ. *πῖαρ* καὶ Chantaine σ. λ. *πῖαρ*, πβ. Εὐστάθ. στοῦ E 512 *πίων δὲ ἄδυτον ἄλλον τρόπον ἦπερ τὸ πῖον ζῶων τοῦτο μὲν γὰρ παιαίνειν ἔχει βωμόν καὶ ἄδυτα, ἐκεῖνα δὲ παιαίνεται*.

ἄ[γχι]: ἄγχι (καὶ ἀγχοῦ, ἀπὸ τὸ ἀγχω: πιέζω στενά, σφίγγω, πνίγω, ἀπαγχονίζω, Λατ. *ango* κ. λπ.), συχνὸ ἤδη στὸν Ὅμηρο, κατὰ κανόνα μὲ γενική (βλ. LSJ⁹, LSK καὶ Chantaine σ. λλ. *ἄγχι* καὶ *ἀγχω*), χρησιμοποιούμενο ὡς ἀ' συνθ. μᾶς σειρᾶς λέξεων εὐχρηστων (*ἀγχι-αλος*, *ἀγχι-θεος*, *ἀγχι-νους* καὶ *ἀγχινοια*, *ἀγχιστεὺς* καὶ *ἀγχιστεύω* καὶ *ἀγχιστεία*, *ἀγχι-στροφος* κ. λπ.). Γιὰ τὰ ἐδῶ πβ. ζ 291 *ἀγλαὸν ἄλσος Ἀθήνης ἄγχι κελεύθου*, Ἀνθ. Παλ. 7.185.1 *ἄγχι Ῥώμης*, κ. τ. τ.

11. Δᾶλον ἀν' ἡμερτάν: στὴ Δῆλο τὴν ποθητὴ, τὴν ἐπέραστη, τὴν ἐράσμια (ἀπὸ τὸ *ἡμερος/ἡμείρω*, -ομαι) *ἡμερτός*, *ἡμερόεις* κ. λπ., βλ. καὶ ἀνωτ. 5Y1.2 σ. λ. *ἡμερον*, ὅπου καὶ ἔτυμ. παρατηρήσεις, καὶ 141 σ. λ. *γάμον ἡμερόεντα*, 5Y2.13 *χορὸν ἡμερόεντα*, 5Y3.5 *ἡμερόεσαν ἀοιδήν*, πβ. Chantaine σ. λ. *ἡμερος*, κ. ἄ.). Νέος σχηματισμός ἐδῶ, πβ. ἀνωτ. E1.7 *πατρὶς ἐραννά*. Μὲ ὀνόματα τόπων ἀπαντᾶ καὶ ἀλλοῦ: B 751 *ἄμφ' ἡμερτὸν Τιταρήσιον*, Ἀρχιλ. 166.3 W. *ἡμερτῆ Πάρος*, Μίμν. 9.2 *ἡμερτὴν Ἀσίην*, Σόλ. 1.1 *ἄφ' ἡμερτῆς Σαλαμῖνος* (πβ. 3.1–2), πβ. Τυρτ. 4.4 (ἴσως καὶ 21.15) *Σπάρτης ἡμερόεσσα πόλις* καὶ Ὅμηρ. ὕμν. ΠΙ (*Εἰς Ἀπόλλ.*), 179–80 *ὦ ἄνα, καὶ Λυκίην καὶ Μηρινὴν ἐρα-*

τεινήν | και Μίλητον ἔχεις ἕναλον πόλιν ἡμερόεσαν. Σὲ ἐπιγραμματα, ὅπως και ἄλλου, τόσον ἐπὶ πραγμάτων (Ἄνθ. 6.277.4 ἡμεροῦ ... πλοκάμου, 6.278.2 ἡμερτᾶς τοῦτο γέρας [πβ. και ἐδῶ ἐπομ.] κεφαλαῶς, κ. τ. τ.) ὅσον και ἐπὶ προσώπων (9.669.12 ἡμερτῶν ... Χαρίτων, 12.256.10 ἡμερτοῦς Ἄρετον κλώνας, 16.66.1 ἡμερτήν Φιδάλειαν και 67.3 ἡμερτή Φιδάλεια).

Φοῖβοι γέ[ρ]α[ς]: βλ. Ἄνθ. Παλ. 6.198.3 Φοῖβω θῆκε Λύκων πρῶτον (πβ. κατωτ. στ. 12 πρῶτον) γέρας (πβ. και Σουδ. σ. λ. ἰουλος) και 6.278.1-2 παῖς Ἀσκληπιάδew καλῶ καλὸν εἶσατο Φοῖβω | Γόργος ἀφ' ἡμερτᾶς (πβ. και προηγ. λ.) τοῦτο γέρας κεφαλαῶς. Πβ. (και γὰ τὴ συνέχεια τοῦ ἐδῶ στ.) η 10 Ἀλκινόω δ' αὐτὴν γέρας ἔξελον, οὔνεκα πᾶσι | Φαιήκεσσιν ἀνασσε (σὲ χωρίο ἰδιαίτερα ἐνδιαφέρον: βλ. ἀνωτ. Ε1.11 σ. λ. ὁ Φαίακων...). Ἡ δοτ. **Φοῖβοι** ἀπαντᾶ και στὸν στ. 1 (βλ. ἀνωτ. σημ. σ. λ.). Γὰ τὴ λέξη **γέρας** (προνόμο ἢ δῶρο τιμητικό, τιμὴ ἢ χάρισμα) βλ. ἀνωτ. 7F3.13 σ. λ. γεραῖρει, πβ. Chantraine σ. λ. γέρας, και Ἡσύχ. σ. λλ. γέραῖ τιμῆ και γέραα τιμαί, πβ. σ. λλ. γεραῖρει τέρει τιμᾶ και γεραῖρειν τιμᾶν. σέβειν (κ. τ. τ.). Ἄντιστοιχα στὸ ἐδῶ γέρας εἶναι τὰ προσφερόμενα στὸν Ἀπόλλωνα χρύσεια ἑντὰ τοῦ στ. 1· κλείνει, ἔτσι, τὸ ἐπιγράμμα του ὁ Ἀντισθένης με τιμητικὴ ἀναφορὰ στὸν Ἀπόλλωνα, ὅπως τὸ ἄρχισε.

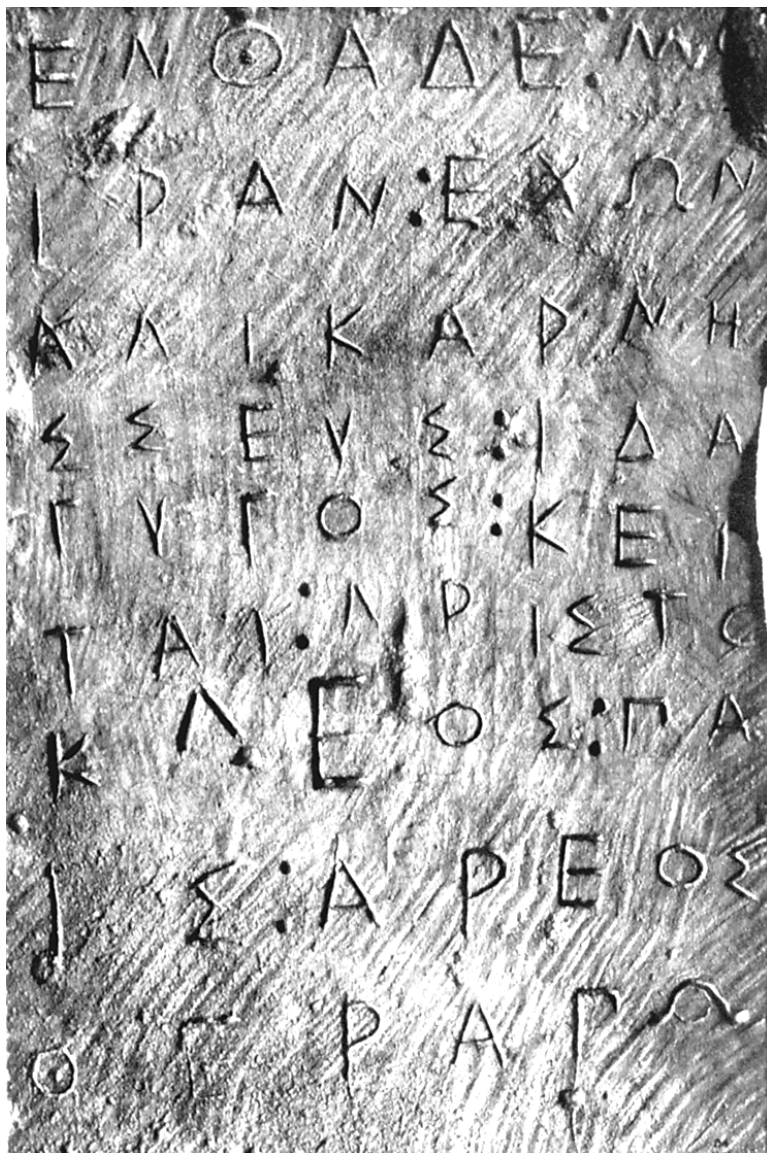
12. κραιῖνων εὐδικίας: δικαιοπραγόντας, ἐκδίδοντας ἀλλὰ και ἐφαρμοζόντας δίκαιες ἀποφάσεις, ἐπιτελώντας τὰ δίκαια, κ. τ. τ.: τὸ **κραιῖνω** (κραιαῖνω και κραιῖνω ἐπίσης) ἐδῶ με αἰτ., κανονικά, με τὴ σημ. τοῦ ἐκτελῶ, ἐπιτελῶ (“accomplish, fulfil” κατὰ τοὺς LSG⁹ σ. λ. κραιῖνω I. 1, “achever, réaliser... Le sens du verbe s'explique par la notion de «mettre la tête, le terme sur», cf. gr. καρᾶνουν et bien entendu français achever” κατὰ τὸν Chantraine σ. λ. κραιαῖνω, ὅπου ἐτυμ. και ὁμόρριζα), ἐνῶ με γεν. ἤδη στὸν Ὅμηρο ἀλλὰ κυρίως μεταγεν. σημαίνει κυβερνῶ, βασιλεύω (πβ. Ἡσύχ. σ. λ. κραιῖνονου πληροῦσι, παρέχουσι τιμῶσι βασιλεύουσι και σ. λλ. κραιῖνων και κραιῖνειν πβ. ἐπίσης [με αἰτ.] CEG² 877.3 [ὁς Βαβυλῶ]να ἱερὰν κραιῖνεν χθόνα, με συμφραζόμενα): ἢ **εὐδικία** (κατὰ τὸν Ἡσύχ. εὐδικίας· δικαιοπραγίας, δικαιοσύνας) ἤδη στὸν Ὅμηρο τ 111, σ' ἕνα ἰδιαίτερα ἐνδιαφέρον χωρίο: ... βασιλῆος ἀμύμονος, ὅς τε θεοῦδῆς | ἀνδράσιν ἐν πολλοῖσι και ἰφθίμοισιν ἀνάσσων | εὐδικίας ἀνέχησι ..., βλ. και σχόλ. Εὔσταθ. στὸ χωρίο), συχνὰ ἀργότερα, και σὲ ἐπιγράμματα (βλ. Peek² σημ. στὸν στ.), κυρίως: EGr 914 Φωσφόριον Μεγαρῆς Ἀριστονόοιο καμόντες | εἰκόνα λαινέην στήσαν ἐπ' εὐδικίας, | οὔνεκα πυργώσας πόλιας κρατεραλγέα θοῦρον | τεῦξεν ἀτάρβητον

δήμιον ἐνναέταις, 915(b).1 κέ. ἀρχὸν ὄρας Θεόδωρον, ὃς εὐδικίης ἀγανῆσι | σῶσε Πανελλήνων σώματα καὶ πόλιας· | τοῦνεκά μιν κατὰ ἄστν Θεμιστοκλῆς ἀνέθηκε..., πβ. 969.1 ἐπ' εὐδικίῃ, κ. ἄ. Ἡ φράση **κραιῖνων εὐδικίας** μόνον ἐδῶ πβ. ὅμως Αἰσχ. *Χορηφ.* 462 Ἔρης Ἄρει ξυμβαλεῖ Δίκαι Δίκα. | ἰώ, θεοί, κραινετ' ἐνδικῶς (λιτάς), Εὐρ. Ἡρακλεῖδ. 143 δίκαιοι δ' ἐσμέν οἰκοῦντες πόλιν | αὐτοὶ καθ' αὐτῶν κυρίους κραινεῖν δίκας, Ὅρφ. Ἄργ. 1296-7 Φαίηκες τοῖσιν δ' ἄρ' ἐφημοσύναισι θέμιστας | Ἀλκίνοος κραινεσκε δικαιοτάτος βασιλῶν, κ. τ. τ. Ὁρθά, νομίζουμε, σημειώνουν οἱ J. καὶ L. Robert (ὄ. π. 289), ὅτι ἡ δίκαιη διαιτησία τοῦ Φιλόστρατου ἔχει σχέση με τοὺς Ἰταλικούς τῆς Δήλου· ἄς μὴ λησμονεῖται ὅτι στὰ τέλη τοῦ 2ου αἰ. π.Χ. ἀνοικοδομεῖται τὸ Ἰταλὸν τέμενος στὸ ἱερὸ νησί (βλ. καὶ ἀνωτ. σ. λ.), ἐνῶ παρὰλληλα συντελεῖται ἡ μετάβαση ἀπὸ τὴν Ἀθηναϊκὴ στὴ Ρωμαϊκὴ ἐπικυριαρχία, ὅχι βέβαια χωρὶς ἀντιδικίες καὶ ἔριδες γιὰ τὸν ἔλεγχο ζωτικῶν λατρευτικῶν καὶ ἐμπορικῶν χώρου καὶ ἄλλα ἐπιμέρους ζητήματα.

ἔ[παυσε πόλιν]: εὐλογία, ἂν καὶ ἀβέβαιη, ἀνάγνωσι καὶ συμπλήρωσι Peek². Τὸ ρῆμα εἶναι ἀπαραίτητο, ὅπως δηλώνει ἡ συνημμένη ὄνομι. **κραιῖνων** (ἐνῶ ἀνωτ. *θέντο*), κατὰ πᾶσαν πιθανότητα σὲ δευτερεύουσα αἰτιολ. πρότ. ὡς ἀναγκ. αἴτιο στὸ *τόνδε ... θέντο*, ὁπότε τὸ **οὔνεκα** (ἢ *τοῦνεκα*, βλ. παρὰλληλα χωρία στὸ προηγ. λῆμμα) προβάλλει ὡς ἀπαραίτητο καὶ πιθανὸ συμπλήρωμα στὸν προηγούμενο στ., μαζὶ με τὴ γεν. **νείκους**, πὺ εἰσηγεῖται ἡ ἐνδεδειγμένη ἐδῶ σύνταξι τοῦ *παῦω* (τινά τινος ἢ τινά ἔκ τινος, βλ. LSJ⁹ σ. λ. *παῦω* I.2, πβ. I.1). Γιὰ τὸ ὄλο ἐδῶ χωρίο πβ. *GEG*² 891.1 κέ. (με κείμενο δυστυχῶς ἀκρωτηριασμένο) με τὴ φράση *παύσαντες νείκῃ* στὴν ἀρχὴ τοῦ στ. 4 (καὶ [ο]ἶδε τὸν εὐνομίας 1, δίκαιοσύνην 2, ἀδικαία 3, κ. λπ.), καὶ Ἀνθ. Πλαν. (16.) 320.1 *Νεῖκος ... κατέπανσε πολῶν* (ἀρχὴ καὶ τέλος στ. ἐξάμετρον)· πβ. ἐπίσης ω 543 *ἴχρεο, παῦε δὲ νεῖκος* καὶ Ἡσ. *Θεογ.* 84 κέ. *οἱ δὲ τε λαοὶ | πάντες εἰς αὐτὸν ὄρωσι διακρίνοντα θέμιστας | ἰθείησι δίκῃσιν ὁ δ' ἀσφαλῶς ἀγορευῶν αἰψά τε καὶ μέγα νεῖκος ἐπισταμένως κατέπανσεν.* | *τοῦνεκα γὰρ βασιλῆες ἐχέφρονες, οὔνεκα λαοῖς | βλαπτομένοις ἀγορηφί μετὰ τροπα ἔργα τελεῦσι* (χωρίο συχνὰ σχολιαζόμενο ἀπὸ ἀρχαίους καὶ νεώτερους, βλ. καὶ West *Theog.* 85-88 σ. λλ. *διακρίνοντα θέμιστας | ἰθείησι δίκῃσιν, μέγα νεῖκος, τοῦνεκα - οὔνεκα*), καὶ ἄλλα παρόμοια.

13. Ἄντισθένης Παφίου με[λοποιού]: ἡ συμπλήρωσι ἀπὸ τὸν Peek². Πβ. ἀνωτ. E1.13 (με σημ. σ. λ.). Τὸ **μελοποιός** συχνὰ σὲ ἐπιγράμματα, βλ. π. χ. Ἀνθ. Πάλ. 7. 215 κ. ἄ. Ἀνύτης *μελοποιού*, 7.414

Νοσσίδος τῆς μελοποιούσ, πβ. *ΕρΑΡ* (Cougny) 3.73.17 κέ. *Κεῖος ἐὼν
γενεῆ, μελοποιός, | ... Βακχυλίδης, κ. ἄ.*



Ε3: ΑΜΑΘΟΥΣ (ΒΡΕΤ. ΜΟΥΣΕΙΟ)

(ΦΩΤ. ΤΑΚΗ ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΥ ΑΠΟ ΝΙΣΤΡΑΟΥ, *CIS* PL. IX)

β'. ΑΝΩΝΥΜΟΙ ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΟΠΟΙΟΙ

E3

Ἐλεγειακὸ δίστιχο σὲ ἐπική διάλεκτο, γραμμμένο στὶς ἀρχές τοῦ 5ου αἰ. π.Χ. (ca. 475 B.C.: Pfohl *GrPS* 183 καὶ Nicolaou *CIS IX*: ca. 475?: Jeffery *LSAG* 358.41 καὶ *CEG*¹ 170· 5ου αἰ.: Marshall *GIBM IV2* 971, Peek *GVI* 324, Χατζηρωάννου *ΑΚΕΠ* Δβ' 80), πρὸς τιμὴν τοῦ Ἰδάγγου ἀπὸ τὴν Ἀλικαρνασσὸ πού πέθανε πολεμώντας στὴν Κύπρο καὶ θάφτηκε προφανῶς στὴν Ἀμαθούντα. Ἐκεῖ βρέθηκε τὸ 1894 ἡ ἐπιτύμβια πλάκα, μὲ τοὺς στίχους χαραγμένους σὲ 10 μικρὲς σειρές: Ἐνθάδε μο- | ἴραν ἔχων | Ἀλικαρνη- | σεὺς Ἰδά- | γυγος κει- | ται Ἀριστο- | κλέος πα- | ἴς Ἄρεος | θεράπω- | ν. Ἡ πλάκα, πού σήμερα βρῖσκεται στὸ Βρετανικὸ Μουσεῖο, ἔχει ὕψος περίπου 1.73 μ., πλάτος 38.6 ἐκ. καὶ πάχος 11-11.8 ἐκ. Μὲ ἐξαιρέση τὸ τελευταῖο γράμμα τῆς α' σειρᾶς, τοῦ ὁποῖου ὑπάρχει μόνον ἓνα μικρὸ ἀριστερὸ ἴχνος, ἡ ἐπιγραφή δὲν ἐμφανίζει προβλήματα ἀνάγνωσης καὶ κατανόησης, καθὼς μάλιστα ὅλες σχεδὸν οἱ λέξεις χωρίζονται μεταξύ τους μὲ σχετικὸ σύμβολο (:). Φωτογραφία στὴ Νικολάου ὁ. π., καὶ στὸν Jeffery *LSAG* pl. 69.41· ἀπεικόνιση ἀπὸ τοὺς MCW, *ECy* 95.1, καὶ τὸν Marshall, ὁ. π. Ἡ γραφή τῆς ἐπιτύμβιας πλάκας, παρατηρεῖ ὁ Jeffery (*LSAG* σελ. 353), εἶναι ἀνατολικὴ Ἰωνικὴ, ὄχι ἡ τοπικὴ συλλαβικὴ γραφή τῆς Κύπρου· μερικὰ γράμματα εἶναι παλαιότερα ἀπὸ ἐκεῖνα τῶν ὑπ' ἄρ. 40 καὶ 42 (ν 2, υ 3) τῆς Ἀλικαρνασοῦ, ἀλλὰ ἡ ἐπιγραφή εἶναι χαραγμένη ἀπὸ ὄχι ιδιαίτερα ἐξασκημένο χέρι, καὶ ἔτσι μπορεῖ ἴσως νὰ τοποθετηθῆ χρονικὰ κοντὰ (“beside”) στὴν ὑπ' ἄρ. 40 παρὰ πρὶν ἀπ' αὐτὴ (“c. 475?”, σημειώνει ὁ ἴδιος στὴ σελ. 358 τόσο γιὰ τὴν ὑπ' ἄρ. 40 ὅσο καὶ γιὰ τὴν ὑπ' ἄρ. 41, “c. 475-454?” γιὰ τὴν ὑπ' ἄρ. 42). Ἀναμφισβήτητα ὁμως τὸ ὄχι ιδιαίτερα ἐξασκημένο χέρι δὲν ἀποτελεῖ τεκμηρίο συγκριτικῆς χρονολόγησής ἐπιγραφῶν παρὰ μόνον ἂν αὐτὲς προέρχονται ἀπὸ τὸν ἴδιο χαρακτῆ (καὶ τότε ὀδηγοῦμαστε λογικὰ σὲ πιὸ πρόωμη καὶ ὄχι σὲ παράλληλη ἢ γειτονικὴ χρονολόγησι), ἀλλὰ δηλώνει εἴτε τὴ μὴ ὑπαρξὴ ἀκόμα «σχολῆς» στὸν τόπο ἀναγραφῆς ἢ τὴ μὴ ἐξάσκηση στὸ χρησιμοποιούμενο ἀλφάβητο, εἴτε τὴν ἀναγραφή ἀπὸ ἐρασιτέχνη γιὰ εἰδικoὺς λόγους. Ὅλα τοῦτα ὀδηγοῦν μαζί μὲ ὅσα ἀναλύονται στὴ συνέχεια στὴν Κύπρο τῶν ἀρχῶν τοῦ 5ου αἰ. π.Χ. (καὶ ὄχι στὴν Ἀλικαρνασσὸ,

ὅπως συμπεραίνουν οἱ Jeffery και Hansen, ὁ. π.). Συμπεριλάβαμε τὸ ἐπίγραμμα ἐδῶ ἀκολουθώντας τὸν γενικὸ κανόνα ποῦ ἐκθέσαμε στὰ Προλεγόμενα, χωρὶς ἀστερίσκο, ἔστω καὶ ὄχι χωρὶς ἀμφιβολίες.

1-2. Ἐνθάδε... κείται: στήν ἀρχὴ τῶν στ. 1 καὶ 2 ἀντίστοιχα, πβ. CEG¹ 126.1-2 Ἐνθάδε... | κείτ' ..., 171. 1-3 Ἐνθάδ'... | ... | κεί[μ]αι, 172. 1-2 [Ἐνθάδ' Ἀ]ραξάνδ[ρ]ο Δεινῆ[ς] δ[ιο]κμιώτατος ἀστῶγ | κει- (ῖ)[τ]αι ἀμώμητος τέρμα λα[χ]ῶν θανάτο (πβ. GG 55, βλ. καὶ Σιαδαῖ Ἐπί Τύμβῳ 67 κέ.), καὶ κατωτ. E6.1 [Ἐ]νθάδ' ἐγὼ κείμαι καὶ E4.1 Ἰ[ν]θάδ' ἐγὼν κείμαι (στήν ἀρχὴ τοῦ ἐπιγρ.). Ἡ φράση ἐνθάδε κείται (καὶ ἐ. κείμαι) ἐμφανίζεται συχνότατα σὲ ἐπιτύμβια ἐπιγρ. σὲ διάφορες θέσεις τοῦ στίχου ἢ τοῦ ἐλεγειακοῦ διστίχου (βλ. π. χ. Peek, GVI 320 κέ. [4. Τυρῆς: ἐνθάδε κείται (κείμαι) ὁ δεῖνα] καὶ Ἀνθ. Παλ. βιβλ. 7ο, π. χ. 7.747.1-2 Ἰουλιανός... ἐνθάδε κείται, | ἀμφότερον βασιλεύς τ' ἀγαθὸς κρατερός τ' αἰχμητής, κ. τ. τ.). Ἡ χρῆση τοῦ ἐνθάδε, χωρὶς νὰ ὑπάρχει κινήσεως σημαντικὸ ρῆμα, μὲ τὴ σημι. τοῦ ἐνταῦθα ἢ ἐνθα ἢ τῆδε (πβ. π. χ. GG 241.1 Ἐνθα Γεωργὸν ἔθηκας καὶ Ἀνθ. Παλ. 7.249.1-2 ΣΙΜΩΝΙΔΟΥ τῆδε | κείμεθα), εἶναι καὶ πρῶμη καὶ συχνή (βλ. καὶ σημι. Hansen στὸ CEG¹ 76, ὅπου κι ἄλλες παραπομπές καὶ σχετικὴ βιβλιογραφία, καὶ EKvE 5.2β').

1. μοῖραν ἔχων: παλαιὰ τυπικὴ φράση, μὲ ποικίλες παραλλαγές καὶ σὲ διάφορες περιπτώσεις, π. χ. Ἄλκ. ἀπόσπ. 130.17 L. – P. ὁ τάλαις ἔγω | ζῶω μοῖραν ἔχων ἀγοροῖοτίκαν, ἀναθηματικὸ ἐπίγρ. 3.32.3-4 Cougny (EGr 752, CEG¹ 272) φιλοξενίης ἀρετῆς τε | πάσης μοῖραν ἔχων τήνδε πόλιν νέμεται, ἐπιτύμβιο ἐπίγρ. 86.1-2 C. Εὐμῆλος | νέρθ' ὑπ' ἐμοὶ κείται, μοῖραν ἔχων θανάτον, ἐπιδεικτικὸ ἐπίγρ. Ἀνθ. Παλ. 9.19.9-10 ἴσαν μοῖραν ἔχων Ἡρακλέϊ· καὶ γὰρ ἐκεῖνος | τόσσ' ἀνύσας δούλαν ζευγυλαν ἐφηροῦσατο· πβ. Π 68 χῶρης ὀλίγην ἔτι μοῖραν ἔχοντες, δ 97 τριτάτων περ ἔχων ἐν δώμασι μοῖραν, Σόλ. ἀπόσπ. 27.18 W. οὐκ ἂν ἄωρος ἐὼν μοῖραν ἔχει θανάτον, Εὐρ. Βάκχ. 302 Ἄρεώς τε μοῖραν μεταλαβὼν ἔχει τινά, ἐπιτύμβιο ἐπίγρ. (Ποσειδίππου ἢ Καλλιμάχου) Ἀνθ. Παλ. 7.170.4 ζῶῃς εἴ τινα μοῖραν ἔχει, κ. τ. τ.· πβ. ἐπίσης καὶ ἀνωτ. 5Y1.269 μοῖρα παρεστήκη θανάτω με σημι. σ. λ., βλ. καὶ ἀνωτ. 3F6.2 σ. λ. αἶσα καὶ κατωτ. E24.6 Μοῖρα μ' ... ζῶῃς νόσφισεν, E26.2 οἰκτροτάταν μοῖραν ἐνεγκάμενο[ς], E27.1 πρὸ μοῖρας, E31.4 τῶ]μ Μοιρῶν ἐξετέλεσσα μίτον, E38.1 μοιρίδιον τέλος ἦγέ σε γῆς ὑπὸ κόλπους, με σημι. σ. λλ. (καὶ E54.1 σημι. σ. λ. ὠκυμόρων). Τὸ ἐδῶ μοῖραν ἔχων σημαίνει τὴν μοῖραν θανάτου ἢ μόρον, τὴν κοινὴ σ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους

καὶ ἀναπόφευκτη (*μείρομαι*: παίρνω τὸ μερίδιό μου) *μόρος* καὶ *μοῖρα*, *μορτός* καὶ *βροτός*, ἀντίθ. *ἄμβροτος* = ἀθάνατος, Λατ. *morior* καὶ *mortalis*, Ἀγγλ. *mortal* κ. ο. κ.), ἢ γενικά τὴ μοῖρα τοῦ ἀνθρώπου (βλ. καὶ Σκιαδᾶ *Ἐπὶ Τύμβῳ* 35 κέ., 71, 85, κ. ἄ., πβ. LSG⁹ σ. λ. *μοῖρα* κυρίως III.2 “like *μόρος*” καὶ Chantraine σ. λ. *μείρομαι*). Μεταφράσαμε «μοῖρα θανάτου ἔχοντας», διερωτώμενοι μήπως ἦταν προτιμότερο τὸ «τὴ μοῖρα του ἔχοντας» ἢ «τὴ μοῖρα τέτοιαν ἔχοντας» (πβ. *ΑΚΕΠ* Δά’ 80 «τὸ ’φερ’ ἢ μοῖρα του... νὰ...»), ἢ ἀκόμα «μοῖραν ἀνθρώπου ἔχοντας». Ἦθελε ἄραγε ὁ ποιητὴς νὰ μετριάσει τὸν πόνο γιὰ τὸν θάνατο τοῦ πολεμιστῆ μιλώντας γιὰ τὴν κοινὴ καὶ ἀναπόφευκτη μοῖρα τοῦ ἀνθρώπου, ἢ νὰ ἐξυμνήσει μήπως τὴν ἐπιλογή τοῦ Ἰδάγγου νὰ ῥθει νὰ πολεμήσει στὴν Κύπρο καὶ νὰ πέσει μαχόμενος;

Ἄλικαρνησοὺς Ἰδάγγος: Θεωρεῖται ἀπὸ τὴ Νικολάου ὡς ἕνας ἀπὸ τοὺς Ἴωνες πολεμιστὲς ποὺ ἀνταποκρίθηκαν στὴν ἔκκληση τοῦ Ὀνησίλου γιὰ βοήθεια, ὅταν πολιορκώντας τὴν Ἀμαθοῦντα περὶ τὸ 498/7 π.Χ. πληροφορηθῆκε τὴν ἄφιξη Περσικοῦ στόλου στὴν Κύπρο (Νικολάου *CIS* pl. IX σημ.: “Idagygus may have been one of the Ionians...”, πβ. ὅμως Χατζηγιωάννου, *ΑΚΕΠ* Δβ’ 80: “Φαίνεται πὼς ὁ Ἰδάγγος ἀπὸ τὴν Ἀλικαρνασσὸν βρέθηκε στὴν Ἀμαθοῦντα σὰν μισθοφόρος «Ἄρεος θεράπων» καὶ πέθανε ἐκεῖ”). Τὰ σχετικὰ μὲ τὴν Κυπριακὴ ἐξέγερση κατὰ τῶν Περσῶν ὑπὸ τὸν Ὀνήσιλο περιγράφει ἀναλυτικὰ ὁ Ἡρόδοτος, 5.104-15 (βλ. κυρίως 104.1 *Κύπριοι δὲ ἐθέλονταί σφι πάντες προσεγένοντο πλὴν Ἀμαθουσίῳ* καὶ 108.1-2 *πολιορκέοντι τῷ Σαλαμινίῳ Ὀνησίῳ Ἀμαθουσίους ἐξαγγέλλεται νηυσὶ στρατιὴν πολλὴν ἄγοντα Περσικὴν Ἀρτύβιον ἄνδρα Πέρσην προσδόκιμον ἐς τὴν Κύπρον εἶναι. πυθόμενος δὲ ταῦτα ὁ Ὀνήσιλος κήρυκας διέπεμπε ἐς τὴν Ἰωνίην ἐπικαλούμενός σφεας. Ἴωνες δὲ οὐκ ἐς μακρὴν βουλευσάμενοι ἤκον πολλῷ στόλῳ*). Στὴν ἄτυχη γιὰ τὴν Κύπρο καὶ τὴν Ἰωνία σύγκρουση, ποὺ ἐπακολούθησε, πολλοὶ Ἕλληνες τῆς Κύπρου καὶ τῆς Ἰωνίας πρέπει νὰ ἔπασαν ἥρωικά μαχόμενοι ἀπέναντι σὲ ὑπέρτερες ἐχθρικές δυνάμεις (ὁ. π. 113): πολλοὶ ὅμως πρέπει νὰ ἔπασαν καὶ κατὰ τὴν πολιορκία τῆς Ἀμαθοῦντας ἀπὸ τὸν Ὀνήσιλο, ἀνάμεσα στοὺς ὁποίους καὶ ὁ Ἄλικαρνησοὺς Ἰδάγγος, ὡς μισθοφόρος τῶν Ἀμαθούσιων κατὰ πάσαν πιθανότητα. Τὸ ὄνομά του κατὰ τὸ β’ τοῦλάχιστο συνθετικὸ δὲν εἶναι Ἑλληνικὸ (ἐνῶ πλήρως Ἑλληνικὸ εἶναι τὸ ὄνομα τοῦ πατέρα του, βλ. κατωτ. στ. 2 σ. λ. Ἀριστοκλέος παῖς). Τὸ γνωστὸ Λυδ. ὄνομα *Γύγης* (βλ. Ἡρόδ. 1.18 κέ. [πβ. Ἀρχιλ. 19 W.=22 D., βλ. σημ. Παπαδημητρίου στὸ χωρίο], 3.122 κ. ἄ., περισσότερα στὴ *RE* σ. λ.) ἔρχεται στὸν νοῦ· ὁ Heubeck *Lydiaka* 62 κέ. συζητᾷ τὴ σύνδεσή του μὲ τὴ *γλώσσα* τοῦ Ἡου-

χίου γυγαί· πάπποι καὶ μετὴν τῆν Γυγαίην λίμνην τῆς Λυδίας, ἣ ὅποια ἀναφέρεται καὶ ἀπὸ τὸν Ὅμηρον (B 865 *Μῆροσιν αὖ Μέσθλησ τε καὶ Ἄντιφοσ ἠγησάσθην, | νῆε Ταλαμῆνεοσ, τὼν Γυγαίῃ τέκε λίμνη, | οἶ καὶ Μῆρονασ ἠῆρον ὑπὸ Τρωῶλφ γεγαῶτασ, καὶ Y 390-2 γενεῆ δέ τοί ἐστ' ἐπὶ λίμνη | Γυγαίῃ, ὅθι τοι τέμενοσ πατρῴϊόν ἐστιν, | Ὑλλω ἐπ' ἰχθυόεντι καὶ Ἐρωφ δινήεντι*: βλ. *Comm. Il.* στὰ χωρία)· ἡ ρίζα (βλ. Chantraine σ. λ. *γυγαί*) φαίνεται νὰ συνδέεται μετὴν τῆν σημασίᾳ τοῦ «μεγάλου πατέρα» (ἐνῶ τὸ ὄνομα τοῦ ἔνυδρου πτηνοῦ *γύγης* φαίνεται νὰ ὀφείλεται στὴν κραυγὴ του: “Repose probablement sur une onomatopée d’après le cri de l’animal” κατὰ τὸν Chantraine σ. λ., πβ. ὁμοσ Hofmann – Παπαν. σ. λ.: «ἴσωσ συγγ. τῶν λιθ. *quzūtys*=πελαργόσ»). Τὸ α' συνθ. τοῦ ὀνόμ. *Ἰδά-γυγοσ*, ἀφ' ἑτέρου, φαίνεται νὰ φέρνει στὸν νοῦ τὸ ὄνομα τοῦ *Ἰδα* ἢ *Εἶδα* (βλ. ἀνωτ. 3F10 καὶ 11a μετὴν σημ. στὰ χωρία), ἀδελφοῦ τοῦ *Λυγκέωσ* καὶ υἱοῦ τοῦ *Ἀφαρέωσ*, πού φαίνεται νὰ σχετίζεται μετὰ τὰ *ιδεῖν* – *οἶδα* (καὶ *ιδανόσ*, *ιδανό-χροσ*, *ιδανικόσ*, βλ. Chantraine σ. λ. *ιδεῖν* καὶ σ. λ. *οἶδα*, πβ. Hofmann – Παπαν. σ. λλ.), ἀλλὰ δὲν ἀποκλείεται νὰ ἔχει σχέση μετὴν τὸν τοπωνύμιο *Ἰδη* (βλ. ἀνωτ. 3F5.7 καὶ 5Y1.54 μετὴν σημ. στοῦσ στ.), πού θεωρεῖται συνήθωσ ὡσ ἰθαγενὲσ προελληνικό ὄνομα (βλ. Chantraine σ. λ. *ἰδη*, Δωρ. *ἰδᾶ*, “fois, forêt”: «δάσοσ, ἄλοσ, ξυλεία κατάλληλοσ πρὸσ ναυπήγησιν πλοίων» κατὰ τοῦσ Hofmann – Παπαν. σ. λ. *ἰδη*, πού προσθέτουσ ὁμοσ ὅτι «ἴσωσ δάνειον ἐκ τῆσ Μικρασιατ., πβ. *καρ. Ἰδυμα*»· ἄσ προσεχθῆ ὁμοσ ἡ προσωδία τοῦ *Ἰδά-γυγοσ* (υ|–υ, ἐνῶ στὸν Ὅμηρον *Ἰδη, Ἰδασ, Ἰδαῖοσ, Ἰδομενεύσ* ἔχουσ κατὰ κανόνα τὸ ἀρχικό *ι* μακρό), γεγονόσ πού πιθανῶσ ὀδηγεῖ σὲ ἄμεση ἔτυμ. σχέση μετὰ τὰ *ιδ-εῖν*, *ιδανόσ* κ. λπ. (ἀρχ. *ι* βραχύ). Οὔτωσ ἢ ἄλλωσ, εἶναι ἀναντίρρητη ἡ Ἑλληνική καταγωγή τοῦ *Ἰδάγυγο* ἀπὸ τὴν πλευρὰ τοῦλάχιστο τοῦ πατέρα του, ἐνῶ οἱ πιθανὲσ Λυδικὲσ ρίζεσ του (πβ. τὰ σχετικὰ μετὴν τὸν πατέρα τοῦ Ἡροδότου Λύξη) ὀφείλουσ στὴ μητέρα του ἢ μᾶλλον σὲ πιδ μακρονὸ πρόγονό του, χωρὶσ νὰ ἀποκλείεται καὶ ἡ πιθανότητα νὰ μὴν ὀφείλει τὸ ὄνομά του σὲ Λυδικὴ καταγωγή, καθὼσ αὐτὸ καὶ σὴνθεσ εἶναι στὴν πατρίδα του (βλ. π. χ. *SIG XIX* ἀρ. 11.47, κ. ἀ.) καὶ Ἑλληνοφανέσ (πβ. π. χ. *Ἡούχ.* σ. λ. *ιδανόν*· εὐειδέσ κ. λπ., καὶ σ. λλ. *ιδάλμιον, ἰδαλίσ, ἰδανή*, ἀλλὰ καὶ *ἰδασ*· πάντα τὰ ὑψηλά, † *γυγαίῃ νύξ*· ἢ *σκοτεινή*, κ. λπ.). Βλ. καὶ Zgusta, *KPN* § 451.4 σ. λ. *Ιδαγυγοσ* (m).

2. Ἀριστοκλέοσ παῖσ: τὸ πατρώνυμο τοῦ νεκροῦ εἶναι καθαρὰ Ἑλληνικό ὄνομα, μετὰ τὰ δύο του συνθετικὰ πολὺ εὐχρηστα σὲ ὀλόκληρεσ σειρεὲσ ὀνομάτων, ὅπωσ *Ἀριστο-κρέτησ* (βλ. *κατωτ. E7*) καὶ *Ἀριστο-κράτησ* (E10, ἀλλοῦ *Ἀριστόδημοσ, Ἀρισταγόρασ, Ἀριστομένησ*

κ. λπ.), Ἄνδρο-κλής (E15) καὶ Νικο-κλής (E13 καὶ E59, ἄλλοῦ Ἄγαθοκλῆς, Θεμιστοκλῆς, Περικλῆς, Πάτρο-κλος καὶ Κλεο-πάτρα κ. λπ.). Τὸ Ἀριστοκλῆς καὶ Ἀριστοκλῆς ἀπαντᾷ σὲ πάμπολλες ἐπιγραφὰς ἀπὸ τὴν Κύπρο καὶ ἄλλοῦ (βλ. *LGPN*¹ σ. λ.). Τὸ ἐδῶ Ἀριστοκλέος εἶναι μετρικὰ πεντασύλλαβο (ἐνῶ ὁ Hansen, *CEG*¹ 170.2, σημειώνει τὸ σύμβολο τῆς συνίτησης τῶν δύο ἐπάλληλων φωνηέντων τοῦ -κλέος): *κείται Ἀ|ριστοκλέ|ος* || *παῖς Ἄρε|ος θερά|πων*, δηλ. –υ (αι πρὸ Ἄ- βραχυνόμενο, κατὰ τὸν γνωστὸ κανόνα τῆς ἐπικῆς βραχύνσης, στὰ Λατ. *conperitio epica*), –υ, – || –υ, –υ, – (ἡ συλλαβὴ πρὸ τοῦ συμπλέγματος κλ μένει βραχύχρονη: *conperitio Attica*). Τὸ *παῖς*, πού νοηματικὰ ἀνήκει στὸ ἀΐήμεπές, μετρικὰ συνδέεται μὲ τὸ Ἄρεος θεράπων, πράγμα πού μπορεῖ νὰ δηλώνει μετρικὴ ἀδυναμία, ἴσως ὅμως καὶ πρόθεση τοῦ ποιητῆ νὰ συνδέσει τὸ *παῖς* καὶ μὲ τὸ Ἄρεος θεράπων, δίνοντας ἔτσι ἔμφαση σ’ αὐτὸ καὶ σημαίνοντας τὴν ἡλικία τοῦ νεκροῦ πολεμιστῆ (βλ. καὶ ἐπόμενα). Γιά τοὺς λόγους αὐτούς, καὶ καθὼς τὸ Ἀριστοκλέος προσδιορίζει τὸ *παῖς* πού συναποτελεῖ μὲ τὸ Ἄρεος θεράπων παρὰθεση στὸ Ἄ. Ἰδάγγος, δὲν στίξαμε μὲ κόμμα μετὰ τὸ *παῖς*, ὅπως ὄλοι οἱ προηγούμενοι ἐκδότες. Πβ. καὶ κείμενο ἐπιγραφῆς: Ἀριστοκλέος: παῖς: (ἀλλὰ) Ἄρεος θεράπων.

Ἄρεος θεράπων: τοῦ Ἄρη σύντροφος, δηλ. πολεμιστῆς τρανός. Ὁ Ἄρης, ὡς γνωστὸ, εἶναι ὁ θεὸς τῆς ἄλογης μανίας τοῦ πολέμου (ἐνῶ ἡ Ἀθηνᾶ συνδυάζει τὴν πολεμικὴ ἀρετὴ μὲ τὴ σοφία καὶ τὰ λαμπρὰ ἔργα, πβ. ἀνωτ. 5Y1.8-15 μὲ σημ. καὶ κατωτ. E32.1 καὶ E57.2 μὲ τίς σχετικὲς σημ.). Παιδιά του εἶναι ὁ Δεῖμος καὶ ὁ Φόβος (ἀπὸ τὰ *δεῖδω*, *δέδοικα* = φοβοῦμαι καὶ *φέβομαι* = τρέπομαι σὲ φυγῆ, ἀργότερα φοβοῦμαι), ἀδελφὴ καὶ σύντροφος στὴ μάχη ἡ Ἔρις (βλ. χαρακτηριστικὰ Δ 439-41 *ᾧρσε τοὺς μὲν Ἄρης, τοὺς δὲ γλανκῶπις Ἀθήνη | Δεῖμός τ’ ἠδὲ Φόβος καὶ Ἔρις ἄμοτον μεμανῖα, | Ἄρεος ἀνδραφόνοιο κασιγνήτη ἑτάρη τε*), σύντροφός του στὴ μάχη καὶ ἡ Ἐνώ, ἐνῶ μὲ τὴν πάροδο τοῦ χρόνου συγχωνεύεται καὶ ταυτίζεται μαζί του καὶ ὁ ἀρχικὰ ἀνεξάρτητος πολεμικὸς θεὸς Ἐνάλιος (βλ. συνοπτικὰ Chantraine σ. λ. Ἄρης, ἔρις, Ἐνάλιος μὲ ἐτυμ. παρατηρήσεις καὶ βιβλιογραφία, *OCD* σ. λ. Ἄρης καὶ Ἑλλ. Μυθ. 2.177-79 κ. ἄ., γιά περισσότερα Roscher *Lex. Myth.* καὶ *RE* σ. λ.). Ὁ ὄρος **θεράπων** σημαίνει ἀρχικὰ ὄ,τι καὶ τὰ *ὀπάων* καὶ *ἐταῖρος*, σύντροφος ἢ ἀκόλουθος θεοῦ ἢ ἥρωος κατώτερος στὴ φήμη ἢ στὴν τάξη (ἀλλ’ ὄχι δούλος ἢ ὑπρέτης, σημασία πού προσλαμβάνει ἀργότερα στὴν Ἰωνία καὶ στὴν Ἀττικὴ), λάτρης θεοῦ ἢ πιστός, ἄλλως *θεραπευτής* (βλ. *LSJ*⁹ καὶ Chantraine σ. λ.): στὸν Ὅμηρο π. χ. *θεράποντες* τοῦ Ἀχιλλῆα χαρακτηρίζονται ὁ Πάτροκλος, ὁ Αὐτομέδων καὶ ὁ Ἄλκιμος (Π 653 *ἠὺς θεράπων Πηληϊάδεω Ἀχιλλῆος* καὶ Ρ 151-2 *Πάτρο-*

κλον... |...θεράποντ' Ἀχιλῆος, Ω 572-5 Πηλεΐδης... | οὐκ οἶος, ἅμα τῷ γε δύω θεράποντες ἔποντο, ἥρως Ἀντομέδων ἤδ' Ἄλκιμος, οὓς ῥα μάλιστα | τί' Ἀχιλεὺς ἐτάρων μετὰ Πάτροκλόν γε θανόντα, κ. τ. τ., με παράλληλη χρήση τοῦ θεράπων και τοῦ ἐταῖρος για τὴν ἴδια σχέση), ὁ Μηριόνης θεράπων ἀγαπήνορος Ἰδομενῆος (Ψ 113 κ. ἄ.), ὁ Θρασύμηλος θεράπων Σαρπηδόνας, κ. ο. κ., ἐνῶ ὁ Πελλίος και ὁ Νηλεὺς κρατερῶ θεράποντε Διὸς μεγάλοιο γενέσθην (λ 255) και θεράποντες Ἄρηος πολλοὶ (B 110 κ. ἄ. Δαναοὶ θ. Ἄ., Θ 79 Αἰάντες και K 228 Αἰάντε... θ. Ἄ., T 47-8 Ἄρεος θεράποντε | Τυδεΐδης τε μενεπτόλεμος και διὸς Ὀδυσσεύς). Ὁ συνδυασμὸς Ἄρεος θεράπων δὲν ἀπαντᾷ ἀλλοῦ στήν ὀνομαστική· ἀλλὰ: T 47 Ἄρεος θεράποντε (στὸν Ὀμηρο ὁ τύπος Ἄρεος στοὺς Δ 441 και στοὺς θ 267 ἐπίσης) και Ὁρφ. Ἀργ. 1074 Ἄρεος πιστοὺς θεράποντας, στοὺς τέλος στ. ὅπως ἐδῶ (πβ. Πλουτ. Ἡθικ. 789 c τοὺς γὰρ Ἄρεος θεράποντας ἥβαν πρόπει και ἀκμάζειν, μεταγεν. Ἄρεος θεραπευτήν, κ. τ. τ.). Σὲ ἐπιγράμματα ἀλλοῦ ἀπαντᾷ ὁ Ὀμηρικὸς λογοτύπος θεράποντες Ἄρηος (Ἀνθ. Παλ. 9.382.1, EpAP 1.286.25 κ. ἄ.), πβ. GG (Peek) 173.9 ὅτ' Ἄρεος ἔργα ἐπονείτο και Ἀνθ. Παλ. 7.291.2 πόλεμον λαῶν θοῦρος Ἄρης ἐφέπει (τὸ ἀποδιδόμενο στὸν Σμυωνίδη τὸν Κεῖο ὀνομαστοὺ και πολυσυζητημένο ἐπίγραμμα εἰς τοὺς μετὰ Κίμωνος στρατευσαμένους ἐν Κύπρῳ Ἀθηναίους, ὅτε τὰς ρ' ναῦς τῶν Φοινίκων ἔλαβεν τὸ 450/49 π.Χ., για τὸ ὁποῖο βλ. FGtE ἀρ. XLV: σημ. στὶς σσ. 266-68 με πλούσια βιβλιογραφία· για τὶς σχέσεις τῆς Κύπρου με τὸν λοιπὸ Ἑλληνικὸ κόσμο ὅπως ἐμφαίνονται στα Κυπριακὰ ἐπιγράμματα βλ. και ἀνωτ. E1 και 2 και κατωτ. E4, 9, 10, 11, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 25, 32, 54-58, 62, 63, 64, 68, πβ. και AKvΓ1β' 125 κέ., με σημ.)· βλ. ἐπίσης τὴν περίφημη ἐπιτύμβια στήλη τῶν μέσων τοῦ 5ου αἰ. π.Χ. με τὴ μορφή πολεμιστῆ και τὴν ἐπιγραφή ΔΙΟΝΥΣΙΟ(Υ) ΚΑΡΔΙΑΝΟ(Υ), ἀπὸ τὴν Καρδία τῆς Θράκης, ποὺ ἐπεσε στήν Κύπρο πολεμώντας σὲ κάποιαν ἀπὸ τὶς πολλὰς ἐκστρατεῖες για τὴν ἀπελευθέρωση τῆς νήσου ἀπὸ τὸν Περσικὸ ζυγὸ (βλ. Karageorghis, GYM σελ. 94 ἀρ. 91, κ. ἄ.). Βλ. και κατωτ. E21, σημ. στοὺς στ. 1-2, με βιβλιογραφία.

Μὲ τὴν ἐδῶ φράση Ἄρεος θεράπων στοὺς τέλος τοῦ ἐπιγράμματος (και συνολικά τὸ β' ἡμεπὲς παῖς Ἄρεος θεράπων τοῦ στ., βλ. και ἀνωτ.) ὁ ἄγνωτος ποιητῆς φαίνεται νὰ δίνει ἔμμεσα και τὸν λόγο τοῦ θανάτου, ὁ ὁποῖος ἀλλοῦ δηλώνεται σαφέστερα (βλ. π. χ. CEG¹ 27.2 *hón pot' ἐνὶ προμάχοις ὄλεσε θῶρος Ἄρες*, 145.1 *χαροπὸς τόνδ' ὄλεσεν Ἄρες* (2-3 *βαρνώμενον παρὰ ναυσίν...*) | *πολλὸν ἀριστεύ-(φ)οντα*), CEG² 488.4 *ὄλεσε θοῦρος Ἄρ(ης)*, κ. ἄ., πβ. κατωτ. E14 *ἀκμαίαν δ' ὄλεσα[ς ἠ]λικία[ν]*· βλ. ἐπίσης GEG¹ 13.3 και 136.3 *ἐν πολέμοι[= -ωι] φθίμενον νεαρὰν ἠέβεν[-αν 136.3, = ἤβην ἢ -αν] ὄλεσαντα*, κ. τ. τ.). Ἡ περίπτωση νὰ ἔμεινε ὁ Ἰδάγγος στήν Ἄμα-

θούντα και να πέθανε εκεί αργότερα από φυσιολογικό θάνατο, είναι δυνατή θεωρητικά ἀλλ' ἀπίθανη ἐδῶ· τὸ ἐπίγραμμα, μὲ τὴ χαρακτηριστική βραχυλογία καὶ τὰ τυπικὰ ἐν γένει χαρακτηριστικὰ τοῦ πρώιμου ἥρωϊκοῦ ἐπιγράμματος, δὲν φαίνεται νὰ ἐπιτρέπει ἄλλην ἐρμηνεία ἀπὸ τὸν ἥρωϊκὸ θάνατο στὸν πόλεμο. Καθὼς ὅμως ὁ Ὀνήσιλος δὲν ἐπιτυγχάνει νὰ ἐκπολιορκήσῃ τὴν Ἀμαθούντα καὶ ἡ κατὰ ξηρὰν σύγκρουση Περσῶν καὶ Κυπρίων γίνεται ἔξω ἀπὸ τὴ Σαλαμίνα (οἱ δὲ Ἴωνες ἐπιλέγουν νὰ ἀντιμετωπίσουν κατὰ θάλασσαν τὸν ἐχθρὸν στόλο, καὶ τὸν κατανικῶν), καὶ καθὼς ἡ ἐπιτύμβια στήλη τοῦ Ἰδάγγου βρέθηκε στὴν Ἀμαθούντα, εὐλόγα μοροῦμε νὰ ὑποθέσουμε ὅτι ὁ Ἀλικαρνασσεὺς Ἄρεος θεράπων ἔπεσε μαχόμενος ὡς μισθοφόρος τῶν Ἀμαθουσιῶν κατὰ τὴν πολιορκία τῆς πόλεως ἀπὸ τὸν Ὀνήσιλο, καὶ θάφτηκε ἀπὸ τοὺς Ἀμαθουσίους μὲ τιμῆς. Ὑπαρκτὴ εἶναι ἡ πιθανότητα νὰ στήθηκε ἡ στήλη αργότερα ἀπὸ συγγενεῖς τοῦ Ἰδάγγου, πού ἔρχονται μετὰ τὰ γεγονότα στὴν Κύπρο (πβ. κατωτ. E23 μὲ σημ.). Σὲ κάθε περίπτωση, τὸ ἐπιτύμβιο ἐπίγραμμα ἦταν εὐλόγο νὰ συντεθῇ στὴ διάλεκτο τοῦ Ἴωνα πολεμιστῆ καὶ νὰ χαραχθῇ στὸ Ἑλληνικὸ ἀλφάβητο.

E4

Ἐπίγραμμα ἐπιτύμβιο σὲ δακτυλικὸ ἑξάμετρο (ἓνας πλήρης στίχος, κι ἓνας δευτερός ἡμιτελής· μέτροι τὴν κατὰ τρίτο τροχαῖο τομή). Ὅπως σημειώνει ὁ πρώτος ἐκδότης Κ. Σ. Πιτάκης τὸ 1855: «Ἐπὶ πλακὸς τριγώνου λίθου πωρίνου. Εὗρέθη τὸ 1854 εἰς τὴν νῆσον Αἴγιναν. Ἐπὶ τοῦ πλατυτέρου μέρους τῆς πλακὸς εἰσὶν αἱ πρὸς ἀριστερὰ τρεῖς γραμμαὶ, ἐπὶ δὲ τοῦ κατὰ μήκους μέρους αὐτῆς αἱ ἕτεροι τρεῖς.» Ἐλαβον αὐτῆς δύο ἀντίγραφα, τὸ μὲν ἐν ἑκ τοῦ Σπυρίδωνος Λογιωτατίδου, τὸ δ' ἕτερον ἐκ τοῦ Κ. Δημ. Κεντιστοῦ. (...) Τοιοῦτου σχήματος ἐπιγραφή εἶναι καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. 55 τῆς συλλογῆς τοῦ Βοϊκίου, εὗρεθεῖσα εἰς τὰς Ἀμύκλας, καὶ δημοσιευθεῖσα ὑπὸ τοῦ Φορμόντου». Κατὰ τὸ ἐδῶ σὲ κεφαλαιογράμματι γραφῆ ἀπόγραφο (βλ. ἐπίσης Röhl *IGrA* 362 καὶ *IG* IV 49), ἡ ἐπιγραφή ἔχει ὡς ἑξῆς:

Α	Τ	Ο	Δ	Ε	Σ	Α	Μ	Α	Τ	Ο	Κ	Υ	Π	Ρ	Ι	Ο
Τ	Μ	Ι	Μ	Ο	Δ	Ι	Ο	Τ								
Υ	Κ	Ι	Α													
Γ	Λ	Ε	Υ	Κ	Ι	Α										
Τ	Ο	Σ	Α	Λ												
Ι	Μ	Ο	Σ	Μ												

Χρονολογείται στον 5ον αἰ. π.Χ. ἀπὸ τοὺς Peek (“V. Jh.”), Χατζηιωάννου («Εἶναι τοῦ 5 αἰ. π.Χ.»), Hansen (“saec. V?”), στὸν 4ον αἰ. π.Χ. ἀπὸ τὸν Kaibel (“IV saec.”), καὶ ἀπὸ τοὺς Friedländer – Hoffleit πρὶν ἀπὸ τοὺς Περσικοὺς πολέμους (βλ. τίτλο βιβλίου). Κατὰ τὸν Χατζηιωάννου (Δβ’ 79), «Τὸ ἐπίγραμμα εἶναι στὴν Κυπριακὴ διάλεκτο κι’ ἐπομένως ὁ ποιητὴς του εἶναι ἀσφαλῶς Κύπριος», ἀποψη πὺ μπορεῖ νὰ υἱοθετηθῆ, μὲ πολλὰς ὅμως ἐπιφυλάξεις (πβ. π. χ. τὸ περίπου σύγχρονο ἐπίγραμμα CEG¹ 129, ἀπὸ τὴν Αἴγινα ἐπίσης, κ. ἄ.). Οὕτως ἢ ἄλλως ἐνισχύεται ἡ εἰκόνα στενῶν σχέσεων τῆς Κυπριακῆς Σαλαμίνας μὲ τὴν Ἀθήνα (καὶ τὸν λοιπὸ Ἑλληνικὸ κόσμον, γενικά), γὰρ τὴν ὁποία βλ. καὶ ἀνωτ. E1 μὲ σημ. (κυρίως d-e), E2, E3 μὲ σημ. στὸν στ. 2 σ. λ. Ἔρως θεράπων (μὲ παραπομπές).

Υἱοθετώντας τὴ γραφὴ τὸ (ἀντὶ τῶ, μετὰ τὸ σᾶμα: βλ. κατωτ.) δὲν ὑπάρχει σημαντικὸ μετρικὸ πρόβλημα, καθὼς τὸ *Κυπρίω μπορεῖ νὰ διαβασθῆ ὡς δισύλλαβο* (– –, μὲ συνίζηση τοῦ -ίω, καὶ τῆ συλλ. Κυχωρίς correptionem Atticam) καὶ τὸ -ε τοῦ με νὰ θεωρηθῆ ὡς ἐκθλιβόμενον (ὅπως σὲ πολλὰ ἄλλα ἐπίγραμματα: βλ. κατωτ. E15.2, E27.3, E59.4, πβ. E7.1 κ. ἄ., περισσότερα βλ. στίς *EκVε* 2.10β’ μὲ πίν.).

1. Γλευκίτα: «Τὸ ὄνομα *Γλευκίτας* ἢ *Λευκίτας* (ἀν ὑπολάβωμεν τὸ πρῶτον γράμμα δίγαμμα) πρῶτον ἐνταῦθα εὑρηται», σημειώνει ὁ Πιπτάκης στὰ σχολία του· καὶ συμπληρώνει: «Ἐκ τοῦ ἐπομένου μέρους τῆς ἐπιγραφῆς μανθάνομεν, ὅτι ὁ Γλευκίτας οὗτος ἦν ἐκ τῆς ἐν Κύπρῳ Σαλαμίνας· ἴσως συγγενῆς τοῦ Διοτίμου, ὃς ἐπέθηκεν ἐπὶ τοῦ τάφου αὐτοῦ τὸν λίθον μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς αὐτοῦ». Τὸ ὄνομα *Γλευκίτας* δὲν ἀπαντᾷ οὔτε σὲ μεταγεν. κείμενα. Γιὰ τὸ -α τῆς γεν. βλ. κατωτ. E14.4 *Κινύ]ρα* (μὲ σημ.).

τόδε σᾶμα: ἡ φράση ἀπαντᾷ συχνὰ σὲ ἐπιτύμβιες ἐπιγραφές (*τόδε σᾶμα* ἢ *τόδε σῆμα*), σὲ διάφορες θέσεις τοῦ στίχου: βλ. π. χ. κατωτ. E26.1 *Τύμβε, τίνος τόδε σῆμα;* καὶ E42.1 *Εὐδοκίης τόδε σῆμα* (ἡ φράση στὴν ἴδια μὲ τὴν ἐδῶ θέσιν τοῦ στ. καὶ στίς δύο περιπτώσεις), πβ. E60.2 *σῆμ[α?]*, E63.1 *ὑπὸ σ]άματι τῶιδε τ[έθαπται] | καὶ E62.5 π[α]ρὰ κλυτὸν εἶσατο σῆμα* (βλ. καὶ *GVI* 75 κέ. καὶ *EκVε* 5.2α’). Ὁ ὄρος **σῆμα** / **σᾶμα**, Κυπρ. καὶ **σᾶμαν** *ICS* 338 (ἀπὸ τὴν ἴδια ρίζα μὲ τὰ *σημαίνω*, *σημεῖον*, *σημάδιον* καὶ *σημάτιον*, *σημαία*, κ. λπ., ἀβέβαιης ἐτυμ. κατὰ τὸν Chantraine, πβ. ὅμως Hofmann – Παπαν.) ἀπαντᾷ ἤδη στὸν Ὅμηρον (συχνά), ὅπως καὶ οἱ ὄροι **μνήμα** (*Ψ* 619 *Πατρόκλοιό τάφου μνήμ’ ἔμμεναι*, κ. ἄ.), **τάφος** (*Ψ* 29 κ. ἄ.), **τύμβος** (*B* 604 κ. ἄ.), καὶ **στήλη** (*Λ* 371 *στήλη κεκλιμένος ἀνδροκλήτω ἐπὶ τύμβω*, *P* 434 *στήλη μένει ἔμπεδον, ἢ τ’ ἐπὶ τύμβω | ἀνέρος ἐστήκη τεθνη-*

ότος ἢ ἐ γυναικός, Π 457 καὶ 675 τύμβω τε στήλη τε, κ. ἄ.), ἀργότερα καὶ **μνημεῖον**. Γιὰ τοὺς ὄρους βλ. Σκιαδᾶ Ἐπι Τύμβω 1 κέ. (κυρίως 1 σμμ. 1, με βιβλιογραφία), καὶ LSJ⁹ σ. λλ. Ἄναμφίβολα, ὁ ὄρος *τάφος* (ρ. *θάπτω*, καὶ *ταφή*, *ἐντάφιος*, *ἐπιτάφιος* κ. ἄ., συγγ. *τάφρος*, θέμ. *θαπ-/ταφ-* ἀπὸ ρίζα **θάφ-* με ἀρχική σμμ. “creuser” = ὀρύσσω, κοιλαίνω, κατὰ τὸν Chantraine σ. λ. *θάπτω*) εἶναι ὁ πιὸ γενικός, σημαίνει δὲ ὅτι τὰ σημερινὰ *ταφή* καὶ *τάφος* κατὰ κανόνα (πβ. ἀρχ. *ταφή*, βλ. καὶ κατωτ. Ε 34.11 σ. λ. *τάφοισι*)· ὁ ὄρος *τύμβος* σημαίνει ἀρχικά τὸ σωρευόμενον χῶμα καὶ τὸν σχηματιζόμενο λοφίσκο πάνω στὸν τάφο, ἀργότερα τὸν τάφο καὶ γενικά κάθε ταφικὸ μνημεῖο, ὅπως καὶ τὸ σημερ. *τύμβος* (πβ. Λατ. *tumulus* κ. ἄ., βλ. Hofmann – Παπαν., Frisk καὶ Chantraine σ. λ. γὰ τὰ σχετικὰ με τὴν ἐτυμ.)· οἱ ὄροι *μνήμα/μνᾶμα* καὶ *μνημεῖον* (πβ. *μνημονεύω*, *μνημόσυνον* κ. λπ., *μμνήσκω*, *μνήμη*, *μνηστήρ*, *ὑπόμνημα*, *ὑπομνηματογράφος*, κ. λπ., ρίζα **mnā*, πβ. **men-*μέμονα, Λατ. *memini*, κ. ἄ.: βλ. Chantraine σ. λ. *μμνήσκω*) σημαίνουν ὅτι καὶ τὰ σημερινὰ *μνήμα* καὶ *μνημεῖο* (δηλώνοντας τὴν πρόθεση νὰ ἀπαθανατιστῇ ἢ μνήμη τοῦ νεκροῦ), ἐνῶ παρεμφερῆς εἶναι καὶ ἡ χρῆση τοῦ ὄρου *σῆμα/σᾶμα*, πού πέρα ἀπὸ τὴ γενική σμμ. τοῦ *σημεῖον* (σημερ. *σήμα*, *σημεῖο*, *σημάδι*) δηλώνει συχνὰ τὸν *τάφον* ἢ τὸ *μνήμα* καὶ πιὸ εἰδικὰ τὴν ἐπιτάφια πλάκα ἢ *στήλην* (ὅπως ἴσως ἐδῶ)· ὁ τελευταῖος ὄρος (*στήλη/στάλα* καὶ *στήλλη/στάλλα*, πβ. *Στήλαι Ἡρακλήϊα* κ. ἄ., ἀπὸ τὸ **στάλνα*: βλ. Chantraine σ. λ., κ. ἄ.) χρησιμοποιεῖται, ὅπως καὶ σήμερα, γὰ κάθε πλάκα με ἐπιγραφή (ἐπιτύμβιο ἐπίγραμμα, ἀφιέρωση, ψήφισμα κ. λπ.), στημένη σὲ δημόσιο χῶρο (κατὰ κανόνα). Ἡ χρῆση τῶν ταφικῶν ὄρων συχνὰ ἐναλλάσσεται, σὲ ἀρκετὲς δὲ περιπτώσεις χρησιμοποιοῦνται περισσότεροι τοῦ ἑνὸς ὄροι παράλληλα (ἤδη στὸν Ὅμηρο, ὅπως *στά* ἀνωτ. παρατιθέμενα χωρία, βλ. καὶ *GVI* 52 κέ.).

τὸ Κυπρίω τῷ Σαλαμιν(ῶ): ΤΟΚΥΠΡΙΟΤΟΣΑΛΑΜΙΜΟ στὴ στήλη, ἀναμφίβολα (με χαρακτηριστικὴ τὴ θέση τῶν γραμμάτων στὴ β' ὀριζόντια γραμμῇ, βλ. ἀπόγραφο), με τὸ δεύτερο Μ ἀντὶ τοῦ Ν, ὅπως σημειώνει ἤδη ὁ Πιπτάκης, προσθέτοντας ὅτι «Τὴν γραφὴν ταύτην εὐρίσκομεν καὶ εἰς ἄλλας ἐπιγραφάς, οἷον εἰς τὰς ὑπ' ἀριθ. 95, 147 καὶ 148 τῆς συλλογῆς τοῦ Ῥόδου καὶ ἀλλαχοῦ» καὶ ὅτι ἔχομε «*Σαλαμῖνον* Δωρικῶς ἀντὶ *Σαλαμνῖον*. Οἱ γὰρ Δωριεῖς τὰ εἰς ἸΟΣ λήγοντα ὀνόματα εἰς ΟΣ γράφουσι». Ἡ τελευταία παρατήρηση εἶναι πιθανῶς ὀρθὴ ἐν μέρει, ὅτι δὲν ἀποκλείεται νὰ ἔχομε ἐδῶ ἕνα ἅπαξ λεγόμενον ἐθνικὸ σὲ *-ος* ἀντὶ σὲ *-ιος* γὰ τὸν ἐκ *Σαλαμῖνος* (πβ. κατωτ. E11.1 *Φίλιος*, *Κύπριος* γένος *ἐξαλαμῖνος*): *Σαλαμῖνός* (πβ. *Δελφός*, *Ἑλλός*, *Θεσσαλός*, *Λυδός* κ. τ. τ.) ἀντὶ τοῦ συνήθους *Σαλαμῖνιος*, σὲ γεν. *-ω* ἀντὶ *-ου* (ὅπως καὶ τὰ προηγούμενα) συνήθη στὴν Κυπριακὴ

(βλ. κατωτ. E6.3 ἀ(ν)θρώπω και E10.2 Πνυταγόρω με σημ.). Με ἀμφιβολίες γράψαμε ἐδῶ **Κυπρίω τῷ Σαλαμιν(ῶ)** (για τὶς γραφές τῶν ἄλλων βλ. ἄνωτ. κριτ. ὑπομν.), διερωτώμενοι μήπως τὸ Μ (-ΜΟ) εἶναι ΝΙ ἢ ἀντὶ ΝΙ, ὅποτε πρέπει νὰ γράψουμε *Σαλαμινίω* ἢ *Σαλαμινί(ῶ)*, καὶ **τὸ** = τὸ *σημα τοῦ*, τὸ *τοῦ*, κατὰ τοὺς Bechtel καὶ Hoffmann, ὅπως ἐπιβάλλει κανονικὰ τὸ μέτρο, διερωτώμενοι μήπως εἶναι προτιμότερη ἢ πιὸ φυσικὴ συντακτικὰ γραφὴ **τῶ** (τῶ) = *τοῦ* (μὲ μακρὰ συλλ. στῆ θέσῃ βραχείας, ὅπως κατωτ. E8.2-3, κ. ἄ.). Με ἀμφιβολίες ἐπίσης στίξαμε μὲ ἄνω τελεία στὸ τέλος τοῦ στίχου, ὅπως καὶ οἱ Kaibel καὶ Röhl (καὶ Χατζηιωάννου στῆ μετάφραση, μὲ τελεία οἱ πλείστοι), ἐνῶ ὁ Πιπτάκης συνδέει ἄμεσα –χωρὶς ἐνδιάμεσο σημεῖο στίξεως– τὸ *τοδε σημα* μὲ τὸ *ἐπέθηκεν*, ἴσως ὀρθῶς, ὅπως ἐμφαίνεται σὲ παράλληλα ἐπιτύμβια ἐπιγράμματα (βλ. *GVI* 97.3-4, 125, κυρίως 137 κέ.), μὲ τῆ λ. *σημα* σ' αὐτὴ τὴν περίπτωσιν νὰ σημαίνει τὴ *στήλην* (βλ. ἄνωτ.) καὶ τὸ *με ἐπέθηκε* νὰ μεταφράζεται «μ' ἔστησε στὸν τάφο ἐπάνω»· προτιμήσαμε τὴν πιὸ συνήθη σύνταξιν μὲ τὸ ρῆμα **εἰμί** / **ἔστι**, ἐδῶ ἐννοούμενο (βλ. *GVI* 52 κέ., κυρίως 57 καὶ 75 κέ.), καὶ τὸ *σημα* νὰ σημαίνει τὸ *μνήμα*. Βλ. καὶ ἐπόμενα.

2. Διότιμός με ἐπέθηκε: ἂν δὲν ἀκολουθήσουμε τὴ σύνταξιν τοῦ Πιπτάκη (βλ. ἄνωτ.), ἐννοεῖται ἴσως ἀνάγλυφῃ παράστασις μὲ τὴ μορφὴ τοῦ νεκροῦ (βλ. Χατζηιωάννου Δα' καὶ Δβ' 79, πβ. *GVI* 76, 82, 109, κ. ἄ., πβ. ἐπίσης ἄνωτ. E2.7-8 καὶ κατωτ. E7.1 μὲ σημ., E9.5, E13.2, E15.2, E17.1 κ. ἄ.). Στὶς Κυπριακὲς συλλαβικὲς ἐπιγραφὰς τὸ ρῆμα *ἔθηκε*, ἀπλὸ ἢ σύνθετο (*ἀνέθηκε*, *ὀνέθηκε*, *ὕνεθηκε*, καὶ *κατέθηκε*) χρησιμοποιεῖται κατὰ κανόνα στὰ ἀφαιρωματικὰ κείμενα (βλ. *ICS* 181, 182, 185, 204, 205, 209, 210, 212 κ. ἄ., *ΑΚΕΠ* Δα' 16.2 κέ., βλ. ὁμως *ICS* 94 *κατέθισαν* σὲ ἐπιτύμβια πλάκα), ἐνῶ τὸ *ἔστασε* (κυρίως *ἐπέστασε* / *κατέστασε*) χρησιμοποιεῖται συχνὰ στὶς ἐπιτύμβιες ἐπιγραφὰς (*ICS* 92, 93, 103, 132, 142-α, 153-αν, 154, 154α, 163 Ἰαριστίλας ἡμί· ἔστασε Ἰονασίφαναξ, κ. ἄ., πβ. ὁμως 85, 86, 335, 339, κ. ἄ.). Ἀξιίζει νὰ σημειωθῇ ὅτι σὲ ἄρκετὲς περιπτώσεις τὸ *ἔστασε* ἀναφέρεται προφανῶς σὲ ἐπιτύμβια στήλη μὲ ἐπιγραφὴ χωρὶς παράστασις, μὲ τὸ ὄνομα τοῦ νεκροῦ σὲ δοτ. (π.χ. *ICS* 142 *Κυπρομέδο(ν)[τι] τῶι πατ[ρῖ] ἐπέστασα*, 103 *Τιμόκλυρος ὁ Τιμοκρέτος ἐπέστασε Κιλικῆρι τῶι καισινῆτωι*, 154α *Ζώχαρις κατέστασε τῶι γυναικί Τιμίλαι, κ. τ. τ.*), ἀλλὰ καὶ σὲ γεν. (*ICS* 154 Ἰσαζά(?)θας τῆς Ἰονάσα(ν)τος γυναικός ἡμυ· ἐπέστασε ὁ παῖς Παρμένων, πβ. 94) ἢ ὄνομ. (*ICS* 163: βλ. ἄνωτ.) σὲ ἡμιπεριοδὸ μὲ τὸ ρῆμα *ἡμί*, πού ἀνευρίσκεται (ἢ ὑπονοεῖται) πολὺ συχνὰ σὲ Κυπριακὲς ἐπιτύμβιες συλλαβικὲς ἐπιγραφὰς (μὲ τὸ ὄνομα τοῦ νεκροῦ σὲ ὄνομ. ἢ γεν.): *ICS* 57 *Πασιτίμω ἡμί*,

59 *Πρωταγόραν* [ἡ]μί, 60 *Εὐφά(ν)θεο(ς)*, 80 *Τιμοκρέτης ὁ Τι[μο]χάριφος πᾶς*, 82 *Στασαγόραν* [᾽Ο]νασίλω ἡμί, 88a *Διερωτῶ (?) Τιμοκρέτες γυνά*, 95 *᾽Οναίων τῷ Νασιώταν ἡμί*, 96 *Τιμοκύπρας ἡμί Τιμοδάμω*, 97 *᾽Ονασικύπρα ἁ ᾽Ονασιδάμω*, 98 *Τιμοκλήφρος* (καί 99 *Τιμοκλέφρος...*), 100 *Φιλοκύπρας ἁ Τιμόρμω γυνά ἡμι*, κ.τ.τ. Σ' ὅλα αὐτὰ τὰ παραδείγματα καί σέ ἄλλα πολλά παρόμοια εἶναι χαρακτηριστική ἡ ἀπουσία ὄρου δηλωτικοῦ τοῦ μνήματος, πού ἀπαντᾷ σέ ἐλάχιστες περιπτώσεις: *ICS 140* [– – –] *τὸ σᾶμά ἡμι* καί *338 Σωκρέτες τῷ Σωχάριος τόδε σᾶμαν. Σελαμίσιος* (γιά τήν αἰτ. *σᾶμαν*, μέ -ν μολονότι γ' κλίσεως, ὅπως συνήθως σήμερα στήν Κυπριακή διάλεκτο, βλ. Masson ad loc.), πβ. 343 σημ. (*σᾶμα* μέ τή σημασία *μνήμα*: ἐνθύμιο, σέ ἀφιερωματική ἐπιγραφή), 92 σημ. (*μινᾶμα* ἢ *μινάγγο(ν)* “*valant μνήμα*” προτεινόμενα ἀπό τοὺς Hoffmann καί Meister ἀντίστοιχα), καί 84 *Κυπροκρατίφρος ἡμί ὁ λαῶ(ς) ὄδε ὁ μοι πόσις ᾽Ονασίτιμος Διφισωνίδας (?) δίπας ἡμί* (γιά τὸ *λαῶς* «λίθος (ἐπιτύμβιος)»), ἐπιτύμβια πλάκα, βλ. Masson ad loc., μέ βιβλιογραφία). Ὅλα τοῦτα ἐνισχύουν τὴ σύνταξη πού μέ ἀμφιβολίες ἀκολουθήσαμε ἐδῶ.

Τὸ ὄνομα **Διότιμος** ἀπαντᾷ καί ἄλλοῦ σέ Κυπριακὲς ἐπιγραφές, εἶναι δὲ σῆνηθες στὸν νησιωτικὸ χῶρο (βλ. *LGNP*¹ σ.λ.). Τὸ *α'* συνθ. ἀπαντᾷ καί σέ πολλὰ ἄλλα ὀνόματα στήν Κύπρο κ. ἁ. (βλ. κατωτ. E25.1 *Διοδώρα*, *ICS* σελ. 412 Ind., κ. ἁ.). Τὸ **με** μέ -ε ἐκθλιβόμενο μετρικά (βλ. εἰσαγ. σημ.).

E5

Ἐπίγραμμα χαραγμένο στὸ πάνω μέρος ὀρθογώνιας στήλης ἀπὸ ἄσβεστόλιθο, πού βρέθηκε σέ τάφο στήν περιοχή ᾽Αμπέλια κοντὰ στή Μόρφου (Συλλογὴ Λοιζίδη, στή Μόρφου μέχρι τὸ 1974), εἶναι στολισμένη μέ χυτὸ ἀέτωμα καί ἀκρωτήρια καί φέρει ἀνάγλυφη κεφαλὴ νέου. Εἶναι γραμμένο σέ δύο σειρὲς ἀπὸ δεξιὰ πρὸς τὰ ἀριστερὰ σέ Κυπριακὸ συλλαβάριο, μέ ὄχι σημαντικὲς διαφορὲς ἀπὸ τίς γνωστὲς συλλαβικὲς ἐπιγραφές τῶν Σόλων (στὸ βασιλεῖο τῶν ὁποίων ἐντάσσεται καί ἡ περιοχή Μόρφου) καί τοῦ Μερσινάκιον ἢ πρώτη σειρά δίνει σέ ἀρκετὰ καλὴ κατάσταση τὸ κείμενο δύο ἐξάμετρων στίχων, ἐνῶ στή δευτέρη σειρά φαίνεται νὰ ἐνυπάρχει σέ ἀπελπιστικὴ κατάσταση τὸ κείμενο ἑνὸς τρίτου ἐξάμετρου στίχου. Χρονολογεῖται στὰ τέλη τοῦ 5ου ἢ στὶς ἀρχὲς τοῦ 4ου αἰ. π.Χ. Φωτογραφία ὄχι ἰδιαίτερα καλὴ στὰ *Minoica* πίν. 1. Περισσότερα ἀπὸ τὸν Mitford, ὁ.π. 261 κέ. (πβ. *ICS 213a*, *SEG 20* [1964] 83 ἀρ. 294, *GrPS 184*, *CEG*² 711).

1. Ἴ(ν)θάδ: γιὰ λόγους μετρικούς χωρὶς τὸ τελικὸ ε (μολονότι μπορεῖ νὰ ἔχουμε καὶ ἐδῶ μὴ σημειούμενη ἔκθλιψη, -άδε: βλ. ἄνωτ. κριτ. ὑπόμν.), καθὼς τὸ -te τοῦ *i-ta-te* ἀντιστοιχεῖ τόσο μὲ τὸ -δε ὅσο καὶ μὲ τὸ -δ· ἐπειδὴ ὅμως εἶναι ἀμφίβολο ἂν τὸ -ta- ἀντιστοιχεῖ ὀρθογραφικὰ πρὸς τὸ -νθα-, γράψαμε -(ν)θ-, μὲ τὸ σύμβολο ποὺ χρησιμοποιεῖ ἐπὶ τόπου ὁ Masson (πβ. -⟨ν⟩- Hansen). Ὁ τύπος ἀπαντᾷ καὶ σὲ ἐπιγραφή ἀπὸ τὰ Κούκλια (*ICS 11 Ὀνασίς ἁ Ὀνάσιφος γυνὰ | ἰ(ν)θάδε κείτοι*, πβ. καὶ ἐδῶ ἐπόμε.), ἀντιστοιχεῖ δὲ προφανῶς πρὸς τὸ ἐνθάδε· πβ. *ἐνθα* ἀλλὰ *ἰθαγενής* (βλ. Chantraine σ.λ. *ἐνθα*, πβ. Ἡσυχ. σ.λ. *ἰθαγενής· αὐτόχθων. γνήσιος*), σχέση πού προκαλεῖ τὸ ἐρώτημα μήπως πρέπει νὰ γράψουμε στὰ δύο Κυπριακὰ χωρία *ἰθάδ(ε)*, καὶ νὰ ἐνεργήσουμε μὲ ἀνάλογο τρόπο καὶ στὶς ἄλλες ἀντιστοιχίες περιπτώσεις συλλαβικῶν ἐπιγραφῶν ὅπου σημειώνεται παρῶληψη τοῦ ν εἴτε στὸ ἐσωτερικὸ εἴτε στὸ τέλος λέξεως, ὅπως στὴ γνωστὴ ἐπιγραφή τοῦ Ἰδαλίου (*ICS 217: AKυΓ⁴ 38 T1*): στ. 1 *τὰ πτόλιν* καὶ *ἰ τῶι*, 3 *ἀθρώπος* καὶ *ἰ τᾶι*, 5 *ἀτί* δις καὶ 6/7 *ταλάτων* κ. ο. κ. (ἀντὶ *τάν* = *τὴν* καὶ *ἰν τῶι* = *ἐν τῶι*, *ἀνθρώπος* = -ους καὶ *ἰν τᾶι* = *ἐν τῆι*, ἀντὶ, *ταλάντων* κ. ο. κ.: βλ. *ΑΚΕΠ Γβ'* σελ. 25 § 20). – Ἡ *ἰν* ὡς ἀ' συνθ. λέξεως ἢ μόνη ἀπαντᾷ συχνὰ στὶς Κυπριακὰς ἐπιγραφὰς (βλ. κατωτ. στ. 2, *ICS 217.26 ἰναλαλισμένα* = *ἐν(-αν)* καὶ 1 κέ. ἐπανειλημμένα *ἰν* καὶ *ἰ*, κ. ἄ.: βλ. καὶ *ΑΚΕΠ Γβ'* § 22). Ἡ παρατήρηση ὅμως τοῦ Σακελλαρίου (*Κυπρ. Β' 4α'*) ὅτι «Ἡ ἐν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Κυπρίοις μόνον ἐν συνθέσει ἀπαντᾷ· οἷον ἔναυον, ἔνευνοι» δὲν ἀνταποκρίνεται πλήρως στὰ πράγματα. Περισσότερα βλ. στὸ *EKυE 1.1*· πβ. W. Cowgill, “The supposed Cypriote optatives *duwánoi* and *dókoι* (with notes on the Greek infinitive formations)”, *Language* 40 (1964) 344-65 (κυρίως τὶς παρατηρήσεις γιὰ τὸ *i-ta-te* σὲ σχέση καὶ μὲ τὸ *ἰθαγενής*. Βλ. ἐπίσης Σακελλαρίου ὁ. π. 4α' -4β' γιὰ τὴ σύνταξη τῆς *ἰν* (μὲ δοτ. καὶ αἰτ., τόπου καὶ χρόνου).

ἐγών: *e-go-ne*, πβ. E7.1 *ἐγώ:* *e-ko*· ὁ Neumann ὅμως (*Kadmus* 21 [1982] 92 σημ. 1) δὲν θεωρεῖ ὀρθὴ τὴν ἐδῶ μεταγραφή ἀπὸ τὸν Mitford (γενικὰς ἐπιφυλάξεις ἐκφράζουν οἱ Daux καὶ Hansen). Τὸ *ἐγών* πρὸ φων. ἀπαντᾷ καὶ στὸν Ὅμηρο καὶ ἄλλοῦ (*A 76 ἐγὼν ἐρέω* καὶ *α 88 ἐγὼν Ἰθάκην δ' ἐσελεύσομαι*, *Ἀνθ. Παλ.* 9.118 [= *Θέογν.* 527-8]. 1 *ὦ μοι ἐγὼν ἦβης*, κ. τ. τ.), πρὸ συμφώνου –ὅπως ἐδῶ– στὸν Ἀλκμᾶνα (1.39 P. *ἐγὼν δ' αἰίδω* καὶ 85 [*ἐγὼν μὲν αὐτά*, πβ. 2 καὶ 87, κ. ἄ.) καὶ σὲ ἄλλους (π. χ. Ἀριστοφ. *Ἀχαρν.* 748 *ἐγὼν δὲ* καὶ 754 *ἐγὼν τὴνῶθεν*, βλ. LSJ⁹ σ.λ. *ἐγώ*). Οἱ ἀπόψεις γιὰ τὴν ἐρμηνεία τοῦ *ἐγών* διίστανται. Ὁ Chantraine (*GrH I.* 264), π. χ., θεωρεῖ τὸ -ν αὐθεντικὸν ἀρχαϊσμὸ πού στὸν Ὅμηρο πρέπει νὰ ἐμφανίζεται ὡς Αἰολ. στοιχεῖο, καλύπτοντας μερικὰς φορὰς τὴ σίγησι τοῦ F (πβ.

ὅμως *Dict.* σ. λ. *ἐγῶ*: “ἐγῶν chez Hom., en lesb., en dor. (béotien phonétiquement ων avec p.-ê. une aspirée inexplicquée) est obscur”). Ὁ Schwyzer (*GrGr* I. 606) καὶ ὁ Frisk (σ. λ. *ἐγῶ*) ἀναφέρουν τὸν τύπο ὡς Δωρ. - ἐπικό, δίπλα στὸ Βοιωτ. *ἰῶ(ν)*. Ὁ E. Risch (*HGLC* 75) φαίνεται νὰ δίνει τὴν ἀπλούστερη καὶ πιὸ κοντινὴ στὴ δομὴ τῆς Κυπριακῆς ἐρμηνεία μιλώντας γιὰ ἐφελκυστικὸ -ν στὸν τύπο *ἐγῶν*, χωρὶς νὰ παραβλέπει τὸν Δωρ. του χαρακτήρα, τὸν ὁποῖο ὅμως θεωρεῖ τυχαία σύμπτωση, ὁ δὲ Mitford (ὁ. π. 263 μὲ σημ. 12) σημειώνει πὼς ὁ τύπος *ἐγῶν* πρὸ συμφώνου μπορεῖ νὰ παραβληθῆ πρὸς τὴ Δωρικὴ χρῆση (“can be set beside the Dorian usage”), ἐνῶ προηγουμένως στὴ νῆσο μόνο τὸ *ἐγῶ* ἀπαντᾷ. Περισσότερα στὶς *EKvE* 1.2, πβ. καὶ κατωτ. E7.1 σ. λ. *μεν* (= *με*, *me-ne*). Δὲν πρέπει πάντως νὰ λησιμονοῦνται οἱ Αἰολικὲς καὶ Ἀρκαδικὲς ρίζες τῆς Κυπριακῆς (πβ. σημ. Κυπρ. ἐγῶνη (*ἐγῶνη*: βλ. *ΕπΕΑΚ* καὶ κυρίως *ΕΛΕΚ* σ. λ.).

Χαιεῖα: *ka-e-ta*, = *Χαιεῖας*, δηλ. *Χαιεῖας*, συντομευμένη μορφή τοῦ *Χαιεῖδος*, κατὰ τὸν Mitford (ὁ. π. 263), ποὺ παραβάλλει μὲ τὸ *Τριχᾶς* (Δελφοί, 5ος αἰ. π.Χ.) καὶ παραπέμπει στὸν Bechtel (*HGr* 483) γιὰ ὀνόματα παραγόμενα ἀπὸ τὸ *χαιτή* καὶ τὸ *θριξί* (μὲ τὸ *a-e* ὡς δίφθογγο ἰσοδύναμη πρὸς τὸ *a-i*). Ὁ Egetmeyer (σ. λ. *ka-e-ta*?) διατυπώνει τὴν ὑπόθεση ὅτι τὸ *ka-* μπορεῖ νὰ εἶναι ἐδῶ ὁ συνδ. *κάς*, τὸ δὲ *e-ta* νὰ δηλώνει τὴν ἀρχὴ μᾶς νέας λέξης· ὅμως τὰ πράγματα ἐδῶ φαίνονται σαφῆ (κυρίως, ἢ ὑπαρξὴ ὀνόματος εἶναι ἀπαραίτητη)· παρόμοια σύνταξη ἀπαντᾷ στὸ ἀνωτ. σ. λ. *ἰ(ν)θάδ'* παρατεθὲν ἀπόσπ. τῆς ἐπιγρ. *ICS* 11 (πβ. καὶ ἀνωτ. E3.1-2 σημ. σ. λ. *ἐνθάδε... κείται*). Γιὰ τὴν παράλειψη τελικοῦ σίγμα μεταξὺ φωνηέντων, ὁ Mitford (ὁ. π.) προσθέτει στὰ *τὰ* καὶ *κὰ* τῆς γνωστῆς ἐπιγραφῆς τοῦ Ἰδαίου, ποὺ παραθέτει ὁ Bechtel, παραδείγματα μὲ ὀνόματα (σημ. 10) καὶ σημειώνει ὅτι τὸ φαινόμενο εἶναι σύνθετες, κυρίως σὲ συλλαβικὲς ἐπιγραφές ἀπὸ τὴν Παλαίπαφο κ. ἄ. Βλ. καὶ *ΑΚΕΠ* Γβ' § 21 (σσ. 25-27, μὲ ἐρμηνεία τοῦ φαινομένου, πβ. καὶ § 20 γιὰ τὴν ἀφομοίωση τοῦ τελικοῦ *ν* μὲ τὸ *σ* τῆς ἐπόμε. λέξης καὶ τὴν ἐκπτώσῃ του στὴ συνέχεια).

ὁ Ποθηνίου: φαίνεται νὰ δηλώνει τὸ πατρώνυμο τοῦ νεκροῦ. Ἄν ἡ μεταγραφή εἶναι σωστή, σημειώνει ὁ Mitford ὁ. π., πρέπει νὰ ὑποτεθῆ ὅτι εἶναι ἰσοδύναμο πρὸς τὸ *Ποθηνίου* τῆς *Κοινῆς*, μὲ παράλληλη τὴ συνύπαρξη τῶν τύπων *Φιλδίν* καὶ *Φιλδίνν* ἄφ' ἑνὸς καὶ *Φιλδινίῃ* ἢ *Φιλδινίῃ* (κανον. Ἀρκαδ. γεν.) ἄφ' ἑτέρου στὶς ἐπιγραφές τοῦ Καφιζίου (= *Φιλονίου*) καὶ μὲ τὴ σύγχυση τοῦ *ο* καὶ τοῦ *ου* κοινὸ χαρακτηριστικὸ τῆς Κυπριακῆς καὶ Ἀρκαδικῆς (βλ. καὶ *ICS* 230 καὶ *HGLC* 21 κ. ἄ.), μὲ τὴ σύγχυση *ε(=η)* καὶ *ει* καὶ μὲ τὴ ψίλωση (ὁ) βασικὸ χαρακτηριστικὸ τῆς Κυπριακῆς.

γένει: νέα λέξη, ὅπως και τὰ *κεῖμαι* και *κατέδν*, στην Κλασ. Κύπρο (πβ. Mitford ὁ. π. 263, πού ὅμως συγκαταλέγει στην ἴδια κατηγορία τὰ *ἰ(ν)θάδε, μῶσας, ὀπύφεν* και *ἄζαμος*, τὰ ὁποῖα –μὲ ἐξαιρέση ἴσως τὸ τελευταῖο– πρέπει νὰ ἦταν και προηγουμένως εὐχρηστα στην Κυπριακή διάλεκτο), κατ' ἐπίδραση πιθανῶς ποιητική (βλ. *ΑΚυΓ1β'* 125 κέ.). Στὸ ἐξελικτικὸ αὐτὸ στάδιο τῆς ποίησης στην Κύπρο εἶναι συγγνωστὲς μετρικὲς ἀνωμαλίες, ὅπως ἐδῶ (τελευταῖος πούς δακτυλικὸ ἐξαμέτρον καταληκτικὸν –υ, ἐδῶ βραχύχρονη ἢ προτελευταία συλλαβή).

2. Φοιβανίας: παρὰ τὶς δυσκολίες μεταγραφῆς και ἐρμηνείας, φαίνεται ἀναπόφευκτη ἢ ὑπόθεση ὅτι πρόκειται γιὰ τοπικὸ ἐπίθ. σὲ ὀνομαστική (Mitford, ὁ. π. 264, μὲ πολλὲς ἀμφιβολίες Masson: *ICS* 213a), ἴσως και τοπων. σὲ γενική (ὄνομ. -ία). Καθὼς ὅμως τὸ *φ* στην Κυπριακή διάλεκτο ἀποδίδεται και ἐξελίσσεται ποικιλοτρόπως (βλ. π. χ. *ΑΚΕΠ Γβ'* § 12), ἡ βέβαιη ἀπόδοση στὸ Ἑλληνικὸ ἀλφάβητο φαίνεται ἀδύνατη, και ἡ ταύτιση μὲ τοπωνύμιο τῆς Κύπρου συγκεκριμένο ἀκατόρθωτη. Ὁ Mitford (ὁ. π. 265) πιστεύει ὅτι ἡ πόλη τοῦ Χαιτᾶ εἶναι οἱ *Σόλοι*, ὑπόθεση πού μπορεῖ νὰ ἀνταποκρίνεται στην πραγματικότητα ἀν μιλοῦμε γιὰ τὸ βασιλεῖο τῶν Σόλων, μὲ τὴν περιοχὴ *Μόρφον* σ' αὐτό. Δὲν ἀποκλείεται νὰ πρόκειται γιὰ περιοχὴ μὲ πολλὰ βόδια ἢ πρόβατα ἢ γενικὰ ἀγέλες (στὸν νοῦ π. χ. ἔρχονται τὰ τοῦ Ἦουχ. βουᾶ: *ἀγέλη παιδῶν (Λάκωνες)* [καὶ βουᾶ: *τὸ μέγα και πολὺ δηλοῖ], οἶαι, ὄιας, οἶες* και *ῶαι*, κ. τ. τ.), ἢ γιὰ τοπων. σχετικὸ μὲ θεϊκὴ λατρεία (στὸν νοῦ ἔρχονται π. χ. τὸ τοῦ Ἦουχ. *Βουῖσβατον τὴν Ἄρτεμιν. Θοῤᾤκες* και ἄλλα παρόμοια, ἀλλὰ και *Μορφῶ* (Ἄφροδίτη) *Μόρφον, Ζωτεάτας Ἀπόλλων*) *Ζώτ(ε)ια* Ζώδια και ἄλλα τοπων. τῆς περιοχῆς) ἀπὸ τὰ νεώτ. Κυπρ. τοπων. (βλ. *GaCy*) σκέφτεται κανεῖς τὰ Βοανός, Βοδανός, Βοδονόστρατα κλπ., Βουδᾶνος, Βουδομάντρα κλπ., ἀλλὰ και τὰ Φοδινός και Φοῖβος· δειγματικὰ και μὲ πολλὲς ἐπιφυλάξεις μεταφράσαμε «τὸ γένος | Φοιβανιώτης».

μῶσας: *mō-sa-se* (μῶσας), μετοχὴ ἀορ. ἐνεργ. πού ἀπαντᾶ μόνον ἐδῶ, ἐνὸς Κυπρ. ἐνεργ. ρήμ. **mōmi* παράλληλου πρὸς τὸ μέσ. *mōmai* (βλ. Ἦούχ. σ. λλ. *μῶται ζητεῖ τεχνάζεται και μῶμεθα ζητοῦμεν*, στὸν ἀορ. *ἐμῶσατο· εὔρεν. ἐτεχνάσατο. ἐζήτησεν*, πβ. *μῶσο· ζῆτει*), ὅπως ἀντίστοιχα ἐνεργ. *μάσσαι· ζητῆσαι*(...) στὸν Ἦούχ. και μέσ. *μαίομαι και μάομαι* στὸν Ὅμηρο (I394 *γυναικᾶ γε μάσσειται αὐτός*, δηλ. ὁ Πηλεὺς γιὰ τὸν Ἀχιλλεῖα), κ. ἄ., μὲ τὰ *μαίομαι και μῶμαι* συγγ. ἐτυμ. και στὴ σημασία ταυτόσημα (βλ. Mitford ὁ. π. 264 μὲ σημ. 13, πβ. Chantraine και *LSJ*⁹ σ. λλ.). Πβ. τὸ Αἰολ. **μάτμη* (βλ. *LSJ*⁹ σ. λ.):

καὶ ματέω (βλ. Chantraine σ. λ., 1) = *μαστεύω*, κατὰ τὸν Ἡσύχ. (σ. λ. *ματῆσαι* *μαστεύσαι*. *ζητῆσαι*, καὶ *ματεῖ* *ζητεῖ*), ἀλλὰ καὶ *ἐμματέω* (ἐνεργ., καὶ *κατεμματέω*) καὶ *ἐμματέομαι* (βλ. Chantraine ὁ. π.). Ἡ σιμ. τῶν *μαίομαι-μῶμαι* πρέπει νὰ ἴσῃ στὴν κυριολεξία: ψάχνω νὰ βρῶ κάτι ποῦ ποθῶ καὶ μοῦ λείπει (βλ. π. χ. Σαπφ. 48.1-2 L. – P. κ. ἄ.), ἀναζητῶ κάτι γιὰ τὸν ἑαυτό μου ἢ κάποιον ποῦ μ' ἐνδιαφέρει, ἀναζητῶ καὶ βρίσκω, ζητῶ.

ὀπύφην: *o-pu-ve-ne*, = *ὀπύην*, μόνον ἐδῶ, γιὰ τὴ σύζυγο (Ὀμηρ. *μνηστήν ἄλοχον*), ἀντίστοιχο τοῦ *ὀπυιητής* (= ὁ σύζυγος, ὁ ἄντρας, ἀπὸ παλαιὸ **ὀπυιτής* πιθ.), ἀπὸ τὸ συχνὸ στὸν Ὀμηρὸ καὶ ἄλλους ποιητὲς ἀλλὰ καὶ Κρητ. *ὀπυῖω* (? Ἀττ. *ὀπύω*) = *μνηστεύομαι*, μὲ τὴν ἔννοια «εἶμαι παντρεμένος» μᾶλλον παρὰ «παντρεύομαι» (βλ. καὶ *Comm. II*. στοὺς στ. N 378-82, πβ. 427-33). Τὸ ἐδῶ νόημα, λοιπόν, φαίνεται νὰ ἴσῃ: «ἀφοῦ πόθησα γυναῖκα κι ἔψαξα καὶ βρῆκα τὴν κατάλληλη, καὶ εἶπα ὅχι ἀπλῶς “αὐτὴ εἶναι γιὰ γυναῖκα μου” ἀλλ’ “αὐτὴ ἴσῃ γιὰ γυναῖκα μου”, ἄγαμος κατέβηκα στὸν “Ἄδη” (ἢ τραγικότητα τῆς περιπτώσεως μὲ μοναδικὲς λέξεις καὶ λακωνικότητα σπάνια!). Ὁ Mitford γράφει *ὀπύφην*, τὸ ὁποῖο καὶ θεωρεῖ (ὁ. π. 264) ὡς κανονικὸ Ἀρχαδο-κυπριακὸ ἀπαρέμφατο ποῦ μαρτυρεῖ γιὰ πρώτη φορὰ τὸ δίγαμμα τοῦ *ὀπυῖω*, συντάσσοντας ἔτσι τὸ *μώσας* μὲ ἀπαρέμφ. καὶ ὅχι μὲ αἰτ. προσ. (βλ. LSJ⁹ σ. λλ. *μῶμαι* καὶ *μαίομαι*, κ. ἄ.), ἀλλὰ μεταφράζοντας “having ended (successfully) his search for one to marry”.

ἄζαμος: *a-za-mo-se*, = *ἄγαμος*. Ἡ μεταγραφή εἶναι ἀμφίβολη ὡς πρὸς τὴ συλλ. *-za-* (= *-ζα-*, ἀντὶ *-ga-* = *-γα-*), καὶ ἔντονος ὁ προβληματισμὸς τοῦ Masson (ποῦ ἐδῶ μεταγράφει σὲ *a-za?-mo-se*). Ὁ Mitford (ὁ. π. 263) παρατηρεῖ ὅτι τὸ “*ἄζαμος* now joins ζᾱ, *ἄζαθός* and *ἄζαλμα* (of Kafizin)” καὶ ὁ Χατζηγιάννου (*ΑΚΕΠΓΒ'* § 15) σημειώνει ὅτι «Ἡ προφορὰ τοῦ γ σάν ζ θεωρεῖται ἀμφίβολη ἀπὸ μερικοὺς (O. Masson *ICS*, p. 54), ἀλλὰ οἱ περισσότεροι τὴν ἀποδέχονται. Ἀπαντᾷ στὴ γλῶσσα *120 ζάβατος* τῆς Πάφου καὶ στὶς ἐπιγραφὰς τοῦ Ἰδάλιου *ICS 217.8 τᾱ ζᾱ* = τῆ γῆ καὶ *220.4 ἄζαθᾱ* = ἀγαθῆ». Περισσότερα: O. Masson, “Le syllabaire chypriote classique: Remarques sur les signes des séries en x, y, z”, *ASNP* 8 (1978) 817-32 (κυρίως 824-28) πβ. T. B. Mitford, “The Tsepis Stele and some others”, *Minos* 6 (1958) 40 καὶ Masson – Mitford *ISKP* 16 § 11. Ἡ περαιτέρω μελέτη καὶ συζήτηση τοῦ θέματος φαίνεται ἀπαραίτητη (βλ. *EKV* 1.5 μὲ σιμ.). Γιὰ τὸ θέμα τοῦ πρὸ τοῦ γάμου θανάτου βλ. κατωτ. E19 εἰσαγωγικὴ σιμ. καὶ σιμ. στὸν στ. 3-4, σιμ. στὸ E26.5-8, σιμ. στὸ E31.5 κέ. ([*οὗ γάμον, οὐχ*] *ὑμέναιον ἰδὼν γλυκύν...*), κ. ἄ.

κατέδν ιν : *ka-te-tu-i-ne*, = κατέδν(ν) ἐν ἢ εἰς, πβ. κ 174-5 οὐ γάρ που καταδυσόμεθ', ἀχνύμενοί περ, | εἰς Ἀΐδαο δόμους, πρὶν μόρσιμον ἤμαρ ἐπέλθῃ ('Όμηρ. ὕμν. III.443 ἐς δ' ἄδντον κατέδνσε, κ. τ. τ.): συχὰ μὲ ἀπρόθ. αἰτ. (Κ 433 Τρώων καταδύναι ὄμιλον καὶ Ο 299 Δαναῶν κ. ὄ., δ 249 κατέδν Τρώων πόλιν, κ. τ. τ., ἐγκατ- + δοτ. Ἀνθ. Παλ. 7.532.4 ὕδασιν ἐγκατέδνν, κ. ἄ.). Προβληματική εἶναι τόσο ἡ ἀνάγνωση ὅσο καὶ ἡ μεταγραφὴ καὶ ἐρμηνεία, ὅπως σημειώνουν ἄμεσα ἢ ἔμμεσα ὅλοι οἱ ἐκδότες. "Ἄς προστεθῆ ὅτι μὲ τὸ κατέδν ιν ἔχουμε στὸ τέλος τοῦ στ. τὸ ἰν ἀποκομμένο ἀπὸ τὴ πώση πού τὸ συνοδεύει, προφανῶς στὴν ἀρχὴ τοῦ ἐπόμενου στ. (φαινόμενο σπάνιο, ἂν καὶ ὑπαρκτό, π. χ. ἀλλ' ἐν στὸ τέλος στ.: Πινδ. Ὀλ. 6.52), καὶ κυρίως τὸ κατέδν μὲ ὑποκ. τὸ Χαετᾶ(ς) ἢ τὸ ἐνν. ἐγώ, ὑποκ. καὶ τῆς συνημμ. μετοχῆς μῶσας (κανονικά, ἂν δὲν προσφύγουμε στὴ δυνατὴ ἀλλ' ἀπίθανη ἐδῶ ὑπόθεση ἀνακόλουθου σχήματος μὲ ὑποκ. τοῦ ρήμ. τὸ ὀπύφη: πβ. κατωτ. E45.5 τὴν σὴν (ἐ)ράτην ἦν Ἀΐδας κατέχει). Οἱ λύσεις πού ἀπομένουν εἶναι (α') νὰ θεωρηθῆ τὸ κατέδν ὡς ἰσοδύναμο τοῦ κατέδνν (μὲ τὸ τελικὸ ν νὰ ἀφομοιώνεται καὶ νὰ ἐκπίπτει καὶ πρὸ φωνήεντος, πβ. ἀνωτ. σ. λ. Χαετᾶ καὶ ΑΚΕΠ Γβ' σελ. 25 § 20), ἢ (β') νὰ ἀναζητηθῆ ἄλλος τύπος α' προσ. σὲ -ν (: -νε): πιθ. κατεδύν, μὲ τὸ -ι- νὰ μαρτυρεῖ τὴν ὑπαρξὴ *f* στὴ ρίζα (πβ. ὀπύφ-) ὀπνίω καὶ ὀπύω, βλ. καὶ Chantraine σ. λ. δύω, ὅπου μνεία τοῦ πιθ. συγγ. Βεδ. *urādútya-*, καὶ Σταματάκου *ΙΓΑΕ* § 121 σελ. 404, ὅπου ἡ παρατήρηση ὅτι τὸ «δῦμεν προῆλθεν ἐκ τοῦ *δυίμεν* (νι)ῦ πρὸ συμφ.), κατὰ τοῦτο δὲ ἐσχηματίσθη καὶ γ' ἐνικ. *δύνη*). Θὰ ἐπανέλθουμε στὸ θέμα. Γιὰ τὸ ἰν βλ. ἀνωτ. στ. 1 σ. λ. ἰ(ν)θάδ(ε).

E6

Ἐπίγραμμα χαραγμένο στὴ βάση ἀναθηματικοῦ ἀναγλύφου ἀπὸ τοὺς Γόλγους στὸ τοπικὸ συλλαβᾶριο, ἀπὸ δεξιὰ πρὸς τὰ ἀριστερά, σὲ 4 σειρὲς πού ἰσοδυναμοῦν μὲ ἰσάριθμους στίχους σὲ δακτυλικὸ ἑξάμετρο (μὲ *χαίρετε* στὴν ἀρχὴ καὶ στὸ τέλος πρόσθετο). Χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν Gjerstad (*ICS* σελ. 280 σημ. 6, μαζί μὲ τὰ ὑπ' ἀρ. 265, 266 καὶ [ὀ. π. σελ. 281 σημ. 4] 261 = κατωτ. E7) στὴν Κυπρο-ελληνιστικὴ I περίοδο, "à partir de 325" (βλ. καὶ Hansen: "post ca. 325", πβ. Myres: "the work is not much later than the 4th century") καὶ ἔχει ἐπανειλημμένα δημοσιευθῆ καὶ σχολιασθῆ (βλ. ἀνωτ. ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ, ἀπ' ὅπου καὶ οἱ ἐδῶ συντομογραφίες). Σύμφωνα μὲ τὴν περιγραφὴ τοῦ Myres (312) καὶ τὶς δημοσιευμένες ἀπεικονίσεις (Cespolà I. pl. LXXXV καὶ III. pl. CXXX.3, καὶ *ICS* pl. XLVI), τὸ ἀνάγλυφο παριστάνει καθήμενο τὸν Ὀλύμπιο Δία μὲ σκῆπτρο καὶ κε-

ραυνό· ένας αφιερωτής παίζοντας λύρα στέκεται μπροστά του στα δεξιά και πίσω από τον ύψηλό θρόνο ένας πιό μικρός αφιερωτής, ίσως ο γιός του πρώτου, συμπληρώνει τη σκηνή μαζί με ένα ἄρμα συρόμενο από φτερωτά ἄλογα, πού παριστάνεται μετέωρο στον ἀέρα στο πίσω μέρος πίσω από τη μικρή μορφή. Για τὴν ταύτιση τῆς καθιστῆς θεότητος με τὸν Δία ἔχουν διατυπωθῆ ἀντιρρήσεις, γιατί στους Γόλγους ἡ κύρια λατρευόμενη θεότητα εἶναι ὁ Ἐπόλλων· ὁμως ὁ κεραινός ὁδηγεῖ στον Δία, τοῦ ὁποῖου τοῦ ὄνομα ἀναγράφεται στήν ἐπιγραφή τῶν Γόλγων *ICS 285 τῶ Διὸς τῶ φοῖνω αἴσα*: κι ὅπως σημειώνει ὁ Χατζηγιάννου (*ΑΚΕΠ* Δβ' 81), εἶναι «πιθανὸ στους προελληνικοὺς χρόνους νὰ λατρευόταν ἐκεῖ ὁ θεὸς *Φαλχάνος*, ὅπως καὶ στήν Κρήτη, πού ταυτίστηκε κατόπι με τὸν Ἑλληνικὸ Δία τόσο στήν Κρήτη ὅσο καὶ στήν Κύπρο (ιδ. σημ. ἀρ. 28.4). Για μιὰ τέτοια ταύτιση συνηγορεῖ καὶ τὸ γεγονός ὅτι ἀπὸ τὸν Δία ἐδῶ λείπει ὁ ἀετός του». Ἡ σκηνή φαίνεται νὰ συμβιβάζει ἀφ' ἑνὸς τὸ σκηπτρο καὶ τὸν κεραινὸ τοῦ Δία με τὴ λύρα τοῦ Ἐπόλλωνα καὶ ἀφ' ἑτέρου τὴν παντοδυναμία τοῦ Δία (καὶ τῶν θεῶν γενικά) με τὴν ἀδυναμία τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴ συνακόλουθη ἀνάγκη νὰ ζήσει τὴ ζωὴ του ὅσο γίνεται πιό ἀπλά καὶ ὁμορφα, πού ἀποτελεῖ καὶ τὸ κύριο νόημα τῶν στίχων τοῦ ἐπιγράμματος.

Χαίρετε: πρὶν ἀπὸ τὸν πρῶτο καὶ μετὰ τὸν τελευταῖο στ. ἐκτὸς μέτρου (–υυ ὁμως) μόνον ἐδῶ, ἐξ ὧσων γνωρίζουμε (βλ. Peek *GI* 1209-22: “Das Gedicht beginnt mit χαῖρε...”, με συχνὴ τὴν τυπ. φράση *χαίρετε οἱ παριόντες* στήν ἀρχὴ συνήθως ἢ πρὸς τὸ τέλος τοῦ ἐπιγράμματος, βλ. καὶ *CEG* 80.1, 108.1, 487.4 καὶ 492.3 ἀρχὴ στ., 677)· πβ. κατωτ. E38.2 καὶ E39.2 (τέλος ἐπιγρ.) *χαῖρε καὶ ἐν φθιμένοις, κ. ἄ.* Ἐδῶ φαίνεται νὰ ἀποτελεῖ ἄριστη καὶ σύμφωνη με τὸ νόημα τῶν στίχων ἐπιλογή, με τὸ πρῶτο *χαίρετε* νὰ προλογίζει τὸ «φάε καὶ πιέ» πού ἀκολουθεῖ καὶ τὸ δεύτερο νὰ ἀποκτᾶ πιθανῶς μιὰ δόση εἰρωνίας πικρῆς μετὰ τὴν ἔμφαση στήν ἀνθρώπινη ἀδυναμία πού προηγεῖται (βλ. καὶ κατωτ. σ. λ. *χαίρετε*).

1. Γράσθι: *ka-ra-si-ti*, προστ. (κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἀορ., ἴσως ὁμως καὶ ἐνεστ.) ἐνὸς τύπου **γράφμι* παράλληλου πρὸς τὸ *γράφω* = τρώω, καταβροχθίζω, βλ. Ἡσύχ. σ. λ. *γρᾶ φάγε. Κύπριοι (ΑΚΕΠ* Γβ' 83: *γρᾶεγγρᾶ*, ἐνεστ.) καὶ *καγρᾶ καταφαγαῶς. Σαλαμίνοι (ἴ. π. 144)*, πβ. *γράφσις* = γρασίδι (καὶ *γρασιζω* = τρέφω με γρασίδι), Ἐπ. *κράσις κ. ἄ.* (Σανσκορ. *grásati* = καταβροχθίζει, ἀρχ. Σκανδ. – Ἰσλ. *krās* = ὀρεκτικὸ φαγητό, λιχουδιά, Ἄγγλ. *grass κ. τ. τ.*, βλ. LSJ⁹, Hofmann – Παπαν. καὶ Chantraine σ. λ. *γρᾶω*). Τὸ *γράφθι* δὲν φαί-

νεται νὰ ἀπαντᾷ ἀλλοῦ· τὸ σ στὸν Ἑνεστ. κατὰ τὸ γράσις (Chantaine)· τὸ -θι τῆς προστ. κατὰ τὰ ἔ-στη-ν, ἀπ-έ-δρα-ν κ.λπ. μὲ τὴν ἰδιότυπη ἐδῶ προσθήκη τοῦ σ (πβ. *στῆθι*, *ἀπόδραθι* κ.τ.τ.). Ὁ ἄορ. ἀρμόζει καὶ στὸ νόημα τοῦ ποιήματος γιὰ τὸ ἐφήμερο καὶ τὴν ἀδυναμία τοῦ ἀνθρώπου. Πβ. καὶ κατωτ. *πῶθι*.

[φά]ναξ: [wa-]na-xe=ἄρχοντά μου, πρίγκηπά μου, «δέσποτα» (Σπυριδάκης), «βασιλιά» (Χατζηγιάννου), κ.τ.τ. Ἡ ἔτυμ. τῆς λέξης εἶναι σκοτεινὴ (βλ. κυρίως Frisk σ.λ., μὲ βιβλιογραφία· τὸ Φρυγ. *wanaktei* φαίνεται δάνειο ἀπὸ τὴν Ἑλλην.). Στὸ Μυκην. κράτος ὁ *φάναξ* βρῖσκεται στὴν κορυφὴ τῆς ἱεραρχίας, ὅπως καὶ ὁ *lawagetas*, καὶ καρποῦνται *τέμενος*. Στὸν Ὅμηρο ἀποκαλοῦνται ἔτσι οἱ θεοὶ (κυρίως ὁ Ἀπόλλων, ἀλλὰ καὶ ὁ Δίας: *Ζεῦ ἄνα* Γ 351 καὶ Π 233, πβ. *Ζεὺς ἄναξ* Αἰσχ. *Πέρσ.* 762), οἱ ἡμίθεοι καὶ ἄλλοι ἥρωες ἀρχηγοὶ τοῦ στρατοῦ (*ἄναξ ἀνδρῶν* ὁ Ἀγαμέμνων κυρίως), ἀλλὰ καὶ ὁ οἰκοδεσπότης (*οἶκοιο ἄναξ* α 397, κ.τ.τ.), σημασίες πού πέρασαν καὶ στοὺς μεταγεν. ποιητές (βλ. LSJ⁹ σ.λ., καὶ ἀνωτ. 7F1.8(στ. 4) σ.λ. *ἄναξ: ὁ Πάν*). Στὴν Κύπρο, ὅπου πολλὰ στοιχεῖα τῆς Μυκηναϊκῆς ἐπέζησαν, χρησιμοποιεῖται γιὰ ἄρχοντες (“rulers”, βλ. *Comp. II.* 455), μὲ ἰδιάζουσα τὴ χρήση γιὰ τὰ μέλη τῆς βασιλικῆς οἰκογένειας πλὴν τοῦ βασιλιᾶ, ὅπως μαρτυροῦν οἱ ἐπιγραφές *ICS 211 ὁ φάναξ Στασύγας Στασικράτης* (πβ. 212 ὁ Σόλω[ν] βασιλεὺς Στασικράτης ὁ βασιλῆος Στασύγαν, ἀπὸ τοὺς Σόλους, μὲ σημ. Masson στὴν ἐπιγρ. 211 “Le mot *φάναξ* signifie «prince»”) καὶ 220.2 ὁ *φάναξ* γιὰ τὸν γιό τοῦ βασιλῆος, ὁ Ἰσοκράτης (*Εὐαγ.* 72 τὸν μὲν βασιλέα καλούμενον, τοὺς δ’ ἄνακτας, τὰς δ’ ἀνάσασας) καὶ ὁ Ἀριστοτ. κατὰ τὸν Ἀρποκρ. σ.λ. *ἄνακτες καὶ ἀνάσασαι* (...) Ἀριστοτέλης γοῦν ἐν τῇ Κυπρίων πολιτείᾳ φησὶ: Καλοῦνται δὲ υἱοὶ μὲν καὶ ἀδελφοὶ τοῦ βασιλέως ἄνακτες αἱ δὲ ἀδελφαὶ καὶ γυναικες ἀνάσασαι (βλ. *ΑΚΕΠ* Γβ’ 34 μὲ σχόλια). Ἀνάσσα ὁμως στὴν Κύπρο εἶναι κατὰ τὴν ἐπιγραφικὴ μαρτυρία (*ICS* 4, 6, 7, 16 κ.ἀ.) ἢ Ἀφροδίτη (πού λατρεύεται καὶ αὐτὴ στοὺς Γόλγους, [βλ. ἀνάμεσα στ’ ἄλλα H. W. Smyth, “[Notes.] On Poetical Words in Cyprian Prose”, *AJPh* 8 (1887) 468, καὶ C. M. Bowra, “Homeric words in Cyprus”, *JHS* 54 (1934) 54-55 καὶ 59-60.] Στὸ προκειμένο ἐπίγραμμα ἢ προσφώνηση *φάναξ* ἀποκλείεται νὰ ἀναφέρεται στὸν Δία (ὅπως θὰ μπορούσε νὰ νομίσει κανεὶς στὴν ἀρχὴ ἔχοντας δεῖ τὴν παράσταση μὲ τὸν ὕψιστο τῶν θεῶν) ἢ σ’ ἄλλη θεότητα, οὔτε σὲ νεκρό, ὅπως ὑποδηλώνει ἡ συνέχεια. Ἡ ἀφιέρωση φαίνεται νὰ ἔχει σχέση ἀρχικά μὲ κάποιον ἐπίγειον *ἀνακτα* (“So *φάναξ* must be an earthy prince”, κατὰ τὸν Beattie 140, πού συνεχίζει ὑποστηρίζοντας ὅτι “in this case he may be a living prince, such as might be entertained in a πρυτανεῖον at public expense”), ἴσως σ’ αὐτὸν πού

βρισκόταν ἐπικεφαλῆς τῆς κοινότητος καὶ δὲν χρειαζόταν ἔτσι νὰ ὀνομαστῆ, ἀλλ' ἴσως καὶ στὸν καθένα ἀπὸ ἕναν ὄμιλο ἀνάκτων ποὺ σιτίζονται στὸ πρυτανεῖο (“who were maintained in the public banqueting-hall”, ὁ. π.). Μὲ τὸν καιρὸ ὅμως, ὁ διαβάτης, βλέποντας τὴν παράσταση καὶ ἔχοντας κατὰ νοῦ ὄχι μόνον τὴν τοπικὴ ἀλλὰ καὶ τὶς ἄλλες σημασίες τοῦ *φάναξ*, ἀνάλογα μὲ τὴ φιλοσοφικὴ του διάθεση θά 'δινε πιὸ γενικὸ νόημα ἐδῶ. Αὐτὴ ἴσως νὰ 'ταν κι ἡ πρόθεση τοῦ πολὺ ἱκανοῦ ποιητῆ· νὰ τονίσει κυρίως πὼς ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἀνάξ μόνον στὰ ἀνθρώπινα μέτρα, κι ὅσο τὸ ἐπιτρέπουν ὁ *Ζεὺς* κι οἱ ἄλλοι θεοὶ (κι ἡ *Μοῖρα*). Μιὰ πικρὴ εἰρωνία φαίνεται νὰ ἐνυπάρχει κι ἐδῶ (ὅπως ἴσως σὲ ἀνάλογες περιπτώσεις στὰ «Πασᾶ μου ἐσύ», «μεγάλε (μου ἐσύ)» κ. τ. τ.).

κἀ(π) πῶθι: *ka-ro-ti*, = καὶ πιέ. Τὸ μέτρο ἀπαιτεῖ συλλ. *κᾶ*, ὅπως καὶ κατωτ. στὸ *ἔπο(μ) μέγα* συλλ. *-πῶ-* στὴ δευτέρη περίπτωση στὸ *we-ro-me-ka* πρέπει νὰ διαβάσουμε *ἔπομ* (ἔπος, μὲ συμπνευματισμό) γιὰ νὰ καταστῆ ἡ προηγούμενη συλλ. θέσει μακρὰ (μὲ ὄση βεβαιότητα μᾶς ἐπιτρέπει ἡ εἰκόνα γιὰ τοὺς Κυπριακοὺς μετρικοὺς κανόνες)· στὴν πρώτη ὅμως περίπτωση προστίθενται ἡ ἀβεβαιότητα γιὰ τὴν προσωδία τοῦ *κἀ* καὶ τοῦ *κᾶς* (γιὰ τὰ ὁποῖα βλ. κατωτ. E7.1 σ. λ.), ποὺ δικαιολογεῖ τὴ διαφορετικὴ ἀπόδοση τοῦ ἐδῶ *ka-ro-ti* ἀπὸ τοὺς ἐκδότες (βλ. κριτ. ὑπομν. ἄνωτ.). Ὁ τύπος *πῶθι* δὲν ἀπαντᾷ ἀλλοῦ σὲ Κυπρ. ἐπιγρ., πβ. ὅμως ἸΑλκ. ἀπόσπ. 401ab *χαῖρε καὶ πῶ καὶ δεῦρο σύμπωθι καὶ Μέγ.* ἸΕτυμ. 689.51 ἔστι δὲ καὶ ῥῆμα παρὰ Αἰολεῦσιν οἷον «*χαῖρε καὶ πῶ*» ὅπερ λέγεται ἐν ἐτέρῳ «*σύμπωθι*» (βλ. Hoffmann *GD* 144, καὶ Bechtel *GD* 1.95 § 144, ὁ ὁποῖος παραπέμπει στὶς ἀναθημ. ἐπιγρ. ἀπὸ τὴ Δωδώνη *SGDI* 1376 καὶ 1377 μὲ προστ. *πῶ*)· ὅπως ἐξᾴλλου σημειώνει ὁ Σακελλ. *Κυπρ.* Β' λζ' «Τὸ ι οἱ ἀρχαῖοι Κύπριοι τρέπουσιν ἐνίοτε εἰς ο' οἷον *θρόδακα* ἀντὶ *θρίδακα*». Ἔτσι τὸ Κυπρ. *πῶθι* αἰτιολογεῖται ὡς προερχόμενο ἀπὸ τὸ *πίθι* ἢ ἀπὸ τὸ *πῶ* + *-θι*, ἢ καὶ ἀπὸ ῥῆμα **πῶμι* (ὅπως ἄνωτ. **γράσιμ/γρᾶσθι*). Βλ. καὶ *EKvE* 1.8 μὲ βιβλιογραφία.

φέπο(μ) μέγα: *we-ro-me-ka* = μεγάλο λόγο. Γιὰ τὸ μ πβ. κατωτ. E12.2 *ὑψηλὸμ πύργων... στέφανον*, E15.2 *Σολίωμ βασιλέ[α]*, E18.2 *ἰατρῶμ Φαῖταμ παῖδα*, E23.6 *σὸμ πόσιν (καὶ 7 τῆμ μητρὸς φ.)*, E31.4 *τὸμ Μοιρῶν*, πβ. ἐπίσης ἄνωτ. *κἀ(π) πῶθι*, καὶ βλ. R. Virédaz, “La graphie des groupes de consonnes en Mycénien et en Cypriote”, *Minos* 18 (1983) 185-87, ποὺ δίνει γιὰ τὴ μεταγραφὴ καὶ γιὰ τὴν προφορὰ ἀντίστοιχα *ka(h) pōthi* – *ka pprōthi* καὶ *wepo(h) mega* – *wepo mtega*. Ἄλλοι ἄλλα (ὁ Hansen π. χ. γράφει *κἀπῶθι* καὶ *φεπομέγα*, πβ. ὅμως

προηγούμενή μας σημ., και ανάλογες περιπτώσεις στον ίδιο). Βλ. αναλυτικά *EKvE* 1.9.

μήποτε φείσης: *me-po-te-we-i-se-se* = «ποτέ μὴν ξεστομίσης» (Χατζηιωάννου), ὡς ὑποτ. ἀορ. ἔφεισα ρήματος ἀπὸ τὸ θέμα *φει-* ποὺ σημαίνει «ὀρμῶ, σπεύδω» καὶ ἐμφανίζεται στὸν Ὅμηρο «ὡς μέσο ἔφείσατο = ὄρμησε» καὶ ἐπομένως ἐδῶ στὴν κυριολεξία «ποτέ μὴν κάνεις νὰ ὀρμήση (μεγάλος λόγος)» (ὁ ἴδιος, σημ. σ.λ.). Βλ. O 415 Ἔκτωρ δ' ἄντ' Αἴαντος εἴσατο κυδαλίμοιο μὲ σημ. R. Janko (*Comm. II.* σ.λ.) “εἴσατο derives from (φ)ίεμαι not ἐ(φ)ίσκω” καὶ Chantaine *GrHI*. 293, ὅπου σημειώνεται ὅτι τὸ ἴεμαι = ἐφορμῶ μοιάζει νὰ εἶναι ἓνα ἀρχαῖο (φ)ίεμαι ποὺ σιγὰ σιγὰ ἀφομοιώθηκε μὲ τὸ μέσο τοῦ ἴημι (βλ. *EKvE* 1.10, ὅπου καὶ ἀναλυτικὴ παρουσίαση καὶ συζήτηση τῶν διάφορων ἀπόψεων). Νὰ διαβαστῆ ἐδῶ **φείτης** δὲν εἶναι δυνατὸ, κι ἡ διόρθωση τοῦ *φείσης* σὲ *φείτης* σὰν λάθους τοῦ χαράκτου (Neumann – Stiewe) δὲν εἶναι ἀναγκαῖα, οὔτε εὐεξηγήτη.

Στὸ **γράφθι... φείσης** ὁ συνάδελφος Γ. Προμπονάς ἔχει ἀπὸ τὴν πρώτη ματιὰ ἀνιχνεύσει τὴ Νεοελληνικὴ παρομοία «μεγάλῃ μπουκιὰ φάε, μεγάλο λόγο μὴν πείς», ποὺ στὴν Κύπρο ἀκούεται συχνὰ στὴν ἀρχαῖζουσα τοπολαλιά: «Μιάλοβ βουγκοβ βάλε τζαί μάλολ λόομ (ἦ: λὸμ) μέμ πείς» (βλ. Χατζηιωάννου, *ΛαΚ* 57 ἀρ. 24). Ἡ στίξη τοῦ στ., ποὺ ἀπασχόλησε καὶ ἀπασχολεῖ ἐκδότες καὶ ἐρμηνευτὲς καὶ ὀδηγεῖ σὲ διχογνωμίες, παίρνει ἓνα δρόμο, ὀδηγώντας σὲ μὴ διάσπαση τοῦ **φέπο(μ) μέγα μήποτε φείσης** (ἄσχετα μὲ τὴ στίξη μετὰ τὴ φράση, στὸ τέλος τοῦ στ.). Ἡ στίξη τοῦ κειμένου μὲ ἄνω τελεία μετὰ τὸ **μέγα** (ποὺ ἐπιλέγει καὶ ὁ Masson) δὲν ἐπιλύει κανένα πρόβλημα.

Πρὸς τὰ ἐδῶ πβ. *EGr* 1129 = Ἄνθ. Παλ. 11.38. 5-6, “Πίνε”, λέγει τὸ γλύμμα “καὶ ἔσθιτε καὶ περίκεισο | ἄνθεα τοιούτου γενόμεθα ἔξαπίνης”, κ. ἄ. (βλ. Masson σελ. 284 σημ. 5).

2. θεοῖς πόρο ἄθανάτοις: *te-o-i-se· ro-ro-a-ta-na-to-i-se* = θεοῖς πάρα ἄθανάτοις· πόρο(ς), πρὸ, πόροδ ἢ πόρω, περὶ κ. ἄ. ἄλλοι. Ἀπορρίπτοντας τὴν ἀνάγνωση *pe-re* καὶ τὴν υἰοθέτηση *περὶ*+δοτ. ποὺ δὲν φαίνεται νὰ ὀδηγεῖ σὲ λύση συντακτικὰ καὶ νοηματικὰ εὐστοχῇ (πβ. ὅμως Beattie 140), ἀπομένει ἡ ἀπόδοση τοῦ *ro-ro* σὰν *πόροδ ἢ πόρω*, μὲ τὴ σημασία *πόρρω-πόρσω* (Hoffmann) ἢ ρήματος *πόρω* (Meister), ποὺ ὀδηγοῦν σὲ νοηματικὰ ἀδιέξοδα· ὡς *πορὸ*=*πρὸ* (*πρὸ* γράφει ὁ Masson μετὰ τὸν Hall), ποὺ δίνει σύνταξη *πρὸ* μὲ δοτ. ἀγνωστῆ ἄλλοῦ (ἐρμηνευόμενη ὅμως κατὰ τὸν Masson)· ἢ ὡς *πόρο(ς)* ἀντὶ *πάρος* (Scherer, βλ. καὶ Χατζηιωάννου σ.λ.: «Τὸ *πάρος* τῆς Κυπρια-

κῆς εἶναι ἀντὶ τοῦ πάρος γιατί τὸ α τρέπεται σὲ ο δίπλα στὸ ὑγρὸ ρ, πβ. *κόρζα καὶ στροπά», βλ. καὶ Γβ' § 23: κατήφοργον ἀντὶ κατέφαργον*), πού μετρικὰ εἶναι πρόσφορο ἀλλὰ δίνει σύνταξη πάρος=πρὸ μὲ δοτ. (βλ. LSJ⁹ σ. λ.), μπορεῖ ὅμως νὰ υἰοθετηθῇ ἂν γίνονιν παρὰλληλα δεκτὲς οἱ παρατηρήσεις τοῦ Masson γιὰ τὴ σύνταξη πρὸ + δοτ. (μὲ διαφοροετικὴ στίξις ἀπὸ τὴν υἰοθετούμενη στὸν Χατζηωάννου, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα). Πιὸ εὔστοχο ὅμως καὶ πιὸ πρόσφορο μετρικὰ καὶ νοηματικὰ ἀλλὰ καὶ συντακτικὰ φαίνεται τὸ **πόρο** = *πάρα* (αρ)ορ καὶ ἀφομοίωση τῆς λήγουσας: *πάρα*)**πόρα*)**λόρο*), ἢ ἀντὶ τῆς προθέσεως *παρὰ* (*παρὰ θεοῖς*)**θεοῖς πάρα*) ἢ μᾶλλον ἀντὶ τοῦ *πάρα*=*πάρεσι* (βλ. Newmann – Stiewe 150, πβ. A 174 *παρ' ἔμοιγε καὶ ἄλλοι | οἳ κέ με τιμήσουσι, μάλιστα δὲ μητίετα Ζεὺς, Αἰσχ. Πέρσ. 167* καὶ τὸ ὅλο χωρίο, Ἀριστοφ. Ἀχ. 862, κ. ἄ.: βλ. LSJ⁹ σ. λ. *παρὰ* F., καὶ Ἡσυχ. σ. λλ. *πάρα*: *ἐγγύς. πάρεσι* καὶ *πάρα* *δέ σοι πάρεσι* *δέ σοι*). Ἡ ἐδῶ σύνταξη, σ' αὐτὲς τὶς περιπτώσεις, θὰ εἶναι: *παρὰ τοῖς ἁ. θ. ἐρεραμένα (ἐστὶ) π. ἀκοράσως* ἢ *πάντα πάρα τοῖς ἁ.θ. ἐ. ἁ.* (ἢ *πάντα κοραστῶς*): καὶ τὸ νόημα: οἱ θεοὶ οἱ ἀθάνατοι (καὶ μόνον αὐτοὶ) ἔχουν τὴ δυνατότητα νὰ ἐπιθυμοῦν χωρὶς περιορισμὸ τὰ πάντα, καὶ νὰ ἐκπληρώνονται οἱ ἐπιθυμίες τους. Βλ. καὶ ἐπόμενα. (Τὸ *θεοῖς* μὲ συνίζηση.)

ἐρεραμένα πά(ν)τ' ἀκοράσως: *e-re-ra-me-na' pa-ta-ko-ra-sa-to-se*. Τὸ **ἐρεραμένα** γίνεται δεκτὸ ἀπὸ τοὺς πλείστους ἐκδότες, ὡς παρακειμ. μὲ ἀναδιπλ. τοῦ *ἐράω* (Masson) ἢ μᾶλλον *ἔραμαι* (Χατζηωάννου), μὲ τὸ -ρε- νὰ δικαιολογεῖται εἴτε *metri gratia* (ὅπως κὶ ἄλλοῦ σὲ Κυπρ. ἐπιγράμματα) εἴτε ὡς ἰδιάζουσα περιπτώση ἀναδιπλασιασμοῦ πού ἐμφανίζεται χαρακτηριστικὰ μόνον στὸν Ὅμηρο καὶ στὴν Κυπριακὴ (βλ. Ringe *PeTeGrI* 133 κέ., πβ. τὰ Ὅμηρ. *ἀλλάημαι, ἀκάχημαι, ἀκάχημένος* κ. ἄ.): οἱ ἀντιρῆσεις τοῦ Beattie δὲν εὐσταθοῦν καὶ ἢ ἀνάγνωση *ἐγραμμένα* πού ὁ ἴδιος προτείνει εἶναι ἀδύνατη. Ἡ ἀνάγνωση **πά(ν)τ' ἀκοράσως** ἢ **πά(ν)τα κοραστῶς** μοιάζει ὑποχρεωτικὴ τὰ *πά(ν)τ' ἀκοραστῶς* τοῦ Hoffmann, *πά(ν)τα κοραστῶς* τοῦ Scherer, *πάντ' ἀκοραστῶς* τοῦ Beattie δὲν φαίνονται νὰ ἀνταποκρίνονται στὸ συλλαβικὸ κείμενο, καὶ οἱ γραφὲς *πα(ν)τακόραστος* (Deecke) καὶ *πα(ν)τακοράστος* (Meister) δίνουν ἐπιθ. καὶ ἀντίστ. ἐπίρρ. δύσκολα ἀποδεκτὰ· ἀντίθετα, τὸ *ἀκοράσως* εὐκόλα παραλληλίζεται πρὸς τὰ *ἀκόρεστος* καὶ *ἀκορέστος* (βλ. Masson), ἐνῶ καὶ τὸ *κοραστῶς* δὲν εἶναι ἔξω ἀπὸ τὰ μέτρα τῆς Κυπριακῆς καὶ τοῦ ἐδῶ ποιητῆ, εἶναι δὲ συμβατὰ μὲ τὴν ἐδῶ προτεινόμενη σύνταξη καὶ ἐρμηνεῖα τοῦ κειμένου (βλ. καὶ προηγ. σημ.). Νὰ προσεχθῇ ὅτι ὑποκ. τοῦ *ἐρεραμένα* εἶναι τὸ *πά(ν)τ' ἢ πά(ν)τα* (ὄχι τὸ *φάναξ* τοῦ ἀ' στ., ὅπως συνεπάγεται ἀπὸ κάποιες μεταφράσεις ἢ ἐρμηνεῖες τοῦ

ἔδῳ χωρίου), καὶ ὅτι ἐπομένως ἡ μετοχὴ σημαίνει στὴν κυριολεξία: ἔχουν ἀγαπηθῆ, ἔχουν ἐπιδιωχθῆ. Τὸ **ἀκορόσως** στὴν περίπτωσι τῶν θεῶν ἀναφέρεται στὴν ἐπιθυμία (καὶ τὸ ἐνδεχόμενο *κοραστῶς* στὸ ἀποτέλεσμα), στὴν περίπτωσι τῶν ἀνθρώπων στὴν – ἀνεπίτρεπτη – ἀμετρῆ ἐπιθυμία καὶ στὸ – ἀνεπίτευκτο – ἀποτέλεσμα (τὸ πιθανῶς ὑπονοούμενο: ὁ ἔξυπνος ἄνθρωπος θέτει φραγμὸ στὶς ἐπιθυμίες του). Μ' αὐτὲς τὶς σκέψεις μεταφράσαμε: Στους θεοὺς ἀνίκηε τοὺς ἀθάνατους ὅσα ἀκόρεστα ποθοῦν νὰ τὰ ἔχουν (ποὺ δίνει νόημα καὶ στὸ ἐπόμενο γάρ).

3. οὐ γάρ τι: *o-wo-ka-re-ti'* οὐ γάρ τι(ς) Scherer, οὐ γάρ {ἔτι} Beattie, οὐκ ἄρ' {ἔτι} Neumann – Stiewe, ἄλλοι ἄλλα (βλ. κριτ. ὑπόμν.). Χωρὶς τὸ ἐπιτ. *τι* ἢ τὸ *τι(ς)* τὸ μέτρο εἶναι ὁμαλό, ἐνῶ ἄλλῶς χρειάζεται νὰ δεχθῆ κανεὶς τὴν ὑπαρξὴ πρόσθετης συλλαβῆς στὴν ἀρχὴ τοῦ στ., ὅπως κι ἄλλοῦ σὲ Κυπρ. ἐπιγράμματα. Ἡ πρότασι Beattie εἶναι ἐλκυστικὴ, καὶ πιθανῶς ὀρθή. Περισσότερα βλ. *EKvE* 1.14 (κυρίως γιὰ τὸ *owo, ofo, ou*).

ἐπίσταις: *e-pi-si-ta-i-se*, = ἐπίσταισις, ἐπιστασία (ἀπὸ τὸ ἐφίστημι, μέσ. μὲ ἐνεργ. σημ. ἐφίσταμαι, συντασσόμενο καὶ μὲ δοτ. μὲ τὴ σημ. τοῦ «τοποθετοῦμαι ὑπεράνω τινὸς ὡς ἐπιστάτης ἢ ἐπόπτης, ἐπιστατῶ» LSK σ.λ. ἐφίστημι B.II.). Γιὰ τὸ φαινόμενο τῆς τροπῆς σ ἐ δασὺ *h* καὶ τῆς ἐπακόλουθης ἀποσιώπησής του πβ. κατωτ. *φρονεῶ* καὶ ἀνωτ. E5.1 *Χαετᾶ* (μὲ σημ.).

ἀ(ν)θρώπω θεῶ: *a-to-ro-ro' te-o-i* = ἀνθρώπων (γεν. ὑποκ.) θεῶν (δοτ. ἀντικ.): δὲν ὑπάρχει καθόλου (ἢ καμμιά) ἐποπτεία ἢ ἐξουσία ἢ ἰσχὺς ἀνθρώπου σὲ θεὸ ἢ ἐπὶ θεοῦ. Γιὰ τὴ γεν. -ω ὀνομάτων σὲ -ος στὴν Κυπριακὴ βλ. *EKvE* 1.16, πβ. ἀνωτ. E4.1 *Κυπρίῳ τῷ Σαλαμινῶ* καὶ κατωτ. E10.2 *Πνυταγόρω* (μὲ σημ.).

ἀλ(λ)' ἔτυχ' ἄ χῆρ: *a-le-tu-ka-ke-re* = ἄλλ' ἔτυχ' ἢ χεῖρ, μὲ τὴ σημ. τῆς δύνاميς, τῆς ἐξουσίας (Hoffmann, ἄ χῆρ Meister, ἄ χερ Schwyzer), πβ. O 694-5 *τὸν δὲ Ζεὺς ὥσεν ὄπισθε | χειρὶ μάλα μεγάλῃ* (βλ. Masson)· ἄ κῆρ Deecke κ. ἄ., ἴσως ὀρθῶς (βλ. Beattie σ.λ. ἄ Κῆρ, πβ. Θ 70 καὶ 210 *δύο κῆρε τανηλεγέος θανάτω* στὶς φοβερὲς σκηνὲς τοῦ ζυγίσματος ἀπὸ τὸν Δία τῆς μοίρας γιὰ ζωὴ ἢ θάνατο, Ψ 78-9 *ἀλλ' ἐμὲ μὲν κῆρ | ἀμφέχανε στρυγερῆ, ἢ περ λάχε γιγνόμενόν περ*, κ. τ. τ.), μολονότι ἡ παρουσία ἄρθρου ἐδῶ φαίνεται προβληματικὴ (βλ. Beattie). Ἡ γραφὴ *ἄ χρῆ* τῶν Neumann – Stiewe (πβ. Beattie ὁ. π.), ὁμως, δὲν εἶναι προτιμητέα. Ἡ εἰκόνα τοῦ Δία μὲ τὸ σηῆτρο

καὶ τὸν κεραινὸ στὸ χέρι στὴν ἐδῶ παράσταση εἰσηγείται τὸ ἔτυχ' ἄ χηρ | θεῶι (= Δι) κυμερῆναι πάντα (ἔννοια σκηπτρου) ἢ ἔ. ἄ κηρ... (μὲ τὸν κεραινὸν μέσο τιμωρίας ὅσων ὑπερβαίνουν τὰ μέτρα). Γιὰ τὴν ἐδῶ σημ. τοῦ χεῖρ, πβ. LSJ⁹ σ. λ. χεῖρ III.1 (χ. μεγάλη ἢ παγκρατῆς γιὰ θεό, χ. ὑπερμῆκης γιὰ τὸ «μακρὸ χέρι» βασιλιᾶ κ. τ. τ.) καὶ 2. γιὰ τὸ χέρι ποῦ ἐμφανίζεται νὰ δρᾷ μόνο του (δήμιον κρατοῦσα χεῖρ κ. τ. τ., παροιμία ἄ δὲ χεῖρ τὴν χεῖρα νίξει Ἐπίχ, στὸν Πλάτ. Ἀξίωχ. 366c καὶ Ἀνθ. Παλ. 5.208.3 ἄ χεῖρ γ ἄ ρ τὰν χεῖρα).

4. κυμερῆναι πά(ν)τα: *ku-me-re-na-i-ra-ta* = *κυβεραῖν* (**κυμέρημι*, βλ. Newmann – Stiewe) ἢ *κυβεραῖναι* πά(ν)τα (βλ. τὴ σύντομη μὰ περιεκτικὴ σημ. Hansen σ. λ., γιὰ τὶς διαφορὲς γραφές). Ἡ ἔτυμ. εἶναι ἀβέβαιη, ἀλλὰ τὸ Κυπρ. *κυμερῆναι*, ὅπως σημειώνει ὁ Chantaine (σ. λ. *κυβεραῖν*), μᾶς κάνει νὰ σκεφτόμαστε ὅτι τὸ *κυβεραῖν* στηρίζεται σὲ μιὰν ἀνομοίωση (“dissimilation”) *μ-ν* > *β-ν* (μὲ παραπομπὴ στὸν Lejeune, *Phonétique* 131). Στὸ *Μέγ. Ἐτυμ.* 543.3 μαρτυρεῖται Αἰολ. *κυμερηῆτης* (προφανῶς ἀπὸ παλαιότερο *κυμεραῖνας*). Βλ. ἀναλυτικὰ *EKV* 1.18.

τὰ ἄ(ν)θρωποι: *ta-a-to-ro-ro-i* = ἄ (ἴσα) ἄνθρωποι. Γιὰ τὸν τύπο ἄ(ν)θρωποι πβ. ἀνωτ. E5.1 ἰ(ν)θάδ' μὲ σημ., καὶ τὰ νεώτ. Κυπρ. ἄθρωπος (βλ. *ΕΛΕΚ* σ. λ.), ἄδρωπος, ἄρωπος. Ἴσως πρέπει νὰ γράψουμε ἄ(ν)θρώποι (προφορὰ Ἀλκιμανική, μὰ καὶ σημερινὴ Κυπριακή).

φρονέοι: *ro-ro-ne-o-i* = *φρονέωσι* (ὑποτ.), ἢ *φρονέουσι* (ὄριστ.). Πβ. ἀνωτ. *ἐπίσταίς*, καὶ βλ. Masson καὶ Newmann – Stiewe (ἰδιαιτέρα γιὰ τὴν ὑποτ. χωρὶς ἄν) καὶ κυρίως *EKV* 1.19-20. (μὲ ἀναλυτικὴ παρουσίαση καὶ συζήτηση τοῦ θέματος καὶ πλούσια βιβλιογραφία). Γιὰ τὸ ἐδῶ (μαζὶ μὲ τὰ προηγούμενα) νόημα πβ. Σημων. 1.1 κέ. (West) ᾧ παῖ, τέλος μὲν Ζεὺς ἔχει βαρύνκτυπος | πάντων ὅσ' ἐστὶ καὶ τίθησ' ὄκη θέλει, νοῦς δ' οὐκ ἐπ' ἀνθρώποισιν, ἀλλ' ἐπήμεροι | ἄ δὴ βοτὰ ζόουσι, οὐδὲν εἰδότες | ὅπως ἕκαστον ἐκτελεστήσει θεός. | (στ. 20) οὕτω κακῶν ἄπ' οὐδέν, ἀλλὰ μυρία | βροτοῖσι κῆρες κἀνεπίφραστοι δύαι | καὶ πῆματ' ἐστίν. εἰ δ' ἐμοὶ πιθοῖατο, | οὐκ ἂν κακῶν ἐρῶμεν, οὐδ' ἐπ' ἄλγεσιν | κακοῖς ἔχοντες θυμὸν αἰκίζοίμεθα (γιὰ παράλληλα χωρία βλ. Παπαδημητρίου *ΕΛΙ* στοὺς στ., καὶ κατωτ. E48.7-8 σημ.).

Χαίρετε: βλ. καὶ ἀνωτ. πρὶν τὸν στ. 1. Τώρα μὲ διαφορετικὴ χροιά: μετὰ ἀπὸ αὐτὰ ποῦ ἀκούσατε ἢ διαβάσατε (κι ὅσα στὸ με-

ταξὺ σκεφτήκατε, καὶ μὲ τὰ αἰσθήματα πού σᾶς διακατέχουν τώρα) χαιρίζετε!

E7

Ἐπίγραμμα ἐπιτύμβιο στὸ Κυπριακὸ συλλαβάριο χαραγμένο σὲ μιὰ σειρὰ ἀπὸ τὰ δεξιὰ πρὸς τὰ ἀριστερὰ σὲ ἀνάγλυφο ἀέτωμα ταφικοῦ μνημείου πού βρέθηκε στὴ νεκρόπολη τῶν Γόλων (ἀνασκαφὲς Cesnola 1873, τώρα στὸ Metropolitan Museum τῆς Ν. Ὑόρκης ἄρ. 74.51.2317). Τὸ γλυπτὸ ἀέτωμα ἔχει μῆκος 121 ἑκατ. καὶ ὕψος στὸ κέντρο 34.5 καὶ 18.5 στὰ ἄκρα, παριστάνει δὲ στὸ κέντρο δύο μορφὲς πού θρηνοῦν, ἓνα λιοντάρι σὲ κάθε πλευρὰ ξαπλωμένο καὶ δυὸ μικρὲς μορφὲς στὰ ἄκρα (βλ. *ICS* 261 μὲ πίν. XLIV. 1, πβ. *Cesnola Atlas* I πίν. LXXV. 563 καὶ *Myres HCC* 1857). Τὸ χαραγμένο στὸ κάτω μέρος τοῦ ἀετώματος συλλαβικὸ κείμενο δίνει ἓνα διστιχο ἐπίγραμμα σὲ δακτυλικὸ ἑξάμετρο (μὲ μετρικὰ προβλήματα πού συζητοῦνται στὴ συνέχεια). Χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν Gjerstad (βλ. *ICS* σελ. 282 σημ. 4) στὴν Κυπροελληνιστικὴ περίοδο I, μετὰ τὸ 325 μ.Χ., καὶ ἀπὸ τὸν Χατζηιωάννου στὸν 4ον αἰ. π.Χ. (*ΑΚΕΠ* Δβ' 82). Φωτογραφία τοῦ ἐπιγράμματος στὸν *Cesnola* ὁ.π. III πίν. 137, ἀπεικόνιση ἀπὸ τοὺς Birch (*TSBA* 4 [1876] 20 ἀπέναντι) καὶ Hall (πίν. IV.16 καὶ VIII.24).

1. Ἐγὼ ἐμ' : πβ. *ἐγὼ ἤμ(ι)* τοῦ Meister, ὁ ὁποῖος παραβάλλει πρὸς τὸ Σοφ. *Φιλ.* 585 *ἐγὼ εἴμ' Ἀτρείδαις δυσμενῆς*. Παράλληλα χωρία μὲ ἔκθλιψη τοῦ τελ. *ι* τοῦ *εἴμ* βρίσκει κανεὶς πολλὰ (χαρακτηριστικὸς ὁ ὄνομαστός Ὅμηρ. στ. ι 19 *εἴμ' Ὀδυσσεὺς Λαερτιάδης κ.λπ.*, μὲ τὸ *ἐγὼ* στὸν στ. 17)· γὰρ τὴν πιθανῶς ἀπαιτούμενη ἐδῶ συνίζηση πβ. Ἀρχιλ. ἀπόσπ. 23.13 *W. οὐ]δ' οἴος εἴμ' ἐγὼ [ρ]ῦτος οὐδ' οἴων ἄπο* (-γὼ σῶ- μία μακρὰ συλλ.) κ. ἄ.: βραχὺ ε- σὲ τύπους τοῦ *εἴμ* ἀπαντᾶ συχνά (Ὅμηρ. καὶ μεθομηρ. *ἔμεν καὶ ἔμεναι*, βλ. καὶ Hoffmann σημ. στὸ ἐδῶ *ἐμί*), ἀντὶ βραχείας μακρὰ συλλαβῆ (ἦ: βραχὺ σὲ μακρὰ συλλ.) κατωτ. στὸ *μεμναμένοι κ. ἄ.* (βλ. καὶ Hansen σημ. στὸ χωρίο). Ἡ μετρικὴ δυσκολία τοῦ στ. συνίσταται στὸ ὅτι τὸ Ἄ- τῆς ἐπόμενης λέξεως δίνει τὴ β' βραχεία συλλ. τοῦ α' μέτρου, πού πρέπει ἐπομένως νὰ ἔχει τὴ μορφὴ –υ, προσωδία πού θὰ δινόταν ἄριστα μὲ τὸ *ἤμι* (ἦ *ἐμί*) Ἄ.: χωρὶς τὸ *ἐγὼ*, πού γι' αὐτὸν τὸν λόγο θεωρεῖται πρόσθετο ἐδῶ ὀλόκληρο (βλ. π.χ. Hoffmann, *BKIS* 14 [1888] 281 κέ.) ἢ ὡς πρὸς τὴν πρώτη του συλλαβή, μὲ συνίζηση στὴ συνέχεια (βλ. Hansen ὁ.π., μὲ παραπομπές): “de syllaba ante initium hexametris (‘Auftakt’) cf. n.

868.4 [=άνωτ. E6-3], de hiatu n. 868.5, de longa in brevi ([γα]σύνητοι [cf. West 17], *μεινόμενοι*, fortasse *κά* [v. infra] n. 715.3 [= κατωτ. E6.3]; v. porro n. 868 cum adn.” (πβ. και *EKvE* 2.6). Ἡ λύση τῆς πρόσθετης ἀρχικῆς συλλαβῆς φαίνεται ἐδῶ πιθανή, ἢ μὲ γραφή *ἐ|γῶ ἦ(ἐ)μι* Ἄ-| και συνίζηση (-γῶ ἦ-) ἢ μᾶλλον μὲ γραφή *ἐ|γῶ ἐμ* Ἄ- χωρὶς συνίζηση ἀλλὰ μὲ ἐκθλιψη τοῦ -ι (φαινόμενο κανονικὸ στὰ Κυπριακὰ ἐπιγράμματα: βλ. *EKvE* 2.10β'-γ'). Δὲν ἀποκλείεται ὁμως και ἡ μετρικὴ ἀνάγνωσις τοῦ *ἐγῶ ἐμ* Ἄ- ὡς τρισύλλ., μὲ συνίζηση τοῦ -γῶ ἐ- και βράχυνσις, ἢ ἀκόμα και μὲ ἐκθλιψη τοῦ τελ. ὄ (βλ. *EKvE* 2.10γ' μὲ πίν.), ὁπότε πρέπει ἐδῶ νὰ γράψουμε *ἐγῶ ἐμ* Ἄριστοκρέτης.

Ἄριστοκρέτης: συχνὴ εἶναι ἡ ἐμφάνισις σὲ Κυπρ. ἐπιγρ. κυρίων ὀνομάτων μὲ *ἀ* συνθ. τὸ Ἄριστο- (πβ. ἄνωτ. E3.2 σ. λ. Ἄριστοκλέος, βλ. και Egetmeyer 19-21) και μὲ *β*' συνθ. τὸ -κρέτης ἢ -κράτης: *ICS* 103 *Τιμοκρέτεος* (*Τιμόκπρος ὁ Τ. ἐπέστασε Κιλικᾶφι τῶι κασιγνήτῳι*: πβ. πρὸς τὰ ἐδῶ ἐπόμε.), 251 *Κιλικᾶ(ς) με κατέστασε ὁ Στασικρέτεος*, 338 *Σωκρέτεος*, κατωτ. E10.2 Ἄριστοκράτης, κ. ἄ. (βλ. Σακελλαρίου *Κυπρ. Β*' νη', και G. Neumann, “Beiträge zum kyprischen, XIV”, *Kadmos* 32 [1993] 54, κ. ἄ.). Ὁ Buck (*GD* 49.2 και 189.9) σημειώνει ἐπίσης τὸν τύπο *κρέτος*=*κράτος* γιὰ τὴν Αἰολ. και ἀναφέρει τὰ ἄνωτ. ὀνόματα στὴν Ἀρκαδοκυπριακὴ, ἐνῶ ὁ Chadwick (*HGLC* 59) ἐρμηνεύει τὰ ὀνόματα αὐτὰ ὡς ἀρχαϊσμὸ βασιμμένο στὸ *κρέτος* ποῦ διέσωσε ἡ Λεοβ. ποίησις (σημειώνοντας τὴν ἀπουσία κυρίου ὀνόματος μὲ αὐτὸ τὸ *β*' συνθ. στὴ Μυκηναϊκῆ). Ὁ Χατζηιωάννου (*ΑΚΕΠ* Γβ' 159) ἐντάσσει τὰ ὀνόμ. αὐτὰ στὸ γενικὸ φαινόμενο τροπῆς τοῦ *α* σὲ *ε* στὴν Κυπριακὴ δίπλα στὸ ὑγρὸ (βλ. και *ΑΚΕΠ* Γβ' § 23), ἐνῶ ὁ R. Virédaz (“La graphie des groupes de consonnes en Mycénien et en Cypriote”, *Minos* 18 [1983] 188 § 43) ἐντάσσει τὸ φαινόμενο στὶς ὁμάδες μὲ νεκρὸ φωνῆεν (voyelle morte) ὅπου αὐτὸ γίνεται ὁμοιο μὲ τὸ φωνῆεν τῆς προηγ. ἢ τῆς ἐπόμε. συλλαβῆς (*A-ti-si-to-ke-re-te-se*). Πβ. Hansen σημ. ad loc. [(“Ἄριστοκρέτης) Forma Cypria est.”] και βλ. *EKvE* 1.22 (σ. λ.).

κά: *κάς*, = *καί*, βλ. Ἡσύχ. σ. λ. *κάς*: *Κύπριοι ἀντὶ τοῦ καί* (βλ. και *ΑΚΕΠ* Γβ' 158, ὅπου ἡ σημ. ὅτι «Ἡ γλῶσσα ἐπιβεβαιώνεται ἀπὸ τὲς Κυπριακὲς ἐπιγραφές, ὅπως: *ICS* 2.3 *κάς κατεσκέυφασε*, 234.2 *κάς μὲ κατέθηκε*, 217.1 *κάς Κετιῆφες*»). Γιὰ τὴν ἐδῶ περίπτωσις ὁ E. Risch (βιβλιοκρ. Masson, *ICS: Kratylos* 10[1965]91) προτείνει ἀναγωγὴν στὸ *κατά μὲν ἔστασαν* (*κατέστασαν*, μὲ τμήσις)) *κάμ μὲν ἔστασαν* (*κάτ* μὲ ἀποκοπὴ τοῦ *α*, και συμπνευματισμὸς τοῦ τελ. *τ* μὲ τὸ ἐπόμε. *μ*) *κά μὲν ἔστασαν* ἢ πρότασις εἶναι ἑλκυστικὴ και ἐνισχύεται ἀπὸ παρόλληλα χωρία (*ICS* 251 *μὲ κατέστασε* [βλ. σημ.], κ. τ. τ.). Ἡ πα-

ρουσία όμως συνδέσμου ἢ ἀνάλογου μορίου φαίνεται ἐδῶ σχεδὸν ἀπαραίτητη. Καὶ τὸ *κά* ἢ *κάς* μὲ τὴ σημασία τοῦ *καὶ* ἀπαντᾷ ἀναμφίβολα σὲ πολλὰ Κυπριακὰ χωρία, ὅπως τὰ ἀνωτ. παρατιθέμενα, ἄσχετα μὲ τὴ σχέση τοῦ *κά* πρὸς τὸ *κάς* (πβ. ἀνωτ. E5.1 σ. λ. *Χαετᾶ* γὰ τὸ τελ. -ς) καὶ κυρίως ἄσχετα μὲ τὴν ἐτυμολογικὴ τους σύνδεση μὲ τὸ *καὶ* ἢ τὸ *κατι-* (Χεττ. *kati* = μαζί, βλ. κατωτ. σ. λ. *κασίγνητος*) καὶ τὴν ἀρχικὴ τους σημασία: Βλ. κυρίως Frisk καὶ Chantraine (σ. λλ.): Lüttel, *Κάς und καί* 28 κέ. καὶ 105· V. Pisani, “Hom. κασίγνητος, kypr. *κάς* und Verwandtes”, *ZVS* 77 (1961) 246-51, μὲ πλούσια βιβλιογραφία: *EKvE* 1.23 (σσ. 43-46).

κά μεν ἔστασαν: *ka-me-ne-se-ta-sa-ne*, = *καί με ἔστησαν* (⊕, —, —), μὲ πολλὰ παράλληλα χωρία σὲ ἐπιγράμματα (βλ. κυρίως *GVI* 137 κέ., Tyrpus: *μνήμα (σημα) τόδ' ἔστησεν (ἔστησα) ὁ δεῖνα τῶι δεῖνι (ἐμοί),* κυρίως c) *ἔστησεν (ἔστησα) ὁ δεῖνα τὸν δεῖνα (ἐμέ),* πβ. *ErAp* 1.251.2 *ἑστάσαντό με* καὶ 3.102.1 κέ. *Εἰμὶ Νεοπτόλεμος Κρεσσοῦ, τρισσῶν δ' ἔν' ἀδελφῶν | ἔστασαν Τλωεῖς, κ. τ. τ.*). Ὁ E. Risch, ὅπως ἔχουμε δεῖ ἀνωτ., ὑποθέτει ἀναγωγή στὸ *κατέστασάν με* (*κατὰ μὲν ἔστασαν κ. λπ.*), ἐνῶ ὁ G. Newmann (*Kadmos* 21 [1982] 91 κέ.) προτείνει μεταγραφή σὲ *κά με (ἰ)νέστασαν*, σημειώνοντας ὅτι τὸ ρ. *ἐν-ίστημι* (μὲ ἀντίστοιχο Κυπρ. *ίνισταμι*) εἶναι καλὰ μαρτυρημένο καὶ παραλέποντας στὸν Ἡρόδ. 2.102.4 *σῆλας ἐνίστη ἐς τὰς χώρας*. Ἡ ἀπουσία ὁμως τοῦ *ι-*, σ' αὐτὴ τὴν περίπτωση, δύσκολα ἐξημενεύεται ἀπὸ τίς μετρικὲς ἀνάγκες καὶ τὴν ποιητικὴ πρόθεση νὰ ἀποφευχθῆ ἡ χασμωδικὴ συνάντηση -ε καὶ *ι-* (ὅπως πιστεῖται ὁ Newmann), ἐνῶ τὸ *μεν (me-ne)* ἐξημενεύεται πειστικὰ ὡς αἰτ. ἐνικ. τῆς προσ. ἀντων. α' προσ. (ἐγκλιτ. τύπος *με*), μὲ τελ. -ν ἐφελκυστικὸ ἢ ἐπιτατικὸ κ. τ. τ. (βλ. ἀνωτ. E5.1 σ. λ. *ἐγών*) ἢ μὲ μόριο *νε* (*νι* στὴν Ἄρκαδ. κ. ἄ. καὶ *νν*, καὶ *δνε – ὄνι – ὄνν* [δεικτ. ἀντων.]): βλ. Meister, *BSG* 62 [1910] 24-25, πβ. ὁμως Masson, *ICS* 261 μὲ σημ. 7, κ. ἄ.). Ἀναλυτικά: *EKvE* 1.24 (πβ. 1.23). (Γιὰ τὸ *ἔστασαν* βλ. καὶ κατωτ. σημ. στὸ E51.1-2.)

[κα]σίγνητοι: [*ka*]-*si-ge-ne-to-i*, = *ἀδελφοί*, πβ. *ICS* 103 *ἐπέστασε Κικιλᾶρι τῶι κασιγνήτῳ* καὶ 153 *ἐπέστασαν τῶι κασιγνήτῳ Ὀνασιτίμῳ* (μὲ σημ. Masson στὸ 153, ὅπου ἀναφορὰ στὸ τοῦ Ἡσυχ. *καίνιτα ἀδελφή*, πβ. καὶ *καίνιτας ἀδελφούς καὶ ἀδελφάς*, βλ. καὶ *ΑΚΕΠ* Γβ' 275). Τὸ ὄνομα, συχνὸ ἤδη στὸν Ὅμηρο μὲ τὴν σημ. τοῦ *ἀδελφός/ἀδελφός* ἀλλὰ καὶ τὴν εὐρύτερη ἔννοια τοῦ *συγγενοῦς* (βλ. συνοπτικὰ *Comm. II* στὸ O 545-6, καὶ C. M. Bowra, “Homeric words in Cyprus”, *JHS* 54 [1934] 65, πβ. *LSJ*⁹ σ. λ., κ. ἄ.), ἀπαντᾷ συχνότατα στὴν Κύπρο (χαρακτηριστικὰ, ἐξάκις στὴν ἐπιγρ. τοῦ Ἰδαλίου *ICS* 217. 3-14, σὲ πληθ.: γεν. -ων, δοτ. -οις, αἰτ. -ος) καὶ ἀναφέ-

ρεται συνήθως ὡς Κυπριακός, ἀντὶ τοῦ θεωρούμενου ὡς ἀμάρτυρου σ' αὐτήν (βλ. ὅμως κατωτ. E19.1 ἀδελφοῦ, μὲ σημ. στὸ χωρίο) ἀδελφός / -εός (ποῦ δείχνει στὴν κυριολ. τὸν ὁμογάστριον ἢ ὁμομήτριον, ἀφοῦ, κατὰ τὸν Ἡσύχ., ἀδελφοί· οἱ ἐκ τῆς αὐτῆς δελφύος γεγονότες. δελφὺς γὰρ ἢ μήτρα λέγεται.). Ἡ ἔτυμ. τοῦ κασίγνητος ὡς πρὸς τὸ β' συνθ. εἶναι προφανής (-γνη-: γίγνομαι, γνήσιος κ. λπ.), ἀλλ' ἀβέβαιη ὡς πρὸς τὸ α' συνθ. κασι-, ποῦ πρέπει νὰ δείχνει τὸ ὁμοῦ (ὁμο-, πβ. ὁμο-γεν-ής) ἢ τὸν ἀδελφόν (= ἀδελφός γνήσιος)· πβ. Ἡσύχ. σ. λ. κάσιοι (ἀντὶ κάσιες?)· οἱ ἐκ τῆς αὐτῆς ἀγέλης ἀδελφοί τε καὶ ἀνεψιοί. καὶ ἐπὶ τῶν θηλειῶν οὕτως ἔλεγον οἱ Λάκωνες καὶ Εὐροπιδῆς Ἐκάβη (361 καὶ 943 κάσιν = ἀδελφήν, πβ. Αἰσχ. Ἐπτ. 674 κασιγνήτωι κάσις = ἀδελφῶι ἀδελφός, Σοφ. Οἰδ. Κολ. 1440 κάσι = ἀδελφέ: ἢ Ἀντιγόνη στὸν Πολυνείκη, καὶ μεταφ. Αἰσχ. Ἐπτ. 494 αἰόλην πυρὸς κάσιν καὶ Ἀγαμ. 494-5 κάσις | πηλοῦ ξύνουρος διψία κόνις). Ἀπὸ ὅλα τοῦτα καὶ πολλὰ ἄλλα παρόμοια μπορεῖ, νομίζουμε, νὰ συμπεράνει κανεὶς ὅτι ἡ ἔννοια τοῦ γνησίον ἀδελφοῦ δὲν εἶναι κατ' ἀνάγκη πρωτογενῆς καὶ αὐτὴ τοῦ ὁμοῦ γενομένου ὑστερογενῆς, ὅπως συχνὰ τονίζεται, ἀλλὰ μᾶλλον τὸ ἀντίθετο συμβαίνει (βλ. π. χ. Εὐστάθ. στὸ T294 ὅλως δὲ ἐδέησεν ἐρμηνείας εἰς τὸ κασιγνήτους διὰ (τὸ) καὶ τοὺς ἀπλῶς συγγενεῖς οὕτω ποτὲ λέγεσθαι, ὡς ἀλλαγῶν δεδήλωται, κ. τ. τ. ἄλλοῦ), ὅπως φαίνεται νὰ δηλώνει καὶ ἡ ἀνάγκη περαιτέρω προσδιορισμοῦ ἤδη στὸν Ὅμηρο (αὐτοκασίγνητος, πατροκασίγνητος [= θεῖος κατὰ τὸν Εὐστάθ. στὸ Φ 469], M371 κασίγνητον καὶ ὄπατρον [βλ. Εὐστάθ. στὸν στ.], κ. τ. τ.). Αὐτὸ σημαίνει κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὅτι τὸ Χεττ. *kati* (= ὁμοῦ, μαζί: βλ. ἄνωτ. σ. λ. *ká*) δείχνει πρὸς ποιάν κατεύθυνση πρέπει νὰ ἀναζητηθῆ ἢ ἔτυμ. τοῦ κασίγνητος (καὶ πιθανῶς τοῦ *ká-kás*). Περισσότερα: Lüttel, *Kás und* καὶ 42 κέ. καὶ Pisani ὁ. π. (*ZVS* 77 [1961] 264 κέ.).

2. μεμναμένοι εὐφρογείας τάς...: ἄλλοι γράφουν *τᾶς*, σὲ γεν. ἐνικοῦ. Τόσο ἡ σύνταξη μὲ αἰτ. ὅσο καὶ ἡ σύνταξη μὲ γεν. τοῦ *μμνήσκομαι* εἶναι καὶ δόκιμες καὶ συχνές (ἤδη στὸν Ὅμηρο, καὶ σὲ ἐπιγράμματα: π. χ. Ἀνθ. 7.321.2 πολλῶν μνησαμένη τῶν ἐπὶ σοι καμάτων καὶ 16.366.4 μνήσατο σῶν καμάτων καὶ μετὰ πότιμον ἄναξ, 11.118.2 ἐμνήσθην αὐτοῦ τοῦνομα κάπθανον καὶ 12.182.3 μέμνημαι γὰρ ἐκεῖνα τὰ δύσμαχα, κ. τ. τ.): προτιμήσαμε τὴ σύντ. μὲ αἰτ., γιατί ὁ πληθ. ἤχει πιὸ πρόσφορος ἐδῶ τόσο ἀπὸ ἀποψη προκαλούμενης ἐντύπωσης ὅσο καὶ γιὰ λόγους συντακτικοὺς (*ἔφερξα* + αἰτ., ἂν γράφουμε γεν. *τᾶς* πρέπει νὰ τὴ θεωρήσουμε ὡς καθ' ἑλξη), μολονότι τὸ *μμνήσκομαι* μὲ αἰτ. σημαίνει κατὰ κανόνα: ἀνακαλῶ στή μνήμη μου, ἐνθυμοῦμαι (LSJ⁹ σ. λ., I. 1 “*remind oneself of a thing, call*

to mind”), ἐνῶ μὲ γεν. καὶ ὅ,τι ἄνωτ. καὶ: ἀνακαλῶ στή μνήμη καὶ ὑπενθυμίζω, μνημονεύω, κάνω μνεία (LSJ⁹ Π. “make mention of”): καὶ ἐδῶ δύσκολα ἀποκλείει κανεῖς τὴ δεύτερη ἔννοια, μόνη ἢ ἀπὸ κοινοῦ μὲ τὴν πρώτη (ὅπως συμβαίνει συχνὰ στὰ ἐπιτύμβια ἐπιγράμματα). Ἡ φράση **μειναμένοι εὐφεργεσίας** μόνον ἐδῶ, ἐξ ὅσων γνωρίζουμε, ἀπαντᾷ (πβ. ὁμως *ἀντ’ εὐεργεσίας, εὐεργεσίας ἔνεκεν* κ. τ. τ., συχνὰ σὲ ἐπιγράμματα καὶ ἐπιγραφές, ὅπου συχνὰ ἢ λέξι *μνήμα*: βλ. ἄνωτ. σ. λ. *κά μεν ἔστασαν*, καὶ Σκιαδᾶ *Ἐπὶ Τύμβωι* 1 κ.έ.). Ὁ τονισμὸς *μειναμένοι*, στὴν παραλήγουσα, πρέπει νὰ ἦταν ὁ συνήθης στὴν Κυπριακὴ (πβ. Ἀλκμ. ἀπόσπ. 1.35 *μυσαμένοι* κ. τ. τ., καὶ τὰ σημερινὰ Κυπριακὰ ἀθροῦποι κ. λπ.).

παι: ἐγκλιτικὸ μόριο, ποῦ ἀπαντᾷ ἐπίσης στὴν ἐπιγρ. τοῦ Ἰδαλίου ICS 217.4 *κὰς παι εὐφρητάσασυ βασιλεὺς κὰς ἁ πτόλις* καὶ 12 *ιδέ παι δ ἔξορῶξη*, δεικτικὸ κατὰ τοὺς LSJ⁹ (σ. λ.) ἢ ἀόριστο (Schwyzer *GrGr* II 579.3 μὲ σμμ. 6, ποῦ τὸ θεωρεῖ ὡς παράγωγο τῆς ρίζας *k^w-ο)πη, πω, πως, ποθι, ποι, πον, μὲ ἐπιγρ. κατὰ λ. -αι ἀντὶ τοῦ -α [τῆς Δωρ.], μὲ ἀνεξακρίβωτη σημασία). Ὁ Masson θεωρεῖ τὸ μόριο “Sur cette forme propre au chypriote” (ὁ. π. σμμ. στὸν στ. 4 μὲ παραπομπές), ἐνῶ ὁ Schwyzer (ὁ. π. I 550) παραβάλλει τὸν Κυπρ. τύπο μὲ τὸ Κρητ. *ῶπαι*, τὸ Βοιωτ. *ῶπη* κ. ἄ.: βλ. καὶ LSJ⁹ σ. λλ.): ὁ Perpillou (“Débuts de phrase en grec méridional archaïque”, *Étrennes* [M. Lejeune] 179 κέ.) συννεξιάζοντας Κυπρ., Ὀμηρ. καὶ Μυκην. χρήσεις τῶν *παι/που/πη/κ^wᾶ* σημειώνει τὸ κοινὸ Ἀχαικὸ ὑπόστρωμα καὶ τὴ βαθμιαία ἐξασθένηση τῶν μοριῶν αὐτῶν ποῦ ἀπὸ ἐμφατικὰ γίνονται ἀδύναμα συνδετικά, καὶ τελευταῖα ὁ Ruijgh (*Kratylos* 24 [1979-80] 93) συμπεραίνει ὅτι τὸ *κῶᾶ/πᾶι* ξεκίνησε ὡς ἓνα ἀδύναμο «ὅ,τι καὶ ἂν εἶναι» (“quoī qu’il soit”) γιὰ νὰ καταλήξει νὰ δηλώνει τὴ μετάβαση ἀπὸ κάτι ποῦ μνημονεύθηκε σὲ κάτι νέο (βλ. ἀναλυτικὰ *EKvE* 1.26: σσ. 47-48). Τὸ δεύτερο πρέπει νὰ συμβαίνει στὸ ICS 217.4 καὶ 12 (λοιπόν, ἔτσι, ἐπίσης κ. τ. τ.), τὸ πρῶτο στὸ ἐδῶ ἐπίγραμμα (τὴν ὅποια εὐεργεσία, τὰ καλὰ τὰ ὅποια ἐπραξα).

ἔφερξα: *e-we-re-xa*, ἀόρ. ἐνεργ. τοῦ *φέρω* (καὶ *ῥέζω*, ἀόρ. ἔρξα καὶ *ἔρεξα* / *ἔρρεξα* / *ῥέξα* στὸν Ὅμηρο κ. ἄ.) = *πράττω*, ἐκτελῶ, κάνω (καὶ τελῶ θυσία, θυσιάζω). Ὁ Frisk (σ. λ. *ἔρδω*) καὶ ὁ Schwyzer (*GrGr* I 716) θεωροῦν τὸ *ἔφερξα* ὡς Κυπρ. ἀόρ. τοῦ *ἔρδω* (τὸ ὁποῖο ὁ δεύτερος θεωρεῖ ὡς πιθ. παραγόμενο ἀπὸ τὸ **φέργιω*, ἐνῶ ὁ πρῶτος προχωρεῖ στὴν ἀρχικὴ ρίζα *φεργ-*, ὅπως καὶ ὁ Chantraine σ. λ. *ἔργον* πβ. καὶ *Comm. Il.* στὸ E 373-4, καὶ C. M. Bowra, “Homeric Words in Cyprus”, *JHS* 54 [1934] 63-64, μὲ ἀναφορὰ καὶ στὸ ἐδῶ ἐπίγραμμα).

E8

Ἐπίγραμμα ἐπιτύμβιο χαραγμένο σὲ μαρμάρινη πλάκα χρησιμοποιούμενη ἀργότερα ὡς Ἁγία Τράπεζα, διαστάσεων 75×50×8 ἐκατ., πού ἀντιγράφηκε τὸ 1878 ἀπὸ τοὺς M. Beaudoin καὶ E. Pottier σὲ μοναστήρι ἐγκαταλειμμένο περιῖπου τρεῖς ὄρες στὰ βόρεια τοῦ Κτήματος («2 μίλια στὰ ΝΔ τῆς Τσάδας, τῆς ἐπαρχίας Πάφου», κατὰ τὸν Χατζηγιωάννου: *ΑΚΕΠ* Δβ' 90), τὸ ὁποῖο ὀνομάζουν *Monastère du Stavro-Myrtou* (πβ. Σακελλαρίου *Κυπρ.* Α' 113 «Ἡ ἐπιγραφή... εὐρέθη ἐν τῇ μονῇ τοῦ Σταυροῦ τ ο ὕ Μύρτου» τῆς περιοχῆς Πάφου) καὶ ὁ Χατζηγιωάννου (ὀ.π.) «μοναστήρι τοῦ Σταυροῦ τῆς Μίθας ἢ Μίθθας» (πβ. *GaGy*¹ 1135 «Σταυρὸς τῆς Μίνθας, ὁ: Monastery, Páfos, Tsáda»), ἐνῶ ὁ Masson διστάζει ἀνάμεσα στὰ ὄνόμ. *Mytas* καὶ *Mytu* (*ICS* 83, ἐπικαλούμενος μαρτυρίες γιὰ τὶς ὀνομασίες «Σταυρὸς τῆς Μύτου» καὶ «Stavros Mythas»). Ἡ ἐπιγραφή χρονολογεῖται μὲ δισταγμαίους στὸν 4/3ον αἰ. π.Χ. ἀπὸ τὸν Peek (*GVI* 424, πβ. Hansen *CEG*² 715 “saec. IV/III ?”) καὶ στὸν 4ον αἰ. π.Χ. ἀπὸ τὸν Masson (ὀ.π., πβ. Χατζηγιωάννου ὀ.π.: «Εἶναι τοῦ 4ου αἰ. π.Χ.»). Τὸ ἔμμετρο κείμενο (ἀ': στ. 1-4) εἶναι χαραγμένο σὲ κεφαλαιογράμματι ἀλφαβητικῆ γραφῆ, ἐνῶ ἡ πέμπτη σειρὰ (β') μὲ τὸ ὄνομα καὶ τὸ πατρώνυμο στὸ τοπικὸ συλλαβάριο τῆς Πάφου. Ὁ στ. 1 εἶναι σὲ μέτρο δακτυλικὸ ἐξάμετρο ἄσπογο (μὲ πενθημιμερῆ τομή), οἱ στ. 2-4 σὲ δακτυλικὸ πεντάμετρο, ἄσπογο στὸν στ. 4 ἀλλὰ μὲ προβλήματα στὸν στ. 2-3 (μακρὲς συλλαβὲς ἀντὶ βραχειῶν στὸ ἀ' ἡμιπέδες, ὅπως καὶ ἀλλοῦ σὲ Κυπριακὰ ἐπιγράμματα)· τῆς ἴδιας μορφῆς εἶναι καὶ τὸ ἐπίγραμμα *EGr* (Kaibel) 113 (στ. 1 δακτ. ἐξάμ., 2-4 πεντάμ.), πβ. καὶ κατωτ. E17 (βλ. σημ. ad tit.). Ἡ γλῶσσα τοῦ εἶναι ἡ πανελλήνια τοῦ εἶδους (πβ. καὶ ἀνωτ. E3, κ. ἄ.), μὲ ἀπήχηση ἐπικὴ στὸ *οἶόμενος* τοῦ στ. 2 καὶ ἔντονη τὴν κυριαρχία τοῦ ἠχοῦντος ὡς Κυπριακοῦ ὀνόματος καὶ ἐπωνύμου τοῦ νεκροῦ: [᾽Ο]νασο[ς ᾽Ον]ά[σ]αν[τος] (ἀ'. 2) / ᾽Ονασος ᾽Ονάσα(ν)τος (β').

1. [Ἐν]θάδ' ἐγὼ κείμαι: πβ. ἀνωτ. E5.1 *Ἰ(ν)θάδ' ἐγὼν κείμαι* καὶ E3.1-2 *Ἐνθάδε...* | *κείται*, μὲ σημ. σ. λλ. Νὰ σημειωθῆ ὅτι στὴν ἐπιγραφή δὲν εἶναι ἀναγραμμένο τὸ -ε τοῦ *ἐνθάδε*, ὅτι μὲ ἄλλα λόγια ἐδῶ σημειώνεται ἡ ἐκθλιψη πού ἀπαιτεῖ τὸ μέτρο, ὅπως καὶ σὲ ἀρκετὲς ἄλλες παρόμοιες περιπτώσεις ἐπιγραμμάτων χαραγμένων σὲ ἀλφαβητικῆ γραφῆ, γεγονός πού ἐπιτρέπει ἀνάλογοι ἀντιμετώπιση ἐπιγραμμάτων χαραγμένων σὲ τοπικὸ συλλαβάριο.

καί με χθ]ὼν ἦδε καλύπτει: τὸ ἴδιο β' ἡμιστίχιο στὸ *CEG*² 543.8, πβ. κατωτ. E62.3 *πτόλις ἄδε καλύπτει[ι]* (στὸ τέλος στ.)· πβ. ἐπίσης

E20.1 Ἦδε σε, [Ν]ικόγενες, κεύθει χθών..., E40.2-3 τὸ δὲ σῶμα καλύπτει | γαῖα καὶ E49.7 σὰ δὲ ὀσοτᾶ γαῖα καλύπτει (πβ. 5), κ. τ. τ. (E26.1 τεὰν ὑπὸ λισσάδα κε[ῖται], E38.1 γῆς ὑπὸ κόλπους, E47.1 τῆδ' ὑπὸ γῆ λέλμε, E50.3 ἦδ' ἔχι θανόντα γῆ). Πβ. ἐπίσης τὸν Ὀμηρ. λογοτύπο κατὰ γαῖα καλύπτου/κάλυψε (στο τέλος στ., ἐπίσης κατὰ χθόνα, ὑπὸ χθονός κ. τ. τ.), πού ἐμφανίζεται συχνὰ σὲ ἐπιγράμματα (βλ. *GVI* "5. Typus: ἐνθάδε γῆ κατέχει τὸν δεῖνα (ἐμέ) und Ähnliches (...κεύθω)", π. χ. 487.1, 510.1, 511.1, 575.3 κ. ἄ. κατὰ γαῖα καλύπτει στο τέλος στ., 544.1-2 Ἐνθάδε τὸν πάσης ἀρετῆς ἐπὶ τέρμα μολόντα | [E]ὐθύκριτον πατρία χθών ἐκάλυψε τάφωι, 545.1 [Ἐν]θάδε γαῖα ἐκάλυψεν ἀδελφῶ(ν) σώματα δ(ισ)ῶ[ν], καὶ κυρίως 546.1 Κνυδίμαχο[ν] χθών ἦδε [π]ατρὶς στέρ[νοι]σι καλύπτ[τε]ι σὲ Ἀθην. στήλη τοῦ 4ου αἰ. π.Χ.: βλ. ἐπίσης *EKvE* 5.3δ'). Εἶναι χαρακτηριστικὴ ἡ ἐδῶ σύζευξη τοῦ λογοτύπου ἐνθάδ(ε) ἐγὼ κείμαι (ἀ' ἡμιστ., μὲ πενθημιμερῆ τοιμή) καὶ τοῦ χθών ἦδε καλύπτει (μὲ τὴν προσθήκη τοῦ καί με = β' ἡμιστ., μὲ τὰ ἐγῶ/με νὰ συνδέουν ἔσωτ. τὰ δύο ἡμιστίχια): ὁ β' λογοτύπος ἀποτελεῖ προφανῶς ἐξέλιξη τοῦ Ὀμηρ. καὶ συχνοῦ σὲ ἐπιγράμματα κατὰ γαῖα καλύπτου/κάλυψε ἢ ἐκάλυψε(ν)/καλύπτει ἢ σύζευξη καὶ ἐξέλιξη Ὀμηρ. λογοτύπων στὰ ἐπιγρ., ὅπως ἐδῶ, εἶναι καὶ ποικίλη καὶ γόνιμη (βλ. π. χ. *GVI* 417 κέ. ["b] Entwickeltere Formen. – V. Jh. v. Chr. – V. Jh. n. Chr."], μὲ τὰ Κυπρ. ἐπιγρ. 424: τὸ ἐδῶ σχολιαζόμενο, 435: E45, 466: E47, πβ. καὶ 515: E36).

2. Γ' Ὀ]νασο[ξ Ὀν]άσ[αν]τος: τὸ ὄνομα Ὀνᾶσος / Ὀνησος, ὅπως παρατηρεῖ ὁ Masson (*ICS* 83 σημ. στο ἀπόσπ.), εἶναι πολὺ γνωστὸ καὶ ἐκτὸς Κύπρου (βλ. *LGPN* σ. λλ., πβ. σ. λλ. Ὀνάσιον, Ὀνασίων, Ὀνασῶ, Ὀνήσανδρος, Ὀνησικράτης, Ὀνησίκριτος, Ὀνήσιμος κ. λπ., βλ. καὶ *SEG* 20 [1964] 71 ἀρ. 248 μὲ βιβλιογραφία), ἐνῶ τὸ Ὀνάσας / Ὀνήσας εἶναι πιὸ σπάνιο (Masson ὁ. π.) καὶ ἀπαντᾷ σχεδὸν ἀποκλειστικὰ στὴν Κύπρο, ἀπὸ τὸν 4ον αἰ. π.Χ. (βλ. *LGPN* σ. λλ.: στὴν Ἀττικὴ τὸν 4ον αἰ. π.Χ. Ὀνήσιππος Ὀνήσαντος, ἴσως καὶ Ὀνήτωρ Ὀνάσαντ[ος] καὶ ὄχι -[ίδο]: βλ. Masson ὁ. π. / *LGPN*² σ. λ. Ὀνασαντίδης, πβ. Ὀνασαγόρας [*LGPN*¹: συχνὰ –καὶ ἀποκλειστικὰ– στὴν Κύπρο / *LGPN*²: ἀπαξ στὴν Ἀττικὴ]: ἀντίθετα, τὸ Ὀνησᾶς εἶναι κοινὸ ὄνομα σὲ χρόνους μεταγενέστερους: *LGPN*¹, καὶ κυρίως *LGPN*²): περισσότερα βλ. στο εἰδικὸ ἄρθρο τοῦ Masson "Notes d'anthroponymie grecques, III. Ἀρκέσας, Ὀνάσας, et autres noms tirés de participes aoristes en -σας", *RPh* 56 [1982] 13-17, ὅπου σημαντικὲς παρατηρήσεις γιὰ τὴ σημασία τῶν ὀνομάτων αὐτῶν: "Ἀρκέσας n' est pas loin de ἄρκεσις «secours» (Sophocle), Ὀνάσας de ὄνησις «utilité, avantage» (Homère, etc.)", σὲ τελευταία ἀνάλυση.

Τὸ ζεῦγος Ὕνασος Ὕνάσαντος (πβ. ὁ. π. τὸ Ὀνήτωρ Ὀνάσαντος, ἀπὸ τὸ ὁ-νί-νᾶ(νη)-μ=ὠφελῶ, εὐεργετῶ, προσφέρω ὑπηρεσίες) πρέπει νὰ σημαίνει τὸν «εὐεργετοῦντα» (ἢ μᾶλλον «εὐεργετήσοντα») γιὸ τοῦ «εὐεργετήσαντος» (μὲ τὸν ἀόρ. τῆς Ἑλλην. νὰ δηλώνει τὴ μετάβαση ἀπὸ μιὰ παλαιὰ σὲ μιὰ νέα κατάσταση ἢ μιὰ νέα κατάσταση πού θεωρεῖται ὡς καρπὸς μακρᾶς προσπάθειας): μεῖς ἄλλα λόγια τὸ Ὕνασος φαίνεται νὰ ἐκφράζει τὴν εὐχὴ τοῦ πατέρα Ὀνάσαντος νὰ συνεχίσει ὁ γιὸς του τὴ δική του χρηστὴ παρουσία, εὐχὴ πού πρέπει νὰ ἐκπληρώθηκε, ὅπως δείχνει τὸ περιεχόμενο τῶν ἐπόμενων στίχων, γιὰ ὅσον τοῦλάχιστο χρόνο ἔζησε ὁ Ὕνασος (γιὰ τὴν ἐτυμ. βλ. Hofmann – Παπαν., Frisk καὶ Chantraine σ. λ. ὀνήμι, κ. ἄ., ὅπως ὁ E. Risch, *HGLC* 69-70, πού ἀνάγει τὸ Ὀνάσας στὸ Μυκην. Ὀνασεὺς καὶ τὸ συγκαταλέγει στὰ ἀνθρωπωνύμια τῆς Κυπριακῆς πού ἀποτελοῦν Μυκην. κληρονομία).

Κύρια ὀνόματα μὲ τὴν ἴδια ρίζα, ἀπλὰ ἢ σύνθ. καὶ ὑποκοριστικά, ἀπαντοῦν συχνὰ σὲ Κυπριακὲς ἐπιγραφές (βλ. Bechtel *HPGr* 348 κέ., Masson *ICS Ind.*, Nicolaou *PPC* O 9-42): χαρακτηριστικά, *ICS* 153 Ὀνάϊος... τῶ κασινήται Ὀνασιτίμια, 97 Ὀνασικύπρα ἃ Ὀνασιδάμωι, 175 Τμοκύπρας τᾶ(ς) Ὀνασικύπρω, 217.2-3 Ὀνασίλον (ὀρθότ. Ὀνάσιλον) τὸν Ὀνασικύπρων κ. ἄ. πολλά. Τὸ Ὀνήσιλος εἶναι καὶ σήμερα σὺνηθες στὴν Κύπρο.

μήπω οἰόμενος: β' ἡμεπὲς «πεντάμ.» στ., μὲ προσωδία –υ, –υ, – (ἢ μήπω οἰόμενος: – –, –υ, –). Στὸ οἰόμενος ὀδηγοῦν καὶ λόγοι μετρικοί (2 δάκτυλοι κατὰ κανόνα στὸ β' ἡμεπὲς) καὶ τὰ παράλληλα χωρία μὲ τὸ σπάνιο οἰόμενος (Ὀμηρ. καὶ μγν. ποιητ. τύπος ἀντὶ τοῦ συνήθους οἰόμενος): O 728 ἀλλ' ἀνεχάζετο τυτθόν, οἰόμενος θανέεσθαι («θαρρώντας πιά πῶς ἦρθεν ἢ ὥρα του» κατὰ τοὺς Καζαντζάκη – Κακριδῆ), ξ 298 τῶ ἐπόμεν ἐπὶ νηός, οἰόμενός περ, ἀνάγκη («ἐγὼ τί θὰ γενεῖ τὸ μάντευμα, μὰ ἀκλουθῆξα ἀπ' ἀνάγκη» K. – K.), χ 210 Ὠς φάτ', οἰόμενος λαοσσόον ἔμμεν' Ἀθήνην («Αὐτὰ εἶπε, κὶ ἄς ψυχανεμίζονταν τὴν Ἀθηνᾶ Παλλάδα» K. – K., πβ. *Comm. Od.* σημ. στὸν στ. “Suspecting (his ally) was Athena”), καὶ Ἀνθ. Παλ. 9.381.5 κείνον οἰομένη τὸν κάμμορον, εἴποθεν ἔλθοι (“en songeant à lui...” Waltz al., “denn sie ahnte...” Beckby). Σ' ὅλα αὐτὰ τὰ παραδείγματα (ἀλλὰ καὶ Κόιντ. Σμυρν. Μεθωμ. 4.577 αὐτὸς ἐνὶ πρώτοιαιν οἰόμενος μέγα κῦδος | ἱπασίης ἀνελέσθαι, πβ. ὁμως 5. 449-50 μετὰ κταμένους Ὀδυσῆα | κείσθαι οἰόμενος μεμορηνμένον αἴματι πολλῶ, ὅπου μπορεῖ νὰ διαβαστῆ τετρασύλλ. οἰόμενος, ὅπως κὶ ἐδῶ, μὲ τὴν σημ. ὁμως τοῦ νομίζω) τὸ οἰόμενος εἶναι κατ' ἀνάγκη καὶ σαφῶς –καθὼς προηγεῖται βραχ. ὀπωσδήποτε συλλαβῆ (μὲ τελ. σύμφωνο) καὶ ἔπεται λέξη μὲ σύμφωνο ἀρχικό– πεντασύλλαβο μὲ

προσωδία: υ, –υυ, – και με σημασία ὅμοια ἢ παραπλήσια πρὸς τὴν ἐδῶ: προσδοκῶ, ἢ ὑποψιάζομαι (ἐλπίζω ἢ φοβοῦμαι), πβ. Ἡσύχ., σ. λ. ἀνωϊστί· ἀνυπονοήτως. ἀπροσδοκῆτως και ἀνώϊστος. Οἱ τελευταῖοι τύποι και τὸ ἐπίσης Ὅμηρ. οἴσ(σ)ασθαι φαίνεται νὰ ὀδηγοῦν σὲ ρίζα ἀρχαῖη με δίγαμμο: *ὀφίσ-γομαι | *ὀφίομαι| οἴομαι | *ὀ(φ)γομαι | οἴομαι, με ἔτυμ. ἄγνωστη (βλ. Chantraine σ. λ. οἴομαι, πβ. ὅμως Hofmann – Παπαν. σ. λ. οἴομαι).

3. Πβ. (και γιὰ τὸ νόημα τοῦ ὅλου ἐδῶ ἐπιγράμματος) Ἄνθ. Παλ. 13.3 (ΘΕΟΚΡΙΤΟΥ) Ὁ μουσοποιὸς ἐνθάδ' Ἰππῶναξ κείται. | Εἰ μὲν πονηρὸς, μὴ ποτέρχεν τῷ τύμβῳ· | εἰ δ' ἐσσι κρηγνός τε (χρηστός, δίκαιος: “honnête” Buffière, τίμιος: “redlich” Beckby) και παρὰ χρηστῶν (πβ. Ὀνασος Ὀνάσαντος), | θαρσέων καθίξεν, κῆν θέλῃς ἀπόβριξον. Ἡ ἀντίθεση οὐ πονηρὸς ἐὼν ἀλλὰ δικαιοῦτατος δὲν ἐπιτρέπει στίξη ἀνάμεσά τους (πβ. ὅμως πλείστους ἐκδότες), ἔστω και ἂν τὸ οὐ πονηρὸς ἐὼν μπορεῖ νὰ συνδεθῇ αἰτιολογικά με τὸ μήπω οἰόμενος μόνο του και ὄχι –ὅπως εἶναι πιὸ φυσικό– ἀπὸ κοινου με τὸ ἀλλὰ δικαιοῦτατος. Τὸ γὰρ στήν ἀρχὴ τοῦ στίχου συνδέει ὄχι μόνο αὐτὰ ἀλλὰ και γενικά τους στ. 1-2 με τους στ. 3-4 (Ἐνθάδ' ἐγὼ κείμαι.../ ἐθέμην ἀρετὴν τοῖς παριοῦσιν ὄραν).

4. Πβ. CEG² 518.4 σῆ(ς) δ' ἀρετῆς μνημ(ε)ῖον ὄραν τό(δ)ε τοῖς παριοῦσιν και 521.ii. ἐπέθηκαν, | ζηλωτὸν στέφανον τοῖς παριοῦσιν ὄραν (τῆς π. ὁ. σὸ β' ἡμιπέδες, ὅπως ἐδῶ), και γιὰ τὸ ὅλο ἐδῶ ἐπίγρ. (ἀνάμεσα στα πολλά ἄλλα) EpAP (Cougny) 2.252 Μναμείον τὸδε σεῖο πατὴρ ἐποίησεν ἑαυτοῦ | χερσὶν πᾶσιν ὄραν σᾶς ἀρετᾶς ἔνεκεν | και ἐγὼ ὑπερθ' ἐστῶσα προσημαίνω παριοῦσιν | ὡς υἱὸν Μόσχου τόνδ' ἔχω Ἐρμοκράτην | Χαλκιδέων χώρας ἐνθάδ' ἀποφθίμενον πβ. ἐπίσης ὁ. π. 1.58 Ἐνδυμίωνος παῖδ' Αἰτωλὸν τόνδ' ἀνέθηκαν | Αἰτωλοὶ σφετέρως μνήμ' ἀρετῆς ἐσορᾶν και 1.27.2 εἰκόνα δ' ἔστησεν τήνδε βροτοῖς ἐσορᾶν, 2.206.1 κέ. Τοῦτο γέρας... | οὐκ ἴσον, οὐδ' ἀρετᾶς ἄξιον ἀλλ' ἐθέμαν | μνάμαν εἰς αἶωνα... και 2.379b.5-6 ἐθέμην | εἰς ἀρετὴν λεύσσω, Ἄνθ. Παλ. 7.333.4 τύμβον και στήλην σὴν ἐθέμεσθα χάριν, GVI (Reek) 887 κέ. (891.3 μνημείον δὲ ἀρετῆς παισὶν ἐμοῖς ἔλιπεν), 1529 κέ. (1535.3-4 σω[φροσύνης] δὲ ἀρετῆς τε... | μνημείον θνητοῖς πᾶσιν ὄραν φανερόν), EGr (Kaibel) 163 Ἐνθ[ά]δε τῷδε τάφῳ κείται... | πᾶσι βρο[τ]ι[σ]τ[ι]σ ἀρεσᾶς... | μνήμα μὲν ἀρετῆς τήνδε στήλην ἐπέθηκαν, κ. ἄ. Βλ. και Lattimore, TGLE § 67 (“Perpetual Fame”) και § 68 (“Perpetual Memory”) στίς σσ. 241-45, και κυριῶς κεφ. II. (“The interpretation of Death”) σσ. 21 κέ.,

μὲ τὸ σημαντικό συμπέρασμα (σσ. 55 κέ.) ὅτι καμμιά ἐπιτύμβια ἐπιγραφή πού νά περιέχει βέβαιη δήλωση ἀθανασίας δὲν εἶναι παλαιότερη τοῦ 4ου αἰ. π.Χ., ἀλλὰ ὁ μέγιστος ἀριθμὸς αὐτῶν τῶν ἐπιτυμβίων ἀνήκει στὴ Ρωμαϊκὴ περίοδο. Στὸ ἐπίγραμμα δὲν μποροῦμε νά μιλήσουμε πειστικὰ γιὰ πίστη στὴ μεταθανάτια ζωὴ, ἀλλὰ γιὰ ἐπιδίωξη ὑστεροφημίας. Πβ. ὅμως κατωτ. E33.5 καὶ E40.2 (μὲ σημ., καὶ περαιτέρω παραπομπές).

E9

Ἐπίγραμμα χαραγμένο στὴ βάση ἀγάλματος τοῦ βασιλιᾶ τῆς Κυπριακῆς Σαλαμίνας Νικοκρέοντα, πού βρέθηκε στὸ Ἴαρος σπασιμένη σὲ δύο κομμάτια καὶ βρίσκεται σήμερα στὸ ἐκεῖ Μουσεῖο (E 166). Ἀποτελεῖται ἀπὸ τρία ἐλεγειακὰ δίστιχα σὲ ἄψογο μέτρο καὶ γλώσσα πού ἐμφανίζει στενὴ συγγένεια μὲ αὐτὴ τῶν Κυπριακῶν ἐπιγραμμάτων τῆς ἴδιας περίπου ἐποχῆς, μὲ χαρακτηριστικὴ τὴν παρουσία τοῦ πιθανῶς καὶ ἰ. Κυπρ. (Αἰολ.) τύπου *ἔροτιν* (στὸν στ. 6), ὥστε νά μπορεῖ εὐλόγα νά ὑποστηριχθῇ ὅτι ἔχει ἴσως συντεθῆ ἀπὸ Κύπριο ποιητὴ (βλ. κατωτ. σημ. σ. λ.). Ἀνάγεται στὰ χρόνια τῆς βασιλείας τοῦ Νικοκρέοντα στὴ Σαλαμίνα τῆς Κύπρου (332/1-311/10 π.Χ.) καὶ ἐμφανίζει ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον ἀπὸ ἀποψη ἱστορικῆ, καθὼς θεμελιώνει τὴν εἰκόνα στενῶν σχέσεων τῆς Σαλαμίνας μὲ τὸν λοιπὸ Ἑλληνικὸ κόσμον κατὰ τὴν ἐποχὴ αὐτὴ (βλ. *AKvΓ^{1β}* 125 κέ., ἰδιαίτ. 138), ἀλλὰ καὶ δείχνει πόσο ἔντονη ἦταν ἡ αἴσθησις τῶν πανάρχαιων Ἑλληνικῶν καταβολῶν. Ἡ ἀναγωγὴ τῆς καταγωγῆς στὸν πάππο τοῦ ἰδρυτῆ τῆς Σαλαμίνας Τεύκρου (βλ. *AKvΓ^{1β}* 61 μὲ σημ. 9), τὸν Αἰακὸ, καὶ ἔμμεσα στοὺς προπάππους τοῦ Τεύκρου Δία καὶ Αἰγίνα (στ. 4 *θειοτάτων ἐκ προγόνων*) προσδίδει ἰδιαίτερον μεγαλοπρέπεια καὶ στὸν Νικοκρέοντα καὶ στὸ ἐπίγραμμα, πού μὲ ἔντονα ἐπικὸ ὕφος καὶ ἐπιγραμματικὴ συντομία συμπυκνώνει τὴν ἱστορία τοῦ βασιλείου τῆς Σαλαμίνας ἀπὸ τοὺς μυθικοὺς χρόνους (πβ. καὶ κατωτ. E12 γιὰ τὸν Νικοκλῆ τῆς Πάφου). Ἀξιοσημείωτη εἶναι ἡ ἀρχαιολογικὴ συμβολὴ τοῦ Ἰ. Χρηστόπουλου, πού πρῶτος τὸ 1840 διέκρινε τὰ ἔχνη τοῦ πώρινου ἀγάλματος (βλ. Χρυσοβέργη 3 κέ. καὶ Ross, *AZ* 2 [1844] 346 = *ArchA* II 662), καὶ κυρίως ἡ φιλολογικὴ συνεισφορὰ τοῦ Γ. Χρυσοβέργη (ὀ.π. 345-46/661-62, καὶ Welcker, *RhM* 6 [1848] 102-3), ἀλλὰ καὶ τοῦ Χριστόφ. Φιλητᾶ, τόσο στὴν ἀντιγραφή (μὲ ἀπόγραφο σὲ κεφαλαιογράμματη γραφή) καὶ ἀποκατάστασις ὅσο καὶ στὴν ἐρμηνεία τοῦ κειμένου τοῦ ἐπιγράμματος. Τελευταία καὶ ἀξιόλογη κριτ. ἔκδοσις μὲ σχόλια ἀπὸ τὸν Hansen, *CEG*² (1989) 812 (“ARGI”).

1. Ματρο[όπο]λῖς μοι: *μητρόπολις* (Δωρ. ἀλλά καὶ Αἰολ. – Ἄρκαδοκ. *ματροπόλις*, ποιητ. καὶ -πολις) εἶναι κατὰ κανόνα ἡ ἀποικίζουσα πόλις σὲ σχέση μετὰ μίαν ἀποικία τῆς («*métropole d' une colonie*» κατὰ τὸν Chantraine σ. λ. *μήτηρ*, ὅπου καὶ ἔτυμ.), ἀλλὰ καὶ ἡ *πατρίς* καὶ ἡ *πρωτεύουσα* (ὅπως καὶ σήμερα). Τῆς Κυπριακῆς *Σαλαμῖνος μητρόπολις* θεωρεῖται συνήθως ἡ *νῆσος Σαλαμίς*, τοῦ ἰδρυτῆ Τεύκρου ἡ γενέτειρα: πβ. Αἰσχ. Πέρσ. 895 *Κυπριάς τε πόλεις Πάφον ἠδὲ Σόλους | Σαλαμῖνά τε, | τᾶς νῦν ματρόπολις τῶνδ' αἰτία στεναγμῶν*. Βλ. καὶ Χρυσοβέργη 16 κέ. (μετὰ γραφὴν *ματρὶ πόλις*), καὶ ἄνωτ. (εἰσαγ. σημ.).

χθών Πέλοπος: μόνον ἐδῶ, ἐξ ὧσων γνωρίζουμε. Ἡ ἀναφορὰ στὸν Πέλοπα ἀποτελεῖ ἄμεσα ὕμνο τοῦ τιμῶντος Ἄργους καὶ ἔμμεσα ἴσως ἀναφορὰ στὴ σχέση τοῦ μυθικοῦ γενάρχη τῆς Πελοποννήσου μετὰ τὴν Κυπριακὴ Σαλαμίνα μέσω τοῦ *Τελαμῶνος*, τοῦ ὁποῖου ἡ δευτέρη γυναίκα (καὶ μητέρα τοῦλάχιστο τοῦ Αἴαντα) *Ἐρίβοια* ἢ *Περίβοια* ἦταν ἐγγονὴ τοῦ Πέλοπος (βλ. ἀναλ. Ἑλλ. Μυθ. 3. 314 κέ., ὅπου καὶ παραπομπὴ στὶς πηγές). Ἡ ποιητ. λέξις **χθών** (καὶ ἄνωτ. E6.1 καὶ κατωτ. E14.1), συγγ. ἔτυμ. μετὰ τὰ *χθαμαλός* καὶ *χαμαί* (βλ. Hofmann – Παπαν. καὶ Chantraine σ. λ. *χθών*), ἐπιβιώνει κυρίως στὰ ἐπίθ. *ὑποχθόνιος* καὶ *καταχθόνιος*.

Πελαζικὸν Ἄργος: *Πελασικὸν Ἄργος*, ἀπὸ τὸν Πελασγὸ καὶ τοὺς Πελασγούς (κατὰ τοὺς ἀρχ. σχολιαστές), καλεῖται συνήθως τὸ Θεσσαλικό, καὶ ἡ Θεσσαλία (B 681 κ. ἄ., μετὰ σχολ. Εὐσταθ.), ἀλλ' ὄχι μόνον αὐτό. Καὶ τὸ Ἄργος τῆς Πελοποννήσου ἢ ἡ Πελοπόννησος καλεῖται ἔτσι (βλ. π.χ. Στράβ. *Γεωγρ.* 8.6.5: *ποσαχῶς λέγεται τῷ ποιητῇ τὸ Ἄργος καὶ καθ' αὐτὸ καὶ μετὰ τοῦ ἐπιθέτου Ἀχαικὸν Ἄργος καλοῦντος [I 141 κ. ἄ.] ἢ Ἰασσον ἢ Ἰππιων ἢ Πελασικὸν ἢ Ἰππόβοτον (...). τὴν δ' ὁμωνυμίαν τοῖς ἐπιθέτοις διαστέλλεται, τὴν μὲν Θετταλίαν Πελασικὸν Ἄργος καλῶν (...), τὴν δὲ Πελοπόννησον [Ἀχαικόν], κ. ἄ.). Ἡ διπλὴ ἀναφορὰ στὸ Ἄργος καὶ γενικὰ στὴν Πελοπόννησο (ἀπ' ὅπου κατάγονται καὶ ἄλλοι οἰκίητορες Κυπριακῶν πόλεων: βλ. AKyΓ^{1β'} 61 κέ.) στὸν πρῶτο στ. προσδίδει ἰδιαιτέρη ἔμφαση στὴν πόλις ποὺ τιμᾷ τὸν Κύριο βασιλέα καὶ ἔμμεσα στὸν τιμώμενο· δὲν ἀποκλείεται ὅμως ἡ ἐπιλογὴ τῆς τυπ. φράσης τὸ *Πελασικὸν Ἄργος* στὸ τέλος τοῦ στ. (στὸν Ὅμηρο μόνον στὸ B 681 *Νῦν αὖ τοὺς ὅσοι τὸ Πελασικὸν Ἄργος ἔναιον*, γι' αὐτοὺς τῶν ὁποίων ἦν ἀρχὸς Ἀχιλλεύς 685) νὰ ὀφείλεται σὲ πρόθεση σύνδεσης μετὰ τὸν ἀδελφὸ τοῦ Τελαμῶνα *Πηλέα* καὶ τὸν *Πηλεΐδην* ἢ *Αἰακίδην* Ἄχιλλέα. Ἡ ἀναζήτησις ἐνδοξῶν προγόνων ὀδηγεῖ συχνά σὲ δέντρο μετὰ πολλὰ παρακλάδια! Τὸ *Αἰακοῦ ἐκ γενεᾶς* στὸ τέλος τοῦ στ. 2 καὶ*

τὸ *θειοτάτων ἐκ προγόνων βασιλῆ* τοῦ στ. 4 ἐπισημαίνει τὸ ἰδιαίτερα μεγαλοπρεπὲς γενεαλογικὸ δέντρο τοῦ βασιλικοῦ οἴκου τῆς Σαλαμίνας.

2. Πνυταγόρας: ὁ πατέρας τοῦ Νικοκρέοντα, ὁμώνυμος γιὸς πιθανῶς ἢ ἐγγονός (*ΑΚΕΠ* Δβ' σ. 17) τοῦ πρωτότοκου γιοῦ τοῦ Εὐαγόρα Α' Πνυταγόρα (ὁ ὁποῖος δολοφονήθηκε, μαζί μὲ τὸν πατέρα του Εὐαγόρα, ἀπὸ τὸν νεώτερο ἀδελφὸ του καὶ σφετεριστὴ τοῦ θρόνου Νικοκλῆ τὸ 374 π.Χ.). Ὁ *Πνυταγόρας* ἐκθρόνισε τὸν Εὐαγόρα Β' τὸ 351 π.Χ. καὶ βασιλεύσε μέχρι τὸ 332 τοῦλάχιστο (ἴσως 331) π.Χ., ὁπότε καὶ τὸν διαδέχθηκε μετὰ θάνατον ὁ γιὸς του *Νικοκρέων*. Τὸ ὄνομά του ἀναφέρεται ἐπανειλημμένα ἀπὸ ἀρχ. συγγραφεῖς (βλ. *ΑΚΕΠ* Α' 69.2, 73, 74), σὲ ἐπιγραφές (ὄ. π. Δα' 7.7α-ε, κυρίως τῆς Δήλου, ὅπου σὺν τοῖς ἄλλοις τιμᾶται μὲ *προξενίαν*) καὶ σὲ νομίσματα τῆς Σαλαμίνας (BA Γ'N, βλ. Hill *CGCC* cx-cxii [§ 74]). Γιὰ περισσότερα βλ., ἀνάμεσα σὲ πολλὰ ἄλλα, Παυλίδη *INK*¹ 238 κέ. (κυρίως 238, 244-50 καὶ 306-8, ἐπίσης 223 κέ. γιὰ τὸν πρωτότοκο γιὸ τοῦ Εὐαγόρα Α' Πνυταγόρα). Βλ. ἐπίσης Χρυσοβέργη 7 κέ. καὶ *RE* σ. λ. Pnytagoras 1. καὶ 2.

3. εἰμὶ δὲ Νικοκρέων: πβ. ἀνωτ. E5.1 *Ἐγὼ ἐμ' Ἀριστοκρέτης* (μὲ σημ.). Ὁ Νικοκρέων, ὁ τελευταῖος τῶν Τευκριδῶν βασιλέων τῆς Σαλαμίνας, σημαίνει τὴ μεταβατικὴ περίοδο ἀπὸ τὴν Κλασ. στὴν Ἑλληνιστικὴ ἐποχὴ τῆς Κύπρου. Στέκεται, ὅπως καὶ ὁ πατέρας του, στὸ πλευρὸ τοῦ Μεγ. Ἀλεξάνδρου καὶ χαιρεῖ τῆς ἴδιας ἐκτίμησης ἀπ' αὐτόν, γιὰ νὰ συμπαραταχθῆ στὴ συνέχεια ἐπικεφαλῆς Κυπρίων ἡγεμόνων μὲ τὸν Πτολεμαῖο Α', ὁ ὁποῖος καὶ τὸν καθιστᾷ *τῆς Κύπρου στρατηγόν* (Διόδ. Σικ. 19.59), καὶ νὰ ἔχει κατὰ κάποιους ἄδοξο τέλος τὸ 311/10 π.Χ., αὐτὸς καὶ ἡ οἰκογένειά του (μὲ τὸ μνημειώδες κενοτάφιο στὴ νεκρόπολι τῆς Σαλαμίνας ἐντυπωσιακὸ μάρτυρα κατὰ τὸν Καραγιώργη, *Ἀρχ. Κύπρος* 119 κέ., βλ. καὶ *SalCy* 151 κέ., *ENSAL* III 201 κέ., κ. ἄ.). Ἀναφέρεται συχνὰ σὲ διηγήσεις ἱστορικῆς καὶ μυθιστορικῆς (βλ. *TSAL*¹ σσ. 144 κέ., *ΑΚΕΠ* Α' 20.20, 66.43 ε, 77-77.6, 80-80.3 καὶ Δα' 284, Παυλίδη *INK*¹ 308, 314 κέ., 323 κέ., κ. ἄ.) καὶ σὲ νομίσματα, μὲ τὰ ἀρχικὰ BA NK (= *βασιλεὺς Νικοκρέων*, βλ. Hill *CGCC* cxii κέ., περισσότερα: Karageorghis, *ENSAL* II 252 κέ., κ. ἄ.), ὅπου ἀπεικονίζονται ἢ Ἀφροδίτη καὶ ὁ ἀγαπημένος θεὸς τοῦ Νικοκρέοντα Ἀπόλλων (ὅπως δείχνουν καὶ τὰ ἀφιερῶματά του στοὺς Δελφοὺς καὶ στὴ Δήλο, βλ. Καραγιώργη *Ἀρχ. Κύπρος* 121, κ. ἄ., καὶ κατωτ. E55). Ἰδιαίτερα ἀξιοσημείωτη εἶναι ἡ

καλλιέργεια στενῶν πολιτιστικῶν σχέσεων με τὸν λοιπὸ Ἑλληνικὸ κόσμο καὶ γενικὰ ἡ ἐφαρμογὴ μᾶς πολιτικῆς πού θυμίζει ἔντονα αὐτὴν τοῦ Εὐαγόρα Α΄ (βλ. καὶ *AKvΓ^{1β}* 125 κέ., κυρίως 138). Βλ. συνοπτικὰ *Berge Alexanderreich* ἀρ. 568, *RE* σ. λ. Nikokreon (F. Stähelin) καὶ *EKvE* 3.1α΄-β΄ (με τὴν παλαιότερη καὶ νεώτερη βιβλιογραφία)· ἀναλυτικὰ στὸν Παυλίδη, ὁ. π. (σὴ σελ. 249 τὸ ἐδῶ ἐπίγραμμα, με μετάφραση καὶ σχόλια), καὶ στὸν Σπυριδάκη, *MΔIA* Αβ΄ 288-99 = *KvΣπ* 6 (1946) 71-83. Βλ. ἐπίσης Χρυσοβέργη 6 κέ., Hicks 136, Μισοὶ σ. λ. με βιβλιογραφία, καὶ κατωτ. E12 (με σημ. σ. λ. *Νικόκλεες*) καὶ E59.

3-4. γὰ περικλύστος | Κύπρος: πβ. Ἡσ. *Θεογ.* 199 *περικλύστω ἐνὶ Κύπρῳ* (στ. 193 *περίρρτον ἔμετο Κύπρον*, βλ. *AKvΓ^{1β}* 101 κέ.)· *εἰναλίη Κύπρος* ἄλλου (βλ. ἄνωτ. 2 F1.5 [στ. 1], 5 Y2.2-3, 5 Y3.5 με σημ. ad loc.). Ἡ Δῆλος χαρακτηρίζεται *περικλύστος* στὸν Ὅμηρ. ἕνν. III (*Εἰς Ἀπόλλ.*). 181 (*Δῆλιον περικλύστον μέγ' ἀνάσσεις*, πβ. τέλος τοῦ ἐδῶ στ. 4 *βασιλῆ*), ἡ Σαλαμὶς *Αἴαντος περικλύστα νᾶσος* στὸν Αἰσχ. *Πέρσ.* 596 καὶ διάφορα νησιὰ ὁ. π. 880 κέ. *νᾶσοι... περικλύστοι ταῦδε γὰ προσήμεναι* (πβ. ἄνωτ. στ. 1 σ. λ. *ματρόπολις*, ὅπου καὶ ἡ συνῆχεια τοῦ Αἰσχύλειου χωρίου)· ἄλλου ἄλλα παρόμοια. Κατὰ τὸν ἀρχ. σχολιαστὴ τοῦ Αἰσχ. (*Πέρσ.* 595, Dindorf): *ἡ ἄρουρα καὶ ἡ γῆ καὶ ἡ χώρα τοῦ Αἴαντος ἡ περικλύστα καὶ περικλυζομένη τῇ θαλάσῃ, δηλαδὴ νῆσος, ἧγουν ἡ Σαλαμὶς, ἔχει τὰ σώματα τῶν Περσῶν.* (Σαλαμὶς, ἡ πατρίδα τοῦ οἰκιστῆ Τεύκρου· Κύπρος, ἡ γενέτειρα τοῦ Νικοκρέοντα· Δῆλος, τὸ νησι τοῦ Ἀπόλλωνα, τοῦ ἀγαπημένου θεοῦ τοῦ Κύπριου βασιλιᾶ: βλ. ἄνωτ. σ. λ. *Νικοκρέων*.) Γιὰ ἄλλα ἐπιθ. βλ. κατωτ. E56.2 (περαιτέρω παραπομπές: *AKvΓ^{1β}* Πίν. 1 σ. λ. *Κύπρος*), γὰ τὴν ἐτυμ. κατωτ. E25.3 σημ. σ. λ. *Κύπρον*.

4. θειοτάτων ἐκ προγόνων: πβ. Ἰσοκρ. *Νικοκλ.* 42, ὅπου ὁ γιὸς τοῦ Εὐαγόρα Α΄ *Νικοκλῆς* ἐμφανίζεται νὰ ἀνάγει τὴν καταγωγὴν του *τῶν μὲν θνητῶν εἰς Εὐαγόραν τὸν πατέρα, τῶν δ' ἡμιθέων εἰς Αἰακίδα, τῶν δὲ θεῶν εἰς Δία*, καὶ Ἀπολλοδ. *Βιβλ.* 156 κέ. γὰ τὴν καταγωγὴν τοῦ Αἰακοῦ ἀπὸ τὸν Δία καὶ τὴν Αἴγινα (βλ. *AKEP* Δβ΄ 85, πβ. *Ἑλλ. Μυθ.* 2. 84 κέ.). Βλ. καὶ κατωτ. E13.4 με σημ. σ. λ. *Κινύρου θε[ισιοτάτων γενεᾶς]*.

βασιλῆ: αἰτ., ἀντὶ *βασιλέα* (ὅπως πιθανῶς κατωτ. E16.2). Ὁ Ross (ὁ. π.: *AA* 350 = *ArchA* 665) θεωρεῖ τὸν τύπο ὡς Δωρ. (καὶ παραπέμπει στὸν “Ahrens, de dial. Dor. p. 237”)· δὲν ἄπαντὰ ὁμως μόνο

σὲ Δωρ. κείμενα: βλ. π. χ. Ἄνθ. Παλ. 14.96.4 (Δελφ. χρησιμὸς στὸν Ἡρόδ. 7.220.4) *πενθήσει βασιλῆ φθίμενον*, *ErAP* 2.53b.2 Ἀρκαδῆς βασιλῆ, γένος ἔξοχον Ἀμφιδάμαντος (1 Ἐρευθαλίωνα) κ. ἄ. (βλ. LSJ⁹ σ. λ. βασιλεύς, μὲ ἀναφορὰ Κυπρ. γεν. ἤφος, παλ. Ἄττ. συνηρ. ὄνομο. πληθ. -ῆς κλπ.). Στὴν Κύπρο σήμερα τὰ συνηθῆ βαφτιστικὰ ὀνόματα Ἀχιλλεύς καὶ Ὀδυσσεύς ἀκούγονται συχνὰ ὡς: ὁ Ἀχιλλῆς, ὁ Ὀδυσσῆς / τὸν Ἀχιλλῆ(ν), τὸν Ὀδυσσῆ(ν)· πβ. ἐπιγρ. Σελευκ. (τοῦ 172 περίπου π.Χ.) 170a Schwyzer (*DGE*) στ. 2-3 *Εὐδαμ[ον] | Νίκωνος Σελευκῆ* καὶ στ. 4 *πρὸς τὸν βασιλῆ*, κ. τ. τ. — Γιὰ τὴ σκοτεινὴ ἔτυμ. τοῦ βασιλεύς βλ. Chantraine σ. λ. (μὲ βιβλιογραφία), πβ. Hofmann – Παπαν. σ. λ.: «ἴσως δάνειον ἔκ τινος μικρασιατ. γλώσσης (πβ. λυδ. *βάττος* “βασιλεύς”)· πβ. καὶ φρυγ. *βαλλήν*, καρ. *γέλαν*, βερβερ. *a-gellid* = βασιλεύς», καὶ Sinclair στὸ Ἡσ. Ἔργ. 38 *βασιλῆας* (: ἴσως ἔκ τοῦ *βάζειν* = *ὀμιλεῖν*, *λέγειν*).

5-6. Ἡ ἐδῶ σύνταξη: *στάσαν με Ἀργεῖοι τίντες χάριν χαλκοῖο, ὃν πέμπον Ἡρα εἰς ἔροτιν ἄεθλα νέοις*. Καὶ τὸ νόημα: Ὁ Νικοκρέων, μνήμων τῆς καταγωγῆς του καὶ καλλιεργώντας σχέσεις στενὲς μὲ τὸν Ἑλληνικὸ κόσμο, ἔστειλε χάλκινα ἔπαθλα (ἀπὸ τὴ φημιομένη γιὰ τὸν χαλκὸ της Κύπρου) στὸ Ἄργος γιὰ τοὺς νέους ποὺ ἀγωνίζονταν στὰ ἐκεῖ Ἡραῖα (βλ. *RE* σ. λ.)· κι οἱ Ἀργεῖοι σὲ ἀνταπόδοση ἔστησαν ἀγαλμὰ του στὸ Ἄργος (ἄγνωστο ποῦ ἀκριβῶς, πιθανῶς ὁμως στὸ ἐκεῖ Ἡραῖον ἢ στὸ ἐκεῖ στάδιο). Πβ. *ErAP* 6.20 [(ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ ΠΥΘΙΟΥ, *Πελοποννησίους*). 7κῆ. (= *FGrH* 257 [PHLEGON, β' αἰ. μ.Χ.] F1 καὶ Parke – Wormell *DelOr* 487 κῆ.) *Πείσος, καὶ μετὰ τόνδε Πέλοψ, ὅτε δῆμον ἔβαιεν | Ἑλλάδα, θῆκε δ' ἔπει' ἔροτιν καὶ ἔπαθλα θανόντι Οἰνομάω, τρίτατος δ' ἐπὶ τοῖς... | Ἡρακλῆς ἐτέλεσσ' ἔροτιν καὶ ἀγῶν' ἐπὶ μήτρῳ | Τανταλίδῃ Πέλοπι φθιμένῳ* (πβ. ὁμως στ. 14 *ἀνορθώσαντας ἔροτήν*). Πρὸς τὸ ἐδῶ *χάριν... τίντες* πβ. κατωτ. E17.4 *χάριν θέμενος* καὶ E25.1 *χάριτα[ς]... ἀπέδωκεν* (ὅπου καὶ σημ. γιὰ τὸ **χάρις**), πβ. ἐπίσης E32.4 *Φειδιακῆν χάριτα* (μὲ σημ. σ. λ.), E36.3 *ἔξοχον ἐν χάρισιν*, E57.2 *θεοπεσίην Παλλὰς ἔχευε χάριν*. Γιὰ τὰ **Ἡραῖα** βλ. ἀνάμεσα στ' ἄλλα τὴν ἀναφορὰ Κοφινιώτη, *ΙστΑργ* 306 κῆ. (μὲ παραπομπὲς καὶ βιβλιογραφία). Τὰ **χαλκοῖο ... ἄεθλα** ἦταν πιθανῶς χάλκινες ἀσπίδες (βλ. κυρίως Tod *SGHI* II 194 σημ., μὲ παραπομπὴ στὸν Πίνδ. Ὀλ. 7.83 *ὄτ' ἐν Ἀργεὶ χαλκὸς ἔγνω νιν*, καὶ σὲ ἐπιγρ., ὅπου συχνὰ ἀναφέρεται ἠ ἔξ Ἀργους ἀσπίς). Βλ. καὶ σχόλ. τῶν Χρυσοβέργη, Φιλιτᾶ, Ross, Welcker, Le Bas – Waddington κ. ἄ., καὶ τὶς σχετικὲς σημ. στὴν τελευταία ἔκδοση Hansen (*CEG*² 812, μὲ παραπομπὲς καὶ βιβλιογραφία). Πβ. *ΑΚΕΠ* Ε' 106.1 μὲ σχόλ. Ε' 274.

6. ἔροτιν: *ἔροτήν*. Ὁ τύπος προκαλεῖ ιδιαίτερες δυσκολίες ὡς πρὸς τὴν ἀπόδοσή του στὴν Κυπρ. ἢ τὴν Αἰολ. διάλεκτο: βλ. π. χ. LSJ⁹/πβ. LSK σ. λ. *ἔροτή*, ὅπου τὸ *ἔροτή* χαρακτηρίζεται Κυπρ. «καθ' Ἡσύχ.» ἐνῶ τὸ *ἔροτις* Αἰολ. (κατὰ τὸν Εὐστάθ.)· πβ. ὅμως Chantraine σ. λ. *ἔροτις*: Κυπρ. κατὰ τὸν Ἡσύχ., Αἰολ. κατὰ τὸν Εὐστάθ. 908.57· βλ. ἐπίσης Hansen *CEG*² 812 σημ., μὲ ἀνακεφαλαίωση τοῦ προβλήματος, παραπομπές καὶ βιβλιογραφία. Ἐπανειλημμένα καὶ ἀναμφίβολα ὁ Εὐστάθ. χαρακτηρίζει τὸν τύπο *ἔροτις* ὡς Αἰολ. καὶ τὸν μεταχειρίζεται ὡς παραδείγμα γιὰ αἰτιολόγησι ἀνάλογων τύπων (Εὐστάθ. στὸ Γ54 σ. λ. *κίθαρις*: *παρωνόμασται δὲ ἐκ τοῦ κιθάρα, καὶ ἔστιν ἴσως Αἰολικόν. διὸ καὶ προπαροξύνεται κατὰ τὸ ἔροτή ἔροτις τοιοῦτόν τι καὶ τὸ αὐλή αὐλις, ἔτι καὶ τὸ χαρά χάρις [βλ. καὶ ἀνωτ. στ. 5 χάριν]· στὸ β7 ἀγορά... ἐκ τοῦ ἀγείρω. ἐξ αὐτῆς δὲ καὶ ἄγρις, αἰολίζουσα οὐ μόνον τῇ τροπῇ τοῦ ο εἰς υ, ἀλλὰ καὶ τῷ τόνῳ. ὡς γὰρ ἔροτή ἔροτις Αἰολικῶς. οὕτω καὶ ἀγορά ἄγρις· καὶ στὸ φ 258 κέ. [163] Αἰολεῖς δὲ προπαροξυτόνως καὶ κατὰ μετάθεσιν ἔροτιν, ὡς ἀπὸ εὐθείας τῆς ἢ ἔροτις· πβ. καὶ Σχόλ. στὸ E 299 [Erbse] ἀλλί ὡς σαρκί, καὶ ἔστι κατὰ μεταπλασμόν ἀπὸ τοῦ ἀλκή. τινὲς δὲ ἀπὸ τοῦ ἀλκίς Αἰολικοῦ αὐτὸ φασιν: τοῖς γὰρ εἰς η παράκειται εἰς ις, ὡς ἔροτή καὶ ἔροτις καὶ ἐν ὑπερθέσει ἔροτις· ἀλλοῦ ἄλλα). Τοῦ Ἡσυχ. ὅμως ἡ σχετικὴ μαρτυρία εἶναι προβληματικὴ, καὶ τὰ ἐπακόλουθα συμπεράσματα ἀμφίβολα: ὁ M. Schmidt (I [1965] σ. 194) ἐκδίδει *ἔροτιν ἔροτήν*. [ἔροῦντες· λέγοντες] *Κύπριοι* καὶ **ἔροτις ἔροτή*, *πανήγρις* (ἴσως: *ἔ. [ἔροῦντες] λέγοντες Κ. ἢ μᾶλλον ἔ. ἔροῦντες [λέγοντες] Κύπριοι*), ἐνῶ ὁ K. Latte (II [1966] σ. 197) γράφει **ἔροτιν ἔροτήν* καὶ *ἔροτις ἔροτή*. *πανήγρις* (μὲ ξεχωριστὰ λήμματα **ἔροῦντες· λέγοντες [Κύπριοι]* καὶ *ἔρούνα: [πορεύου.] ἀναπαύου* <*Κύπριοι*), καὶ μὲ τὴν σημ. ὅτι τὸ *Κύπριοι* δίπλα στὸ *ἔροτιν* ἀποτελεῖ μετάθεσι τοῦ Schmidt ἀπὸ τὸ ἐπόμενον λῆμμα *ἔροῦντες* κι ὅτι ὁ κώδ. Η παραδίδει *εροτην* καὶ *εροτή* ἀντίστοιχα, πὺν διορθώθηκαν ἀπὸ τὸν Soring)· ὁ Χατζημιάννου, *ΑΚΕΠ Γβ' (Κυπρίων Γλώσσα)* 111 υἰοθετεῖ τὸ *ἔροτιν ἔροτήν*. *Κύπριοι* (Soring/Schmidt, πβ. ὅμως καὶ 112), ὀρθὰ πιθανῶς, μὲ τὴν ἔννοια ὅμως ὅτι ὁ τύπος εἶναι πιθανῶς καὶ Κυπρ. (μὲ γνωστὲς τίς Αἰολ. καταβολές τῆς Κυπριακῆς). Ἔτσι τὸ συμπέρασμα (Schulze, Bechtel) ὅτι «ὁ βασιλιάς πι θ α ν ὀ νὰ πῆρε τὴ λέξι ἀπὸ τὸν γλωσσικὸ θησαυρὸ τῆς Κυπριακῆς διαλέκτου» στὸ ἐδῶ ἐπίγρ. (*ΑΚΕΠ Γβ' 111*) εἶναι εὐλόγο, ὄχι ὅμως καὶ τὸ ὅτι «ὁ ποιητὴς τοῦ ἐπιγράμματος εἶναι Κύπριος, γιὰτὶ συναντοῦμε σ' αὐτὸ τὴ λ. *ἔροτις* = *ἔροτή*, πὺν εἶναι τῆς Κυπριακῆς διαλέκτου» (ὁ. π. Δβ' 85). Σὲ κάθε περίπτωσι πρέπει νὰ κρατήσῃ κανεὶς ἔντονες ἀμφιβολίες ὡς πρὸς τὴν ἰσχὺ τοῦλάχιστο τοῦ ἐπιχειρήματος αὐτοῦ. Κρίσιμη γιὰ τὸν χαρακτηρισμὸ τοῦ συζητούμενου ἐπίγρ. ὡς ΑΡΓΕΙΑ-*

ΚΟΥ (ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι βρέθηκε στὸ Ἄργος, ὅπου καὶ ἔστησαν τὸν ἀνδριάντα τοῦ Νικοκρέοντα οἱ Ἄργεῖοι) ἢ ὡς ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ (ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι ἀναφέρεται στὸν Σαλαμίνιο βασιλιά, πού τιμᾶται γιὰ τὰ χάλκινα ἔπαθλα πού ἔστειλε ἀπὸ τὴν Κύπρο) εἶναι σὲ τελικὴ ἀνάλυση ἢ ἀπάντηση στὸ ἐρώτημα ποιὸν θεωρεῖ κανεὶς ὡς πιὸ πιθανὸν στὴ συγκεκριμένη περίπτωση τόπο σύνθεσης τοῦ ἐπιγράμματος: τὸ Ἄργος ἢ τὴν αὐτὴ τοῦ Νικοκρέοντα –μὲ τὴν ἔντονη πολιτιστικὴ ζωὴ– στὴν Κύπρο; Κλίνουμε ἐλαφρῶς πρὸς τὸ δεύτερο (συνυπολογίζοντας ὅτι τὸ ἐπίγρ. εἶναι γραμμμένο σὲ ἄ πρόσ. ζῶντος πιθανῶς τοῦ τιμωμένου). Ἄς σημειωθῇ ὅτι στὴν τελευταία ἔκδοση (CEG² 812) ὁ Hansen ἐκδίδει ὑπὸ τὸν τίτλο ARG1, ἐνῶ ὁ ἴδιος τὸ ἀνωτ. E3, μολονότι ἔχει εὐρεθῆ στὴν ΑΜΑΘΟΥΝΤΑ τῆς Κύπρου ὅπου πιθανῶς ἔπεσε μαχόμενος ὁ Ἀλικαρνησεὺς Ἰδάγγος... Ἄρεος θεράπων (ὁ ὁποῖος Ἐνθάδε... κείται, σὲ γ' πρόσ.), ἐκδίδει ὑπὸ τὸν τίτλο HALICARNASSUS (CEG¹ 170) χωρὶς καμμιά σχετικὴ παρατήρηση (πιθανῶς λόγω τοῦ ὀνόματος τοῦ νεκροῦ, ἴσως καὶ λόγω τῆς Ἰων. του γλώσσας: βλ. ἀνωτ. σημ. στὸ ἐπίγρ.).

E10

Ἐπίγραμμα ἐπιτύμβιο ἐνὸς ἐλεγειακοῦ διστίχου χαραγμένο σὲ μαρμάρινη στήλη ἀετώματος, πού βρίσκεται στὸ Ἐπιγραφικὸ τμήμα τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου τῶν Ἀθηνῶν (ἀρ. 2029). Ἡ ἀκριβὴς προέλευσὴ τῆς ἀγνοεῖται ἢ Πέπλα-Δελμούζου θεωρεῖ ὅτι προέρχεται ἀπὸ τὴν Ἀττικὴ, καὶ πιθανῶς αὐτὸ ἰσχύει. Περιέχει ἐπίσης μιά μεταγενέστερη ἐπιγραφή τοῦ 1ου μ.Χ. αἰ. (Ἐλπίς. Ἀγαθόκλεια Μιλησία). Τὸ ἐλεγειακὸ αὐτὸ δίστιχο ἔχει συντεθῆ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τὸν 4ον αἰ. π.Χ. (“Anh. 4. Jh. v. Chr.” κατὰ τὴν Πέπλα-Δελμούζου, “saec. IV in.?” κατὰ τὸν Hansen, “Middle of 4 century” κατὰ τὸν Clairmont), πρὸς τιμὴν τοῦ γιατροῦ Ἀριστοκράτους γιοῦ τοῦ Πνυταγόρου: (Πνυταγόρῳ = Πνυταγόρω, στὴ χαρακτηριστικὴ γεν. ἐνικ. τῶν ὀνομ. σὲ -ος στὴν Κυπριακῇ), πού κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἶναι Κύπριος ἀπὸ τὴ γνωστὴ βασιλικὴ οἰκογένεια τῆς Σαλαμίνας (βλ. κατωτ. σ. λ. Πνυταγόρω). Μὲ ἀμφιβολίες πολλὲς περιλάβαμε καὶ αὐτὸ τὸ ἐπίγραμμα στὰ «Κυπριακά», ὅπως καὶ τὸ ἐπόμενο.

1. Ἰατρὸς θνητοῖσι νόσων: πβ. GVI 785.1 *Εὐάνδρον θνη[τοῖς] πικρῶν ἡήτορα [νούσων]* | (στ. 3) *θρέψατο δ' Ἀστακίη πι ν ν τ ὀ [ν] φρένα* (βλ. Πέπλα-Δελμούζου), κ. τ. τ.: *ἰατρὸς νόσων* (στὴν κυριολ. καὶ μεταφ.) καὶ *ἰατρεῖον νόσων* συχνά (βλ. LSJ⁹ σ. λλ.), *ἰατρὸς ἐστιν*

ὁ λόγος ἀνθρώποις νόσων στὸν Μένανδρο, κ. ἄ. (βλ. καὶ L. Robert, “Épithaphes métriques de médecins...”, *Hellenica* 2 [1946] 103-8). Τὸ *ιατρὸς* στὰ σχετικὰ ἐπιγράμματα ἀπαντᾷ συχνὰ στὴν ἀρχὴ τοῦ ἀ΄ ἢ τοῦ β΄ στ., προβεβλημένο ἔτσι, προφανῶς γιὰ τὸ ἱατρικὸ ἐπάγγελμα προσποιοῦσε ἰδιαίτερη τιμὴ καὶ ὑψιστὴ κοινωνικὴ καταξίωση σ’ αὐτὸν ποὺ τὸ ἀσκοῦσε: *Ἡδύος ἱατροῦ, Ἰατρὸν μ’ ἐσορᾶς, [Δ]ωροθέον... | [Ἰ]ητρον* (Robert ὁ.π. 103-5, τὸ β΄ καὶ *EGr* 509.1), πβ. *GVI* 584.1 *Φῶτα θεοῖς ἴκελον, στυγερῶν ἴητορα νόσων* (στ. 3 *ὄν πι-ν ν τ ἦ παράκοιτις...*) καὶ 627.1 κέ. *Ἀντίοχον... | ὄς πολλῶν ἀνδρῶν εἶδον ἄστεα καὶ νόσον ἔγν(ω)ν, | οὔνεκα καὶ νόσων στυγερῶν πολ-λούς ἐσάωσα* (ὅπου καὶ τὸ μοτίβο τοῦ πολυταξιδεμένου γιαιτροῦ).

ὁ κράτιστος ἀπάντων: πβ. *GVI* 2040.3-4 *ὅσσον γὰρ σὺ κράτιστος ἱητρῶν ἔπλεο πάντων, | τόσσον τῶν ἄλλων* (sc. *ἱητρῶν*) *ἔξοχος ἐστὶ Γλύκων* (sc. *ὁ υἱός*) καὶ στ. 10 *ἔξοχε ἱητορίας, ἔξοχε καὶ σοφίης*] (πβ. καὶ κατωτ. E18.1-2 καὶ E24.2), καὶ 1034 *Οὔνομα Θορέπτος ἐμοί· νόσων δ’ οὐκ ἄλλος ἀμίνω[ν] | ἱητήρ· τέχνης πολλοὶ μάρτυρές εἰσιν ἐμῆς* πβ. ἐπίσης καὶ τὸ τοῦ Γαλιηνοῦ *πρὸς τοῖς ἀρίστοις ἱατροῖς οἱ κράτιστοι τῶν φιλοσόφων... μαρτυροῦσι, καὶ Ἀνθ. Πλαν. [16.] 271.3-4.*

2. ἐνθάδε... κῆται: βλ. ἀνωτ. E3.1-2 σημ. σ. λ. (μὲ παράλληλα χωρία, Κυπριακὰ καὶ ἄλλα).

Πνυταγόρω: στὴ στήλῃ *Πνυταγόρω*, μὲ -ο μακρὸ (= -ω)· συνήθης στὴν Κύπρο γεν. ἐνικ. ὄνομ. σὲ -ος (βλ. καὶ ἀνωτ. E4.1 μὲ σημ.) ἐνὸς συνήθους στὴν Κύπρο ὀνόματος. Ὅπως σημειώνει ἤδη ὁ O. Hoffmann (*GD I* 233-34 § 165), στὶς περισσότερες περιοχὲς τῆς Κύπρου ἢ γεν. ἐνικ. τῶν ὀνομ. σὲ -ος σχηματίζεται σὲ -ω (-οιο)οω πιθανῶς, βλ. Buck *GD* 88 § 106, κ. ἄ.), ὅπως ἀνωτ. E6.3 *ἀ(ν)θρῶπω*. Ὁ Masson (“Notes d’onomastique chypriote, V. Remarques complémentaires sur les noms en Πνυτο-”, *RDAC* 1974, 157) θεωρεῖ τὸν τύπο ὡς ὄνομ. τοῦ *Πνυταγόρας* (πβ. τοῦ ἴδιου “Notes d’anthroponymie grecque et Asianique, I. Les noms grecs en Πνυ(τ)ο-, notamment à Chypre”, *BN* 7 [1956] 238 κέ.: A1) *Πνυτ-αγόρας*). Ὁρθῶς ὁ Χατζηιωάννου (*ΑΚΕΠ* Δβ΄ 87) σημειώνει ὅτι ἂν ἢ ὄνομ. τοῦ ὀνόματος ἦταν *Πνυταγόρας*, ἢ γεν. ἐνικ. θὰ σχηματιζόταν κανονικὰ σὲ -αν στὴν Κυπριακὴ (πβ. *ICS* 124 *Πνυτίλας ἡμὶ τὰς Πνυταγόραν παιδός*, 126 *Τίμος Τιμαγόραν παῖς*, κ. ἄ., ἀλλὰ ὁ.π. 403 *Μινοκρέτης ὁ Πνυταγόρω τῷ Πνυτοτίμω Σε(λαμίνιος)* [ἢ ἐπιγρ. καὶ στὸν Χατζηιωάννου ὁ.π., γιὰ ἄλλον ὁμῶς λόγο παρατιθέμενη], 325a καὶ 325b *Εὐφαγόρω βασιλῆφος* μὲ σημ. Masson: “le nom du roi à Salamine

devait donc être *Εὐδάγορος*, non pas *Εὐφαγόρας*; cf. Meister, *GD*, II, p. 167, Hoffmann, *GD*, I, p. 273. On a de même *Δαμάγορος* à Chytroi, 249; une série à Abydos, *Κλητάγορος* (?), 374; *Φιλάγορος*, 387; *Κυπράγορος* (?), 393; *Θεμιστάγορος*, 402; *Πνυτάγορος*, 493. Cette formation n'est pas spéciale à Chypre: voir la liste d'exemples chez Fick – Bechtel, *GPN*, p. 44-45, et Bechtel, *HPN*, p. 19"). Ἐναμιφίβολα κάποιαν ἐποχὴ ἀρχισαν νὰ χρησιμοποιοῦνται τὰ *Εὐδάγορος* / *Εὐδαγόρας* κ. τ. τ. ἐκ παραλλήλου γιὰ τὸ ἴδιο πρόσωπο καὶ νὰ ἐπικρατοῦν σταδιακὰ οἱ τύποι σὲ -ας (βλ. π. χ. *ΑΚΕΠ* Α' 66-66.46α καὶ Δα' 7.4, 7.6, 10, 10α καὶ 222). ὁμως στὴν Κύπρο φαίνεται ὅτι ἐξακολούθησαν νὰ χρησιμοποιοῦνται οἱ τύποι σὲ -ος ὅταν ἄλλοῦ –γιὰ τὸ ἴδιο ἐνίοτε πρόσωπο– εἶχαν ἐπικρατήσει οἱ τύποι σὲ -ας, κι ὅτι δύσκολα ἕνας Ἄττικὸς ἐπιγραμματοποιὸς θὰ ἔγραφε *Πνυταγόρω* ἀντὶ *Πνυταγόρου*: πβ. κυρίως τὸ ψήφισμα τῶν Ἀθηναίων τοῦ 410/9 π.Χ. πρὸς τιμὴ τοῦ φιλαθίναιου βασιλιᾶ τῆς Σαλαμίνας (ὄ.π. Δβ' 10: *IG*² I 113) στὸ ὁποῖο διαβάζεται δις ἐμφανῶς *Εὐδαγόρας ὁ Σαλαμίσιος*, ἀρκετὰ χρόνια πρὶν ἀπὸ τὸ ὑπὸ ἐξέταση ἐπίγραμμα γιὰ τὸν Ἀριστοκράτη *Πνυταγόρω*. Ὁ τελευταῖος φαίνεται νὰ εἶναι κατὰ πᾶσαν πιθανότητα Κύπριος (καθὼς τὸ ὄνομα φαίνεται ὅτι χρησιμοποιήθηκε ἀποκλειστικὰ ἢ σχεδὸν ἀποκλειστικὰ στὴν Κύπρο: βλ. *LGPN* σ. λ., πβ. Masson στὰ ἀνωτ. μνημονευθέντα ἄρθρα), πιθανῶς δὲ ἕνας ἀπὸ τὰ δύο γνωστὰ μέλη τῆς βασιλικῆς οἰκογένειας τῶν Τευκιδῶν τῆς Σαλαμίνας: ὁ πρῶτος, πρωτότοκος γιὸς τοῦ *Εὐδαγόρα* Α', δολοφονεῖται τὸ 374 π.Χ. μαζὶ μὲ τὸν πατέρα του ἀπὸ τὸν νεώτερο ἀδελφὸ του καὶ σφετεριστὴ τοῦ θρόνου Νικοκλῆ, κι εἶναι εὐλόγο πὼς μέλη τῆς οἰκογένειάς του βρῆκαν καταφύγιο στὴν Ἀθήνα (μὲ τὴν ὁποία ὁ *Εὐδαγόρας* εἶχε στενότερες σχέσεις, κι ὅπου πιθανῶς μορφώθηκε ὁ *Πνυταγόρας*): ὁ δεῦτερος εἶναι ὁ πατέρας τοῦ Νικοκρέοντα *Πνυταγόρας*, ὁμώνυμος γιὸς πιθανῶς ἢ ἐγγονὸς τοῦ δολοφονηθέντος *Πνυταγόρα*, πὺ βασιλεύει μεταξὺ 351 καὶ 332/1 π.Χ. καὶ διατηρεῖ ἐπίσης στενότερες σχέσεις μὲ τὴν Ἀθήνα. Ὁ Ἀριστοκράτης *Πνυταγόρω*, ἂν εἶναι γιὸς τοῦ ἑνὸς ἀπὸ τοὺς δύο, πρέπει νὰ πεθαίνει πρὸς τὸ τέλος περιόπου τοῦ 4ου αἰ. π.Χ. Ἀξίζει νὰ προστεθῇ ὅτι τὸ *Πνυτ-* (πβ. Ἡσύχ. σ. λ. *πνυτός*: *ἔμφρων*, *σώφρων*, τύπος τοῦ *πνυτός* ἄγνωστος στὰ λογοτεχνικὰ κείμενα) ἀπαντᾷ σὲ μιὰ ὀλόκληρη σειρὰ ἀνθρωπωνυμίων –στὴν Κύπρο κυρίως– ἀπλὸ (*Πνυτός*, *Πνυτώ*), ὡς ἀ' συνθ. (*Πνυταγόρας*, *Πνυτότιμος*, *Πνυτοκράτης*), καὶ σὲ ὑποκοριστικὰ (*Πνυτίλος*, *Πνυτίλα*, *Πνυτάριον*) (βλ. κυρίως Masson ὄ.π.): κι ὅτι σὲ ἐπιγράμματα μὲ παράλληλη φρασεολογία γιὰ γιατροὺς (βλ. ἀνωτ.) ἐμφανίζεται τὸ ἐπίθ. *πνυτός* (γιὰ τὸν τιμώμενο γιατρὸ ἢ τὸ πρόσωπο πὺ τὸν τιμᾷ). Πβ. καὶ κατωτ. E23.1 *πνυτήν* (...) *Τάκιλλαν* καὶ E30.2 *πνυτήν* (...), πι-

θανῶς *Εὐριδίκην*), καὶ βλ. H. W. Smyth, “[Notes.] On Poetical Words in Cyprian Prose”, *AJPh* 8(1887) 469.

Ἀριστοκράτης: βλ. ἀνωτ. E7.1 σημ. σ. λ. Ἀριστοκράτης. Περισσότερα: *AKvΓ*⁴ 39 T1-^{*}F1 (μὲ Εἰσαγωγή καὶ Σχόλια: βλ. Πίν. 1 σ. λ., μὲ περαιτέρω παραπομπές).

E11

Ἀναθηματικὸ ἐπίγραμμα τριῶν ἐλεγειακῶν διστίχων, ἀπὸ τὴν Πριήνη, χρονολογούμενο στὸν 4ον αἰ. π.Χ. (μὲ ἐξαιρέση τὸν Kaibel, ποὺ θεωρεῖ ὅτι μπορεῖ νὰ ἀνήκει στὸν 3ον αἰ.: “IV vel III saeculi”). Ἡ ἐπιγραφή, μὲ μικρὰ γράμματα δυσανάγνωστα (“non magnis litteris, difficilibus lectu” κατὰ τὸν Böckh, πβ. Chandler καὶ E. Hoffmann), βρίσκεται στὰ δεξιὰ τοῦ πύργου τῆς μεσημβρινῆς πύλης τῶν τειχῶν τῆς πόλεως, γνωστῆς ὡς πύλης τῶν πιγῶν, πάνω ἀπὸ ἓνα κοίλωμα ὅπου πρέπει νὰ ὑπῆρχε ἀγαλμάτιο τοῦ Ναύλοχου. Ἡ ἐπιγραφή καὶ τὸ κοίλωμα (φωτογρ. στοὺς T. Wiegand – H. Schrader κ. ἄ., *Priene* tab. 6, καὶ M. Schede, *RPr* σελ. 16 Abb. 16: “Das Quellentor mit der Inschrift des Philios”) ἀποτελοῦν ἀναπόσπαστο τμήμα τοῦ πύργου, τῆς πύλης καὶ τῶν τειχῶν γενικὰ τῆς νέας Πριήνης (βλ. *Priene* σσ. 44 κέ.), συνανήκουν μὲ ἄλλα λόγια στὴ φάση τῆς οἰκοδόμησις τῆς νέας Πριήνης στοὺς νότιους πρόποδες τοῦ ὄρους Μυκάλῃ (στὸ ὁμώνυμο ἀκρωτήριο) βορείως τοῦ ποταμοῦ Μαιάνδρου, σύμφωνα μὲ τὶς πολεοδομικὰς ἀντιλήψεις τοῦ Ἱπποδάμου τοῦ Μιλησίου καὶ κατὰ τέτοιον τρόπο ὥστε νὰ προστατεύεται ἀπὸ τὶς πλημμύρες τοῦ ποταμοῦ. Καθὼς ἡ χρονολόγησις τῆς ἀνοικοδόμησις τῆς Πριήνης σὲ νέα θέση εἶναι ἐξαιρετικὰ δύσκολη, μὲ ἐναλλακτικὰς ἐπιλογὰς τὰ μέσα τοῦ 4ου αἰ. π.Χ. ἢ τὴν ἐποχὴ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου (βλ. κυρίως S. Hornblower, *Mausolus* 323: “The date of the refoundation of Priene is exceedingly difficult [...]. The choices are between a mid-fourth century date and a refoundation by Alexander, or in his time”), ἡ προσπάθεια γιὰ ἀκριβέστερη χρονολόγησις τῆς ἐπιγραφῆς –καὶ τῶν τειχῶν γενικὰ– βάσει τῶν ἐσωτερικῶν δεδομένων τοῦ ἐπιγράμματος ἐμφανίζει ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον· ἀλλ’ ἡ χρονολόγησις στὰ μέσα τοῦ 4ου αἰ. (Hiller von Gaertringen: “um 350 v. Chr.”) λόγω τῆς χρήσις ο ἀντὶ ν στοὺς τύπους *Ναόλοχον* καὶ *λεοκοῖς*, δὲν φαίνεται νὰ ἀνταποκρίνεται στὰ πράγματα (βλ. χαρακτηριστικὰ Hornblower ὁ. π. 324 σημ. 251 καὶ εἰσαγ. σημ. Hansen στὸ ἐπίγραμμα· περισσότερα στὰ ἐπόμενα σχόλια). Ἀξιοσημείωτο εἶναι πὼς τὸ ἀγαλμα τοῦ ἥρωα / θεοῦ Ναύλοχου στήνει –μαζὶ μὲ τὸ ἀναθηματικὸ ἐπίγραμμα– σὲ κύρια

πύλη τῶν τειχῶν τῆς νέας Πριήνης ἕνας Κύπριος, ὁ Φίλιος ὁ γιὸς τοῦ Ἀρίστωνος, πὺν δὲν ἀποκλείεται νὰ εἶναι καὶ ὁ συνθέτης τοῦ ἐπιγράμματος (βλ. κατωτ. σημ. σ. λ. ἐμ φάρεσι λεοκοῖς).

1. Ὑπνωθεῖς: μετὰ τὴ σχετικὴ παρατήρηση τοῦ P. Foucart (βιβλιοκρισία Kaibel στὸ *PCHL* n. s. 7 [1981] 31), ὅτι σὲ ἔκτυπο τοῦ E. Rayet ὑπάρχει στὸν πρῶτο στίχο ὁ τύπος *ὑπνωθεῖς* ἀντὶ τοῦ *ὑπνώδης* (πὺν ἐμφανίζεται σὲ ὅλες τὶς προηγούμενες ἐκδόσεις τοῦ ἐπιγράμματος), καὶ τὴν υἰοθέτηση τῆς γραφῆς ἀπὸ τὸν E. Hoffmann, ὅλοι οἱ ἐπόμενοι ἐκδότες γράφουν *ὑπνωθεῖς*. Ἡ μετοχὴ παθ. ἀορ. τοῦ ρῆμ. *ὑπνώομαι* (μὲ τὴ σημασίαν τοῦ «πίπτω εἰς ὕπνον, ἀποκοιμῶμαι, κοιμῶμαι», ὅπως καὶ στὸν Ἡρόδ. 1.11.5 [*ὑπνωμένω*: μετοχὴ παθ. παρακ.], βλ. LSK σ. λ. *ὑπνώω*), ἀρμόζει καὶ νοηματικὰ ἐδῶ ἄριστα· δὲν ἀποκλείεται ὅμως καὶ τὸ ἐπίθ. *ὑπνώδης* (μὲ τὴν ἴδια σημασίαν, βλ. LSJ⁹ σ. λ. *ὑπνώδης* 2: “*asleep*”, γὰρ τὸ ἐδῶ ἐπιγράμμα), μολονότι κατὰ κανόνα τὸ ἐπίθ. ἔχει τὴν σημ. τοῦ: ὑπνηλός, νυσταλέος, «κοιμισμένος» (βλ. LSK σ. λ., καὶ LSJ⁹ σ. λ., 1.).

Φίλιος Κύπριος: ὁ *Φίλιος Κύπριος γένος ἐξαλαμῖνος* | υἱὸς Ἀρίστωνος, πὺν στήνει τὸ ἀγάλμα τοῦ Ναύλοχου στὰ τείχη τῆς νέας Πριήνης, δὲν ἐμφανίζεται σὲ ἄλλη πηγὴ. Δὲν φαίνεται ὅμως νὰ εἶναι ἀπλῶς ἕνας ξένος ἔμπορος (“*ein fremder Kaufmann?*”, διερωτιέται ὁ Schede, *RPr* 17), περαστικὸς ἀπὸ τὴν Πριήνη. Πιθανὴ φαίνεται ἡ ἄποψη (βλ. Böckh, *CIG* II σελ. 578 σημ. στὸ ἐδῶ ἐπίγρ. καὶ στὸ ἐπόμε., πβ. Engel *Kypros* I 715) ὅτι ὁ Φίλιος ἀνακηρύχθηκε τιμητικὰ δημότης τῆς Πριήνης μετὰ τὴν ἀφιέρωσή του· ἔλκυστικὴ ἀλλ’ ἀβέβαιη εἶναι ἡ ὑπόθεση τοῦ ἰδίου ὅτι στήν ἀναθηματικὴ ἐπιγραφή ἀπὸ τὸν ναὸ τῆς Ἀθηνᾶς μὲ τὴν ὁποία ὁ δῆμος (τῶν Πριηνέων) τιμᾷ τὸν νικητὴ στὸ ἀγώνισμα τοῦ παγκρατίου στὴ Δωδώνη *Φίδιον Θρασυβούλον* πρέπει νὰ διαβάσουμε *Φίλιον* (δ. π. ἀρ. 2908), καὶ ὅτι ἴσως ὁ *Φίλιος Θρασυβούλον* εἶναι ἕνας ἀπὸ τοὺς ἀπογόνους τοῦ ἐδῶ Φίλιου (τοῦ γιοῦ τοῦ Ἀρίστωνος), μολονότι οὐδόλως ἀποκλείεται νὰ ζοῦν καὶ νὰ διακρίνονται στὴν Πριήνη ἀπόγονοι τοῦ Σαλαμῖνιου ἀφιερωτῆ. Ἐλκυστικὴ ἐπίσης ἀλλ’ ἀπίθανη φαίνεται ἡ εἰκασία κάποιας σχέσης τοῦ ἐδῶ Φίλιου μὲ τὸν ἀρχιτέκτονα τοῦ ναοῦ τῆς Πολιάδος Ἀθηνᾶς στὴν Πριήνη (βλ. Ross, σημ. στὸ ἐδῶ ἐπίγρ.), τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα παραδίδεται ὡς *Phileos* ἢ *Phyleos* στοὺς κώδ. τοῦ *De architectura* ἔργου τοῦ Βιτρούβιου στὸ χωρίο 7.12, ἀλλὰ στὰ χωρία 1.1.12 καὶ 15 / 4.3.1 παραδίδονται ἀντίστοιχα οἱ γραφῆς *Phythias*, *Pithios*, *Phythios* καὶ *Phithius* / *Pytheus*, καὶ ἡ νεώτερη ἔρευνα φαίνεται νὰ προκρίνει τὸ *Pytheos* (βλ. κυρίως τὴν ἔκδοσιν τοῦ ἔργου ἀπὸ τὸν

F. Granger, London 1955· για τὸ ὄλο θέμα βλ. ἀναλυτικὰ O. Rayet – A. Thomas, *Milet I* 7 κέ., με βιβλιογραφία· βλ. ἐπίσης I. Sillig, *Catal. art.* 349 σ.λ. Phileus, 403 σ.λ. Pytheus καὶ 404 σ.λ. Pythius).

Τὸ ὄνομα *Φίλιος* ἀπαντᾷ συχνὰ στὸ Αἰγαῖο ἤδη ἀπὸ τὸν 4ον αἰ. π.Χ. (βλ. *LGNP*¹ σ.λ.), ἀναγράφεται δὲ καὶ πάνω σὲ σαρκοφάγου πού βρέθηκε στὴ Λάρνακα, στὴν περιοχὴ τοῦ ἀρχαίου Κιτίου, χρονολογούμενη στὸν 3ον αἰ. π.Χ. (βλ. *PPC* σ.λ.: *RDAC* 12, 216 ἀρ. 4, πβ. ὅμως *LGNP*¹ σ.λ.: “? i BC”). Σὲ ἐπιγραφὲς τῆς Ἀττικῆς ἀπαντᾷ ἤδη ἀπὸ τὸν 5ον αἰ. π.Χ. (βλ. *LGNP*² σ.λ.).

ἑξαλαμῖνος: ΕΞΑΛΑΜΙΝΟΣ στὴν ἐπιγραφὴ ἀντὶ τοῦ ἐκ *Σαλαμῖνος*, κατὰ τοὺς πλείστους ἐκδότες (“pro ἐξ *Σαλ.*”, ὅμως, κατὰ τὸν Böckh), πλὴν τοῦ Chandler, ὁ ὁποῖος γράφει *Ἐξαλαμῖνος* (καὶ *Υἱός*, στὴν ἀρχὴ τοῦ στ. 2), θεωρώντας τὸν τύπο ὡς πατρώνυμο καὶ μεταφράζοντας “Hexalaminis | Filius,” (*Ἐξαλαμῖνος*, με κεφαλαῖο τοῦ ἀρχικὸ φρωνῆεν, γράφει καὶ ὁ Χατζηγιάννου, ἀντὶ τοῦ *ἑξαλαμῖνος* = ἐκ *Σαλαμῖνος*, ὅπως φαίνεται στὴ μετάφρ. τοῦ στ. 1: «ὁ Φίλιος, Κυπριακὴ γενεὰ τῆς *Σαλαμῖνας*»). Γιὰ τὸ φαινόμενο, οἱ LBW (ad loc.) παραπέμπουν στὰ «ἐξυβριτᾶς roui ἐκ Συβριτᾶς (n° 66), ἐξύρου roui ἐκ Σύρου (*Corpus inscr. gr.* 2347 c), ἐξουნიέων roui ἐκ Σουნიέων (*ibid.* 789)» καὶ ὁ Hansen προσθέτει τὸ ἀνάλογο παράδειγμα *ἐξάμο* = ἐκ *Σάμου* ἀπὸ Λακωνικὸ ἐπίγραμμα τῆς ἴδιας περιόπου ἐποχῆς μετὰ τὸ ἐδῶ σχολιαζόμενο (*CEG*² 819.13, με σημ. σ.λ., ὅπου καὶ παραπομπὴ στὸς Tod καὶ Threatte).

2. Ἀρίστονος: εὐστοχὴ γραφὴ τοῦ Ross, υἱοθετούμενη ἀπὸ ὅλους τοὺς μετ’ αὐτὸν ἐκδότες (ἀντὶ τοῦ *δυστονοεν* τοῦ Chandler [καὶ τοῦ Jacobs], τοῦ *Ἀριστονόου* τοῦ Brunck καὶ τοῦ δ’ *Υ[ψί]ονο[ς]* τοῦ Böckh). Τὸ ὄνομα ἀπαντᾷ συχνότατα σὲ ἐπιγραφὲς τόσο τοῦ Αἰγαίου –καὶ τῆς Ἀττικῆς– ὅσο καὶ τῆς Κύπρου (βλ. *LGNP*¹ καὶ *PPC* σ.λ.): ἀνάμεσά τους καὶ ἓνας *Ἀρίστον Σαλαμῖνος*, σὲ ἐπιγραφὴ τῆς Δήλου (*IDél* 2593.28) τοῦ 144/3 π.Χ. (βλ. *PPC* σ.λ., ἀρ. 143). [Βλ. καὶ ἐπιγρ. Παλαιπάφου (ἀνωτ. σ. 120) καὶ *AKvΓ*⁴ *41 T1 γὰ τὸν *Ἀρίστονα* πού τιμᾷ τὸν *Νουμήγιον Νουμηγίου Σολέα ἱατρόν*.]

Ναόλοχον: *Ναύλοχον* (γιὰ τὸ *αο=αυ* βλ. κατωτ. σ.λ. *λεοκοῖς*). Οἱ πρῶτοι ἐκδότες (διαβάζοντας στὸν στ. 2 *ΥΙΟΣΔΥΣΤΟΝΟΕΝΑΠΛΟΚΟΝΕΙΔΕΝΟΝΑΡ*: βλ. ἀνωτ. κριτ. ὑπομν. καὶ σημ. σ.λ. *Ἀρίστονος*) γράφουν *ἄπλοκον... ὄναρ*. “Ὅτι ἐδῶ πρέπει νὰ διαβαστῇ τὸ ὄνομα τοῦ τιμώμενου ἥρωα, διεῖδε πρῶτος ὁ G. Dindorf, προτείνοντας τὴ γραφὴ *Ἀῖπυτον* (βλ. Böckh, σημ.: “Guil. Dindorfius in litteris ad me datis

rectissime annotavit ante verba *εἶδεν ὄναρ* nomen proprium herois statuendum esse, ac simul nuntiavit amicum eius doctissimum conii-cere Αἴπυτον. Nam Aepytus Nelei f. Prienes conditor fuit (Srab.)”). ‘Ο Böckh, διαβάζοντας στο σημεῖο αὐτὸ τῆς ἐπιγραφῆς ΝΑΠΛΟΚΟΝ (ὅπως ὁ Chandler), καὶ ἀποκλείοντας τὴ γραφὴ *Νάολκλον*=*Ναῦκλον* (γιατὶ αὐτὸς “Tei conditor fuit, non Prienae”) προτείνει τὸ ὄνομα τοῦ Ἀνδρόκλου (γραφὴ [**Ανδρ*]οκ[λ]ον), ὁ ὁποῖος κατὰ τὸν Φερεκύδη πρωτοστάτησε στὸν ἀποικισμό τῆς Ἰωνίας καὶ τοῦ ὁποῖου οἱ ἀπό-γονοὶ ὀνομάζονται βασιλεῖς, ἔχοντές τινες τιμᾶς (...) καὶ τὰ ἱερά τῆς Ἐλευσινίας Δήμητρος (Στράβ. 14.1.3 κέ.), γεγονός πού συνδέει τὸν Ἀνδροκλο μὲ τὶς ἐδῶ μνημονευόμενες Θεσμοφόρους (στ. 3, βλ. κατωτ. σημ. σ.λ.) ἢ γραφὴ εἶναι εὐστοχὴ ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἄποψη (ἂν μάλιστα συνυπολογιστῇ, κατὰ τοὺς LBW, καὶ ἡ μαρτυρία τοῦ Παν-σανία, 7.2.8: *Προμηθεῦσιν ἤμυνεν ἐπὶ τοὺς Κᾶρας ὁ Ἀνδροκλος, καὶ νικῶντος τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔπεσεν ἐν τῇ μάχῃ*), ἀποκλείεται ὁμως ἀπὸ τὰ ἐπιγραφικὰ δεδομένα. Ἡ γραφὴ *Ναόλοχον*, πού εἰσάγεται ἀπὸ τοὺς Ross καὶ LBW (*Να[ό]λοχον* Ross, *Ναόλοχον* LBW, ΝΑ·ΛΟΧΟΝ στὰ ἀπόγρ. καὶ τῶν δύο ἐκδόσεων: βλ. καὶ ἄνωτ. κριτ. ὑπόμν.) καὶ υἰοθετεῖται ἀπὸ ὅλους τοὺς ἐπόμενους ἐκδότες, εἶναι ἀναμφίβολα ὀρθή. (Πβ. καὶ *CEG*¹ 266.1 [*Ναύ*]λοχος ἄγρας μὲ σημ.)

Ἄ ἦρωα **Ναύλοχος**, τὸν ὁποῖο βλέπει στὸ ὄνειρό του ὁ Φίλιος, δὲν εἶναι γνωστὸς ἀπὸ ἄλλη πηγὴ· εἶναι ὁμως γνωστὸ ἓνα ὀμώνυμο λι-μάνι στὶς ἐκβολὲς τοῦ ποταμοῦ Μαίανδρου κοντὰ στὴν Πριήνη (βλ. Πλιν. *Φυσ. ἱστ.* 5.29.113 *inde mons Latmus, oppida Heraclea montis eius cognominis, Carike, Myus, quod primo condidisse Iones narrantur Athenis profecti, Naulochum, Priene*). Τὸ **Ναύλοχον**, ἓνα ἀπὸ τὰ δύο ἐπίνεια τῆς Πριήνης, φαίνεται νὰ ὑπῆρξε γιὰ ἓνα διάστημα αὐτόνο-μο κατὰ τὴ μαρτυρία τῆς νομοσηματοκοπίας (βρέθηκαν ἐκεῖ νομίσμα-τα μὲ τὸ ΝΑΥ χαραγμένο στὸ μέσο ἐνὸς μαίανδρου)· μεταξὺ 390 καὶ 330 π.Χ. μάλιστα κατέχει πρωτεύουσα θέσιν ἔναντι τῆς παρακμά-ζουσας Πριήνης (βλ. κυρίως Hornblower *Mausolus* 327, μὲ παραπομ-πὴ στὸν P. Charneux, *BCH* 90 [1966] 157, ὅπου κατάλογος θεαρο-δόκων ἀπὸ τὸ Ἄργος αὐτῆς τῆς ἐποχῆς μὲ τὸ Ναύλοχο στὴ θέσιν τῆς Πριήνης: *ἐν Ναυλόχοι Προύταγ[ις— —]* καὶ ἡ εὐλογία ὑπόθεσις ὅτι ἡ σύντομη περίοδος ἀνεξαρτησίας τοῦ Ναυλόχου ἔληξε περὶ τὸ 330 π.Χ. μὲ τὴν ἐπαναπροσαρτησὴν τοῦ ἀπὸ τὴ νέα Πριήνη). Τὰ ἄνωτέ-ρω καὶ τὰ σχετικὰ μὲ τὴν οἰκοδόμησι τῆς νέας Πριήνης (βλ. ἄνωτ. εἰσαγ. σημ., πβ. *IEE* Δ' 60 κέ.) συνδυαζόμενα φαίνονται νὰ ἐξηγοῦν πειστικὰ γιατί τὸ ἐπίγραμμα μας καὶ τὸ ἀγαλμα τοῦ τιμώμενου ἥρωα ἐνσωματώνονται στὰ τεῖχη τῆς Πριήνης –καὶ δὲν στήνονται στὸ Ναύλοχο– καὶ νὰ ὀδηγοῦν σὲ χρονολόγησι τοῦ ἐπιγράμματος καὶ τῶν τευχῶν τῆς νέας Πριήνης στοὺς περὶ τὸ 330 π.Χ. χρόνους μᾶλλον

παρὰ στὰ μέσα τοῦ 4ου αἰ. π.Χ. (δείχνοντας συμβολικά καὶ τὴν ἐπαναπροσάρτηση τοῦ Ναύλοχου ἀπὸ τὴν Πριήνη). Ἡ ἐρμηνεία αὐτὴ καθιστᾷ, νομίζουμε, ἀχρείαστη τὴν ὑπόθεση τοῦ Meister ὅτι τὸ ἐδῶ (στ. 2) *Ναύλοχον* ἀναφέρεται στὴν ἴδια τὴν πόλη καὶ τὸ ἐπόμενο *ἦρωα τόνδε* (στ. 4) στὸν θεὸ τοῦ ὁποίου τὸ ἄγαλμα ἦταν στημένο κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιγραφή (βλ. καὶ E. Hoffmann, πὺν ἐσφαλμένα ὅμως ἀποδίδει τὸ μνημονευόμενο ἄρθρο στὸν Blass). Τὸ ἐδῶ *Ναύλοχον* ἀναφέρεται ἀναντίρρητα στὸν ἐπώνυμο ἦρωα τοῦ λιμανιοῦ τοῦ Ναυλόχου (βλ. συνοπτικά LBW, Foucart, Cougny, CY TSa11 σελ. 140 σημ. 1 καὶ Hansen σημ. σ. λ., μὲ περαιτέρω βιβλιογραφία: κυρίως RE σ. λ. Naulochon 2 καὶ Suppl. 9 [1962] σ. λ. Priene 1184.37 κέ. καὶ 1187.23 κέ.)· ἡ ἄποψη τοῦ Kaibel ὅτι ὁ Ναύλοχος εἶναι Κύπριος ἦρωας μὲ τοῦ ὁποίου τὴ βοήθεια ὁ Φίλιος εἶχε καλὸ ταξίδι (“existimo non Priensem, sed Cyprium fuisse heroem (adgnovit enim Philius speciem eius per somnium oblatam), eiusque auxilio feliciter iter navi fecisse nomen Ναύλοχος probare videtur”) εἶναι εὐφρυνῆς ἀλλ’ ἐλάχιστα πιθανή. Τὸ ὄνομα τοῦ ἦρωα φαίνεται νὰ προέρχεται ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ λιμανιοῦ μᾶλλον παρὰ τὸ ἀντίθετο (βλ. Hansen σ. λ.: “nomen (sc. herois) e nomine portus Prienae derivatum est”), τὸ δὲ ὄνομα τοῦ λιμανιοῦ ἀπὸ τὸ Ὀμηρικὸ *ναύλοχος* (δ 846-7 *λιμένες δ’ ἐν ναύλοχοι αὐτῇ | ἀμφίδυμοι τῇ τόν γε μένον λοχῶντες Ἀχαιοί*, καὶ κυρίως κ 141 *ναύλοχον ἐς λιμένα*, βλ. καὶ Ἡσύχ. σ. λ. *ναυλοχόντων ὑποδεχομένων τὰς ναῦς*, καὶ σημ. Heubeck στὸ κ 141: *Comm. Od. II 52*: ἀπὸ τὸ *λεχ- / λοχ-* τοῦ ἐδῶ β’ συνθετικοῦ προέρχεται καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἐπίνειου τῆς Κορίνθου *Λεχάιου*: βλ. Ἡσύχ. σ. λ. *Λέχαιον ἐπίνειον Κορινθίους. εἰς τούτους τοὺς τόπους ἀπεδίδρασκον οἱ οἰκέται*). Συμβατὴ μὲ τὴν ἀνωτέρω εἶναι καὶ ἡ ἄποψη ὅτι ὁ Ναύλοχος ἦταν κάποιος τοπικὸς θεὸς πὺν ἀνακηρύχθηκε πολιοῦχος (βλ. Ross σημ. στὸ ἐπίγρ., καὶ Roscher σ. λ. Naulochos): ἀλλὰ πῶς πιθανὴ φαίνεται –καὶ ἀπὸ τὴν ἐδῶ κλιμάκωση (στ. 4 *ἦρωα τόνδε*, στ. 5 *πόλειως φύλακος*, στ. 6 *ἴδρυσεν τόνδε θεῖον Φίλιος*)– ἡ ἀντίθετη πορεία: ἕνας τοπικὸς ἦρωας Ναύλοχος συνδέεται μὲ τὴν ἴδρυση τοῦ ὁμώνυμου λιμανιοῦ ἐκ τῶν ὑστέρων (ἰδρυτῆς τοῦ Ναυλόχου, «παλαιᾶς ὀνομασίας τῆς Σμύρνης», ἦταν κατὰ τὸ *Μέγ. Ἐτυμ.* 3. 326 ὁ Τάνταλος, πβ. καὶ τὰ ἀνωτ. περὶ Ἀνδρόκλου), καὶ στὴ συνέχεια καθιερῶνεται ἡ λατρεία του ὡς πολιοῦχου.

εἶδεν ὄναρ: εἶδε κατ’ ὄναρ ἢ καθ’ ὕπνου (ὄναρ ἐπιρρηματικῶς, ὅπως συχνά στοὺς Τραγ. καὶ Ἀττ.: βλ. LSJ⁹ σ. λ. ὄναρ II, μὲ παραπομπές), πβ. EGr 802. 6 *οὐκ ὄναρ, ἀλλὰ μέσους ἤματος ἀμφὶ δρόμους*, κ. τ. τ. Γιὰ τὰ ὄνειρα καὶ τὴ θέση τους στὴν ἀρχαία Ἑλληνικὴ θρησκεία βλ. συνοπτικά RE σ. λ. Traumdeutung· βλ. ἐπίσης Burkert

ΑρΕΘ 253 με σημειώσεις και βιβλιογραφία (για τις όνειρομαντείες κυρίως). Βλ. και κατωτ. σ. λ. *ὄψεσι δ' ἐν τρισσαῖς*.

3. Θεσμοφόρους τε ἀγνάς ποτνίας: αναφέρονται προφανῶς στη Δήμητρα και στην Κόρη, που λατρεύονταν ἀπό κοινού στα *Θεσμοφόρια*. Τὸ ἐπίθ. *θεσμο-φόρος*: «ὁ τιθεὶς ἢ διδοὺς νόμον, ἀρχαῖον ὄνομα τῆς Δήμητρος, δοθέν αὐτῇ ἐπειδὴ εἰσήγαγε τὴν καλλιεργίαν τῆς γῆς καὶ ἔδωκε τὴν πρώτην ὄθησιν εἰς τὸν σχηματισμὸν πολιτικῆς κοινωνίας, εἰς τὸν νόμιμον γάμον κτλ.» κατὰ τοὺς LSK («*qui apporte des lois, qui civilize*» *épiphète de Déméter*» κατὰ τὸν Chantraine σ. λ. *θεσμός*) στὸν πληθ. καὶ στὸν δυκὸ ἀριθμὸ χρησιμοποιεῖται μόνο γιὰ τὴ Δήμητρα καὶ τὴν κόρη της τὴν Περσεφόνη (βλ. π. χ. Ἄριστοφ. *Θεσμ.* 295-6 *εὐχέσθε τοῖν | Θεσμοφόρου τῇ Δήμητροι καὶ τῇ Κόρη*, πβ. 83 καὶ 89 *Θεσμοφόρου*, 1155-6 *ἀντόμεθ' ὧ | Θεσμοφόρω πολυποτνία*, κ. λπ.), μολοντί στὸν ἐνικὸ τὸ ἐπίθ. χρησιμοποιεῖται –σπάνια καὶ κατ' ἐπέκτασιν– ἐκτὸς ἀπὸ τὴ Δήμητρα (καὶ τὴν Περσεφόνη: Πινδ. ἀπόσπ. 18 *Bowra* [ῥυμος] *εἰς Περσεφόνην | Πότνια θεσμοφόρε χρυσάνιον*) καὶ γιὰ τὴν Ἴσιδα (Διόδ. 1. 14) καὶ γιὰ τὸν Διόνυσο (Ὀρφ. Ὑμν. 42. 1 *Θεσμοφόρον καλέω ναρθηκοφόρον Διόνυσον*, βλ. καὶ στ. 7 *Κύπρω τέρπη σὺν εὐστεφάνῳ Κυθρεΐῃ*). Στὴ Δήμητρα καὶ στὴν Περσεφόνη αναφέρονται συχνὰ καὶ τὰ ἐπίθ. *ἀγνή* καὶ *πότνια* (καὶ *πολυπότνια*): Ὅμηρ. ῥυμ. II (*Εἰς Δημ.*). 203 *πότνια ἀγνήν* (καὶ τὰ δύο ἐπίθ. μαζί –σὲ ἀντίστροφη ὁμως ἀπὸ τὴν ἔδῳ τάξιν– γιὰ τὴ Δήμητρα), 337 *ἀγνήν Περσεφόνην*, 439 *κόρην Δημήτερος ἀγνῆς / 39 πότνια μήτηρ*, 54 *πότνια Δημήτηρ*, 211 *πολυπότνια Δηώ*, 492 *πότνια... Δηοῖ ἀνασσα* κ. ἄ. πολλά (βλ. κυρίως Richardson σημ. στὸν στ. καὶ Bruckmann *EpD* σ. λλ. *Δημήτηρ καὶ Περσεφόνη*, πβ. ἀνωτ. 5Υ1.24 σ. λ. *ποτνίαν* βλ. ἐπίσης Burkert *ΑρΕΘ* 499: «*ἀγνή θεὰ ὀνόμαζαν τὴ Δήμητρα καὶ τὴν κόρη της με τρόπο ἐμφατικό*³⁹, οἱ ἱερεῖες τῆς Δήμητρος ἔπρεπε νὰ εἶναι ἀνυπαντρες⁴⁰», καὶ γενικὰ τὸ κεφ. «2. 5 Θεσμοφόρια» σσ. 496 κέ., καὶ πβ. Ἑλλ. *Μυθ.* 2. 130 κέ.). Γιὰ τὴν Περσεφόνη βλ. καὶ κατωτ. E23.1 καὶ E27.6.

ἐμ φάρεσι λεοκοῖς: πβ. Ἦσ. Ἔργ. 198 *λενοκοῖσιν φάρεσσι καλυψαμένῳ χρῶα καλόν* (με σημ. West στὸν στ., καὶ Kaibel *EGr* *1110. 2), πβ. ἐπίσης Ω 231 *φάρεα λευκά* (στὸν ἐνικ. Σ 353 *φάρει λενοκῶ*) καὶ Εὐρ. *Φοίν.* 324 *ἄπεπλος φάρεων λενοκῶν* γιὰ τὸ -μ (ἀντὶ -ν) πρὸ τοῦ φ- πβ. κατωτ. E18.2 *ιατρῶμ Φαῖδαμ παῖδα Δαμασσαγόρα* (με σημ. στὸν στ.). Ὁ τύπος τῆς δοτ. *φάρεσι* εἶναι Ἄττ. (ἀπὸ τὸ κανον. *φάρεσι*: θέμα *φάρεσ-*, ὡς σιγμῶλ. + κατὰλ. -σι, πβ. κατωτ. E14.3 *ἦθεσι*

καὶ E32.1 ἀνεμώδεσιν με σημ. σ.λλ., πβ. ἐπίσης ἀνωτ. 5Y1.54 ἐν ἀκροπόλοις ὄρεσιν ἀπὸ τὸ Ὅμηρ. ἐν ἀκροπόλοισιν ὄρεσσιν τ 205, καὶ E 523 ἐπ' ἀκροπόλοισιν ὄρεσσιν) καὶ ἔχει τὴ συλλαβὴ φα- μακρόχρονη, ὅπως κατὰ κανόνα στὴ λέξη *φᾶρος* = ἔνδυμα, χιτῶν, μανδύας (ἐνῶ *φᾶρος*, με τὴ συλλ. φα- βραχύχρονη, κατὰ κανόνα φαίνεται νὰ δηλώνει τὸ ἄροτρον, χωρὶς νὰ λείπει ἢ σύγχυση τῶν δύο: βλ. π.χ. ἀρχαῖα Σχόλια στὸν Ἄλκιμ. ἀπόσπ. 1, πβ. νεώτερες ἐκδόσεις καὶ σχόλια στὸ χωρίο, βλ. ἐπίσης Ἡσύχ. σ.λλ. *φᾶρος· ἰμάτιον, περιβόλαιον. ἀκρωτήριον καὶ νῆσος ἐν Αἰγύπτῳ* [ἔκδ. Schmidt, με παραπομπὴ στὸ β 97, ὅπου ὁμως *φᾶρος*] καὶ *φᾶρος στέλλων· τὸ περιβόλαιον στέλλων ἢ τὸ ἄρμενον* [με παραπομπὴ στὸν Εὐρ., *Ἐκ. 1081, ὅπου ὁμως *φᾶρος ἐπίσης*], πβ. καὶ σ.λλ. *φᾶρη· ἰμάτια. νεφέλαι, φάραι· ὑφαίνειν, πλέκειν καὶ φαροῦν· ἄροτριᾶν*). Γιὰ τὸ **λεοκοῖς** –καὶ τὸ **Ναόλογον** τοῦ στ. 2– ἔχει χυθῆ πολὺ μελάνι (σὲ συνδυασμὸ καὶ με τὴν προσπάθεια ἀκριβέστερης χρονολόγησης τῆς ἐπιγραφῆς). Στὸ πρῶτο ἀναλυτικὸ σχετικὸ σχόλιο οἱ LBW θεωροῦν τοὺς τύπους ὡς παραδείγματα τῆς τοπικῆς διαλέκτου πὺν εἶναι ἐν χρήσει στὴν Πριήνη καὶ σημειώνουν ὅτι ἡ ὑποκατάσταση *ῶμικρον* στὴ θέση τοῦ *ῥημιλον* τῶν διφθόγγων *αν* καὶ *εν* ἀποτελεῖ χαρακτηριστικὸ τῆς Ἰωνικῆς, με πολλὰ παραδείγματα σὲ νομίσματα αὐτόνομων Ἰωνικῶν πόλεων τοῦ 4ου καὶ τοῦ 3ου αἰ. π.Χ. (μὴ ἀγνοώντας τὴ σποραδικὴ ἐμφάνιση τοῦ φαινομένου καὶ ἐκτὸς Ἰωνίας, καὶ παραπέμποντας σὺν τοῖς ἄλλοις στὰ σχόλια τοῦ Böckh σὲ ψήφισμα τῆς Ἀκρόπολης με τὸν τύπο *φεόγειν* ἀντὶ *φεύγειν* πβ. καὶ σύντομα σχόλια Ross, Cougny καὶ Kaibel ad hoc· περισσότερα παραδείγματα στοὺς Smyth *SIGDI* σσ. 219-20 [ἄρ. 243 καὶ 246], Bechtel *GD III 34 § 5* καὶ Buck *GD²* σελ. 33 [ἄρ. 33], ὅπου καὶ ἡ παρατήρηση: “*αο, εο from αν, εν appear in East Ionic inscriptions (εο also in Amphipolis and Thasos) of the fourth century and later, e. g., αὐτός, ταῦτα, εἶνοια, εὐεργέτης, φεόγειν. This spelling is frequent even in κοινή inscriptions of this region*”). Ἡ χρησιμοποίησις τῶν τύπων αὐτῶν γιὰ τὴ χρονολόγηση τῆς ἐπιγραφῆς –καὶ τῶν τειχῶν τῆς νέας Πριήνης– στὰ μέσα τοῦ 4ου αἰ. π.Χ. (βλ. Hiller von Gaertringen *IPr 196*, πβ. ὁμως Wiegand al. *Priene* σελ. 45 με σημ.) δὲν φαίνεται νὰ ἀνταποκρίνεται στὰ πράγματα (βλ. χαρακτηριστικὰ Hornblower *Mausolus 324* σημ. 251: “One illegitimate argument may be disposed of: a dedication, found at Priene, to the eponymous hero Naulochos (*IPriene 196*) erected by one Philios of Cypriot Salamis, is said by Hiller to date from the middle of the century, because of the orthography AO=AY, EO=EY. But this is linguistically incorrect: see e. g. Tod 192, from the time of Alexander, where the same phenomena occur”· βλ. ἐπίσης εἰσαγ. σημ. Hansen στὸ ἐπίγρ.). Ἀξίζει ὁμως νὰ σημειώσῃ κανεὶς τὴν παρατήρησις τοῦ*

E. Hoffmann καὶ τοῦ Smyth ὅτι ἡ ἐπιγραφή δὲν εἶναι σὲ Ἰωνικὴ διάλεκτο ἀλλὰ σὲ Ἰωνικὴ ὀρθογραφία (“Ionica non est dialectus, verum scribendi ratio: v. 2 *Ναόλοχον*, v. 3 *λεοκοῖς*, v. 5 *πόλειως*, v. 6 *θειόν*” κατὰ τὸν Hoffmann, ad. loc. / “*Ναόλοχον* Priene, 141, an inscription not in Ionic dialect but in Ionic orthography” κατὰ τὸν Smyth, *SIGDI* ἀρ. 243, πβ. καὶ ἀρ. 246: “*λεοκοῖς* Priene, 141, Ionic orthography as in *Ναόλοχον*”). Ἡ ἀπόδοση τῆς Ἰωνικῆς ὀρθογραφίας τῆς ἐπιγραφῆς σὲ Πριηνέα χαρακτὴ καὶ τῶν μὴ Ἰωνικῶν τύπων τοῦ ἐπιγράμματος σὲ μὴ τοπικὸ συνθέτη –στὸν Φύλιο ἢ σὲ κάποιον ἄλλον γνωστό του Σαλαμίνιο– φαίνεται καὶ ἐκλυσιτικὴ καὶ πιθανὴ (βλ. καὶ κατωτ. σ. λλ. *πόλειως* καὶ *θειόν*, καὶ ὦν ἔνεκα).

4. ὄψει δ' ἐν τρισσαῖς: σ' ὀράματα τριπλά· πβ. “Visionibus autem in tribus” Chandler, “terque conspectae” Cougny, “In drei Traugesichten” Schede, “En une triple apparition” *CY TSal*¹ (“μὲ τις τριπλῆς τις ὄψεις” Χατζηωάννου). Βλ. ἐπίσης *LSJ*⁹ καὶ *LSK* σ. λ. *ὄψις* I.3 μὲ παραπομπές.

ἦρωα: πιθανῶς δισυλλάβως, κατὰ συνίζηση (πβ. *CEG*¹ 416.3 *πόλειως*, κ. ἄ.)· βλ. καὶ ἐπόμενο λήμμα.

5. πόλειως φύλακος: τῆς πόλεως φύλακα, ὡς φύλακα τῆς πόλης (“τῆς πόλεως προστάτη” Χατζηωάννου, πβ. Chandler “urbis custodem”, Cougny “civitatis custodem”, Schede “als Wächter der Stadt”, πβ. ἐπίσης *CY TSal*¹ “...ils l'invitaient à honorer Naulochos comme un héros protecteur de la cité”). Τὸ *πόλειως* γεν. ἀντικειμενικὴ στήν αἰτ. *φύλακον* (μὲ -γ πρὸ τοῦ *χῶρον* ἐδῶ): Ἰων. καὶ Ἰων. τύπος **ὁ φύλακος** (Ω 566 *φυλάκους*, κύριο ὄνομα *Φύλακος* Z 35 καὶ ο 231). Ἡ συνήθης αἰτ. *φύλακα* ἀποκλείεται ἐδῶ ἀπὸ τὸ μέτρο. Ἀντίθετα, τὸ μέτρο δὲν ἀποκλείει ἐδῶ τὸν τύπο *πόλεως*: ἔτσι γράφουν ἐδῶ οἱ Jacobs, Böckh (ὁ ὁποῖος ὁμῶς ἔχει στὸ ἀλόγραφό του τὸν τύπο ΠΟΛΕΙΩΣ), Ross καὶ Cougny (πβ. καὶ κατωτ. σ. λ. *θειόν*), προφανῶς γιὰ μετρικούς λόγους, ἐνῶ ἤδη ὁ Chandler γράφει *πόλειως*, ὅπως καὶ πολλοὶ ἀπὸ τοὺς νεώτερους ἐκδότες (*πολείως* γράφουν οἱ Le Bas – Waddington, *πόλει* ὡς οἱ Kaibel, Meister, Wiegand al.), μὲ τὸ *ει* νὰ βραχύνεται πρὸ φωνήεντος ἐντὸς λέξεως, ὅπως στὸ *θειόν* κατωτ., ἴσως δὲ καὶ στὸ *ἦρωα* ἀνωτ. (πὺν ὁμῶς μπορεῖ νὰ διαβαστῆ καὶ δισυλλάβως, μὲ συνίζηση τοῦ -*ωα*, ὅπως καὶ τὸ <Ζ>*αῖλο* τοῦ 857.2 Hansen· ἀλλὰ βλ. σημ. Hansen στὸ ἐδῶ *ἦρωα*, στὸ 857.2 ὀ. π. καὶ στὸ 316.2 *πόληας*: “a lapidario Attico per errorem pro πόλιας scriptum

esse putat Wilamowitz; sed cf. (...). forma πόλῆως exstat *Od.* 17.486", κυρίως δὲ στὰ ἐδῶ πόλειως καὶ θεῖόν καὶ στὸ 542.1 *Λαμπρῶν*). Νὰ ὀφείλονται στὸν χαρακτὴ οἱ τύποι πόλειως καὶ θεῖόν στὴν ἐπιγραφή, ἀντὶ πόλειως καὶ θεόν τοῦ συνθέτη τοῦ ἐπιγράμματος, εἶναι μιὰ ἐλκυστικὴ ὑπόθεση (βλ. καὶ ἀνωτ. σ. λ. *λεοκοῖς* καὶ κατωτ. σ. λ. *ὦν ἔνεκα*). Γιὰ τὸ ἦνωγον πβ. *ICS* 217 A. 2 *ἄνωγον* (a-no-ko-ne, μὲ σημ. σ. λ.), καὶ βλ. C. M. Bowra, "Homeric words in Cyprus", *JHS* 54 (1934) 55, Chantaine σ. λ. *ἄνωγα*, κ. ἄ.

6. ὦν ἔνεκα: μὲ τὸ -α ἐκθλιβόμενο (προσωδία –υ), ὅπως καὶ ἀλλοῦ σὲ ἐπιγράμματα, Κυπριακὰ καὶ μὴ (βλ. π. χ. ἀνωτ. E4 μὲ σημ., πβ. *CEG*² 532 καὶ 552 [Ἀττ., "ca. 350?" π.Χ.] *ἔργων ἔνεκα καὶ ἀρετῆς ἔνεκα*, ὅπου τὸ -α γράφεται ἀλλὰ δὲν συνυπολογίζεται μετρικὰ ἀντίθετα, ὁ.π. 524 [Ἀττ., "ca. 360?" π.Χ.] *ἀρετῆς ἔνεκ' ἔστεφανώθη* βλ. καὶ ἀνωτ. κριτ. ὑπόμν. ad loc.: ὁ Jacobs γράφει *ἔνεκ'*, οἱ Böckh καὶ Ross –ἔχοντας *ENEKA* στὰ ἀπόγρ. τους– ἔχουν στὰ κείμενά τους *ἔνεχ'*). Ἀξίζει νὰ σημειωθῆ ὅτι μετρικὰ ἀρμόζει ἐδῶ τὸ πιὸ ποιητικὸ *τοῦνεκα* (–υ), ὅχι ὅμως καὶ τὸ *ὦν* (ἢ *τῶν*) *εἶνεκα*, ἢ μὴ ἀναγραφή τοῦ ὁποίου ἀπὸ τὸν χαρακτὴ ἐδῶ ἴσως νὰ ὀφείλεται σ' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγο (ἐνῶ τὰ πόλειως καὶ θεῖόν δὲν ἀποκλείονται ἀπὸ τὸ μέτρο: βλ. καὶ σημ. σ. λλ.). Τὰ ἀνάλογα παραδείγματα ὅμως δὲν ἐπαρκοῦν γιὰ νὰ στηρίξουν μὲ βεβαιότητα τὴν ἀνωτ. ὑπόθεση. Ἐνδεικτικὰ, ἀπὸ τίς μνημονευόμενες στοὺς πίνακες τοῦ Hansen (*CEG*¹ καὶ *CEG*² σ. λ. *ἔνεκα*) περιπτώσεις, στὰ παλαιότερα ἐπιγράμματα κυριαρχεῖ ἡ προσωδία –υ, καὶ στὰ σχετικὰ νεώτερα ἢ προσωδία υ, – ἢ υ, (μὲ τὸ -α ἐκθλιβόμενο μετρικὰ): στὸ *CEG*¹ (ἐπιγρ. VIII-V π.Χ. αἰ.) σὲ 2 μόνο παραδείγματα (ἀρ. 234 καὶ 431, Ἀττ., περ. 500-480 π.Χ. τὸ πρῶτο καὶ 403/2 τὸ δεύτερο) ἀνευρίσκειται ἡ προσωδία υ–, ἐνῶ σὲ 5 περιπτώσεις ἔχομε προσωδία –υ, (ἀρ. 78 [Ἀττ., "ca. 480?"] καὶ 196 [Ἀττ., "ca. 520-10?"] *ἠένεκα* μὲ τὸ *he-* μακρόχρονο, 351.4 [Κόρινθ., "458 rel 457?"] *ἠεῖνεκα* – 58.4 [Ἀττ., "ca. 510-500?"] καὶ 416.4 [ἀπὸ τῆ Θάσο, "ca. 525-500?"] *ἔνεκεν* μὲ τὴν α' συλλ. μακρόχρονη, ἀντὶ *εἶνεκεν*, στὴν ἀρχὴ τοῦ β' ἡμιπεῦς πεντάμετρου στίχου). Ἀντίθετα, στὸ *CEG*² (ἐπιγρ. τοῦ IV π.Χ. αἰ., ὅπως τὸ ἐδῶ) κυριαρχοῦν οἱ τύποι *ἔνεκα* καὶ *ἔνεκεν* μὲ τὴν α' συλλ. βραχύχρονη: ἀρ. 524, 532, 552, 595, 611 [Ἀττ.], 679 [Θήρας], 830 [Λεοντ.] καὶ 854 [τὸ ἐδῶ] *ἔνεκα* (877 Μακεδ., [τοῦνε]κα) – 645 [Θεσσ.], 704 [Κῶς], 733 [Ἴοστρ.], 894 [Φωκ.] *ἔνεκεν* (-μ στὸ τελευταῖο), ἐνῶ τὸ *εἶνεκα* ἀπαντᾷ σὲ 3 μόνο παραδείγματα, στὴν ἀρχὴ τοῦ β' ἡμιπεῦς πεντάμετρου στίχου (494 [οῦνεκα κατ' ἄλλους], 591, 593: ἀπὸ τὴν Ἀττ. καὶ τὰ τρία).

ἰδρυσεν τόνδε θεῖον: ἀφιέρωσε αὐτὸν ἐδῶ τὸν θεό, ἔστησε τ' ἄγαλμά του ἐδῶ (πβ. Chandler “posuit hunc Deum”, Cougny “statuit huncce deum”, Schede “so ließ denn Philios den Göttlichen (hier) darstellen”· πβ. ἐπίσης CY *TSal*¹ “Voilà pourquoui Philios fit une fondation pour cette divinité”· ἀλλὰ «γι' αὐτὸ ἰδρυσ' ὁ Φίλιος ναὸ σὲ τοῦτο τὸ θεό» Χατζηιωάννου). Τὸ *ἰδρύνω/ἰδρύνουμαι* (ἔτυμ. συγγ. πρὸς τὰ *ἔζομαι* καὶ *ἴζω*, Λατ. *sedeo*: βλ. Chanraïne σ. λ. *ἰδρύνω*) ἔχει κατὰ κανόνα τὴ σημασία τοῦ στήνω/ἀφιερώνω (βλ. LSJ⁹ καὶ LSK σ. λ., μὲ παραπομπές). Πλησιέστερο πρὸς τὸ ἐδῶ φαίνεται τὸ E35.1 *Τὴν δυνατήν Νέμεσίν με θεὰν ἰδρύσατο τεύξας | ἰεῶ ἔν τεμένι...* (βλ. κατωτ. μὲ σημ.). Πβ. κατωτ. E17.3 [*Στέλλοις... βωμόν ἰδρυσάμενος* (μὲ σημ.) καὶ E59.2 *ναὸν ἰδρυσάμενος* (μὲ σημ.)]. Πβ. ἐπίσης ἄνωτ. E7.1 *κά μεν ἔστασαν* μὲ σημ. καὶ E9.5 *στάσαν δ' Ἀργεῖοί με*, κατωτ. E13.2 (μὲ σημ.) *Ἀρχαῖος... ἔστ[ασ' ἀγασσάμενος] | υἱὸν Τιμάχου... | Νικοκλέα...*, E51 *Ποπλικόλαν Προῖσκόν με... ἄγαλμα | κοίρανον ἀγνείας στήσατο παρ τεμένει* καὶ E68.1 *ἀνέστησε πόλις θρόν[ον]*, E62.5 *π[α]ρὰ κλυτὸν εἶσατο σῆμα* (βλ. σημ.), ἀλλὰ καὶ κατωτ. E15.1-2 *εἰκὼνα | μορ[φ]ῆ[ς] | υἱὸς τήνδε ἀνέθηκε*, E17.1 [*Τόνδ' Ὡ- | ἀνέθηκα*, E32.3 [*Κεχροῖ πίδης μ' ἀνέθηκε*, E56.1 *Λαοδίης ὄδε πέπλος· εἶα δ' ἀνέθηκεν Ἀθηναῖ* (μὲ ἀντίστ. σημ.)]. Τὰ παραδείγματα μὲ τὸ *ἰδρύνω/ἰδρύνουμαι*, τὸ *ἴστημι* καὶ τὸ *ἀνατίθημι*, μὲ τύπους τῶν ρημάτων αὐτῶν νὰ ἐναλλάσσονται στὶς ἴδιες περιπτώσεις, εἶναι πολλὰ· βλ. χαρακτηριστικὰ EGr *758 *Πριμίμην Καλλιτέλης ἰδρύσατο· [τόνδε δ' ἐκείνου] | [ἐ]γ[γ]ονοι ἐστήσα[νθ', οἷς χάριν ἀντιδίδου]* καὶ 785 = CEG² 860 (Κνίδ., τέλη 4ου αἰ.) *Κούραι καὶ Δάματρι οἶκον καὶ ἄγαλμ' ἀνέθηκεν | Χρυσογόνη[ς] μήτηρ... | Χρυσίνα, ἐννηχίαν ὄψιν ἰδοῦσα (ἰδοῦσ' Kaibel) ἰεράν. | Ἐρμῆς γὰρ νιν ἔφησε θεαῖς Ταθνη (ἀλλὰ (σ)τάθ[μ]η Kaibel) προπολεῦεν* (πβ. πρὸς τὰ ἄνωτ. Ὑπνωθεῖς... Θεομοφόρους... ὄψεσι δ' ἐν τρισσαῖς κ. λπ.). Βλ. καὶ EKvE 4. 2δ'.

θεῖον: ἀναντίρρητα ἔτσι στὴν ἐπιγραφή (βλ. καὶ ἀπόγρ. ὄλων τῶν ἐκδόσεων), καὶ αὐτὴ τὴ γραφὴ υἰοθετοῦν οἱ πλείστοι ἐκδότες· ἀντίθετα, *θεὸν* γράφουν οἱ Jacobs, Böckh καὶ Ross (ΘΕΙΟΝ στὰ ἀπόγρ. τῶν δύο τελευταίων). Ὁ τύπος *θεῖον*, ὅπως καὶ ὁ τύπος *πόλειως* τοῦ προηγούμενου στίχου, εἶναι τῆς Ἰωνικῆς διαλέκτου (βλ. LBW, κ. ἄ.), ἀντὶ τῶν τύπων *θεὸν* καὶ *πόλεως*, ποὺ ἀρμολογοῦν ἄριστα στὸ μέτρο καὶ δὲν ἀποκλείεται νὰ ἐπιλέγησαν ἀπὸ τὸν ποιητὴ (καὶ νὰ παραμερίστηκαν ἀπὸ τὸν χαρακτὴ τῆς ἐπιγραφῆς: βλ. καὶ ἄνωτ. σημ. σ. λλ. *πόλειως* καὶ *λεοκοῖς*). Οὕτως ἢ ἄλλως, ὁμως, τὰ σχετικὰ δεδομένα ἐπιβάλλουν τὴ διατήρηση ἐπιφυλάξεων στὴν προκειμένη περίπτωση (ὅπως καὶ σὲ ἄλλες παρεμφερεῖς περιπτώσεις).

E12

Ἐπίγραμμα ἀναθηματικό ἀποτελούμενο ἀπὸ ἓνα ἐλεγειακὸ δί-
στιχο καὶ ἓναν τρίτο τοῦλάχιστο στ. πεντάμετρο κατὰ πᾶσαν πιθα-
νότητα (βλ. ἀνωτ. κριτ. ὑπόμν. καὶ κατωτ. σημ. στὸν στ.), ἀναφερό-
μενο στὸν ὀνομαστὸ καὶ πολυσυζητημένο βασιλιὰ τῆς Πάφου Νι-
κοκλῆ, τὸν τελευταῖο τῶν Κινυραδῶν (βλ. σημ. σ. λ.). Εἶναι χαραγμέ-
νο *στοιχηδόν* σὲ ἀλφαβητικὴ κεφαλαιογράμματη γραφὴ (ἀπόγραφο
ἀπὸ τοὺς Gardner – Hogarth – James), στὸ πάνω μέρος βωμοῦ (σχε-
διάγραμμα στοὺς ἀνωτ.), ἀπὸ τὸν ναὸ τῆς Ἀφροδίτης στὴν Παλαι-
παφο. Ἡ μαρμαρίνη πλάκα μὲ τὸ ἐπίγραμμα βρέθηκε σπασμένη σὲ
τέσσερα κομμάτια, ἀπὸ τὰ ὁποῖα σήμερα σώζονται τὰ τρία στὸ
Βρεττανικὸ Μουσεῖο (ἀρ. 1888 11-15 17). Χρονολογεῖται μὲ ἀσφά-
λεια στὰ τέλη τοῦ 4ου αἰ. π.Χ., κατὰ πᾶσαν πιθανότητα στὰ ἔτη
βασιλείας τοῦ Νικοκλῆ (περ. 325-309, κατ' ἄλλους 321-306 π.Χ.),
ἂν δὲν δεχτοῦμε τὴν ὑπόθεση (βλ. Mitford, *OAth* 3 [1960] 202) ὅτι
εἶναι πιθανὸ νὰ μὴν εἶναι ἀκόμα βασιλιάς ὁ Νικοκλῆς· ἡ μνημονευό-
μενη στὸ ἐπίγραμμα ἀνοικοδόμησι τῶν τειχῶν τῆς πόλεως τοποθε-
τεῖται πιθανῶς γύρω στὸ 320 π.Χ. (βλ. σημ. Hansen στὸ ἐπίγρ.) ἢ
πρὸς τὸ τέλος τῆς βασιλείας τοῦ Νικοκλῆ (μὲ τὸ 320 πιθανὸν *terminum*
post quem). Πβ. κατωτ. E13 καὶ E59α/β.

1. Εὐρύχορος πόλις: πβ. κατωτ. E56.2 *πατριδ' ἐς εὐρύχορον* (γὰρ τὴν
Ἀρκαδίαν, μὲ ἰδιαιτέρη ἀναφορὰ στὴν Τεγέα στὸ κείμενο τοῦ Παν-
σανία) καὶ ω 468 *ἄστεος εὐρυχόροιο· εὐρυχόροιο πόληος* μεταγενέ-
στερα (Κόιντ. Σμυρν. *Μεθομ.* 3.373, 6.144 καὶ 9.27)· στὸν Ὅμηρο
I 478 *Ἑλλάδος εὐρυχόροιο* (βλ. καὶ ἀνωτ. 2F1.9 (στ. 5) μὲ σημ.), B 498
εὐρύχορον Μυκαλησσόν, Ψ 299 *εὐρυχόρω Σικυῶνι* (*μέγα γὰρ οἱ*
ἔδωκε | Ζεὺς ἄφενος, ναῖεν δ' ὄ γ' ἐν εὐ. Σ.), ν 414 καὶ ο 1 *εὐρύχορον*
Λακεδαιμόνα, λ 256 *εὐρυχόρω Ἰαωλκῶ* (*Πελῆς... | ναῖε πολύρρη-*
νος) κ. ἄ.: στὴν *Ἀνθ. Παλ.* 7. 512 [ΣΙΜΩΝΙΔΟΥ] *εὐρυχόρον Τεγέας*
(πβ. E56), ἀλλοῦ ἄλλα. Σ' ὅλα τοῦτα τὰ χωρία τὸ ἐπίθ. *εὐρύχορος*
φαίνεται νὰ προσδίδει ἰδιαιτέρη ἔμφαση μεγαλοπρέπειας καὶ λαμ-
πρότητας (ὅπως κὶ ἐδῶ). Ἡ ποσότητα τῆς παραλήγουσας, παρατη-
ρεῖ ὁ Εὐστάθ. στὸ I 478, ὀφείλεται στίς μετρικὰς ἀνάγκες (*ὡς δὲ*
συστέλλει ἀεὶ παρ' Ὅμηρῳ τὴν παραλήγουσαν ἀναγκαιῶς διὰ δα-
κτύλου χρεῖαν τὸ εὐρύχορος, δηλοῦται πολλαχοῦ)· ὅπως ὁμως ἔχου-
με σημειώσει καὶ ἀνωτ. (2F1.9 σ. λ. *εὐρυχόρον*), ἀρχικὰ πρέπει νὰ
σήμαινε τὸν *εὐρεῖς τόπους χοροῦ ἔχοντα*, ἐνῶ ἀργότερα (ἴσως ἤδη
στὸν Ὅμηρο) διευρύνθηκε ἢ σημασία του καὶ σήμαινε γενικὰ τὸν
εὐρύ, τὸν πλατὺ, τὸν ἐκτεταμένο, χρησιμοποιήθηκε δὲ ἀπὸ τοὺς
ποιητὰς ὡς τυπικὸ ἐπίθ., συνδεδεμένο πιθανῶς ἐτυμ. μὲ τὸ *χῶρος*.

Πβ. Chantraine σ. λ. *χορός* (με ἀναφορά στο ἀνθρωπωνύμιο *Πλατιόχορος* [: *IG IX 2 552*, Λάρισα, 3ου αἰ. π.Χ.] και τὸ ἐπίθ. *πλησιόχορος*, και ἔτυμ. συσχέτιση πιθανή με τὸ *χῶρος* ἢ / και τὸ *χόρτος*, ὅπου και βλ., πβ. Hofmann – Παπαν. και Frisk σ. λλ. *χορός*, *χόρτος*, *χῶρος*).

Νικόκλεες: ὁ τελευταῖος τῶν Κινυραδῶν βασιλέων τῆς Πάφου, με ἱστορία ἐν πολλοῖς παράλληλη πρὸς τὸν τελευταῖο τῶν Τευκρινῶν βασιλέων τῆς Σαλαμίνας Νικοκρέοντα, ὥστε συχνὰ νὰ συγχέονται οἱ δύο (ὅπως π. χ. στὸ κεφάλαιο τὸ σχετικὸ με τὸ τέλος τους)· τὸ πρόβλημα ἐπέτεινε ἡ ὁμωνυμία με τὸν βασιλιὰ τῆς Σαλαμίνας *Νικοκλέα* (374/3-361), πρὸς τὸν ὁποῖο ὁ διδάσκαλός του Ἰσοκράτης ἀπευθύνει τὸν *Πρὸς Νικοκλέα* λόγο του και τὸν ὁποῖο βάζει νὰ ἀπευθύνεται στοὺς ὑπηκόους του στὸ *Νικοκλῆς ἢ Κύπριοι* (βλ. σχετικὰ Lesky – Τσοπ. *IAEL*⁵ 809 κ. ἄ.), πὸν εἶχε ἐπίσης βίαιο θάνατο ἄλλ’ ἄγνωστο κάτω ἀπὸ ποιές πράγματι συνθήκες (βλ., ἀνάμεσα στ’ ἄλλα πολλά, Παυλίδη *INK*¹ 234 κέ. με παράθεση πηγῶν και βιβλιογραφία, Hill *CGCC* lxii κέ. [§ 38] και *HC* 145, Nicolaou *Nicocles* 15 κέ. και Ἄρχμ. Κυπριανοῦ *Ἰστ.* 120 κέ.). Ὁ *Νικοκλῆς* τῆς Πάφου διαδέχθηκε τὸν πατέρα του *Τίμαρχον*, πὸν πνίγηκε κοντὰ στὰ νησιάκια Κλειδες (βλ. κατωτ. E13.3 σημ.), μεταξὺ 325 και 321 π.Χ. Τὸ ὄνομά του ἀναφέρεται συχνὰ σὲ ἐπιγραφές και ἐπιγράμματα (βλ. κατωτ. E13 και E59α/β, Masson *ICS* 1, 6, 7, 90, 91 και σσ. 46-47, 65, 79, 94 κέ., κ. ἄ.), νομίσματα (Hill *CGCC* lxxix κέ. και πίν. XXII ἄρ. 10-11), και ἄλλες ἀρχαῖες πηγές. Προσπαθώντας νὰ ξεφύγει ἀπὸ τὴν παλιὰ πολιτιστικὴ παράδοση τῆς Πάφου, εἰσάγει βαθμιαῖα και τὸ Ἑλληνικὸ ἀλφάβητο (παράλληλα πρὸς τὸ τοπικὸ συλλαβάριο) και τὴ λατρεία τῆς Ἥρας, και γενικὰ ἀκολουθεῖ τὴν ἴδια Ἑλληνικὴ πολιτικὴ με τὸν σύγχρονό του βασιλέα τῆς Σαλαμίνας *Νικοκρέοντα* (βλ. Καραγιώργη, Ἄρχ. *Κύπρος* 122, κ. ἄ.), με τὸν ὁποῖο και συμπαρατάσσεται στὸ πλευρὸ τοῦ Πτολεμαίου κατὰ τοῦ Ἀντίγονου, γιὰ νὰ καταστῆ στὴ συνέχεια ὑποπτος συνεννόησης με τὸν Ἀντίγονο και νὰ ὀδηγηθῆ στὴν αὐτοκτονία, αὐτὸς –κι ὄχι ὁ Νικοκρέων– και ἡ οἰκογένειά του κατὰ τὸν Διόδ. Σικ. (20.21) κι ἄλλους ἀρχαίους και νεώτερους συγγραφεῖς (βλ. Nicolaou *Nicocles* 15 κέ., συνοπτικὰ *ΑΚΕΠ* Ε’ 162 και Παυλίδη *INK*¹ 324-26 και 329). Πβ. ἀνωτ. E9.3 σ. λ. *εἰμί δὲ Νικοκρέων*, με τὴν ἐκεῖ βιβλιογραφία· βλ. ἐπίσης *RE* σ. λ. *Nikokles* ἄρ. 3 (F. Stähelin), και Κ. Σπυριδάκη, *ΜΔΔΑ* 208-18 = *ΚυΣπ* 3 (1941) 1-11.— Πότε κτίστηκαν τὰ μνημονευόμενα στὸ ἐξεταζόμενο ἐπιγράμμα τείχη τῆς Πάφου, παραμένει ἀμφίβολο. Μία πιθανὴ περίοδος εἶναι γύρω στὸ 320 π.Χ. (μετὰ τὸν θάνατο τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου και πρὶν ἀπὸ τὴ σύγκρουση τῶν δύο στρατοπέδων

στην Κύπρο τὸ 316-315 π.Χ.). Πιὸ πιθανὴ ὅμως φαίνεται ἡ περίοδος τῶν τελευταίων χρόνων τῆς βασιλείας τοῦ Νικοκλῆ μετὰ τὶς τάσεις ἀνεξαρτητοποίησης τοῦ ἀπὸ τὸν Πτολεμαῖο· δὲν ἀποκλείεται μάλιστα ἡ ἀνέγερση τῶν τειχῶν τῆς Νέας Πάφου νὰ ἐνίσχυσε τὴν καχυποψία τοῦ Πτολεμαίου καὶ νὰ ἐπιτάχυνε τὴν ροὴ τῶν γεγονότων. Σ' αὐτὴ τὴν περίπτωση κατεβαίνουμε μὴ σχεδὸν δεκαετία καὶ φτάνουμε κοντὰ στὸ 310 π.Χ. (πβ. Σπυριδάκη ὅ.π. 214 κέ., Nicolaou *Nicocles* 27 κέ., *EKvE* 3.1α', καὶ Παυλίδη *INK*¹ 328). Περισσότερα στοὺς Maier – Karageorghis, *Paphos* 222 κέ.

ὑψηλόμ πύργων ἀμφ[έ]θετο στέφανον: πβ. Ἄγων 281 (V. 236 Allen) *ἀνδρὸς μὲν στέφανοι παῖδες, πύργοι δὲ πόλιος· οἱ φράσεις ὑψηλοῦ πύργου, πύργους ὑψηλοῦς κ.τ.τ. στὸν Ὅμηρο (M386, H338, ζ262-3 κ.ά.) καὶ ἄλλου συχνά· ἀμφέθετο στέφανον κ.τ.τ. ἐπίσης (π.χ. Ἄνθ. 7. 347 [ΣΙΜΩΝΙΔΟΥ?], 2 Οὔτος Ἀδεμάντου κείνου τάφος, οὗ διὰ βουλὰς | Ἑλλὰς ἐλευθερίας ἀμφέθετο στέφανον, 15.46.2 ἀεθλοφόρον δ' ἐπὶ δίφρων | μῦνος παντοδαποὺς ἀμφέθετο στεφάνους, 16.367.4 αἰὲν ἀεθλεύων ἀμφέθετο στεφάνους, πβ. Λιβαν. Λόγ. 11.14.4 τὸν ἐκ δάφνης ἀμφέθετο στέφανον, μετὰ ἀξιοσημειωτῆ τὴ μεταφ. χρῆση στὸ ἀ' παράδειγμα, ὅπως ἐδῶ). Χαρακτηριστικὴ τοῦ ποιητῆ μας εἶναι ἡ σύνταξη τοῦ ὑψηλόμ μετὰ τὸ στέφανον (ἐνῶ τὸ μέτρο δὲν ἀποκλείει τὸ σύνθητες ὑψηλῶν πύργων), ποὺ σφιχτοδένει τὴν ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος τοῦ στ., τονίζει τὴ μεταφ. σημασία τοῦ στέφανον καὶ ὁδηγεῖ σὲ περαιτέρω συνειρμούς. Ἀξίζει νὰ παραλληλιστῆ ἡ παράσταση κεφαλῆς τῆς Ἀφροδίτης μετὰ ὑψηλὸ στέφανο στολισμένον καὶ περιβαλλόμενον ἀπὸ σειρὰ κτισμάτων σὲ ἀσημένιον στατήρα τοῦ Νικοκλῆ (Hill *CGCC* Ixix κέ.), ποὺ δὲν ἀποκλείεται νὰ σχετίζεται μετὰ τὰ ὀχρωματικὰ ἔργα τῆς Νέας Πάφου, μολονότι ἡ Ἀφροδίτη μετὰ στέφανο τειχῶν (*coronam muralē*) στὸ κεφάλι ἀπεικονίζεται καὶ σὲ νομίσματα τῶν βασιλέων τῆς Σαλαμίνας (βλ. *EKvE* 3.1α', μετὰ βιβλιογραφία). Γιὰ τὸ -μ βλ. ἄνωτ. E6.1 σημ. σ.λ. *Ἔπο(μ) μέγα*.*

3. Ἄρχα[ῖ]ος τ[έ]λεσε[ν]: ὅ,τι ἀπέμεινε ἀπὸ τὸν στ. αὐτὸν καὶ τὸ κάτω μέρος τῆς μαρμαρίνης πλάκας γενικά, δὲν ἐπιτρέπει παρὰ μόνον εἰκασίες. Μία εὐλόγη εἰκασία εἶναι ὅτι τὸ -ιος πρὶν ἀπὸ τὸ τ[έ]λεσε (ἢ -ν) δείχνει τὸ ὑποκ. τοῦ ρήμ., καὶ ὁ Ἄρχαῖος, τοῦ ὁποῦ τοῦ ὄνομα διαβάζεται καθαρὰ στὸ ἐπόμεν. ἐδῶ ἐπίγρ. E13 στ. 2 ὡς ὑποκ. τοῦ πιθανοῦ *ἔστ[ασ(ε, -εν)]* μετὰ ἀντικ. τὸ *υἱὸν Τιμάρχου Παφίων* (στ. 3) *Νικοκλέα Κινύρου...* (στ. 4), ἀποτελεῖ μίαν καλὴ ἐπιλογὴ ἐδῶ, μετρικὰ πρόσφορη τόσο σὲ πεντάμετρο ὅσο καὶ σὲ ἑξάμετρο στ.: Ἄρχαῖος τέλεσε(ν) = – –, – υυ, –, ὡς β' ἡμετέρες (μετὰ μειονέκτημα ὄχι

καθοριστικό τὸν σπονδεῖο στή θέση αὐτή, καθὼς μάλιστα τὸ ΑΡΧΑΙΟΣ μπορεῖ –ἀν δὲν ἐπιβάλλεται– νὰ διαβαστῆ καὶ μὲ προσωδία –υ, –: Ἀρχαῖος), ἢ Ἀρχαῖος τέλεσέν με = --, –υ, –υ. Τὸ χάριν παραδείγματος συμπλήρωμα τοῦ Hansen (στή σημ.) βωμόν τόνδε θεᾶ, ὡς ἀ΄ ἡμεπὲς συμπληρώνει ἄριστα –μετρικὰ καὶ νοηματικὰ– πεντάμετρο στ. μὲ τὸ Ἀρχαῖος τέλεσεν, καὶ ὡς ἀ΄ μέρος στ. (μὲ πενθήμερη τομή), μὲ τὸ ζητούμενο ἀλλ΄ ὄχι ἀπαραίτητο ὄνομα τῆς θεᾶς Ἀφροδίτης, στή δοτ. Κύπριδ(ι) (ἢ Κύπρι?), καὶ τὸ Ἀρχαῖος τέλεσέν με συναπαρτίζει ἕξάμ. στ. (μὲ τὴ συλλ. Κυ- βραχεία κατὰ correptionem Atticam, ὄχι συνήθη στή λέξι ἀλλὰ πιθανή), χωρὶς νὰ ἀποκλείονται ἄλλες δυνατότητες. Πιὸ πιθανὴ φαίνεται ἡ ὑπόθεση ἑνὸς ἐλεγειακοῦ διστιχου γιὰ τὸν τιμώμενο Νικοκλῆ κι ἑνὸς συμπληρωματικοῦ πεντάμετρου στ. (πβ. ἄνωτ. E8) μὲ τὴν ἀναφορὰ τῆς θεᾶς τῆς Πάφου, στὸν ναὸ τῆς ὁποίας στήνεται ὁ βωμός, καὶ τοῦ τελούντος τὴν ἀφιερωματικὴ ἐπιγραφή καὶ τὸν βωμό. Γιὰ τὸ τέλεσε ὁ Hansen παραπέμπει στὸ CEG¹ 418 ...ἄγαλμα· | σοὶ γὰρ ἐπενχόμενος τοῦτ' ἐτέλεσε Γρόσθον καὶ CEG² 885.1-2 εἰκόνα Φοῖβωι στήσε... Φωνόμαχος σο[υ], | ἀθάνατον θνητῶι πατρὶ γέρας τελέσας· πβ. EpAP 1.17 Παῖ Διός, Ἐκφάντων δέξαι τόδ' ἀμεμφές ἄγαλμα· | σοὶ γὰρ ἐπενχόμενος τοῦτ' ἐξετέλεσε τροπῆον· πβ. ἐπίσης Ἀνθ. 2.1.337 τέχνης τοῦτο τέλεσεν, 13.20 (ΣΙΜΩΝΙΔΟΥ). 3 χαρίεντας αὐλοῦς | τοῦσδε σὺν Ἡφαιστῶ τελέσας ἀνέθηκ' Ἀφροδίτῃ, 16.43.3 τὴν Σμύρναν μετὰ λοῖγια πῆματα σειμοῦ | ἐσσυμένως πονέων αὐθις πόλιν ἐξετέλεσας, 16.316.3 Ἡ π ὄ λ ι ς Ἀγαθίαν... | ...ἀ γ α σ σ α μ ἔ ν η | ὡς μήτηρ ἐ τ ἔ λ ε σ σ ε ν ἐφ' υἱέι, καὶ πόρε τήνδε | εἰ κ ὄ ν α, καὶ στοργῆς μάργυρα καὶ σοφίης· | Μειμόνιον δὲ τοκῆα κασίγνητόν τε σὺν αὐτῶ | ἔ σ τ η σ ε ν, γ ε ν ε ἤ ς σύμβολα σεμνοτάτης (πβ. ἐπόμ. E13), κ. ἄ. (καὶ Τελέσων κύριο ὄνομα, ὁ. π. 6.35.1 κ. ἄ.).

E13

Ἐπίγραμμα ἀναθηματικὸ χαραγμένο σὲ κεφαλαιογράμματη ἀλφαβητικὴ γραφή πάνω σὲ λευκὴ μαρμάρινη βάση ἀγάλματος τοῦ Πάφου βασιλιᾶ Νικοκλῆ, στημένου στὸ Λέδριο τέμενος τῆς Ἀφροδίτης ἀπὸ τὸν Ἀρχαῖο. Ἡ μαρμάρινη πλάκα, σπασμένη στὸ δεξιὸ καὶ στὸ κάτω μέρος, ἀνακαλύφθηκε στή Λευκωσία κοντὰ στήν Ἁγ. Σοφία (στήν παρκαείμενη ἐκκλησία Bedestan), καὶ βρίσκεται σήμερα στὸ Κυπριακὸ Μουσεῖο τῆς Λευκωσίας (I. G. 205). Δίνει τὸ ἀ΄ μέρος τεσσάρων στίχων σὲ ἐλεγειακὸ μέτρο, καὶ παρουσιάζει ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον τόσο γιὰ τὸ ἐπίθ. Λεδρῶι, ποῦ δίνει μιὰ πρόσθετη πηγὴ γιὰ τὸ πολυσυζητημένο ὄνομα Λεδρός / Λήδρα (βλ. κατωτ.

σ. λ.), όσο και για τη μνεία τεμένους τῆς Ἀφροδίτης στὴν περιοχὴ τῆς σημερινῆς Λευκωσίας, ἀλλὰ καὶ γιατί δείχνει σημαντικὴν ἐπιρροὴ τοῦ τελευταίου τῶν Κινυραδῶν βασιλείων τῆς Πάφου, τοῦ Νικολῆ. Χρονολογεῖται, ὅπως καὶ τὰ ἀνωτ. E12 καὶ κατωτ. E59, στὰ τελευταῖα χρόνια τῆς βασιλείας του κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, πρὶν τὸν θάνατό του, καθὼς τὰ ἐπόμενα γεγονότα δύσκολα θὰ αἰτιολογοῦσαν τιμητικὴ ὑψωση ἀγάλματός του στὴν περιοχὴ τῆς Λευκωσίας (“de la fin du IV^e s.” Masson *ICS* σελ. 399, “ante 306” Hansen ad loc., “4 αἰ. π.Χ.” Χατζηγιάννου, ἀλλὰ “close of the 4th century or the outset of the 3rd” Mitford, καὶ “Early III^a” [: ἀρχές 3ου αἰ. π.Χ.] Nicolaou *PPC* σ. λ. ΑΡΧΑΙΟΣ).

1. Λεδρίου: τὸ *Λέδριος* ἀπαντᾷ ἐπανειλημμένα σὲ *graffiti* τοῦ Karnak τῆς Αἰγύπτου τῶν ἀρχῶν τοῦ 4ου αἰ. π.Χ., σημαίνοντας τὴν ἐντυπωσιακὴ παρουσία πολλῶν Κυπρίων *Λεδρίων* ἐκεῖ κατὰ τὴν ἐποχὴ αὕτη: α') K1 *Βαλσάμων Φιλοδήμου Λέδριος*, β') K3 *Τυμαγόρας Πέτρωνος Λέδριος*, γ') K5 *Ἀριστόδ[α]μος ὁ Τυμαγόραν Λέδρι(ος)*, δ') K6 καὶ K8 *Ἄγης Στασαγόραν Λέδριος*, ε') K9 *Ἰς ὁ Ζωγόραν Λέδριος*, στ') K30 *Θιωδα(ῖ)ος? Λέδριος*, ζ') *Κυδῖλος Λέδριος τῆς Κύπρων*, ἐνῶ στὰ τέλη τοῦ 3ου αἰ. π.Χ. (225/4) στὶς ἐπιγραφὰς τοῦ Καφιζίου διαβάζουμε: *ἐπ[ὶ Ζήνων]ος (?) τοῦ Λεδρίου*. Ὡς ὄνομα πόλεως ἀπαντᾷ γὰ πρῶτὴ φορὰ στὸν ὄνομαστὸ κατάλογο τοῦ Ἀσσύριου βασιλιᾶ *Ἀσσαρχαδδῶν*, δίπλα στὸ ὄνομα τοῦ Κύπριου Ὀνασαγόρα (*Ú-na-sa-gu-su sar Li-di-ir*), βασιλιᾶ τῆς Λήδρας (ὅπως εἶναι γνωστὴ μεταγενέστερα), ἐνῶ στὸν μεγάλο Δελφικὸν κατάλογο τῶν *Θεαροδόκων* (στὰ τέλη τοῦ 3ου αἰ. π.Χ., μεταξὺ 223 καὶ 217) στήλ. I στ. 8—μετὰ τὰ ὀνόματα τῆς Σαλαμίνας, τῆς Καρπασίας, τῶν Χύτρων, τῆς Κερύνειας, τῆς Λαπήθου, τῶν Σόλων καὶ τῆς Ταμασοῦ—εὐστοχα ὁ Mitford (*AJA* 65[1961] 138) συμπλήρωσε τὸ ὄνομα τῶν *Λεδρῶν*, ἐνῶ λιαν ἀξιοσημείωτο εἶναι χωρίο τοῦ Νόννου (*Διον.* 13.432 κέ.) κατὰ τὸ ὁποῖο *Κυπριάδας* δὲ *φάλαγγας ἐκόσμεε Αἴτρος ἀγήνωρ | εὐχαίτης τε Αἰπήθος* (μὲ τὸν ἐπώνυμο ἥρωα τῆς Λαπήθου νὰ εἰσηγεῖται τὸ ἴδιο γὰ τὸν *Αἴτρον*: πβ. ἀνωτ. *Li-di-ir*): ἀκόμα μεταγενέστερα ἀπαντοῦν οἱ τύποι *Λήδρα*, *Λήδροι*, *Λήδρος* καὶ *Λήδρον*. Βλ. O. Masson, “Kypriaka, XIV. Remarques sur le nom de Lédra”, *BCH* 104 (1980), 232-35, ὅπου καὶ ἡ παλαιότερη βιβλιογραφία: πβ. καὶ Μεν. Χριστοδούλου, *Λευκωσία: ὄνομα καὶ παράδοση* (ἐκδ. Δήμου Λευκωσίας, 1977) 7 κέ., ποῦ συνδέει τὸ ὄνομα *Λήδρα* μὲ τὴ «μεγάλῃ θεᾷ τῆς Κύπρου, ποῦ γοιτεῦει καὶ δίνει τὴ λήθη στοὺς ἀθάνατους» καὶ γι' αὐτὸ «τὸ ὄνομά της ἔχει τὴν ἴδια ρίζα μὲ τὸ φυτὸ *λήδανον* καὶ μὲ τὰ ὀνόματα *Λήδα* καὶ *Λητώ*» (πβ. Chantraine σ. λ. *Λητώ*, ἀντιπαράβ.

τοῦ ἴδιου λλ. *Λήδα* καὶ *λήδανον*). Ἐς σημειωθῆ ὅτι τῶν *Λεδρῶν* ἡ ὄνομα. μπορεῖ νὰ εἶναι *Λεδροί* ἢ *Λεδρά* (βλ. Masson ὁ. π. 235), καὶ ὅτι δὲν ἀποκλείεται νὰ ἐπιζηεῖ τὸ ὄνομα σὲ σημερινὰ τοπων. τῆς ἐπαρχίας Λευκωσίας κ. ἄ. (ἡ Λετρία, ἡ Λετρίδα, οἱ Λετρίδες, τὰ Λετρίδια, πβ. τὰ Λέτρινα τῆς Ἡλείας, καὶ ἐπιγρ. τῆς Ὀλυμπίας *Ἰαρόν τῷ Διὸς Λεδρῶν*: βλ. G. Daux, *BCH* 90 [1966], 817 κέ. με fig. 13 καὶ pl. XII, 2, με τὶς ἐκεῖ παρατηρήσεις καὶ παραπομπές).

Λεδροῖ ἐν τεμένει: πβ. ἄνωτ. E2.9 *Ἰταλὸν ἄν τέμενος* καὶ κατωτ. E35.2 *ἰεῶν ἐν τεμένει*, *CEG*² 796.2 *Πυθῶ[ι] ἐ[ν] τεμένει*, κ. ἄ. Για τὸ τέμενος βλ. ἄνωτ. E2.9 σ. λ. *τέμενος* καὶ *EKV*E 4.2στ'.

Π[αφία] γέρας: Π[αφίας] συμπλήρωσε ὁ Mitford καὶ υἰοθέτησε ὁ Χατζηιωάννου (μαζὶ με τὰ λοιπὰ συμπληρώματα τοῦ Mitford, ποὺ ἀκολουθεῖ, ὅπως δηλώνει ὁ ἴδιος, «στὴν ἀντιγραφή», διατυπώνοντας ἐπιφυλάξεις γιὰ τὸ πρόγονον τοῦ στ. 4) καὶ ὁ Hansen παραβάλλοντας πρὸς τὸ κατωτ. E14.1: «Π[αφίας. Cf. n. 873] ὅπου «Π[αφία] Cf. n. 871». Τὸ ἐκεῖ Π[αφία] γέρας (πβ. καὶ στ. 4 *Κινύ[ρ]α κλειζόμενος γενεᾶς*) ἀρμόζει, νομίζουμε, ἄριστα καὶ ἐδῶ πβ. καὶ ἄνωτ. E2.11 *Φοῖβωι γέ[ρ]α[ς]* με σημ. σ. λ. (*Ἰταλὸν ἄν τέμενος* στὸ E2.9, πβ. τὸ ἐδῶ προηγ. λ.).

ἐκ πολυκλείτων: ἴνις περιφήμων συμπληρώνει ὁ Mitford, κατὰ τὸν Hansen ὅμως «falso; v. quae ad n. 870 adnotavi» (ὅπου): «ἴνις) Cf. LSJ cum Suppl.; vox in epigrammatis ante a. 300 a.Chr.n. incisus non reperitur», σὲ σημ. γιὰ ἐγγράφατο ἐπίγραμμα «tubulae calcariae, ante 306... , στοιχηδὸν incisus», ὅπου ἀφιερωτὴς εἶναι ὁ *Τιμάρχω ἴνις* (στ. i. 1) = *νιὸς Τιμάρχ[ου]* (στ. ii. 1) Νικοκλῆς (βλ. E59α.α, σημ.). Μολονότι τὸ ἴνις καὶ ἀπαντᾷ συχνὰ σὲ ἐπιγραφὰς Κυπριακὰς ἀπὸ τὸν βον αἰ. π.Χ. καὶ ἀρμόζει στὸ θέμα τοῦ ἐδῶ ἐπιγράμματος (βλ. κυρίως O. Masson, «Le mot ἸΝΙΣ «fils, fille» chez les poètes et dans les inscriptions», *REG* 88 [1975] 1-15, περισσότερα κατωτ. E59α.α, σ. λ. ἴνις), προτιμήσαμε τὸ συμπλ. Π[αφία] γέρας (βλ. ἄνωτ.) ἐκ πολυκλείτων πιστεύοντας κυρίως ὅτι δύσκολα θὰ ἔγραφε ἐδῶ ὁ ἀφιερωτὴς τὸ ἴνις γιὰ τὸν ἑαυτό του καὶ τὸ νιόν (στ. 3) γιὰ τὸν Νικοκλέα. Τὸ ἐκ ... πατέρων ἀπαντᾷ συχνὰ σὲ ἐπιγράμματα (π. χ. Ἄνθ. 6.302.4, 7.162.2, 9.235.5 κ. ἄ., με διάφορα ἐγκωμιαστικά ἐπίθ.). Τὸ πολυκλείτων (πβ. Πινδ. Ὀλ. 6.71 *ἐξ οὗ πολυκλείτων... γένος*) συμπληρώνει ἄριστα τὸν στ., μπορεῖ ὅμως κάλλιστα νὰ ἀντικατασταθῆ με ἓνα ἀπὸ τὰ μετρικῶς καὶ νοηματικῶς ἰσοδύναμα *περιφήμων* (Mitford), *μεγαθύμων* (συχνὰ στὸν Ὅμ.), κ. τ. τ. (*κλειῶν ἐκ πατέρων, πατρὸς κλεινοῖο, κλυτὸν ὄνομα πατρὸς ἀρίστον* κ. τ. τ. συχνὰ σὲ ἐπιγράμματα).

2. Ἀρχαῖος: στό *SEG* (πβ. J. καὶ L. Robert): ᾿Αρχαῖος Mitford (ἴσως ὀρθῶς), “falso”, κατὰ τὸν Hansen (“ut etiam monent J. Bousquet apud O. Masson, privatim et M. L. West, privatim”), ὁ ὅποῖος ἀντ’ αὐτοῦ (παραβάλλοντας πρὸς τὰ *CEG*² 747.5 *νομῖμοις* π[ατρῖοις καὶ 658, ὅπου *κάθθανον ἐννομίαν ὀνσάμενοι πατέρων*, χωρία ἐμφανῶς κατὰ πολὺ διάφορα λεκτικά καὶ νοηματικά πρὸς τὰ ἐδῶ) υἰοθετεῖ πρόταση τοῦ “W. Peek per epistulam ad O. Masson ante 1980 datam” καὶ γράφει ἐδῶ *ἀρχαῖος* (“sc. νόμος”). Σ’ αὐτὴ τὴν περίπτωσι προέπει νὰ ἀναζητηθῆ ἄλλος ἀφιερωτῆς (*ἡ πόλις; ὁ δήμος;*), νὰ θεωρηθῆ ὅτι προηγεῖται μόριο *ὡς* ἢ κάτι παρεμφερές, κ. ο. κ. Ἐντίθετα, μὲ ὑποκ. τὸ Ἀρχαῖος (ἢ Ἀρχαῖος) καὶ ἀντικ. *τὸν υἰὸν Τιμάρχου...* *Νικοκλέα...* τὸ *εστ[ασ]* συμπληρώνεται ἄριστα σὲ *ἔστ[ασ(ε, -εν)* καὶ τὸ ὄλο ἐπίγρ. ἀποκτᾶ καὶ μορφὴ σύμφωνη μὲ αὐτὴ τῶν λοιπῶν σχετικῶν ἐπιγραμμάτων καὶ νόημα σαφές καὶ συμβατὸ μὲ τὴν ἐδῶ περίστασι. Ἐς σημειωθῆ ὅτι τὸ κύριο ὄνομα ΑΡΧΑΙΟΣ ἅπαντᾶ σὲ ἐπιγραφές τῆς Χίου καὶ τῆς Κυρήνης τὴν ἴδια περίπου ἐποχὴ (βλ. *LGPN* σ. λ., περισσότερα ἀπὸ τοὺς A. Wilhelm, «Ψήφισμα Ἐρυθραίων», *Ἑλληνικά* 4 [1931] 15-19, καὶ Gardner *Naukratis* II. 62 κέ., κυρίως ἀρ. 729 ᾿Αρχαῖος ἀ[νέ]θηκεν τῆ ᾿Αφροδίτῃ = Preisigke *SGUA* I. 201 ἀρ. 2506, ὅπου ὁμοῦ τῆ ἀντί τῆ’), ἴσως δὲ καὶ στό ἀνωτ. E12.3 ἀναθηματικὸ πρὸς τιμὴν τοῦ ἴδιου Νικοκλῆ ἐπίγραμμα (βλ. ἐκεῖ): καὶ ὅτι τὸ ἐπιχείρημα «δὲν ἅπαντᾶ ἄλλου» (συμπληρούμενο μὲ ὅτι κρίνεται ἐκάστοτε πρόσφορο) δὲν πρέπει νὰ χρησιμοποιεῖται γιὰ τὸν ὀβελισμὸ ἢ παραμερισμὸ γραφῶν (λέξεων ἢ τύπων λέξεων) χωρὶς ἄλλον σοβαρὸ λόγον (πολὺ περισσότερον πού συχνὰ αὐτὸ γίνεται σὲ διαφορετικά χωρία τὰ ὅποια συνυπολογιζόμενα παύουν νὰ παραδίδουν «ἅπαξ λεγόμενα»).

ἔστ[ασ] ἀγασσάμενος: εὐστοχη, νομίζουμε, ἀλλ’ ἀβέβαιη συμπλήρωσι τοῦ Mitford. Ὁ συνδυασμὸς ἅπαντᾶ συχνὰ σὲ ἐπιγράμματα: βλ. π.χ. *EGr* (“IV fere saeculi”) 909.4 *εἰκόνι λαινέῃ στήσαν ἀγασσάμενοι* (στ. 8): *ἀμφὶ Δίκης τεμένει καὶ Ἀνθ.* 16.377.6 *στήσεν ἀγασσάμενη* (πβ. 9.630.2, 16.338.6 κ. ἄ., χωρία τὰ ὅποια θὰ μπορούσαν νὰ στηρίξουν τὴν πρότασι τοῦ Peek νὰ διαβασθῆ στὰ προηγούμενα *ἀρχαῖος* sc. νόμος καὶ νὰ μᾶς ὀδηγήσουν σὲ ὑπόθεσι γιὰ ὑποκ. πόλις ἢ δήμος, ἂν δὲν ἐπρόκειτο γιὰ ἐπιγράμματα πόλεων μὲ πολὺ διαφορετικὲς πολιτικὰς συνθήκας ἀπὸ αὐτὲς τῶν Κυριακῶν βασιλείων). Τὸ ἀγασσάμενος εἶναι συχνὸ ἤδη στὸν Ὅμηρον (κυρίως στὸν λογιότυπον *μῦθον ἀγασσάμενοι*), τὸ *ἔστησ-* ἅπαντᾶ συχνότατα σὲ ἐπιγράμματα (βλ. ἀνωτ. E7.1 *κά μεν ἔστασαν* μὲ τὴν ἐκεῖ σημ., καὶ *GVI* 275 κέ.: *τύπος ἔστησεν / ἔστησα ὁ δεῖνα τὸν δεῖνα / ἐμέ*).

3. υἰὸν Τιμάρχου: πβ. κατωτ. E58.1 υἰὸς Τιμάρχ[ου]· ἄλλοῦ Τιμάρχω ἱνις (βλ. κατωτ. E59a με σημ.). Ὁ **Τίμαρχος**, ὁ προτελευταῖος τῶν Κινυραδῶν βασιλέων τῆς Πάφου, ἀναφέρεται συχνὰ σὲ ἀρχαῖες καὶ νεώτερες πηγές σὲ συνδυασμὸ μὲ τὸν γιό του Νικοκλῆ (βλ. ἄνωτ. E12.1 σημ. σ. λ. *Νικόκλεες*, μὲ παραπομπές καὶ βιβλιογραφία) ἀλλὰ καὶ ἀνεξάρτητα: βλ. κυρίως *ICS* 4 ὁ ἡγερῆς τῆς ἀνάσ(σ)ας *Τίμαρχος* καὶ 29 *Τιμάρχω βασι() – Πα(φίων) καὶ Τιμάρχω – Παφί(ων)* καὶ σσ. 46, 79, 103-4, καὶ *ΑΚΕΠ* Δα' 5.10-10α (μὲ ἀντίστ. σημ. Δβ') καὶ 223 (Πλιν. *Φυσ. ἰστ.* 11.167 *Timarchus Nicocles filius duos ordines habuit maxillarium*: «Ὁ Τίμαρχος, ὁ γιὸς τοῦ Νικοκλέους τοῦ Παφίου, εἶχε δυὸ σειρές δοντιῶν», πβ. Α' 81. 3-4) μὲ σημ. Δβ' 223 (ὄπου συζήτηση τοῦ θέματος), Γβ' § 3.3-4, 3.9 (γιὰ τὸ ἱνις) καὶ 4.2 (σσ. 12 κέ.), καὶ Α' 81.5, ὄπου τὸ ἐπίγραμμα Θεοδωρίδα (*Ἀνθ. Παλ.* 7.738) γιὰ τὸν πνιγμὸ τοῦ Τιμάρχου καὶ μετάφρασή του: «Τῆς Κύπρου οἱ Κλειδες, τῆς Σαλαμίνας οἱ ἀπόμακρες ἀκτές, | ὧ Τίμαρχε, σὲ χάσαν, κ' ὁ λίβας ὁ σκληρός, | μαζὶ καράβι, φόρτωμα: τῆ μαύρη σου τῆ στάχτη | δεχτήκανε θλιμμένοι σου οἱ δικοί, δυστυχιμένε» (πβ. καὶ κατωτ. E26).

Παφίον [βασιλῆα φέριστον]: ἄψογη συμπλήρωση Mitford. Τὸ **Παφίον** ὀδηγεῖ στὸ **βασιλῆα** καὶ αὐτὸ σὲ ἐπιθ. **φέριστον** ἢ **κράτι-στον**, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ *α'* συνδυάζεται μὲ τὴν ἰδέα τοῦ κύρους καὶ τὸ β' μὲ τὴν ἰδέα τῆς ἀνδρείας ἤδη στὸν Ὅμηρο A 280-1 *εἰ δὲ σὺ* (sc. Ἀχιλλεῦ) *καρτερός ἐσσι, θεὰ δὲ σε γείνατο μήτηρ, | ἀλλ' ὄγε* (sc. Ἀγαμέμνων) *φέρτερός ἐστιν, ἐπεὶ πλεόνεσσιν ἀνάσσει* (βλ. *Comm. Il.* στὸ I 110: “φέρτοςος (and the more frequent φέρτατος) functions as a superlative of ἀγαθός but combined with the idea of *auctoritas*. At 1.280-1 φέρτατος [sic] (of Agamemnon) is contrasted with καρτερός (of Achilles)” [Hainsworth], πβ. ὅ.π. στὸ A 276-81 [Kirk] “Agamemnon... is φέρτερος, ‘superior’, in so far as he rules more people...”, ὄπου καὶ ἡ παρατήρηση ὅτι οἱ βασιλεῖς προστατεύονται ἀπὸ τὸν Δία καὶ ἐπομένως ὁ μέγιστος τῶν βασιλέων προστατεύεται περισσότερο ἀπ' αὐτὸν παρὰ οἱ ἄλλοι): τόσο τὸ φέρτερος ὅσο καὶ τὸ φέρτατος ἀποκλείονται ἐδῶ ἀπὸ τὸ μέτρο, ὅπως καὶ πολλὰ ἄλλα ἐπιθ. τοῦ βασιλέως συνήθη στὸν Ὅμηρο καὶ / ἢ σὲ ἐπιγράμματα (*σκηπτοῦχος, ἀριπρεπής, διοτρεφής, ὑπερμενής, δορυσθενής, ἐρισθενής, κ. ἄ.*). Τόσο τὸ φέριστος ὅσο καὶ τὸ κράτιστος (μὲ τὴν προηγ. συλλ. βραχύχρονη κατὰ *correptionem Atticam*) ἀρμόζουν ἐδῶ στὸ μέτρο καὶ ἀπαντοῦν σὲ πολλὰ ἐπιγρ. στὸ τέλος τοῦ στ. (καὶ σὲ ἄλλες θέσεις): *Ἀνθ. Παλ.* 8.95.1 *υἷα φέριστον* καὶ 140.5 *φέρτερον οὐδὲν ἔχων ἱερεὺς γενέτης τε φέριστος* (σημειωτέον ὅτι ὁ Νικοκλῆς εἶναι καὶ ἱερέας τῆς Ἀφροδίτης), *ErAP* 2.246.3 (βλ. κατωτ.

E26.3 με σημ., τοῦ β' π.Χ. αἰ.) *παῖδα φέριστον* καὶ 2.316.5 *παισὶ φερίστοις* | ...*κλεινὸς ἐμεῖο πατήρ* / 1.319.1 *κρατίστον* | *ἄνδρας ἀγακλειτούς*, 2.467.5-6 *κασιγνήτους τε κρατίστον* | καὶ *πλείστων ὑπάτων κρέσσονας ἡγεμόνας*, κ. ἄ. (πβ. 1.328.1 *Ὁ κρατερός πολιοῦχος ἄναξ*, 4.86.9 *κρατερός Πολυνείκης*, κ. τ. τ.). Τὸ παράλληλο Κυπριακὸ χωρίο (γὰ τὸν Δημόνακτα ποῦ πνίγηκε, ὅπως καὶ ὁ πατέρας τοῦ Νικοκλῆ, στὴ θάλασσα) καὶ κυρίως οἱ ἱστορικὲς περιστάσεις εὐνοοῦν, νομίζουμε, τὸ συμπλ. *βασιλῆα φέριστον παρὰ β. κρατίστον*, χωρὶς νὰ ἀποκλείονται ἐντελῶς τὰ *κρατερόν ἢ μεγακλεῖν* (ἢ καὶ *ἀγαθόν*) *βασιλῆα*.

4. Νικοκλέα: βλ. ἄνωτ. E12.1 με σημ. σ. λ. *Νικόκλεες*, καὶ κατωτ. σημ. σὺτὸ E16.2 (γὰ τὴν αἰτ. σὲ -έα).

Κινύρου θειοτάτου γενεᾶς: πβ. κατωτ. E14.4 *Κινύρα κλειζόμενος γενεᾶς* με σημ. (στ. 1 *Παφία γέρας εἰκόνα τάνδε*) καὶ ἄνωτ. E9.4 *θειοτάτων ἐκ προγόνων* με σημ. (γὰ τὸν σύγχρονο καὶ σύμμαχο τοῦ Πάφου Νικοκλῆ Νικοκρέοντα τῆς Σαλαμίνας)· πβ. ἐπίσης *ErAP* 1.189.2 *θειοτάτου...* *Μέμνονος* καὶ 195.2 *Μέμνονα θειότατον* (βλ. καὶ 1.301). Τὸ ἐπίθ. *θεῖος* (συγκρ. *θειότερος*, ὑπερθ. *θειότατος*) χρησιμοποιεῖται συχνὰ ἤδη στὸν Ὅμηρο κ. ἄ. γὰ ἥρωες ὑπερανθρώπους, ὅπως ὁ Ἡρακλῆς, ὁ Ἀχιλλεύς, ὁ Ὀδυσσεύς κ. ἄ. (ὄχι ἀποκλειστικὰ θεϊκῆς καταγωγῆς) καὶ ἀρμόζει ἄριστα στὴν περίπτωση τοῦ Κινύρα (βλ. *AKvΓ1β'* 71-78, 1T1-7 καὶ σχόλια σχετικὰ), τοῦ θεμελιωτῆ τοῦ οἴκου τῶν Κινυραδῶν καὶ ἱερέα τῆς Ἀφροδίτης (καὶ πατέρα τοῦ Ἄδωνη κατὰ μιὰ παραλλαγή τοῦ μύθου), ἀλλὰ καὶ στὴν περίπτωση τοῦ Νικοκλῆ τῆς Πάφου, τοῦ ὁποῖου ἡ ἄμιλλα πρὸς τὸν βασιλικὸ οἶκο τῆς Σαλαμίνας ἦταν ἰδιαίτερα ἐμφανῆς (κι εἶναι, ὅπως εἶδαμε, συχνὰ σημειωμένη). Τὸ συμπλ. τοῦ Mitford *θε[σπεσίον προγόνου]* φαίνεται ὄχι ἰδιαίτερα εὐστοχο σὺτὸ β' σκέλος του (*πρόγονον* = *ἀπόγονον* / *ἔκγονον*, ποῦ ἀποκλείονται ἐδῶ ἀπὸ τὸ μέτρο, πβ. *AKEP Δβ'* 83, βλ. ὅμως *GVI* 1105.3 *θανὼν ἔλιπον λύπας προγόνοισι φίλοις τε*), ἀλλὰ πιθανὸ ὡς πρὸς τὸ **θε[σπεσίον]**: βλ. LSJ⁹ σ. λ. *θεσπέσιος*, II. "*more than human*", με παραπομπὴ στὸν Πλάτ. *Θεαίτ.* 151 b *σοφοὶ καὶ θεσπέσιοι ἄνδρες*, κ. ἄ. (βλ. καὶ κατωτ. E53.2 σημ. σ. λ. *θε[σπεσίους]*). Γὰ τὴν ἀντίθεση *πρόγονος* (ὅπως σήμερα, καὶ ὅπως σὺτὸ E9.4: βλ. ἄνωτ.) – *ἔκγονος* (= ἀπόγονος) βλ. κατωτ. E18.3-4 *πρόγονοι δ' ὀνομαστοὶ ἀπ' [ἀρχ]ῆς | ἔκγονοι Ἀτρειδᾶν Ἑλλάδος ἡγεμόνων* (με τίς ἐκεῖ σημ.). (Γὰ τὴν ἐτυμ. τοῦ *θεσπέσιος* βλ. Chantaine σ. λ.: "θεσ- «dieu» (cf. θεός, θέσ-κελος, -φατος) et l'adj. verbal *σπετός (cf. ἄσπετος...)" κ. λπ.)

E14

Ἐπίγραμμα ἀναθηματικό χαραγμένο πάνω σὲ μαρμάρινη βάση ἀγάλματος (πβ. ἄνωτ. E13), τμήμα τῆς ὁποίας ἀνακαλύφθηκε τὸ 1963 κοντὰ στὸ χωριὸ Μανδριά στὸν δρόμο Λεμεσοῦ–Πάφου, σὲ μικρὴ ἀπόσταση ἀπὸ τὸ Ἱερό τῆς Ἀφροδίτης στὰ Κούκλια, ὅπου πρέπει νὰ ἦταν στημένο τὸ μνημονεύομενο στὸ ἐπίγραμμα ἄγαλμα. Ἡ βάση τοῦ ἀγάλματος μὲ τὸ ἐπίγραμμα χρησιμοποιήθηκε στὶς ἀρχὲς τῶν αὐτοκρατορικῶν χρόνων (ὅταν χαραχτήκε σὲ μιὰν ἀπὸ τὶς στενόμακρες πλευρὲς τῆς μιᾶς τιμητικῆς ἐπιγραφῆς τοῦ Κοινοῦ τῶν Κυπρίων) καὶ μεταγενέστερα στὶς ἀρχὲς τῶν Βυζαντινῶν χρόνων σὰν τὸ κάτω μέρος μυλόπετρας (ἐλαιοτριβείου). Τὸ τμήμα τῆς βάσης ποὺ ἀνευρέθηκε (διαστάσεων 92×80×27 [ῦψ.] ἑκατ.) βρίσκεται σήμερα στὸ Μουσεῖο στὰ Κούκλια, μὲ ἀριθμὸ ἐγγραφῆς R.R. 126 (βλ. τὴν περιγραφὴ Βάσου Καραγιώργη στὸ *BCH* 99 [1964] 334 ἀρ. 6.2, καὶ τῆς Ἰνῶς Νικολάου, *ICA*³, στὸ *RDAC* 1964 σσ. 211-12). Ἡ Νικολάου χρονολογεῖ τὸ ἐδῶ ἐπίγραμμα στὰ τέλη τοῦ 4ου ἢ τὶς ἀρχὲς τοῦ 3ου αἰ. π.Χ. (βλ. καὶ *SEG* 23 [1968] 209 ἀρ. 639), γιὰ νὰ συμπληρώσει ὁ Hansen (*CEG*² 873): “saec. IV ex. vel III in.? (Nicolaou; addendum est quod monumentum fortasse ante reges Cyprios a. 306 vel aliquandum antea amotos eodem fere tempore atque nn. 869-872 [: E12, E59, E13, E15 ἀντίστοιχα] positum est”). Καὶ τὴ δική μας ἄποψη, τὸ ἐπίγραμμα φαίνεται νὰ ἀνήκει στοὺς πρὸ τοῦ 306 π.Χ. χρόνους τῆς βασιλείας τοῦ Νικοκλῆ (βλ. τὶς εἰσαγωγικὲς σημειώσεις μας στὰ E12, E14, E15 καὶ E59), ἀκόμα καὶ ἂν δὲν ἀληθεύει ἡ ὑπόθεσή μας ὅτι, ὅπως καὶ στὰ E12-13 καὶ E59, τὸ ἐπίγραμμα ἀναφέρεται στὸν τελευταῖο βασιλέα τῆς Πάφου Νικοκλῆ (βλ. ἐπόμε. σημ.). Σὲ κάθε περίπτωση, τὸ σωζόμενο β' μέρος τῶν τεσσάρων στ., σὲ μέτρο ἐλεγειακό, ἐμφανίζει ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον τόσο ἀπὸ ἄποψη ποιητικὴ ὅσο καὶ ἀπὸ ἄποψη ἱστορικὴ (ἀποτελώντας σὺν τοῖς ἄλλοις τὴν παλαιότερη ἀναφορὰ στὸ ἱερατεῖο τῆς Παφίας Ἀφροδίτης γιὰ τοὺς Ἑλληνιστικοὺς χρόνους, κατὰ τὴν Ἰ. Νικολάου), καὶ προκαλεῖ γιὰ συμπλήρωση, σὲ ἀντιπαραβολὴ μὲ τὸ ἀποτελούμενο ἐπίσης ἀπὸ τέσσερις ἐλεγειακοὺς στίχους E13, τῶν ὁποίων ὁμως σώζεται τὸ α' μέρος.

1. Παφίαι γέρας: πβ. E13.1 *Παφίαι γέρας* (βλ. ἐκεῖ σημ.). Τὸ μερικῶς σωζόμενο α' γράμμα εἶναι ἀναντίρρητα *άλφα* (βλ. Νικολάου).

εἰκόνα τάνδε: ἀναφέρεται προφανῶς σὲ ἄγαλμα (βλ. ἄνωτ.) ποὺ ἀφιερώνεται στὴν Ἀφροδίτη ὡς ἐνθύμιο μιᾶς *θναπολίας* (βλ. κατωτ.) ἀξιοσημείωτης, ἢ λόγῳ τῆς λαμπρότητάς τῆς ἱερουργίας ἢ λόγῳ τοῦ κύρους τοῦ *θυηπόλου* («τοῦ Κινύρα ξακουστὴ γενιά» κατὰ

τόν στ. 4) ἢ καὶ γιὰ τὰ δύο. Ἀφιερωτῆς φαίνεται νὰ εἶναι ὁ ἴδιος ὁ *θυηπόλος*, ὅπως δείχνει ἡ ὄνομ. πώση τῆς μετοχῆς *κλειζόμενος* στόν στ. 4 (οἱ ἀμφιβολίες τῆς Νικολάου μπορεῖ νὰ εὐσταθοῦν μόνο στήν ἀπίθανη περίπτωση νὰ ἔχουμε ἐδῶ ὄνομ. ἀπόλυτο, ἀντὶ αἰτ.). Τὸ ἄγαλμα παρίστανε πιθανῶς τὸν ἴδιο (πβ. Nicolaou: «This statue would be a record “in memory of his sacrificial office”» [μὲ τὴ σημ. ὅτι τὰ ἐντὸς εἰσαγωγικῶν σχόλια στὸ ἄρθρο τῆς ἀνήκουν, μαζί μὲ τὰ συμπλ. *καλὸν ἔθηκε θεῶι* στόν στ. 1 καὶ *μῖνᾶμα* στόν στ. 2 καὶ μαζί μὲ τὴν ἀνάγνωσι τοῦ *θναπολίας*, στόν καθηγητῆ Wetster]): ἡ ὑπόθεσι αὐτῆ ἐνισχύεται, ἀν ἀφιερωτῆς εἶναι ὁ τελευταῖος βασιλιάς τῆς Πάφου Νικοκλῆς, ὁ γιὸς τοῦ Τιμάρχου, τοῦ γένους τῶν Κινυραδῶν, ποὺ ἀσκοῦσαν καὶ τὰ καθήκοντα τοῦ ἱερέως τῆς Ἀφροδίτης (βλ. *AKvΓ1B'* 74-78, μὲ παραπομπές καὶ βιβλιογραφία [κυρίως στὴ σημ. 13] καὶ 1T1-7 μὲ τὰ σχετικὰ σχόλια): Ἐγαλμα τοῦ Νικοκλῆ ἀφιερώνεται καὶ στὸ Λέδριο τέμενος ἀπὸ τὸν Ἀρχαῖο (βλ. ἀνωτ. E13 μὲ σημ.).

1-2. Τὸ ὄνομα καὶ τὸ πατρώνυμο τοῦ ἀφιερωτῆ πρέπει νὰ ἐμφανίζονταν κατὰ τὴ Νικολάου στόν στ. 2. Ἐρευνώντας μὲ σχολαστικότητα ὅλες τὶς ἀναθηματικὲς ἐπιγραφές τῆς περιόδου ποὺ μᾶς ἐνδιαφέρει καὶ ὅλες τὶς σχετικὲς πηγές ποὺ ἀφοροῦν στήν Πάφο (καὶ ὄχι μόνο ὅσες ἀναφέρονται στὴ λατρεία τῆς Ἀφροδίτης) δὲν μπορέσαμε νὰ βροῦμε ὄνομα καὶ πατρώνυμο ποὺ νὰ ἀρμόζουν στὸ ἀ΄ ἡμεπές τοῦ στ. 2, νοουμένου μάλιστα ὅτι συνολικά τὰ ἐδῶ γράμματα δύσκολα θὰ ξεπερνοῦσαν τὰ δώδεκα (καθὼς σὺν τοῖς ἄλλοις ἢ σύγκρισι τῶν σωζόμενων τμημάτων στὸ β΄ μέρος τῶν τεσσάρων στίχων δείχνει πὼς σαφῶς τὰ γράμματα τοῦ στ. 2 ἦταν ἀραιότερα γραμμμένα). Τὸ πατρώνυμο ἑνὸς βασιλιᾶ, ἐξἄλλου, δὲν ἀναφέρεται πάντα σὲ τέτοιες περιπτώσεις (βλ. π.χ. E12.1 Νικόκλεες καὶ E15.2 Ἀνδροκλῆς βασιλεύς), μολοντί πιὸ πιθανὸ φαίνεται τὸ ἀντίθετο (βλ. π.χ. E13.3-4 καὶ κυρίως E59). Οὕτως ἢ ἄλλως, ὅμως, τὸ ὄνομα (καὶ τὸ πατρώνυμο) τοῦ ἀφιερωτῆ μπορεῖ νὰ συμπληρωθῆ ὄχι μόνο στόν στ. 2. Ἀντίθετα, ἀναμφίβολα στόν στ. 1 ἢ στόν στ. 2 πρέπει νὰ συμπληρωθῆ ἕνας ρηματικὸς τύπος (σὴν ὀριστικῆ) συντασσόμενος μὲ τὸ *Παφίαι γέρας εἰκόνα τάνδε*, εἴτε τοῦ ρῆμ. (*ἀνα*)τίθημι (πβ. κατωτ. E15.1-2 *εἰκόνα* | *μορ[φ]ῆ[ς]* | *υἱοῦ τήνδε ἀνέθηκε* μὲ σημ.) εἴτε τοῦ ρῆμ. *ἴστημι* (βλ. ἀνωτ. E13.2 σημ. σ. λ. *ἔστ[ασ] ἄγασσάμενος*], μὲ παραπομπές): σὲ ἀνάλογες περιπτώσεις ἀπαντοῦν συχνὰ ἀναύξητοι ἢ αὐξημένοι, ἀπλοὶ ἢ σύνθετοι τύποι τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἀορ.: *θηκα/-ε(ν)* ἢ *ἔθηκα/-ε(ν)*, πολὺ συχνὰ *ἀνέθηκε(ν)*: *στη-* ἢ *στα-*: *στήσε(ν)*, *στᾶσαν* κλπ. / *ἔστη-* ἢ *ἔστα-*: *ἔστησε*, *ἔστασαν* κ.λπ. Γιὰ ὅλα τοῦτα, οἱ δυνατότητες συνδυασμῶν προσφερόμενων ἐδῶ εἶναι πάμ-

πολλες. Τὸ προτεινόμενον ἀπὸ τὸν Webster ὡς συμπλ. τοῦ στ. 1 –ποῦ παραθέτει *exempli gratia* ἢ Νικολάου– μετρικὰ εἶναι ἄψογο· ἀλλ’ ἢ χρήση τοῦ *θεᾷ* πρὸ τοῦ *Παφίαι γέρας* δὲν φαίνεται νὰ βρῖσκει παράλληλα χωρία. Πιὸ πρόσφορες ἐδῶ φαίνονται οἱ φράσεις *Νικοκλῆς βασιλεύς* (πβ. E15.2 Ἐνδοκλῆς βασιλεύς), μὲ συμπλ. στὸν στ. 2 *ἔθηκε(ν) κλειτόμ (μ]νᾶμα θ.)*, ἢ ἀκόμα καλύτερα τὸ **Νικοκλῆς θῆκεν** στὸν στ. 1 καὶ στὸν στ. 2 τὸ **Τιμάρχου υἱὸς ἢ ἴνις** (βλ. ἄνωτ. E13.3 σ.λ. *υἰὸν Τιμάρχου*, μὲ παραπομπές).

2. μ]νᾶμα θναπολία: μόνον ἐδῶ ἢ φράση πβ. *EGr* 833. 3-4 *βωμὸς ἐγὼ σὺν παισὶ δ’ ἔθηκεν κλινὸς Ἄνουσίων, | ἄνγελον εὐσεβίης ἠδὲ θνηπολίης* καὶ *SyEG* 347 *Ἡ μάλα καὶ ταύταν ὀκλεπίδα εἶσατο Νίκων | εἰκόνα τῆδε κλυτόμ μνᾶμα καὶ ὄνιγόνις, | δαρὸν ὅπως θυόεντι θεοῦ γέρας ἄγ’ ἐνὶ ναῶι | ἡμένο ἀγγέλλοι δῶρα θναπολίης* (πβ. ἐπίσης *IDél* 2548, κ. ἄ.). Γιὰ τὴ λέξη *μνᾶμα* (*μνημα*) βλ. ἄνωτ. E4.1 σ.λ. *τόδε σᾶμα* ὁ ὄρος ἀπαντᾷ συχνότατα στὰ ἐπιτύμβια καὶ σπάνια σὲ ἀναθηματικά ἐπιγράμματα. Ὅχι ἰδιαιτέρα συχνὰ ἐμφανίζεται σὲ ἐπιγράμματα (βλ. π.χ. Ἄνθ. Παλ. 5.17.2 *λιτῆς δῶρα θνηπολῆς* καὶ 6.108.4 *λαμπρῆς δῶρα θνηπολῆς*, 6.321.2, κ. ἄ. — μόνον ἐδῶ σὲ Κυπριακὸ ἐπίγραμμα) ἢ λέξη **θναπολία**, Ἰων. *θνηπολίη* καὶ Ἀττ. *θνηπολία*: ἢ θυσία καὶ γενικά οἱ μυστηριώδεις τελετές, ἀπὸ τὸ *θνηπόλος*· ὁ *περὶ τὰς θυσίας ἀναστρεφόμενος ἱερεὺς* κατὰ τὸν Ἡσύχιον, μὲ ἀ’ συνθ. τὸ *θύη* (*θύματα, ἀρώματα* κατὰ τὸν Ἡσύχιον) καὶ β’ συνθ. τὸ *πολέω* (ποιητ. τύπος τοῦ *πολεύω*, μὲ κύρια τῆ σημ. τοῦ *περι-φέρομαι* [συχνάζω/ζῶ ἐντός], κατὰ τὸν Ἡσύχ. *πολεύειν* (σ)τρέφειν. *περιέχειν. θεραπεύειν. περιάγειν, καὶ πολεῖν νέμειν. βόσκειν, καὶ πολοῦνται περὶ τὸ αὐτὸ ἀναστρέφονται* γιὰ τὴν ἔτυμ. βλ. Chantraine σ.λ. 2 *θύω* [μὲ συγγ. ἔτυμ. *θύος, θυο-δόκος, θυόεις, θύον, θυηλή, θυτήρ, θυσία, θυμίαμα* κ.λπ.] καὶ *πέλομαι* [μὲ ἔτυμ. συγγ. *ἀμφίπολος, αἰπόλος, ἀκροπόλος, πυρπόλος, πυρπολέω, περιπολέω* κ.λπ., *ἐμπολή, ἐπιπολή, ἐπιπλα* κ.λπ., *τριπόλος, NE πόλος* “pole”], πβ. Hofmann – Παπαν. σ.λ. *θυοσκοός* καὶ *πέλω, πέλομαι*.

3. ἱερὸν νόον ἤθεσι τέχνας: μόνον ἐδῶ ὁ συνδυασμός. Ἡ φράση *ἱερὸν νόον τέχνας* ὀδηγεῖ σὲ ρημ. τύπο συντασσόμενο μὲ αἰτ., καὶ τὰ σωζόμενα δύο πρῶτα γράμματα τοῦ στίχου]ων σὲ συνημμένη μετοχή μὲ ὑποκ. τὸν ἀφιερωτῆ (σὲ ὄνομ., ὅπως καὶ τὸ *κλειζόμενος* κατωτ.). Ἡ μετοχὴ **σῴις]ων** (*σῴζ]ων* Nicolaou) δίνει τὴν πιὸ πρόσφορη ἐδῶ λύση, δὲν μπορεῖ ὁμοῦ νὰ ἀποκλεισθῇ καὶ ἡ μετοχὴ **τη-**

ϝ]ϝν. Ἐπὶ τὴν ἄλλη, ἢ δοτ. ἤθεσι (γὰρ τὴν ἔτυμ. βλ. Chantraine σ. λ. ἤθος, πβ. ἔθος σ. λ. εἴωθα) μπορεῖ ἄριστα νὰ συμπληρωθῆ μετ' ἐπίθ. **πατρῴοις** (ποῦ με ἀμφιβολίες εἰσηγεῖται ἡ Νικολάου, προφανῶς γιὰ καὶ ἄλλα συμπληρώματα εἶναι δυνατὰ ἐδῶ, ὅπως π. χ. τὸ εὐσεβέως). Τὸ νόημα τοῦ ὄλου χωρίου εἶναι σαφές· κατὰ τὴν Ἰνὸ Νικολάου: «The θ υ η π ὀ λ ο ϝ (?) of our inscription continued performing his τ ἔ χ ν η according to the tradition of his ancestors, the Kinyradae (?), [π α τ ρ ῴ ο ι ϝ (?) ... ἤ θ ε σ ι and records that he was thus “preserving in ancestral customs the sacred intentions of his art”».

4. Κινύρα κλειζόμενος γενεᾶς: πβ. ἄνωτ. E13.4 *Κινύρου θε[ισιότου* (*θε[σπεσίον* Mitford) *γενεᾶς* (βλ. ἐκεῖ σημ., πβ. καὶ τὸ ἐκεῖ συμπλ. ἀγασσάμενος: ὁ Ἀρχαῖος τὸν Νικοκλῆ, πρὸς τὸ ἐδῶ *κλειζόμενος*: ὁ Νικοκλῆς). Ἡ συμπλήρωση τοῦ ὀνόματος τοῦ **Κινύρα** ὀφείλεται στὴ Νικολάου (“genitive” Webster, παραβάλλοντας πρὸς τὸ *παῖδα Δαμασσογόρα*: βλ. κατωτ. E18.2, πβ. ἄνωτ. E4.1 *Γλενκίτα*, ἀλλὰ καὶ ἄνωτ. E10.2 *Πνυταγόρω* (-ῶ) καὶ E13.4 *Κινύρου*), ποῦ διατηρεῖ ἀμφιβολίες καὶ δὲν τὴν εἰσάγει στὸ κείμενο (βλ. καὶ *SEG* 23 [1968] 209 ἀρ. 639, μετ' σημ.), ὅπως ὅμως πράττει ἀργότερα ὁ Hansen (παραπέμποντας στὸ ὑπ' ἀρ. 871 = E13). Ἡ περαιτέρω συμπλήρωση τοῦ στ. εἶναι ἀδύνατο νὰ γίνῃ μετ' σχετικῆ ἔστω βεβαιότητα· πιθανῆ φαίνεται ἢ συμπλ. μετ' ἑνα ἐπίθετο τοῦ Κινύρα, ὅπως στὸ E13.4 **θειοτάτου** (ἢ **θεσπεσίου**). Βλ. τὴν ἐκεῖ σημ., πβ. E9.4 *θειοτάτων ἐκ προγόνων*.— Γιὰ τὸ *κλειζόμενος* βλ. κατωτ. E18.1 σ. λ. Ἐλλάς ἐκλείζειν, πβ. E1.9 (v. l.) μετ' σημ. καὶ *E45.2-3 *Ῥωμαίων σπέσμα πολυκτεάνων | κλη]ζόμενος Δέκμος Σερονίλιος*. Βλ. ἐπίσης ἄνωτ. στ. 1 σ. λ. *εἰκόνα τάνδε*.

E15

Ἐπίγραμμα ἀναθηματικὸ ἀποτελούμενο ἀπὸ ἑνα ἐλεγειακὸ δίστιχο σὲ κεφαλαιογράμματη ἀλφαβητικῆ γραφῆ καὶ ἑνα ἀπόσπασμα ὑπερκείμενο χαραγμένο στὸ τοπικὸ συλλαβάριο ποῦ φαίνεται νὰ δίνει τὴν ἀφιέρωση στὴ θεά (ὅπως σὲ πολλὰ ἀνάλογα κείμενα). Εἶναι χαραγμένο σὲ βάση ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ποῦ βρέθηκε τὸ 1979 στὴν περιοχὴ τῆς Ἀμαθούντας ἔξω ἀπὸ τὴ Λεμεσό (στὸ Μουσεῖο τῆς ὁποίας βρισκεται τώρα, ὑπ' ἀρ. AM 547) καὶ ἀποτελεῖ τὸ ἐμπρόσθιο κάτω μέρος *θησαυροῦ* τὸν ὁποῖο πρόσφερε στὴν Ἀφροδίτη ὁ βασιλεὺς Ἀνδροκλῆς μαζὶ μετ' *εἰκόνα μορφῆς* τοῦ γιοῦ του Ὁρεσθέως. Τόσο τὸ πάνω μέρος τοῦ *θησαυροῦ* ὅσο καὶ τὸ ἄγαλμα τοῦ Ὁρεσθέα δὲν ἔχουν ἀνακαλυφθῆ κατὰ τίς πρόσφατες ἀνασκα-

φές πού διενήργησε ἡ Γαλλικὴ ἀρχαιολογικὴ ἀποστολὴ· στὰ εὐρήματα ὅμως συμπεριλαμβάνεται ἐνδιαφέρουσα ἐπιγραφή, δίγγραφή καὶ δίγλωσση, πού ἀναφέρεται ἐπίσης κατὰ πᾶσαν πιθανότητα σὲ ἀφιέρωση ἀπὸ τὸν Ἄνδροκλῆ ἀνδριάντων τῶν υἱῶν τοῦ Ὁρ]εσθέως καὶ Ἄνδραγόρου Κυπρίαί Ἀφροδίτῃ (πού συνεξετάζεται κατωτ.). Τὸ ἀναθηματικὸ ἐπίγραμμα χρονολογεῖται ἀπὸ τοὺς Hellmann καὶ Hermary στὰ 315-310 περ. π.Χ. (ὁπωσδήποτε πρὶν ἀπὸ τὸ 306, κατὰ τὸν Hansen), καὶ ἀποτελεῖ σημαντικὴ ἐπιγραφικὴ μαρτυρία γιὰ τὸν Ἄνδροκλῆ, περὶ τοῦ ὁποῖου σπανίζουν οἱ πληροφορίες, καθὼς ἐπισημαίνεται ἀπὸ τοὺς σύγχρονους τοῦ βασιλεῖς τῆς Σαλαμίνας Νικοκρέοντα καὶ Νικοκλῆ.

1. Θησαυρὸν: καθὼς λείπει τὸ πάνω μέρος τοῦ ἀφιερώματος (ἡ μαρμαρίνη πλάκα βρέθηκε ἐντοιχισμένη σὲ τοῖχο Βυζαντινῆς Βασιλικῆς), δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ σχηματίσει κανεὶς πλήρη εἰκόνα γιὰ τὸν *θησαυρὸν* αὐτόν, εἶναι φανερό ὅμως ὅτι δὲν πρόκειται γιὰ συνηθισμένη βάση ἀγάλματος ἀλλὰ γιὰ κβωτιόσχημο κατασκευάσμα (μῆκος 100 ἑκατ., ὕψους 23.5 ἑκατ. στὰ δεξιά καὶ 26.5 στὰ ἀριστερά, πάχους μεγίστου 45 ἑκατ.), μὲ ἓνα μεγάλο κοίλωμα πρὸς τὴν ἀριστερὴ πλευρὰ (βάθους 8 ἑκατ. καὶ διαμέτρου 13.5 ἑκατ. στὸν βυθὸ καὶ 25 στὴν κορυφὴ) καὶ ἓνα μικρότερο στὴν ἐπάνω δεξιὰ γωνία (βάθους 5.1 ἑκατ. καὶ μέγιστης διαμέτρου 15 ἑκατ.). Βλ. Hellmann καὶ Hermary, *BCH* 104 (1980) 259-61 καὶ 805-6 (μὲ φωτογραφία καὶ σχεδιάγραμμα ἀνάλογης βάσης γιὰ προσφορὲς ἀπὸ τὴ Θῆρα στίς σσ. 260-61) καὶ 264-66 γιὰ τοὺς *θησαυροὺς* γενικὰ (μὲ βιβλιογραφία, βλ. ἐπίσης *RE* σ. λ. *θησαυρός* καὶ Burkert *ΑρΕΘ* 158 κέ., 217, κ. ἄ.) καὶ ιδιαίτερα γιὰ τὴ χρήση *θησαυρῶν* στὴν Κύπρο καὶ τὴν παρουσία ἀγάλματος πάνω στὴ βάση γιὰ προσφορὲς τῆς Ἀμαθούντας (μὲ τὴν ἐνδιαφέρουσα ἐρμηνεία ὅτι ὁ Ἄνδροκλῆς μὲ τὸ ἀγαλμα τοῦ γιοῦ του θὰ συνέτεινε στὴν αὔξηση τῶν ἐσόδων τοῦ ἱεροῦ, καὶ μὲ τὴν παραπομπὴ σὲ χωρίο τοῦ Κλημ. Ἀλεξ. *Πρωτρ.* 1.2.13 κατὰ τὸ ὁποῖο *οἱ μνούμενοι* στὴ λατρεία τῆς Ἀφροδίτης *νόμισμα ... εἰσφέρουσιν αὐτῇ ... ὡς ἑταίρα ἐρασταί*).

Κυπρίαί: πβ. *IA* 66 (*BCH* 106 [1982] 235 κέ., *SEG* 32 (1982) 374 ἀρ. 1318, *ΑΚΕΠ Ε'* [1983] 33, *RDAC* 1984 269-71) *B[ασιλεὺς Ἄνδροκλῆς- - - - Ὁρ]εσθέως καὶ Ἄνδραγόρου Κυπρίαί Ἀφροδίτῃ* (συμπλ. *SEG* ὁ. π. σημ., πβ. σημ. Hansen): ἐπιγραφή -πάλι- τῆς Ἀμαθούντας (πού ἀνακαλύφθηκε ἀπὸ τὸν Sittig στὴν κορυφὴ τῆς ἐκεῖ ἀκρόπολης καὶ εἶναι κατὰ ἓνα περίπου αἰ. μεταγενέστερη ἀπὸ τίς δύο προηγούμενες) ὅπου κατὰ πᾶσαν πιθανότητα διαβάζεται *Κυ-*

πρ[ίαι], ὅπως ἐδῶ (βλ. *RDAC* 1972 201-3, *SEG* 28 [1978] 370 ἀρ. 1297, *ΑΚΕΠ* Δα'/Δβ' 28.28, κ. ἀ.)· ἐπιγραφή ἀπό τὸ γειτονικὸ χωριὸν Ἄγ. Τύχωνας τῆς Ρωμαϊκῆς περιόδου, ὅπου: [Κ]υπρ[ίαι] Ἀφροδε[ί]τημ (καὶ αὐτοκράτορ[ι] Τίτῳ Καίσαρι, βλ. *JHS* 66 [1946] 40 ἀρ. 16 = *ΑΚΕΠ* Δα' 20.31). Σχολιάζοντας τὰ ἀνωτέρω οἱ Masson καὶ Hermary (*BCH* 106 [1982] 241-42) συμπεραίνουν ὅτι, καθὼς ἡ Ἀφροδίτη ἔφερε ἓνα διαφορετικὸ ὄνομα σὲ κάθε πόλη καὶ ἀποκαλοῦνταν *Φάνασσα* στὴν Πάφο, *Παφία* στοὺς Χύτρος καὶ στοὺς Γόλγους (μήπως καὶ στὴ Λήδρα; [βλ. ἀνωτ. E13.1, πβ. *ΑΚΕΠ* Δα' 20.37]), *Γολγία* στὸ Ἰδάλιο καὶ στὸ Ἄρσος, τὸ τοπικὸ τῆς ὄνομα στὴν Ἀμαθούντα ἦταν *Κυπρία* (καὶ Ἀφροδίτη *Κυπρία*, ὅπως στὴν Πάφο συχνότατα καὶ Ἀφροδ(ε)ίτη *Παφία*, ὅπως κατωτ. E46 καὶ *ΑΚΕΠ* Δα' 20.46 κέ.). Στὶς λογοτεχνικὲς πηγὲς τὸ *Κυπρία* ἐμφανίζεται μόνον στὸν Πίνδ. Ὀλ. 1.75 *Φίλια* δῶρα *Κυπρίας* καὶ *Νεμ.* 8.7 *Κυπρίας* δῶρων ἀποκαλεῖται ὁμως συχνότατα *Κύπρις* (βλ. κατωτ. E32.2, καὶ ἀνωτ. E9.4: διάφ. γραφή), ἀλλὰ καὶ *Κυπρογενής*, *Κυπρογένη* καὶ *Κυπρογένεια*, καθὼς ἐπίσης καὶ *Γολγία* ἢ *Γοργία*, *Παφία*, κ. λπ. (βλ. *ΑΚΕΠ* Δα' 20-20.140, 23-24.6, 25-25.1, 26-26.19, κ. λπ., καὶ ἀνωτ. 5Υ1.2 καὶ 5Υ3.1 μὲ τις ἀντίστοιχες σημ.). Στὴν προκειμένη περίπτωσι προηγεῖται σὲ συλλαβικὴ γραφῆ *τᾶ*]ι *θεῶ*]ι (κατὰ πᾶσαν πιθανότητα), πιθανῶς ὡς εἶδος προμετωπίδας (ὅπως συχνὰ τὸ Ἀφροδ(ε)ίτη *Παφία*, Ἀφροδίτη, Ἀφροδίτης κ. τ. τ.), πβ. *κατέστασε τᾶι θεῶι* καὶ *κατέθηκε τᾶι θῶι τᾶι Γολγίαι* (*ICS* 6 [πβ. 7] καὶ 219, σὲ συλλαβικὴ ἐπίσης γραφῆ, ἀλλὰ στὸ τέλος τοῦ κεμένου).

[Ῥορ]εσθέως: ἔτσι συμπλήρωσαν –εὔστοχα ἀπὸ κάθε ἄποψη– οἱ Masson καὶ Hermary (δ. π. 240), παραβάλλοντας πρὸς τὸ ἐκεῖ δημοσιευόμενον καὶ ἐρμηγευόμενον (καὶ ἀνωτ. σ. λ. *Κυπρία* παρατιθέμενον) *ΙΑ* 66 Ὀρ]εσθέως καὶ Ἀνδραγόρου (ὀνόματα προφανῶς γιῶν τοῦ Ἀνδροκλῆ, τῶν ὁποίων ἀγάλματα ἀφιερώνει στὴν Ἀφροδίτη, βλ. Hansen: “a-ṭo-ro-ke-le-ṣe-se = Ἀ<(v)>δροκλέφης habet) ?τοὺς ?ἀνδριάντας ?τῶν ?ἑαυτοῦ ?υῖῶν” etc.). Τὸ πολὺ σπάνιο αὐτὸ ὄνομα (βλ. *LGPN* σ. λ. Ὀρεσθέως) ἀπαντᾷ καὶ σὲ ἐπιτύμβια στήλη ἀπὸ τὴν Ἀμαθούντα, ἐπίσης (τῆς Ἑλληνιστικῆς ἐποχῆς πιθανόν), ὅπου *Ζωπύρα* Ὀρεσθέως (*MSW ECy* 96: βλ. Masson – Hermary, δ. π.). Ὁ Ὀρεσθέως, ὁμως, ἐμφανίζεται στοὺς μύθους τῆς Ἀρκαδίας (ὡς ἕνας ἀπὸ τοὺς 50 γιούς τοῦ Λυκάονα, ὡς οἰκιστῆς τοῦ Ὀρεσθασίου πού μὲ τὸν χρόνον μετονομάζεται σὲ Ὀρέστειον ... ἀπὸ Ὀρέστον ... τοῦ Ἀγαμέμνονος, κατὰ τὸν Πaus. 8.3.1, πβ. Στεφ. Βυζ. Ἐθν. 494.23-4 Ὀρεσθάσιον, πόλις Ἀρκαδική, ἀπὸ Ὀρεσθέως τοῦ Λυκάονος κ. λπ.), τῆς Λοκρίδας καὶ τῆς Αἰτωλίας, ὡς γιὸς τοῦ Δευκαλίωνος, «ἄνθρωπος τῶν ὀρέων» τοῦ ὁποίου ἡ σκύλλα γεννᾷ ἓνα ραβδί ἀπὸ

τὸ ὁποῖο φυτρώνει ἄμπελος καὶ τοῦ ὁποίου ὁ γιὸς Φύτιος εἶναι ὁ πατέρας τοῦ περίφημου *Οἰνέως* (ἐνῶ σὲ μιὰν ἄλλη παραλλαγή τοῦ μύθου τὰ σταφύλια ἀνακαλύφθηκαν ἀπὸ ἓνα βοσκὸ πὺν ὀνομαζόταν *Στάφυλος* ἢ *Ὀρίστας*, μὰ παρεφθαρμένη μορφή τοῦ *Ὀρεσθεύς* ἢ τοῦ *Ὀρέστης*, βλ. Κερένι *Μυθ.* 360 μὲ σημ., πβ. Παισ. 10.38.1 κέ.). Ἄπ' τῆ γενιὰ τοῦ Λυκάονα εἶναι ὁ Ἄρκας (ἀπὸ τὴν κόρη του *Καλλιστῶ* καὶ τὸν *Δία*), τοῦ ὁποίου ὁ γιὸς Ἔλατος εἶναι σύζυγος *Λαοδίης τῆς Κινύρου* (κατὰ τὸν Ἀπολλόδ. 3.102) καὶ ὁ ἄλλος γιὸς Ἀφείδας πρόγονος τοῦ Ἀγαπήνορος, τοῦ ἰδρυτοῦ τῆς Πάφου καὶ τῆς λατρείας τῆς *Ἀφροδίτης* (βλ. *Ἑλλ. Μυθ.* 3. 239 κέ. μὲ γενεαλογικὸ πῖνακα στὴ σ. 241), καὶ *CEG*² 824 [Ἀρκαδ., 369 π.Χ.], μὲ σημ.). Τί ἦταν, εἶν' ἢ εὐλογία ἀπορία, ἐκείνο πὺν ὥθησε τὸν Ἀνδροκλῆ νὰ ὀνομάσει τὸν ἓνα του γιὸ *Ὀρεσθέα*; Ὁ πολυπλόκαμος καὶ πολυσχετιζόμενος μὲ τὴν Κύπρο ΜΥΘΟΣ; Κάποιες ἄγνωστες εἰδικές ΣΧΕΣΕΙΣ μεταξὺ Ἀμαθούνας καὶ μακρυνῶν ἀπογόνων τοῦ Ὀρεσθέα; Ἡ γύρω φύση (μὲ τὰ ΟΡΗ καὶ τ' ἀμπέλια) καὶ ἡ ζωή (μὲ τὰ ὀνομαστὰ κρασιά τῆς περιοχῆς); Μήπως ἓνα παιχνίδι ἐτυμολογικὸ μὲ τὸ ὄνομα τῆς *Ὀρείας Ἀφροδίτης* καὶ τοῦ *Διὸς Ὀρομπάτα* (τοῦ Αἰνιάνα ἱερέα τοῦ ὁποίου τὸ ἄγαλμα ἀφιερώνεται *Κυπρ[ία]* στὴν ἐπιγρ. *ΑΚΕΠ* Δά' 28.28 πὺν σχολιάσαμε ἄνωτ., βλ. καὶ σχόλ. ὁ.π. Δβ'); Ἡ ὄλα τοῦτα μαζί; Ὅπως σημειώνουν οἱ Masson καὶ Hermay (ὁ.π.), μολοντί καμμιά εἰδικὴ ἐπαφή μεταξὺ Ἀμαθούνας καὶ Ἀρκαδίων δὲν μαρτυρεῖται, οἱ δεσμοὶ μεταξὺ Κύπρου καὶ Ἀρκαδίας δὲν χρειάζεται νὰ ὑπογραμμιστοῦν, ὥστε ἡ παρουσία ἑνὸς τέτοιου ὀνόματος στὸν βασιλικὸ οἶκο τῆς Ἀμαθούνας δὲν πρέπει νὰ μᾶς ἐκπλήσσει. Πόσο μᾶλλον πὺν συνυπάρχουν πολλοὶ ἄλλοι λόγοι γιὰ τὴν ἐπιλογή αὐτῆ (καὶ ὁ *Ἀπόλλων Ὑλάτης* εἶναι κοντά, καὶ τὸ ὄνομα *Ὀρέστας* ἢ *Ὀρέστης* εἶναι πολὺ γνωστὸ, κυρίως στὴν Ἡπειρο καὶ στὴ βόρεια Ἑλλάδα, ἓνας μάλιστα Ἡπειρώτης *Ὀρέστας* πεθαίνει καὶ θάβεται στὴν Ἀμαθούνα κατὰ τὸν 3ον αἰ. π.Χ. [*RDAC* 1972 200 κ. ἄ., βλ. *PPC* σ.λ.], καὶ τοπωνύμια σχετικὰ σώζονται ὡς σήμερα, ὅπως Ὀρείτης, Ὀρεῖτες, Ὀρεινά, κ. τ. τ.).

1-2. εἰκόνα μορ[φ]ῆ[ς] | υἱοῦ τήνδε ἀνέθηκε: πβ. ἄνωτ. E14.1 *εἰκόνα τάνδε* (μὲ σημ. στοὺς στ. 1-2) καὶ κατωτ. E17.8 *τῆς ἴδιας γνώμης εἰκόνα τήνδ' ἀπέθου* καὶ 1 [*Τόνδ' Ὡ-*] *ἀνέθηκα*. πβ. ἐπίσης *CEG*² 777 *Εἰκόνα τήνδε ἀνέθηκεν [Ἀπῆ]μων πατρὸς ἑαυτοῦ | ἀθανάτοισι θεοῖς* καὶ 796 *[εἰκόνα τήνδε ἀνέθηκε... (τήνδε ἀντὶ τήνδ', ὅπως ἐδῶ) / 858.3 ("saec. IV ?") [εἰ]κ[ό]να μὲμ μορφῆς· Ἀνθ. 5.274.1 εἰκόνα μορφῆς | ἡμετέρης* καὶ 16.139.1-2 *Τιμόμαχος Μῆδειαν ὄτ' ἔγραφεν, εἰκόνι μορφᾶς | ἀψύχου ψυχᾶς θήκατο διχθαδίας, κ. τ. τ.*

᾽Ως ἐκθλιβόμενο πρέπει νὰ θεωρηθῆ καὶ τὸ -ε τοῦ ἀνέθηκε (βλ. ἄνωτ. E4 σημ.).

2. ᾽Ανδροκλῆς βασιλεύς: ᾽Ανδροκλῆς ᾽Αμαθούσιος | βασιλεύς ἢ ἀπλῶς ᾽Ανδροκλῆς σὲ ἐπιγραφές τῆς Δήλου ὅπου καταγράφονται ἀφιερῶματά του στὸν ᾽Απόλλωνα (*IG*² XI 135.39-41, 203b.51-52, 205 ab. 7-8, 219b. 44 = *ΑΚΕΠ* Ε' 11-11γ), πιθανῶς β[ασιλεύς ᾽Ανδροκλέφης ἢ ᾽Ανδροκλῆς] στὴν ἄνωτ. σχολιαζόμενη *ΙΑ* 66 (᾽Α(ν)δροκ[λέφης (?) βα(σιλεύοντος ?)]) καὶ σὲ ἐπιγρ. τῶν Χύτρων, 5ου ἢ ἀρχῶν 4ου αἰ. π.Χ., γιὰ ὁμώνυμο βασιλιά): *SEG* 20 [1964] 89 ἀρ. 314). Στὶς ἱστορικές πηγές ἀναφέρεται –ἄμεσα ἢ ἔμμεσα– μαζί μὲ τὸν Πνυταγόρα τῆς Σαλαμίνας καὶ τὸν Πασικράτη τῶν Σόλων στὸ πλευρὸ τοῦ Μ. ᾽Αλεξάνδρου καὶ στὴ συνέχεια στὸ πλευρὸ τοῦ Πτολεμαίου μαζί μὲ τὸν Νικοκρέοντα τῆς Σαλαμίνας, τὸν Νικοκλῆ τῆς Πάφου καὶ τὸν Πασικράτη τῶν Σόλων (᾽Αρρ. ᾽Αναβ. ᾽Αλεξ. 2.22.2 [γ. ἀ. ἔμμεσα] καὶ *Μετ' ᾽Αλέξ.* 24.2.30 = *FGH* 156 F 10 [: *ΑΚΕΠ* Α' 73 καὶ 80.1, πβ. 72.1, 77, 80], βλ. καὶ προηγ. F 7-9 καὶ ἔπομ. F 11 σημ.). ᾽Ο Διόδωρος μάλιστα ὁ Σικελιώτης (19.62.6: *ΑΚΕΠ* Α' 80) ἀναφέρει ἓνα ἐπεισόδιο ἀπὸ τὴ διαμάχη τῶν Διαδόχων στὴν Κύπρο σημειώνοντας ὅτι οἱ περὶ Σέλενκον ... τὸν ᾽Αμαθουσίαν δυνάστην ἠνάγκασαν ὄμηρα δοῦναι, προφανῶς γιὰτὴ ἠθελαν νὰ ἐξασφαλίσουν ὅτι ὁ ᾽Ανδροκλῆς θὰ ἔμενε μαζί τους στὸ πλευρὸ τοῦ Πτολεμαίου· τὸν ᾽Ορεσθέα, ἴσως καὶ τὸν ᾽Ανδραγόρα, πρέπει νὰ ὑπονοεῖ ὁ Διοδ. Σικ. μὲ τὴ λ. ὄμηρα βλ. καὶ *EKvE* 3.1γ'), γεγονός πού προσδίδει ἰδιαίτερο νόημα στὴν ἀφιέρωση ἀγάλματος τοῦ ᾽Ορεσθέα (*ΙΑ* 63: E15) ἢ/καὶ τοῦ ᾽Ορεσθέα καὶ τοῦ ᾽Ανδραγόρα (*ΙΑ* 66) στὴν ᾽Αφροδίτη. Τὸ μνημονεύομενο ἀπὸ τὸν Διόδ. Σικ. περιστατικὸ συμβαίνει τὸ 315 π.Χ., ἐνῶ τὸ 313 π.Χ. ὁ ᾽Ανδροκλῆς τιμᾷ τὸν ᾽Απόλλωνα τῆς Δήλου κατὰ τὴν ἐκεῖ ἐπιγραφικὴ μαρτυρία· μὲ τὴν κυριαρχία τοῦ Πτολεμαίου στὴν Κύπρο (315 π.Χ.) τὰ ἐχθρικά βασιλεία στὴν ἀρχὴ καὶ τὰ ὑπόλοιπα σιγὰ σιγὰ στὴ συνέχεια (γύρω στὸ 310 π.Χ., μὲ τὸν θάνατο τοῦ Νικοκρέοντα καὶ τοῦ Νικοκλῆ, τοῦ Πασικράτη –πού τὸν διαδέχθηκε γιὰ λίγο στὸν θρόνο ὁ Εὐνοστος– καὶ τοῦ ᾽Ανδροκλῆ) τὰ βασιλεία τῆς Κύπρου καταργοῦνται (μὲ βέβαιο *terminum ante quem* τὸ 306 π.Χ., ὅταν οἱ Πτολεμαῖοι χάνουν γιὰ λίγα χρόνια τὸ νησί). Μποροῦμε, ἔτσι, νὰ μιλάμε μὲ σχετικὴ ἀσφάλεια γιὰ χρονολόγηση τοῦ ἐδῶ ἐπιγράμματος στὴν περίοδο 315-310 π.Χ. (βλ. Hellmann καὶ Hermay, πβ. Hansen), μὲ πῶ πιθανὴ χρονολογία τὸ 315 π.Χ., ὅταν συμβαίνει τὸ περιστατικὸ τῆς ὀμηρείας. Περισσότερα: Παυλίδης *INK*¹ 303 κέ., καὶ *EKvE* 3.1γ', πβ. *RE* σ. λ. ᾽Ανδροκλῆς (8), *IEE* Δ' 88 κέ. 267 κέ., κ. ἀ., καὶ Homossany *Μελέτες* 17 κέ.

E16

Ἐπιτύμβιο ἐπίγραμμα χαραγμένο σὲ πλάκα ἀπὸ ἀσβεστόλιθο, ὕψους 53.5 καὶ πλάτους 50 ἑκατ. (πάχους 26 ἑκατ.) κατὰ τὸν Mitford (*AJA* 65 [1961] 133), «ἐπὶ τετραγώνου πλακὸς ἐξ ἀμμολίθου» κατὰ τὸν Περισιάνη, *Γεν. Ἱστ.* 452), ποὺ βρέθηκε τὸ 1908 στὴν περιοχὴ τῶν Σόλων καὶ περιήλθε στὴν κατοχὴ τοῦ Κυπριακοῦ Μουσείου (I.G. 189). Φαίνεται καθαρά, κατὰ τὸν Mitford, ὅτι δὲν πρόκειται γιὰ βάση ἀγάλματος, ἀλλ' ὅτι ἡ πλάκα ἦταν ἐνσωματωμένη σὲ ταφικὸ μνημεῖο τοῦ ἀνθρώπου στὸν ὁποῖο ἀναφέρεται. Διαβάζοντας ἐσφαλμένα στὴν ἀκρωτηριασμένη ἀριστερὴ πλευρὰ [Ο]ΚΤΑΒΙΩΙ ὁ Περισιάνης ἀνάγει τὴν ἐπιγραφή «εἰς τοὺς χρόνους τῆς αὐτοκρατορίας τοῦ Γ. Ὀκταβίου = Γ. Ἰουλίου Καίσαρος Ὀκταβιανοῦ, υἱοῦ καὶ διαδόχου τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος Αὐγούστου δολοφονηθέντος τὴν 15ην Μαρτίου 44 π.Χ.», ὁ ὁποῖος «ἀνηγορεύθη Αὐτοκράτωρ τῷ 44 π.Χ. καὶ ἀπεβίωσε τῇ 19ῃ Αὐγούστου 14 μ.Χ.» (σημειώνοντας στὴ συνέχεια ὅτι ἡ χρῆσις τοῦ Μ ἀντὶ τοῦ Ν σὲ ἐπιγραφὰς «ἐμφανίζεται ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ βασιλέως τῆς Πάφου Νικοκλέους τῷ 310 π.Χ.»). Ἀπὸ τὸν τύπο ὅμως τῶν γραμμάτων ὁ Mitford συμπεραίνει ὅτι βρισκόμαστε στὸ 1ο ἢ στὸ 3ο τέταρτο τοῦ 3ου αἰ. π.Χ. (“since they have none of the distinctive characteristics of the time of Philadelphus”, ὁ ὁποῖος βασιλεύει ἀπὸ τὸ 283/2 μέχρι τὸ 246 π.Χ.). Ἀπὸ τὴ γλώσσα καὶ τὸ ὕφος τοῦ ἐπιγράμματος δύσκολα μπορεῖ νὰ ἐξαγάγει κανεὶς σχετικὰ συμπεράσματα ἀσφαλῆ, καθὼς τὸ *α'* ἡμῶν τῶν στίχων ἔχει χαθῆ καὶ δὲν ἔχουμε ἀνάλογα ἐπιγράμματα τῆς ἴδιας περιόδου ἐποχῆς ἀπὸ τοὺς Σόλους γιὰ σύγκριση. Ἀλλὰ τὸ *Σολίωμ* τοῦ β' στ. θυμίζει τὸ *ὕψηλόμ* τοῦ ἀνωτ. E12 (τοῦ Νικοκλῆ τῆς Πάφου, πρὸ τοῦ 306 π.Χ.) καὶ τὸ *ιατρῶμ Φαίταμ* τοῦ κατωτ. E18 (τῆς Πάφου καὶ πάλι, χρονολογούμενο στὴν ἀρχὴ τῆς βασιλείας τῶν Πτολεμαίων), πβ. καὶ ἀνωτ. E6.1 *φέπο(μ) μέγα*· *κι ἂν* ἡ ἐπιχειρούμενη ἐδῶ συμπλήρωση ἀνταποκρίνεται στὰ πράγματα, μπορεῖ νὰ μιλῶμε συμπερασματικὰ γιὰ τὰ τελευταῖα χρόνια τῆς βασιλείας στοὺς Σόλους (ἢ ἔστω γιὰ τὰ τελευταῖα χρόνια τῆς ζωῆς τοῦ τελευταίου βασιλιᾶ τῆς πόλης, τοῦ γιοῦ τοῦ Πασικράτη Εὐνοστου).

1-2. [Τόνδε ἀρετὴν ἀσχοῦ]ντα βίωι παίδων τε τ[υχόντα.] | [κλειτῶν: τὸ σωζόμενο]ντα βίωι σὲ συνδυασμὸ μὲ τὸ παίδων τε τ[(μετὰ τὴν ἐφθημιμερῆ τομῆ, μὲ τὸ τε νὰ συνδέει τὰ δύο μέρη τοῦ στ. κατὰ πᾶσαν πιθανότητα) καὶ οἱ μετρικὲς ἀνάγκες περιορίζουν σημαντικὰ τὰ δυνατὰ συμπληρώματα. Ἡ ἀναζήτησις μιᾶς αἰτ. ἐνικ. ἀρσ. γένους σὲ -ντα στὸ *α'* σκέλος (ποὺ νὰ μπορεῖ νὰ συνταχθῆ μὲ τὸ βίωι) καὶ μιᾶς ἀνάλογης αἰτ. ἀπὸ τ στὸ β' σκέλος (ποὺ νὰ μπορεῖ νὰ συνταχθῆ

μέ τὸ *παίδων* καὶ μαζί τὰ δυὸ νὰ συνδεθοῦν κατὰ παρόραση μέ τὸ *ἀ*
σκέλος ὀδηγοῦν, νομίζουμε, στήν ἄνωτ. συμπλήρωση. Παρόραση (similia) μπορεῖ νὰ ἀναζητήσῃ κανεὶς πολλὰ: Γιά τὸ **τόνδε ἢ τόνδ'**
 (μέ τὸ -ε μὴ ὑπολογιζόμενο μετρικά, ὅπως καὶ ἄλλου), πὺ φάινεται
 νὰ ἀπαιτεῖται ἐδῶ στήν ἐπιγραφή, βλ. *GVI* 48.1 (βλ. κατωτ.) κ. ἄ., πβ.
 ἄνωτ. E2.7 *τόνδε λαχόντα* (σὴν ἀρχὴ στίχου) καὶ κατωτ. E17.1 (γιά
τὸν σὴν ἀρχὴ στίχου μέ μετοχὴ -ντα βλ. ἄνωτ. E2.1 κέ.)· γιά τὸ
ἀρετὴν ἀσκοῦντα βίωι βλ. *LSJ*⁹ σ. λ. *ἀσκέω* Π.2 μέ παραπομπές:
 Εὐρ. ἀπόστ. 853 N. *τρεις εἰσιν ἀρεταὶ τὰς χρεῶν σ' ἀσκεῖν, τέκνον, |*
θεοὺς τε τιμᾶν τοὺς τε φύσαντας γονῆς | νόμους τε κοινούς Ἑλλά-
δος· καὶ ταῦτα δρῶν | κάλλιστον ἔξεις στέφανον ἐνκλείας αἰεὶ καὶ
Πλάτ. Πολ. 407a δεῖν, ὅταν τῷ ἤδη βίος ᾗ, ἀρετὴν ἀσκεῖν βλ. καὶ
 Ἄριστοτ. *Πολ. 1334a 40-1 διὸ δεῖ μὴ καθάπερ ἡ Λακεδαιμονίων*
πόλις τὴν ἀρετὴν ἀσκεῖν, κ. ἄ.· σὲ ἐπιγράμματα, *GVI* 492 (Ἄττ., μέσα
 4ου αἰ. π.Χ.) [*ἀσκήσαντα ὅσα χρῆ ... γῆς με ἐκάλυψ*]ε *τάφος καὶ*
 1105 (Σούν., β' ἡμ. 4ου αἰ. π.Χ.) *σωφροσύνην ἤσκον ἀρετὴν τε, ... |*
καὶ ζῶν ἠινοῦμην καὶ ἐπεὶ βίωτον τέλος ἔσχον, | ὅστε θανῶν ἔλιπον
λύπας... (κ. ἄ.), *CEG*² 542 (Πειρ., “ca. 350?”) *Πεισικράτεια ἦδ' ἐστὶ*
... ἦ ... τέκνοισι | τὴν ἀρετὴν ἀσκεῖν σωφροσύνην τε ἔλιπεν καὶ 543
 (Πειρ., “ca. 350?”) *πλεῖστομ μὲν καὶ ζῶσα [τ]ρόπων σῶν ἔσχες ἔπαι-*
νον... (5) *εὐσεβῆ ἀσκήσασα βίον καὶ σῶφρονα θνήσκω κ. τ. τ., Ἄνθ.*
Παλ. 104 (ΚΡΑΤΗΤΟΣ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ). 3 σὴν ἀρετὴν τιμῶσι, ὅσοι τὰ
δίκαι' ἀσκοῦσιν, κ. τ. τ. (μεταγεν. στὸν Δί. Κάσσ. τὴν ἀρετὴν ἀσκῶν,
τὴν ἀρετὴν ὄντως ἀσκεῖτε, ἀρετὴν ἀσκεῖ κ. ἄ.)· πβ. ὅμως *GVI* 48.1
τόνδ' ἀρετᾶ λάμψαντα (Ἀμοργός, 1ου αἰ. π.Χ.), σὴν ἀρχὴ τοῦ στ.,
 πὺ μετρικά καὶ νοηματικά ἀρμόζει ἐπίσης ἄριστα ἐδῶ (εἶναι ὅμως
 μεταγενέστερο, καὶ φάινεται μὴ προτιμητέο, καθὼς μάλιστα ἐπακο-
 λουθεῖ ἢ δοτ. *βίωι*). Γιά τὸ **παίδων τε τυχόντα** | [**κλειτῶν** βλ. *LSJ*⁹
 σ. λ. *τυγχάνω* Β. Π. 2 μέ γεν. (Πινδ. Ἰσθμ. 4.47 *προφρόνων Μοισᾶν*
τύχομεν, Εὐρ. Ἡρακλεῖδ. 351 *φημὶ δ' εἰς εὐπραξίαν | καὶ τοῦθ' ὑ-*
πάρχειν, θεῶν ἀμεινῶνων τυχεῖν καὶ Ἐλ. 1300 ἡμῶν τυγχάνων οἶων
σε χρῆ, Σοφ. Οἰδ. Τύρ. 1450 ἐμοῦ δὲ μήποτ' ἀξιωθῆτω τότε | πατρῶ-
ον ἄστν ζῶντος οἰκητοῦ τυχεῖν κ. ἄ.)· πβ. ὁ. π. σ. λ. *λαγχάνω* Π, μέ
 γεν. (Εὐρ. Ἰκέτ. 1085 *διπλοῦ βίον λαχόντες καὶ Τρ. 1192 πατρῶων οὐ*
λαχῶν, Σοφ. Οἰδ. Κολ. 789-90 ἔστιν δὲ παισὶ τοῖς ἐμοῖσι τῆς ἐμῆς |
χθονός λαχεῖν τοσοῦτον, ἐνθανεῖν μόνον, κ. τ. τ.)· πβ. ἐπίσης ὁ. π.
 σ. λ. *κυρέω* I. 2 (+ γεν.). b, “*attain to, obtain*” (Ἡρόδ. 1.31.3 *οἶων*
τέκνων ἐκύρησε, καὶ κ. γάμων, βασιλῆης ταφῆς, βίον λῶνονος, μοί-
ρας στυγεροῆς, κ. ἄ.).

2. Παισικράτεια: μέ συνίτηση (ἢ *Παισικράτη*, αἰτ. ὅμως πὺ φάινεται

νά δίνει πιό λίγα ἀπό τὰ ἐδῶ ἀπαιτούμενα γράμματα, ὅπως καὶ τὸ *Εὐνοστον* τὸ ὄνομα *Πασικράτης* στήν ὄνομι. ἀπαντᾷ σὲ ἐπιγρ. ἀπὸ τοὺς Γόλγους: *Σακελλαρίου Κυπρ.* Α' 192 ἀρ. 2 [= *ΑΚΕΠ* Δα' 40.5] *Πασικράτης ἀνέθιγεν Σεράπιδι Ἰσιδι Ἀνούβιδι* καὶ σὲ ἐπιγρ. ἀπὸ τῆ Σαλαμίνα: ὁ. π. 178 ἀρ. 11.2 *Πασικρά[της] Ἐμπύ[λου]*). Ἡ συμπλήρωση εἶναι ἀναμφίβολα τολμηρή. Διαβάζοντας ὁμως στὸ τέλος τοῦ στ. **βασιλέ[α]** (πβ. ἀνωτ. E13.4 *Νικοκλέα*), καθὼς ἢ δοτ. *βασιλε[τ]* (Περιστιάνης καὶ Mitford) δὲν φαίνεται νὰ δίνει νόημα πρόσφορο γιὰ ἐπιτύμβιο ἐπίγραμμα, ἀπομένει νὰ συμπληρωθῇ ἐδῶ σὲ αἰτ. τὸ ὄνομα τοῦ νεκροῦ βασιλιᾶ τῶν Σόλων, καθὼς τὰ συμφραζόμενα στοὺς ἐπόμ. στίχους φαίνονται νὰ μὴν ἐπιτρέπουν συμπλήρωση ἐκεῖ. Κατὰ τὴν περίοδο πού μᾶς ἐνδιαφέρει (βλ. καὶ ἀνωτ. εἰσαγωγικὴ σημ. στὸ ἐπίγρ.) κατὰ πᾶσαν πιθανότητα μόνο γιὰ τὸν *Πασικράτη* ἢ τὸν γιὸ καὶ διάδοχό του **Εὐνοστον** μπορεῖ νὰ γίνεται λόγος, ὀνόματα πού μετρικὰ ἀρμόζουν ἐδῶ –στὸ τέλος τοῦ α' ἡμεποῦς– ἀμφοτέρω (ὅπως καὶ τὸ *Στασικράτεα* ἢ *-τη*: *Στασικράτης* Β', μέσα 4ου αἰ. π.Χ., πού μᾶλλον ὁμως μᾶς ὀδηγεῖ μακριά). Ἐντονη αἴσθησή μας εἶναι πὼς τὸ μοναδικὸ σὲ ὕφος καὶ φρασεολογία ἐπίγραμμα μας συνόδευε ταφικὸ μνημεῖο λαμπρὸ πού ὄστησε γιὰ τὸν νεκρὸ Πασικράτη ὁ Εὐνοστος ὅσο ἦταν ἀκόμα βασιλιάς. Δὲν ὑπάρχουν ρητὲς πληροφορίες γιὰ τὴ χρονολογία θανάτου τοῦ Πασικράτη. Ὁ προτελευταῖος καὶ –μαζὶ μὲ τὸν Φιλόκυπρ– πιὸ ὀνομαστὸς βασιλιάς τῶν Σόλων ἐμφανίζεται στὸ πλευρὸ τοῦ Μεγ. Ἀλεξάνδρου στήν Τύρο καὶ νικᾷ ὡς *χορηγὸς* στοὺς *χορῶν κυκλίων καὶ τραγικῶν ἀγῶνας* πού ὀργάνωσε ἐκεῖ τὸ 331 π.Χ. ὁ Μακεδόνας βασιλιάς (βλ. *ΑΚυΓ*β' 138-39 μὲ σημ.), καὶ συμπαράτασεται κι αὐτὸς στὸ πλευρὸ τοῦ Πτολεμαίου μαζὶ μὲ τὸν Νικοκρέοντα τῆς Σαλαμίνας, τὸν Νικοκλῆ τῆς Πάφου καὶ τὸν Ἀνδροκλῆ τῆς Ἀμαθούνας (βλ. ἀνωτ. E9, E12-14 [καὶ E59], E15, μὲ σημ.). Ὁ γιὸς του *Νικοκλῆς* συνοδεύει τὸν Ἀλέξανδρο στήν ἐκστρατεία του στὸν Ἰνδὸ ὡς ἕνας ἀπὸ τοὺς ἐπικεφαλῆς τοῦ Κυπριακοῦ στόλου, καὶ ὁ ἀδελφός του (Engel *Kypros* I 357 κ. ἄ.) ἢ ἴσως γιὸς του ἐπίσης *Στασάνωρ* ὡς ἕνας ἀπὸ τοὺς διοικητὲς τῆς Ἀσίας μένει ἐκεῖ μετὰ τὸν θάνατο τοῦ Ἀλεξάνδρου (βλ. Westholm *TeS* 16 κέ., μὲ παραπομπὲς στὶς ἀρχαῖες πηγὲς καὶ βιβλιογραφία: *ΑΚΕΠ* Α' 70 κέ., Δβ' 6-6.1, Ε' 17 κέ., κ. ἄ.: Παυλίδη *INK*¹ 298 κέ.: κυρίως 308-9 καὶ 316-18, κ. ἄ.). Ἡ τελευταία μνεῖα τοῦ ὀνόματος τοῦ Πασικράτη ὀφείλεται στὸν Ἀρριανό (*Μετ'* Ἀλέξ. 24.230: *FGH* 156 F 10: *ΑΚΕΠ* Α' 80.1) καὶ ἀναφέρεται στήν ἐμπολιόρκηση τοῦ Μαρίου ἀπὸ τοὺς συμμάχους τοῦ Πτολεμαίου τὸ 315 π.Χ., ἐνῶ στὶς διηγήσεις τῶν γεγονότων πού ἐπακολουθοῦν μέχρι τὴν ἐδραίωση τῆς κυριαρχίας τοῦ Πτολεμαίου στὸ νησί τὸ 312 π.Χ. καὶ τὴ σταδιακὴ κατάργηση τῶν βασιλείων τῆς Κύπρου δὲν ἀπαντᾷ

ονομαστική μνεία του. Ὁ θάνατός του πρέπει νὰ ἦταν φυσιολογικός καὶ νὰ ἐπῆλθε περὶ τὸ 312 π.Χ., καθὼς ὁ γιὸς του *Εὐνόστος* ὀνομάζεται *βασιλεὺς τῶν Σόλων* ἀπὸ τὸν Ἀθῆν. 13.576e (*Εἰρήνην, ἣν ἔγημεν Εὐνόστος ὁ Σόλων τῶν ἐν Κύπρῳ βασιλεύς*) καὶ τὸν Εὐστάθ. στὸ Ψ 826 (*ἦσαν δὲ καὶ Κύπριοι Σόλοι, ὧν ἰστορεῖται βασιλεὺς Εὐνόστος, ὁμώνυμος Εὐνόστῳ, δαίμονι ἐπιμυλίῳ* [βλ. *ΑΚΕΠ Α' 82* κέ.]). Ἐὰν ὁ Εὐνόστος, λόγῳ τοῦ γάμου του μὲ τὴν Εἰρήνην τὴν κόρη τοῦ Πτολεμαίου ἀπὸ τὴν εὐνοούμενῃ του διάσημη ἑταῖρα Θαΐδα, διατήρησε τὴν ἀνεξαρτησία του γιὰ ἓνα διάστημα – καὶ πόσο – μετὰ τὴν κατάργησιν τῆς βασιλείας στὶς ἄλλες συμμαχικὲς πόλεις τῆς Κύπρου (βλ. Westholm ὁ. π., πβ. *RE* σ. λ. Eunostos 4, Hill *HC* 165 μὲ σημ. 2, Παυλίδη *INK*¹ 318), παραμένει πρόβλημα. Νομίζουμε, ὅμως, πὼς τὰ γεγονότα καὶ οἱ σχετικὲς μαρτυρίες δὲν ἐπιτρέπουν νὰ μιλοῦμε γιὰ βασιλεία τοῦ νησιοῦ ἤδη ἀπὸ τὸ 307 τοῦλάχιστο π.Χ. Ὁ ὀρισμὸς τοῦ Νικοκρέοντα ὡς *στρατηγοῦ* τῆς Κύπρου τὸ 312 π.Χ. εἶναι χαρακτηριστικός· καὶ ὁ θάνατος τοῦ Νικοκρέοντα καὶ τοῦ Νικοκλή τῆς Πάφου περὶ τὸ 310 π.Χ. δὲν ἄφησε περιθώρια γιὰ διαφορετικὲς ἐξελίξεις.

γῆς Σολίου βασιλέ[α]: μὲ συνίζησιν στὸ τέλος (-εα(-ῆα), μὲ τὸ ε καθαρὸ στὴν ἐπιγραφή, ὥστε νὰ ἀποκλείεται αἰτ. *βασιλῆ* (βλ. ἄνωτ. Ε9.4 μὲ σημ.). Γιὰ τὸ -μ τοῦ **Σολίου** βλ. ἄνωτ. εἰσαγωγικὴ σημ. στὸ ἐπίγραμμα, γιὰ τὸ *Σόλιος* βλ. ἀναλυτικὰ *ΑΚυΓ*^{1β'} 164-69 μὲ παραπομπὴ στὶς πηγὲς καὶ βιβλιογραφία. Ἀξίζει νὰ προστεθῇ ἐδῶ ὅτι ὁ Ἀρριανός, *Ἀνάβ. Ἀλεξ.* 2.22.2, μιλώντας γιὰ τὴν αἰφνιδιαστικὴ ἐπίθεσιν τῶν Τυρίων ἐναντίον τῶν Κυπριακῶν πλοίων τοῦ Ἀλεξάνδρου (τὸ 332 π.Χ.), ἀναφέρει ὅτι *τὴν τε Πνυταγόρου τοῦ βασιλέως πεντήρη εὐθύς ὑπὸ τῆ πρώτῃ ἐμβολῆ κατέδυσαν καὶ τὴν Ἀνδροκλέους τοῦ Ἀμαθουσίου καὶ τὴν Παισικράτους τοῦ Θ ο υ ρ ι έ ω ς* (sic)· οἱ πλείστοι ἐκδότες καὶ μελετητὲς θεωροῦν ὅτι τὸ *Θουριέως* τῆς χειρόγραφης παραδόσεως νοσεῖ καὶ διορθώνουν σὲ *Κουριέως* (κατὰ κανόνα) ἢ *Σολίου* (βλ. Χατζηωάννου *Διασπ. Α' 156-58* καὶ *ΑΚΕΠ Ε' 160*, πβ. Παυλίδη *INK*¹ 256, ἀλλὰ βλ. Hill *CGCC* cxvi, *ICS* σσ. 189 σημ. 1 καὶ 200 σημ. 1, κ. ἄ.)· πιστεύοντας ὅτι ὁ ἐδῶ μνημονευόμενος εἶναι ὄντως ὁ *Παισικράτης ὁ Σόλιος* (ποῦ ἀναφέρεται ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Ἀρριανὸ ἄλλοῦ, ὅπως εἶδαμε ἄνωτ., καὶ ἀπὸ ἄλλους στὸ πλευρὸ τῶν βασιλέων τῆς Σαλαμίνας, τῆς Πάφου, καὶ τῆς Ἀμαθούνας στὶς διηγήσεις τῶν σχετικῶν μὲ τὸν Ἀλέξανδρο καὶ τὸν Πτολεμαῖο), ἔχουμε τὴν ἔντονη ἐντύπωσιν πὼς ὁ Ἀρριανὸς ἔγραψε *Σολιέως* (πβ. Ἡροδ. 5.110 καὶ 113.2 ν. 1. *Σολιέων*, στὴ γνωστὴ διήγησιν τῆς Κυπριακῆς ἐπανάστασης κατὰ τῶν Περσῶν: βλ. *ΑΚυΓ*^{1β'} 165-67 μὲ σημ. 150), ποῦ οἱ ἀντιγραφεῖς διόρθωσαν σὲ *Θουριέως* (γιατὶ τὸ *Σολιέως*,

μέ τη σταδιακή καθιέρωση τοῦ κανόνα ὅτι *Σολεῖς* καλοῦνταν οἱ κάτοικοι τῶν Σόλων τῆς Κιλικίας καὶ *Σόλιοι* οἱ τῶν Σόλων τῆς Κύπρου, ἠχοῦσε σόλοικο).

Ἡ φράση *γῆς Σολίωμ βασιλε-* δὲν ἀπαντᾷ ἀλλοῦ. Βλ. ὅμως *ICS* 212 (τῶν Σόλων πιθανῶς, δίγραφη) [*Ὁ Σόλων βασιλ*]ε[ύς] *Στασικράτ*[ης ὁ βασιλ]έως [*Στασιόν τ*]ῆι *Ἀθηναῖ* ἀν[έ]θηκ[ε] *τύχη ἀγαθῆ* / *Ὁ Σόλω*[ν] *βασιλεὺς Στασικράτης ὁ βασιλῆος Στασίαν τᾶ* Ἀ[θά-να]ι *ἀνέθηκε* ἰ(ν) *τύχαι*, καὶ πβ. *CEG*² 796 (“saec. IV ex. ?”) [εἰ]κόνα *τήνδε ἀνέθηκε* *Σο*[-υ, -υ, -] | [*να*]ὸν *κοσμήσας Πυθίω*[ι] *εἰν* *τεμένει*] (ποῦ μνημονεύθηκε καὶ ἀνωτ. E15.1-2 σημ.). Ἀφιερώματα βασιλέως τῶν Σόλων σὲ ἐκτὸς Κύπρου ἱερὰ ἀνάλογα μὲ αὐτὰ ἄλλων συμμάχων βασιλέων, μολονότι φαίνεται νὰ ἀσκεῖται καὶ ἀπὸ τὸν βασιλικὸ οἶκο τῶν Σόλων ἢ ἴδια πολιτικὴ στενῶν σχέσεων μὲ τὸν λοιπὸ Ἑλληνικὸ κόσμο, δὲν μνημονεύονται στίς σωζόμενες πηγές· κι εἶναι ἔντονος ὁ πειρασμὸς νὰ συμπληρώσει κανεὶς στοὺς ἀνωτ. ἐπιγραμματα (χρονολογούμενο στὰ τέλη τοῦ 4ου αἰ. π.Χ.) στοὺς β' μέρος τοῦ στ. 1 *Σόλων βασιλεὺς Πασικράτης* (μὲ συγγνωστὴ τὴν προσωδιά τοῦ ὀνόματος) ἢ ἔστω *Εὔνοστος*, κατὰ τὴν ἀνωτ. δίγραφη ἐπιγραφή τῶν Σόλων (μὲ πολὺ εὐλογία καὶ πιθανὴ τὴν ἀφιέρωση Σόλιου βασιλέως στὸν Πύθιο Ἀπόλλωνα).

3. πε]ριώσιον: συμπλήρωση Mitford (μὲ προηγούμενο ζῶντα βρότων [sic] καὶ ἐπόμε. ἠδὲ θανόντ[α]). Ὡς ἐπίρρ. ἐμφανίζεται ἤδη στὸν Ὅμηρο, μὲ τὴν σημ. “*beyond measure*” (LSJ⁹), «... ὑπερμέτρως» (LSK, πβ. Ἡσύχ. σ. λ. *περιώσιον περιωσίως. περισσῶς. περισσόν. μέγα ἢ πολὺ καὶ Εὐστάθ.* στοὺς Δ 359 *τὸ δὲ περιώσιον ... καθ' ὁμοιότητα γίνεται τοῦ θαυμάσιον. ὡς γὰρ ἐκείνο Ἰωνικῶς ἐκ τοῦ θαυμάζω θαυμάσω κεκίνηται, οὕτω καὶ τοῦτο ἐκ τοῦ περιαύω περιαύσω, τὸ φωνῶ, ἵνα ἦ περιωύσιον, τὸ ἐξάκουστον τῆ ἐκφωνήσει, καὶ ἀπελευθεύσει τοῦ ν περιώσιον καὶ στοὺς π 203 τὸ δὲ περιώσιον ἦτοι μέγα, ὡς ἐκ τοῦ περιαύειν γίνεται, ἵνα δηλοῖ πως τὸ περιβόητον...)*· συχνὰ μὲ γεν., *περιώσιον ἄλλων* (“*far beyond the rest*” LSJ⁹ = «πολὺ μᾶλλον τῶν ἄλλων» LSK) στὸν Ὅμηρ. ὕμν. Π (*Εἰς Δημ.*). 362 κ. ἄ. (βλ. Richardson σ. λ.), *πάντων περιώσιον* Ὀρφ. *Λιθ.* 513, κ. τ. τ. Ὡς ἐπίθ. *περιώσιος* στὸν Σόλ. ἀπόσπ. 24.7 West, στὸν Ἀπολλών. Ρόδ. Ἀργ. 1.1307 καὶ 4.1430 *θάμβος περιώσιον* κ. τ. τ. (1.466-7 *περιώσιον ἄλλων* | *κῦδος... ἀείρομαι, κ. ἄ.*), σὲ ἐπίρρ. Ἀνθ. Παλ. 8.132.5 *δοτήρ περιώσιος*, 9.197.1 *Καὶ τότε σῆς ζαθέης κεφαλῆς περιώσιον ἔργον*, 9.688.4 *Λερναίων ἀδύτων περιώσιος ὄργιοφάντης*, κ. τ. τ. Πβ. *περιούσιος*, κατὰ τὸν Ἡσύχ. σ. λ. *περιούσιος· πλούσιος, πολὺς*, μὲ τὸ γνωστὸ ἀπὸ τὴν Κ. Δ. (*Ἐπιστ. πρὸς Τιμ. β' 14*) καὶ σημερινὸ *λαὸς περιούσιος*.

Στὴν Κύπρο, ὅπως ἔχουμε σημειώσει καὶ ἄνωτ. (ΑΚυΓ1β' σσ. 169-70 σμμ. 155, μὲ παραπομπὲς καὶ βιβλιογραφία), τὸ *ω* ἀπαντᾷ σὲ ἐπιγραφὲς ἀντὶ τοῦ *ον*: ὁμως ἐδῶ μᾶλλον πρόκειται γιὰ τὸν Ὅμηρ. τύπο *περιώσιον*, ὡς ἐπιθ. ἐδῶ, μὲ τὸ πιθανὸ συμπλήρωμα (βλ. ἄνωτ. κριτ. ὑπόμν.) **μέγα** νὰ ἐπιτείνει ἐπιρρηματικὰ τὴ σημασία του: κατὰ πολὺ ὑπέριστερον **ζῶντα... θνητῶν... ἠδὲ θανόντ[α]**, μὲ τὸ τελευταῖο ἐν μέρει νὰ ἀναφέρεται στὰ προηγούμενα καὶ ἐν μέρει νὰ ὀδηγεῖ στὰ ἐπόμενα. Τὸ προτιμητέο ἀπὸ ἄλλες ἀπόψεις *πάντων ζῶντα βροσῶν περιώσιον* (*περιώσιον* μὲ γεν., βλ. ἄνωτ. παράλληλα χωρία), φαίνεται νὰ ἀποκλείεται ἀπὸ τὰ ἐπιγραφικὰ δεδομένα, ὡς ἔχον περισσότερα τοῦ δέοντος γραμμὰτα.

4. [χθὼν κεύθει ἦδε, ξεῖνε]: πβ. κατωτ. Ε20.1 *Ἦδε σε, [Ν]ικόγενες, κεύθει χθὼν τῆλε Καλύμν[ας]*. Τὸ τοῦ Mitford [*ἐνθάδε (: ἐνθάδε SEG) γῆ κατέχει, ξεῖνε,*], ἱκανοποιητικὸ ἀπὸ κάθε ἄλλη ἄποψη, φαίνεται νὰ δίνει γραμμὰτα περισσότερα ἀπὸ τὰ ἀπαιτούμενα.

τάφοι γεραροῖ: ἄπαξ λεγόμενο· στὸν Ὅμηρο καὶ σ' ἄλλους ποιητὲς, ἀργότερα σὲ πεζογράφους καὶ σὲ ἐπιγρ. ἐπίσης, τὸ ἐπιθ. **γεραρός** συχνά, μὲ τὴ σμμ. τοῦ μεγαλοπρεποῦς καὶ σεβάσιμου, ἀργότερα καὶ τοῦ *γεραιοῦ* ἀπλῶς (*γεραρῆ τράπεζα*: τράπεζα τιμῆς, *γεραροὶ τοκῆς*, ἀλλὰ καὶ *γεραροὶ = ἱερεῖς* καὶ *γεραραὶ* κατὰ τὸν Ἡσυχ. *αἱ ἱέρειαι κοινῶς*, βλ. LSJ⁹ καὶ LSK σ. λ., πβ. καὶ Chantraine σ. λ. *γέρας*: καὶ θέμα **γέραρ* ἀπὸ τὸ ὁποῖο *γεραρός*). Οἱ σημασίαι τοῦ *γέρας* (προσοφρὰ τιμῆς), *γεραρός*: πολυσέβαστος, καὶ *γεραῖος*, φαίνεται νὰ ἀρμόζουν ἄριστα στὴν ἐδῶ περίπτωσι γιὰ τὸν Παισικράτη καὶ νὰ αἰτιολογοῦν τὴν πρωτοτυπία τοῦ ποιητῆ.

Ε17

Ἐπίγραμμα ἀναθηματικὸ ἀποτελούμενο ἀπὸ ἓναν δακτυλικὸν ἑξάμετρο καὶ ἑπτὰ πεντάμετρους στ., χαραγμένο σὲ κτρινωπὸν ἀσβεστόλιθο ("Block of a yellowish limestone, earth-stained, undamaged save for the loss of the upper edge of the inscribed face; 0,54 w., 0,3 h. and 0,66 th." κατὰ τὸν Mitford), ποὺ βρέθηκε στὴν Κερύνεια καὶ δωρήθηκε στὸ Κυπριακὸ Μουσεῖο (I.G. 195: προηγουμένως Ins. 101, RR. 1201, 1940 / V-27/1). Ἀπὸ τὸν χαρακτήρα τῶν γραμμάτων καὶ ἄλλα παραμφορῆ στοιχεῖα ὁ Mitford χρονολογεῖ τὸ ἐπίγραμμα στὶς ἀρχὲς τοῦ 3ου αἰ. π.Χ., ἂν ὄχι ὄντως στὰ τέλη τοῦ 4ου. Τὸ ἔφερε ἢ τύχη ὥστε νὰ λείπει κυρίως ἢ ἀρχὴ τοῦ στ. 1 μὲ τὸ ὄνομα τοῦ

ἀφιερωτῆ, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, πού με ὀδηγίεις τοῦ Ἐπόλλωνα στήνει *βωμόν* στοὺς θεοὺς. Ἐπὶ τῆ μορφῆ τοῦ λίθου ὁ Mitford συμπεραίνει ὅτι πρόκειται γιὰ τὴ βάση τοῦ ἀναθήματος, πιθανῶς ἑνὸς μικροῦ ἀγάλματος. Ὁ ἴδιος ἀνατρέχει σὲ ἀνέκδοτη (τότε) ἐπιγραφή τῆς Πάφου, ὅπου ἐμφαίνεται ὅτι ὁ Ἐπόλλων τῆς Κερύνειας ἔχαιρε κατὰ τὴν ἐποχὴ τοῦ Τιβέριου εὐρείας ἐκτίμησης, καὶ συμπεραίνει ὅτι τὸ ἐπιγράμμα ἔχει σχέση με κάποια προσφυγὴ στὸν τοπικὸ Ἐπόλλωνα, τὸν ὁποῖο ὁ ἀφιερωτὴς συμβουλευέται γιὰ κάποια ἀποστολή, ἐμπορικὴ ἢ ἄλλη. Τὴν ἀποψη αὐτῆ τοῦ Mitford ἀντικρούει ὁ Χατζηγιάννου, ὁρθῶς τουλάχιστο ὡς πρὸς τὴν ἐρμηνεία τοῦ [στέλ]οις = “send”. Ἐάν ὅμως πρόκειται ὄντως γιὰ *φάτιν* (στ. 2) *χρησιμοῦ* ἢ *ἐνυπνίου* δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ συμπεράνει κανεὶς ἀπὸ τὰ ὑπάρχοντα στοιχεῖα (βλ. κατωτ. σημ. σ. λ.). Ἐκεῖνο πού ἔχει ιδιαίτερη σημασία εἶναι νὰ προσέξει κανεὶς τὴ διαλογικὴ μορφὴ τοῦ ἐπιγράμματος (βλ. *EKvE* 4.2 α'), με τὸν διάλογο ἀφιερωτῆ – Ἐπόλλωνα νὰ θυμίζει τὸν διάλογο Αἰνεία – Ἀφροδίτης (ἀνωτ. 5Y1.185-290 με σημ.) ἀπὸ κάποια ἀποψη, καὶ τὴν ἐμφαινόμενη σχετικὴ οἰκειότητα θεοῦ καὶ ἀνθρώπου.

1. [Τόνδ']: Καθὼς εἶναι βέβαιο ὅτι ὁ στ. εἶναι σὲ δακτυλικὸ ἑξάμετρο (γιατὶ προφανῶς τὸ Ἀ[πόλλω]ν ε[ἰ]ρηκεν δὲν μπορεῖ νὰ συναπαρτίσει β' ἡμιπέδες πεντάμετρον στ.), ἀπαιτεῖται μετὰ τὸ πιθανὸ *τόνδ'* ἢ *τόνδε* τρισύλλαβο ἢ δισύλλαβο ὄνομα με συνολικὴ προσωδία [- υ, -] πρὶν ἀπὸ τὸ *ἀνέθηκα* (υ, - υ κ. λ.). Δυστυχῶς τὰ ὀνόματα πού μποροῦν νὰ ἀρμόσουν ἐδῶ εἶναι πάμπολλα, καθὼς εἶναι ἀβέβαιος καὶ ὁ ἀκριβὴς ἀριθμὸς τῶν γραμμάτων πού λείπουν (*τόνδ'* Ἀγίας, Ἄνδρων, Ἐπικλῆς, Ἐράτων, κ. τ. τ., *τόνδε* Δίων, Ἐρως, κ. ἄ.), καὶ ἢ σχετικὰ ἔστω ἀσφαλῆς συμπλήρωση φαίνεται ἀδύνατη. Γιὰ τὸ **τόνδ(ε)...** **τόν...** πβ. ἀνωτ. E2 (1 *Τόν*, 3 *τόν*, 5 *τόν* / 7 *τόνδε*, στήν ἀρχὴ στ. ὅλα), πβ. ἐπίσης E4.1 *τόδε σᾶμα τὸ Κ. τῶ Σ.*, E18.1 κ. ἄ. Γιὰ τὸ *Τόνδ(ε)* στήν ἀρχὴ ἐπιγράμματος βλ. *EGr* σελ. 555 (Ind. I. Exordia): 751.1 [*Τόνδε Πύρης*] *ἀνέθηκε* κ. ἄ., καὶ *CEG*² σελ. 311 (Ind. I. Initia titulorum) ἃς σημειωθῆ ἢ συνεχῆς ἐπανάληψη τῆς ἀντωνυμίας *ὄδε / ἦδε / τόδε* ἐδῶ (βλ. καὶ κατωτ.). Γιὰ τὴν ἐτυμ. τοῦ Ἐπόλλων βλ. ἀναλυτικὰ Α. Δ. Παπανικολάου, Ἐπόλλων: *Συμβολὴ εἰς τὴν ἐτυμολογίαν τοῦ ὀνόματος* (Ἀθῆναι 1978), καὶ “Ein Versuch zur Etymologie des Namens Ἐπόλλων”, *Glotta* 64 (1986) 184-92· βλ. ἐπίσης Frisk καὶ Chantraine σ. λ. Γιὰ τὸν Κυπριακὸ τύπο Ἀπειῶν (Παπανικολάου, Ἐπόλλων 3 με σημ. 3 καὶ 14 με σημ. 72, κ. ἄ.) βλ. καὶ *ΑΚΕΠ* Δα' 17.25 καὶ Δβ' σελ. 33 § 9 (σσ. 33-34 γιὰ τὴ λατρεία τοῦ Ἐπόλλωνα στήν Κύπρο, βλ. καὶ κατωτ. E52.5 σημ. σ. λ. *Φοῖβος*).

2. [φήνας] ἀελίοιο τῶνδε θεοῖο φάτιν: Τὸ φαίνω ((φά ν - θέμα και ἐπίθημα -*γε-/γο-, με παράγωγα ἀπλὰ και σύνθετα πολλά, ὅπως φαινίς και φαινόλης, ἀ-φανής και ἐμ-φανής κ.λπ., φανερός κ.λπ. και Φάνης, ἀπόφ αν -σις [δήλωση, ἀπόφαση] και ἀπό θέμα φα -) φάσις, ἔμ-φασις, πρό-φασις και ἀπόφ αν -σις [παράλληλα πρὸς τὸ ἀπόφανσις, ἐνῶ ἀπόφ ημι] ἀπόφασις = ἄρνηση, ἀντίθ. πρὸς τὸ κατάφασις] κ.ἄ.) σημαίνει φανερώνω, φέρνω στὸ φῶς, κ.τ.τ. Ἡ ἀρχαῖκη Ἰνδοευρ. ρίζα *bha- ἢ *bhea σήμαινε ταυτόχρονα τὸ λάμπειν, φέγγειν, φαίνεσθαι (φαίνειν, και με ἐπεκτεταμένο θέμα φάφος) φάος, φῶς, Κυπρ. ὄνομα Φαύ-δαμος κ.λπ.) και τὸ λέγειν: φη-μί/φᾶ-μέν κ.λπ., φήμη και φάμα Δωρ. (Λατ. fama, Ἀγγλ. fame κ.λπ.), φα-τός και ἄ-φατος, φά-σις = λόγος, πρόταση, κατάφαση κ.λπ. (με μετάπτ. φωνή), και ὁ ἐπικὸς ἀρχαῖσμος φάτις = λόγος, φήμη, προφητικὴ φωνή, χρησιμὸς, πβ. θέσ-φατον (βλ. LSJ⁹, Hofmann – Παπαν., Frisk και Chantraine σ.λλ.). Τὴν θεοῖο φάτιν μοροοῦμε νὰ τὴν ἀποδώσουμε ὡς «ρήση θεοῦ, θεϊκὴ ρήση» και νὰ τὴν ἐρμηνεύσουμε εἴτε ὡς χρησιμὸν (ὅπως ἡ κανονικὴ χρήση τῆς λέξεως) εἴτε ὡς ἐνυπνίων φάτιν, ὅπως στὸν Αἰσχ. Πέρσ. 226-7 εὐνοὺς γ' ὁ πρῶτος τῶνδ' ἐνυπνίων κριτῆς | ... τήνδ' ἐκύρωσας φάτιν και 521-2 τῆιδ' ἐκύρωσεν φάτις ὑμῶν (γιὰ τὸν ἐρμηνευτὴ ὄνειρων, στὴ β' περιπτ. φάτις = ἡ ἐρμηνεία ὄνειρων): ὁ Χατζηιωάννου, παραπέμποντας κυρίως στὸ Αἰσχ. Πέρσ. 227 (βλ. LSJ⁹ και LSK σ.λ. φάτις I. 1) ἀποκλείει ἐδῶ τὴν ἀ' –και κανονικὴ– σημασία τῆς λέξης (βλ. και Εὐρ. Ἰκέτ. 834 Φοῖβον φάτιν, Ὁρέστ. 329 τρίποδος ἄπο φάτιν, ἂν ὁ Φοῖβος ἔλακε, Φοῖν. 23 τοῦ θεοῦ [sc. Φοῖβου] τὴν φάτιν, κ.ἄ. πολλά) στηριζόμενος κυρίως στὸ [φήνας] ἀελίοιο, γιὰ τὸ ὁποῖο σημειώνει ὅτι «Οἱ ἀρχαῖοι συνήθιζαν νὰ φανερώνουν στὸν ἥλιο τὰ ὄνειρά τους» (μὰ ἐρμηνεία ὀρθὴ ἀλλὰ στενὴ), ἴσως και στὴν ἐρμηνεία τοῦ τῶνδε: “ἐννοεῖται «τῶν ἐνυπνίων» ὅπως και στὸν Αἰσχύλων”, μὰ ἐρμηνεία ἐπίσης ὀρθὴ ἀλλὰ στενὴ, καθὼς τὸ τῶνδε, ὡς γεν. ἀντικειμενικὴ στὸ φάτιν (βλ. ψ 362-3 φάτις εἶσιν ἄμ' ἠελίῳ ἀνιόντι | ἀνδρῶν μνηστῆρων = περὶ ἀ. μνηστῆρων), ἀναφέρεται στὰ ἐπακολουθοῦντα σὲ εὐθὺ λόγος (κακῶς, ὄντως, ὁ Mifford διορθώνει τὸ ΤΩΝΔΕ τῆς ἐπιγραφῆς σὲ τ(ῆ)νδε, δηλ. φάτιν, ἀφοῦ τὸ ἴδιο νόημα ἀκριβῶς ἀποδίδεται και με τὸ τῶνδε). Σὲ τελευταία ἐπομένως ἀνά-λυση, ἐδῶ μοροοῦμε νὰ μιλάμε (ἀ') ἀπλῶς γιὰ ἐνύπνιο, (β') γιὰ προσφυγὴ μετὰ ἀπὸ ἐνύπνιο και ἐρμηνεία του ἀπὸ τὸν ἱερέα τοῦ Ἀπόλλωνα, και (γ') γιὰ ἐξ ἀρχῆς προσφυγὴ στὸν θεὸ και χρησιμο-δότηση. Κλίνουμε πρὸς τὴ γ' ἀποψη, σύμφωνα με τὰ ἀνωτ. και ἀντιπαραβάλλοντας πρὸς τὸ ἀνωτ. E11.1 κέ. Ὑπνωθεῖς Φίλιος Κύ-πριος γένος ἐξαλαμῖνος | ... εἶδεν ὄναρ κ.λπ., ὅπου ἡ φρασεολογία ὄνειρον εἶναι ρητῆ.

3. [Στέλ]λοις ... βομὸν ἰδρυσάμενος: ὀρθῶς (ὡς πρὸς τὸ σκέλος τοῦτο), νομίζουμε, ὁ Χατζηγιωάννου ἀποκρούει τὴν ἐρμηνεία τοῦ Mitford ὅτι ὁ θεὸς συμβουλεύει τὸν ἄγνωστο πιστὸ νὰ στείλει κ.λπ. (“The priest indeed bids him send”). Τὸ **στέλλω** (ἔδῳ σὲ προ-τρειπτική εὐκτική) δὲν σημαίνει μόνο ὅ,τι καὶ σήμερα στὰ NE (βλ. κατωτ. E27.6 σημ. σ.λ. *στείλαις*), ἀλλὰ καὶ ἐτοιμάζω, ἐξοπλίζω (βλ. LSJ⁹ σ.λ., I.), καὶ *στολίζω* (*στέλ-*) *στόλ-*, *στόλος*, *στολή*, *στόλισμα*, *στολισμός* κ.λπ., βλ. LSJ⁹ σ.λ. *στολίζω* κ.ἀ.). Ἡ *θεοῖο φάτις* δὲν εἰσηγείται ἀπλῶς τὴν ἰδρυση *βωμοῦ* ἀλλὰ καὶ τὸν ἐξοπλισμὸ / στολισμὸ του, μὲ ἀγάλματα π.χ. (ἀγαλιά του φαίνεται νὰ στήνει ὁ ἐδῶ ἀφιερωτὴς ἐπὶ τοῦ βωμοῦ)· πβ. *Ἀνθ. Παλ.* 2.1 κέ. *Δηϊφόβος* (δηλ. *Δηϊφόβου ἀγαλία*) μὲν *πρῶτος ἐγγλύπτω ἐπὶ βωμῶ | ἴστατο* κ.λπ., 9.602.6 *βωμονὸς ἔστεφον*, 9.786.1 *τόνδε καθιδρυσάντο θεῶ περικαλλέα βωμόν* κ.τ.τ., καὶ 6.50.4 *ιδρυσάντο Διὸς βωμόν Ἐλευθερίου*, 7.551.7-8 *σήματι δ’ ὑμέων | ὄφελεν ἰδρῦσθαι βωμὸς Ὀμοφροσύνης*, 9.146.1 *Ἐλπίδα καὶ Νέμεσιν Εὐνους παρὰ βωμόν ἔτευξα*, κ.ἀ. πολλά.

4. Οἱ Mitford καὶ Χατζηγιωάννου στίζουν μὲ κόμμα μετὰ τὸ **μεγάλην**, θεωρώντας το ὡς ἄντικ. τοῦ [πεί]θεις καὶ ὡς ἀναφερόμενο (μὲ ἀμφιβολίες: «πιθανὸ νὰ...» Χατζηγιωάννου) σὲ μιὰ μεγάλη θεά, πιθανῶς στὴν Ἀφροδίτη, τὴ θεὰ τῆς Κύπρου. Πιὸ πιθανὴ ὅμως φαίνεται ἢ σύνταξη *πείθεις* (ἐνν. *με*, δηλ. *τὸν ὀμιλοῦντα Ἀπόλλωνα*) *μεγάλην τήνδε χάριν θέμενος*, ὅπως φαίνεται καὶ ἀπὸ τὸ *σοι* τοῦ στ. 5. Ἡ φράση **χάριν θέμενος** ἐμφανίζεται συχνὰ καὶ στὸν ποιητικὸ καὶ στὸν πεζὸ λόγῳ· βλ. π.χ. *Ἀνθ. Παλ.* 6.346.2 *ἀντ’ ἐρατῶν δῶρων τῶνδε χάριν θέμενος*, *ErAP* 1.33 *τῶνδε χάριν θεμένη* κ.ἀ., πβ. *Εὐρ. Ἥλ.* 61 *χάριτα τιθεμένη πόσει*, κ.τ.τ.· γιὰ τὸ **χάρις** βλ. κατωτ. E25.1 σημ. (*χάριτα[ς]... ἀπέδωκεν*) / E32.4 σημ. σ.λ. *Φειδιακὴν χάριτα*, καὶ ἄνωτ. E9.5 σημ. σ.λ. *χάριν... τίοντες* γιὰ περαιτέρω παραπομπές).

5. Ἡ σύνταξη καὶ τὸ νόημα: *Ἀνθ’ ὧν* (= σὲ ἀνταπόκριση) *ἐγὼ ἔθηκά σοι τόδ(ε) δῶρον*, φράσας (κ.λπ.). Ἡ φράση **δῶρον ἔθηκα** κ.τ.τ. ἀπαντᾷ συχνότατα σὲ ἐπιγράμματα κ.ἀ. Πβ. κυρίως *ErAP* 1.269.10-11 *δῶρον ἐγὼ τὸν βωμόν ἔθηκα | τίς γὰρ δῶρον ἀνακτι θεῶ ἀντάξιον εὐροι* καὶ 1.295.2-3 *δῶρον... | χαλκεῖην τήνδ’ εἰκόνα θήκαμεν ἀνδρός*, *Ἀνθ. Παλ.* 6.289.7-8 *δῶρον Ἀθαναίᾳ Πανίτιδι τῶδ’ ἐνὶ ναῶ | θῆκαν* καὶ 6.139.1 *Πραξαγόρας τάδε δῶρα θεοῖς ἀνέθηκε*, κ.ἀ.

7. εὐχαρίτος: ἔτσι διαβάζει καὶ γράφει ὁ Mitford, ἐνῶ ὁ Χατζηγιωάν-

νου γράφει *εὐχαρίστως*. Ἡ ἐπιγραφή εἶναι δυσανάγνωστη στοὺς σημεῖο ἀυτό· μὰ τὸ μέτρο ἀπαιτεῖ συλλ. -ρι- (προσωδία – Ω, – στο τέλος τοῦ β' ἡμιπεῦς τοῦ πεντάμετρου στίχου), ἐπομένως γραφὴ *εὐχαρίτως* (ἢ *εὐχαρί(σ)τως* γιὰ ὅποιον διαβάζει σ στὴν ἐπιγραφή, μολονότι μπορεῖ νὰ γίνεῖ δεκτὴ καὶ ἡ ὑπαρξὴ μακροῦς ἀντι βραχείας συλλαβῆς ἐδῶ, ὅπως ἀνωτ. E8.2-3 κ. ἄ.). Ἔς σημειωθῆ ὅτι τὸ *εὐχάριτος* ἀπαντᾷ συχνὰ σὲ πεζογράφους (Ξεν. Συμπ. 3. 9 Marchant *ἐπ' εὐχαρίτω γε πράγματι* [διάφ. γρ. *εὐχαρίστω*], κ. ἄ., κυρίως σὲ μεταγενέστερους συγγραφεῖς: Ἀππιανός, Αἰλιανός, Πλωτίνος, Ὠριγένης κ. ἄ.), σὲ διάφ. πτώσεις καὶ βαθμούς (*εὐχαριτώτερος, εὐχαριτώτατος*), κὶ ὅτι σὲ πολλὰς περιπτώσεις (βλ. LSJ⁹ / LSK σ. λ. *εὐχάριτος*) ἀποτελεῖ διάφ. γραφὴ τοῦ *εὐχάριστος* (μὲ τὸ τελευταῖο νὰ προτιμᾶται κατὰ κανόνα, στὶς παλαιότερες κυρίως ἐκδόσεις, κατὰ τρόπον ποὺ ἐνισχύει τὴν παρατήρησίν μας στοὺς E13.2 σ. λ. Ἀρχαῖος).

8. τῆς ἰδίας γνώμης εἰκόνα τήνδ' ἀπέθου: πβ. ἀνωτ. E15.1-2 (βλ. καὶ σημ. στοὺς στ. 1-2 σ. λ. *εἰκόνα ... ἀνέθηκε*). Ἡ χρῆσι τοῦ **ἀπέθου** (ἀόρ. β' τοῦ *ἀποτίθεμαι*) ἀποτελεῖ εὐστοχι ποιητικὴ ἐπιλογή στοὺς τέλος τοῦ ἐπιγρ. μετὰ τὰ κοινότοπα *ἀνέθηκα* (στ. 1), *θέμενος* (στ. 4), *ἔθηκα* (στ. 5). Τὸ **εἰκόνα** στὸν ἐδῶ στ. μὲ διπλὴ χρῆσι: *ἀπέθου εἰκόνα τήνδ'* (ἀντικ., δηλ. τὸ *ἄγαλμα* σου) *εἰκόνα τῆς ἰδίας γνώμης* (= ὡς εἰκόνα τῆς ψυχῆς). Τὸ **τήνδ'** ἐπομένως στὴ μετάφρασι ἢ θὰ μείνι σὲ θηλ. γένος ἢ θὰ συνδεθῆ μὲ τὸ *τόνδ(ε)* τοῦ α' στ. (ἀρσ., μὲ ἀναφορὰ ὅμως στοὺς *ἄγαλμα* τοῦ ἀφιερωτῆ) ἢ μὲ τὸ *τόδ(ε)* τῶν στ. 5 καὶ 7 (*ἄγαλμα* → δῶρον). Προτιμήσαμε τὴ μετάφρασι «αὐτὸ ἐδῶ».

E18

Ἐπίγραμμα ἐπιτύμβιο ἀποτελούμενο ἀπὸ δύο ἄψογα ἐλεγειακὰ δίστιχα *στοιχηδόν* χαραγμένα σὲ ἀλφαβητικὴ γραφὴ πάνω σὲ γαλαζωπὸ μάρμαρο μὲ ὅπως στοὺς ἄνω μέρος (Oberhammer 334), ὥστε νὰ μπορεῖ νὰ ὑποθεθῆ ὅτι ἀνήκε στὴ βάση ἀγάλματος, «ποὺ ἀσφαλῶς θὰ παρίστανε τὸν Φαῖδαμ» (Χατζηιωάννου Δβ' 86). Ἡ *στοιχηδόν* καὶ ἰδιαίτερα ἐπιμελημένη χάραξι τοῦ ἐπιγράμματος χρησιμοποιεῖται ἀπὸ τὸν Wilamowitz ὡς στοιχεῖο χρονολόγησι στὸν 4ον αἰ. π.Χ.: στὰ τέλη τοῦ 4ου αἰ. ἢ τὶς ἀρχές τοῦ 3ου χρονολογοῦν οἱ Mitford (1961), Kaibel καὶ Χατζηιωάννου, στὶς ἀρχές τοῦ 3ου αἰ. ὁ Peek (βλ. καὶ SEG 30 [1980] ἀρ. 1636)· τὸ περιεχόμενον καὶ τὸ ὕφος, σὲ σύγκρισι μὲ ἀνάλογα ἐπιγράμματα τῆς περιοχῆς Πάφου καὶ τῆς Κύπρου γενικά, δὲν δύνουν στοιχεῖα ἀσφαλῆ γιὰ ἀκριβέστερη χρονολόγησι.

Ἡ τύχη τό ἴφφερε νά μὴν εἶναι ἀσφαλῆς ἐπίσης ἢ ἀνάγνωση τοῦ ὀνόματος καὶ τῆς πατρίδας τοῦ νεκροῦ γιατροῦ (βλ. ἄνωτ. κριτ. ὑπόμν. καὶ ἐπόμενα σχόλια)· μποροῦμε ὅμως μὲ πλήρη βεβαιότητα νά μιλάμε γιὰ ἕναν πανελλήνια ὀνομαστοῦ γιατροῦ ποῦ ἄσκησε τὸ λειτούργημά του καὶ στὴν Πάφο, ὅπου ὁ τάφος του: γιὰ τὸν ΦΑΙΔΑ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, τὸν γιό τοῦ Δαμασσαγόρα, ἀπὸ τὴν Τένεδο πιθανῶς, σίγουρα ἀπὸ ὀνομαστοὺς προγόνους, ἐκγόνους Ἄτρειδαν Ἑλλάδος ἀγεμόνων (βλ. καὶ κατωτ., AKvΓ⁴ *40 T1-*F2).

1. Ἦν χρόνος ἡνίκα...: ἡ ἴδια ἀρχὴ καὶ στὸ ἐπίγρ. ΜΑΓΝΟΥ ΙΑΤΡΟΥ γιὰ τὸν Γαληνό (Ἀνθ. Πλαν. [16.]270, τοῦ 4ου μ.Χ. αἰ.) Ἦν χρόνος ἡνίκα γαῖα βροτοὺς διὰ σείο, Γαληνέ, | δέχντο μὲν θνητοὺς, ἔτρεφε δ' ἀθανάτους κ. λπ.) (βλ. Wilhelm), πβ. Θεόκρ. 7.1 Ἦς χρόνος ἀνίκα' ἐγών... (βλ. Kaibel)· πβ. ἄνωτ. 3F1.17 (v. 1) Ἦν ὅτε μυρία φῦλα κατὰ χθόνα... (μὲ σημ. στὸ χωρίο).

Ἑλλάς ἐκλείζειν: Ἑ. ἐκλείζειν (μὲ συνίζηση) Σακελλαρίου, οἱ λοιποὶ ἐκλείζειν, πιθανῶς ὀρθῶς. Τὸ ρ. κλείζω καὶ κλείζω (Πίνδ. Ὀλ. 1.110 κλείξεν, κ. ἄ.) καὶ κυρίως σύνθ. εὐκλείζω εἶναι μᾶλλον Δωρ., μὲ Ἴων. καὶ ἐπικὸ τύπο κληῖζω (ἀπὸ ὅπου Ἄττ. κλήζω), μὲ τὴ σημασία τοῦ ἐγκωμιάζω, δοξάζω (μὲ τραγούδι ἢ λόγια, ἔπος, πβ. I 189 ἄειδε δ' ἄρα κλέα ἀνδρῶν)· βλ. ἄνωτ. E1.9 v. II. ἐκλεισεν – ἐκλείσειν / εὐκλείσοι – εὐκλείσοι μὲ σημ. (καὶ κατωτ. E30.2 [εὐκλείσῃ], πβ. E14.4 κλειζόμενος καὶ E45.3 κλη)ζόμενος, πβ. ἐπίσης E13.1 [πολυκλείτων] καὶ E53.5 ἀγακλ[εϊτός], E30.1 περίκλυτος, E44.8 ἐλπίμενος κλυτός καὶ E42.2 κλέος ἀθάνατον, μὲ σημ.), LSJ⁹ σ. λ. κλήζω καὶ Chantraine σ. λ. κλέος καὶ A. Debrunner, “Homericā” [χεφ. IV. κληῖζω κληῖω κλήω κλείω], MH 3 [1946] 45 κέ. Τὸ Ἑλλάς ἀντὶ τοῦ Κύπρος ἢ δείχνει γιατροῦ πολυταξιδεμένο καὶ εὐρύτητα καταξιωμένο ὄχι μόνο στὴν Κύπρο (πβ. ἄνωτ. E10.1 σημ.) ἢ ὑποδηλώνει μὴ Κυπριακὴ καταγωγὴ. (Πβ. τὴν περίπτωσιν τοῦ Εὐκλου: βλ. AKvΓ^{1β} 79 κέ. καὶ 2F1 μὲ σημ., κυρίως στοὺς στ. 4-5.)

1-2. τόνδε σοφώτατον... ἱατροῶμ: πβ. ἄνωτ. E10.1 Ἰατροὺς ... ὁ κράτιστος ἀπάντων μὲ σημ. (ὅπου παράλληλα χωρία, πβ. κυρίως GI 2040.4 ἔξοχε ἡτορήης, ἔξοχε καὶ σοφής], κ. λπ.). Γιὰ τὸ -ῶμ (ἢ -ομ κατὰ τὸν Kaibel) πβ. ἄνωτ. E6.1 μέπο(μ) μέγα μὲ σημ., E12.2 ὑψηλόμ πύργων ... στέφανον, καὶ E16.2 Σολίωμ βασιλέ[α] (μὲ σημ. στὸ ἐπίγρ. καὶ σ. λ.), καὶ ἐπόμενο Φαῖταμ παῖδα. [βλ. καὶ ἄνωτ. σελ. 120: ἐπίγρ. Παλαιπάφου γιὰ τὸν Σολέα ἱατροῦν Νουμήνιο.]

2. Φαΐταμ παῖδα Δαμασσαγόρα: καθὼς ἡ ἐπιγραφή δὲν εἶναι εὐαναγνώστη στὴν ἀρχὴ τοῦ στ. (ὅπως καὶ τοῦ ἔπομ., κυρίως), οἱ πρῶτοι ἐκδότες ἔχουν ἄλλος ἄλλα (βλ. κριτ. ὑπόμν. ἄνωτ.): οἱ νεώτεροι, μὲ ἔξαιρση τὸν Wilhelm πού διαβάζει ΦΑΙΤΑΜ (πιθανῶς ὀρθῶς), διαβάζουν ΦΑΙΔΑΜ καὶ γράφουν *Φαΐδαμ* (Σακελλαρίου) ἢ *Φαΐδαμ* (ἦδη στοὺς Gardner – Hogarth – James). Ὁ Wilamowitz παραπέμπει σὲ πάπυρο μὲ τὸ ἔργο τοῦ Μένωνα *Δόξαι ἰατρικαί* (12.6) ὅπου διαβάζεται *Φα-ιτασ* (*Φαεΐτας* μᾶλλον παρὰ *Φασίτας* ἢ *Φασίλας*) ὡς ὄνομα γιατροῦ ἀπὸ τὴν Τένεδο, κὶ ὁ Wilhelm (ὅπως καὶ ὁ Bechtel, *HPGr* 436 σ. λ. *Φαΐτας*) παραπέμπει σὲ νόμισμα τῆς ἐποχῆς τοῦ Αὐγούστου ἀπὸ τὶς Αἰγές (Imhoof – Blumer, *Monn. gr.* 1883, 270 ἀρ. 111) μὲ τὴν ἐπιγραφή *Δίφιλος Φαίτα ἀγωνοθέτας*, σὲ κείμενο τεχνιτῶν ἀπὸ τὴν Ἰασο γιὰ μουσικὸν μὲ τὸ ὄνομα *Φαΐτας* καὶ σὲ κείμενο τοῦ Φιλόδημου ὅπου ἐμφανίζεται ἓνας *Φαεΐτας Φωκαεύς*, κ. ἄ. (Wilhelm 53-54 σημ. 1). Σὲ Κυπρ. ἐπιγρ. δὲν ἐμφανίζεται ἀλλοῦ τὸ ὄνομα (οὔτε ἀργότερα, ἀπ' ὅσα γνωρίζουμε, μολονότι ἐμφανίζονται τὰ ὁμόρριζα *Φαῖδρος* καὶ *Φαίδων*, σήμερα καὶ Φαῖδος, ὅλα συγγενῆ πρὸς τὰ *φαίνω*, *φαέθω* καὶ *Φαέθων*, *φαιδρός* καὶ Ὀμηρ. *φαιδμῶς* I 434 κ. ἄ.), ὅπως ἐπίσης δὲν ἐμφανίζεται ἀλλοῦ στὴν Κύπρῳ οὔτε τὸ ὄνομα **Δαμασ(σ)αγόρας** (γιὰ τὸ -α τῆς γεν. βλ. ἄνωτ. E14.4 σ. λ. *Κινύβρα*), τὸ ὁποῖο ἀπαντᾷ σὲ ἐπιγρ. τῆς Ρόδου ἀλλ' ὄχι καὶ τῆς *Τενέδου*, γεγονός πού δὲν ἐνισχύει τὴν καταγωγή τοῦ Φαίτα ἀπὸ τὴν Τένεδο (βλ. *LGPN*¹ σ. λ. *Δαμασσαγόρας* καὶ *Φαΐτας*, πβ. ὅμως *Δαμάσανδρος*, *Δαμασάνωρ*, κ. ἄ. πολλά / πβ. ἐπίσης *Φαιδέας*, *Φαίδμιος*, *Φαέστας* κ. τ. τ. [*LGPN*¹ / *LGPN*²]). Περισσότερα: *AKvΓ*⁴ (κεφ. *40. *Φαΐτας Δαμασσαγόρα*).

3. ὧι πατ[ρις ἦν Τέ]νεδος: ὧι Πά[φος ἦν μέ]ν ἔδος, συμπληρώνουν οἱ Le Bas – Waddington (καὶ οἱ Cougny καὶ Kaibel), μὲ μιὰ γραφή ἀξιόλογη, πού φαίνεται ὅμως νὰ ἀποκλείεται ἀπὸ τὰ ἐπιγραφικὰ δεδομένα (πέμπτο γράμμα T). Γιὰ κάποιον ἀπὸ τοὺς συνήθεις λόγους ὁ πιθανῶς Τενέδιος γιατρός βρέθηκε, κατὰ τὴ γεμάτη πολέμους καὶ ἀναστατώσεις περίοδο πού ἀκολουθεῖ μετὰ τὸν θάνατο τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, στὴν Πάφο, πού ἀρχίζει νὰ ἀνακτᾷ τὴν παλιὰ λάμψη της καὶ νὰ ἐξελισσεται σὲ νέο κέντρο τῆς Κύπρου, καὶ πέθανε ἐκεῖ. Βλ. καὶ ἄνωτ. E12 μὲ σημ. στὸ ἐπίγρ. καὶ στοὺς στ. (μὲ βιβλιογραφία). Γιὰ τὴν Τένεδο βλ. ἀνάμεσα στ' ἄλλα *RE* σ. λ. (μὲ ἀναφορὰ στὴ σχέση μὲ τὶς Μυκῆνες).

πρόγονοι δ' ὀνομαστοὶ ἀπ' [ἀρχ]ῆς: ἐξ ἀρχῆς, ἀρχῆθεν ἔτσι καὶ στὸν Ἡσίοδο, *Θεογ.* 421-5 ὅσοι γὰρ *Γαίης* τε καὶ *Οὐρανοῦ* ἐξεγέ-

νοντο | και τιμὴν ἔλαχον, τούτων ἔχει αἴσαν ἀπάντων | οὐδέ τί μιν Κρονίδης ἐβίησατο οὐδέ τ' ἀπήύρα, | ὅσσ' ἔλαχεν Τιτῆσι μέτα προτέρουσι θεοῖσιν, | ἀλλ' ἔχει, ὡς τὸ πρῶτον ἀ π' ἀ ρ χ ῆ ς ἔπλετο δασμός, πβ. στ. 43-6 αἰ δ' ἄμβροτον ὄσσαν ἰεῖσαι | θεῶν γένος αἰδοῖον πρῶτον κλείουσιν αἰοιδῆ (πβ. ἀνωτ. Ἑλλάς ἐκλείζειν) | ἐξ ἀ ρ χ ῆ ς, οὗς Γαῖα καὶ Οὐρανὸς εὐρύς ἐτικτεν, | οἳ τ' ἐκ τῶν ἐγένοντο, θεοὶ δωτήρες ἑάων (βλ. West στὸν στ. 425 σ. λ. ἀπ' ἀρχῆς: “apparently equivalent to ἐξ ἀρχῆς (45)”, καὶ σημείωσε ὅτι καὶ οἱ δύο περιπτώσεις προηγῆται τὸ πρῶτον ὥστε ἀπὸ κοινοῦ νὰ δίνεται ἰδιαίτερη ἔμφαση στὰ ἀπ' ἀρχῆς ἢ ἐξ ἀρχῆς ἀπονεμηθέντα στοὺς ἀπογόνους τῆς Γῆς καὶ τοῦ Οὐρανοῦ: στὰ παιδιά καὶ στὰ παιδιά τῶν παιδιῶν τους...)· πβ. Ἡρόδ. 2.104.2 κέ. μόνονι πάντων ἀνθρώπων Κόλχοι καὶ Αἰγύπτιοι καὶ Αἰθίοπες περιτάμνονται ἀ π' ἀ ρ χ ῆ ς τὰ αἰδοῖα. Φοίνικες δὲ καὶ Σύριοι οἱ ἐν τῇ Παλαιστίνῃ καὶ αὐτοὶ ὁμολογεῖται παρ' Αἰγυπτίων μεμαθηκέναι, κ. ἄ. Ἡ ἔμφαση στὴν ἀπ' ἀρχῆς ἔνδοξη καταγωγή ἀρμόζει ἄριστα στὸ ἐδῶ χωρίο. Ἀντίθετα, οἱ γραφεῖς ἀπ' [αἴ]ης καὶ ἀπ' [αὐτ]ῆς δὲν προσφέρονται ποιητικά, ἐνῶ οἱ γραφεῖς ἀπ' [ἀλκ]ῆς καὶ ἀπ' [αἰχμ]ῆς (μὲ τὴν τελευταία μᾶλλον πιὸ ἐπιμήκη ἀπὸ ὅ,τι ἀπαιτεῖ τὸ ἐδῶ κενό) δίνουν ἀχρείαστα πρόσθετη ἔμφαση στὴν πολεμικὴ διάκριση τῶν Ἀτρειδῶν προγόνων, ἐνῶ στοὺς ὀνομαστοὺς προγόνους τοῦ γιατροῦ Φαίτα θὰ περιλαμβάνονται καὶ ἄλλοι ποὺ δοξάστηκαν γιὰ ἄλλο λόγο ἀπὸ τὴν ἀπ' αἰχμῆς ἢ ἀπ' ἀλκῆς διάκριση. Καὶ τὸ ἀ[π' ἐνν]ῆς τοῦ Wilhelm προβληματίζει μόνον ὡς πρὸς τὴν ἀνάγωση τῆς ἐπιγραφῆς: ἴσως ἀπ' [ἀρχ]ῆς.

Γιὰ τὸ ἐδῶ **πρόγονοι** (μὲ τὴ σημερινὴ σημασία) καὶ τὸ ἐπόμενο **ἔκγονοι** (=ἀπόγονοι) πβ. ἀνωτ. E13.4 v.1. *Κινύρου θε[ιωτάτου πρόγονον]* (= ἀπόγονον, ἔκγονον κατὰ τὸν Mitford κ. ἄ., γιὰ τὸν *Νικοκλέα*): βλ. ὁ. π. σημ. σ. λ. *Κινύρου θε[ιωτάτου γενεᾶς]*.

4. ἔκγονοι Ἀτρειδῶν: ὁ Peek (GG 138 σημ., βλ. καὶ ΑΚΕΠ Δβ' 86) παραπέμπει στὸν Πινδ. *Νεμ.* 11 (ΑΡΙΣΤΑΓΟΡΑΙ ΤΕΝΕΔΙΩΙ ΠΡΥΤΑΝΕΙ). 33 κέ., ὅπου στὰ σχετικὰ μὲ τοὺς προγόνους τοῦ ὑμνούμενου Τενέδιου γίνεται λόγος γιὰ τὸ *Πεισάνδρον πάλαι | αἴμ' ἀπὸ Σάρατας, - Ἀμύκλαθεν γὰρ ἔβα σὺν Ὁρέστα, | Αἰολέων στρατιάν χαλκεντέα δεῦρ' ἀνάγων, - | καὶ παρ' Ἰσημνοῦ ῥοᾶν κεκρομένον | ἐκ Μελανίπποιο μάτρωος ἀ ρ χ α ἰ α ἰ δ' ἀ ρ ε τ α ἰ || ἀμφέροντ' ἀλλασσόμεναι γενεαῖς ἀνδρῶν σθένος.* Ἀπὸ τὴν ἄλλη, εἶναι εὐρύτατα γνωστὰ τὰ σχετικὰ μὲ τὸν θῶρακα ποὺ πρόσφερε στὸν Ἀγαμέμνονα ὁ Κινύρας (βλ. ἀνωτ. 1Τ1-3 μὲ σημ. στὰ χωρία), γιὰ τὴ φιλοξενία τοῦ Ἀγαμέμνονα καὶ τοῦ Μενελάου στὴν Πάφο ἀπὸ τὸν Κινύρα (1Τ3.9-13 σημ.), καὶ γενικότερα γιὰ τὶς σχέσεις τῶν Ἀτρειδῶν μὲ τὴν

Κύπρο (βλ. Le Bas – Waddington, ὅπου καὶ παραπομπὴ στὸν Engel, *Kypros* I 228, γιὰ τὶς παραδόσεις ποὺ ἐμφανίζουν τὸν Ἀγαμέμνονα ὡς οἰκιστὴ τῆς Ἀμαθούνας καὶ τὸν Μενέλαο νὰ προσορμίζεταί στὸ νησί). Μ' αὐτὸ τὸ μυθολογικὸ ὑπόβαθρο, ἡ μνεΐα ἸΑτρειδᾶν Ἑλλάδος ἀγεμόνων στὸν τελευταῖο στ. τοῦ ἐπιγράμματος πάνω στὸν τάφο τοῦ Τενέδιου γιατροῦ στὴν Πάφο, καταξιώνεται πλήρως (ὅπως καὶ ὁ ἄγνωστος ποιητής).

E19

Ἐπίγραμμα ἐπὶ κενοτάφιου ἀποτελούμενο ἀπὸ δύο ἐλεγειακὰ δίστιχα ποὺ βρέθηκε στὴ Ρόδο χαραγμένο πάνω σὲ κυανὴ μαρμάρινη πλάκα ὀρθογώνια, διαστάσεων 0.37×0.27×0.28 (κατὰ τὸν Hiller de Gaertringen). Χρονολογεῖται στὰ τέλη περίπου τοῦ 3ου αἰ. π.Χ. (“*tertii fere exeuntis a. Chr. n. saeculi*”) ἀπὸ τὸν ἀνωτ. καὶ τὸν Peek (πρὸ κατηγορηματικά: “*Ende III. Jh*” *GVI*, “*Ende 3. Jh. v. Chr.*” *GG*, βλ. καὶ Nicolaou *PPC A* 40 καὶ *A* 87), στὸν 3ον αἰ. π.Χ. ἀπὸ τὸν Χατζηιωάννου· τὰ δεδομένα, ἐσωτερικὰ καὶ ἐξωτερικὰ, δὲν ἐπιτρέπουν ἀκριβῆ χρονολόγηση, ἀλλὰ φαίνονται νὰ ὀδηγοῦν στὴν περίοδο ἀπὸ τὰ τέλη τοῦ 4ου αἰ. μέχρι καὶ τὰ μέσα περίπου τοῦ 3ου αἰ. π.Χ. (πβ. προηγούμενα καὶ ἐπόμενα ἐπιγράμματα). Τὸ συγκινητικὸ τετράστιχο συνοδεύει τὸ κενοτάφιο τοῦ Πάφιου Ἀριστώνακτος, ὁ ὁποῖος γιὰ κάποιον ἄγνωστο λόγο πεθαίνει νέος στὴ Ρόδο καὶ τοῦ ὁποῖου τὰ ὄσα μεταφέρονται γιὰ ταφὴ στὴ γενέτειρα, ὅπου περιμένει ὁ τραγικὸς γέροντας πατέρας (οὐχὶ τροφεΐα ἀλλὰ ὀστέα). Τὸ ἐπιτύμβιο ἐπίγραμμα θυμίζει ἀνάλογα δημοτικὰ τραγούδια ποὺ διεκτραγωδοῦν τὸν θάνατο στὴ ξένη γῆ, ἀλλὰ καὶ τὶς ποικίλες ἀναφορὰς στὴν ἀνατροπὴ τῆς φυσικῆς τάξης, ὥστε οἱ γονεῖς νὰ θάβουν τὰ τέκνα κι ὄχι τὰ τέκνα τοὺς γονεῖς: πβ. τὸ ὄνομαστὸ χωρίο τοῦ Ἡροδ. 1.87.4 οὐδεὶς ... οὕτω ἀνόητός ἐστι ὅστις πόλεμον πρὸ εἰρήνης αἰρέεται· ἐν μὲν γὰρ τῇ οἱ παῖδες τοὺς πατέρας θάπτουσι, ἐν δὲ τῇ οἱ πατέρες τοὺς παῖδας (βλ. καὶ *EKvE* 5.4γ'). Νὰ πρόκειται ἐδῶ γιὰ νέον ποὺ πεθαίνει στὸν πόλεμο δὲν ἀποκλείεται, καθὼς οἱ ἐμφύλιοι πόλεμοι τῆς ἐποχῆς εἶναι συνεχεῖς καὶ προκαλοῦν συχνὰ θανάτους σὲ ξένη γῆ (τὸ 305 π.Χ., π. χ., στρατεύματα τοῦ Δημήτριου, ποὺ τὸν προηγούμενο χρόνον κατέλαβε τὴν Κύπρο, πολιορκοῦν τὴ Ρόδο, κ. ο. κ.: βλ. χαρακτηριστικὰ *IEE Δ'* 314 καὶ 410 κέ.)· δὲν ἀποκλείεται, ὅμως, ἐπίσης νὰ βρέθηκε ὁ Ἀριστώνακτος στὴ Ρόδο γιὰ ἐμπορικοὺς λόγους (βλ. Χατζηιωάννου). Πρὸς τὸ ὅλο ἐπίγραμμα πβ. *EGr* 228 καὶ Ἄνθ. Παλ. 7.435 (τὰ ὁποῖα ἐπισημαίνει ὁ Wilhelm καὶ γιὰ τὰ ὁποῖα βλ. κατωτ.).

1. μέγ(α πένθος): στην επιγραφή ΜΕΓΓ ΑΓ'ΕΝΘΟΣ κατά τον Hiller de Gaertringen, που γράφει όμως με(τ)ὰ πένθος· διορθώνει εύστοχα σε μέγα πένθος τὸ 1905 ὁ Wilhelm: οἱ Peek (*GVI*, χωρὶς σύμβολα στὸ *GG*, ὅπου μέγα) καὶ ὁ Χατζηιωάννου γράφουν μέ(γ)α καὶ μέ[γ]α ἀντίστοιχα· ὅπως σημειώνει ὁ Wilhelm, τὸ ΜΕΓΓΑ που διέβασε ὁ Hiller de Gaertringen κεῖται ἀντὶ τοῦ ΜΕΓΑ (κατ' ἐπίδραση τοῦ ἀκολουθοῦντος Π τῆς λέξεως πένθος. Ἐπὶ τὰ πολλὰ παράλληλα χωρία (μέγα πένθος συχνὰ καὶ στὴν ποίηση καὶ στὸν πεζὸ λόγο) πβ. *Βατραχομ.* 49 (Allen) οἱ μοι μέγα πένθος ἄγουσιν, Ἄρρ. Ἀνάβ. Ἄλεξ. 7.14.2 ἀνέγραψεν ὑπὲρ τοῦ πένθους τοῦ Ἀλεξάνδρου· Μέγα μεν γενέσθαι ἀντὶ τὸ πένθος, Ἀνθ. Παλ. 9.173.8 μέγα πένθος ἔχει, *EGr* 87.3 πατρὶ φίλω καὶ μητρὶ λιπόντε ἀμφοῖν μέγα πένθος, *ErAP* 2.512.3 κλαύσατε τὴν δύστηνον, ἐφ' ἣ μέγα πένθος ἔχουσι | νυκτὶ καὶ ἀελίῳ δυτοκέες τοκέ[ε]ς, κ. ἄ. Σχολιάζοντας ὁ Kaibel τὴ λέξη πένθος στὸ κατωτ. (σ. λ. Ἀνδρομάχος...) παρατιθέμενο χωρίο *EGr* 228.5-6, υἰοθετεῖ ἄποψη τοῦ Wilamowitz ὅτι ἡ λέξη, ὅπως πρὶο συχνὰ τὸ κῆδος, δηλώνει τὸ ἴδιο τὸ σῶμα τοῦ νεκροῦ (“*ipsum mortui corpus est*”), καὶ παραβάλλει μὲ ἐπίγρ. τοῦ Νικάνδρου, Ἀνθ. Παλ. 7.435 *Εὐπυλίδας* κ. λπ. | ἔξ Ἰφικρατίδα παῖδες, ἀπωλόμεθα | Μεσσήνας ὑπὸ τείχος· ὁ δ' ἔβδομος ἄμμε Γύλιππος | ἐν πυρὶ θείας μεγάλαν ἦλθε φέρων σποδιάν, | Σπάρτα μὲν μέγα κῆδος, Ἀλεξίπτα δὲ μέγ' ἄχθος ματρὶ (που μοιάζει σὲ πολλὰ μὲ τὸ ἐδῶ ἐπίγραμμα). Στὸ τελευταῖο ὅμως ἐπίγρ. ἡ σύνταξη σαφῶς ἐπιβάλλει νὰ θεωρηθῇ τὸ μεγάλαν σποδιάν ἀντικ. τοῦ φέρων καὶ τὰ μέγα κῆδος Σπάρτα / μέγ' ἄχθος ματρὶ ὄνομ. προσδιορισμοὶ στὸ σποδιάν, καὶ ἀνάλογη σύνταξη, νομίζουμε, πρέπει νὰ ἀκολουθήσουμε καὶ στὸ *EGr* 228 (ἔδωκε φέρειν, ἐνν. ἐμὲ ἢ ἐμὰ ὁστέα κ. τ. τ., τοκεῦσι πένθος) καὶ ἐδῶ: ἴξει ἄγων ἀδελφοῦ κάλιν μέγα πένθος, ἐνν. ἀδελφῶ καὶ κυρίως πατρὶ), μὲ τὴ γνωστὴ διαφορὰ τῶν ἄγω (κυρίως ἐπὶ ἐμφύχων) καὶ φέρω (κυρίως ἐπὶ ἀνψύχων) νὰ καταξιώνει τὴν ἐπιλογή τοῦ ποιητῆ μας. Βλ. καὶ κατωτ. σ. λ. Ἀνδρομάχος..., πβ. *LSJ*⁹ καὶ *LSK* σ. λ. πένθος I.2, ἀλλὰ καὶ ὁ π. III. (μὲ παραπομπὴ καὶ στὸ *EGr* 228.6), ὅπου καὶ ἐτυμ. (: πβ. πείσσομαι < πένθ-σομαι τοῦ πάσχω, καὶ πέ-πονθ-α)· περισσό-τερα –γὰ τὴν ἐτυμ. κυρίως– στὸν Chantraine σ. λ. πάσχω.

Ἄριστ(ώ)νακτος: στὴν ἐπιτύμβια πλάκα ἀναγράφεται σαφῶς **ΑΡΙΣΤΑΝΑΚΤΟΣ**, που υἰοθετεῖται ἀπὸ ὅλους τοὺς ἐκδότες πλην τοῦ Χατζηιωάννου, ὁ ὁποῖος διορθώνει σὲ Ἄριστ[ώ]νακτος, «γιατὶ στίς Κυπριακὲς ἐπιγραφὲς ἀπαντᾶ εἴτε ὡς Ἄριστῶναξ (*ICS* 196b), εἴτε, ἀσυναίρετο, ὡς Ἀριστοφάναξ (*ICS* 121). Πβ. τὸ Ἀριστῶναξ κ' αὐτὸς Πάφιος τῆς ἐπίγρ. ἀρ. 130 [[:Δα' 130, στ. 6 [Ἀριστῶν]αξ Ἀριστῶνακ[τ]ος Πάφιος ἀπὸ Κύπρο[v], 1ου αἰ. π.Χ.]] καὶ τὸ Δημῶναξ (ἐ-

πίγραμμα ἀρ. 98)» (κατωτ. E26)· βλ. και σημ. Masson στο *ICS* 196 του 4ου αἰ. π.Χ. (με βιβλιογραφία), *LGN* και *PPC* σ. λ. (ἐντυπωσιακή εἶναι ἡ παρουσία ἀνθρωπωνυμίων με *α* ἢ *β* συνθ. τὸ *φάναξ*), πβ. και *ICS* 150 *Τμοφάνακτος* και 162b *Τμοάνακτος* (πβ. 405-6 και 435, Αἰγ.), και κατωτ. E22.2 *Σωσιάναξ* και E26.3 *Δημιῶναξ* (βλ. ἐπίσης Η. Petersen, “Les noms grecs de l’inscription bilingue d’Amathonte”, *AnnSlav* 6 [1938, *Mélanges Émile Boisacq*] 161-65). Υἱοθετήσαμε τὴ γραφή *Ἀριστ(ά)νακτος* πιστεύοντας ὅτι ὀφείλεται σὲ *lapsus calami* (κατ’ ἐπίδραση τοῦ ἐπόμε. *α* ἢ / και κατὰ τὸ κοινὸ *Ἀριστάναξ*) τοῦ πιθανῶς Ρόδου χαρακτή, ἐνῶ ὁ πιθανῶς Κύπριος ποιητὴς θὰ ἔγραψε *Ἀριστώνακτος* (πβ. ἀνωτ. ΜΕΓ ΑΓΓΕΝΘΟΣ ἀντὶ ΜΕΓΑΠΕΝΘΟΣ, και βλ. ἐπόμε. λήμμα γιὰ τὴν πιθανότητα νὰ ᾿ναι Κύπριος ὁ ποιητὴς), ἀλλὰ και γιὰ τὸ *Ἀριστώνακτος* ἀρμόζει ἄριστα στὸ μέτρο, ἐνῶ τὸ *Ἀριστάνακτος* δύσκολα (τὸ *ἀναξ*, *ἀνακτος* ἔχει κανονικὰ τὴν *α* συλλ. βραχύχρονη, και ἔτσι θὰ ᾿πρεπε κανονικὰ νὰ συμβαίνει με τὸ *Ἀριστ-άναξ*: δύσκολα *Ἀριστο-άναξ*) *Ἀριστάναξ* στὴν Κοινή).

1-2. Ἀνδρόμαχος ... ἔξει ἄγων: πβ. τὸ και ἀνωτ. μνημονεύομενο *EGr* 228, στ. 5-6 *αὐτοκασίγητος δὲ καμῶν μάλα πολλὰ τοκεῦσι | πένθος ἐπ’ ὠκνάλον νεῖος ἔδωκε φέρειν* (ἀπὸ τὴ Λέσβο στὴν Ἔφεσο), με χαρακτηριστικὴ τὴ χρήση ἀορ. *ἔδωκε*. Τὸ *ἔδω* *ἔξει ἄγων* (βλ. προηγούμενη σημ.) –ὑποκ. ὁ ἀδελφός τοῦ νεκροῦ, ὅπως και ἐκεῖ τῆς νεκρῆς ὁ *αὐτοκασίγητος*– ἐνισχύει τὴν πιθανότητα νὰ συντέθηκε τὸ ἐπίγραμμα ἀπὸ Κύπριο ποιητὴ πρὶν τὴ μεταφορὰ τῆς κάλπης (ἴσως ἀπὸ τὸν εὐρισκόμενο στὴ Ρόδο Ἀνδρόμαχο ἢ κάποιον ἄλλο Κύπριο τῆς ἴδιας ἀποστολῆς), μολοντὶ τὸ μὴ μαρτυρούμενο ἄλλου στὴν Κυπριακὴ *ἀδελφός* (βλ. ἀνωτ. E7.1 σημ. σ. λ. [*κα*]σίγητος) ἀποτελεῖ ἀντένδειξη). Ἀνάλογο ἐπίγραμμα πρέπει νὰ ὑπῆρχε και στὸν τάφο τοῦ *Ἀριστώνακτος* στὴν Πάφο (στὴν Ἔφεσο βρέθηκε τὸ ἐπιτύμβιο ἐπίγραμμα τῆς δεκαοκτάχρονης Ἐφέσιας τοῦ ἀνωτ. ἐπιγρ., ὄχι στὴ Λέσβο ὅπου πέθανε ἀπὸ ἀρρώστια). Τὸ ὄνομα **Ἀνδρόμαχος** (πβ. *Ἀνδρομάχη*, συχνὸ και σήμερα στὴν Κύπρο) φέρουν κι ἄλλοι Κύπριοι ἢ στὴν Κύπρο ὑπηρετοῦντες, κατὰ τὴν Πτολεμαϊκὴ ἐποχὴ κυρίως (βλ. Νικολαοῦ *PPC A* 36-40 και *LGN* σ. λ.), ἀλλὰ και ἕνας *ναύαρχος* τοῦ Κυπριακοῦ στόλου στὴν Τύρο ὑπὸ τὸν Μέγα Ἀλέξανδρο (βλ. *RE* σ. λ. ἀρ. 5, και *ΑΚΕΠ Α*’ 73: Ἀορ. Ἀνάβ. Ἀλεξ. 2.20.10). Νὰ ταυτίζεται ὁ τελευταῖος με τὸν *ἔδω* Ἀνδρόμαχο εἶναι μὰ ἐλκυστικὴ ὑπόθεση, στὴν ὁποία συνηγορεῖ και τὸ γεγονὸς ὅτι αὐτὸς προβάλλεται περισσότερο στὸ ἐπίγρ. ἀπὸ τὸν νεκρὸ ἀδελφὸ (ὡς πιὸ γνωστὸς πιθανῶς, με τὴν πολιορκία τῆς Ρόδου τὸ 305 π.Χ. πρόσφορη γιὰ τὴν ἐκεῖ παρουσία τῶν δυὸ ἀδελφῶν, ἀπὸ μιὰν ἀπο-

ψη). Ἡ ἐδῶ ὁμως ἔμφαση στοῦ Ἀνδρόμαχος (ἀ' λέξη τοῦ ἐπιγρ. σὺν τοῖς ἄλλοις) ἴσως ὀφείλεται σὲ προσπάθεια νὰ προβληθῆ ἡ ἀδελφικὴ φροντίδα ποὺ περιποιεῖ τιμὴ ιδιαίτερη στὸν νεκρὸ καὶ νὰ δηλωθῆ ἡ μείωση τῶν δύο κακῶν (θάνατος-ξενιτιά) σὲ ἓνα (θάνατος) ἢ / καὶ στοῦ ὅτι συνθέτης τοῦ ἐπιγράμματος εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Ἀνδρόμαχος.

2. [κ]άλπιν: ἀγγεῖο γιὰ ἀντληση ὕδατος, ὕδρια, στάμνος κ.λπ., ἀλλὰ καὶ *κάλπη* γιὰ ψηφοφορία (κληρωτίδα), καὶ *κάλπη* γιὰ τὴν ἐναπόθεση τῆς τέφρας νεκροῦ (τεφροδόχος, -η) ἢ τῶν ὄστων του (ὄστεοθήκη), ὅπως σήμερα. Ἡ λ. εἶναι ἀβέβαιης ἐτυμ. (τὸ λατ. *calpar* φαίνεται δάνειο ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴ, βλ. Chantraine σ.λ.). Ἐδῶ μὲ τὴν σημ. τῆς *κάλπης*: ὄστεοθήκης, ὡς ἀντικ. τοῦ *ἄγων* (βλ. καὶ ἀνωτ. σ.λ. *μέγα πένθος*).

3-4. Μετὰ τὸν ζῶντα ἀδελφὸ στοῦ ἀ' ἐλεγεῖο, ὁ γηραιὸς πατέρας προβάλλει ἐμφατικὰ στοῦ β' μὲ τὸ *πρέσβυ* στὸν στ. 3 καὶ τὸ *Μεννέα* στὸν στ. 4, στὴν ἀρχὴ τους, μὲ τὸν νεκρὸ νὰ ἀναφέρεται στοῦ β' μέρος τοῦ στ. 3 καὶ μετὰ τὸ *Μεννέα* στὸν στ. 4, κλείνοντας τὸ ἐπίγραμμα. Προβάλλεται ἔτσι μιὰ πτυχή τοῦ συχνοῦ σὲ ἐπιγράμματα θέματος τοῦ ΠΡΟΩΡΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ (βλ. κυρίως Griessmair *Mors Immatura*, καὶ *EKvE* 5.4ε'), τὸ ὁποῖο ἀνευρίσκεται καὶ κατωτ. E20, 21, 26, 27, 28, 29, 31, 33, 34, 41, 43, 48, 61, 66 (καὶ φυσικὰ καὶ στὰ Νεοελληνικὰ Μοιρολόγια): ἡ τραγικὴ θέση τῶν γονιῶν, ποὺ περιμένουν εὐλόγα τὰ **τροφεῖα** (τὰ *ὀφειλόμενα τοῖς τροφεῦσιν*, κατὰ τὴ Σοῦδ. σ.λ.) ἀλλὰ δέχονται τὰ **ὄστέα παιδός**, καὶ μάλιστα **ἐν ξεινίῃ γῆ... φθιμένον** (βλ. καὶ Μαν. Βαρβούνη, «Ἀρχαῖα Κυπριακὰ Ἐπιτύμβια Ἐπιγράμματα καὶ Νεοελληνικὰ Μοιρολόγια», *EKEEK* 20 [1993-94] 359-415, κυρίως 380 κέ.). Ἡ ἀποκλειστικὴ ἀναφορὰ στὸν πατέρα, ὅπως ἐδῶ, δὲν ἀποτελεῖ βέβαια τὸν κανόνα, οὔτε στὰ νεώτερα Μοιρολόγια (ὅπου κυριαρχεῖ ὁ πόνος τῆς μάνας: ὁ.π. 381) οὔτε στὰ Κυπριακὰ ἐπιγράμματα, πβ. ὁμως κατωτ. E31, γιὰ τὸν Στασιόικο (Εὐθύδιος;) ποὺ πεθαίνει ἐπ' Ἀξείνου στόμα πόν[του], μακριὰ, *λυγρὰ λιπῶν ἄχεα* στοὺς γονεῖς (στ. 5-8, [τοκεῦσι] καὶ τέκνον στοῦ τέλος τῶν στ. 5 καὶ 8 ἀντίστοιχα), *οἰκτρὰ δὲ πένθη | ἐκτέτα[ι]μογερωῦ Θειοδῶτω γενέτη* (στ. 9-10, τελευταῖοι) καὶ βλ. E23.7 [ἰδίη δέ σε μητέρα μήτηρ, E26.6 *ματέρι καὶ γενέται*, E28.3 *τοκέεσσι*, E33.2 *ἐκ πατριῶν ἐξεκόπην θαλάμων*, E41.3 *γενέταν κ[αὶ μ]ατέρα*, E43.3 *ἦρπασας ἐγ μαζῶν ματέρος*, E48.2 *τοκέων*, E61.3 *μητρὶ λιποῦσαι | [...πλήθο]ς ἀχέων*. Ἡ ἐδῶ (καὶ στοῦ E31, ὅχι ὁμως ἀποκλειστικὴ) ἔμφαση στὸν πατέρα καὶ ιδιαίτερα ἡ ἀναφορὰ τοῦ ὀνόματός του στὴν ἀρχὴ τοῦ

τελευταίου στ. ύποδηλώνει πιθανῶς ὅτι ὁ *Μεννέας* κατεῖχε ἐξεχουσα θέση (βλ. καὶ ἐπόμενα). Πρὸς τὸ ἐδῶ ἀπόστ. πβ. *GVI* 1264.4, 1265.5, 2021.5-6, 2022.9-10 κ. τ. τ.

4. Μεννέα: Ἡ Nicolaou, *PPCM* 23-6, ἀναφέρει τέσσερα πρόσωπα τῆς Πτολεμαϊκῆς περιόδου μὲ τὸ ὄνομα *Μεννέας*: (23) *Μεννέας ἡγεμόν*, στρατιωτικὸς διοικητὴς σώματος μισθοφόρων (σὲ ἐπιγρ. τοῦ 2ου αἰ. π.Χ. ἀπὸ τὴν Ἀκανθοῦ, βλ. *ΑΚΕΠ* Δα' 37). (24) Ὁ ἐδῶ. (25) *Μεννέας Καλλιλλέους*, τοῦ 1ου αἰ. π.Χ. πιθανῶς, ἀπὸ τὴν ἐπαρχία Κερύνειας. (26) *Μεννέας Κλέωνος (Καρπασιώτης)*, πού ἐμφανίζεται τὸ 157/6 π.Χ. μὲ ἀφιερῶματά του στὴ Δῆλο (*ΑΚΕΠ* Δα' καὶ Δβ' 14.1). Κανέννας ἀπὸ τοὺς ἀνωτ. δὲν φαίνεται (ἂν δὲν μεταχρονολογηθῆ τὸ ἐδῶ ἐπιγρ.) νὰ ταυτίζεται μὲ τὸν ἐδῶ Μεννέα, οὔτε καὶ εἶναι δυνατὴ ἢ ταύτιση μὲ κάποιον ἀπὸ τοὺς ἐκτὸς Κύπρου πολυάριθμους ὁμώνυμους ἄνδρες (βλ. *LGPN* σ. λ., καὶ Bechtel *HPhGr* 312-13: *Μενέας, Μεννέας, Μεννείας*). Ὁ Χατζηγιάννου (*ΑΚΕΠ* Δβ' 5.6 καὶ 5.7) συσχετίζει τὸ *Μεννέας* μὲ τὸ *Μινεύς* τῶν Παφιακῶν νομισμάτων τοῦ 440 περ. π.Χ., στὰ ὁποῖα ἀναγράφεται τὸ βασιλῆ*Φος ΜινῆΦος*, πού ὁ Masson παραλληλίζει πρὸς τὸ *Μινοκράτης* (Κυπρ. τύπο τοῦ *Μενοκράτης*, μὲ ε)ι κατ' ἐπίδραση τοῦ γειτονικοῦ ἐνρίνου). Ἡ εὐστοχη αὐτῆ σύνδεση ὀδηγεῖ σὲ μιὰ παλιὰ οἰκογένεια τῆς Πάφου ὀνομαστή, στὴν ὁποία δὲν ἀποκλείεται νὰ ἀνήκει καὶ ὁ *Μεννέας*.

φθιμένοι: μετχ. τοῦ *φθίνω*, καὶ ἀποφθίνω – ἀποφθίμενος, συχνὰ σὲ ἐπιτύμβια ἐπιγράμματα (βλ. π.χ. *CEG*¹ καὶ *CEG*² Ind. σ. λλ.), πολλὲς φορὲς στὸ τέλος τοῦ ἐπιγρ. ὅπως ἐδῶ ἢ ἀπλῶς στὸ τέλος στίχου. Πβ. καὶ κατωτ. E26.10 (ὁ πλόος εἰς φθιμένους), E38.2 καὶ 39.2 *χαῖρε καὶ ἐν φθιμένοις*, E40.7 *Εὐλάλιος, γαμικὸς μούνος ἐνὶ φθιμένοις* (ὅλα στὸ τέλος ἐπιγρ.)· πβ. ἐπίσης E43.2 *ἀποφθιμένων*, E54.2 *ἀποφθίμενον*, καὶ E63.4 [*καταφθίμενον*]. Ἀξιομημόνευτη εἶναι ἡ ἐπανειλημμένη χρῆση τῆς μετχ. γιὰ τὸ *φθίμενον δέμας / σῶμα* (στ. 9 καὶ 12) καὶ τὸ *δῶμα ... οὐ φθίμενον* στὸ *EGr* 261 (“Π p. Chr. n. saeculo vix recentius”), μὲ τὴ σαφῆ διάκριση σώματος–ψυχῆς (στ. 7 κέ. *ἐν γαίῃ μὲν σῶμα τὸ συγγενές, οὐράνιος δὲ | ἦλυθεν ἢ ψυχὴ δῶμα κατ' οὐ φθίμενον*, κ. λπ.).

E20

Ἦ Αἰσογόο ἐλεγειακὸ δίστιχο ἐπιτύμβιο ἐπίγραμμα πρὸς τιμὴ τοῦ Καλύμνιου Νικογένη πού σὲ ἀκμαία ἡλικία πεθαίνει στὴν Κύπρο.

Ἀνακαλύφθηκε στὴν Ἀμαθούντα κατὰ τὶς ἀνασκαφές τοῦ 1894, χαραγμένο πάνω σὲ θρυμματισμένη στήλη ἐπιμελημένη καὶ ζωγραφισμένη, μὲ τὴ μορφὴ ἑνὸς πολεμιστῆ πού φέρει κράνος, θώρακα, κοντὸ χιτῶνα καὶ ἀρβύλες, κρατᾷ ἀσπίδα – ἀκουμπισμένη στὸ ἔδαφος – μὲ τὸ ἀριστερό του χέρι, καὶ ἔχει στὸν ἀριστερό του ὦμο ἀκόντιο (βλ. MSW ECy 94), προφανῶς τοῦ Νικογένη. Ἡ στήλη κοσμεῖ σήμερα τὸ Βρετανικὸ Μουσεῖο (ἀρ. 1894, 11-1, 158), καὶ ὅπως σημειώνεται στοὺς ἀνωτέρω (1900) “The details were fairly plain at the time of the discovery, but only faint traces now remain”. Χρονολογεῖται στὰ τέλη τοῦ 4ου / ἀρχές τοῦ 3ου αἰ. π.Χ. (ἀρχές 3ου κατὰ τὴ Nicolaou, EHCy I. [1967] 19 ἀρ. 7 καὶ PPC N 29, β’ ἡμῶν 4ου αἰ. μὲ ἀμφιβολίες κατὰ τὸν Chairmont). Τὸ ἐπίγραμμα εἶναι χαραγμένο μεταξὺ τῆς μορφῆς τοῦ πολεμιστῆ καὶ ἑνὸς μικροῦ ἀετώματος πού ἐπιστέφει τὴ στήλη, καὶ μπορεῖ ἐν πολλοῖς νὰ παραβληθῆ πρὸς τὸ ἀνωτ. E3 γιὰ τὸν Ἀλικαρνασέα Ἰδάγγυο.

1. [N]ικόγενες: μὲ α’ συνθ. τὸ *νίκη* καὶ β’ τὸ *γεν-* (*γίγνομαι*, *γένος*) τὸ ὄνομα ἀρμόζει ἀριστα σὲ πολεμιστῆ (καὶ ἀπὸ οἰκογένεια πιθανῶς πολεμιστῶν). Ἀπαντᾷ καὶ σὲ ἐπιγραφή τῆς Ρόδου (βλ. LGPN σ. λ.), μόνον ἐδῶ ὅμως συνδέεται μὲ τὴν Κύπρο. Βλ. καὶ Launey *Recherches* 1146 (“Νικογένης Καλύμνιος. Soldat. Chypre”), πβ. *Pros. Ptol.* 135 ἀρ. 15581 (“Νικογένης – Καλύμνιος; prob. militaire – Amathous – fin 4^e/début 3^e s.”) καὶ Κουκούλη *ΚαλΕ* σελ. 404.

κεῦθει χθών: ὁ λογότυπος καὶ ἄλλοῦ σὲ ἐπιγρ. (*EpAP* 2.96 Ἐνθάδε Περγαμίδην κεῦθει χθών Λαομέδοντα, Ἄνθ. Παλ. 7.14.1 Σαμφώ τοι κεῦθεις, χθών Αἰολί, πβ. Εὐρ. Ἐκ. 571 ἦδε κεῦθει σώματ’ Ἰδαία κόνις καὶ κατωτ. E36.1 κόνις ἦδε ... κέκευθεν, *GVI* 490.1 κεῦθει τάφος κ. τ. τ.) πβ. τὰ Ὅμηρ. *κύθε γαῖα* (γ 16, γιὰ τὸν ὑποτιθέμενο νεκρὸ Ὀδυσσεά) καὶ Ἄϊδι *κεῦθωμαι* (Ψ 244, ἀπὸ τὸν Ἀχιλλέα, πού δίνει ἐντολές γιὰ τὴν κηδεῖα τοῦ Πάτροκλου), καὶ τὸν λογότυπο *γαῖα κεῦθει* (Αἰσχ. *Προμ.* 571, κ. ἄ.), πού ἐξελίσεται στὸ (κατὰ) *γαῖα καλύπτει* κ. τ. τ. (πβ. κατωτ. E62.3 *πτόλις ἄδε καλύπτει*[], καὶ βλ. *GVI* σσ. 120 κέ.). Τὸ ποιητ. ρῆμα **κεῦθω** (κατακαλύπτω κ. τ. τ.), καὶ *κευθάνω* / *κυνθάνω*, οὐσ. *κευθος* καὶ *κευθμός* / *κευθμών* καὶ *κευθῆν* (βλ. Σουδ. σ. λ. *κευθῆνες*: οἱ καταχθόνιοι δαίμονες, καὶ Ἡσύχ. σ. λλ. *κευθεα*, *κευθμός*, *κευθμώνες*), ἐπίθ. *μεγαλοκευθῆς*, *κευθμωνοχαρῆς* κ. ἄ., συγγ. *κύσθος* καὶ *κύστις* κ. ἄ., φαίνεται ὅτι συγγενεὺι πρὸς τὸ Σανσκρ. *kuhara*- (κοιλότης), τὸ Λατ. *cudo* (κράνος) καὶ τὸ Ἀγγλοσαξ. *hydan* (Ἀγγλ. *hide*). Βλ. LJS⁹ καὶ (μὲ ἐτυμ.) LSK, Hofmann – Παπαν. καὶ Chantraine σ. λ. *κεῦθω*.

1-2. τῆλε Καλύμ[ας] πατριίδος: πβ. κατωτ. E64.3 (Κιτίου, 2ου π.Χ. α.) *γείνατο Κά[λυμνος] (?)* καὶ E21 *ἀπ' Ἐλαίῳης | Αἰολίδος τηλοῦ*, Λ 817 καὶ Π 539 *τῆλε φίλων καὶ πατριίδος αἴης (ἀποφθινύθουσι Π 540)*, κατωτ. E31.4 (καὶ *EGr* 146.3, κ.ά.) *τηλόθι* (sc. *πάτρης*), κ. τ. τ. (γιὰ τὸν θάνατο στὰ ξένα βλ. *EΚυΕ* 5.4ε'). Τὸ ὄνομα τῆς πατριίδας τοῦ Νικογένη στή γεν. μπορεῖ νὰ διαβασθῆ ἐδῶ ὡς **Καλύμ[ας]** καὶ –κατὰ τοὺς MSW (*ECy* 93)– **Καλύμ[ου]**. Στὸν Ὅμηρ. κατάλογο τῶν πλοίων ὁ ποιητὴς ἀναφέρει πῶς ὑπὸ τὸν Φεῖδιππο καὶ τὸν Ἄντιφο πῆραν μέρος στὸν Τρωικὸ πόλεμο (B 676 κέ.) *οἱ (...)* *Νίσυρον τ' εἶχον Κράπαθόν τε Κάσον τε | καὶ Κῶν Εὐρυπύλοιο πόλιν νήσους τε Καλύδνας* (μὲ τὸν τελευταῖο πληθ. νὰ ὑποδηλώνει προφανῶς τὴν Κάλυμνο καὶ τὸ γειτονικὸ νησάκι *Ψέριμος* κί ἴσως τὴ Λέρο, βλ. σημ. Kirk *Comm. Il.* ad loc., καὶ πβ. Ἡσύχ. σ. λ. *Καλύδνα* (Latte, *Καλύδαι Schmidt*): *αἱ νῆσοι πλησίον Ῥόδου*, καὶ ἐπίθ. *Καλυδναίη [= παλαιά]*, *Καλυδναῖον*, *Καλυδναῖος* κατὰ τὸν ἴδιο). Τὸ νησι ἐμφανίζεται στὴ συνέχεια μὲ διάφορες ὀνομασίες παραπλήσιες (βλ. *RE* σ. λ.): *Καλίδη* στήν Ἄττ. διάλεκτο καὶ *Κάλυμνα* στήν ἐπιγρ. *CIG* II 2671.9 (*ἀποσταλέντες εἰς Κάλυμναν*), *Calymne* στὸν Ὀβίδιο καὶ *Calydne* στὸν Πλίνιο, γιὰ νὰ ἐπικρατήσῃ σταδιακὰ τὸ σημερινὸ *Κάλυμνος* (ὑπὸ τὴν ἐπίδραση ἴσως τῶν σέ -ος ὀνομάτων τῶν γειτονικῶν νησιῶν). Ὁ Fick (*VOts* 53) θεωρεῖ τὴν κατάληξη -υμνά Μικρασ. προέλευσης καὶ συσχετίζει τὸ ὄνομα τοῦ νησιοῦ μὲ Καρακὰ τοπων. (*Καλυδνά – Κάλυνδα*), ἐνῶ ὁ Benseker (*WGtE* σ. λ. *Κάλυμνα*) σημειώνει ὅτι κατὰ τὸ *Μέγ. Ἐτυμ.* τὸ τοπωνύμιο συνδέθηκε ἐτυμολογικὰ πρὸς τὸ *κάλυμνος* (: *ὁ ἐν Αἰγύπτῳ οἶτος· ἀντὶ τοῦ καλίμνιος· ὁ γὰρ Φιλάделφος ἐκ Καλυδνῶν μετήνεγκε τὸ σπέριμα. Νήσους τε Καλυδνάς. Ἄς ὁ Ἀπολλόδωρος φησὶ λέγεσθαι καὶ Καλυδνάς*). Οὕτως ἢ ἄλλως, ἢ ἐδῶ συμπλήρωση *Καλύμν[ας]* μοιάζει βέβαιη. Βλ. καὶ *ΑΚΕΠ* Ε'12 (τιμητικὸ ψήφισμα *Καλυμνίων* γιὰ Κύριο, 10 *Καλύμνα*).

2. ἀκμαίαν δ' ὄλεσα[ς ἠ]λιγία[ν]: Τὸ *ὄλεσα* (ἀόρ. τοῦ *ἄλλυμι*), κατὰ κανόνα μὲ τὴν σημ. τοῦ «χάνω» (ἔχω ἀπώλεια), ἐμφανίζεται παράλληλα πρὸς τὴν σημ. τοῦ «ὀδηγῶ στὸν ὄλεθρο, ἐξολοθρεύω, καταστρέφω», ἥδη στὸν Ὅμηρο: *Η* 360 κ.ά. *φρένας ὄλεσαν* καὶ *Λ* 342 κ.ά. *φίλον ὄλεσε θυμόν*, *Ε* 250 *φίλον ἦτορ ὀλέσσης*, *Θ* 358 *μένος θυμόν τ' ὀλέσειε*, *Ν* 763 *ψυχὰς ὀλέσαντες*, κ.λπ., ἀλλὰ *ὄλεσα λαὸν ἀτασθαλίῃσιν ἐμῆσιν* στὸ *Χ* 104 κ.τ.τ., μὲ τὸ σιβυλικὸ τὸν *ἀπώλεσα* τοῦ Ἀχιλλῆα γιὰ τὸν νεκρὸ Πάτροκλο στὸ *Σ* 82 νὰ μπορεῖ νὰ ἐρμηνευθῆ καὶ μὲ τίς δύο σημασίες (τὸν ἔχασα ἢ τὸν ὀδήγησα στὸν ὄλεθρο, ὡς ὑπαίτιος ἢ ὡς ὑπεύθυνος γιὰ τὸν θάνατό του: βλ.

Ἄ. Βοσκοῦ, «Ἡ Ὀμηρικὴ Ἀλληγορία τῶν Λιπῶν καὶ τῆς Ἴτης», *EKEEK* 12 [1983] 318 κέ.). Τὸ ἐδῶ ὄλεσας ἀκμαίαν ἡλικίαν φαίνεται νὰ ἀνήκει μᾶλλον στὴν πρώτη κατηγορία (ἔχασες νεαρός τῆ ζωῆ σου), μὰ δὲν ἀποκλείεται νὰ ὑπαινίσσεται καὶ τὴν ἐνεργ. μεταβ. σημ.: ξεκίνησες νὰ ἐξολοθρευθεῖς τὸν ἐχθρό κι ἔχασες τὴ ζωὴ σου (ἢ ἀκόμα, καὶ κατέστρεψες τὸν ἑαυτό σου σὲ ἀκμαία ἡλικία). Γιὰ τὸ ὄλεσας ἡλικίαν πβ. τὸ ὄλεσας γένος (μὲ μεταβ. ὅμως μόνο σημ., Αἰσχ. Ἐπτ. 1056, κ. ἀ.). Ὁ λογότυπος ἀκμαία ἡλικία κ. τ. τ. συχνὰ στὴν ποίηση καὶ στὸν πεζὸ λόγο: βλ. π. χ. Ἀνθ. Παλ. 7.188.2 ἀκμαίης... ἡλικίης καὶ 12.14.2 ἀκμαίην... ἡλικίην, πβ. Αἰσχ. Ἐπτ. 11 ἤβης ἀκμαίας (μὲ ἀρχ. σχόλ. στὸ χωρίο) καὶ Σοῦδ. σ. λ. *πρίγκητες· οὕτως καλοῦσι Ῥωμαῖοι τοὺς ἀκμαιοτάτους ταῖς ἡλικίας*.

E21

Ἐπιγράμμα ἐπιτύμβιο ἀποτελούμενο ἀπὸ ἓνα ἐλεγειακὸ δίστιχο χαραγμὲνο σὲ ἔξι μικρὲς σειρὲς, σὲ ἀλφαβητικὴ γραφὴ καὶ χωρὶς ἰδιαίτερη φροντίδα, πάνω σὲ σκληρὴ κιτρινωπὴ πλάκα ἀκανόνιστη (μέγιστο ὕψ. 46.5 ἐκ., μέγ. πλ. 38 καὶ πάχος 5.5 κατὰ τὸν Mitford, πβ. Μιχαηλίδου). Ἀνακαλύφθηκε στὴν περιοχὴ τῆς ἀρχαίας Ταμασοῦ, στὸ χωριὸ Πολιτικό, τὸν Ἰούνιο τοῦ 1959, καὶ καταχωρήθηκε στὸ Κυπριακὸ Μουσεῖο (I.G. 208), ὅπου καὶ βρίσκεται σήμερα. Ἡ ἐπιγραφή χρονολογήθηκε ἀπὸ τοὺς J. καὶ L. Robert (ἀρ. 827) στὸν 3ον αἰ. π.Χ. ἢ στὸν 4ον, καὶ ἀπὸ τὸν Mitford στὰ τέλη τοῦ 4ου αἰ. μᾶλλον παρὰ στὶς ἀρχὲς τοῦ 3ου (περὶ τὰ τέλη τοῦ 4ου αἰ. ἀπὸ τὸν Masson, “saec. IV ex.?” Hansen), στὶς ἀρχὲς τοῦ 3ου αἰ. π.Χ. ἀπὸ τὴν Ἰωὴ Νικολάου [Μιχαηλίδου-Νικολάου] στὸ *CIS*, στὸν 3ον αἰ. π.Χ. ἀπὸ τὸν Χατζηγιάννου (ἀλλὰ “II^e-III^e siècles de notre ère” κατὰ τὴν Ἰωὴ Μιχαηλίδου στὸ σχετικὸ ἄρθρο τοῦ Β. Καραγιώργη). Εἶναι ἡμικατεστραμμένη στὸ τέλος τῆς πρώτης σειρᾶς (ΜΙΚΡΑ ΤΥΧ, βαθούλωμα, δυσανάγνωστο Μ, ΥΡ στὸ τέλος – Τω στὴν ἀρχὴ τῆς ἐπόμενης σειρᾶς). Καθὼς τὰ γράμματα εἶναι ἀνομοιόμορφα καὶ οἱ μεταξὺ τους ἀποστάσεις ἀκανόνιστες, εἶναι ἀδύνατο νὰ ἐπικαλεσθῆ κανεὶς τὸ παλιογραφικὸ αὐτὸ κριτήριον γιὰ τὴ συμπλήρωση τοῦ μικροῦ χάσματος. Ἡ πρώτη ἔκδοση ὀφείλεται στὴν Ἰωὴ Μιχαηλίδου (στὸ ἄρθρο τοῦ Β. Καραγιώργη στὸ *BCH* 84 [1960] 242-99 γιὰ τὶς ἀρχαιολογικὲς ἀνακαλύψεις στὴν Κύπρο τὸ 1959), ποὺ ἐπανερχεται τὸ 1971 μὲ μικρὲς διαφοροποιήσεις καὶ μὴν ἐξαιρετικὴ φωτογραφία στὸ τέλος (*CIS*, pl. XXIV), ἢ τελευταία ἔκδοση στὸν Hansen· ὁ Mitford (1961) διαφοροποιεῖται στὴν ἀνάγνωση τοῦ α' στ. καὶ στὴν ὄλη ἐρημνεία τοῦ ἐπιγράμματος (βλ. κατωτ.).

1. Μικρὰ Τύχ[η] Μυρτώ... μέμφεται: ἡ φράση μοιάζει με Δελφικὸ χρησμιό, καθὼς: (α') Τὸ **μικρὰ** μπορεῖ νὰ συνταχθῆ με τὸ **Μυρτώ** (ἡ μικρὴ Μυρτώ) ἢ με τὸ **μέμφεται**, ὡς σύστοιχο ἀντικ. (*μικρὰν μομφὴν μέμφεται*, λίγο κατηγορεῖ τὴν ΤΥΧΗ, μικρὴ μομφὴ προσάπτει σ' αὐτὴν ἢ Μυρτώ). (β') Καθὼς ὁμοῦ τὸ ρῆμα συντάσσεται με αἰτ. προσ. / με αἰτ. πράγμ. / με δοτ. προσ. καὶ αἰτ. πράγμ. / με δοτ. προσ. μόνο κ. λπ. (βλ. LSJ⁹ σ. λ. *μέμφομαι*, κ. ἄ.), μποροῦμε ἐδῶ νὰ διαβάσουμε ΤΥΧ[Η] ἢ ΤΥΧ[ΗΝ]. Τὰ παλαιογραφικὰ κριτήρια δὲν ὠφελοῦν ἐδῶ (βλ. ἄνωτ.) καὶ τὰ ἀπίμπολλα παράλληλα χωρία μόνο μιὰ στατιστικὴ ὑπεροχὴ τοῦ *μέμφομαι ΤΥΧΗΝ* (σὲ αἰτ.) σὲ σχέση με τὸ μ. *ΤΥΧΗ* (σὲ δοτ.) μποροῦν νὰ προσφέρουν. Τὰ ἴδια παράλληλα χωρία ὀδηγοῦν σὲ μιὰ στατιστικὴ ὑπεροχὴ τῶν *τύχην* καὶ *τύχη* σὲ βάρος τῶν *Τύχην* καὶ *Τύχη*. (γ') Στὰ ἐπιγράμματα ὁμοῦ ἡ *Τύχη* ἐμφανίζεται συχνὰ προσωποποιημένη βλ. π. χ. *EGr* [Ind., σελ. 564 / κείμενο]: ἀπὸ τὶς 20 περιπτώσεις ἐμφανίσεως τῆς *ΤΥΧΗΣ*, στὶς 14 εἶναι προσωποποιημένη (*Τύχ-*, μόνο σὲ 6 περιπτώσεις *τύχ-*). Εἶναι γνωστὸ καὶ ἀναμφίβολο, ὅπως σημειώνεται στοὺς LSK σ. λ. (I), ὅτι «ἡ *Τύχη* ἐθεοποιήθη ὡς ἡ παρὰ Λατίνους *Fortuna*... ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἐπεκράτησεν ἐπὶ πολὺ, καθότι ἀκολούθως ἡ φράσις *Τύχη τυφλὴ* κατέστη κοινοτάτη» (ὅπως συνέβη καὶ με ἄλλες παρόμοιες ἐκφράσεις, προσθέτουμε): ἀλλὰ ἡ *Τύχη* ἐμφανίζεται (ἢ ἐπανεμφανίζεται) δυναμικὰ κατὰ τὴν ἰδιαίτερα ταραχμὴν ἐποχῆς τῆς Νέας Κωμωδίας (προλογίζει χαρακτηριστικὰ ὡς Θεὸς *Τύχη* στὸ ἔργο Μεν. Ἄσπ. 97-148, τελειώνοντας: *Τίς εἴμι, πάντων κυρία | τούτων βραβεῦσαι καὶ διοικῆσαι; Τύχη*, πβ. Gomme – Sandbach *Men. Comm.* σελ. 711 [σημ. στὸ ἀπόσπ. 417], βλ. ἐπίσης *RE* καὶ *OCD* σ. λ., Ἑλλ. *Μυθ.* 2. 255-56, πβ. Richardson *Dem.* 420 σ. λ. *Τύχη*, Farnell *CGrS* V. 477 κέ. με σημ. 250 [σ. 481-82], *SEG* 30 [1980] 459-60 ἀρ. 1608, Mitford *NIRCy* [1950] 88-89 ἀρ. 47, κ. ἄ.), στὴν ἐποχὴ τοῦ ἐπιγράμματός μας. Ἀξίζει νὰ θυμηθῆ κανεῖς, ἀνάμεσα στὰ πολλὰ ἄλλα, τὴν *Τύχην* τῶν *Χυτρίων* καὶ τὸ *Τυχαῖον* τῆς *Πάφου* (βλ. Mitford, *JHS* 66 [1946] 25 με σημ. 5-6, *ΑΚΕΠ* Δα' 49-49.1 με σχολ. Δβ' 49-49.1 καὶ §§ 83-86, καὶ Nicolaou *CIS* σ. 30 pl. XXXVIII, βλ. καὶ κατωτ. E35.4 καὶ E48.6 *Τύχη*), τὸν Αἰσώπ. μῦθο *Παῖς καὶ Τύχη* καὶ τὸν Ὁρφ. Ὑμν. 72 *Τύχης*: νὰ σημειώσῃ ὅτι στὸν ἴδιο συγγραφέα, τὸν ρήτορα καὶ σοφιστὴ τοῦ 4ου αἰ. μ.Χ. Λιβάνιο (ἐκδ. Förster, *Libani Opera*), ἀπαντοῦν με τὸ *μέμφομαι* τὰ *Τύχη* / *τύχη* καὶ *Τύχην* / *τύχην* (*Λόγ.* 6-7 *μεμφόμενοι τῇ Τύχῃ*, *Μελ.* 19.3 *μεμφόμενος τῇ τύχῃ* καὶ 50.9 *διαμέμφονται τὴν Τύχην*, *Προγυμν.* 8.4.19 *μέμφοιτ' ἂν τις τὴν τύχην*) καὶ νὰ παραθέσῃ, ἀπὸ τὰ παράλληλα χωρία, τὸ τοῦ Πλουτ. *Φάβ. Μάξ.* 13.3 *μικρὰ μεμφόμενος τὴν τύχην*. Ὅλα τοῦτα, νομίζουμε, ὀδηγοῦν στὸ συμπέρασμα ὅτι μπορεῖ νὰ γράφῃ κανεῖς ἐδῶ εὐλόγα *Τύχη* / *Τύχην* / *τύχη* / *τύχην* ἀφ' ἑνός, καὶ ἀφ' ἑτέ-

ρου νὰ συντάξει τὸ *μικρὰ* μὲ τὸ *Μυρτώ* ἢ μὲ τὸ *μέμφεται* (οὔτε τὸ μέτρο, δυστυχῶς, βοηθεῖ ἐδῶ)· στὴν τελευταία περίπτωση τὸ *μικρὰ μέμφεται* δὲν πρέπει νὰ ἐρμηνευθῆ ὅπως στὸν Mitford (σελ. 139 σημ. 189), ἀλλὰ μὲ τὴν ἔννοια ὅτι ἡ Μυρτώ πεθαίνει μακριὰ ἀπ' τὴν πατρίδα της μὰ κατὰ τὰ ἄλλα δὲν ἔχει καὶ πολλὰ παράπονα ἀπὸ τὴν τύχη της (οὔτε κὶ αὐτὸς ποὺ τῆς στήνει τὸ μνήμα μὲ τὴν ἐπιτύμβια ἐπιγραφή). Μὲ πάμπολλες ἀμφιβολίες γράψαμε *Τύχ[η]* (κατὰ τὸν Hansen, καὶ γιὰ αὐτὸ ἀφήνει ἀνοικτὴ τὴ δυνατότητα διπλῆς σύνταξης τοῦ *μικρὰ*), καὶ μεταφράσαμε «Ἡ μικρὴ Μυρτώ τὴν Τύχη... μέμφεται» (ὡς πρὸ πιθανό, καὶ γιὰ τὸ «Μικρὰ τὴν Τύχη ἢ Μυρτώ... μέμφεται» εἶναι μὲν δίσημο ἀλλ' ὄχι ἀνεκτὸ στὸν Νεοελληνικὸ λόγο).

1-2. ἀπ' Ἐλα(ί)ης | Αἰολίδος: στὴν ἐπιγρ. ΕΛΑΗΣ· ὀρθῶς ἴσως, μὲ ἐπιφυλάξεις γιὰ τὸ μέτρο ἀπαιτεῖ κανονικὰ μακρὰ συλλ., ὁ Hansen γράφει Ἐλάης (τὸ *Ἐλαίης* τῆς ἀ' ἑκδ. ἀπὸ τὴ Μιχαηλίδου-Νικολάου ἀποκλείεται ἀπὸ τὰ ἐπιγραφικὰ δεδομένα). Οὕτως ἢ ἄλλως, ὅμως, μιλάμε γιὰ τὴν *Ἐλαίαν* τῆς *Αἰολίδος*, 25 περίπου χιλιόμετρα ἀπὸ τὸ Πέργαμο, ὑπὸ τὴν ἐπιρροή τοῦ ὁποῦ βρῖσκεται κατὰ καιροὺς (περισσότερα βλ. στὴν *RE* σ. λ. *Elaiia* 1). Πῶς βρέθηκε ἡ *Μυρτώ* στὴν Κύπρο ἀπὸ τὴ Μικρασιατικὴ Ἐλαία εἶναι δύσκολο νὰ καθορίσει κανεὶς μὲ ἀκριβεία. Μπορεῖ ὁ πατέρας της ἢ ὁ ἄντρας της, π.χ. νὰ βρέθηκε στὴν Κύπρο μὲ τὸν Δημήτριο τὸν γιὸ τοῦ Ἀντίγονου τὸ 306 π.Χ. καὶ νὰ ἔμεινε ἐκεῖ, φέρνοντας στὴ συνέχεια καὶ τὴν οἰκογένειά του (ἀπὸ τὸ 306 ὡς τὸ 294 π.Χ., ὡς γνωστό, ἡ Κύπρος ἀνήκει μαζὶ μὲ τὴ Μικρασία, τὴ Συρία καὶ τὴν Παλαιστίνη στὸ βασιλεῖο τοῦ Ἀντίγονου καὶ –ἀπὸ τὸ 301 π.Χ.– τοῦ Δημήτριου: βλ. *IEE* Δ' 282 κέ., κ. ἀ.)· σ' αὐτὴ τὴν περίπτωση ἐνισχύεται ἡ χρονολόγηση τοῦ ἐπιγράμματος στὰ τέλη τοῦ 4ου ἢ στὶς ἀρχές τοῦ 3ου αἰ. π.Χ. Ὅμως ἡ κινητικότητα τῆς ἐποχῆς αὐτῆς παρατηρεῖται καὶ σὲ προγενέστερες καὶ σὲ μεταγενέστερες ἐποχές, τόσο ἀπὸ τὴν Κύπρο πρὸς ἄλλες Ἑλληνικὲς περιοχές (βλ. ἄνωτ. E1, 2, 4, 10, 11 καὶ E19 μὲ σημ.) ὅσο καὶ πρὸς τὴν Κύπρο (βλ. ἄνωτ. E3, 18 καὶ 20 καὶ κατωτ. E22, βλ. ἐπίσης κατωτ. E23, 25, 32, 46, 51, 53, 62, 64, 68. Περισσότερα: Nicolaou, *EHCy* I-III [μὲ τὸ ἐδῶ ἐπίγραμμα: I. 24 ἄρ. 22], καὶ “Cypriots in the East and West. Foreigners in Cyprus (Archaic to Roman Period)”, *Acts of the International Archaeological Symposium “Cyprus between the Orient and the Occident”, Nicosia 8-14 September 1985*, ed. V. Karageorghis (Nicosia 1986), σσ. 423-36 (καὶ 437-38)· βλ. ἐπίσης *EKvE* 3.3.

2. Κύπρος ἔδεκτο τάφου: πβ. *Ἀνθ. Παλ.* 7.78.4 *πατρῶων ἐντὸς ἔ-*

δεκτο τάφων, κ.τ.τ. Για τὸ Κύπρος βλ. ἄνωτ. E9.3-4 καὶ κατωτ. E25.3 (σημ., μὲ περαιτέρω παραπομπές).

E22

Ἐπίγραμμα ἐπιτύμβιο δύο μετρικὰ ἄφρογων ἐλεγειακῶν διστίχων χαραγμένο σὲ πλάκα ἀπὸ Πάριο μάρμαρο (“On a convex slab of Parian marble, with a joint on all four sides. Height, 5¹/₂ in.· breath, 1 ft.” Newton), πὺν βρέθηκε πιθανῶς στὴν περιοχὴ τοῦ ἀρχαίου Κιτίου/σημερινῆς Λάρνακος (ὅπου ἀντιγράφηκε τὴν πρώτη φορά, κατὰ τὸν Newton), κὶ ἀπὸ ἐκεῖ μεταφέρθηκε στὸ Βρετανικὸ Μουσεῖο. Οἱ πρῶτοι ἐκδότες (Boeckh, Kaibel, Newton, Hoffmann) χρονολογοῦν τὸ ἐπίγραμμα στὴν ἐποχὴ τοῦ Πτολεμαίου Α΄ τοῦ Λάγου (περ. 367/6 – 283 ἢ 282 π.Χ.), θεωρώντας τὸ Λαγείδας κοίρανος τοῦ στ. 4 ὑπὸ τὴ στενὴ του ἔννοια (= ὁ Λάγος υἱός, βασιλεύς). Ὁ Kaibel προβληματίζεται ἀπὸ τὸ εἶδος τῶν γραμμῶν (“Litterae quidem vulgares ab Hammero traduntur”, μὰ συντάσσεται μὲ τὴ γνώμη τοῦ Boeckh, ἔστω καὶ μὲ ἀμφιβολίες, καὶ σημειώνει ὅτι τὰ στρατεύματα τοῦ Πτολεμαίου πολέμησαν στὴν Κύπρὸ τὸ 306 π.Χ. ἐναντίον τοῦ Δημητρίου (“cf. Droysen, *Hellen.* I 445 sqq.”). Ἀντίθετα, ὁ Peek χρονολογεῖ τὸ ἐπίγρ. στὶς ἀρχές τοῦ 2ου αἰ. π.Χ., ὅπως κὶ ἡ Νικολάου (*EHCy* I. 31 [1967] 21 ἀρ. 13 σημ., πβ. *PPC T* 45) μὲ κάποιες ἀμφιβολίες: “the lettering is indeed characteristic of the 2nd century B.C.¹ [σημ. 1: παραπομπὴ στὸν Mitford, *Mnemosyne* 6 (1938) 113 σημ. 1, πρόσθετος *OAth* 1(1953) 153 σημ. 73, ὁ ὁποῖος ὑποστηρίζει ἀνεπιφύλακτα τὴν περίοδο τῆς βασιλείας τοῦ Πτολεμαίου Στ΄ Φιλομήτορος: 181-146 π.Χ.]. We would rather take Λαγείδας κοίρανος non in its literary meaning”). Ὅμως τὸ κριτήριό τοῦ εἶδους τῶν γραμμῶν δὲν εἶναι πάντα ἀλάνθαστο, οὔτε ἀπεριόριστης ἰσχύος· καὶ τὸ Λαγείδης ἢ Λαγίδης χρησιμοποιεῖται καὶ ὑπὸ τὴν εὐρύτερη ἔννοια τῆς Δυναστείας τῶν Πτολεμαίων (βλ. κατωτ. σημ. σ.λ.). Ἔτσι, καθὼς καὶ τὰ ἄλλα ἐσωτερικὰ καὶ ἐξωτερικὰ τεκμήρια δὲν φαίνονται νὰ ἀποκλείουν τὴ μὰ ἀπὸ τὶς δύο ἀπόψεις, κατατάξαμε ἐδῶ τὸ ἐπίγρ. κοντὰ στὰ ἄλλα ἐπιτύμβια νεκρῶν πολεμιστῶν, μὲ ἔντονος ἀμφιβολίες. (βλ. καὶ Lesquier *InME* 86 σημ. 4 καὶ κυρίως Launey *Recherches* 249-50 καὶ 806 σημ. 3, *ΑΚΕΠ* Δα΄ 89 [«4/3 αἰ. π.Χ.»] καὶ σημ. Δβ΄ 89, καὶ ἐπόμενα σχόλιά μας.)

1-2. Κοῆτα... γενέτας: Ἡ ἔμφραση στὸν τόπο καταγωγῆς τοῦ νεκροῦ πολεμιστῆ εἶναι ἀξιοπρόσεχτη· ἀκολουθεῖ ἢ ἀναφορὰ στοὺς γονεῖς

(στ. 1β'-2), ἐνῶ τὸ ὄνομα τοῦ νεκροῦ ἀνοίγει τὸ β' δίστιχο, ποὺ κλείνει μὲ τὸν στρατιωτικὸ τίτλο τοῦ νεκροῦ, χωρὶς καμμιὰν ἀναφορὰ στὸν τρόπο θανάτου ἢ στὴν ἡλικία του ἢ σὲ ἄλλα γεγονότα τῆς ζωῆς του. **Κοῖτες** ἐμφανίζονται καὶ ἄλλοῦ σὲ Κυπριακὲς ἐπιγραφές: (α') *Μέλαν(θ)ος Κρηῆς* (Νικολαοῦ *EHCy I*. [1967] 20 ἀρ. 12/βλ. καὶ *PPC M 12*: "A mercenary (?) whose epitaph was found at Amathous...", τοῦ 3ου αἰ. π.Χ.). (β') *Εὐφρατίς [Δι]ασθένου Κρηῆσσα* (ὀ.π. *M 11/E 50*, ἐπιτύμβ. 3/2 αἰ. π.Χ.). (γ') *Δίκτυ[ν, τὸν στρατηγὸν τῶν ἐν Κύπρῳ τασσομένων] Κρητῶ[ν... (OGIS 108, PPC Δ 41, κ. ἄ., πβ. Mitford, OAth 1 [1953] 148 κέ.), πιθανῶς ἀπὸ τὴν Κρήτη, καὶ (δ') Ἀγίαν Δαμοθέτου Κρηῆτα, τὸν ἀρχισωματοφύλακα καὶ ἐπὶ τῆς πόλεως... (OGIS 113, PPC A 11, κ. ἄ.: 163-146/5 π.Χ., ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Πτολεμαίου Στ' τοῦ Φιλομήτορος). Μιὰ **ΝΙΚΩ** μνημονεύεται σὲ ἐπιτύμβια στήλη τοῦ 3ου αἰ. π.Χ. ἀπὸ τὴν Ἀμαθούντα (*PPC N 32*, 3ου αἰ. π.Χ., βλ. καὶ *LGPN* σ.λ., ὅπου ἀναφορὰ Κρητικῶν ἐπιγρ. μὲ τὸ ὄνομα, ἀνάμεσά τους καὶ δύο τοῦ 3ου αἰ. π.Χ.), καὶ ἕνα **ΣΩΣΙΑΝΑΞ** σὲ ἐπιγραφή ἀπὸ τοὺς Χύτρος (*Myres HCC 1921*: 2ου ἢ 1ου αἰ. π.Χ., καὶ *LGPN* σ.λ.: τοῦ 3ου μᾶλλον αἰ. π.Χ.). Ἡ εἰκόνα διευρύνεται, ἔτσι, μὰ τὸ πρόβλημα χρονολόγησής τῆς ἐδῶ ἐπιγρ. δὲν ἐπιλύεται (βλ. καὶ ἐπόμενα). Γιὰ τὸ *Σωσι-άναξ* βλ. ἀνωτ. E19.1 Ἀριστ(ῶ)νακτος μὲ σημ., γιὰ τὸ *Νικῶ* ἀνωτ. E20.1 σ.λ. [*N*]κόνγερες.*

3. Πραξαγόρας: πβ. *Πράξι-ανδρος* (ὁ μυθικὸς ἰδρυτὴς τῆς Λαπθίου, βλ. ἀνωτ. τόμ. 1 σελ. 40 μὲ σημ. 12) καὶ *Πραξι-δημος*, *Πράξι-ιππος*, *Πραξι-τέλης*, *Πράξων* (βλ. πίν. *ΑΚΕΠ Ε'* σελ. 389 καὶ *PPC Π 45-47*) κ. τ. τ. γιὰ τὸ α' συνθ., καὶ γιὰ τὸ β' συνθ. ἀνωτ. E9.2 *Πνυτ-αγόρας* μὲ σημ. (καὶ E10.2 *Πνυτ-αγόρω*), E18.2 *Δαμασσ-αγόρα* μὲ σημ., κ. ἄ.

ὄνομ' ... ἐπικλεῖς: ὄνομα ἔνδοξο, δοξασιμένο, φημισμένο, πβ. Ἀπολλων. Ροδ. Ἀργ. 4.1472 *ἐπικλεῖς ἄστν* (στὸν Ὀμηρὸ ρῆμα *ἐπικλείω*: α 351 *τὴν γὰρ αἰοιδὴν μᾶλλον ἐπικλείουσ' ἄνθρωποι*, καὶ κύριο ὄνομα: M 379 *Σαρπήδοντος ἐταῖρον Ἐπικλῆα μεγάλθυμον* [βλ. καὶ *Comm. Il. ad loc.*: πβ. *Πατρο-κλῆα κ. τ. τ.*], Ἀνθ. Παλ. 11.37 [ΑΝΤΙΠΑΤΡΟΥ]. 1 Ἐπικλεῖς). Τὸ ἐπίθ., στὸν στ. 3, μπορεῖ νὰ ἀναφέρεται καὶ σὲ *ἐπικλεῖς προγόνους*, ἀλλὰ μᾶλλον πρέπει νὰ συνδεθῆ μόνον μὲ τὰ ἐπόμενα (*δν... ἀγεμόνα*), ποὺ τὸ ἐπεξηγοῦν, καὶ νὰ θεωρηθῆ ὅτι ταυτόχρονα ὑποδηλώνει ἔνδοξη σταδιοδρομία, ἀνδραγαθίες, ἴσως ἥρωικό θάνατο (πβ. *κλέα ἀνδρῶν*). Ἡ μεταγεν. σημασία *ἐπικλεῖς* = «ὀνομασθεῖς, κληθεῖς κατὰ τὸ ὄνομά τινος, *τινὶ Ὀπλ. Ἀλ. 2.130*» (*LSK* σ.λ., 2.) δὲν ἀρμόζει ἐδῶ.

3-4. ἐπ' ἀνδρῶν... ἀγεμόνα: ἡγεμόνα ἀνδρῶν, ἐπικεφαλῆς ἀνδρῶν, στρατιωτικό διοικητή. Ὁ τίτλος ἐμφανίζεται συχνὰ σὲ ἐπιγραφές ἀπὸ τὴν Κύπρο καὶ ἄλλου, τοῦ β' αἰ. π.Χ. ἀλλὰ καὶ παλαιότερες καὶ μεταγενέστερες, καὶ ἔχει προκαλέσει πολλές συζητήσεις γιὰ τὴν ἀκριβῆ σημασία του. Πρόκειται κατὰ πᾶσαν πιθανότητα γιὰ τίτλο ἀντίστοιχο πρὸς τὸν *ἑπάρχην* (καὶ *ἑπάρχης ἐπ' ἀνδρῶν*), ὅχι ὅμως κατ' ἀνάγκη σὲ ἀντιδιαστολή πρὸς τὸ *ἡγεμῶν ἐπὶ πόλεως* (καθὼς συχνὰ τὸ ἴδιο πρόσωπο ἦταν ἐπικεφαλῆς τῆς φρουρᾶς μιᾶς πόλεως καὶ ταυτόχρονα διοικητῆς τῆς), ἀλλὰ πιθανῶς σὲ ἀντιδιαστολή πρὸς τοὺς *ἔξω τάξεων ἀξιωματούχους*. Βλ. Lesquier *InME* 83 κέ. (μὲ παραπομπές καὶ βιβλιογραφία), Βράχα *EK* 53 κέ., Homossany *Μελέτες* 152 κέ. κ. ἄ. Βλ. ἐπίσης T. B. Mitford, "Contributions to the Epigraphy of Cyprus", *Mnemosyne* 6 (1938) 112 κέ. καὶ *APF* 13 (1939) 34 κέ., Meyer *HPtRA* 93 κέ. (§ 23. "Die *μισθοφόροι* der Insel Kypros, ihre "Landsmannschaften" und Offiziere") καὶ Launey *Recherches* 248 κέ. (κεφ. 2. "*Les Crétois*"), πβ. Fr. Heichelheim, "Die auswärtige Bevölkerung im Ptolemäerreich", *Klio Beiheft* 18 (Leipzig 1925) 8 κέ. (κυρίως τὸν κατάλογο *Κρητῶν* ποὺ στρατολογοῦνται ὑπὸ τοὺς Πτολεμαίους, σσ. 92-93, μὲ χαρακτηριστικὴ τὴν ἀναφορὰ 39 ὀνομάτων στὰ κείμενα τῶν χρόνων τῶν πρώτων Πτολεμαίων –συμπεριλαμβανομένου τοῦ ἐδῶ Πραξαγόρα– καὶ 17 σὲ μεταγενέστερα κείμενα).

4. Λαγείδας κοίρανος: πβ. κατωτ. E43.1 *κοίρανε Πλούτων* καὶ E51.2 *κοίρανον ἀγνείας*, καὶ βλ. ἄνωτ. E1.4 *κ[οιρανί]δας*, ὅπου σημ. γιὰ τὸ **κοίρανος**. Τὸ **Λαγείδας**, μὲ τὴ στενὴ ἔννοια τοῦ γιοῦ ἢ τοῦ ἐγγονοῦ (ὅπως *Αἰακίδης* στὸν Ὅμηρο κ. τ. τ.) = ὁ *Πτολεμαῖος Α' ὁ Λάγον* ἢ *Σωτήρ* καὶ ὁ γιὸς καὶ διάδοχός του *Πτολεμαῖος Β' ὁ Φιλάδελφος* (ὅπως στὸν Καλλιμ. ἀπόσπ. 384.40-1 Pfeiffer *Λαγείδη... Πτολεμαίε* καὶ στὸν Θεόκρ. *Εἰδύλλ.* 17.14 *Λαγείδας Πτολεμαῖος*), ἐνῶ μὲ εὐρύτερη ἔννοια = ἀπὸ τὸ γένος τῶν *Λαγ(ε)ιδῶν* (ὅπως στὸν Ἄπλ. *Μιθρ.* 17.121 *Ἀπίων βασιλεὺς τοῦ Λαγιδῶν γένους κ. ἄ.*, στὸν Πορφύρ. *Χρον.* 7.6.5 *Κλεοπάτρα, ὑστάτη τῆς Λαγιδῶν γενεᾶς κ. τ. τ.*, στὸν Στράβ. *Γεωγρ.* 17.1.10 *καὶ συνέβη καταλυθῆναι καὶ τῶν Λαγιδῶν ἀρχὴν πολλὰ συμμείνασαν ἔτη. Πτολεμαῖος γὰρ ὁ Λάγον διεδέξατο Ἀλέξανδρον, κ. λπ.*). Οὔτε αὐτὸ τὸ στοιχεῖο ἐπομένως μπορεῖ νὰ βοηθήσει καθοριστικὰ στὴ χρονολόγηση τοῦ ἐπιγράμματος. Βλ. *RE* σ. λ. *Lagos* 1, καὶ προηγούμενα.

ἀγεμόνα: Δωρ. τύπος τοῦ **ἡγεμόνα** (ποὺ ἔχουν ἐδῶ πολλοὶ ἐκδότες), ὁ ὁποῖος συμβαδίζει μὲ τοὺς ἄνωτ. τύπους **Κρήτα**, **μάτη** (πβ. κατωτ. E26.6, E41.3, E43.3, ἀλλὰ μὲ *η* ἀντὶ *α* E23.7 καὶ E61.3),

γενέτας (πβ. E26.6 και E41.3, αλλά -τη E31.10) και **Λαγείδας**, πού «εἶναι τόσο τῆς Κρητικῆς ὅσο και τῆς Κυπριακῆς διαλέκτου» (ΑΚΕΠ Δβ' 89). Ἡ ἐπιμονή στους τύπους με *α* ὀφείλεται κατὰ πᾶσαν πιθανότητα στήν περίπτωση (Κρητικός πού θάβεται στήν Κύπρο), και ἐπομένως δέν μπορεῖ νά ἀποτελέσει ἰσχυρὸ τεκμήριο πρώτης χρονολόγησης (πβ. και τίς ἀνωτ. παραπομπές σὲ ἐπόμενα Κυπριακά ἐπιγράμματα).

E23

Ἐπίγραμμα ἐπιτύμβιο τοῦ 3ου αἰ. π.Χ. (κατὰ τοὺς Oberhammer και Peek) ἀπὸ τῆ Λάρνακα. Στήν πρώτη δημοσίευση τοῦ ἐπιγράμματος τὸ 1888 ὁ Oberhammer ἀναφέρει ὅτι ἔχει δεῖ μόνο φωτογραφία του, πού εἶχε στήν κατοχή του ὁ M. Ohnefalsch-Richter, ἡ ὁποία περιλάμβανε ἀκόμα δύο ἐπιγραφές (ἀπὸ τίς ὁποῖες ἡ μία ἦταν τὸ ἀριστερὸ κομμάτι μιᾶς βάσης με ἐπιγραφή ἀφιερωμένη στὸν Πτολεμαῖο Γ', δημοσιευμένη ἤδη: βλ. S. Reinach, *RA* 5 [1885] 345, βλ. και 344 κέ. γιὰ τίς ἀνασκαφές τοῦ M. Ohnefalsch-Richter στήν περιοχή Λάρνακας και τὴν τύχη τῶν ἀνακαλυφθέντων). Πάνω ἀπ' αὐτὴ τὴ βάση ἀριστερὰ ἦταν τὸ θραῦσμα μιᾶς ἀποσπασμένης πλάκας, ἡ ὁποία ἔφερε μιὰ μεγαλύτερη ἐπιγραφή –σὲ χαρακτήρες τοῦ 3ου αἰ. π.Χ.– κατὰ ἓνα μεγάλο μέρος ἀρκετὰ εὐανάγνωστη, με τὸ κείμενο τεσσάρων ἐλεγειακῶν διστίχων σὲ 12 σειρές (βλ. ἀπόγραφο Oberhammer, σελ. 312). Ὁ καθηγητῆς Schöll συμπλήρωσε τὰ κενὰ τῶν στ. 1-5 και 8 (ὁ. π., μετὰ τὸ ἀπόγραφο) και ἀργότερα ὁ Peek τοὺς στ. 6 και 7. Τὸ ἐπίγρ. ἐμφανίζει ἀλλαγὴ προσώπου στὰ δύο τετράστιχα (πβ. *GVI* 1909 κέ.: “Sprecher bzw. Angeredeter wechseln...”).

1. [Ἰ]άως: Ἰλαος (κατὰ κανόνα στήν ποίηση), Ἴων. – Ἄττ. Ἰλωος (και Ἰλωος Ἡρόδ.), Αἰῶλ. Ἰλλαος (ρ. Ἰλάσκομαι κ. τ. τ., οὐσ. κυρίως με πρόθ. ἐξ-Ἰλασμός, ἐξ-Ἰλέωσις, ἐξ-Ἰλασμα, ἐπίθ. ἐξ-Ἰλαστήριος, ἐξ-Ἰλαστικός, και Ἰλαρός) Ἰλαρότης, Ἰλαρίων κ. λπ.), σημαίνει ὅ,τι και σημα: εὐμενής, πρᾶος, ἤπιος κ. τ. τ. (βλ. Chantraine σ. λ. Ἰλάσκομαι, και LSI⁹/LSK σ. λ. Ἰλαος κ. λπ.). Ὁ τύπος Ἰάως (ἂν δέν ὀφείλεται σὲ παρανόηση τοῦ Oberhammer ἀπὸ τὴ φωτογραφία τῆς ἐπιγραφῆς τὴν ὁποία εἶδε, ἀντὶ τοῦ ἸΛΑΟΣ, πού μετρικὰ ἐδῶ εἶναι ἰσοδύναμο ἔχοντας τὴν τελ. συλλ. θέσει μακρὰ), εἶναι σπάνιος ἂν ὄχι μοναδικός (βλ. *EpAP* 6.295.5 ὡδ' Ἰάως ἐνέπω ἀλλὰ βλ. *EGr* 1036.18 ὅπου ὁ Kaibel γράφει ὡδε [γ]ά[ρ], ὡς ἐνέπω βλ. ἐπίσης Ἡσύχ. σ. λ. ? Ἰάως· Ἰλέως, Ἰλαρῶς, εὐμενῶς).

Κούρη: *Κόρη*, ἢ *Περσεφόνη* ἢ *Φερσεφόνη* (βλ. κατωτ. E27.6) ἢ *Φερσεφόνηα*, ἀλλὰ καὶ *Φερσέφασσα*, *Φερρρέφαττα* καὶ –σὲ Κυπρ. ἐπιγρ.– *Φερσέφαττα* (βλ. *ΑΚΕΠ* Δβ' 41 καὶ 41.1, ὅπου καὶ ἀναφορὰ στὴ λατρεία τῆς στὴν Κύπρῳ). Γνωστότατος εἶναι ὁ μῦθος τοῦ ἔρωτά τῆς γιὰ τὸν Ἄδωνη (βλ. *ΑΚυΓ1β'* 73 μὲ παραπομπές) κι ἀκόμα πιὸ γνωστὲς οἱ σχέσεις τῆς μὲ τὴ Δήμητρα, τὸν Πλούτωνα καὶ τὸν Κάτω κόσμῳ γενικὰ (βλ. ἀνάμεσα στὰ πολλὰ ἄλλα Ἑλλ. *Μυθ.* 2. 130 κέ. κ. ἄ., *Κερένι Μυθ.* 217-35 κ. ἄ., *Richardson Dem.* σσ. 47 κέ., 269 κέ., 283 κέ. κ. ἄ. [βλ. *Ind.*], βλ. ἐπίσης ἀνωτ. E11.3 σ. λ. *Θεομοφόρους*). Ἡ ἐπίκληση σὲ θεότητα νὰ δεχθῆ τὸν νεκρὸ εὐμενεῶς (πβ. κατωτ. E27 καὶ βλ. *ΕΚυΕ* 5.2 δ') ἐμφανίζεται καὶ σὲ Νεοελληνικὰ μοιρολόγια, μὲ ὀνόματα βέβαια τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας (βλ. Μ. Βαρβούνη, *ΕΚΕΕΚ* 20 [1993-94] 372 κέ.).

πινυτήν δέξαιο Τάκιλλαν: πβ. κατωτ. E30.2 *πινυτήν Ὀρ[φενὺς εὐκλείσ' Εὐριδίκην]*. Τὸ ὄνομα **Τάκιλλα**, ὅπως σημειώνει ὁ Schöll, δὲν εἶναι γνωστό, γι' αὐτὸ ἴσως πρέπει νὰ διαβασθῆ ἐδῶ *δέξαι Ὀτάκιλλαν* (ὄρθως ἴσως *Ὀτάκιλλαν*, ἀλλὰ *δέξαι'* βλ. ὁμως *LGPN*^{1/2}: δὲν ἀπαντᾷ οὔτε τὸ *Ὀτάκιλλα*). Τὸ ἐπίθ. **πινυτός:** σῶφρων, συνετός, φρόνιμος κ. τ. τ. (καὶ *πινυτή* ὡς οὐσ., καὶ *πινύσκω*, *πέπνυμαι* κ. λπ., *πινυτόφρων* καὶ *πινυτός*, πβ. *Πινυταγόρας* κ. λπ.: βλ. *Chantraine* σ. λ. *πέπνυμαι*, πβ. ἀνωτ. E10.2 σ. λ. *Πινυταγόρω*), ἀπαντᾷ συχνὰ καὶ σὲ ἐπιγράμματα: *Ἀνθ. Παλ.* 3.6.5 *πινυτάν...θεόν*, 8.119.6 *δάμαρτος | ἐσθλῆς καὶ πινυτῆς* κ. ἄ. πολλά, *ErAP* 2.507.2 *ἀνδρὸς κυδαλμοῦ καὶ πινυτῆς ἀλόχον*, 2.679.1-2 *Ἐνθάδε τὴν ἀρετῆς πινυτήν κατὰ γαῖα καλύπτει, | Πρέμνον τὴν ἄλοχον, σεμνὸν θάλος, ἔξοχον ἄλλων*, 2.728.1 *Αὐτῶ καὶ τεκέεσσι καὶ ἧ πινυτῆ δὲ γυναικί*, κ. τ. τ.

2. ἦ: στ' ἀλήθεια, βέβαια, ὄντως (βεβαιωτικὸ ἐδῶ μόριο, ἀλλοῦ καὶ ἐρωτηματικὸ), συνοδευόμενον συχνὰ ἀπὸ τὸ **γάρ**, ὅπως ἐδῶ, καὶ ἄλλα μόρια (βλ. *LSJ*⁹ σ. λ.). Ἡ ἐδῶ σύνταξη, ὁμως, ἐπιτρέπει, ἂν δὲν ἐπιβάλλει, νὰ διαβάσουμε **ἦ** = αὐτὴ (μετὰ ἀπὸ ἄνω τελεία) ἢ ἡ ὅποια (μετὰ ἀπὸ κόμμα).

πόλλ' ἐπὶ σοὶ μηροῖ' ἔθηκε πυροί: στὸν Ὅμηρῳ συχνὰ *μηρία* καίειν (*A* 40 *εἰ δὴ ποτέ τοι κατὰ μηροῖ' ἔκηα*, κ. τ. τ.), ἀλλὰ καὶ *μηρία* θέντες φ 267, κ. ἄ. Ἡ λέξη **μηρία** σημαίνει τεμάχια κρέατος ἀπὸ τοὺς μηρούς ἢ τὰ ὀστά τῶν μηρῶν (βλ. Ἡσύχ. σ. λ. *μηρία*: *τὰ ἐκ τῶν μηρῶν ἐξαιρούμενα ὀστά*, πβ. Ἀπολλων. *Λεξ.* 112.27 *μηρία οὐχ ὡς ἡμεῖς, ἀλλὰ τὰ ἐκ τῶν μηρῶν ἐξαιρούμενα καὶ ἱεροθνητούμενα. ὁ δὲ Ἡσίοδος τὰ περὶ τὴν μερίδα τῶν ὀστέων μυθικῶς διαπλάσσει*, καὶ *Σχολ.*

στό A40). Ἡ διάκριση μεταξὺ τοῦ *μηρία* = ὀσά μῆρῶν καὶ τοῦ *μηροί*=οἱ μῆροί με τὰ κρέατά τους (ποὺ ἐμφαίνεται στὰ ἀνωτ. χωρία) δὲν φαίνεται νὰ ἀνταποκρίνεται πάντα στὰ πρᾶγματα. Βλ. LSJ⁹/LSK σ. λλ. *μηρία* καὶ *μηρός*, καὶ Burkert *ΑῤΕΘ* 135 κέ.

5. στυγερὴν ὀ[δὸν εἰ]ς Ἀχέροντος: πβ. κατωτ. E26.4 *πικρὸν δ' εἰς Ἀχέροντ' ἔμολεν* (καὶ στ. 9 Ἀΐδας, πβ. ἐδῶ στ. 3 *πα[ρ'] Ἀιδην*): βλ. κατωτέρω E34.3 σημ., με παραπομπές) καὶ GG 194.4 *στυγνὴ δ' εἰς Ἀχέροντ' ἔμολες* (με σημ., σελ. 306). Ὁ Ἀχέρων εἶναι ὁ γνωστός ποταμὸς τῆς Ἡπείρου, τοῦ ὁποῖου τὰ νερά θεωροῦνταν *πικρά* (δηλητηριασμένα) καὶ ὁ ὁποῖος ὀδηγοῦσε στὸν Ἄϊδην· στὶς ἐκβολές του ὑπῆρχε ἡ Ἀχεροντίς ἢ Ἀχερουσία λίμνη, ὅπου οἱ ἀρχαῖοι τοποθετοῦσαν τὶς πύλες τοῦ Ἄδης· πορθιμέας ὁ Χάρων (βλ. *Ἑλλ. Μυθ.* 2. 217 κέ. κ. ἀ.). Χαρακτηριστικὸ εἶναι τὸ *ΕρΑΡ* 3.196 *οἷς οἶκος Ἄιδης, Ἀχέρων, Λίμνη, Χάρων*, | *καὶ τὸ στυγητὸν τῆς Στυγὸς σκηπτὸν νᾶμα*. Πρὸς τὰ ἐδῶ πβ. *Ἀνθ. Παλ.* 7.181.1 *δνοφερὸν δόμον ἤλυθες εἰς Ἀχέροντος* (στ. 2 *ματρὶ λιποῦσα γόους*, πβ. κατωτ. στ. 6-7), 7.203.4 *ᾄχεο γὰρ πυμάταν εἰς Ἀχέροντος ὀδόν*, 7.568.6 *στυγεροῦ δ' εἰς Ἀχέροντος ἔβην* (στ. 7 *μηρός γε γόους*, στ. 8 *φθιμένης*), 7.399. 3-4 *εἰς Ἀχέροντος ἕνα πλόον ἠρνήσαντο | χῶ στυγερός ζῶει κῆν φθιμένοισιν Ἄρης*), κ. τ. τ. Ὁ λογότυπος *στυγερὴν ὀδόν* ἤδη στήν Ὀδ. γ 288 καὶ ξ 235 (πβ. υ 81 *γαῖαν ἔπο στυγερὴν ἀφικομένην*, κ. τ. τ.), τὸ ἐπίθ. *στυγερός* συχνότατο στὸν Ὅμηρο καὶ ἐξῆς (ἀπὸ τὸ *Στύξ*, ρ. *στυγέω*, καὶ *στύγος*, *στυγνός*, *στυγητός*, *βροτο-στυγής*, *στυγ-άνωρ* κ. ἀ.: βλ. Chantraine σ. λ. *στυγέω*). Πβ. ἐπίσης *Εὐρ. Ἰων* 1226 *τὴν ἀθλίως σπεύσασαν ἀθλίαν ὀδόν*.

6. [ἦ γ]ε τε[τμεῖν]: συμπλήρωση Peek. τὸ *τετμεῖν* (ὄριστ. ἀορ. *τέτμε* καὶ *έτετμε*, ὑποτ. *τέτμης*), με τὴ σημασία τοῦ «συναντῶ, βρῖσκω», ἀπαντᾷ κυρίως στὸν Ὅμηρο με αἰτ. συντασσόμενο (Z 374 *τέτμεν ἄκοιτιν*, ε 58 *τὴν δ' ἔνδοθι τέτμεν ἐοῦσαν*, κ. τ. τ. στὸν Ὅμ. κ. ἀ.). Ἡ συμπλήρωση φαίνεται ἱκανοποιητικὴ μὰ ἀβέβαιη, καὶ τὸ ἴδιο ἰσχύει γὰ τὸ *μύρετο σὴ [δὲ κόρη]* στό τέλος τοῦ στ. (μήπως μ. *σὴ [θυγάτηρ]* ἢ μ. *σὴ [δὲ γονή]*): πβ. κατωτ. E27.5 (*γόνον*) με σημ.— Γιά τὸ *πόσιν* βλ. κατωτ. E62.6 (σημ. σ. λ.), καὶ E30.5 *πόσις*. Γιά τὸ *σὸμ π.* στήν ἀρχὴ τοῦ ἐδῶ στ. καὶ τὸ *τῆμ μηρός* στήν ἀρχὴ τοῦ στ. 6 βλ. ἀνωτ. E6.1 σ. λ. *φέπο(μ) μέγα*.

8. λευκ[ά]... ὀστέα γῆ κατέχοι: Στὸν Ὅμηρο καὶ ἐξῆς ἀπαντᾷ συ-

χνά ὁ λογότυπος *ὄστέα λευκά* (Π 347 κ. ἄ., βλ. West στὴν Ἡσ. *Θεογ.* 557 σ. λ. *ὄστέα λευκά*), πβ. *λευκ' ὄστέα* λ 221 κ. ἄ. (ω 76 *ἐν τῷ τοι κεῖται λευκ' ὄστέα, φαίδιμ' Ἀχιλλεῦ*, κ. τ. τ.). Γιὰ τὸ τέλος τοῦ στ. βλ. ἄνωτ. E8.1 σμμ. σ. λ. *καί με χ[θ]ῶν ἦδε καλύπτει* ('Ομηρ. λογότ. στὸ τέλος στ. *κατὰ γαῖα καλύπτει / κάλυψε*) καὶ κατωτ. E49.7 *σά δὲ ὄσση γαῖα καλύπτει*. Στὸν ἐδῶ στ. ἔχουμε συνένωση δύο λογοτύπων: *λευκά ὄστέα / ὄστέα γῆ (γαῖα) καλύπτει* (-οι) καὶ εὐκτική εὐχετική **κατέχοι**. Χαρακτηριστικοὶ εἶναι οἱ ἀσυναίρετοι ποιητ. τύποι **σέθεν** (σοῦ), **μελέων** (μελῶν) καὶ **ὄστέα** (ὄση), πού δίνουν ἕναν ἔντονο ἐπικό τόνο στὸ τέλος τοῦ ἐπιγράμματος (βλ. καὶ ἄνωτ. στ. 2 *πόλλ' ἐπὶ σοὶ μηρὸ' ἔθηκε πυρὶ* καὶ στ. 6 *τε[τμεῖν]*), χωρὶς αὐτὸ νὰ ἐπιβάλλεται ἀπὸ τὸ θέμα, ὅπως στὸ ἐπόμεν. ἐπίγραμμα (ἀπὸ τὴ Λάρνακα ἐπίσης). Νὰ πρόκειται ἄραγε γιὰ Κολοφώνια πού φτάνει στὸ Κίτιο νὰ συναντήσῃ τὸν ἐκεῖ ὑπηρετοῦντα ἄνδρα τῆς καὶ πεθαίνει πρὶν τὸν δεῖ; Ἡ γὰρ Κολοφώνια παντρεμένη καὶ ἐγκατεστημένη μὲ τὴν οἰκογένειά τῆς στὴν Κύπρο, τῆς ὁποίας ὁ ἄντρας ἀπουσιάζει καὶ ἢ ὁποία πεθαίνει πρὶν ἐκεῖνος γυρίσει; Καθὼς ἡ ἐπιγραφή ἐμφανίζει κενὰ σὲ κρίσιμα σημεῖα στὸν στ. 6, ἢ ὅποια ἀπάντηση μένει μετέωρη.

E24

Ἐπίγραμμα ἐπιτύμβιο ἀποτελούμενο ἀπὸ τρία μετρικῶς ἄψογα ἔλεγειακά διστίχα σὲ ὕψος ἐπικό, χαραγμένο σὲ περιτεχνη στήλη ἀπὸ σκληρὸ «μαρμαρόροζο» προερχόμενο πιθανῶς ἀπὸ τὰ λατομεῖα τῆς περιοχῆς Ἀθηαίνου. Ἡ στήλη ἐκτίθεται σήμερα σὲ περιόπτη θέση τοῦ Μουσείου Πιερίδη στὴ Λάρνακα. “Πρὸ τίνος χρόνου”, ἔγραφε τὸ 1924 ὁ Κυριαζῆς, “ἐργάται ἐν Λάρνακι ἀνασκάπτοντες τὸ ἔδαφος διὰ θεμέλια περιτειχίσματος οἰκίας τινός, κειμένης εἰς τοποθεσίαν «Καμήνια» (...), ἀνεῦρον ἐπιτύμβιον τινα στήλην φέρουσαν καλῶς διατηρουμένην ἐπιγραφὴν ἑλληνιστί. (...) Ἡ ἐπιτύμβιος αὕτη στήλη μονόλιθος, τετράπλευρος, ἀποτελεῖται ἀπὸ βάσιν καὶ κορμὸν ἠνωμένα. Ἡ βάσις ἔχει μῆκος 38 ἑκατοστὰ τοῦ μέτρου, πλάτος 34 καὶ ὕψος 11, ὁ δὲ κορμὸς μικροτέρων διαστάσεων, ἐπίσης τετράπλευρος, πλὴν κατὰ τὸ ἄνω μέρος τῆς ἐνεπιγράφου πλευρᾶς ὅπου ἐχαράχθη εἰς βάθος τριῶν περίπου ἑκ. τοῦ μέτρου τριγωνικός, ἔχει ὕψος 78 ἑκ., μῆκος 27 καὶ πλάτος 18. Ἐν τῷ συνόλῳ ἡ στήλη αὕτη ἔχει ὕψος 89 ἑκ., καὶ διεσώθη ἐν πολὺ καλῇ καταστάσει” κ. λπ. “Ἐνα στεφάνι ἀνάγλυφο δεσπάζει στὸ ἄνω μέρος πρὸς τὸ μέσο τοῦ κορμοῦ, κὶ ἀπὸ κάτω μέχρι τὸ τέλος σχεδὸν τοῦ κορμοῦ εἶναι χαραγμένο σὲ ἐννιά σειρᾶς τὸ ἐπίγραμμα (μὲ τελευταῖο γράμμα τὸ -Ω στὸ τέλος τέλος τῆς 9ης σειρᾶς, κὶ ἴσως ἕνα Ν ἀκριβῶς κάτω ἀπ’

αυτό). «Εἰς τὴν ἐπιγραφὴν ὑπάρχουσι τρεῖς τελεῖαι, μία εἰς τὸ τέλος τῆς τρίτης γραμμῆς καὶ μετὰ τὴν λέξιν *η ι θ ε ω ν*, ἡ δευτέρα εἰς τὴν ἕκτην μετὰ τὴν λέξιν *π ρ ο τ ε ρ ω ν*, καὶ ἡ τρίτη εἰς τὸ τέλος τῆς ἑβδόμης γραμμῆς» (μετὰ τὴ λέξιν *μάθε*), πρόσθετε ὁ Κυριαζῆς. Τὸ ἀπόγραφο σὲ κεφαλαιογράμματη γραφὴ πού παραθέτει στὴ συνέχεια εἶναι ἀρκετὰ προσεγμένο, μὰ μὲ εὐνόητα λάθη (CΤΗΘ ΜΑΘΗC, στὴ σειρὰ 2 καί, κυρίως, ΤΑΦΩ στὸ τέλος τῆς 9ης σειρᾶς): ἑξαιρετικὴ εἶναι ἡ φωτογραφία τῆς στήλης στὴ Nicolaou (CΙS pl. XL). Ὁ Κυριαζῆς χρονολόγησε τὴν ἐπιγραφὴν στοὺς Ἑλληνορωμαϊκοὺς χρόνους, ἐνῶ ὁ Seyrig (πού, ὅπως ὁ ἴδιος σημειώνει, τὴ μέρα πού ἔφτασε στὴ Λάρνακα τὸν Σεπτ. τοῦ 1924 μπόρεσε νὰ διαβάσει: “*déchiffrer*” μαζί μὲ τὸν Κυριαζῆ τὴν ἐπιγραφὴ) ἀπέφυγε τὴ χρονολόγησι στὴ δημοσίευσή της τὸ 1927· ἀπὸ τοὺς ἐπομένους, ὁ Peek χρονολογεῖ στὸ β' ἡμῖσιν τοῦ 2ου αἰ. μ.Χ., καὶ ἡ Nicolaou σημειώνει πὼς τὸ ὄλο ποιῆμα “is one of the most characteristic types of epigram of the 2nd and 3rd centuries of our era”· ὁ Χατζηγιάννου θεωρεῖ τὸ ἐπιγράμμαμά μας «τοῦ 2ου αἰ. π.Χ.» (Δβ' 91, ἀλλὰ Δα' 91: 4/3 π.Χ.). Τὰ ἐσωτερικὰ στοιχεῖα τοῦ ἐπιγράμματος, τὸ ἐπικὸ ὕφος καὶ τὸ λεξιλόγιον ἐν γένει, φαίνονται νὰ εἰσηγοῦνται χρονολόγησι στὸν 3ον π.Χ. αἰ., μὰ ἡ ἰσχὺς τοῦ ἐπιχειρήματος περιορίζεται ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι ἀναφέρεται στὸν Ὅμηροδιδάσκαλο *Κιλικᾶν* (πού δὲν ἀποκλείεται νὰ ἴναι ταυτόχρονα *ἁοιδός*, καὶ *σχολιαστής* ἴσως: βλ. καὶ *ΑΚυΓ¹Β'* 129 κέ. σημ. 80 κέ.) καὶ μπορεῖ νὰ ἔχει συντεθῆ ἀπὸ κάποιον ἐπιμελῆ καὶ ἀγαπητὸ μαθητὴ του (βλ. καὶ ἐπόμενα). Πβ. τὸ ἐπίγρ. *GI 1326* (τοῦ 2ου αἰ. μ.Χ.), μὲ θέμα παρόμοιο πρὸς τὸ ἐδῶ καὶ φρασεολογία παραπλήσια, ἀλλὰ σαφῶς μεταγενέστερο ὡς πρὸς τὸ σημεῖο τοῦλάχιστον αὐτό, καὶ τὸ ἀνωτ. E23, τῆς Λάρνακας καὶ αὐτό, τοῦ 3ου αἰ. π.Χ.

1-2. Μὴ σπεύσης... μάθης: βλ. *GI 130-41* (“γ) Typen: ‘Geh nicht vorüber’, ‘Bleib sehn und lies’, II. Jh. v. Chr. – III. Jh. n. Chr.”): 1324. 1-2 *κῆν σπεύδης, ὧ̄ ξεῖνε, καὶ ἦν εὐχαιρος ὀδεύης, | στήθι παρ’ οὐμόν σῆμα καὶ εἰση τοῦνομα τοῦμόν, 1308.1 μὴ παρήης... τάφον, ὧ̄ [παροδεῖτα] καὶ 1309.1 σὺ δ’, ὧ̄ ξένε, μὴ με παρέλθης, 1313.1-2 στήθι... | ξεῖνε, καὶ εὐρήσεις... καὶ 1314.1-2 σᾶθι πέλας, παροδίτα... καὶ κατιδὼν τίς τίνος εἰδμὶ πυθοῦ, 1320.1-2 μείνον, ξένε, μὴ με παρέλθης | μέχρῃς ἴδης στήλης τὰ προκειμένα γράμματα Μουσῶν, 1322.2 στήθι καὶ ἦτις ἐγὼν ἐνθα μαθὼν ἄπιθε καὶ 1323.1 στήθι πέλας... [καὶ] μάθε μείνας κ. τ. τ., πβ. καὶ κατωτ. E40.1 *Κᾶν τροχάδην βαίνης, φίλε ὧ̄ παροδεῖτα, βαιὼν ἐπίσχες* (μὲ σημ. στὸ χωρίο). Τὸ **βαιὼν** (ἐπίγρ. τοῦ *βαιός* = μικρός, ὀλίγος, ἀσημαντος, βραχύς, πού ἀπαντᾷ στὸν Σόλων καὶ τοὺς προσωκρατικοὺς καὶ κυρίως στὴν τραγωδία), ἀπαν-*

τᾶ ἤδη στὸν Σοφ. *Τραχ.* 335 βαιὸν ἀμμείνας' ὅπως | μάθης κ. ἄ., μὲ χρον. σημασία ὅπως ἐδῶ (βλ. LSJ⁹ καὶ Chantraine σ. λ., ὅπου: “Pas d' étymologie”)· πβ. καὶ κατωτ. E28.4 οὐ δὴ βαιὸν μὲ σημ. (ἴσως οὐδ' ἠβαιόν), καὶ E40.1 βαιὸν ἐπίσχες. Τὸ **στῆθι μάθης** προφανῶς κατ' ἐπίδραση τῶν ἄγε καὶ φέρε μὲ ὑποτ. (προστακτικὲς ποὺ χρησιμοποιοῦνται μὲ ἐπιρρηματικὴ σημασία –τὸ ἄγε ἤδη στὸν “Ὀμηρο– καὶ ἐξελλίσσονται σταδιακὰ σὲ ἐπιρρήματα): A 62 ἄγε... ἐρείομεν, Ψ 579 εἰ δ' ἄγ' ἐγὼν αὐτὸς δικάσω, θ 389 ἀλλ' ἄγε οἱ δῶμεν, κ. ἄ. πολλά (βλ. LSJ⁹ σ. λ. ἄγε, ἄγετε), Ἀριστοφ. *Ἀχαρν.* 4 φέρ' ἴδω καὶ Εἰρ. 361 φέρε δὴ κατῖδω καὶ 959 φέρε δὴ τὸ δαλίον τόδ' ἐμβάψω λαβών (956 ἄγε δὴ... | περιύθι), Εὐρ. *Ὀρέστ.* 1281 φέρε... βάλλω καὶ Φοῖν. 276-7 φέρ' ἐς... μεθῶ ξίφος | καὶ τάσδ' ἔρωμαι, Σοφ. *Φιλ.* 300 φ ἔ ρ ' , ὦ τέκνον, νῦν καὶ τὸ τῆς νήσου μ ἄ θ η ς .

2. Κιλίκᾶν: Τὸ ὄνομα ἀπαντᾶ σὲ πολλὰς Κυπριακὰς ἐπιγραφὰς (βλ. *LGPN*¹ σ. λ.), συνοδευόμενο συχνὰ ἀπὸ ὀνόματα Ἑλληνικά, πατρὸς ἢ ἀδελφῶν ἢ παιδιῶν (*ICS* 103 *Τιμόκλυπος ὁ Τιμοκρέτεος ἐπέστασε Κιλικᾶφι τῷ κασιγνήτῳ*, 136 *Κρέο(ν)τος τῷ Κιλικᾶφος τῷ Ἀριστομήδεος ἡμῖ*, 251 [τοῦ 500 περ. π.Χ.] *Κιλικᾶ(ς) με κατέστασε ὁ Στασικρέτεος*, 304 [τῆς περιοχῆς Λάρνακας] *Κιλικᾶ(ς) Ὀνασιμᾶο(ς)*, 336 *Κι(λ)ικᾶς ὁ Τιμοδώρω*, βλ. καὶ 87 *Κιλικᾶφος τῶ... ἡμί*, μὲ σημ. Masson). Ἄσχετα μὲ τὴν ἀρχικὴ του προέλευση (*Κιλίκιος*/*Κιλικᾶς*, ὅπως *Αἰγύπτιος*/*Αἰγυπτᾶς* καὶ *Κορίνθιος*/*Κορινθᾶς*, κατὰ τὸν Χατζηγιάννου Δβ' 91), τὸ ὄνομα χρησιμοποιεῖται ἐνωρὶς ὡς ἀνθρωπωνύμιο γιὰ μὴ Κιλίκιους, ὄχι μόνον στὴν Κύπρο (βλ. O. Masson, “Notes d'onomastique chypriote”: “IV. Le nom Κιλικᾶς à Chypre et dans le monde grec”, *ΚυΣπ* 32 [1968] 9-15), καὶ “VII. Le nom Κιλικᾶς en Cilicie?”, *RDAC* 1974 159-60).

ἔξοχον ἠθέων: πβ. κατωτ. E36.2 *μειμιολόγων πάντων ἔξοχον ἐν χάρισιν* (μὲ τὴν ἐκεῖ σημ.). Τὸ ἐπίθ. **ἔξοχος** (= ἐξέχων, προέχων, ἐξαιρετος, ἔξοχος) ἀπαντᾶ συχνὰ –στὸν Ὀμηρο καὶ στοὺς μετ' αὐτὸν ποιητές– μὲ γεν., μὲ τὴ σημ. τοῦ: ὑπερέχων τῶν ἄλλων, ὑπέρτερος, συχνὰ μὲ ὑπερθ. σημ. (βλ. LSK σ. λ., II. 1β'): *ἔξοχοι ἄλλων* N 499 κ. ἄ. (συχνὰ στὴν Ὀδ.), *ἔξοχοι ἠρώων* Σ 56 κ. ἄ., *ἔξοχος ἦεν Ἀχαιῶν* σ 205, κ. τ. τ. (ἢ ἐδῶ φράση δὲν φαίνεται νὰ ἀπαντᾶ ἄλλοῦ). Τὸ **ἠῖθεος** (ἀβέβ. ἐτυμ., ἴσως ἀπὸ ἀρχικὸ τύπο *ἠρίθεφος, ἐπίσης ἠθεος καὶ στὴ Σαπφῶ ὡς ὑπερδωρισμὸς ἄθεος: βλ. Chantraine σ. λ.) ἀπαντᾶ ἤδη στὸν Ὀμηρο μαζὶ μὲ τὸ *παρθένος* ἢ *παρθενικὴ* καὶ μαζὶ μὲ τὸ *νύμφη*: Σ 567 *παρθενικαὶ δὲ καὶ ἠῖθεοι ἀταλά φρονέοντες* καὶ 593 *ἠῖθεοι καὶ παρθένοι ἀλφεισίβοιοι* (βλ. *Comm. II. ad loc.*, καὶ στὸ Δ 474

ἦϊθεον θαλερόν), λ. 38-9 *νύμφαι τ' ἦϊθεοί τε πολύτλητοί τε γέροντες | παρθενικαί τ' ἀταλαί* (μὲ χαρακτηριστική τὴ διάκριση τῶν *νύμφαι* καὶ *παρθενικαί*, βλ. *Comm. Od.* στὸ λ.39), πβ. καὶ Λ 60 *ἦϊθέον τ' Ἀκάμαντ' ἐπιείκελον ἀθανάτοισιν* (βλ. *Comm. Il.* σημ. στὸ χωρίο) κ. τ. τ., ὅπου κατὰ κανόνα συμβαδίζει ἡ ιδιότητα τοῦ σὲ τρυφερῆ ἡλικία εὐρισκομένου μὲ αὐτὴ τοῦ ἀνυμφεύτου. Τὸ ἐδῶ **ἔξοχον ἠϊθέων**, γὰρ τὸν *πεντάκις ὀκτώ ἐτῶν* (στ. 5-6) Κιλικᾶ, μπορεῖ νὰ δηλώνει στὴν κυριολ. ἢ μεταφ. τὸν *ἄγαμον* (ποῦ δόθηκε δόλοφύχα στὸν Ὀμηρο καὶ στὴν τέχνη του) ἢ / καὶ τὸν *νεαρόν τῷ πνεύματι* (τὸν νέο στὸ πνεῦμα καὶ στὴν ψυχῆ): ἴσως ὅμως ἐδῶ τὸ *ἔξοχον* νὰ ἀναφέρεται στὸν *Κιλικᾶν* καὶ τὸ *ἠϊθέων* στοὺς μαθητές του (*ἔξοχος ἀνάμεσα* στοὺς ἢ κατὰ τοὺς μαθητές του, πβ. καὶ ἐπὶ μ. *μετέπρεπον*).

3. μετέπρεπον: εὐανάνγνωστο στὴν ἐπιγραφή· τὸ *μετέπρεπον* τοῦ Χατζημιωάννου (μὲ ἐννοούμενο ἀντικ. Ὀμηρείας σελίδας καὶ μὲ τὴ σημασία τοῦ «γυρίζ' ἄλλοτε μέσ' στίς Ὀμηρικὲς σελίδες», βλ. κυρίως *ΑΚΕΠ Στ' 77 § 4*) ἀποτελεῖ διόρθωση δύσκολα ἀποδεκτὴ συντακτικὰ καὶ νοηματικὰ (τὸ *μετατρέπω* + αἰτ. σημαίνει “*overthrow*”, “*turn back or away*”, “*change*” *LSJ*⁹ σ. λ. I, πβ. *LSK* «τρέπω ὀπίσω ἢ μακρὰν...»: Πινδ. ἀπόσπ. 161 *Bowra πεπρωμέναν ἔθηκε μοῖραν μετατραπεῖν*, Ἀπολλων. Ροδ. Ἀργ. 3.261 *μετὰ δ' ὑμέας ἔτραπεν αἴσα*, Ἀνθ. Παλ. 9.114.3 *μετέτρεψε νόημα*, κ. τ. τ., ἴσως ὅμως καὶ ἀμετάβατο), καὶ ὄχι ἀπαραίτητη ἐδῶ: Τὸ **μετατρέπω**, μὲ τὴ σημασία τοῦ “*distinguish oneself or be distinguished among*” (*LSJ*⁹ σ. λ., πβ. *LSK* «διαπρέπω μεταξὺ πολλῶν, διακρίνομαι») ἀπαντᾷ συχνὰ στὸν Ὀμηρο καὶ σὲ μεταγεν. ποιητές μὲ δοτ. τοῦ προσ. (μ. ἠρώεσσι, *Μυρμιδόνεσσι*, *ἀθανάτοισι*, κ. τ. τ.) ἢ / καὶ μὲ δοτ. τοῦ πράγμ.: τοῦ τρόπου ἢ τοῦ κατὰ τι (ἔγχει *Τρωσὶ μ.*, *κάλλει μ.*, κ. τ. τ.), ἐνίοτε μὲ ἀπαρέμφ. (μ. *Μυρμιδόνεσσι* *ἔγχει μάρνασθαι*) ἢ μὲ ἐμπρόθετη δοτ. (ἐν *πᾶσι μ.*) ἢ καὶ μὲ αἰτ. τοῦ πράγμ. (*πάντεσσι εἶδος μ.*): γιὰ τὸ ὄχι καὶ μὲ τροπικὴ μετοχή; Βλ. χαρακτηριστικὰ Ἀπολλων. Ροδ. Ἀργ. 3.245-6 *ἐπωνυμίην Φαέθοντα | ἔκλεον, οὕνεκα πᾶσι μετέπρεπεν ἠϊθέοισιν*, 2.784.5 *πάντεσσι μετέπρεπεν ἠϊθέοισιν | εἶδος τ' ἠδὲ βίην*, 3.334-5 *ἀλκῆ | σφωιτέρῃ πάντεσσι μ. Αἰολίδῃσιν*, 3.443-4 *θεσπέσιον δ' ἐν πᾶσι μετέπρεπεν Αἴσονος υἱὸς | κάλλει καὶ χαρίτεσσι*, Ὀρφ. Ἀργ. 169 *ὄς σφιν ἐν ἠνορέῃσι μετέπρεπεν ἠρώεσσι* καὶ 806 κέ. *τοῖσι δ' ἄρ' ἐν πάντεσσι μετέπρεπε διὸς Ἰήσων* | Ἦρη γὰρ πέρι πάμπαν ἐτίετο, καὶ οἱ ἔδωκεν | κάλλος τε μέγεθος τε καὶ ἠνορέην ὑπέροπλον, κ. τ. τ., πβ. ἐπίσης *EGr* 590.6-7 *ῥητήρσι μετέπρεπες Αὐσονίοισι, ἐν τ' αὐτοῖς ὑπάτοις κλέος ἔλλαβες ἔξοχον ἄλλων* (στ. 8 *νόσφιν γε σέθεν*, πβ. κατωτ. στ. 6), κ. ἄ. πολλά. Τὸ ἐδῶ **μετέπρεπον** συντ. μὲ τὴν τροπ.

μετοχή **δεικνύς** τοῦ ἐπόμε. στ. (βλ. Τσοπανάκη, ἄρ. 31, πού ὅμως νομίζει ὅτι προτείνει διόρθωση τοῦ καμμένου ἐδῶ) καὶ πιθανῶς μὲ τὸ *ἡϊθέων* τοῦ στ. 2 ἐννοούμενο ἐδῶ σὲ δοτ. **ἡϊθέους** (: βλ. ἀνωτ.).

ἐν σελίδεσσιν: μὲ Αἰολ. – ἐπικ. κατάλ. -εσσιν (βλ. κατωτ. E35.3 σημ. σ. λ. *εὐσεβέ(ε)σιν*, ὅπου καὶ περαιτέρω παραπομπές).

4. ἡγορέην: ἀπὸ τὸ *ἀνήρ* (ἀνερ-) ἀνορ-, Δωρ. ἀνορέα, ἐπιθ. ὑπερήνωρ καὶ ἀγαπ-ἡνωρ, ἀπ' ὅπου καὶ Ἀγαπήνωρ, κ. λπ.), τὸ οὖς *ἡγορέη* εἶναι ποιητ. τύπος, ἀντὶ τοῦ ἀνδρεία (βλ. LSJ⁹ σ. λ.), τὸ ὁποῖο ἀπαντᾷ συχνότατα σὲ ἐπιγράμματα. Βλ. π. χ. Ἀνθ. 9.405.4-5 *μένος ἡγορέης | καὶ σοφίην καὶ μῆτιν ἐπίφρονα*, 16.360 *Σὸν γῆρας νεότητα τεῖν ὑπερέδραμε νίκαις | καὶ πάντων κρατεῖς πάντοτε... | ἔνθεν ἀναξ καὶ δῆλος ἐλεύθερος αὐθις ἐγείρει | τοῦτο γέρας, σοφίης μνήμα καὶ ἡγορέης*, *ΕρΑΡ* 6.264.28 *ἔργ' ὑπερηγορέησι κεκασμένα πάντα μαθήση* καὶ 38 *ὅταν ἡγορέης ὦρη καὶ καρπὸς ἴκηται*, κ. τ. τ. Βλ. καὶ κατωτ. E55.1 σ. λ. Ἀγαπήνωρ.

5. εἰ δὲ πάτρην ζητεῖς, Κίτιον μάθε: ὁλόκληρος σχεδὸν ὁ στίχος γιὰ τὴν πατρίδα, μὲ τὴ φράση **Κίτιον μάθε** ἀνάμεσα σὲ πενθημιμερῆ τομῆ καὶ βουκολικῆ διαίρεση (καὶ ἀνάμεσα σὲ σημεῖα στίξεως) ἰδιαίτερα προβεβλημένη, χωρὶς νὰ πρόκειται γιὰ ἥρωα πού πεθαίνει μακριὰ ἀπὸ τὴν πατρίδα του (πβ. ἀνωτ. E22 καὶ E23 καὶ κατωτ. E63-64, ἀπὸ τὴν περιοχὴ Λάρινακας ἐπίσης, E18 καὶ E19, κ. ἄ.), καὶ χωρὶς ἄλλον προφανῆ λόγο. Ἴσως ἡ αἰτία τῆς διαφανόμενης περηφάνιας βρῖσκεται στὴ δόξα τῆς πόλης ὡς γενέτειρας τοῦ *Ζήνωνος τοῦ Κιτιέως* (323-263 π.Χ.), ἔντονης τὸν 3ον αἰ. π.Χ. κυρίως.

6. Μοῖρά μ(ε)... ζῶῃς νόσφισεν ἢδ' ἐτάρω(ν): πβ. Ἀνθ. Παλ. 7.387.3 *νῦν δέ με καὶ παιδὸς φθονερῆ κατενόσφισε Μοῖρα* κ. ἄ., *EGr* 287.5 *ἀλλὰ με μοῖρ' ἀφ' [ὀμαῖμον ἐ]νόσφισεν* καὶ 563. 8 *ὡς με τάχος βίτου νόσφισε καὶ γαμέτον*, κ. ἄ. (γάμων νοσφισθεῖς, νοσφισθεῖς βίτου, πατρὸς νόσφισε μοῖρ' ὀλοή κ. τ. τ. σὲ ἐπιγράμματα). Οἱ πλείστοι ἐκδότες διαβάζουν καὶ γράφουν **ἦδε τάφω**, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐσφαλμένα. Ἀντίθετα, ἂν δὲν ἐπιβάλλεται νὰ διαβάσει κανεὶς ἓνα Ν κάτω ἀκριβῶς ἀπὸ τὴν τελευταία λέξη τοῦ ἐπιγράμματος (πού ἐκτείνεται ὡς τὸ δεξιὸ ἄκρο τῆς στήλης καὶ δὲν ἀφήνει ἐκεῖ χώρο γιὰ τελ. Ν) καὶ νὰ γράψῃ **ἐτάρωγ**, μπορεῖ νὰ πρέπει νὰ διαβάσει καὶ νὰ γράψῃ **ἐτάρω** = *ἐτάρον*, *ἐταῖρον* (μὲ ἀναφορὰ ἴσως σὲ ἀγαπητὸν

μαθητή, πού πιθανῶς γράφει καὶ τὸ ἐδῶ ἐπίγραμμα): πβ. καὶ ἄνωτ. E10.2 *Πνυταγόρω* (μὲ σημ.). Σ' αὐτὴ τὴν περίπτωσιν ἐνισχύεται ἡ ὑπόθεσις πρώιμης χρονολόγησις τοῦ ἐπιγράμματος.

E25

Ἐπιτύμβιο ἐπίγραμμα τεσσάρων ἐλεγειακῶν διστίχων, τὰ ὁποῖα εἶναι χαραγμένα σὲ ἐπιμήκη πλάκα ἀπὸ πωρόλιθο. Ἡ πλάκα, ἀγνωστικῆς προέλευσις, βρίσκεται στὸ Μουσεῖο τῆς Λευκωσίας (I. G. 167), καὶ χρονολογεῖται στὸν 2ον αἰ. π.Χ. (“Anh. II. Jh.” Peek, “s. II^{ab}” *SEG* 18 [1962] 192 ἀρ. 574). Λίγα μόνον γράμματα εἶναι πλήρως κατεστραμμένα, πολλὰ ὅμως εἶναι δυσανάγνωστα ἢ καὶ μερικῶς κατεστραμμένα (κυρίως στὸν στ. 4). Τὴν ἐπιτύμβια στήλη (μὲ τὸ ἐπίγραμμα) ἀφιερώνει στὴ μάνα τοῦ Διοδώρα ὁ Ἀθηνόδωρος, πού ἔλειπε μακρυνά της ἐν πολέμῳ μεγάλῳ (στ. 2), δεῖξαι πᾶσι θέλων πρὸς γονέας χάριτας (στ. 6). Προβλήματα ἐξημερευτικὰ δημιουργοῦν οἱ στ. 3-4 (καὶ λόγῳ τῆς κακῆς κατάστασις τοῦ κεμένου τοῦ στ. 4 καὶ λόγῳ τῆς ἀγνωστῆς προέλευσις τῆς ἐπιγραφήσ).

1. χάριτα[ς]: βλ. καὶ κατωτ. στ. 5. Γιὰ τὸ οὖσ. *χάρις* βλ. καὶ ἄνωτ. E9.5 *χάριν ... τιοντες* καὶ E17.4 *χάριν θέμενος*, ἀλλὰ καὶ κατωτ. E32.4 *Φειδιακὴν χάριτα* (μὲ σημ.), E36.3 *ἔξοχον ἐν χάρισιν*, E57.2 *θεσπεσίην Παλλὰς ἔχευε χάριν* βλ. ἐπίσης E17.7 σημ. σ. λ. *εὐχαρίτως* καὶ E28.5-6 («*Ἀφροδισίῃ εὐχαρι, χαίρει*» | ... *χαίρων*). Ἡ λ. σημαίνει ὅ,τι καὶ σήμερον, χάρις (Λατ. *gratia*), μὲ ἀντικειμενικὴ σημασία («ἐξωτερικὴ χάρις, θέλητρον, ὄψις ἐρασμία, ιδιότης ἀξιέραστος» LSK σ. λ. *χάρις*, I), ἀλλὰ καὶ ὑποκειμενικὴ («χάρις, εὐνοία ὡς αἴσθημα εἴτε τοῦ ἐνεργοῦντος εἴτε τοῦ δεχομένου τὴν ἐνέργειαν... εὐμένεια, ἀγαθὴ διάθεσις, καλωσύνη... εὐγνωμοσύνη, εὐχαριστία» ὀ. π. II. 1-2, πβ. 3), καὶ μὲ διάφορες ἄλλες χρήσεις (ὀ. π. III-VII, βλ. καὶ B. *Χάρις* καὶ *Χάριτες*, γιὰ τίς ὁποῖες βλ. ἄνωτ. 3F4.6 [στ. 1] σημ. σ. λ. *Χάριτες τε καὶ Ὁραι* καὶ 5Y1.61 σημ. γιὰ τίς *Χάριτες*: βλ. ἐπίσης κατωτ. E41.[5] σημ. γιὰ τὸ ὄνομα *Χάριμος*). Κατὰ μίαν ἐκδοχὴ τῶν ἀρχ. σχολ. D στὸ P 51 (βλ. *ΑΚΕΠΓβ'* 244 μὲ σχόλια, περισσότερα στὸ ἀρθρον τοῦ C. M. Bowra “Homeric words in Cyprus”, *JHS* 54 [1934] ἀρ. 7 σελ. 72), σ. λ. *κόμαι χαρίτεσσιν ὁμοῖα* (*Χαρίτεσσιν* Monro – Allen, βλ. καὶ σημ. Edwards σ. λ.: *Comm. II. V* 67), *Μακεδόνες καὶ Κύπριοι χάριτας λέγουσι τὰς συνεστραμμένας καὶ οὐλας μυρσίνας, ἅς φάμεν στεφανίτιδας*. Ἀπὸ τὸ θέμα τοῦ *χάρις* παράγονται καὶ τὰ *εὐ-χαρις* καὶ *ἀ-χαρις* κ. τ. τ., *χαρῆεις*, *χάρισμα*, *χαριεντίζομαι* κ. λπ., *χαρίζω*, *χαριστή-*

ριος, ΝΕ χαριτωμένος κ. ἄ., ἀνάμεσά τους καὶ πολλὰ κύρια ὀνόματα (βλ. Chantraine σ. λ. *χάρις*). Ἀπὸ τὴν ἴδια ρίζα προέρχεται καὶ τὸ **χαίρω** (βλ. Chantraine σ. λ.: “On a deux séries de dérivés, sur le radical ancien *χᾶρ-* et sur le radical secondaire *χαρ-*”: *χαρά· μενε-χάρμης* κ. τ. τ., *πειριχαρής* κ. λπ., *χαιρηδών, χαιρέ-κακος* κ. τ. τ., ΝΕ χαρούμενος, συγχαρίκια κ. ἄ.). Βλ. καὶ Ἡσύχ., σ. λλ. *χαίρειν· ἐρρῶσθαι. τὸ χαίρειν ταῖς ἐπιστολαῖς προσετίθεσαν, ἔστι δὲ καὶ ἀπαλλασσομένων προσαγόρευσις καὶ χάρις· δωρεά. χαρά. καὶ θῦμα ἐκ τριῶν ποπάνων συγκείμενον. τινὲς δὲ καὶ πλακούντων εἶδη, καὶ ἀρτοχάριτας καλεῖσθαι. καὶ ἀμοιβή· κατὰ εὐεργεσίαν* (πβ. σ. λλ. *χαρίσασθαι, χαριστήριον, χάριμα* κ. ἄ.).

Διοδώρα: ὁ γίος της (στ. 5) Ἄθηνόδωρος. Τὸ Διοδώρα δὲν ἀπαντᾷ σὲ ἄλλη Κυπριακὴ ἐπιγραφή, ἐνῶ τὸ Ἄθηνόδωρος ἀναφέρεται καὶ σὲ ἐπιγρ. ἀπὸ τὴν Ἀμαθούντα (3/2 αἰ. π.Χ.) ὡς πατρώνυμο τοῦ Σιδώνιου *Ἠλιοδώρον* πού πεθαίνει καὶ θάβεται ἐκεῖ (Nicolau *PPC H7*): ἀπαντᾷ ὅμως τὸ *Διόδωρος* σὲ ἐπιγρ. τοῦ 2ου αἰ. π.Χ. (ὁ. π. Δ 50-53, βλ. καὶ *ΑΚΕΠ Ε'* σελ. 320 [Πίν.] σ. λ.): πβ. ἀνωτ. E4.2 *Διό-τιμος* (βλ. σημ.) / κατωτ. E39.1 (μὲ σημ.) καὶ E44.7 *Ἀρτεμί-δωρος*. (Ἡ *αἰνοπαθῆς Διοδώρα* στὸ *GG 332* [1ος αἰ. μ.Χ., Ἀντιόχεια] θάβει μαζί μὲ τὸν ἄντρα της τὴν ἐννιάχρονη κόρη της.)

2. ἀρπασθεῖς: πβ. κατωτ. E34.10, E40.2, E43.3, E70.2 (μὲ σχετικὲς σημ.), *EGR 321.7 ἀρπαχθῖς τέκνων* [ἡδ'] *ἀλόχον γλυκερῆς*, κ. τ. τ. Γιὰ τὴν ἔτυμ. βλ. κατωτ. E34.10 σημ. σ. λ. *ἀρπαστόν*.

3. Κύπρον: βλ. ἀνωτ. E9.4 *Κύπρος* (σημ. μὲ περαιτέρω παραπομπές) καὶ κατωτ. E56.2 *Κύπρον ἀπὸ ζαθέας* (μὲ σημ.): πβ. ἀνωτ. E11.1 *Φίλιος Κύπριος* (καὶ κατωτ. E58 [κείμε. Αἰλιανού:] *Νικοκρέων ὁ Κύπριος*): πβ. ἐπίσης E15.1 *Κυπρίαί* (βλ. σημ.) καὶ E32.2 *Κύπριν* (βλ. σημ.). Γιὰ τὴν ἔτυμ. βλ. ἀνωτ. 5Y1.2 σημ. σ. λ. *Κύπριδος*, πβ. Chantraine σ. λ. *Κύπρος* (: ἄγνωστη ἔτυμ., βλ. ὅμως τὰ σχετικὰ μὲ τὸ Μυκην. *kirijō*, τὸ *Κύπριος*, τὰ Λατ. *aes cyprum* καὶ *cuprum*) καὶ Hofmann – Παπαν. σ. λ. *κύπειρος* (μὲ ἀναφ. στὸ «*κύπρος*, ἢ “δένδρον τι φυόμενον ἐν Κύπρῳ, τὸ λατ. *Lawsonia alba*”, *κύπριον*, τὸ “εἶδος βοτάνης”, δάνειον ἐκ τῆς Σημιτ., πβ. ἔβρ. *köper* = *ρητίνη*»). Περισσότερα ἀπὸ τὸν Χατζηγιάννου, *ΑΚΕΠ Ε'* 180 καὶ 191, καὶ *Διασπ. Β'* 137 κέ. (μὲ παραπομπές καὶ βιβλιογραφία).

εὐνοῖαν: καὶ στ. 5 *εὔγουν*. Συχνὰ σὲ ἐπιγραφεῖς: βλ. π. χ. *ISal 6.6-7*

εὐνοίας ἔνεκεν τῆς εἰς ἑαυτό (δηλ. Ἐλένου πρὸς τὸ κοινόν... τῶν περὶ τὸν Διόνυσον τεχνιτῶν, πβ. ὁ.π. 5.6), *OGIS* 51.3-4 τὴν τε | εἰς τὸν βασιλέα καὶ τοὺς τούτου γονεῖς εὐνοίαν καὶ 47.4 [εὐνοῦς] ὡν διατελεῖ βασιλεῖ κ.λπ., 10.8-9 ἐπὶ [τῆ] εὐνοία ἦν ἔχων διατελεῖ πρὸς τοὺς | [βα]σιλεῖς καὶ τὸν δῆμον, καὶ ἄλλα πολλά (*ΑΚΕΠ*, Δα' 56.1 κέ., πβ. καὶ Θουκ. 1.22.3 εὐνοίας... ἔχοι καὶ 2.11.2 εὐνοίαν ἔχουσα, καὶ βλ. *LSJ*⁹/*LSK* σ.λ. εὐνοία καὶ σ.λ. ἔχω Β.Π.2). Βλ. καὶ ἐπόμε. σημ.

4. Ἐγβασίων: συντασσόμενο μετὰ τὸ προηγ. εὐνοίαν (τὴν εὐνοίαν Ἐγβασίων, ἦνπερ ἔτ' ἔσχες) καὶ τὰ ἐπόμε. ὧν ἐπὶ τῆιδ' ἐδάης (στ. 4) καὶ οὐνεκα τῆς (δηλ. τῆς εὐνοίας αὐτῆς, τῶν Ἐγβασίων) εὐνοῦν σέ... ὧδε ἀνέθηκε κ.λπ. Ὁ στ. 4 εἶναι προβληματικός (καὶ ὄχι μόνο γιὰ τὴν κακὴ κατάστασι τῆς ἐπιγραφῆς). Ἡ ἐδῶ σύνταξι τοῦ ἐδάης (βλ. κατωτ.) δὲν ἀπαντᾷ ἄλλου, καὶ τὸ Ἐγβάσιοι εἶναι ἄπαξ λεγόμενον. Ἡ δυνατότητα νὰ διαβάσει κανεὶς Ἐγ Βασίων εἶναι ὑπαρκτή· ἡ φράσι εὐνοία ἔκ τινος δὲν εἶναι ἄγνωστη (βλ. *LSJ*⁹ σ.λ.) καὶ τὸ τοπων. Β ἄ σ α (καὶ Βᾶσες, καὶ Βασί) εἶναι γνωστὸ στὴν Κύπρῳ σήμερα. Γνωστὸ ὅμως εἶναι καὶ τὸ τοπων. Ἐ β γ α τ ἄ (βλ. *CaCy*¹ σ.λλ.), καὶ ἡ σύνταξι τοῦ εὐνοία μετὰ γεν. ὑποκειμενική (καὶ ἀντικειμενική, βλ. *LSJ*⁹ σ.λ.) εἶναι εὐλόγη. Ἀπὸ τὴν ἄλλῃ, εἶναι γνωστὰ τὰ περὶ Ἐγβασίου Ἀπόλλωνος (καὶ Ἐμβασίου) καὶ Ἐγβασίας Ἀθηνᾶς: βλ. *RE* σ.λ. Ekbasios, Ekbasia, μετὰ παραπομπὰς καὶ βιβλιογραφία, καὶ *Farnell CGrS* IV 145 καὶ 368 σημ. 35 (καὶ 36, 37)· βλ. ἐπίσης Διον. Βυζ. Ἀνάπλ. Βοσπ. ἀπόσπ. 8 (Wescher) Ἐγβασίου βωμόσ Ἀθηνᾶς· ἔνθεν ἐκβάντες οἱ τὴν ἀποικίαν στολαγωγῆσαντες εὐθύς ὡς ὑπὲρ ἰδίας ἠγωνίζοντο τῆς γῆς, καὶ Ἀπολλων. *Pod. Arg.* 1.966-7 ἔνθ' οἱ γ' Ἐγβασίω βωμόν θέσαν Ἀπόλλωνι | εἰσάμενοι παρὰ θίνα, θυηπολίης τ' ἐμέλοντο (“god of landing” Mooney ad loc., ἀπὸ τῆς ἐκβάσεως τῆς νεῶς ἐπὶ τὴν Δολιονίαν κατὰ τὸν ἀρχ. σχολιαστή [*Wendell*]) καὶ 1.1186 Ἐγβασίω ῥέξαντες ὑπὸ κνέφας Ἀπόλλωνι (πβ. 1.359-60 βωμόν ἐπάκτιον Ἐμβασίω | θείομεν Ἀπόλλωνος καὶ 403-4 νῆσον αὐτόθι βωμόν ἐπάκτιον, Ἀπόλλωνος Ἀκτίον Ἐμβασίω τ' ἐπώνυμον). Γιὰ τὴν τροπὴ τοῦ κ σέ γ πρὸ τοῦ β βλ. *ΑΚΕΠ* Δα' σελ. 4 (ιγ'): «Παθήσεις συμφώνων παρατηροῦμε στὴν τροπὴ τοῦ κ σέ γ μπροστὰ ἀπὸ τὸ β, ὅπως: ἐγ βασιλέων (55, 58.1, 59), ὅπως καὶ στὰ Νέα Ἑλληνικά: ἐκβαίνω)ἐγβαίνω)ἐβγαίνω)βγαίνω, ἐκβάλλω)ἐγβάλλω)ἐβγάλω)βγάλω, μεσαιωνικό, βγάζω νεοελληνικό». Πβ. Ἐγβάτανα (καὶ Ἀποβάτανα) καὶ Ἀγβάτανα (βλ. *RE* σ.λ. Ekbatana).

ὧν ἐπὶ τῆιδ' ἐδάης: ἡ ἀνάγνωσι, παρὰ τὴ φθορὰ τῆς ἐπιγρ., φαίνεται σχεδὸν βέβαιη (πβ. *Peek* καὶ *SEG* ὁ.π.)· ἡ σύνταξι καὶ

ἐρμηγεία, ὅμως, εἶναι προβληματική. Τὸ **ἐδάην** (ἀμετάβ., ἀόρ. β' τοῦ *δάω = μανθάνω [στὸν παρκ. γνωρίζω], καὶ ἐνεργ. ἀόρ. β' δέδαα = ἐδίδαξα) ἀπαντᾷ ἤδη στὸν Ὅμηρο: Γ 208 ἀμφοτέρων δὲ φηὴν ἐδάην καὶ μήδεα πικρά («καὶ γνώρισα καλὰ τὸ διῶμα τους, τὸ γνωστικὸ μυαλό τους» K. – K) καὶ δ 267-8 ἤδη μὲν πολέων ἐδάην βουλὴν τε νόον τε | ἀνδρῶν ἠρώων, πολλὴν δ' ἐπελήλυθα γαῖαν («χῶρες πολλὰς ἐγὼ τριγύρισα, κι ἐκεῖ στὰ ξένα μέρη | περισσοὺς ἀντρωιόμενους γνώρισα, πού 'χαν μυαλό καὶ γνώση» K. – K., πβ. α 3 πολλῶν δ' ἀνθρώπων ἴδεν ἄστεα καὶ νόον ἔγνω)· πβ. τ 325-6 πῶς γὰρ ἐμεῦ σύ, ξεῖνε, δαήσσει εἴ τι γυναικῶν | ἀλλῶν περιέμι νόον καὶ ἐπίφρονα μῆτιν («Ξένε, καὶ πῶς θὰ καταλάβαινες, ἂν μέσα στὶς γυναικὲς | τὶς ἄλλες ἔχω ἀλήθεια ξέχωρα καὶ νοῦ καὶ φρονημάδα» K. – K.) κ. ἄ., EGr 268.4 ἔργα δ' Ἀθηναίης [Πιερίδας τ' ἐ]δάης κ. τ. τ. (περισσότερα: LSJ⁹ σ. λ. *δάω καὶ Chantraine σ. λ. διδάσκω, δαῖναι, etc. [δαήμων, ἀδαῖς / διδάσκαλος, διδαχὴ, δίδακτρα κ. λ. π.], μὲ ἐτυμ.). Ἡ πρόθ. **ἐπί** ἀπαντᾷ καὶ σὲ ἐπιγράμματα συχνά (βλ. ἐνδεικτικὰ Ind. CEG¹ καὶ CEG²), καὶ μὲ δοτ. (CEG² 819.9 εἰκόνα ἐὰν ἀνέθηκεν [ἐπί] ἔργωι τῶιδε [ἀνέθηκε στὸν ἐδῶ ἐπόμ. στ.], 827.1 ὧδε στὰς... ἐπ' Ἀλφειῶν, κ. τ. τ.) καὶ σὲ τμήση (CEG¹ 58.5-6 τῶι μ' ἐπὶ Τυμόμαχος γεραρόν κτέρας οἶα θανόντι | θέκεν Ἀρίστονος παιδι χαριζόμενος), ὅπως συχνά ἀπαντᾷ σὲ ἐπιγράμματα καὶ τὸ **τῆιδε** (βλ. ὅ. π.). Ἡ πιὸ πιθανὴ ἐδῶ σύνταξι καὶ ἐρμηγεία, ἂν δὲν ἔχουμε τὴ σπάνια σὲ ἐπιγράμματα περίπτωσι τμήσης ἢ τὴν ἐπί νὰ κεῖται ἀπολύτως (βλ. ἀνωτ. E33.5 ἐπὶ ψυχάν τις <ἐμὴν διεχώρισε δαίμων, μὲ σημ.), εἶναι νὰ ἐκληφθῇ τὸ ἐπὶ τῆιδε μὲ τὴ σημασία τοῦ ἐν τῆιδε (ἐνν. τῆ χώρα) καὶ τὸ ὦν ὡς γεν. τοῦ προσώπου συντασσόμενη μὲ τὸ ἐδάης (βλ. LSJ⁹ σ. λ. ἐπί B. I. 1a καὶ σ. λ. *δάω).

5. Γιὰ τὸ **εὔγουν** βλ. ἀνωτ. στ. 3 σημ. σ. λ. εὔνοϊαν, γιὰ τὸ Ἀθηνόδωρος στ. 1 σ. λ. Διοδώρα γιὰ τὸ σέ... ὧδε ἀνέθηκε πβ. ἀνωτ. E15.2 (...) τῆνδε ἀνέθηκε, E17.1 [Τόνδ' Ὠ–] ἀνέθηκα κ. τ. τ. (βλ. τὶς σχετικὲς σημ. ἀνωτ., καὶ E35.1 σ. λ. με θεὰν ἰδρῦσατο τεύξας, ὅπου καὶ περαιτέρω παραπομπές)· πβ. ἐπίσης CEG² 819.9 κ. τ. τ. (βλ. προηγ. σημ.).

6. πρὸς γονέας χάριτας: βλ. ἀνωτ. στ. 1 σημ. σ. λ. χάριτα[ς] (βλ. ἐπίσης ἀνωτ. στ. 3 σημ. σ. λ. εὔνοϊαν, μὲ παρᾶλληλα χωρία).

8. χαίρειν... εὐχόμεθα: πβ. κατωτ. E33.7 κέ. (βλ. καὶ τὶς σημ. στοὺς

στ.), κ. ἀ. Για τὸ **χαίρω** βλ. ἄνωτ. στ. 1 σημ. σ. λ. *χάριτα[ς]* καὶ κατωτ. E41.(5) σημ. σ. λ. *Χάρμε χορηστέ, χαῖρε* (μὲ παραπομπές), γιὰ τὸ **εὐχομαι** E35.(5) σημ. σ. λ. *εὐχῆμ*.

ἦσυχ[ί]οις δαίμοσι: πβ. κατωτ. E33.7 *θεοῖς χθονίοισι (εὐχὰς δ' εἰς αἰῶνα θεοῖς χθονίοισι προ]πέμπω{ι}, καὶ στ. 5 δαίμων)*. Τὸ **ἦσυχιος** σημαίνει, κατὰ τοὺς LSJ⁹/LSK σ. λ. *ἦσυχιος* καὶ τὸν Chantraine σ. λ. *ἦσυχος* (ὄπου καὶ ἔτυμ.), ὅ,τι καὶ τὸ *ἦσυχος* πβ. καὶ *Ἡσυχίδες*, γιὰ τὶς ἰέρειες τῶν *Εὐμενίδων* στὴν Ἀθήνα (βλ. Chantraine ὁ. π. καὶ LSJ⁹ σ. λ. *Ἡσυχίδες*, βλ. ἐπίσης Ἡσυχ. σ. λ.: *γένος Ἀθηνησιν ἰθαγενῶν*). ἔχουμε τὴν αἴσθησι ὅτι τὸ ἐδώ *ἦσυχ[ί]οις δαίμοσι* δὲν σημαίνει ἀπλῶς τοὺς *ἦσυχους* (πβ. *Εὐμενίδες*, καὶ πιθανῶς *Ἡσυχίδες*), ἀλλ' αὐτοὺς ποὺ χαρίζουν ἦσυχία. Για τὸ **δαίμων** βλ. κατωτ. E48.3 σημ. σ. λ. *ἄλεσε συνθραύσας δαίμων βαρῦς*.

E26

Ἐπίγραμμα ἐπιτύμβιο τοῦ 2ου αἰ. π.Χ. (βλ. Peek, Χατζηιωάννου καὶ PRM, πβ. ὅμως De Vogüé καὶ Kaibel) γιὰ τὸν Δημόνακτα τὸν Σαλαμίτιο, ἔμπορον εἰκοσιοχτάχρονο. Εἶναι χαραγμένο πάνω σὲ πλάκα ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο (ὑψοὺς 23, μήκους 28 καὶ μέσου πάχους 5 ἐκ., κατὰ τὸν Δ. Πιερίδη), ποὺ βρέθηκε στὸν Ἅγιο Σέργιο κοντὰ στὰ ἔρειπια τῆς Σαλαμίνας καὶ ἔφτασε ἀμέσως στὰ χέρια τοῦ Πιερίδη (βλ. εἰσαγ. σημ. LBW, πβ. PRM), ὁ ὁποῖος καὶ παρουσιάζει πρῶτος τὴν ἐπιγραφή, μὲ ἀπόγραφο σὲ κεφαλαιογράμματι γραφή καὶ κείμενο (μαζὶ μὲ τρεῖς ἄλλες ἐπιγραφές), σὲ ἐπιστολὴ τοῦ ἡμερομηνίας 25 Δεκ. 1865 πρὸς τὸν κόμητα DE VOGÜÉ, ποὺ δημοσιεύει στὸ *R4 13* (1866) 437-43 αὐτούσια τὴν ἐπιστολὴ τοῦ Δ. Πιερίδη (σσ. 437-41) προσθέτοντας δικές του παρατηρήσεις καὶ μεταφράσεις (σσ. 441-43), μαζὶ μὲ τὴν ἀποψη τοῦ Egger γιὰ τὸν στ. 9 (σσ. 442-43). Τὸ συγκείμενο ἀπὸ 5 ἐλεγειακὰ δίστιχα ἐπίγραμμα εἶναι ἀξιολόγο τόσο ἀπὸ ἀποψη περιεχομένου (μὲ ἰδιαίτερα ἀξιοσημείωτο τοῦ *οὐ κακὸς ἔστ' Ἀίδας* τοῦ στ. 9) ὅσο καὶ ἀπὸ ἀποψη μορφῆς: μέτρο ἄψογο (μὲ ἀνεπαίσθητη ἴσως ἀδυναμία στὴ θέση κάποιων τομῶν σὲ σχέση μὲ τὸ νόημα), ὕφος γλαφυρὸ καὶ ζωντανό (μὲ ἔντονο διάλογο: βλ. καὶ *EKvE 5.2ε'*), γλώσσα Κυπριακὴ (ὁμοιόμορφη, μὲ ἐξαιρέση τὸ *σῆμα*: ἀντὶ *σῆμα* στὸν στ. 1 [βλ. *ΑΚΕΠ Δβ' 98*], ποὺ δὲν ἀποκλείεται ὅμως νὰ ὀφείλεται στὸν χαρακτὴ κὶ ὄχι στὸν ποιητὴ (βλ. κατωτ. σημ. σ. λ.).

1. Τύμβε, τίνος τότε σῆμα: πβ. ἄνωτ. E4.1 *Γλεγκίτα τότε σῆμα* (βλ.

σημ. σ. λ. *τόδε σᾶμα*, γὰ τὴ φράση καὶ τὴ σημασία τῶν ὄρων *σῆμα* / *σᾶμα*, *τύμβος* κ. τ. τ.) καὶ κατωτ. E42.1 *Εὐδοσίας τόδε σῆμα* (στὴν ἀρχὴ τοῦ στ., ὅπως ἐδῶ), πβ. ἐπίσης κατωτ. E62.1 *π[α]ρὰ κλυτὸν εἶσατο σῆμα* | καὶ E63.1 *ὑπὸ σ[ί]γματι τῶιδε τ[έ]θαπται* |. Ὁ οἰκειὸς στὴν Κυπριακὴ τύπος **σᾶμα** (καὶ **σᾶμαν**: ICS 338) θὰ ἀρμοζε περισσοτέρου ἀπὸ τὸν τύπο **σῆμα** ἐδῶ (βλ. στ. 1 *τεάν*, στ. 2 *οἰκτροτάταν*, στ. 6 *ματέρι* καὶ *γενέται*, στ. 9 *Ἀίδας* καὶ στ. 10 *θνατοῖς* [βλ. ΑΚΕΠ ΔΒ' 98], πβ. στ. 5 *ἐπιπλώσας* κ. λπ.), ὥστε νὰ διερωτιέται κανεὶς μήπως αὐτὸς ἀποτελεῖ τὴν ἀρχικὴ γραφὴ τοῦ ποιητῆ πβ. E63.1 (Κίτιο, 2ος αἰ. π.Χ.) *σ[ί]γματι τῶιδε*, ἀλλὰ E62.5 (Σόλοι, 2ος αἰ. π.Χ.) *κλυτὸν... σῆμα* (ἐνῶ *πτόλις ἄδε* στὸν στ. 3) καὶ E42.1 (Σόλοι, μετὰ τὰ τέλη τοῦ 2ου αἰ. μ.Χ. ὅμως) *τόδε σῆμα*: ἡ εὐλογία ὑπόθεση ὅτι ὁ τύπος *σῆμα* ἐδῶ ὀφείλεται στὸν χαρακτὴ καὶ ὄχι στὸν ποιητὴ τοῦ ἐπιγράμματος, δὲν μπορεῖ ἐπομένως νὰ ἀποκλεισθῇ. Ἀντίθετα, μπορεῖ εὐλόγα νὰ ἀποκλεισθῇ ἡ ἀρχικὴ στίξις τοῦ κειμένου ἀπὸ τὸν Πιερίδη μὲ ἐρωτηματικὸ στὸ τέλος τοῦ στίχου (ἀντὶ μετὰ τὴ λέξις *σῆμα*), ποῦ ἐπανεφέραν οἱ LBW (πβ. καὶ Hagen, ποῦ ἀφήνει χωρὶς σημεῖο στίξεως τὸν στ. 1): ὑποκείμενο τοῦ *ὑπὸ λισσάδα κε[ῖται]* στὸν στ. 1 δύσκολα μπορεῖ νὰ θεωρηθῇ τὸ *σῆμα* (καὶ νὰ υἰοθετηθῇ ἡ μετάφραση τοῦ κόμητα De Vogüé “Ο tombe! de qui cette pierre recouvre-t-elle le monument?”). Βλ. καὶ ἐπόμενο λήμμα.

λισσάδα: ὄνομ. *λισσάς* = γυμνὴ, λεία, ἀπότομη πέτρα (βράχος), θεωρούμενο συνήθως ὡς ἀνωμ. θηλ. τοῦ ἐπίθ. *λισσός* (βλ. LSJ⁹/LSK σ. λ., πβ. σ. λ. *λίς*, ἢ: λεία), ποῦ προσδιορίζει κατὰ κανόνα τὸ οὐσ. *πέτρα*: Ἐνθ. Παλ. 10.10.1 *ἱερῆς ἐπὶ λισσάδος*, ἀλλὰ *λισσάδα πέτραν* GVI 1918.13 (Κρήτη, 2/1 αἰ. π.Χ.), πβ. Αἰσχ. *Ἰκέτ*. 794 *λισσάς αἰγίλιψ πέτρα* καὶ Εὐρ. Ἐνθρ. 533 *λισσάδος ὡς πέτρας*, πβ. ἐπίσης Ἐνθ. Παλ. 15.25.11 *λισσαῖσιν ἀμφὶ δειράσιν* (ὄμαλό θηλ. ἐπίθ. *λισσῆ*, μὲ οὐσ. *δειράς*, ἀντὶ τοῦ *πέτρα*). Ἐδῶ σαφῶς σημαίνει τὴ γυμνὴ καὶ λεία σκληρὴ ταφόπλακα (“of a tombstone” LSJ⁹ σ. λ. *λισσάς*), δηλώνοντας εὐστοχα τὴν παγερὴ ἀτμόσφαιρα θανάτου («στὴ γύμνια σου ἀποκάτω» μεταφράζει ὁ Χατζηιωάννου). Ἡ λέξις ἀνήκει στὴν ἴδια οἰκογένεια μὲ τὰ *λίς*, *λιτός*, *λίσσωμα* κ. λπ. (βλ. Chantraine σ. λ. 2 *λίς*: “lisse”, πβ. LSK σ. λ. καὶ Hofmann – Παπαν. σ. λλ. *λίς*, *λίσπος*, *λιτός*), ἴσως καὶ μὲ τὸ β' συνθ. τοῦ *αἰγί-λιψ*: πβ. τὸ τοῦ Αἰσχύλου *λισσάς αἰγίλιψ πέτρα* καὶ τὸ τοῦ Ὀμήρου *κατ' αἰγίλιπος πέτρης* στὸ I 15 πρὸς τὸ τοῦ Ἡσυχίου *λίψ- ἐπιθυμία. πέτρα ἀφ' ἧς ὕδωρ στάζει*. Τὸ I 15 *αἰγίλιπος πέτρης* μαρτυρεῖ ὅτι ἤδη στὸν Ὀμηρὸ ἡ –πιθανῶς ἀρχικὴ– σημασία τοῦ β' συνθ. τῆς λέξεως *αἰγίλιψ* (= ἡ αἰγὸς *πέτρα*, ἢ ὑπὸ αἰγὸς μόνον προσπελαζομένη *πέτρα*, ὁ ἀπότομος βράχος) δὲν γινόταν ἀντιληπτὴ, ἀλλὰ κατανοούμενη ὡς ἐπίθ. μὲ β' συνθ. τὸ θέμα

λιπ- τοῦ *λείπω* (= ὁ καὶ ὑπὸ τῆς αἰγὸς ἐγκαταλελειμμένος, λίαν ἀπότομος) συναπτόταν μὲ τὸ οὐσ. *πέτρα* (πβ. καὶ *εἰνάννηες*... *νύκτας* στὸ I 470, μολονότι ἀναντίρροπα τὸ *νύκτας* εἶναι τὸ β' συνθ. τοῦ *εἰνάννηες*). Στὰ ἀνωτ. παραδείγματα τὸ *λισσάς* σαφῶς χρησιμοποιεῖται χωρὶς ἔτυμ. συσχέτιση μὲ τὸ *λίψ*, μὲ ἀποκορύφωμα τὸ τοῦ Αἰσχύλου *λισσάς αἰγίλιψ πέτρα*. (Πβ. *Comm. II.* στὸ I 15 *αἰγίλιψ*.)

2. οἰκτροτάταν μοῖραν ἐνεγκάμενο[ς]: βλ. ἀνωτ. E3.1 σ. λ. *μοῖραν ἔχων* μὲ παραπομπὲς καὶ ἔτυμ.-ἔρμην. ἀνάλυση τοῦ *μοῖρα*), πβ. κατωτ. E31.4 σημ. Ἡ φράση *οἰκτροτάτη μοῖρα* ἀπαντᾷ κ. ἀ. σὲ ἐπιτύμβια ἐπιγράμματα (βλ. *Ἀνθ. Παλ.* 8.63 κ. ἄ.).

3. Δημῶναξ: μὲ β' συνθ. τὸ *φάναξ* (πβ. ἀνωτ. E22.2 *Σωσιάναξ* καὶ κυρίως E19.1 *Ἀριστ(ώ)νακτος* μὲ σημ.), ἐκ τοῦ *Δημοφάναξ* (πβ. *ICS* 121 *Ἀριστοφάναξ*, 150 *Τιμοφάνακτος* καὶ 162b *Τιμοάνακτος*), θηλ. *Δημῶνασσα* (ἡ γνωστὴ βασίλισσα καὶ νομοθέτρια τῆς Κύπρου, βλ. σχετικὸ κεφ. ἐπὶ μ. τόμου). Περιφανὴς εἶναι ὁ ὁμώνυμος *Δημῶναξ* ὁ Κύπριος φιλόσοφος (βλ. *ΑΚΕΠ* Γα' 68 κέ., καὶ *ΑΚυΓ*⁶).

3-4. παῖδα φέριστον | ἐμπορίας: πβ. Ὅμηρ. ὕμν. IV (*Εἰς Ἑρμ.*). 208 *παῖδα... φέριστε* (βλ. καὶ ἀνωτ. E13.3 σ. λ. *Παφίων* [*βασιλῆα φέριστον*]: τὸ *φέριστος* συνδέεται μὲ τὴν ἰδέα τοῦ κύρους), *EGr* 466.1 [*Γαῖα κατ' ἐμπ]ορίην σ' ἐλθόντα πο[τ' ἦ]δε κέκευθ[εν]*, *GVI* 349 *Κρής γενεάν Βροτάχος Γορτύνιος ἐνθάδε κείμει, | οὐ κατὰ τοῦτ' ἐλθών, ἀλλὰ κατ' ἐμπορίαν*, κ. τ. τ. (*ἐμπορία*, συχνὰ Ἴων. *ἐμπορή*, εἶναι γενικά τὸ ἐμπόριο, οἱ συναλλαγές, ἡ ἐνασχόληση μὲ μεταφορὲς προϊόντων, κυρίως καὶ εἰδικὰ μέσω θαλάσσης, γιατί αὐτὲς ἦταν οἱ πιὸ ἀξιόλογες μεταφορές, κι αὐτοὶ ποὺ τίς ἐκτελοῦσαν θεωροῦνταν οἱ πιὸ ριψοκίνδυνοι καὶ ἱκανοὶ ἔμποροι: βλ. π. χ. Ἡρόδ. 3.139, Πλάτ. *Πολ.* 371a, Ἀριστοτ. *Πολ.* 1258b). Τὰ παράλληλα χωρία φαίνονται νὰ ὀδηγοῦν στὴ σύνδεση τοῦ ἐδῶ *ἐμπορίας* μὲ τὰ ἐπόμενα μᾶλλον (κατὰ τὴ συνήθη στίξη τοῦ κεμένου: ...*φέριστον, | ἐμπορίας πικρόν δ' εἰς Ἀχέροντ' ἔμολεν*) παρὰ μὲ τὰ προηγούμενα (*φέριστον | ἐμπορίας πικρόν δ' εἰς Ἀ. ἔ. LBW*). Προτιμήσαμε ὁμῶς τὴ στίξη μὲ κόμμα μετὰ τὸ *ἐμπορίας* (πβ. *GG* 194.4 *καὶ μητρος, συγγνή δ' εἰς Ἀχέροντ' ἔμολες*), καὶ γιατί δίνει ἄριστο νόημα (: τέκνο λαμπρὸ στὰ ἐμπορικά, στὸ θαλάσσιο ἐμπόριο) καὶ γιατί τὸ ἐδῶ -μ' αὐτὴ τὴ στίξη- ὑπερβατὸ σχῆμα βρῖσκει στήριγμα στὸ *κε[ῖται] | τίς φράσον, οἱ μ. ἐνεγκάμενο[ς]*: (στ. 1-2, πβ. καὶ στ. 5-6 *πολυκλαύτω | ματέρει* καὶ στ. 7-8 *ὕμέ-*

ναιον | ἔκλαγον,) και γιατί ἐξημενεύεται ἔτσι καλύτερα ἢ θέση τοῦ δ' μετὰ τὸ πικρὸν ἀντὶ μετὰ τὸ ἐμπορίαίς (ἐμπορίαίς δὲ πικρὸν εἰς Ἄ. ἔ., μὲ τὸ πικρὸν νὰ κλείνει τὸ ἀ' ἡμεπὲς τοῦ πεντάμετρου στίχου και τῆ συλλ. πι- βραχύχρονη κατὰ correptionem Atticam πιθανή, πβ. EGr 640.6 πικρὸν και 218.7 πικρὸν). Πβ. και ἀνωτ. E22.1-2 τίκτε δὲ μάτηρ | Νικῶ, Σωσιάναξ δ' ἤ[ε]ν ἐμὸς γενέτας (σχῆμα ὑπερβατόν, στίξιη στήν ἴδια θέση, θέση τοῦ δ'). Για τὸν στ. 4 –κυρίως τὸ Ἄχέροντ'– βλ. ἀνωτ. E23.5 σημ. σ. λ. στυγερὴν ὀ[δὸν εἶ]ς Ἀχέροντος.

5. πόντον ἐπιπλώσας: ἡ φράση Ὀμηρικὴ βλ. Γ 47 (πβ. Ζ 291 κ. ἄ.) και Εὐστάθ. ad loc. πόντον ἐπιπλώσας ἤγον ἐπιπλεύσας (...) τὸ δὲ ἐπιπλώσας γίνεται μὲν ἐκ τοῦ πλώω (...) εὔρηται δὲ ἀλλαγῶ ἐπιπλῶς κατὰ ἀποκοπὴν κ. τ. τ., πβ. Σοῦδ. σ. λ. Ἐπιπλώσας ἐπιπλεύσας, και Ἐπιπλῶς παρ' Ὀμήρῳ και Ἡσυχ. σ. λ. ἐπιπλώσας πλεύσας. Τὸ ἐπιθ. ἄλμυρῶσα, προσδ. τοῦ πόντον ἐδῶ, σημαίνει κατὰ τοὺς LSJ⁹ σ. λ. ἄλμυρῆς I.2 “salt-surging” και Ἄνθ. Πλαν. [16.]180.1 ἄλμυρῶς ἀφροῦ, “of the flowing sea”: “salzigen Schaume”, κατὰ τὴ μετὰφρ. Beckby): «ἄλμυρῶς» κ. τ. τ. (πβ. «στοῦ πόντου τὴν ἀρμύρα» Χατζημιώαννου, «océan marin» PRM, «sur les flots de la mer» De Vogüé· στήν κυριολεξία «στὴ φουσκοθαλασσιά» ἢ «στὸν γεμάτο ἀλάτι πόντο», ἐνῶ για ποταμὸ δηλώνει αὐτὸν ποῦ χύνεται στὴ θάλασσα, κ. ο. κ.: βλ. LSJ⁹ σ. λ. ἄλμυρῆεις και ἄλμυρῆς, Chantraine σ. λ. μύρομαι, και κατωτ. E27.5 σημ.). Πρὸς τὸ ἐδῶ πόντον ἐπιπλώσας ἄλμυρῶσα πβ. τὸ ι227 ἐπιπλεῖν ἄλμυρὸν ὕδωρ· για ω στήν Κυπριακὴ πβ. ἀνωτ. E5.2 μώσας και AKυΓ1β' σσ. 169-70 σημ. 155 και 7F1.9[στ. 5] σημ. σ. λ. μωσοπόλε (ἀντὶ ου ἐκεῖ).

5-8. Για τὸ θέμα τοῦ πρόωρου θανάτου βλ. ἀνωτ. E19 (εἰσαγωγικὴ σημ. και σημ. στοὺς στ. 3-4) και κατωτ. E31 (σημ. στοὺς στ. 5 κέ.).

6. λιπών: ἔτσι στήν ἐπιγραφή και σ' ὄλες τὶς ἐκδόσεις, πολλὰ δὲ παράλληλα χωρία συνηγοροῦν (πβ. π. χ. κατωτ. E28.3 γοερὰς ὀδύνας τοκέεσαι λιποῦσα | και E.31.6 [δάκρυα] και τυπετῶν λυγρὰ λιπών ἄχεια | [βλ. σημ.], GVI 714.4 μητρὶ λιπών δάκρυα |, κ. τ. τ.). Ἄρμόζει ὁμως καλύτερα ἐδῶ ὀριστικὴ **λίπεν:** ἔμολεν | π. ἔ. ἀ και π. | μ. κ. γ. σ. λίπεν δάκρυα (πβ. EGr 224.3-4 τοκεῦσιν | δυστήνοισ ἐλιπον δάκρυα, GVI 977-3 λυγρὰ δ' ἐμῶ γενέτα πένθη λίπον, κ. ἄ.)· διερωτιόμαστε λοιπὸν μήπως ἔχουμε ὄντως ἐδῶ σφάλμα τοῦ χαρακτι.

7. φῶς γάρ: ἔτσι στήν ἐπιγραφή (βλ. ἀπόγρ. Πιερίδη, πβ. σημ. Peek¹ καί PRM σ. λ.). Τή γραφή ἔχουν υἱοθετήσει μόνον οἱ Πιερίδης καί Cougny. Οἱ λοιποὶ γράφουν γάρ φῶς, κατὰ τήν κανονικὴ ἐκφορὰ τοῦ γάρ (μετὰ τήν πρώτη λέξη τῆς ἐνότητος), θεωρώντας προφανῶς ὡς σφάλμα τοῦ χαρακτῆρ τῆ σειρὰ φῶς γάρ στήν ἐπιτύμβια πλάκα. Δὲν λείπουν ὁμως ἀπὸ τὴν ποίηση καὶ τὸν πεζὸ λόγο τὰ ἀνάλογα πρὸς τὸ ἐδῶ παραδείγματα: πβ. π. γ. CEG² 659.3]αται· εἷς τε θεοὺς γά[ρ] |, 631.4 [λυσό]μεθ· ἧ μάλα γάρ [σημ φ]ύσιν ἠγασάμην, κ. τ. τ., κυρίως ὁμως βλ. ἀνωτ. E1.11 οὐκ ἂν ὁ Φαιάκων γά[ρ] ἄναξ τόσον ἦρατο κῦ]δος (στήν κανονικὴ θέση του τὸ γάρ μετὰ τὴν πρώτη λέξη: ἀνωτ. E6.3, E8.3, E17.4, E23.2 καὶ κατωτ. [E31.3,] E33.3 καὶ 5, E40.4).

7-8. οὐδ' ὑμέναιον | ἔκλαγον: πβ. *GVI* 1243.5-6 οὐδ' ὑμέναιον | ἧσέ τις (κ. τ. τ.) καὶ *EGr* 877b.3-4 αὐδάν | ἔκλαγον (κ. τ. τ.). Γιὰ τὸ κλάζω βλ. LSJ⁹ σ. λ. (πβ. Ἡσύχ. σ. λλ. κλάζων, κλάζοντες, ἔκλαγξαν), γιὰ τὴν ἐτυμ. Chantaine σ. λ. κλαγγή. Γιὰ τὴ λειτουργία τῶν ἀντιθέσεων στὸ ἐπίγρ. βλ. *EKvE* 5.3β'.

9. Στὴν ἐπιγραφή ΟΥΚΑΚΟΣΕΣΤΑΙΔΑΣΠΑΡΙΟΙΞΕΝΕΧΑΙΡΕΠΡΟΣΕΙΠΑΣ: -ΠΑΡΙΟΙ- στὸν Πιερίδη, βλ. καὶ Kaibel καὶ PRM πάρι[θ]ι μετὰ τὶς σημειώσεις τους: “ΠΑΡΙΟΙ post infandos aliorum labores correxit Miller Rev. archéol. 1866 II 62” Kaibel καὶ “ΠΑΡΙΟΙ: πάρι[θ]ι, Miller, Rev. Arch. 1866, II, p. 62”, PRM· ἀλλὰ βλ. LBW σημ. σ. λ. πάριθι: “L'explication de la neuvième ligne(...) est due à Miller (...). Depuis, M. De Vogüé a examiné de nouveau l'estampage et a reconnu qu'il y a bien ΠΑΡΙΘ'”. Μιὰ ἄλλη δυσκολία ὀφειλόμενη στὴ δυνατότητα διάφορου χωρισμοῦ τῶν γραμμάτων τῆς ἐπιγραφῆς σὲ λέξεις ἔχει ἤδη ἀντιμετωπιστῆ με ἐπιτυχία: Ὁ Δ. Πιερίδης διάβασε οὐκ ἄκος ἔσται δ' ἀσπάριοι, ξένε, χάρτε προσεῖπας (ἀσπάριον Hagen, δ' ὡς παριῶν Schädel), καὶ ὁ Eggel με ἐπιφύλαξη πρότεινε οὐ κακός ἔσται δ' ἀσπασμός, ξένε, χάρτε προσεῖπαι (βλ. De Vogüé σσ. 442-43), διαβάζοντας ἔτσι ὀρθά οὐ κακός στήν ἀρχὴ τοῦ στίχου, γιὰ νὰ ὀλοκληρῶσει ὁ Miller (βλ. καὶ ἀνωτ. σημ. Kaibel καὶ PRM) γράφοντας οὐ κακός ἔστ' Ἀΐδας, πάριθι, ξένε, χάρτε προσεῖπας (προσεῖπας *Philologus* 25 [1867] 372). Ἡ στίξη τοῦ ἐδῶ κειμένου ὁμως ἐξακολουθεῖ νὰ προβληματίζει. Ἔτσι, οἱ PRM, Kaibel, Cougny καὶ Χατζηωάννου στίζουν με ἄνω τελεία μετὰ τὸ Ἄϊδας (οὐ κακός ἔστ' Ἀΐδας), ὅπως καὶ ὁ Peek στὸ κείμενο τῆς πρώτης ἐκδόσεως του (*GVI* 1833), ἐνῶ στήν ἐκεῖ σχετικὴ σημ. του διερωτιέται μήπως πρέπει νὰ διαβαστῆ ἢ φράση με ἐρωτηματικὸ στὸ τέλος (*GVI* 1833. 9, σελ. 694: “οὐ κακός

ἔστ' Ἀΐδα; ?) καὶ στὴ δεύτερη ἔκδοσή του (GG 425) γράφει *οὐ κακός ἔστ' Ἀΐδα;* καὶ μεταφράζει “Ist Hades nicht ein arger Gott?” (ἔρωτηση ρητορική), ἀκολουθούμενος ἀπὸ τοὺς PRM στὴν πρόσφατη ἔκδοση τοῦ ἐπιγράμματος (TSal² 191, μετὰφραση: “Hadès n'est-il pas cruel?”). Ὁ Miller στὸ σχετικὸ ἄρθρο του σημειώνει ἀνάμεσα στ' ἄλλα πὼς στὰ κείμενα καὶ στὶς παραστάσεις τῆς ἐποχῆς αὐτῆς, μετὰ τὴν ἡχὴ τῆς Πλατωνικῆς φιλοσοφίας καὶ τὶς ἀντιλήψεις γὰρ μεταθανάτια ζωῆ, ὁ Ἄδης ἀντιμετωπίζεται μετὰ ἄλλο πνεῦμα (συνδεόμενος ἐτυμολογικὰ μετὰ τὸ ρ. οἶδα), ὥστε νὰ ἐμφανίζονται στίχοι ὅπως αὐτοὶ τοῦ Λεωνίδα (Ανθ. Παλ. 7.472.5-6 *μικρὴ σευ ζωῆ τεθλιμμένη· οὐδὲ γὰρ αὐτὴ | ἠδεῖ, ἀλλ' ἐχθροῦ στυγνοτέρη θανάτου*) καὶ κυρίως ὅπως αὐτὸς ποὺ δημοσιεύει ὁ Böckh (CIG I ἀρ. 1067 = EGr 462[c].14): *σοὶ δὲ χάρις, Πλουτεῦ, ἀκάκη θεῶ (εἴνεκα μοίρης* στὴ συνέχεια τοῦ στίχου). Μιὰν ἄλλη ἐξήγηση δίνει ὁ Χατζηιωάννου (Δβ' 98, σελ. 161): “ὁ νεκρὸς, ποὺ βρῖσκεται πιά στὸν Ἄδη, δὲν θὰ ἤθελε φυσικὰ νὰ κατηγορηθῆ ὁ Ἄδης ὡς κακός. Ἐκεῖνος ποὺ φταίει καὶ τὸν ἔστειλε στὸν Ἄδη εἶναι «ἡ θλιβερώτατη μοῖρα του» ὅπως τὸ λέει στὸν δεύτερο στίχο. Ἐπομένως ὁ Ἄδης δὲν εἶναι κακός, κακιὰ εἶναι ἡ μαύρη του ἢ μοῖρα”. Πβ. EGr 300.1 *οὐ τὸ θανεῖν ἐστὶ κακόν· ἐπεὶ τό γε μοῖρ' ἐπέκλωσεν*. (Πβ. ἐπίσης ἀνωτ. E23.3 κέ. μετὰ σημ. στὸν στ. 5 καὶ κατωτ. E28.4, E34.1 κέ., E40.5-6, E42.3-4.) Ἀξίζει νὰ ἀναφέρει κανεὶς τὸν σχετικὸ συλλογισμό τοῦ Ζήνωνα τοῦ Κιτιέα (τὸν ὁποῖο παραθέτει ὁ Σενέκας, Ἐπιστ. 82.7 = AKEP E' 81): *Nullum malum gloriosum est; mors autem gloriosa est; mors ergo non est malum* (: «Κανένα κακὸ δὲν εἶναι ἔνδοξο· ὁ θάνατος ὁμοῦς εἶναι ἔνδοξο; ἄρα ὁ θάνατος δὲν εἶναι κακὸ»).

πάριθι, ξένε, «χαίρε» προσείπας: πβ. κατωτ. E28.5 (E38.2, E39.2, E41.5, ἀνωτ. E24.1), EGr 103.5 *πάριθι, ξένε καὶ 7 προ[φωνή]σας ὄνομα κλυτὸν ἔννεπε χαιρέιν, κ. τ. τ.* Τὸ ΠΡΟΣΕΙΠΑΣ τῆς ἐπιγραφῆς σαφῶς πρέπει νὰ διαβασθῆ ὡς μετοχή, κὶ ἔτσι διαβάζουν μετὰ τὸν Miller οἱ LBW καὶ μετ' αὐτοὺς ὅλοι οἱ ἐκδότες (*προσείπας* [ὄριστ.] γράφουν οἱ Πιερίδης καὶ Schädel, *προσεῖπαι* [ἀπαρέμφ.] προτείνει μετὰ πολλὰς ἀμφιβολίας ὁ Egger· πβ. καὶ τὴ σχετικὴ διχογνωμία –μεταξὺ *εῖπας* καὶ *εῖπας*– στὸ E28.5, κατωτ. [βλ. σημ.]).

9-10. Πβ. GVI 1066.7-8 *ταῦτα μαθὼν ξένε, πείνε, τρύ[φα, κ]ώμαζε, μυρίζων· | κοινὰ γὰρ ἐστὶ [βροτ]οῖς ταῦτα τὰ συνθέματα* (1905.14-15 *μηδεῖς δ' ἐν πλούτῳ τυφωθεῖς [γαῦ]ρα φρονεῖτω, | πᾶσι γὰρ εἶς Ἄδης καὶ τέλος ἐστὶν ἴσον, κ. ἄ.*): μετὰ τὸ γὰρ στὴ θέση τοῦ ἐδῶ στὸν στ. 10 *ἐπέι*. Βλ. καὶ ἐπὶ μ. λήμμα.

10. κοινός ἐπεὶ θνατοῖς ὁ πλόος εἰς φθιμένους: κοινός τόπος στὰ ἐπιτύμβια ἐπιγράμματα· πβ. *EGr* 534.2 *τὴν κοινήν πάντων ἤλθεν ἀταρπιτὸν ἔπι* [πβ. καὶ 218.1-2], *GVI* 1508.16 *ἔκειο τὴν κοινήν ἀτραπὸν εἰς Ἀίδεω* [πβ. καὶ 1826.1-2], 1066.8 καὶ 1905.15 [βλ. ἀνωτ. σημ. στοὺς στ. 9-10], 2004.24 *εἰς κοινὸν Ἰδὴν πάντες ἤξουσι βροτοί* [πβ. καὶ 13 κέ. πρὸς τὰ ἐδῶ 6 κέ.], *CEG2* 541[ii].4 *τῆς κοινῆς μοίρας πᾶσιν ἔχ]ει τὸ μέρος*, κ. ἄ. πολλά· βλ. καὶ κατωτ. E40.5 *ὄστέα δ' εἰς Ἀίδην ἀτροπος εἶλε νόμος*, E38.1 *μοιρίδιον τέλος ἤγέ σε γῆς ὑπὸ κόλπους*, E42.3-4 *ἀλλ' ἐκρίθη βίοντος γλυκερὸν τέλος ἐν μερόπεσιν | πᾶσιν ὁ τοῦτο φυγεῖν οὐποτέ τις δύναται*. (Περισσότερα γιὰ τὸ θέμα *EKnE* 5.4δ'.) Γιὰ τὴ μετχ. **φθιμένους** βλ. ἀνωτ. E19.4 σημ. (μὲ παραπομπὲς σὲ παράλληλα χωρία, Κυπριακὰ καὶ μὴ). Ἀξίζει νὰ σημειωθῇ ἡ εὐφυῆς καὶ μοναδική –μὲ ἐξαιρέση ἴσως τὸ *EGr* *129.8 [ἀβέβαιο συμπλήρωμα]– χρήση τοῦ **πλόος** ἐδῶ γιὰ ἔμπορο πὺν *εἰς Ἀχέροντ' ἔμολεν | πόντον ἐπιπλώσας ἄλμυρῶα* (στ. 4-5, πβ. κατωτ. E31.3-4 μὲ σημ.).

E27

Ἐπιτύμβιο ἐπίγραμμα χαραγμένο σὲ μαρμάρινη πλάκα ὀρθογώνια (ὑψ. 9 ἑκατ. καὶ πλ. 23.5 ἑκατ.), ποὺ βρέθηκε ἀκέραιη στὴ Σαλαμίνα (1877-1878). Χρονολογεῖται στὴν ἐποχὴ τοῦ Πτολεμαίου τοῦ Φιλομήτορος (180-145 π.Χ.) ἀπὸ τὸν Peek καὶ τὸν Χατζηιωάννου, στὸν 2/1 αἰ. π.Χ. ἀπὸ τοὺς Rouilloux – Roesch – Marcillet (*TSal2* 192). Ἀποτελεῖται ἀπὸ τρία ἄψογα ἐλεγειακὰ δίστιχα κι ἀναφέρεται στὸν Φιλέα, ποὺ πέθανε σὲ ἡλικία εἴκοσι τριῶν χρονῶν ἄνυμφος, καὶ στὸ πένθος τῶν γονιῶν του. Τὸ ἐπίγραμμα εἶναι «συγκινητικώτατο κι ὠραιότατο» (*ΑΚΕΠ* Δβ' 99), “charming elegy” κατὰ τὸν Cesnola, ποὺ παραβάλλει μὲ στίχους τοῦ Milton (“For Lycidas is dead, dead ere his prime, | Young Lucidas” κ.λπ.) καὶ τοῦ Shelley (βλ. κατωτ. στ. 4). Ὁ ἴδιος παραθέτει ἀπόσπασμα ἀπὸ ἐπιστολὴ τοῦ W. E. Gladstone (29 Ἰουλ. 1882), ὅπου σημειώνεται γιὰ τὸ ἐδῶ ἐπίγραμμα: “The references which it contains to a future life are of great interest, and seem to savour of Egyptian ideas, which probably were in vogue in the island” (γιὰ τὸ θέμα τῆς μεταθανάτιας ζωῆς στὰ ἐπιτύμβια ἐπιγράμματα βλ. κυρίως Lattimore, *TGLE* 21 κέ., κ. ἄ.).

1. Τὸ πρῖν: πβ. *GVI* 699.1 (στὴν ἀρχή) *Τὸ πρῖν ἐγὼ ναίων...* (στ. 3 *Φερσεφόνης*, στ. 4 *παρ' εὐσεβέσιν*) καὶ 714.1 [᾽Ο] *πρῖν...* (στ. 2 ὁ *Πιερίδων γυμνασίον τε φίλος*), κ. τ. τ.

σὺμ Μούσαις στέργξας βίον: πβ. κατωτ. E34.9 μέλλων τὰ Μουσῶν δ[ῶ]ρα βαστάζειν (καὶ E46.1 φιλόμουσ[ος]), πβ. ἐπίσης EGr 614 (“*Π fere saeculi*”) *Εὐφρανθεῖς... | καὶ ψυχὴν ἰλαρῶς πάντων τέργξας ἐν αἰοδαῖς, | οὐδένα λυπήσας, ... | ἀλλὰ φίλος Μουσῶν, Βρομίον Παφίης τε βιώσας, | ...ἐνθάδε κείμεαι*, 617.4 δῶρα δὲ Μουσάων καὶ βρέφος ὦν ἀγαπῶν, κ. ἄ. / GVI 1828.1 *Θρέπτος ὁ ταῖς Μούσαις ἀρέσας* (πβ. 1324.9 *γνωστός ἔση Μούσαις καὶ σοφίης μέτοχος*), κ. ἄ. / *Ἀνθ. Παλ.* 5.201.3 *ἧς πάρα Κύπριδι τοῦτο τὸ σὺν Μούσαισι μεληθὲν (...)*, 6.68.8 κ. ἄ. *σὺν Μούσαις* (7.417.3 *ὁ σὺν Μούσαις*), κ. ἄ. Ἦ ἐδῶ φράση ὁ σὺμ Μ. σ. βίον δὲν ἀπαντᾷ ἀλλοῦ (στέργω βίον συχνά, πβ. Ἀριστοφ. *Βάτρ.* 229 *ἐμὲ... ἔστρεξαν... Μοῦσαι*). Γιὰ τὶς Μοῦσαις βλ. ἀνωτ. AKυΓ¹β' 5Υ1.1 σ. λ. *Μοῦσά μοι ἔννεπε ἔργα* (μὲ παραπομπὲς καὶ βιβλιογραφία), πβ. ὅ. π. σελ. 95 (μὲ σημ. 84).

πρὸ μοῖρας: ἔτσι στὸν Peek καὶ στὸν Χατζηγιωάννου, *πρὸ Μοῖρας* στοὺς λουπούς. Τὰ ἐδῶ συμφραζόμενα δὲν φαίνεται νὰ ἐπιτρέπουν τὸ δεύτερο (πβ. ἀνωτ. E24.6 *Μοῖρά μ'... ζωῆς νόσφισεν...*, καὶ κατωτ. E31.4 *τὸ]μ Μοιρῶν ἐξετέλεσσα μίτον* μὲ σημ.). Περισσότερα βλ. ἀνωτ. E3.1 σ. λ. *μοῖραν ἔχων*. Βλ. ἐπίσης Lattimore *TGLE* κεφ. IV “*Causes of death*” (κυρίως §§ 33 καὶ 37, σσ. 150 κέ.).

2. ἀσκέπτους νεκῶν εἰς θαλάμους: μόνον ἐδῶ. Πβ. EGr 203.4 *ἀνά σκιερ[οὺς Περσεφόνας θαλάμους]* καὶ 253.6 *εὐσεβέων ἐν σκιερῶις θαλάμοις* (πβ. κατωτ. στ. 6 μὲ σημ.). Τὸ ἐπίθ. **ἄσκεπτος** (ἄ- στερ. καὶ σκοπέω, πβ. ἄσκοπος: Σοφ. *Οἰδ.* Κολ. 1681 *ἄσκοποι δὲ πλάγκες ἔμαρψαν | ἐν ἀφανεῖ τιμὴ μόρω φερόμενον*, γιὰ τὸν Ἄδη) σημαίνει ὄχι μόνον τὸν ἀπερίσκεπτο καὶ ἀσυλλόγιστο, ἀλλὰ καὶ τὸν μὴ δυνάμενο νὰ παρατηρηθῆ, τὸν ἀνεξέταστο καὶ ἀπαρατήρητο, κρυμμένο καὶ ἀόρατο, σκοτεινὸ (πβ. Αἰσχ. *Χορη.* 816 *ἄσκοπον δ' ἔπος* [codd., δὲ *πως* Wilamowitz] καὶ Σοφ. *Φιλ.* 1111-2 *ἄσκοπα | κρυπτά τ' ἔπη δολερᾶς ὑπέδν φρενός*, κ. τ. τ.), ὅπως ἐδῶ (βλ. LSJ⁹/LSK σ. λλ. *ἄσκεπτος* καὶ *ἄσκοπος*). Τὸ ποιητ. (κατὰ κύριο λόγο) **νέκυς** (καὶ κατωτ. E44.1), συνώνυμο πρὸς τὸ *νεκρός* (Λατ. *nex, necis* καὶ ρῆμα *necō/necōse*, Ἄγγλ. *necropolis, necrophilia, necromancy* κ. λπ., Γαλλ. *nécrose* καὶ *nécroser, nécrophage, nécrologie* κ. λπ., ἀπὸ ἀντίστοιχους Ἑλληνικοὺς ὄρους), δηλώνει συχνὰ στὸν Ὅμηρο καὶ μετ' αὐτὸν τὸ σῶμα τοῦ νεκροῦ (*νέκυες τεθνηῶτες, κτάμενοι, καταφθίμενοι* κ. τ. τ.), ἐνῶ στῆ «*Νέκυια*» τῆς Ὀδυσσεΐας (λ 37 *ψυχὰι ὑπέξ Ἐρέβους νεκῶν κατατεθνηῶτων*, κ. τ. τ., πβ. O 251-2 *ἐφάμην νέκυας καὶ δῶμ' Ἄϊδαο | ... ἴξεσθαι*) δηλώνει τοὺς νεκροὺς στὸν Ἄδη (ἄλλα συνών. καὶ ἔτυμ. στὸν Chantraine, σ. λ. *νεκρός*).

Φιλίας: ὄνομα γνωστό και ἀπό ἀλλοῦ, ὄχι ὁμως συγνό (Ἀνθ. Παλ. 7.727, κ. ἄ.). Πβ. ἄνωτ. E11.1 *Φίλιος* (βλ. σημ.).

3. τρισσὸν ἐπ' εἰκοστῷ πλήσας ἔτος: πβ. EGr 538.1 Ἔκτον (Ἐκτὸν Kaibel, κατὰ λάθος) ἐπ' εἰκοστῷ πλήσας ἔτος (καὶ στ. 2 μοιρῶν ὡς ἐπέκλωσε μίτος, πβ. κατωτ. E31.4), ErAP 2.428.3 ἐ]πὶ τοῖς δέκα γὰρ τέσσερα ἐκπλήσας ἔτη, 2.632. 2-3 ἄτεκνος, ἄωρος, εἴκοσι πλήσας ἔτη | και τρι' ἐπὶ τούτοις, κ. τ. τ. (2.689.1 δις δέκα και δισσοῦς πλήσας ζωῆς λυκάβαντας, πβ. κατωτ. E41.1 μὲ σημ.).

4. ἐλπίδα τὰν μούναν: Ὅπως σημειώνει ὁ Cesnola (σελ. 105), “we may compare the *ἐλπίδα τὰν* (sic) *μούναν* of line four with the sentiment expressed in the sixth stanza of Shelley’s *Adonais*” (: “But now thy youngest, dearest one, has perished,... *Thy extreme hope*, the loveliest and the last, ... Died on the promise of the fruit, is waste”). Γιὰ τὸ ὄλο ἐδῶ χωρίο (στ. 3-5) πβ. Ἀνθ. Παλ. 15.32.9 κέ. *τρεις πρὸς εἰκόσ'* ἐποχομένην ἐνιαυτοῦς | ἔσχεν τύμβος ὄδε... | ... ἐνθ' ὕψηλον γε-νετῆρες ἅπασι | γηραλέοι θρηῆνον, κ. τ. τ. Γιὰ τὸ μούνος βλ. κατωτ. σημ. στὸ E41.1 (σ. λ. *μούνων*).

5. μύρονται τὸν ἄνυμφον αἰὶ γόνον: μόνον ἐδῶ ἡ φράση πβ. ἄνωτ. E26.6-8 μὲ σημ. Τὸ *μύρομαι* μέσο μὲ ἔνεργ. σημ. ἤδη στὸν Ὅμηρο (τὸ ἔνεργ. *μύρω* στὸν Ἡσίοδο, Ἀσπ. 132 *δάκρυσι μύρον*), ἀργότερα *μυρωδέω* (κατὰ τὸ *θηρωδέω*) και κυρίως *μυρολογέω* (πβ. *ἄλμυρη-εις* και *ἄλμυρης* [βλ. ἄνωτ. E26.5 σημ. σ. λ.], *μυρίος*, *πλήμ(μυ)ρα* [: Chantaine σ. λ. *μύρομαι*], ἴσως συγγ. πρὸς τὸ Λατ. *muria* = ἄλμη, συγγ. πρὸς τὸ *meu- = ὑγρός, πβ. *μύδος* [: Hofmann – Παπαν. σ. λ. *μύρω*], μὲ ἀρχική σημ. ρέω / στάζω, ἀκολούθως χύνω δάκρυα, θρη-νῶ, ὀδύρομαι): τὸ *μυρολογέω* σημαίνει «λέγω εἰς τινα τὴν μοῖραν αὐτοῦ, τὴν τύχην του» (LSK σ. λ.). Τὸ *ἄνυμφος* εἶναι μεθομ., πβ. *ἀνύμφευτος* (Σοφ. Ἀντ. *ἀνύμφευτον γονάν*, κ. τ. τ.), *νυμφίος* και *νύμφη*, *νυμφικός*, *νυμφίδιος* κ. λπ. (ἀβέβαιης ἔτυμ., πβ. Λατ. *nubo* κ. ἄ.: βλ. Chantaine σ. λ. *νύμφη*, πβ. Hofmann – Παπαν. σ. λ.). Πβ. ἄνωτ. E23.6 *μύρετο σῆ* [δὲ *κόρη*, *num γονή?*] μὲ σημ.: γιὰ τὸ *ἄγνόν* (στὸ τέλος τοῦ ἐδῶ στ.) βλ. κατωτ. E50.2 σημ. σ. λ. *κοῖρανον ἀγνείας*.

6. Φεροσεφόνη: βλ. ἄνωτ. E23.1 σημ. σ. λ. *Κούρη*, και E11.3 σημ. σ. λ. *Θεσοφόρους*.

στείλαις χώρον ἔς εὐσεβέων: πβ. *ErAP* 2.239.4 *πέμποις χώρον ἐπ' εὐσεβέων*, 2.339.15-6 *ἀλλὰ σὺ... Κούρα, | τήνδ' ἄγ' ἐπ' εὐσεβέων χώρον ἔχουσα χειρός*, 2.481.6 *δώματα Φερσεφόνας χώρῳ ἐν εὐσεβέων*, κ. τ. τ. (συχνά): 2.340.8 *πέμψαιτ' εἰς δόμον εὐσεβέων* καὶ 2.689.6 *οἰκήσεις ἔς δόμον εὐσεβέων*, 2.260.6 *εὐσεβέων ἐν σκιεροῖς θαλάμοις* (πβ. ἀνωτ. στ. 2) καὶ 2.208.5 *ναῖω δ' εὐσεβέων ἀγνὸν περικαλλέα χώρον* (ἀνωτ. στ. 5 *τὸν ἀγνόν*): *GVI* 1594.1-2 *δέξατο | Φερσεφόνῃ χώρον ἔς εὐσεβέων* (πβ. 1585.9, 1599.3, 1757.2, 1990.2 κ. ἄ.): *EGr* 189.5-6 *ἔσθλα δὲ ναῖω | δώματα Φερσεφόνας χώρῳ ἐν εὐσεβέων*, 201.4 *ζαλωτὸν πένψας Περσεφόνας θαλάμοις*, 222.8 *τόν[δ'] ἱερὸν πέμψαι[τ'] εἰς δόμον εὐσεβέων*, κ. τ. τ. (γὰρ τὸ *στέλλω* = *στολίζω* κ. τ. τ. βλ. ἀνωτ. E17.3 σημ. σ. λ. [Στέλ]λοις). Βλ. καὶ Σκιαδᾶ *Ἐπι Τύμβῳ* 78 κέ., μὲ τις σημ. (κυρίως 78 σημ. 4 καὶ 79 σημ. 1, 3, 4). Ἄξιοσημείωτη εἶναι ἡ δηλούμενη μὲ τὸ *εὐσεβέων* διάκριση τοῦ χώρου τῶν νεκρῶν ἀνάλογα μὲ τὸ ἠθικὸ ποῖόν τους.

E28

Ἐπίγραμμα ἐπιτύμβιο γὰρ τὴν ὀκτάχρονη Ἄφροδισία χαραγμένο σὲ στήλη ποῦ ἀνακαλύφθηκε στὴν Ἀμαθούντα καὶ τώρα βρίσκεται στὸ Κυπριακὸ Μουσεῖο (I. G. 133). Τὸ ἐπίγραμμα ἀποτελεῖται ἀπὸ τρία ἐλεγειακὰ δίστιχα σὲ Ἰωνικὴ διάλεκτο χαραγμένα σὲ 11 σειρές: ὁ στ. 4 σὲ μιὰ σειρᾶ, οἱ ἄλλοι σὲ δύο (μὲ τοὺς στίχους, ἔτσι, νὰ ξεχωρίζουν). Τὸ κάτω μέρος τῆς στήλης εἶναι ἀκρωτηριασμένο: λείπει ἡ 11η σειρᾶ (μὲ τὸ τέλος τοῦ στ. 6) καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς 10ης σειρᾶς (μὲ τὴν ἀρχὴ τοῦ στ. 6). Κυριαρχεῖ ἡ γλυκιά καὶ πρόσχαρη καὶ πολυφίλητη Ἄφροδισίη (στ. 1-2, ἀρχὴ 3ου, 5 / μὲ τὸ ὄνομα μετὰ τὴν πενθημμερῆ τοιμὴ στοὺς στ. 1 καὶ 5): ἐνδιάμεσα τὸ *γοεράς ὀδύνας τοκέεσαι* (στ. 3, ἀνάμεσα στὸ *ὀκταέτις* καὶ τὸ *λιποῦσα*) καὶ ὁ Ἄδης ὁ σκληρὸς, ποῦ μένει ἀσυγκίνητος (στ. 4, *οὐ δὴ βαῖὸν ἐπιστρέφεται*): στὸ τέλος ὁ περαστικός, ποῦ εἶπας «Ἄφροδισίη εὐχαρὶ, χαῖρε» παίρνει τὸν δρόμο του, μὲ τὴν εὐχὴ *χαίρων ἐξανύσαις* [ἀτραπὸν]: Τὸ εὐτυχισμένο παρελθόν (ἢ *στερχθεῖσα χύδην Ἄφροδισίη οὐνεκα τερπνῆς αἰμυλῆς*, ποῦ τώρα κεῖται στὸ χῶμα), τὸ σκληρὸ παρὸν (μὲ τις γοερὲς ὀδύνες τῶν γονιῶν καὶ τὸν ἀσυγκίνητο Ἄδη), καὶ τὸ ἄδηλο μέλλον (ὁ *παρὸν* περαστικός, ποῦ παίρνει τὴν ἀτραπὸν): καὶ ἡ προτροπὴ γιὰ *χαρά* (αὐτὸ θὰ ταίριαζε στὴν Ἄφροδισία μὲ τὴν *τερπνῆν αἰμυλῆν*). Τὸ ἐπίγραμμα θὰ ἦταν ἄψογο, ἂν τὸ μέτρο στὸν στ. 4 δὲν ἐπέβαλλε διάσπαση τοῦ *οὐ δὴ* ἀπὸ τὸ *βαῖὸν ἐπιστρέφεται* στὸ *α'* καὶ στὸ *β'* ἡμιπέδες ἀντίστοιχα. Ὅμως ὁ ἔντονος λυρισμὸς καὶ τὸ συνεχὲς ξάφνιασμα ἀπὸ τὸν πρωτότυπο σὲ πολλὰ λόγο (βλ. κα-

τωτ.) κυριαρχοῦν, δίνοντας ἓνα ἐξαιρετικό δείγμα Κυπριακῆς ποιήσης τοῦ 2ου αἰ. π.Χ.

1. Ἡ στερχθεῖσα χύδην: ἄπαξ λεγόμενο. Τὸ **στερχθεῖσα** (*στέργω, στεργκός, στέργηθρον, στοργή, στοργικός, ἄστοργος* κ.λπ., πβ. ἀρχ. Ἰβλ. *serc* καὶ ἀρχ. Σλ. *stręce* κ. ἄ.: βλ. Chantraine σ.λ.) ἀπαντᾷ συχνὰ σὲ ποιητὲς καὶ πεζογράφους, ὅπως καὶ τὸ **χύδην**, μὲ τὴ σημ. τοῦ χυτᾶ ἢ χύμα, χωρὶς τάξη καὶ μέθοδο, ἀλλὰ καὶ πλήρως, ὀλοσχερῶς, δαψιλῶς, κατὰ τὸν Ἡσύχ. σ.λ. *χύδην κεχυμένως, ἀθροῶς, εἰκῆ· σωρηδόν, δαψιλῶς* (ἀπὸ τὸ *χέω*, θέμ. *χευ-*, *χε-* καὶ *χο-*, *χϋ-* καὶ *χϋ-* [*χεϝ-* καὶ *χοϝ-*]: *χεύω* καὶ *χέω χοή, χόος* καὶ *χοῦς, οἶνο-χόος, χρυσο-χόος* κ.λπ. *χυτός, χύτης, χύτρα* καὶ *κύθρη* καὶ *κύτρα* ἢ *κύθρα, σύγ-χυσας* κ. ἄ. πολλά: βλ. Chantraine σ.λ. *χέω*, μὲ τὶς ἐτυμ. παρατηρήσεις). Ἡ φράση ὅμως **στερχθεῖσα χύδην** ἀπαντᾷ μόνον ἐδῶ, ξαφνιάζοντας μὲ τὴν πρωτοτυπία της καὶ δηλώνοντας προφανῶς τὴν ἄμετρη καὶ ποικιλότροπη ἀγάπη τῶν γονιῶν τῆς ὀκτάχρονης Ἀφροδισίας, τὴν ὁποία προκαλοῦσε ἡ ἴδια, ὅπως δηλώνεται στὴ συνέχεια, πρωτότυπα ἐπίσης.

Ἀφροδισίη: ὄνομα κύριο (σὲ Ἴων. τύπο, ἀντὶ Ἀφροδισία) ποῦ ἀπαντᾷ σὲ πολλές ἐπιγραφές ἀπὸ νησιά (βλ. *LGPN*¹ σ.λ.), ἀπὸ τίς ὁποῖες δυὸ προέρχονται ἀπὸ τὴν Ἀμαθούντα, μὲ τὴν κατάληξη *-α* (Ἀθηνᾶ 22 [1910] 145 καὶ *RDAC* 1972, 260 ἀρ. 20) πβ. *EGr* 341.2 καὶ 376ε Ἀφροδισίη καὶ 620.1 Ἀφροδισιάς, κ. ἄ. Ἀπαντοῦν ἐπίσης τὰ Ἀφροδισίος (καὶ ὄνομα μὴνός στὴν Κύπρο), καὶ Ἀφροδιτώ, Ἀφροδοῦς, Ἀφροδαῶς, Ἀφροδίτος καὶ Ἐπαφροδό(ε)ιτος, κ. ἄ., καὶ φυσικὰ τὸ Ἀφροδίτη (καὶ Ἀφροδείτη, σὲ ἐπιγρ. κυρίως), γιὰ τὸ ὁποῖο βλ. ἀνωτ. 1T4.5(17), 1T7.9-10, 3F5.3(στ. 1), 5Y1.1 κέ. (κ. ἄ.), καὶ κατωτ. E71.1-2 (σημ.). Τὸ ἐδῶ ὄνομα ἀρμόζει ἄριστα στὴν περιγραφή ποῦ προηγεῖται καὶ ἔπεται, γι' αὐτήν.

1-2. οὐνεκα τερπνῆς | αἰμυλῆς: ἀναγκ. αἴτιο στὸ *στερχθεῖσα χύδην*, ποῦ ἀπὸ τὴ θέση του ὅμως ἀφήνει περιθώρια γιὰ σύνδεση καὶ μὲ τὰ ἐπόμενα, μὲ τὸ *ἱερὴν* νὰ διευκολύνει τὴ σύνδεση αὐτή. Ἡ φράση δὲν ἀπαντᾷ ἄλλοῦ, ἐξ ὅσων γνωρίζουμε, πβ. ὅμως *EGr* 1586 = Ἀνθ. Παλ. 7.643 [ΚΡΙΝΑΓΟΡΟΥ] Ἵμνίδα τὴν Εὐάνδρου, ἐράσμιον αἰὲν ἄ-θυρμα | οἰκογενές, κούρην αἰμύλον εἰναέτιν, | ἤρασας, ὧ ἄλλιστ' Αἰδή (κ.λπ.) καὶ 1512.1-2 αἰμύλα κωτίλλουσα τοὺς γενέτας ἀτιτάλλες, | ἱεῖσα τραυλὴν γῆρυν ἀπὸ στόματος (βλ. καὶ ἐπομ.), Ἀπολλων. Ροδ. Ἀρχ. 3.1140-1 ἢ δ' οὐπω κομιδῆς μμνήσκητο, τ ε ρ π ε τ ο γάρ

οί | θνυμός ὁμῶς μορφῆ τε καὶ αἰνυλίοισι λόγοισιν (1.791 κέ. παρθενική... | αἰδομένη μύθοισι προσέννεπεν αἰνυλίοισιν | “Ξεῖνε...”, κ. τ. τ.). Τὸ οὖσ. **αἰμυλίη** (Ἰων. τύπος τοῦ *αἰμυλία*, ὅπως καὶ τὸ ἄνωτ. Ἀφροδισίη τοῦ -α) ἅπαντᾶ καὶ ἄλλου, δηλώνοντας τοὺς θελκτικὸς ἢ / καὶ δολεροῦς τρόπους τοῦ *αἰμύλον* / *αἰμυλίον* (:«κολακευτικός, χαριτογλωσσόν, δόλιος» LSK σ. λ., πβ. Ἦσυχ. σ. λλ. *αἰμύλος· ἀστείος, συνετός. ὄξυς ἐν τῷ λέγειν, αἰμύλα· προσηνῆ καὶ αἰμυλίοισι· συνετοῖς καὶ προσηνέσι, ἀλλὰ Ἡρωδιαν. Ἐπιμ. 32.7 σ. λ. αἰμύλος· ὁ ἀπατεών. αἰμυλία· ἡ ἀπάτη*)· τὸ ἐπίθ. συνοδεύεται κατὰ κανόνα ἀπὸ τὸ οὖσ. *λόγους* (*αἰμυλίοισι λόγοισιν* α 56, Ἦσ. *Θεογ.* 890 κ. ἄ. / *αἰμυλίους τε λόγους* Ἦσ. Ἔργ. 78 κ. ἄ., κ. τ. τ.). Τὸ ἐδῶ **τερπνῆς αἰμυλίης** γιὰ τὴν ὀκτάχρονη Ἀφροδισία ξαφνιάζει, ὅπως καὶ τὸ προηγούμενο ἢ *στερχθεῖσα χύδην*, μὲ τὴν πρώτη ματιά, μεταφέροντας ἐκφράσεις γιὰ νεαρὲς γυναῖκες γοητευτικὲς καὶ πολυφίλητες· ὁμως καταφέρει στὸ τέλος νὰ δώσει τὴν εἰκόνα μᾶς τρισχαριτωμένης μικρούλας, πού μὲ τὴ γλύκα καὶ τὴν ὁμορφιά της, τὰ γλυκὰ καμώματά της καὶ τὰ παιχνιδίσματά της, τὰ λογάνια καὶ τὰ χαμόγελά της (τίς «τσαπινιές» καὶ τὰ «σκέρτσα» της) ξετρελλαίνει τοὺς γονεῖς της καὶ τοὺς κάνει νὰ τῆς ἐκδηλώνουν τὴν ἀγάπη τους *χύδην* (κάνοντάς της, προφανῶς, κάθε της χατήρι). Ἡ πλήρης ἀπόδοση σὲ Νεοελληνικὸ λόγο φαίνεται ἀδύνατη. (Γιὰ τὴν Ἑλληνιστικὴ ἄποψη τῆς παιδικότητας καὶ τὴ χρησιμοποίησι γιὰ νεαρὰ παιδιά λέξεων καὶ φράσεων πού ἀρμόζουν σὲ ἐνήλικες ἀλλὰ ἐξυπηρετοῦν τὴν τάση γιὰ ἐξιδανίκευσή τους καὶ προβολὴ της ἰδέας ὅτι ἔτσι θὰ γίνονταν ἂν προλάβαιναν νὰ μεγαλώσουν, βλ. Griessmair *Mors Immaturo* 50-52.) Βλ. καὶ κατωτ. σημ. στὸ E43.

2. ἱερὴν τήνδε λέλογχα κόνιν: πβ. κατωτ. E36.1 *Μοψαῖον κόνις ἦδε Ἀγαθοκλέα παῖδα κέκευθεν* (στ. 2 *ἔξοχον ἐν χάρισιν* πβ. ἐπίσης *CEG*² 576.2 *ἔδεκτο κόνις*, 657.8 [*ἐγ*]γαίαν ἀμφέσαντο κόνιν, 709.2 *τῆνδε κέκευθα κόνει*, κ. τ. τ. (4ου αἰ. π.Χ.), *GVI* 660.3 *ὀθνεῖν ἔλαχεν κόνιν* (3ου αἰ. π.Χ.), κ. τ. τ. Ἡ ἐδῶ διατύπωση πρωτοτυπεῖ φραστικὰ καὶ νοηματικὰ, μὲ τὸ **ἱερὴν νά** ξεφεύγει ἀπὸ τὰ ὄρια τοῦ ἐπίθ. προσδ., ἀλλὰ νὰ δίνει, μαζί μὲ τὸ **λέλογχα** («μοῦ ἔχει λάχει»), τὸ ἀναπόδραστο τοῦ θανάτου καὶ τὴν ἔννοια τῆς ὑπακοῆς στὴ θεϊκὴ βούλησι (ἴσως καὶ τὸ μήνυμα, πού ἠχεῖ ὡς παρηγοριά, ὅτι ἔτσι ἴσως νὰ ἔναι καλύτερα, γιὰ τὸ παιδί πέθανε πρὶν μπεῖ στὰ βάσανα τῆς ζωῆς, κ. τ. τ.).

3. γοεράς ὀδύνας τοκέεσι λιπούσα: πβ. *EGr* 224.3-4 *τοκεῦσιν* |

δυστήνοισ ἔλιπον δάκρυα καὶ στοναχάς καὶ κατοπ. E31.5-6 ἀλλὰ [τοκεῦσι] | [δάκρυα] καὶ τυπετῶν λυγρὰ λιπὼν ἄχεα, κ.τ.τ. (γιὰ τὴν Αἰολ. – ἐπικ. κατάλ. -εσι βλ. κατοπ. E35.3 σ.λ. εὐσεβέ(ε)σιν. Ἡ φράση **γοεράς ὀδύνας** ἀπαντᾷ γιὰ πρώτη – καὶ μοναδική, ἀπὸ ὅσα γνωρίζουμε – φορὰ ἐδῶ (ἀλλοῦ *γοεροὶ θρηῖνοι, γοερά πάθη, γοερά δάκρυα κ.τ.τ.*, βλ. LSI⁹ σ.λ. *γοερός*)· τόσο τὸ ἐπίθ. *γοερός* ὅσο καὶ τὸ οὐσ. *ὀδύνη* εἶναι ἅπαξ λεγόμενα στὸ Κυπριακὸ ἐπίγραμμα.

4. Ὁ στ. εἶναι προβληματικὸς (καὶ ἀνελαστικός, καθὼς σώζεται σὲ ἄριστη κατάσταση καὶ εἶναι βέβαιη ἡ ἀνάγνωση **ΟΥΔΗΒΑΙΟΝ** στὸ μέσο του. Ἡ γραφή *οὐδ' ἠβαιόν* τοῦ Χατζηγιάννου εἶναι ἀφογή γραμματικά, συντακτικὰ καὶ νοηματικά: ἡ φράση ἀπαντᾷ ἐπανειλημμένα στὸν Ὅμηρο μὲ τὴ σημασία τοῦ «οὔτε λίγο, οὔτε στὸ ἐλάχιστο, οὐδόλως», μὲ τὸ **ἠβαιόν** νὰ σημαίνει «μικρόν», ὅπως καὶ τὸ μεταγενέστερο **βαιόν**, ποὺ πιθανῶς προέκυψε ἀπὸ ἐσφαλμένο χωρισμὸ τοῦ *οὐδ' ἠβαιόν* σὲ *οὐ δὴ βαιόν* (βλ. *Comm. II.* στὸ B 380 [μὲ βιβλιολογ.] καὶ Ἡσύχ. σ.λ. *ἠβαιόν μικρόν... ἢ ὀλιγοχρόνιον. τὸ δὲ αὐτὸ δηλοῖ καὶ τὸ βαιόν*), καὶ ἐπιπλέον μαρτυρεῖται ὡς Κυπριακὸ τὸ *ἠβαιόν* (βλ. *ΑΚΕΠ Γβ' 123*, καὶ γιὰ τὸ ἐδῶ Δβ' 96, πβ. C. M. Bowra, "Homeric words in Cyprus", *JHS* 54 [1934] 69)· ὁμως φαίνεται νὰ ἀποκλείεται ἀπὸ τὸ μέτρο, καθὼς ὁ στ. εἶναι πεντάμετρος, καὶ τὸ *α'* ἡμιπέδες περατοῦται ἀναγκαστικὰ στὸ *δὴ*, ἐνῶ τὸ *βαιόν ἐπιστρέφεται* καλύπτει τὸ *β'* ἡμιπέδες. Ἔτσι πρέπει νὰ διαβαστῇ ὁ στ.: *ῶν* (γεν. διαμρ. στὸ *βαιόν*, δηλ. *γοερῶν ὀδυνῶν*) *Ἀίδης* (ὑποκ.) *οὐ δὴ* || *βαιόν* (μὲ τὴ σημ. τοῦ *ἠδ' ἠβαιόν* [βλ. ἀνωτ.], ἐπιτεταμένη λόγω τοῦ *δὴ* [βλ. LSK σ.λ. *δὴ*, 3. *οὐ δὴ* = βεβαίως ὄχι], καὶ μὲ τὸ *βαιόν* ἀντικ. τοῦ ρήμ.) *ἐπιστρέφεται* (= ὑπολογίζει, λογαριάζει), ἢ μᾶλλον μὲ τὴ σειρά: *οὐ δὴ ἐπιστρέφεται* (= δὲν ὑπολογίζει βέβαια) *βαιόν* (μὲ τὴν ἔντονη ἄρνηση ἐμπεριεχόμενη, = τὸ ἐλάχιστο, ἀντὶ *οὐδὲ βαιόν* = οὔτε μικρὸ μέρος, οὔτε τὸ ἐλάχιστο) *τούτων*. Γιὰ τὴ σύνταξη αὐτὴ πβ. Θέογν. 440 *τῶν δ' αὐτοῦ ἴδιον* (v. l. *κίδιον, κηδέων Bergk*) *οὐδὲν ἐπιστρέφεται*, κ. ἄ. Ἦσως ὁμως νὰ πρέπει νὰ συνδεθῇ τὸ *ῶν* ἄμεσα μὲ τὸ *ἐπιστρέφεται* (ὡς ἀντικ. σὲ γεν.) καὶ νὰ θεωρηθῇ τὸ *βαιόν* ὡς ἐπίρρ. (βλ. LSI⁹ σ.λ. *ἐπιστρέφω* II. 3 [πβ. *ἐπιστροφή* II. 3], μὲ μερικὰ ὁμως ἀπὸ τὰ ἐκεῖ διδόμενα παραδείγματα ἄστοχα ἢ ἀμφίβολα: βλ. π.χ. Σοφ. *Φιλ.* 598-9 *τίνος δ' Ἀτρεΐδαι τοῦδ' ἄγαν οὕτω χρόνω | τοσῶδ' ἐπιστρέφοντο πράγματος χάριν* [ὁμως ἐδῶ: *τίνος πράγματος χάριν*] πβ. Ἀνθ. Παλ. 5.48(47).6 *τῆς λενκῆς καλάμης οὐδὲν ἐπιστρέφομαι* [Ἀνακρ. 357.4-5 Page *ἐπιστρέφεται* | *δ' ὑψηλὰς ὀρέων κορυφάς*: τὸ *ἐπιστρ.* μὲ αἰτ., τὸ *ὀρέων* ἀπὸ τὸ *κορυφάς*]). Οὕτως ἢ ἄλλως, ὁμως, γιὰ μετρικοὺς λόγους φαίνεται ὅτι πρέπει μᾶλλον νὰ

γράφουμε ἐδῶ **οὐ δὴ βαιόν** (ἂν δὲν θέλουμε νὰ βλέπουμε ἐδῶ μιὰ σπάνια ἐξαίρεση τοῦ σχετικοῦ κανόνα).

5. εἶπας: μετοχή· τὸ εἶπας, προστακτική (Myres, κ. ἄ.), δὲν φαίνεται νὰ ἐπιτρέπει εὐκόλη συνέχεια, ἀπαιτώντας σύνταξη κατὰ παράταξη (2 κύριες προτάσεις). Πβ. ἄνωτ. E26.9.

εὐχαρι: σπάνιο σὲ ἐπιγράμματα, εὐστοχο ἐδῶ, καθὼς δένεται ὑπαινικτικὰ μὲ τὸ Ἄφροδισίη (στ. 1 *τερπνῆς*) καὶ νοηματικὰ–ἠχητικὰ μὲ τὸ **χαῖρε** πού ἀκολουθεῖ καὶ τὸ πιθανὸ **[χ]αίρων** τοῦ ἐπόμε. στίχου. (Γιὰ τὴν ἔτυμ. τῶν *εὐχαρις / χαίρω* βλ. ἄνωτ. E25.1 σημ. σ. λ. *χάριτα[ς]*, ὅπου καὶ περαιτέρω παραπομπές.)

6. Εὐστοχη φαίνεται ἢ συμπλήρωση τοῦ στ. ἀπὸ τὸν Peek, μὲ ὅσες ἀμφιβολίες (γιὰ τὸ *δὴ* κυρίως) πρέπει νὰ ἔχει κανεὶς πάντα σὲ τέτοιες περιπτώσεις. Τὸ **[χ]αίρων ἐξανύσαις** ὀδηγεῖ μὲ σχετικὴ βεβαιότητα στὸ **[ἀτραπόν]**, καθὼς φαίνεται νὰ ἀποκλείονται μετρικὰ ὅλες οἱ δυνατὲς ἐναλλακτικὲς λύσεις (*ὀδόν*, κ. τ. τ.), καὶ ἐπιπρόσθετα ἀποτελεῖ ἄριστο τέλος γιὰ τὸ ἐδῶ ἐπίγραμμα (βλ. ἄνωτ. σημ. στὸ ἐπίγρ.). Τὸ **αὐτὸς** στὴν ἀρχὴ τοῦ στ. ἔρχεται ὡς ἄμεση συνέπεια τῶν προηγουμένων καὶ εἰσάγει ἄριστα τὸ *χαίρων ἐξανύσαις* (μὲ τὴν ἀντίθεση νεκροῦ–ζωντανοῦ ἔντονη), καὶ δὲν φαίνεται νὰ μπορεῖ νὰ ἀντικατασταθῇ ἀπὸ ἄλλο εὐστοχο συμπλήρωμα. Τὸ ἴδιο φαίνεται νὰ ἰσχύει γιὰ τὸ ἐπόμενο **δὴ**, καθὼς ἓνα πιθανὸ **εὖ** (συνδεόμενο τόσο μὲ τὸ *ἐξανύσαις* ὅσο καὶ μὲ τὸ *χαίρων*, πβ. Θεόγν. 533 *χαίρω δ' εὖ πίνων* κ. τ. τ.) καθιστᾷ τὴν προηγούμενη συλλαβὴ βραχύχρονη (*αὐτὸς εὖ*), καὶ δὲν φαίνεται νὰ ὑπάρχει ἄλλο κατάλληλο συμπλήρωμα (ἓνα μετρικὰ δυνατὸ *ὦ ξεῖν'*, μοιάζει ἄστοχο μετὰ τὸ *ὁ παρῶν* τοῦ στ. 5).

E29

Ἐπίγραμμα ἐπιτύμβιο γιὰ τὸν μικρὸ Πολέμωνα πού ἔχασε πρόωρα τὴ μάχη τῆς ζωῆς, ἀποτελούμενο ἀπὸ ἓναν δακτυλικὸ ἐξάμετρο στίχο, χαραγμένο σὲ δύο σειρὲς στὸ κάτω μέρος ἐπιτύμβιας πλάκας πού ἀνακαλύφθηκε κατὰ τὴν ἀναστήλωση τοῦ Κοίλου τοῦ Θεάτρου στὸ Κούριο τὸ 1963 καὶ μεταφέρθηκε στὸ «Σπίτι τοῦ Κουρίου» στὴν Ἐπισκοπὴ (R. R. 37) καὶ ἀπὸ ἐκεῖ –πρόσφατα– στὸ Μουσεῖο Λεμεσοῦ (ὅπου καὶ εὐρίσκεται σήμερα). Ἡ πλάκα ἦταν ἐντοιχισμένη

στον έξωτερικό κυκλικό τοίχο του Κόιλου, βρέθηκε θρυμματισμένη και συγκολληθήκε (τώρα λείπει μόνο ένα τμήμα της βάσης). Έχει μέγιστο ύψος 110 ἐκ., μέγ. πλ. περ. 42.5 ἐκ. (41.8 στη βάση και 40 στην κορυφή) και πάχ. περ. 13.5-15 ἐκ. (βλ. Καραγιώργη και Νικολάου, κυρίως *ICA*³). Χρονολογείται στον 2ον αἰ. π.Χ. (“II^e avant” Καραγιώργη, “mid-second century B.C.” Νικολάου *ICA*³ / “2nd century B.C.” *CIS*, “milieu du II^e s. a. C.” Vérilhac, «2ου αἰ. π.Χ.» Χατζηιωάννου). Είναι χαρακτηριστικό ότι το πρώτο μέρος του στ. τελειώνει με την ἐφθήμερη τομή και περιλαμβάνει το ὄνοματεπώνυμο του νεκροῦ: *υἱὸς Ἀριστάρχου Πολέμων* (α΄ σειρά στην πλάκα), ἐνῶ το δεύτερο μέρος του στ. (β΄ σειρά της πλάκας) περιλαμβάνει την ἡλικία: *τριετής* και τὴ φράση *λίπεν ἡμαρ*: τὸ *τριετής* τονίζεται ιδιαίτερα, καθὼς ἀρχίζει μετὰ τὴν ἐφθήμερη τομή και τελειώνει με μιὰ δευτερεύουσα βουκολική διαίρεση. Λακωνικὸ τὸ ἐπίγραμμα, κυριαρχεῖται ἀπὸ τὴν εἰκόνα τοῦ τρίχρονου Πολέμωνα.

1. υἱὸς Ἀριστάρχου Πολέμων: τὸ ὄνομα **Ἀριστάρχος** ἀπαντᾷ ἄλλες δυὸ φορές σὲ ἐπιγραφές τῆς Ἑλληνιστικῆς Κύπρου (βλ. Νικολάου *PPC A* 88-89, πβ. και 91 γιὰ τὸν γνωστὸ φιλόλογο και ὑπομνηματιστὴ *Ἀριστάρχου*, πὸν στὰ μέσα τοῦ 2ου αἰ. π.Χ. πεθαίνει ἐξόριστος σὴν Κύπρο), και ἄλλου συχνά, ἐνῶ μετὸ *Ἀριστ-* ἀπαντᾷ μιὰ ὀλόκληρη σειρά εὐχρηστων ἀνθρωπωνυμῶν (βλ. ἀνωτ. E3.2, E7.1 και E10.2 μετὸ σημ., και *PPC A* 38-44). Τὸ ὄνομα **Πολέμων** δὲν ἀπαντᾷ σὲ ἄλλη Κυπριακὴ ἐπιγραφή τῆς περιόδου αὐτῆς, εἶναι ὅμως γνωστὸ ἀπὸ τὸν ὁμώνυμο δάσκαλο τοῦ Ζήνωνα τοῦ Κιτιέα και τὶς σχετικὲς ἀνεκδοτολογικὲς διηγήσεις (βλ. *ΑΚΕΠ Γα*΄ 15.5-6, 23.25, 48.6, και *Ε*΄ 215) και συχνά ἄλλου (βλ. *LGPN* σ. λ., πβ. σ. λλ. *Πόλεμις* [*ICS* 441, 5/4 αἰ. π.Χ.], *Πολεμῖς*, *Πολεμοκλῆς*, *Πολεμοκράτης*, *Πολεμόκριτος*, *Πόλεμος* και *Πολέμαρχος* [*LGPN*¹] / *Πολεμαγένης*, *Πολεμαίνετος*, *Πολεμαῖος*, *Πολέμαρχος*, *Πολέμαχος*, *Πολεμόνικος* και *Πολεμῶ* [*LGPN*²]). Ὁ ἐδῶ *Ἀριστάρχος* φαίνεται νὰ δίνει στὸν γιὸ του τὸ ὄνομα *Πολέμων* προσδοκῶντας ἀνάλογο μέλλον γι’ αὐτόν. Ἡ πικρὴ εἰρωνία εἶναι ὅτι ὁ μικρὸς *Πολέμων* χάνει τὴν κρίσιμη μάχη μετὸν θάνατο πρὶν προλάβει νὰ γίνεῖ μεγάλος και τρανὸς πολεμιστὴς, ἀπὸλεμος.

τριετής λίπεν ἡμαρ: ἡ φράση μόνον ἐδῶ πβ. ὅμως κατωτ. E41. 1-2 *Ἐννέ’ ἐγὼ ζήσας λυκαβάντων ἡματα μόνων*, | *ἤλθον ὑποχθονίους ἀέλιον προλιπών* (μετὸ σημ.), *GVI* 1817.5 *ἡματι δ ἐν τριτάτω ζῶην κα[τελίμπανον]*, κ. τ. τ. Τὸ ἐδῶ *λίπεν ἡμαρ* ἰσοδυναμεῖ προφανῶς μετὸ *ἀέλιον προλιπών* και μετὸ ἀνάλογες ἐκφράσεις (λ. *φάος* ἢ

φῶς, φέγγος, αὐγὰς ἡλείου κ. τ. τ.: βλ. *GVI* 928, 929, 935, 936, 958, 991 κ. ἄ.), μολονότι τὸ **ἦμαρ** ἅπαντᾶ στοὺς E41.1 μὲ τὴν κανονικὴν τοῦ σημασίαν (γιὰ τὰ **ἦμαρ** καὶ **ἡμέρη** βλ. τὴν ἐκεῖ σημ.). Ὁ Καραγιώργης, προφανῶς μὴ δεχόμενος τὴν ιδιότυπὴ αὐτὴ χρῆσιν τοῦ **ἦμαρ** ἐδῶ, ἐρμηνεύει τὴν φράσιν ὡς “mort à l’age de trois ans moins un jour” (πέθανε τριῶν χρόνων παρὰ μία μέρα), χρησιμοποιώντας ὁμῶς ἔτσι τὴν ὅλην φράσιν ἐπίσης ἰδιότυπα (καὶ τὸ **λίπεν** οὐσιαστικὰ μὲ δύο διαφορετικὰς σημασίας: πέθανε / τοῦ ἔλειπε μία μέρα γιὰ νὰ συμπληρώσει τὸ τρίτον ἔτος τῆς ἡλικίας του) καὶ δίνοντας μὴν ἀχρείαστὴ λεπτομέρεια σὲ ἓνα λακωνικὸν κείμενον. Ἀντίθετα, θὰ μποροῦσε κανεὶς ἐδῶ νὰ θεωρήσῃ τὸ **λίπεν** ἀμετάβατον (βλ. *LSJ*⁹ σ. λ. *λείπω* II.) καὶ τὸ **ἦμαρ** ὡς αἰτ. τοῦ χρόνου (ἐπιρρηματικῶς, “by day” *LSJ*⁹ σ. λ. I.1), ὅπως στοὺς Ἡσ. *Ἔργ.* 176-8 *οὐδέ ποτ’ ἦμαρ | παύσονται καμάτων καὶ οἰζύος οὐδέ τι νύκτωρ | τειρόμενοι, κ. ἄ.* (βλ. *West Erga* σημ. στοὺς χωρίοι, μὲ παραπομπάς), καὶ νὰ ἐρμηνεύσῃ: ἔφυγε μέρα (μὲ ποικίλας προεκτάσεις). Ὅμως φαίνεται πιὸ πιθανὴ ἡ ἰδιότυπη χρῆσις τοῦ **λίπεν ἦμαρ** ἐδῶ μὲ τὴν σημ. *λίπεν φάος ἡλείου κ. τ. τ.* = ἄφησε τὸ φῶς τῆς μέρας, ἄφησε τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, πέθανε. Γιὰ τὰ **τριετής / τριετής** βλ. κυρίως *Chantraire* σ. λ. *ἔτος*.

E30

Ἐπιτύμβιον ἐπίγραμμα ἀποτελούμενον ἀπὸ τέσσερα ἐλεγειακά διστίχα, χαραγμένον σὲ πλάκα ἀπὸ ἀσβεστόλιθο, τῆς ὁποίας ἓνα μεγάλο κομμάτι βρέθηκε στοὺς Κούριοι (“From Curium” κατὰ τὸν Louis Palma di Cesnola, “and not therefore in the Temple of Apollon, presumably about 1874, in the excavation of some Hellenistic cemetery” κατὰ τὸν Mitford). Χρονολογεῖται ἀπὸ τὸ εἶδος τῶν γραμμάτων στοὺς 1ον αἰ. π.Χ. (“I. Jh. v. Chr.” Peek, “the letters are of the Augustan age” *Cesnola Cyprus* 429, “From its letter-forms this epigram may be dated rather to the close of the Ptolemaic period than to the Republican episode which preceded the Augustan annexation of Cyprus: but cursive *omega* is rare in this type of document for pre-Roman times” Mitford 132). Τὸ σωζόμενον κομμάτι τῆς ἐπιτύμβιας στήλης (“Width 0,24 m.; height 0.23 m.; thickness *ca.* 0.09 m.” κατὰ τὸν Mitford, ὅπου περισσότερα γιὰ τὴν ἐπιγραφή) περιέχει τὴν ἀρχὴν τῶν ἑπτὰ πρώτων στίχων καὶ ἐλάχιστα ἴχνη ἀπὸ τὸν ὄγδοον. Πρῶτος διάβασε τὴν ἐπιγραφήν ὁ Δ. Πιερίδης (βλ. α’ ἔκδοσις, *Cesnola Cyprus* 428 ἀρ. 34), εὐστοχα στὰ πλείστα σημεῖα (βλ. κριτ. ὑπόμν.)· τὰ πρῶτα συμπληρώματα, σὲ λέξεις κυρίως τῶν ὁποίων σώζεται ἡ ἀρχή, ὀφείλονται στοὺς *Cesnola* καὶ *Myres* καὶ εἶναι πολὺ πιθανά, ἐνῶ ὁ Peek προχώ-

ρησε σὲ πλήρη σχεδὸν συμπλήρωση τοῦ ἐπιγράμματος, μὲ συμπληρώματα ἀβέβαια, ποὺ ὅμως δίνουν ἱκανοποιητικὸ νόημα στὸ ὄλο ἐπίγραμμα (κατὰ τὸν Mitford, ποὺ ἐπαναλαμβάνει τὰ συμπληρώματα τοῦ Peek “*exempli gratia*”, ὅπως κι ἐμεῖς): Τὴν ἐπιτύμβια στήλη μὲ τοὺς ἐλεγειακοὺς στίχους ἀφιερώνει ὁ Ἡρώιδης στὴν ἀγαπημένη του σύζυγο, τὴ *Λαιοδάμεια* κατὰ τὸν Cesnola (ἴσως ὀρθῶς, βλ. κατωτ. σημ. σ.λ.), ποὺ ἔμμεσα χαρακτηρίζεται στοργικὴ καὶ *πινυτή* (βλ. κατωτ. σ.λ.). Πβ. τὸ ἐπιτύμβιο ἐπίγρ. *GVI* 2005 (1ου/2ου μ.Χ. αἰ.) γὰ τὴν Πώμπτιλλα, μὲ μυθολογικὰ παράλληλα στοὺς στ. 22-31 (στ. 24 [*Λαιοδάμ*]ε[*ιαν*], στ. 26 Ἔλκη[*σ*]τις).

1. Στοργῆ Λαιοδάμεια περίκλυτος: Ἡ *Λαιοδάμεια*, κόρη τοῦ Ἄκαστου ἀπὸ τὴν Ἰωλκὸ καὶ σύζυγος τοῦ *Πρωτεσιλάου* σὲ διάφορες παραλλαγές τοῦ μύθου γὰ τὸν πρῶτο νεκρὸ τοῦ Τρωικοῦ πολέμου (κατ’ ἄλλη ὅμως παραλλαγὴ σύζυγος εἶναι ἡ *Πολυδώρα*: βλ. ἄνωτ. 3F19.4-5 σ.λ. *Πρωτεσιλάου* καὶ *Πολυδώραν*, ὅπου παραπομπές στὶς πηγές καὶ βιβλιογραφία), προβάλλει συχνὰ ὡς παράδειγμα συζυγικῆς ἀγάπης μαζί μὲ τὴν Ἄλκηστη καὶ τὴν Εὐρυδίκη καὶ τὴν Πηνελόπη (πβ. *EGr* 277.3-4, καὶ 648.7-8 ἢ *πάσας παράμειψε φιλάνοδρος ἡρώϊνας*, | Ἄλκηστιν πινυτή...). Βλ. Καρένι *Μυθ.* 579 κέ., καὶ *Ἑλλ. Μυθ.* 3. 127 κέ. (μὲ εἰκ. 68) καὶ 5. 85 κέ. Βλ. ἐπίσης *GVI* 2005 (ἄνωτ. σημ. στὸ ἐπίγρ.).— Ἡ ἐδῶ πρώτη λέξη **στοργῆ** δὲν φαίνεται τυχαία: μ’ αὐτὴν ὁ θρηγῶν σύζυγος φαίνεται νὰ περιγράφει ἔμμεσα τὴν ἀγάπη τῆς νεκρῆς συζύγου του γι’ αὐτόν (βλ. καὶ ἐπόμενα). Ἴσως δὲν εἶναι τυχαία οὔτε ἡ ἀναφορὰ στὴ *Λαιοδάμεια* ἀμέσως μετὰ (πρὶν ἀπὸ τὴν Ἄλκηστη, ἂν ἡ συμπλήρωση τοῦ Peek εἶναι ὀρθή, καὶ τὴν Εὐρυδίκη): βλ. κατωτ. στ. 3. Γιὰ τὸ **περίκλυτος** βλ. ἄνωτ. E18.1 σημ. σ.λ. *Ε. ἐκλείζεν*.

ἠδ’ Ἄλκηστις: ἡ συγκινητικὴ ἱστορία τῆς Ἄλκηστης καὶ τοῦ Ἄδμητου εἶναι εὐρύτατα γνωστὴ, χάρις στὸν Εὐριπίδη κυρίως. Βλ. συνοπτικά, ἀνάμεσα στὰ πάμπολλα σχετικὰ, Καρένι *Μυθ.* 398 κέ., καὶ *Ἑλλ. Μυθ.* 3. 135 κέ. (μὲ «Τεκμηρίωση» στὴ σελ. 134 καὶ ἕνα ἐντυπωσιακὸ Ποντιακὸ παράλληλο στὴ σελ. 136).

2. πινυτήν: συνετὴ (βλ. ἄνωτ. E23.1 σ.λ. *πινυτήν δέξαιο Τάκιλαν*), ἐπιθ. ἀναφερόμενο ἄμεσα στὴ σύζυγο τοῦ Ὁρφέα **Εὐρυδίκην**, ὅπως εὐστοχα συμπληρώνει ὁ Peek, καὶ ἔμμεσα στὴ νεκρὴ σύζυγο τοῦ Ἡρώδου. Βέβαιη φαίνεται ἡ ἐδῶ ἀναφορὰ τοῦ ὀνόματος Ὁρφέους (Peek, Ἄλκηστις Mitford), καὶ εὐλογία ἢ συμπλήρωση **εὐκλείσ’** (βλ.

άνωτ. E18.1 σημ. σ. λ. Ἑλλάς ἐκλείζειν) ανάμεσα στα δύο ὀνόματα. Γιὰ τοὺς μύθους Ὁρφέα καὶ Εὐρυδίκης βλ. συνοπτικὰ Kerényi *Μυθ.* 521 κέ., καὶ Ἑλλ. *Μυθ.* 3. 293 κέ. (μὲ εἰκ. 156)· βλ. ἐπίσης άνωτ. 1T6.27 σ. λ. Ὁρφέα (πβ. 2T2.1 κέ., καὶ 3F8.4 σ. λ. *Εὐρυδίκην*), μὲ περαιτέρω βιβλιογραφία. Γιὰ τὴν ἀναφορὰ στὶς ἀρετὲς τοῦ νεκροῦ στὰ ἐπιτύμβια ἐπιγρ. βλ. ἀνάμεσα στ' ἄλλα Lattimore *TGLE* 290 κέ. (§ 81), κυρίως 293-94 (μὲ σημ. 225, ὅπου παραπομπὴ στὸν Corrolla, *Rend. Acc. Lincei* 7 [1931] 411-17, γιὰ τὴ σύγκριση μὲ ἀρχαῖες ἠρωίδες).

3. Ἡρώιδου: τὸ ὄνομα –συχνὸ ἄλλοῦ (βλ. *LGPN* σ. λ.)– δὲν ἀπαντᾷ, ἐξ ὅσων γνωρίζουμε, σὲ ἄλλη Κυπριακὴ ἐπιγραφή (βλ. ὅμως *ErAP* 1.221.1, 1.263.12, 1.264.33 κ. ἄ., πβ. Ἄνθ. *Παλ.* 1.119.10 ὡς κτάνεν Ἡρώδης ἀταλάφρονας εἰσέτι παῖδας). Σὲ κείμενα ἀναφερόμενα –ἄμεσα ἢ ἔμμεσα– στὴν Κύπρο τὸ ὄνομα ἐμφανίζεται σπάνια (βλ. *ΑΚΕΠ* Ε' σελ. 335, πίν.), γιὰ πρώτη φορὰ στὸν Ἰώσηπο (*Ιουδ. ἀρχ.* 16.128 καὶ 18.131 = *ΑΚΕΠ* Α' 109.10 καὶ 10γ, γιὰ τὸν Κύπριο Φίλιο τὸν σύγγαμτρο τοῦ Ἡρώδη Ἀγρίππα τὸ δεύτερο καὶ τὸ πρῶτο γιὰ τὴν ἐκμίσθωση τῶν μεταλλείων τῆς Κύπρου στὸν Ἡρώδη τῆς Ἰουδαίας ἀπὸ τὸν Καίσαρα τὸ 12 π.Χ., γεγονότα πού δυσκόλα θὰ μπορούσαν νὰ συσχετιστοῦν μὲ τὴν παρουσία τοῦ ὀνόματος Ἡρώδης στὸ ἐδῶ ἐπίγραμμα).

συνό[μενος: συμπλήρωση εὐστοχί τοῦ Myres. Πολυσύνθετο ἀπὸ τὸ σύν + ὁμοῦ + εὐνή = *στρωμνὴ* (κατ' ἀντίθεση πρὸς τὸ λέχος: ἀρχικά ὁ σκελετὸς τῆς κλίνης ὅπου τοποθετεῖται ἡ στρωμνὴ), *κλίνη* ἢ *κοίτη* (εἰδικὰ ἢ γαμήλιος ἢ συζυγικὴ κλίνη), καὶ *κατοικία* (ἄγνωστος ἔτυμ., βλ. Chantaine σ. λ. *εὐνή*): ἀπαντᾷ κυρίως σὲ ἐπιγράμματα (βλ. *ErAP* 2.228.1, 339.13, 620.8, 644.1 κέ. *Χαίρε καλή, πασῶν προφερεστάτη εἶνεκα πάντων, | σεμνοτάτη συνόμενε, καλῶν ὑπόδειγμα φιλάνδρων*, κ. λπ. [πβ. πρὸς τὰ ἐδῶ ἐπόμενα], 2.481.9 *ξυνόμενος*, κ. ἄ.), καὶ θηλ. *συνομενίς*: πβ. *σύνεννος* (Πινδ. Ὀλ. 1.88, κ. ἄ., συχνὰ σὲ ἐπιγράμματα) καὶ *συνεννέτης* / *-τις*, ὁμεινος καὶ ὁμεινέτης / *-τις* (οἱ σὲ *-ος* τύποι εἶναι σχετικὰ μεταγεν.), βλ. καὶ κατωτ. στ. 5 [*συνεύνω*]. Ὅλα τὰ άνωτ. σημαίνουν τὸν / τὴν σύζυγο, τὸν ἄντρα ἢ τὴ γυναίκα (αὐτὸν ἢ αὐτὴ πού μοιράζεται τὴ συζυγικὴ κλίνη μὲ τὴν / τὸν σύζυγο). Σύνθετα μὲ τὸ *εὐνή* εἶναι καὶ τὰ *κατευναζῶ* (*κατευνασμός, κατευναστικός*, κ. λπ.) καὶ *εὐν-σῶχος* (στὴν κυριολεξία: ὁ τὴν *εὐνήν* ἔχων, ὁ τὴν *εὐνήν* φυλάσσων, θαλαμηπῶλος, ρῆμα *εὐνοχιζῶ*, κ. λπ.), πού χρησιμοποιοῦνται συχνὰ καὶ σήμερα.

[ὀδοιπόρε]: συμπλ. Peek, εὐστοχο ἀπὸ κάθε ἄποψη, μὰ ἀβέβαιο.

Στὸ β' ἡμιστίχιο, ἀναμένει κανεὶς τὸ ὄνομα τῆς νεκρῆς συζύγου τοῦ Ἡρώδη, ἴσως μὲ κάποιον συνοδευτικὸ ἐπίθετο. Τὸ ὄνομα **Λαοδάμεια**, γὰ ὅσους πιστεύουν ὅτι σ' αὐτὴν ἀναφέρεται τὸ ἐδῶ ἐπίγραμμα, μπορεῖ νὰ συμπληρώσει τὸν στ., μετὰ τὸ *οδοιπόρε* τοῦ Peek (ὅπως ὁμως καὶ τὸ *Εὐρυδάμεια*, κ. ἄ.) ἢ μετὰ τὸ *συνόμενος*, χωρὶς τὸ *οδοιπόρε*, μὲ ἓνα ἐπαινετικὸ ἐπίθ. στὸ τέλος τοῦ στ. (π. χ. *φιλανδρος*, πβ. *EGr* 648.7: βλ. ἀνωτ. σημ. στὸν στ. 1). Μὰ πὶὸ πιθανὸ φαίνεται νὰ μὴν ἀναφέρεται τὸ παράδειγμα τοῦ στ. 1 σὲ ὁμώνυμη γυναίκα.

4. παραΐσσει: τοῦ *παραΐσω* (E690 καὶ Θ98 *παρήξεν* [ἀμετάβ.], Λ 615 *ἴπποι γὰρ με παρήξιν πρόσσω μεμανῖαι* [μὲ αἰτ.], Υ 414 *παραΐσσοντος*: μὲ τὸ *α* τῆς συλλ. -ρα- μακρὸ, ὅπως ἐδῶ), ἸΑτ. *παράσσω*, = “*dart past*” LSJ⁹, «παρέρχομαι ὀρμητικῶς, παρατρέχω δραμαίως» LSK, προσπερνῶ, ξεπερνῶ ἀπὸ τὸ *αΐσω* καὶ συνηρ. *ἄσσω* καὶ *ἄπτω* = κινεῖσθαι ὀρμητικῶς, ἀναπληθῶ ἢ ὀρμῶ, κ. τ. τ. (ἀβέβαιος ἐτυμ. κατὰ τὸν Chantraine σ. λ. *αΐσω*, συγγ. πρὸς τὸ *εἶκω* κατὰ τοὺς Hofmann – Παπαν.).

[**ὁμοφροσύνης**]: συμπλ. Peek (ὅπως καὶ τὸ **δείγμαθ'**), εὐστοχο ὄχι ὁμως βέβαιον· μπορεῖ νὰ συμπληρώσει κανεὶς: **δείγματα σοφροσύνης**. Τὸ τελευταῖο ἀπαντᾷ συχνότατα σὲ ἐπιγράμματα. Γιὰ τὸ *ὁμοφροσύνης* πβ. ζ 180-4 *σοὶ δὲ θεοὶ ... | ἄνδρα τε καὶ οἶκον καὶ ὁμοφροσύνην ὀπάσειαν | ἐσθλήν· οὐ μὲν γὰρ τοῦ γε κρείσσον καὶ ἄρειον, | ἢ ὄθ' ὁμοφρονέοντε νοήμασιν οἶκον ἔχτην | ἀνήρ· ἢ δὲ γυνή* («...τὸ μόνιασμα ποτὲ νὰ μὴ σᾶς λείπει | τὸ ζηλεμένο· τί δὲ βρῖσκεται στὸν κόσμον ἄλλο τόσο | τρανὸ καλὸ, παρὰ τὸ σπίτι του μὲ μιὰ μονάχα γνώμη | νὰ κυβερνάει μαζὶ τὸ ἀντρόγενο», κατὰ τοὺς Καζαντζάκη – Κακριδῆ), κ. ἄ. (: *ὁμοφροσύνη* = *ὁμόνοια*, «ἐνότις φρονήματος καὶ αἰσθημάτων», καὶ *ὁμοφρονέω* = «ἔχω τὸ αὐτὸ φρόνημα, τὰς αὐτὰς σκέψεις» LSK, ἀπὸ τὸ *ὁμόφρων* (< *μοῦ* + *φρήν*, *φρενός*, ἀπ' ὅπου κύρια ὀνόμ. *Φρονίμη* καὶ *Φρόντις*, ἸΑκρίφρων, ἸΕφέφρων, Λυκόφρων, Φρανιώ, Εὐφρανεΐδας κ. ἄ. πολλά: βλ. Chantraine σ. λ. *φρήν*).

5. ἄρκειν οἱ πόσις οὐ θάνατον δύνατ': πλὴν τοῦ *πόσις* (συμπλ. Myres), τὰ λοιπὰ (ὅπως καὶ τὰ ἐπόμενα **ἀλλὰ συνένουι**, στὸ τέλος τοῦ στ.) ἀποτελοῦν εὐστοχο συμπλ. τοῦ Peek, ὁ ὁποῖος ὁμως γράφει **οἶ** (= ἄχ, ἀλλοίμονο), ὅπως καὶ ὁ Mitford, ἐνῶ οἱ πρῶτοι ἐκδότες γράφουν **ἄρκει μοι** (*μοί* Myres). Γράψαμε **οἶ** (= *αὐτῆ*, δοτ. ἐν. τῆς

προσ. ἄντων. γ' προσώπου), παραβάλλοντας πρὸς τὰ Z 16 ἀλλά οἱ οὐ τις τῶν γε τότ' ἤρκεσε λυγρὸν ἄλεθρον καὶ δ 292 οὐ γάρ οἱ τι τὰδ' ἤρκεσε λυγρὸν ἄλεθρον, Y 289 σάκος, τό οἱ ἤρκεσε λυγρὸν ἄλεθρον (πβ. 296 οὐδέ τί οἱ χραισμῆσει λ. ὄ.) καὶ 534 ὅς οἱ καὶ τότε παιδὸς ἀπὸ χροὸς ἤρκεσ' ἄλεθρον (sc. θώρηξ· 529 πυκνὸς δέ οἱ ἤρκεσε θώρηξ, πβ. N 371 καὶ 397 οὐδ' ἤρκεσε θώρηξ), Ὅμηρ. ὕμν. III (Εἰς Ἀπόλλ.). 367-8 οὐδέ τί τοι (=σαι) θάνατόν γε δυσηλεγέ' οὔτε Τυφωεύς | ἀρκεῖσι οὔτε Χίμαιρα δυσώνυμος, κ. ἄ., ὅπου τὸ ἀρκεῖω (Λατ. *arceo*) συντάσσεται μὲ δοτ. τοῦ προσ. (συχνὰ οἷ = αὐτῶ) καὶ αἰτ. τοῦ πράγμ. (ἄλεθρον ἢ θάνατον), μὲ τὴ σημασία τοῦ ἀποσοβῶ ἢ ἀποκροῦω (βλ. LSJ⁹/LSK σ.λ. ἀρκεῖω I.1, πβ. ἐπαρκεῖω I.1), ἀπ' ὅπου καὶ ἡ σημασία εἶμαι ἀρκοῦντως ἰσχυρός, εἶμαι ἄρκιος (K 304/σ 358 μισθὸς δέ οἱ/τοι ἄρκιος ἔσται, πβ. O 392-3 οὐ οἱ ἔπειτα | ἄρκιον ἔσσειται, κ. ἄ.) ἢ ἐπαρκῆς ἢ ἀρκετός, ἐπαρκῶ (βλ. ὄ. π. III.). Ἀπὸ τὴν ἴδια ρίζα καὶ τὰ ἄρκος, ἀντάρκης καὶ ποδάρκης, ἄρκεις, ἀρκεσίβουλος, Ἀρκεσίλαος, κ.λπ. (βλ. Chantraine σ.λ. ἀρκεῖω), στὴν Ὀδ. καὶ Ἀρκεΐσιος καὶ Ἀρκεισιάδης. Γιὰ τὸ πόσι[ις] βλ. κατωτ. E62.6 σμ. σ.λ. πόσιν (καὶ E23.6 σὸμ πόσιν).

6. καὶ φθιμένη: συμπλ. Myres τὸ πρῶτο καὶ τὸ δεύτερο Peek, πού μὲ τὸ προηγούμενο **συνζῶ** δίνουν νόημα πολὺ πιθανὸν γιὰ τὸ ἀ' ἡμεπὲς τοῦ στ. (κα ἀρμόζουν ἐπίσης σὲ ὄνομ. *φθιμένη* στὰ συμφραζόμενα, μὲ γραφή *ἀρκεῖ μοι* στὸν στ. 5). Τὸ **πόλλ' ἐν ὄνειροι** στὸ β' ἡμεπὲς ἀνήκει στὸν Peek, τὸ **ὄρῶν** σ' ἐμᾶς (**ιδῶν** Peek)· τὸ σύνολο δίνει νόημα εὐλόγο, μὰ ἀβέβαιο· θὰ μπορούσε ἐπίσης νὰ γράφει κανεὶς **πολλά βλέπων ἐν ὕπνῳ, πολλάκις ὕπνῳ ὄρῶν** (ἢ **ιδῶν**), κ. τ. τ. (ἀλλὰ καὶ **πολλά ὄρῶσ'** [ἢ *ιδουῖσ'*] ἐν ὕπνῳ).

7. χαῖρε καὶ εἶ[ν' Αἴδαιο: συμπλ. Peek· εἶ[ς Αἴδην? γράφει ὁ Cesnola στὴν πρώτη ἔκδοση (*Cyprus*, 1877), ἐνῶ στὴ δεύτερη ἔκδοση (*Atlas*, 1903) γράφει ἐν στὸ κείμενο καὶ προτείνει συμπλ. *φθιμένοις* στὴ σμ. του, καὶ ὁ Myres γράφει ἐν [φθιμένοισι (πιθανῶς εἶ[ν' φθιμένοισι, πβ. κατωτ. E38.2 καὶ E39.2 *χαῖρε καὶ ἐν φθιμένοις*, στὸ β' ἡμεπὲς τοῦ στ.). Τὸ **δάμαρ φίλη, οὔποτε σεῖο** τοῦ Peek συμπληρώνει εὐστοχα τὸ β' ἡμιστίχιο, μὲ τὸ *οὔποτε σεῖο* νὰ ἀρμόζει ἄριστα στὸ [λήσ]ετα[ι] τοῦ ἐπόμε. στ. (βλ. κατωτ.) καὶ νὰ ἀποκτᾶ ἔτσι αὐξημένα ποσοστὰ πιθανότητας, ἐνῶ τὸ *δάμαρ φίλη* παραμένει ἀβέβαιο.

8. [λήσ]ετα[ι: ἀνάγνωση – συμπλήρωση Peek, υἰοθετούμενη ἀπὸ

τὸν Mitford. Τὸν στ. συμπληρώνει ὁ Peek μὲ τὸ εἰς ὃ κεν ἦ, σὸς πόσις, ὅς σε ποθεῖ, πού εἶναι ἄψογο ἀπὸ κάθε ἄποψη, ἀποδίδει νόημα πολὺ πιθανὸν γὰ τὸ τέλος τοῦ ἐπιγρ., μὰ εἶναι ἀβέβαιο (καθὼς μπορεῖ νὰ συμπληρωθῇ ὁ στ. καὶ μὲ ἄλλους εὐλόγους τρόπους).

E31

Ἐπιγραμματα ἐπιτύμβιο, χαραγμένο σὲ μαρμάρινη πλάκα λευκή, πού βρέθηκε τὸ 1883 στὸ Κούριο (Oberhammer, βλ. καὶ Mitford, πβ. ὅμως Περισιτιάνη) θρυμματισμένη, συγκολληθήκη μὲ ἐπιμέλεια ἀπὸ τὸν Ἰ. Παπανικολάου κατὰ τὸν Περισιτιάνη, καὶ τώρα βρίσκεται στὸ Κυπριακὸ Μουσεῖο μὲ ἀρ. I. G. 71. Ἡ ἐπιγραφή χρονολογεῖται στὰ τέλη τῆς Ἑλληνιστικῆς ἢ μᾶλλον στὶς ἀρχές τῆς Ρωμαϊκῆς περιόδου, κατὰ τὸν Mitford (σελ. 133, πβ. σελ. 132: “First century B. C.”), ἐνῶ ὁ Περισιτιάνης τὴν ἀνάγει στὸν «3ον – 2ον π.Χ. αἰῶνα» καὶ οἱ Peek καὶ Χατζηγιωάννου ἀντίθετα τὴν κατεβάζουν στὸν 1ον αἰ. μ.Χ., ὁ δὲ Σπυριδάκης σημειώνει ὅτι «χρόνος τοῦ ἐπιγράμματος δὲν εἶναι πάντως προγενέστερος τοῦ δευτέρου αἰῶνος π.Χ.»). Τὰ τέσσερα συγκολλημένα κομμάτια τῆς μαρμάρινης πλάκας διασώζουν σὲ ἄριστη κατάσταση τὸ μέγιστο μέρος τοῦ ἐπιγράμματος ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῶν στίχων καὶ δύο μικρὰ τμήματα τοῦ 1ου στ., ἐνῶ σ’ ἓνα πέμπτο κομμάτι ἀσυγκόλλητο διασώζεται τμήμα τῆς ἀρχῆς τῶν στ. 9-10 (ὅπως φαίνεται καὶ στὴ φωτογραφία τῆς πλάκας). Τὸ κείμενο 10 στίχων (5 ἐλεγειακῶν διστίχων) εἶναι χαραγμένο σὲ ἰσάριθμες σειρές, ἀλλὰ τὸ τέλος τῶν στ. 3 (-[ΤΟΥ]) καὶ 5 ([ΤΟΚΕΥΣΙ]) ἦταν χαραγμένο στὴν ἀρχὴ τῶν σειρῶν 4 καὶ 6 ἀντίστοιχα, ἐνῶ στὸ μικρὸ σωζόμενο ἀσυγκόλλητο θραῦσμα στὴν ἀρχὴ τῆς σειρᾶς 10 εἶναι χαραγμένο τὸ τέλος τοῦ στ. 9 (ΠΕΝΘΗ). Καθὼς λείπει ἡ ἀρχὴ τῶν ὀκτώ πρώτων στίχων, καὶ ἐπιπρόσθετα τὸ μέγεθος καὶ ἡ πυκνότητά τῶν γραμμάτων ἐμφανίζουν σημαντικὴ ἀνομοιομορφία, ἡ ἀκριβὴς ἀπόσταση τοῦ πέμπτου μικροῦ θραύσματος (μὲ τὴν ἀρχὴ τῶν στ. 9-10) ἀπὸ τὸ κύριο σῶμα τῆς ἐπιγραφῆς εἶναι ἀβέβαιη καὶ εἶναι ἀδύνατο νὰ συρθῇ μὲ ἀκρίβεια ἢ νοητὴ ἀριστερὴ γραμμὴ τοῦ ὕψους (μὲ τὴν πάνω πλευρὰ κατὰ μῆκος νὰ φαίνεται ἐλαφρῶς στενότερη ἀπὸ τὴν κάτω), μὲ ἀποτέλεσμα ὁ ἀριθμὸς τῶν γραμμάτων πού λείπουν ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῶν σειρῶν 1-8 καὶ μετὰ τὴν ἀρχὴ τῶν σειρῶν 9-10 νὰ παραμένει ἀβέβαιος καὶ ἡ πλήρης ἀποκατάσταση τοῦ κειμένου νὰ εἶναι ἀρκετὰ προβληματικὴ. Ἀβέβαιο παραμένει καὶ τὸ ὄνομα τοῦ νεοῦ νεκροῦ (στὴν ἀρχὴ πιθανῶς τοῦ ἐπιγράμματος), πού ἐμφανίζεται νὰ ὀμιλεῖ (ὅπως φαίνεται κυρίως στὸ ἐξετέλεσσα τοῦ στ. 4), ἀπευθυνόμενος στὸν διαβάτη καὶ δίνοντας ἰδιαίτερη ἐμ-

φραση στὸν δύσμοιρο πατέρα, τὸν *Θειόδοτον* (πβ. *GVI* 796 κέ.: *Tyrus* Π.1f, καὶ Βαρθούνη, *EKEEK* 20 [1993-94] 376 κέ.). Τὸ ὄνομα *Στασίοικος* γιὰ τὸν νεκρὸ φαίνεται ὡς τὸ πιὸ πιθανό. Μὰ ὅπως κι ἂν τὸν λένε, ὁ πρόωρος θάνατός του ἀπαθανατίζεται περὶτερχα ἀπὸ τὸν ἄγνωστο ἐπιγραμματοποιό: Μέτρο ἄψογο, σημαντικὴ πρωτοτυπία σὲ γλώσσα καὶ ὕφος, ἔξοχος συνδυασμὸς θεμάτων, λυρισμὸς ὄχι συνήθης.

1. [Στασίοι]ζον: συμπλ. δική μας, ἀβέβαιη (καθὼς μάλιστα δὲν εἶναι βέβαιη καὶ ἡ ἀνάγνωση κ πρὸ τοῦ ΟΝ). Τὸ **[Εὐθύδι]ζον**, πὺν προτείνεται μὲ ἀμφιβολίες στὸν Oberhammer καὶ υἰοθετεῖται ἀπὸ τὸν Peek καὶ τὸν Χατζηγιάννου, πέραν τοῦ ὅτι δίνει ὄνομα μὴ ἀπαντῶμενο στὶς ἀρχαῖες Κυπριακὲς πηγές (ὅπως ὅμως καὶ τὸ *Θειόδοτος* στὸν στ. 10), φαίνεται νὰ μὴ συμπληρῶνει τὸ χάσμα στὴν ἀρχὴ τοῦ στ. (“Since the first *lacuna* of line 1 is *ca.* eight letter’s length, Peek’s [sic] tentative supplement [*Εὐθύδι]ζον* would appear too short”, κατὰ τὸν Mitford, πβ. καὶ συμπληρώματα στὴν ἀρχὴ ἐπόμενων σειρῶν τῆς ἐπιτύμβιας στήλης). Τὸ *Στασίοι-*, μὲ τὰ ἑπτὰ γράμματα, νομίζουμε ὅτι ἀποτελεῖ ἄριστο συμπλήρωμα γιὰ τὸ ἐδῶ κενό (καθὼς τὰ γράμματα στὴν ἀρχὴ τῆς σειρᾶς φαίνονται χαραγμένα κάπως ἀραιά). Καὶ τὸ *Στασίοικος* εἶναι πολὺ σὺνήθης καὶ πολὺ γνωστὸ Κυπριακὸ ὄνομα: “En tout cas, le nom *Στασί(φ)οικος* est typiquement chypriote”, κατὰ τὸν Masson (*ICS* 11c σημ. [μὲ παραπομπές καὶ βιβλιογραφία] κ. ἄ., βλ. καὶ Nicolaiou *PPC* σ. λ. [Σ 29-31] καὶ *ΑΚΕΠΕ*’ σελ. 400 (πίναξ σ. λ., βλ. καὶ Δα’/Δβ’ 18), πβ. Παυλίδη *INK*¹ 263 κέ., 287, 316 κέ., κ. ἄ. [καὶ φωτ. ἐπιτύμβιας στήλης ἀνωτ. σελ. 110]). Μετρικὸ πρόβλημα δὲν ὑπάρχει, καθὼς εἶναι δυνατὴ ἡ συνίζηση τοῦ *-ιοι-* σὲ μιὰ μακρὰ συλλαβή, μὲ ἀποτέλεσμα ἡ συμπλήρωση τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἐδῶ νὰ εἶναι ἀρκετὰ πιθανή, χωρὶς ὅμως νὰ μποροῦν νὰ ἀποκλειστοῦν ἄλλα ὀνόματα (ὅπως, π. χ., τὸ *Ἀριστόδικος*, μὲ πρόσθετη συλλ. στὴν ἀρχὴ τοῦ στ., ὅπως καὶ ἀλλοῦ σὲ ἐπιγράμματα), ὅπως δὲν μπορεῖ νὰ ἀποκλεισθῇ τὸ [*δύμορος*], *δν...* (τότε: [*δύμορορ*]ς τῶν Περιοσιάνη καὶ Κωνσταντινίδη ἢ καὶ τὸ [*Χρηστόθ*]εος (πβ. στ. 10 *Θειό-δοτος* = *Θεό-δοτος*) στὴν περίπτωση πὺν ἡ ἀνάγνωση -ΚΟΝ στὴ στήλῃ νοσεῖ (ἡ ἀνάγνωση ζ ἢ ε ἀντὶ κ δὲν μπορεῖ νὰ ἀπορριφθῇ μὲ βεβαιότητα).

π[λήσα]γτα βίου τέλ[ος]: πβ. *EGr* 604.5 *νοσφισθεῖς βίοντος δὲ τέλος καὶ μοῖραν ἔλησα*, πβ. ἐπίσης κατωτ. E38.1 *μοιρίδιον τέλος καὶ Ἄνθ. Παλ. 7.504.11 νήματ’ ἀναπλήσας ἐπιμοῖρια*, 9.370.2 *τὸν δ’ ἀπὸ γῆς εἶν ἅλι πλήσα μόρον*, κ. τ. τ. (*βίον* ἢ *βίοντος τέλος* κ. τ. τ. συχνά σὲ ἐπιγράμματα).

παροδεῖτα: συχνὰ σὲ ἐπιγράμματα, σὸ τέλος τοῦ στίχου ὅπως ἐδῶ, ἢ σ' ἄλλη θέση, ὅπως κατωτ. E40.1.— Γιὰ τὸν διάλογο τοῦ νεκροῦ μὲ τὸν περαστικὸ πβ. καὶ ἄνωτ. E22 (στ. 1 *ὁδοιπόρε*), E24 (στ. 1 *ὦ ξεῖνε* καὶ E26 (στ. 9 *ξένε*), E28 (στ. 5 *ὁ παρῶν*).

2. [λιτῆ ὑπό σ]τήλη: ἡ ἴδια ἀρχὴ στίχου σὸ ἐπίγρ. *ErAP* 2.419.2 (: *EGr* 119.2 καὶ *GVI* 480.2), πβ. 2.449, κ. ἄ. Γιὰ τὸν ὄρο *στήλη* (καὶ *στήλλη*, *στάλα* καὶ *στάλλα*) καὶ τοὺς σχετικoὺς ὄρους βλ. ἄνωτ. E4.1 σ. λ. *τόδε σᾶμα*.— Στὴν ἐδῶ ἐπιγραφή τὸ παραγεγραμμένο *ι* (ἡ ὑπογεγραμμένη) δὲν σημειώνεται (ΣΤΗΛΗ καὶ ΟΡΑΣ, στ. 10 ΜΟΓΕΡΩ-ΘΕΙΟΔΟΤΩΓΕΝΕΤΗ).

3. Ἄξεινου στόμα πόν[του]: γράψαμε Ἄξεινον (*ἀξείνου* γράφουν ὄλοι οἱ προηγούμενοι ἐκδότες), πιστεύοντας ὅτι γίνεται ἐδῶ λόγος γιὰ τὸ στόμα τοῦ *Εὐξείνου πόντου* καὶ ὄχι ἀόριστα γιὰ στόμα ἀφιλόξενου πόντου. Ἡ ἔκφραση *στόμα Πόντου* ἢ *στόμα Εὐξείνου πόντου* ἀπαντᾷ συχνὰ σὲ ἀρχαῖες πηγές (βλ. π. χ. Ἡρόδ. 4.81.10, Ξεν. Ἀνάβ. 6.4.1, Διόδ. Σικ. 4.49.1 *τοὺς δ' Ἀργοναύτας κατὰ στόμα τοῦ Πόντου γενομένους προσπλεῦσαι τῇ γῆ, Σουδ. σ. λ. Πορθμός (...)* πορθμῶ δύο ἑστόν, ὁ μὲν ἐφ' Ἑλλησπόντου ἀμφὶ Σηστόν τε καὶ Ἄβυδον, ὁ δὲ δὴ ἔτερος ἐπὶ τοῦ στόματος τοῦ Εὐξείνου Πόντου, κ. ἄ. πολλά, πβ. Νόνν. *Διον.* 26.227 *Ἥφου στόμα πόντου* |, 46.364 *Ἐσπερίου στόμα πόντου* |, κ. τ. τ.). Ἄξεινος π. φαίνεται νὰ εἶναι ἡ ἀρχικὴ ὀνομασία τοῦ *Εὐξείνου π.* (*Ἄ/Εὔ. πόντος* ἢ *Ἄ/Εὔ. Πόντος* στίς διάφορες ἐκδόσεις, ἢ ἀπλῶς *Πόντου*), ἴσως κατ' εὐφημισμὸν (ὅπως *Εὐμενίδες* κ. τ. τ.). Βλ. π. χ. Πίνδ. *Πυθ.* 4.203 *ἐπ' Ἀξείνου στόμα πεμπόμενοι* | *ἤλυθον* (πβ. *Σχόλ.* σὸ χωρίο, βλ. καὶ *Νεμ.* 4.49 *ἐν Εὐξείνῳ πελάγει*), *Εὐρ. Ἰφ. Τ.* 124 *πόντου δισσᾶς συγχωρούσας* | *πέτρας Ἀξείνου* (βλ. τὸ ὄλο χωρικὸ καὶ πβ. πρὸς τὸ ἐδῶ ἐπίγρ., βλ. ἐπίσης κριτ. ὑπόμν. Murray στὸν στ. 124), Ἀπολλών. *Ρόδ.* Ἀργ. 2.984 *Πόντον ἐς Ἀξείνον*, κ. ἄ. πολλά. Ἀξίζει νὰ σημειωθῇ ὅτι ἡ μετρικὴ ἰσοδυναμία *Ἀξείνου/Εὐξείνου* φαίνεται νὰ ἔχει ὀδηγήσει σὲ διάφορα χωρία ἀρχαίους καὶ μεταγενέστερους γραφεῖς σὲ παραμερισμὸν τοῦ *Ἀξείνου* (ποὺ συχνὰ ἐμφανίζεται ὡς παράλληλη γραφή), ἐνῶ συχνὰ ἀπαντᾷ τὸ *ἄξεινος* ἀντὶ τὸ ὀρθοῦ *Ἀξείνος*, ὅπως πιθανῶς ἐδῶ.

4. Πβ. *EGr* 470 = *GVI* 366 *Ἐνθάδε Σωσιπάτρα κείμαι ἐπὶ σήματι τῷδε* | *μοίρης (Μοίρης Peek) ἀνβροσίης ἐκτελέσα[σα]μίτον* (βλ. καὶ

κατωτ. E33.2 σ. λ. Σωσ[ιπάτρα]· ἡ φράση **Μοιρῶν μίτος** (ἢ *μοιρῶν μίτος*, καὶ *μίτος Μοιρῶν* ἢ *μίτος μοιρῶν*) ἀπαντᾷ συχνὰ σὲ ἐπιγράμματα (βλ. π. χ. *EGr* σελ. 643 ind., σ. λ. *μίτος*), μὲ τὸ *ἄωρον* (ὄ. π. 478.1 *Τίς μοιρῶν μίτον ὑμῖν ἐκλώσατο, παῖ[δες], ἄωρον*) ἢ τὸ *πικρὸς* (274.1 *Μοιρῶν με μίτος πικρὸς ὤλεσεν*, στ. 5 *ἀναπλήσαντα*) ἢ τὸ *ἄνισος* (127.7 *μοιρῶν γὰρ ἄνισος τοῦτ' ἐπέκλωσεν μίτος*, στ. 3-7 *δαίμων ὁ πικρὸς... | στήλη... | κλαῦσόν με, παροδεῖθ', ὅτι θάλαμον [οὐκ εἰσέβην], | λείπω δὲ δάκρυα καὶ γόους...*), κ. τ. τ. Τόσο τὸ *ἄωρον* ὅσο καὶ τὸ *πικρὸν* (ἴσως καὶ τὸ *ἄνισον*, ὅπως καὶ τὸ *λεπτόν* στὸν Περισιτιάνη) θὰ μπορούσαν κάλλιστα νὰ συμπληρώσουν ἐδῶ τὸ κενὸ στὴν ἀρχὴ τοῦ στίχου: [**ἄωρον τὸ]μ ἢ [τὸν πικρὸ]μ** (κ. τ. τ.). Ἄλλὰ τὸ **[τηλόθι τὸ]μ** (*τηλόθι τὸ]ν* στὸν Oberhammer) φαίνεται προτιμότερο ἐδῶ, καθὼς τὸ *τηλόθι* ἀρμόζει στὴν ἐδῶ περίπτωση, χρησιμοποιεῖται δὲ συχνὰ μόνο του ἀντὶ τοῦ *τηλόθι πάτρης* (βλ. π. χ. Ἄπολλών. Ρόδ. Ἀργ. 4.361 κέ. *πάτρην τε κλέα τε μεγάρων αὐτοῦς τε τοκῆς | νοσφισιάμην, τά μοι ἦεν ὑπέρτατα, τηλόθε δ' οἷη | λυγρῆσιν κατὰ πόντον ἄμ' ἀλκνόνεσσι φορεῦμαι*, πβ. 1.443 κέ. *ἐμοὶ θανέειν στυγερῆ ὑπὸ δαίμονος αἴση | τηλόθι πον πέπρωται ἐπ' Ἀσίδος ἠπειροῖο* κ. λ. π., 2.807 κέ. *μάλα τηλόθι πάντες | ναυτίλοι ἄμ πέλαγος* κ. λ. π., κ. ἄ., συχνὰ καὶ σὲ ἐπιγράμματα). Σὲ κάθε περίπτωση ὁμως πρὸ τοῦ ΜΟΙΡΩΝ διαβάζεται καθαρὰ στὴν ἐπιγραφή ἓνα μ, κι ἔτσι πρέπει νὰ γράφει κανεὶς **-ὀ]μ Μοιρῶν** (ἴσως *-ὀ]μ Μοιρῶν*). Γιὰ τὸ φαινόμενο, βλ. ἀνωτ. E12.2 *ὑψηλὸν πύργων... στέφανον*, E16.2 *Σολιάμ βασιλέ[α]*, E18.2 *ιατρῶμ Φαῖδαμ παῖδα*, E23.6 *σὸμ πόσιν* (καὶ 7 *τῆμ μητρὸς φιλήν*), καὶ E6.1 σ. λ. *φέπο(μ) μέγα*. Γιὰ τὴ **μοῖρα** (προσωποποιημένη ἢ μή, συχνὰ ἢ ἐπιλογὴ δὲν εἶναι εὐκόλη) στὸ Κυπριακὸ ἐπίγρ. βλ. ἀνωτ. E3.1 σ. λ. *μοῖραν ἔχων*, μὲ παραπομπές· βλ. ἐπίσης, ἀνάμεσα στὰ πολλά, Ἡσ. *Θεογ.* 217 κέ. *καὶ Μοίρας καὶ Κῆρας ἐγείνατο νηλεοποιῖους, [...] αἶ τ' ἀνδρῶν τε θεῶν τε παραβασίας ἐφέπουσιν καὶ 904 κέ. Μοίρας θ', ἧς πλείστην τιμὴν πόρε μητιέτα Ζεὺς, | Κλωθὴ τε Λάχεσίν τε καὶ Ἄτροπον, αἶ τε διδοῦσι | θνητοῖς ἀνθρώποισιν ἔχειν ἀγαθόν τε κακόν τε*, μὲ τὰ σχόλια τοῦ West στὰ χωρία (ὅπου παραπομπές καὶ βιβλιογραφία, πβ. Κερένγι *Μυθ.* 43 κέ.)· πβ. Ὁρφ. Ὑμν. 59 (*ΜΟΙΡΩΝ θυμιάμα, ἀρώματα*), κ. ἄ.

5 κέ. Γιὰ τὸ θέμα τοῦ πρόωρου θανάτου στὰ ἐπιτύμβια ἐπιγράμματα βλ. ἀνωτ. E19 σημ. στὸ ἐπίγρ. καὶ στοὺς στ. 3-4, E26.4 κέ., E27.1 σ. λ. *πρὸ μοίρας καὶ 5 σ. λ. μύρονται τὸν ἄνιμφον αἰεὶ γόνον*, E28.3 σ. λ. *γοεράς ὀδύνας τοκέεσσι λιποῦσα* (μὲ παραπομπές καὶ βιβλιογραφία), πβ. καὶ κατωτ. E33, E34, E41, E43, E61, κ. ἄ. Τὸ θέμα ἀπαντᾷ συχνότατα σὲ ἐπιτύμβια ἐπιγράμματα καὶ ἡ φρασεολογία εἶναι κατὰ

τὸ μάλλον ἢ ἦττον τυποποιημένη· βλ. π.χ. *EGr* 208 (κυρίως στ. 19 *οὐ γάμον, οὐχ ὑμέναιον...*), *GVI* 667, 710, 714 (στ. 4 *μητροὶ λιπὼν δάκρυα*), 950, 977 (στ. 3 *λυγρὰ δ' ἐμῶ γενέτα πένθη λίπτον*), 1006, 1540 (στ. 3-4 *λυγρὸν... δάκρυον*) κ. ἄ., πβ. *Ἀνθ. Παλ.* 7.183, 334 (κυρίως στ. 11 κέ.), 468 κ. ἄ. (βλ. *EKvE* 5.4ε'). Ἀξίζει νὰ σημειωθῆ ὅτι τὸ ἐδῶ ἐπίγραμμα ἐμφανίζει σημαντικὴ πρωτοτυπία λεκτικὴ, κυρίως στοὺς συνδυασμοὺς ἐπιθέτων – οὐσιαστικῶν (στ. 5 *ὑμέναιον... γλυκύν*, στ. 6 *λυγρὰ... ἄχρα*, στ. 7 *κακοῦ... οἴκτου*, στ. 9 *οἴκτρα... πένθη*, στ. 10 *μογερῶ... γενέτη*), ἀλλὰ καὶ στὴ χρήση σπάνιων λέξεων καὶ ἐκφράσεων, ὅπως τὸ **τυπετῶν** στὸν στ. 6 (μόνον ἐδῶ, ἔξ ὅσον γνωρίζουμε, σὲ ἐπιτύμβιο ἐπίγραμμα, καὶ γενικὰ σπάνιο, βλ. *LSJ*⁹/*LSK* σ. λ.), τὸ **παραμύθιον οἴκτου** στὸν στ. 7 (πβ. *EGr* 298.7 *λύτης παραμύθιον*, *Ἀνθ. Παλ.* 7.195.1 *παραμύθιον ὕπνον* | καὶ 7.305.6 *ζωῆς παραμύθιον*, κ. τ. τ.), τὸ **ἄ[χῶν λή]θη περιδέδρομεν** στὸν στ. 9 (πβ. *Ἀνθ. Παλ.* 9.437.5 *ἔρκος δ' εὐίερρον περιδέδρομεν*, 7.339.8 *λύτης λήθην πάρεχε*, 7.565.2 *λήθην δῶκεν ὀδυρομένους* [στ. 1 *Θειοδότην*], κ. τ. τ.), **πένθη** | **[ἐκτέτα]ται** (ἄν ἢ συμπλ. *Mitford* εἶναι ὀρθή) στοὺς στ. 9-10 (πβ. *Ἀνθ. Παλ.* 11.210.4 *ἐξαπίνης ὕπτιος ἐκτέταται*, κ. τ. τ.). Γιὰ τὸ οὐσ. *ἄχος* (στ. 6 *ἄχρα*, στ. 9 **ἄ[χῶν λή]θη**) βλ. κατωτ. E61.4 σημ. σ. λ. *πλήθο]ς ἀχέων*.

E32

Ἐναθηματικὸ ἐπίγραμμα χαραγμένο σὲ μαρμαρίνη πλάκα ποὺ βρέθηκε ἀκρωτηριασμένη κοντὰ στὴν Ἐκκλησίᾳ τῆς Χρυσοπολίτισας στὴ Νέα Πάφο (Κτῆμα) καὶ κατατέθηκε στὸ ἐκεῖ Μουσεῖο, ὅπου καὶ ἐκτίθεται σήμερα (Μ. Π. 358). Τὰ δύο ἐλεγειακὰ δίστιχα εἶναι χαραγμένα μὲ μικρὴ ἀπόσταση ἀνάμεσά τους, τὸ δεύτερο μὲ μικρότερα γράμματα, δείχνοντας πιθανῶς πρόθεση νὰ δηλωθῆ ἀλλαγὴ προσώπου (βλ. κατωτ. E63 εἰσαγ. σημ.). Χρονολογεῖται ἀπὸ τὸ εἶδος τῆς γραφῆς (κυρίως τὸ γράμμα **P** δίπλα στὰ Δ καὶ Π, καὶ τὸ *ει* τοῦ *Νείκην*) στὸ τέλος τῆς Πτολεμαϊκῆς ἢ στὶς ἀρχὲς τῆς Ρωμαϊκῆς περιόδου (Πτολεμαϊκῆς περιόδου κατὰ τὸν Ross, “I fortasse a. Chr. n. saeculi” *Kaibel*, «1 αἰ. π.Χ.» *Χατζηωάννου*· “Les lettres ont des apices et les P ont la forme P, comme il arrive quelquefois dans les inscriptions du premier siècle de l’empire romain; l’inscription appartient certainement à cette époque, ainsi que l’indiquent les formes des lettres H, Z, et l’orthographe du mot *νείκην*” *LBW* 2788, πβ. *Conze* 168: “um den Anfang unserer Zeitrechnung” καὶ *SEG* 1529: “Roman Imperial period”· ἢ χρονολόγησι στὸν 1ον αἰ. π.Χ. μᾶς φαίνεται πιθανή: ἢ σύγχυσι στὴν προφορὰ καὶ γραπτὴ ἀπόδοσι τοῦ *ι/ει* ἔχει

ἀρχίσει ἤδη ἀπὸ τοὺς Ἑλληνιστικούς χρόνους, ὅπως καὶ ἡ παράλειψη τοῦ *παραγεγραμμένον ἰῶτα* (τῆς δοτ.) πού παρατηρεῖται καὶ ἐδῶ στὸ *χρηζω* τοῦ στ. 2 [πβ. ἄνωτ. E31, καὶ τὸ σαφῶς μεταγεν. E35 κατωτ.]). Ὅπως σημειώνει ὁ Waddington (LBW 2788, βλ. καὶ σμμ. 1356), “Cette inscription a été attribuée par Le Bas à Phaselis (n^o 1356) d’après Bailie [*Fasc. Inscr.* III 92-93 ἀρ. CCCXI], qui n’ avait pas vu l’ original, mais l’ avait emprunté au recueil manuscrit tiré de différentes sources, qui lui avait été communiqué par H. P. Borrell; voyer les notes du n^o 1356” (ὅπου ἀναφ. σὲ ἀντίγρ. Borrell δημοσιευμένο στὴν ἐφημ. τοῦ Jens Pell, στὸ ὁποῖο γράφτηκε κατὰ λάθος “At Phaselis” ἀντὶ “At Paphos” καὶ τὸ ὁποῖο γνωστοποιήθηκε στὸν Bailey). Ἡ πρώτη ἀξιόλογη δημοσίευση ἀνήκει στὸν L. Ross (1850) καὶ ἡ ἐπόμ. στὸν Waddington (LBW 2788), ἀπὸ δικὰ τους ἀπόγρ. (“j’ ai l’ vue et recopiée en 1862” Wadd. 1356 σμμ., σελ. 330), ἡ τελευταία στὸν Linfert (μὲ ἀξιόλογο κριτικὸ ὑπόμν. ἡ ἔκδοση Loewy, μὲ συμβολὴ στὴν κριτ. τοῦ κειμ. πολλὰς ἄλλες, μὲ σχόλια ἐρμην. πάμπολλες; βλ. ἄνωτ., δημοσιεύσεις). Ὁ ἀκρωτηριασμός τῆς ἐπιγραφῆς στὴν ἀριστερὴ πλευρὰ καὶ στὸ ἄνω μέρος τῆς δεξιᾶς πλευρᾶς (μὲ τὴν ἀρχὴ τῶν τεσσάρων στίχων καὶ τὸ τέλος τοῦ στ. 1 νὰ ἔχουν καταστραφῆ) καὶ ἡ ἐξαφάνιση τοῦ ἀφιερωμένου στὴν *Κύπριδα* ἀγάλματος τῆς *Παλλάδος* ἀφῆσαν ἀνοικτὴ σὲ ἀτέρμονες συζητήσεις τὴ συμπλήρωση καὶ ἐρμηνεῖα βασικῶν σημείων τοῦ ἐπιγράμματος: Τί μορφή εἶχε τὸ ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς (καὶ ποιάν σχέση εἶχε μὲ τὰ γνωστὰ πρότυπα τοῦ Φειδία); Μαζὶ μὲ τὴν *Νείκη*ν τί κρατοῦσε (ἢ ἀπέθεσε) ἡ Παλλάς; Ποιὸς [*Κεκροπίδης*] ἀφιέρωσε τὸ ἄγαλμα καὶ ποιά ἦταν ἡ σχέση του μὲ τὴν Κύπρο (ἦταν ἀπλὸς προσκυνητὴς, ὑπηρετοῦσε προσωρινὰ ἐκεῖ, ἢ εἶχε μόνιμα ἐγκατασταθῆ στὸ νησί); Ἀκόμα: Ποιὸς ἐμφανίζεται νὰ ὀμιλεῖ στὸ ἀ’ ἐλεγειακὸ δίστιχο (τὸ ἄγαλμα τῆς Παλλάδας, ὅπως καὶ στὸ β’ δίστ. [πβ. κατωτ. E35, πβ. ἐπίσης ἄνωτ. E4], ἢ ἡ ἴδια ἢ θεά, ὅπως φαίνεται νὰ ὑποδηλώνει ἡ ἀπόσταση ἀνάμεσα στὰ δύο δίστιχα καὶ τὰ μικρότερα γράμματα τοῦ β’ δίστ. στὴν ἐπιγρ., καὶ ὅπως ὑποστηρίζει ὁ Welcker); Κάποιες ἀπὸ τίς ἀπαντήσεις στὰ ἐρωτήματα αὐτὰ εἶναι εὐλογες καὶ πιθανές· κάποιες ἄλλες ἀπαιτοῦν νέα στοιχεῖα (ἐμφάνιση τοῦ ἀγάλματος ἢ / καὶ τῶν θραυσμάτων τῆς πλάκας, ἔστω ἀνάλογων ἀγαλμάτων ἢ ἐπιγραφῶν). Οὕτως ἢ ἄλλως, ὁμως, εἶναι φανερὸ πὼς ἔχουμε στὴ διάθεσὶ μας ἓνα ἀξιόλογο δεῖγμα ἱκανοῦ ἐπιγραμματοποιοῦ.

1. Γ’ Ἀσπίδα... Παλλάς: ἔτσι οἱ πλείστοι ἐκδότες: Πα[λ]λάς γράφουν οἱ LBW καὶ Σακελλαρίου· [ἀσπί]δα ἔγραφε ἤδη ὁ Ross, ὁ ὁποῖος ὁμως ἔβλεπε ὡς δυνατὰ καὶ τὰ [αἰγί]δα (πού υἰοθέτησαν ἀργότερα

οί Michaelis και Weizsäcker) και [κερκι]δα, ἐνῶ ὁ Keil (σὲ παράρτημα στὸ ἄρθρο τοῦ Ross, *ArchA* Π σελ. 632) πρότεινε καὶ τὸ συμπλ. [βαθμι]δα. Γιὰ τὸ Παλλάς βλ. κατωτ. E57.2, σημ. (μὲ παραπομπές).

χειὸ θε[ῖσ]α π[άρεμι]: Στὴν ἐπιγρ. μετὰ τὸ εὐανάγνωστο ΧΕΡΙΘ ὑπάρχουν τὰ ἴχνη ἑνὸς Η (κατὰ τὸν Waddington) ἢ Ε, ἀκολούθως κενὸ ἑνὸς γραμμ. (Wadd.) ἢ δύο (ἂν τὸ ἓνα ἀπ' αὐτὰ εἶναι Ι), ἓνα Α καὶ ἓνα Ι (ἢ ἡ ἄριστ. κάθετη γραμμὴ ἑνὸς ἄλλου γραμματός, μὴ ἀποκλειομένου τοῦ Γ ἢ τοῦ Π κ. τ. τ.), κατὰ τὸν Wadd. καὶ τὰ ἴχνη ἑνὸς Ω πρὸς τὸ τέλος τῆς σειρᾶς (ἀνάγνωση δυνατὴ ἀλλ' ὄχι ἀπαραιτήτη). Ὁ Wadd. μὲ αὐτὰ τὰ δεδομένα ἔγραψε **θ[ῖ]α [γελῶσα]** (ἀντὶ **θῖ[α]**, σημειώνοντας: “La restitution que je propose correspond bien aux traces des lettres” (2788, σελ. 642)· πβ. καὶ **θ[εῖσ]α [γελῶσαν]** (καὶ **θ[εῖσ]α [πατρῶα]** τοῦ Keil· **θῖ[α]** ἀλλὰ **π[αχειή]** πρότεινε ἡ Harrison (υἰοθετούμενο στὸ *SEG* 39 [1989] ἄρ. 1529), ἄλλοι ἄλλα (**θ[εῖσ]α [ἀπέθηκε]** ὁ Χατζηγιάννου, προφανῶς ἀφορμώμενος ἀπὸ τὴ σχετικὴ σημ. τοῦ Kaibel, ἐνῶ πιὸ εὐλόγο θὰ ἦταν τὸ **ἀπέθηκα**). Ἦδη ὁ Ross ἔγραψε **θ[εῖσ]α [πάρεμι]**, καὶ ὁ Linfert ἀργότερα **θ[εῖσ]α π[άρεμι]** (?). **θε[ῖσ]α** πρότεινε εὐστοχα ἡ M.-Th. Le Dinahet (*BullE* 104 [1991] ἄρ. 58, ἀλλὰ **κ[ραταίη]**, ἀντὶ **κ[ραταιή]**), μὲ τὸ κ μὴ ἀποκλειόμενο). Τὸ **θε[ῖσ]α π[άρεμι]** ἀρμόζει ἄριστα στὰ δεδομένα τῆς ἐπιγραφῆς καὶ στὸ νόημα τοῦ ἐπιγράμματος· τὸ **π[άρεμι]** σὺν τοῖς ἄλλοις ἐνισχύεται ἀπὸ παρὰλληλα χωρία: πβ. π. χ. *CEG*¹ 251.1 [*Π*]αλλάδος εἰμι θεᾶς· ἀνέθηκε δέ μ' Εὐδόκω ἠνός κ. τ. τ. (μὲ συγχὴ τὴν παρουσία δεικτ. ἀντων. ποῦ συνοδεύει τὴ μνεῖα **εἰκόνοσ / ἀγάματος ἢ σήματος**, βλ. καὶ κατωτ. στ. 3 σ. λ. μ' **ἀνέθηκε**). Γιὰ ποῖαν Παλλάδα γίνεται ἐδῶ λόγος εἶναι ἀβέβαιο (βλ. κατωτ. στ. 4 σημ. σ. λ. **Φειδιακὴν χάριτα**). Πβ. καὶ κατωτ. E57 (στ. 1 **χερσὶ** καὶ 2, μὲ σημ.).

2. [ἄλ]λων: ἐναλλακτικὴ πρόταση Ross (υἰοθετούμενη στὶς ἐκδ. LBW, Cougny, Σακελλαρίου), ἀντὶ τοῦ **[ὄπ]λων** (ποῦ υἰοθετοῦν οἱ πλείστοι ἐκδότες, ἐνῶ ὁ Studniczka γράφει [-·]λων καὶ προτείνει συμπλ. **[ἄθ]λων**, κὶ ὁ Loewy γράφει [-λ]λων). Ἡ ἐπιλογή ἀνάμεσα στὶς δυὸ ἐναλλακτικὲς προτάσεις τοῦ Ross εἶναι δύσκολη, μὰ τὸ νόημα σαφές: πρὸς **Κύπριον ἐρχομένη** δὲν χρειάζεται τιποτ' ἄλλο ἢ **Παλλάς** ἀπὸ τὴν **[ἀσπί]δα καὶ Νείκη** (δὲν τῆς χρειάζονται ἴσως οὔτε αὐτά), δὲν ἔχει χρεια **[ὄπ]λων** (ἐπιθετικῶν)· τῆς ἀρκεῖ, κατὰ τὸν Ross (σελ. 523), ἡ **Νίκη**, γιὰ νὰ ὑπεριοχθεῖ στὴν ἀγάπη, καὶ ἡ **ἀσπίδα**, γιὰ νὰ προφυλάσσεται ἀπὸ τὴν ἀκούσια ὑποταγὴ στὸν ἔρωτα. Ἡ παρατήρηση τοῦ Studniczka (σελ. 7) ὅτι τὸ **[ὄπ]λων** ἀπο-

κλείεται από τὰ [ἀσπί]δα καὶ Νείκην τοῦ στ. 1, εἶναι κατὰ βάση ὀρθή (ἂν δὲν δηλώνεται στο τέλος τοῦ στ. ἢ ἀπόθεσή τους), καθὼς ἡ λέξις δηλώνει γενικά τὸν ὄπλισμό (βλ. LSJ⁹/LSK σ. λ., πβ. Ἑσυχ. σ. λλ. ὄπλα· ποτὲ μὲν τὰ πολεμικὰ σκεύη· ποτὲ δὲ τὰ τῆς νεῶς σχοινία· καὶ τὰ χαλκευτικά καὶ ὄπλον· ἔνδυμα πολεμικόν· καὶ τὸ αἰδοῖον)· ἀλλ' ἡ συσχέτιση μὲ τὸ ὀπλίτης [«ὁ βαρέως ὀπλισμένος πεζὸς πολεμιστῆς φέρων δόρυ καὶ μεγάλην ἀσπίδα (ὄπλον)» LSK σ. λ., II.) καὶ ὄπλα = ὀπλίται (LSJ⁹/LSK σ. λ. ὄπλον III.4), ἐπιφέρει καὶ τὴν ἔννοια τοῦ βαρέως ὄπλισμοῦ γιὰ τὰ ὄπλα (ὁ. π. III.3, βλ. Ἡρόδ. 9.53.1, κ. ἄ.).

χρήζω: χωρὶς παραγεγραμμένο γῶτα στὴν ἐπιγρ. (ὅπως καὶ ἀλλοῦ, βλ. ἀνωτ. E31.2 μὲ σημ.)

Κύπριον: βλ. ἀνωτ. E15.1 σημ. σ. λ. Κυπρίαὶ καὶ E25.3 σ. λ. Κύπρον· βλ. ἐπίσης ἀνωτ. 5Y1.2 σ. λ. Κύπριδος· πβ. κατωτ. E71.1-2 σημ.

3. [Κεκρο]πίδης: εὐστοχη συμπλ. Ross, καθολικὰ ἀποδεκτὴ (λόγω τῶν συμφραζομένων). Κατὰ τὸν Ἡρόδ. 8.44.2 (βλ. καὶ ΑΚΕΠ Δβ' 101), Ἀθηναῖοι δὲ ἐπὶ μὲν Πελασγῶν ἐχόντων τὴν νῦν Ἑλλάδα καλεομένην ἦσαν Πελασγοί, ὀνομαζόμενοι Κραναοί, ἐπὶ δὲ Κέκροπος βασιλέος ἐπεκλήθησαν Κεκροπίδα, ἐκδεξαμένοι δὲ Ἐρεχθεὸς τὴν ἀρχὴν Ἀθηναῖοι μετωνομάσθησαν, Ἴωνος δὲ τοῦ Ξούθου στρατάρχω γενομένου Ἀθηναῖοι ἐκλήθησαν ἀπὸ τούτου Ἴωνες (πβ. Ἑσυχ. σ. λ. Κεκροπίδας· Ἀθηναῖους κ. λπ., καὶ ἀνωτ. E1.5 Ἀ[τ]θίδι Κ[έ]κροπος αἴη [μὲ σημ.] καὶ E2.5 Κέκροπος θ' [ὄμ]οῦ ἐκχε[νέται-σιν]).

μ' ἀνέθηκε πάτρης ἀπο πατρίδ' ἐς ἄλλην: πβ. κατωτ. E56.1-2 ἐἴδ' ἀνέθηκεν Ἀθηναῖ | πατρίδ' ἐς εὐρύχορον Κύπρον ἀπὸ ζαθέας (βλ. καὶ σημ. στοὺς στ.): ἀνωτ. E17 [Τόνδ' Ω-] ἀνέθηκα καὶ 8 εἰκόνα τήνδ' ἀπέθου (μὲ σημ.), E15.1-2 εἰκόνα] μορ[φ]ῆ[ς] | νιοῦ τήνδε ἀνέθηκε, E25.5 σέ... ἀνέθηκε, E35.1 Νέμεσίν με θεῶν ἰδρῶσατο (μὲ σημ., ὅπου περαιτέρω παραπομπές)· CEG¹ 251.1 [Π]αλλάδος εἰμὶ θεᾶς· ἀνέθεκεν δὲ μ' Εὐδίκου ἠγός (βλ. σημ. σ. λ. χερὶ θε[ῖ]σ]α π[ά]ρειμι], κ. τ. τ. Γιὰ τὸ πάτρης βλ. E60.2 σημ. σ. λ. πάτρην] (μὲ παραπομπές), γιὰ τὸ πατρίς E18.3, E20.1-2, E22.1, E23.3 (πατρίν Κολοφῶνα), E56.2 (πατρίδ' ἐς...) (μὲ τίς σχετικὴς σημ.): πβ. καὶ τὸ ἐπίγρ. στὸν τάφο τοῦ Ἡρόδ. στοὺς Θουρίους (Στέφ. Βυζ. σ. λ. Θούριοι): Ἡρόδοτον Λύξεω κρύπτει κόνις ἦδε θανόντα | Ἰάδος ἀρχαίης ἱστορίης πρῦτανιν | Δωριέων βλαστόντα π ά τ ρ η ς ἄ π ο τ ῶ ν γάρ ἄτλητον | μῶμον ὑπεκπροφυγῶν Θ ο ὄ ρ ι ο ν ἔ σ χ ε π ά τ ρ η ν

(και άνωτ. E21.1-2 *ήν άπ' Έλα(ί)ης | Αιολίδος τηλοῦ Κύπρος έδεκτο, κ. τ. τ.*). Η πιθανότητα να μήν ήταν άπλός προσκυνητής ό έδω άναφερόμενος [*Κεχρο*]πίδης άλλ' έγκατεστημένος στην Πάφο είναι άσφαλώς μεγάλη.

4. Φειδιακήν χάριτα: πβ. κατωτ. E57.1-2 *Τεῦξ' Έλικών (...), ώι ένι χειροί | πότνια θεσπεσίην Παλλάς έχευε χάριν (για τó χάρις βλ. άνωτ. E25.1 σημ. σ. λ. χάριτα[ς], όπου και περαιτέρω παραπομπές). Τό επίθ. Φειδιακήν (άπό τó Φειδίας, και αυτό άπό τó φείδομαι: βλ. Chantraine σ. λ., με τις έτυμ. παρατηρήσεις) οδηγεί τούς πλείστους έρευνητές στην ύπόθεση ότι τó άγαλμα της Παλλάδας πού άφιερώνεται **Παφίους** είναι αντίγραφο έργου τού Φειδία, με έξαιρεση τόν Welcker, πού επικαλούμενος τó τού Ήσουχ. *Φιδία: λιθοξόοι* και τις άνάλογες πρós τήν έδω Λατ. εκφράσεις *Apellea ars* και *Apelleae tabulae* ύποστηρίζει ότι με τή φράση *Φειδιακή χάρις* έννοείται γενικά ή Άττική τέχνη (ή όποία με τόν Φειδία έφθασε στην κορυφή της). Κατά τούς LSJ⁹ *Φειδιακός* = “made by Phidias” (με παραπομπή όμως στόν Άρχ., *Έπικτ.* 2.19.23: *ώς λέγομεν άνδριάντα Φειδιακόν τόν τετυπωμένον κατά τήν τέχνην τού Φειδίου*, χωρίο πού δέν ένισχύει κατ' ανάγκη τήν έρμηνεία αυτή όσο άλλα παραδείγματα, όπως π. χ. ή έπιγρ. άπό τήν Κλαυδιόπολη της Κιλικίας *Άθηνᾶ* [---] *Φλωρῖνα έποίησε και άλλ(λ)ον φειδιακόν* πού παραθέτει και σχολιάζει ό A. Linfert στό *ZPE* 41 [1981] 253-55, καταλήγοντας στό συμπέρασμα ότι ή *Φλωρῖνα* ήταν γλύπτρια πού άφιέρωσε αντίγραφο της Παρθένου Άθηνᾶς και ένα άλλο τού Όλύμπιου Δία τού Φειδία: βλ. και *SEG* 31 [1981] άρ. 1323, όπου και περαιτέρω βιβλιογραφία). Οί άπόψεις τών έρευνητών δίστανται ως πρós τήν ταυτότητα της έδω Άθηνᾶς: Ό Ross, π. χ., άναφέρεται στην *Κληδοῦχον* Άθηνᾶ (522 κέ.), ένώ στούς LBW (2788) γίνεται γενικά λόγος για παραστάσεις της Άθηνᾶς με μιá μικρή Νίκη στό δεξι χέρι και με τó άριστερό χέρι άκουμπισμένο στην άσπίδα της (και συμπεραίνεται ότι τó άγαλμα πού άφιέρωσε ό Έρμόδοτος στόν ναό της Πάφου φαίνεται να ήταν αντίγραφο ή μάλλον άπομίμηση ενός έργου τού Φειδία). Ό Overbeck συγκαταλέγει τó έπίγραμμα μας στίς πηγές για τήν *Λημνίαν* Άθηνᾶ μαζί με τó χωρία: Πaus. 1.28.2 (βλ. και Jahn – Michaelis *PDA*² 34 σημ. 11), Πλιν. *Φυσ. ίστ.* 34.54, Λουκιαν. *Είκ.* 4 (462), Ίμερ. *Λόγ.* 21.4 (p. 736 ed. Wernsd.), και δύο έπιγράμματα άπό τήν *Άνθ. Πλαν.* [16.] 169 [ΑΝΤΙΠΑΤΡΟΥ ΣΙΔΩΝΙΟΥ] (*Άφρογενοῦς Παφίης ζάθεον περιδέροκο κάλλος, | και λέξεις: Αινῶ τόν Φρύγα της κρίσεως. | Άτθίδα δερκόμενος πάλιν Παλλάδα τούτο βοήσεις | Ως βούτης ό Πάρις τήνδε παρετρόχασεν*) και 170 [ΕΡΜΟΔΩΡΟΥ, πβ.*

τὸ ὄνομα τοῦ ἐδῶ ἀφιερωτῆ] (*Τὴν Κνιδίαν Κυθέρειαν ἰδῶν, ξένη, τοῦτό κεν εἶποις· | Ἀνὰ καὶ θνατῶν ἄρχε καὶ ἀθανάτων. | τὴν δ' ἐνὶ Κεκροπίδαις δορυθαρσέα Παλλάδα λεύσσων | αὐδάσεις· ὄντως βουκόλος ἦν ὁ Πάρις*). οἱ μαρτυρίες αὐτὲς μαζί με τὸ χωρίο Ἀριστείδ. *Λόγ.* 50 (III σελ. 701 Canter) σχολιάζονται με σκεπτικισμό ἀπὸ τὸν Lamer (*RE* σ.λ. *Λημνία*, 1900 κέ.), ποὺ σημειώνει ὅτι ἡ φράση τοῦ Πλίνιου *eximia pulchritudinis* θυμίζει τὸ *χάριτα* τοῦ ἐδῶ στ. 4 ἀλλὰ δὲν θεωρεῖ ὅτι ἔχουμε σαφῆ ἀναφορὰ στὴ Λημνία· νωρίτερα ὁ Weizsäcker (*NJPhP* 133 [1886] 14-15) ἔδινε στὴ φράση τοῦ Πλίνιου *formae cognomen accepit* τὸ νόημα ὅτι ἡ Ἀθηναῖα ἀπὸ τὴν πολλὴν ὁμορφιὰ τοῦ ἀγάλματος αὐτοῦ πήρε τὸ ὄνομα *Χάρις* (καὶ πρότεινε νὰ γραφῆ *Χάριτα* στὸν ἐδῶ στ. 4), καὶ ὁ Studniczka (*VGrK* 15 κέ.) ἀναζητοῦσε τὴ Λημνία σὲ δύο ἀνάγλυφες παραστάσεις τοῦ 4ου αἰ. π.Χ. στὸ Ἀσκληπιεῖο τῆς Ἀθηναῖς (στὴ μιὰ ἀπὸ τὶς ὁποῖες ἡ Ἀθηναῖα με χιτῶνα στηρίζεται στὸ δεξιὸ πόδι ὅπως ἡ Παρθένος, ἔχοντας κεκαμμένο τὸ ἀριστερὸ γόνατο, καὶ ἀκουμπᾷ στὴν ἀσπίδα, αὐστηρῆ μὰ ἀδρανῆς, χωρὶς κρᾶνος καὶ αἰγίδα ἀλλὰ με πλεξοῦδα ὁμορφῆς στὰ μαλλιά, ἐνῶ στὴν ἄλλῃ στηρίζεται στὴν ἀσπίδα με τὸ δεξιὸ χεῖρ καὶ δὲν διακρίνεται τί κρατᾷ στὸ ἀριστερὸ). Τὰ τελευταῖα χρόνια ξανάπιασαν τὸ θέμα με ζῆλο οἱ Linfert, Hartswick, Harrison. Ὁ πρῶτος ἀφιερώνει στὴ Λημνία κεφ. τῆς ἐργασίας του “Athenen des Phidias”, *MDAI(A)* 97(1982) 59-66 (“B. Lemnia”), ὑποστηρίζοντας ὅτι στὸ ἐπίγραμμα μᾶς ἀναφέρεται ἀντίγραφο τῆς Ἀθηναῖς *Λημνίας* χωρὶς ὄπλα (ἢ καλύτερα: χωρὶς νὰ χρειάζεται τὰ ὄπλα), καὶ προσπαθεῖ νὰ ἀποδείξει ὅτι σημαντικὲς πηγὲς ποὺ ἀποδίδονται στὴν *Πρόμαχον* Ἀθηναῖα στὴν πραγματικότητα ἀναφέρονται στὴ Λημνία. Ἀντίθετα, ἡ Kim J. Hartswick, “The Athena Lemnia Reconsidered”, *AJA* 87 (1983) 335-46 (ἄρθρο βασισμένο στὴ διατριβὴ *The Athena Lemnia Reconsidered: The Dresden Replicas and the Bologna Head*, ποὺ ὑποβλήθηκε στὸ Bryn Mawr College το 1981), δὲν ἀναφέρει τὸ ἐδῶ ἐπίγραμμα στὶς πηγὲς γιὰ τὴ Λημνία. Καὶ ἡ Evelyn B. Harrison, “Lemnia and Lemnos: Sidelights on a Pheidian Athena”, *Kanon* 101-9 (Beiheft zur *Antike Kunst*, 1988) ἐπαναφέρει (σὰν νέα, ὅμως) τὴ γραφὴ **Χάριτα** τοῦ Weizsäcker, συνδέοντας τὴν Ἀθηναῖα με τὶς ἀκόλουθες ἢ θεραπαινίδες τῆς Ἀφροδίτης *Χάριτας* (βλ. καὶ ἀνωτ. 3F4.6, 3F5.6, 5Y1.61 κέ., με τὰ ἐκεῖ σχόλια)· θυμίζει ὅτι στὸ θ 362-6 οἱ *Χάριτες* λούζουν καὶ στολίζουν τὴν Ἀφροδίτη στὴν Πάφο μετὰ τὸν περιπετειώδη ἔρωτά της με τὸν Ἄρη κρυφὰ ἀπὸ τὸν ἄντρα της τὸν Ἡφαιστο τὸν προστάτη τῆς *Λήμνον* (θ 283, 294, 301), ποὺ τοὺς παγιδεύει καὶ τοὺς γελοιοποιεῖ· ἀποφαίνεται ὅτι δὲν θὰ ἦταν τὸ πιὸ εὐγενικὸ δῶρο στὴν Παφία Ἀφροδίτη μιὰ *Λημνία* Ἀθηναῖα (“One might wonder if a Lemnian Athena would be the most tactful

gift to Paphian Aphrodite”), ἐνῶ ἡ Ἀθηνᾶ-Χάρις θὰ ἐξέφραζε ἄριστα τὶς εὐχαριστίες τοῦ Ἀθηναίου δωρητῆ στὴ χώρα ποῦ τὸν δέχτηκε· καὶ καταλήγει στὸ συμπέρασμα (μὲ πρόσθετα ἐπιχειρήματα) ὅτι ἡ *Παρθένος* τοῦ Φειδία φαίνεται νὰ εἶναι τὸ πρότυπο τοῦ ἐδῶ ἀφιερώματος (μὲ στοιχεῖα ἀπὸ τὶς παραστάσεις τῶν *Χαρίτων*). Ἄς προστεθῆ ὅτι ὁ A. Conze, “Siegelring aus Cypern”, *AZ* 42 (1884) 166-68, παρουσίαζε ἤδη τὸ 1884 ἓναν ἀσημένιο σφραγιδόλιθο ἀπὸ τὸ Κούριο μὲ τὴν Ἀθηνᾶ νὰ ἀκουμπᾷ χαλαρὰ τὸ ἀριστερὸ τῆς χέρι στὴν ἀσπίδα καὶ νὰ κρατᾷ στὸ δεξιὸ τῆς χέρι *ἄφλαστον* (καμπύλη πρύμνη πλοίου μὲ τὰ κοσμήματά της, ἀντὶ *Νείκη*), μιλοῦσε γιὰ ἐλεύθερο ἀντίγραφο τῆς Φειδιακῆς *Παρθένου* καὶ σημείωνε τὴν ἐλευθερία μὲ τὴν ὁποία οἱ καλλιτέχνες χρησιμοποιοῦσαν συχνὰ τὰ πρότυπά τους. Ἡ πρωτότυπη δομὴ τοῦ ἐδῶ ἐπιγράμματος δὲν ἀποκλείεται νὰ ἀντιστοιχεῖ σὲ μὴν ἐλεύθερη ἀπόδοση Φειδιακοῦ προτύπου στὸ ἄγαλμα τῆς Παλλάδας ποῦ αὐτὸ συνόδευε.

E33

Ἐπιτύμβιο ἐπίγραμμα σὲ στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο διαστάσεων 16.2×74.2×22.4 ἐκ. ποῦ βρέθηκε στὴν Ἀφάνεια (περιοχὴ ἀρχαίων Χύτρων) κατὰ τὰ σχετικὰ στοιχεῖα τοῦ Κυπριακοῦ Μουσείου, ὅπου βροῖσκειται σήμερα μὲ ἀρ. I. G. 211 (ἀπὸ τοὺς Χύτρους κατὰ τοὺς Peek καὶ Χατζηγιάννου, πβ. *SEG* 18 [1962] 197: “*Aphania*, orientem versus a *Chytris*”). Συντέθηκε κατὰ πᾶσαν πιθανότητα περὶ τὰ τέλη τοῦ β' αἰ. / ἀρχὲς α' αἰ. π.Χ. (“s. II/I^{um}”: *SEG* ὁ. π., καὶ Nicolaou *PPC* σ. λ. *Σωσ[τράτη?]* / «στὸν 1 αἰ. π.Χ.» κατὰ τὸν Χατζηγιάννου [Δβ' 100] / στὰ τέλη τοῦ 1ου αἰ. π.Χ.: “Ende I. Jh.” κατὰ τὸν Peek). Ἡ στήλη, ἀκρωτηριασμένη ἐλαφρὰ στὸ ἀριστερὸ καὶ δεξιὸ ἄκρο καὶ σοβαρὰ στὴν κάτω ἐπιμήκη πλευρὰ (περισσότερο πρὸς τὸ δεξιὸ ἄκρο), διασώζει στίς 5 πρώτες σειρὰς τὸ κείμενο τῶν 7 πρώτων στ. μέχρι τὸ ΠΡ[Ο]- (σὲ ἀρκετὰ καλὴ κατάσταση), στὴν ἀρχὴ τῆς 6ης σειρᾶς τὸ τέλος τοῦ στ. 7 καὶ τὴν ἀρχὴ τοῦ στ. 8 (-ΠΕΜΠΩΙΚΑΙ) καὶ στὴν ἀρχὴ τῆς 7ης σειρᾶς μικρὸ τμήμα ἀπὸ τὸ μέσο τοῦ στ. 9 (-ΠΟΝΟΠΩΣΤ), ἐνῶ λείπουν σημαντικὰ τμήματα τῶν στ. 8-9 καὶ πιθανῶς ἓνας 10ος στ., ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὸ ἐλεγειακὸ μέτρο τοῦ ἐπιγράμματος (πιθανῶς 5 ἐλεγειακὰ δίστιχα). Τὸ ἐπίγραμμα εἶναι ἀξιόλογο τόσο ἀπὸ ἀποψη μορφῆς (μέτρο σχεδὸν ἄψοφο, γλώσσα μὲ τύπους τῆς Κυπριακῆς διαλέκτου) ὅσο καὶ ἀπὸ ἀποψη περιεχομένου· κατὰ τὸν Χατζηγιάννου (Δβ' 100), «Εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ ὠραιότερα ἐπιγράμματα κ' ἡ παρομοίωση τῶν δύο πρώτων στίχων δονεῖ ἔντονα τὴν ἀνθρώπινη ψυχὴ» ἢ εὐαισθησία καὶ ὁ λυρισμὸς τῶν

περιγραφῶν καὶ τῶν νοημάτων εἶναι ἀξιοπρόσεχτα, ἢ πρωτοτυπία σημαντική. Ἐμφανίζεται νὰ μιᾶ ἢ νεαρή ἄγαμη νεκρή (*Σωσιπάτρα* τὸ ὄνομά της, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα), ποὺ σὰν τρυφερὸ κλωνάρι ἐλαῖς ἀπ' τὶς ριπὲς τ' ἀνέμου | ἀπὸ τοὺς πατρικοὺς ξεκόπηκε θαλάμους.

1. [Ως] δ' ἀπαλὸν... ἔρνος ἐλαίας: μόνον ἐδῶ πβ. ὅμως Σ 43-60 (βλ. κατωτ.). Σὲ ἐπιγράμματα: *EGr* 905.3 *Ἑλλάδος ἀγλαὸν ἔρνος*, 866.3 *Κεκροπίης σοφὸν ἔρνος*, 951.3 *Ζήνωνος Ζήνωνα, κλυτῶν προγόνων κλυτὸν ἔρνος* κ. τ. τ., πβ. (γὰρ τὴν ὅλη παρομοίωση, στ. 1-2) *GVI* 796. 6-7 *τὸν ἤρπασε μόρσιμος αἴσα | οἶά τε ἀγλαόμορφον ἀπὸ χθονὸς ἔρνος ἀήτης* (στ. 3 *Κεκροπίης βλάστημα, κλυτὸν γένος Αἰακιδάων*) καὶ *EGr* 538.5-6 [*οἶ*]α δὲ δένδρον | κλῶν (sic) [νῦ]ν ἐκλάσθης ἔ- [κτ]ρομος εἰς Αἶδαν, κ. ἄ. (*EGr* 201.1 κέ. = *GVI* 1541.1 κέ. ἄ[φ]ως γάρ | ἀρπάξας σ' Αἶδας σὰν ἐμάρανε ἀκμάν' | συνκέχεται γενέτας δὲ Ποσειδίππος, κλυτὸν ἔρνος | ζαλωτὸν πένψας Περσεφόνα θαλάμοις, *GVI* 1542.5 κέ., 1595.3 κέ., κ. τ. τ.). Τὸ ἐπιθ. **ἀπαλός** (μαλακός, τρυφερός, πβ. *ἄβρός*, ἴσως συγγ. πρὸς τὸ *ὄπος* = χυμός; βλ. LSK καὶ Hofmann – Παπαν. σ. λ. *ἀπαλός*, πβ. ὅμως Chantaine σ. λ.) χρησιμοποιεῖται κατὰ κανόνα γιὰ τὸ ἀνθρώπινο σῶμα στὸν Ὅμηρο (P 49 *ἀπαλοῖο δι' ἀνχένος*, Σ 123 *παρειάων ἀπαλάων*, T 285 κ. ἄ. *ἀπαλὴν δειρήν*, T 92 *ἀπαλοὶ πόδες*, κ. τ. τ.), ἀργότερα καὶ γιὰ ἀνθρώπους, πρὸς δήλωση τῆς τρυφερότητας (Εὐρ. *Ἰφ. Αὐλ.* 1289 *βρέφος ἀπαλόν*, κ. τ. τ.). Παρόμοια ἐν μέρει εἶναι ἢ ἡ χρήση τοῦ οὐσ. **ἔρνος** = νεαρὸς βλαστός, βλαστάρι (κυριολ. στὸν Ὅμηρο, ἀργότερα καὶ μεταφ.: τέκνο· ἴσως συγγ. πρὸς τὸ Ὅμηρ. *ἄρμενος*, βλ. Hofmann – Παπαν. καὶ Chantaine σ. λλ.): ζ 163 *φοίνικος νέον ἔρνος ἀνερχόμενον ἐνόησα* (σὲ παρομοιώσεις) Σ 56 ~ 437 *ἔξοχον ἠρώων· ὁ δ' ἀνέδραμεν ἔρνεϊ ἴσος*, ξ 175 *Τηλεμάχον· τὸν... θρέψαν θεοὶ ἔρνεϊ ἴσον*, καὶ κυρίως P 53 κέ. *οἶον δὲ τρέφει ἔρνος ἀνὴρ ἐριθηλὲς ἐλαίης | ... | καλὸν τηλεθάον· τὸ δέ τε πνοιαὶ δονέουσι | παντοίων ἀνέμων... | ἐλθῶν δ' ἐξαπίνης ἄνεμος σὺν λαίλαπι πολλῇ | ... ἐξετάνυσσ' ἐπὶ γαίῃ* (πβ. τὴν ὅλη Ὅμηρ. παρομοίωση [στ. 43 - 60] πρὸς τὴν ἐδῶ, βλ. καὶ ἐπομ.).— Γιὰ τὸ **δὲ** στὴν ἀρχὴ ποιήματος (χωρὶς προηγούμενο μέν) πβ. Μίμν. ἀποσπ. 1 καὶ 2 West, κ. ἄ.

ῥεῖπαῖς ἀνεμώδεσιν: πβ. Νόνν. *Διον.* 13.8 *ἀνεμώδει ῥεῖπῃ καὶ 22.366 ἀνεμώδεα ῥεῖπῆν* πβ. ἐπίσης O 171 καὶ T 358 *ὑπὸ ῥεῖπῆς αἰθρογενέος Βορέασο*, Πινδ. ἀπόσπ. 78-9.9-10 *Bowra* *παντοδαπῶν τ' ἀνέμων ῥεῖπαῖσιν καὶ Πυθ.* 9.48 *ῥεῖπαῖς τ' ἀνέμων κλονέονται* (πβ. *Πυθ.* 4.195), Σοφ. *Ἀντ.* 137 *ῥεῖπαῖς ἐχθίστων ἀνέμων*, κ. τ. τ. Τὸ

οὐσ. **ῥίπη** (**ῥει-** ἐδῶ), ἀπὸ τὸ **ῥίπτω** (ρίζα *ῥιῖπ-*, πβ. μεσαιων. Γερμ. *wriven* καὶ *riban*, κ. ᾶ.: βλ. Chantraine σ. λ. **ῥίπτω**, καὶ σ. λ. **ῥίψ**), σημαίνει ἡδη στὸν Ὅμηρο– τὴ ρίψη καὶ τὴν ὀρμητικὴ κίνηση· πβ. **βολή** (ἀνωτ. 7F1.5 *βολαῖς νιφοκτύποις*), **φορά** (ἀνωτ. 10a F22.3 *δισσαῖς ... φοραῖς*), **ῥύμη** καὶ **ὄρμη**. Τὸ ἐπίθ. **ἀνεμώδης** εἶναι μεθομ. (στὸν Ὅμηρο *ἠνεμόεις*: ἐκτεθειμένος στὸν ἄνεμο καὶ γρηγόρος σὰν ἄνεμος, καὶ *ἀνεμώλιος* μὲ μεταφρ. σημ.: κενός, πβ. τὸ σημερινὸ «λόγια τ' ἀνέμου»), ἀπὸ τὸ συχνὸ ἡδη στὸν Ὅμηρο *ἄνεμος*: πνοή, ρεῦμα ἄερος, ἄνεμος (πβ. Λατ. *animus*, Σανσκρ. *ānīla-*, κ. ᾶ.: βλ. Hofmann – Παπαν. καὶ Chantraine σ. λ., πβ. LSK σ. λ.)· ἐδῶ, προφανῶς λόγῳ μέτρου, Ἄττ. τύπος *ἀνεμώδεσιν* ἀντὶ τοῦ *ἀνεμώδεσσιν* (θέμα *ἀνεμώδεσ-*, κατάλ. *-σιν*) *-εσσιν*, πβ. *στήθεσ-σιν*) Ἄττ. *στήθεσιν*, κ. τ. τ.).

2. Σωσιπάτρα: Ὅτι πρόκειται γιὰ νεκρὴ (ἔχι νεκρόν) συμπεραίνεται μὲ ἀσφάλεια ἀπὸ τὸ **ἄν** (= ἦν) τοῦ ἐπόμε. στίχου· καὶ δύσκολα μπορεῖ νὰ δεχθῆ κανεὶς ὅτι δὲν ἀναφέρεται ἐδῶ τὸ ὄνομα τῆς νεκρῆς, ἀλλὰ τοῦ πατέρα, υἱοθετώντας π.χ. τὸ **Σώσ[θενες]** ποῦ μὲ διασταγμοὺς προτείνει ὁ Mitford. Τὸ ὄνομα **Σωστράτη**, ποῦ προτείνει ὁ Peek, δὲν μπορεῖ νὰ ἀποκλεισθῆ ἐδῶ, μολονότι δὲν ἀπαντᾷ ἀλλοῦ σὲ Κυπριακὸ κείμενο ἢ σὲ ἐπίγραμμα (τὸ ὄνομα ὅμως εἶναι συχνὸ στὴν Ἀθήνα: βλ. Ἀριστοφ. *Νεφ.* 678, *Σφήκ.* 1397, κ. ᾶ., ἀλλὰ καὶ *CIG* II 1804 *Σωστράτα Σωπάτρον*, ποῦ μπορεῖ νὰ στηρίξει συμπλ. *Σωσ[τράτα]* ἀντὶ *Σωσ[τράτη]* ἐδῶ). Σὲ ἐπίγραμμα ἀπὸ τὸ Ἄργος ἀπαντᾷ τὸ ὄνομα **Σωσιπάτρα** (*EGr* 470 *Ἐνθάδε Σωσιπάτρα κείμεαι ἐπὶ σήματι τῶδε | μοίρης ἀμβροσίης ἐκτελέσα[σα] μίτον*, μὲ προσωδία –οο | –, βλ. καὶ *GVI* 1064.1 [*Σ*]ωσιπάτρα μὲν ἔτικτε κ. λπ.), ποῦ ἀνευρίσκεται συχνότατα κ. ᾶ. (σὲ ἐπιγραφές τῆς Ἀθήνας, τῆς Κῶ καὶ τῆς Ρόδου: βλ. *LGPN* σ. λ. *Σωσιπάτρα* / στὸν Εὐνάπιο, κ. ᾶ.) καὶ μπορεῖ νὰ ἀποτελέσει ἐδῶ ἐπιλογὴ εὐστοχῆ ὄχι μόνον παλαιογραφικὰ καὶ μετρικὰ ἀλλὰ καὶ νοηματικά, ὡς *Σωσιπάτρα* (μὲ συνίζηση τῆς τελευταίας συλλ. μὲ τὸ ἐπόμε. *ἐκ*) ἢ *Σωσιπάτρ'*, προσοδίδοντας ἰδιαιτέρη βαρῦτητα στὸ ἐπόμενο *πατρικῶν... θαλάμων* (στὴ δευτέρη δὲ περιπτώσει καὶ στὸ *ἐξεκόπην*), καὶ γενικὰ στὴν ὅλη ἔμφραση στὸν πατέρα. Τὸ ἄρσ. **Σωσιπάτρος**, σὲ τύπο κλητ. *Σωσι[πάτρε]* ἢ *Σωσι[πάτρ']*, φαίνεται ἀντίστοιχα πρόσφορο γιὰ ὅποιον θέλει νὰ συμπληρώσει ἐδῶ τὸ ὄνομα τοῦ πατέρα τῆς νεκρῆς· ἀπαντᾷ συχνὰ καὶ ἀλλοῦ καί, κυρίως, ὀδηγεῖ στὸν ὁμώνυμο ποιητὴ *Σωσιπάτρον*, ποῦ πιθανῶς ταυτίζεται μὲ τὸν *Σώπατρον τὸν Πάφιον* (βλ. *AKvΓ*^{1β} 180 κέ., καὶ 10b F1 σημ.). Βλ. καὶ κατωτ. σημ. στὸν στ. 3 σ. λ. *Γάμος* καὶ 5 σ. λ. *ἐπὶ ψυχάν*.

ἐκ πατρικῶν ἐξεκότην θαλάμων: μόνον ἐδῶ πβ. ἄνωτ. E31.8 σημ. (καὶ E27.2 σ. λ. ἀσκέπτους νεκρῶν εἰς θαλάμους).

3. οὖνομα...κενεόν: μόνον ἐδῶ πβ. Ἄνθ. Παλ. 7.271 (ΚΑΛΛΙΜΑΧΟΥ). 4 οὖνομα καὶ κενεὸν σῆμα παρερχόμεθα. Ὁ τύπος οὖνομα (Ἴων. καὶ ποιητ. ἀντὶ ὄνομα) ἀπαντᾷ συχνὰ καὶ σὲ ἐπιγράμματα (βλ. ἄνωτ. E2.7 σημ.), ὅπως καὶ ὁ ἐπίσης ποιητ. τύπος κενεός (ἀντὶ κενός, πβ. ἀδελφός / ἀδελφεός κ. λπ.): κενεός τύμβος ἢ τάφος, κενεὰ κάλπιδες, κενεὸν σῆμα, κ. λέχος, κ. ἐλπίς (βλ. καὶ Ἡσ. Ἔργ. 498 μὲ σημ. West), κ. χάρις κ. τ. τ. (βλ. π. χ. EGr Ind. [σ. 633] λ. κενεός, πβ. Ἄνθ. Παλ. 7.653.3-4 ᾧ τότε σῆμα | δακρύσας κενεὸν παιδί πατὴρ ἔκαμεν κ. ἄ.). Σὲ συλλαβικὴ ἐπιγραφή Κυπριακῆ, ἀπὸ τῆ Νεκρόπολι τοῦ Μαρίου (περιοχὴ τῆς Πόλης τῆς Χρυσοχοῦς) ἀπαντᾷ ὁ τύπος κενενορός (ICS 94 a-ri-si-ti-ya-u e-mi | ka-te-ti-sa-ne e-pi-ke-ne | u-wo-ne: Ἀριστίαν ἡμί· | κατέθισαν ἐπὶ κενε|νρφῶν, “sous-entendre τάφω(ν), il s’agit d’un cénotaphe” κατὰ τὸν Masson, πβ. ΑΚΕΠ Γβ’ 161), ἐνῶ κατὰ τὸν Ἡσύχιος: κενεά κενά, μάταια. Κύπριοι δὲ ἀναδενδράδας («ἢ ἄγρια κληματίδα λεγόταν στήν Κυπριακὴ κενεά, δηλ. κενή, ἀκαρπῆ» κατὰ τὸν Χατζηιωάννου ὁ. π.).

Γάμο[ς]: τὸ ὄνομα τοῦ πατέρα τῆς νεκρῆς κατὰ τὸν Peek, ἐνῶ ὁ Mitford προτείνει τὸ γάμο[ς], πὺν ἐπιδοκιμάζεται στὴ σχετικὴ σημ. στὸ SEG 18 (1962) 198 ἀρ. 594 (“non Γάμος sed γάμος scribendum”) καὶ υἰοθετεῖται ἀπὸ τὸν Χατζηιωάννου. Ἡ ἐπιλογὴ δὲν εἶναι εὐκόλη. Ὅμως ἡ ἐδῶ ἀναφορὰ ὀνόματος Γάμο[ς] γιὰ τὸν πατέρα, σὲ συνδυασμὸ μὲ τὸ ὄνομα Σωσ[πάτρα] γιὰ τὴ νεκρὴ (βλ. καὶ ἄνωτ. σ. λ.), προσδίδει ἰδιαίτερη χροιά στὰ συμφραζόμενα. Καὶ τὸ ὄνομα Γάμος δὲν εἶναι ὅσο θὰ ὑπέθετε κανεὶς ἐκ πρώτης ὄψεως σπάνιο· ἀπαντᾷ συχνὰ στὴν Ἀθήνα, στὴν Κρήτη, στὴ Θήρα κ. ἄ. (ὅπως ἐπίσης καὶ τὰ Γαμίον, Γαμικός, Γαμική ἢ Γαμική· βλ. LGPN σ. λλ. καὶ ἐπιγραφή τῆς Παιδιάς στὸ SEG 31 (1981) 315 ἀρ. 1182, πβ. GVI 1958.3-4), σὲ σκωπτικὸ ἐπίγραμμα τοῦ Λουκιλίου (τῆς ἐποχῆς τοῦ Νέρωνα, Ἄνθ. Παλ. 11.207 Καὶ τρώγεις ὅσα πέντε λύκοι, Γάμε, κ. λπ.), καὶ κυρίως σὲ Κυπριακὴ ἐπιτύμβια ἐπιγραφή ἀπὸ τῆ Νεκρόπολι τῆς Ἀμαθούνας πὺν χρονολογεῖται στὸν 1ο-2ο αἰ. μ.Χ. (I. Nicolaou, ICA²⁰ [1981] 200 ἀρ. 19, καὶ SEG 31 [1981] 353 ἀρ. 1342 Πρῶμε | Γάμιον | χρῆστῆ, χαῖρε. Ἡ εἰρωνικὴ ἀντίθεση τοῦ ἐδῶ κυρίου ὀνόμ. Γάμο[ς] πρὸς τὸ ἐπίθ. ἄγαμος τοῦ ἐπόμενου στ. εἶναι τόσο ἔντονη, ὥστε νὰ μπορεῖ νὰ χαρακτηριστῆ τὸ ὄνομα τοῦ πατέρα τῆς ἄγαμης νεκρῆς ὀμιλοῦν (ἄσχετα ἂν αὐτὸ ἀποτελεῖ ἢ ὄχι ἐπινόηση τοῦ ποιητῆ ad hoc, πβ. Κλεο-πάτρα καὶ Πάτρο-κλος κ. τ. τ. στὴν Ἰλιάδα, γιὰ τὰ ὁποῖα βλ.

᾽Α. Βοσκοῦ *ΜΑΦ* 30 κέ. με σημ. 115-8, 46 σημ. 163, κ. ἄ. [*ΜΑΡh*² 41 με σημ. 82-85, 61 σημ. 1, κ.ἄ.], πβ. επίσης *Εὐκλος: ὁ εὐκλεής* [βλ. *ΑΚυΓ1β'* σελ. 81], *Αἰνείας* ἀπὸ τὸ *αἶνον ἄχος* τῆς ᾽Αφροδίτης [5Υ1.198-9 με σημ.], κ. τ. τ.): ὁ *Γάμος* μεγαλώνει τὴν κόρη του **φροντίουν ἀδίσταται**, προσδοκῶντας γι' αὐτήν, ὅπως κάθε πατέρας γιὰ τὴν κόρη του, ἕναν καλὸν *γάμον* ἢ *Σωσιπάτρα*] ὅμως δὲν ζῆ γιὰ νὰ ἐκπληρώσει τις προσδοκίες τοῦ *πατρός*, πεθαίνει **ἄγαμος**. Δὲν ἐπακολουθεῖ θρηῖνος, μὰ εὐχὲς τῆς νεκρῆς γιὰ τοὺς δικούς της **εἰς αἰῶνα θεοὶς χθονίαισι** (στ. 7). Ἡ σφραγίδα ἐνὸς ἱκανοῦ ποιητῆ εἶναι ἀναντίρρητη.

5. ἐπὶ ψυχάν: δική μας ἀπόδοση τοῦ ΕΠΨΥΧΑΝ τῆς ἐπιγραφῆς, με τὴν πρόθεση **ἐπὶ** νὰ κείται ἐδῶ ἀπολύτως (βλ. LSJ⁹/LSK σ.λ. *ἐπὶ* E.I.) ἢ νὰ ἀναφέρεται στὸ ἐπόμενο **διαχορίζω**, ἐπιτείνοντας τὴν ἔννοια τοῦ ρήματος (βλ. ὁ.π. G/H.III.4, πβ. I.4, ἴσως II). Τὸ **ἐπι-ψυχ(ί)αν**, πού πρότεινε ὁ Peek καὶ υἰοθέτησε ὁ Χατζηιωάννου, πέ- ραν τοῦ ὅτι δὲν ἀπαντᾷ ἄλλοῦ (γεγονὸς ἀσήμαντο συχνὰ ἀφ' ἑαυ- τοῦ), δίνει προσωδία υ, -υυ, - (με τὴ συλλ. -ψυ- βραχύχρονη, ἐνῶ στὸ *ἐπὶ ψυχάν* εἶναι κανονικὰ μακρόχρονη)· καὶ αὐτὸ ὅμως τὸ ἐπι- χεῖρισμα δὲν εἶναι ἀφ' ἑαυτοῦ καθοριστικό, καθὼς καὶ ἄλλοῦ σὲ ἐπιγράμματα ἔχουμε ἀντὶ βραχείας μακρὰ συλλαβή (βλ. ἀνωτ. E7.1 σ.λ. *ἐγὼ ἐμ'*): τὸ νὰ ἐπινοήσει ὅμως ὁ ποιητὴς ad hoc λέξη «ἐπιψυχίαν» (ταυτόσημη με τὸ *ψυχάν* κατὰ τὸν Χατζηιωάννου, Δβ' 100) παραβιάζοντας τοὺς μετρικοὺς κανόνες, δὲν φαίνεται πι- θανό. Τὸ ἐπόμενο (**ἐ)μῶν** (ὄχι *ἐμέ*, πού ἀποκλείεται καὶ γιὰ μετρι- κοὺς λόγους) δὲν ἐπιτρέπει νὰ διαβαστῆ ἐδῶ τὸ ὄνομα τῆς νεκρῆς (βλ. σημ. στὸ *SEG* 18 [1962] 198: "Lap. ΕΠΨΥΧΙΑΝΤΙΣΜΑΝ. Urget Mitford patris nomen in Σωσ - - - agnoscendum, defunctae in Ἐπι- ψυχίαν", καὶ δὲς ἐπιγραφὴ, ὅπου ἀναντίρρητα -ΨΥΧΑΝ-, κατ' οὐ- δένα λόγον -ΨΥΧΙΑΝ-). Γιὰ τὸ **δαίμων** βλ. κατωτ. E48.3 σημ. σ.λ.

6. κατόναισι[θε: συμπλ. Peek. Εὐκτ. ἄορ. τοῦ *κατονίναμαι* (ἀπο- λαύω, χαίρομαι, κ. τ. τ.), χρησιμοποιούμενη σὲ εὐχὲς, ὅπως καὶ ἡ εὐκτ. μέσου ἄορ. τοῦ ἀπλοῦ *ὀνίνημι* (*ὀναίμην, ὀναιο*, κ.λπ.): ᾽Αρι- στοφ. *Θεσμ.* 469 *ὀναίμην τῶν τέκνων* («νὰ χαρῶ τὰ παιδιὰ μου») καὶ ᾽Εκκλ. 917 *σαντῆς κατόναι'* (-ο, «νὰ χαρῆς τὸν ἑαυτὸ σου»), πβ. *SIG* 826 C 15 (2ου αἰ. π.Χ., ἀπὸ τοὺς Δελφούς) *τέκνων... κατόνασθαι* (βλ. LSJ⁹ σ.λ. *κατονίναμαι* καὶ σ.λ. *ὀνίνημι* II.2).

7. προ[ο]πέμπω{ι: στὴν ἐπιγραφὴ ὑπάρχει εὐκρινῶς ἕνα *ι* μετὰ τὸ

-πω, πού, ἂν δὲν ὀφείλεται σὲ φθορὰ τῆς πλάκας, πρέπει νὰ ἔχει χαραχθῆ κατὰ λάθος ὑπὸ τὴν ἐπίδραση τοῦ ι τοῦ ἀμέσως ἐπόμενου καί (στὴν ἴδια σειρὰ στὴν ἐπιγραφή: σειρὰ 6η, ΠΡ[Ο]ΠΕΜΠΩΚΑΙ).

8-10. Ἡ συμπλήρωση τῶν μεγάλων κενῶν στοὺς τελευταίους στίχους εἶναι δυστυχῶς προβληματική· ἡ ὑπαρξη 10ου στ. εἶναι πολὺ πιθανή, λόγω τοῦ μέτρου (ἐλεγειακό, δίστιχο). Τὸ νόημα φαίνεται σαφές: ἡ νεαρὴ νεκρὴ συμπληρώνει τὶς εὐχῆς της γιὰ τὰ μέλη τῆς οἰκογένειας ποὺ ἀφήνει πίσω (εὐχεται κυρίως «καλὰ γηρατιά» στοὺς γονεῖς). Πβ. ἄνωτ. E25.7-8.

E34

Ἐπιγραμμά ἐπιτύμβιο χαραγμένο σὲ στήλη μαρμαρίνη, τέσσερα κομμάτια τῆς ὁποίας βρέθηκαν στὴν περιοχὴ τῆς Ἑλληνιστικῆς καὶ Ρωμαϊκῆς Νεκρόπολης τῆς Σαλαμίνας, στὸ σημερινὸ χωριὸ Ἅγιος Σέργιος, καὶ καταγράφηκαν στὸ Μουσεῖο Ἀμμοχώστου (ἀρ. 814), ὅπου βρίσκονταν τοῦλάχιστο μέχρι τὴν κατάληψη τῆς πόλεως ἀπὸ τὰ Τουρκικὰ στρατεύματα κατοχῆς τὸ 1974 (βλ. περιγραφή Ἰνοῦς Νικολάου μὲ πίν. XV.7-8, Vérilhac σελ. 427 καὶ Fig. 1, PRM). Τὸ πρῶτο ἀπόσπασμα περιλαμβάνει τὸ τελευταῖο μέρος τῶν στ. 1-8, ἐνῶ τὰ ὑπόλοιπα τρία συγκολλημένα τὴν ἀρχὴ τοῦ στ. 8 (ἡ Νικολάου διάβαζε μὲ ἀμφιβολίες κι ἓνα Σ στὸ μέσο περιπτου προηγούμενου στίχου: ἀπόσπ. 8 στ. 1 τῆς ἔκδοσής της), τὸν στ. 9 χωρὶς τὴν τελευταία λέξη (καὶ μὲ τὴ λέξη δῶρα δυσανάγνωστη), τοὺς στ. 10-14 μὲ κάποια μικρὰ κενά, τὴν ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος τοῦ στ. 15, καὶ τὴν ἀρχὴ τοῦ στ. 16 (οἱ στ. 14 καὶ 15 σὲ δύο σειρὰς ὁ καθένας). Ἡ ἀποκατάσταση τοῦ κειμένου, ἔτσι, στοὺς στ. 1-7 φαίνεται ἀδύνατη, καὶ δύσκολη στοὺς στ. 8-16. Τὸ γεγονός ὅτι τὸ ἐπιγραμμά εἶναι συντεθειμένο σὲ ἱαμβικὸ τρίμετρο (καὶ ὄχι στὸ σύννηθες ἐλεγειακὸ μέτρο τῶν ἐπιτύμβιων ἐπιγραμμάτων, πβ. ὅμως *GVI* 1875 κ.ἄ.), σὲ γλώσσα μὲ ἀπηχῆσεις τῆς τραγωδίας, καὶ μὲ σημαντικὴ πρωτοτυπία στὸ περιεχόμενο, περιορίζει τὰ παράλληλα χωρία στὸ ἐλάχιστο καὶ καθιστᾷ ἀκόμα πιὸ δύσκολη κάθε προσπάθεια ἀποκατάστασης καὶ ἐρμηνείας τοῦ κειμένου. Ὅπως ὅμως σημειώνει ἡ Vérilhac (σ. 428 καὶ 433), “Si inutile soit-il, ce texte mérite de retenir l’attention. A première vue, il peut sembler banal”. (“Ὅμως,.) “Ce texte n’a pas seulement la mérite de montrer une originalité qui n’est pas de règle, tant s’en faut, dans la poésie funéraire. Il allonge la liste des divinités présentés comme responsables de la mort; il fourait un nouvel exemple d’une

divinisation courante chez les philosophes, mais rare chez les poètes. Aussi, loin d'être négligeable, ce fragment d'épigramme offre-t-il plus d'intérêt que certains textes entièrement conservés". Στις ἀρχές τῆς ἀ' χιλιετίας π.Χ., τὸν 1ον αἰ. μ.Χ. πιθανῶς (ὅπως ὑποστηρίζει ἡ Νικολάου, ἀρ. 7 "I^P" / ἀρ. 8 "Early I^P", πβ. SEG 1068 καὶ 1069 "s. I^P", καὶ Χατζηιωάννου) ἢ τὸ ἀργότερο τὸν 2ον μ.Χ. αἰ. (βλ. Robert² καὶ PRM, πβ. Vérilhac 432 "La présence de la déesse Physis, inconnue dans la poésie avant le II^e siècle p.C., oblige à dater de cette époque l'inscription que la forme des lettres ferait attribuer plutôt au siècle précédant"), ὁ ἄγνωστος ποιητὴς στὴν ἐπιτύμβια στήλη γιὰ τὸν πρόωρα χαμένο –ἀγνωστο σ' ἐμᾶς– θνητὸ προβαίνει σὲ μιὰ μοναδικὴ ἀποστορφή πρὸς τὴ Φύση καὶ καταλήγει στὴν ἀνάγκη μετριοφροσύνης λόγῳ τῆς μηδαμινότητος τοῦ ἀνθρώπου.

1. Θνητὸς τίς εἶ: *Θνητὸς τίς εἶ* γράφουν οἱ PRM, μὴ ἀποκλείοντας τὴ δυνατότητα νὰ βρισκόταν στὸ ἀ' μέρος τοῦ στ. 2 τὸ ἀναμενόμενο ἐρωτηματικὸ στὴν ἀρχὴ τοῦ διαλογικοῦ ἐπιγράμματος (ἡ Νικολάου γράφει *θνητὸς τίς εἶ*). Τὸ τελευταῖο γράμμα –μὴ ἀκέραιο στὴν ἐπιγρ.– εἶναι ἀναμφίβολα Ι (*ιώτα*). Γιὰ ἀνάλογη ἐρώτηση βλ. ἀνωτ. E26.1-2.

2. Τὸ πρῶτο γράμμα φαίνεται νὰ ἦταν Ε (*ἔψιλον*) κατὰ τὴ Νικολάου, Ω (*ὠμέγα*) κατὰ τοὺς Vérilhac ("on voit très nettement l'extrémité de la courbe de l'oméga ainsi que l'apex de droite") καὶ PRM ("l'oméga ne fait aucun doute"). Μετὰ τὴν Τουρκικὴ εἰσβολὴ καὶ τὴν κατάληψη τῆς Ἀμμοχώστου τὸν Αὐγούστο τοῦ 1974, δὲν ἔχουμε στὴ διάθεσὶ μᾶς τὴν ἐπιγραφή· ἀπὸ τίς δημοσιευμένες ὅμως φωτογραφίες δὲν μπορεῖ νὰ ἀποκλειστῇ ἡ ἀνάγνωσις *ἔψιλον*. Τὸ μέτρο ἀπαιτεῖ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα βραχύχρονη συλλ. (βλ. Merkelbach, πβ. ὅμως Vérilhac 428)· καὶ ἡ ἀνάγνωσις ἄλλου βραχέος φωνήεντος (*ὀμικρον* π.χ.: *ἰό* ἢ *εἶ*) δὲν φαίνεται πιθανή. Μὲ ἀμφιβολίες γράψαμε *ἰε*, ποὺ μπορεῖ νὰ ἀποτελεῖ τὸ τελευταῖο γράμμα τύπου ρήματος, στὸ γ' ἐν. πρὸς. ὀριστ. ἄορ. (ἢ παρκ.): π.χ. *θηκῖε*.

3. Ἰς ρύμιος Ἀΐδας: *δύ?* *ἰσθυμιος* Ἀΐδας γράφει ἡ Vérilhac καὶ μετ' αὐτὴν οἱ PRM (ἀλλὰ *δύ?* *ἰσθυμιος*), ποὺ καταδικάζει ὅμως ὁ Merkelbach (σημ. 1), θεωρώντας καλύτερον τὴ γραφὴ τῆς Νικολάου: "Nicolaou besser *ἰς ρύμιος* Ἀΐδας". Ἡ γραφὴ ὅμως αὐτὴ ὀλόκληρη ἀπαντᾷ γιὰ πρώτη φορὰ στὸ SEG 25 (1971) 299 ἀρ. 1068. Ἡ Νικολάου, κατ' εἰσήγησιν τοῦ Peek σὲ ἐπιστολὴ του πρὸς αὐτὴν ἡμερ. 15/8/1969 (ποὺ

παραθέτει στη σχετική σημ.: “L. 3, [μέλας γὰρ ἔστιν (sic) οἶκος] οὐ-
 μὸς ᾽Αιδας) γράφει [ς οὐμὸς ᾽Αιδας, θεωρώντας ὡς βραχύχρονη τὴν
 προηγούμενη συλλαβή, καὶ ἔπομένως: τὴ συλλ. οὐ- ὡς τὴν τελευταία
 τοῦ β' μέτρου καὶ τὴ συλλ. -μὸς ὡς τὴν πρώτη συλλ. (anceps) τοῦ γ'
 μέτρου. Ἡ λέξις ὁμως ΑΙΔΑΣ ἢ θὰ διαβασθῆ ὡς δισύλλαβη (᾽Αΐδας
 ἢ ᾽Αΐδας, μὲ προσωδία – –) ἢ θὰ μετρηθῆ ὡς τρισύλλαβη (᾽Αΐδας,
 μὲ προσωδία υυ–). Ἡ γραφὴ ᾽Αιδας (= ᾽Αδης), δισύλλαβη κατ'
 ἀνάγκη, δὲν ἀρμόζει ἐδῶ στὸ μέτρο. Ἡ γραφὴ ᾽Αΐδας μόνο κατ'
 ἐξίαιρεση θὰ μποροῦσε νὰ δώσει προσωδία – υ– (μὲ τὴ συλλ. -μὸς
 πρώτη τοῦ τελευταίου μέτρου), ἐνῶ ἡ κανονικὴ τῆς προσωδία υυ–
 ἀπαιτεῖ τὴ συλλ. οὐ- ὡς πρώτη τοῦ τελευταίου μέτρου, μὲ ἀνάλυση
 –συνήθη στὴν τραγωδία– μακρῶς συλλ. σὲ δύο βραχεῖες (– υυ υ–).
 Οὕτως ἢ ἄλλως πρέπει νὰ γραφῆ ᾽Αΐδας. Βλ. καὶ ἀνωτ. E26.9, E28.4,
 E30.7 καὶ κατωτ. E49.5 ἣν ᾽Αΐδας κατέχει (στὸ β' ἡμιπέδ τοῦ στ.),
 πβ. ὁμως E23.3 παρ' ᾽Αιδὸν (βλ. σημ.).

5. ο|υ: ἔτσι ἡ Νικολάου (|υ γράφουν Vérilhac καὶ PRM), ὀρθῶς ἡ
 συλλαβὴ εἶναι μακρὰ ὡς ἡ τελευταία τοῦ β' μέτρου. Τὸ ἐπόμενο
δυσμοιρίας (ἀντὶ τοῦ *δυσμορίας*: Ἀνθ. Παλ. 9.351.2 *δυσμορίας*,
 κ. ἄ.) ἐπιβάλλεται ἀπὸ τὸ μέτρο (βλ. Vérilhac 433): ἡ ἐδῶ χρῆσις ἄπαξ
λεγομένον (*δύσμοιρος* στὸν Σοφ. *Οιδ. Κολ.* 327 [Vérilhac ὁ. π.], στὴ
 μετρικῶς ἰσοδύναμη πρὸς τὸ ἐδῶ *δυσμοιρίας* φράσις *δύσμοιορ' ὄρα*ν,
 στὴν ἴδια θέσις στίχου) δείχνει τὴν ἐπιμονὴ τοῦ ποιητῆ στοὺς μετρι-
 κούς κανόνες καὶ ἐνισχύει ὅσα ἐδῶ ὑποστηρίζονται σὲ σχέση μὲ τὸ
 μέτρο (βλ. ἀνωτ. σημ. στοὺς στ. 2, 3 καὶ 5 καὶ κατωτ. σημ. στὸν στ. 6).

6.]ως: μολοντί δὲν σώζεται ἀκέραιο τὸ πρῶτο γράμμα, ἡ ἀνάγνω-
 ση Ω (*ὠμέγα*) καὶ ὄχι Ο (*ὄμικρον*), ὅπως θὰ μποροῦσε νὰ ὑποθέσει
 κανεὶς (πβ. “plutôt Ω que Ο” PRM), ἐπιβάλλεται ἀπὸ τὸ μέτρο.

7.]γ: I γράφουν οἱ PRM (σημειώνοντας: “haste devant A”). Ἡ ἀνά-
 γνωσις γ (Νικολάου, καὶ SEG) εἶναι εὐλόγη, ἀλλ' ὄχι βέβαιη. Στὰ
 ἀμέσως προηγούμενα πρέπει νὰ τοποθετηθῆ τὸ Ξ (σ) ποὺ διαβάξει ἡ
 Νικολάου στὸν στ. 1 τοῦ ἀποσπ. 8 τῆς ἐκδοσῆς τῆς: ἀποσπ. 7(8 στ.),
 στ. 1-7 καὶ]γ *τρίβον* τοῦ ἐδῶ στ. 8 / ἀποσπ. 8 (10 στ., μὲ στ. 1 τὸν
 ἀνωτ. σημειούμενο), στ. 8 *οὐδ' αὖ τὸν ἠδὸν* (*Οὐδ' αὖ* κ. λπ. Νικολά-
 ου) καὶ στ. 9-16 τῆς ἐνιαίας ἐκδ. τῶν δύο ἀποσπ., γὰ πρώτη φορὰ
 ἀπὸ τὴν Vérilhac (ἤδη ἡ Νικολάου σημείωνε στὸ ὑπ' ἄρ. 8 ἀποσπ. τῆς
 ἐκδοσῆς τῆς ὅτι “The lettering is identical to that of our no. 7 above”).

8. [ἤλυθο]γ: ὁ Merkelbach γράφει [ἤρχομη]ν καὶ σημειώνει ὅτι “In Vers 8 kann man auch schreiben [ἤλυθο]ν”· με ἀμφιβολίες γράψαμε [ἤλυθο]ν, μὴ βρισκοντας ἄλλο πιὸ πρόσφορο συμπλήρωμα.

9. βασιτάζειν: τὸ ρῆμα σύνηθες στοὺς Τραγικούς, ὅπως καὶ τὸ κατωτ. στ. 13 ἀναλίσκεις (καὶ τὰ **τριβον** στὸν στ. 8 καὶ **τί δῆτα** στὸν στ. 13: βλ. Vérilhac 433). Τὸ ρῆμα εἶναι ἀβέβαιης ἐτυμολογίας (πβ. Λατ. *bastum, basterna* κ.λπ., Γαλλ. *bâton, bāt*, κ.λπ.: βλ. Chantraine σ.λ. *βαστάζω*). Γὰρ τὴ σημασία του σημειώνεται στῆ Σοῦδα: *βαστάσαι οὐ τὸ ἄρα δηλοῖ παρά τοῖς Ἀττικοῖς, ἀλλὰ τὸ ψηλαφησαὶ καὶ διασηκῶσαι καὶ διασκεψασθαι τῇ χειρὶ τὴν ὀλκὴν* (βλ. Chantraine ὁ.π., καὶ LSJ⁹ σ.λ.).— Περὶ **Μουσῶν** με παράλληλα χωρία καὶ βιβλιογραφία βλ. ἄνωτ. E27.1 σημ. σ.λ. ὁ *σὺμ Μούσαις στέρξας βίον*, καὶ μεθεπόμενη σημείωση.

κ[αλώς]: ἡ Νικολάου, διαβάζοντας με ἀμφιβολίες στὸ τέλος τοῦ στ. *κάππα*, γράφει κ[υ–] καὶ συμπληρώνει στῆ σχετικὴ σημ. κ[αλώς?], ποὺ στὸ *SEG* 25 (1971) 299 ἀρ. 1069.3 εἰσάγεται στὸ κείμενο με ἀμφιβολίες. Ἡ Vérilhac, ἀναφέροντας ὅτι “on voit seulement une haste verticale”, σημειώνει μετὰ τὸ *βαστάζειν* μόνο τὰ σύμβολα τοῦ μέτρου (ὅπως καὶ ὁ Χατζηγιάννου –ποὺ κατὰ βάση ἀκολουθεῖ τὸ κείμενο τῆς Νικολάου– καὶ οἱ PRM, ἐνῶ ὁ Merkelbach συμπληρώνει τὸ κενὸ με τὸ **[δόμον]**, ἐπιδοκιμαζόμενο ἀπὸ τοὺς J. καὶ L. Robert στὸ *BullÉ* 86 (1973) 192. Τὸ νόημα δὲν φαίνεται νὰ ἐπιδέχεται συμπλήρωμα καλύτερο ἀπὸ τὸ κ[αλώς].

10. ἀρπαστός: τοῦ ρῆμ. *ἀρπάζω* (γὰρ τὴ σημασία καὶ τὴν ἐτυμ. βλ. Chantraine σ.λ.: ἀπὸ τὸ *ἄρπαξ*, καὶ αὐτὸ πιθανῶς ἀπὸ τὸ *ἄρπη* / συγγ. *ἄρπυια* καὶ *ἄρπυς*)· πβ. κατωτ. E40.2 *ἤρπασεν ἀθανάτων με χορός* καὶ E43.3 *ἤρπασας ἐγ μαζῶν ματέρος Ἀσβόλιον* (στ. 1 *κοίρανε Πλούτων*). Τὸ ρῆμα χρησιμοποιεῖται συχνὰ γὰρ ἀρπαγῆ βίαιη γυναικός (Ἡρόδ. 1.2.1 *ἀρπάσαι τοῦ βασιλέος τὴν θυγατέρα Εὐρώπην*, 2 *ἀρπάσαι τοῦ β. τὴν θ. Μηδείην*, 3 *δίκας τῆς ἀρπαγῆς κ.ἄ.*), δὲν λείπει ὅμως ὁ συνδυασμὸς με τὸν ἔρωτα, με ἀφετηρία τὸ Γ 441 κ.ἔ. *ἀλλ' ἄγε δὴ φιλότῃ τραπέομεν εὐνηθέντε· | οὐ γὰρ πῶ ποτέ μ' ὦδέ γ' ἔρωσ φρένας ἀμφεκάλυψεν, | οὐδ' ὅτε σε πρῶτον Λακεδαιμόνος ἐξ ἔρατεινῆς | ἔπλεον ἀρπάξας κ.λπ.* (πβ. καὶ τὴν περιβόητη Φοινικικὴ ἐκδοχὴ τοῦ ἐπεισοδίου τῆς ἀρπαγῆς τῆς Ἰοῦς καὶ τῆς ἀρπαγῆς γενικὰ γυναικῶν στὰ προλογικὰ κεφ. τοῦ Ἡρόδ., κυρίως 1.4.2 καὶ 1.5.2), με χαρακτηριστικὸ παράδειγμα τὸ τετράστιχο ἐπίγρ.

τοῦ Μελεάγρου (*Ἀνθ. Παλ.* 12.167) *Χειμέριον μὲν πνεῦμα φέρει δ' ἐπὶ σοί με, Μνῦσκε, | ἀ ρ π α σ τ ὸ ν κώμοις ὁ γλυκῦδακρους* " *Ε ρ ω ς. | χεμαιίνει δὲ βαρὺς πνεύσας Πόθος, ἀλλὰ μ' ἐς ὄρμον | δέξαι, τὸν ναύτην Κύπριδος ἐν πελάγει. Ἡ εἰκόνα αὐτὴ δὲν ἀποκλείεται νὰ λανθάνει ἐδῶ, ἐνισχύοντας τὴν ἀντίθεση ζωῆς / (πρόωρου) θανάτου καὶ πιθανῶς προσδίδοντας ἰδιαίτερη χροιά στὰ **Μουσῶν δῶρα**: τὸ χάρισμα τῆς ποιήσης / τὸ τραγούδι τοῦ γάμου (*ὑμέναιος*) καὶ ὁ ἔρωτας (*Ἐρωτό*): βλ. καὶ ἀνωτ. E26.7-8 μὲ σημ. / *Ἑλλ. Μυθ.* 2. 263-67.*

οἷα χρυσὸς ἢ τις ἄργυρο[ς]: ἡ παρομοίωση (καὶ γενικὰ οἱ στ. 10-12, ὅπως σημειώνει εὐστοχα ἡ Vérilhac 428 κέ.) δὲν ἔχει παράλληλο στὰ ἐπιτύμβια ἐπιγράμματα, ὅπου ὁ νεκρὸς παρομοιάζεται μὲ δένδρα καὶ ἄνθη (καὶ ἀνθρώπινες ὑπάρξεις): βλ. κυρίως ἀνωτ. E33.1 *ἔρνος ἐλαίας* (μὲ σημ.). Ἀνάλογη εἰκόνα ἐμφανίζεται μόνο στὸ *GVI* 1924.60-64, ὅπου τὸ ἔ ρ γ ο ἐνὸς δωδεκάχρονου ποιητῆ πού ἔζησε στὴ Ρώμη στὰ τέλη τοῦ 2ου αἰ. μ.Χ. (πιθανῶς μετὰ τὸν δικό μας νεαρὸ ποιητῆ ἢ / καὶ μουσικό) παραλληλίζεται μὲ χρυσὸ καὶ ἤλεκτρο: *ἄρκιον ἐς δόλιχον τόδε σοι κλέος· οὐ γὰρ ἀπευθῆς | κείσσαι, οὐτιδανοῖς ἰδόμενος νέκσει, | πουλὺν δὲ καὶ χρυσοῖο καὶ ἤλεκτροιο φαεινοῦ | ἔσ(σ)ετ' αἰεὶ κρέσσων ἦν ἔλιπες σελίδα·* πβ. *GVI* 1594.3 (Βέρροια, 2ου μ.Χ. αἰ. πιθανῶς) *ῶ Φθόνε καὶ Πλουτεῦ, σὺ λήσας χρύσειον ἄνθος* (βλ. καὶ ἐπόμε., κυρίως πβ. στ. 6 *Μοῖρα πικρὰ πρὸς τὸ ἐδῶ* στ. 12 *ῶ πικρὰ Φύσι, καὶ* στ. 3 *πικρᾶς· Μοῖρας*): πβ. ἐπίσης κατωτ. E48.1 [*Κρίσπιον εἰκοσέτη, χρυσεῶ[μ κ]οσμ[ο]ύμενον ἦθει*] (βλ. καὶ κατωτ. σημ. στοὺς στ. 15-16).

11. τάφοι: μὲ τὴ σημασία τοῦ σημερινοῦ τάφος (βλ. καὶ κατωτ. E63.5 *τάφον*) στὸν πληθ. καὶ ἄλλοῦ μὲ τὴν ἴδια σημασία (γιὰ ἓνα τάφο): πβ. π.χ. Σοφ. *Οἶδ. Κολ.* 411 *σοῖς ὅταν στῶσιν τάφοις καὶ Ἡρόδ.* 4.127.2 *τυγχάνουσι ἡμῖν ἐόντες τάφοι πατρώιοι* (βλ. *LSJ*⁹ σ.λ. *τάφος* [*θάπτω*] Π.1). Στὸν Ὅμηρο *κατὰ κανόνα* μὲ τὴ σημασία τῆς ταφῆς, τοῦ ἐνταφιασμοῦ, τῆς κηδείας, ποτὲ τοῦ τάφος («*π ἄ ν τ α*» κατὰ τὸν Richardson στὸ Ψ 29, *Comm. Il.* VI 168: «*τάφος always means 'funeral rites' in Homer, never 'tomb'*»): ἐξαιρέση τὸ ω 87 *ἦδη μὲν πολέων τάφω ἀνδρῶν ἀντεβόλησας*: πβ. καὶ λ 416 *ἦδη μὲν πολέων φόνω (τάφω U⁸, ἀνδρῶν τάφον L⁵, θανάτῳ j) ἀνδρῶν ἀντεβόλησας*, ὅπου τὸ *τάφος* = *φόνος* (Κυπριακὴ «*γλώσσα*», κατὰ τὰ ἀρχ. σχολ. καὶ τὸν Εὐστάθ. στὸ Ψ 29, ἐσφαλμένα γιὰ τὸ ἐκεῖ χωρίο). Πβ. C. M. Bowra, "Homeric words in Cyprus", *JHS* 54 (1934) 71, καὶ κυρίως *ΑΚΕΠ* Γβ' 236· πβ. ἐπίσης σημ. A. Heubeck στὸ ω 87, *Comm. Od.* III 370. Γιὰ τὴν ἐτυμ. (καὶ ἐτυμ. συγγενῆ) βλ.

Chantraine σ. λ. *θάπτω*. Για τὴ σημασία βλ. καὶ Ἡσύχ. σ. λ. *τάφος*: τὸ γινόμενον περὶ δεῖπνον ἐπὶ τῇ τῶν κατοικομένων τιμῇ. ἢ τύμβος. ἢ σημεῖον (ἐν θυτικῇ), πβ. καὶ σ. λλ. *ταφεῖς, ταφεύς, ταφήες, ταφήια*. Βλ. ἐπίσης LSJ⁹ ὁ. π. (μὲ ἀναφορὰ στὸ χωρίο Σοφ. *Οἶδ. Τύρ.* 987 *μέγας* (γ') *ὀφθαλμὸς οἱ πατρὸς τάφοι*: “his being dead and buried” / «μεγάλῃ ἀνακούφισις ἢ ταφή τοῦ πατρὸς σου, ὁ θάνατος αὐτοῦ» LSK, πβ. καὶ Λουκιαν. *Νεκρ. διάλ.* 6.2 *ἔμψυχὸς τις τάφος*: “living skeleton” LSJ⁹ ὁ. π. Π.2/«ζῶν σκελετός» LSK).

11-12. θησαυρὸς βαρὺς | γονεῦσι: ὅπως παρατηρεῖ ἡ Vérilhac 429, “La comparaison, par sa nouveauté, redonne toute sa force au verbe ἀρπάζω, si frequent dans les épitaphes. Elle se poursuit au vers suivant avec le mot θησαυρὸς, qui n’appartient pas non plus au vocabulaire des épigrammes funéraires” (βλ. καὶ σημ. 3, καὶ ἀνωτ. E15.1, ὅπου χρῆση τῆς λέξεως *θησαυρὸς* –σὲ ἀναθηματικὸ ἐπίγρ.– μὲ τὴν κυριολεκτικὴ του σημασία). Ἡ φράση *θησαυρὸς βαρὺς* (συνεχίζει ἢ ἴδια) μπορεῖ νὰ ἐρμηνευθῇ μὲ ἀναφορὰ στὸν Σοφ., *Ἄντ.* 29-30, ὅπου ὁ ποιητὴς χαρακτηρίζει τὸ ἄταφο σῶμα τοῦ Πολυνείκη *οἰωνοῖς γλυκὴν | θησαυρόν*. (Καὶ καταλήγει: “L’emploi d’une épithète opposée marque la référence à Sophocle tout en introduisant un effet de contraste. L’auteur veut sans doute dire que la possession de ce trésor a valu aux parents, au lieu des joies qu’ils attendaient, la douleur de le perdre”. Ἐς σημειωθῆ ἡ ἐδῶ ἀντίστροφη σειρὰ τῶν λέξεων (σὲ ἴδια μετρικὴ μορφή) –μαζὶ μὲ τὴν ἀντιστροφή τῶν περιστάσεων– καὶ ἡ χρῆση τοῦ ἐπίθ. *βαρὺς* ἀντὶ τοῦ *πικρὸς* (ποῦ θὰ ἀνέμενε κανεὶς σὲ ἀντίθεση μὲ τὸ Σοφοκλείου *γλυκὺς*, καὶ ποῦ ὁ ποιητὴς χρησιμοποιεῖ στοὺς στ. 4 καὶ 12): ἐπιλογή μὲ τὴν ὁποία ἀποφεύγεται ἄστοχη ἐπανάληψη καὶ κυρίως ἐνισχύεται ἡ ἀντίθεση ἀνάμεσα στὶς χαρὲς τὶς μεγάλες ποῦ ἀπολάμβαναν οἱ γονεῖς ἀπὸ τὸν *βαρὺν θησαυρόν* τους ὅσο ζοῦσε («θησαυρὸς» μεγάλου βάρους κι ἀνεκτίμητης ἀξίας) καὶ στὸ *βαρὺν πένθος* τους λόγῳ τοῦ πρόωρου θανάτου του. Μόνον ἕνας ἱκανὸς ποιητὴς θὰ μποροῦσε νὰ ἀντιστρέψει εὐστοχα ρῆση τοῦ Σοφοκλῆ (χωρὶς αὐτὸ νὰ σημαίνει ὅτι ἔχουμε ἐδῶ «ἀντιγραφή ἀπὸ κάποια ἀρχαία τραγωδία ποῦ χάθηκε», ὅπως ὑποστηρίζει ὁ Χατζηιωάννου). Γιὰ τὸ ἐπίθ. *βαρὺς* πβ. κατωτ. E48.3 *ἄλεσε συνθραύσας δαίμων βαρὺς* (γιὰ τὸν εἰκοσάχρονο Κρίσιπο).

12. πικρὰ Φύσι: πβ. *GV* 1594.6 *Μοῖρα πικρά* (βλ. ἀνωτ.), σὲ ἐπίγρ. τοῦ 2ου πιθανῶς αἰ. μ.Χ., ποῦ ἐνισχύει τὰ συμπεράσματα τῆς Vérilhac 430-33 (κυρίως ὅτι ὁ Κύριος ποιητὴς ἐπιμηκύνει τὸν κα-

τάλογο τῶν θεοτήτων πού ἐμφανίζονται ὡς ὑπαίτιοι τοῦ θανάτου). Τὸ ἐπίθ. *πικρά* (βλ. ὁ. π. 431) ἀποδίδεται στὴ Φύση ἐναλλακτικὰ στὸν Ὁρφ. Ὑμν. 10 (*Φύσεως*), στ. 15 *πικρὰ μὲν φαύλοισι, γλυκεῖα δὲ πειθομένοισι* (βλ. καὶ σημ. Quandt στὸν στ. καὶ στὸν ὕμνο γενικά), ὄχι ὅμως καὶ στὸν σύγχρονο (ὄχι πρὶν ἀπὸ τὸν 2ον αἰ. μ.Χ.) ὕμνο *Εἰς τὴν Φύσιν*, πού ἀποδίδεται στὸν Μεσομήδη (βλ. *Coll. Alex.* 197: *Lyrica Adespota* ἀρ. 35, μὲ σημ.). Ἡ προσωποποίηση τῆς *Φύσεως* (παρατηρεῖ ἡ ἴδια) ἐμφανίζεται σὲ πολλὰ κείμενα Στωικῶν φαίνεται δὲ πὼς κατὰ τὸν δεύτερο μ.Χ. αἰ. ἡ *Φύσις* ἐγκαταλείπει τὸν στενὸ κύκλο τῶν φιλοσόφων γιὰ νὰ εἰσέλθει στὴν εὐρύτερη περιοχὴ τῆς ποίησης (παραπομπὲς στὴν ἴδια, περισσότερα στὸ *EKvE* 5.2ε'). Ἡ σχέση μὲ τὴ Στωικὴ φιλοσοφία καὶ ἡ ἀνωτ. σημειούμενη ἐντυπωσιακὴ παρουσία τῆς *Φύσεως* στὴν ποίηση ἀπὸ τὸν 2ον αἰ. μ.Χ. δὲν ἀποκλείει τὴ χρονολόγησιν τοῦ ἐπιγράμματός μας στὸν 1ον αἰ. μ.Χ. (ὄπου ὀδηγοῦν τὰ γράμματα τῆς ἐπιγραφῆς): ὁ ποιητὴς μας φαίνεται νὰ ἀνοίγει καινούργιους δρόμους· γιὰτὶ ὄχι καὶ αὐτόν;

13. Ἡ ἐρώτησις ἐκφράζει ὅλη τὴν ἀπόγνωσι / ἀγανάκτησι τοῦ ἀνθρώπου μπροστὰ στὴν τραγικότητα τῆς μοίρας, μπροστὰ κυρίως στὴ βίωσι τοῦ πρόωρου θανάτου ἀγαπημένων του προσώπων. Τὸ λεξιλόγιό θυμίζει Τραγικὴ ποίηση: **τί δῆτα γενναῖς** (*δῆτα* συχνὰ στοὺς Τραγικοὺς σὲ ἐρωτήσεις γιὰ νὰ δηλώσει συμπέρασμα ἢ ἀκολουθία, ὅπως *Αἰσχ. Προμ.* 627 μὲ συμφραζόμενα: [*Προμ.*] *ἀλλ' οὐ μεγαίρω τοῦδε τοῦ δωρήματος. | [Γῶ] τί δῆτα μέλλεις μὴ οὐ γεγωνίσκειν τὸ πᾶν; | [Προμ.] φθόνος μὲν οὐδέεις κ. λπ., ἢ γιὰ νὰ δηλώσει ἀγανάκτησι, ὅπως *Σοφ. Φιλ.* 987 [986-8] *ᾧ Λημνία χθὼν καὶ τὸ παγκρατὲς σέλας | Ἥφαιστότευκτον, ταῦτα δῆτ' ἀνασχετά, | εἴ μ' οὔτος ἐκ τῶν σῶν ἀπάξεται βίαι; κ. τ. τ., μὲ προηγούμενο εἶτα: *Εὐρ. Ἔκ.* 623 *εἶτα δῆτ' ὀγκούμεθα, κ. λπ.: βλ. LSP⁹ / LSK σ. λ. δῆτα*) καὶ **ἦ τ'** (*ἦ τε, ἦ τ'* = ἦτα ἀντὶ εἶτα κατὰ τὴ Νικολάου, κατὰ τὸν Χατζηιωάννου «ἀπὸ σύγχυσις τῆς προφορᾶς του εἰ καὶ τοῦ η» [πβ. τοῦ ἴδιου *ΑΚΕΠ* Δα' σελ. 3, καὶ βλ. κατωτ. Ε50.1 σ. λ. *ὀθ]νήοις*, σὲ ἀσύνδετο ὅμως σχῆμα δύο προτάσεων δύσκολα ἀνεκτὸ ἐδῶ) **ἀναλίσκεις ταχὺ** (γιὰ τὴν ἐτυμ. τοῦ ρῆμ. βλ. κυρίως Chantaine σ. λ. *ἀλίσκομαι*, τοῦ ὁποίου ἀντίστοιχο ἔνεργ. χρησιμοποιεῖται στοὺς Ἄττ. συγγραφεῖς τὸ *ἀναλίσκω* (*ἀναφαλίσκω* [;], ἴσως συγγ. πρὸς τὸ *εἴλωτες*). Ὁ πρόωρος θάνατος ἀγαπημένου τῶν Μουσῶν περιγράφεται στὰ προηγούμενα· ἡ ἀπόγνωσι / ἀγανάκτησι γιὰ τὸ ἀδικο τοῦ πρόωρου θανάτου ἐδῶ· ὁ *φθόνος* ὡς αἰτία (πβ. *Αἰσχ. Προμ.* ὁ. π.) στὸν ἐπόμε. στ. 14· ἡ δέουσα στάσι τοῦ ἀνθρώπου μπροστὰ στὰ δεδομένα αὐτὰ στοὺς τελευταίους δύο στίχους τοῦ ἐπιγράμματος. (Χωρὶα παρᾶλ-**

ληλα γὰ τὸν ρόλο αὐτὸ τῆς Φύσεως παραθέτει ἡ Vérilhac 431 κέ. Βλ. κυρίως Μάρκ. Αὐρηλ. *Εἰς ἑαυτὸν 4.3 ὃ φύσις· ἐκ σοῦ πάντα, ἐν σοὶ πάντα, εἰς σέ πάντα.*)

14. Ὁ στ. ἐμφανίζει ιδιαίτερο συντακτικὸ–ἐρμηνευτικὸ πρόβλημα, πού ἐπιτείνεται ἀπὸ τὸ μικρὸ χάσμα μετὰ τὸ ΦΘΟΝΕΙΣΕΑΥ στὴν ἀρχή του. Τὸ ρῆμα *φθονέω* συντάσσεται συχνὰ μὲ δοτ. τοῦ προσ. (γνωστότατο τὸ τοῦ Ἡσιόδου, *Ἔργ.* 26 *πρωχὸς πρωχῶ φθονεῖ καὶ ἀοιδὸς ἀοιδῶ*: βλ. καὶ σημ. West στὸ χωρίο) ἢ μὲ δοτ. προσ. καὶ γεν. πράγμ. (ὅπως στὸ ζ 68 *Οὔτε τοὶ ἡμιόνων φθονέω, τέκος, οὔτε τευ ἄλλον*), ἀλλὰ καὶ μὲ ἀπαρέμφ. (συννοδευόμενο ἀπὸ δοτ. τοῦ προσ., ὅπως στὸ λ 380-1 *εἰ δ' ἔτ' ἀκονέμεναί γε λιλαίεαι, οὐκ ἂν ἐγὼ γε | τούτων σοι φθονέοιμι καὶ οἰκτρότερ' ἄλλα ἀγορεῦσαί*). ὣς μέσο μὲ ἐνεργ. σημ. δὲν φαίνεται νὰ ἀπαντᾷ πουθενά (περισσότερα γὰ τὴ σύνταξη καὶ τὴ χρήση τους στοὺς LSJ⁹/LSK σ.λ. *φθονέω*, καὶ στὸν Chantraine σ.λ. *φθόνος* γὰ τὴν ἐτυμ. τῆς λέξεως). Ἐδῶ μπορεῖ νὰ διαβάσει κανεὶς *φθονεῖ σεαυ-* ἢ *φθονεῖς ἑαυ-* καὶ νὰ συμπληρώσει μιὰ δοτ. τοῦ προσ. *-τῆι* (ἢ *-τῶι*), νὰ συντάξει δὲ μὲ τὸ ρῆμα τὸ ἀπαρέμφ. *εἶναι* καὶ μὲ αὐτὸ τὸ *τῶν καλῶν τι σὸν* (ἢ σύντ. μὲ αἰτ. *ἑαυτὸν*, ὅπως στὴν πρώτη ἔκδοσι, δὲν εἶναι δόκιμη). Ἀπὸ τὴν ἄλλη, ἡ ἀντων. *σὸν* (β' προσ.) στὸ τέλος τοῦ στ. φαίνεται νὰ ὀδηγεῖ σὲ ἀντων. αὐτοπαθῆ β' ἐπίσης προσώπου, ὥστε ἡ ἀνάγνωσις **φθονεῖ σεαυ[τῆι]** (μὲ ὑποκ. τὸ *πικρὰ Φύσι* τοῦ στ. 12) νὰ προβάλλει ὡς ἀναγκαία, καθὼς τόσο τὸ *φθονεῖς ἑαυ[τῆι]* ἢ *-[τῶι]* ὅσο καὶ τὸ *φθονεῖ σεαυ[τῶι]* δημιουργοῦν συντακτικὸ ἢ/καὶ ἐρμηνευτικὸ πρόβλημα. Σ' αὐτὴ τὴν περίπτωση ὁμως τὸ *φθονεῖ* εἶναι β' προσ., ἐπομένως μέσο μὲ ἐνεργ. σημ. μὴ δόκιμο (ὀφειλόμενο πιθανῶς στὸ γεγονός ὅτι ἡ Φύσις εἶναι καὶ *φθονοῦσα ὡς γεννώσα καὶ ἀναλίσκουσα καὶ φθονομένη ὡς ἀναλίσκομένη*). Ἡ πρότασις, τυπικὰ δυνατὴ, νὰ συμπληρώσουμε γενικὴ *ἑαυ[τοῦ]* συντασσόμενη ὡς κτητικὴ μὲ τὸ *καλῶν* (*φθονεῖς εἶναι τι σὸν τῶν ἑαυτοῦ καλῶν*, μὲ ἀναφορὰ στὸν θρηνούμενο προσοντοῦχο νεαρὸ νεκρὸ, σ' αὐτὴν τὴν περίπτωση), δὲν φαίνεται καλύτερη. Μήπως, λοιπόν, πρέπει νὰ γράψουμε *φθονεῖς <σεαυ[τῆι]* (θεωρώντας ὅτι τὸ δευτέρου σίγμα παραλείφθηκε ἀπὸ τὸν χαρακτὴ ἐκ λάθους); Σὲ κάθε περίπτωση τὰ ἐρωτηματικὰ παραμένουν. Καὶ τὸ ἐρωτηματικὸ στὸ τέλος τοῦ στίχου (μήπως ἄνω τελεία ἢ τελεία;) δὲν εἶναι κι αὐτὸ βέβαιο, μολονότι πολὺ πιθανόν.

15-16. *μηδεὶς φρονή[σῃ]* στὴν ἀρχὴ τοῦ στ. 15, στὸ τέλος του –σὲ δευτέρῃ σειρᾷ μόνο του στὴν ἐπιγραφή– **ποτέ**: στὴν ἀρχὴ τοῦ στ. 16

οὐδὲν γὰρ ἐσμὲν και τίποτ' ἄλλο στήν ἀκρωτηριασμένη στοῦ κάτω δεξιό μέρος στήλη. Τό νόημα ὅμως κι ἔτσι προβάλλει σέ γενικές γραμμές βέβαιο: Κανένας δὲν πρέπει ποτέ νά μεγαλοφρονεῖ· δὲν εἶμαστε παρὰ ἓνα τίποτα. Ἡ ἰδέα εἶναι γνωστή και τὰ παράλληλα χωρία πολλά: στόν νοῦ ἔρχεται τὸ τοῦ Πινδ. *Πυθ.* 8.95-96 *ἐπάμερον· τί δέ τις; τί δ' οὐ τις; σκιάς ὄναρ | ἄνθρωπος·* τὸ τοῦ Σοφ. *Αἴ.* 125-26 *ὄρω γὰρ ἡμᾶς οὐδὲν ὄντας ἄλλο πλὴν | εἶδωλ' ὄσοιπερ ζῶμεν ἢ κούφην σκιάν και Ἄντ.* 768 *φρονεῖτω μείζον ἢ κατ' ἄνδρ' ἰών·* τὸ τοῦ Εὐρ. ἀπόσπ. 532 *καθθανὸν δὲ πᾶς ἀνήρ γῆ και σκιά, κ. ἄ.* πολλά (βλ. *LSJ*⁹/*LSK* σ. λ. *σκιά* και σ. λ. *φρονέω*). Τό *φρονέω μείζον*, μὲ τὴν ἔννοια τοῦ «μεγαλοφρονῶ ὑπὲρ τὸ δέον» (*LSK/LSJ*⁹ σ. λ. *φρονέω* Π.2b), ἀπαντᾶ σὲ ὄχι λίγα χωρία, μὲ τὴν ἐδῶ ἀπαιτούμενη ἔννοια. Ἔτσι ἡ συμπλήρωση τῶν στ. εἶναι εὐκόλη ὡς πρὸς τὸ νόημα, δύσκολη ὅμως ὡς πρὸς τὰ ἐπιμέρους σημεῖα. Ἔτσι, Ὁ Peek κοινοποιεῖ στή Νικολάου τὴν πρότασή του *μηδεὶς φρονή[σῃ μείζον ἐμ βίω] ποτὲ | οὐδὲν γὰρ ἐσμ[έν πλὴν σκιά πάντες βροτοί]*, ἐνῶ ὁ Webster σὲ ἐπιστολή του πρὸς τὴν ἴδια προτιμᾷ τὸ *μείζον ἀνθρώπων* (ἀντὶ τὸ *μείζον ἐμ βίω*), κι ἡ Νικολάου γράφει *μείζον ἀνθρώπων*, συμπληρώνει δὲ τὸν στ. 16 –παραβάλλοντας πρὸς τὸ ἀπόσπ. 532 (βλ. ἄνωτ.) τοῦ Εὐριπίδη– *οὐδὲν γὰρ ἐσμ[έν, ἄλλο ἢ γῆ και σκιά]*. Οἱ λοιποὶ ἐκδότες ἀκολουθοῦν ἐν μέρει ἢ συνολικά κάποιαν ἀπὸ τίς ἄνωτ. προτάσεις, ἐνῶ ὁ Χατζηστεφάνου στήν ἀνακοίνωσή του στοῦ Γ' Κυπριολογικό συνέδριο [: τόμ. Α' 161 κέ.] προτείνει τὸ *μὴ κατ' ἄνθρωπον* στόν στ. 15 (ἀντὶ τοῦ *μείζον ἀνθρώπων* ἢ -ου), παραμερίζοντας ἔτσι τὸ *μείζον* χωρὶς αὐτὸ νά νοσεῖ (ὅπως δείχνουν τὰ παράλληλα χωρία ὅπου τὸ *μείζον φρονέω* χρησιμοποιεῖται μὲ ἀνάλογη πρὸς τὴν ἐδῶ σημασία). Ἰσως πρέπει νά συμπληρώσει κανεὶς ἐδῶ *μείζον ἢ κατ' ἄνδρα* (παραβάλλοντας πρὸς τὸ ἄνωτ. παρατιθέμενο ἀπόσπ. τοῦ Σοφ., Ἄντ. 768), πού ἀρμόζει στοῦ β' ἡμιστίχιο μὲ ἀνάλυση συλλαβῆς σὲ δύο βραχύχρονοι στόν τελευταῖο πόδα (πβ. ἄνωτ. στ. 3). Οἱ ἀμφιβολίες μας γιὰ τὸ τελικὸ κείμενο παραμένουν. Σὲ κάθε περίπτωση, ὅμως, τὸ **σκιά** ὡς χαρακτηρισμὸς τῆς ἀνθρώπινης μοῖρας σκιάζει μὲ βεβαιότητα τὸ ἐπίγραμμα.

E35

Ἀναθηματικὸ ἐπίγραμμα χαραγμένο σὲ ὀρθογώνιον ὄγκο ἀπὸ ἀμμόλιθο, διαστάσεων ὑψους 19.1/πλ. 47/πάχ. 12 ἑκατ., ἀγνώστου προελεύσεως, κατὰ τὰ σχετικά στοιχεῖα τοῦ Κυπριακοῦ Μουσείου, ὅπου βρῖσκεται σήμερα ὑπ' ἀρ. I. G. 216 (πβ. Mitford σ. 24: “PROVENANCE unknown ... A rectangular sandstone block ... H. from

0.175m. to 0.18 m.; w., 0.464 m.; th., 0.115 m.”, βλ. ὅμως Χατζηιωάννου Δβ' 104: «ἀπὸ τῆ Σαλαμίνα», ἴσως λόγῳ καὶ τῶν ὀνομάτων *Φίλων* καὶ *Τρύφων*, πού, ὅπως σημειώνει ὁ Mitford σελ. 25, εἶναι συνήθη στὴ νότια ἀκτὴ τῆς Κύπρου, “but as an indication of provenance this fact must be used with great reserve”). Χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν Mitford στὸ δεύτερο ἥμισυ τοῦ 1ου αἰ. μ.Χ. (ὀψοσδήποτε πρὶν ἀπὸ τὴ βασιλεία τοῦ Ἀδριανοῦ) καὶ ἀπὸ τὸν Χατζηιωάννου στὸν 1ον αἰ. μ.Χ. Σὲ ἔξι σειρῆς δίνεται τὸ κείμενο δύο ἐλεγειακῶν διστιχῶν, μὲ τὸ ὁποῖο ὁ *Φίλων Τρύφωνος ἐνχῆμι* (στὴν 6η σειρᾶ, μετὰ τὸ *Τύχη*) συνοδεύει τὴν προσφορὰ του στὴ *Νέμεσιν*. Τὸ κείμενο, ὅπως παρατηρεῖ καὶ ὁ Mitford, ἐμφανίζει ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον, καθὼς δίνει μὴν πρόωμη ἀπεικόνιση τῆς λατρείας τῆς Νέμεσης ὡς καθολικῆς θεᾶς (“universal goddess”), ταυτισμένης μὲ τὴ *Δικαιοσύνη* ἀφ' ἑνὸς καὶ ἀφ' ἑτέρου μὲ τὴν *Τύχη* (βλ. καὶ ἐπόμενα). Ἀξιοσημειώτη εἶναι ἀπὸ γλωσσικὴ ἀποψη ἢ μὴ σημείωση τοῦ παραγεγραμμένου *ι* (πβ. ἀνωτ. E31.2 καὶ 10) στὸν στ. 2 ΙΕΡΩ (ἀλλὰ στ. 6 ΕΥΧΗΙ), καὶ κυρίως ἡ γραπτὴ ἀπόδοση τοῦ ΕΙ μὲ Ι, ἐπανειλημμένα (στ. 2 ΤΕΜΕΝΙ, στ. 3 ΣΙ [ἀλλὰ ΑΣΕΒΕΙΣ], στ. 4 ΙΜΙ).

1. τὴν δυνατὴν Νέμεσι: μόνον ἐδῶ ὁ συνδυασμός· ἀλλοῦ σὲ ἐπιγράμματα *πολὴ, δεινὴ, πικροτάτη, βαρύφρων* κ. λπ. (γιὰ ἄλλα ἐπιθ. βλ. Bruchmann *EpD* σ. λ.), ὅμως ὄνομα Νηρηίδος *Δυναμένη* (Σ 93) καὶ ἐπιθ. *omnipotens* στὰ Λατ. (*CIL* III 1441). Τὸ συχνὸ σὲ ἐπιγράμματα ὄνομα τῆς θεᾶς (βλ. π. χ. Ἀνθ. 5.273.7, 5.300.8, 6.283.2, 7.358.2, 9.146.1, 12.140.3 καὶ 6, 16.221.9-10 κ. ἄ. [βλ. καὶ πίνακα ἐκδ. Beckby, IV 663 λ. Nemesis], *EpAP* 1.263, 2.419, 2.664, κ. ἄ.), ἐμφανίζεται ἐπίσης, κατὰ τὴν εὐλογὴ συμπλ. τῶν Mitford – Nicolaou, σὲ πιθανῶς σύγχρονη ἐπιγραφή ἀπὸ τὴ Σαλαμίνα (“Late I” κατὰ τοὺς ἀνωτ., τοῦ 1ου αἰ. μ.Χ. κατὰ τὸν Χατζηιωάννου Δβ' 44-44.1), *ISal* 104 (= *ΑΚΕΠ* Δα' 44.1) [*Νεμ*]έσει *Σουλπίκιος Παγκλῆς Οὐθηρανιανός?* –], μὲ τὴν ὁποία ὁ γνωστὸς καὶ ἀπὸ ἄλλες ἐπιγραφὰς τῆς Σαλαμίνας Παγκλῆς (βλ. *ISal* 101 κέ., μὲ ἀναλυτικὰ σχόλια καὶ βιβλιογραφία) συνοδεύει ἀφιέρωμά του στὴ Νέμεσι, “a suitable goddess for the powerful (: γιὰ τὸν δυνατὸ) and successful to address” (ὁ. π. σχόλια στὴν ἐπιγραφή 104) *τέμενος* τῆς θεᾶς στὴ Σαλαμίνα (βλ. κατωτ. στ. 2) δὲν μαρτυρεῖται ἀπὸ ἄλλοῦ, ἀλλὰ φαίνεται πιθανὴ ἢ ὑπαρξὴ του (ὅπως πιθανὴ φαίνεται, ἂν συνυπολογιστοῦν καὶ τὰ στοιχεῖα αὐτά, καὶ ἡ ὑπόθεση τοῦ Χατζηιωάννου πὼς τὸ ἐπίγραμμα μας προέρχεται καὶ αὐτὸ ἀπὸ τὴ Σαλαμίνα). Ἀξιωματικὸν εἶναι καὶ ἡ Κυπριακὴ παραλλαγή γιὰ τὴ γέννηση τῆς Ἑλένης ἀπὸ τὸν Δία καὶ τὴ Νέμεσι, πού ἐκτίθεται στὰ *Κύπρια ἔπη* (ἀνωτ. 3 F7-7β'), βλ. καὶ *RE*

σ. λ., Kerényi *Μυθ.* 108 κέ., Ἑλλ. *Μυθ.* 2. 84 κέ. κ. ἄ., *ΑΚΕΠ* Δβ' 44-44.1, πβ. καὶ Chantraine σ. λ. *νέμω*, κ.ἄ.), ἀλλὰ καὶ ἡ εὐλογία ὑπόθεση τοῦ Σ. Μενάρδου (*Τοπ. Μελ.* 8) γιὰ σύνδεση τοῦ ὀνόματος τῆς Λεμεσοῦ τῆς Κύπρου μὲ τὸ ὄνομα τῆς θεᾶς (: *Νέμεσις*) Νεμεσός) Λεμεσός), ποὺ ὅμως δὲν φαίνεται νὰ ἀσπάζεται ὁ Χατζηιωάννου (ὄ.π., μὲ τὴν παρατήρηση: «Στὴν περιοχὴ τῆς Λεμεσοῦ δὲν γνωρίζομε ἂν ὑπῆρχε ναὸς τῆς Νεμέσεως οὔτε καὶ βρέθηνε ἐδῶ καμμιά ἐπιγραφή ποὺ νὰ τὴν ἀναφέρει») ἅς προστεθῆ ὅτι τὸ ὄνομα *Νεμεσηνός* (βλ. Ἄνθ. Παλ. 12.232 [ΣΚΥΘΙΝΟΥ], 3) δὲν ἀπαντᾷ στὴν Κύπρο. Οὕτως ἢ ἄλλως, ἡ προώμιη ἐμφάνιση τῆς Νέμεσης στὸ ἐπιγράμμα μας ὡς “universal goddess” (βλ. ἄνωτ.) εἶναι ἰδιαίτερα σημαντικὴ, ὅπως δείχνει καὶ ἡ σύγκριση μὲ τὸν ὕμνο *Εἰς Νέμεσιν* τοῦ Μεσομήδη ἀπὸ τὴν Κρήτη τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἀδριανοῦ (βλ. C. Janus, *Musici Scriptores Graeci*, Lipsiae 1895, σσ. 468 κέ., μὲ χαρακτηριστικὴ τὴ σύνδεση τῆς Νέμεσης μὲ τὴ Δίκη: στ. 2 *κνανῶπι θεὰ θυγάτερ Δίκας* καὶ 16 κέ. *Νέμεσιν θεὸν ζῶμεν ἀφθίταν | νίκην τανσιίπτερον ὀμβροίαν, | νημερτέα καὶ πάρεδρον Δίκαν, | ἃ τὰν μεγαλαγορήν βροτῶν | νεμεσῶσα φέρεις κατὰ Ταρτάρου*, ὅπως καὶ μὲ τὴν τύχη: 7 κέ. *ὑπὸ σὸν τροχὸν ἄστατον ἀστιβῆ | χαροπὰ μερόπων στρέφεται τύχα*), ἀλλὰ καὶ σύγχρονα ἐπιγρ. ὅπως π.χ. *RIGS* 1681 (1ος αἰ. μ.Χ., Πειραιῶς) *Εἶμι μὲν, ὡς ἐσορᾶς, Νέμεσις μερόπων ἀνθρώπων, | εὐπτερος, ἀθανάτα, κύκλον ἔχουσα πόλου. | Πρωτῶμαι δ' ἀνὰ κόσμον ἀεὶ πολυγηθεὶ θυμῷ, | δερκομένα θνατῶν φύλον ἀεὶ γενεῶν. | Ἀλλὰ με σεμνὸς ἀνήρ τεύξας* (ὅπως ἄνωτ. στ. 1) *σοφὸς Ἀρτεμίδωρος | στήσεν ἐπ' εὐχολαΐς* (πβ. κατωτ. *εὐχῆι*) *λαϊνέοισι τύπος, ἐμπνευσμένο κατὰ τὸν Michel ἀπὸ τὸν Ὅρφ. Ὑμν. LXI Νεμέσεως ὕμνος* (πβ. ὄ. π. 1680 [τέλη 3ου π.Χ. αἰ., Ραμνοῦντος] *Θέμιδι καὶ Νε[μ]έσει κ.λ.π.*, βλ. καὶ σημ. Michel ad loc. καὶ στὰ ὑπ' ἄρ. 1678 καὶ 1679). Πβ. Πλάτ. *Νόμ.* 717d *πᾶσι γὰρ ἐπίσκοπος τοῖς περὶ τὰ τοιαῦτα* (βλ. 716a κέ.) *ἐτάχθη δίκης Νέμεσις ἄγγελος* καὶ Εὐρ. ἀπόστ. 1022 N.² *secundum Euripidem, in cuius tragoedia dicit furia se non esse unius potestatis, sed se fortunam, se nemesin, se fatum, se esse necessitatem*: πβ. ἐπίσης Δίων. Χρυσ. 64.8 *ὠνόμασαι δὲ ἡ τύχη καὶ πολλοῖς τισιν ἐν ἀνθρώποις ὀνόμασι τὸν μὲν ἴσον αὐτῆς νέμεσις...*, Ἡσύχ. σ. λ. *Ἀγαθὴ Τύχη ἢ Νέμεσις καὶ ἡ Θέμις*, Σοῦδ. σ. λ. *Νέμεσις* (163): *μέμψις, δίκη, ὕβρις, φθόνος, τύχη*.

μὲ θεὰν ἰδρῶσατο τεύξας: Πβ. ἄνωτ. E11.6 καὶ E17.3 καὶ κατωτ. E59β.2. Πβ. ἐπίσης Ἄνθ. Παλ. 9.786.1 *Τόνδε καθιδρῶσαντο θεῶ περικαλλέα βωμῶν...*, καὶ 9.801 *αὐτὸς ἐτεύξατο... | ...ἰδρῶσεν ἀσφαλέως*, *ΕρΑΡ* 1.78.2 *Τᾶνον θεὸν ἰδρῶσαντο καὶ 1.285 Δεσποίνῃ Νεμέσει καὶ συννάοις θεοῖσιν | Ἀρριανὸς βωμῶν τόνδε καθιδρῶσατο, κ.τ.τ.* (τεύξας στὸ τέλος ἑξαμέτρου, ὅπως ἐδῶ, καὶ στὸ *RIGS*

1677.1, πβ. κατωτ. E53.1 [διάφ. γραφή *ἔτευξε*: βλ. 1κέ. σημ.] και 5) και E57.1 *τεῦξ'* και 2 [διάφ. γρ. *ἔτευξε*]). Ἄλλου *ἀνέθηκε* κ. τ. τ. (βλ. ἄνωτ. E15.2 με σημ., E17.1 και E32.3, πβ. E2.2 και 8), *στασαν* κ. τ. τ. (βλ. ἄνωτ. E9.5, πβ. E7.1 και κατωτ. E51.2 και E68.1).

2. ἱερῶ ἐν τεμένει: Πβ. ἄνωτ. E13.1 *Λεδροῖω ἐν τεμένει* με σημ. και E2.9 *Ἰταλὸν ἀν τέμενος* (με σημ. σ. λ. *τέμενος*), και κατωτ. E51.2 *παρ τεμένει*. Γιὰ τὸ *ι* ἀντὶ *ει* πβ. κατωτ. στ. 3 *ις* και στ. 4 *ἰμί*, E43.1 *ἔδι*, πιθανῶς E47.2 *λαφθείς*, E50.3 *ἔχι* (με σημ.).

τὴνδε Δικαιοσύνη: Ἀπὸ τὶς λίγες ἐμφανίσεις τῆς **Δικαιοσύνης** προσωποποιημένης σὲ ἐπίγραμμα (βλ. και *GranE* 75.2-3 *Δικαιοσύνην δὲ παρέδρον | ...δαίμων[α] σεμνοτάτην*, πβ. Ἄνθ. Παλ. 7.698.8 και 9.164.1), ποὺ γενικὰ σπάνια ἐμφανίζεται προσωποποιημένη, κυρίως σὲ μεταγενέστερους συγγραφεῖς (Πλούταρχος και Ψευδο-Πλούταρχος, Λουκιανός, κ. ἄ.), ἐνῶ ἡ **Δίκη** ἐμφανίζεται συχνά (ἦδη στὸν Ἡσίοδο), και σὲ ἐπιγράμματα (βλ. π. χ. *EGr* 522.12, 831.7 [στ. 6 *θῆρας*], 831b.2 [σελ. XVIII], 906. 3, 909.8). Καθὼς *Δίκη* και *δικαιοσύνη* ταυτίζονται μόνο κατὰ ἓνα μέρος (βλ. LSJ⁹/LSK σ. λ. και Chantraine σ. λ. *δίκη*, πβ. Ἀριστοτ. *Πολ.* 1253a ἢ γὰρ *Δίκη πολιτικῆς κοινωνίας τάξις ἐστίν, ἢ δὲ δικαιοσύνη τοῦ δικαίου κρίσις*, κ. ἄ.), ἡ *δικαιοσύνη* ἀλλοῦ ἐμφανίζεται ὡς ταυτόσημη με τὴ *Δίκη*, ὅπως και ἐδῶ, και ἀλλοῦ διαφοροποιεῖται, ὥστε νὰ ἀποκτᾶ συνολικὰ δική της ταυτότητα, ἐμφανιζόμενη και ὡς μητέρα τῆς *Εἰρήνης* (Κλήμ. Ἀλεξ. *Στρομ.* 4.25 *δικαιοσύνην τε και τὴν θυγατέρα αὐτῆς τὴν Εἰρήνην*, πβ. *Παιδαγ.* 2.1 κ. ἄ.) και ὡς ἀδελφὴ τῆς Ἀρετῆς και τῆς *Σωφροσύνης* (Πλουτ. *Ἠθικ.* 338c) και ὡς ὄνομα *Μούσης* (ὄ. π. 352b *τῶν ἐν Ἐρμῶ πόλει Μουσῶν τὴν προτέραν Ἴσιν ἄμα και δικαιοσύνην καλοῦσι*: βλ. και Ὅρφ. Ὑμν. LXIII (*δικαιοσύνης*), πβ. LXII (*Δίκης*). Γιὰ τὴ σχέση τῆς ΔΙΚΗΣ/ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ με τὴ Νέμεσις (ἀλλὰ και τὴν Τύχη κ. λπ.) βλ. ἄνωτ. στ. 1 σ. λ. *τὴν δυνατὴν Νέμεσιν* (πβ. Πλουτ. *Ἠθικ.* 451e *ἢ μισοπονηρία τῇ δικαιοσύνη και ἢ νέμεσις ἐπὶ τοὺς παρ' ἀξίαν ἐντυχοῦντας* κ. λπ.): βλ. ἐπίσης Ἡσ. *Θεογ.* 901 κέ. (με σχόλια West στὸ χωρίο, κυρίως στὸν στ. 902 σ. λ. *Δίκην*) και Ὑργ. 191 κέ. (στ. 200 *Αἰδῶς και Νέμεσις*), 213 κέ. και 256 κέ. (με σχόλια West στὰ χωρία, κυρίως στοὺς στ. 192, 200, 213 [σ. λ. *Δίκης*, πβ. ὅσα λέγονται ἄνωτ. στὸ E21.1 γιὰ τὰ *Τύχη/τύχη* και στὸ E31.3-4 γιὰ τὰ Ἀξενος/ἄξενος και *Μοῖρα/μοῖρα*], 221, 256, 259, 278). Περισσότερα στὰ σχετικὰ λήμματα *RE* και Roscher (συνοπτικά: *OCD*), Farnell *CGrS* II 489 κέ. (με ἰδιαίτερη ἀναφορὰ στὰ *Κύπρια ἔπη*), κυρίως Robertson *Nemesis* (βλ. και G. Daux, "Stèles funéraires et

épigrammes”, *BCH* 96 [1972] 510)· βλ. επίσης Kerényi *Μυθ.* 104 κέ., *Ἑλλ. Μυθ.* 2.88 κέ., Burkert *ΑρχΕΘ* 390 κέ., κ. ἄ.

3-4. Πβ. *EGr* 906.3-4 ἀγχίθυρος δ' ἔστηκα Δίκης πέλας, εἰμί κριτῆς γὰρ | ἦπιος ἰθυδίοις, τοῖς δ' ἀδικοῦσι δέος· πβ. επίσης Ὁρφ. Ὕμν. LXI. 3 μόνη χαίρουσα δικαίοις, 6-7 οὐδέ σε λήθει ψυχῇ ὑπερφρονέουσα λόγων ἀδιακρίτῳ ὀρμῇ, 9 ἐν σοὶ δ' εἰσὶ δίκαι θνητῶν, πανυπέροτατε δαῖμον, καὶ Μεσομήδους *Εἰς Νέμεσιν* (βλ. ἄνωτ. σ. λ. τὴν δ. *Νέμεσιν*) 10 γανροῦμενον ἀνχένα κλίνεις καὶ 19-20 ἃ τὰν μεγαλανορίαν βροτῶν | νεμεσῶσα φέρεις κατὰ ταρτάρου, κ. τ. τ. Τὸ **θήρ** τοῦ στ. 3 παραπέμπει στὶς παραστάσεις τῆς Νέμεσης μὲ ζῶα καὶ στὴ σχέση της μὲ τὴν Ἄρτεμη, τὴν πότνιαν θηρῶν (βλ. *RE* σ. λ. *Nemesis*, 2348-49 καὶ 2377) καὶ στὰ σχετικὰ ἐπίθ. στὸν ὕμνο τοῦ Μεσομήδη (στ. 1 καὶ 15 *περόεσσα* καὶ 17 *τανυσίπτερον*). Τὸ **εὐσεβέ(εσ)οιν** ἀποτελεῖ συμπλ. τοῦ Mitford, ἀπαραίτητο γιὰ μετρικούς λόγους, πού δίνει ἐπικό τυπο μὲ πραγματικὴ κατάληξη -εοσιν (ἀπὸ τὸ *εὐσεβέσ-εοσιν, πβ. Ὀμηρ. *ἐπέ-εσοι* κ. τ. τ.), ἀντὶ *εὐσεβέσ-οιν* (πβ. *ἔπεσοιν* κ. τ. τ.), ὅπου πραγματικὴ κατάληξη -οιν καὶ φαινομενικὴ -εοσιν (-εσ- τοῦ θέματος + κανονικὴ κατάληξη τριτοκλίτων -οιν): πβ. ἄνωτ. E24.3 *σελίδ-εοσιν* καὶ E28.3 *τοκέ-εσοι* (ἀντὶ *τοκεῦσι*, βλ. σημ. σ. λ.) καὶ κατωτ. E42.3 *μερόπ-εοσιν* (πβ. ἐπίσης ἄνωτ. 3F1.19 *πραπίδ-εοσι*, 3F4.10 *καλύκ-εοσι*, 5Y1.217 *ἀελλοπόδ-εοσιν*)· στὴν ἐπιγραφὴ, μολονότι ὑπάρχει χῶρος κενὸς στὴν πλάκα μετὰ τὴ λέξη, εἶναι ἀναντίρροητα χαραγμένοι ὁ Ἄττ. –καὶ προφανῶς κοινὸς κατὰ τὴν ἐποχὴ χάραξης τοῦ ἐπιγράμματος– τύπος τῆς δοτ. ΕΥΣΕΒΕΣΙΝ (ἀπὸ τὸ κανονικὸ *εὐσεβέσ-οιν* μὲ ἀπλοποίηση τῶν -σσ- σὲ -σ-, βλ. ἄνωτ. E11.3 *φάρεσι*, E14.3 *ἦθεσι* καὶ E33.1 *ἀνεμώδεσιν*, μὲ σημ. σ. λλ.). Γιὰ τὴν **Τύχη** (στ. 4) βλ. ἄνωτ. E21.1 (σ. λ. *Μικρὰ Τύχ[η]... μένφεται*) καὶ κατωτ. E48.5-6 (*ἀτέκμαρτος* | ...*Τύχη*).

(5). Φίλων Τρύφωνος: Ὅπως παρατηρεῖ ὁ Mitford (σελ. 25 μὲ σημ. 3, βλ. καὶ ἄνωτ. εἰσαγωγικὴ σημ.), τὰ ὀνόματα ἀπαντοῦν συχνὰ στὴ νότια ἀκτὴ τῆς Κύπρου: τὸ *Φίλων* στὴν Ἄμαθούντα (4 περιπτώσεις) καὶ στὰ Χανδριά τῆς Λεμεσοῦ, στὸ Κούριο καὶ στὴν Παλαίπαφο (2), τὸ δὲ *Τρύφων* (καὶ *Τρύφαινα*) στὴν ἐπαρχία Πάφου (2, καὶ *Τρύφαινα* στὴν Παλαίπαφο), στὸ Κούριο, στὴν Ἄμαθούντα (3) καὶ στὸ Κίτιο· φαίνονται ἔτσι νὰ εἶναι χαρακτηριστικὰ τοῦ Κυπριακοῦ νότου (μὲ ἀντεπιχείρημα τὸν μεγάλο ἀριθμὸ ἐπιτύμβιων ἐπιγραφῶν ἀπὸ τὴν περιοχὴ αὐτῇ, ἐπομένως δὲ καὶ τὴν πολὺ μεγάλην προσωπογραφία, ὥστε νὰ πρέπει νὰ χρησιμοποιεῖται μὲ μεγάλη ἐπιφύλαξη

ὡς ἔνδειξι γὰρ τὴν προέλευση τῆς ἐπιγραφῆς τὸ γεγονός αὐτό). Βλ. καὶ *ΑΚΕΠ* Δα' 20.58, 28.18, 104/17.52, 33.1, 33.6 καὶ 20.59 (μὲ σχετικὰ σχόλια), πβ. Nicolaou *PPC* σ. λλ. *Τρύφαινα καὶ Φίλων*.

εὐχή: ΕΥΧΗΙ στήν ἀναθηματικὴ στήλη, υἰοθετούμενο ἀπὸ τὸν Χατζηιωάννου, ἐνῶ ὁ Mitford διορθώνει σὲ *εὐχή(ν)*, στηριγμένος προφανῶς στὰ πολλὰ παράλληλα χωρία (βλ. π.χ. *ΑΚΕΠ* Δα' 17.10 κέ., 18.4, 20.28 καὶ 59, 22, 33.11 καὶ 14-15, 37 καὶ 37α, 52.1 καὶ 2 κ. ἄ., ὅπου *εὐχήν*). Ὅπως ὁμως παρατηρεῖ ὁ Χατζηιωάννου (Δβ' 104), ἡ διόρθωση γίνεται «χωρὶς λόγο» (καλύτερα: χωρὶς νὰ εἶναι ἀπαραίτητη), «γιατὶ ἡ δοτικὴ ἔχει τὴ θέση της» (προσθέτουμε: τὸ δὲ *εὐχή* ἐμφανίζεται κ. ἄ. σὲ ἀναθηματικὲς ἐπιγραφές, ὅπως στίς ὑπ' ἄρ. Δα' 17.12 α καὶ β). Τὸ ἐδῶ *εὐχή* εἶναι, νομίζουμε, δοτ. τοῦ σκοποῦ, πὺ μπορεῖ νὰ ἐρμηνευθῆ κατὰ δύο τρόπους: (α') σ' ἐκπλήρωση τάματος καὶ (β') γὰρ εὐχή, προσευχή (μὲ σκοπὸ νὰ εἰσακουστῆ παρακλήση τοῦ Φίλωνος ἀπὸ τὴ θεά. Ἡ λέξι, πὺ ἐμφανίζεται γὰρ πρώτη φορὰ στὸ κ 526 καὶ στήν Ἡσ. *Θεογ.* 419 (ἐνῶ ἡ συνήθης ἐπικὴ λέξι εἶναι *εὐχολή* ἢ *ἀρή* [καὶ *λιτὴ ἄπαξ*): βλ. West στήν Ἡσ. *Θεογ.* 419 σ. λ. *εὐχάς*) καὶ συχνὰ ἀργότερα, σημαίνει «προσευχὴ ἢ τάξιμον» κατὰ κύριο λόγο (βλ. LSK σ. λ. [1.], πβ. Chantraine σ. λ. *εὐχομαι*, ὅπου καὶ ἐτυμολογία καὶ ἐτυμολογικῶς συγγενῆ), μὲ τις δύο σημασίες νὰ συνυπάρχουν ἤδη στὸν Ἡρόδοτο σαφῶς: 1.31.4 ἢ δὲ *μήτηρ ... σῆαα ἀντίον τοῦ ἀγάλματος εὐχέτο Κλεόβι τε καὶ Βίτωνι... τὴν θεὸν δοῦναι τὸ ἀνθρώπων τυχεῖν ἄριστόν ἐστι μετὰ ταύτην δὲ τὴν εὐχὴν ὡς ἔθυσάν τε καὶ εὐχήθησαν, κατακομηθέντες ἐν αὐτῶ τῷ ἱερῷ οἱ νεηνία οὐκέτι ἀνέστησαν, ἀλλ' ἐν τέλει τούτῳ ἔσχοντο* (ὅπου *εὐχή* = προσευχή, μὲ σαφῆ τὴ διάκριση ἀπὸ τὴ θυσία), καὶ 1.86.2 *εὐχὴν ἐπιτελέσαι θέλων* (ὅπου *εὐχή* = τάξιμο, τάμα, ἢ καλύτερα: εὐχή / προσευχή συνοδευόμενὴ ἀπὸ τάμα). Προτιμήσαμε στὴ μετάφραση τὸ «σ' ἐκπλήρωση τάματος» («μετὰ τὴν ἐκπλήρωση τῆς παρακλήσεως του», κατὰ τὸν Χατζηιωάννου, πὺ σημειώνει ὅτι ἡ δοτ. «δηλώνει τὸ μέσο καὶ δικαιολογεῖ τὸ γιατί ἔσθησε τὸ ἄγαλμα ὁ Φίλων» καὶ μεταφράζει «μὲ τάμα»).

E36

Ἐπίγραμμα ἐπιτύμβιο ἐνὸς ἐλεγειακοῦ διστίχου χαραγμένου σὲ πέντε σειρὰς στὴ στήλη πὺ βρέθηκε στὴ Λάρινακα (συλλογὴ Δ. Πιερίδη) καὶ παρουσιάστηκε γὰρ πρώτη φορὰ ἀπὸ τὸν πρέσβη τῆς Γαλλίας Dozon σὲ ἐπιστολὴ του στὸ *RA* (1881) 124. Στὴν ἐπιστολὴ, μετὰ τὴν παράθεση τῶν πέντε σειρῶν τῆς ἐπιγραφῆς (“ἮΔΕ ΑΓΑΘΟ-

ΚΑΕΑ” στη β’ σειρά), σημειώνεται: “Au-dessous, deux cartouches; dans celui de gauche, les lettres son effacées, dans celui de droit, on lit: ΑΓΑΘΟΚΛΑΙΩΝΑ | ΒΙΟΛΟΓΟΝ”. Ἀκολουθεῖ τὸ κείμενο τῆς ἐπιγραφῆς (σὲ μικρογραμμιατὴ γραφή) καὶ ἡ σημείωση: « Au-dessus de l’inscription, au haut de la stèle, se trouve une figure d’enfant, qui sort, en quelque façon, d’un rectangle allongé faisant saillie ». Ὁ Oberhummer ὁμῶς λίγα χρόνια ἀργότερα σημειώνει: “Z. 2 ist nach Dozon aus Versehen ΚΑΕ st. ΚΛΕ gedruckt; Z. 6 Dozon falsch ΚΛΑΙ st. ΚΑΙ. Unrichtig ist ferner die Angabe Dozon’s (nach Z. 5): ”Au-dessous (...) on lit“: (folgt Z. 6 u. 7); Z. 6 u. 7 stehen nicht in einer Einfassung, sondern unmittelbar unter dem Distichon; in dem leeren Raume links hat nichts gestanden. Untehalb des Ganzen behinden sich die von Dozon erwähnten runden Einfassungen, von welchen die rechte allerdings noch einige Spuren eingegrabener Buchstaben zu tragen scheint”. (Οἱ διαφορὲς τῆς περιγραφῆς ξενίζουν καὶ ἀποτελοῦν ἔνδειξη τοῦ πῶς κάποιοι ἀντιμετώπιζαν τὴν πνευματικὴ κληρονομιά τῆς Κύπρου στὸ ὄχι καὶ πολὺ μακρυνὸ παρελθόν, μερικοὶ ἀπὸ τοὺς ὁποίους μάλιστα ἀποτελοῦν σήμερα μοναδικὴ πηγὴ γιὰ ἐπιγραφές ποὺ ἔχουν ἐξαφανισθῆ.) Ἡ ἐπιγραφή χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν Peek στὸ β’ ἡμῖσι τοῦ 2ου αἰ. μ.Χ. (στὸν 2ον αἰ. μ.Χ. ἀπὸ τὸν Χατζηιωάννου) καὶ ἐμφανίζει ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον λόγω τῆς ἀναφορᾶς στὸν *μειμολόγον πάντων ἔξοχον ἐν χάρισιν* (βλ. ΑΚΥΓ^{1β} 140 σημ. 102) καὶ *βιολόγον* Ἀγαθοκλίωνα.

1. Μοψαῖον... Ἀγαθοκλέα παῖδα: τὸν Ἀγαθοκλῆ (ἢ μᾶλλον Ἀγαθοκλίωνα, ὅπως παραδίδεται τὸ ὄνομά του στὸν πεζὸ λόγο μετὰ τὸν στ. 2) τὸν γιὸ τοῦ Μόψου. Τὸ *Μοψαῖος* εἶναι πατρωνυμικὸ ἐπίθ. (ὅπως δείχνει ἡ αἰτ. *παῖδα* κατὰ τὸν Oberhummer) ἀπὸ ὄνομα *Μόψος* (βλ. κυρίως Oberhummer καὶ Neumann), ὃχι ἔθνικὸ ὅπως τὸ *Μοψεάτης* (κατὰ τὸν Dozon [“ sans doute un adjectif ethnique ... ”] καὶ τὸν Bücheler). Τὸ ὄνομα *Μόψος*, ὅπως παρατηρεῖ ὁ Chantraine σ.λ. *μόψος*, εἶναι κοντὰ στὸ Μυκην. ἀνθρωπωνύμιο *moqoso*, τὸ δὲ *Μοψαῖος* ἀνευρίσκεται στὴ γραμμικὴ σὲ Κυπριακὸ συλλαβάριο ἐπιγραφή ICS 385.1 *mo-ro-sa-o-se te-o-to-ro se-la-mi-ni-o-se* κατὰ τὸν Neumann (*mo-ro-sa-o-se: Μοποῖος* < *Μοψαῖος*, πβ. μεταγραφή Masson *Μο(μ)φόσας* (?) | *Θεοδώρω* | *Σελαμίνιο*[ς]). Σχετικὴ φαίνεται ἡ Κυπριακὴ *γλῶσσα*, ποὺ παραδίδει ὁ Ἡσῦχιος, *μόψος κηλῖς ἢ ἐν τοῖς ἱματίοις. Κύπριοι* (βλ. Chantraine ὁ.π.: “si le lemme est correct il fait penser au nom héroïque Μόψος” κ.λπ. [μὲ παραπομπή σὲ Heubeck, *Lydiaka* 43 κέ. καὶ *Praegraeca* 75], πβ. ὁμῶς ΑΚΕΠ Γβ’ 198 ὅπου ὁ Χατζηιωάννου, παραθέτοντας τὶς ἀπόψεις Latte: *μύξα, μό-*

ξος, μόψος / Hoffmann: Λατ. *macula* = κηλίς, στίγμα, ἀπό θέμα *moq* / Meister: Ἦουχ. *μύσκος*· *μίασμα*, καταλήγει: «Ὅπως ὁμως σημειώνει ὁ Bechtel 451 ἢ γλῶσσα παραμένει ἀνεξήγητη»). Ὅπως καὶ ἂν ἔχουν τὰ πράγματα (βλ. καὶ Pape σ. λ. *Μόψος*, ὅπου ἡ συσχέτιση μετὰ τοῦ Ἦουχίου *μῶψ*· ὁ μὴ ὀξυδορκῶν, καθαρὸς δὲ ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ νόψ· ἀσθενῆς τῇ ὄψει, καὶ Zgusta *KPN* § 960), τὰ *Μόψος* καὶ *Μοψαῖος* στὴν Κύπρο φέρουν ἓνα ἐννοιολογικὸ βᾶρος ποὺ τὰ καθιστᾷ ιδιαίτερα εὐστοχα γιὰ *μυμολόγον*, σὲ συνδυασμὸ ἴσως καὶ μετὰ τὸ Ἀγαθο-κλίον ἢ Ἀγαθο-κλής, ὥστε νὰ μὴ ἀποκλείεται τὰ *Μοψαῖος* καὶ Ἀγαθοκλίων νὰ ὀφείλονται στὴν ἐπαγγελματικὴ ιδιότητα τοῦ γιοῦ, ἴσως δὲ καὶ τοῦ πατέρα. Ἄς σημειωθῇ ὅτι τὸ Ἀγαθοκλίον ἀπαντᾷ μόνον ἐδῶ, ἐνῶ τὸ Ἀγαθοκλής εἶναι ὄνομα κοινότατο ἄλλοῦ (γνωστότατος εἶναι ὁ τύραννος τῶν Συρακουσῶν Ἀγαθοκλής, 361-289 π.Χ.), ὅχι ὁμως καὶ στὴν Κύπρο (βλ. *LGPN*), ὅπου ἀπαντᾷ τὸ Ἀγαθόκλεια (-κλεα) ἀλλὰ καὶ τὸ Ἀγαθοκρέων (*LGPN*¹)· σὲ Κυπριακὲς ἐπιγραφὰς σώθηκαν τὰ ὀνόματα δύο μὴ Κυπρίων στρατιωτικῶν ποὺ ὑπηρετοῦσαν στὴν Πτολεμαϊκῆ φρουρὰ τοῦ Κιτίου (*PPC* [ΑΓ]ΑΘΟΚΛ[ΗΣ ΑΣ]ΠΕΝΔΙΟΣ καὶ ΑΓΑΘΟΚΛΗΣ ΜΑΚΡΩΝΟΣ ΠΕΡΣΗΣ), καὶ τὸ ὄνομα Ἀγαθοκλής δὲν ἦταν ἄγνωστο στὸ Κίτιο.

κόνις ἦδε... κέκευθεν: βλ. ἀνωτ. E20.1 σ. λ. *κεύθει χθών* (μετὰ παράλληλα χωρία καὶ ἐτυμ. τοῦ *κεύθω*) καὶ E28.2 σ. λ. *ιερὴν τήνδε λέλογχα κόνιν* (πβ. E8.1 σ. λ. *καὶ με χ[θ]ών ἦδε καλύπτει*). Ἀπὸ τὰ παράλληλα χωρία πβ. *GVI* 755.2 *ἄδε κέκευθε κόνις* (100 περ. π.Χ.), 797.2 *ἦδε κ. κ.* (6ος αἰ. μ.Χ.) καὶ 748.2 *τήνδε κέκευθα κόνει* (4ος αἰ. π.Χ.) [β' ἡμιπέξ], [στὸ τέλος ἐξάμετρον στ.] 762.1 καὶ 766.1 *γαῖα κέκευθεν* (1 αἰ. π.Χ.): ἐδῶ **παῖδα κ.**, κ. τ. τ.

2. μειμολόγον: βλ. *AKvΓ*^{1β'} 140 μετὰ σημ. 102 γιὰ τὴ σημασίαν τῆς λέξεως *μ(ε)μολόγος* ἐδῶ καὶ ἄλλοῦ (σσ. 137 κέ. γιὰ τὴ δραματικὴ ποίηση στὴν Ἀρχαία Κύπρο, κυρίως 138 μετὰ σημ. 97). Γιὰ τὸ ἐδῶ *μειμολόγων* σὲ συνδυασμὸ μετὰ τὸ ἐπόμενο (μετὰ τὸν στ. 2) **βιολόγον** βλ. Bücheler, Oberhammer, Reich (κυρίως σσ. 824 κέ. σὲ σχέση μετὰ τὸ ἐδῶ ἐπίγραμμα, ἀλλὰ καὶ 280 κέ. κερ. “Die mimische Terminologie der Peripatetiker”), καὶ L. Robert, *REG* 49 (1936) 238 κέ. (μετὰ πλούσια βιβλιογραφία), πβ. Lesky – Τσοπ. *IAEA*⁵ 1027 κέ. (καὶ Ἀθῆν. 620 d κέ.). Τὸ βασικὸ συμπέρασμα εἶναι πῶς οἱ ὄροι *βιολόγος* (τίτλος πιὸ τιμητικὸς ἀπ' ὅτι ὁ *μίμος*: Reich 286) καὶ *μ(ε)μολόγος* ἀναφέρονται κατὰ κύριο λόγο στίς σχετικὰς παραστάσεις, ἀλλὰ οὐδόπως ἀποκλείεται ὁ *μυμολόγος* (καὶ *βιολόγος*: ἠθογράφος, εἶναι ἢ καλῆτερη ἀπόδοσις

στη ΝΕ πού βρήκαμε) νὰ εἶναι καὶ ὁ ποιητῆς (ὄχι μόνο ὁ ἠθοποιός) τοῦ *μίμου* τῆς παράστασης. Ἡ λέξη (κατὰ κανόνα *μυμολόγος* καὶ *μίμος*, σπάνια *μειμολόγος* καὶ *μειμός*) ἀπαντᾷ συχνότατα στὶς πηγές· σὲ ἐπιγράμματα (ἀνάμεσα στ' ἄλλα): Ἀνθ. 556 *Νηλεῆς Αἰδῆς ἐπὶ σοὶ δ' ἐγέλασσε θανόντι, | Τίτυρε, καὶ νεκῶν θῆκε σε μυμολόγον* καὶ 16.155 *Ἦχῶ μυμολόγον, φωνῆς τρύγα, ῥήματος οὐρήν*, πβ. κυρίως *EGr* 609 = *GVI* 675 (3ου αἰ. μ.Χ.) στ. 1 κέ. *Τὴν πολλοῖς δήμοισι πάρος, πολλαῖς δὲ πόλεσσι | δόξαν φωνάεσσαν ἐνὶ σκηναῖσι λαβοῦσαν | παντοῖης ἀρετῆς ἐν μεῖμοις, εἶτα χοροῖσι, | (5) τῇ δεκάτῃ Μούσῃ τὸ λαλεῖν σοφὸς Ἡρακλείδης | μεῖμάδι Βασίλλῃ στήλῃν θέτο βιολόγος φῶς, κ.λπ.* Καὶ κατὰ τὸν Διόδ. Σικ. (20.63.2), ὁ Ἀγαθοκλῆς ὁ Συρακούσιος ὑπάρχων (...) φύσει γελωτοποιὸς καὶ *μίμος* οὐδ' ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἀπέιχετο τοῦ σκώπτειν τοὺς καθημένους καὶ τινὰς αὐτῶν εἰκάζειν, ὥστε τὸ πληθὸς πολλακίς εἰς γέλωτα ἐκτρέπεσθαι καθάπερ τινὰ τῶν ἠθολόγων ἢ θαυμαστικῶν θεωροῦντας.

πάντων ἔξοχον ἐν χάρισιν: νέος συνδυασμός, πβ. ἀνωτ. E24.2 *Κικιλῶν ἔξοχον ἠθέων* (βλ. τὴν ἐκεῖ σημ.), *EGr* 237.1 *Τὸν πινυτὸν κατὰ πάντα καὶ ἔξοχον ἐν πολήταις | ἀνέρα* (“Π vel I a. Chr. n. saec.”) καὶ 896.2 *Τιβέριος, ὃς Μαρκελλῖνον τέκετ' ἔξοχ[ον] ἀνδρῶν* (“aetatis Romanae”), *GVI* 310.1 [*Ἐξο*]χον [ἐν μ]αυρόπερσι, [φίλ]ον Μούσεσιν Ἀριστον (“Π./ΠΙ. Jh.”) καὶ 1407.3 [σᾶ]μ τέχνην γὰρ ἔφρυς ῥητὸν φῶς, ἔξοχος ἄλλων (“I Jh. n. Chr.”). Στὸν Ὀμηρὸ ἀπαντοῦν συχνὰ οἱ λογιότυποι *ἔξοχον ἄλλων* (Z 194 κ. ἄ.) καὶ *ἔξοχα πάντων* (E 257 κ. ἄ.), ἀλλὰ καὶ *ἔξοχον ἠρώεσσαν* (B 483), *μέγ' ἔξοχος ἔπλετο πάντων* (B 480), κ.τ.τ. / *κατέχευε χάριν* κ.τ.τ. (ζ 235 κ. ἄ.), *κάλλει καὶ χάρισι στίλβων* (ζ 237), *πάντων γὰρ κεν ἴδοιτο χάριν* (Ὀμηρ. ὕμν. ΠΙ. 153) κ. ἄ. (γιά τὸ *χάρις* βλ. ἀνωτ. E32.4 σ.λ. *Φειδιακὴν χάριτα* / E25.1 *χάριτα[ς]... ἀπέδωκεν*, καὶ γιά περαιτέρω παραπομπές ἀνωτ. E9.5 σ.λ. *χάριν... τίοντες*.)

E37

Ἐπίγραμμα ἐπιτύμβιο χαραγμένο σὲ στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο, (Μουσεῖο Περίδη στη Λάρνακα: “Z. P. Coll. Ins. 3”, διαστ. 31×20 ἐκ., πᾶχ. 1.5 ἐκ., μέγεθος γραμμιάτων 1-2 ἐκ.), πού ἀνακαλύφθηκε ἀκρωτηριασμένη στὸ Κίτιο (περιοχὴ Λάρνακας) καὶ βρέθηκε ἀρχικά στὴν κατοχὴ τοῦ Antonio Vondiziano (βλ. Perdrizet). Χρονολογεῖται στὸν 2/3 αἰ. μ.Χ. (βλ. Peek καὶ Χατζηγιάννου) καὶ δίνει στὶς ἑπτὰ πρώτες σειρὲς τρεῖς λυρικοὺς στίχους σὲ μέτρο ἀναπαιστικό /

παροισμακό (βλ. Peek *GG* 425 σημ. σελ. 319) κι ένα πεζὸ κείμενο στὶς ἐπόμενες πέντε σειρές, πὺν κατὰ τὸν Perdriquet ἀποτελεῖ ἀπαγόρευση γιὰ ἀπόθεση ἄλλου νεκροῦ στὸν τάφο. Ἐμφανίζεται νὰ μιᾶ ὁ ἴδιος ὁ νεκρός, ὅπως σὲ πολλὰ ἄλλα Κυπριακὰ ἐπιτύμβια ἐπιγράμματα (βλ. κυρίως E22, 24, 28, 31, 33, 34, 40, 47, κ. ἄ.) κι ὅπως σὲ Νεοελληνικὰ μοιρολόγια καὶ ἄλλα δημοτικὰ τραγούδια (βλ. Βαρβούνη, *EKEEK* 20 [1994] 376 κέ.), μὲ τὴ σημαντικὴ ὅμως διαφορὰ ὅτι ἐδῶ γίνεται ἀναφορὰ σὲ μελλοντικὸ θάνατο (στ. 3 *οὕτω θέτε με, ἀν ἀποθάνω*), γεγονόςς πὺν φαίνεται νὰ ὀδηγεῖ εὐλόγα στὴν ὑπόθεση ὅτι τὸ ἔμμετρο τοῦλάχιστο κείμενο γράφτηκε ἀπὸ ἄγνωστο ποιητὴ πρὶν ἀπὸ τὸν θάνατό του (βλ. Peek *GG* 425 σημ. [σελ. 319] καὶ Χατζημιώαννου *ΑΚΕΠ* Δα' 112 [τίτλος «Ἀγνώστου ἐπιτύμβιον εἰς ἑαυτόν»] καὶ Δβ' 112, ὅπου ἡ πρόσθετη ὑπόθεση ὅτι οἱ στίχοι προέρχονται πιθανῶς ἀπὸ *προσόδιον* τοῦ ἄγνωστου νεκροῦ καὶ οἱ συγγενεῖς του τοὺς ἐπέγραψαν πάνω στὴν πλάκα τοῦ τάφου του ἀντὶ ἄλλου ἐπιγράμματος, πβ. ὅμως καὶ τὰ ἐκεῖ ἀμέσως προηγούμενα γιὰ «ἀντιγραφή ἀπὸ κάποιου *προσόδιον* ἢ κάποιαν *παράβασιν* παλαιᾶς κωμωδίας»). Τὸ ἐπίγραμμα εἶναι σὺν τοῖς ἄλλοις ἰδιαίτερα σημαντικὸ γιὰ τὴ μελέτη τῶν ταφικῶν ἐθίμων, σὲ μιὰν ἐποχὴ μεταβατικὴ, καὶ γιὰ τὴ σχέση τους μὲ ἀνάλογα ἔθιμα στοὺς νεώτερους χρόνους. Βλ. σχετικὰ –ἀνάμεσα στ' ἄλλα– Βαρβούνη ὁ.π. 390 καὶ 400 κέ. (ὅπου καὶ παλαιότερη βιβλιογραφία) καὶ Παπαχαραλάμπους *ΚυHE* 147 κέ. (πβ. Χ. Πατσιδίη, «Πῶς κλαῖνε οἱ Κύπριοι τοὺς νεκροὺς των», *ΚυΣΠ* 31 [1967] 119 κέ.)· I. Morris *Burial and Ancient Society* (Cambridge 1990) καὶ Kurtz – Boardman *ETAEK* (πβ. ἐπίσης Rehm *MaD*)· (εἰδικὰ γιὰ τὴ χρῆση ἀνθέων στὸν τάφο) Verrilliac *Παῖδες ἄωροι* II. 211-19 (“2. Les fleurs qui poussent sur la tombe”).

1. ἐν ἀρώμασι: μόνον ἐδῶ, ἐξ ὅσων γνωρίζουμε, σὲ ἐπίγραμμα (δὲν ἀπαντᾶ στὴν Ἀρθ., οὔτε στὶς ἄλλες γνωστὲς συλλογὲς ἐπιγραμμάτων). Ἡ λέξις **ἄρωμα** εἶναι ἀβέβαιης ἐτυμ. κατὰ τοὺς Hofmann – Παπαν. καὶ Chantraine, βλ. καὶ LSK σ.λ.: «ἢ ῥίζα ἀβέβαιος: ὁ M. Müller λέγει ὅτι δυνατόν νὰ σημαίη τὴν ὁσμὴν ἠροτριωμένου ἀγροῦ...», πβ. *ἀρώα* > *ἄρωμα* = *ἄρουρα*, *ἀγρός* καὶ βλ. Ἡσύχ. σ.λ. *ἀρώματα: ἀροτριάματα. καὶ ἀπὸ τοῦ ἀροῦν τὰ ἄλφιστα* (Eupol. fr. V p. 550) *οὕτω λέγεται. Σοφοκλῆς Ἀκρισίω* (fr. 71) καὶ Σχόλ. στὸν Ἀριστοφ. *Εἰρ.* 1158 *λέγονσι δὲ ἐνιοὶ καὶ τὰ ἄλφιστα καὶ τὸν λιβανωτὸν ἀρώματα, ὡς παρ' Εὐπόλιδι, καὶ εὐθὺ τῶν ἀρωμάτων ἀντὶ τῶν ἀλφίτων* (βλ. LSK σ.λ. *ἄρωμα* [B']). Ἐμφανίζεται γιὰ πρώτη φορὰ σὲ γραπτὰ κείμενα τὸν 5ον αἰ. π.Χ., στὸν Ἰπποκράτη κυρίως, δηλώνοντας κάθε ἀρωματικὸ φυτὸ ἢ τὸν καρπὸ του (βλ. χαρακτηριστικὰ

Ἴπποκρ. *Φύσ. γυν.* 32.110 κέ.: ἀρώματα δὲ θύμον, θύμβρον, ἐρίκη, ὑπερικόν, μήκωνα λευκὴν, κρηθμον ῥίζας καὶ τὸν καρπὸν, μαλάχης ῥίζας, ... καρδάμων, ... πηγάνου φύλλα καὶ τὸν καρπὸν, σελίνου καρπὸν, μαράθρον καρπὸν, ... πάνακες· τουτέων ὅτι ἂν βούλη καὶ ξυμμίσιον καὶ αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ ἀφεψῶν ἐν ὕδατι ἢ ἐν οἴνῳ ὡς ἂν βούλη δίδου πίνειν. Ἀγαθὰ καὶ καθαρτικὰ καὶ τὰς ὀδύνας παύοντα). Ἡ χρῆσις τους στήν Ἱατρικὴ ἀναφέρεται συχνὰ ἀπὸ τὸν Ἴπποκράτη, τὸν Γαληνὸ καὶ ἄλλους ἀρχαίους Ἱατρούς, ἐνῶ δὲν λείπει καὶ ἡ μνεία τῆς χρήσις τους εἰς διατροφήν. Συχνὴ εἶναι καὶ ἡ ἀναφορὰ τους σὲ σχέσηι μετὰ τῆ λατρεία (βλ. π. χ. Εὐδόξ. Κνιδ. ἀπόσι. 296.34 κέ. [Lasserre] = Πλουτ. *Ἡθικ.* 366f γιὰ τῆ λατρεία τοῦ Ὀσίριδος: εἶτα γῆν κάρπιμον φυρῶσι τῷ ὕδατι καὶ συμμίξαντες ἀρώματα καὶ θυμιάματα τῶν πολυτελῶν ἀναπλάττουσι μνηοειδῆς ἀγαλμάτιον· καὶ τοῦτο στολίζουσι καὶ κοσμοῦσι, ἐμφαίνοντες ὅτι γῆς οὐσίαν καὶ ὕδατος τοὺς θεοὺς τούτους νομίζουσι). Συχνῆς καὶ ἐντυπωσιακῆς εἶναι καὶ οἱ περιγραφῆς γιὰ τῆ χρήσις ἀρωμάτων στὶς κηδεῖες ἐπιφανῶν προσώπων (βλ. π. χ. Πολύβ. 15.25.6 κέ. δύο κάλλιπας ἀργυρᾶς εἰσήνεγκαν, ὡς τῆς μὲν μῆς ἐχούσης τὰ τοῦ βασιλέως ὁσῶ, τῆς δ' ἑτέρας τὰ τῆς Ἀρσινοῆς· εἶχε δ' ἡ μὲν μία κατ' ἀλήθειαν τὰ τοῦ βασιλέως, ἡ δ' ἑτέρα πλήρης ἦν ἀρωμάτων, Διοδ. Σικ. 18.26.1 κέ. ἐπὶ τὴν κατακομιδὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου σώματος... πρῶτον μὲν γὰρ τῷ σώματι κατεσκευάσθη χρυσοῦν σφρηγῆλατον ἀρωμόζον καὶ τοῦτ' ἀνὰ μέσον ἐπλήρωσαν ἀρωμάτων τῶν ἄμα δυναμένων τὴν εὐωδίαν καὶ τὴν διαμοιρὴν παρέχεσθαι τῷ σώματι κ.λπ., Ἰωσήφ. Ἰουδ. ἀρχ. 17.199 πεντακόσιοι τῶν οἰκετῶν ἀρωματοφόροι καὶ Ἰουδ. πόλ. 1.673 πεντακόσιοι δ' ἐπ' αὐτοῖς τῶν οἰκετῶν καὶ ἀπελευθέρων ἀρωματοφόροι· σταδίους δ' ἐκομίσθη τὸ σῶμα ἐβδομήκοντα εἰς Ἡρώδειον, ὄπον κατὰ τὰς ἐντολάς ἐτάφη), καὶ ἰδιαίτερα ἀξιοσημειώτες οἱ ἀναφορῆς τῆς Καινῆς Διαθήκης στήν κηδεῖα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τοὺς Εὐαγγελιστῆς: Μάρκ. 16.1 Καὶ διαγενομένου τοῦ σαββάτου Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Σαλώμη ἠγόρασαν ἀρώματα ἵνα ἐλθοῦσαι ἀλείψωσι αὐτόν, Λουκ. 23.56 ἠτόμασαν ἀρώματα καὶ μύρα (πβ. 24.1), Ἰωάνν. 19.39 κέ. ἤλθε δὲ καὶ Νικόδημος... φέρων μῖγμα σμύρνης καὶ ἀλόης ὡς λίτρας ἑκατόν. ἔλαβον σὺν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἔδησαν αὐτὸ ἐν ὀθονίοις (βλ. καὶ κατωτ. στ. 2) μετὰ τῶν ἀρωμάτων, καθὼς ἔθος ἐστὶ τοῖς Ἰουδαίοις ἐνταφιάζειν.

Ἡ λέξις ἄρωμα ἀποκτᾶ τὴ σημερινὴ τῆς σημασία σὲ πολὺ μεταγενέστερους χρόνους, ὅπως καὶ τὰ παράγωγά της, τὰ ὁποῖα ἐμφανίζονται σταδιακὰ ἀπὸ τὸν 2ον αἰ. π.Χ. στὸν γραπτὸ λόγον: ἀρωματίζω καὶ ἀρωματοφόρος (Ποσειδώνιος, 2ος αἰ. π.Χ.), ἀρωματῖτις (Στράβων, 1ος αἰ. π.Χ.), ἀρωματικός, ἀρωματώδης, ἀρωματῖτης,

ἀρωματιστέον (ἀπὸ τὸν 1ον αἰ. μ.Χ. καὶ μετὰ, Πλούταρχος, Διοσκοριδῆς Πεδάνιος κ. ἄ.).

στεφάνου(ς) ῥόδινοις: ἴσως **στεφάνουις**, ἀν αὐτὸ πού φαίνεται σὰν μικρὸ C γραμμμένο πάνω ἀπὸ τὸ I στὸ τέλος τῆς β' σειρᾶς τῆς ἐπιγραφῆς) εἶναι ὄντως C superscriptum κι ὄχι τυχαίον ἀποτέλεσμα φθορᾶς τῆς στήλης (πβ. κατωτ. σειρὰ γ'). Πβ. κατωτ. E47.2, καὶ ἀνωτ. E12.2 (ὅπου μεταφ. χρήση τῆς λ. *στέφανος: ὑψηλὸν πύργων ἀμφ[ε]θετο στέφανον*), καὶ βλ. κυρίως 3F4-5 μὲ σημ. (ὅπου ἀναφορὰ *ἀνθῶν στεφανωτικῶν καὶ στεφάνων ἀπὸ ἄνθεα γαίης [στὰ Κύπρια ἔπη]*, πβ. 5Y1.7 κέ. *κρατὶ ἐπ' ἀθανάτῳ στεφάνην εὐτυκτον ἔθηκαν | καλὴν χρυσεῖην*). Τὸ ἐπιθ. **ῥόδινοις** (ἀπὸ τὸ οὖσ. *ῥόδον*, Αἰολ. *βρόδον* (**φρόδον*, πβ. Λατ. *rosa* κ.λπ.: γιὰ τὴν ἐτυμ. βλ. Chantraine σ.λ.), ἀπαντᾷ γιὰ πρώτη φορὰ στὸν Στησίχορο (ἀπόσπ. 187.3 Page, σὲ συνδυασμὸ μὲ τὸ οὖσ. *στέφανος*, ὅπως ἐδῶ: καὶ *ῥοδινοὺς στεφάνουις ἴον τε κορωνίδας οὐλάς*, πβ. Ἀνακρ. ἀπόσπ. 434 Page: *στεφάνουις δ' ἀνῆρ τρεῖς ἕκαστος εἶχεν, | τοὺς μὲν ῥοδινοὺς, τὸν δὲ Ναυκρατίην*, πβ. ἐπίσης Ἰπών. ἀπόσπ. 58 West: *κάλειφα ῥόδιον ἠδὲ καὶ λέκος πυροῦ*), συχνὰ ἀργότερα (στὸν Πλούταρχο, στὸν Ἀθήναιο, στὸν Γαληνὸ κ.λπ.). Συχνὴ εἶναι ἡ ἀναφορὰ σὲ ἀνθίνα στεφάνια ἀπὸ ἐπόνυμους καὶ ἀνώνυμους ἐπιγραμματοποιούς, ὅπως ὁ Μελέαγρος (Ἀνθ. 5.144, 147, 181 κ. ἄ.), ὁ Ἀσκληπιάδης (5.145), ὁ Παῦλος Σιλεντιάριος (5.270), ὁ Νικίας (16.188) κ. ἄ. (5.200, 7.657.7 κέ., κ.λπ.). Περισσότερα –κυρίως γιὰ τὴν ἐπιβίωση τῆς χρήσης ἀνθίνων στεφάνων στὰ ἔθιμα τοῦ γάμου– στοὺς Παπαχαραλάμπους, *ΚυHE* 120, καὶ Μ. Βαρθολομαίου, «Λαογραφικὰ καὶ Ἐθνογραφικὰ Σχόλια στὰ Κύπρια ἔπη», *ΚυΣπ* 56 (1992) 23 κέ., πβ. Εὐρ. Ἀντζουλάτου-Ρετοῖλα, *Τὰ στέφανα τοῦ γάμου* (Ἀθήνα 1980), ὅπου παράθεση πηγῶν καὶ πλούσια βιβλιογραφία.

2. σινδόνη λεπτοφυῆ τρυφερά: ἔτσι στὴν ἐπιγραφή, ἀναντίρρητα (ἀντί: σ. *λεπτοφυεῖ τρυφεράι*), μὲ ἓνα μικρὸ νί (ἀνάποδο: ι) γραμμμένο πάνω ἀπὸ τὸ ἰῶτα τῆς πρώτης συλλ. τοῦ *σινδόνη* στὸ τέλος τῆς γ' σειρᾶς (CI | ΔΟΝΙ, μὲ ι superscriptum), εὐδιάκριτο. Ἡ φράση μόνον ἐδῶ πβ. Νόνν. *Παράφρ.* 3.129 *λεπτοφυεῖ λασιφ... χιτῶνι* καὶ Διόδ. Σικ. 4.4.4 *ἐσθῆσιν ἀνθιναῖς καὶ κατὰ τὴν μαλακότητα τρυφεραῖς χρῆσθαι*. Ἡ γραφή *Τρυφερά* τοῦ Perdrizet (κύριο ὄνομα, βλ. καὶ σημ. του στὴ συνέχεια [σελ. 342]: “le tombeau de Tryphéra”) δίνει κείμενο πού νοσεῖ συντακτικὰ, μολονότι δὲν ἀποκλείεται θεωρητικῶς ἡ πιθανότητα νὰ κρύβεται πίσω ἀπὸ τὴν ἐδῶ ἐπιλογή τοῦ ἐπιθ. *τρυφερά* (γιὰ *σινδόνη*) τὸ ὄνομα νεκρῆς (πβ. Ἀνθ. Παλ. 5.154 *Ναί*

τὰν νηξαμέναν χαροποῖς ἐνὶ κύμασι Κύπριν, | ἔστι καὶ ἐκ μορφᾶς ἅ
Τρ υ φ έ ρ α τ ρ υ φ ε ρ ά, πβ. ἐπίσης ὁ.π. 5.185.5-6 ῥοδίνους ἕξ
 πρόσλαβε (πλοχομῶς) | καὶ Τρυνφέραν ταχέως ἐν παρόδῳ κάλεσον).
 Για τὴν περιτύλιξη τοῦ νεκροῦ μὲ συνδόνα, πβ. Ἡρόδ. 2.86.6 λού-
 σαντες τὸν νεκρὸν κατειλίσσοσι πᾶν αὐτοῦ τὸ σῶμα συνδόνος βυσ-
 σίνης, καὶ *Κ. Δ.* 27.59.2 λαβὼν τὸ σῶμα ὁ Ἰωσήφ ἐνετύλιξεν αὐτὸ ἐν
 συνδόνι καθαροῦ (15.46.1 ἐνείλησεν τῇ συνδόνι, 23.53.2 ἐνετύλιξεν αὐ-
 τὸ συνδόνι), κ. ἄ. παρόμοια.

3. οὔτω θέτε μ[ε], ἂν ἀποθά[νω]: μόνον ἐδῶ, σ' αὐτὸν τὸν συνδυα-
 σμό. Για τὸ τίθημι = θάπτω βλ. LSJ⁹/LSK σ.λ. τίθημι A.11 (πβ.
Αἰσχ. Ἐπτ. 1002 *ἰώ, ποῦ σφε θήσομεν χθονός;* [1028 *ἐγὼ σφε θάψω*]
 κ. ἄ.). Για τὸν ποιητὴ τοῦ στίχου (καὶ τοῦ ὅλου χωρίου) βλ. ἀνωτ.,
 εἰσαγωγικὴ σημ. στὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἐδῶ ἐπίγραμμα. [Ὁ Peek, *GG*
 422 (σημ. στή σελ. 319) γράφει ἐπὶ λέξει: “Das Metrum (Anapäst +
 Paroimiakos) läßt vermuten, daß hier ein Zitat aus einem tragischen
 Chorlied dem unbekanntem Toten auf den Stein gesetzt worden ist
 (sein Name stand anderswo). Vielleicht war er selber Tragödiendichter
 bzw. –schauspieler gewesen”· πβ. Χατζηιωάννου, *ΑΚΕΠ ΔΒ'* 112. Για
 τὸ σπάνιο σὲ ἐπιγράμματα ἀναπαιστικό – παροϊμακὸ μέτρο βλ. ἀνά-
 μεσα στ' ἄλλα Δ. Λυπουρλί *ἄρχαία ἑλληνικὴ μετρικὴ (μὴ πρώτη*
προσέγγιση), Θεσσαλονίκη 1983, 65 σημ. 1, καὶ L. Parker, “Some
 Observations on the Incidence of Word-end in Anapaestic Paroemiacs
 and its Application to Textual Questions”, *CQ* 52 (1958) 82-89.]

E38

Ἐπιτύμβιο ἐπίγραμμα ἐνὸς ἐλεγειακοῦ διστίχου χαραγμένο σὲ
 τέσσερις σειρὲς πάνω σὲ πλάκα ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μεγάλων δια-
 στάσεων, ὅπως παρατηρεῖ ὁ Ceccaldi: “Colonne de grande dimension
 (stèle ronde)”. Βρέθηκε στὴ Λάρνακα (στὴν περιοχὴ τοῦ ἀρχαίου
 Κίτιου) καὶ χρονολογήθηκε ἀπὸ τὸν Peek στὸν 2/3 αἰ. μ.Χ. (χρονο-
 λόγηση ποῦ ἀκολουθεῖ καὶ ὁ Χατζηιωάννου). Τὸ μέτρο τοῦ ἐπιγρ.
 εἶναι ἄψογο, ἢ γλώσσα ἐν μέρει τυπικὴ, τὸ ὕφος ἀπλό. Ἐμφανίζει
 σημαντικὴ ὁμοιότητα μὲ τὸ ἐπόμενο, τῆς ἴδιας περιόδου ἐποχῆς, ἀπὸ
 τὸ Κίτιο ἐπίσης.

1. μοιρίδιον τέλος: πβ. *GVI* 766 (1ος αἰ. π.Χ.) στ. 6-7 *τῶιδε κέκευθε*
τάφω[ι], | ὥς ποτε μοιρίδιον τέλος ἤλυθε καὶ 1950 (3/4 αἰ. μ.Χ.) στ. 4

μοιρικόν ἦν τὸ τέλος: πβ. ἐπίσης *CEG*² 543.4 *μοιριδίωι θανάτωι* / στ. 6 *μόρσιμον ἦλθε τέλος* (β' ἡμεπές), *EGr* 145.1 *Μοιριδιου κλωστηρες* καὶ 292.6 *μοιρῶν γὰρ κλωστηρι τέλ[ος]* βίοτιοι τέτυκται. Ἀξίζει νὰ σημειωθῆ ἡ ἐξέλιξη ἀπὸ τὸ Ὅμηρ. ἐπίθ. *μόρσιμος* (*μόρσιμον ἦμαρ* Ο 613 κ. ἄ.) στὸ *μοιριδιος* (Πίνδ. [*Πνθ.* 4.255-56 *μοιριδιον | ἄμαρ*], Σοφ. κ. ἄ.) καὶ στὸ *μοιραῖος* (βλ. Chantraine σ. λ. *μείρομαι*, πβ. *LSJ*⁹ / *LSK* σ. λλ. *μοιραῖος, μοιριδιος, μόρσιμος*: βλ. ἐπίσης ἄνωτ. E3.1 σημ. σ. λ. *μοῖραν ἔχων*, με ἐτυμολογικὰ καὶ ἄλλα σχόλια), καὶ ἡ ἐξέλιξη τῶν σχετικῶν λογοτύπων (χρῆση τῶν *μοιριδίω* καὶ *μόρσιμον* στὴν ἴδια θέση τοῦ στ. στὸ ἴδιο ἐπίγρ. *CEG*² 543 ἄνωτ., κ. λπ.).

ἦγέ σε γῆς ὑπὸ κόλπους: μὴ τυπικὴ ἔκφραση, πβ. *EGr* 56.1 *Σῶμα σὸν ἐν κόλποις, Καλλιστοί, γαῖα καλύπτει*, 214.7-8 [*ἐν γαίης*] *κόλποι[ς] στηλ[οῦ]χ[ον ἔδεμεν]* | *τύμβον*, 422.2 *κρῦψε γυνή στονόεσσα μητρὸς γαίης ἐνὶ κόλπ[οις]*.

2. Σώπατρος: ὄνομα γνωστὸ στὴν Κύπρο ἤδη ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ *Σωπάτρον τοῦ Παφίου* (βλ. *AKvΓ1β'* 180 κέ.), ἀπαντᾷ καὶ σὲ ἐπιγραφή πού βρέθηκε στὴ Δημητριάδα (Παγασές, βλ. *PPC* Σ 48) τοῦ 3ου αἰ. π.Χ. γιὰ Κιτιέα: *Σώπατρος Διοδ[ι]ώρορον Κιτιεύ(ς)*, ἀλλὰ καὶ στὴν Κρήτη, τὴ Δῆλο, τὴν Εὐβοια κ. ἄ. (βλ. *LGPN* σ. λ.).

σεμνέ: τὸ ἐπίθ. γιὰ πρώτη φορὰ σὲ Κυπριακὸ ἐπίγραμμα, καὶ κατωτ. E39.1 καὶ E50.3 (σὲ αἰτ.). Συνήθης σὲ Κυπρ. ἐπιγραφές εἶναι ἡ προσφώνηση μὲ τὸ ὄνομα καὶ τὸ ἐπίθ. *χρηστέ* (βλ. καὶ κατωτ. E41.5 *Χάριε χρηστέ, χαῖρε*: μὲ παρήχηση τοῦ ἀρχικοῦ X, καὶ ρ' ἐδῶ ἀρχικὸ σ σὲ ὄνομα καὶ ἐπίθ., πού πιθανῶς ἐπιλέγηκε γι' αὐτὸν τὸν λόγο). Τὸ ἐπίθ. (*σεμ-νός* (**σεβ-νός*, βλ. Chantraine σ. λ. *σέβομαι*, καὶ ἄνωτ. σημ. στὸ E1.6 *σεβ[ι]ζόμενε*), μὲ ριζικὴ τὴ σημ. τοῦ σεβαστοῦ (αὐτοῦ πού προκαλεῖ σεβασμὸ ἀνάμεικτο μὲ δέος) κι ὕστερα αὐτὲς τοῦ σπουδαίου, εὐγενοῦς, ἐντιμου, σεμνοπρεποῦς, «σεμνοῦ» (βλ. Chantraine ὀ. π. καὶ *LSJ*⁹ / *LSK* σ. λλ., χρησιμοποιήθηκε συχνὰ γιὰ θεές, κυρίως γιὰ τὴ *Δήμητρα* καὶ τὶς *Ἐρινύες*, πού καλοῦνταν καὶ *Σεμναί* καὶ *Εὐμενίδες* (βλ. *Ἑλλ. Μυθ.* 2. 276, καὶ Burkert *ΑρΕΘ* 367), ἐνῶ ἀξιοπρόσεκτη εἶναι ἡ σχέση τους μὲ τὴν *Μοῖραν*: κὶ ἡ Ἀφροδίτη προσφωνεῖται *ᾧ μεγάλη σεμνή Πάνδημε Ἀφρ[οδίτη]* στὸ *CEG*² 775.1 (Ἀττ., περ. 350-320 π.Χ.). Βλ. καὶ *EΚvE* 5.4α' (ὄπου ἀναφορὰ καὶ στοὺς λοιποὺς χαρακτηρισμοὺς τῶν νεκρῶν).

θανών: οἱ Cesnola, Kaibel, Σακελλαρίου καὶ Peek στίζουν μὲ κόμμα μετὰ τὸ *θανών*, πού ἔτσι ἀποκτᾷ θέση κλητικῆς προσφώνησης

(«Σώπατρε σεμνὲ νεκρέ»), ἐνῶ οἱ Myres καὶ Χατζηιωάννου στίζουν μὲ κόμμα μετὰ τὸ *σεμνέ*, ἀφήνοντας ἔτσι τὸ *θανῶν* μαζί μὲ τὸ *χαῖρε* καὶ ἐν *φθιμένοις*. Τὸ νόημα δὲν ἀποκλείει τὴ β' ἄποψη, παρὰ τὴν παράλληλη χρῆση τοῦ *θανῶν* καὶ τοῦ ἐν *φθιμένοις* (ὁ Χατζηιωάννου ἀναγκάζεται νὰ μεταφράσει «Σώπατρε σεμνέ, χαίρου καὶ στοὺς νεκροὺς ἀκόμα», παραλείποντας οὐσιαστικά τὸ *θανῶν* ἐδῶ: «τώρα ποὺ πέθανες» θὰ ἀνέμενε κανεὶς σ' αὐτὴ τὴν περίπτωσι). Τὸ μέτρο ὁμῶς ὀδηγεῖ στὴν α' ἄποψη, καθὼς τὸ α' ἡμιπέδες συμπληρώνεται μὲ τὸ *θανῶν*, μὲ τὸ *χαῖρε καὶ ἐν φθιμένοις* στὸ β' ἡμιπέδες, ὅπως καὶ στὸ ἐπόμενο E39.2. Βλ. καὶ Ἀνθ. Παλ. 7.421 [ΜΕΛΕΑΓΡΟΥ, περὶ τὸ 100 π.Χ.] στ. 13-14 *χαῖρε καὶ ἐν φθιμένοισι* ν, ἐπεὶ καὶ Μοῦσαν Ἔρωτι | καὶ Χάριτας σοφίαν εἰς μίαν ἡρόμοσο (μὲ τὸ *χ. κ. ἐν φθιμένοισιν* στὸ α' μέρος ἐξάμ. στ., πρὶν ἀπὸ τὴν κατὰ τρίτον τροχαῖον τομῆ, μὲ ἐπικὴ κατὰλ. -οισιν πβ. καὶ 7.423 [ΑΝΤΙΠΑΤΡΟΥ ΣΙΔΩΝΙΟΥ, περὶ τὸ 120 π.Χ.] ἀλλ', ὄνερ, καὶ χαῖρε καὶ οἰχομένοισιν ἐς Αἶδαν | τὰν αὐτὰν μύθων αὐθις ὄπαζε χάριν). Πβ. E40.7 *μονῆνος ἐν φθιμένοις* (β' ἡμιπέδες) καὶ E19.4 *ἐν ξείνη γῆ Ῥοδίων φθιμένου* (βλ. σημ. σ.λ. *φθιμένου*, καὶ E26.10 μὲ σημ.)· γὰ τὴν προσφώνησι *χαῖρε* βλ. σημ. στὸ E26.9(9-10), καὶ E28.5(5-6). Ἀξιοσημείωτη εἶναι ἐδῶ ἡ τοποθέτησι τοῦ *θανῶν* πρὸ τοῦ *χαῖρε*, καὶ γενικὰ ἡ χρῆσι νέων συνδυασμῶν σὲ διάφορες θέσεις τοῦ στίχου.

E39

Ἐπιτύμβιο ἐπίγραμμα ἀπὸ τὸ Κίτιο, ὅπως καὶ τὸ προηγούμενο, μὲ τὸ ὁποῖο ἐμφανίζει σημαντικὴ ὁμοιότητα. Ἀποτελεῖται ἀπὸ ἓνα ἐλεγειακὸ δίστιχο ἄψογο, χαραγμένο σὲ τέσσερις σειρὲς σὲ στρογγυλὴ στήλη (“On a round cippus of calcareous stone” κατὰ τὸν Cesnola ἀρ. 16· “Tablette très-fine de marbre blanc (Salines)” κατὰ τὸν Ceccaldi), μὲ γράμματα ὕψους περ. 7/8-1 Ἴντσα (“Letters about 7/8 to 1 inch high” κατὰ τὸν Cesnola ὁ.π., “in late letters, roughly cut” κατὰ τὸν Myres σελ. 552), ὅμοια μὲ αὐτὰ τοῦ ἀνωτ. E38 (ὅπως παρατηρεῖ ὁ Kaibel στὸ προηγούμενο ἐπίγραμμα γὰ τὸ ἐδῶ, προσθέτοντας: “eadem praeterea *σεμνότητος* laus, eadem denique clausula v. 2”). Χρονολογεῖται στὸν 3ον αἰ. μ.Χ. (βλ. Χατζηιωάννου Δα' καὶ Δβ' 115, πβ. Peek: “III. Jh. oder später”).

1. Σεμνὸν αἰεὶ ζήσας βίον: νέος σχηματισμός, στὴν ἀρχὴ τοῦ στίχου (μὲ ἐφθιμμειορῆ τομῆ)· πβ. EGr 286 (“I fere saeculi”) στ. 1 [Ζ]ώπυρος ὁ χ[ρ]ησ[τ]ὸς εὖσε[β]ῶς ζήσας βίον] καὶ 596 (“II vel III saecu-

λί”) στ. 1 *Τὴν σεμνῶς ζήσασαν ἀμώμητόν τε σύνευνον*, κ. τ. τ. Τὸ ἐδῶ *σεμνόν* φαίνεται νὰ δηλώνει τὸν ἔντιμο καὶ ἠθικὸ τρόπο ζωῆς ποὺ προκαλοῦσε τὸν σεβασμὸ (γιὰ τὸ ἐπίθ. βλ. ἄνωτ. E38.1 σ. λ. *σεμνέ*), καὶ προσέδιδε κύρος στὸν Ἀρτεμίδωρο· τὸ *σωφροσύνην* τοῦ στ. 2 προσδιορίζει περαιτέρω τὸ ἐδῶ *σεμνόν*...*βίοτον* (βλ. κατωτ.). Τὸ *βίοτον* (ἀντὶ *βίον*) εἶναι εὐχρηστος ποιητ. τύπος.

μάκαρ Ἀρτεμίδωρε: στὴν ἴδια θέση τοῦ στ. καὶ στὸ *EGr* 141.5 *μάκαρ* [*Ἡλιόδωρε* (“*Aetatis Romanae*”), γιὰ νεκρὸ ὁ. π. 546.3, Add. 97a.7, κ. ἄ. σὲ ἐπιγράμματα, μὲ τὴ σημ. τοῦ *μακαριστός* (καὶ *μακαρίτης*), ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν ἀρχαϊκὴ σημ. τοῦ μακάριου, εὐτυχοῦς, καλότυχου (βλ. Chantraine σ. λ. *μάκαρ*, μὲ βιβλιογραφία: κυρίως De Heer, *MEOE*· πβ. *LSJ*⁹/*LSK* σ. λ.). Τὸ ὄνομα Ἀρτεμίδωρος –καὶ κατωτ. E44.7 σὲ ὀνομαστικῆ– ἀπαντᾷ συχνότατα στὴν Κύπρο καὶ ἀλλοῦ (βλ. *LGPN* καὶ *PPC* σ. λ.).

2. σωφροσύνην διὰ σὴν: νέος ἐπίσης σχηματισμός, στὸ ἀ΄ ἡμιπέδ τοῦ στίχου· πβ. *CEG*² 479 (περ. 400-350) *Σῶμα μὲν ἐντὸς γῆ κατέχει, τὴν σωφροσύνην δέ, | Χρυσάνθη, τὴν σὴν ὁ (= οὐ) κατέκρουσε τάφος* καὶ 599 (τέλη 4ου αἰ. π.Χ.) *Ἦδε χθῶν ἐγάλυψε Κλεῶ τὴν σὴν φρονα πάντα | (...)| σούς τε κασιγνήτους λ(υ)ποῦσα ἔθανες (...)| σὴν αὖξουσ’ ἀρετὴν καὶ σωφροσύνην ἐρατεινὴν*, *EGr* 558 (“*Π fere saeculi*”) στ. 1-2 *Σεμνὴν Πηνελόπην ὁ πάλαι βίος, ἔσχε δὲ καὶ νῦν | σεμνὴν Φηλικίταν, οὐ τάχα μοιτέρην* καὶ στ. 8-9 *Κλαύδιος (...)| τὴνδε ἀνέθηκεν | εἰκόνα Φηλικίτας, μάρτυρα σωφροσύνης*, κ. ἄ. Τὸ τελευταῖο ἐπίγραμμα φαίνεται νὰ ἐμφανίζει τὴν ἴδια πρὸς τὸ ἐδῶ σχέση τῆς *σεμνότητος* καὶ τῆς *σωφροσύνης* τοῦ τιμώμενου νεκροῦ: ἡ *σωφροσύνη* δὲν αἰτιολογεῖ τὸ *σεμνὴν*, μὲ τὴν ἔννοια ὅτι ὁ νεκρὸς ὅταν ζοῦσε ἦταν σεβαστὸς ἐπειδὴ ἦταν σῶφρων (ὅπως πρέπει νὰ ἐρμηνεύσουμε ἂν στίξουμε μὲ κόμμα μετὰ τὸ *σὴν*): ἀποτελεῖ τὸ κύριο χαρακτηριστικὸ γνώρισμα τοῦ *σεμνοῦ βίου* του, ἢ ὅποια δὲν θὰ ξεχαστῆ μὲ τὸν θάνατό του καὶ τῆς ὁποίας τὸ *μνήμα* θὰ ἀποτελεῖ μάρτυρα (πβ. καὶ ἄνωτ. E8.3-4), ἢ ὅποια, κατὰ τὸν λιτό καὶ ἐπιγραμματικὸ ποιητὴ μας, θὰ ἀποτελεῖ πηγὴ *χαρᾶς* (καὶ ὑπερηφάνειας) γιὰ τὸν νεκρὸ Ἀρτεμίδωρο ἐκεῖ στὸν χώρο τῶν ἀποθαμένων. Ἄς σημειωθῆ ὅτι ὁ Myres (ποῦ γράφει σ. *διὰ σὴν χ. κ. ἐν φθ.*) μεταφράζει: “Blessed Artemidoros, who has ever lived an honoured life, farewell even among the dead by reason of thy goodness”, ἐνῶ ὁ Cesnola (ποῦ γράφει *διὰ σὴν*,) ἀποδίδει (ἀρ. 16): “Happy Artemidoros, who ever livedst an honored life through the prudence, farewell, even among the perished”, καὶ ὁ Χατζηιωάννου (ποῦ ἐπίσης στίζει μὲ

κόμμα μετὰ τὸν *σὴν*, ὅπως καὶ ὁ Σακελλαρίου) ἐρμηνεύει: «Σεμνή ζωή, μακάριε Ἀρτεμίδωρε, σὰν ἔζησες γιὰ πάντα | ἀπὸ τῆ φρονημάδα σου, χαίρου καὶ στοὺς νεκροὺς ἀκόμα».

χαῖρε καὶ ἐν φθιμένοις: βλ. ἄνωτ. E38.2 μὲ σημ. (στὴν ἴδια θέση).

E40

Ἐπιγράμμα χαραγμένο σὲ ὀκτὼ σειρὲς στὴ βόρεια πλευρὰ μιᾶς τεράστιας μαρμάρινης λάρνακας (βλ. Περιστιάνη, σσ. 707 κέ.), ποὺ βρέθηκε στὴ Λευκωσία. Οἱ δύο πρῶτες σειρὲς εἶναι χαραγμένες μὲ μεγαλύτερα γράμματα, καὶ ξεχωρίζουν ἀπὸ τὶς ἐπόμενες ἕξι (βλ. ὁ. π. 709 σημ. 1: «Μεταξὺ τοῦ διστίχου τούτου καὶ τῶν ἐπομένων 3 ἀφέθη ὑπὸ τοῦ γλύπτου μία πλατεῖα ταινία καὶ ἐνῶ τὰ γράμματα τοῦ πρώτου διστίχου εἶνε πολὺ μεγάλα τὰ τῶν ἐπομένων εἶνε μικρά»). Οἱ σειρὲς 3-8 δίνουν τὸ κείμενο τριῶν ἐλεγειακῶν διστίχων, ἐνῶ οἱ δύο πρῶτες σειρὲς χωρὶς τὴ λέξη *βαιὸν* (ποὺ ὀβελίζει ὁ Χατζηγιωάννου) συναποτελοῦν στίχο σὲ δακτυλικὸ ἐξάμετρο (καὶ ἔτσι ἐκδίδονται ἀπὸ τοὺς προηγούμενους ἐκδότες, μὲ ἐξαιρέση τὸν Περιστιάνη): ἡ ἐπιλογή εἶναι δύσκολη, καθὼς δὲν ἀποκλείεται ὄντως τὸ *βαιὸν* νὰ προσετέθη ἀπὸ τὸν ποιητὴ ἢ τὸν χαρακτὴ (κατὰ ἀνάλογες ἐκφράσεις: βλ. π. χ. ἄνωτ. E24.1-2) σὲ στίχο ἐξάμετρο, καὶ νὰ ἔχουμε ἐδῶ δύο συνεχόμενους ἐξάμετρους στίχους (πβ. κατωτ. E44.6-8 καὶ E49, πβ. ἐπίσης E8, E17, E43), ὅπως δὲν ἀποκλείεται νὰ ἔχουμε ἓνα κείμενο προλογικὸ στίς σειρὲς 1-2 (πβ. π. χ. ἄνωτ. E6 κ. ἄ., πβ. ἐπίσης E37 κ. τ. τ.). Τὸ ἐπιγράμμα χρονολογεῖται στὸν 2/3 αἰ. μ.Χ. (βλ. Peek καὶ Χατζηγιωάννου) καὶ ἐμφανίζει ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον καὶ γιὰ τὴν ἐκτεταμένη ἀναφορὰ στὴ μοῖρα τοῦ *σώματος* καὶ τῆς *ψυχῆς* τοῦ νεκροῦ (στ. 2-5, πβ. ἄνωτ. E33.5 καὶ βλ. κατωτ. σημ. στοὺς στ. καὶ *EΚυE* 5.2ε'), ἀλλὰ καὶ γιὰ τὸν τρόπο ἀντιμετώπισης τοῦ θανάτου (στ. 6 *μέγα δῶρον*, πβ. κατωτ. E42 μὲ σημ. σὲ ἐπίγρ. καὶ στὸν στ. 3).

1. Βλ. *GVI* 1302-1329 (“γ) Typen: ‘Geh nicht vorüber’, ‘Bleib stehn und lies’, II. Jh. v. Chr. – III. n. Chr.”), ὅπου 1305 = ἄνωτ. E24 (βλ. ὁ. π. σημ. στοὺς στ. 1-2) καὶ 1325 = τὸ ἐδῶ ἐπίγρ. (E40): πβ. κυρίως 1324. 1-2 *ἦν σπεύδης ὃ ξεῖνε, καὶ ἦν εὐκαιρος ὀδεύης*, | *στήθι κ. λπ.* Γιὰ τὸ **παροδεῖτα** βλ. ἄνωτ. E31.1 σημ. σ. λ. (καὶ *GVI* 1306.1, 1308.1, 1316.1, 1317.1, 1319.1, 1327.1, 1328.1, 1331.1, 1334.2, 1338.1 κ. ἄ., πβ. 1341.1 *ὀδεῖτα κ. τ. τ.*, πβ. ἐπίσης 1314.1 *παροδεῖτα*, 1310.1 καὶ 1312.3 *ὀδεῖτα κ. ἄ.*). Γιὰ τὸ **βαιὸν** βλ. ἄνωτ. E24.1 (μὲ σημ. σ. λ.) καὶ

E28.4 (μὲ σημ. σ.λ. *οὐ δὴ βαιόν / οὐδ' ἠβαιόν*), πβ. *GVI* 1326.1-2 *βαιόν | στήσον ἔχρος*, 1329.1 [*σπενδό*]μενος μείνον προδῶς ἔχρεσι [βα]ίον, *ὀδεῖτα* (κ.τ.τ.).

2. ἤρπασεν ἀθανάτων με χορός: πβ. ἀνωτ. 5Y1.117-8 *νῦν δέ μ' ἀνήρ-παξέ χροσόροαπις Ἀργειφόντης | ἐκ χοροῦ Ἀρτέμιδος* (βλ. σημ. στόν στ. 118 μὲ παραπομπές, καὶ σημ. στόν στ. 16)· πβ. ἐπίσης 5Y2.13 *χορὸν ἰμερόεντα θεῶν* (μὲ σημ., ὅπου καὶ περαιτέρω παραπομπές). Γιὰ τὸ **ἀρπάζω** βλ. ἀνωτ. E34.10 σημ. σ.λ. *ἀρπαστός* (πβ. E43.3 σημ. σ.λ. *ἤρπασας ἐγ μαζῶν ματέρος* καὶ E70.2 σημ. σ.λ. *ἤρπασθη[ν]*, ὅπου καὶ περαιτέρω παραπομπές). Γιὰ τὸ **χορός** βλ. Chantraine σ.λ. (μὲ ἐτυμ. παρατηρήσεις: ἀβέβ. ἐτυμ.), πβ. LSJ⁹/LSK σ.λ. (κυρίως Π.)· βλ. ἐπίσης ἀνωτ. 2F1.9(στ. 5) σημ. σ.λ. *εὐρυχόρου*.

2-3. τὸ δὲ σῶμα καλύπτει | γαῖα: πβ. κατωτ. E49.7 *σὰ δὲ ὀσοτᾶ* (κατωτ. στ. 5 *ὀστέα*) *γαῖα καλύπτει* (μὲ σημ., ὅπου καὶ περαιτέρω παραπομπές)· πβ. ἐπίσης ἀνωτ. E8.1 *καὶ με χ[θ]ῶν ἦδε καλύπτει* (μὲ σημ.) καὶ κατωτ. E62.3 *πτόλις ἄδε καλύπτει[ι]*.

3. Πβ. ἀνωτ. E34.12 *κέ.* (μὲ σημ.)· πβ. ἐπίσης *GravE* 24.2 *ἐκ γαίας βλαστῶν γαῖα πάλιν γέγονα*, κ.τ.τ. Γιὰ τὸ **γέρας** (Ὁμηρ., συχρὸν καὶ σὲ ἐπιγράμματα: *CEG*² 575.2 καὶ 885.2, κ. ἄ.) βλ. ἀνωτ. E2.11 σημ. σ.λ. *Φοῖβωι γέ[ρ]α[ς]*, πβ. E13.1 [*αφίαί γέρας*] καὶ E14.1 [*Π*]αφίαί γέρας.

4-5. Κοινὸς τόπος ἤδη στόν Ὁμηρο. Ὅπως σημειώνει ὁ E. R. Dodds (*Οἱ Ἑλληνες καὶ τὸ παράλογο*, Μετάφρ. καὶ Εἰσαγωγή Γ. Γιατρομανωλάκη, Ἀθήναι 1978, σελ. 154), “ἡ κλασικὴ ἐποχὴ κληρονόμησε μιὰ πλήρη σειρὰ ἀντίθετων εἰκόνων τῆς «ψυχῆς» καὶ τοῦ «ἐγῶ» – τὸ ζωντανὸ πῶμα στόν τάφο, τὴ σκιάδῃ μορφῇ στόν Ἄδη, τὴν φθαρτὴ ἀνάσα ποῦ διασκορπᾶται στόν ἀέρα ἢ ἀπορροφᾶται στόν αἰθέρα, τὸν δαίμονα ποῦ ἀναγεννᾶται μέσα σὲ ἄλλα σῶματα” κ.λπ. (βλ. ὁ.π. κεφ. V-VII, σσ. 122 κέ., μὲ παραπομπές σὲ πηγές καὶ βιβλιογραφία: Rohde *Psyche*, κ.ἄ.). Γιὰ τὴν **ψυχή** στόν Ὁμηρο βλ. καὶ *Comm. II* σημ. στὰ χωρία A 3 (πβ. Ἄρ. Σκιαδᾶ, *Ἀρχαῖκός λυρισμός*, 1 [Ἀθήνα 1979] σελ. 75: σημ. στὸ Ἀρχιλ. ἀπόσπ. 3 = 6 D. = 5 W., στ. 3, σ.λ. *ψυχὴν δ' ἐξεσάωσα*), E 295-6 καὶ 696, H 131, Ξ 517-9 (γιὰ τὴν ψυχή “regarded as ‘breath’, as its etymology confirms”), O 252-3 [“θυμός (Latin *fumus*) at first meant ‘breath’ or ‘smoke’, like ψυχή or

‘spirit’ (Bremmer, *Soul* 56)”, Π 450-5 [“ψ. and θ. once meant ‘breath’ (481 n.)”], και *Comm. Od.* σημ. στὰ χωρία ι 144-9 και 602 (βλ. και 81-3), υ 18-24 (με βιβλιογραφία), ω 1-4 και 347-8 [“active ἀποψύχειν means roughly ‘to lose consciousness (ψυχή)’, like ψυχήν ἀποκαπτεν, *Il.* xxii 467; cf. Erbse, *Beiträge*, 216)”. βλ. ἐπίσης Chantaine σ. λ. ψυχή (με ἔτυμ. παρατηρήσεις). Γιὰ παράλληλα χωρία σὲ ἐπιγράμματα βλ. W. Peek, “Griechische Epigramme III”, *MDAI(A)* 66 (1941) 68 κέ. (πβ. *CEG*² 545.1-2, 593.7-8 κ. ἄ., *EGr* 312.4-6 κ. ἄ., *GVI* 1760 κ. ἄ.).

4. ἐξ αἰθέρα και Διὸς ἀυλάς: πβ. N 837 ἡχῆ δ’ ἀμφοτέρων ἵκετ’ αἰθέρα και Διὸς ἀυλάς (ν. 1. ἀυλάς, [βλ. κριτ. ὑπόμν. Monro – Allen, με ἀναφορὰ στὸ ἐδῶ ἐπιγρ.], ἀλλὰ βλ. σημ. Janko [*Comm. Il.* IV 148] στὸν στ.). πβ. B 412 κ. ἄ. αἰθέρι ναίων (ὁ Ζεὺς), και O 191-2 Ἀΐδης (βλ. κατωτ. στ. 5) δ’ ἔλαχε ζόφον ἠερόεντα, | Ζεὺς δ’ ἔλαχ’ οὐρανὸν εὐρὴν ἐν αἰθέρι και νεφέλῃσι, κ. τ. τ. Προσωποποιημένος, ὁ Αἰθήρ στὸν Ἡσίοδο (*Θεογ.* 124) εἶναι ἀδελφὸς τῆς Ἡμέρας και τέκνο τοῦ Ἐρεβους και τῆς Νύκτας: ἐκ Χάεος δ’ Ἐρεβός τε μέλαινά τε Νύξ ἐγένοντο | Νυκτὸς δ’ αὐτ’ Αἰθήρ τε και Ἡμέρη ἐξεγένοντο, | οὐς τέκε κισαμένη Ἐρεβεί φιλότητι μιγεῖσα. Στὸν Ὀμηρο τὸ οὐσ. εἶναι θηλ. γένους (με ἐξαίρεση τὸ αἰθέρα διον: διάφ. γρ. στὸ τ 540, ἀντι τοῦ κρατοῦντος αἰθέρα διαν, πού ἀπαντᾷ και στήν Ἡσ. *Θεογ.* 697), ἀργότερα κατὰ κανόνα ἀρσ. γένους (βλ. σημ. West σ. λλ. Αἰθήρ και αἰθέρα, ὁ. π. στ. 124 και 697). Γιὰ τὴν ἔτυμ. βλ. Chantaine σ. λ. αἶθω (ἔτυμ. συγγενῆ: αἶθουσα, αἰθάλη, κ. λπ., αἰθρία, ὑπαιθρος, αἰθρίως, κ. λπ.).

5. εἰς Ἀΐδην: πβ. ἀνωτ. E30.7 (βλ. σημ.) και E34.3 σημ. σ. λ. ρύμὸς Ἀΐδας, ὅπου και περαιτέρω παραπομπές. Πβ. ἐπίσης Ψ 103-4 ἧ ῥά τις ἐστι και εἶν Ἀΐδαο δόμοισι | ψυχή και εἶδωλον, ἀτὰρ φρένες οὐκ ἐνί πάμπαν (βλ. σημ. Richardson [*Comm. Il.* VI 178] στοὺς στ.), κ. τ. τ. (λ 150 κ. ἄ.).

ἄτροπος εἶλε νόμος: πβ. *GVI* 1903.9 εἶλ’ ἄτροπος Κλωθῶ Νικοκράτην βίοντον (βλ. και στ. 12 κέ.) και 1029.3-4 ἐπτά δέ μοι Μοῖραι περιτελλομένους ἐνιαυτοὺς | ἐκλώσαντο, μίτοις ἄτροπα γραφάμεναι, Ἀνθ. Παλ. 7.483.1 Ἀΐδη ἀλλιτάνευτε και ἄτροπε, κ. τ. τ. Ἡ τρίτη ἀπὸ τῆς Μοῖρας, ὡς γνωστὸν, ὀνομαζόταν Ἄτροπος (βλ. Ἡσ. *Θεογ.* 905, με σημ. West σ. λ., ὅπου και περαιτέρω παραπομπές· βλ. ἐπίσης Ἑλλ. *Μυθ.* 2. 269 κέ., με εἰκ. 126 [και εἰκ. 24: σσ. 58-59], κ. ἄ.). Γιὰ τὸ νόημα πβ. κατωτ. E48. 7-8 (σημ., με περαιτέρω παραπομπές).

6. τοῦτ' ἔλαχον μέγα δῶρον: πβ. I 576 ὑποσχόμενοι μέγα δῶρον καὶ Ω 76 δῶρον ἐκ Πριάμοιο λάχῃ (κ. τ. τ.): πβ. ἐπίσης EGr 1089 9-10, κ. ἄ. Για τὸ νόημα πβ. κατωτ. E42 (βλ. καὶ ἀνωτ. εἰσαγ. σημ.).

Οὐρανίωνων: πβ. κατωτ. E68.3 ο]ὐρανίων. Οἱ ἐκδ. γράφουν *Οὐρανίωνων* (ὀρθῶς, ἀφοῦ δὲν συνοδεύει οὐσ.) ἢ *οὐρανίωνων*: στὸν "Ὀμηρο καὶ θεοὶ οὐρανίωνες (A 570 κ. ἄ.) καὶ Οὐρανίωνες (Ω 547 κ. ἄ.: *Οὐρανίωνων* E 373 κ. ἄ.): στὸν Ὀμηρ. ὕμν. Π (*Εἰς Διμ.*). 408, πὰρ πατέρος Κρονίδαο καὶ ἄλλων οὐρανίωνων, ἐνν. θεῶν. Ὅπως παρατηρεῖ ὁ Hainsworth (*Comm. Od.*) στὸ η 242 σ. λ. *οὐρανίωνες*: "strictly a patronymic 'children of Οὐρανός' (as at *Il.* v 998), but commonly used as equivalent of 'Ολύμπιοι'" πβ. Chantraine σ. λ. *οὐρανός* (ὄπου καὶ ἐτυμ.): "Οὐρανίωνες désigne à la fois les habitants du ciel (Hom., Hés.) et les descendants d'Ouranos, d'où l'emploi pour les Titans (*Il.* 5, 598)".

7. Εὐλάλιος: μόνον ἐδῶ σὲ ἐπίγρ., ἐξ ὧσων γνωρίζουμε. Τὸ ὄνομα δηλώνει προφανῶς τὸ χάρισμα τοῦ λόγου, στὸ ὅποιο ὁ σὲ ἡλικία γάμου: **γαμικός** (βλ. LSJ⁹/LSK σ. λ., Π.1) ἦταν μοναδικός: **μοῦνος** (βλ. ἀνωτ. 2F1.9 [στ. 5] μὲ σημ., πβ. ἀνωτ. E27.4 καὶ κατωτ. E41.1 μὲ σημ.) μέσ' στοὺς νεκρούς: **ἐνὶ φθιμένοις** (βλ. ἀνωτ. σημ. στὸ E38.2).

E41

Ἐπιτύμβιο ἐπίγραμμα ἀποτελούμενο ἀπὸ δύο ἐλεγειακὰ δίστιχα, χαραγμένα σὲ ἀκατέρωστη ὀρθογώνια κτρινωπὴ πλάκα ἀπὸ πωρόλιθο σὲ ὀκτῶ σειρές, ἐνῶ μιὰ ἕνατη σειρά δίνει σὲ πεζὸ λόγο τὸ κείμενο μιᾶς ἀποστροφῆς πρὸς τὸν νεκρὸ Χάρμο. Βρέθηκε τὸν χειμῶνα τοῦ 1955/56 ἐντελεισμένη στὸ Βυζαντινὸ τμήμα τῶν τειχῶν τοῦ Φρουρίου τῆς Κερύνειας, ὅπου καὶ ἐναποτέθηκε σὲ μιὰν ἀποθήκη ("where it is now preserved in a storeroom", ἔγραφε τὸ 1961 ὁ Mitford· σήμερον ἡ Κερύνεια εἶναι κατεχόμενη κι ἡ ἀποθήκη πιθανῶς συλημένη, ἄδεια). Ἡ ἐπιγραφή, μὲ γράμματα βαθιὰ χαραγμένα καὶ εὐδιάκριτα (κατὰ τὴν περιγραφή τοῦ Mitford καὶ τὶς δημοσιευμένες φωτογραφίες), εἶναι ἀνέπαφη στὸ μέγιστο μέρος, ἐκτὸς ἀπὸ ἕνα μικρὸ τμήμα στὸ δεξιὸ τῆς μέρος ποὺ ἀντιστοιχεῖ μὲ τὸ μέσο περιπτου τῶν στίχων. Χρονολογήθηκε ἀπὸ τὸν Mitford στὰ τέλη τοῦ 2ου ἢ τὶς ἀρχές τοῦ 3ου αἰ. μ.Χ. ἀπὸ τὰ γράμματα τῆς ἐπιγραφῆς ἀλλὰ καὶ τὴν προσφώνηση *χρηστέ, χαῖρε* ποὺ εἶναι χαρακτηριστικὴ τῶν ἐπιτύμβιων ἐπιγραφῶν τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορικῆς περιόδου τῆς Κυ-

πριακῆς ιστορίας (“Π/ΠΙ^P” *SEG*, “Π^e ου ΠΙ^e s. p. C.” Vérilhac, ἀλλὰ «3ος αἰ. π.Χ.» Χατζηγιάννου). Τὸ μέτρο εἶναι ἄψογο (μὲ μόνη ἀδυναμία τὴν τομὴ μετὰ τὸ δέ στὸν στ. 4), ἡ γλώσσα ποιητικὴ (μὲ τύπους ὅπως *λυκαβάντων ἤματα μούνων, ἀέλιος, γενέταν*, κ.λπ.) καὶ κατὰ μεγάλο μέρος τυπικὴ, τὰ νοήματα ἀπλὰ μὲ ἐξαιρέση τὸν προβληματικὸ στ. 4. Τὸ θέμα τοῦ πρόωρου θανάτου ἐμφανίζεται συχνὰ σὲ ἐπιτύμβια ἐπιγράμματα (καὶ ἐξετάζεται ἀνωτέρω E19 κ. ἀ.).

1. λυκαβάντων ἤματα μούνων: ὁ συνδυασμὸς μόνον ἐδῶ πβ. ὁμως *GVI* 2011 (2/3 αἰ.) στ. 1-2 *εἴκοσιν ἕξ λυκάβασιν ἐγὼ ζήσασα Σαβεινα* | *καὶ μηνὸν τέτρασιν, εἴτ’ ἐνδέκατον πάλιν ἤμαρ* καὶ 1066 (πιθ. 2ος αἰ. μ.Χ.) στ. 3-4 *εἴκοστὸν λυγά[βαντα καὶ] ὄγδοον οὐκέτι πλήσας* | *[φῶς λ]ε[ί]πω* (βλ. καὶ στ. 7-8), *EGr* 702 (Ρωμ.) στ. 1 κέ. *Ἐνθάδε (...)* *κεῖμ[αι]* | *παιδίον, ἐκπρολιπὸν γλυκε[ρὸν] φάος ἀελίοιο,* | *ζήσας μὲν λ[υκάβαν]τας ἐγὼ [δύ]ο [γ]αὶ δύο μῆ[νας],* | *[ἐβ]δομάδας δισσὰς μό[νον], εἴτα βίον τέ[λος] ἔσχον,* κ.τ.τ. Τὸ οὖσ. **λυκάβας** (: τὸ ἔτος, κατὰ κάποιους Ὀμηριστὲς καὶ «μήνας», κατὰ τὸν Leumann «μέρα τῆς νέας σελήνης»), ἤδη στὸν Ὀμηρο, ἀπαντᾷ συχνότατα σὲ ἐπιγράμματα, καὶ κατὰ μίαν ἄποψη τὸ Λ σὲ μεταγενέστερα Ἑλληνικὰ καὶ Ρωμαϊκὰ νομίσματα μπροστὰ ἀπὸ τὸν ἀριθμὸ τοῦ ἔτους αὐτὴν ἀκριβῶς τὴ λέξη δηλώνει. Κατὰ τὸν Ἡσύχιο *λυκάβας* (ξ 161, τ 306)· *ὁ ἐνιαυτός, καὶ λυκάβαντες· οἱ ἐνιαυτοὶ παρὰ τὸ λυγαῖος βαίνειν, ὃ ἐστὶ σκοτεινῶς· λεληθότως γὰρ ὁ χρόνος διέρχεται· ἀλλ’ ἡ λέξις εἶναι ἀβέβαις ἐτυμ.* (βλ. Hofmann – Παπαν. σ.λ.) ἴσως μὲ α’ συνθ. τὸ *λυκ-* (φῶς, πβ. *Λύκος Ἀπόλλων*) καὶ β’ συνθ. τὸ *βαίνω* (βλ. *LSK* σ.λ. *λυκάβας*) ἢ μᾶλλον τὸ *ἄβα*· *τροχός*, κατὰ τὸν Ἡσύχιο (βλ. Chantraine σ.λ. *λυκάβας*, μὲ βιβλιογραφία). Τὸ οὖσ. **ἤμαρ** (βλ. καὶ ἀνωτ. E29.1 μὲ σημ.) εἶναι ἐπικ. τύπος Δωρ. προελεύσεως (τὸ καὶ σημ. *ἡμέρα*, Δωρ. *ἀμέρα*, ἀπαντᾷ ἤδη στὸν Ὀμηρο σὲ Ἴων. τύπο *ἡμέρη*: βλ. *LSJ*⁹/*LSK* σ.λ. *ἡμέρα*)· ἔχει ἀντιστοιχίον Ἀρκαδοκυπρ. τύπο *ἄμαρ*, ποῦ ἀνευρίσκεται στὸ μοναδικὸ *ἄματι ἄματι* σὲ συλλαβ. ἐπιγρ. ἀπὸ τὴ Σαλαμίνα τοῦ βου αἰ. π.Χ. («μέρα παρὰ μέρα, κάθε μέρα», πβ. τὸ Μυκην. *φετεῖ φετεῖ* «κάθε χρόνος», βλ. *ICS* 318 καὶ Chantraine σ.λ. *ἤμαρ*, ὅπου καὶ τὰ σχετικὰ μὲ τὴν ἐτυμ., γιὰ τὰ *ἤμαρ* καὶ *ἡμέρη* βλ. ἐπίσης A. Debrunner, “Homeric” [I.], *MH* 3 [1946] 40-42). Ἐπικὸς εἶναι καὶ ὁ τύπος **μούνος** (βλ. καὶ ἀνωτ. E40.7, μὲ σημ.), συχνὸς ἤδη στὸν Ὀμηρο καὶ σὲ πολλοὺς ποιητὲς (βλ. *LSJ*⁹/*LSK* σ.λ. *μόνος* καὶ Chantraine σ.λ. *μόνος*: γιὰ τὸ *ο/ου* πβ. καὶ τὸ σημερινὸ Κυπρ. οὐλ(λ)οι=ὄλοι, οὐλ(λ)ον λαλεῖς: ὄλο μιλᾷς, ὄλο φλυαρεῖς). Ἡ φράση **λυκαβάντων ἤματα ἐννέα** = *ἐννέα ἔτη*, ἴσως κατὰ τὸ *λυκαβαντίδες ὄραι* = *ἔτη* (*Ἀνθ.*

Παλ. 5.13.1 Ἐξήκοντα τελεῖ Χαριτὸν λυκαβαντίδας ὥρας: ὥρας ἐξηκοστοῦ ἔτους, ἔτος ἐξηκοστόν).

2. ὑποχθονίους: ἔνν. δόμους, κατὰ τὴ Vérilhac (“L’absence de préposition oblige à sous-entendre δόμους au lieu de comprendre «je suis allé chez ceux qui habitent sous terre»”): δὲν ἀποκλείεται ὅμως νὰ ἐννοοῦνται οἱ ὑποχθόνιοι θεοὶ ἢ δαίμονες, καθὼς τὸ οὐσ. συχνὰ παραλείπεται, καὶ ἡ ἐδῶ ἀπουσία πρόθεσης δὲν εἶναι κατ’ ἀνάγκη δηλωτικὴ τοῦ τόπου κυριολεκτικά. Ἡ φράση ἦλθον ὑποχθονίους δὲν ἀπαντᾷ, ἐξ ὅσων γνωρίζουμε, ἀλλοῦ. (Γιὰ τὸ ὑποχθόνιος κ. τ. τ. βλ. West *WD* 181: σημ. στὸ Ἡσ. Ἔργα 122-3.)

ἀέλιον προλιπόν: πβ. *EGr* 702.2 (βλ. ἄνωτ. σημ. στὸν στ. 1), πβ. ἐπίσης *GVI* 991.1 κέ. Ἡέλιον προλιποῦσα φαεσ[φό]ρον εἰς Ἀχέροντα | Σωισκράτει ἔμολον (πβ. καὶ ἐπόμε. πρὸς τοὺς ἐδῶ στ. 3-4), 935.3 ἔλιπον φάος ἠελίοιο καὶ 936 Εἰσίων χρηστέ, χαῖρε. – καὶ σὺ γε, ᾧ παροδεῖται. | ἀριφυνῆς γὰρ ἐὼν λείπω φάος ἠελίοιο, | θνήσκω δὲ ἐκπλήσας τέσσαρα καὶ δέχ’ ἔτη, κ. τ. τ., καὶ ἄνωτ. E29 λίπεν ἦμαρ (μὲ σημ.). Ἡ γραφὴ ἀέλιον (ἀντὶ τοῦ τόν) μέλεον, πού κατὰ τὴν πρώτη ἔκδοση ἀπὸ τὸν Mitford γράφει ὁ Χατζηιωάννου) εἶναι βέβαιη, ἐπομένως καὶ ἡ στίξις μὲ κόμμα μετὰ τὸ προλιπόν, καὶ κατ’ ἀκολουθία ἡ στίξις μὲ ἄνω τελεία μετὰ τὸ λείπας (στ. 4).

3. καὶ μ]ατέρα: ἀνάγνωση – συμπλ. Mitford (δεύτερη) καὶ Bousquet, πού υἰοθετεῖται ὀρθῶς στὸ *SEG* 20 (1964) 85 ἀρ. 299 (ὅπως καὶ ἡ προηγούμενη) καὶ στὴ συνέχεια ἀπὸ τὴ Vérilhac (1978): ὁ Χατζηιωάννου υἰοθετεῖ τὴ γραφὴ τῆς α’ ἔκδοσης (Mitford 1961, μὲ ἀμφιβολίες) *Μ[ε]κ[ά]ν[ο]ρα*. Τὰ ἐδῶ συμφραζόμενα ἐπανερχοῦνται συχνὰ στὴν ἐπιτύμβια ποίηση: βλ. ἄνωτ. E26.6 (5-8) καὶ E31.5 κέ. μὲ σημ. Βλ. ἐπίσης ἄνωτ. E22.2 (καὶ E27.4) σημ. γιὰ τὸ γενέτας.

4. οὖνομα... ψιλόν: ἡ στίξις, σύνταξις καὶ ἐρμηνεία τοῦ στ. εἶναι προβληματικὴ. Ἡ σύνταξις τοῦ λείπας μὲ τὰ προηγούμενα (ἀπαραιτήρη μετὰ τὴν ὀρθὴ ἀνάγνωση τοῦ ἀέλιον καὶ τὴν ἀναπόφευκτη σύνδεσίν του μὲ τὸ προλιπόν: βλ. ἄνωτ. σημ. στὸν στ. 2, σ. λ.), ἀφήνει τὸ ὑπόλοιπο τοῦ στ. γιὰ συνεξέταση. Ἀβεβαιότητα δημιουργεῖ ἡ φθορὰ τῆς ἐπιγραφῆς στὸ τέλος τῆς 7ης σειρᾶς, ὥστε νὰ εἶναι δυσανάγνωστη ἢ λέξις μετὰ τὸ οὖνομα δὲ καὶ πρὸ τοῦ ἐρεῖ τῆς 8ης σειρᾶς. Ἔτσι, ὁ Mitford διαβάξει (καὶ γράφει τὸ 1961) ψιλόν καὶ

ή γραφή του υίοθετείται στην έκδοση στο *SEG*, ή Vérilhac *ψιλός* και ό Bousquet *ψιλόν* (εισάγοντας μιὰ νέα γραμμὴ ἐρμηνείας). Δὲν ἔχουμε τὴ δυνατότητα –μετὰ τὴν κατάληψη τῆς Κερύνειας ἀπὸ τὰ Τουρκικὰ στρατεύματα τὸ 1974– νὰ δοῦμε τὴν ἐπιγραφή ἀπὸ τὶς φωτογραφίες ὅμως συμπεραίνει κανεὶς ὅτι τὸ τελευταῖο γράμμα μπορεῖ κάλλιστα νὰ εἶναι *ν*, παρὰ τὴν ἀνάγνωση -ς «μὲ βεβαιότητα» ἀπὸ τὸν Mitford, πὺν ἔγραφε τὸ 1961: «The inscription... derives its interest from the word *ψι[λ]ός*, restored with certainty in line 4” (πβ. καὶ Vérilhac: “Mitford a toujours lu un *sigma* à la fin du quatrième mot”), συμπλήρωνε πὺς ἐννοεῖται ἡ λέξη *λόγος* κι ὅτι ἡ ἔκφραση *ψιλός* *λόγος* ἀναφέρεται στὸν πεζὸ λόγο τῆς 9ης σειρᾶς, μὲ τὸ ὄνομα *Χάρμε* (βλ. καὶ Vérilhac), παρέθετε τὴν ἄποψη ὅτι «ἐρεῖ τις, “some man will say,” is all but inevitable, with *ὄνομα* accordingly denoting “a (great) name”» καὶ κατέληγε: «No convincing meaning can then, I object, be given to *ψι[λ]ός*, and the whole becomes fatally obscure and allusive». Αὐτὸ τὸ «ἀδιέξοδο» προσπαθεῖ νὰ παρακάμψει ἡ Vérilhac, ἐπικαλούμενη δύο ἐπιτύμβια ἐπιγράμματα ὅπου γίνεται παραπομπὴ στοῦ συνοδευτικὸ πεζὸ κείμενο γιὰ τὸ ὄνομα τοῦ νεκροῦ (ἀρ. 141 καὶ 136) καὶ μεταφράζοντας: “quant à mon nom, la prose dira qui j’ étais” (μὲ νόημα εὐλογοφανές). Στὸ πρῶτο ὅμως ἀπὸ τὰ μνημονευόμενα δύο ἐπιγράμματα (141=*GVI* 2013, 2/3 αἰ.) ἡ παραπομπὴ εἶναι σαφῆς (στ. 3 [*ὄνομα* δ’(εἰ) δίζησαι, ἐνὶ πρώτοισί μ’ ε(ἰδ)ήσ[εις]] καὶ τὸ ὄνομα –ποῦ παρατίθεται μόνο πάνω ἀπὸ τὸ κείμενο τοῦ ἐπιγράμματος– *Γάιος Οὐεδοῦσ[ιος]* ἀπρόσφορο γιὰ ἔμμετρο λόγο καὶ στὸ δεύτερο (136=*GVI* 1634) πάνω ἀπὸ τὴ ρητὴ παραπομπὴ τοῦ στ. 1 *Ὅστις καὶ τίνος εἰμί τὰ πρόσθεν γράμματα φράζε[ι]* ἀναγράφεται: *Ψηφισαμένης τῆς ἐξ Ἀρείου πάγον βουλῆς τὸν υἱὸν τοῦ κοσμητοῦ Αὐρ. Ἀφριανὸν Χρήστου Μαραθῶνιον οἱ περὶ τὸ Διογενεῖον συνάροντες ἀρετῆς ἔνεκεν*. Δὲν νομίζουμε πὺς ἡ ἐδῶ περίπτωσις εἶναι ὅμοια μὲ τὶς παραπάνω: τὸ ὄνομα *Χάρμος* (*Χάρμε*) μποροῦσε εὐκόλα νὰ συμπεριληφθῆ στὸ ἐπιγράμμα (βλ. π.χ. *Ἀνθ. Παλ.* 11.82 στ. 1 *Πέντε μετ’ ἄλλων Χάρμος ἐν Ἀρχαδίᾳ δολιχεύων* καὶ στ. 4 «*Θάρσει, Χάρμε*», *λέγων ἦλθεν ἐν ἱματίῳ*)· κι ἡ «παραπομπὴ» θυμίζει Δελφικὸ χρησμό. Δὲν ἀπομένουν παρὰ δύο ἐναλλακτικὲς ἐρμηνεῖες. (i.) Ἐν ὄντως στὴν ἐπιγραφή ἔχουμε -ς, πρέπει νὰ στίξουμε: *ὄνομα* δὲ *ψιλός*, *ἐρεῖ τις*, *ἔφην* = ἀπ’ ὄνομα γυμνός, θὰ πεί κανεὶς, (ἐκ φύσεως) ἦμουν (τουτέστιν ἀνώνυμος ἢ μᾶλλον ἀπροστάτευτος, μὲ ἀναφορὰ στὴ σχέση ὀνόματος – ἀτόμου: βλ. χαρακτηριστικὰ *GVI* 1805.1-2, *Ὁ γενόμεν Σάμιος [κ]εῖνος ὁ Πυθαγόρας*, | *ἀλλ’ ἐφύην σοφῆ τὰτὸ λαχὼν ὄνο[μα]*). (ii.) Ἐν μπορεῖ νὰ διαβαστῆ (ὅπως φαίνεται σὶς φωτογραφίες καὶ ὅπως ὑποστηρίζει ὁ Bousquet) -ν, ἀναντίρρητα πρέπει νὰ στίξουμε *ὄνομα* δὲ

ψιλόν ἐρεῖ τις ἔφυν (με τὸ *τίς ἔφυν* πλάγ. ἐρωτ. πρῶτ. ὡς ἀντικ. τοῦ *ἐρεῖ* καὶ τὸ *οὔνομα ψιλόν* ὑποκ. του) καὶ νὰ ἐξημεύσουμε: καὶ γυμνὸ τὸ ὄνομα (καὶ μόνον τὸ ὄνομα) θὰ μαρτυρεῖ ποιὸς ἦμουν (ποιὸς γεννήθηκα). Ἡ ἄποψη αὐτὴ προβάλλει ὡς πολὺ πιθανή, ἂν λάβουμε πρόσθετα ὑπόψη ὅτι δὲν γίνεται καμιὰ ἀπολύτως ἀναφορὰ σὲ χαρίσματα τοῦ νεκροῦ στοὺς τέσσερεις στίχους τοῦ ἐπιγράμματος (ὅπως κατὰ κανόνα ἄλλοι: π. χ. E8, E18, E42 [τετράστιχα], E27 καὶ E28 κ. ἄ. [ἑξάστιχα], ἀκόμα καὶ σὲ δίστιχα ὅπως E10, E36, E38, E39). (Ὁ τύπος *οὔνομα* εἶναι γνωστὸς ἐπικὸς τύπος, πού ἀπαντᾷ συχνὰ σὲ ἐπιγράμματα: βλ. ἀνωτ. E2.7 με σημ., πβ. E22.3. Γιὰ τὸ **ψιλός** βλ. κυρίως Chantraine, πβ. *TGrL* καὶ *LSJ*⁹/*LSK* σ. λ., στοὺς ὁποίους βλ. ἐπίσης –σ. λ. *φύω*– γιὰ τὸν ἀόρ. **ἔφυν**.)

(5.) Τὸ **αἰαῖ** (ἐπιφώνημα θλίψεως, ἀπαντῶμενο συχνὰ στοὺς Τραγικούς ποιητές) προσδίδει ἰδιαίτερα τραγικὸ τόνο στὴν προσφώνηση **Χάμε χοιστέ, χαῖρε**, ὅπου δεσπόζει ἡ παρήχησι τοῦ *χ* στὴν ἀρχὴ τῶν τριῶν λέξεων καὶ τοῦ *ρ* στὸ ἐσωτερικὸ τους, καθιστώντας σχεδὸν ποιητικὴ μὴν ἰδιαίτερα συχνὴ στίς ἐπιγραφές τῆς περιόδου αὐτῆς πεζὴ προσφώνηση. Τὸ ἐπίθ. **χοιστός** ἀπαντᾷ καὶ σὲ ἐπιγράμματα, ὅπως ἴσως στὸ E50.2 κατωτ. (μαζὶ με τὸ *σεμνός*, στὸν στ. 3), με τὴ ριζικὴ σημασία τοῦ «χρήσιμος, ὠφέλιμος» (σπάνια) καὶ κυρίως με τὴ σημ. τοῦ *ἀγαθοῦ*, τοῦ προικισμένου με διάφορες ἀρετές (πέρα ἀπὸ τὰ σχετικὰ λήμματα Chantraine, *TGrL* καὶ *LSJ*⁹/*LSK*, βλ. Rohde *Psyche* 527 / 555 κέ. σημ. 29-32· L. Robert *ÉtA* 369 κέ. [με βιβλιογραφία]· M. N. Tod, “Laudatory Epithets in Greek Epitaphs”, *ABS4* 46 (1951) 182-90· βλ. ἐπίσης L. Robert, *Hellenica* 7. 152-60). Τὸ ὄνομα **Χάμος** ἀπαντᾷ μόνον ἐδῶ στὴν Κύπρο, συχνὰ ὅμως στὸ Αἰγαῖο καὶ στὴν Ἀττικὴ· ἀπαντοῦν ἐπίσης τὰ ὀνόματα *Χαρμίων* (καὶ στὴν Κύπρο), *Χάρμης*, *Χάρμων* καὶ *Χαρμώ*, κ. ἄ. πολλὰ ἀπὸ *Χαρμ*- (ἀπλὰ καὶ σύνθετα). Γιὰ τὴν προσφώνηση **χαῖρε** στοὺς στίχους τοῦ ἐπιγράμματος βλ. E26.9, E28.5, E30.7, E38.2, E39.2 (καὶ E25.8), πβ. E6 *Χαίρετε* (– υυ) πρὶν ἀπὸ τὸν στ. 1 καὶ μετὰ τὸν τελευταῖο στὸ ἐπίγρ. στ. 4 (με σημ.), γιὰ τὴν ἐτυμ. τοῦ *χαίρω* ἀνωτ. E25.1 σημ. σ. λ. *χάρια*[ς]. Βλ. καὶ ἀνωτ. 5Y3.4 *Χαῖρε θεὰ Σαλαμίνας ἐνυκτιμένης μεδέουσα* (με σημ.).

E42

Ἐπιτύμβιο ἐπίγραμμα πρὸς τιμὴν τῆς *Εὐδοσίας*, χαραγμένο σὲ μαρμάρινη πλάκα πού βρέθηκε σπασμένη σὲ τέσσερα κομμάτια

στο χωριό Γαληνή στην περιοχή τῶν Σόλων τὸ 1965, σὲ τάφο συλημένο. Στὸν τάφο, μαζί μὲ ἀγγεῖα τῆς Ἑλληνιστικῆς καὶ τῆς Ρωμαϊκῆς περιόδου, λυχνίες τῆς Ρωμαϊκῆς περιόδου, καθρέφτες καὶ ἄλλα ἀντικείμενα τῆς νεοκῆς, βρέθηκαν καὶ νομίσματα ποὺ φθάνουν ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ Πτολεμαίου I (104-89 π.Χ.) μέχρι καὶ τὴν ἐποχὴ τῆς ἐπιγραφῆς, πρὸς τὰ μέσα μᾶλλον τοῦ 3ου αἰ. μ.Χ. (βλ. Nicolaou καὶ Χατζηιωάννου, πβ. *SEG*: “s. II/III^P”), δείχνοντας ὅτι ὁ τάφος χρησιμοποιήθηκε ἐπανειλημμένα μέχρι τὸ 249 μ.Χ. (κατὰ τὴ Nicolaou). Συναρμολογημένη ἢ ἐπιγραφὴ, ἐκτίθεται σήμερα στὸ Κυπριακὸ Μουσεῖο τῆς Λευκωσίας, σχεδὸν ἀκέραιη, μὲ τοὺς στ. 1 καὶ 3 νὰ διατηροῦν τὴν ἐντυπωσιακὴ κόκκινη βαφὴ τους. (Περισσότερα στὸν Καραγιώργη καὶ στὴ Νικολάου, βλ. καὶ J. καὶ L. Robert, *BullÉ* 80 [1967] 558 ἀρ. 656 γιὰ τὸν χρωματισμὸ τῆς ἐπιγραφῆς, μὲ παραπομπὴ στὸ ἄρθρο τοῦ L. Robert “Épigramme et Paléographie”, *CRAI* 1955, 210 μὲ σημ. 2.) Οἱ τέσσερις στίχοι εἶναι συνθεμένοι σὲ ἄψογο ἐλεγειακὸ μέτρο (μὲ τομὲς ποὺ συμβαδίζουν μὲ τὸ νόημα καὶ ἰδιαίτερα εὐστοχη τὴν τοποθέτηση τοῦ *γλυκερὸν* ἀνάμεσα στὸ *βίотου* καὶ στὸ *τέλος* στὸν στ. 3 ὥστε νὰ μπορεῖ νὰ διαβάσει κανεὶς: μὲ τομὴ πενθημιμερῆ *βίотου* | *γλυκερὸν τέλος*, μὲ τομὴ ἐφθημιμερῆ *βίотου γλυκερὸν* (μὲ ὑπαινισσόμενο -οῦ) | *τέλος*, μὲ βουκολικὴ διαίρεση *βίотου γλυκερὸν τέλος*]): ἡ γλώσσα εἶναι ἐλάχιστα τυπικὴ ἀλλὰ μὲ ἔντονες ἐπικὲς ἀπληχῆσεις: τὸ περιεχόμενο δηλωτικὸ τῆς ἐποχῆς μὲ τὶς νέες ἀντιλήψεις περὶ θανάτου διαφαινόμενες κυρίως στὴν ἔκφραση *βίотου γλυκερὸν τέλος* (βλ. καὶ σημ. στὰ E40 καὶ E43), καὶ σύμμετρο μὲ τὸ ὄνομα τῆς *Εὐ-οδίας*, ὥστε τὸ ὄνομα νὰ μπορεῖ νὰ χαρακτηριστῆ «ὀμιλοῦν»: ὁ δρόμος τῆς ὁμορφος καὶ γλυκὺς, στὴ ζωὴ καὶ στὸ θάνατο (πβ. ἀνωτ. E33.2 καὶ 3 σημ. σ. λλ. *Σωσιπάτρα* καὶ *Γάμο*[ς], πβ. ἐπίσης E28.1-2 μὲ σημ. σ. λ. *Ἀφροδισίη*, κ. ἄ.). Ὁ ποιητὴς δὲν φαίνεται τυχαῖος.

1. Εὐοδίας: καὶ οὐσ. *εὐοδία* (καλὴ πορεία, καλὸ ταξίδι, πβ. τὸ σημ. κατ-εὐόδιο), ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *εὐοδος* (εὐδιάβατος, εὐκόλος: καὶ ἐπίθ. τοῦ *Πανός*, ποὺ παρέχει *εὐοδίαν* ρήματα *εὐοδέω* καὶ *εὐοδόω*: βοηθῶ στὸ ταξίδι / -όμαι: ἔχω καλὸ ταξίδι, ἐπιτυγχάνω: οὐσ. *εὐοδώσις*, κ. λπ.) βλ. LSJ⁹/LSK σ. λλ., γιὰ τὴν ἐτυμ. Chantraine σ. λ. *ὁδός*. Ὡς κύριο ὄνομα ἀπαντᾷ γιὰ πρώτη φορὰ σὲ ἐπιγρ. τῆς Κῶ τοῦ 3/2 αἰ. π.Χ. καὶ συχνὰ στὸ Αἰγαῖο καὶ στὴν Ἀττικὴ (βλ. *LGPN* σ. λ., πβ. *Εὐοδος*, *Εὐόδιος*, *Εὐοδίων*, κ. λπ.) τοὺς πρώτους αἰ. μ.Χ. (2ον καὶ 3ον κυρίως), καὶ στὴν Κύπρο ἐπίσης: σὲ ἐπιγραφὲς ἀπὸ τὴν Ἀμαθούντα καὶ τὸ Κίτιο, τοῦ 2ου αἰ. μ.Χ. (βλ. *LGPN*, σ. λ. *Εὐοδία*. CYP-PRUS, ἀρ. 1-3), καὶ σὲ ἐπιγραφὴ ἀπὸ τὴν περιοχὴ τῆς Λακατάμιας

ἔξω ἀπὸ τῆ Λευκωσία, 2/3 αἰ. μ.Χ. (Nicolaou, *ICA*²⁵ [*RDAC* 1986] 192 ἀρ. 1, καὶ *SEG* 36 [1986] 385 ἀρ. 1256: *Εὐδοῖα* | *χρηστή*, | *χαῖρε*). Σὲ μὴν *Εὐδοῖα* ἀναφέρεται καὶ ὁ Ἀπόστ. Παῦλος (*Πρὸς Φίλιππ.* 4.2 *Εὐδοῖαν παρακαλῶ καὶ Συντύχην παρακαλῶ τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν Κυρίῳ*): ὁ πρῶτος Ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας (ἐνθρόνιση μεταξὺ 42 καὶ 56 μ.Χ.) ὀνομάζεται *Εὐδοδος*, καὶ λέγεται γι' αὐτόν: *Ὀδὸν τρέχων Εὐδοδος εὐθεῖαν λόγου | καὶ πάντας αὐτὴν ἐκδιδάσκων ἣν τρέχειν* καὶ ἓνας μάρτυρας ἐθνικῆς καταγωγῆς μὲ τὸ ὄνομα *Εὐδοδος*, τῶν Ἀποστολικῶν ἢ μεταποστολικῶν χρόνων, τιμᾶται ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία τὴν 1η Σεπτεμβρίου (βλ. *Θρησκευτικὴ καὶ Ἠθικὴ Ἐγκυκλοπαίδεια*, σ. λλ. *Εὐδοῖα* καὶ *Εὐδοδος*). Τὸ ὄνομα φαντάζει ὡς κυρίως Χριστιανικό, καὶ τὸ περιεχόμενο τοῦ ἐδῶ ἐπιγράμματος φαίνεται ἐπιρρασιμένο ἀπὸ τὴς Χριστιανικῆς ἀντιλήψεως γιὰ τὸν θάνατο· δύσκολα ὅμως μπορεῖ νὰ ὑποστηρίξει κανεὶς τὸ Χριστιανικὸ τοῦ ὀνόματος καὶ τοῦ βίου τῆς ἐδῶ *Εὐδοῖας*. Πβ. καὶ *EGr* 261 (Κέρκ., 2ου αἰ. μ.Χ.) γιὰ τὸν *Εὐδοδον*.

τόδε σῆμα πέλει: ἡ φράση *τόδε σῆμα* (*σᾶμα*) συχνὰ στὴν ἴδια θέσση τοῦ στ., μετὰ τὸ ὄνομα τοῦ νεκροῦ (βλ. ἄνωτ. E4.1 *Γλευκίτα τόδε σᾶμα*, μὲ σμμ., ὅπου καὶ παρᾶλληλα χωρία). Τὸ ἐδῶ *πέλει*, ἀντὶ τοῦ ὑπάρχοντος ἢ ἐννοούμενου *ἐστί/εἰμί* τῶν ἀντίστοιχων ἐπιτύμβιων ἐπιγραμμάτων (βλ. *GVI* 75-93, πβ. 52-74), ἃν δὲν ὀφείλεται σὲ ἀπλή τάση ἀρχαιοπρέπειας (καὶ πρωτοτυπίας, ὡς πρὸς τὴν ἀπομάκρυνση ἀπὸ τῆ σχετικῆ τυπικῆ φρασεολογία τῆς ἐπιτύμβιας ποιήσης), πρέπει νὰ ἐρμηνευθῆ μὲ τὴν ἀρχικὴ βασικὴ του διαφορὰ ἀπὸ τὸ *εἰμί*, τὴν ἔννοια τῆς συνέχειας, τῆς κίνησης καὶ τοῦ συχνάζειν (βλ. *LSJ*⁹/*LSK* καὶ Hofmann – Παπαν. σ. λ. *πέλω*, πβ. Chantaine σ. λ. *πέλομαι*: “Le sens ancien du verbe, «se mouvoir»; mais le verbe simple n’est attesté que dans le sens affaibli de «se produire, exister, être», parfois avec un adj. prédicat, donc substitué du verbe εἰμί” βλ. καὶ ἄνωτ. E14.2 *θνα-πολίας*, μὲ σμμ. σ. λ.).

γλυκερὸν μετὰ φέγγος: *EGr* 818.13 *γλυκερὸν φέρε φέγγος* (Πάρος, Ρωμ. ἐποχῆς]), πβ. 702.2 *γλυκε[ρὸν] φάος ἀελίοιο*, κ. τ. τ. (*GVI* 1554.2 *γλυκὴ φέγγος*). Στὸν Ὅμηρο π 23 καὶ ρ 41 *ἦλθεσ, Τηλέμαχε, γλυκερὸν φάος* (*γλυκερὸς ὕπνος, νόστος*, κ. λπ.: βλ. καὶ κατωτ. σμμ. στὸν στ. 3). Τὸ ἐπίθ. **γλυκερός**, παρᾶλληλος τύπος τοῦ *γλυκός* (ὅπως *κρατερός/κρατὺς* κ. λπ.), εἶναι περισσότερο ποιητικὸς τύπος, ὅπως καὶ τὸ οὖσ. **φέγγος** (*φάος, φῶς*), ποῦ δηλώνει κυρίως τὸ φῶς τοῦ ἡλίου καὶ κατ’ ἐπέκταση ἄλλων ἀστρῶν, ἰδιαίτερα τῆς σελήνης, ἀλλὰ καὶ τὸ φῶς ἑνὸς πυρσοῦ κ. λπ. (στὴ NE *φέγγω/φέγγει, φεγγάρι, φεγγίτης*) ἢ πρόθεση **μετὰ** ἐδῶ, ἀνάμεσα στὸ ἐπίθ. καὶ στὸ οὖσ.,

μέ πτώση αἰτ., φαίνεται μάλλον νά δηλώνει τήν κίνηση μέσα στο φῶς (LSJ⁹/LSK I.) παρὰ τήν ἀπλή ἀκολουθία ἢ διαδοχή, χρονική κατ' ἀνάγκη σ' αὐτή τήν περίπτωση ἐδῶ (LSJ⁹/LSK III.2), ἢ ἀπλῶς τὸ «ἐντός, μέσα εἰς» (LSK V.): μέσα σέ γλυκὸ φῶς. Στὴν ἐπιγραφή ἀναντίρροπα **φένγος**, ὅπως καὶ σ' ἄλλες τέτοιες περιπτώσεις τῆς ἐποχῆς αὐτῆς, συχνά, ἀποδίδοντας προφανῶς τὴν προφορά της· ἢ διόρθωση σέ *φέγγος*, με τὴ σκέψη ὅτι δὲν ὀφείλεται στὸν ποιητὴ ἀλλὰ στὸν ἀπρόσεκτο χαρακτὴ μαζί με τὰ ἐπόμενα ἀνάλογα παραδείγματα (βλ. *ΑΚΕΠ* Δβ' 114), κάθε ἄλλο παρὰ ἐπιβάλλεται. (Γιὰ τὴν ἐτυμ. τοῦ *φέγγος* βλ. Chantraine σ. λ. Γιὰ τοὺς συμβολισμοὺς τοῦ *φωτὸς* στὴν παρουσίαση τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου βλ. *ΕΚυΕ* 5.3α').

2. κλέος ἀθάνατον: *EGr* 889 (μγν. ὅμως, 4/5 αἰ. μ.Χ.) στ. 5-6 ἀ[ρετάων] Ἀσκληπιωδότου τὸ κ λ έ ο ς ἀ θ ά ν α τ ο [ν] (καὶ στ. 1 [Α]ἀμπει κ(αι) φθ[ι]μένοις ἀρετῆς φάος, πβ. 266.1 *Κοινὸν φῶς ἰδοῦσα τὸ κοινὸν ἔχω τέλος* [στ. 4 *σὴν σύγγαμον Εὐτυχίων*] καὶ 268 [“*II fere p. Chr. n. saec.*”] στ. 4-8 *οὐνεκεν ἀθάνατοί σ[ε] θ[εοί] πρὸς σφᾶς*] *σινάγειραν | τῶν προπάλαι κλ[ε]μῶν κῦδο[ς] ἐνεγκάμενην | ὄ[σ]σαι γὰρ ψυ[χ]αί [σεμνῶς τ' ἀγαθῶς τ'] ἐβίωσαν, | ταύτας μὴ θ[η]ήσκειν, ἀλλὰ λέγ' ἀθανάτους*], κ. τ. τ.: πβ. πρὸς τὰ ἐδῶ συμφραζόμενα). Στὸν Ὅμηρο συχνὰ ὁ ἐπικ. (ποιητ. γενικά) τύπος *κλέος*, με ἐπίθ. *ἄφθιτον, ἄσβεστον, ἐσθλόν*, κ. λπ.: βλ. χαρακτηριστικά (καὶ γιὰ τὰ ἐδῶ συμφραζόμενα) τὰ περίφημα λόγια τοῦ ὀργισμένου Ἀχιλλῆα στὸ I 410 κέ.: *μήτηρ γὰρ τέ μέ φησι θεά Θέτις ἀργυρόπεζα | διχθαδίας κῆρας φερέμεν θανάτοιο τέλοσδε. | εἰ μέν κ' αἰθιμένων Τρώων πόλιν ἀμφιμάχωμαι, | ὄλετο μέν μοι νόστος, ἀτὰρ κλέος ἄφθιτον ἔσται | εἰ δέ κεν οἴκαδ' ἴκωμι φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν, | ὄλετο μέν μοι κλέος ἐσθλόν, ἐπὶ δηρὸν δέ μοι αἰὼν | ἔσσεται, οὐδέ κέ μ' ὄκα τέλος θανάτοιο κηεῖν* (βλ. καὶ τὰ σχόλια Hainsworth στὸ χωρίο, *Comm. Il.* III 116-17, κυρίως στὸν στ. 413 σ. λ. *κλέος ἄφθιτον ἔσται*). Βλ. καὶ ἀνωτ. E18.1 σ. λ. *Ἐλλάς ἐκλείζειν*.

λάμπ(ε)τε: στὴν ἐπιγραφή ἀναμφίβολα ΛΑΜΠCTE, ἀντὶ *λάμπεται*, ὅπως ἀπαιτεῖ ἢ σύνταξη, ἢ ὁποῖα ἀποκλείει τὸ *λάμπτε τε* πού με ἀμφιβολίες γράφει ὁ Καραγιώργης (*λάμπ(ε) τε*, διερωτώμενος στὴ σχετικὴ σημείωση μήπως πρόκειται γιὰ γραφὴ τοῦ *λάμπεται*) καὶ υἱοθετεῖ ἢ Νικολάου (*λάμπ)ε τε*, με τὴ σημείωση: «The verb is the unaugmented imperfect of λάμπω. The whole sentence: Ἦς (Εὐοδίας) κλέος σωφροσύνης ἀθάνατον (ἦν) λάμπτε τε³ [σημ. 3. *BCH XC* p. 325 *λάμπεται* (?)]. ‘Provided σωφροσύνης referred to λάμπτε then, “and shone from the wisdom”, we would expect a dative rather

than a genitive”⁴ [σημ. 4. Words in inverted commas are due to the kindness of Prof. T. B. L. Webster...].» Βλ. και σχετική παρατήρηση του Χατζηιωάννου, ὁ ὁποῖος προτείνει τὸν τύπο τῆς ὀριστ. μέσου παρατ. *λάμπετο* (παραθέτοντας Ὅμηρικά παράλληλα, και γράφοντας *λάμπ(ετο)*). Ἡ σύνταξη δὲν ἀποκλείει τὴ γραφὴ αὐτή. Ὅμως τὸ νόημα φαίνεται νὰ ἀπαιτεῖ ἐνεστώτα (ὅπως στὸν στ. 1 *πέλει*). Καὶ ἡ γραπτὴ ἀπόδοση τοῦ *αι με ε* εἶναι συνήθης σὲ κείμενα τῆς ἐποχῆς αὐτῆς, και στὴν Κύπρο και ἄλλοῦ (βλ. π. χ. *IKour* 133.21 κ. ἄ. *ἐναντιωθῆνε*, 130.14 *δύνωντε* και ἄλλα παρόμοια, πβ. *GVI* 1903.12 *κέκρυπτε*, κ. ἄ. πολλά). Ὁ τύπος, ἐξἄλλου, *λάμπεται* ἀνευρίσκεται ἤδη στὸν Ὅμηρ. ὕμν. XXXI (*Εἰς Ἥλιον*). 13 (βλ. και συμφραζόμενα, κυρίως στ. 17 κέ. *Χαῖρε ἄναξ, πρόφρων δὲ βίον θυμῆρε’ ὅπαζε· | ἐκ σέο δ’ ἀρξάμενος κλήσω μερόπων γένος ἀνδρῶν | ἡμθέων*): πβ. Πινδ. Ὀλ. 1. 23 *λάμπει δέ οἱ κλέος*, κ. τ. τ. (βλ. *LSJ*⁹/*LSK* σ. λλ.). Γιὰ τὸ **σωφροσύνης** (συχνότετο σὲ ἐπιτύμβια ἐπιγράμματα, σὲ ἄλλους ὅμως σχηματισμούς) βλ. ἀνωτ. E39.2 σημ. σ. λ. *σωφροσύνην διὰ σὴν* και E30.4 σημ. σ. λ. [*ὀμοφροσύνης*] (ἴσως [*σωφροσύνης*]).

3. βίτου γλυκερὸν τέλος: βλ. ἀνωτ. εἰσαγ. σημ. στὸ ἐπιγράμμα (γιὰ τὸ μέτρο) και σημ. στὸν στ. 1 (γιὰ τὸ *γλυκερὸν φένγος*). Ἡ ὑπόθεση ὅτι τὸ *γλυκερὸν* ἔπρεπε νὰ ἦταν *γλυκεροῦ* (βλ. Νικολάου, και κυρίως Χατζηιωάννου) δὲν φαίνεται νὰ εὐσταθῆ: δύσκολα ὁ χαράκτης θὰ ἔγραφε *βίτου γλυκερὸν τέλος* (τὸ ἀντίθετο θὰ ἦταν πῶ πιθανόν): και τὸ νόημα τοῦ ὅλου ἐπιγράμματος ὀδηγεῖ στὴ γραφὴ τῆς ἐπιγραφῆς μᾶλλον παρὰ στὸ ἀντίθετο, ἐπίσης (ἡ *Εὐδοκία* –κάποιες προφανῶς ἡλικίας και ἴσως ἐπηρεασμένη ἀπὸ ἀντιλήψεις Χριστιανικές– φαίνεται νὰ *ὀδεύει εὖ* και μὲ χαρὰ πρὸς τὸν θάνατο, ἢ τοῦλάχιστο ἔτσι αἰσθάνεται αὐτὸς ποῦ τὴν τιμᾷ). Ἡ ὅλη ἔκφραση ἀποτελεῖ νέον σχηματισμό. (Ἡ φράση *γλυκεροῦ βιότιο* ἀπαντᾷ στὸ ἐπίγρ. *GVI* 483 [2/3 αἰ.] στ. 1 Ὁ *γλυκεροῦ βιότιο* τρυφῆς πάσης ἀπολαύσας [βλ. και ἐπόμεν.] *βίον τέλος* κ. τ. τ. συχνά: βλ. π. χ. *EGr* 702.4 [*βίον τέλος* ἔσχον.) Πβ. χ 325 *τηλοῦ ἐμοὶ νόστιο τέλος γλυκεροῖο γενέσθαι* κ. τ. τ. Πβ. ἐπίσης *GVI* 1829 (2ου αἰ. μ.Χ.) στ. 3-4 *ἀλλὰ σ’ ἔχων ἐς Ὀλυμπον ἀνήγαγεν* εὐσφυρος Ἐρμῆς, | *ἐκ χαλεπ[οῦ] μερόπων ὀυσάμενος βίτου*, στ. 5 *αἰθέρα δ’ ὀκταετῆς κατιδὼν ἄστροις ἅμα λάμπεις*, στ. 8 *σοὶ μακάρων τοῦτο χαριζομένων* (βλ. τὸ ὅλο ἐπιγράμμα γενικά, ποῦ ἐνισχύει τίς ἐδῶ διδόμενες ἐρμηνεῖες).

3-4. ἐν μερόπεσιν | πᾶσιν: πβ. B 285 *πᾶσιν(...)* *μερόπεσι βροτοῖσιν* και Σ 288-9 *μέροπες ἄνθρωποι | πάντες, Βατραχομ. 5* *εὐχόμενος*

μερόπεσσι, Αίσχ. Ίκέτ. 95 μερόπεσσι λαοῖς, Ἀπολλων. Ροδ. Ἀργ. 536 ὡς κεν ἄφαντος αἰεὶ μερόπεσσι πέλοιτο, κ. τ. τ. [Αίσχ. Χοηφ. 1018 μερόπων (...) βίοντον]. Κατὰ τὸν Ἡσύχιο, *μέροπες*: ἄνθρωποι, διὰ τὸ μεμερισμένην ἔχειν τὴν ὄπα, ἡγούν τὴν φωνήν. ἢ ἀπὸ Μέροπος, τοῦ πατρὸς Φαέθοντος, *Κῶν* λέγονται δὲ καὶ *Κῶιοι Μέροπες*, καὶ ὀρνεά τινα, ὡς Ἀριστοτέλης. Τὸ *μέροπες* (ἐνικ. *μέροψ* μὴ εὐχρηστος, ἀπὸ τὸ *μεῖρομαι*, *μερίζω* καὶ τὸ **ὄψ* [εὐχρηστο στίς *πλάγ*. *πτώσεις ἐνικ. ὁπός, ὀπί, ὄπα*] = *φωνή*, “*voix*” κατὰ τὸν Chantraine σ. λ., ὅπου καὶ ἐτυμ.) ὡς ἐπίθ. ἀρχικά τῶν ἀνθρώπων πού ἔχουν ἔναρθρο λόγο οὐσιαστικοποιεῖται στή συνέχεια (βλ. παραδείγματα καὶ ἄνωτ., καὶ LSJ⁹ καὶ Chantraine σ. λ.). Ὡς οὖσ. χρησιμοποιεῖται καὶ ἐδῶ, μὲ τὴν κατάληξιν *-εσσι*, ὅπως καὶ ἄλλοῦ σὲ Κυπριακὰ ἐπιγράμματα καὶ στὴν ποίησιν γενικά (βλ. ἄνωτ. E35.3 σ. λ. *εὐσεβέ(εσ)σιν*).

4. Κοινὸς τόπος σὲ ἐπιτύμβια ἐπιγράμματα καὶ στὴν ὅλη Γραμματεία. Βλ. ἄνωτ. E26.9-10 μὲ σημειώσεις στοὺς στίχους. Πβ. *GVI* 1937 (2ου αἰ. μ.Χ.) στ. 1 Ἀθάνατ(ος) μερόπων οὐδεις ἔφν (βλ. καὶ ἐπόμενα) καὶ 2016.3-4 [οὐ]δένα λυπήσασα, τέκνων δ' ἐπιδοῦσ[α ἔτι] παῖδας | τῆς κοινῆς μοίρας πᾶσ[ιν ἔχε]μ| τὸ μέρος, κ. τ. τ.

ὁ τοῦτο: ἰσοδύναμο μὲ τὸ *αὐτὸ τοῦτο* (δηλ. τὸ *βίοντον τέλος μερόπεσσι* | *πᾶσιν*). Δὲν χρειάζεται νὰ στίξουμε ὃ, *τοῦτο φνγεῖν, οὐπὸτέ τις δύναται* (βλ. Χατζηγιάννου), οὔτε κυρίως νὰ διαβάσουμε ἐδῶ ἐπιφώνημα ὃ (= ὠμέ), ὅπως ἢ Νικολάου (βλ. καὶ σχετικὴ παρατήρησιν τοῦ Χατζηγιάννου γιὰ τὸ ἐπιφώνημα αὐτό: “(...) λέγεται ἀπὸ ἓνα Σκύθη ἀστυνομικὸ, πού ὁ Ἀριστοφάνης θέλει νὰ τὸν παρουσιάσῃ πῶς δολοφονεῖ τὰ Ἑλληνικά (...). Τὸ ὀρθὸ ἐπιφώνημα τῆς ἀρχαίας εἶναι τὸ «ὦ!» (...) τὸ «ὀ» σὰν ἀναφορικὴ ἀντωνυμία ἔχει καλύτερα τὴ θέση του καὶ τὸ «τοῦτο φνγεῖν» πρέπει νὰ θεωρηθῆ σὰν ἐπεξηγήσῃ του” [Ἀριστοφ. *Θεσμ.* 1191-2]). Σὺν τοῖς ἄλλοις, τὸ ἐπιφώνημα «ὠμέ!» ἐδῶ θὰ ἀλλοίωνε τὸ ὅλο νόημα τοῦ ἐπιγράμματος.

E43

Ἐπιτύμβιο ἐπίγραμμα γιὰ τὸν μικρὸν Ἀσβόλιο χαραγμένο σὲ ἑπτὰ σειρὰς πάνω σὲ πλάκα ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο πού βρέθηκε θρυμματισμένη στὸ χωριὸ Γαληνὴ κοντὰ στοὺς ἀρχαίους Σόλους καὶ παραδόθηκε στὸ Κυπριακὸ Μουσεῖο τῆς Λευκωσίας, ὅπου καὶ βρίσκεται σήμερα μὲ ἀρ. I. G. 2. Δύο μεγάλα κομμάτια τῆς ἐπιτύμβιας

πλάκας συγκολλημένα (βλ. Mitford σελ. 41 Fig. 22 και Vérilhac pl. 26.78) και ένα τρίτο μικρό ανεξάρτητο, δίνουν το κείμενο τριῶν στίχων (μὲ τέσσερα μόνο γράμματα ἔντελῶς κατεστραμμένα). Οἱ τρεῖς στίχοι εἶναι σὲ ἄψογο ἑλεγειακὸ μέτρο, μὲ τὴν ἰδιομορφία ὅτι ὁ στ. 3 εἶναι πεντάμετρος (ὅπως καὶ ὁ στ. 2), ἡ γλώσσα κοινὴ ἀλλὰ μὲ τύπους τῆς Κυπριακῆς (στ. 3 *ἐγ μαζῶν ματέρος*) καὶ μὲ γραφὴ ἔδι στὸν στ. 1 (δειγμα τοῦ μονοφθογισμοῦ τοῦ *ει* καὶ τῆς ἐπέκτασης τοῦ ἰωτακισμοῦ, βλ. ἐπίσης E35.2,4 καὶ E50.3), τὸ ὕφος λιπὸ μὲ ἐπικῆς ἀπηχῆσεις. Κυριαρχεῖ τὸ παράπονο τῶν ζωντανῶν πρὸς τὸν *κοίρανον Πλούτωνα* ποῦ παίρνει *νήπια* κοντὰ του, ποῦ ἄρπαξε *ἐγ μαζῶν ματέρος Ἀσβόλιον* παράπονο ποῦ σὲ ἄλλα ἐπιγράμματα διατυπώνεται σὲ ἐρωτηματικὴ μορφή πιὸ ἔντονα, κατὰ τὴ Vérilhac (II 195), μὰ ἐδῶ ἡ ἀντίθεση ἀνάμεσα στὸ σκότος τοῦ θανάτου καὶ τὴ μητρικὴ φροντίδα προσφέρει ἕνα στοιχεῖο πάθους (κατὰ τὴν ἴδια) καὶ ἡ προσφώνηση *κοίρανε Πλούτων* στὸ τέλος τοῦ στ. 1 ἀνάμεσα στὸ *καλ[λεί]ν λυγρὰ σώματα* καὶ τὸ *νήπια* ἤχει ἔντονα. Ὁ Κύριος ποιητῆς ἐγκαταλείπει τὸν ἐρωτηματικὸ τόνο μὰ προσθέτει καινούργιες λεπτομέρειες (ὅπως ὀρθὰ ἐπισημαίνει ἡ Vérilhac) στὸ θέμα, στὰ τέλη τοῦ 2ου ἢ τῆς ἀρχῆς τοῦ 3ου αἰ. μ.Χ. (βλ. Mitford, μὲ ἀναφορὰ στὰ γράμματα τῆς ἐπιγραφῆς, καὶ Peek, Vérilhac II 195, Χατζημιῶννου), σὲ μιὰν ἐποχὴ συγκροτηκῆ, ὅταν τὰ νέα μηνύματα τοῦ Χριστιανισμοῦ ἀρχίζουν νὰ ἐπηρεάζουν τῆς ἀντιλήψεις τῶν ἀνθρώπων γιὰ τὸν θάνατο. Βλ. καὶ ἀνωτ. σημ. στὸ E40 γιὰ τὸν νεαρὸ Εὐλάλιο καὶ E42 γιὰ τὴν Εὐοδία, πβ. E28 γιὰ τὴν ὀκτάχρονη Ἀφροδισία, καὶ *EκvE* 5.2δ'.

1-2. Πβ. *EGr* 570.1-2 *Οὐχ ὀσίως ἤρπαξες* (πβ. στ. 10 *ἤρπασαν*) ὑπὸ [χθόνα], *κοίρανε Πλούτεῦ*, | *πενταέτη νύμφην πᾶσιν ἀγαλλομένην* (Ρώμ., “II saeculi non recentius”, πβ. *GVI* 1595: “II Jh. n. Chr.?”) καὶ *EGr* 575 (“I vel II saeculi”, Νεάπ.) στ. 5-6 *δακρυχαρῆς Πλούτων*, *οὐ πνεύματα πάντα βρότεια* | *σοὶ νέμεται; τί τρυγαῖς* (στ. 3-4 *ἤρπασ' ἀπ' αὐγῆς* | *ἐπταέτη*) *ὄμφακος ἠλικίης*; (βλ. Vérilhac II 194, μαζί μὲ ἄλλα παρὰλληλα). Ὁ **Πλούτων** ἀπαντᾷ κι ἄλλοῦ σὲ ἐπιγράμματα (ὄχι συχνὰ ὅσο ὁ Ἕως): βλ. π. χ. *EGr* 125.6 (μαζί μὲ τῆς Μοῖρας), 226.4 (*Πλοντέος ἐμ μελάθροισ*), 367.7 (*Πλούτωνος β α - σ ι λ ἦ ο ς ἐπιχθονίων ἀνθρώπων*), 372.2 καὶ 20 (βλ. κατωτ.), κ. ἄ. Τὸ ὄνομά του ἐμφανίζεται ἐπίσης σὲ μιὰ σειρά ἐπιγραφῶν τοῦ 3ου αἰ. μ.Χ. ἀπὸ τὸ Κούριο (Mitford *IKour* 127-31, 134-140, 142) μὲ τὸ κείμενο μαγικῶν καταδέσμων, στὴν τυπικὴ φράση *τύνβε πανδάκρυντε κὲ χθόνιοι θεοὶ κὲ Ἐκάτη χθονία κὲ Ἐρμῆ χθόνιε κὲ Πλούτων κὲ Ἐρινύες ὑποχθόνιοι κὲ ὑμῖς οἱ ὧδε κάτω κίμενοι ἄωροι κὲ ἀνώνυμοι*.

Γιὰ τὴ μορφὴ τοῦ –μαζὶ μὲ τὰ σχετικὰ ἄρθρα *RE*, Roscher κ. λπ.– βλ. Ἑλλ. *Μυθ.* 2. 132 κέ. μὲ εἰκ. 53-54, Kerényi *Μυθ.* 219, Burkert *ΑῤΕΘ* 418, 477, 584 κ. ἄ. Γιὰ τὸ **κοίρανε** βλ. ἄνωτ. E1.4 σ. λ. κ[οιρανί]δαις, καὶ γιὰ τὸ ἔδι κατωτ. E50.3 σ. λ. ἔχι.

λυγρὰ σώματα ... | νήπια: πβ. *EGr* 177.3 καὶ 178.3 *νήπια τέκνα* / 295.2 *λυγρὸν παῖδα*, 497.7 *λυγρὰ παῖς* (325.10 *λυγρὸν μητέρα*) κ. ἄ. Τὸ ἐπίθ. **λυγρός**, μὲ τὴ σημ. κυρίως τοῦ «χαλεπός, δεινός, λυπηρός, ἐπίπονος» (LSK σ. λ.), ἀπαντᾷ συχνὰ στὸν Ὀμηρ. μὲ τὴν ἐδῶ σημασία τοῦ «ἐλεεινός» (δειλός / ἀξιοθρήνητος) γιὰ πρόσωπα ἀνευρίσκεται στὸ N 119 καὶ 237, ι 454 καὶ σ 107 (106-7 *μηδὲ σύ γε ξειῶν καὶ πτωχῶν κοίρανος εἶναι* | *λυγρὸς ἐών*) καὶ στοὺς Τραγικούς (Σοφ. Ἄντ. 823-4 *λυγροτάταν δλέσθαι* | *τὰν Φρυγίαν ξέαν*, κ. ἄ.), γιὰ παιδι πρώτη φορὰ στὸν Εὐρ. (*Ἰκέτ.* 70): *λυγρὰ μέλη παιδὸς ἐμοῦ* (βλ. καὶ προηγούμενα). Γιὰ τὴ σημασία καὶ τὴν ἐτυμ. τοῦ *λυγρός* βλ. Chantraine σ. λ. *λενγαλέος* (παράλληλοι τύποι ἀπὸ τὴν ἴδια ρίζα, τῆς ἴδιας οἰκογένειας μὲ τὰ Λατ. *lugéo, lugubris, luctus*, πβ. LSK σ. λ.). Γιὰ τὸ **νήπιος** βλ. ἄνωτ. 3F14.2(στ. 1), Chantraine καὶ LSJ⁹/LSK σ. λ. (γιὰ ἐτυμ. καὶ Hofmann – Παπαν.).

2. πρὸς ζοφερὸν χῶρον ἀποφθιμένος: νέος ἐπίσης σχηματισμός· πβ. *EGr* 727.15 *ζοφερός τάφος* καὶ 310.3 *κείμει δ' ἐν Ἀΐδῃ ζοφερῆν ἐπικεῖμενος ἄχλυν*], πβ. ἐπίσης 372 (4ου περ. αἰ. μ.Χ.) στ. 2 *Πλουτέος οἰκία νῆω* καὶ στ. 20 *πρὸς Πλουτέος ἤλυθε δῶ[μα]*/στ. 13 *αἰλῦθον ἰς Ἀΐδα δόμον τὸν ἀφενγέα χῶρον*, ἀλλὰ καὶ *CEG*¹ 98.2 *δοτέα δ' ἀνθεμόες χῶρος ὄδ' ἀνφ(ἰς ἔχ)ει* (*CEG*² 688 [*Ε*]νθάδε *Σμμαιθων Ἐρμαινέτο* (vacat) *εἶλετο χῶρον*, *χῶρον* γιὰ ἄλλη περίπτωση καὶ ἄνωτ. E11.5)· τὰ *φθίμενος, ἀποφθίμενος, καταφθίμενος* συχνὰ σὲ ἐπιγράμματα (βλ. ἄνωτ. E19.4 σημ. σ. λ. *φθιμένον*). Τὸ ἐπίθ. **ζοφερός** (σκοτεινός, ἀπὸ τὸ *ζόφος*: τὸ σκότος τοῦ Ἄδη, v 356 Ἔρεβόσδε *ὑπὸ ζόφον*, κ. ἄ.) ἀπαντᾷ στὴν Ἡσ. *Θεογ.* 814 *Τιτῆνες ναίουσι πέρην χάεος ζοφεροῖο* (ἐτυμολογικῶς συγγ. μὲ τὸ *ζέφυρος*, ἴσως καὶ μὲ τὸ *δνόφος*: βλ. Chantraine σ. λλ. *ζόφος, ζέφυρος* καὶ *δνόφος*).

3. ἦρπασας ἐγ μαζῶν ματέρος: νέος καὶ αὐτὸς σχηματισμός. Τὸ θέμα τῆς μητέρας ποὺ τῆς παίρνουν τὸ παιδί ἀπὸ τὸ στήθος, ἐνῶ ἀκόμα θηλάζει, δὲν εἶναι βέβαια νέο· ὅπως ὁμως φαίνεται ἀπὸ τὰ παραδείγματα ποὺ παρουσιάζει ἡ Vépillac (II § 88, καὶ 182), χρησιμοποιεῖται πολὺ κατὰ τὴν ἐποχὴ αὐτῆ (καὶ ἀργότερα). Πβ. *GVI* 1581-91 καὶ 1595: *ἦρπασας κ. τ. τ.* (1590.1 *τὸ νήπιον ἦρπασας ἡμῶν*,

1595.1 οὐχ οσίως ἤρπαξες ὑπὸ [χθόνα], κοίρανε Πλουτεῦ κ.λπ.), 1596.3-4 παῖδα τιθηνὸν | Πομπήιον μαζῶ θελγόμενον γλυκερῶ, πβ. ἐπίσης EGr 178 (στοῦ “Appendix christianorum epigrammatum”) ἀφήρπασε παῖδ’ ἀπὸ μητρὸς | [— — —]τιν κἀνείασε νήπια τέκνα. Ὁ τύπος **μαζός** εἶναι κυρίως Ἑπικ. καὶ Ἴων. (ἀπαντᾶ ἐπίσης στὸν Αἰσχ.), χρησιμοποιούμενος ἐνίοτε γιὰ τὸν ἄνδρα καὶ κατὰ κανόνα γιὰ τὴ γυναίκα, ἀντὶ τοῦ **μαστός** (βλ. Chantraine σ.λ. **μαστός**, μὲ ἔτυμ. παρατηρήσεις, πβ. LSJ⁹/LSK σ.λ.): κατὰ τὸν Ἡσύχιο, **μαζός**· **μαστός**, ὄχθος. **τι(τ)θός** καὶ **μαστός**· **ποτήριον** (Paphii). ἢ **λίθον**. καὶ **τὰ** (εἰς) ὕψος ἀνέχοντα **χώρας** μέρη **μαστούς** (βλ. ΑΚΕΠ Γβ’ 191 **μαστός**· Ἀπολλόδωρος ὁ Κυρηναῖος, ὡς Πάμφιλός φησι, Παφίους τὸ ποτήριον οὕτως καλεῖν [Ἀθῆν. 11.487b], πρόσθετες Εὐστάθ. στοῦ Χ 83 [1258.58] καὶ παρὰ Παφίους δὲ **μασθός** ποτήριον, σύστημα, ὡς εἰκός, ἐξ οὗ ἐβάλλετο τρόπον τινὰ ὡς ἐκ **μασθοῦ** πινόμενον). Γιὰ τὸ **ἀρπαζῶ** βλ. ἄνωτ. E34.10 σημ. σ.λ. **ἀρπαστός** (βλ. ἐπίσης E25.2, E40.2, E43.3, E70.2 σημ.).

Ἀσβόλιον: πιθανῶς ἀπὸ τὸ **ἄσβολος** (καὶ **ἀσβόλη**, βλ. TGrL σ.λ.), «καπνιά» (LSK σ.λ.), «suie, poussière de charbon» (Chantraine σ.λ., βλ. καὶ L. Robert, *GIOG* 298 σημ. 5, ὅπου ἡ παρατήρηση ὅτι τὰ ὀνόματα Ἀσβόλις καὶ Ἀσβολᾶς “ont rapport au noir de fumée”). Ἀπαντᾶ ὡς προσωνύμιο στὴν ἐπιγρ. *IKour* 132 (3ου μ.Χ. αἰ., ὅπως καὶ ὅλες οἱ ἐπιγραφές μὲ τὰ κείμενα καταδέσμων ἀπὸ τὸ Κούριο: βλ. ἄνωτ. σημ. στοὺς στ. 1-2 σ.λ. *Πλούτων*): στ. 12 *Μητροδόωρος ὁ ἐπικαλούμενος Ἀσβόλις τραπεζίτης*, στ. 16 *Μητροδόωρον ἐπικαλούμενον Ἀσβολίον τραpezίτου*, στ. 22 [*Μητροδόωρον Ἀσβόλιν*{ιν} *τραpezίτην*]. Τὸ ὄνομα εἶναι σχετικὰ μεταγενέστερο καὶ σπάνιο· ἀπαντᾶ ἐπίσης, ὡς Ἀσβόλι(ο)ς ἢ Ἀσβολᾶς, σὲ ἐπιγραφές τῆς Κῶ καὶ τῆς Ἐφέσου (L. Robert ὀ.π. 191 ἄρ. 191α καὶ 200 ἄρ. 215) καὶ ἄλλοῦ (βλ. L. Robert, *BullÉ* 64 [1951] 203 ἄρ. 236 N. 20, σὲ ἀπάντηση στὰ σχετικὰ σχόλια τοῦ Mitford). Γνωστός ἀπὸ παλιὰ εἶναι ὁ Ἄσβολος ὁ *Κένταυρος* (βλ. ἄνωτ. σημ. στοῦ 2T2.1 κέ., μὲ βιβλιογραφία), χρησιμολόγος (*οἰωνιστής*), συνδεδεμένος μὲ τοὺς μύθους τοῦ Ἡρακλῆ, καὶ μὲ τὸ ἐπίγρ. πού διασώζει ὁ Φιλόστρατος (*Ἡρωικός* 36: *EpAP* 5.46): *Τὸν Ἡρακλέα φασὶν ἀνασταυρώσαντα τὸ Ἀσβόλον τοῦ Κενταύρου σώμα ἐπιγράψαι αὐτῷ τότε τὸ ἐπίγραμμα*: Ἄσβολος οὔτε θεῶν τρομέων ὅπιν οὔτ’ ἀνθρώπων | ὄξυκόμοιο κρεμαστός ἀπ’ εὐλιπέος κατὰ πένκης | ἄγκειμαι μέγα δεῖπνον ἀμετροβίους κοράκεσσιν. Ἄν τὸ Ἀσβόλι(ο)ς ἔφερε στὴν κοινὴ συνείδηση τὴ «μυθολογικὴ» κληρονομιά ἢ τὸ ἔτυμολογικὸ βᾶρος ἢ καὶ τὰ δύο (κυρίως στὴ χρῆση τοῦ ὡς προσωνυμίου), εἶναι δύσκολο νὰ συμπεράνει κανεὶς μὲ βεβαιότητα. Δὲν μπορεῖ ὁμοῦς νὰ ἀποφύγει κανεὶς τὸν πειρασμὸ νὰ παρατηρήσει

ὅτι ὀνομαζόταν *Μητροδώρος* ὁ τραπεζίτης ὁ ἐπικαλούμενος Ἀσβόλις· ὅτι στὰ κείμενα τῶν καταδέσεων τοῦ 3ου μ.Χ. αἰ. (*IKour* 127-142) ἐμφανίζεται συχνότατα ὁ *Πλούτων* (κι οἱ ἄλλοι θεοὶ καὶ δαίμονες τοῦ Κάτω κόσμου)· ὅτι τὰ κείμενα αὐτὰ φαίνονται εὐρύτατα γνωστά, ἴσως καὶ πρὶν ἀπὸ τὸν 3ον αἰ. π.Χ., κι ἦταν πιθανὸ ὁ ποιητὴς μας νὰ εἶχε ὑπόψη τοῦ ἀνάλογο κείμενο: ὁ *Πλούτων*, τὰ μητρὸς δῶρα, ἡ μαύρη μοῖρα τοῦ Ἀσβόλιου (καὶ τοῦ Ἀσβόλου) ἐνυπάρχουν ἐδῶ.

E44

Ἐπιγραμματα ἐπιτύμβιο ὀκτώ στίχων, ἀπὸ τὸν ναὸ τοῦ Ἁγ. Μάμα τῆς Μόρφου. Ἡ ἐπιγραφή βρέθηκε πάνω στὴ μαρμάρινη σαρκοφάγο πὸν θεωροῦνταν «ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν τῆς Κύπρου ὡς τάφος τοῦ Ἁγίου Μάμαντος» κατὰ τὸν Σακελλαρίου (*Κυπρ.* Α' 137, βλ. καὶ *Mitford* 42 σμ. 2 [μὲ παραπομπὴ στὸν R. Gunnis, *Historic Cyprus*, 349], καὶ N. Κληρίδη 13), ἐντοιχισμένη στὸν βόρειο τοῖχο τοῦ ναοῦ κάτω ἀπὸ τὸ ἐπίπεδο τοῦ πατώματος, τὸ 1910 (ἢ 1911) κατὰ τὸν *Mitford*. Κατὰ τὸν ἴδιο, “before being once more concealed the inscription was copied by C. Thomasides, a local school-master, and a plaster-cast taken. This is now in the Cyprus Museum, and, though it does not appear to do justice to the original, until the inscription can be re-examined, is doubtless of more value than the publication of Thomasides in *Φωνὴ τῆς Κύπρου*”. Αὐτὰ ἔγραφε τὸ 1950 ὁ *Mitford*, γιὰ νὰ συμπληρώσει (σελ. 42 σμ. 2) ὅτι “Thomasides’ publication I have not seen and the text is known to me only through a note in the Cyprus Museum papers”. Ὑπ’ αὐτὲς τὶς συνθῆκες –καὶ παρὰ τὴ συνεργασία τοῦ *Mitford* μὲ τὸν W. Peek στὴν ἀνάγνωση καὶ τὴν ἐρμηνεῖα τῆς ἐπιγραφῆς (δ. π. 43 σμ. 1)– ἡ ἔκδοση τοῦ 1950 δὲν εἶναι ἰδιαίτερα ἐπιτυχής. Ἀντίθετα, εὐστοχὴ κατὰ τὸ πλεῖστο μέρος εἶναι ἡ ἀνάγνωση τῆς ἐπιγραφῆς ἀπὸ τὸν Ἰωάννη Τοικνόπουλο (καθηγητὴ –φιλόλογο στὸ Ἑλληνικὸ Γυμνάσιο Μόρφου τὸ 1958, ὅταν τὸ Κυπριακὸ Μουσεῖο προέβη σὲ «δοκιμαστικὲς ἀνασκαφὲς στὸ πάτωμα τοῦ ναοῦ»: N. Κληρίδης, δ. π.), ὅπως φαίνεται στὴ φωτογραφία τοῦ Κυπριακοῦ Μουσείου (Φεβρ. 1958). Μὰ καὶ ἔτσι (καὶ καθὼς ἀπὸ τὸν Αὐγουστο τοῦ 1974 ἡ προσπέλαση τῆς ἐπιγραφῆς στὸν εὐρισκόμενον ὑπὸ Τουρκικὴ κατοχὴ ναὸ τοῦ Ἁγ. Μάμαντος εἶναι ἀδύνατη, κι ἡ τύχη τῆς σαρκοφάγου ἀβέβαιη), τὸ κείμενο μεγάλου μέρους τοῦ ἐπιγράμματος δὲν μπορεῖ νὰ διαβαστῆ, ἔστω κι ἂν σὲ βασικὲς γραμμὲς τὸ νόημα προβάλλει πειστικά: ὁ Ἀρτεμίδωρος (στ. 7, ἀρχή), ἔχοντας κηδέσει (στ. 6-7) τὴ σύζυγό του (στ. 2 καὶ 5) καὶ μιὰν ἄλλη ἀγαπημένη του θηλυκὴ ὑπαρξὴ (στ. 7 ἀμφοτέρας, πβ. στ. 1) –μὰνα ἢ

κόρη ἢ ἀδελφή του– κι ἔχοντας χαράξει τιμητική ἐπιγραφή (στ. 4) στήν πετροσκάλιστη θήκη (στ. 6), ἐκφράζει τὴν ἐλπίδα νὰ ἐναποτεθῆ *κλυτός* στήν ἴδια κατοικία (στ. 8). Λανθάνουν τὰ ὀνόματα τῶν δύο νεκρῶν γυναικῶν, σὺν τοῖς ἄλλοις· ἡ φιλότιμη προσπάθεια τοῦ Ἰ. Τσικνοπούλου δὲν θὰ μποροῦσε νὰ δώσει μὲ τὰ ὑπάρχοντα στοιχεῖα συμπληρώματα βέβαια. Προβληματική φαίνεται καὶ ἡ μετρικὴ μορφή τοῦ ἐπιγράμματος (σὲ δακτυλικὸ ἐξάμετρο, πιθανῶς), ποὺ ἀνάγεται πειστικὰ ἀπὸ τὸν Mitford στὶς ἀρχές τοῦ 3ου αἰ. μ.Χ. (θεωρεῖται δὲ ὡς προερχόμενο ἀπὸ τοὺς γειτονικοὺς Σόλους). Ἀξιοσημείωτη, τέλος, εἶναι ἡ γλώσσα, μὲ Ὀμηρικὲς ἀπηχήσεις καὶ διαλεκτικούς τύπους ἀλλὰ καὶ νέους σχηματισμούς. Θὰ ἐπανέλθουμε στὸ ἐπίγραμμα (ἐλπίζουμε σύντομα καὶ ὑπὸ συνθήκες καλύτερες).

1. νεκῶν κατατεθνηουσῶν: ἔτσι, ἀναντίρρητα, στήν ἐπιγραφή, ὅπως φαίνεται καθαρὰ στὴ φωτογραφία τοῦ Κυπριακοῦ Μουσείου κι ὅπως διάβαξε τὸ 1958 ὁ Ἰ. Τσικνόπουλος. Τὸ *κατατεθνηουσῶν* κεῖται προφανῶς ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ *κατατεθνηωσῶν* (ἀπὸ λάθος ἴσως τοῦ *χαράκτη*), μὲ προσωδία $\cup\cup, - -, - \cup$. Πβ. τὰ Ὀμηρ. *νεκῶν κατατεθνηώτων* (H 409, κ 530 κ. ἄ.), *νεκῶν κατατεθνηώτων* (K 343 καὶ 387) κ. τ. τ., πβ. ἐπίσης *καταθνητῆσι γυναιξί* (ἀνωτ. 5Y1.39 [κ. ἄ.], μὲ σημ.) κ. τ. τ. Ἡ μετοχή γιὰ πρώτη φορὰ ἐδῶ σὲ Κυπριακὸ ἐπίγραμμα, τὸ *νεκῶν* καὶ ἀνωτ. E27.2 (*ἀσκέπτους νεκῶν εἰς θαλάμους*; βλ. σημ. σ. λ.).

2. συμβίου κεδνή: νέος σχηματισμός (λίαν εὐανάγνωστος στήν ἐπιγραφή). Τὸ ἐπίθ. *κεδνός* εἶναι Ὀμηρικό (Ω 730 *ἀλόχους κεδνάς* καὶ χ 223 *κεδνήν ἀλοχον*, κ 8 κ. ἄ. *μητέρι κεδνή*, P 28 *κεδνοῦς τε τοκῆας* κ. τ. τ.), ἀπαντᾷ δὲ μόνον ἐδῶ σὲ Κυπριακὸ ἐπίγραμμα. Τὸ *σύμβιος* (ἀρσ. καὶ θηλ., ἐπίθ. καὶ οὐσ.), ἀντίθετα, εἶναι μεταγενέστερο· ἀπαντᾷ ἐπίσης μόνον ἐδῶ σὲ Κυπριακὸ ἐπίγραμμα, συχνὰ ἀλλοῦ (βλ. LSJ⁹/LSK σ. λ.).

4.]τευξα χαράξας: τὸ *-ευξα* (*ἔτευξα* ἢ *τεῦξα*) *χαράξας* εἶναι ἐπίσης εὐανάγνωστο. Πβ. EGr 594 στ. 6 *σελίδεσσι χαράξας* καὶ 10 *βωμόν ὑπ' ἠέρι τεύξας*, 627.4 σ[τ]ήλη τόν[δε] ἐχάραξε [λ]όγον (κ. τ. τ.), 664.4 *τεύχειν οὐ τάφον, ἀλλὰ βίον*, 204.1 *Λαῖνά σοι τύμβω[ν] δωμήματα... ἔτευξα καὶ GVI 1324.10-11 μνήμα... ἔτευξαν λαῖνεον* (κατωτ. στ. 6 *λαῖνοτεύκτω*), κ. τ. τ.: πβ. ἐπίσης ἀνωτ. E35.1 *Τὴν δυνατὴν Νέμεσιν με θεὰν ἰδρύσατο τεύξας* (μὲ σημ.), καὶ κατωτ. E53 στ. 1 (διάφ.

γραφή) και 5 ἔτευξεν (μὲ σημ.) και E57 στ. 1 τεῦξ' και 2 (διάφ. γραφή) ἔτευξε (μὲ σημ.).

5. γαμετῆς ποτ' ἀκοίτης: νέος σχηματισμός. Τὸ οὖσ. ἀκοίτης («ὁ ὁμοκοίτης, σύννευος, σύζυγος» LSK, θηλ. ἄκοιτις) ἀπαντᾷ ἤδη στὸν Ὅμηρο (Ο 91 κ. ἄ.), τὸ ἐπίθ. ἀρχικά και οὖσ. ἀργότερα γαμετή («ἐγγαμος γυνή, σύζυγος» LSK, ἄρσ. οὖσ. γαμέτης μὲ ἀντίστ. θηλ. γαμέτις) στὸν Ἡσίοδο (*Ἔργ.* 405-6 γυ να ἰ κά τε... | κητήν, οὐ γ α μ ε τ ῆ ν: βλ. και σημ. West στὸ χωρίο), στὸν Πλάτονα (*Νόμ.* 874c εἰάν τε ἀνήρ ἐπιτύχη γ α μ ε τ ῆ γ υ ν α ἰ κ ἰ βιαζομένη, κτείνας τὸν βιαζόμενον ἔστω καθαρὸς ἐν τῷ νόμῳ, 841d γ α μ ε τ ῆ ς... γ υ ν α ἰ κ ὸ ς και 868d γ υ ν α ἰ κ α... γ α μ ε τ ῆ ν), στὸν Αἰσχύλο (*Ἰκέτ.* 164 γαμετᾶς) κ. ἄ., και σὲ ἐπιγράμματα (*EGr* 310.2 σὺν γαμετῆ ἀλόχῳ κ. τ. τ.).

6. ὄστέα χαθήμε[νος δ' ἐνὶ] χώ[ν]η λαϊνοτεύκτω: εὐστοχη και σχεδὸν βέβαιη ἀνάγνωση–συμπλήρωση Mitford (και Peek). Τὸ **λαϊνοτεύκτω**–εὐδιάκριτο στήν ἐπιγραφή– δὲν ἀπαντᾷ ἄλλοῦ, και τὸ πιθανὸν **χώ[ν]η** (σὲ δοτ.) δὲν φαίνεται νὰ ἔχει και ἄλλοῦ τὴν ἐδῶ σημασία (βλ. Mitford 43 σημ. 1: “λαϊνότευκτος is ἄπαξ λεγόμενος; but cf. σιδηρότευκτος and χαλκότευκτος. If χώ[ν]η is the correct reading, in the sense of ‘coffin’ it is without parallel” πβ. Ἡσὺχ. σ. λλ. *χοάνη· χώνη, τύπος, εἰς ὃν μεταχεῖται τὸ χωνεόμενον και χοάνοις* (Σ 470)· *τοῖς φροσητήρσι, ταῖς χώναις, και κοιλώμασιν, εἰς ἃ ἐγχεῖται τὸ χωνεόμενον, ἢ τοῖς πηλίνοις τύποις· γὰ τὴν ἐτυμ. τῶν χώνος, χώνη, χόανος, χοάνη* βλ. Chantraine σ. λ. *χέω*, και σ. λ. *λᾶς* [=πέτρα] γὰ τὸ *λαῖνος/λαϊνότευκτος, λα-τόμος* κ. λπ.). Τὸ σχεδὸν βέβαιο **χαθήμε[νος]** = *καταθέμενος*, κατ' ἀποκοπή τοῦ τελ. φωνήεντος τῆς κατὰ πρὸ συμφώνου (Ὅμηρ. *καθήμενοι* ω 190, *κάτθεσαν* Π 683 κ. ἄ., πβ. ἄνωτ. E2.9 *Ἰταλὸν ἀν τέμενος* (μὲ σημ. σ. λ. *ἀν*) και κατωτ. E51.2 *πᾶρ τεμένει* (μὲ σημ. σ. λ.)).

7. Ἀρτεμίδωρος: ὄνομα συχνὸ στήν Κύπρο και ἄλλοῦ (βλ. ἄνωτ. E39.1 μὲ σημ. σ. λ. *μάκαρ Ἀρτεμίδωρε*), εὐανάγνωστο στήν ἐπιγραφή.

ἐγώ[ν] ᾧ[δε] ἀμφοτέρας ἐκόμισσα: τὰ ἀμφοτέρας (ὄχι ἀμφοτέραις, ὅπως διαβάζει ὁ Mitford) ἐκόμισσα (ποιητ. τύπος), εὐανάγνωστα και μὲ γυμνὸν ὀφθαλμὸ), ἀποκλείουν τὸ συμπλήρωμα [*κόνιν*] (Mitford). Ἡ ἀνάγνωση–συμπλήρωση **ἐγώ[ν] ᾧ[δε]** (μὲ Αἰολ.–

Κυπρ. τύπο *ἐγών* και τὸ -ε τοῦ ᾧδε μὴ ὑπολογιζόμενο μετρικά, ὅπως και ἄλλοῦ συχνά) φαίνεται εὐλογη και πιθανή.

8. κλυτός: εὐδιάκριτο στην ἐπιγραφή, παρὰ την παραπλανητική ὁμοιότητα τοῦ *λάμδα* με τὸ *ἄλφα* (πβ. και ἄνωτ. στ. 6 *λαϊνοτεύκτω*). Για τὸ *κλυτός* (και E62.5 *παρὰ κλυτόν εἶσατο σῆμα*) κ.τ.τ. στο Κυπρ. ἐπιγράμμα βλ. ἄνωτ. E18.1 σημ. σ.λ. *Ἐλλάς ἐκλείζειν* (με περαιτέρω παραπομπές).

εἰς εὐνίδα τήνδε τεθῆναι: ἀναμφίβολα ἔτσι στην ἐπιγραφή (παρὰ τὸ δυσεπίλυτο μετρικὸ πρόβλημα), με τὸ *εὐνις* ἀντι τοῦ *εὐνή* (λέξι χρησιμοποιούμενη και με τὴ σημ. «ἡ ἐσχάτη κλίνη τοῦ ἀνθρώπου, ὁ τάφος»: LSK σ.λ., I.5).

*E45

Ἐπιγράμμα συγκείμενο ἀπὸ δύο ἐλεγειακὰ δίστιχα πού βρέθηκε στη Νεάπολη (ἀ' ἔκδοση τὸ 1607 ἀπὸ τὸν Caraccius, κατὰ τὸν Kaibel, *IG XIV 809*), και χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν Peek στὸν 2ον μ. Χ. αἰ. Πάνω ἀπὸ τὸ ἐπιγράμμα, σὲ πεζὸ λόγο εἶναι γραμμένο: *D. Servili D. I. Appoloni | medici Servilia D. I. | Ambrosia fecit patrono | suo et sibi et suis* (βλ. και *AKVΓ⁴ 31* *T4.6-7 σ.λ. *Apollonii duo*). Τὰ δεδομένα ἐτοῦτα δύσκολα ἐπιτρέπουν νὰ θεωρηθῆ τὸ ἐπιγράμμα ὡς Κυπριακὸ (ὑπὸ οἰανδήποτε ἔννοια τῆς λέξεως), ἔστω κι ἂν διαβάσει κανεὶς στην ἀρχὴ τοῦ στ. 1 *ᾠδε Πάφου γέννημα* ἀντι *ᾠδ' Ἐπάφου γέννημα*.

1. ᾠδε Πάφου γέννημα: Νὰ γεννήθηκε στην Κύπρο ὁ *Δέκιμος Σερονίλιος* (στ. 3, βλ. και Λατινικὴ ἐπιγραφή) δὲν ἀποκλείεται, ὅπως δὲν ἀποκλείεται νὰ ἦταν Κυπρία ἢ μάνα του. Πβ. τὶς ἐρμηνεῖες πού δίδονται στο *ᾠδ' Ἐπάφου γέννημα*, με χαρακτηριστικὴ τὴ θεωρία τοῦ Kaibel (*IG XIV 809*): “Apollonius D. Servilio et patrono et patre (*Ῥωμαίων σπέσμα*) usus esse videtur, m a t r e n a t u s A e g y p t i a (*Ἐπάφου γέννημα*) [ἢ ὑπογράμμιση εἶναι δική μας = ἀπὸ μητέρα Αἰγύπτια], quamquam non bene *σπέσμα* et *γέννημα* inter se opposita sunt”. Για τὸν *Ἐπαφον* βλ. κυρίως τὸ σχετικὸ ἄρθρο στην *RE*.

σοφοῖς ἐπ(τ)εῖκελος ἀνήρ: πβ. τὸν Ὅμηρ. λογότυπο *ἐπιείκελος* (-ον) *ἀθανάτοισι*(ν) (A 265, Δ 394 κ.ἀ., βλ. και ἄνωτ. 5Y1.219: για τὸν *Τιθωνόν*).

2. Ῥωμαίων σπέρμα πολυκτεάνων: πβ. ἄνωτ. 2F1.7(στ. 3) *νόσφι πολυκτεάνοιο πολύκλειτον* (στ. 3 στὸ ἐδῶ ἐπίγρ.: *κλη)ζ(όμενος)* *Σαλαμῖνος*, ὅπου ἀπαντᾷ γιὰ πρώτη φορά τὸ ἐπίθ. *πολυκτεάνος* (βλ. τὴν ἐκεῖ σημ.).

3. κλη)ζ(όμενος Δέκιμος Σερούλιος: Γιὰ τὴ μετοχὴ *κληζόμενος* βλ. ἄνωτ. E18.1 σημ. σ. λ. *Ἑλλάς ἐκλείζεν* (μὲ παραπομπές καὶ βιβλιογραφία), καὶ E14.4 *Κινύρα κλειζόμενος γενεᾶς*. Γιὰ τὸ ὄνομα *Σερούλιος* πβ. τὸ *Σερούσιος*, καὶ βλ. τὰ σχετικὰ μὲ τὶς Κυπριακὲς ἐπιγραφὰς στὶς ὁποῖες ἀναφέρεται ὁ *Σερούσιος* (*Σέρουσιος*) *Σουλπίκιος Παγκλῆς Οὐρηρανιανός* (: *Servius Sulpicius Pancles Veranianus*) μὲ τὰ σχόλια τῶν Mitford καὶ Nicolaou, *ISal* 101 κέ. (σσ. 131 κέ.): γιὰ τὴν ἐρμηγεῖα τοῦ ὀνόματος βλ. Διον. Ἄλικ. 4.2: *τὸ δὲ κοινὸν καὶ προσηγορικόν, Σερούσιον, ἐπὶ τῆς ἰδίας τύχης, ὅτι δουλεύοντα ἔτεκεν αὐτόν. εἷθ' δ' ἂν ὁ Σερούσιος εἰς τὴν Ἑλληνικὴν διάλεκτον μεταβιβάζομενος, Δούλιος.* (Στὴν ἐπίγρ. ἀναγράφεται ΚΑΗΤΟΜΕΝΟΣ, καὶ ΕΛΘΩΝ ἀντὶ ΕΛΘΩΝ στὸν ἴδιο στ., ὅθεν: *ἐλ)θ(ών.*)

4. ὡς ἔλεγον: σὲ γ' πληθ. πρόσωπο, μὲ τὴ σημασία «καθὼς λέγαν» (μὲ εἰρωνικὴ χροιά, ὅπως φαίνεται νὰ δείχνει τὸ προηγούμενο *που*), ἢ σὲ α' ἐνικὸ πρόσ., μὲ τὴ σημασία «ὅπως τὸ ἔλεγα»· τὴ δευτέρῃ ἐρμηγεῖα ὑποστηρίζει ὁ Kaibel (*EGr* 592): «ὡς ἔλεγον inepte explicant ut dicebant. Immo ipse ad nonagesimum tertium annum se perventurum esse praedixerat, sicut Diophantus astrologus *Ἐρμογένην τὸν ἱατρὸν – εἶπε μόνους ζωῆς ἐννέα μῆνας ἔχειν* A. P. XI 114. *Studebat igitur Servilius non solum medicae arti sed etiam astrologiae*» (: ὁ Σερούλιος, μελετώντας ὄχι μόνον τὴν Ἱατρικὴ τέχνη μὰ καὶ τὴν Ἀστρολογία, προεῖπε ὅτι θὰ φτάσει στὸ 93ον ἔτος τῆς ἡλικίας του)· βλ. καὶ Cougny (σελ. 248): «bene vidit Kaibelius ὡς ἔλεγον significare, ut dicebam, ut praedixeram, et paulo audacius subiecit: «*studebat igitur Servilius non solum medicae arti sed etiam astrologiae*»». Βλ. ὁμως ὀλόκληρο τὸ ἐπίγραμμα τοῦ Λουκιλλίου, *Ἀνθ. Παλ.* 11.114: *Ἐρμογένην τὸν ἱατρὸν ὁ ἀστρολόγος Διόφαντος | εἶπε μόνους ζωῆς ἐννέα μῆνας ἔχειν. | κάκεινος γελάσας "Τί μὲν ὁ Κρόνος ἐννέα μηνῶν" | φησὶ "λέγει, σὺ νόει τὰμὰ δὲ σύντομά σοι." | εἶπε καὶ ἐκτεῖνας μόνον ἦψατο, καὶ Διόφαντος, | ἄλλον ἀπελπίζων αὐτὸς ἀπησκάρισεν* (: ὁ Διόφαντος, ἐνῶ ἀπέλιζε ἄλλον, ὁ ἴδιος σπαρτάρισε σὰν ψάρι)· πβ. καὶ τὸ εἰρωνικὸ ἐπίσης ἐπίγραμμα τοῦ Λουκιλλίου, ὁ. π. 111, γιὰ τὸν Διόφαντο: *Βουλόμενός ποθ' ὁ λεπτός ἀπάγξασθαι Διόφαντος, | νῆμα λαβὼν ἀράχνης αὐτὸν ἀπηγχόνισεν.*

E46

Ἀναθηματικὸ ἐπίγραμμα χαραγμένο στὴ βάση ἀγάλματος ποὺ ἀφιέρωσε στὸν ναὸ τῆς Ἀφροδίτης στὴν Παλαιάπαφο ἢ *Ῥηγίνα* τιμώντας τὸν αἰοιδὸ *Νέστορα*. Μὲ ἀγάλμα ἐπίσης Ἀφροδείτη *Παφί[α]* τιμᾷ τὴν [Σεργίαν] *Ἀυρηλί[α]ν Ῥηγεί[ναν] ὑπατικὴν [Νέστ]ωρ ὁ [αἰοιδὸς τ]ὴν εὐεργ[έτην]* (ICR III 959, συμπληρωμένη ἀπὸ τὸν Mitford, *IKour* σελ. 186 σμμ. 1, σὲ ἀντιπαράβολη μὲ τὴν ἐκεῖ δημοσιευμένη ἀναθηματικὴ ἐπιγραφή ἀπὸ τὸ Κούριο, ἀρ. 98: [Σε]ργίαν Ἀυρηλίαν Ῥηγείναν τὴν κρα[τίστ]η[ν] ὑπα[τικ]ήν, [Α]υρηλία κα[ὶ Αἰ]λία? τὴν πα[τρ]ώνισσαν). Ἀπὸ τὰ ὀνόματα τοῦ ποιητῆ *Νέστορα* καὶ τῆς ὑπατικῆς *Ῥηγίνας* τὸ ἐπίγραμμά μας χρονολογεῖται στὰ τέλη τοῦ 2ου / ἀρχῆς τοῦ 3ου αἰ. μ.Χ. (“Inscriptum igitur carmen est initio saeculi III” Bücheler [σελ. 191/384], “rather at the close of the second century than the beginning of the third” Mitford [σελ. 184, μὲ τὸ ἐπιχείρημα ὅτι κανένα ἀπὸ τὰ Παφιακὰ κείμενα δὲν κάνει νύξη στὸ ὅτι “Nestor very probably received the *civitas* from Septimius Severus between A. D. 194 and 196”, πβ. Χατζηιωάννου Δα’ καὶ Δβ’ 103, πβ. ἐπίσης Fraser 278). Τὸ ἐπίγραμμα (μετὰ τὸ Ἀφροδείτη *Παφία* τῆς πρώτης σειρᾶς τῆς ἐπιγραφῆς, ποῦ, ὅπως σημειώνεται στὴν πρώτη ἔκδοση, εἶναι χαραγμένο μὲ γράμματα διαφορετικὰ ἀπὸ αὐτὰ τοῦ ἔμμετρου κειμένου) ἀποτελεῖται ἀπὸ ἓνα ἐλεγειακὸ δίστιχο, μὲ ἰδιαίτερα εὐστοχὴ πενθημιμερῆ τομὴ στὸν στ. 1 ([*Νέστορα τῆ Παφίη καὶ τὸν αἰοιδιμον ἢ φιλόμουσ[ος]*] τὰ δύο μέρη τοῦ ἑξάμετρου στίχου) καὶ τυπικὰ ὄχι ἄστοχὴ τομὴ στὸν στ. 2 (μὲ τὸ *σθεναρῶν* ὅμως νὰ ἀνήκει μετρικὰ στὸ ἀ’ ἡμιπέδ καὶ νοηματικὰ στὸ β’). Τὸ ὕφος εἶναι ἀπλό ἀλλ’ ὄχι τυπικὸ· ἀπὸ τὰ γλωσσικὰ στοιχεῖα ἀξιοσημείωτα εἶναι: ἡ ἰδιάζουσα χρῆσις τοῦ *αἰοιδιμος* (καὶ τοῦ *ὑπάτη*), ἡ χρῆσις τῆς (καὶ) Κυπριακῆς κατάληξης δοτικῆς *-α* καὶ τῆς Ἰωνικῆς *-η* στοὺς τύπους *Παφία* / *Παφίη* καὶ ἡ μὴ σταθερὴ σημείωσις τοῦ *παραγεγραμμένον ἰῶτα* (*Παφίη* ἀντὶ *Παφίη*). Ἀξιοσημείωτῃ βεβαίως εἶναι καὶ ἡ παρουσία τοῦ ποιητῆ *Νέστορα* στὴν Κύπρον καὶ ἡ διαφαινόμενη ἀπήχησή του στὴν τοπικὴ Ρωμαϊκὴ ἀριστοκρατία (ὅπως καὶ στὴ Ρώμην), ποῦ προφανῶς διευκολύνθηκε ἀπὸ τὴν ἀπονομὴ τοῦ τίτλου τοῦ Ρωμαίου πολίτη σ’ αὐτὸν ἀπὸ τὸν Σεπτίμιο Σεβῆρον, ὅταν αὐτὸς ἦταν στὴν Ἀνατολία (μέχρι τὸ 196 μ.Χ.).

a. Ἀφροδείτη Παφία: ἀπαντᾷ συχνότατα στὴν ἀρχὴ τῶν ἀλφαβητικῶν ἐπιγραφῶν τῆς Παλαιάπαφου (βλ. ἐνδεικτικὰ Σακελλαρίου *Κυπρ.* Α’ σσ. 90-106 [ἀρ. 15-117] καὶ Χατζηιωάννου *ΑΚΕΠ* Δα’ 20.46-20.85), σὲ πολλὰ δὲ ἀπ’ αὐτὰς μὲ *-ει-*, ὅπως ἐδῶ. Ἄλλου μόνου Ἀφροδ(ε)ίτη ἢ μόνου *Παφία* (βλ. ἄνωτ. E13.1 καὶ E14.1), ἀλλὰ καὶ

Κυπρίαί (βλ. άνωτ. E15.2 με σημ. σ. λ. *Κυπρίαί*, όπου και άναφορά στα διάφορα τοπικά έπίθετα τής Ἐφροδίτης), κ. ά. (Βλ. και έπιγρ. Παλαιάφου, άνωτ. σελ. 119.)

1. [Ν]έστορα ... αοίδιμον: έννοείται τό ρήμα, *έστησε(ν)* ή *έστασε(ν)* κ. τ. τ. (βλ. άνωτ. E7.1 σημ. σ. λ. *έστασαν* και E13.2 σ. λ. *έστ[ασ] άγασσάμενος*), στο όποιο τό *Νέστορα* είναι άντικ. (= τό τοῦ *Νέστορος άγαλμα τόδε, ή τήν τοῦ Νέστορος εικόνα τάνδε*). Ὁ τιμώμενος έδω *Νέτωρ* (όπως δείχνει και τό έπίθ. τής Ρηγίνας *φιλόμουσος*, πιθανώς δε και τό *αοίδιμον* γιά τόν *Νέστορα*, και άλλες σχετικές έπιγραφές) είναι κατά πāsαν πιθανότητα ό *Νέτωρ* ό *Λαρανδεύς*, γιά τόν όποιο ή *Σοῦδα* σημειώνει: *έποποιός, πατήρ Πεισάνδρου τοῦ ποιητοῦ, γεγονώς επί Σενήρου τοῦ βασιλέως (και ό Πείσανδρος, Νέστορος τοῦ ποιητοῦ νιός, Λαρανδεύς ή Λυκάνιος, γεγονώς επί Ἐλεξάνδρου τοῦ βασιλέως, κατά τό ίδιο πάντα λεξικό)*. Ὁ *Νέτωρ* έγραψε (συμπληρώνει ή *Σοῦδα*) *Ἰλιάδα λειπογοράμματος ήτοι άστοιχείωτον όμοίως δε αὐτῷ ό Τρυφιδώωρος έγραψεν Ὀδύσειαν έστι γάρ έν τή πρώτη μη εύρίσκεσθαι άλφα και κατά ραψωδιάν οὔτως τό έκάστης έκλιμπάνειν στοιχείον. Μεταμορφώσεις, ὡςπερ και Παρθένιος ό Νικαεύς, και άλλα*. Ὑπό τό όνομά του σώζονται και δύο έπιγράμματα στην *Άνθ. Παλ.*, 9.129 [ΝΕΣΤΟΡΟΣ] και 9.364 [ΝΕΣΤΟΡΟΣ ΛΑΡΑΝΔΕΩΣ]. Τιμητικό έπιγράμμα από τήν Κύλικο (*EGR* 880) τόν άναφέρει ως *αοιδόν*: *Ἡ βουλή τέμεισεν άγασσαμένη τόν αοιδόν | Νέστορα και μολπής είνεκα και βιότον | εικόνα [δ'] έξετέλεσεν και είσατο πατρίδος άρχων | Κορνοῦτος θαλερής έν τ[ε]μένεσσ[ι] Κόρης. | ὄφρα και ὄψίγον[ο]ί περ έν άστει παίδας έχοιεν | σήμα φιλοξενίας και δέλεαρ σοφής (φιλοξενίας αλλά σοφής, πβ. Παφίαί άνωτ. και έδω Παφίη)*. Τό *αοιδός* συμπληρώνει, όπως έχουμε σημειώσει παραπάνω, ό Mitford στην έπιγραφή με τήν όποια ό *Νέτωρ* τιμά τή Ρηγίνα. Ἔτσι τό έδω *αοίδιμον* δέν αποκλείεται νά μήν έχει άπλως τή συνήθη παθητική σημασία (“chanté, illustre” κατά τόν Chantraine [σ. λ. *αείδω*], “sung of, famous in song or story” LSJ⁹ [I.], «ό άδόμενος, οὔ τό όνομα άποτελεί θέμα ὤδης, ό πεφημισμένος» LSK, «άδόμενος, ύμνούμενος, περίφημος» Hofmann – Παπαν. [σ. λ. *αείδω*], σημασία πού δέν μπορεί νά αποκλειστέ έδω: βλ. τούς πρός τιμήν του συντεθέντες στίχους), αλλά νά ένέχει και τή σημ. τοῦ *αοιδός* (και *έποποιός*): ὀρθά, νομίζουμε, ό Χατζηγιωάννου μεταφράζει «τόν ξακουσμένο στο τραγούδι» (φράση πού μπορεί νά ένέχει και τίς δύο αὐτές σημασίες, όπως και ή δική μας μετάφραση «τόν ξακουστόν αοιδό», με περισσότερο εκδηλη τή δεύτερη σημασία.) πβ. και Guarducci σελ. 132: “Il termine *αοιδίμος*

avrà qui non tanto il significato passivo indicante colui «che è celebrato dai canti», cioè gode larga fama, quanto il senso attivo di colui che «crea i canti», così come il termine ἀοιδός nell' iscrizione di Cizico ha certamente il significato di «cantore» (ὠδός). Del resto la qualità di *φιλόμουσος* attribuita a Regina nella nostre iscrizione di Cipro dimostra che di affini tendenze doveva essere l' uomo onorato" (βλ. και κατωτ. σ.λ. *φιλόμουσος*). *Ποιητής* (ἀντὶ ἀοιδός) ἀποκαλεῖται ὁ Νέστωρ σὲ ἐπιγραφή ἀπὸ τὴν Ὑσσια, ὅπου –μετὰ τὶς λέξεις Ἄγαθ[ῆ] τύχ[ῆ]– σημειώνεται: *χρησιμοὶ Δ[ι]οσκόρων δοθ[έντες Α.] Σεπτίμιοι Νέστορι Λαρανδ[εῖ ποιητῆι* (βλ. J. και L. Robert, *BullÉ* 57 [1944] 239-41 ἀρ. 205, ὅπου και ἄλλες σχετικὲς ἐπιγραφές: γιὰ τὸν ποιητὴ γενικά, βλ. και τὰ σχετικὰ ἄρθρα *RE* [σ.λ. *Nestor* ἀρ. 11] και *OCD* [*Nestor* (2), Lucius Septimius], με βιβλιογραφία, και Lesky – Τσοπ. *IAEL*⁵ 1037 και 1116· βλ. ἐπίσης: E. Oder, "Beiträge zur Geschichte der Landwirthschaft bei den Griechen", *RhM* 48 [1893] 9 κέ.: φιλολογικὲς μαρτυρίες γιὰ τὸν Νέστορα· L. Robert, "Études d' épigraphie grecque" ["XXVI. Le poète Nestor"], *RPh* 4 [1930] 41-42· S. Mazzarino, "Su una nuova iscrizione di Ostia", *RFIC* 19 [1941] 38-40· *SEG* 27 [1977] 677-78 και 682, Pleket).

τῆι Παφίη: ἔτσι στὴν ἐπιγραφή (βλ. ἀπόγραφο τῶν GHJ, πβ. τῶν ἴδιων ἀρ. 113-115, κ. ἄ.). μὰ ἀκόμα μαρτυρία γιὰ τὴν ὄχι σταθερὴ παρουσία τοῦ *παραγεγραμμένον ἰῶτα* στὶς ἐπιγραφές με τὴν πάροδο τοῦ χρόνου: πβ. ἄνωτ. E35 στ. 2 *ἱερῶ* και μετὰ τὸν στ. 4 (σὲ περὶ λόγῳ) *εὐχῆι* (ἀλλὰ E33.7 ΠΡΟΠΕΜΠΩΙ), E31 στ. 2 και 10, E37.2 κ. ἄ.

ἡ φιλόμουσ[ος]: ἀρσ. ὁ *φιλόμουσος*, «ὁ ἀγαπῶν τὰς Μούσας ἢ τὴν μουσικὴν (...) καθόλου, ὁ ἀγαπῶν τὴν μουσικὴν και τὰς καλὰς τέχνας, ὁ ἔχων ὑψηλὴν και πλήρη παιδευσιν» κατὰ τοὺς LSK. Τὸ ἐπίθ. ἐμφανίζεται γιὰ πρώτη φορὰ στὸν Ἀρίωνα (Page, *PMG* 939 [*Fragmenta Adespoia* 21: *Agion* 1 B. et D.] στ. 8-9 *φιλόμουσοι* | *δελφίνες* (βλ. και τὸ κείμενο Αἴλιαν. *Ἰδιότ.* ζῶων 12.45 *μάρτυρα τῆς τῶν δελφίνων φιλομουσίας*), ἀργότερα στὸν Ἀριστοφάνη (*Νεφ.* 358 *λόγων φιλομουσῶν*), ἀλλὰ και στὸν Πλάτωνα (*Πολ.* 548 e, κ. ἄ.), στὸν Ξενοφῶντα, στὸν Πλούταρχο, κ. ἄ. Βλ. και ἄνωτ. σ.λ. *Νέστορα*... *ἀοιδῶμον*, πβ. E27.1 σ.λ. *σὺμ Μούσαις στέρξας βίον*, και E34.9. Γιὰ τὴν ἐτυμ. βλ. Chantraine σ.λλ. *φίλος* και *μούσα*.

2. Ῥηγίνα σθεναρῶν ἐξ ὑπάτων ὑπάτη: τὸ πλήρες ὄνομα στὴν αἴτ. *Σεργίαν Ἀθηλίαν Ῥηγείναν* ἀπαντᾷ στὶς ἐπιγραφές *IKour* 98 και *ICR* III 959 (: *IKour* σελ. 184 σημ. 1, σὲ συσχετισμὸ με τὴν ὑπ' ἀρ. 98),

μαζί με τὸν χαρακτηρισμὸ *ὑπατικὴν* (βλ. ἀνωτ. σημ. στὸ ἐπίγραμμα). Ὅπως παρατηρεῖ ὁ Mitford (ὄ. π., σελ. 184), ἤγμιασε μᾶλλον στὰ τέλη τοῦ 2ου παρὰ στὶς ἀρχές τοῦ 3ου αἰ. μ.Χ., καὶ φαίνεται ὅτι, ἂν δὲν γεννήθηκε στὴν Κύπρο, τοῦλάχιστον ἦταν κάτοικὸς τῆς· καὶ συμπληρώνει ὁ ἴδιος: “She boasts that she was ἐξ ὑπάτων ὑπάτη, a *femina consularis*: what her distinguished connections were is not yet known”. Ὁ χαρακτηρισμὸς *σθυναρῶν ἐξ ὑπάτων ὑπάτη*, ὅπως παρατηρεῖ ὁ M. Fraser, *RDAC* 1984, 278-79 (μνεία στὸ *SEG* 34 [1984] 396 ἀρ. 1426) δὲν ἀναφέρεται ἀπλῶς στὴ Ρηγίνα “as a *femina consularis*” ἀλλὰ καὶ στὴν τελευταία ἀπὸ τὶς χορδές τῆς λύρας, δηλώνοντας ὅτι δὲν εἶναι ἀπλῶς *ὑπατικὴ* ἀλλὰ καὶ ἡ ὑπάτη, ἡ ὑπέρτατη, ἡ ὕψιστη τῆς κλίμακας: «She is not only sprung from mighty consular stock, she is also the ‘highest of the scale’». Βλ. καὶ ἀνωτ. E2.10 σημ. σ. λ. *tās ὑπάτας*, πβ. E1.5 *Ῥώμας ὑπάτοισι*. Γιὰ τὴ Ρηγίνα βλ. καὶ *Pros. Rom. pars* III 126 ἀρ. 27.

E47

Ἐπιτύμβιο ἐπίγραμμα ἀποτελούμενο ἀπὸ δύο πεντάμετρους ἐλεγειακοὺς στίχους, ὅπως πρῶτος παρατήρησε ὁ D’Orville (κατὰ τὸν Engel). Εἶναι χαραγμένο σὲ ἕξι ἀσύμμετρες σειρές στὴν ἐπιγραφή ἀπὸ τὴ Σικελικὴ Μεσσήνη (“Messanae” κατὰ τοὺς Welcker, Boeckh – Franz, Kaibel [βλ. κυρίως *IGIS*, σημ.], “Messana... Orig. verschollen” κατὰ τὸν Peek, ἀλλὰ «τῶν Μεσάνων, χωριοῦ τῆς Πάφου» κατὰ τὸν Χατζηγιάννου), χρονολογούμενη στὸν 2/3 αἰ. μ.Χ. (βλ. Peek καὶ Χατζηγιάννου). Ἡ πρώτη ἀξιόλογη ἔκδοση εὐρίσκεται στὸ *CIG* III (1877) ἀρ. 5629, ὅπου καὶ μνημονεύονται οἱ παλαιότεροι ἐκδότες καὶ καταγράφεται ἡ συμβολὴ τους στὴν ἀνάγνωση τῆς ἐπιγραφῆς (κυρίως τοῦ Gualteri): ἀκολουθοῦν οἱ κριτικὲς ἐκδόσεις Kaibel (*EGr* 605, καὶ *IGIS* 411: μετὰ τὴν παλαιότερη βιβλιογραφία) καὶ Peek (“Abschr. Gualterus”), καὶ ἡ ἔκδοση Χατζηγιάννου (ὅπου καὶ σχόλια γιὰ τὴν ὀρθογραφία τῆς ἐπιγραφῆς καὶ τὴ σύνταξη τοῦ κειμένου). Ἀπὸ τὰ ἀπόγραφα καὶ τὶς σχετικὲς παρατηρήσεις τῶν κύριων ἐκδόσεων γίνεται φανερό ὅτι στὴν ἐπιγραφή δὲν σημειώνεται τὸ παραγεγραμμένο γιῶτα, ὅτι στὸν στ. 2 (σειρὰ 4η) τὸ ΛΙΦΘΕΙΣ εἶναι βέβαιο καὶ στὸν στ. 1 (σειρὰ 3η) σχεδὸν βέβαιο τὸ ΛΕΛΙΜΕ (ἴσως Υ κατὰ τὸν Peek, ΛΕΚΙΜΑΙ στὴν ἀ’ ἐκδ. ὁ Gualterus καὶ ΚΕΙΜΑΙ οἱ Luchsius καὶ Muratorius κατὰ τὸν Kaibel², βλ. καὶ Welcker καὶ Boeckh – Franz), ἐνῶ τὸ ΤΗΔΥΠΟΓΗ στὸν στ. 1 (σειρὰ 2η) φαίνεται ἀβέβαιο: ἀντὶ Δ ἴσως Α κατὰ λάθος στὴν ἐπιγραφή, ἴσως Ε ἐπίσης μετὰ τὸ Δ (ἂν ὄχι Η, πβ. κατωτ. E49 στ. 5 καὶ 6), κατὰ τὸν Kaibel²

(ΤΗΑΥΠΟΓΗ apogr., ΤΗΛΕΥΠΟΓΗ Guatterus α' ἔκδ., ΤΗΔΗΥΠΟΤΗΓΗ Luchsius – Muratorius, βλ. καὶ κριτ. ὑπόμν. Boeckh – Franz): στὸν στ. 2 (σειρὰ 5η), τέλος, οἱ Guatterus καὶ Luchsius – Muratorius διάβαζαν ἀντίστοιχα ΤΟΝΖΙΟΝΤΟΝΕΤΕ καὶ ΤΟΝΖΩΝΤΩΝΕΤΕ (βλ. Kaibel², πβ. Boeckh – Franz καὶ Welcker), καὶ δὲν ἀποκλείεται ὄντως νὰ χαράχτηκε στὴν ἐπιγραφή Ε ἀντὶ C κατὰ λάθος καὶ δὴ κατ' ἐπίδραση τοῦ ἐπόμενου Ε (πβ. ἀνωτ. E42.2 ΛΑΜΠΙΣΤΕ ἀντὶ ΛΑΜΠΕΤΕ = ΛΑΜΠΕΤΑΙ, βλ. καὶ σημ. σ. λ. γιὰ τὸ Ε ἀντὶ ΑΙ, βλ. ἐπίσης ἀνωτ. E46.1 σ. λ. τῆι Παφίη γιὰ τὴ μὴ σταθερὴ παρουσία τοῦ παραγεγραμμένου γιώτα στὶς ἐπιγραφές). Σὲ κάθε περίπτωση, τὸ ἐπίγραμμα εἶναι ἀξιοσημείωτο ὄχι μόνον γιὰ τὴν ὅποια ποιητικὴ του ἀξία ἀλλὰ καὶ γιὰτὶ μνημονεύεται ἕνας πιθανῶς ἀξιόλογος Κύπριος *κωμωδός*, ὁ *Παφιανὸς Πάφιος*, πού στὴ μακρυνὴ Δύση διακρίνεται σὲ ποιητικούς ἀγῶνες καὶ κερδίζει τῆς νίκης τὸν *στέφανον* (ὅπως φαίνεται νὰ ὑποδηλώνεται στὸν στ. 2).

1. Παφιανὸς Πάφιος: στὸ α' ἡμιπέδς τοῦ στίχου (μὲ προσωδία: – ∪ ∪, – ∪ ∪, – : ἐσφαλμένα σημειώνουν οἱ Boeckh – Franz ὅτι “Nomen Παφιανὸς nunc trisyllabum est”), μόνον ἐδῶ (βλ. καὶ *LGPN* σ. λ. *Παφιανός*). Τὸ ὄνομα σχηματίστηκε προφανῶς ἀπὸ τὰ *Πάφος/Πάφιος* κατ' ἐπίδραση μιᾶς σειρᾶς ὀνομάτων Ῥωμαίων αὐτοκρατόρων καὶ ἄλλων (μερικῶν ἀπὸ τοὺς ὁποίους τὸ ὄνομα συνδέεται κατὰ κάποιον τρόπο μὲ τὴν Κύπρο, ὅπως αὐτὰ τοῦ Ὁκταβιανοῦ, τοῦ Βεσπασιανοῦ, τοῦ Τραϊανοῦ καὶ τοῦ Ἀδριανοῦ: βλ. Γεωργιάδη *ΙστΚ* 100 κέ., *IEE* Στ' 273, κ. ἀ.) σὲ *-anus/-ανός* (βλ. καὶ *Λουκιανός*, *Αἰλιανός*, *Λολλιανός*, κ. ἀ. ὀνόματα γνωστῶν συγγραφέων τοῦ 2ου αἰ. μ.Χ., πβ. καὶ *Κυπριανός*). Ἡ ὑπόθεση αὐτὴ ἐνισχύει τὴν εἰκόνα ἑνὸς διαπρεποῦς καὶ τιμημένου στὴ Δύση ἀνθρώπου τῶν Γραμμάτων ἀπὸ τὴν Κύπρο, καὶ ἐνισχύεται σαφῶς ἀπὸ μιὰ πράξι ἀπελευθέρωσης σὲ ἐπιγραφή τῶν Δελφῶν μὲ τὸ ὄνομα *Κύπριος Κύπριος*, στὰ τέλη τοῦ 2ου αἰ. π.Χ.: *ἀπελεύθερος, σῶμα ἀνδρείον οἷ το ὄνομα Κύπριος, τὸ γένος Κύπριος* (*SGDI* 1749-50, *Manni Fasti* 92, κ. ἀ.: βλ. *PPC* K 66).

τῆδ' ὑπὸ γῆ λέλιμε: μὴ τυπικὴ φράση (πβ. ὅμως *GVI* 506.1-2 [τῆ]δε καλύπτει [γῆ]), ἀνορθόγραφα χαραγμένη, ἀντὶ τῆιδ(ε) ὑπὸ γῆι λέλυμαι (βλ. ἀνωτ. εἰσαγωγικὴ σημ.). Τὸ ἐδῶ *λύομαι* προφανῶς κατ' ἐπίδραση τῶν συγχῶν Ὀμηρικῶν ἐκφράσεων ὅπου δηλώνεται τὸ *φονεύειν/ἀποθνήσκειν*: *λύσέ οἱ γνῖα* («κατέστησεν ἄτονα τὰ γόννατα αὐτοῦ, τὸν ἐφόνευσε» *LSK* σ. λ. *λύω* Π.3) κ. τ. τ. (Δ 469 κ. ἀ.)/*λύντο δέ γνῖα* *H* 16, *λύτο γούνατα* δ 703 κ. ἀ., πβ. *H* 6 *καμάτω δ'*

ὑπὸ γυῖα λέλυνται (στο τέλος ἐξάμετρου στίχου), Θ 103 σὴ δὲ βίη λέλυνται κ. τ. τ., ἴσως καὶ κατ' ἐπίδραση τῶν ἐκφράσεων *λύσαι βίον: ἀποθανεῖν* (Εὐρ. Ἰφ. Τ. 692) καὶ *ἔλυσεν τὸ τέλος βίον* (Σοφ. Οἰδ. Κολ. 1720-1, βλ. LSK ὁ. π. Π.4α, πβ. EGr 150.2 *ἔλυσα [βίον]* στο τέλος πεντάμ. στ., 218.8 *νόσφ τερπνὸν ἔλυσε βίον*, 312.2 *λύσσασα νόσων δέμας*, καὶ 1068.2 *πάν γὰρ ἀκοσμί[η]ς λέλυνται νέφο[ς]*, κ. τ. τ.): δὲν ἀποκλείεται ὅμως νὰ πρόκειται ἀπλῶς γιὰ τὴ γνωστὴ σημασία τοῦ *τήκω/τήκομαι*, «λύωνω» (Ἀριστ. Μετεωρ. 4.6.3 κέ., βλ. LSK ὁ. π. Π.6). Σὲ κάθε περίπτωση, τὸ *ἔδω λέλυμαι* δὲν χρειάζεται νὰ ἀντικατασταθῇ ἀπὸ τὸ συχνὸ σὲ ἐπιτύμβια ἐπιγράμματα *κεῖμαι*. Ἀπὸ τὴν ἄλλη, ὁ ἰωτακισμὸς τοῦ *υ*, τὸν ὁποῖο μαρτυρεῖ *ἔδω τὸ λέλυμε* τῆς ἐπιγραφῆς, εἶναι βεβαίως φαινόμενο πού ὁλοκληρώθηκε κατὰ τὴ μεσαιωνικὴ περίοδο, ὅπως ὅμως σημειώνει ὁ Μπαμπινιώτης (ΣΙΕΓ 155), τὸ φωνῆεν *υ* (...), γιὰ πολλοὺς αἰῶνες (2/3 - 10ος αἰ. μ.Χ.) προκαλοῦσε σύγχυση στὴ γραφὴ τῶν δύο γραφημάτων (*υ/ι*). Γιὰ τὸ *υ* στὶς Κυπριακὲς ἐπιγραφὰς βλ. καὶ κατωτ. E49.6 σ. λ. *ὕμῆλικας*.

2. κωμωδός: *κωμωδός*, πιθανῶς ἠθοποιὸς κωμικὸς ἢ ποιητὴς κωμωδιῶν (βλ. ΑΚυΓβ' 139-40 μὲ σημ. 102): «τραγουδιστὴς στοὺς «κώμους» πού ἦταν διασκεδαστικὰ τραγούδια εἴτε στὰ ἰδιωτικὰ ξεφαντώματα εἴτε στὶς γιορτὲς τοῦ Διονύσου εἴτε στο χορὸ τῶν κωμωδιῶν» κατὰ τὸν Χατζηγιωάννου (ΑΚΕΠ Δβ' 107).

λιφθεῖς: πιθανῶς ἀντὶ *λειφθεῖς*, τοῦ *λείπομαι* (λόγω ἰωτακισμοῦ, ἴσως ὅμως καὶ κατ' ἐπίδραση τοῦ ἄορ. β' *ἔλιπον/ἐλιπόμην*). Ὅπως παρατηρεῖ ὁ Μπαμπινιώτης (ὁ. π. 118), ὁ μονοφθογγισμὸς τῆς διφθόγγου *ει* εἶναι ἀπὸ τίς πρῶτες χρονολογικὰ ἀπλοποιήσεις στο φωνολογικὸ σύστημα τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς (*ει* → *ε* νόθος δίφθογγος → *ι*, βλ. καὶ κατωτ. E50.3 σημ. σ. λ. *ἔχι*). Δὲν χρειάζεται ἐπομένως νὰ διορθώσουμε σὲ *ληφθεῖς*, ὅπως πρότεινε ὁ Martorellus (βλ. CIG III 5629, σημ.: «Martorellus scribendum putavit *ληφθεῖς*»), μολοντί ἢ *ἔδω* σύνταξη τοῦ *λειφθεῖς* μὲ αἰτ., ἀντὶ τῆς συνήθους γεν. (βλ. π. χ. Πινδ. Ἰσθμ. 2.11 *κτεάνων θ' ἅμα λειφθεῖς καὶ φίλων*, Εὐρ. Ἰων 680 *αὐτὴ δ' ἅπαις ἦ καὶ λελεμμένη τέκνων*, κ. ἄ.: βλ. LSJ⁹/LSK σ. λ. *λείπομαι* Β.Π.1 [*καταλείπομαι* ἀνευ τινός, *ἐγκαταλείπομαι* ὑπό τινος]) καὶ ΑΚΕΠ Δβ' 107), προβληματίζει ἴσως ὅμως *ἔδω* μὲ μέση σημ. (βλ. CIG ὁ. π., «*Λειφθεῖς media significatione positum est pro λιπόμενος*», καὶ LSJ⁹/LSK ὁ. π. Α.Ι.2α, «*ἀφίνω ὀπίσω μου*»: Αἰσχ. Χοηφ. 348 *λιπὼν ἂν εὐκλειαν ἐν δόμοισιν*, Ἡρόδ. 1.185.1 *μνημόσυνα ἐλίπετο*, κ. τ. τ.), ἢ μὲ παθ. μὲν σημασία ἀλλὰ μὲ τὴν ἔννοια «*πάσχω ἔλλειψιν ἐν τινι πράγματι*» LSJ⁹/LSK ὁ. π. Β.Π.4: Σοφ. Τραχ. 936-7

όδουρμάτων | *έλείπεται* οὐδέν, κ. ἄ.). Ἀπό τὴν ἄλλη, τὸ *λιφθεις* θὰ μποροῦσε κάλλιστα, καὶ νοηματικά καὶ συντακτικά, νὰ εἶναι τύπος τοῦ ρήμ. **λίπτομαι**, «ἀποθ., μετὰ παθ. προκμ. λέλλιμαι – ἐπιθυμῶ σφοδρῶς» (LSK σ. λ.), πού συντάσσεται καὶ μετὰ γεν. καὶ μετὰ αἰτ.: Αἰσχ. Ἑπτ. 380 *μάχης λελλιμένος* καὶ 354-5 *ξύννομον θέλων ἔχειν*, | *οὔτε μείον οὔτ' ἴσον λελλιμένος*. Σ' αὐτὴ τὴν περίπτωση τὸ νόημα εἶναι πῶς ὁ Παφίανος ὁ Πάφιος ὁ *κωμωδός*, λυώνοντας κάτω ἀπὸ τὴ γῆ, ποθεῖ διακαῶς τὶς μέρες πού ἀγωνιζόταν καὶ νικοῦσε καὶ στεφανωνόταν μετὰ τῆς νίκης τὸν *στέφανον* (ἄλλιως, κατὰ τὸν Χατζηιωάννου: «πού ἔμεινε χωρὶς τὸ στεφάνι τῆς ζωῆς», δηλαδὴ ὁ Παφίανος σὰν «κωμωδός» πήρε πολλὰ στεφάνια, μὰ τώρα τοῦ ἔλειψε τὸ ἓνα καὶ σπουδαιότερο, τὸ στεφάνι τῆς ζωῆς”).

τὸν βίτου στέφανον: στὸ β' ἡμιπέδες τοῦ στ. (μετὰ τὸ κ. *λιφθεις* στὸ α' ἡμιπέδες), μόνον ἐδῶ. Πβ. *EGr* 1865 (2/3 αἰ. μ.Χ., γιὰ ἀθλητὴ) στ. 5-6 *σεφθεις δ' ἐν πάτρῃ τόσσους ἀνέθηκα τοκεῦσι* | *πρὶν στεφάνους*, οὔς νῦν ἀντέλαβον τεθνεώς, 1495 *ζηλοῖ σε Ἑλλάς πᾶσα ποθεῖ θ' ἱεροῖς ἐν ἀγῶσι*, | *Εὐθία, οὐκ ἀδίκως, ὅς τέχνει, οὐχὶ φύσει* | *ἐμ βοτροστεφάνωι κωμ(ω)ιδία(ι) ἠδυνέλωπι* | *δεύτερος ὢν τάξει πρώτος ἔφυς* (σοφίαι, κ. τ. τ., πβ. ἐπίσης 674.3-4 [ἔ]πτ' ἐπὶ τριήκοντα χρο[ν]οῖς βίτου τελεθούση, | *σωφροσύνης ἐρα[τ]ῆς ἀραμένη στέφανον*, 676.1-2 *τύμβον ἐμοὶ τοῦτον γαμέτης δωρήσατο Φροῦρις*, | *ἄξιον ἡμετέρης εὐσεβίης στέφανον* (στ. 5 *πιστὸν ἐμοῦ βίτου μάρτυρα σωφροσύνης*), κ. ἄ. Βλ. καὶ *EGr* 926.1 κέ. (2 *πλείστον ἀντιτυχῶν ἀέθλων*, 7-10 [ἄσπετα δ' ἄλλον φ]ῦλ' οὐ[κ] ἄν τις ἀ[ρ]θ[μ]ήσειεν, | [οὔς ἀν' Ἀχαιίδα] γῆ[ν] ἠ[γ]αγόμε[η]ν στεφάνους, | [ἀλλ' ὀπόσ' ἀύλω]δός τε καὶ ἐγκυκλίωσι χοροῖσιν | [ῶσσα τε κ ω μ φ δ ός, ταῦτα καταγράφεται, 11 ἐστεφάν[ω]σεν καὶ 13 [χῶ] στέφανος, 15 [κ]αὶ [β]ασιλεῖς δῶροισι [μ'] ἐτίμησαν τὸν ἀ ο ι δ ό ν). Γιὰ τὴ λέξη **στέφανος** βλ. καὶ ἀνωτ. E12.2 *ὑψηλόμ πύργων ἀμφέθετο στέφανον* καὶ E37.1 *στεφάνου(ς) ῥοδόνους*, μετὰ σημ. (γιὰ τὴν ἔτυμ. βλ. Chantraine σ. λ. *στέφω*).

E48

Ἐπιτύμβιο ἐπίγραμμα χαραγμένο σὲ ἐπιμήκη στήλη πού βρέθηκε στὴ Νέα Πάφο (βλ. Newton) καὶ χρονολογεῖται στὸν 2/3 αἰ. μ.Χ. (βλ. Peek καὶ Χατζηιωάννου, πβ. Kaibel: “Pi fere p. Chr. n. saeculi”). Ἡ ἐπιγραφή, φθαρεμένη στὸ ἄνω ἀριστερὸ καὶ δεξιὸ μέρος κυρίως, ἔφερε στὸ φῶς ἓνα ἀξιόλογο ὀκτάστιχο ἐλεγειακὸ ἐπίγραμμα γιὰ τὸν εἰκοσάχρονο μονογενῆ Κρίσπιο μετὰ τὸ χρυσὸ τὸ ἦθος, πού τὸν

θρηνοῦν οἱ γέροντες γονεῖς του Τερτία καὶ Διονύσιος. Ἡ πρώτη ἔκδοση (LBW, *VArch* III [1870] 2790, “d’après un estampage communiqué par M. Pieridis”), ἐμφανίζει σημαντικὰ κενά, γιατί, ὅπως σημειώνεται στὴν εἰσαγωγικὴ σημ., τὸ ἔκτυπο τοῦ Δ. Πιερίδη ποὺ ἔφτασε στὰ χέρια τοῦ Le Bas ἦταν σὲ κακὴ κατάσταση καὶ ἡ ἀποκρυπτογράφησή του μερικὴ (“L’inscription a huit lignes, et serait facile à lire sur la pierre; mais l’estampage est mal venu et je n’ai pu en déchiffrer qu’une partie”): σ’ αὐτήν, ἐντούτοις, τὴν ἔκδοση στηρίζεται τὸ κείμενο τοῦ Kaibel (μὲ τὰ συμπληρώματα τοῦ ἴδιου, τοῦ Wilamowitz καὶ τοῦ Buecheler), μὲ ἀποτέλεσμα νὰ εἶναι σὲ πολλὰ σημεῖα ἄστοχο (παρατήρηση ποὺ ἰσχύει κατὰ ἓνα μέρος καὶ γιὰ τὴν ἔκδοση Χατζηιωάννου): ἀξιόλογη εἶναι ἡ τρίτη ἔκδοση, ἀπὸ τὸν Newton (*GIBM* II [1883] 390, μὲ προσεγγμένο καὶ ἀξιόπιστο ἀπόγραφο), ἐνῶ ὁ Peek προβαίνει σὲ τολμηρὰ βήματα (*GVI* [1955] 857, καὶ *GG* 308), ἔχοντας στὴ διάθεσή του “Abklatsch verglichen” καὶ “Photo verglichen”. Ἐρωτηματικὰ προκαλεῖ ἡ διαφωνία γιὰ τὸ ὄνομα τοῦ τιμώμενου νεαροῦ νεκροῦ: [Κρί]σπιον κατὰ τοὺς πλείστους ἐκδότες, *Τέρτιον* κατὰ τὸν Peek (ποὺ δείχνει νὰ ἔχει διαβάσει τὸ ὄνομα πλήρως, καὶ εὐκρινῶς!), καὶ προβλήματα ἡ ἐρμηνεῖα ὀρισμένων χωρίων. Ἀξιοσημείωτη εἶναι ἡ ἔντονη φιλοσοφικὴ διάθεση τοῦ ποιητῆ καὶ ἡ τάση γιὰ πρωτοτυπία, τόσο στὴ γλώσσα ὅσο καὶ στὸ περιεχόμενο, ποὺ μαζί μὲ τὸ ἄψογο μέτρο καὶ τὴν περίτεχνη δομὴ μαρτυροῦν ἱκανότητες ὄχι συνήθεις γιὰ ποιητὴ ἐπιτύμβιων ἐπιγραμμάτων.

1. [Κρί]σπιον: μόνον ἐδῶ (*Κρίσπος* ἄλλου), ἐνῶ τὰ ὀνόματα *Τέρτιος* καὶ *Τερτία* (*Τέρτιον* γράφει ἐδῶ ὁ Peek, **Τερτία** κατωτ. στ. 5) ἀπαντοῦν συχνὰ σὲ ἐπιγραφές, κυρίως κατὰ τοὺς πρώτους αἰ. μ.Χ. (βλ. *LGPN*^{1/2}, πβ. *Τερτιανός* καὶ *Τέρτις* καὶ *Τέρτυλλα* στὸ *LGPN*²). Ὁμοίως τὸ *Τέρτιον* δὲν φαίνεται νὰ ἀποτελεῖ τὴ γραφὴ τοῦ ἐδῶ χαράκτη, καὶ τὸ ὄνομα τῆς μητέρας δὲν συνηθιζόταν νὰ δίνεται στὸν γιό (καὶ μάλιστα τὸν μονογενῆ).

εἰκοσέτη: πβ. Ἄνθ. Παλ. 8.123.1 *Εἰκοσέτης* (στ. 3 *στροφῶν ἀγλαῆ τε καὶ ἠθεσιν ἤλθ’ ὑπὸ γαῖαν*) καὶ 7.166.4 *εἰκοσέτην*, κ. ἄ. *Εἰκοσαετής* καὶ *εἰκοσαετής* (κατὰ τὸ *δεκα-*: βλ. Chantraine σ. λ. *εἰκοσι*, ὅπου καὶ ἐτυμ.) εἶναι ὁ συνήθης στὸς πεζογράφους τύπος, ὀρθότερα *εἰκοσιετής* (βλ. *LSJ*⁹/*LSK* σ. λ. *εἰκοσα-ετής*).

χρυσέω[ι κ]οσ[μούμενον ἦθει]: μεταφ., ὅπως ἐδῶ, τὸ *χρῦσος* ἦδη στὸν Ὅμηρο (ὡς ἐπίθ. κυρίως τῆς Ἄφροδίτης, Γ 64, Ε 427 κ. ἄ., βλ. καὶ ἄνωτ. 5Υ1.93 σημ. σ. λ. *χρυσή* Ἄφροδίτη), στὸν Ἡσίο-

δο (*Ἔργ.* 109 *χρῦσεον μὲν πρόωιστα γένος μερόπων ἀνθρώπων*, βλ. σημ. West στὸν στ.), στὸν Πίνδαρο (*Ἴσθμ.* 8.5-6 *χρυσέαν καλέσαι | Μοῖσαν*), στὸν Ἀριστοφάνη (*Βάτρ.* 483 *χρυσοῖ θεοῖ*), κ. ἄ., γιὰ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, τὴν τιμὴ, τὴν ὑγεία, κ. λπ. (βλ. καὶ *GVI* 1508.10 *χρυσέαις ἠγλάσαν χάρισιν* [μὲ συμφραζόμενα], κ. τ. τ.). Τὸ **κοσμέω** (ἤδη στὸν Ὅμηρο, *Γ* 1 κ. ἄ., μὲ τὴ σημασία τοῦ «τακτοποιῶ, διευθετῶ» καὶ «ἐτοιμάζω» *LSK* I.1/2), ἀπαντᾷ μὲ τὴ μεταφ. σημασία τοῦ «κοσμῶ, καλλωπίζω, καλλύνω» (*LSK* III.2) στὸν Εὐριπίδη (*Μῆδ.* 576 *τούσδ' ἐκόσμησας λόγους*) καὶ στοὺς πεζογράφους (βλ. π. χ. Δημ. *Περὶ τοῦ στεφ.* 287 *τὸν ἐροῦντ' ἐπὶ τοῖς τετελετηκόσι καὶ τὴν ἐκείνων ἀρετὴν κοσμήσοντα*, κ. τ. τ.), ἐνῶ τὸ **ἦθος** (ἤδη στὸν Ὅμηρο ἐπίσης, μὲ τὴ σημασία «συνήθης διαμονή, ἐνδιαίτημα» *LSK* I.) ἀπαντᾷ ἤδη στὸν Ἡσίοδο –καὶ στὴ συνέχεια συχνὰ καὶ κατὰ κύριο λόγο– μὲ τὴ σημασία «συνήθεια, ἔθμιον» (*LSK* II.1), «οἱ τρόποι καὶ τὰ ἔθμιμα τῶν ἀνθρώπων, ἢ διάθεσις αὐτῶν, ὁ χαρακτήρ» (*LSK* II.2, βλ. π. χ. Ἡσ. *Ἔργ.* 67 *ἐπίκλοπον ἦθος* μὲ σημ. West σ. λ. *ἦθος*, ὅπου καὶ παραπομπὴ στὴ διατριβὴ τοῦ O. Thimme *Φύσις Τρόπος Ἡθος*): *χρυσοῦν ἦθος* στὸν Ἀντιφ. 212.5. Ἀξιοσημείωτη εἶναι ἡ ἐδῶ ἐξήμνηση τοῦ νεκροῦ μὲ ἀναφορὰ στὸ χρυσὸ τοῦ *ἦθος*, κὶ ὄχι στὰ φυσικὰ του προσόντα, τὴν ἐπίδοσή του στὸν ἀθλητισμὸ ἢ τὶς τέχνες κ. τ. τ. (σαφῆς ἐνδειξὴ ὅτι τὸ κλασικὸ ἰδεῶδες τοῦ *καλοῦ κάγαθοῦ* διαφοροποιεῖται μὲ τὴν πάροδο τοῦ χρόνου, καὶ ὑπὸ τὴν ἐπίδραση σὺν τοῖς ἄλλοις τοῦ Χριστιανισμοῦ). Ὅσον ἀφορᾷ, τέλος, στὴν προσωδία τοῦ *χρυσέω* ἰσχύουν ὅσα ἔχουν σημειωθῆ ἀνωτ., σημ. στὸ 5Y1.93 σ. λ. *χρυσέη Ἀφροδίτη*: τὸ ἐπίθ. μπορεῖ νὰ διαβαστῆ ὡς δισύλλαβο (– –: *χρῦσέωι*, μὲ συνίζηση τοῦ *-έωι*) ἢ τρισύλλαβο (υυ –: *χρῦσέωι*). (Γιὰ τὸ *χρυσὸς* σὲ παρομοίωση βλ. ἀνωτ. E34.10 σημ. σ. λ. *οἶα χρυσὸς ἦ τις ἄργυρος*[ς].)

2. μ[ου]γογενῆ: ἴσως *μογγογενῆ* (βλ. Peek). Τὸ ἐπίθ. ἀπαντᾷ ἤδη στὸν Ἡσίοδο (*Ἔργ.* 376 καὶ *Θεογ.* 426 καὶ 448, βλ. σημ. West στοὺς στ.)· πβ. *EGr* 146.4 *μουνγογενῆς περ ἐὼν καὶ πατέρεσσι φίλος*, κ. τ. τ.

τοκέων βάκτρον: νέος σχηματισμός. Τὸ οὖσ. *βάκτρον* = *βακτηρία* (ράβδος, ραβδί, μπαστούνι), “non attique” κατὰ τὸν Chantraine (σ. λ. *βακτηρία* κ. λπ.), ἀπαντᾷ στὸν Αἰσχ. καὶ στὸν Εὐρ. ἀλλὰ καὶ στὸν Θεόκρ., πβ. *βακτρεύω* = στηρίζομαι, *βάκτρευμα*, ἴσως καὶ Κυπρ. *βάκτρον* (O. Masson, *ΚυΣπ* 30 [1966] 4-5), καὶ τὸ τοῦ Ἡσυχ. *βακόν πεσόν, Κοῖτες* (κατὰ τὸν Chantraine ὁ. π.): βλ. καὶ Hofmann – Παπαν. (σ. λ. *βάκτρον* κ. λπ.): «ἐκ τοῦ **βάκ-τρον* “μέσον (ὄργανον) πρὸς διάνοξιν διὰ κρούσεως ἢ δι’ ὠθήσεως” (πβ. *βάκται* “ἰσχυ-

ροί” Ἡσύχ., κυρ. “δυνατοί εἰς τὸ κτύπημα”), πβ. λατ. *baculum* = βακτηρία, ράβδος (**bac-tlom*), *imbēcillus* = ἀδύνατος, ἀσθενής».

3. ὤλεσε συνθραύσας δαίμων βαρύς: νέος σχηματισμός (μὲ τομή πενθημιμερῆ ἢ/καὶ βουκολική διαίρεση· γιὰ τὸ ἐπίθ. *βαρύς*, βλ. ἀνωτ. E34.11 σ. λ. *θησανρός βαρύς*). Πβ. *GVI* 2028 (Ταίναρο Λακων., 2/3 αἰ.) στ. 9-10 [ῆ]ς β α ρ ὕ ς | δ α ἰ μ ω ν ἀπέσχ[ω]έν με καὶ παιδων δυοῖ[ν] (βλ. καὶ στ. 8-9 *φιλανδρίας | ἀρχαῖον ἐξήλωσεν ἦθος*; πβ. ἀνωτ. στ. 1, καὶ στ. 2 *αὐτομάτῳ [θανάτῳ]φ θνήσκ[ω] ὤ - ὤ ὤ -]*; πβ. κατωτ. στ. 8), *CEG*² 635.4 ὤλε[σεν] φθονερά τ[οῖς ἀ]γαθοῖσι *Τύχη*] (βλ. καὶ κατωτ. στ. 6 *Τύχη*), κ. τ. τ. Πβ. ἐπίσης *EGr* 1003.4 ἔθραυσε (...) *τόνδε τὸν λίθον*, Εὐρ. *Ὀρέστ.* 1569 *τῷδε θριγκῶ κρᾶτα συνθραύσω σέθεν* (1570 *ῥήξας παλαιὰ γεῖσα, τεκτόνων πόνον*), κ. τ. τ. Στὸν Ὅμηρο *Κλῶθες βαρεῖαι* (η 197), *θανάτιο βαρείας κῆρας* (Φ 548), κ. τ. τ., συχνά. Τὸ οὖσ. **δαίμων** (γιὰ τοὺς θεοὺς ἢ τὴ *Μοῖρα*, πού μοιράζονται ἀπὸ τὸ *δαίω* / *δαίωμα*) στοὺς ἀνθρώπους τὸ καλὸ καὶ τὸ κακὸ ἤδη στὸν Ὅμηρο (συχνά· βλ. καὶ τὸ γνωστὸ χωρίο τοῦ Ἡοῖδου (*Εργ.* 122 κέ. *τοὶ μὲν δαίμονές εἰσι Διὸς μέγαν διαβουλᾶς | ἐσθλοί, ἐπιχθόνιοι, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων* κ.λπ.: γιὰ τὸ χρυσὸ γένος τῶν ἀνθρώπων, βλ. καὶ σημ. West στὸ χωρίο, κυρίως σ. λ. *δαίμονες*), καὶ τὸ περιβόητο ἀπόσπ. [119: Στοβ. *Ἀνθ.* 4.40.23] τοῦ Ἡρακλείτου *ἦθος ἀνθρώπῳ δαίμων* (βλ. G. S. Kirk – J. E. Raven – M. Schofield, *The Presocratic Philosophers* [1983²] σσ. 210 κέ. [207 κέ.], κυρίως 211: τὸ ἀπόσπ. “is a denial of the view, common in Homer, that the individual often cannot be held responsible for what he does. δαίμων here means simple a man’s personal destiny; it is determined by his own character, over which he has some control, and not by external and often capricious powers acting perhaps through a ‘genius’ allotted to each individual by chance or Fate”). Ἐδῶ, ὅπως καὶ ἄλλοῦ σὲ ἐπιγράμματα (βλ. π. χ. *EGr* 526.2-3 *ἀπηγαγαν δαίμονες αὐτο[ί] | ζωῆς*, πβ. 608.1 κ. ἄ.), ὑπονοεῖται θεότητα τοῦ *Κάτω κόσμου* –ἢ ἢ *Μοῖρα* / *Τύχη* (βλ. κατωτ. στ. 6) γενικά–μᾶλλον παρὰ ἢ προσωπικὴ *μοῖρα* τοῦ Κρισπίου.

4. ἀσκείπωνι γονῆ γῆρας ἐρειδόμενοι: ἔτσι στὴν ἐπιγραφή (οἱ γραφές [ὠς] *σκεῖπωνι γονῆ* ἢ *γονῆ[ς]* εἶναι ἀστήρικτες, ὅπως καὶ τὸ [οὐ] *σκ. γονῆς*). Τὸ οὖσ. **γονῆ** (ἀπὸ τὸ ρῆμα *γίνομαι*, βλ. Chantraine, Hofmann – Παπαν., *LSJ*⁹/LSK), ἤδη στὸν Ὅμηρο, εἶναι «τὸ παραγόμενον, ἡ γενεά, οἱ ἀπόγονοι, τὰ τέκνα» κατὰ κύριο λόγο (LSK I.1), «γόνος, τέκνον, γενεά» (Hofmann – Παπαν.)· μὲ τὴ σημασία αὐτὴ

ἀπαντᾶ συχνὰ σὲ ἐπιγράμματα (βλ. π. χ. *EGr* 208.5 [πβ. 23], 372.15, 476.6). Τὸ ἐπίθ. **ἀσκήπιον** (*ἀσκήπων*, πβ. *βαρν-σκήπων*, μὲ β' συνθ. τὸ *σκήπων βακτηρία, ῥάβδος*, κατὰ τὸν Ἡσυχ., βλ. καὶ *σκηπάνιον βακτηρία. ἢ σκηπτρον καὶ σκηπήνιον βακτηρία. τρίαίνα. βάκτρον. κηρύκ(ε)ιον. ῥάβδος* [πβ. ἄνωτ. στ. 2 *βάκτρον*], *σκηπτρον κυρίως μὲν πᾶσα ῥάβδος ἀπὸ τοῦ σκηρίπτεσθαι ἐπ' αὐτῇ, ὃ ἐστὶν ἐπερείδεσθαι. καὶ τὸ βασιλικὸν δὲ σύμβολον καὶ σκηριπτόμενος ἐπερείδομενος, στηριζόμενος, ἐπαναπανόμενος ῥάβδῳ*, περισσότερο στὸν Chantraine, σ. λλ. *σκήπων, σκήπτωμα, σκηρίπτομαι*) εἶναι σχετικὰ μεταγενέστερος σχηματισμός (βλ. π. χ. Ἄνθ. Παλ. 7.732.1 [βλ. καὶ συμφραζόμενα] καὶ 9.298.6)· σημαίνει τὸν «ἄνευ σκήπωνος, βακτηρίας» (LSK σ. λ. *ἀσκήπων*), “Scipione non nitens, qui sine baculo incedit: unde pro Eo accipitur, qui viridi adhuc est senecta” (*TGrL*), “not leaning on a staff, AP 9.298 (Antiphil.), 7.732 (Theodorid.); but *ἀσκήπωνι γονῆι γῆρας ἐρειδόμενοι a child too young to serve as a staff*” (μὲ παραπομπὴ στὸ ἐδῶ ἐπίγρ., LSJ⁹). Ὁ Κρίσιπος ὁμῶς εἶναι εἰκοσαετής (καὶ μονογενής, ὥστε νὰ μὴ μπορούμε εὐκόλα νὰ μιλάμε ἐδῶ γιὰ ἓνα ἄλλο, ἀνήλικο παιδί, «πολὺ μικρὸ γιὰ νὰ χρησιμεύσει ὡς ἀποκούμπι», ἂν πρέπει νὰ συμφωνήσουμε μὲ τὴν ἐρμηνεία τῶν LSJ⁹): αὐτὸς εἶναι ἢ *ἀσκήπων γονή*, ὅπως καὶ στὸν στ. 2 τὸ *τοκέων βάκτρον ἐν ἀμφοτέρων* ἢ φαινομενικὴ ἀντίφαση τῶν δύο αἰρεται, ἂν τὸ ἐδῶ *ἀσκήπων* ἐρμηνευθῇ μὲ ἀναφορὰ στὸ ἄνωτ. *συνθραύσας*: τὸ ἀποκούμπι τῶν δύο γερόντων γονιῶν τὸ ὅσπασε *δαίμων βαρύν*: τὸ *βάκτρον* τους δὲν ὑπάρχει πιά· τὸ *γῆρας* τους δὲν ἔχουν ποῦ νὰ τὸ στηρίξουν· ὁ Κρίσιπος, τὸ *βάκτρον* τους, ἀπεδείχθη *ἀσκήπων* (χωρὶς *βάκτρον*, ἀνίσχυρος καὶ ἀστηρικτός, ἴσως καὶ μὲ νύξη στὴν ἀδυναμία του νὰ ἀντιμετωπίσει τὸν *βαρὺν δαίμονα*, νὰ ἀποφύγει τὸν θάνατο). Ἄλλη ἐρμηνεία, νομίζουμε, δὲν χωρεῖ ἐδῶ (οὔτε καὶ αὐτὴ τοῦ Newton, ὅτι τὸ “*ἀσκήπων* (imbecillus) is usually applied to an old man, not yet infirm enough to need a stick”, βλ. καὶ προηγούμενα: “the meaning is not clear unless it refers to some other child too young to be a prop to the old”, ἀπὸ ὅπου προφανῶς ἀντλεῖ ὁ συντάκτης τοῦ σχετικοῦ λήμματος στὸ LSJ⁹). Γιὰ τὴ φράση **γῆρας ἐρειδόμενοι** βλ. Ἄνθ. Παλ. 7.457 [ΑΡΙΣΤΩΝΟΣ] στ. 1-2 *ἐπὶ σκήπωνος ὁδηγοῦ ἤδη τὸ σφαλερὸν γῆρας ἐρειδομένη*, γιὰ τὴ σύνταξη τοῦ *ἐρειδομαι* μὲ δοτ. (ὅπως ἐδῶ) ὁ. π. 6.83.6 *σκηπανίῳ τρομερὰς χεῖρας ἐρεισάμεθα*, κ. τ. τ.

5. Τετρία: βλ. ἄνωτ. σημ. στὸν στ. 1 σ. λ. [Κρί]σιπον, πβ. *GVI* 1006 (“Rheneia. I Jh.”) στ. 4 *Τετρία, εἰκοσέτη παῖδ' ὀλοφρομένη*. (Τὸ ἄρσ., σὲ γεν. *Τετρίου*, καὶ στὸ *EGr* *971.)

Διονύσιος: ὄνομα διαδεδομένο, στήν Κύπρο και ἄλλοῦ, συχνό σέ ἐπιγραφές (βλ. *LGPN* σ. λ., και *CIS* pl. XLI.b [ἀνωτ. σ. 123]).

6. δεῖγμα ... ἀνωμαλιῶν: Γιὰ τὴν ἀνατροπὴ τῆς φυσικῆς τάξης, ὥστε οἱ γονεῖς νὰ θάπτουν τὰ τέκνα ἀντὶ νὰ δέχονται τὰ νεομισμένα τροφεία ἀπὸ αὐτά, βλ. ἀνωτ. E19.3-4 (μὲ σημ.). Βλ. και Σκιαδᾶ Ἐπὶ Τύμβῳ σσ. 32-33 σημ. 5, ὅπου και ἀναφορὰ στὴ μεταγενέστερη προσπάθεια νὰ δικαιολογηθῇ ὁ θάνατος νέων ἀνθρώπων μὲ τὴν ἄποψη ὅτι νέος πεθαίνει ἐκεῖνος τὸν ὅποιο ἀγαποῦν οἱ θεοί (μὲ βιβλιογραφία).

Τύχη: βλ. ἀνωτ. E21.1 μὲ σημ. σ. λ. Τύχ[η].

7-8. Πβ. Σημων. 1.1 κέ. (West) ὦ παῖ, τέλος μὲν Ζεὺς ἔχει βαρύνκτυπος | πάντων (...). νόος δ' οὐκ ἐπ' ἀνθρώποισι, ἀλλ' ἐπήμεροι | ἃ δὴ βοτὰ ζόουσι οὐδὲν εἰδότες, | ὅκως ἕκαστον ἐκτελετήσῃ θεός, κ. λπ. (βλ. Παπαδημητρίου *ΕΛΙ*, μὲ παράλληλα χωρία), και ἀνωτ. E6.3-4 μὲ σημ. (κυρίως σ. λ. φρονέω) και E34.15-16 μὲ σημ., E26.9-10 και E42.4 μὲ σημ. στὸν στ. (βλ. και E40.5 και E34.12-13 μὲ σημ.). Πβ. *GVI* 1659 (ἸΑθήν., 2/3 αἰ. μ.Χ.) στ. 1 [ἀθάνατοι ζῶν μὲν ἔ]χουσιν ἀγήρ[ατον ἀεῖ] και στ. 3 [οἷα δὲ φύλλα ζ]ῶσι βροτῶν [γενεαὶ ταχυμοίρων], κ. τ. τ.

8. αὐτόματοι ζῶνι κυρόμεθ' ἢ θανάτοι: νέος σχηματισμός. Πβ. *GVI* 2028 (βλ. και ἀνωτ. σημ. στὸν στ. 3) στ. 2 αὐτομάτω [θανάτ]ω θνήσκω [ω υ - υ υ -] (στ. 1: ἐγὼ νέος, = *EGr* Add. 497a. 2)· αὐτόματος θάνατος στὸν Δημ. *Περὶ τοῦ στεφ.* 205 (ὁ μὲν τοῖς γονεῦσι μόνον γεγενῆσθαι νομίζων τὸν τῆς εἰμαρμένης και τὸν αὐτόματον θάνατον περιμένει, ὁ δὲ και τῇ πατρίδι, ὑπὲρ τοῦ μὴ ταύτην ἐπιδεῖν δουλεύουσιν ἀποθνήσκειν ἐθελήσει) και αὐτόματος βίος στὸν Πλάτ. *Πολιτ.* 271ε· στὸν Ἡσ. Ἔργ. 102-3 νοῦσοι (...) | αὐτόματα φοιτῶσι κακὰ θνητοῖσι φέρουσαι (βλ. και συμφραζόμενα, πβ. στ. 118 και βλ. σημ. West στοὺς στ., και ἀπόσπ. 264 M. - W. [παρομία] αὐτόματοι δ' ἀγαθοὶ ἀγαθῶν ἐπὶ δαΐτας ἴενται), και στὸν Ὀμηρὸ ὁ Ἡφαιστος στὸ Σ 375-7 χρύσεια δὲ σφ' ὑπὸ κύκλα ἐκάστω πυθμένι θῆκεν, | ὄφρα οἱ αὐτόματοι (sc. τρίποδες) θεῖον δυσαΐατ' ἀγῶνα | (...) θαῦμα ἰδέσθαι (πβ. B 408) αὐτόματος δὲ οἱ ἦλθε βοῆν ἀγαθὸς Μενέλαος, E 749 και Θ 393 αὐτόματα δὲ πύλα μύκον οὐρανῶ, ἃς ἔχον Ὠραὶ, μὲ σημ. Kirk, *Comm. Il.* στὸ E 749-52)· στὸν Μέν. Ἐπιτρ. 1107-8 ὀρμῶντ' ἐπὶ πονηρὸν πράγμα σε | ταῦτόματον ἀποσέσωκε,

στον ἴδιο Σαμ. 163-4 ταυτόματόν ἐστιν ὡς ἔοικέ που θεός | σώζει τε πολλά τῶν ἀοράτων πραγμάτων καὶ στον Φιλήμ. ἀπόσπ. 137 K οὐκ ἔστιν οὐδεμία Τύχη θεός | οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ ταυτόματον. ὁ γίνεταί | ὡς ἔτυχ' ἐκάστω, προσαγορεύεταί τύχη (ὅπου διακρίνεται ἢ σταδιακή σύγχυση μεταξύ ταυτόματον καὶ τῆς τύχης, ὥστε ἐνίοτε νὰ ταυτίζονται, καὶ στή συνέχεια, ταυτόματον... προσαγορεύεταί τύχη, ὅπως παρατηροῦν οἱ Gomme – Sandbach, *Men. Comm.* σσ. 379-80: *Epir.* 1108 σ. λ. ταυτόματον ἀποσέσωκε). Ἡ λέξις **αὐτόματος**, ἀπὸ τοῦ αὐτός (ἀβέβ. ἐτυμ.) καὶ τῆς ρίζας ποὺ βρίσκουμε στὰ μέμονα μέμας μένος (βλ. Chantraine σ. λλ. αὐτόματος καὶ αὐτός), εἶναι κοινή (᾽Ομ., Ἴων., ᾽Αττ.: βλ. Chantraine, καὶ *Comm. II.* σημ. Edwards στὸ Σ 372-9), καὶ σημαίνει ὡς ἐπίθ. τὸ πρόσωπο τὸ ὁποῖο ἐνεργεῖ ἀπὸ δική του βούληση (ἄφ' ἑαυτοῦ) ἢ τὸ πράγμα ποὺ κινεῖται ἀπὸ μόνο του (LSK I.2 «ἐπὶ ἀνύχων πραγμάτων, αὐτοκίνητος, αὐτενεργός, ἐπὶ τῶν πυλῶν τοῦ ᾽Ολύμπου» κ. λπ., βλ. καὶ 3 «ἐπὶ φυσικῶν ἐνεργειῶν» καὶ 4 «ἐπὶ γεγονότων συμβαινόντων ἀφ' ἑαυτῶν ἄνευ ἐξωτερικῆς ἐπενεργείας»), ἐνῶ ὡς οὐδ. οὐσιαστικοποιημένο τὴν «ἀπλή τύχη» (LSK II, βλ. καὶ ἄνωτ.), χρησιμοποιούμενο συχνὰ στή φράση ἀπὸ (ἢ ἐκ) τοῦ αὐτομάτου / ταυτομάτου («ὅμοιον τῷ Λατ. sponte» ὁ. π.), ὅπως στὸν Ἡρόδ. 2.66.4 ἀποθάνη ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου. Ἀπὸ τὴν ἄλλη, τὸ **κύρω** / **κύρομαι** (κυρέω, βλ. LSJ⁹/LSK, κυρίως I.1), ἀπαντᾷ συχνὰ ἤδη στὸν ᾽Ομηρο συντασσόμενο μὲ δοτ. μὲ τὴ σημ. «συναντῶ κατὰ τύχην, περιπίπτω» («atteindre, rencontrer, tomber sur», etc., parfois au sens «se trouver») κατὰ τὸν Chantraine, σ. λ. κύρω, ἀβέβ. ἐτυμ., παρὰγωγὰ του τὰ κύρωμα, συγ-κύρωμα, σύγ-/προσ-/ἐγ-κύρωσις, καὶ τὸ γνωστότατο συγ-κυρία), μὲ χαρακτηριστικὸ παράδειγμα τὸ Ω 530 ἄλλοτε μὲν τε κακῶ ὁ γε κύρεται, ἄλλοτε δ' ἐσθλῶ (βλ. καὶ σημ. Richardson στὸ χωρίο, *Comm. II.* VI 332), ὅπου τὸ κύρεται σὺν τοῖς ἄλλοις εἶναι μέσης φωνῆς ἀλλὰ μὲ ἐνεργ. σημ., ὅπως ἐδῶ. Ἔτσι, τὸ ἐδῶ **κυρόμεθ'** οὐδόλως χρειάζεται διόρθωση, ὅπως δὲν χρειάζονται διόρθωση οἱ δοτ. **ζῶῆι** καὶ **θανάτωι** ἢ τὸ ἐπίθ. **αὐτομάτωι**. Τὰ ἐπιγραφικὰ δεδομένα δὲν ἐπιδέχονται ἀμφισβήτηση καὶ τὸ νόημα εἶναι σαφές: μεταφράσαμε τὸ **κυρόμεθ'** μὲ τὸ «συρόμαστε» (**συρόμεθ'** εἶναι ἢ ὄχι ἀναγκαῖα γραφή τοῦ Peek), ἀντὶ τοῦ πιὸ ἀκριβοῦς «ἐμπίπτουμε» ἢ «περιπίπτουμε», πιστεύοντας ὅτι ἀποδίδει ἄριστα τὴν ἐδῶ σημασία τοῦ ρήματος (καὶ τοῦ ὄλου χωρίου).

E49

Ἐπιτύμβιο ἐπίγραμμα χαραγμένο πάνω σὲ σκληρὴ στήλη διαστάσεων 0.37×0.17 μ., ποὺ ἀνακάλυψε ὁ Λοῖζος Φιλίππου σ' ἓνα τοῖχο

στην αὐλή τοῦ Κυριαίου Σάββα στή Γεροσκήπου (στήν τοποθεσία τῆ γνωστῆ ὡς «Μίτζι», πού ταυτίζεται με τὴ νεκρόπολη τῆς ἀρχαίας Ἱεροκηπίας, ἀπὸ τοὺς ἱεροὺς κήπους τῆς Ἀφροδίτης), καὶ τὸ δημοσίευσε στὸ *JHS* 68 (1948) με δικές του εἰσαγωγικὲς παρατηρήσεις καὶ ἀπόγραφο καὶ με κείμενο καὶ σχόλια τοῦ Donald Robertson (ἀπὸ τὸ ἀπόγραφο τοῦ Λ. Φιλίππου· ἀκολούθησαν οἱ ἐκδόσεις Peek (*GVI* 1509, με τὴ βοήθεια ἐκτύπου καὶ φωτογρ.) καὶ Vèrilhac (βλ. ἀνωτ., δημοσιεύσεις). Τὸ κείμενο τῆς ἐπιγραφῆς, πού βρίσκεται σήμερα στὸ Μουσεῖο Πάφου (Μ. Π. 844) καὶ χρονολογεῖται στὰ τέλη τοῦ 3ου αἰ. μ.Χ. ἀπὸ τὸν Peek καὶ τὴ Vèrilhac (“epitaph of the Roman period” κατὰ τὸν Φιλίππου), εἶναι δυσανάγνωστο κατὰ τόπους, με ἐμφανεῖς ἀπροσεξίεις τοῦ χαρακτῆ καὶ με τύπους πού ξενίζουν μὲν ἀλλὰ πρέπει νὰ ἀποδίδουν τὴν προφορὰ / προσωδία καὶ «ὀρθογραφία» τοῦ χαρακτῆ (τοῦλάχιστον, ἴσως δὲ καὶ τοῦ ἴδιου τοῦ ποιητῆ), ὥστε οἱ μετρικοὶ λόγοι νὰ μὴ εἶναι ἐπαρκεῖς γιὰ τὴν πλήρη «διόρθωση» τῆς ἐπιγραφῆς (βλ. ἀνωτ. κριτ. ὑπόμν. καὶ σχετικὲς παρατηρήσεις στὰ ἐπόμενα). Παρὰ τὰ προβλήματα, φαίνεται νὰ σχηματίζεται – στὶς 10 σειρὲς τῆς ἐπιγραφῆς – τὸ κείμενο 7 στίχων σὲ δακτυλικὸ ἐξάμετρο, με πιθανὴ ἐξαιρέση τὸν στ. 5, πού φαίνεται νὰ εἶναι πεντάμετρος. Σὲ κάθε περίπτωσι, ὅπως σημειώνει καταληκτικὰ ὁ Φιλίππου, τὸ ἐπιγράμμα ἐμφανίζει κάποια πρωτοτυπία, πού τὸ διακρίνει ἀπὸ ἄλλα ἐπιγράμματα με στερεότυπη γλώσσα, στήν ἔκφραση τῶν αἰσθημάτων πού διακατέχουν τοὺς χαροκαμένους γονιούς· κι ἡ Anne-Marie Vèrilhac τοῦ δίνει ξεχωριστὴ θέση στὸν τόμο II τοῦ *Παῖδες ἄωροι*, στὰ κεφ. I AGRÉMENT DU CARACTÈRE (§§ 6-7, σσ. 10-15), LA GRÂCE ET L'ÉCLAT DE LA JEUNESSE (§ 21, σσ. 37-39), LE PHTHONOS ET L'INJUSTICE (§ 95, σσ. 199-201), ὅπως καὶ ὁ E. Griessmair στὸ *Mors Immatura* σσ. 48-49 (ὅπου ἡ παρατήρηση ὅτι σιτοὺς Ἑλληνιστικοὺς καὶ μετέπειτα χρόνους ὁ θάνατος παιδιοῦ γίνεται ἀντικείμενο θρήνου, χωρὶς τὴ διάσταση τῆς προβολῆς στὸ μέλλον, ἀλλὰ ὡς ἀπώλεια τῆς ἄμεσης συντροφιάς–συλλογικότητας: οἱ γονεῖς χάνουν τὸ παιδὶ πού τοὺς συντρόφευε, οἱ φίλοι αὐτὸν πού ἀνῆκε στή δική τους ὀμάδα, τὸν *ὀμήλικα καὶ συντάιρον*). Περισσότερα στὸ σχετικὸ κεφ. τῶν *EKvE* (5.2δ'). Γιὰ ἐπιμέρους θέματα βλ. καὶ ἀνωτ. E24.6 (*νόσφισεν... ἐτάρω(ν)*), E26.5 κέ. καὶ E27, E28 (ὅπου θρηνεῖται *Ἡ στερχθεῖσα χύδην Ἀφροδισίη οὐνεκα τερπνῆς | αἰμυλῆς... | ὀκταέτις γοεράς ὀδύνας τοκέεσι λιποῦσα*), E29, E31.5 κέ., E33, E34.10 κέ., E41, E43, E48, πβ. καὶ κατωτ. E61, E66, E70 (με σχετικὲς σημ.).

1. πᾶ{ι}σίν τε θεοῖσιν: *πᾶσι θεοῖσι(ν)* συχνὰ στὸ τέλος στίχου στὸν Ὁμηρο (καὶ πάντεσσι θεοῖσι, ἄλλοισί τε θεοῖσιν κ. τ. τ.)· πβ. Ο 97-9

οὐδέ τί φημι | πᾶσιν ὁμῶς θυμὸν κεχαρησέμεν, | οὔτε βροτοῖσιν | οὔτε θεοῖς, Ω 533 φοιτᾷ δ' οὔτε θεοῖσι τετιμένους οὔτε βροτοῖσιν, κ. τ. τ.

2. ζηλωτὸς ... ἐπίφθονος: βλ. Vèrilhac II § 6 καὶ § 21. Πβ. Σοφ. Ἄντ. 1161, Αἰσχ. Περσ. 710, Εὐρ. Μῆδ. 1035 *ζηλωτὸς ἀνθρώποισι / 304 τοῖς μὲν ἐμ' ἐπίφθονος κ.λπ.*, Θουκ. 7.77.3 *εἴ τω θεῶν ἐπίφθονοι ἐστρατεύσαμεν, ἀποχρώντως ἤδη τετιμωρήμεθα*, λ 149 *ᾧ δέ κ' ἐπίφθονέοις, ὁ δέ τοι πάλιν εἶσιν ὀπίσσω*, κ. τ. τ. Γιὰ τὸ **δαίμων** βλ. ἄνωτ. E48.3 σ. λ. *δαίμων βαρῦς*. Γιὰ τὸ **ΗΛΑΧΕ** βλ. ἄνωτ. κριτ. ὑπόμν. (υἰοθέτησή του, παραβάλλοντας πρὸς τὰ κατωτ. *ἠράτην καὶ μητᾶ*, προτείνει σὲ σχετική ἐργασία του σὲ σεμινάριό μας ὁ Φ. Προβῆς, ὀρθῶς ἴσως).

3. ὁ σσπειράς: OCCΠΕΙΡΑΣ στὴν ἐπιγραφή (καὶ κατὰ τὸν Φιλίππου καὶ κατὰ τὸν Peek), ὅπως καὶ κατωτ. στ. 6 ΜΗΤΑССΟΥ (βλ. Φιλίππου, πβ. ὅμως Peek: ΜΗΤΑϸΥϸΟΥ) καὶ στ. 7 ΟϸϸΑ (ἔτσι στὴν ἐπιγραφή, μολονότι ὁ Φιλίππου διάβαζε Οϸ Σϸ ΤΟ καὶ ὁ Peek ΟϸϸΟΤΑ). Καὶ ὡς πρὸς μὲν τὸ ἐσωτερικὸ –ἦ καὶ τὸ τέλος– λέξεων δὲν ὑπάρχει καμμιὰ ἀμφιβολία ὅτι ἡ προφορὰ διπλοῦ (σχεδόν;) σίγμα –πρὸ συμφώνου κυρίως– ἦταν σύνηθες φαινόμενο τὴν ἐποχὴ τοῦ ἐπιγράμματός μας (καὶ παλαιότερα), καὶ ὄχι μόνο στὴν Κύπρο· βλ. π.χ. *IKour* 127-142 (3ου αἰ. μ.Χ.): 127 στ. 5 καὶ 27 Ἄρισστονος, 43 καὶ 52 Ἄριστωναν (21 *πρισσγεν*, πβ. καὶ 9 *ὀρκιάσζω*, συχνὸ καὶ στίς ἐπόμενες ἐπιγραφές, καὶ 130.6 *πλάσζεσθε*), 140 στ. 3 κέ. Ἄρισστονος καὶ Ἄριστωναν 7άκας, 24 [π]ρὸ[σ]ς ἄλλους καὶ 25 *πρὸςς ἡμᾶς*, 137.26 *πρὸςς ἐμέ* (πβ. καὶ 34 *τὸν ἐν οὐραν[ῶ]*, καὶ βλ. γενικὰ τὴν «ὀρθογραφία» τῶν ἐπιγραφῶν, μὲ τύπους ὅπως κέ ἀντι καὶ συχνότατα, *ἐχι, κίμενος, κίσθε καὶ κίστε, ὑμῖς, ἐναντιωθῆνε, δύνωντε, δέμονες, βασιλέαν κ.τ.τ.*, ἐπανειλημμένα), καὶ *ΑΚΕΠ Δα' 17.32 Ἀπόλλωνι Λακεντῇ Ἄριστους μαντιάρχος* (ἀπὸ τὴν Πύλα) καὶ 17.49 (ἀπὸ τὴν Ἄμαργέτη τῆς Πάφου) *Φ[ι]λόσοτρατον* (μὲ σημ. Δβ' 17.49)· βλ. ἐπίσης *CEG*² 885 (Παντικάπ., 334/3 - 311/0 π.Χ.) στ. 1 Ἄντισσαισι, *GVI* 321 (Θίσβη, 6/5 αἰ.) στ. 1 *ἀσσοῖς* καὶ στ. 2 *ἀρριστεύδν* (359 [2/3 αἰ., Ἄμοργ.] στ. 2 *ὀκκτώ*), κ. τ. τ., μὲ ἰδιαίτερα χαρακτηριστικὴ τὴ συσσωρευση παρόμοιων τύπων στὸν *Pap. Chiaciniensis*. [“Hymnorum Ptolemaicorum, ut videtur, fragmenta in Arsinoen – Aphroditen (?)”], “saec. p. Chr. secundi exeuntis” (Powell, *Coll. Alex.* 82 κέ.): I.5 *ἀρίσσοις*, II.11 *πολυσσθενές*, III.11 *νενόμσσαι* (10 *ἱππταται*), IV.9 *κόσσομον*, VI.2 *σύσσορα*, καὶ πάμπολλα ἄλλα. Ὡς πρὸς τὴν ἀρχὴ ὁμως τῶν λέξεων τὰ πράγματα εἶναι περισσότερο προβληματικά (μολονότι δὲν λείπουν τὰ σχετικὰ παραδείγματα: βλ.

π. χ. ὄ. π. Π.18 [ἀ]μφίπολοι σκοπέλοιον): παραδείγματα ὅπως τὸ κατωτ. ΜΗΤΑССΟΥ, ὅπου ἀπαιτεῖται βραχύχρονη συλλαβὴ πρὸ τοῦ -σοῦ, ἂν ληφθοῦν σοβαρὰ ὑπόψη, φαίνονται νὰ ὑποδηλώνουν ὅτι στὴν προφορά δὲν εἶχαμε ἀκριβῶς διπλασιασμό τοῦ σίγμα, καὶ ἡ προηγούμενη φύσει βραχύχρονη συλλ. δὲν γινόταν ὀπωσοδήποτε θέσει μακρὰ (πβ. τὰ σχετικὰ μὲ τὸ σύμπλεγμα ἄφωνο + ἔνρινο ἢ ὑγρό, καὶ τὴν correptionem Atticam). Μ' αὐτὲς τὶς σκέψεις –καὶ μὲ πολλὰς ἀμφιβολίες– γράψαμε ἐδῶ ὁ σσπεύρας καὶ στὸν στ. 6 *μητὰ σοῦ* (στὴν πράξι διαβάζονταν σὰν μία λέξι), καὶ χωρὶς ἀμφιβολίες στὸν στ. 7 *ὄσσᾶ* (βλ. καὶ κατωτ.). Ἐς σημειωθῆ ὅτι καὶ σήμερον τὰ διπλὰ σύμφωνα στὴν ἀρχὴ λέξεων εἶναι σύνηθες φαινόμενο στὴν Κυπριακὴ διάλεκτο (σὲ μερικὰς μάλιστα περιπτώσεις ἀποδίδονται καὶ στὸν γραπτὸ λόγο).

καὶ ἦ (σε) τεκοῦσά τε μήτηρ: στὴν ἐπιγραφή ἀναμφίβολα ΗΤΕΚΟΥСАΤΕΜΗΤΗΡ (βλ. καὶ Φιλίππου). Ἡ προσθήκη τοῦ *σε* ἀπὸ τὸν Peek ἐπιλύει ἓνα μετρικὸ πρόβλημα τοῦ στίχου, μολονότι εἶναι δυνατὸ νὰ θεωρηθῆ ἡ συλλ. *τε-* (τῆς *μητ. τεκοῦσα*) μακρόχρονη (βραχ. ἀντὶ μακρ. συλλ., καὶ τὸ ἀντίθετο, καὶ ἄλλου σὲ ἐπιγράμματα). Ἀντίθετα, τὸ *τε* –λόγω τοῦ προηγούμενου *καί*– φαίνεται νὰ πλεονάζει, ἀλλὰ δὲν λείπουν τὰ ἀνάλογα παραδείγματα (ἤδη στὸν Ὅμηρο). Κρατήσαμε χωρὶς δισταγμὸ τὸ *τε* καὶ υἰοθετήσαμε μὲ δισταγμοὺς τὴν προσθήκη τοῦ *σε* (τοῦ ὁποίου ἡ παρὰλειψη μπορεῖ νὰ ἀποδοθῆ στὸν χαρακτῆρ, λόγω τοῦ προηγούμενου *σε*), κυρίως γιὰτὶ φαίνεται νὰ ἐνυπάρχει μιὰ σκόπιμη παρήχησις *σ* καὶ *τ*.

4-5. τὴν σὴν μολπὴν... κατέχει: βλ. Vérilhac II § 21. Πβ. *GVI* 1299.1 *ὠκυμόρον κούροιο μινυνθαδὴς κλύε μολπῆς κ. λπ., 2022.10 κέ. γο-νεῦσαν | ...οἱ ἐμόν πότιμον γοόωντες | οὐδέποτ' εὐφροσύνη τετρα(α)μ- μένον ἦτορ ἔχεσκον, | ἄλλ' αἰεὶ ἀλίσστον ὀδυρόμενοι κατὰ δῶμα | παῖδα φίλον ποθέσκον, κ. τ. τ.* (Δύσκολα εὐρίσκει κανεὶς παράλληλα ἀπὸ ἄποψη γλωσσικῆ χωρία· ἡ πρωτοτυπία τοῦ ποιητῆ εἶναι ἔκδηλη.)

5. ἠράτην: ἔτσι στὴν ἐπιγραφή, ἀντὶ **ἐράτην**, ὅπως κατωτ. στ. 6 *μητὰ* ἀντὶ *μετὰ*, μὲ *η* ἀντὶ *ε* σὲ θέση ὅπου τὸ μέτρο ἀπαιτεῖ κανονικὰ βραχύχρονη συλλαβή. Τὸ οὐσ. *ἐράτη* (ἀπὸ τὸ *ἐρατή*, θηλ. τοῦ *ἐρατός*, ἀπὸ τὸ *ἐραμαι* / *ἐράω*: βλ. Chantraine σ. λ. *ἐραμαι*, μὲ ἔτυμ. συγγενῆ [ἔτυμολογία ἄγνωστη], ὅπως τὸ *πολυ-ἠρατος*, γιὰ τὸ ὁποῖο βλ. ἄνωτ. 5Y1.225 μὲ σημ.), φαίνεται νὰ δηλώνει ἐδῶ τὴν *ἐρατὴν μορφὴν* (βλ.

καὶ κείμενο Robertson καὶ Vérilhac): πβ. *GVI* 1827 (Ἀλεξάνδρεια, 3ος αἰ. μ.Χ.) στ. 1 κέ. *οὐκέτι δὴ μάτηρ σε, Φιλόξενε, δέξατο χερσίν, | σὰν ἔρατὰν χρονίως ἀμφιβαλοῦσα δέρον, EGr* 239.1 κέ. Ἔρατ' Ἡρακλείδην κατέχει κόνις, *δυμβ[α]ρὺς Ἄιδας | εἴρυσεν αἰθέων ἥλικος ἔξ ἀγέλας* | ἄρτι γὰρ εὐμόχθου ἐπὶ γυμνάδ[ο]ς ἀγνὸν ἐφήβου | σχῆμα λαχὼν ἔρατὰν ὄλεσεν ἀλικίαν κ. λπ., πβ. ἐπίσης *GVI* 1270 καὶ γονέες πάσχονσ' ἰκέλωσ ἐπὶ νιὸν ἀρεστόν | οἳ τε φίλοι ζητοῦσιν ὀμήλικα καὶ συνῆταρον, κ. τ. τ. Στὸν Εὐρ. *Ἡλ.* 718 *μολπαί... ἔραταί καὶ Ἐρατώ* ἢ γνωστὴ *Μοῦσα*. Οὐσ. ὅμως ἠράτη (ἔρατη) μόνον ἐδῶ, ἔξ ὅσων γνωρίζουμε. Οὐσιαστικά μὲ ἡ ἀντὶ τοῦ κανονικοῦ εἰς ἀπαντοῦν καὶ ἀλλοῦ, σὲ θέση ὅμως ὅπου τὸ μέτρο ἀπαιτεῖ μακρὰ συλλ., ὅπως τὸ *ὑμῆναον* στὸ *GVI* 1522.7 (Κυρην., 2ος αἰ. μ.Χ.) (βλ. καὶ Σαπφ. ἀπόσπ. 91 B./123 D. *ὑμῆναον* δίς, σὲ τύπο Αἰολ.) καὶ *ὑμῆναιον* (Καλλιμ. Αἴτ. 3.1.43, βλ. LSJ⁹/LSK σ. λ. *ὑμέναιος* καὶ Chantraine σ. λ. 2 *ὑμήν*, μὲ ἔτυμ. παρατηρήσεις). Βλ. καὶ κατωτ. σ. λ. *μητὰ σοῦ*.

6. τοὺς ὀμήλικας: ΤΟΥΣΥΜΗΛΙΚΑΣ ἀναντίρρητα στὴν ἐπιγραφή (βλ. Φιλίππου καὶ Peek), ποὺ οἱ ἐκδότες διορθῶνουν σὲ *ὀμήλικας/-ες* καὶ *συνομήλικας*: τοὺς (ὀ)μήλικας Vérilhac (οἱ ... *ὀμήλικες* Robertson), *συν(νο)μήλικας* Peek. Ὅμως ὁ χαρακτήρ, πέρα ἀπὸ τὰ πιθανὰ λάθη του, φαίνεται νὰ εἶναι ἔντονα ἐπηρεασμένος ἀπὸ τὴν προφορὰ τῆς ἐποχῆς (καὶ τοῦ τόπου του) καὶ νὰ μὴ διστάζει νὰ τὴν ἀποδώσει γραπτὰ στὴν ἐπιγραφή (βλ. καὶ ἀνωτ. σημ. σ. λ. ὁ *σπειράς* καὶ *ἠράτην*). Καὶ τὸ *ὑφιλον* στὴν Κυπριακὴ διάλεκτο ἔχει ἰδιάζουσα παρουσία (βλ. *ΑΚΕΠ* Γβ' § 26 καὶ 10β'.2, πβ. § 11.1, καὶ 10β'.3, 12.2, 18.1-2). Πολυσυζητημένη εἶναι ἡ ἐπιγραφή *ICS* 266, ὅπου τὸ *u-tu-ka*, ἀντὶ τῆ συνηθισμένης τυπικῆς φράσεως *i-tu-ka* = *i(v) τύχαι* (ἐν *τύχη*), ἀποδίδεται ἀπὸ τὸν Χατζηιωάννου μὲ τὸ *ὑ τύχα* («=ἐπὶ *τύχη*, ὅπως ὑποστηρίζουν οἱ Bechtel 440 καὶ Buck § 135.8. Ἄλλοι ὑποστηρίζουν ὅτι εἶναι (σ)ὑ(ν) *τύχα*, λιγώτερο πιθανό, κατὰ τὴ γνώμη μας», ὁ. π. § 26.5α, πβ. σημ. Masson σ. λ.) καὶ ἀπὸ τὸν Masson μὲ τὸ *ὑ(ν) τύχα* (*ν τύχα* σημ.), μὲ τὴν παρατήρησι: "Deecke, cité et approuvé par Ahrens, *Phil.*, 36 (1877), p. 7-8 a ingénieusement proposé de voir ici le premier exemple de la préposition archaïque ὑ employée isolément, cf. 217,5: approbation de Hoffmann, *GD*, I, p. 312; Bechtel, *GD*, I, p. 440; réserve chez Schwyzer, *GG*, II, p. 517. Mais Schmidt, *Sammlung*, p. 5, et Neubauer, *Comm. phil. Mommsen*, p. 681, ont proposé tout simplement ὑ(ν) pour σύν: la formule σὑ(ν) *τύχα* se trouve effectivement à Pyla, 304, 3; voir aussi 51; dans ce sens, Thumb – Scherer, *Handbuch*, p. 173, cf. Schwyzer, *l. c.* Autres hypothèses sans valeur chez Meister, *GD*, II, p. 160; Myres, *HCC*, p. 538". Ἡ πρόθεσι *ὑ=ὑ(ν)* =

σὺν (ἴσως ὕ) φαίνεται νὰ ἔχει ἰσχυρὴ παρουσία στὴν Κυπριακὴ διάλεκτο, καὶ δὲν ἀποκλείεται νὰ ἐπιβιώνει ἐδῶ. Ἀπὸ τὴν ἄλλη, οἱ παρὰλληλοι τύποι ἀνέθηκε (ICS 276, 294, κ. ἄ.) / ὀνέθηκε (ὀ. π. 266 [βλ. ἀνωτ., πρὸ τοῦ ὕ(ν) τύχα], 265, 267, κ. ἄ.) / ὕνέθηκε (IKour 25: βλ. κατωτ. E51.1 σ. λ. πόλις Περασῆος), καὶ γενικὰ μὲ τὴν ἰδιότυπη παρουσία τοῦ ὕφιλον στὴν Κυπριακὴ διάλεκτο (βλ. καὶ ΑΚΕΠ Δά σελ. 3, πβ. καὶ ἀνωτ. E47.1 λέλιμε), ἐνισχύουν τὸ ἐδῶ ὕμήλικας (ἴσως ὕμήλικας) καὶ δὲν ἐπιτρέπουν νὰ προχωρήσει κανεὶς σὲ διόρθωσὴ του. Τὸ Αἰολ. ὕμᾱλιξ=ὀμήλιξ (βλ. Σαπφ. ἀποσπ. 30.7 καὶ 103.11 L. – P. / πβ. καὶ ὕμαρτέω = ὀμαρτέω, βλ. LSJ⁹ σ. λ.) ἐνισχύει περαιτέρω τὴν ἐδῶ ἄποψη (πβ. καὶ τὰ περὶ Αἰολοαρκαδικῆς / Ἀρκαδοκυπριακῆς διαλέκτου: βλ. ΑΚυΓ^{1β} 67 κέ., μὲ βιβλιογραφία).

μητὰ σοοῦ: ΜΗΤΑССΟΥ διαβάζουμε στὴν ἐπιγραφή (ΜΗΤΑΣΣΟΥ Φιλίππου, ἀλλὰ ΜΗΤΑϸΥСОУ Peek): στὴν Κυπριακὴ συχνὰ σήμερα «μητὰ (σ)σου» («μιτὰ σου» γράφουν οἱ πολλοί, ἴσως ὀρθῶς) = μαζὶ σου. Κρατήσαμε τὸ η τοῦ *μητὰ* καὶ τὰ *σσ* τοῦ *σοοῦ* (*μητὰσσου* εἶναι ἢ πιθανὴ προφορὰ τῆς ἐποχῆς), γιὰ τοὺς λόγους ποὺ ἐκθέτουμε ἀνωτ. (εἰσαγωγικὴ σημ., σ. λ. ὁ *σσειρας* καὶ σ. λ. *ἡράτην*). Τὸ γεγονός ὅτι τὸ ἐδῶ *μητὰ* βρῖσκεται στὴν ἄρση τοῦ γ' ποδός (⊔⊔), πέρα ἀπὸ τὶς σκέψεις γιὰ τὴν προσωδία τῆς συλλ. -τὰ πρὸ τοῦ *σοοῦ* (βλ. ἀνωτ. σ. λ. ὁ *σσειρας*), προβληματίζει, ὅπως καὶ τὸ *ἡράτην* τοῦ στ. 5 (ἐπίσης η ἀντὶ ε σὲ θέση βραχύχρονης συλλ.) καὶ τὸ ἐπόμε. *εἰσορῶντες* (εἰ- στὴ θέση βραχ. συλλ., ἀντὶ *εσορῶντες*). Ἐν ἡ ἐδῶ συσσώρευση μετρικῶν προβλημάτων δὲν εἶναι τυχαία (καὶ ὀφειλόμενη ἐν πολλοῖς στὸν χαρακτή), πρέπει νὰ ἀποτελεῖ ἔνδειξη γιὰ σύγχυση ὅχι μόνον ὀρθογραφικὴ ἀλλὰ καὶ ἐνίοτε προσωδιακὴ μεταξὺ *ε* καὶ *ε̄* (βλ. κυρίως ἀπόδοση Λατ. ὀνομάτων), η ἀντὶ ε (η ἀντὶ εἰ: βλ. κατωτ. E50.1 ὀθ|νήοις ἀντὶ ὀθνείοις), ἴσως ι ἀντὶ η (πβ. E50.2 *χριστόν*: ἀντὶ *χρηστόν*, ἴσως), πέρα ἀπὸ τὸ σύνηθες φαινόμενο τοῦ ι ἀντὶ εἰ (ποῦ ἔχουμε ἐπανειλημμένα ἐπισημάνει): βλ. καὶ κατωτ. *εἰσορῶντες*.

εἰσορῶντες: ΕΙСОΡΩΝΤЕС στὴν ἐπιγραφή, ἀναντίρρητα. Τὸ μέτρο ἀπαιτεῖ *εσορῶντες* (μὲ τὸ -ο τῆς προηγούμενης λέξης νὰ γράφεται ἀλλὰ νὰ μὴν ὑπολογίζεται στὸ μέτρο, ὅπως καὶ ἄλλοῦ σὲ ἐπιγράμματα). Κρατήσαμε τὴ γραφή τῆς Vérilhac (*εἰσορῶντες* γράφει ὁ Robertson, ἀνασκευάζοντας ὀλόκληρο τὸν στίχο, καὶ *εσορῶντες* ὁ Peek), ἔστω καὶ μὲ δισταγμούς, καὶ λόγῳ τῆς χαλαρῆς ἐφαρμογῆς τῶν μετρικῶν κανόνων ποὺ διέπει τὸ ὄλο ἐπίγραμμα καὶ λόγῳ τοῦ μονοφθογγισμοῦ τοῦ εἰ, ποὺ ἐνδεχομένως ὀδήγησε τὸν ποιητὴ στὴ γραφή αὐτὴ ἔχοντας στὴ σκέψη του βραχύχρονη προσωδία τῆς συλλαβῆς.

7. κλαίουσιν μνήμη: νέος σχηματισμός· *μνήμην ἀθάνατον, ἀρετῆς μνήμη(ν), μνήμης τύμβον* κ. τ. τ. σὲ ἐπιγράμματα. Πβ. *EGr 393.4-5 ἧ τύμβον καὶ στήλην ἀνήρ μνήμαισιν ἀρίσταις | Μαρτιάλης στήσεν κήρυγμα τῆς φιλι[ί]ης, 338.6 ἀνέρος ἐν μνήμη [κάρτ]α φυλασσομένη,* κ. τ. τ. (γὰρ τὶς διάφορες σημασίες βλ. *LSJ⁹/LSK* σ. λ. *μνήμη*).

ῥοσσᾶ γαῖα καλύπτει: πβ. ἄνωτ. E23.8 *ῥοσσᾶ γῆ κατέχοι* (μὲ σημ., ὅπου καὶ παράλληλα χωρία). Στὴν ἐδῶ ἐπιγραφή διαβάζουμε μὲ βεβαιότητα *OCCTA* (ἐνῶ ὁ Φιλίππου *ΟΣ ΣΣΕ ΤΟ* καὶ ὁ Ρεεκ *OCCKOTΑ*). Γράψαμε *ῥοσσᾶ*, καὶ γὰρ ὅσα ἔχουμε σημειώσει ἄνωτ. σ. λ. ὁ *σοσπεύρας* καὶ γιὰ τὴν προσωδία τῆς λέξεως (– –, πὺν ἅπαντᾶ καὶ ἄλλου) ἀρμόζει ἐδῶ ἄριστα στὸ μέτρο (ὅπως καὶ τὸ *ῥοσσᾶ*, μὲ προσωδία – ∪ ∪, πὺν ἐπίσης ἅπαντᾶ καὶ ἄλλου: βλ. *LSJ⁹/LSK* σ. λ. *ῥοσσέον*, γὰρ ἔτυμ. –μὲ ἔτυμ. συγγ.: *ῥοστακός, ῥοστρακον, ἄστράγαλος*, *Λατ. ος* κ. λπ.– καὶ βιβλιογρ. *Chantraine* σ. λ. *ῥοσσέον*). Γὰρ τὸ *γαῖα καλύπτει* πβ. ἄνωτ. E8.1 *καὶ με χ[θ]ῶν ἦδε καλύπτει* (στὸ τέλος ἐξάμ. στ.) καὶ E40.2-3 *τὸ δὲ σῶμα καλύπτει | γαῖα* (μὲ σημ. σ. λλ.)· στὸ τέλος στ., ὅπως ἐδῶ, *CEG² 519.1 (θανόντα σε γαῖα καλύπτει)*, 551 (*σῶμα σὸν ἐν κόλποις, Καλλιστοῖ, γαῖα καλύπτει, | σῆς δὲ <ᾠ>ρετῆς μνήμην σοῖσι φίλοις ἔλιπες*), 582.1 (*τόδε γαῖα κ<α>λύπτει*), 593.6 (*σῶμα μὲν ἐνθάδε σὸν, Διονύσει, γαῖα καλύπτει*, βλ. καὶ στ. 3-4 *σοῖς δὲ φίλοις καὶ μητρὶ καισιγνήταις τε λέλοιπας | πένθος ἀεμνηστον σῆς φιλίας φθίμενος*), πβ. 666.1 (*τόνδ' Ἀσκληπιάδην Μαιάνδριον αἶα καλύπτει*), κ. ἄ. πολλά. Στὸν Ὅμηρο *γαῖα καλύπτοι* (Z 464) καὶ *γαῖα κάλυψε* (Z 114) στὸ τέλος στίχου (*καλύπτει καὶ -οι, κάλυπτε*, καὶ κυρίως *κάλυψε* καὶ *-εν* συχνὰ στὸ τέλος στ., σὲ διάφορους Ὅμηρικὸς λογοτύπους). Εἶναι χαρακτηριστικὸ ὅτι ἐδῶ ὁ ποιητὴς ἀνοίγει καὶ κλείνει τὸ ἐπίγραμμά του μὲ Ὅμηρικὸς ἀποήχους (παραδοσιακά, θὰ μποροῦσε νὰ πεῖ *κανεῖς*), καὶ πρωτοτυπεῖ ἐνδιάμεσα, μὲ ἀξιοσημείωτο τὸν μοναδικὸ πεντάμετρο στ. τοῦ κειμένου, πὺν σφραγίζει καὶ μετρικὰ τὴ γλωσσικὴ καὶ νοηματικὴ πρωτοτυπία του.

E50

Ἐπιτύμβιο ἐπίγραμμα χαραγμένο σὲ μικρὴ μαρμάρινη στήλη πὺν βρέθηκε στὴ Λάρνακα (Κίτιο) ἀκρωτηριασμένη σοβαρὰ στὸ πάνω μέρος καὶ πολὺ ἐλαφρὰ στὴ δεξιὰ πλευρά. Τὸ σωζόμενο τμήμα δίνει τὸ τέλος ἑνὸς στίχου καὶ ἀκέραιους –μὲ μερικὰ γράμματα δυσανάγνωστα– ἄλλους δύο στίχους, σὲ 7 σειρές: *ΝΗΟΙΣΦΙΛΟΝ | ΤΟΝΕΝΤΕΧΝΑΙΣ ΜΑΓΕΡΙΚΑΙΣΑΕΙ | ΦΑΝΕΝΤΑΧΡΙΣΤΟΝ | ΤΟΝΣΕΜΝΟΝΑΝ | ΔΡΑΒΑΚΧΙΝΗΔΕ | ΧΙΘΑΝΟΝΤΑΓΗ.* Ἡ ἐπιγραφή διαβάστηκε γὰρ πρῶ-

τη φορὰ ἀπὸ τὸν Δ. Πιερίδη, τοῦ ὁποῖου ἀπόγραφο (μὲ κενὰ στὸ μέσο τῆς ἀ' σειρᾶς καὶ στὴν ἀρχὴ τῆς στ' καὶ τῆς ζ' σειρᾶς) δημοσιεύεται στὴν πρώτη ἔκδοση Cesnola τὸ 1877 (*Cyprus*, ἀρ. 45) μὲ κείμενο σὲ σειρᾶς καὶ μὲ τὴν ἔξις σημεῖωση: "From Larnaca. In very small letters of a late period, with occasional ligatures. The reading here given is by M. Pierides, who is reminded by the fact of the inscription being in honour of a cook that Cyprus has always been famous for persons of culinary skill; down to recent times Cypriote cooks were in request at the embassies and consulates of the Levant" (βλ. καὶ κατωτ. σ.λ. *τέχναις μαγειρικαῖς*): ἀκολουθεῖ βελτιωμένο ἀπόγραφο στὸ *Atlas* (1903, Plate CXLV, μὲ φωτογραφία τῆς ἐπιγραφῆς, σύντομη περιγραφή καὶ μετάφραση), ὅπου ὅμως τὸ ΝΗΟΙΣΦΙΛΟΝ τῆς ἀ' σειρᾶς ἐκλαμβάνεται ὡς ἡ ἀρχὴ τῆς ἐπιγραφῆς καὶ μεταφράζεται "To temples dear" (ἐνδιάμεσα ἢ καταλογάδην ἔκδοση –ἀπὸ *Cyprus* 45–Σακελλαρίου, *Κυπρ.* Α' 41 ἀρ. 18, 1890). Πρῶτος ὁ Myres τὸ 1914 θίγει τὸ θέμα μέτρον, μὲ τὴν παρατήρησι: "The metre is unusual; and it is probable that the first two words closed another couplet, of which the beginning is lost, of the same structure as that which follows, τὸν ἐν τεχναῖς (sic)...γῆ", ἐκδίδει ὅμως καταλογάδην· ὁ Peek, *GVI* 538a (1955) ἐκδίδει κατὰ στίχους, κατατάσσοντας σὲ δύο στίχους τὶς σειρᾶς β'–ζ' (κατὰ τὴν ἀνωτ. παρατήρησι τοῦ Myres) καὶ τὴν ἀ' σειρὰ στὸ τέλος τοῦ στ. 1 (τὸν ὁποῖο καὶ συμπληρώνει), ἀλλὰ δὲν σχολιάζει τὸ μέτρον· τελευταῖος ὁ Χατζηγιάννου, παραθέτοντας τὸ κείμενο Peek (*ΑΚΕΠ* Δα' 116, 1980), σημειώνει (Δβ' 116) ὀρθὰ ὅτι «Τὸ μέτρο τοῦ ἐπιγράμματος εἶναι ἰαμβικὸ ἀκανόνιστο, δηλ. οὔτε τρίμετρο οὔτε τετράμετρο», ἀλλὰ στὴ μετρικὴ του ἀνάλυσι κατὰ λάθος ἐμφανίζει περισσότερες συλλαβὲς στοὺς στ. 1-2 καὶ δίνει ἐσφαλμένη προσωδία $\cup - - -$ στὸ θεωρούμενο ὡς γ' μέτρο τοῦ στ. 1 καὶ *ὀθνηῖος* (ὅπου, τότε, πρέπει νὰ ἔχουμε χασμωδικὴ βράχυνσι στὴ συλλ. -*θνη*-, ὅπως πιθανῶς καὶ στὸ καὶ) καὶ στὸ ἀ' μέτρο τοῦ στ. 2 (τὸν ἐν *τέχναις*, ὅπου πρέπει νὰ ἔχουμε Ἀττικὴ βράχυνσι στὴ συλλ. *τέ*-). Ἡ μετρικὴ δομὴ τοῦ χωρίου *τὸν ἐν τέχναις... γῆ* φαίνεται νὰ εἶναι κατ' ἀνάγκη ἢ ἔξις: $\cup - \cup -, \cup - \cup -, \cup - \cup -, \cup - - | - - \cup -, \cup - \cup -, \cup - \cup -, \cup -$. Στὸν πρῶτο ἀπὸ τοὺς δύο αὐτοὺς στίχους τὸ μέτρο εἶναι ἀναντίρρητα ἰαμβικὸ τετράμετρο καταληκτικὸ, ἐνῶ στὸν δεῦτερο λείπει μὰ συλλαβὴ στὸ τέλος γιὰ νὰ ἔχουμε τὸ ἴδιο μέτρο (ἢ περισσεύει μὰ συλλ. γιὰ νὰ ἔχουμε ἰαμβ. τρίμ. ὑπερκατάληκτο). Τὸ ΝΗΟΙΣΦΙΛΟΝ στὴν ἀ' σειρὰ τῆς ἐπιγραφῆς, μὲ τὴν προσωδία $\cup - \cup -$, ἢ σχηματίζει τὸ τελευταῖο μέτρο τοῦ στίχου (μὲ πιθανὴν προσωδία $- - \cup -$) ἢ μᾶλλον –καὶ κατὰ συμπλήρωσι Peek– ἐν μέρει ἀνήκει στὸ γ' μέτρο (*καὶ ὀθνηῖος*, $\cup - \cup -$) καὶ ἐν μέρει δίνει δύο πρόσθετες συλλαβὲς, ὅπως στὸν τελευταῖο στίχο τὸ *θανόντα γῆ*. Αὐτὰ τὰ δεδομένα φαί-

νονται να ὀδηγοῦν στὴν ὑπόθεση τριῶν στίχων μὲ ἀνόμοιο μετρικὸ τέλος (πιθανῶς μὲ ὅμοιο τέλος στοὺς στ. 1 καὶ 3 (κατὰ τὴ συμπλήρωση Peek), ἀλλὰ δὲν ἀποκλείουν τὴν πιθανότητα ἐνὸς ἀκόμα στίχου μὲ τὴ μετρικὴ μορφή τοῦ ἐδῶ στ. 2 πρὶν ἀπὸ τὸν ἐδῶ στ. 1, ὥστε νὰ σχηματίζονται δύο ζεύγη στίχων (ὅπως ὑποθέτει ὁ Myres), μὲ ἓνα ἀξιοπρόσεκτο μετρικὸ σχῆμα. Μόνο ὅμως ἡ ἀνεύρεση τοῦ ἄνω μέρους τῆς ἐπιγραφῆς θὰ μποροῦσε νὰ δώσει ἀπάντηση βέβαιη στὰ ἐρωτήματα αὐτά: Σὲ κάθε περίπτωση, ἔχουμε ἄλλο ἓνα ἀξιόλογο σύντομο ἐπίγραμμα τοῦ Κιτίου μὲ ἀναφορὰ σὲ ἐπάγγελμα (βλ. ἀνωτ. E36 γιὰ τὸν *Μοψαῖον*, τὸν *μειμολόγων πάντων ἔξοχον ἐν χάρισιν*), τοῦ 3ου αἰ. μ.Χ. αὐτὴ τὴ φορά (βλ. Peek καὶ Χατζηωάννου, πβ. Myres: “of the third or fourth centure A.D.” καὶ Cesnola ἀρ. 45: “of a late period”), μὲ λεκτικὸ πού παραπέμπει –λαμβανομένου ὑπόψη καὶ τοῦ διαφοροετικοῦ μέτρου– καὶ στὰ πιθανῶς ὄχι πολὺ προγενέστερα Κιτιακὰ ἐπιτύμβια ἐπιγράμματα γιὰ τοὺς σεμνοὺς Σώπατρο καὶ Ἀρτεμίδωρο (βλ. ἀνωτ. E38 καὶ E39).

1. Γιὰ τὸ ἀστοῖσι (καὶ τὸ φίλον) στὴν ἀρχὴ ἐπιγράμματος ἢ ἀπλῶς στίχου πβ. *GVI 321 ἀσσοῖς καὶ χσένοισι Φάνες φίλος* [ἐνθάδε κείται] | *ὄς ποτ' ἀριστεῦδν ἐν προμάχοις* [ἔπεσεν] (βλ. καὶ *EGr 487*, μὲ κριτ. ὑπόμν.) καὶ *1239.1-2 ἀσσοῖ καὶ ξεῖνοι, κατακλαύσατε πάντες Ῥαχῆλιν*, | *σώφρονα, πᾶσι φίλην*, *EGr 462.4 ἀστοῖσι καὶ ξίνοισιν* (2/3 αἰ., βλ. καὶ συμφραζόμενα), *CEG² 483.4-5 ἀστοῖσιν τε ποθενόν ἀεὶ γὰρ πᾶσιν ἀρέσκων* | *ἦν ψυχὴν τε φίλοις ἔσχε δικαιοτάτην* (στ. 1 *τέχνην τε κράτιστον*), κ. τ. τ. Γιὰ τὸ **ἄρμενος** (μετοχὴ ἀορ. β' τοῦ *ἀραρίσκω*) μὲ τὴ σημ. τοῦ «εὐχάριστος, εὐάρεστος» πβ. Πλάτ. *Ἐπιγρ.* 6.1 Bergk *ἄρμενος ξείνοισιν* (Πίνδ. *Νεμ.* 3.58 (ἐν) *ἀρμένοισι πᾶσι θυμὸν αὖξων* καὶ *Ὀλ.* 8.72-3 *Αἶδα τοι λάθεται* | *ἄρμενα πράξαις ἀνήρ*) (βλ. *LSJ⁹/LSK* σ. λ. *ἀραρίσκω* B.V.4, καὶ *Chantraine*, ὄπου καὶ ἔτυμ.).

[ὄθ]νήσις: πολὺ πιθανὸ συμπλήρωμα Peek, ἀντὶ τοῦ συνήθους *ὄθνεῖσις* (πβ. καὶ ἀνωτ. E34.13 ν. 1. ἦτ' ἀντὶ εἶτ', βλ. καὶ *ΑΚΕΠ* Δα' σελ. 3). Τὸ ἐπίθ. **ὄθνεῖσις**, ἀβέβ. ἔτυμολ. κατὰ τοὺς Hofm. – Παπαν. καὶ κατὰ τὸν *Chantraine* ἀπὸ τὸ ἔθνος (κατὰ τὸ *οἰκείος*, μὲ τὸ ὁποῖο ἀποτελοῦν ζεύγος) ἢ ἀπὸ τὸ *ἔθνος (βλ. σ. λ. *ἔθνος*, μὲ λοιπὲς ἔτυμ. παρατηρήσεις: “Cf. encore ἔθος, et d' autre part ἔτης”, κ. λ.), ἐμφανίζεται στοὺς *Δημόκρ.*, *Εὐθ.*, *Πλάτ.* κ. ἄ. μὲ τὴ σημ. τοῦ ξένος, παρὰδοξος (Hofmann – Παπαν. καὶ *LSK*), κατ' ἀντίθεση πρὸς τὰ *οἰκείος/συγγενής*, καὶ μαζὶ μὲ τὰ *ἀλλότριος, θυραῖος*, κ. τ. τ. Κατὰ τὸν *Ἡσύχ.* *ὄθνεῖα μάταια, ἀλλότρια, ἀλλοεθνή, ξένα, ἀλλογενή.* Κατὰ

τὸν Chantraine, (σ.λ. *ὄθνεϊος* :) “le mot a pris en grec tardif le sens d’«étrange, anormal»”, (σ.λ. *ἔθνος, ὄθνεϊος*, etc. :) “le sens original est «appartenant à l’ἔθνος» par opposition au γένος, donc proprement «étranger à la famille», d’ou finalement «étranger» en general”, και “Ἔθνος n. «groupe» plus ou moins permanent d’individus, soldats, animaux... d’où «nation, classe, caste»..., «sexe»..., «peuple étranger, barbare»..., d’ou τὰ ἔθνη «les Gentils»” κ.λπ.). Βλ. π. χ. Εὐρ. ᾠδ. 532-3 [*Ἡρακλ.*] *ὄθνεϊος ἦ σοὶ συγγενῆς γεγῶσά τις* | [*Ἄδμ.*] *ὄθνεϊος, ἄλλως δ’ ἦν ἀναγκαῖα δόμοις και* 810-1 [*Ἡρακλ.*] *οὐ χρῆν μ’ ὄθνεϊόν γ’ οὐνεκ’ εὐπάσχειν νεκροῦ* | [*Θεράπων*] *ἦ κάρτα μέντοι και λίαν θυραῖος ἦν*, πβ. και 646 *γυναικ’ ὄθνεϊαν* (ξένος γιὰ τὸν Ἡρακλῆ ἐπανειλημμένα, ὀ.π. 747 κέ., 821 [*Θερ.* στὸν Ἡρ.] *γυνή μὲν οὖν ὄλωλεν Ἀδμήτου, ξένη/θυραῖόν πῆματος σπονδὴν ἔχων γιὰ τὸν Ἀδμήτο* στ. 778 και *θυραίων πημάτων* 814, *θυραῖον κῆδος* 828), Πλάτ. *Πολ.* 470b *λέγω δὲ τὰ δύο τὸ μὲν οἰκεῖον και συγγενές, τὸ δὲ ἀλλότριον και ὄθνεϊον. ἐπὶ μὲν οὖν τῆ τοῦ οἰκεῖον ἔχθρα στάσις κέκληται, ἐπὶ δὲ τῆ τοῦ ἀλλοτρίου πόλεμος και 470c φημί γὰρ τὸ μὲν Ἑλληνικὸν γένος αὐτὸ αὐτῷ οἰκεῖον εἶναι και συγγενές, τῷ δὲ βαρβαρικῷ ὄθνεϊόν τε και ἀλλότριον, κ. τ. τ.* Πβ. *EGr* 189.1-2 *Στέργω και φθμμένα τὸν ἐμὸν πόσιν· οὐ γὰρ ὄθνεῖαις | φροντίσιν θαπτὸν τύμβον ἔτευξε βροτοῖς* (στ. 5 *κλεινὸν δ’ ὄνομά μοι, ξένη, Κυδίλα*).

2. τέχναις μαγειρικαῖς: Γιὰ τὴ λέξη **μάγειρος** και τὴ μαγειρικὴ **τέχνη** στὴν Κύπρο βλ. ἄνωτ. 10b F1. 7-8(στ. 4 και 5) σημ. σ.λ. *εἶναι μάγειροὶ φασιν και ἡ τέχνη λυμαίνεται*, 4(στ. 1) σ.λ. *οὐ παντελῶς... ἡ τέχνη και 17(στ. 14) σ.λ. τῆς τέχνης ἀρχηγὸς ἦν*, πβ. ἄνωτ. E14.3 *τέχνας* (: *θυαπολίας* στ. 2, με σημ. στοὺς στ.) και εἰσαγωγικὴ σημ. στὸ ἐδῶ ἐπίγραμμα (με τὴ σημ. Cesnola γιὰ τὶς παρατηρήσεις τοῦ Δ. Πιερίδη). Βλ. ἐπίσης L. Robert, “Apollon Lakeutès à Chypre”, *CRAI* 1978 338-44 (στὴ σημ. 9 πλούσια βιβλιογραφία), και σημ. Mitford γιὰ τὰ διάφορα ἐπαγγέλματα σὲ Κυπριακὲς ἐπιγραφές στὸ *IKour* 132 (σελ. 260 σημ. 1). [Μὴ λησμονοῦμε διαβάζοντας τὰ περὶ τοῦ Ἀπόλλωνος *Μαγ(ε)ριῶν/Λακευτοῦ* και τοῦ μαντείου του στὴν Πύλα και τὰ σχετικὰ με τὴν “boucherie des sacrifices” στὸ ἄνωτ. ἄρθρο τοῦ L. Robert και ἀλλοῦ, ὅτι ἡ ἀρχαία –και σημερινή– Πύλα βρισκόταν –και βρίσκειται– λίγα μόνο χιλιόμετρα ἔξω ἀπὸ τὸ *Κίτιον* (σημερινὴ Λάρινα), τὴν πατρίδα τοῦ ἐδῶ *μαγείρου*.]

χριστόν : ΧΡΙΣΤΟΝ ἀναμφίβολα στὴν ἐπιγραφή, ἴσως ἀντὶ τοῦ **χρηστόν** (γραφή ὄλων τῶν προηγούμενων ἐκδοτῶν), γιὰ τὸ ὁποῖο βλ. ἄνωτ. E41.(5). Τὸ ἐπιθ. **χριστός**, ἀπὸ τὸ *χρίω* (και *χρῖσμα, χρῖσις*,

χρίσμιος, χριστήριον: μύρον, *χρίστης*: άσπριστής, κ. λπ.) άπαντá για πρώτη φορά στόν Αίσχυλο με τή σημασία αυτού που χρησιμεύει ως *άλουφή* ή *μύρον* (Αίσχ. Προμ. 479-80 *οὐκ ἦν ἀλέξιμ' οὐδέν, οὔτε βρώσιμον οὐ χριστόν* κ. λπ. [βλ. και συμφραζόμενα, στ. 476-506: *τέχνας 477, εἰς τέχνην 497, πᾶσαι τέχναι βροτοῖσιν ἐκ Προμηθέως 506 / τρόπους... μαντικῆς 484 / δίαιταν ἦντινα | ἔχουσ' ἕκαστος 490-1 / κνίσμι τε* κ. λπ. 496-8], Εὐρ. Ἰππ. 516 *χριστόν ἢ ποτόν τὸ φάρμακον;* κ. λπ.), και ἀργότερα στήν Ἑλλην. ἔκδ. τῆς Π. Δ. (*ἔλαιον χριστόν*) και στήν Κ. Δ., κυρίως ὁμως ἐπὶ προσ. με τή σημ. «κεχρισμένος, χρισθεῖς» (LSK σ. λ., Π.1/LSJ⁹: “*anointed*”, πβ. Chantaine σ. λ. *χρίω* [ὅπου και ἔτυμολογικές παρατηρήσεις]: “*spécialement de ceux qui ont reçu l' onction sainte*”), στήν Π. Δ. για τούς βασιλεῖς τοῦ Ἰσραήλ, τούς πατριάρχες κ. λπ. και στήν Κ. Δ. κυρίως για τόν Ἰησοῦ, τόν *Χριστόν*. Στήν ἐδῶ περίπτωση, ἄν δέν πρόκειται για ἐσφαλμένη γραφή τοῦ *χρηστός* (βλ. και ἄνωτ. E49.6 σημ. σ. λ. *μητὰ σοῦ*), φαίνεται ὅτι ἔχουμε ἓνα παράδειγμα τοῦ *χριστός* με τή σημ. ἐκείνου που πήρε τὸ χάρισμα τῆς τέχνης τῆς μαγειρικῆς (ἀπό τόν γειτονικό Ἀπόλλωνα *Μαγείριον* ἴσως, ἴσως και κατ' ἐπίδραση τῆς χριστιανικῆς λατρείας), τόν χαρισματικό, τόν καλὸ στήν τέχνη του, *τόν ἐν τέχναις μαγειρικαῖς ἀει φανέντα χριστόν* (πβ. EGr 125.1 *τόν ἐν βροτοῖς φανέντα* κ. τ. τ., ἀλλά και GVI 1793.3 *χρηστοὶ μὲν θνατοῖς, ἀθανάτοις δὲ δοιοὶ* κ. τ. τ.): οἱ ἔννοιες τοῦ χαρισματικοῦ και καλοῦ στήν τέχνη του, ἀφ' ἑνός, και χρήσιμου, ἀφ' ἑτέρου, δέν ἀλληλοαποκλείονται (και ἡ ἔννοια τῆς χρηστότητας μπορεῖ νά ἐνυπάρχει και στοῦ *χριστός*).

3. τὸν σεμνὸν ἄνδρα Βάκχιν... θανόντα: πβ. ἄνωτ. E38.2 *Σώπατρε σεμνὲ θανών* (στ. 1 *γῆς*, ἐδῶ *γῆ* στοῦ τέλος τοῦ στ.) και E39.1 *Σεμνὸν ἀειζήσας βίοτον, μάκαρ Ἀρτεμίδωρε (ἀει και ἐδῶ, στ. 2)*. Για τὸ ἐπιθ. **σεμνὸν** και τή μετχ. **θανόντα** βλ. E38.2 σημ. σ. λλ. *σεμνὲ και θανών*, για τόν τύπο **Βάκχιν** (ἀντὶ *Βάκχιον*) βλ. ΑΚΕΠ Δβ' 116 (και 33.2/33.3 *Δημήτρις*, πβ. IKour 132.7 κέ. Ἀσβόλις και Ἀσβόλιν, Μακάρις και Μακάρων, [Λουσκιν] και Λουσκίνι –με γεν. Ἀσβολίου, Μακαρίου, Λουσκινίου–, Μακεδόνης ἀλλά αἰτ. Μακεδόνιογ, CIS pl. XLI.b [ἄνωτ. σ. 123] *Διονύσι* κ. λπ.). Τὸ ὄνομα ἄπαντá και στήν Κυρήνη, στή Δῆλο και στήν Ἀττική (βλ. LGPN σ. λ.)· πβ. και *Βάκχιος* (συχνά, ἀπό τήν Κύπρο ὁ Πλατωνικός φιλόσοφος *Βάκχιος Τρύφωνος Πάφιος*), και *Βακχίς* (δὶς στήν Κύπρο, κ. ἄ.) ἀλλά και *Βακχίων, Βάκχος, Βάκχων* κ. λπ. Τὸ ὄνομα *Βάκχης* ἀρμόζει ἄριστα σὲ μάγειρο.

ἔχι: ἀντὶ ἔχει, συχνά σὲ ἐπιγραφές, Κυπριακές και ἄλλες (βλ. π. χ. IKour 129.8 [και 15], 131.4, 133.4, 12, 20, κ. ἄ.: ὁ. π. 127-140 [3ου αἰ.

μ.Χ.] συχνότατα *ι* ἀντὶ *ει*, συχνὰ ἐκ παραλλήλου, ὅπως π.χ, 130.4-6 *εἶτε ξένοι ἴτε ἐντόπιοι ἴτε [ἄποροι ταφ]ῆς ἴτε ἀπὸ τῆς ἀκρῆας τῶν ἄστρον φέρεσθε εἶτε [ἐν ἀέρι που] πλάσζεσθε κὲ σὺν ὃ ὧδε κάτω κείμενος κ.τ.τ.*). Πβ. ἀνωτ. E35.2-4 (*τεμένι ἀλλὰ ἀσεβεῖς, ἰς, ἰμί*), E43.1 *ἔδι*, E47.2 σμμ. σ.λ. *λιφθείς*: βλ. καὶ *ΑΚΕΠ* Δα' σελ. 3.

E51

Ἀναθηματικὸ ἐπιγράμμα χαραγμένο σὲ λευκὴ μαρμαρίνη βάση ἀγάλματος (ῦψ. 21.7, πλάτ. 41.4 καὶ πᾶχ. 1.5 – 4.3 ἑκατ.), πὺν βρέθηκε στὶς 17 Ἰουλίου 1952 ἀπὸ τὴν ἀρχαιολογικὴ ἀποστολὴ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Πενσυλβανίας στὸ Ἱερό τοῦ Ἀπόλλωνα Ὑλάτη, στὸ Κούριο. Χρονολογεῖται στὰ τέλη τοῦ 2ου / ἀρχῆς 3ου αἰ. μ.Χ. ἀπὸ τὸν Mitford βάσει τῶν γραμμῶν τῆς ἐπιγραφῆς (“firmly cut and closely spaced, regular, narrow with slight thickening and some light apices at the ends of the *hastae*... These lack indeed the florid character of many Severan documents, but resemble in certain particulars the lettering of our nos. 96, 101 etc., and are probably to be assigned to the last decades of the second or to the opening of the third century”, βλ. καὶ ἀρ. 96: “A. D. 211 or 212” καὶ 101: “Late second or early third century A. D.”, πβ. καὶ 97: “A. D. 222 ?”, 102: “A. D. 212-217”, 103: “ca. A. D. 220”, στοιχεῖα πὺν ὀδηγοῦν μᾶλλον στὶς πρώτες δεκαετίες τοῦ 3ου αἰ. παρὰ στὶς τελευταῖες τοῦ 2ου αἰ. μ. Χ.). Τὸ ἀγαλμα τοῦ τιμωμένου ἔστησε κοντὰ στὸ *τέμενος* τοῦ Ἀπόλλωνα ἢ *πόλις Περασῆος* (τὸ Κούριο), μὲ τὸ συνοδευτικὸ ἐλεγειακὸ δίστιχο τὸ χαραγμένο στὴ βάση του νὰ δίνει τμημα τοῦ ὀνόματός του (*Ποπλικόλαν Πρεῖσκον*, πὺν ἀρμόζει στὸ μέτρο τοῦ ἐπιγράμματος) καὶ τὸν ἐνδιαφέροντα χαρακτηρισμὸν *κοίρανον ἀγνείας*, πὺν δίνει ταυτόχρονα τὸν λόγο τῆς τιμητικῆς ἐκδήλωσης ὑπαινικτικά.

1. Ποπλικόλαν Πρεῖσκον: τὸ πλήρες ὄνομα *L. Valerius Helvidius Priscus Publicola* δίνεται σὲ Λατινικὴ ἐπιγραφὴ τοῦ 3ου αἰ. μ.Χ. (*CIL* VI.1 1530 [βλ. καὶ σελ. 852], καὶ *PIR* III 725), ὅπου καὶ προσαγορεύεται *clarissimus vir* καὶ *allectus inter quaestorios*. Ἀπὸ τὸν πρώτο τίτλο, πολὺ χαρακτηριστικὸ τοῦ 3ου αἰ. ἀλλὰ καὶ εὐρῶς μαρτυρούμενο κατὰ τὸν 2ου αἰ. μ. Χ. (καὶ μὲ δύο παραδείγματα τοῦ 1ου αἰ.), εἶναι φανερό, κατὰ τὸν Mitford, ὅτι ὁ Helvidius Priscus Publicola ἦταν *vir senatorius* (*συγκλητικὸς*), καὶ πιθανῶς *proconsul* (*ἀνθύπατος*) τῆς Κύπρου, ὄχι ἀπλῶς *curator civitatis* (*λογιστῆς*): ἢ προσωνυμία *κοίρανος* (κατωτ. στ. 2) ἐνισχύει τὰ συμπεράσματα αὐτά.

πόλις Περσῆος: πβ. *IKour* 104 (“Antinoos, the Favorite of Hadrian, honored in a Dactylic Hymn by a legatus provinciae. A.D. 130/1”) στ. 13 ἴκον αἶμα τὸ Περσέως (ἀντὶ πόλιν Περσέως, βλ. Mitford σημ. σ. λ. [σελ. 198] καὶ στὸ ἐδῶ χωρίο [σελ. 167], καὶ ὄνομα **Περσεύ-τας/-ης** (ὁ. π. 25 Ἀρισταγόρας Ὀνασίαν ἐνδξάμενος περὶ παιδὶ τῶι Περσεύται ὑνέθηκε, 65 καὶ 66 Περσεύτη εὐχὴν, με σημ. ad locos). Στὶς ἐπιγραφὰς τοῦ Κουρίου συχνὰ *Κουριέων ἢ πόλις, (ἢ) πόλις ἢ Κουριέων* κ. τ. τ. (ὁ. π. 43, 44, 45, 90, 93, 96 κ. ἄ.). Ὁ **Περσεύς**, ὡς γνωστό, συνδέεται ἰδιαίτερα μὲ τὸ Ἄργος (βλ. ἀνάμεσα στ’ ἄλλα Ἑλλ. Μυθ. 3. 182-88 [κυρίως 187] καὶ Kerényi Μυθ. 297-308, με παραπομπές στὶς ἀρχαῖες πηγές), τὸ *Κούριον* θεωρεῖται Ἀργείων κτίσμα κατὰ τὸν Στράβ. 14.683 [6.3] καὶ κατὰ τὸν Ἡρόδ. 5.113.1 οἱ *Κουριέες... λέγονται εἶναι Ἀργείων ἄποικοι* (βλ. καὶ *ΑΚυΓ1β* 62 με σημ. 18) καὶ τὰ ἀνασκαφικὰ δεδομένα (βλ. κυρίως J. L. Benson, *The Necropolis of Kaloriziki*, Göteborg 1973, κυρίως σελ. 23) μαρτυροῦν ἀποικισμό τοῦ Κουρίου ἀπὸ Ἀχαιοὺς (Ἀργεῖους) κατὰ τὴν Ὑστερη Κυπριακὴ Π.Β. περίοδο (περίπου 1125/1100 - 1050 π.Χ.), ἐπιβεβαιώνοντας τὰ μυθολογικὰ καὶ ἱστορικὰ δεδομένα (περισσότερα στὴν *ΑΚΕΠ Δβ* σσ. 118-19 καὶ *Ε* σελ. 141 ἀρ. 136 βλ. καὶ Καραγιώργη *ΠΕΛΛΚ*, κυρίως σελ. 42, πβ. καὶ 39: “Αὐτοὶ τοὺς οἰκοῦντες ἀποκαλοῦμε «Αχαιοὺς» στὴν Κυπριακὴ Ἀρχαιολογία, δὲν ἀλλάξαν τὸν πολιτισμό, τὴν πολιτικὴ καὶ κοινωνικὴ ζωὴ τοῦ νησιοῦ ἐντελῶς ἢ μέσα σε μιὰ νύχτα. Αὐτὸ που εἶναι γνωστό ὡς «ἀποικισμὸς τῶν Αχαιῶν» γιὰ τὴν Κύπρο ἦταν μιὰ μακρὰ καὶ ἀργὴ διαδικασία καὶ μόνο τὸν 11ο αἰ. π.Χ., ὅπως θα δούμε πιο κάτω, ὁ ἐξελληνισμὸς τῆς Κύπρου ἐγένετο μιὰ ἀπὸ τὴν πραγματικότητά”). Γιὰ τὸ **πόλις** βλ. καὶ κατωτ. σημ. στὸ E62.3.

1-2. με ... ἄγαλμα | ... στήσατο: πβ. ἄνωτ. E9.5 *στᾶσαν δ’ Ἀργεῖοί με*, E7.1 *κά μεν (= καί με) ἔστασαν* καὶ E13.2 *ἔστ[ασ’ ἀγασσάμενος]* (με σημ.) πβ. ἐπίσης E11.6, E15.1-2, E32.3, E35.1, E61α (με σημ. *στά χωρία*). Γιὰ λοιπὰ παρᾶλληλα χωρία (με τὸ ἴσημι) βλ. *CEG*² Ind. σελ. 328, κυρίως 759.3 *στήσεν ἄγαλμα τότε*. Γιὰ τὴ σύνταξη (με διπλὴ αἰτ.) βλ. *LSJ*⁹ σ. λ. *ἴσημι*: A. I. (“Casual, make to stand, set up” [πβ. *LSK* ὁ. π. «Μεταβ. ἐνεργείας, βάλλω νὰ σταθῆ, στήνω, τοποθετῶ»), με παραπομπές (*LSJ*⁹ ὁ. π./*LSK* A.III.1): *Δημ. Περί συντ.* 21 *Θεμιστοκλέα (...)* καὶ *Μιλτιάδην καὶ πολλοὺς ἄλλους (...)* οὐ χαλκοῦς ἴστασαν καὶ *Περί παραπρ.* 261 *Φίλιππον θανμάζουσι καὶ χαλκοῦν ἴστᾶσι καὶ στεφανοῦσι*, “ἰ. τινὰ χαλκοῦν set him up in brass, raise a brassen statue to him” *LSJ*⁹/«ἐγεῖραι τινι χαλκοῦν ἀνδριάντα» *LSK*, πβ. Ἡρόδ. 2. 141. 6 *καὶ νῦν οὗτος ὁ βασιλεὺς ἔστηκε ἐν τῷ ἱρῶ*

τοῦ Ἡφαιστοῦ λίθινος, ἔχων ἐπὶ τῆς χειρὸς μῦν, λέγων διὰ γραμμιά-
των τάδε· ἐς ἐμέ τις ὀρέων εὐσεβῆς ἔστω.

2. κοίρανον ἀγνείας: *EGr* 855.10 κοίρανος ἀγνοτάτα (ἢ πίστις)· ἀνωτ. E22.4 Λαγείδας κοίρανος καὶ E43.1 κοίρανε Πλούτων (E1.4 κ[ροισανί]θαις, ὅπου σημ. γιὰ τὸ κοίρανος)· πβ. *EGr* 802.2 κοίρανε Ναιάδων (γιὰ τὸν Ἀπόλλωνα), 1027.1 Παυίων Ἀσκληπιέ, κοίρανε λαῶν, 1029.4 κοίρανος ἀθανάτων (ὁ Ἄμμων) κ. λπ. / 990.9 κοίρανος Ἀδριάνος, 988.5 κοιράνω Ἀδριάνω πέμπτοι δεκάτωι δ' ἐνιαυτῶι, 863.10 ἀπειρεσιῶν κοίρανον ἡμερίων (στ. 12 Ἀδριανόν), κ. τ. τ. (ὅπου τὸ κοίρανος ἀναφέρεται σὲ θεοὺς ἢ βασιλεῖς, κατ' ἐπέκταση καὶ σὲ ἄλλα ὑψηλὰ πρόσωπα, γεγονός πού ἐπιβεβαιώνει τὴν ἄποψη ὅτι ὁ Ποπλικόλας Πρεῖσκος κατεῖχε ἀξιώματα μεγάλα: βλ. καὶ ἀνωτ. σ. λ. *Ποπλικόλαν Πρεῖσκον*). Γιὰ τὸ ἀγνείας βλ. *IGR* III 978 (Citii) Ἡ πόλις Κοῖντον Ἰούλιον Κόρδον ἀνθύπατον, ἀγνείας (ἐνεκεν) καὶ 992 (Salamine) ἀνθύπατον ἢ βουλή ἐκ τοῦ ἰδίου ἀγνείας καὶ δικαιοσύνης χά[ρω], πβ. τίς τιμητικὴς ἐπιγραφεὶς γιὰ τὸν Δ. Πλαύτιον Φήλικα Ἰουλιανόν (D. Plautius Felix Julianus), ὅπου ἡ βουλή καὶ ὁ δῆμος τῆς Πάφου τιμοῦν τὸν ἀγνὸν ἀνθ(ύπατον) / [διὰ τὴν ἀγνήνην [αὐτοῦ...]] (βλ. *IKour* 90, σημ.: σελ. 169, καὶ *ABSA* 42 [1946] 216, μὲ παραπομπές)· πβ. *EGr* 906.1 τοῦ ἀγνοῦ ὑπάρχον (βλ. καὶ ἐπόμενα, κυρίως 4 ἡπίος ἰθυδίκους, τοῖς δ' ἀδικοῦσι δέος) καὶ 911 (“IV saeculi”) Τὸν θεσμῶν ταμίην Ἐρκοῦλιον, ἀγνὸν ὑπαρχον, | Πλούταρχος μύθων ταμίης ἔστησε σοφιστής, κ. τ. τ. Ὅπως παρατηρεῖ ὁ L. Robert στὸ ἄρθρο του “Épigrammes relatives à des Gouverneurs” (*Hellenica* IV [1948] 35-114) τὸ ἐπιθ. ἀγνός (καὶ ἀνωτ. E27.5, βλ. καὶ Nicolaou *ICA*³ [*RDAC* 1964] 20.4), τυπικὸ σχεδὸν στὶς ἐπιγραφεὶς τοῦ 2ου αἰ. μ.Χ., κυρίως, γιὰ τοὺς Ρωμαίους κυβερνήτες στὴν Ἀνατολή, δηλώνει αὐτὸν πού ἔχει καθαρὰ χέρια, πού εἶναι καθαρός (ἐπιθ. πού ἀπευθύνεται στὴ δικαστικὴ καὶ διοικητικὴ δραστηριότητα τοῦ κυβερνήτη ὅπως καὶ τὸ οὐδ. καθαρότης: τὸ μέγιστον ἢ τῆς χειρὸς καθαρότης, ἢ πάντα εὐθύνεται, κατὰ τὸν Γρηγ. Ναζ. σὲ ἐπιστολὴ του πρὸς τὸν κυβερνήτη τῆς Καππαδοκίας Ὀλυμπιανό [*PG* 37, ἐπιστ. 140]· βλ. καὶ Robert ὁ.π. 38-39, μὲ περαιτέρω παράλληλα χωρία). Γιὰ τὴ σημασία καὶ ἔτυμ. τοῦ ἐπιθ. βλ. *LSJ*⁹/*LSK* σ. λ. ἀγνός καὶ Chantraine σ. λ. ἄζομαι. Γιὰ ἐπαινετικά ἐπιθ. στὸ ἐπίγραμμα πβ. ἀνωτ. E38 καὶ E39 (σεμνός) καὶ E41 (χρηστός), μὲ σημ. σ. λλ. καὶ βιβλιογραφία.

πάρο τεμένει: πβ. ἀνωτ. E13.1 Δεδρίωι ἐγ τεμένει καὶ E35.2 ἱερῶ ἐν τεμένει (μὲ σημ. σ. λλ.), καὶ E2.9 Ἰταλὸν ἀν τέμενος μὲ σημ. γιὰ τὸ

οὖς. *τέμενος* καὶ τὸ φαινόμενο τῆς ἀποκοπῆς τοῦ τελικοῦ φωνήεντος «προθέσεως» μπροστὰ ἀπὸ λέξη μὲ ἀρχικό σύμφωνο. Γράψαμε *πάρ τ.* (*παρ' τ.* Mitford καὶ Χατζηγιάννου), ὅπως στίς περιπτώσεις ἀποκοπῆς τοῦ τελ. φων. τῆς *παρὰ* πρὸ συμφ. στὸν Ὅμηρο κ. ἄ.: B 355 *πρίν τινα πὰρ Τρώων ἀλόχῳ κατακοιμηθῆναι*, Δ 330-1 *πὰρ δὲ Κεφαλλήνων ἀμφὶ στίχες οὐκ ἀλαπαδναί | ἔστασαν*, γ 39 *πὰρ τε κασιγνήτῳ (37 ἴδρυσεν παρὰ δαιτί)* καὶ 325 *πὰρ δέ τοι νῆες ἐμοί (324 πάρα τοι δίφρος τε καὶ ἵπποι)*, κ. τ. τ. Ἐνάμεσα στὰ Ὅμηρικά καὶ τὰ σημερινὰ Κυπριακὰ *ἀμβαίνω*, *ἀμβάλλω* / *ἀμπλέπω*, ἀντινάσσω κ. τ. τ. (βλ. καὶ ἀνωτ. E2.9 σ. λ. ἄν), τὰ Κυπριακὰ ἐπιγράμματα μαρτυροῦν, νομίζουμε, μιὰ θαυμαστή συνέχεια.

E52

Ἐναθηματικὸ ἐπίγραμμα τριῶν ἐλεγειακῶν διστίχων σὲ γλώσσα Ὅμηρική, σωζόμενο σὲ ἓνα ἀπὸ τὰ περιφῆρα μωσαϊκὰ τῆς γνωστῆς ὡς «Οἰκίας τοῦ Εὐστόλιου» στὸ Κούριο, μὲ γράμματα ἀπὸ μαῦρες ψηφίδες (ὑψοὺς 5.3 – 7 ἑκατ.) σὲ βάση ἀπὸ λευκὲς ψηφίδες ὀρθογώνια (περ. 47.8 ὑψ. μέγιστου καὶ μέγιστου μῆκ. 161.5 ἑκατ.). Τὸ ἀριστερὸ τμήμα μὲ τὴν ἀρχὴ τῶν στίχων ἔχει χαθῆ, κί εἶναι ἀκρωτηριασμένα ἀρκετὰ γράμματα τοῦ πρώτου –κυρίως– καὶ τοῦ τελευταίου στίχου. Χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν Mitford μὲ ἀμφιβολίες στὰ τέλη τοῦ 4ου αἰ. μ. Χ. (*IKour* 204, πβ. καὶ 201 [σελ. 353], J. καὶ L. Robert, *BullÉ* 85 [1972] 514-15 ἄρ. 596, *SEG* 26 [1976-77] 354 ἄρ. 1574 καὶ Peek, *ZPE* 23 [1976] 97, R. C. Jensen, “The Kourion earthquake: some possible literacy evidence”, *RDAC* 1985 307-11)· πβ. ἐπίσης Christou *Kourion* 22)· ἀλλὰ βλ. Bagnall καὶ Drew-Bear (: BD στή συνέχεια), *Phoenix* 27 (1973) 237: «most of the inscriptions designated (sc. by Mitford) as “early Byzantine” are in fact not Byzantine at all, nor even Christian, but simply belong to the period of the late Roman Empire» (βλ. καὶ σσ. 238-39), καὶ McFadden, *UPMB* 7.2 (1938) 6 (Flacelière καὶ Robert, *BullÉ* 52 [1939] 530-31 ἄρ. 533)· πβ. Hill, *HC* 250 σημ. 1: “a remarkably interesting inscribed mosaic dating from the early fourth century and illustrating the transition from paganism to Christianity”· πβ., τέλος, Καραγιώργη (*Αρχ. Κύπρος*) 147-48: «Στὴν Ἀκρόπολη τοῦ Κουρίου ἀνασκάφηκε μεγαλοπρεπὴς κατοικία, ποὺ χτίστηκε ἀκριβῶς λίγα χρόνια μετὰ τὴν ἐπικράτηση τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ὁ ἰδιοκτῆτης τῆς κατοικίας εἶναι κάποιος Εὐστόλιος (βλ. καὶ σελ. 146 εἰκ. 248: «Ψηφιδωτὸ δάπεδο ἀπὸ τὴν κατοικία τοῦ Εὐστόλιου... τοῦ 5ου αἰ. μ.Χ.»), ὅπως μαρτυρεῖ ἐπιγραφή στὴν εἰσοδὸ τῆς (...). Ἐπιγραφές πάνω στὰ ψηφιδωτὰ δάπεδα ἀναφέ-

ρονται στη νέα θρησκεία. Μιά ἀπ' αὐτὲς ἀναφέρει πὼς ἡ λατρεία τοῦ Φοίβου Ἀπόλλωνα ἀντικαταστάθηκε ἀπὸ τὴ θρησκεία τοῦ Χριστοῦ». Τὸ τελευταῖο ἰσχύει περισσότερο γιὰ μιὰν ἄλλη ἔμμετρη ἐπιγρ. σὲ ψηφιδωτὸ τῆς ἴδιας Οἰκίας ἄριστα σωζόμενο (*IKour* 202: *BullE* 85 [1972] ἀρ. 596, Christou *Kouriion* σσ. 19-20 [ἀνωτ. σ. 125]), τριῶν δακτυλικῶν ἑξαμέτρων: Ἀντὶ λίθων μεγάλων, ἀντὶ στερεοῖο σιδήρου | χαλκοῦ τε ξανθοῖο καὶ αὐτοῦ ἀντ' ἀδάμαντος | εἶδε [= οἶδε, (ο)ἶδε Mifford] δόμοι ζώσαντο πολύλλυτα σήματα Χριστοῦ· δὲν ἰσχύει κατ' ἀνάγκη καὶ γιὰ τὴν τρίτη ἔμμετρη ἐπιγραφή σὲ ψηφιδωτὸ τῆς ἴδιας οἰκίας κατεστραμμένο στὸ μέσο, δύο δακτυλικῶν ἑξαμέτρων (ὁ. π. 203/596/21): Ἐξέδρην θάλαμόν τε θνώ[δεα τοῦ-το]ν [ἀδ]ελφαί | Αἰδῶ(ς) Σωφροσύνη τε καὶ [Εὐνομίη] (ΕΥΣΕΒΙΗ Christou) κοσμούουσι, οὔτε καὶ γιὰ τὴν πεζὴ ἐπιγραφή *Εἶσα[γε] | ἐπ' ἀγαθ[ῶ] | εὐτυχῶς | τῶ οἴκω* (ὁ. π. 201/596/18). Σὲ κάθε περίπτωσι, ἡ μνεῖα τοῦ Φοίβου Ἀπόλλωνα σ' αὐτὴ τὴν ἐποχὴ εἶναι ἐνδιαφέρουσα, ὅπως καὶ ἡ Ὀμηρικὴ μορφή τοῦ ἐπιγράμματος. Ἐνδιαφέρουσα εἶναι καὶ ἡ συζήτησι γιὰ τὰ πιθανὰ συμπληρώματα τῶν κενῶν τῆς ἐπιγραφῆς, πολλὰ ἀπὸ τὰ ὁποῖα εἶναι ἰδιαίτερα εὐστοχα ἀπὸ ἄποψη νοήματος, μὰ παραμένουν ἀβέβαια λόγῳ τῆς ὑπαρξῆς ἐναλλακτικῶν λύσεων (βλ. κυρίως BD 239 κέ., καὶ ἀνωτ. κριτ. ὑπόμν.). Γιὰ τὴ δομὴ τοῦ ἐπιγράμματος βλ. *EKV*E 4.2δ'.

1. [Κουριέας]: εὐστοχο ἀπὸ κάθε ἄποψη συμπλ. τοῦ Tod (βλ. Mifford). Γιὰ τοὺς *Κουριεῖς* καὶ τὸ **Κούριον** (κατωτ. στ. 5) βλ. ἀνωτ. E51.1 σημ. σ. λ. *πόλις Περασῆος*.

τὸ πάροιθε ἐ[ν] ὄ[λβω]ι παντὶ πέλο[ν]τας: πολλὰ ἀπὸ τὰ γράμματα εἶναι ὀλικῶς ἢ μερικῶς ἀκρωτηριασμένα, ἢ δὲ ἀνάγνωσι καὶ συμπλήρωσι παραμένει προβληματικὴ (βλ. καὶ BD 239, πβ. Mifford καὶ Peek), ὅπως π. χ. ἡ ὑπαρξὴ *παραγεγραμμένον ἰῶτα* πρὸ τοῦ *παντὶ* (ὅπως φαίνεται νὰ ἀπαιτοῦν τὰ ἐδῶ ἐπιγραφικὰ δεδομένα, ἐνῶ στίς λοιπὲς ἐπιγραφὰς τῆς «Οἰκίας τοῦ Εὐστολίου» τὸ γιώτα αὐτὸ δὲν σημειώνεται). Τὸ λεκτικὸ εἶναι Ὀμηρικόν: βλ. π. χ. α 322 καὶ β 312 *τὸ πάροιθεν* / σ 275 *τὸ πάροιθε* («ὡς τὸ *πρὶν*» LSK σ. λ., ὅπου καὶ περαιτέρω παραπομπές, βλ. καὶ Chantraine σ. λ. *πάρως* μὲ ἔτυμ.)· Π 596 (πβ. Ω 536) *ὄλβω τε πλούτῳ τε μετέπερε Μυρμιδόνεσσι*, κ. ἄ. (βλ. Chantraine σ. λ. *ὄλβος*: ἀβέβ. ἔτυμ., βλ. ἐπίσης Frisk σ. λ. / περισσότερα στὸν De Heer, *MOEE*)· A 392-3 *αἰψά τέ οἱ δῶ | ἀφνειὸν πέλεται καὶ τιμηέστερος αὐτός*, ε 280 *ῶθι τ' ἄγγιστον πέλει αὐτῶ*, κ. τ. τ. (βλ. ἀνωτ. E42.1 σημ. σ. λ. *τόδε σῆμα πέλει*, πβ. E14.2 σημ. σ. λ. *θυηπολίας*).

2. [νῦν ἐν δύμῃ ἰδ]ῶν ἐκ ποδός: κατ' ἀντίθεση πρὸς τὸν προηγούμενο στ., ὅπως ὑποδηλώνει τὸ βέβαιο **ἐκ ποδός** ἐδῶ ('Ομηρικό και αὐτό, Λ 398 [μὲ κυριολεκτική ὅμως σημασία], Πίνδ. *Νεμ.* 7.67 *βίαια πάντ' ἐκ ποδός ἐρύσαις* [μεταφ.], κατὰ κανόνα *ἐκ ποδῶν* [πβ. *ἐκποδῶν*], μὲ τὴ σημασία τοῦ συνθέμελα, ὀλοκληρωτικά, *ἐκ βάθρων*. Τὸ οὖσ. **δύη**, ἢ **δίη** = *δειή* (βλ. Ἡσύχ. σ. λλ. *δύη* *δυστυχία*, ἢ *ἔνδεια*. *πόνος*. *ταλαιπωρία*. *καὶ ἡ δυνπάθεια* *καὶ δειά*. *ἔνδεια*, ἤδη στὸ ξ 215 ἢ γὰρ *με δύη ἔχει ... πολλή* *καὶ 338 ὄφρ' ἔτι πάγχυ δύης ἐπὶ πῆμα γενοίμην*, σ 81 *ἄνδρα γέροντα*, *δύη ἀρμημένον*, ἢ *μιν ἰκάνει* *καὶ σ 53 ἄ. γ.*, *δύη ἀρμημένον*, πβ. Αἰσχ. *Προμ.* 746 *δυσχεμέρον γε πέλαγος ἀτηρᾶς δύης κ. ἄ.*: βλ. LSJ⁹ σ. λ. *δύη*) εἶναι ἄριστο συμπλήρωμα ἐδῶ, σὲ ἀντίθεση πρὸς τὸ *ἐ[ν] ὄ[λβω]* τοῦ στ. 1, ὅπως καὶ τὸ **νῦν**, σὲ ἀντίθεση πρὸς τὸ προηγούμενο *τὸ πάροιθε*, ἐνῶ τὸ **ἰδ]ῶν** δύσκολα μπορεῖ νὰ ἀπορριφθῇ. Ἔτσι τὸ ὄλο συμπλ. τοῦ Peek (μὲ τὸ *δύμη* ἀντὶ τοῦ *δίμη* πιὸ πιθανόν, ἴσως χωρὶς τὸ παραγεγραμμένο γιῶτα) φαντάζει σχεδὸν βέβαιο, καθὼς μάλιστα τὸ [*δυστήνους ἐσδ]ῶν* (Mitford) δίνει περισσότερα τοῦ δέοντος γράμματα καὶ τὸ [*διλαιῖνος ὄρδ]ων* (βλ. Peek, σημ.) δίνει ἓνα ἐπίθ. δύσκολα ἀποδεχτὸ ἐδῶ. Τὸ ὄλο νόημα, ἐξάλλου, ἀρμόζει ἄριστα στὰ πράγματα: Τὸ Κούριο εὐημεροῦσε, ὥσπου οἱ σεισμοὶ τοῦ 4ου αἰ. μ.Χ. κατέστρεψαν τὴν πόλη, περὶ τὰ τέλη δὲ τοῦ αἰῶνα ἀνοικοδομήθηκε εὐρέως (βλ. Mitford σσ. 351 κέ., Christou 18 κέ. καὶ Καραγιώργη 146 κέ., περισσότερα στὸ *RDAC* 1985 307 κέ.).

Εὐστόλιος: ἄγνωστο ἀλλοῦ πρόσωπο (ἀπὸ τὸ *εὐ+στέλλω* [οὖσ. *στόλ-ος* κλπ.]: βλ. ἀνωτ. E17.3 σημ. σ. λ. *στέλλοις*). Ὁ Mitford (σελ. 357) ὑποστηρίζει ὅτι ὁ Εὐστόλιος ζοῦσε στὸ ἐξωτερικό ("he lived abroad", προσθέτοντας ὅτι "possibly had risen in Imperial service") καὶ μετὰ τὴ συμφορὰ πού ἐπλήξε τὴ γῆ τῶν πατέρων του ἔδειξε ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον καὶ συνέβαλε στὴν ἀνοικοδόμησι τοῦ Κουρίου, ἐνῶ οἱ Bagnall καὶ Drew-Bear σημειώνουν (σελ. 241) ὅτι "there is no evidence that Eustolios lived abroad or elsewhere but at Kourion" (βλ. ὅμως κατωτ. στ. 3 κέ.), ὅτι "his imperial service is simply an invention" (ὄντως, καμμῶν ἐνδειξη γιὰ τέτοια ὑπηρεσία δὲν ἔχουμε, πέρα ἴσως ἀπὸ τὸ ὅτι ἦταν σημαῖνον πρόσωπο), κὶ ὅτι ἀκόμα "the miseries of Kourion are another fiction" (ἐνῶ τὰ γεγονότα τοῦλάχιστο ὀδηγοῦν στὴν ἀντίθετη ἄποψη). Ἐντελῶς ἀνεδαφικὴ εἶναι ἢ ὑπόθεση τοῦ McFadden (σ. 6 κέ.), ὅτι ἡ ἐδῶ ἐπιγραφή "tells of the dignities of the family", ὅτι "Someone, perhaps Eustolios, forgot to fulfil a promise, but Arakaites seems to have adjusted the matter. Another member of the family built a bathing establishment" (βλ. καὶ *BullÉ* 52 [1939] 531 ἄρ. 533).

3. [οὐ πατέρων χά]ρις: ἀβέβαιο συμπλ., καθὼς ὑπάρχουν κι ἄλλες ἐναλλακτικὲς λύσεις· βλ. ἄνωτ. κριτ. ὑπόμιν. καὶ σχετικὲς σημειώσεις τῶν Mitford, BD, Peek. Προτιμήσαμε τὸ Ὀμηρικὸ πατέρων (μὲ πολ- λὲς ἀμφιβολίες). Τὸ νόημα (παρὰ τὶς ἀντιρρήσεις τῶν BD) φαίνεται νὰ εἶναι βέβαιο, κι οἱ πιθανότητες νὰ ζοῦσε στὸ ἐξωτερικὸ ὁ Εὐστό- λιος πολλὰς (βλ. καὶ σημ. στὸν στ. 5, πβ. καὶ τὴν περίπτωσι τοῦ Σαλαμίνιου Σιμάλου καὶ τῆς οἰκογένειάς του [βλ. ἄνωτ. E1.d-e, σημ.]) κι ἄλλες πολλὰς παρόμοιες).

4. [ἐμνήσθη φιλί]ως: ἀβέβαιο ἐπίσης συμπλ. (Peek), σαφῶς ὅμως προτιμότερο ἀπὸ τὸ [ἡμετέρας πόλε]ως τοῦ Mitford (“unacceptable”, κατὰ τοὺς BD).

λουτρά χαρισσάμενος: ἐνν. αὐτῆι (: τῆ πόλει Κουριέων), πβ. Z 49 τῶν κέν τοι (=σοι) χαρίζαιτο πατήρ ἀπερείσι' ἄποινα (K 380 τῶν κ' ὕμνιν κ.λπ.), Ἀρχιλ. ἀπόσπ. 6 W. ξείνια δυσμενέσιν λυγρὰ χαρίζο- μενοι, Θέογν. 920-1 γαστρὶ χαρίζόμενος χρήματα καὶ 1224 θυμῶι δειλὰ χαρίζομένη, Σημων. 7.92-3 τοίᾳς γυναικάς ἀνδράσιν χαρίζεται | Ζεὺς τὰς ἀρίστας καὶ πολυφραδεστάτας, Ἡρόδ. 1.19.3 ὅσον δὲ ἐνέδωκαν αὐταί... ἐχαρισσάτο οἱ, κ.τ.τ. Γιὰ τὸν τύπο τῆς μετοχῆς καὶ ἀνάλογη σύνταξι βλ. ἄνωτ. E2 σημ. στὸν στ. 4, γιὰ τὴν ἔτυμ. τοῦ χαρίζομαι (χάρις/χαίρω) E25.1 σημ. σ.λ. χάριτα[ς]... ἀπέδωκεν. Γιὰ τὰ **λουτρά** τῆς «Οἰκίας τοῦ Εὐστολίου» βλ. Christou 22 κέ. (23: “The House of Eustolios continued to be used as a public centre for bathing and social meetings until the mid-7th century A. D. when it was destroyed during the Arab raids and was then abandoned. This significant House and the neighbouring Theatre were thus the main public build- ings for the amusement and recreation of the inhabitants of Kourion from Hellenistic times to the end of the Early Christian period”)· βλ. ἐπίσης De Coursey Fales Jr., “Kourion – The Amusement Area”, *UPMB* 14.4 (1950) 27-35 (μὲ φωτογραφίες: τοῦ ἐδῶ ψηφιδωτοῦ στὴ σελ. 32, pl. VII), Mitford σελ. 357, καὶ Wright, *ABC* I 288-91 (κυρίως 290-91)· πβ. G. H. McFadden, “Kourion – The Apollo Baths”, ὁ.π. 14-26. Γιὰ τὴν ἔτυμ. τῆς λέξεως **λουτρὸν** βλ. Chantraine σ.λ. λούω ἀπὸ τὴν ἴδια ρίζα τὸ οὖσ. λούμα: “«flo» (Kaibel *Epiqr. Graec.* 903, Sardes)”, λέξι πού καὶ σήμερα κυριαρχεῖ στὴν Κυπριακῆ, καὶ Κυπρ. γλώσσα “λούματα [corr. pour αούματα, p. 195 Latte]· τὰ τῶν πισσομένων κριθῶν ἄχυρα. Κύπριοι (Hsch.)” καὶ “λουσόν· κόλου- ρον, κολοβόν, τεθραυσμένον (Hsch., cf. Eust. 1246,38)” (βλ. καὶ *ΑΚΕΠ* Γβ' 187 καὶ 188), καὶ “ἀπό-λουμα = ἀποκάθαμα «ce qui est produit par le lavage, dépot» etc.” (πβ. ὅμως λύμα, λύματα κ.λπ.:

βλ. Hofmann – Παπαν. σ.λ. *λῦμα*). Περίφημα εἶναι τὰ «Λουτρὰ τῆς Ἀφροδίτης» στὴν Κύπρου (βλ. *ΑΚΕΠ* Δβ' 243).

5. [αὐτὸς δὴ τότε] δίζετο Κούριον: εὐλόγο ἀλλ' ἀβέβαιο συμπλ. Mitford (τότ' ἐ)δίζετο, καὶ Christou· βλ. ὅμως BD 240 σημ. 105), πβ. [ἦ ρ' αὐτὸς δὴ] δίζετο Κούριον (κεῖμ. Peek, στή σημ.: [ἦδῃ? αὐτὸς] δ' ἴξε τὸ Κούριον). Πέρα ἀπὸ τὶς ἐναλλακτικὲς δυνατότητες συμπλήρωσης τοῦ ἐδῶ κενοῦ, ποὺ καθιστοῦν ἀβέβαιη τὴν ὅποιαδὴποτε ἐπιλογή, δυσκολίες παρουσιάζει καὶ ἡ –κρίσιμη γιὰ τὸ ὄλο ἐπίγραμμα– ἐρμηνεία τοῦ σχεδὸν βέβαιου ἐδῶ (ἐ)δίζετο (πολὺ δύσκολα μπορεῖ νὰ γίνει δεκτὸ τὸ δ' ἴξε τὸ). Κατὰ τὸν Mitford (σελ. 357) ὁ Εὐστόλιος “first he presented these baths; and then visiting the city in person (as once did Phoebus), built for her this cool shelter from the winds”, κατὰ τὸν Χρήστου (σελ. 22) “first having presented the baths to our city, he was then taking care of Kourion” (κ.λπ.)· οἱ δὲ BD (ὅ.π.) σημειώνουν ὅτι «the restoration [αὐτὸς ἐ]δίζετο Κούριον (“he searched for Kourion”) is excluded in this context”, συμπληρώνουν ὅμως ὅτι “It is worthy of note that McFadden *UPMB* 7.2 (1983) 10 understood this verb to mean “protects?”». Κατὰ τὸν Ἡσύχ.: δίζετο· ἐπεζήτει (33 *διζημένη· ζητοῦσα*, 34 *διζησόμεθα· ζητήσομεν*) καὶ δίζειν· φροντίζειν. ἐρευνᾶν, ζητεῖν (βλ. *LSJ*⁹ σ.λ. δίζω Π. καὶ *δίζημαι* = Ἄττ. *ζητέω*, πβ. Chantraine σ.λ. *δίζημαι* = “chercher”). Σὲ μιὰν εὐλόγη κλιμάκωση: ἀναζήτησε (κυριολ.: ὄντας μακρυνά, ἢ μεταφ.) / φρόντισε (πβ. Ἡσύχ. σ.λ. *δίζειν*) / προστάτεψε (πβ. ἐπόμενα), προτιμήσαμε τὸ μέσο (ὡς πῶς πιθανὸν ἐδῶ). Γιὰ τὴν ἐπιλογή τοῦ ποιητικοῦ αὐτοῦ ρήματος ἐδῶ δὲν εἶναι, βέβαια, ἀμέτοχη ἢ ὅλη τάση τοῦ ποιητῆ μας γιὰ ἐπικὸ τόνο.

ὡς ποτε Φοῖβος: ἡ σύγκριση ἀναφέρεται εἴτε στὴν ἄφιξη στοῦ Κούριου ἢ/καὶ στὴν φροντίδα γιὰ τὴν πόλη, στὴν προστασία τῆς πόλεως. Τὸ ὡς ποτε (: κάποτε) εἶναι εὐνόητο, νοουμένου ὅτι τὸ Ἴερό τοῦ Ἀπόλλωνα στοῦ Κούριου καταστρέφεται ὀριστικὰ τὸν 4ον αἰ. π.Χ. (πιθανῶς πρὶν ἀπὸ τὴν ἐδῶ ἐπιγραφή), χωρὶς νὰ ὑπονοεῖται ἀπαραίτητα ἀντιπαράθεση παλαιᾶς καὶ νέας θρησκείας (βλ. ἀνωτ.). Τὸ **Φοῖβος** μόνον ἐδῶ, ἐξ ὅσων γνωρίζουμε, γιὰ τὸν Ἀπόλλωνα Ὑλάτη (πβ. *ΑΚΕΠ* Δα' 17.56-17.73 [καὶ 17-17.55, γιὰ τὸν Ἀπόλλωνα], βλ. Δβ' 17.74: “Τὸ ἐπίθετο «Φοῖβος» τοῦ Ἀπόλλωνος [στὴν ἐδῶ ἐπιγραφή] εἶναι ποιητικὸ καὶ δὲν ἔχει καμμιά λειτουργικὴ ιδιότητα”). Γιὰ τὴ λατρεία τοῦ Ἀπόλλωνα Ὑλάτη καὶ τὸ Τέμενος τοῦ θεοῦ στοῦ Κούριου βλ. Sinos *TAHyI* 13 κέ. (κυρίως 19-25, μὲ πλούσια βιβλιογραφία στή σημ. 14)· γιὰ τὴ λατρεία τοῦ Ἀπόλλωνα στὴν

Κύπρο βλ. *ΑΚΕΠ* Δβ' σσ. 33 κέ. (για τὸν Ἀπόλλωνα γενικὰ Ἑλλ. *Μυθ.* 2. 139-160 [μὲ παραπομπές], κ. ἄ.). Για τὴν ἔτυμ. τοῦ *Φοῖβος* βλ. ἄνωτ. E2.1 σημ. σ. λ.

6. [γαίην δὲ β]ρουχ[ί]ην: ἡ ἀνάγνωση P καὶ X (καὶ N) εἶναι σχεδὸν βέβαιη, ὅπως καὶ τὸ ἐπιθ. *βρουχίην* (θηλ. τοῦ **βρούχιος**, πβ. *ὑπο-βρούχιος*, *ὑπο-βρούχιον*, Ὀμηρ. *ὑπό-βρουχα*, κ. ἄ.): ἐδῶ ὄχι μὲ τὴν κανονικὴ σημασία τοῦ ἐπιθ. («ἐκ τοῦ βάθους τῆς θαλάσσης, βαθύς» LSK σ. λ.) ἀλλὰ μὲ τὴν σημασία τῆς «ἐκ βάθους βρουχωμένης» μὲ ἀναφορὰ στὴν τρικυμιώδη θάλασσα ἢ/καὶ στὴ γῆ τὴ βρουχώμενη (κατὰ τὴν ἐφιαλτικὴ περίοδο τῶν σεισμῶν)· ὅπως παρατηρεῖ καὶ ὁ Chantraine (σ. λ.), μολονότι ἡ ἔτυμ. συσχέτιση τῶν *βρυχάομαι* (P 264 *κῦμα βέβρυχε*) καὶ *βρύχιος* προσκροῦει σὲ δυσκολίες, “Il est toutefois vrai que les deux séries ont été rapprochées par l’*étymologie populaire*” (ὅπως στὸν *Αἰσχ., Προμ.* 1080 κέ.: *καὶ μὴν ἔργωι κοῦκέτι μύθωι | χ θ ὠ ν σ ε - σ ἄ λ ε ν τ α ι , | β ρ υ χ ῖ α δ ’ ἠ χ ὠ π α ρ α μ ν κ ᾶ τ α ι | β ρ ο ν τ ῆ ς , ἔ λ ι κ ε ς δ ’ ἐ λ ᾶ μ π ο υ σ ι | σ τ ε ρ ο π ῆ ς ζ ᾶ π ν ρ ο ι , σ τ ρ ὀ μ β ο ι δ ῆ κ ὄ ν ι ν | ε ἰ λ ῖ ο σ σ ο υ σ ι , σ κ ι ρ τ ᾶ ι δ ’ ἄ ν ἔ μ ω ν | π ν ε ὑ μ α τ α πάντων εἰς ἄ λ λ η λ α | σ τ ᾶ σ ῶ ν ἀ ν τ ῖ π ν ο ν ῶ ν ἀ πο δ ε ι κ ν ῦ μ ε ν α , | ξ υ ν τ ε τ ᾶ ρ α κ τ α ι δ ’ α ἰ θ ῆ ρ π ὄ ν τ ω ι [οἱ ὑπογραμμίσεις εἶναι δικές μας]), πβ. καὶ τοῦ ἰδίου σημ. σ. λ. *βρυχάομαι*: “Enfin *βρυχάομαι* a exercé, par *étymologie populaire*, une influence sur l’*adjectif* *βρύχιος* (cf. s. u.). C’ est apparent dans *Aesch. Pr.* 1082; et *ὑποβρυχίας* (*H. Herm.* 116) signifie purement et simplement « *mugissantes*»” (: *ὑποβρυχίας ἔλικας βοῦς*). Στὰ ἐκεῖ ἀναφερόμενα παραδείγματα, στὰ ὁποῖα ἡ ἐπίδραση τοῦ *βρυχάομαι* στὸ *βρύχιος* (κατὰ λαϊκὴ παρετυμολογία) εἶναι φανερῆ, πρέπει νὰ προστεθῇ ἀσφαλῶς καὶ τὸ ἐδῶ, γιὰ τὴ γῆ τὴ βρουχώμενη.*

θῆκεν ὑπνηεμίην: τὸ *ὑπνηεμίην* (ἀναφερόμενο στὸ *γαίην βρουχίην*) εἶναι θηλ. τοῦ ἐπιθ. *ὑπνηέμιος* (κι ὄχι *ἀπαξ λεγόμενον* οὐσ., ὅπως ὑποστηρίζει ὁ Mitford σελ. 357 σημ. 1), σὲ *-ίη* ἀντὶ *-ιος* (προφανῶς ὑπὸ τὴν ἐπίδραση τοῦ προηγ. *βρουχίην*), καὶ μὲ τὴν κανονικὴ σημασία τοῦ *ὑπνηέμιος* (LSJ⁹ I./LSK I:) «ὁ μὴ προσβαλλόμενος ὑπὸ ἀνέμου, ... μεταφ. ἥπιος, ἥσυχος, ἐλαφρός», πβ. ὁμως *ὑπνηέμιος*: «ὁ διὰ τοῦ ἀνέμου (φερόμενος), ὁ προμηνύων ἀνεμου, ὁ πλήρης ἀνέμου, μεταφ. μάταιος» κ. λπ. (στὸ LSJ⁹ σ. λ. *ὑπνηέμιος* πρέπει νὰ προστεθῇ ἢ ἐδῶ χρῆση: ΠΙ. = *ὑπνηέμιος*). Τὸ *γαίην βρουχίην θῆκεν ὑπνηεμίην* (ἐδῶ) ἀναφέρεται κατὰ κυριολ. στὴν προστασία ἀπὸ τοὺς ἀνέμους ἢ/καὶ μεταφ. στὴν ἐξασφάλιση ἡρεμίας (μετὰ τὴν καταγίδα, μετὰ τὴ λαίλαπα τῶν σεισμῶν), μὲ τὴ συμβολὴ τοῦ Εὐστόλιου στὴν ἀνοικοδόμησι τῆς πόλης (βλ. καὶ ἄνωτ. σημ. στὸν στ. 5, μὲ παραπομπές).

E53

Ἀναθηματικὸ ἐπίγραμμα τριῶν ἐλεγειακῶν διστίχων σὲ ὕφος Ὀμηρικό, ὅπως καὶ τὸ προηγούμενο, χαραγμένο σὲ λευκὴ μαρμάρινη πλάκα ἀκρωτηριασμένη στὴ δεξιὰ πλευρά, πού βρέθηκε τὸν Αὐγούστο τοῦ 1955 στὸ πλακόστρωτο τῆς Ἀνατολικῆς Στοᾶς τοῦ Γυμνασίου τῆς Σαλαμίνας (περισσότερα στοὺς Mitford – Nicolaou *ISal* 47 [MN στὴ συνέχεια] καὶ PRM *TSal*² 204, πβ. A. H. S. Megaw, *JHS* [*Arch. Suppl.*] 76 [1956] 44). Χρονολογεῖται στὸν 5ον αἰ. μ.Χ. (PRM, στὰ τέλη τοῦ αἰ. ἀπὸ τοὺς MN [πβ. 45 καὶ 46, ἀπὸ τὴν Ἀνατ. Στοὰ τοῦ Γυμνασίου ἐπίσης, γιὰ τὸν Φλ. Ἀντίοχο Ἀμμιανὸ Οὐαλέριο: “V^P”], ἀρχὲς τοῦ 6ου αἰ. ἀπὸ τὸν Megaw) καὶ ἀναφέρεται στὴν ἀνοικοδόμησι τῶν λουτρῶν καὶ τὴν κατασκευὴ κήπων, ἀπὸ τὸν Ὀλύμπιο τὸν γιὸ τοῦ Ἀντιόχου. Τὸ πλήρες ὄνομα τοῦ τελευταίου δίνεται πιθανῶς στὴν πεζὴ ἀναθηματικὴ ἐπιγρ. *ISal* 45: [Ὑπὸ τοῦ κτίσ]του? μου (μου MN) Φλ. Ἀντιόχου Ἀμμιαν(οῦ) (Ἀμμιάν- MN) Οὐαλερίου | [ἐμαρμ]αρώθη ὁ πάτος τῆς βασιλικῆς (πιθανῶς τῆς Ἀνατ. Στοᾶς: βλ. Megaw ὁ.π. καὶ MN σσ. 73 καὶ 74), καὶ ἐν μέρει στὴν ἔμμετρη ἐπιγρ. *ISal* 46 (: ἀνωτ. σ. 129), πού σὲ δύο ἐλεγειακὰ δίστιχα μνημονεὺει τὴν ἀνακατασκευὴ τοῦ δαπέδου τῆς Ἀνατ. Στοᾶς: *Ἡ ψηφίς μετὰ γῆρας ἀμψαμένη νεότητα | Οὐαλέριον διξε κτίστορα – τὸν καθαρὸν, | ὅς θεσμοῖς ὁσίοισι καὶ ἀχράντοισιν ἀνωγαῖς | Κύπρον ἐς ἀρχαῖν ἤγαγεν ἀγλαῖν* (ἀξιοσημείωτη σὺν τοῖς ἄλλοις γιὰ τὴ χρῆσι τοῦ ἐπιθ. *καθαρός* γιὰ ἀρχοντα: βλ. ἀνωτ. E51.2 σμ. σ.λ. *κοίρανον ἀγνείας*). Ἀξίζει νὰ προσεχθῇ ὁ παραμερισμὸς τῆς Λατινικῆς καὶ ἡ ἐπικράτησι τῆς Ἑλληνικῆς στὰ ἐπίσημα κείμενα, κυρίως μετὰ τὸ σχετικὸ διάταγμα τοῦ Θεοδοσίου τὸ 439 μ.Χ. (βλ. MN σσ. 72-73 μὲ σμ. 3), ἀλλὰ καὶ τὸ ἴδιο τὸ γεγονός τῆς ἀνοικοδόμησις τῶν λουτρῶν καὶ ἄλλων κέντρων εἰδωλολατρείας μετὰ τὴν ἐπικράτησι τοῦ Χριστιανισμοῦ στὴ Σαλαμίνα: ὅπως παρατηρεῖ ὁ Καραγιώργης (*Αρχ. Κύπρος* 147), «Ἐκεῖνο πού εἶναι πραγματικὰ περιεργο εἶναι ἡ ἀνοχὴ γιὰ τὰ ἀγάλματα τῶν ἀρχαίων θεῶν (...). Ἡ νέα θρησκεία, χωρὶς ἀμφιβολία, θὰ εἶχε κιόλας στερεὲς ρίζες καὶ δὲν τὴ φόβιζε ἡ παρουσία τῶν παγανιστικῶν θεῶν. Ἐξίσου περιεργο εἶναι τὸ γεγονός πὼς σὲ μιὰ χριστιανικὴ πόλι ἀνοικοδομήθησαν σὲ μεγαλοπρεπὴ κλίμακα τὰ λουτρά. Φαίνεται πὼς ἡ ἀσκητικὴ ιδέα πού συνήθως ἀποδίδουμε στοὺς πρώτους χριστιανούς δὲν εἶναι ἐντελῶς ὀρθή». Πβ. καὶ ὅσα λέγονται ἀνωτ. στὸ E52 (γιὰ τὰ λουτρά τοῦ Κυρίου, τὴ γλώσσα τοῦ ἐπιγράμματος, κ.λπ.). Γιὰ τὸ Γυμνάσιον καὶ τὰ Λουτρά τῆς Σαλαμίνας βλ. καὶ Καραγιώργη *SalCy* 167 κέ.

1. Ἀντιόχου παῖς ἐσθλὸς Ὀλύμπιος: βλ. ἀνωτ., καὶ MN σελ. 73 μὲ

σημ. 5 (ὄπου καὶ βιβλιογραφία: *RE* σ. λ. Antiochos ἄρ. 54, κ. ἄ.) καὶ σελ. 75: “That indeed is to be expected if the assumption that Olympius was the son of Antiochus of No. 45, consul of A. D. 431, is indeed correct. Olympius accordingly is assigned with diffidence to the later decades of the fifth century. The name occurs freely in the Imperial service of that and the preceding century; but we find no reason to identify any known individual, such, for example, as the *dux Mesopotamiae* of A. D. 503, with this son Antiochus” (βλ. καὶ σημ. 1, μὲ παραπομπή στήν *RE* σ. λ. Olympios 24, ὄπου καὶ περαιτέρω βιβλιογραφία)· πβ. PRM 204: “Valerius, qui apparait aussi dans les n^o 202 et 203” [= MN 45 καὶ 46]. Ἡ ἀποσπασματικὴ παρουσίαση τοῦ ὀνόματος στὶς ἔπιγραφες εἶναι κανονικὴ (Ἀντιόχον [ἐδῶ] στήν ἀρχὴ ἑξαμέτρου, *Οὐαλέριον* [*ISal* 46.2] στήν ἀρχὴ πενταμέτρου). Τὸ ὄνομα Ἀντίοχος (κοινότητα, βλ. *LGPN*) ἀπαντᾷ ἐπίσης σὲ ἐπιγρ. τῆς Ἀμαθούνας (*SEG* 30 [1980] ἄρ. 157, 1ου αἰ. μ.Χ. πιθανῶς: α) *Κλεο[-]* | Ἀντιόχον | *χρηστή, χαῖρε καὶ β) Θεοφίλα* [Ἀντι-]| *όχον χρηστή, | χαῖρε*), τῆς Καρπασίας (*PPC A* 48 [107/6 π.Χ.] καὶ *SEG* 20 [1964] ἄρ. 319.8/9 [117-138 μ.Χ.]; βλ. *LGPN*¹, ὄπου καὶ ἀναφορὰ τῶν ἐδῶ συζητούμενων τριῶν ἐπιγραφῶν [*“Φλ. Ἀ. Ἀμμιανὸς Οὐαλέριος: f. Ὀλύμπιος”*]), καὶ τοῦ Κουρίου (*IKour* 60 [περ. 250 π.Χ.] Ἀντίοχος Νικάνορ[ος] | Ἡπειρώτης | Ἀπόλλων Ὑλάτη[ι]). Τὸ ὄνομα Ὀλύμπιος (ὄχι τόσο συχνὸ ἄλλου, βλ. *LGPN*) ἀπαντᾷ συγκριτικὰ συχνότερα στήν Κύπρο, σὲ ἐπιγραφὰς τοῦ 3ου αἰ. π.Χ. ἀπὸ τὴν Κερύνεια καὶ σὲ μεταγενέστερες ἐπιγρ. ἀπὸ τὴν Ἀμαθούνα, τὸ Κίτιο καὶ τὴν Πάφο, καὶ στήν ἐδῶ (“s. [= υἱὸς τοῦ, πατέρας του ὁ] *Φλ. Ἀντίοχος Ἀμμιανὸς Οὐαλέριος*” *LGPN*¹, βλ. καὶ Ὀλυμπιανός / Ὀλυμπιανή [καὶ Ὀλυμπᾶς]: πβ. ὅμως Ὀλυμπιάς καὶ Ὀλυμπιόδωρος: συχνότερα ἄλλου παρὰ στήν Κύπρο· βλ. ἐπίσης τὰ μὴ ἀπαντώμενα στήν Κύπρο Ὀλυμπία, Ὀλυμπιάδης, Ὀλυμπιάρατος, Ὀλυμπικός, Ὀλυμπίνης, Ὀλυμπιοδώρα, Ὀλυμπις, Ὀλυμπίχη καὶ Ὀλύμπιχος: οἱ πλείστες περιπτώσεις σὲ ἐπιγρ. τῶν τελευταίων αἰώνων π.Χ.) ὡς προσωνομία τοῦ Δία (καὶ τῶν θεῶν γενικὰ στὸν πληθ.) συχνὰ ἤδη στὸν Ὀμηρο, ὅπως καὶ τὸ ἐπίθ. ἔσθλος καὶ τὸ οὖσ. παῖς (*Κρόνου παῖς ἢ παῖς* συχνὰ γιὰ τὸν Ὀλύμπιον Δία / ἔσθλος ἀνήρ, ἔσθλον ἐταῖρον, *νέας ἔσθλους, πατήρ ἔσθλος / ἀνδρῶν ἔσθλων παῖδες* [δ 236] κ. ἄ., βλ. καὶ Ind. Kaibel καὶ Hansen). Ὁ ἐδῶ συνδυασμὸς τοῦ ὀνόματος Ὀλύμπιος μὲ τὸ Ἀντιόχον παῖς ἔσθλος εἶναι εὐστοχος (ἔσθλος καὶ ἐσλός, ποιητ. ἐπίθ. τοῦ ἀγαθός, = ἔξοχος, γενναῖος, ἰσχυρός, πλούσιος, λαμπρός [βλ. LSK, καὶ γιὰ τὴν -ἄβέβ.- ἔτυμ. Chantraine]): ἔσθλου πατρός (τοῦλάχιστο στ’ ἀξίωμα) ἔσθλος παῖς (τοῦλάχιστο καὶ κυρίως γιὰ τὰ λαμπρὰ του ἔργα) εἶναι ὁ Ὀλύμπιος, μὲ ὄνομα μὴ χριστιανικὸ σὲ πόλη ἤδη χριστιανικὴ (βλ. καὶ προηγ.

σημ., πβ. σημ. στο E52 γὰ τὸν *Εὐστόλιον* καὶ τὰ δικά του λαμπρὰ ἔργα στοὺς Κούριον).

1 κέ. Μολονότι τὰ συμπλ. τῶν MN εἶναι τυπικὰ ἀβέβαια (πβ. PRM, καὶ βλ. ἀνωτ. κριτ. ὑπόμν.), τὸ νόημα εἶναι σαφές: ὁ *Ὀλύμπιος* ἀνοικοδόμησε τὰ *λουτρά* (τοῦ Γυμνασίου τῆς Σαλαμίνας), μαζί μὲ πολλὰ λαμπρὰ κτίσματα (στ. 1-2), ὅχι ἐκ βάθρων (στ. 3-4), καὶ πρόσθεσε *κήπους* στὰ λουτρά πρὸς *τέρψιν* (στ. 5-6) τῶν κατοίκων. Βλ. MN σελ. 76 (μὲ παραπομπές), ὅπου ἡ ὀρθὴ παρατήρηση ὅτι ἡ λ. *λουτρὸν* εἶναι τὸ οὐσ. πού λείπει στοὺς στίχους 1 (ὅπως φαίνεται τόσο ἀπὸ τὸ *καὶ τότε* στὴν ἀρχὴ τοῦ στίχου 2 καὶ τὸ *ἐν λουτρῷ* τοῦ στίχου 6, ὅσο καὶ ἀπὸ τὴ φράση *σὺν πολλοῖς κτίσμασι* στὸν στίχο 2). Ἐντὶ τοῦ *ἔκτισε* ὅμως (πού μᾶλλον ἐπιφέρει ἄστοχη ἐπανάληψη *ἔκτισε / κτίσμαισι* στ. 2 / *κτίστωρ* στ. 5), ἴσως πρέπει νὰ ἐπιλέξει κανεὶς ἐδῶ τὸ Ὅμηρ. *ἔτευξε* πού ἀπαντᾷ καὶ στὸν στίχο 5 (ἐδῶ: *λουτρὸν ἔτευξε*, σύμφωνα καὶ μὲ τὸ ὄλο ὕφος τοῦ ἐδῶ ἐπιγράμματος καὶ εὐστοχο νοηματικὰ [γὰ τὴν ἐδῶ χρῆση τοῦ *τέυχω* βλ. LSJ⁹ σ. λ., I.1 / ἀνωτ. E35.1 *τεύξας*, σημ.], ἐνῶ ἡ μετρικὴ δυσκολία πού ἐπιφέρει ἡ μετακίνηση τοῦ *λουτρὸν* μετὰ τὸ *Ὀλύμπιος* μπορεῖ νὰ παραμερισθῇ μὲ συνίζηση τοῦ *-ιος: τομὴ κατὰ τρίτον τροχαῖον* πρὸ τοῦ *Ὀλύμπιος* ἢ / καὶ *βουκολικὴ διαίρεσις* μετὰ ἀπ' αὐτό). Δὲν μπορεῖ, τέλος, νὰ ἀποκλεισθῇ τὸ ἐπίσης Ὀμηρικὸ *κτίσσε* (Y 216, βλ. κατωτ. σημ. στὸν στίχο 5): *λουτρὸν κτίσσε ἢ κτίσσε(ν) λουτρὸν*.

2. θε[σπεσίους]: πβ. καὶ ἀνωτ. E13.4 *Κινύρου θε[ισιότατον γενεᾶς]*, διάφ. γρ. *Κινύρου θε[σπεσίον προγονον]*, καὶ κατωτ. E57.2 *θεσπεσίην... χάριν*. Τὸ ἐπίθ. **θεσπέσιος** (κατὰ τὸν Chantraine: **θέσ-σπ-ετος* <θεσ- [θεός, θέσ-κελος, θέσ-φατος] + **σπετός* [πβ. *ἄ-σπετος* καὶ βλ. *ἐννέπω* «faire connaître»), μὲ διάφορες ἔννοιες ἤδη στὸν Ὅμηρο [*«par la volonté divine»* (Il. 2,367); *d'ou d'une manière générale «divin»* (...Il. 1, 591), puis «extraordinaires»] κ. λ., πβ. LSK: ἑξάσιος, ἄφατος, θαυμάσιος κ. τ. τ., «ἐν τοῖς πλείστοις τῶν Ὀμηρικῶν χωρίων... *θεῖος*» (ὁ. π. Π.1, πβ. σ. λ. *θεῖος* I.3: «ὡς τὸ *θεσπέσιος*, *ιερὸς*, Λατ. *divinus*, πᾶν τὸ ὑπεράνθρωπον, ἑκτακτος, θαυμαστός,... ἑξοχος» κ. λ.), ἀποτελεῖ ἄριστο συμπλήρωμα ἐδῶ, καθὼς μάλιστα χρησιμοποιεῖται καὶ γὰς πράγματα ἤδη στὸν Ὅμηρο (B 457) *χαλκοῦ θεσπεσίου* [στοὺς στίχους 1-2] καὶ 670 *θεσπέσιον πλοῦτον*, ν 363 καὶ ω 6 *ἄντρον θεσπεσίου* [στοὺς στίχους 1-2] κ. τ. τ.). Τὸ τελευταῖο ὅμως ἰσχύει, ἔστω καὶ σὲ μικρότερη κλίμακα, καὶ γὰς τὸ *θεῖος*, ὑπερθ. **θειότατος** (δ 43 *θεῖον δόμον* [πβ. π 335 *δόμον θεῖον βασιλῆος]*, β 341 κ. ἀ. *θεῖον*

ποτόν, Ἡρόδ. 2.66.3 *θεῖα πρήγματα* καὶ 7.137.1 *ἐν τοῖσι θειώτατον* [*«ἐν ἐκ τῶν θαυμαστοτάτων πραγμάτων»* LSK ὁ. π.], κ. τ. τ.), ὥστε τὸ **θε[ιοτάτοις]** δὲν θὰ μπορούσε νὰ ἀποκλεισθῆ με βεβαιότητα ἐδῶ.

3. ἐξεσάωσε: ὁ ἴδιος τύπος στὸν Ὅμηρο δῖς, Δ 12 *καὶ νῦν ἐξεσάωσεν* (sc. Ἀφροδίτη Ἀλέξανδρον) *οἰόμενον θανέεσθαι*, καὶ δ 501 *ἐξεσάωσε θαλάσσης* (sc. Αἴαντα Ποσειδάων). πβ. Ἀρχιλ. ἀπόσπ. 5.3 W. (6.3 D.) *αὐτόν δ' ἐξεσάωσα* (βλ. Παπαδημητρίου *ΕΛΙ* καὶ Α. Δ. Σκιαδᾶ Ἀρχαϊκὸς Λυρισμὸς 1 [Ἀθήνα 1979]: σημ. στὸ χωρίο).

θέμ[εθλα]: ποιητ. τύπος (Ὅμ., Ἡσ., Πίνδ.), ὅπως καὶ ὁ τύπος *θεμεΐλια* (στὸν Ὅμηρο καὶ ἄλλοῦ, ὅπως στὴν Ἀνθ. Παλ. 9.808.2 *θεμεΐλια καρτερά πήξας* [στ. 3 ἀγλαΐη, πβ. *Isal* 46.4: ἀνωτ. εἰσαγωγικὴ σημ.], ἀντὶ τοῦ *θεμέλια* (βλ. Chantraine σ.λ. *θεμός*, με ἔτυμ. παρατηρήσεις καὶ ἔτυμ. συγγενή: *Θέμ-ανδρος*, *Θεμό-θεος* / *θεμέλιος* [sc. *λίθος*], *θεμελιώω* [-ώνω], *θεμελίωσις* [ἀπὸ ρίζα τοῦ *τίθημι*, πβ. *θέμις*]).

4. ὕλας τὰς χρονίας: νέος σχηματισμός, κι οἱ δυὸ λέξεις ὅμως Ὅμηρικές: τὸ *ὕλη* συχνότατα, τὸ *χρόνιος* ἅπαξ (ρ 112 *ἐλθόντα χρόνιον*). πβ. *EGr* 878 *χρονίους πρήξιας ἐξέμαθεν* (στ. 2 *ἄνδρας ἀγακλειτοὺς* καὶ 11 *παῖδες ἀγακλειτὸν γενετήρα*, στ. 7 *κλεινὸς ἀνήρ*). Γιὰ τίς διάφορες σημασίες βλ. LSJ⁹/LSK σ.λλ.

πάνπαν ἀκ[ειόμενος]: *πάμπαν* (συχνὸ στὸν Ὅμηρο κ.ἀ., ἀντὶ τῶν συνηθισμένων στὸν πεζὸ λόγο *πάνν* καὶ *παντελῶς*) *ἀκειόμενος* (τοῦ *ἀκέομαι*): Π 29 *ἔλκε' ἀκειόμενοι* (με τὴ σημασία τοῦ θεραπεύω, LSK I.1), στὸ ξ 383 *νῆας ἀκειόμενον, τὰς οἱ ξυνέαξαν ἄελλαι* (με τὴ σημασία τοῦ ἐπισκευάζω [ὅπως ἐδῶ], LSK I.3): [*λιμὸν ἀκειόμενος*] συμπλ. ὁ Kaibel στὸ 1033.21, *ὀδύνας ἀκ[έοι]το* στὸ 562.7 (κ. τ. τ. σὲ ἐπιγράμματα).

5. μῖζον: ἀντὶ *μειζον* βλ. ἀνωτ. E47.2 σημ. σ.λ. *λιφθείς* (με περαιτέρω παραπομπές).

ἔτευξεν: βλ. ἀνωτ. σημ. στοὺς στ. 1 κέ.

ἀγακλ[εϊτός]: εὐστοχη –καὶ βέβαιη– συμπλήρωση MN. Καὶ αὐτὸ τὸ ἐπίθ. εἶναι Ὅμηρικό: B 564 *Καπανῆος ἀγακλειτοῦ*, M 101 *ἀγα-*

κλειτῶν ἐπικούρων, Π 463 ἀγακλειτὸν Θρασύμηλον, Σ 45 ἀγακλειτὴ Γαλάτεια, κ. ἄ. (Z 436 ἀγακλυτὸν Ἰδομενεῖα) / γ 59 ἀγακλειτῆς ἐκατόμβης (πβ. η 202), ρ 370 κ. ἄ. μνηστῆρες ἀγακλειτῆς βασιλείης (γ 428 κ. ἄ. δόματ' ἀγακλυτὰ κ. τ. τ., θ 502 ἀγακλυτὸν... Ὀδυσῆα, κ. τ. τ.). Σὲ ἐπιγράμματα: EGr 878.11-12 τοῦνεκα δὴ καὶ παῖδες ἀγακλειτὸν γενετῆρα | μορφῆεντα λίθον θῆκαν ἀμειβόμενοι, κ. τ. τ. βλ. καὶ ἄνωτ. E18.1 σημ. σ. λ. Ἐλλάς ἐκλείζειν (μὲ περαιτέρω παραπομπές).

κτίστωρ: καὶ **κτίστης**, ἀλλὰ καὶ **κτιστήρ**. Στὴν ἐπιγρ. ISal 46.2 Οὐαλέριον διῆξε κτίστορα, ἀλλὰ στὴν ISal 45.1 [Υπὸ τοῦ κτίσ]του μου πιθανῶς· βλ. MN ad locos (βλ. ἐπίσης LSJ⁹/LSK (σ. λ.): Στους Αὐτοκρατορικούς χρόνους, ὅταν οἱ λέξεις δὲν σημαίνουν τὸν ἰδρυτὴ ἢ ἀνακαινιστὴ τῆς πόλης, δηλώνουν (ὅπως στὶς ὑπὸ συζήτηση ἐπιγρ. μας) τὸν κατασκευαστὴ ἢ ἀνακαινιστὴ οἰκοδομήματος. Πβ. καὶ τὴ χριστιανικὴ ἐπιγραφή τῶν Σόλων [Κτίσ]της τῆς Σολίων π(όλεως) μὲ τὰ σχετικὰ σχόλια τῶν J. καὶ L. Robert, BullE 64 (1951) 208 [ἀρ. 17] (στοὺς ὁποίους παραπέμπουν οἱ MN, σελ. 72 σημ. 1): Ἡ λ. κτίστης ποτὲ δὲν σημαίνει ἀπλῶς τὸν εὐεργέτην κ. λπ. Τὸ κτίστωρ ἀπαντᾷ στὸν Πίνδ. (ἀπόσπ. 94 Bowra [Ἰέρωνι Συρακουσίοι] στ. 3 πάτερ, κτίστορ Αἴτνας), στὸν Εὐρ. (Ἴων 74 Ἴωνα δ' αὐτόν, κτίστορ' Αἰαίδος χθονός), στὸν Ἀθῆν. (9. 370c Ζήνων ὁ Κιτιεύς ὁ τῆς στοᾶς κτίστωρ): τὸ κτιστήρ σὲ Κορινθ. ἐπιγραφή τοῦ 4ου αἰ. π.Χ. (AJA 23 [1919] 364): τὸ κτίστης στὸν Ἀριστοτ., στὸν Καλλίμ., στὸν Ἀθῆν. (9. 345c Ζήνων δ' ὁ Κιτιεύς ὁ τῆς στοᾶς κτίστης, ἐπίσης), σὲ Αἴγυπτ. ἐπιγρ. 2ου αἰ. π.Χ. (OGIS 111.9-10 [κτί]στον τῶν ἐν τῆ[ι] | Τριακοντασχοῖνοι πόλεων) (βλ. LSJ⁹ σ. λ.). Τὸ **κτίζω** ἀπαντᾷ ἤδη στὸν Ὅμηρο: Υ 216 κτίσσε (215 κέ.: Δάρδανον αὖ πρῶτον τέκετο νεφεληγερέτα Ζεὺς, | κτίσσε δὲ Δαρδανίην, ἐπεὶ οὐ πω Ἴλιος ἰρή | ἐν πεδίῳ πεπόλιστο, πόλις μερόπων ἀνθρώπων, | ἀλλ' ἔθ' ὑπωρείας ὄψεον πολυπίδακος Ἰδης), τὸ **κτίσις** μεταγενέστερα (ἀξίζει νὰ σημειώσῃ κανεὶς τὸ περίφημο μωσαϊκὸ τοῦ Κουρίου μὲ τὴν ἐπιγρ. ΚΤΙCIC, στὴν «Οἰκία τοῦ Εὐστόλιου»: Christou Kourion σελ. 23, Καρναγιώγη Αρχ. Κύπρος σελ. 146 φωτ. 248, κ. ἄ.). Βλ. καὶ Chantraine σ. λ. κτίζω. (Βλ. ἐπίσης ἄνωτ. σημ. στοὺς στ. 1 κέ.)

6. κήπων ἐν λουτρῷ τέρψιν: ἡ φράση μόνον ἐδῶ. Στὸν Ὅμηρο Θ 306 ἐνὶ κήπῳ (σὲ παρομοίωση) καὶ Φ 258 ἀμ φντὰ καὶ κήπους (σὲ παρομ. ἐπίσης, ἔξοχη), δ 737 κήπον... πολυδένδρεον, η 129 ἀνά κήπον (112 - 32 ἡ περίφημη περιγραφή τῶν κήπων τῶν ἀνακτόρων τοῦ Ἀλκίνοου [βλ. ἄνωτ. E1.1 κέ., μὲ σημ.], πβ. καὶ EGr 810 [στ. 9 πηγαὶ δ' αὖ περὶ πέζαν ἀναβλύζουσι λοετρῶν] κ. τ. τ.) / Ξ 6 κ. ἄ.

θερμά λοετρά, κ. τ. τ. (τὸ λούω/-ομαι συχνότατα, βλ. καὶ τὴν περιφρηματικὴν τοῦ στολισμοῦ τῆς Ἑρας στὸ Ξ 166 κέ. καὶ κυρίως τῆς Ἀφροδίτης: ἀνωτ. 5Y1.58 κέ. μὲ σημ. στοὺς στ.), συνηρημένο τὸ οὖσ. στὸν Ἑσ. (*Ἐργ.* 753-4 *μηδὲ γυναικείω λουτρῶ χροῖα φαιδρύνεσθαι* | *ἀνέρα*: βλ. σημ. West στὸ χωρίο) καὶ στὸν Ὀμηρ. ὕμν. Π (*Εἰς Δημ.*) 50 (*οὐδὲ χροῖα βάλλετο λουτρῶ*: βλ. σημ. Richardson σ. λ. *λουτροῖς* μὲ περαιτέρω παραπομπές) (βλ. καὶ Chantraine σ. λ. *λούω*, καὶ ἀνωτ. E52.4 σημ. σ. λ. *λουτρά χαρισσάμενος*). Τὸ οὖσ. **τέρψις** ἀπαντᾷ γὰρ πρώτη φορά στὸν Ἑσ. (*Θεογ.* 206 *τέρψιν τε γλυκερῆν* καὶ 917 *τέρψις ἀοιδῆς* [βλ. σημ. West στοὺς στ.], *Ἀσπ.* 272-3 *τοὶ δ' ἄνδρες ἐν ἀγλαΐαις τε χοροῖς τε τέρψιν ἔχον*)· στὸν Ὀμ. ἀπαντᾷ τὸ οὖσ. **τερπωλή** (σ 37 *τερπωλήν θεὸς ἤγαγεν ἐς τόδε δῶμα*), καὶ συχνὰ τὸ ρῆμα *τέρπω/-ομαι* (σὲ ποικίλους σχηματισμούς). Πρὸς τὸ ἐδῶ χωρίο πβ. ἐπιγρ. Ἐρυσθ. (Robert, *BullE* 89 [1976] 575 ἀρ. 751, μὲ παραπομπές) *ἀγανοῖς ὕδασι τερπομένη* (κ. ἄ.) καὶ ἐπιγρ. Ἀμασ. (δ. π.) *ἐστὶ καλοῖς τοῖς ἄνθεσι κήπων ἀγλαοκάρπων στέμμασιν ὡς θαλεροῖς αἰετῆρομένη*· περισσότερα παράλληλα χωρία καὶ ἀνάλυση τῆς σημασίας τῆς λέξεως *τέρψις* (σὲ σύγκριση μὲ τὸ *ἡδονή*): Robert, *Hellenica* IV 7 κέ. (βλ. Chantraine σ. λ. *τέρπομαι*, μὲ ἐτυμολογία καὶ ἐτυμολογικῶς συγγενῆ: *τερπνότης, τέρπνεα* / *ἀ-τερπ-ής, εὐ-τερπ-ής* κ. λπ. / *Τερπώ, Τέρπων, Τερψιχόρη, Τέρπανδρος, Εὐτέρπη* κ. ἄ.). Γιὰ τοὺς *ἱεροὺς κήπους* τῆς Ἀφροδίτης ἀπ' ὅπου *Ἱεροκηπία* Γεροσκήπου βλ. ἀνωτ. εἰσαγ. σημ. στὸ E49, καὶ γιὰ τοὺς *Ἀδωνίδος κήπους* βλ. *ΑΚΕΠ* β' 82-82.9 καὶ Δβ' 15.1 (ὅπου καὶ ἀναφορὰ σὲ ἐκπληκτικὰς ἐπιβιώσεις στὴ σύγχρονη Κύπρο)· πβ. *ΛΕΑ* σ. λ. *Κήποι* (σημερ. «Ἀγγελόκηποι»), καὶ σ. λ. *Κήπος*.

*E54-55

Ἐπιτύμβια ἐπιγράμματα δίστιχα, σὲ μέτρο ἐλεγειακό, *Ἐπὶ Τεύκρον κειμένον ἐν Σαλαμῖνι τῆς Κύπρου* τὸ πρῶτο καὶ τὸ δεύτερο *Ἐπὶ Ἀγαπήνορος* τοῦ βασιλιᾶ τῆς Πάφου. Καὶ τὰ δύο συμπεριλαμβάνονται στὸ θεωρούμενο συνήθως ὡς Ἀριστοτελικὸ ἔργο *Πέπλος* (ἀπόσπ. 640, ἀρ. 8 καὶ 30 ἀντίστοιχα, στὴν ἔκδ. Rose), «ἓνα μυθολογικὸ βιβλίο μὲ ἀνάμεικτο περιεχόμενο, ἀπὸ τὸ ὁποῖο σόθησαν ἔξιητατρία ἐπιγράμματα, κυρίως γιὰ σκοτωμένους τοῦ τρωικοῦ πολέμου» (Lesky – Τσοπ., *ΙΑΕΛ*⁵ 795, βλ. καὶ τίς σχετικὲς ἀρχαῖες μαρτυρίες στὸν Rose, *ArF* σσ. 394-96, καὶ κυρίως τὰ σχόλ. Εὐσταθ. στὸ B 557: *ιστέον δὲ καὶ ὅτι Πορφύριος εἰς Αἴαντα ἐπίγραμμα παλαιὸν φέρει τόδε... ἱστορεῖ δὲ ὁ αὐτὸς Πορφύριος καὶ ὅτι Ἀριστοτέλης σύγγραμμα πραγματευσάμενος, ὅπερ ἐκλήθη πέπλος, γενεαλογίας*

ἡγεμόνων ἐξέθετο καὶ νεῶν ἐκάστων ἀριθμὸν καὶ ἐπιγράμματα εἰς αὐτοὺς, ἃ καὶ ἀναγράφεται ὁ Πορφύριος ἐν ταῖς εἰς τὸν Ὅμηρον ἀπλᾶ ὄντα καὶ οὐδέν τι παχὺ καὶ φλεγμαῖνον ἔχοντα. δίστιχα δὲ τὰ ὅλα ἐκεῖνα δίχα τοῦ ῥηθέντος εἰς τὸν Αἴαντα (7): ἴσως γὰρ ὁ ἐπιγραμματοποιὸς ἐφιλοτεχνήσατο ἀπεναντίας ἐλθὼν τῷ ποιητῇ ἐπὶ μὲν τῷ λαμπρῷ Αἴαντι πολυλογῆσαι, τοὺς δὲ ἄλλους ἤττον σεμνῶναι). Στὰ ἐγειρόμενα ἐρωτήματα, ἃν ὁ Πέπλος εἶναι ὄντως ἔργο τοῦ Ἀριστοτέλη καὶ ἃν τὰ ἐξήγτα τρία ἐπιγράμματα συντέθησαν ἀπὸ τὸν ἴδιο καὶ συμπεριλαμβάνονταν ἐξ ἀρχῆς στὸ ἔργο ἢ ἀποτελοῦν μεταγενέστερη προσθήκη σ' αὐτό, δίνονται ἄλλοτε ἄλλες ἀπαντήσεις. Στις δύο πρὸ ἀναλυτικῆς σχετικῆς μελέτης (F. G. Schneidewin, “De Peplo Aristotelis Stagiritae: Accedunt pepli reliquiae”, *Philologus* I [1846] 1-45, καὶ Ae. Wendling, *De Peplo Aristotelico quaestiones selectae* [Diss., Strasburg 1891]), ὑποστηρίζεται μὲν ἡ αὐθεντικότητα τοῦ ἔργου ἀλλὰ τὰ ἐπιγράμματα θεωροῦνται ὡς μεταγενέστερη προσθήκη, ὅπως ἀναφέρει ὁ A. Cameron (*GrA* [Appendix VIII. *The Peplos*] 388 κέ.), προσθέτοντας ὅτι “This is obviously a possibility, though systematic interpolation of several score poems in a treatise of Aristotle might be thought improbable”, καὶ σημειώνοντας ὅτι ὁ Εὐστάθ. στὸ ἀνωτ. παρατιθέμενο χωρίο, μετὰ τὸ ὄνομα τοῦ Ἀριστοτέλη, μιλώντας γιὰ τὸ ἐπίγραμμα στὸν Αἴαντα χρησιμοποιεῖ τὸ ὁ ἐπιγραμματοποιὸς ὡς αὐτὸς νὰ μποροῦσε νὰ εἶναι διαφοροετικὸ πρόσωπο, ἀλλ' αὐτὸ μπορεῖ νὰ ὑποδηλώνει μόνον ὅτι ἔβλεπε τὸν Ἀριστοτέλη ὡς αὐτὸν ποὺ συνέλεξε τὰ ἐπιγράμματα ἄλλων (σελ. 390): ὁ ἴδιος, συζητώντας τὴ σχέση τοῦ Πέπλου μὲ τὸν Στέφανον τοῦ Μελεάργου, καταλήγει στὸ συμπέρασμα ὅτι “either the *Peplos* as a whole or at any rate the epigrams of the *Peplos* may be no earlier than the end of the second century BC” (σελ. 393). Νὰ καταλήξει κανεὶς σὲ βέβαιο συμπέρασμα γιὰ τὸν ποιητὴ τῶν ἐπιγραμμάτων αὐτῶν, εἶναι φανερὸ ἀπὸ τὰ παραπάνω πὼς δὲν εἶναι δυνατόν (πολὺ περισσότερο ποὺ δὲν ἀποκλείεται νὰ μὴν ὑπόκεινται στὸ ἴδιο συμπέρασμα κατ' ἀνάγκη ὅλα τὰ ἐπιγράμματα). Ἀξίζει ὅμως νὰ σημειωθῇ ὅτι ὁ Ἀριστοτέλης, ἀνάμεσα σ' ἄλλα, ἐποίησεν εἰς τὸν... Ἑρμείαν... καὶ ἐπίγραμμα ἐπὶ τοῦ ἐν Δελφοῖς ἀνδριάντος τοιοῦτον (κατὰ τὸν Διογ. Λαέρτ. 5.6): Τόνδε ποτ' οὐχ ὀσίως παραβάς μακάρων θέμιν ἀγνήν | ἔκτεινεν Περσῶν τοξοφόρων βασιλεύς, | οὐ φανερῶς λόγῃ φονίους ἐν ἀγῶσι κρατήσας, | ἀλλ' ἀνδρὸς πίστει χρῆσάμενος δολίου (Preger 163, πβ. Page *FGrE* σσ. 31-32), τοῦ ὁποῦ ὁ στ. 2 Περσῶν τοξοφόρων βασιλεύς παραπέμπει προφανῶς στὸ E55.2 (Πέπλ. ἀρ. 30) Παφίων πελοφόρων βασιλεύς (βλ. καὶ κατωτ. σημ. στὸν στ.) καὶ ὅτι οἱ σχέσεις τοῦ μεγάλου φιλοσόφου μὲ τὴν Κύπρο εἶναι πολλῆς καὶ γνωστῆς (καθὼς στὰ ἔργα του ἀνήκει καὶ ἡ *Κυπρίων πολιτεία* [βλ.

ΑΚΕΠ Γα' 90] και στους μαθητές του *ὄ τε Κύπριος Εὔδημος* [δ. π. 8, πβ. Δα' 343, βλ. και Δβ' 343 και Ε' 214]) και δὲν ἀποκλείεται σὺν τοῖς ἄλλοις νὰ εἶχε ὑπόψη του –και νὰ μετέπλασε– *παλαιὰ ἐπιγράμματα* (πβ. ἄνωτ. τὰ σχετικὰ μὲ τὸ εἰς *Αἴαντα ἐπιγράμμα παλαιὸν κ.λπ.*) γιὰ τοὺς οἰκιστὲς Κυπριακῶν πόλεων *Τεῦκρο και Ἄγαπήνορα* (γιὰ τοὺς ὁποίους βλ. ἀνάμεσα στὰ πολλὰ ἄλλα και *Maiet – Karageorghis, Paphos* 50 κέ. και 134, κ. ἄ.).

[54] 1. **Ἴων ὠκυμόρον ταμίην:** βλ. χ 74-75 *φάσγανά τε σπάσσασθε και ἀντίσχεσθε τραπέζας | ἰὼν ὠκυμόρων* (ἰ. ὠκ. στήν ἀρχή στ., ὅπως ἐδῶ, και *Πέπλ.* 24.1 *τόξων Ἡρακλέους ταμίην*, στήν ἴδια μὲ τὴν ἐδῶ θέση τοῦ ἐπιγρ.), πβ. Ο 440-1 *ποῦ νύ τοι ἰοί | ὠκύμοροι και τόξον, ὄ τοι πόρε Φοῖβος Ἀπόλλων;* (λόγια τοῦ Αἴαντα στὸν ἀδελφό του *Τεῦκρο*), βλ. και στ. 442 κέ., γιὰ τὸ ὄλο δὲ ἐπίγρ. Μ 349-50 και 362-3 *οἶος ἴτω Τελαμώνιος ἄλκιμος Αἴας, | και οἱ Τεῦκρος ἅμα σπέσθω τόξων ἐῦ εἰδῶς.* Γιὰ τὴν ἐδῶ σημασία τοῦ ἐπιθ. **ὠκυμόρος** βλ. σημ. Μ. Fernández-Galiano στὸ χ 75 (*Comm. Od.* III 235): ἡ συνήθης σημασία εἶναι «προωρισμένος νὰ πεθάνει σύντομα» (γιὰ τὸν Ἀχιλλεῖα στὸ Α 417, Σ 95 και 458, και γιὰ τοὺς μνηστήρες στὸ α 266, δ 346, ρ 137), ἐνῶ ἐδῶ (: στὸ χ 75) και στὸ Ο 441 τὸ ἐπίθ. ἀναφέρεται σὲ μάχες, μὲ τὴν ἔννοια «αὐτὸς ποὺ ἐπιφέρει ξαφνικὸ θάνατο» (βλ. και *LSJ⁹/LSK* σ. λ. [ὄπου και περαιτέρω παραπομπές], [γιὰ τὴν ἔτυμ.] *Chantraine* σ. λλ. *ὠκὺς και μείρομαι*, και ἄνωτ. E3.1 σημ. σ. λ. *μοῖραν ἔχων*). Γιὰ τὸ οὖσ. **ταμίης** (συχνὸ στὸν Ὅμηρο, Ἴων. τύπος τοῦ *ταμίας* ἀπὸ ρίζα *ταμ-*[*ταμῆν, τέμνω*], μὲ τὴ σημασία: αὐτὸς ποὺ [τέμνει, κόβει και] διανέμει, και κυρίως μὲ τὴ σημασία ποὺ διατηρεῖ και σήμερα) βλ. *LSJ⁹/LSK* και *Chantraine* σ. λ. (*ταμία / ταμίας*), πβ. κ 21-2 *κεῖνον* (: *Αἴολον*) *ταμίην ἀνέμων ποίησε Κρο- νίων, | ἡμὲν πανέμεναι ἠδ' ὀρνύμεν ὄν κ' ἐθέλησι*, πβ. ἐπίσης Δ 84 ~ Τ 224 *Ζεὺς, ὅς τ' ἀνθρώπων ταμίης πολέμοιο τέτυκται* (βλ. και σημ. Kirk στὸ Δ 84, *Comm. Il.* I σ. 339): γιὰ τὴν ἐδῶ σημασία πβ. Μ 350 ~ 363 *τόξων ἐῦ εἰδῶς* (βλ. ἄνωτ.) και βλ. σημ. R. Janko στὸ Ο 440-1 (*Comm. Il.* IV 277). Βλ. και E2.3/E58.1 σημ. γιὰ τὸ ἐπίθ. *τοξαλάκτης*.

1-2. Τελαμώνιον... | Τεῦκρον: Ο 462 *Τεῦκρον Τελαμώνιον*, και Ν 170 *Τεῦκρος... Τελαμώνιος κ.τ.τ.* (τὸ *Τελαμώνιος* [και *Τελαμωνιάδης*] συχνότατα γιὰ τὸν Αἴαντα: γιὰ τὴ σημασία [και τὴν ἔτυμ.] βλ. *Chantraine* σ. λ. *τελαμών*: “le patronymique Τελαμώνιος... pouvant signifier l’ «endurant»”). Γιὰ τὸν οἰκιστὴ τῆς Σαλαμίνας *Τεῦκρον* βλ. *ΑΚυΓ* 1β' 61 μὲ σημ. 9 (μὲ περαιτέρω παραπομπές και βιβλιογρα-

φία)· τὰ σχετικὰ ἀρχαῖα χωρία συγκεντρώνουν καὶ μεταφράζουν [καὶ σχολιάζουν] καὶ οἱ Chavane καὶ Yon, *TSal*¹ σσ. 66 κέ. (ἀρ. 111 κέ.)· βλ. καὶ Maier – Karageorghis ὁ. π. καὶ Roscher σ. λ. Teucros 2. (J. Schmidt), κ. ᾶ. (Βλ. καὶ ἐπιγρ. Σαλαμ. ἄνωτ. σ. 128.)

ἦδε | ... ἀποφθίμενον γῆ... κατέχει: πβ. ἄνωτ. E23.8 γῆ κατέχοι (στοὶ τέλος τοῦ ἐπιγρ., ὅπως ἐδῶ) καὶ E19.4 ἐν ξείνῃ γῆ... φθιμένον (βλ. τίς σχετικὲς σημ., ὅπου περαιτέρω παραπομπές)· στοὶ E43.2 ἢ μετχ. ἀποφθιμένων.

2. Σαλαμίς: πβ. ἄνωτ. 2F1.7(στ. 3) καὶ 5Y3.4 (μὲ σημ.).

[55] 1. Πβ. B 609 τῶν ἤρχ' Ἀγκαῖοιο πάϊς, κρείων Ἀγαμέμνων (στ. 607 *Τεγέην*). Ὁ Ἀγαπήνωρ δὲν ἐμφανίζεται ἄλλοῦ στήν Ἰλιάδα (βλ. σημ. Kirk στοὶ B 609-10: *Comm. II.* I σ. 218, γιὰ τὸν Ἀγαπήνορα καὶ τὸν Ἀγκαῖο [603-14 γιὰ τοὺς Ἀρκάδες γενικά])· ὁ Ἀπολλόδωρος (3.129) τὸν συγκαταλέγει στοὺς μνηστήρες τῆς Ἑλένης, διάφορες δὲ πηγές τὸν ἀναφέρουν ὡς οἰκιστὴ τῆς Νέας Πάφου καὶ ἰδρυτὴ τοῦ ἱεροῦ τῆς Ἀφροδίτης στήν Παλαίπαφο (βλ. *AKvΓ*^β 61 μὲ σημ. 10, ὅπου καὶ παραπομπές· βλ. ἐπίσης Roscher σ. λ. Agapenor, *Μέγ. Ἔτυμ.* 3.241-2, Maier – Karageorghis ὁ. π., κ. ᾶ.). Ὁ πατέρας τοῦ Ἀγκαῖος, γιὸς τοῦ Λυκούργου, πῆρε μέρος στήν Ἀργοναυτικὴ ἐκστρατεία (Ἀπολλών. Ρόδ. Ἀργ. 1.161 κέ. [164] καὶ 531 κέ., 2.864 κέ. [894-8] καὶ 1276 κέ., 4.1259 κέ., Πανσ. 8.4.10, κ. ᾶ. [γιὰ τὴν Ἀργοναυτικὴ ἐκστρατεία βλ. καὶ Ἑλλ. Μυθ. 4. 126-87, κυρίως 131 κέ.]), καὶ στὴ θήρα τοῦ Καλυδωνίου κάπρου (Ἀπολλόδ. 1.67-70, Πανσ. ὁ. π., κ. ᾶ. / βλ. καὶ Ἑλλ. Μυθ. 3. 159 κέ. κ. ᾶ., Roscher σ. λ. Ankaïos, πβ. *ΛΕΑ* σ. λ. Ἀγκαῖος, κ. ᾶ.). Βλ. καὶ κατωτ. E56. Γιὰ τὴν ἔτυμ. τοῦ Ἀγαπήνωρ βλ. ἄνωτ. E24.4 σημ. σ. λ. ἠνορέην (καὶ Chantraine σ. λλ. ἀγαπάω καὶ ἀνήρ, πβ. ἀγήνωρ). Βλ. καὶ ἐπόμενα.

2. Παφίον πελοπόρων βασιλεύς: πβ. Ἀριστοτ. ἐπιγρ. στὸν Ἑρμ. στ. 2 *Περσῶν τοξοφόρων βασιλεύς* (στήν ἴδια θέση τοῦ στ., βλ. ἄνωτ. εἰσαγ. σημ.)· τὸ τοξοφόρος ἀπαντᾷ στὸν Ὅμηρο [Φ 483, καὶ Ὅμηρ. ὕμν. III (*Εἰς Ἀπόλλ.*). 14 καὶ 126], ἐνῶ τὸ πελοπόρος εἶναι μεταγενέστερο (βλ. *LSJ*⁹/*LSK* σ. λ.). Στὸ ἐρώτημα, ποιᾶς Πάφου ὑπῆρξε οἰκιστὴς ὁ Ἀγαπήνωρ, οἱ ἀπόψεις διίστανται. Στὴ σχετικὴ μνεία τοῦ Πανσανία (8.5.2, βλ. κατωτ. E56), καὶ Πάφου τε Ἀγαπήνωρ ἐγένετο οἰκιστὴς καὶ τῆς Ἀφροδίτης κατεσκευάσατο ἐν Παλαι-

πάφω (Böckh [βλ. Engel *Kypros* I σ. 226 σημ. 34], ἀντὶ ἐν πόλει, βλ. καὶ κριτ. ὑπόμν. Rocha-Pereira στὸν Πανσ. 8.5.3, στ. 22 [κατωτ. E56]; παλαιπάφωι Να: πάλαι πάφω β; πόλει πάφω R^{mg}PaV^b) τὸ ἱερόν, ἢ διάκριση Πάφου / ἐν Παλαιπάφω ὁδηγεῖ στὴ Νέα Πάφο (βλ. Engel ὁ.π. καὶ Χατζηγιωάννου Ε' 133), καθὼς μάλιστα οἰκιστὴς τῆς Παλαιᾶς Πάφου ἢ Παλαιπάφου θεωρεῖται ὁ Κινύρας (ἀνωτ. 1T7.6 = ΑΚΕΠ Α' 14.9, καὶ 14.11· γιὰ τὸν Κινύρα βλ. ἀναλυτικὰ ΑΚυΓ^{1β'} 74 κέ., 1T1 κέ. μὲ σχόλια). Τὴ διάκριση Πάφου / Παλαιπάφου ἐπιβεβαιώνει ὁ Στράβων (14.6.3: ΑΚΕΠ Α' 21.3 καὶ Β' 153), πού μνημονεύει ἐπίσης τὸ ἱερό τῆς Ἀφροδίτης στὴν Παλαιάπαφο καὶ συνεχίζει: εἶθ' ἢ Πάφος, κτίσμα Ἀγαπήνορος καὶ λιμένα ἔχονσα καὶ ἱερά εὖ κατεσκευασμένα· διέχει δὲ πεζῆ σταδίους ἐξήκοντα τῆς Παλαιπάφου, καὶ πανηγυρίζουσι διὰ τῆς ὁδοῦ ταύτης κατ' ἔτος ἐπὶ τὴν Παλαιάπαφον ἄνδρες ὁμοῦ γυναιξίν συνιόντες καὶ ἐκ τῶν ἄλλων πόλεων. Ὁ Στέφ. Βυζ. σ.λ. Ἐρυθραὶ πόλις Ἰώνων... ἔστι καὶ Βοιωτίας καὶ Κύπρον ἄλλη, ἢ νῦν Πάφος (ΑΚΕΠ Β' 155.2, πβ. καὶ 155.6 § 9 [Εὐστάθ. στοῦ Β 499] Ἐρυθραὶ δὲ εἰσὶ μὲν καὶ Ἰωνίας καὶ Λιβύης καὶ Λοκρίδος, καὶ Κύπρον δέ, ἣ τις ἐστὶ, φασιν, ἢ νῦν Πάφος), θεωρεῖ ὅτι ἡ (Νέα) Πάφος κτίστηκε ἐκεῖ ὅπου προηγουμένως ὑπῆρχε ἡ πόλις Ἐρυθραὶ (βλ. καὶ Engel ὁ.π. 225-26). Μὲ τὸ θέμα ἀσχολεῖται ἀναλυτικὰ ἡ J. Mlynarczyk, *Nea Paphos* III 21 κέ., πού συγκεντρώνει καὶ σχολιάζει τὶς ἀρχαῖες μαρτυρίες γιὰ τὶς λέξεις Πάφος καὶ Παλαιάπαφος, σημειώνει ὅτι ἡ διάκριση αὐτὴ καθιερῶνεται ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ 2ου αἰ. π.Χ. καὶ παραπέμπει σὲ ὑπόθεση τοῦ M. R. James (*JHS* 9 [1888] 175-92) ὅτι τὸ ὄνομα Πάφος στὴν πεζογραφία ἀναφέρεται στὴ Νέα Πάφο ἐνῶ στὴν ποίηση στὴν Παλαιάπαφο (ἐπομένως καὶ ἐδῶ), καταλήγει δὲ στὸ συμπέρασμα ὅτι οἱ πηγές γιὰ τὴν ταύτιση τῆς Νέας Πάφου μὲ τὶς Ἐρυθρές δὲν εἶναι ἱκανοποιητικὲς καὶ ὅτι οἱ ἀνασκαφές δὲν ἐπιβεβαιώνουν μὰ τόσο πρόωμη χρονολόγηση γιὰ τὴν ἴδρυσή τῆς πόλης (κι ὅτι, ἐπομένως, ὁ Πανσανίας καὶ ὁ Στράβων χρησιμοποίησαν μᾶλλον τὶς πηγές πού ἀφοροῦσαν στὴν ἴδρυση τῆς Παλαιπάφου). (Πβ. καὶ τὴν οἰκοδομικὴ δραστηριότητα τοῦ Νικοκλῆ στὴ Νέα Πάφο στὰ τέλη τοῦ 4ου αἰ. π.Χ.: βλ. σχετικὰ σχόλια ἀνωτ. E12 καὶ κατωτ. E59. Βλ. ἐπίσης Maier – Karageorghis, *Paphos* 224 κέ.)

E56

Ἀναθηματικὸ ἐπίγραμμα δίστιχο σὲ μέτρο ἐλεγειακό, πού διασώζει ὁ Πανσανίας (8.5.3), μὲ τὴν παρατήρηση ὅτι, χρόνια μετὰ τὴν ἄφιξη τοῦ Ἀγαπήνορα καὶ τοῦ ναυτικοῦ τῶν Ἀρχάδων στὴν Κύπρο καὶ τὴν ἴδρυσή τῆς (Νέας) Πάφου καὶ τοῦ ἱεροῦ τῆς Ἀφροδίτης

στήν Παλαίπαφο (βλ. και άνωτ. E55 με σχετικές σημ.), ή καταγόμε-
νη από τόν Ἀγαπήνορα Λαοδίκη ἔστειλε πέπλο στήν Ἀλέα Ἀθηνᾶ
στήν Τεγέα, τὸ δὲ ἐπὶ τῷ ἀναθήματι ἐπίγραμμα καὶ αὐτῆς Λαοδίκης
ἄμα ἐδήλουν τὸ γένος (βλ. κατωτ. σημ. σ. λ. ἑᾶι). Μὲ τὴ σημερινή του
μορφή τὸ ἐπίγρ. ἀνήκει ἀσφαλῶς σὲ χρόνους μεταγενέστερους (πβ.
Pregger)· ὅπως ὅμως σημειώνει ὁ Pregger, μετὰ τὴν ἀποκατάσταση
τῶν Δωρ. τύπων *Λαοδίκας* καὶ *Ἀθάνα* ἀπὸ τὸν Bergk, τὸ ἐπίγρ.
φαινόταν ἀρκετὰ παλαιό (ἄς προστεθῆ ὅτι οἱ άνωτ. τύποι δὲν εἶναι
ἀποκλειστικά Δωρικοί). Σὲ κάθε περίπτωση ὁ ποιητὴς τοῦ ἐπιγράμ-
ματο παραμένει ἄγνωστος, καὶ ἡ πατρίδα του ἐπίσης. Τὸ ἐνδεχόμε-
νο νὰ στάληκε ὁ πέπλος στήν Ἀθηνᾶ τὴν Ἀλέα σὲ χρόνους σχετικά
μεταγενέστερους ἀπὸ κάποια βασίλισσα ἢ βασιλοπούλα τῆς Πάφου
—γιατὶ ὄχι καὶ μὲ τὸ συνοδευτικὸ ἐπίγραμμα— δὲν μπορεῖ ἀσφαλῶς
νὰ ἀποκλεισθῆ. Βλ. καὶ κατωτ. E57.

1. Λαοδίκης: *γεγονυῖα ἀπὸ Ἀγαπήνορος* κατὰ τὸν Πανσ. (ὄ. π.),
κόρη τοῦ Κινύρα κατὰ τὸν Ἀπολλόδ. 3.102: *Ἀρχάδος δὲ... ἐγένον-
το παῖδες Ἐλατος καὶ Ἀφείδας. οὗτοι τὴν γῆν ἐμερίσαντο, τὸ δὲ
πᾶν κράτος εἶχε Ἐλατος, ὃς ἐκ Λαοδίκης τῆς Κινύρου
Στύμφαλον καὶ Περέα τεκνοῖ, Ἀφείδας δὲ Ἀλεὸν καὶ Σθενέβοιαν,
ἣν γαμεί Προῖτος. Ἀλεοῦ δὲ καὶ Νεαίρας τῆς Περέως θυγάτηρ μὲν
Ἀῦγη, υἱοὶ δὲ Κηφεὺς καὶ Λυκοῦργος* (στὸν ἴδιο μυθογράφο [3.182:
άνωτ. 1Τ7.9] ὁ Κινύρας ἔχει *θυγατέρας Ὀρσεδίκην Λαογόρην
καὶ Βραυσίαν*)· οἱ μυθικὲς διηγήσεις γιὰ τὸν Κινύρα καὶ γιὰ τὸν Ἀ-
γαπήνορα προφανῶς συγχέονται μὲ τὴν πάροδο τοῦ χρόνου (βλ.
καὶ άνωτ. E55 γιὰ τὴν ἴδρυση τῆς Πάφου, καὶ *AKvΓ^{1β} 57* κέ.: κυ-
ρίως 61). Τὸ ἴδιο ὄνομα φέρει στὸν Ὅμηρο μὰ ἀπὸ τὶς κόρες τοῦ
Ἀγαμέμνονα (I 145 ~ 287, βλ. σημ. Hainsworth στὸν στ. 145: *Comm.*
II. III 77) καὶ μὰ ἀπὸ τὶς κόρες τοῦ Πριάμου (Γ 124 καὶ Z 252, βλ.
σημ. Kirk στὸ Γ 122-4: *Comm. II. I σ. 280*), καὶ ἄλλες ἥρωίδες (βλ.
ἀνάμεσα στ' ἄλλα Roscher σ. λ. Laodike, ὅπου καὶ περαιτέρω παρα-
πομπὲς καὶ βιβλιογραφία [Engel, *Kypros I 225* κέ., κ. ᾶ.], πβ. *ΛΕΑ* σ. λ.
Λαοδίκη).

πέπλος: συχνὰ ἀπαντώμενη Ὅμηρ. λέξι (γιὰ τὴν ἔτυμ. βλ. Chan-
traine σ. λ.). Ἡ προσφορὰ πέπλου σὲ θεὰ ἐμφανίζεται ἤδη στήν
Ἰλιάδα, Z 269 κέ. (302-4 ἢ δ' *ἄρα πέπλον ἐλοῦσα Θεανῶ καλλι-
πάρηος | θῆκεν Ἀθηναίης ἐπὶ γούνασιν ἠῦκόμοιο, | εὐχομένη
δ' ἠρᾶτο Διὸς κόρη μέγαλοιο*), ἀνάγεται δὲ στοὺς Μυκηναϊκοὺς
χρόνους πειστικά ἀπὸ τὸν Ἰ. Προμπονά, *Ἡ Μυκηναϊκὴ ἐορτὴ
Θρονοελεκτήρια (to-no-e-ke-te-ri-jo) καὶ ἡ ἐπιβίωσις αὐτῆς εἰς τοὺς

ιστορικούς χρόνους (διατρ. διδακτορ., ἐν Ἀθήναις 1974), κυρίως 75 κέ., με παραπομπές και πλούσια βιβλιογραφία (στη σελ. 76 ἀναφορὰ τοῦ ἐδῶ ἐπιγρ.). Γιά τὸν τῆς Πολιάδος Ἀθηνᾶς πέπλον, ποὺ πρῶτοι... ἐδημιούργησαν ὁ Ἀκεσεὺς και ὁ Ἑλικῶν βλ. κατωτ. E57.1 (με σημ.).

ἐᾶ: ἔτσι στους κώδ. τοῦ Πανσ. (ἐᾶ Lab: βλ. Preger). Ἡ διόρθωση σὲ Ἀλέα (βλ. ἀνωτ. κριτ. ὑπόμν.) προσκρούει στὴν παρατήρηση τοῦ Πανσ. ὅτι τὸ ἐπίγρ. και αὐτῆς Λαοδίκης ἔμα ἐδήλου τὸ γένος (: και τῆς ἴδιας τῆς Λαοδίκης δήλωνε συνάμα τὴν καταγωγή), προφανῶς με τὸ ἐᾶ... Ἀθηνᾶι (: στη δική της Ἀθηνᾶ, στὴν Ἀθηνᾶ τῶν προγόνων της). Νὰ θεωρήσουμε ὅτι ὁ Πανσ. παραδίδει τμῆμα μόνο τοῦ ἐπιγρ., δὲν φαίνεται πειστικὴ λύση.

ἀνέθηκεν Ἀθηνᾶ: βλ. ἀνωτ. E11.6 σημ. σ. λ. ἴδρυσεν τόνδε θεῖον. Πβ. CEG² 756.1 [ἀνέθηκεν Ἀθηνᾶι] (στο τέλος στ., ὅπως ἐδῶ), 760.1 Φαιδιμίδης ἀνέθηκεν [Ἀθ]ηναίαι τὸδ' ἄγαλμα, 857.1 ἀνέθηκεν Ἀθηναίη πολιάχ[ωι] (πβ. EGr 769.1), EGr 739.1 Ἀθηναίαι μ' ἀνέθηκεν] (στο τέλος στ. ἐπίσης), κ. τ. τ., Πβ. και ἀνωτ. E32.

2. πατριδ' ἐς εὐρυχόρον: πβ. ἀνωτ. 2F1.9(στ. 5) Ἑλλάδος εὐρυχόρου (με σημ. σ. λ. εὐρυχόρου, ὅπου ἐρμηνεῖα και παραλλάγη χωρία).

Κύπρου ἀπὸ ζαθέας: πβ. GVI 1907.9-10 ἀπὸ πάτρης | Αἰγύπτου ζαθέης (1887.2 πάτρης ἐν ζαθέοις ὄρεσιν), EGr 892.2 ζαθέης Ἐπιδάυρου, κ. τ. τ. Στὴν Ἰλιάδα O 432 Κυθήροισι ζαθέοισι (στο τέλος στ.), I 151~293 Φηράς τε ζαθέας, A 38~452 Κίλλαν τε ζαθέην, B 508 Νισάν τε ζαθέην και 520 Κρισάν τε ζαθέην (γιὰ τὴ λέξη βλ. ἀνωτ. 7F3.12[στ. 1] σημ. σ. λ. ζαθέοις). Ἀξίζει νὰ σημειωθῇ ὁ ἐδῶ τύπος ζαθέας (ἀντὶ τοῦ Ἰων. – ἐπικοῦ ζαθέης): βλ. και ἀνωτ. εἰσαγ. σημ. (ὅπου ἡ ὑπόθεση γιὰ παλαιὸ ἐπίγρ.). Γιά ἄλλα ἐπιθ. τῆς Κύπρου βλ. ἀνωτ. E9.3-4 σ. λ. γὰ περίκλυτος | Κύπρος (με περαιτέρω παραπομπές), γιὰ τὴν ἐτυμ. E25.3 σημ. σ. λ. Κύπρον.

E57

Ἀναθηματικὸ ἐπίγραμμα ἐνὸς ἐλεγειακοῦ διστίχου πάνω σὲ ὑφαντὸ ποικίλον (πεποικιλμένον, πλουμιστὸ) ἀφιερωμένο στους Δελφούς, ἔργο τοῦ Ἑλικῶνος τοῦ γιοῦ τοῦ Ἀκεσᾶ ἀπὸ τὴ Σαλαμίνα τῆς Κύπρου, ᾧ ἐνὶ χερσὶ | πότνια θεοπεσίην Παλλάς ἔχευε χάριν. Ὁ

Ἄθηναίος δὲν ἀφήνει καμμιὰν ἀμφιβολία γιὰ τὴν Κυπριακὴ καταγωγὴ τῶν ἔνδοξων ὑφαντῶν (πβ. καὶ Εὐστάθιο). Ὅμως ὁ Ζηνόβ. 1.56 (ΑΚΕΠ Γα' 112.1β, πβ. 112.1α: Διογενιαν. 1.26 καὶ [κυρίως] 2.7), ἀναφέροντας ὅτι Ἄκεσῆος καὶ Ἐλικῶνος ἔργα ἐπὶ τῶν θαύματος ἀξίων οὗτοι γὰρ πρῶτοι τὸν τῆς Πολιάδος Ἀθηναῖς πέπλον ἐδημούργησαν, προσθέτει: ὁ μὲν Ἄκεσεὺς γένος ὦν Παταρεύς, ὁ δὲ Ἐλικῶν Καρύστιος. Νὰ πρόκειται γιὰ συνωνυμία ἐλάχιστα εἶναι πιθανόν, καὶ ἡ Κύπρος ἦταν –καὶ εἶναι– ὀνομαστή γιὰ τὰ ποικίλα ὑφαντά της (βλ. ἐπίσης ΑΚΕΠ Γα' 112.3, πβ. 112.2, καὶ ἄνωτ. E56 μὲ σχετικὲς σημ.), ὥστε δύσκολα μπορεῖ νὰ ἀμφισβητήσῃ κανεὶς τὴ μαρτυρία τοῦ Ἀθηναίου καὶ ἄλλων (βλ. καὶ Bechtel *HPN* σ. λ. Ἀκέσας, *ΛΕΑ* σ. λ. Ἀκεσᾶς, κ. ἄ.), καὶ τοῦ ἴδιου τοῦ ἐπιγράμματος (πβ. καὶ Preger σελ. 139). Ἄλλ' ἀξίζει νὰ σημειωθῇ ἡ πληροφορία ὅτι οἱ δυὸ ὀνομαστοὶ ὑφάντες τὸν τῆς Πολιάδος Ἀθηναῖς πέπλον ἐδημούργησαν (Διογενιαν. 1.26 καὶ 2.7, Ζηνόβ. 1.56 ὅπου πρῶτοι...), καὶ ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος ἐπιπόρωμα... ἐφόρει τῇ μὲν ἐργασία σοβαρότερον ἢ κατὰ τὸν ἄλλον ὄπλιμόν· ἦν γὰρ ἔργον Ἐλικῶνος τοῦ παλαιοῦ, τιμὴ δὲ τῆς Ῥοδίων πόλεως, ὑφ' ἧς ἐδόθη δῶρον (Πλουτ. Ἀλέξ. 32.6: ΑΚΕΠ Γα' 112.2). Ἔργα τοῦ Ἐλικῶνος (καὶ τοῦ Ἀκεσᾶ) βρίσκονται στοὺς Δελφούς, στὴ Ῥόδο, στὴν Ἀθήνα (πιθανῶς, «πρῶτος» πέπλος τῆς Ἀθηναῖς): μήπως καὶ ὁ πέπλος ποὺ σῶθηκε ἀπὸ τὴν Κύπρο στὴν Ἀλέα Ἀθηναῖς στὴν Τεγέα (βλ. ἄνωτ. E56) ἦταν τοῦ Ἀκεσᾶ ἢ τοῦ Ἐλικῶνος ἔργο; Οἱ σχετικὲς χρονολογίαι δὲν εἶναι ἀπαγορευτικὲς. Ὁ Πλούτ. (βλ. ἄνωτ.) ὁμιλεῖ γιὰ ἔργον Ἐλικῶνος τοῦ παλαιοῦ καὶ τὸ πρῶτοι... ἐδημούργησαν τοῦ Ζηνοβ. (ὁ. π.) ὀδηγεῖ σὲ πολὺ παλαιούς χρόνους (7ον ἢ 6ον αἰ. π.Χ. πιθανῶς: βλ. Preger σελ. 139, πβ. Bechtel ὁ. π. [“6. Jahrh.”] καὶ *ΛΕΑ* ὁ. π. [«χρόνων ἀρχαιοτάτων»]). Ἄν τὸ ἐπίγρ. ἐνυφάνθηκε ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Ἐλικῶνα ἢ ἀποτελεῖ μεταγενέστερη προσθήκη, παραμένει πρόβλημα (βλ. σχετικὰ Preger σελ. 139, μὲ τὴν παλαιότερη βιβλιογραφία).

1. Τεῦξ': καὶ στ. 2 διάφ. γραφὴ ἔτευξε. Πβ. ἄνωτ. E35.1 τεύξας καὶ E53.1 (διάφ. γραφὴ) καὶ 5 ἔτευξεν (βλ. ἄνωτ. σημ. σ. λλ.).

Ἐλικῶν Ἀκεσᾶ Σαλαμίνιος: βλ. ἄνωτ. σημ. εἰσαγωγική. “Made by Helikon of Salamis” [σημ. *h* “In Cyprus”], son of Acesas” μεταφράζει ὁ Gulick (*Athen.*).

2. πότνια... Παλλάς: βλ. ἄνωτ. 5Υ1.24 (σημ. σ. λ. πότνια) καὶ E11.3 σ. λ. Θεσμοφόρους τε ἀγνάς ποτνίας (περισσότερα γιὰ τὸ πότνια

στον Chantaine σ. λ., πβ. σ. λ. Ἀθήνη: με ἄναφ. στο Μυκην. *atanarotinija*), βλ. επίσης ἄνωτ. E32.1 *Παλλάς χειρὶ θε[ῖ]σ[α]*, με σημ. (ἔδω: στ. 1 *χειρσί*). Για τὴν Ἀθηνᾶ ὡς θεὰ ὄχι μόνον τῆς πολεμικῆς ἀρετῆς ἀλλὰ καὶ τῆς σοφίας, καὶ δὴ τῆς ἔντεχνης, βλ. καὶ ἄνωτ. 5Y1.10-11 *ἀλλ' ἄρα οἶ (= τῇ Ἀθηνᾶ) πόλεμοί τε ἄδον καὶ ἔργον Ἄρηος, | ὑσμῖναί τε μάχαι τε καὶ ἀ γ λ α ἀ ἔ ρ γ' ἀ λ ε γ υ ν ε ι ν* (βλ. σημ. στους στ., πβ. ἄνωτ. E3.2 σημ. σ. λ. Ἄρεος θεράπων). Βλ. καὶ ΛΕΑ σ. λ. Ἀθηνᾶ καὶ Παλλάς Ἀθήνη, Kerényi *Μυθ.* 119 κέ., Ἑλλ. *Μυθ.* 2. 98 κέ., κ. ἀ.).

θεοσπεσίην... χάριν: πβ. ἄνωτ. E32.4 σημ. σ. λ. *Φειδιακὴν χάριτα* καὶ E36.2 σ. λ. *πάντων ἔξοχον ἐν χάρισιν* (περαιτέρω παραπομπές στο E9.5 *χάριν τόντες*, γὰ τὸ *χάρις* E25.1 σημ. σ. λ. *χάριτα[ς]*). Για τὸ ἐπίθ. **θεοσπέσιος** βλ. ἄνωτ. 5Y1.208 σ. λ. *θέσπισ ἄελλα* καὶ κυρίως E53.2 σ. λ. *θε[σπεσίους]* (E13.4 διάφ. γραφὴ *Κινύρου θε[σπεσίου] πρόγονον*). Βλ. καὶ ἐπόμ. σημ.

ἔχευε: (στ. 1-2) *ὦ ἐνὶ χειρὶ | πότνια θεοσπεσίην Παλλάς ἔχευε χάριν*. Παραβάλλοντας πρὸς τὸ β 12 ~ ρ 63 *θεοσπεσίην δ' ἄρα τῶ γε χάριν κατέχευεν Ἀθήνη* (καὶ θ 18-19 *τῶ δ' ἄρ' Ἀθήνη | θεοσπεσίην κατέχευε χάριν κεφαλῇ τε καὶ ὤμοις*) ὁ Menrad γράφει *ἔχευε* (ἀντὶ τοῦ *ἔτευξε* καὶ ἔπνευσε τῆς χειρόγραφης παράδοσης), τὸ ὁποῖο υἰοθετεῖ ὁ Pregel σημειώνοντας: “quod recerpi haud ignarus aliam h. I. *χάριν vim habere aliam apud Homerum*” (βλ. ἄνωτ. γὰ τὸ *χάρις*). Τὸ **ἔτευξε** τῶν κωδ. CE τοῦ Ἀθην. προφανῶς ὀφείλεται στο προηγούμενο *τεῦξ'* (στ. 1), καὶ δὲν φαίνεται νὰ ἀρμόζει στα συμφραζόμενα (υἰοθετήθηκε ἐντούτοις ἀπὸ τοὺς Meineke καὶ Χατζηιωάννου), ἐνῶ τὸ **ἔπνευσε**, τοῦ κώδ. K, παρὰ τὶς ἀντιρροήσεις τοῦ Pregel (βλ. ἄνωτ. κριτ. ὑπόμν.), δύσκολα μπορεῖ νὰ ἀπορριφθῆ κατὰ τρόπον κατηγορηματικό: πβ. π. χ. Ω 442 *ἐν δ' ἔπνευσ' ἵπποισι καὶ ἡμίονοις μένος ἦϋ* (T 159 *ἐν δὲ θεὸς πνεύση μένος ἀμφοτέροισιν* καὶ Ω 445 *τοῖσι δ' ἐφ' ὕπνον ἔχευε διάκτορος Ἀργειφόντης*, κ. τ. τ. Μὲ δισταγμοὺς πολλοὺς γράψαμε *ἔχευε* (ποῦ ὑποστηρίζεται ἀπὸ τὰ ἄνωτ. παρὰλληλα Ὀμηρικὰ χωρία, κ. ἀ. τοιαῦτα), ἀντὶ τοῦ *ἔπνευσε* (ποῦ ἔχει με τὸ μέρος του τὸν κώδ. K, καὶ δύσκολα μπορεῖ νὰ ἐρμηνευθῆ ἂν ἀρχικὴ ἦταν ἡ γραφὴ *ἔχευε*). Οἱ γραφές **ἐπηῦξε** καὶ **ἔτεγξε** (τῶν Stadtmüller καὶ Hecker, ἀντίστοιχα) ἐλάχιστα εἶναι, νομίζουμε, πιθανές.

E58

Ἀναθηματικὸ ἐπίγραμμα ἑνὸς ἐλεγειακοῦ διστίχου ἀπὸ τοὺς Δελφούς, ποῦ συνόδευε ἀφιέρωμα τοῦ Σαλαμίνιου βασιλιᾶ Νικο-

κρέοντα στὸν Ἀπόλλωνα. Χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν Preger μὲ ἀμφιβολίες στὸν 3ον αἰ. π.Χ. (“III. saec.”), μὰ πρέπει νὰ ἀνάγεται στὰ χρόνια τῆς βασιλείας τοῦ Νικοκρέοντα (332/1-311/10 π.Χ.: βλ. ἄνωτ. E9 εἰσαγ. σημ. καὶ σημ. στὸν στ. 3 σ. λ. *εἰμί δὲ Νικοκρέων*). Ὁ Preger σημειώνει: “Utrum autem Aelianus vel eius auctor ex verbis aliquot soluta oratione insuper additis sciverit Nicocreontem regem illum Cyprium (...) fuisse an haec mera sit coniectura, incertum est” (ὀρθῶς, γιὰτὶ καὶ περὶ συνοδευτικὸ κείμενο μὲ περισσότερα στοιχεῖα γιὰ τὸν ἀφιερωτὴ εἶναι πιθανό, καὶ μόνο τὸ *Νικοκρέων* ἀρκοῦσε γιὰ νὰ ὀδηγήσει τὸν Αἰλιανὸ στὰ σχετικὰ μὲ τὸν περίφημο βασιλιὰ τῆς Σαλαμίνας)· πιὸ πιθανὸ ὅμως φαίνεται νὰ συντηροῦνταν τὰ σχετικὰ μὲ τὸν Νικοκρέοντα στὴν προφορικὴ Δελφικὴ παράδοση (καὶ νὰ ἀναφέρονταν στὶς τοπικὲς ξεναγήσεις). Ἡ γλῶσσα τοῦ ἐπιγράμματος χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὴν ἀπουσία τύπων καὶ Κυπριακῶν (τοῦλάχιστο *Λατοῦς* καὶ *τάνδ’*, πβ. Preger 92 καὶ 93 [Δελφ., ἀρχὲς 2ου αἰ., παραδιδόμενα ἀπὸ τὸν Πλούτ., *Τίτ.* 12]: 92.2 *Λατοῖδας* καὶ 4 *ἀλκᾶς*, 93.1 *γεγαθότες*, 2 *Σπάρτας*, 3 *Αἰνεάδας* [καὶ *ἕμμιν*], 4 *Ἑλλάνων*, ἀντιπβ. ὅ. π. 94 [ἀποδιδόμενο στὸν Ὅμηρο: *Ἄγῶν* 273-4 Allen, πβ. Τζέτζ. *Σχόλ. εἰς Λυκόφρ.* I σ. 258 Müller] στ. 2 *σῆσιν ἐπιφροσύνης* [ἀλλὰ στ. 1 *τοι*], γιὰ τὸ ὅποιο βλ. καὶ κατωτ. σημ. στὸν στ. 1 σ. λ. *σῆς... ἐπινοίας*), πὺν μπορεῖ νὰ ὀφείλεται στὸν Αἰλιανὸ ἀλλὰ καὶ στὸν ἴδιο τὸν ποιητὴ (καὶ πὺν μειώνει ἀλλὰ δὲν ἀναιρεῖ τις πιθανότητες Κυπριακῆς πατρότητας). Βλ. καὶ κατωτ. σημ. στὸν στ. 1 σ. λ. *Λητοῦς τοξάλκῆτα κοῦρ’* (μὲ ἀναφ. στὸ ἄνωτ. E2.3 *Λατοῦς κούρα* *τοξάλκῆτας*).

1. Σῆς... ἐπινοίας: πβ. Preger 94.2 *σῆσιν ἐπιφροσύνης* (-*ύνας* Ailen), καὶ πρὸς τὸ ἐδῶ τὸ ὅλο ἐκεῖ ἐπίγρ.: *Φοῖβε ἄναξ, δῶρόν τοι ἔλῶν* (κατωτ. στ. 2 *ἔλε*) *τόδ’ Ὅμηρος ἔδωκα* (Preger ἀπὸ Τζέτζ. / *δῶρόν τοι Ὅμηρος καλὸν ἔδωκα*) | *σῆσιν ἐπιφροσύνης, σὺ δέ μοι κλέος ἐσθλὸν ὀπάζεις* (πὺν δὲν ἀποκλείεται νὰ ἦταν γνωστὸ στὸν ποιητὴ μας). Πβ. ἐπίσης CEG² 630 (Βοιωτ., μεταξὺ 371 καὶ 335 π.Χ.) *θνητῶν ἐπινοίας* (στὸ τέλος τοῦ στ. 1), κ. τ. τ. Τὸ οὖσ. **ἐπίνοια** («τὸ σκέπτεσθαι περὶ τινος, σκέψις, διάνοια, ἰδέα... ἐφευρετικότης... ἐπινόημα... σκοπός, σχέδιον... κατανόησις» LSK σ. λ., βλ. καὶ Ἡσύχ. σ. λ. *ἐπίνοια: ἐπιτήδευμα*, πβ. *ἐπιφροσύνη: σωφροσύνη, ἐπιλογισμός*) ἀπαντᾷ στοὺς Ἄττ. ποιητὲς καὶ πεζογράφους (Θουκ., Σοφ., Εὐρ., Ἀριστοφ., κ. λπ.) καὶ σὲ μεταγενέστερους συγγραφεῖς (ἕνας ἀπὸ τοὺς πολλοὺς Ἀθηναίους λογίους πὺν συνέρρεαν στὴν αὐλὴ τοῦ Νικοκρέοντα [βλ. *ΑΚυΓ^{1β}* 125 κέ.] ἢ κάποιος ἀπὸ τοὺς μαθητὲς τους, δὲν ἀποκλείεται νὰ κρῦβεται

ἄμεσα ἢ ἔμμεσα πίσω ἀπὸ τὸ ἐδῶ ἐπίγραμμα, ἐπομένως).

Λητοῦς τοξαλκέτα κοῦρ': E2.3 *Λατοῦς κούραι τοξαλκέται* (βλ. σημ. σ. λ.)· πβ. *τοξαλκής* ('Ορφ. Ὑμν. 58 [ΕΡΩΤΟΣ]. 2 *τοξαλκή*). Γιὰ τὴν ἔτυμ. βλ. Chantraine σ. λ. τ ό ξ ο ν (*τοξοφοργός* Μυκηρ., *τοξοβόλος*, *τοξοφόρος*, *ἀργυρότοξος* καὶ *κλυτότοξος*· *τοξότης*· *τοξένω*· *Τοξίας* [Ἡσύχ. σ. λ. *Τοξίου βοννός*· τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ ἐν Σικυῶνι κ. λπ.], *Τοξεύς*, κ. ἄ.) καὶ ἀ λ έ ξ ω (*ἀλκή*, *ἄλκιμος*· *ἀλκίβιος*, *ἀλκίμαχος*· Ἀλκινόος [βλ. ἄνωτ. E1.1 σημ. σ. λ. Ἀλκινόον μελάθρουσι], Ἀλκιβιάδης, κ. ἄ.· *ἀναλκής* καὶ *ἀναλκίς*, *ἀρισταλκής*· ἔπαλις / *ἀλεξίκακος*, *ἀλεξιφάρμακος*, *ἀλεξάνεμος*· Ἀλέξανδρος, κ. λπ., NE ἀλεξικέραυνον)· γιὰ τὴ σημασία βλ. Ἡσύχ. σ. λ. *ἀλκή*· *δύναμις*, *ἰσχὺς*· ἢ *ἀλέξεισις* (σ. λ. *ἀλέξεισις*· *βοήθησις*· καὶ *ἀντίτισις*) κ. λπ. καὶ *ἄλκιμος*· *μάχιμος*, *ἀνδρείος*, *ἰσχυρός* (...), *θρασύς*. Στὸν Ὅμηρο ὁ Ἀπόλλων χαρακτηρίζεται συχνὰ ὡς *ἀργυρότοξος* καὶ *κλυτότοξος* (καὶ *ἐκάεργος*, *ἐκατηβόλος* καὶ *ἐκηβόλος*, συχνὰ μόνο με ἐπιθ.), *τοξοφόρος* καὶ *τοξότης*, ποτὲ *τοξαλκέτης* ἢ *τοξαλκής*· τὸ ἴδιο παρατηρεῖται στὰ ἐπιγράμματα (βλ. σχετικὰ Indices Ἀνθ. [Beckby², Buch XII-XVI, σ. λ. Ἀπόλλων κ. ἄ.], CEG¹ καὶ CEG², EGγ, κ. ἄ.). Ἡ ἐμφάνιση τοῦ ἐπιθ. **τοξαλκέτης** μόνον ἐδῶ (γιὰ τὸν Ἀπόλλωνα) καὶ στὸ ἄνωτ. E2 (τοῦ Ἀντισθένη ἀπὸ τὴν Πάφο, περὶ τὸ 100 π.Χ.) στὴ φράση *Λατοῦς κούραι τοξαλκέται* (γιὰ τὴν Ἀρτεμι ἐκεῖ, με ἀναφορὰ ὅμως καὶ στὸν Ἀπόλλωνα), με τύπους τῆς Κυπριακῆς (ὅπως γενικὰ στὰ δύο ἐπιγράμματα τοῦ Πάφου Ἀντισθένη, παρὰ τὴν Ὀμηρικὴ ἐπίδραση), προβληματίζει, τόσο γιὰ τὴν γλώσσα ὅσο καὶ γιὰ τὴν πατρότητα τοῦ ἐδῶ ἐπιγράμματος.

2. Νικοκρέων: βλ. ἄνωτ. E9.3 σημ. σ. λ. *εἰμὶ δὲ Νικοκρέων*.

ἔλε... τετρακέρων ἔλαφον: πβ. Preger 94 (βλ. ἄνωτ. σημ. σ. λ. σ. λ. *σῆς* ... *ἐπινοίας*). Γιὰ τὰ ἐλάφια τῆς Κύπρου βλ. ΑΚΕΠ Β' 84 (Στροβ. 14.6.3, με τὴν ἀρχὴ ἐλεγείου: *ἰραὶ τῷ Φοίβῳ, πολλὸν διὰ κῦμα θεόουσαι, | ἥλθομεν αἱ ταχίναί τόξα φνεῖν ἔλαφοι, κ. ἄ.*), 84.1 (Αἰλιαν. Ἰδιότ. ζῳων 11.7 *Ἐν Κουριάδι αἱ ἔλαφοι... ὅταν καταφύγωσιν εἰς τὸ τοῦ Ἀπόλλωνος ἱερὸν τὸ ἐνταυθοῖ... συστᾶσαι νέμονται ἄτρεπτον καὶ ἀδεᾶ τὴν νομῆν, ἀπορρήτῳ τινὶ φύσει τὴν ὑπὲρ ἐαυτῶν σωτηρίαν τῷ θεῷ πιστεύουσαι αἱ ἔλαφοι*) καὶ 164.8γ (ὁ. π. 15.4, γιὰ τὰ Συριακὰ ἐλάφια ποὺ καταφεύγουν στὴν Κύπρο *πόθῳ τῆς πόας τῆς ἐκεῖ λέγεται γὰρ εἶναι βαθεῖα καὶ νομάς ἔχειν. καὶ λέγουσὶ γε Κύπριοι εὐγεων οἰκεῖν χῶρον, καὶ ταῖς Αἰγυπτίων ἀρούραις τολμῶσιν ἀντικρίνειν τὰς σφετέρας*), Δα' 312 (Πλιν. Φυσ. ἱστ.

8.114) και Δβ' 312 (σχόλ. στα κείμενα του Στράβ., του Αίλιαν. και του Πλιν., αναφορά στην παρουσία ελαφιών στην Κύπρο κατά τη Νεολιθική εποχή και την Ύστερη εποχή του Χαλκού [με πλούσια βιβλιογραφία], «και στη Μεσαιωνική Κύπρο, αν πιστεύουμε τις μαρτυρίες των Τσέχων προσκυνητών στους Άγιους Τόπους, που πέρασαν κι από την Κύπρο, ιδ. Π. Φλουρέντζου, *Τὰ Τσέχικα Ὀδοιπορικά τῆς Ἀναγεννήσεως καὶ ἡ Κύπρος* (1977) σσ. 3, 33 σημ. 29. Ὑποπτεύομαι ὅμως ὅτι οἱ Τσέχοι προσκυνητές γιὰ ἐλάφια ἐξέλαβαν τὰ ἀγρινὰ τῆς Κύπρου, γιὰτι καμμιὰ ἄλλη πηγὴ τοῦ Μεσαίωνα δὲν ἀναφέρει τὰ ἐλάφια»). Γιὰ τὴν τελευταία παρατήρηση, βλ. μεταξὺ ἄλλων καὶ Δ. Δημητράκου, *Μέγα Λεξικὸν Ἑλληνικῆς Γλῶσσης* σ. λ. «ἀγρινό (τό) αἶγαγρος: φρ. εἶδες ποτέ σου τ' ἀγρινὰ τοσπάνο ν' ἀκλουθᾶνε;», πβ. «αἶγαγρος [ό, ἦ] μγν. αἶξ ἀγρία (capra aegagrus)»: στα Λατ. *capra* = αἶξ, αἶξ ἀγρία, αἶγαγρος (βλ. καὶ LSK σ. λ.), ἐνῶ *cervus* (κεραός = κερασφόρος, ἀπὸ τὸ *κέρας*) = ἔλαφος: βλ. καὶ LSJ⁹ σ. λ. ἔλαφος: “*deer, Cervus elaphus, whether male, hart or stag ... , or female, hind*” (πβ. LSK σ. λ.: “κοινῶς «λάφ», εἶτε ἄρρεν... εἶτε θῆλυ”). Στὸν Ὅμηρο Γ 24 *εὐρών ἢ ἔλαφον κεραὸν ἢ ἀγριον αἶγα* (ἢ ἔλαφον κ. λπ. καὶ Ο 271, *ἔλαφον κεραὸν* ἐπίσης Λ 475 καὶ Π 158), *ἀγροτέρας ἐλάφους* Φ 486 καὶ ζ 133, *ὑψίκερων ἔλαφον μέγαν* κ 158 (πβ. τὸ ἐδῶ *τετρακέρων*), κ. ἄ. Τὸ ἐπίθ. **τετρακέρω** καὶ στὸν Ὅππ. Ἀπαμ. (*Κυνηγ.* 2.378), πβ. *τετρακέρατος* (Ὁρφ. ἀπόσπ. 77 Kern): βλ. LSJ⁹ σ. λ. Ἡ Ἄρτεμις ἀποκαλοῦνταν καὶ *ἐλαφηβόλος* (Ὅμηρ. ὕμν. XXVII [Εἰς Ἄρτ.], 2, κ. ἄ. [Δωρ. *ἐλαφαβόλος*]), καὶ πρὸς τιμὴν τῆς γιορτάζονταν τὰ *Ἐλαφηβόλια* (μῆνας: *Ἐλαφηβολιών* καὶ *Ἐλάφιος*), ἀλλὰ καὶ *Ἐλαφία* (βλ. Farnell *CGrS* II 433 κέ. καὶ 561 κέ., πβ. Burkert *ΑρΕΘ* 148, 153, 218, 268, 468, καὶ κατωτ. E59.5 σημ. σ. λ. Ἀρτέμιδι Ἀγροτέραι) καὶ ὁ ἀδελφός τῆς Ἀπόλλων λατρευόταν καὶ στὴν Κύπρο ὡς *Κεραιάτης* (Mitford *FCCECy* ἄρ. 16, *SEG* 20 [1964] ἄρ. 13.8, *ΑΚΕΠ* Δα' 17.29: Ἀπόλλων | Κεραιάτη | Ἀπολλώνιος | Μένωνος ἀνέθηκε: βλ. σχολ. Mitford ὁ. π. [“is doubtless to be identified with the Apollo Kereatas of South Arcadia (Pausanias 8.34.5) – this last presumably to be derived from a locality *Kereia”], καὶ Χατζηιωάννου Δβ' («Ὁ Ἀπόλλων ἐδῶ φέρει τὸ ἐπίθ. *Κεραιάτης* δηλ. κερασφόρος καὶ ὑπενθυμίζει τὸ χάλκινο ἄγαλμα τοῦ κερασφόρου θεοῦ τῆς Ἐγκωμῆς – Ἀλασίας τοῦ 12ου αἰ. π.Χ. Εἶναι γνωστὸ πὼς ὁ Ἀπόλλων λατρευόταν στὴν Ἀρκαδία ὡς *Κερεάτας*. Γιὰ τὸ ἄγαλμα αὐτὸ τῆς Ἐγκωμῆς καὶ τὰ ἐπίθ. τοῦ Ἀπόλλωνος *Κερεάτας* – *Κεραιάτης* βλ. ὅσα γράφουμε στοῦ Claude Schaeffer, *Alasia I*, pp. 32-42 = *Τὰ ἐν Διασπορᾷ Β'* σσ. 169-178»). Καὶ ἡ Κύπρος ὀνομαζόταν καὶ *Κερασίς* (καὶ *Κεράσις*, *Κερασιάς*, *Κεράστεια*: βλ. *ΑΚΕΠ* Ε' σελ. 346 λ. *Κεράστεια* με παραπομπές),

διὰ τὸ ἐνοικῆσαι αὐτῇ ἄνδρας, οἱ εἶχον κέρατα κατὰ τὸν Τζέτζη (Σχόλ. εἰς Λυκόφρ. 477: *ΑΚΕΠ Β' 149.2*) καὶ –ὄρθως– κατὰ τὸν Στέφ. Βυζ. σ.λ. *Κύπρος*: (...) ἐκαλεῖτο δὲ καὶ *Κερασις ἀπὸ τοῦ πολλὰς ἄκρας ἔχειν καὶ Κερασιᾶς*· βλ. καὶ Chantraine σ.λ. *κέρας*: “-ίς (Aesch., *Pr.* 674), épithète de l’île de Chypre en raison de ses nombreux caps (Hdn. 1, 104, 15)”.

E59 (α, β)

Ἐπιγραμμάτικη ἐπιγραφή τριῶν σειρῶν σὲ τοπικὸ συλλαβάριο καὶ ἐπίγραμμα πεντάστιχο σὲ ἀλφαβητικὴ γραφή, χαραγμένα σὲ μαρμάρινη πλάκα ἀκρωτηριασμένη στὴν ἀριστερὴ πλευρὰ καὶ ἐλαφρὰ φθαρμένη στὴ δεξιὰ ἄκρῃ (βλ. περιγραφή Mitford καὶ Masson, *SEG*¹ καὶ *SEG*², Hansen)· ἀνακαλύφθηκε τὸ 1940 στὴν περιοχὴ Λοῦκκοι τῆς Πάφου (*Νέα Πάφος*, σημερ. Κτήμα), στὴν οἰκία τοῦ Θεμ. Φικάρδου, καὶ καταγράφηκε στὸ Μουσεῖο τοῦ Κτήματος (ἀρ. 357), ὅπου καὶ βρίσκεται σήμερα. Ἐκτίθεται στὴν περίοδο βασιλείας τοῦ Νικοκλῆ, ὅπως καὶ τὰ ἄνωτ. E12 καὶ E13, πθ. καὶ E14 (τέλη 4ου αἰ., βλ. ἄνωτ. E12 εἰσαγ. σημ. καὶ σημ. σ.λ. *Νικόκλεες*: πρὸ τοῦ 306 π.Χ. ἀναντίρρητα). Ἐκδόθηκε γιὰ πρώτη φορὰ ἀπὸ τὸν Mitford τὸ 1960 (μὲ φωτ. ἀρ. 19: σελ. 201), μαζί μὲ τὶς ἄλλες ἐπιγραφικὲς μαρτυρίες γιὰ τὸν τελευταῖο βασιλιὰ τῆς Πάφου Νικοκλῆ, καὶ μὲ πολλὰ συμπλ. στὰ ἐδῶ κενὰ κατ’ ἀντιπαράβολή (ποῦν υἰοθετοῦν στὸ μέγιστό τους μέρος οἱ ἐπόμε. ἐκδότες), καὶ στὴ συνέχεια ἀπὸ τὸν Masson (1961)· ἀκολούθησαν οἱ ἐκδόσεις στὸ *SEG* 18 (1962: *SEG*¹) καὶ 20 (1964: *SEG*²), στὴν *ΑΚΕΠ Δα' καὶ Δβ'* (1980) καὶ στὸ *CEG*² (1989). Ἐκτίθεται στὴν οἰκοδόμησι νανοῦ καὶ πρόσθετων κτισμάτων πρὸς τιμὴν τῆς Ἐπιγραφῆς Ἀρτέμιδος ἀπὸ τὸν βασιλιὰ τῆς Πάφου (βλ. Maier – Karageorghis, *Raphos* 222 κέ.) καὶ ἀποτελεῖ μοναδικὴ Κυπριακὴ μαρτυρία γιὰ λατρεία τῆς Ἀρτέμιδος στὴν Πάφο ὡς Ἐπιγραφῆς (βλ. κατωτ. σημ. σ.λ.). Τὸ σωζόμενον τέλος τῶν στ. 1-5 τοῦ ἐπιγρ. εὐκόλα ὁδηγεῖ στὸ συμπέρασμα ὅτι τὸ μέτρο εἶναι ἐλεγειακόν, ὅπως κατὰ κανόνα στὰ Κυπριακὰ ἐπιγράμματα, ἀλλὰ ὁ στ. 4 εἶναι ἑξάμετρος καὶ ὁ στ. 5 πεντάμετρος (3-4, δύο συνεχόμενοι ἑξάμ. στ.): πβ. ἄνωτ. E40 (1-2, ἑξάμ. στ.), πβ. ἐπίσης E8 (στ. 1 ἑξάμ., στ. 2-4 πεντάμ.), E17 (στ. 1 ἑξάμ., στ. 2-8 πεντάμ.), E43 (στ. 1 ἑξάμ., στ. 2-3 πεντάμ.).

a. Βλ. καὶ *ICS* 6 (πβ. Mitford σελ. 203 ἀρ. 5) Ὁ Πάφω βασιλεὺς Νικοκλέφης ὁ ἱερεὺς τῆς φανάσ(σ)ας | ὁ βασιλεὺς Τιμάρχω ἵναι

κατέστασε τῷ θεῷ, ICS 7 (πβ. Mitf. σελ. 202 ἄρ. 1) Ὁ Πάφω βασι-
 λην[ς] | Νικοκλέφη[ς] | ὁ ἕρενς τᾶ[ς] | φανάσ(σ)ας ὁ Τιμά[ρ] | χω
 ἴνις τῷ Πάφω [βα] | [σι]λήφος κα[τέσ] | [τασε τῷ θεῷ], ICS 90 (πβ.
 Mitf. σελ. 203 ἄρ. 3) Ὁ Πάφω βασιλε[ν]ς Νικοκλέφης | ὁ ἕρενς τᾶς
 φανάσ(σ)ας | ὁ βασιλῆ[ο]ς Τιμάρχω ἴνις | τὰς κίονα(ν)ς? νέας |
 κατέστασε τῷ θεῷ τᾶ Ἦραι, ICS 91 (πβ. Mitf. σελ. 203 ἄρ. 4) Ὁ
 Πάφω βασιλεὺς Νικοκλέ[φ]ης ὁ ἕρενς τᾶς | φανάσ(σ)ας ὁ βασιλῆ-
 ος | Τιμάρχω ἴνις τὰς | [.....] (ἀπὸ ICS: Nicolaou *Nicocles* 17 κέ.
 ἄρ. 1-4 μὲ Fig. 1-3)· πβ. καὶ *ErAP* 2.264 Ὁ κλεινὸς ἴνις βασιλέως
 Ἀμάζασπος, κ. τ. τ. Γιὰ τὸ ἴνις βλ. ἄνωτ. E13.1 σημ. σ. λ. ἐκ πολυ-
 κλείτων (διάφ. γραφῆ ἴνις περιφῆμων)· βλ. ἐπίσης: Ἡσυχ. σ. λ. ἴνις·
 υἱὸς νέος, παῖς, βρέφος, ἀπόγονος, νῆπιος· Chantraine σ. λ. ἴνις
 (μὲ παραπομπές καὶ ἐτυμολογικὲς παρατηρήσεις)· H. W. Smyth,
 “[Notes.] On Poetical Words in Cyprian Prose”, *AJPh* 8 (1887) 468·
 Masson – Mitford, *ISKP* 1 (μὲ σημ. 75).

1. [Νικοκλῆς Παφίων βασιλεύς]: βλ. ἄνωτ. E12.1 σημ. σ. λ. *Νικό-
 κλεες* (πβ. E13 σημ. στοὺς στ. 3 καὶ 4, καὶ E14 εἰσαγ. σημ. καὶ σημ.
 στοὺς στ. 1-4, πβ. ἐπίσης E16.2 *Σολίωμ βασιλέ[α]*, μὲ σημ.).

υἱὸς Τιμάρχου]: βλ. ἄνωτ. E13.3 σημ. σ. λ. *υἱὸν Τιμάρχου* (καὶ
 ἄνωτ. α. σημ. γιὰ τὸ ἴνις).

2. ναὸν ἰδρυσάμενος: συμπληρώσαμε παραβάλλοντας πρὸς τὸ ἄ-
 νωτ. (b.) *τόν] ναὸν* (βλ. καὶ ἐπόμενα, ἐκεῖ καὶ ἐδῶ). Γιὰ τὸ *ἰδρῦν* βλ.
 ἄνωτ. E11.6 σημ. σ. λ. *ἰδρυσεν τόνδε θεῖον* (γιὰ τὴν ἐδῶ σημασία βλ.
 LSK σ. λ. ἰδρῦν Π. «ἰδρῦν, στήνω, ἀνεγείρω καὶ καθιερωῶ ναοὺς,
 ἀγάλματα... Μέσ., ἐγείρω δι' ἑμαυτόν, κτίζω», μὲ παραπομπές:
 Ἡρόδ. 6.105.3 *ἰδρυσαντο*... Πανὸς ἰρόν (πβ. 1.105.3 *ἰρόν*... *οἱ ἰδρυ-
 σάμενοι*, καὶ Eὐρ. *Ἰφ. T.* 1453 *ἐνταῦθα τεύξας ναὸν ἰδρυσαι βρέτας*,
 κ. τ. τ.). Γιὰ τὸ *ναὸς* βλ. ἐπόμε. λῆμμα.

3. ἐπίνιαια: ὅπως φαίνεται καὶ ἀπὸ τὸ *[π]εριοικοδομήσα[ς]* τοῦ στ.
 4, δὲν πρόκειται γιὰ ἐπίνιαια (βλ. *LSJ Suppl.* σ. λ. *ἐπίνιαιον* = “ἐπίναιον,
Inscr. Cret. 4. 146”, βλ. καὶ *LSJ*⁹ σ. λ. *ἐπίναιον: ναύσταθμος / λιμῆν*,
 ἐπίναιον [ἀπὸ τὸ ἐπί + *ναῦς, νεώς*], βλ. ὁμως Ἡσυχ. σ. λ. *ἐπινῆμιον·
 μικρὸς λιμῆν καὶ αἱ περὶ αὐτόν στοαί*), ἀλλὰ γιὰ ἐπιπρόσθετα οἰκο-
 δομήματα γύρω ἀπὸ τὸν ναὸν τῆς Ἀρτέμιδος: βλ. Chantraine σ. λ.
ναὸς (Δωρ., Θεσσ., Ἀττ. στοὺς Τραγ., σπάνια στὸν Πλάτ., στὸν Ξεν.,

σὲ ἐπιγρ. ἀπὸ τὸν 3ο αἰ. π.Χ. [προσθετέο τὸ ἐδῶ, πρὸ τοῦ 306 π.Χ.]: Λακων. *ναΨος*, Αἰολ. *ναῦος*, Ἴων. [᾽Ομ. καὶ Ἡρόδ.] *νῆος*, Ἀττ. *νεώς*, στὴν Κοινὴ *ναός*, ὅπως καὶ σήμερα καὶ *ναοκόρος/νεοκόρος*, *ναοποιός*, *ναοφύλαξ*, κ.λπ., *πρόνᾱος*, *πρόναιον* καὶ *Προναία Ἀθηναῖ* *ναΐδιον* καὶ *ναΐσκος*, *ναΐσκιον* καὶ *ναΐσκάριον* *ναεύω* καὶ *ναύω* γιὰ ἱκέτες [Ἡσύχ. σ.λ. *ναύειν* *ἱκετεύειν* κ.λπ.]: ρίζα *νασ-* [“prototype **νασφος*, cf. Björck, *Alpha imprimum* 326 sqq., Lejeune, *Phonétique* §§ 117, 166”], “*νηὸν ἔνασσαν* «ils construisirent un temple»” κ.λπ.): καὶ ρῆμα **ἐπιναίω*, ἄορ. *ἐπενάσθην* *ἐπωκίσθη* (sic) κατὰ τὸν Ἡσύχ. (βλ. καὶ LSJ⁹ σ.λ. **ἐπιναίω*). Κατὰ τὸν ἴδιο λεξικογράφο, *ναός*: *οἶκος*, *ἐνθα θεὸς προσκυνεῖται*.

5. Ἀρτέμιδι Ἀγροτέρα: ἄνωτ. c *Ἀρτέμιδι Ἀγροτέ[ραι]* (πβ. CEG² 770): τὸ -ι δὲν συνυπολογίζεται στὸ μέτρο, ὅπως κὶ ἄλλοῦ σὲ ἀνάλογα παραδείγματα (βλ. ἄνωτ. E4 εἰσαγωγικὴ σημ.), ὥστε δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ γράφει κανεὶς *Ἀρτέμιδ'* (βλ. κριτ. ὑπόμν.). Ὅπως σημειώνεται καὶ ἄνωτ., ἔχομε ἐδῶ τὴ μόνη Κυπριακὴ ἐπιγρ. μαρτυρία γιὰ τὸ ἐπίθ. τῆς Ἀρτεμῆς *Ἀγροτέρα*, ποῦ ἀπαντᾷ ἤδη στὸν Ὀμηρο: Φ 471 *Ἀρτεμῖς ἀγροτέρη* (σὲ στ. ποῦ ἀθετοῦσε ὁ Ἀριστοταρχος ὡς μὴ ἀναγκαῖο, ἀλλὰ βλ. σημ. Richardson στὸν στ.: *Comm. II. VI* 94). Στὸ ἴδιο χωρίο ἡ Ἀρτεμῖς συνδέεται μὲ τὰ θηρία καὶ τὸ κυνῆγι: Φ 470 *πότνια θηρῶν* καὶ 485-6 (“Ἦρα πρὸς Ἀρτεμῖν) *ἦτοι βέλτερόν ἐστι κατ' οὔρεα θῆρας ἐναίρειν | ἀγροτέρας τ' ἐλάφους ἢ κρείσσοσιν ἱφι μάχεσθαι* (βλ. καὶ σημ. Richardson στοὺς στ., πβ. καὶ ἄνωτ. E58.2 σημ. σ.λ. *ἔλε... τετρακέρων ἔλαφον*). Αὐτὸ καὶ ἄλλα τοιαῦτα ὀδηγοῦν στὴν ἐτυμολόγησι τοῦ *ἀγρότερος* ἀπὸ τὸ *ἀγρός* μᾶλλον (Φ 486 κ. ἀ. *ἀγροτέρας ἐλάφους*, πβ. *ἄγριος*), ἐξηγοῦν ὁμως πῶς ἡ *Ἀγροτέρα Ἀρτεμῖς* στὴν κοινὴ συνείδησι συνδέεται μὲ τὸ *ἄγρα*, ὡς κυνηγός (Φ 470 *πότνια θηρῶν*, 485-6 *θῆρας ἐναίρειν* κ.λπ.): οὕτως ἢ ἄλλως, τὰ *ἀγρός* καὶ *ἄγρα* ἀνάγονται πιθανῶς στὴν ἴδια ρίζα (*ἄγειν* = *ἐλαύνειν*, βλ. Hofmann – Παπαν. σ.λλ. *ἄγρα* καὶ *ἀγρός*, πβ. Chantraine σ.λ. *ἀγρός*), καὶ ἡ σύγχυσι εἶναι συχνή βλ. π.χ. Ἡσύχ. σ.λλ. *ἀγρότας*: *ἀγροϊκοὺς* (πβ. λλ. *ἀγροϊκός*: *ὁ ἐν ἀγρῷ διάγων, χωρικός*, ἢ *ἐργάτης* καὶ *δραστήριος*, ἢ *ξενηγλάτης* καὶ *ἀγροικώτατον*: *ἀπαιδευτότατον*, κ.τ.τ.), ἀλλὰ *ἀγρόται* (π 218): *θηρευταί* καὶ *ἀγρότις*: *ἀ γ ρ ο τ ἔ ρ α . κ ν ν η γ ὄ ς* (ὡς “countrymen” μεταφράζεται ὁμως τὸ *ἀγρόται* τοῦ π 218 στὸ *Comm. Od. II* 276 [A. Hoekstra], συνδεόμενο μὲ τὸ *ἀγρός* καὶ μὲ ἀναφορὰ στὸ *ἐπ' ἀγροῦ* στὸ π 230 κ.τ.τ.): πβ. καὶ τὸ ἐπίθ. τοῦ Ἀπόλλωνα *Ἀγρέτης*, ποῦ μπορεῖ νὰ σημαίνει τὸν *ἀγρευτὴν* ἢ τὸν *ἀγρότην* (ἀπὸ τὸ *ἄγρα* ἢ τὸ *ἀγρός*) ἀλλὰ καὶ τὸν *ἀγειρόντα* (ἀπὸ τὸ *ἀγείρω*, βλ. Chantraine σ.λ. *ἄγρα*), καὶ τὸ τοῦ

Ἴουλιου Ἰουλιανῶν *Ἄγριοι θεοί οἱ Τιτῶνες*, κ.τ.τ. «Ἡ Ἄρτεμις ἐδῶ», σημειώνει ὁ Χατζηωάννου (Δβ' 18.3), «φέρει τὸ ἐπίθετο Ἄγροτέρα, πού εἶναι ἐκεῖνο πού κατ' ἐξοχή προσιδιάζει στή θεὰ τῆς ἄγριας φύσης, πού δὲν τὴν ἄγγιξε ἢ τὴν ἄλλαξε ἀνθρώπινο χέρι, ὅπως ἦταν ἢ Ἄρτεμις ἢ κυνηγὸς μέσα στ' ἄγρια δάση». Ἡ λατρεία τῆς Ἄρτεμιδος Ἄγροτέρας ἦταν εὐρύτατα διαδεδομένη [βλ. *RE* σ. λλ. *Agrotera* (Ἄγροτέρα, Wentzel) καὶ Ἄγροτέρας θυσία (Stengel), πβ. *Agrotis* (Ἄγρότις, Wentzel· μὲ παραπομπὴ καὶ στὸ ἐπίγρ. Ἀντιπάτρου, Ἄνθ. Παλ. 6.111: *Τὰν ἔλαφον... κούρα θῆκε παρ' ἀγρότιδι*, γὰ τὴν Ἄρτεμι), περισσότερα στὸν Farnell, *CGrS* II 434 κέ. καὶ σημ. 26 στίς σσ. 562-63, ὅπου παράθεση τῶν σχετικῶν πηγῶν). Ὅπως παρατηρεῖ ὁ Farnell (ὁ. π. 434) "it is important to observe that while Greek poetry and art more usually describe her as the huntress and destroyer, the older religion was more familiar with the conception of her as the protector and patroness of wild animals". (βλ. καὶ Ἑλλ. *Μυθ.* 2. 160 κέ., βλ. ἐπίσης Roscher σ. λ. *Artemis* καὶ Kerényi *Μυθ.* 143 κέ. κ. ἀ., καὶ γὰ τὸ Ἄρτεμις Bechtel *GD* I 349, § 55.)

E60

Ἐπίγραμμα ἐπιτύμβιο (ἂν ἡ ἀνάγνωση τῆς λέξεως *σῆμα* εἶναι ὀρθή) σὲ ἀκρωτηριασμένη μαρμαρίνη πλάκα ἀπὸ τὴν Παλαιάπο, χρονολογούμενη στίς ἀρχές τοῦ 3ου αἰ. π.Χ. (Μουσεῖο Κουκλιῶν, RR 236). Δὲν σώζεται οὔτε μιὰ λέξη ἀκέραη. Μπορεῖ ὁμως νὰ συμπεράνει κανεὶς ὅτι τὸ *λομένοις* ἀποτελεῖ τὸ τέλος στίχου πεντάμετρου (⊔ ⊔, -), τοῦ τελευταίου πιθανῶς στίχου τοῦ ἐπιγράμματος (καθὼς δὲν φαίνεται νὰ ὑπῆρχε στὴν πλάκα κάτι ἄλλο μετὰ ἀπ' αὐτό), καὶ τὸ πιθανὸ *σῆμα* στὸ τέλος τῆς προηγούμενης σειρᾶς μᾶλλον στὸ τέλος τοῦ προτελευταίου στίχου, ἐξάμετρου (- ⊔). Ἡ κατάσταση τῆς ἐπιγραφῆς δὲν ἐπιτρέπει δυστυχῶς περαιτέρω συμπεράσματα (κι ἓνα κάτι σὰν Ω ψηλὰ δεξιὰ δὲν ἀποκλείεται νὰ εἶναι τυχαῖο ἀποτέλεσμα φθορᾶς) γὰ τὴ μορφὴ του. Τὸ *πάτηρ[ν]* ἢ *-[ς]* σὲ συνδυασμὸ μὲ τὸ πιθανὸ *σῆμ[α]* ὑποδηλώνουν ἀναφορὰ σὲ μὴ Κύπριο πού πέθανε καὶ τάφηκε στὴν Πάφο. Μὰ τὰ φαινόμενα συχνὰ ἀπατοῦν!

2. πάτηρ[ν]: ἢ *πάτηρ[ς]*. Πβ. ἀνωτ. E32.3 [*Κεχρο*]πίδης μ' ἀνέθηκε πάτηρς ἀπο πατρίδ' ἐς ἄλλην, καὶ E24.5 *εἰ δὲ πάτηρην ζητεῖς, Κίτιον μάθε* (βλ. σημ. στὸν στ.), πβ. ἐπίσης E52.3 (διάφ. γραφή) [*οὐ πατρίης χά*]ρης ἐπελήσατο.

σῆμ[α ?]: βλ. και άνωτ. εισαγωγική σημ. Για τὸ **σῆμα** (και **σᾶμα**) βλ. άνωτ. E4.1 σημ. σ. λ. *τόδε σᾶμα* (με περιαιτέρω παραπομπές).

3. Ιομένοις: βλ. άνωτ. εισαγ. σημ. Νά άποπειραθῆ κανείς συμπλήρωση πιθανή, εῖναι άδύνατο. Ἡ δοτ. πληθ. (πιθανῶς άρσ. γένους) μετοχής μέσ. ένεστ. ἢ άορ. β' μπορεί νά αναφέρεται στους γονεῖς ἢ / και τούς έταίρους τοῦ νεκροῦ, αλλά και σέ περισσότερους τοῦ ένός νεκρούς· και τὰ πιθανά θεωρητικῶς ρήματα εῖναι πολλά.

E61 (α, β)

Ἐπιτύμβιο ἐπίγραμμα άποτελούμενο άπό δύο έλεγειακά δίστιχα σέ άλφαβητική γραφή και ἐπιγραφή σέ συλλαβική γραφή, πάνω σέ άκρωτηριασμένη στήν άριστερή πλευρά στήλη, πού άνακαλύφθηκε σέ σπίτι στήν Πάφου αλλά πιθανῶς προέρχεται άπό τὸ Μάριο. Σήμερα βρίσκεται στο Μουσείο τῆς Πάφου (Μ. Π. 2097 [άνωτ. σ. 136]). Ἡ συλλαβική ἐπιγραφή εῖναι χαραγμένη στο άέτωμα, κι αναφέρεται στον Ζωία πού έστησε –πιθανῶς– τὰ ανάγλυφα άγάλματα τῶν νεκρῶν νεαρῶν θυγατέρων του (στ. 1 *παρθένοι*, στ. 3 *μητρὶ λιποῦσαι*): στο κάτω μέρος τῆς άκρωτηριασμένης ἐπιτύμβιας στήλης σώζεται τὸ κεφάλι γυναίκας πού κοιτάει πρὸς τὰ άριστερά και τὸ άνω μέρος τοῦ άριστεροῦ ὄμου (θυμίζοντας ἐπιτύμβιες Ἰατρικῆς στήλης τοῦ 4ου αἰ. π.Χ. κατά τὸν Καραγιώργη [σελ. 817] και κατά τῆ Νικολάου τὴν ἐπιτύμβια στήλη τῆς Σαλαμίνας Ἰατριτίλας [CIS pl. XII], ὥστε δέν αποκλείεται νά άνήκει στον ἴδιο καλλιτέχνη): άνάμεσα στα δύο εῖναι χαραγμένοι οἱ έλεγειακοὶ στίχοι τοῦ ἐπιγράμματος (άπό τούς ὁποίους σώζεται τὸ τέλος). Οἱ άρχαιολόγοι και οἱ εκδότες διαφωνοῦν στή χρονολόγηση τῆς ἐπιτύμβιας στήλης και τῶν ἐπιγραφῶν τῆς: Ὁ Καραγιώργης ὑποδηλώνει τὸν 4ου αἰ. π.Χ. για τὸ σύνολο, κι ὁ Masson στο ἴδιο άρθρο χρονολογεῖ τὸ ἐπίγραμμα με κάποιες άμφιβολίες στο α' ἡμισυ τοῦ 4ου αἰ. και αναφέρει άνάλογα παραδείγματα για τὴν ἐπιτύμβια στήλη και τὴ συλλ. ἐπιγραφή (άπό τὸν 6ο μέχρι τὰ τέλη τοῦ 4ου αἰ. π.Χ.), ένῶ στο ICS² (σελ. 411) συμφωνεῖ με τὴ Νικολάου, πού άνάγει τὴ στήλη με τὴν άνάγλυφη παράσταση και τὴ συλλ. ἐπιγραφή στα τέλη τοῦ 5ου ἢ τῆς άρχῆς τοῦ 4ου αἰ. και τὸ ἐπίγραμμα στα τέλη τοῦ 4ου ἢ τῆς άρχῆς τοῦ 3ου αἰ. Ὁ Hansen, τέλος, χρονολογεῖ τὸ μνημεῖο μαζί με τὰ δύο κείμενα στον 4ου αἰ. (“monumentum titulique utique saeculi fere quarti sunt”, βλ. και τὴν ὄλη σημ.). Τὸ εἰκόσιοστο σωζόμενο τμήμα τοῦ τέλους, μόνο, τῶν στίχων άποτρέπει κάθε προσπάθεια συμπλήρωσης: τὸ νόημα ὁμως φαίνεται νά εῖναι άνάλογο

ἄλλων ἐπιτύμβιων ἐπιγραμμάτων πού ἀναφέρονται στὸν πρόωρο θάνατο νέων καὶ τὸ πένθος τῶν δικῶν τους ἀνθρώπων (βλ. ἀνωτ. E49 εἰσαγ. σημ., ὅπου καὶ περαιτέρω παραπομπές καὶ βιβλιογραφία, πβ. E19 εἰσαγ. σημ. καὶ σημ. στοὺς στ. 3-4, καὶ E31 σημ. στοὺς στ. 5 κέ.).

α. Ζωφίγας ἐπέστασε τὰς [– –]: πιθανῶς ἀκολουθοῦσε τὸ *εἰκόνας*: βλ. E14.1-2 καὶ E15.1-2 μὲ τις σχετικές σημ. (πβ. E17.8 *εἰκόνα τήνδ' ἀπέθον*, μὲ σημ.)· γιὰ τὸ *ἐπέστασε* βλ. ἀνωτ. E51.1-2 σημ. σ. λ. *με... ἄγαλμα* | ... *στήσατο*, μὲ περαιτέρω παραπομπές, καὶ Masson¹ (σελ. 818), μὲ παραπομπές στὶς Κυπριακές συλλ. ἐπιγραφές ICS 93, 103 (*Τιμόκλυπος ὁ Τιμοκρέτος ἐπέστασε Κιλικᾶφι τῶι κασιγνήτῳ*) κ.λπ., πβ. ICS 90 καὶ 91 (βλ. ἀνωτ. E59α, σημ. α) *τὰς κίονα(ν)ς? νέας* | *κατέστασε τῶι θεῶι τῶι Ἦρῳι / Ὁ Πάφῳ βασιλεὺς (...)* ὁ βασιλῆος *Τιμάρχῳ ἴνις τὰς [.....]* (χωρία πού στηρίζουν τὸ ἐδῶ *τὰς*). Γιὰ τὸ ὄνομα *Ζωφίγας*: *Ζωΐας* βλ. Masson¹ μὲ παραπομπές καὶ βιβλιογραφία [*“nominatif Ζωφίγας, soit Ζωφίας, Ζωΐας, nom d' homme en -ίας (type Πυρρίας), appartenant à la riche série des noms en Ζωφο-/Ζω-”* κ.λπ.).

1. παρθένοι: μὲ τὴ σημερινή σημασία (ἄγαμη κόρη, παρθένα), ἀβέβαιης ἐτυμολογίας (βλ. Hofmann – Παπαν. καὶ Chantraine σ.λ.)· Λακων. *παρσένος* καὶ *παρσενική*. Ἡ λέξη ἀπαντᾷ ἤδη στὸν Ὅμηρο: Σ393 κ. ἀ. *παρθένοι*, συχνὰ *παρθένος*: *παρθένιος* (καὶ *Παρθένιον ποταμὸν* B 854/*Παρθενίῳ φρέατι* Ὅμηρ. ὕμν. Π [*Εἰς Δημ.*]. 2: βλ. σημ. Richardson σ.λ.) καὶ *παρθενικός* (βλ. καὶ ἀνωτ. 5Y1.14 *παρθενικὰς ἀπαλόχροας* καὶ 119 *παρθένοι ἀλφεισίβοιαι*, μὲ σημ. σ.λλ.)· *Παρθένος* ἀποκαλοῦνταν κυρίως ἡ Ἀθηναῖα (καὶ τὸ Ἀθηναϊκὸ νόμισμα μὲ τὴν κεφαλή της), ἀργότερα ἡ Παναγία (βλ. LSJ⁹/LSK καὶ Chantraine σ.λ. *παρθένος*). Σὲ ἐπιγράμματα δὲν ἀπαντᾷ πολὺ συχνά (σὰ Κυπριακὰ μόνον ἐδῶ)· πβ. CEG¹ 174 (C, 2-4 *στήλη καὶ τότε σῆμα παρθενικῆς*, | *ἢ προλιπὸς ἤβης ἄνθος* | *πατρόθεν ὄλετο μονογενῆς*) καὶ 414.2 *παρθένα Ἀρτέμιδι*, CEG² 732.3 *παρθένε* καὶ 5 *πρὸ γάμῳ[v] ὄλεσας ἡλικίαν*, κ.τ.τ.

2.]μετέρας: τόσο τὸ *ἡ]μετέρας* τοῦ Masson ὅσο καὶ τὸ *ὕ]μετέρας* τῆς Νικολάου εἶναι πιθανὰ ἐδῶ, μὲ ἀναφορὰ στοὺς γονεῖς τὸ πρῶτο καὶ τὸ δεῦτερο στὶς πρόωρα χαμένες κόρες (πβ. π.χ. ἀνωτ. E28, στ. 1-2 *τερπνῆς* | *ἀμυλῆς* γιὰ τὸ δεῦτερο, στ. 3 *γοεράς ὀδύνας* κ.λπ. γιὰ τὸ πρῶτο).

3. μητρὶ λιποῦσαι: με ὑποκ. τὸ π]αρθένου τοῦ στ. 1 (βλ. σημ. Hansen σ. λ.): τὸ λιπούσαι = λιπούση (τοῦ Masson) δὲν ἀρμόζει στὰ συμφραζόμενα (καὶ λόγῳ τοῦ η τοῦ προηγούμενου μητρὶ [ᾄχι ματρὶ], ὅπως σημειώνει ὁ Hansen ὅ. π.). Λείπει ἢ ἀναφορὰ στὸν πατέρα (πατρί, ἢ γενέτη, ἴσως καὶ Ζωία): πβ. ἀνωτ. E26.6 ματέρει καὶ γενέται στυγνὰ λιπὼν δάκρυα (E22.2 γενέτας, E27.4 γενέται, E31.10 μογερῶ Θειοδότω γενέτη), E28.3 ὀκταέτις γοερὰς ὀδύνας τοκέεσσι λιποῦσα, E31.5-6 [τοκεῦσι] | [δάκρυα] καὶ τυπετῶν λυγρὰ λιπὼν ἄχεια (βλ. καὶ ἐπόμ. σημ.), E41.2-4 ἀέλιον προλιπὼν, | ἐν δάκρυσιν γενέταν κ[αὶ] ματέρει καὶ στοναχαῖσιν | λείψας, πβ. ἐπίσης E23.6-7 μύρετο σῆ [δὲ κόρη] | τῆμ μητρὸς φιλήν, [ιδί]η δέ σε μητέρα μήτηρ (μητρὶ ἐδῶ). Βλ. καὶ ἀνωτ. σημ. στὸ E19.3-4 καὶ στὸ E31.5 κέ.

4. πλήθος ἀχέων: ἢ συμπλ. τῆς Νικολάου (ὡς γεν. πληθ. τοῦ ἄχος, ᾄχι ὡς μετοχή τοῦ ἐπικ. ρῆμ. ἀχέω: βλ. καὶ ἀνωτ. κριτ. ὑπόμν.) εἶναι εὐστοχη ἀπὸ κάθε ἄποψη (μετρικὰ – υυ, – : μετὰ τὸ ἀχέων κατὰ συνίζηση δισύλλαβο) καὶ σχεδὸν βέβαιη: ἄλλον συνδυασμὸ πιθανὸ δὲν μπορέσαμε νὰ βροῦμε. Τὸ οὖσ. ἄχος ἄπαντὰ συχνὰ στὸν Ὅμηρο (κυρίως στὸν λογιότυπο αἰνὸν ἄχος, ἀπὸ τὸν ὁποῖο ὁ ποιητὴς τοῦ μεγάλου ὕμνου Εἰς Ἄφρ. ἐτυμολογεῖ τὸ ὄνομα τοῦ Αἰνείου: βλ. ἀνωτ. 5Υ1.198-9 μετὰ σημ.), καὶ σὲ γεν. πληθ. ὅπως ἐδῶ (Υ 298 ἐνεκ' ἀλλοτριῶν ἀχέων καὶ Ὅμηρ. ὕμν. Π [Εἰς Δημ.]. 436 ἀχέων δ' ἀπεπαύετο θυμὸς, μετοχή ἀχέων Β 694 κ. ἄ.): ἄπαντὰ ἐπίσης στοὺς Τραγ., σπάνια ἀλλοῦ (βλ. Chantraine σ. λ. ἀχνυμαι, ὅπου καὶ ἐτυμ.), καὶ σὲ ἐπιγράμματα (βλ. CEG¹ 11.ii.4 καὶ CEG² 631.2 ἄχος φθιμένῳ, CEG¹ 153 ἀντὶ γυναικὸς ἐγὼ Παρίο λίθο ἐνθάδε κείμεαι | μνημόσυνον Βίτης, μητρὶ δακρυτὸν ἄχος, EGr 1034. 5 κέ. [10, 21] κ. ἄ.). Κατὰ τὸν Ἡσυχ., ἄχος λύπη (πβ. ἄχθος· λύπη, βάρος, κ. τ. τ.): κατὰ τὸν Chantraine, “chez Hom. ἄχος s' applique toujours à une peine du cœur ou de l' esprit”. Βλ. καὶ Hofmann – Παπαν. (“ἀγωνία, ἄλγος, θλίψις, πένθος, λύπη”) καὶ LSJ⁹/LSK σ. λ.: “pain, distress, in Hom. always of mind (...)”/“ἐνδόμυχος, σφοδρὰ λύπη, «ἔστι δὲ ἄχος λύπη ἀφωνίαν ἐμποιοῦσα» Εὐστ.: παρ' Ὁμ. ἀείποτε θλίψις τῆς ψυχῆς (...)· παρὰ Πινδ. καὶ τοῖς Τραγ. ἐπὶ τε τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς (...)”.

E62

Ἐπιτύμβιο ἐπίγραμμα τριῶν ἐλεγειακῶν διστίχων ἀκρωτηριασμένων, γιὰ τὸν γιὸ τοῦ Μένιππου ἀπὸ τὴν Ἰλλυρία ποῦ πέθανε καὶ θάφτηκε στὴν Κύπρο, πιθανῶς στοὺς Σόλους, τὸν 2ον αἰ. π.Χ.

(βλ. Peek, *SEG*, Nicolaou [και *PPC M 22*], πβ. Mitford: “mid-2nd century”), και ἡ τύχη του τό ’φερε νὰ μὴ σωθῆ τὸ ὄνομά του. Τμημα τῆς μαρμαρίνης ἐπιτύμβιας στήλης του βρέθηκε στὰ χέρια τοῦ Κ. Σπυριδάκη (τὸ 1948 ὁ Mitford εἶχε τὴν εὐκαιρία νὰ τὴν ἐξετάσει, ὅπως γράφει ὁ ἴδιος), Γυμνασιάρχῃ τότε στὸ Παγκύπριο Γυμνάσιο, στὸ ὁποῖο τὴ χάρισε (σήμερα βρῖσκεται στὸ ἐκεῖ Μουσεῖο: ἀρ. καταλογογράφησης PG 187, ἀρ. καταγραφῆς 325: με φωτ., περιγραφή και ἀπόγραφο [με τὰ βέβαια μόνο γράμματα τῆς ἐπιγραφῆς] Ἀγγελικῆς Χατζηστούλη). Λείπει τὸ ἀριστερὸ κυρίως μέρος τῆς ἐπιγραφῆς, με τὸ ἀ΄ μέρος ὄλων τῶν στίχων, γεγονός πὸ καθιστᾷ ἀνέφικτη τὴν ἀσφαλῆ συμπλήρωση τοῦ ἐπιγράμματος: τὰ πλείστα συμπληρώματα τοῦ Peek παραμένουν ἀβέβαια (βλ. και ἀνωτ. κριτ. ὑπόμν. και ἐπόμενες σημ.), μολονότι δὲν λείπουν οἱ ἀνάλογες περιπτώσεις σὲ Κυπρ. ἐπιγράμματα και τὰ παράλληλα χωρία εἶναι πολλά (βλ. ἀνωτ. E3 σημ. στὸν στ. 2 και E21 σημ. στοὺς στ. 1-2, με παραπομπές και βιβλιογραφία: πρὸς τὸ ἐδῶ ἐπίγρ. πβ. κυρίως E18, 22, 63 και 64). Βλ. και *GVI* σσ. 153 κέ. (κυρίως 196 κέ., ἀρ. 747-797 [τὸ ἐδῶ: 751]: “*Erweiterungen des Typus I.5*”).

1. εὐκλέ]α παῖδα Μενίππου: τὸ εὐκλέ]α ἀποτελεῖ συμπλ. τοῦ Peek εὐστοχο (γιὰ ὁμόρριζα και παράλληλα χωρία βλ. ἀνωτ. E18.1 σημ. σ. λ. *Ἑλλάς ἐκλείζεν*, με παραπομπές και βιβλιογραφία), πὸ προτείνει ἐπίσης τὸ ἀβέβαιο ἐνθάδε στὴν ἀρχὴ τοῦ στ. και τὸν πρὸ τοῦ εὐκλέ]α (ὁ στ. θὰ μποροῦσε νὰ εἶναι *Ἐνθάδε κρύπτει γαῖα τὸν εὐκλέ]α* κ. λ., πὸ ἀποκλείεται ὁμως ἀπὸ τὸ πτόλις ἄδε καλύπτει] τοῦ στ. 3· τὸ ὄνομα τοῦ νεκροῦ πρέπει νὰ μνημονευόταν ἐδῶ ἢ στὴν ἀρχὴ τοῦ ἐπόμε. στίχου. Τὸ ὄνομα **Μενίππος** δὲν ἀπαντᾷ σὲ ἄλλο Κυπρ. ἐπίγρ., εἶναι ὁμως συχνὸ ἄλλου (στὴ Ρόδο και στὴν Ἀττικὴ κυρίως: βλ. *LGPN* σ. λ.).

2. βλα]στον ἀπ’ Ἰλλυριῶ[ν]: ἴσως *ΙΛΛΥΡΙΩΝ*, ὁπωςδήποτε ὄχι *ΙΛΛΥΡΙΟΥ* στὴν ἐπιγραφὴ. Τὸ βλα]στον τοῦ Peek εἶναι πιθανό, τὸ γενεᾶς πὸ ὁ ἴδιος συμπληρώνει πρὸ τοῦ βλα]στον εὐλόγο ἀλλ’ ἀβέβαιο (πβ. ἀνωτ. E14.4 *Κινύ]ρα κλειζόμενος γενεᾶς*, πβ. E13.4 *Κινύ]ρου θε[ιστάτου γενεᾶς]*, κ. τ. τ.). Γιὰ τοὺς Ἰλλυριοὺς (*Ἰλλυρία* και *Ἰλλυρίς* ἢ χώρα, και *Ἰλλυρικόν*, στὴ Δυτικὴ Βαλκανικὴ Χερσόνησο, με πολλές Ἑλληνικὲς ἀποικίες στὴ Ν. Ἰλλυρία, πὸ περιλάμβανε τὴν Ἡπειρο) βλ. τὰ σχετικὰ λήμματα *RE* και *OCD* (με παραπομπές και βιβλιογραφία), πβ. *LEA*. Βλ. και κατωτ. E68.2 σ. λ. *Ἡπειρος*. Πβ. και *EGr* 906 (και ἀνωτ. [E35 σημ. στοὺς στ. 3-4] σχολιαζόμενο) στ. 6

γαίης Ἰλλυρίδος: γὰ Ἰλλυριὸ ὕπαρχο στήν Κρήτη (στ. 1-2 *Εἰκόνα τήνδ' ἐσάθρει πέλεται δὲ τοῦ ἀγνοῦ ὑπάρχον | ἐς Κρητῶν πόλιν*) καὶ 183.3-4 (παρατιθέμενο κατωτ. στ. 6 σ.λ. *κτερίασα πόσον*).

3. πόλις ἄδε καλύπτει[ι]: βλ. ἄνωτ. E8.1 σημ. σ.λ. *χ[θ]ῶν ἦδε καλύπτει* (μὲ παραπομπές): τὸ συμπλ. *φθίμενον Σολίων* εἶναι εὐλογο ἄλλ' ἀβέβαιο, καθὼς μάλιστα δὲν εἶναι βέβαιη ἢ προέλευση τῆς ἐπιγραφῆς ἀπὸ τοὺς Σόλους (γὰ τὸ *Σολίων* βλ. ἄνωτ. E16.2 σημ. σ.λ. *γῆς Σολίωμ βασιλέ[α]*) καὶ γὰ τὸ *φθίμενον* E19.4 σ.λ. *φθιμένον*). Τὸ **πόλις** (ὅπως καὶ τὸ *πτόλεμος*) θεωροῦνταν *γλῶσσα Κυπρίων*: Σχόλ. Τ στὸ Ψ 1 *πόλιν πόλιν. Κυπρίων τῶν ἐν Σαλαμῖνι ἢ λέξις* βλ. ὅμως *ΑΚΕΠ* Γβ' 219 μὲ σημ.: “Ἡ λέξις δὲν μπορεῖ νὰ θεωρηθῆ ὡς ἰδιωματικὴ «τῶν ἐν Σαλαμῖνι Κυπρίων» μόνον, γιὰτι βρῖσκεται στή μεγάλη ἐπιγραφὴ τοῦ Ἰδαλίου, *ICS* 217, στήν ὀνομαστικὴ, *πόλις*, ἔξι φορές, στή δοτικὴ, *πόλιφι*, καὶ στήν αἰτιατικὴ, *πόλιν*, ἀπὸ μιὰ φορά. Ἐπομένως, ἐφ' ὅσον ἀπαντᾷ καὶ στὸ Ἰδαλίον ἀνήκει στὸ Ἀνατολικὸ γλωσσικὸ ἰδίωμα καὶ ὄχι ἀποκλειστικὰ στὸ Σαλαμινιακὸ (ιδ. *Εἰσαγωγή* § 9.1). Ὁ τύπος *πόλις* ἀπαντᾷ 16 φορές στήν Ἰλιάδα καὶ 14 στήν Ὀδύσεια, καὶ στίς πινακίδες τῆς Κνωσοῦ στὸ κύριο ὄνομα *ρο-το-γι-jo = Πτολίων*” (ὀρθότερα: 18 φορές στήν Ἰλ. [αἰτ. *πόλις* δεκάκις, γεν. *πόλιος* 5άκις, δοτ. *πόλει* δίς, ὄνομ. *πόλις* ἅπαξ] καὶ 14 στήν Ὀδ., βλ. καὶ Ὀμηρ. ὕμν. V (*Εἰς Ἀφρ.*) = ἄνωτ. 5Y1, στ. 20 *δικαίων τε πόλις ἀνδρῶν*): βλ. ἐπίσης C. M. Bowra, “Homeric words in Cyprus”, *JHS* 54 (1934) 63 (μὲ τὴν παρατήρηση ὅτι στήν Ἀρκαδία ὁ ἐν χρῆσει τύπος εἶναι τὸ *πόλις*, ἀλλ' ὁ παλαιότερος τύπος σώζεται στὸ ἀρχαῖκὸ ὄνομα τῆς Μαντίνειας ποὺ ἐπιβιώνει στοὺς χρόνους τοῦ Πανσανία: 8.3.4 *ὀνομάζουσι καὶ ἐς ἡμᾶς ἔτι Π τ ὀ λ ι ν οἱ Ἀρκάδες*, καὶ 8.12.7 *καλεῖται δὲ τὸ χωρίον τοῦτο καὶ ἐφ' ἡμῶν Π τ ὀ λ ι ς*, κ.λπ.). Ἐξ προσεθῆ καὶ ἡ μαρτυρία τοῦ Εὐσταθ. (1284.30) *φασὶν οἱ παλαιοὶ ὡς Κυπρίων ἐστὶ τῶν ἐν Σαλαμῖνι λέξις τὸ πόλις*, καὶ αὐτὴ τῶν Κυπριακῶν ἐπιγραμμάτων: ἐδῶ καὶ κατωτ. E68.1 *πόλις, πόλις Περσῆος* ὅμως στὸ E51.1 (τοῦ 2/3 αἰ. μ.Χ.: βλ. ἄνωτ. σημ. σ.λ., μὲ παραπομπὴ σὲ ἐπιγραφές) καὶ ἐπ' ἄστν *Πάφον* στὸ E19.2 (ἐπιτύμβιο ἐπίγρ. γὰ Κύπριο θαμμένο στή Ρόδο: βλ. τίς ἐκεῖ σημ.).

4. ἐρ[χ]όμενον δεκάδα: συμπλ. πιθανὸ τοῦ Preek (τὸ *οἰχόμενος* δύσκολα θὰ γραφόταν ἐδῶ [βλ. *LSJ*⁹/*LSK* σ.λ. *οἰχομαι*], ἄλλη κατάλληλη μετοχὴ δὲν φαίνεται νὰ ὑπάρχει): τὸ *ζωᾶς ἐς τριτάτην*, τοῦ Preek καὶ πάλι, εἶναι εὐλογο καὶ συγκεντρώνει ἀρκετὲς πιθανότητες νὰ ἀποτελεῖ τὴν ἐδῶ ἐπιλογὴ τοῦ ποιητῆ. Γὰ τὸ *δεκάδα* πβ. καὶ ἄνωτ.

E45.3-4 κλη)ξ(όμενος (πβ. τὸ ἐδῶ [στ. 5] κλυτόν) Δέκμος Σερουίλιος, εἰς ἔτη ἐλ)θ(ών | ἐννέα που δεκάδων και τρία, ὡς ἔλεγον (μὲ σημ.).

5. π]αρά κλυτόν εἶσατο σῆμα: Γιὰ τὸ κλυτόν βλ. ἄνωτ. σημ. στὸν στ. 1 μὲ παραπομπή, γιὰ τὸ σῆμα E26.1 σ.λ. *Τύμβε, τίνος τὸδε σῆμα* (ὅπου παραιτέρω παραπομπές). Τὸ εἶσατο δὲν ἀνευρίσκεται ἀλλοῦ σὲ Κυπριακὸ ἐπίγραμμα· ὅπως ὅμως σημειώνουν οἱ LSJ⁹/LSK (σ.λ. *ἴσω* I.2), οἱ μετὰ τὸν Ὅμ. συγγραφεῖς χρησιμοποιοῦν τὸν μέσ. ἄορ. εἰσάμην μὲ τὴ σημασία τοῦ ἰδρῶν (γιὰ τὸ ὅποιο βλ. ἄνωτ. E11.6 σημ. σ.λ. *ἰδρυσεν τόνδε θεῖον και E17.3 σημ. σ.λ. [στέλλ]οις... βωμόν ἰδρυσάμενος*): Θέογν. 11-12 Ἄρτεμι θηροφόνε, θύγατερ Διός, ἦν Ἄγαμέμνων | εἶσαθ', ὅτ' ἐς Τροίην ἔπλεε, Ἡρόδ. 1.66.1 *Λυκούργω τελευτήσαντι ἰρὸν εἰσάμενοι σέβονται μεγάλως, κ. ἄ.* (καὶ σὲ ἐπιγρ.: βλ. LSJ⁹ ὁ. π.). Τὸ π]αρά εἶναι πιθανὸ ἀλλ' ὄχι βέβαιο, καὶ ἡ σύνταξί του δημιουργεῖ δυσκολίες· ὡς πρόθ. παρὰ μόνο στὸ ἐπόμε. σῆμα μπορεῖ νὰ ἀναφέρεται (κοντὰ στὸ μνήμα: βλ. LSJ⁹ σ.λ. *παρὰ* C. I. 2), καὶ τὸ εἶσατο σὲ ἄγαλμα τοῦ νεκροῦ (μὲ αἰτ.: κλυτόν + ὄνομα ἢ τίτλον)· ἀπολύτως, ὡς ἐπίορ., μὲ τὴ σημασία τοῦ πλησίον ἢ ὁμοῦ (LSJ⁹ ὁ. π. E., “*near, together, Il. 1.611, al.*” [A 611 *ἔνθα καθεῦδ' ἀναβάς, παρὰ δὲ χρυσόθρονος Ἡρῆ* Eὐρ. *Ἰφιγ. Αὐλ.* 201 *παρὰ δὲ Μηριόνην*, πβ. 204-5 *ἄμα δὲ Νιρέα*), μπορεῖ νὰ ἀναφέρεται εἴτε σὲ τοποθεσία (ὅπου ἡ πόλις ἔστησε ἄγαλμα τοῦ γιοῦ τοῦ Μενίππου, ἴσως) ἀναφερόμενη στὸ ἀΐημιστίχιο, μὲ τὴ σημασία τοῦ «κοντὰ» (σύνταξι πού μπορεῖ νὰ ἔχει καὶ ὡς π]άρα κατ' ἀναστροφή: LSJ⁹ ὁ. π. F., ὄχι ὅμως μὲ τὴ σημασία τοῦ *πάρεστι*), εἴτε σὲ ἄλλους πού τιμοῦν –μαζὶ μὲ τὴ σύζυγο– τὸν νεκρὸν Ἰλλυριό, μὲ τὴ σημασία τοῦ «μαζὶ», ὁπότε τὸ εἶσατο πρέπει νὰ συνταχθῆ μὲ τὸ κλυτόν... σῆμα (=λαμπρὸ ἔστησε μνήμα).

6. κτερίσασα πόσιν: Ὀμηρικὲς λέξεις, σὲ διάφορους σχηματισμούς (πουθενὰ μαζὶ), πού ἀπαντοῦν ὅμως συχνὰ καὶ σὲ ἐπιτύμβια ἐπιγράμματα (ἀλλὰ ποτὲ μαζὶ, ἐξ ὅσων γνωρίζουμε): Γιὰ τὸ πόσις βλ. ἄνωτ. E23.6 *σὸμ πόσιν* καὶ E30.5 *πόσις*, πβ. *ICS 84, κ. ἄ.* (γιὰ τὴ σημασία βλ. Ἡσύχ. σ.λ. *πόσιος· ἀνδρὸς [και πόσιος· πότον*, πβ. σ.λ. *πόσις*], γιὰ τὴ χρῆση καὶ τὴν ἔτυμ. Chantaine σ.λ. *πόσις*, μὲ παραπομπή στὸ *πότνια*: βλ. ἄνωτ. E11.3 καὶ E57.2, μὲ παραπομπές). Γιὰ τὸ κτερίζω σὲ ἐπιγράμματα βλ. κυρίως *CEG²* (Ind., σελ. 381) καὶ *EGr* (Ind., σελ. 636): κυρίως *CEG²* 469.3-4 *πρέσβες ἐλθόντας, κατὰ συντυχίαν δὲ θανόντας | παῖδες Ἀθηναίων δημοσίαι κτέρισαν και 648.3-4 τὰς ἀρετὰν αὐξόντες ἀείμναστον συννόμαμοι | οὐκ ἀκλεῶς*

φθμμένην τῶιδε τάφῳ κτέρισαν, *EGr* 183.3-4 Ἰλλυριοῖσιν ὕφ' ἱππομάχοισι δαμιάσθησ' | ὅστέα δ' ἐν νάσ[ω]ι [τ]ᾶιδ' ἔταροι ἐπτέρισαν καὶ 8 οἷ σε μέγ' ἀχνύμενοι συγγενῆ ἐπτέρισαν, 216 Τύμβῳ τῶιδε Βόηθον Ἀριστόδικος κτερέϊξε | παῖδα φίλον, 223.5-6 ἔξοχα δ' αἰνήσασα θεόκπιτος ἄδε σε [γ]α[ῖ]α | φροντίδι πανδήμῳ σὸν δέμας ἐπτέρισε(ν), 242a(Add.).7-8 φίλοι δέ | ἐπτέρισαν ξείνῃ φῶ[τες ἀποφθίμενον]· γὰρ τῆ σημασία βλ. Ἡσύχ. σ.λ. κτέρεα· ἐντάφια καὶ κτερίσαι καὶ κτερίζαι· θάψαι, ἐνταφιάσαι (πβ. κτερίσαι <-οματα?>· πάντα τὰ εἰς τιμὴν τοῖς κατοικομένοις ἐπιφερόμενα, καὶ κ τ έ ρ ε σ · νεκροί· καὶ ἀ κ τ έ ρ ι σ τ ο ι οἱ ἄταφοι· γὰρ τῆ χρήση καὶ τὴν ἐτυμ. βλ. Chantaine σ.λ. κτέρας (“*Et*: Ignorée. Arena, *Rend. Ist Lomb.*, 1964, 3-30, pose κτερ- «brûler». On a pensé à κτήματα, etc.”, πβ. Hofmann – Παπαν.: «ἀβέβ. ἐτυμολ.»).

E63

Ἐπιτύμβια στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο, ἀκρωτηριασμένη σ' ὅλες τὶς πλευρῆς, ἡ ὁποία βρισκόταν στὴν οἰκία τῆς κυρίας Vondiziano στὴ Λάονακα (κατὰ τὴ μαρτυρία τοῦ P. Perdrizet, πού τὴν κατέγραψε καὶ τὴ σχολίασε στὸ *BCH* 20 [1896] 339, ἀρ. 5). Στὴ στήλῃ, πού χρονολογεῖται στὸν 2ον αἰ. π.Χ. (Nicolaou, “Anf. II. Jh.” Peek, καὶ “early 2nd century” Mitford), εἶναι χαραγμένα τρία ἐλεγειακὰ δίστιχα, καὶ πάνω ἀπ' αὐτὰ πιθανῶς ἔνα σύντομο πεζὸ συνοδευτικὸ κείμενο (ἀπὸ τὸ ὁποῖο σώζονται μόνο τὰ δύο τελευταῖα γράμματα). Ἡ κατάσταση τῆς ἐπιγραφῆς δὲν ἐπιτρέπει ἀσφαλῆ συμπεράσματα γὰρ τὸ ἀκριβὲς περιεχόμενό της. Σώζεται τὸ ὄνομα Ἀρμονία στὸν τελευταῖο στ. καὶ τὸ τάφον στὸν προτελευταῖο, ἐνῶ τὰ ἐλάχιστα σωζόμενα τμήματα τῶν τεσσάρων πρώτων στ. δίνουν μὲ σχετικὴ βεβαιότητα τὴν εἰκόνα νεκροῦ ἀνδρᾶ ἀπὸ τὴ Μίλητο πού πέθανε καὶ θάφτηκε στὸ Κίτιο: συνολικά, ἡ ἔχουμε ἕνα ἐπίγραμμα γὰρ ἕνα ζεῦγος πού πέθαναν καὶ θάφτηκαν ταυτόχρονα, ἡ δύο ἐπιγράμματα, γὰρ τὸν Μίλησιο τὸ α' (στ. 1-4) καὶ τὸ β' γὰρ τὴν Ἀρμονία (πιθανῶς τὴ γυναῖκα του) πού πέθανε ἀργότερα καὶ ἀποτέθηκε στὸν ἴδιο τάφο (στ. 5-6). Τὸ δεύτερο φαίνεται πιὸ πιθανό· πβ. Perdrizet: “L'inscription devait se composer de deux épigrammes. La première, formée de deux distiques, était, semble-t-il, en l'honneur d'un homme de Citium (sic), dont le nom, -os, servait d'en tête et comme de titre au petit poème (sic). Le distique final paraît avoir été composé pour une femme, Harmonia. Les deux épigrammes pourraient donc être les épitaphes de deux époux”, καὶ βλ. Peek, πού τὰ ἐκδίδει μὲ κενὸ μετὰ τὸν 4ον στ. καὶ ὑπὸ τὸν τύπο VIII: “Mehrere auf einem Stein stehende Gedichte,

die verschiedenen (einander nahestehenden) Toten getten” (περισσότερα ἐπιγρ. σὲ μιὰ στίγη, γὰρ διαφοροτικούς νεκρούς, ἀρ. 2016-2040: πρὸς τὸ ἐδῶ, πβ. κυρίως 2020, 2026, 2037). Ἀντίθετα, ὁ Mitford ὀμιλεῖ γιὰ ἓνα ἐπίγραμμα (“bearing an epigram which commemorates a Milesian and his wife”, ἐκδίδοντας ὡς ἐνιαῖο σύνολο τοὺς ἔξι στίχους, ὅπως καὶ ἡ Nicolaou ἀργότερα). Γιὰ τὸ περιεχόμενο βλ. καὶ ἄνωτ. E62 εἰσαγωγικὴ σημ. (μὲ περαιτέρω παραπομπές).

1. ὑπὸ σ]άματι τῶιδε τ[έθαπται]: πβ. λ 52 οὐ γάρ πω ἐτέθαπτο ὑπὸ χθονὸς εὐρουδοείης, *Vita Herodotea* 140 (*Hom. Opera* V, Allen, σελ. 199) ἀγγελέω παριοῦσι Μίδης ὅτι τῆδε τέθαπται, *CEG*² 708.2-3 τῶιδε τάφωι (...). | θάψαν (...) ἐταῖροι, κ.τ.τ. Γιὰ τὸ **θάπτω** βλ. ἄνωτ. E34.11 σ.λ. *τάφοισι*, γιὰ τὸ **σᾶμα** βλ. ἄνωτ. E26.1 (σημ.).

2. πατρὸς? ἔ]χων ὄνομα: πβ. ἄνωτ. E2.7 σημ. σ.λ. *λαχόντα τοκῆϊ... οἴνομ[α ταυτό]*, μὲ παραπομπές: κυρίως *EGr* 311.3 *νιὸς Τρύφωνος τοῦνομα τᾶτόν ἔχων* καὶ *GVI* 1805.2 *οὐ γενόμεαν Σάμιος [ρ]εῖνος ὁ Πυθαγόρας*, | *ἀλλ' ἐφύην σοφίη τᾶτό λαχὼν ὄνο[μα]* (χωρία ποὺ ἐπιβεβαιώνουν ὅτι τὸ ἔ]χων εἶναι εὐλογο ἐδῶ, ἀλλὰ καὶ εἰσηγοῦνται ὡς εὐλογο ἐπίσης τὸ λα]χών).

3. κλειν]ὰ Μίλατος ἔθρε[ψε]: πβ. ἄνωτ. E9.3-4 *θρέψεν δέ με γὰ περικλυστος | Κύπρος* (μήπως γ]ᾶ Μίλατος ἐδῶ;), πβ. ἐπίσης E26.3 *Σαλαμῖς ὃν ἐθρέψατο παῖδα φέριστον, κ. ἄ.* Βλ. καὶ ἐπόμενα.

4. γᾶ? κατέ]χει Κιτιάς: τὸ E9.3-4 (βλ. ἄνωτ. σημ.) ἐνισχύει τὴν πιθανότητα νὰ εἶναι ὀρθὸ τὸ συμπλήρωμα τοῦ Peek (σὲ ἄλλη ἴσως θέση τοῦ στ.), μολοντί δὲν ἀποκλείεται τὸ *γαῖα* (ὅπως δὲν ἀποκλείεται καὶ τὸ ἀπλὸ *ἔχει*). Πβ. ἄνωτ. E23.8 *ὄστεα γῆ κατέχοι* (μὲ σημ.). Γιὰ τὸ *καταφθίμενον* (ἀβέβ. συμπλ. Peek) βλ. ἄνωτ. E19.4 σημ. σ.λ. *φθιμένον* δυνατὸ εἶναι ἐδῶ καὶ τὸ *ἀποφθίμενον* (βλ. ἄνωτ. E54.2 *ἀποφθίμενον*, πβ. E43.2 *ἀποφθιμένων*).

5. τάφον: βλ. ἄνωτ. E34.11 σ.λ. *τάφοισι* (καὶ ἄνωτ. στ. 1 *τ[έθαπται]*).

6. Ἄρμονία: τὸ ὄνομα ἀπαντᾷ μόνον ἐδῶ σὲ Κυπριακὴ ἐπιγραφή,

ἐνῶ εἶναι συχνὸ σπὸ Αἰγαῖο (Κρήτη, Δῆλος, Λέσβος), καὶ ἀπαντᾷ ἐπίσης στὴν Ἀττικὴ (βλ. *LGPN*): τὰ δεδομένα αὐτὰ φαίνονται νὰ ἐνισχύουν τὴν πιθανότητα νὰ μὴν εἶναι Κυπρία ἢ ἐδῶ Ἀρμονία, σύζυγος Μιλήσιου. Ἡ θεὰ Ἀρμονία ὁμῶς συνδέεται ποικιλότροπα μὲ τὴν Κύπρο: βλ. Αἰσχ. *Ἰκέτ.* 1041-2, Πανσ. 9.41.2 (ἔστι δὲ Ἀμαθοῦς ἐν Κύπρῳ πόλις... ἀνακειῖσθαι δὲ ἐνταῦθα λέγουσιν ὄρμον Ἀρμονία μὲν δοθέντα ἐξ ἀρχῆς, καλούμενον δὲ Ἐριφύλης, ὅτι αὐτὴ δῶρον ἔλαβεν ἐπὶ τῷ ἀνδρὶ, κ. λπ.), Εὐρ. *Φοίν.* 7-9 καὶ Νόνν. *Διον.* 4.215-20 (βλ. *ΑΚΕΠ Β'* 8.3, 14, 68 καὶ 68.2): καὶ δὲν ἀποκλείεται νὰ ἔφεραν τὸ ὄνομά της, ἔστω καὶ σπάνια, Κύπριες γυναῖκες.

E64

Ἐπιτύμβιο ἐπίγραμμα χαραγμένο σὲ λευκὴ μαρμαρινὴ πλάκα ποὺ βρέθηκε στὴν ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου σπὸ χωριὸ Κελλιά τῆς ἐπαρχίας Λάρνακας ἀκρωτηριασμένη στὶς τρεῖς πλευρές (ἄνω καὶ κάτω, κυρίως στὴ δεξιὰ πλευρὰ) καὶ φθαρμένη στὴν ἀρχὴ τῶν –σωζόμενων– σειρῶν 1 καὶ 5-8. Τὸ μέτρο φαίνεται νὰ εἶναι ἐλεγειακό, ἀλλ' οἱ σειρὲς δὲν ἀντιστοιχοῦν μὲ στίχους (κατὰ πᾶσαν πιθανότητα). Χρονολογεῖται στὶς ἀρχὲς τοῦ 2ου αἰ. π.Χ. μὲ δισταγμοὺς ἀπὸ τὴ Νικολάου (βλ. καὶ *SEG* 27 [1977] ἀρ. 963), καὶ ἀναφέρεται σὲ ἕναν ἄγνωστο Καλύμνιο ποὺ πεθαίνει καὶ θάβεται σπὸ Κίτιο, θυμίζοντας ἀνάλογα Κυπριακὰ –καὶ μὴ– ἐπιγράμματα (πβ. ἄνωτ. E20 [γὰ Καλύμνιο] / E22, E23, E63 [Κιτίου], πβ. ἐπίσης E3, E18, E21, κ. ἄ.). Γὰ τὶς σχέσεις τῆς Κύπρου μὲ τὴν Κάλυμνο βλ. καὶ *ΑΚΕΠ Ε'* 12 (τιμητικὸ ψήφισμα τοῦ δήμου τῶν *Καλυμνίων*).

3. γείνατο Κά[λυμνος]: Πβ. ἄνωτ. E20.1 *τῆλε Καλύμ[ας]*, διάφ. γραφὴ *τῆλε Καλύμ[ων]*: **Κά[λυμνα]**, εἶναι γραφὴ πιθανὴ ἐδῶ (βλ. ὁ. π. σημ.). Πβ. ἐπίσης ἄνωτ. E63.3 [*ὄν ποτε γεινάμενον? κλειν]ᾶ Μίλατος ἔθρε[ψε]*, *CEG*¹ 87.1 *ἐγένεατ'* (“i.e. ἐγείνατο, pace LSJ Suppl. s.v. γίγνομαι; cf. LSJ s.v. γείνομαι III.” Hansen) καὶ *CEG*² 824.6 *τοὺς δ' Ἐρατῶ νύμφα γείνατ' ἐν Ἀρκαδί[αι]* ἥδη σπὸν Ὀμηρο (συχνά), A 280 *θεὰ δέ σε γείνατο μήτηρ, κ. τ. τ.*, σπὸν Εὐρ. *Φοίν.* 996 *πατρίδος ἧ μ' ἐγείνατο* (βλ. καὶ Νικολάου) κ. ἄ. Πιθανῶς καὶ κατωτ. E68.2 [*ἐγείνα]*τό μ' Ἡπειρος.

4. σά δ' ὧδε βι[...]: Ὅπως ὀρθὰ σημειώνει ἡ Νικολάου, “the possessive pronoun σά may refer to ὁστέα or ὁστᾶ” (πβ. ἄνωτ. E49.7 *σά δέ*

δοσῶ γαῖα καλύπτει, καὶ E23.8 *λευκ[ά] σέθεν [μ]ελέ[ω]ν ὁστέα γῆ κατέχοι*, μὲ τις ἐκεῖ σημ.). Ἡ σύνταξι –καὶ ἐρμηνεία– αὐτὴ εἶναι πιθανὴ καὶ σχετικὰ βέβαιη· τὸ σὰ μπορεῖ νὰ εἶναι ἐνικοῦ ἄρ. (θηλ. γένους, = σῆ) θεωρητικά, ἀλλὰ τὰ συμφραζόμενα φαίνονται νὰ τὸ ἀποκλείουν.

5. κόλπ]οις Κιτίο[υ: συμπλ. εὔστοχο τῆς Νικολάου· πβ. ἄνωτ. E38.1 *γῆς ὑπὸ κόλπους* / E24.5 *εἰ δὲ πάτρην ζητεῖς, Κίτιον μάθε* καὶ E63.4 *γᾶ? κατέ]χει Κιτιάς* (βλ. καὶ ἐπόμ. σημ.). Πβ. ἐπίσης *EGr* 56.1 *Σῶμα σὸν ἐν κόλποις, Καλλιστοῖ, γαῖα καλύπτει*, 88.7-8 *Ἀθῆναι | σῶμα σὸν ἐγκόλποις κρύψαν ἀποφθίμενον*, 214.7 *[ἐν γαίης] κόλποι[ς]*, 422.2 *κρύψε γυνή στονόεσσα μητρὸς γαίης ἐνὶ κόλπ[οις]*, καὶ 810.4-5 *ἦν ποτε κόλποις Δρῶσου καὶ γαμετῆς θρέψεν ἄθρομα δόμος, κ. τ. τ.*

6. γᾶ? δε]σμεύε[ι: βλ. ἄνωτ. E63.4 σημ. Τὸ *[γαῖα? δε]σμεύε[ι]* τῆς Νικολάου δίνει ἕξι ἀντὶ τέσσερα γράμματα στὸ κενὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ στίχου (βλ. καὶ τὴ σημ. τῆς ἴδιας στὸν στ., καὶ τὴ φωτογραφία τῆς ἐπιγραφῆς).

7. [·ᾶ]λλον? ἀπολ[: Τὸ κενὸ στὴν ἀρχὴ τοῦ στ. ἀπαιτεῖ συμπλ. δύο γραμμάτων, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα (μήπως τ' ᾶ]λλον;): τὸ ἀπολ[πιθανῶς τοῦ ἀπόλλυμι (πβ. συμπλ. Νικολάου: ἀπόλ[λυται?]), ἀλλὰ δὲν φαίνεται νὰ ἀποκλείεται τὸ ἀποφ[θίμενον (βλ. ἄνωτ. E54.2 κ. ᾶ., πβ. ἄνωτ. E63.4 συμπλ. καταφθίμενον [μὲ σημ.], βλ. καὶ *EGr* 88, κυρίως στ. 7-8 [ἄνωτ. σημ. στὸν στ. 5]).

E65

Ἐναθηματικὴ στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἀκρωτηριασμένη, τῆς ὁποίας τὸ δεξιὸ τμήμα βρέθηκε σὲ ἀνασκαφὴ μεταξὺ τοῦ νοτιοανατολικοῦ κτίσματος καὶ τῶν λουτρῶν τοῦ Κουρίου (βλ. καὶ ἄνωτ. E52, μὲ τίς σχετικὰς σημ.), στὶς 5 Ἰουνίου 1951. Ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς σώζεται μόνον τὸ τέλος τεσσάρων σειρῶν (τῆς τέταρτης σὲ κάκιστη κατάστασι), πού δὲν συμπίπτει μὲ τὸ τέλος στίχων. Χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν Mitford στὶς ἀρχὲς τῆς Αὐτοκρατορικῆς περιόδου, μὲ ἀμφιβολίες, καὶ μὲ τὴν παρατήρησι: “Notable is the remarkable *rho*, which approximates to that in our no. 77, ascribed to the Augustan period”· βλ. καὶ σημ. τοῦ στὴν *IKour* 77: “1 B. C. (?)”, ὅπου σημειώνεται καὶ ἡ

ομοιότητα με την *IKour* 55 (“104/3 B. C. ?”). ‘Ο ἴδιος χαρακτηρίζει τὴν ἐδῶ ἐπιγραφή ὡς “an epigram of the usual dactylic sort”· και προσθέτει: “what, however, may be its purpose, whether funerary, honorific, or monumental, not enough remains for us to say”. Ὀντως, τὰ μικρὸ σωζόμενο σπάρραγμα δὲν ἐπιτρέπει ἀσφαλῆ συμπεράσματα (τοῦλάχιστο ὡς πρὸς τὸ ἂν ἔχουμε δακτυλικὸ ἑξάμετρο ἢ ἐλεγειακὸ μέτρο). (Ὁ Mitford θεωρεῖ ἐπιγράμματα και τὶς *IKour* 181 [τέλη 1ου ἢ ἀρχὲς 2ου αἰ. μ. Χ.], 182 [2ου μ. Χ. αἰ.], 183 [ἐπίσης 2ου αἰ. μ.Χ.]·)

1. μεγ]αλοπρεπεῖς: συμπλήρωση δική μας (e. g., και με πολλοὺς διασαγμοὺς)· τὸ μέτρο, τότε, μπορεῖ νὰ εἶναι ἰαμβικό (με ἀνάλυση τῆς α' ἢ τῆς β' συλλαβῆς, $\overset{\cup}{\cup} - \cup - \eta \cup \overset{\cup}{\cup} \cup -$), ἢ δακτυλικὸ (με βραχὺ στὴ θέση μακροῦ)· μπορεῖ ὅμως κάλλιστα νὰ ἔχουμε ἐδῶ ἀ]γλοπρεπεῖς ($- \cup \cup, -$: στὸ τέλος πεντάμ. στίχου πιθανῶς, τότε).

2-3. χαρ]ιεντά? τε μύσ|την: συμπλ. Mitford, εὐλογία ἀλλ' ἀβέβαιη· μπορεῖ νὰ διαβάσει κανεὶς **χαρ]ιεν τά τε μυσ|τήρια** (με τὸ *χαριέν* ἀναφερόμενο στὰ προηγούμενα και τὸ *τά... μυστήρια* στὰ ἐπόμενα, με ἓνα ρηματικὸ τύπο νὰ συνδέει τὶς δύο φράσεις ἢ προτάσεις). Τὸ ὕφος φαίνεται νὰ ὑποδηλώνει ἀναθηματικὴ ἐπιγραφή.

3. ἐφ]ύλαξε: ἢ **φ]υλάξε[τε]**, προτείνει ὁ Mitford. Ἄν πρόκειται γιὰ ἔμμετρη ἐπιγραφή, πιὸ πιθανὸ εἶναι τὸ **φ]ύλαξε** (ἀναύξητος τύπος, ἀντὶ *ἐφ]ύλαξε*).

4. ἀ]γαγόν: ἀβέβαιη ἀνάγνωση (και συμπλ.) Mitford (με ἀμφιβ.).

E66

Ἐπιτύμβια στήλη ἀπὸ ἀμμόλιθο ἀκρωτηριασμένη στὶς τρεῖς πλευρὲς (ἀριστερά, δεξιά, κάτω), ποὺ βρέθηκε στὸ χωριὸ Στενὴ τῆς ἐπαρχίας Πάφου, κοντὰ στὴν Ἐκκλησία τῆς Παναγίας τῆς Χρυσολάκουρας (με ὑπολείμματα πηλοῦ στὴν πίσω πλευρά, ποὺ δείχνουν ὅτι κάποτε ἦταν ἐντειχισμένη)· σήμερα βρῖσκεται στὸ Μουσεῖο Πάφου (Μ. Π. 2761 [ἀνωτ. σ. 140]). Ἡ Νικολάου τὴ χρονολογεῖ με ἀμφιβολίες στὸν 2ο αἰ. μ.Χ., και με ἀμφιβολίες ἐπίσης χαρακτη-

ρίζει τὴν ἐπιτύμβια ἐπιγραφή ὡς ἔμμετρη, σημειώνοντας στὸ τέλος: “The epitaph is very fragmentary and its restoration is rendered impossible. But of what survives we can say that it is a complaint of the deceased for his premature (?) death” (γὰρ τὸ παράπονο νεκροῦ πρόωρα χαμένου βλ. ἀνωτ. E34, πβ. E28 καὶ E41· πβ. ἐπίσης E26, E27, E31, E43, E48, E49, κ. ἄ.). Τὸ μέτρο φαίνεται νὰ εἶναι ἰαμβικὸ μὲ πολλὰς ἀναλύσεις· ἀλλὰ τὰ φαινόμενα μποροῦν νὰ ἀπατοῦν.

1. μιράς: ἴσως *μιράς* (*μοίρας* ἴσως, σὲ ἔκφραση ἀποτροπιασμοῦ γὰρ τὸν πρόωρο θάνατο), μὲ τὸ *ἄς* νὰ ἀναφέρεται στὰ ἐπόμενα (δύσκολα *ἄς* = ἦς, ἔστω καὶ καθ’ ἑλξη).

2. Ἡ Νικολάου γράφει «]εν ANANYΣ (sic) ἀπο[». Ἡ μόνη ἀνάγνωσις ποὺ ἔρχεται στὸν νοῦ εἶναι *οὐδ[έναν ἄνυσ’ ἀπο[φθίμενον]*, μὲ *-αν* στὴν αἰτ. γ’ κλ. (πβ. καὶ ἐπόμε. σημ. *μητέρα*), ποὺ ἀπαντᾷ καὶ ἄλλοῦ σὲ Κυπριακὰ καὶ ἄλλες ἐπιγραφές (βλ. π. χ. *IKour* 127 καὶ 140: *Ἀριστόνων* κ. τ. τ. ἐπανειλημμένα, 140.13 *βασιλέαν*, κ. ἄ.), καὶ μέτρο ἰαμβικὸ μὲ πολλὰς ἀναλύσεις. Τὸ *ἀποφθίμενος* κ. τ. τ. ἀπαντᾷ συχνὰ σὲ Κυπριακὰ καὶ ἄλλα ἐπιγράμματα (βλ. ἀνωτ. E54.2 μὲ σημ., πβ. E64.7 σημ.).

3. μισηράν δὲ τ[: Νικολάου (ἴσως, τότε, *τ[ύχη]*, δηλ. *μισεράν*). Πιὸ πιθανὸ φαίνεται τὸ *μητέρα* (βλ. ἀνωτ. σημ.).

4. ὄλλα προ[όωρον: ἀνάγν. – συμπλ. (μὲ δισταγμούς) τῆς Νικολάου. Τὸ *ὄλλα* πιθανῶς ἀντὶ τοῦ *ὄλωλα* (βλ. LSJ⁹ σ. λ. *ὄλλνμι*, Β. III, πβ. Ἡσύχ. σ. λ. *ὀλώλαμεν ἀπολώλαμεν ἀπεθάνομεν*). Γὰρ τὸ *πρόωρον* (τὸ *προώρος* εἶναι μεταγενέστερο) βλ. Ἡσύχ. σ. λ. *πρόωρον* *πρὸ καιροῦ*, πβ. ἀνωτ. E27.1 *πρὸ μοίρας* (κ. ἄ.).

E67

Ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸ β’ ἡμιστίχιο τριῶν δακτυλικῶν ἐξάμετρων στίχων, μὲ ἀναφορὰ πρὸς τὴν Ῥωμαϊκὴ Σύγκλητον τιμητικὴν, προφανῶς γὰρ τὴν συμβολὴν τοῦ Ῥωμαίου ἀνθυπάτου στὴν ἐπισκευὴ ἢ ἐπέκτασις τῶν λουτρῶν τῆς πόλιος (στ. 2 *λόεσ[θαι]*, βλ. καὶ ἀνωτ. E53 μὲ τὶς σχετικὰς σημ.). Ἡ ἐπιγραφή βρέθηκε τὸν Αὐγούστου τοῦ 1955 στὸ βορειοδυ-

τικό άκρο τῆς Ἀνατολικῆς Στοᾶς, καὶ χρονολογεῖται ἀπὸ τοὺς Mitford καὶ Nicolaou στὰ τέλη τοῦ 2ου ἢ τὶς ἀρχές τοῦ 3ου αἰ. μ.Χ. (“The letters were deeply incised and apparently unapiced, narrow and tall, from 0.055 to 0.06 h.; the forms suggestive of the 2nd century or the early third”, βλ. καὶ τὴν ὄλη περιγραφὴ τῆς ἐπιγραφῆς καὶ τὰ ἐριμνευτικά σχόλια). Ἡ ἀποκατάσταση τοῦ κειμένου, καθὼς λείπει τὸ μέγιστο μέρος τῶν στίχων (καὶ οὔτε ἓνα γράμμα ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τους), εἶναι ἀδύνατη.

1. βουλή Ῥ[ωμαίων]: ἀνάγν. καὶ συμπλ. Mitford – Nicolaou (μὲ δισταγμαούς, καὶ μὲ τὴ σημ.: “In l. 1 only the upper part of the first letter, the loop either of *beta* or *rho*, survives. After *eta* of this line is an upright the top of which is apparently furnished with a similar small loop”), μὲ ἀναφορὰ στὴ Ρωμαϊκὴ Σύγκλητο (“if... we are correct in finding in l. 1 a reference to the Roman Senate, the final authority in law for the government of Cyprus, it would seem that some structural improvement or repair of the second or third century is to be ascribed to the benevolence of the Imperial government, and so in theory to the Senate by which the proconsul was appointed”). Τὸ Ῥωμαίων ἀπαντᾷ καὶ ἀνωτ. E45.2 (κ. ἄ. συχνά, βλ. π. χ. *EGr* 951, κ. ἄ.)· τὸ βουλή γιὰ τὴ Ῥωμαϊκὴ Σύγκλητο μόνον ἐδῶ σὲ Κυπριακὸ ἐπίγραμμα (βλ. ὅμως Διον. Ἀλικ. Ῥωμ. ἀρχ. 6.69, πβ. Πανσ. 5.20.8, κ. ἄ.: βλ. *LSJ*⁹ σ. λ. βουλή, Π.), ἀλλὰ συχνά σὲ Κυπρ. ἐπιγραφές τὸ βουλή γιὰ πόλεις τῆς Κύπρου (*ΑΚΕΠ* Δα΄ 17.27 στ. 12 ἢ *Κουριέων βουλή ἐδογματίσεν*, 20.65 στ. 5 *Πάφου ἢ βουλή καὶ ὁ δῆμος*, 37.1 στ. 5/7 *τῆς Σολίων πόλεως / τὴν βουλήν κ. λπ.*: βλ. ὅ. π. Ε΄ σελ. 312, πίν. σ. λ. βουλή).

2. λόεσ[θαι]: εὐστοχο συμπλ. Mitford – Nicolaou. Γιὰ τὸν τύπο βλ. Ἰσὺχ. σ. λλ. *λόε· λοῦ, λοετρά· λουτρά, λοετροχόον· τὴν λέβητα οὕτως λέγει, εἰς ὃν τὰ λουτρά ἐγγεῖται. λέγει δὲ οὕτως καὶ αὐτὸν τὸν τὰ λουτρά παρασκευάζοντα ἄνδρα, ὃν ἡμεῖς παραχύτην λέγομεν*. Πβ. τ 320 *λοέσαι*, Φ 560 κ. ἄ. *λοεσσάμενος*, κ. τ. τ. Γιὰ τὰ *λουτρά* τῆς Σαλαμίνας βλ. ἀνωτ. E53 (μὲ τὶς σχετικὲς σημ.).

3. α]ἰνοῦντε[ς]: τοῦ *αἰνέω* = *ἐπαινέω* (λέγω, ἐπαινῶ κ. λπ.), οὐσ. *αἶνος* = *μῦθος* καὶ *ἐπαινος* (βλ. *LSJ*⁹/*LSK* σ. λλ., καὶ Chantraine σ. λ. *αἶνος* γιὰ τὴν ἐτυμ.). Ὀνομαστὸς εἶναι ὁ *Κύπριος αἶνος* (βλ. *ΑΚΕΠ* Γα΄ 99 κέ., καὶ *ΑΚυΓ*³: Εἰσαγωγή, «Ὁ ΚΥΠΡΙΟΣ ΑΙΝΟΣ καὶ ὁ ΚΥΠΡΙΟΣ ΜΥΘΟΣ», μὲ παραπομπές καὶ βιβλιογραφία).

E68

Τέσσερα κομμάτια λευκής μαρμαρίνης πλάκας, πού βρέθηκαν τὸν Ἰανουάριο τοῦ 1955 στή δεξαμενὴ νεροῦ τοῦ Ἀνατολικοῦ Δωματίου Π καὶ κατατέθηκαν στὸ Μουσεῖο τῆς Ἀμμοχώστου, ὅπου καὶ ἀντιγράφηκαν τὸν Νοέμβριο τοῦ ἴδιου ἔτους (βλ. *ISal* σελ. 53, μὲ τὴν πρόσθετη παρατήρηση ὅτι “A fifth fragment, now lost, some 0.04 w. and h., while it does not join is clearly to be associated, and may belong to the end of I. 3”). Μετὰ τὴν κατάληψη τῆς πόλης ἀπὸ τὰ Τουρκικὰ στρατεύματα κατοχῆς ἀγνοεῖται ἡ τύχη ὅλης τῆς ἐπιγραφῆς, πού μετὰ τὴ συγκόλληση (πλήρης μόνο στὸ ἄνω μέρος, ἀκρωτηριασμένη ἀριστερὰ καὶ δεξιὰ καὶ κάτω), ἔδινε τμῆμα τῶν τριῶν πρώτων στίχων. Γιὰ “Metrical Epitaph of a Teacher From Epirus. Π^P?” (μὲ μέτρο ἰαμβικὸ) μιλοῦν οἱ Mitford – Nicolaou καὶ γιὰ “Épitaphe métrique d’un Épirote (Π^c/ΠΙ^c s. ap. J.-C.)” οἱ PRM, σημειώνοντας ὅτι ἡ ἀπουσία συμφραζομένων δὲν ἐπιτρέπει νὰ ὀμιλοῦμε γιὰ διδάσκαλο ἢ φιλόσοφο ἐξαιτίας τῆς παρουσίας τῆς λέξεως *θρόνος* (βλ. κατωτ. σημ.). Οἱ Mitford – Nicolaou (σελ. 54 σημ. 1) παραπέμπουν καὶ σὲ ἄλλες ἐπιγραφές γιὰ Ἑπειρωτῆς πού πεθαίνουν καὶ θάβονται στὴν Κύπρο: μιὰ οἰκογένεια Ἑπειρωτῶν, στὴν ὑπηρεσία τοῦ Φιλαδέλφου καὶ τοῦ Εὐεργέτη Α΄ (*IKour* 60 Ἀντίοχος Νικάνορ[ος] | Ἑπειρωτῆς | Ἀπόλλων Ὑλάτη[ι] καὶ *JHS* 57 [1937] 35 ἀρ. 9 [ἀπὸ τὴ Νέα Πάφος] [οἱ στρατιῶται οἱ ὅ]πλὸ Νικάνορα | [τα]σσόμενοι Πρα[όχ]αν [Πρα[ὐλ]αν Μνασιμάχον | [Ἡ]πειρωτῶν, τὴν Ἀντίοχον μητέρα [βλ. καὶ Nicolaou *PPC* σ.λλ.]), καὶ δυὸ Ἑπειρωτῆς, πού ὑπηρετοῦν ὡς μισθοφόροι καὶ πεθαίνουν στὴν Ἀμαθούντα, πιθανῶς στὰ τέλη τοῦ 4ου αἰ. π.Χ. (Myres – Ohn. *CCM* 5962 Ἀθηναῖ[ος] Μεμφί[της] | Ποίμαχος Ἑπειρωτῆς] | Ὀρέστας Ἑπειρωτῆς, βλ. καὶ O. Masson, “Deux inscriptions Hellénistiques d’Amathonte”, *RDAC* 1972 199 κ.έ., ὅπου Ἀθηναῖς Μεμφί[της], καὶ Nicolaou *EHCy* I. 23 ἀρ. 20, πβ. *PPC* σ.λλ., μὲ περαιτέρω παραπομπές).

1. ἀνέστησε πτόλις: γιὰ τὸ *ἀνέστησε* βλ. ἀνωτ. E9.5 σημ. σ.λ. *στάσαν* (πβ. E7.1 καὶ E51.2, πβ. ἐπίσης E35.1 σημ.), γιὰ τὸ *πτόλις* E62.3 σημ. σ.λ. *πτόλις ἄδε καλύπτε[ι]*.

θρόν[ον]: ἡ λέξις *θρόνος*, ἐκτὸς ἀπὸ τὴ συνήθη σημασία τοῦ καθίσματος (LSJ⁹ σ.λ., I.1), τῆς ἐδρας (LSJ⁹ σ.λ., I.1) ἢ τοῦ ἐδράνου (LSJ⁹ I., βλ. καὶ ἀνωτ. E44.8) ἢ τοῦ ἀνακλίντρον (πβ. Ἡσύχ. σ.λ. *θρόνος: ἀνάκλιτος δίφρος*), τὴ σημερινὴ σημασία τοῦ θρόνου (LSJ⁹ *θρόνος* I.2, καὶ γιὰ ἐπισκοπικὸ θρόνο: LSK I.6) καὶ ἄλλες ἐπιμέρους σημασίες (LSJ⁹ I.6, II. καὶ III.), χρησιμοποιεῖται καὶ γιὰ τὴ μαντική

ἔδρα τοῦ Ἀπόλλωνα ἢ τῆς Πυθίας (δ. π. I.3) καὶ γὰρ τὴν ἔδρα δικαστοῦ (δ. π. I. 5), ἀλλὰ καὶ γὰρ τὴν ἔδρα διδασκάλου (δ. π. I.4, πβ. Λατ. *cathedra* καὶ φράση ἀπὸ καθέδρας ὀμιλεῖν, καὶ βλ. Ἀνθ. Παλ. 9.174: στ. 5-6 ὡς δὲ κάπνισμα τιθεῖ παρὰ τὸν θρόνον, ὡς παρὰ τύμβον, | τὸν μικρὸν χάριτην τὸν παραριπτόμενον καὶ 11-12 τὸν πρότερον διασύρας | γραμματικόν): περισσότερα βλ. στὸν TGrL σ. λ. *θρόνος*, γὰρ ἔτυμ. καὶ συγγενῆ ἔτυμολογικῶς Chantaine σ. λ. *θρόνος* (μὲ παραπομπή στὸ τοῦ Ἡουχίου ἐνθρεῖν φυλάσσειν). Παρὰ τὶς ἀντιρρήσεις ὁμῶς τῶν Mitford – Nicolaou (“*θρόνος*, used even very figuratively of the tomb, more particularly in Cypriot burial, is barely credible”), ἡ λέξις μπορεῖ νὰ μὴν ἀναφέρεται ἐδῶ στὴν ἔδρα διδασκάλου ἢ φιλοσόφου (βλ. καὶ ἀνωτ. εἰσαγ. σημ.), τοῦλάχιστο ὄχι ἀποκλειστικά (πβ. Ἀνθ. Παλ. 9.174.5 [ἀνωτ. παρατιθέμενο], καὶ βλ. RE σ. λ. *Θρόνος*: κυρίως “3. Throne in Totenkult”). Οὕτως ἢ ἄλλως, ὁμῶς, δύσκολα μπορεῖ νὰ ἀποκλείσει κάποιος τὴ σχέση τοῦ ἐδῶ νεκροῦ μὲ τὰ Γράμματα (ἔστω καὶ μὲ τὴν ἔννοια ὅτι ἡ σχέση αὐτὴ ὀδηγεῖ τὸν ἐδῶ ποιητὴ στὴ χρήση τῆς λέξεως *θρόνος*, πού δὲν ἀπαντᾷ ἄλλοῦ σὲ Κυπριακὸ ἐπίγραμμα). Πβ. καὶ Ἡούχ. σ. λ. *καθέδραι πένθους ἡμέραι ἐπὶ (τε)τελευτηκόσι*.

2. [ἐγείνα]τό μ' Ἡπειρος: συμπλ. Mitford – Nicolaou, εὐλόγο (μολοντί ἢ συλλ. -τό εἶναι στὴ θέση μακρῶς, πού δὲν βλέπουμε ὁμῶς πῶς μπορεῖ νὰ ἀντιμετωπιστῆ, ἀφοῦ ὡς τρίτη συλλ. -βραχύχρονη-θὰ μετέθετε τὸ πρόβλημα στὸ ἐπόμενο μέτρο). Γιὰ τὸ *ἐγείνατο* βλ. ἀνωτ. E64.3 σημ. σ. λ. *γείνατο Κά[λυμος* (πβ. E63.3, συμπλ. *γενάμενον*). Γιὰ τὶς σχέσεις τῆς Ἡπειροῦ μὲ τὴν Κύπρο βλ. ἀνωτ. εἰσαγ. σημ. (πβ. καὶ ἀνωτ. E62.2, σημ.).

ἦδὲ ἐν Αἰο[λίδι: Γιὰ τὶς σχέσεις τῆς *Αἰολίδος* μὲ τὴν Κύπρο βλ. ἀνωτ. E21.1-2 σημ. σ. λ. *ἀπ' Ἐλα(ί)ης | Αἰολίδος*. Τὸ **ἦδὲ** ἐμφανίζεται καὶ ἀνωτ. E48.5 *Τερτία ἦδ' ὁ τάλας Διονύσιος* (συνδέοντας τὰ δύο ὑποκ. τῆς πρότασης), στὸ E16.3 [*ζῶντα μέγα θνητῶν πε]ριώσιον ἦδὲ θανόντ[α]* (βλ. σημ., μὲ τοὺς συλλογισμοὺς γιὰ τὴ συμπλ. τοῦ στ. 3, πβ. καὶ σημ. στὸν στ. 1 [*Τόνδε ἀρετὴν ἀσκοῦ]ντα βίωι παίδων τε τ[υχόντα]* μὲ τὰ ἐκεῖ ἐπιχειρήματα τὰ ἀφορμώμενα ἀπὸ τὴν παρουσία τοῦ τε), κ. ἄ.

3. ο]ὐρανόων: πβ. ἀνωτ. E40.6 *Οὐρανώωνων* (βλ. σημ.). Τὸ *οὐρανόων* ἀπαντᾷ γιὰ πρώτη φορὰ στὸν Ὅμηρ. ὕμν. Π (*Εἰς Δημ.*). 55, *θεῶν οὐρανόων* (βλ. σημ. Richardson σ. λ.).

E69

Ἐπιτύμβιο ἐπίγραμμα χαραγμένο σὲ μαρμάρινη πλάκα πού βρέθηκε στὴ Σαλαμίνα σοβαρὰ ἀκρωτηριασμένη, κυρίως στὴν ἀριστερὴ πλευρὰ (“measuring six inches and a half in height and three inches and a half in breadth” κατὰ τὸν Cesnola, πβ. PRM). Τὰ σωζόμενα σπαράγματα ὑποδηλώνουν μέτρο ἰαμβικό (πβ. ἄνωτ. E50, ὅπου βλ. σημ. εἰσαγωγικὴ) ἢ ἐλεγειακό (τὸ σ]ύνης, ἂν θεωρηθῆ ὅτι δὲν ἀνήκει στὸν στ. 1, μπορεῖ νὰ δώσει τὴν προσωδία $\cup | -$ [τέλος πεντάμετρου], ὅπως καὶ τὰ ἐ]ρατην [: $\cup\cup, -$] καὶ]ριήτην [$\cup, -$], ἐνῶ τὸ θανόντα μπορεῖ νὰ ἀνήκει στὸ τέλος ἐξάμετρου [3ου:] στίχου).

1. σ]ύνης: στὸν νοῦ ἔρχονται τὰ *σωφροσύνη* (βλ. ἄνωτ. E39.2 καὶ E42.2), *δικαιοσύνη* (E35.2), *ἐϋ- ἢ εὐ-φροσύνη* (E1.9), *ὄμοφροσύνη* (E29.4), δύσκολα τὸ *ὀδύνη*. “Ὅλα ἀρμόζουν στὸ τέλος δακτυλικοῦ πεντάμετρου στίχου, ἀλλὰ καὶ στὸ τέλος ἰαμβικοῦ στίχου (μὲ ἀνάλυση συλλαβῆς, π. χ. *ὄμοφροσύνης*: $\cup, - \cup\cup, - | \grave{\eta} \cup \cup\cup \cup -$).

2. θανόντα: στὸ τέλος στ. καὶ ἄνωτ. E16.3 *θανόντ[α]*, πβ. E50.3 *ἧδ' ἔχι θανόντα γῆ* (E37.3 *ἂν ἀποθά[νω]*). Συχνότερα στὰ Κυπρ. ἐπιγράμματα ἀπαντοῦν τὰ *φθίμενος, ἀποφθίμενος* κ. τ. τ. (βλ. κυρίως ἄνωτ. E19.4 σημ. σ. λ. *φθίμενον*) ἢ σχετικὲς περιφράσεις (πβ. E20.2, E23.3-4, E24.6, E26.4, E27.1-2, E28.2, E29 *τριετῆς λίπεν ἦμαρ*, E31.1, E33.1-2, E40.2, E41.2, E42.3, κ. ἄ.).

3. ἐ]ρατην: συμπλ. δικό μας, χωρὶς τόνο σκόπιμα, γιατί εἶναι δυνατό τόσο τὸ *ἐρατήν* ὅσο καὶ τὸ *ἐράτην* (βλ. ἄνωτ. E49.5 σ. λ. *ἦράτην*).

E70

Ἐπιτύμβιο ἐπίγραμμα πέντε ἐλεγειακῶν διστίχων χαραγμένων σὲ πλάκα ἀπὸ πωρόλιθο, πού βρέθηκε πιθανῶς στὸ Ἰδάλιο (Cesnola², ὅμως: “Provenance: Golgos?” Ceccaldi, καὶ “Cypro in insula” Kaibel), ἀκρωτηριασμένη στὸ ἄνω μέρος τῆς ἀριστερῆς πλευρᾶς καὶ στὸ μέγιστο μέρος τῆς δεξιᾶς πλευρᾶς (τῆς ὁποίας τὸ κάτω μέρος εἶναι φθαρμένο: βλ. Cesnola², pl. CXLV). Λεῖπει δυστυχῶς τὸ ὄνομα τοῦ νεκροῦ (ὁ Cesnola² πιστεύει ὅτι ἔχουμε ἐπιτύμβιο ἐπίγρ. “of Thy-modes or some one whose name began with Thy-mo-”, ἀλλ' ἢ ὑπόθεσὶ του δὲν φαίνεται νὰ ἐπιβεβαιώνεται ἀπὸ τὰ πράγματα). Καθὼς τὸ

μέγιστο μέρος τῶν στ. ἔχει ἀπολεσθῆ, καὶ μόνον ἡ ἀρχὴ τους σώζεται, ἢ συμπλήρωση εἶναι ἀβέβαιη.

1. [Χαί]ρηις: συμπλήρωση δική μας· πβ. ἄνωτ. E6, E17.7-8, E26.9 (βλ. σχετική σημ.), E28.5-6, E30.7, E33.7, E38.2, E39.2, κ. λπ.

2. ἡρπάσθη[ν: πβ. ἄνωτ. E40.2 *ἡρπασεν ἀθανάτων με χορός*, E25.2 *ἀρπασθεῖς ἀπ[ὸ] σοῦ*, E34.10 *ἀρπαστός οἶα χρυσός κ. λπ.*, E43.3 *ἡρπασας ἐγ μαζῶν ματέρος Ἀσβόλιον* (βλ. σχετικές σημ.)· πβ. ἐπίσης *CEG² 591.6* καὶ *723.3*, *EGr 321.7*, *GVI 851.1* κέ. *Ἡρπάσθη μεγάρων Μάρκον δάμαρ...* | (στ. 3) *ἡρπάσθη· δαίμων δὲ πικρῆς οὐ λήθετο μοίρης*, | (στ. 5) *Ῥοῦφον ἄφνωσ ἡρπάξε*, κ. λπ.

3 κέ. Πβ. ἄνωτ. E26.6 κέ., E31.5 κέ., E34.10 κέ., E48.1 κέ., E49.1 κέ., E50, κ. ἄ. Γιὰ τὸ **π[ιχ]ρ[ὸν μόρον** (στ. 7) πβ. ἄνωτ. E26.4.

5. κεῖμαι ὑπὸ χθονὶ τῆ[δε: βλ. ἄνωτ. E3 σημ. σ. λ. *Ἐνθάδε... κεῖται* καὶ E8.1 σημ. σ. λ. *καὶ με χ[θ]ῶν ἦδε καλύπτει* πβ. E26.1-2, E31.2, E34.11, E47.1, κ. τ. τ.

8. σοὶ χάρις εὐξάμ[ένωι: συμπλ. δικό μας, ὄχι χωρὶς δισταγμούς (τὸ *εὐξάμενος*, τοῦ *Česnola²*, δὲν μπορεῖ νὰ ἀποκλεισθῆ)· πβ. ἄνωτ. E17.7-8 καὶ 4 (μὲ τις σχετικές σημ.), E28.5-6 καὶ E33.7 κέ. Γιὰ τὸ **χάρις** βλ. καὶ σημ. στὸ E9.5, E25.1, E32.4.

10. ἀρκετά: πβ. ἄνωτ. E30.4 *ἀρκεῖν οἱ* (μὲ σημ.).

E71

Ἦμμετρον ἐπιγραφὴ χαραγμένη σὲ γαλαζωπὴ μαρμάρινη πλάκα, κομμάτια τῆς ὁποίας βρέθηκαν στὸν ναὸ τῆς Ἀφροδίτης στοὺς Σόλους κατὰ τὶς ἀνασκαφές τῆς Σουηδικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἀποστολῆς, διασκορπισμένα (A. Westholm, *The Temples of Soli*, σελ. 142)· ἀπὸ αὐτὰ μερικὰ κατέστη δυνατόν νὰ συγκολληθοῦν, ἐνῶ δεκατρία ἐμικρὰ κομμάτια ἦταν ἀδύνατο νὰ συναρμολογηθοῦν σὲ σύνολο ἐ-

νιαῖο (κι ἡ θέση πολλῶν ἀπὸ τὰ μικρότερα κομμάτια παρέμεινε ἀβέβαιη)· τὰ σωζόμενα ἀποσπάσματα βρίσκονται στὴ Στοκχόλμη (βλ. Ekman 627-28 καὶ Björck² 248). Ἡ κατάσταση τῆς ἐπιγραφῆς (ἀρ. 493) δὲν ἐπιτρέπει ἀσφαλῆ συμπλήρωση τοῦ μέγιστου μέρους τοῦ κειμένου (καθὼς μάλιστα ἔχει χαθῆ μὴ μεγάλη ἐνότητα στίχων καὶ ἀπὸ ἄλλους σώζονται ἐλάχιστα γράμματα). Ὁ Ekman θεωροῦσε ἀδύνατο καὶ τὸν καθορισμὸ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν στίχων (“The number of lines is ... impossible to ascertain”, σελ. 628), καὶ πίστευε ὅτι πρόκειται γιὰ ὕμνο στὴν Ἀφροδίτη σὲ ἰαμβικὸ μέτρο, τὸν ὁποῖο καὶ χρονολογοῦσε στὴ συγκρητικὴ περίοδο (“Evidently we are confronted with a hymn to Aphrodite in iambic senar... The conception of Aphrodite no doubt belongs to the syncretic period”, 629). Ὁ Björck ὁμως, παραπέμποντας καὶ σὲ ἀνάλογα παραδείγματα ἀπὸ τὴ Λυκία καὶ τὴν Πισιδία (*EGr* 1039 κέ. F. Heinevetter, *Würfel- und Duchstabenorakel in Griechenland und Kleinasien* [Diss., Breslau 1912], σσ. 34 κέ. R. Heberdey – E. Kalinka, *Bericht über zwei Reisen im südwestlichen Kleinasien* [Wien 1896], 35 κέ. ἀρ. 46), ἀφορμώμενος ἀπὸ τὸ κάτω ἀριστερὰ ἀποσπασμα μὲ τὴν ἀρχὴ τεσσάρων στίχων τῶν ὁποίων τὸ πρῶτο γράμμα εἶναι κατὰ σειρὰν ΦΧΨΩ καὶ σημειώνοντας ὅτι ἀπὸ τὰ σωζόμενα ἀποσπάσματα φαίνεται νὰ ἔχουμε ἀνεξάρτητες προτάσεις μὲ πλήρες νόημα καὶ γενικὲς ὁδηγίες, καταλήγει στὸ συμπέρασμα ὅτι πρόκειται γιὰ ἓνα εἶδος χρησμοῦ 24 στίχων μὲ ἀλφαβητικὴ ἀκροστιχίδα, καὶ μὲ δύο εἰσαγωγικὲς σειρὲς (βλ. καὶ Mitford σελ. 37: “an example alphabetic lot-oracle”, καὶ σημ. 2: “Its true nature, unnoticed by its editor, is pointed out by Björck”. πβ. *BullÉ* 52 [1939] ἀρ. 525: “B. [·Björck] montre que ce n’est pas un hymne à Aphrodite, mais un oracle alphabétique, analogue à ceux qui nous sont connus en Lycie et en Pisidie” καὶ 55 [1942] ἀρ. 179: “oracle alphabétique”. *SEG* 18 [1962] ἀρ. 592 [τίτλος]: “Carmen oracularium”, μὲ χρονολόγηση στὸν 2ον αἰ. μ.Χ.). Βλ. καὶ J. R. Sitlington Sterrett, “The Wolfe expedition to Asia Minor”, *Papers of the American School of Classical Studies at Athens* 3 (1884-1885) 313 (πβ. *EGr* 1040). Γιὰ ὕμνους μὲ ἀλφαβητικὴ ἀκροστιχίδα βλ. Ἄνθ. Παλ. 9.524 (“Ὑμνος στὸν Διόνυσο: Μέλπωμεν βασιλῆα φιλεύιον, εἶραφιώτην, | ἄβροκόμην, ἀγροῖκον, ἀοίδιμον, ἀγλαόμορφον, | Βοιωτόν, βρόμιον, βακχεύτορα, βοτρυοχαίτην, | (...) ὄριον, ὠμηστήν, ὠρεῖτροφον, ὠρεσιδουπον. | μέλωμεν βασιλῆα φιλεύιον, εἶραφιώτην.) καὶ 525 (“Ὑμνος στὸν Ἀπόλλωνα: Ὑμένωμεν Παιᾶνα, μέγαν θεὸν Ἀπόλλωνα, | ἄμβροτον, ἀγλαόμορφον, ἀκερσεκόμην, ἄβροχαίτην, | (...) ὠκύπον, ὠκνεπῆ, ὠκύσκοπον, ὠρεσιδώτην. Ὑμένωμεν Παιᾶνα, μέγαν θεὸν Ἀπόλλωνα.), κείμενα σαφῶς διαφορετικῆς μορφῆς ἀπὸ τὴν ἐδῶ ἕμμετρον ἐπιγραφὴ. Σὲ σχετικὴ –λίαν ἀξιόλογη– ἐργασία του

στό σεμινάριο Ἐρχαίας Κυπριακῆς Γραμματείας (τοῦ ἐδῶ γράφοντος), ὁ Δ. Στρατηγόπουλος (παραβάλλοντας πρὸς σωζόμενες γνώμες τοῦ Μενάνδρου, καὶ παραπέμποντας σὺν τοῖς ἄλλοις στὴ διδακτορική διατριβή τοῦ Σ. Ψαρρῶ *Φιλολογικὲς Ἀναγραφές*, Ἀθήνα 1991, κυρίως γιὰ τὰ Βυζαντινὰ κείμενα) καταλήγει στὸ συμπέρασμα ὅτι μᾶλλον πρέπει νὰ μιλοῦμε γιὰ παραινετικὸ – γνωμικὸ ἀλφάβητο. Πβ. Charoutier, *REA* 44 [1942] 329 [τίτλος:] “Sentences morales” (μὲ ἀναφορὰ ὅμως στὸν Björck). Περισσότερα: D. N. Anastasijewic, *Die paränetischen Alphabete in der griechischen Literatur* (München 1905)· βλ. καὶ E. Vogt, “Das Akrostichon in der griechischen Literatur”, *A&A* 13 (1967) 80-95.

1. Ἄφ[ροδείτη]: ἔτσι συμπλ. ὁ Mitford, Ἄφ[ροδίτη] ὁ Ekman (υἱοθετούμενο ἀπὸ τὸν Björck)· οἱ ἐπιγραφικὲς μαρτυρίες ὁδηγοῦν μᾶλλον στὸ -ει- (βλ. ἄνωτ. E46.a σμμ. σ. λ. Ἄφροδείτη Παφία).

2. Ἐπαφρ[όδειτος]: Mitf., ἐπαφρ[οδίτ Ekman. Βλ. Ἡσύχ. σ. λ. Ἄφροδίτος· Θεόφραστος μὲν τὸν Ἐρμαφροδίτον φησιν, ὁ δὲ τὰ περὶ Ἀμαθῶντα γεγραφὼς Παίων († Παίων Schmidt) εἰς ἄνδρα τὴν θεὸν ἐσχηματίσθαι ἐν Κύπρῳ λέγει (: *ΑΚΕΠ* Γα' 76.1 [βλ. καὶ Β' 30], πβ. Δα' 241 = Macrobius *Saturn.* 3.8.2.3, καὶ Δα' 242 = Servius in *Virg. Aen.* II 623: *Est etiam in Cypro simulacrum barbatae Veneris, quod Ἀφροδίτον vocant* = «Υπάρχει ἀκόμα στὴν Κύπρο ἄγαλμα παγωνοφόρας Ἀφροδίτης, πού τὸ λέν Ἀφροδίτον», βλ. καὶ σχόλ. Δβ' 241 καὶ 242 καὶ σελ. 61 § 29, πβ. Burkert *ΑρΕΘ* 324 κέ.). Βλ. ἐπίσης Chantraine σ. λ. Ἄφροδίτη, μὲ ἐτυμολογία: “Il est clair que le rapprochement avec ἄφρος est une étymologie populaire, cf. Pl. *Cra.* 406 c διὰ τὴν τοῦ ἄφρου γένεσιν. (...) En revanche il est probable que le nom Ἀφρώ passé par l'etrusque *apru* a donné naissance au lat. *aprilis* (...)” (Περισσότερα: Γρ. Κάρλα, “Ἡ «Κύπρις Ἀφροδίτη»: μιὰ ἐτυμολογικὴ προσέγγιση”, *Παρουσία* [Λευκωσία] 1 [1994] 22-27). Βλ. καὶ ἄνωτ. E28.1 σ. λ. Ἄφροδισίη καὶ E32.2 σ. λ. Κύπρις (περαιτέρω παραπομπές στὸν κατωτ. Πίν., σ. λλ. Ἄφροδίτη καὶ Κύπρις), καὶ *ΑΚυΓ*⁴ *33 F2 σ.στ. 1-3, κυρίως σ.στ. 1 σ. λ. Ἀφροδίτος.

5 (στ. 12). Μικρὸν [ἀ]γάμε[ινον --- νεω]τέροις: συμπλ. Björck/Mitford (τὸ κομμάτι τῆς ἄνω δεξιᾶς πλευρᾶς τοποθετεῖται ἀπὸ τὸν Ekman ὑψηλότερα κατὰ ἓνα στίχο, μὲ τὸ ΗΣΚΡΑΤΕΙ τοῦ ἐδῶ 6 (v. 13) ἐκεῖ μετὰ τὸ μικρὸν κ. λπ.). Πβ. *EGr* 1038.15 ἐπ' ἡσ[υχ]ῆ δ' ἀν[άμει-

νον] και 28 *μικρὸν ἐ[πι]σχὼν τελέσις [πά]νθ' ὄσ(σ)α με[ρ]μινᾶς* (: “Epigrammata dedicatoria, VII. oracula”), πβ. ἐπίσης 1039.10 και 18. Τὸ *μικρὸς* στὴν ἀρχὴ στ. και ἄνωτ. E21.1 *Μικρὰ* (βλ. ἐκεῖ σημ.).

6 (στ. 13). *Νυκτὸς [μ]ελαιν[ης]*: Ὅπως παρατηρεῖ ὁ Ekman ἡ σχέση τῆς Ἀφροδίτης μὲ τὴ *νύκτα μέλαιναν* εἶναι παλαιά· ἡ Ἀστάρτη ἐμφανίζεται ὡς θεὰ τῆς σελήνης και ἡ Ἀφροδίτη ἔχει τὸν ἴδιο χαρακτήρα (“though not so pronounced”), ἔχοντας τὰ ἐπίθ. *νυκτερῆ* (Ὄρφ. Ὑμν. 55 [*Εἰς Ἀφροδίτην*] στ. 3, πβ. και στ. 2 *φιλοπάννυχε*), *σκοτή* κ. λπ. Ἡ φράση συχνὰ στὸν Ὅμηρο: *μελαίνης νυκτὸς* (O 324, Ὅμηρ. ὕμν. IV [*Εἰς Ἑρμ.*] 67 και 290), *νύκτα μέλαιναν* (K 297 κ. ἄ.), *νυκτὶ μελαίνῃ* (Θ 502 κ. ἄ., βλ. και σημ. Janko στὸ O 323-5: *Comm. II.* IV 263).

8 (στ. 15). *Ὀὔπω [σε ἄπ]ειρον ὄν[τα]*: στὴν ἐπιγρ. σαφῶς ΘΥΠ στὴν ἀρχή, κατὰ γενικὴ ὁμολογία. Ἡ διόρθωση ἀνήκει στὸν Björck (ὄμοιος: *Ὀὔπω[ς ἄπ]ειρον* κ. λπ.), υἰοθετεῖται δὲ ἀπὸ τὸν Mitford πού γράφει (*Ὀὔπω [σέ ἄπ]ειρον* κ. λπ. Γράψαμε [*σε* (ἴσως *σέ*) *ἄπ]ειρον* κ. λπ., μὲ τὸ -ε γραφόμενο ἀλλ' ἐκθλιβόμενο μετρικὰ ὅπως και ἀλλοῦ σὲ Κυπριακά ἐπιγράμματα (βλ. ἄνωτ. E4 εἰσαγ. σημ., γιὰ τὸ *Διότι μὸς με ἐπέθηκε*, μὲ παραπομπές).

9 κέ. (στ. 16 κέ.). Πβ. EGr 1038. 26 κέ.

10 (στ. 17). Πβ. EGr 1039.10 *Κύμασι μάχεσθαι χαλεπὸν ἀνάμειν[ον]*, *φίλε* και Heberdey – Kalinka 46.10 *Κύμασι μάχεσθαι χαλεπὸν ἀνάμεινον βραχύ* (πβ. και ἄνωτ. 5).

11 (στ. 18). Πβ. EGr 1039.13 *Νεικοφόρον δώρημα τὸν χρησιμὸν τε* [λεῖ] (πβ. 1040.18), Sitl. Sterrett (δ. π., 313) 18 [13] *Ν. δ. τὸν χρ. στρ(έ)φε[ι]*. Πβ. ἐπίσης 1040.27. Γιὰ τὴ λ. *χρησιμὸς* βλ. Chantraine σ. λ., πβ. ἄνωτ. 1T6.3 σ. λ. *χρησιμολόγοι* και 2T1.1 σ. λ. *χρησιμολόγους*, και AKvΓ^{1β} 71 κέ. (μὲ σημ. 12 και 79 κέ.).

15 (στ. 22). Πβ. Heberdey – Kalinka 46.22 *Χαίρων ἐπέιγουν Ζεὺς τὰδ' αὐτὸς ἐννέπει* (πβ. ἐπίσης στ. 9, στ. 16, στ. 19). Στὰ EGr 1039.22 *Χρυσοῦν ποιήσεις χρησιμὸν ἐπιτυχῶν, φίλε* (και 1040.22, ἀλλὰ [ξ]ένε, ὅπως και στὸν ἀντίστοιχο στ. τοῦ Sitl. Sterrett).

16 (στ. 23). Ψυχῆς καθαρόν: ἔνδειξι ὅτι τὸ ἐπίγραμμα ἀνήκει στὴ συγκρητικὴ περίοδο, κατὰ τὸν Ekman· ἀναφορὰ σὲ διαδικασία ἐξαγνισμοῦ, κατὰ τὸν Björck (καὶ ὁ στ. 15 [ἐδῶ 6 (στ. 13)] σὲ προφητικὸ ὄνειρο: “the last verse but one begins ψυχῆς καθαρόν καὶ was, I think, prescribing a ritual purification instead of giving an immediate answer; and the line 15... possibly referred the inquirer to a coming prophetic dream”). Γὰ τὴ φράση πβ. *EGr* 109.5 *ψυχὴν τε κάθ[ηρεν]* (πβ. ἐπίσης 104.1 *καθαροῖ πυρὶ γνῖα καθήρας*). Γὰ τὸν **καθαρόν** βλ. ἀνάμεσα στ’ ἄλλα Burkert *ΑρΕΘ* 175 κέ., γὰ τὴ λέξι *LSJ*⁹ σ. λ., γὰ τὴν ἔτυμ. Chantraine σ. λ. *καθαρός* (καὶ *καθάριος* / *καθάριος*, *καθαρότης*: *καθαίρω*, *κάθαρις*, *κάθαριμα*, *καθαριστικός*, *καθάρισος* καὶ *καθαρητής*, κ. ἄ.). πβ. καὶ ἀνωτ. E51.2 σημ. σ. λ. *κοίρανον ἀγνείας* (μὲ ἀναφορὰ στὸ *καθαρός*, καὶ παραπομπές).

17 (στ. 24). ὦ προεμμένης: μὲ συνίζηση (-*οεν*-). *Μόνον* ἐδῶ, ἐξ ὄσων γνωρίζουμε· ἀπαντᾶ ὅμως τὸ *προεμμένίζω* (βλ. *LSK* σ. λ., = «εὐμνίζω προηγουμένως, διαθέτω εὐμνῶς πρότερον, Σχόλ. εἰς ἜΑρατ. 636»). Γὰ τὸ *εὐμνῆς* βλ. Ἦσυχ. σ. λλ. *εὐμνῆς*: *ἀγαθόν. σπουδαῖον καὶ εὐμνέεσσι φίλοις* (*εὐμνῆια*: *φιλία*, *διαλλαγὴ. συγχώρησις* καὶ *εὐμνέτιον*: *εὐμνῆς*), καὶ κυρίως *Εὐμνῆς*: Ἄφρο... (πιθανῶς Ἄφροδίτη)· βλ. καὶ *LSJ*⁹/*LSK* σ. λ. *εὐμνῆς*, καὶ Chantraine σ. λ. *μέμονα*, *μένος*, etc. (*εὐμνῆς*, *δυσμνῆς*, *ὑπερμνῆς*: *Εὐμνίδες* κ. λπ.: πιθανῶς καὶ *πρευμνῆς*). Τὸ **πρευμνής**, πὺν προτείνει ἐδῶ ὁ Björck (*πρ{ο}εμνῆς*), ἀπαντᾶ στὸν Αἰσχ. καὶ στὸν Εὐρ. (ἀντὶ τοῦ *εὐμνῆς*, κατὰ τὸν Chantraine σ. λ., γὰ λόγους μετρικούς), μὲ τὴ σημασία «ἦπιος τὴν διάθεσιν, ἀγαθός, φιλικός, εὐμνῆς» ἀλλὰ καὶ «ἐξεμνίζων, ἱλαστήριος», καὶ ἐπὶ γεγονότων «εὐνοϊκός, αἴσιος» (κατὰ τὸν *LSK* σ. λ., βλ. καὶ *πρευμνῆια*), καὶ *πρηῦμνῆς* (*EGr* 618.40 *πρηῦμνῆ δ’ ἐξεις Ζηνός νόον*) καὶ *πραῦμνῆς* (*LSJ*⁹ σ. λ., μὲ παραπομπὴ στὸ τοῦ Ἦσυχ. *πραῦμνῶς προθύμως πρῶν τῷ μένει χρώμενος*, πβ. τοῦ ἰδίου *πρευμνῶς*... (Aesch. Suppl. 210)· *πρᾶον*, ἀλλὰ καὶ *πρευμνῆς*: *ἱλαον*, *εὔνον*, *πρόθυμον*)· ὁ Chantraine (σ. λ. *πρευμνῆς*) θεωρεῖ πολὺ πιθανὸ ὅτι τὸ ἐπίθ. προέρχεται ἀπὸ τὸ *προεμνῆς* (“Il est bien possible que *πρευμνῆς* soit issu de **προεμνῆς*”: μὲ ἀστερισκὸ τὸ *προ-εμνῆς*, γὰτὶ ἀγνοεῖ καὶ αὐτὸς τὴν ἐδῶ ἐμφάνισι τοῦ ἐπιθέτου).

E18b

Ἐπιτύμβιο ἐπίγραμμα ἑνὸς ἐλεγειακοῦ διστίχου, χαραγμένο στὸ ἀέτωμα ἀσβεστολιθικῆς στήλης, ἀκρωτηριασμένης (βλ. ἀνωτ. σελ.

149: φωτογρ. Ἀθηναῖς Παπαχρυσσοτόμου), ἀπὸ τὸ ἀρχαῖο Μάριο (ΜΜΑ [Μουσεῖον Μαριῶν – Ἀρσινόης] 516). Χρονολογεῖται στὰ τέλη τῆς Ὑστερης Κλασικῆς περιόδου ἢ τὶς ἀρχές τῆς Ἑλληνιστικῆς περιόδου: στὶς ἀρχές τοῦ 3ου αἰ. π.Χ. ἀπὸ τὴν Ἰνὸ Νικολάου καὶ τὸν Σοφ. Χατζησάββα, ἀπὸ δὲ τὴν Ἀθ. Παπαχρυσσοτόμου στὴν περίοδο 332-312 π.Χ. (στὶς δύο δεκαετίες ποὺ ἀκολουθοῦν τὴν Πολιορκία τῆς Τύρου, μὲ τὴν ἐνεργὸ ἐμπλοκὴ τῶν βασιλέων τῆς Κύπρου: βλ. σημ. στὰ E9.3 σ.λ. *Νικοκρέων*, E12.1 σ.λ. *Νικόκλεες*, E16.2 σ.λ. *Πασικράτα*), σὲ σύγκριση μὲ ἐπιγραφές ἀπὸ τὸ Μάριο τῆς ἴδιας περιόδου ὡς πρὸς τὴ μορφή τῶν γραμμάτων καὶ τὴ χρήση τῆς Κοινῆς ἀντὶ τῆς Ἀρκαδοκυπριακῆς διαλέκτου (μὲ παραπομπὴ στὸν Mifford, *FCECy* 93 κέ.) καὶ μὲ ἀναφορὰ στὴν ἐκ θεμελιῶν καταστροφὴ τῆς πόλης ἀπὸ τὸν Πτολεμαῖο Α΄ τὸ 312 π.Χ. καὶ τὴ μεταφορὰ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς στὴν Πάφο (μὲ ἐπανάδρυσή τῆς ἀπὸ τὸν Πτολεμαῖο Β΄ ὡς Ἀρσινόης ὄχι πρὶν ἀπὸ τὸ 277 π.Χ.), ὀρθῶς (ἴσως μετὰ τὸ 323 π.Χ., κατὰ τὴ διάρκειά τῶν ἐμφύλιων πολέμων μεταξὺ τῶν διαδόχων τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ὅταν τὸ Μάριο τάχθηκε ἐνεργὰ στὸ πλευρὸ τοῦ Ἀντίγονου). Ὅπως σημειώνει ἡ Νικολάου (*ICA*³⁹ 304), ἡ ἀκρωτηριασμένη στήλη τοῦ Ἀλέξανδρου, μολοντί ἴχνη μόνον ζωγραφισμένης σκηνῆς εἶναι ὁρατὰ σήμερα, ἀποτελεῖ πολὺτιμη προσθήκη στὸν μικρὸ κατάλογο *γραπτῶν στηλῶν* ποὺ βρέθηκαν στὴν Κύπρο, οἱ ὁποῖες μέχρι τώρα προέρχονταν ἀποκλειστικὰ ἀπὸ τὴν περιοχὴ τῆς Ἀμαθοῦντος (ἀνάμεσά τους καὶ οἱ στήλες μὲ τὰ E20 καὶ E28).

1. μνήμα ... τόδε: μὲ τὴ σημερινὴ σημασία, τοῦ τάφου· *σᾶμα* ἢ *σῆμα* ἄλλου στὰ ἀρχαῖα Κυπριακὰ ἐπιγράμματα: βλ. ἀναλυτικὰ E4.1 σ.λ. *τόδε σᾶμα* καὶ E63.1 σ.λ. [ὑπὸ σ]ᾶματι τῶιδε τ[έθαπται], E26.1 σ.λ. *Τύμβε, τίνος τόδε σῆμα*, E42.1 σ.λ. *τόδε σῆμα πέλει*, E60.2 σ.λ. *σῆ-μ[α ?]*· στὸ E14.1 ἡ λέξη *μνᾶμα*, στὴ φράση [μ]νᾶμα *θναπολίας* (γιὰ τὸ ἄγαλμα ποὺ ὁ Νικοκλῆς ἀφιερώνει στὴν Ἀφροδίτη, βλ. καὶ ἀνωτ. σ.λ.), σημαίνει τὸ ἐνθύμιο (: τῆς ἱερουργίας του ἐνθύμιο). Βλ. καὶ Ἀθ. Παπαχρυσσοτόμου [στὰ ἐπόμενα: Ἀ. Π.] σ.λ. *μνήμα* (μὲ σημ. 8).

πατήρ: βλ. καὶ E13.1-2, E52.3 καὶ E63.2 (μὲ τὶς σημ. σ.λλ.), πβ. E22.2 (*γενέτας*), E26.6 (*ματέρι καὶ γενέται*), καὶ E41.3 (*γενέταν κ[αὶ] μ[α]τέρα*). Τὸ μοτίβο τοῦ δύστηχου πατέρα ποὺ κηδεύει τὸ παιδί του ἢ θρηνεῖ τὸν θάνατό του ἀπαντᾷ καὶ στὰ E19, E29, E33, E41, E48, E49, E61α, E62 (ἴσως καὶ E63): γιὰ τὸν πατέρα καὶ τὴ μητέρα, τοὺς γονεῖς: E26, E27 (4 *γηραλέοι γενέται*), E28 (3 *τοκέεσι*), E31 (5 *[τοκεῦσι]*), E34 (12 *γονεῦσι*), E41· γιὰ τὴ μητέρα: E43, E61β. Βλ. καὶ Ἀ. Π., μὲ σημ. 10 (καὶ 11).

Λαΐαρχος: *Λαΐαρχος* γράφει ἡ Νικολάου, *Λαΐαρχος* ὁ Χατζη-σάββας (καὶ ἡ ᾿Α. Π.). Πβ. τὰ *Λαϊσθένης* καὶ *Λαϊστρατος*, καὶ τὰ *Λαΐδης*, *Λαΐς*, *Λαΐος* (βλ. *LGPN*¹ σ.λλ.). τὸ τελευταῖο ἅπαντᾶ σὲ ἐπιγραφή τῆς Αὐτοκρατορικῆς περιόδου ἀπὸ τὴν ᾿Αμαργέτη τῆς Πάφου (βλ. GHJ, *IKAm* 262 no. 10, καὶ T. B. Mitford, “Religious Documents from Roman Paphos”, *JHS* 66 [1946] 38 σημ. 49 ἄρ. 8: [Ὁ]πάο[νι Μελανθίω] Λαΐος ...). Τὸ *Λαΐαρχος* ἅπαντᾶ μόνον ἐδῶ στὴν Κύπρο, σπανίως δὲ ἄλλου: σὲ μὴν ἐπιγραφή τοῦ 4ου αἰ. π.Χ. ἀπὸ τὴν Ἐπίδαυρο καὶ μὴν ἄλλη τοῦ 2ου αἰ. π.Χ. ἀπὸ τὴν Αἰτωλία (βλ. *LGPN*^{3A} σ.λ., καὶ ᾿Α. Π. [σ.λ.], μὲ σημ. 12). Τὸ ὄνομα ἀρμόζει σὲ πολεμιστὴ, καὶ δὴ ἀξιοματοῦχο· ἡ προβολὴ τοῦ ὀνόματος τοῦ πατρὸς φαίνεται νὰ ὑποδηλώνει ὅτι αὐτὸς κατεῖχε ἐξέχουσα θέση (πβ. τὸ E19 [βλ. σημ. σ.στ. 3-4 καὶ 4 σ.λ. *Μεννέα*], καὶ τὸ E20)· βλ. καὶ κατωτ. σ.λ. ᾿Αλέξων.

ἐπέστησεν: ἀναμφίβολα ἔτσι στὴν ἐπιγραφή (βλ. ἀνωτ. κριτ. ὑπόμν., πβ. στ. 1 *μνήμα*), καὶ ὄχι στὸν Ἀρκαδοκυπριακὸ τύπο -α-, ὅπως στὸ E61 (ἀπὸ τὸ Μάριο ἐπίσης), στὴν πεζὴ συλλαβικὴ ἐπιγραφή πού προηγεῖται τοῦ τετράστιχου ἐπιγράμματος, καὶ ὅπως σὲ ἄλλες Κυπροσυλλαβικὲς ἐπιγραφές (βλ. σημ. στὸ E61a σ.λ. *Ζωφύγας ἐπέστασε* ..., μὲ περαιτέρω παραπομπές). Ὁ τύπος *ἐπέστησεν*, ὅπως εὐστοχα σημειώνει ἡ ᾿Α. Π. (σ.λ. *ἐφίστημι*, μὲ παραπομπὴ στὸν Mitford: *FCCEy* 93-98), ἅπαντᾶ –μὲ τὴν ἴδια σημασία– καὶ σὲ ἄλλες δύο ἐπιγραφές ἀπὸ τὸ Μάριο τῆς ἴδιας περιόδου· βλ. κυρίως τὴν –πεζὴ– ἐπιγραφή ὑπ’ ἄρ. 2 *Ἐπέστησεν ἡ γυνὴ Τιμαγοράτις Ἀελλαίου Ὀνασίλωι γναφεῖ*, μὲ τὴν παρατήρηση τοῦ Mitford ὅτι ἡ συνύπαρξη τύπων τῆς Κοινῆς καὶ τῆς Ἀρκαδοκυπριακῆς ὁδηγεῖ ἀναμφίβολα στὴν περίοδο 332-312 π.Χ. (νὰ προστεθεῖ ὅτι ἡ –μὴ ἐπιβαλλόμενη ἀπὸ τὸ μέτρο– μὴ ἀνάμιξη τύπων στὸ ἐπίγραμμα τοῦ ᾿Αλέξωνος ἴσως ὁδηγεῖ πρὸς τὸ τέλος τῆς περιόδου αὐτῆς). Εὐστοχα ἐπίσης σημειώνει ἡ ᾿Α. Π. ὅτι ἡ χρῆσις τοῦ ἴδιου ρήματος μὲ τὴν ἴδια σημασία σὲ τέσσερις ἐπιγραφές τῆς ἴδιας περιόδου ἀπὸ τὸ Μάριο φαίνεται νὰ ὑποδηλώνει τουλάχιστο τοπικὴ χρῆσις, ἴσως δὲ καὶ τὸν ἴδιο χαρακτῆρ ἢ συνθέτη.

1-2. παιδὸς αὐτοῦ: πβ. E18.3 κ.ἄ. (βλ. Πίν. 1 σ.λλ. *παῖς καὶ αὐτός*).

2. ᾿Αλέξωνος: ἡ μοναδικὴ μαρτυρία ἀπὸ τὴν Κύπρο, μολοντί τὸ ὄνομα *᾿Αλέξων* (κατ’ ἀντίθεση μὲ τὸ *Λαΐαρχος*) δὲν εἶναι σπάνιο ἄλλου: μαρτυρεῖται σὺν τοῖς ἄλλοις ἀπὸ ἑξὶ Θεσσαλικῆς ἐπιγραφές

(βλ. Ἄ. Π. [σ.λ.], με σημ. 13: παραπομπή στους τόμους τοῦ *LGPN* [σ.λ.], καὶ –γὰ τὴ νομισματικὴ μαρτυρία– στὸν Münsterberg [1973², 34]): τὸ ἴδιο φαίνεται νὰ ἰσχύει γιὰ ὅλα τὰ παραγόμενα ἀπὸ τὸ ρῆμα *ἀλέξω* –ἀπλᾶ καὶ σύνθετα– κύρια ὀνόματα, με εὐλογία ἐξαιρέσει τὸ Ἄλεξανδρος (βλ. λ.χ. *PPC A* 21-23). Τὸ ὄνομα Ἄλέξων ἀρμόζει σὲ πολεμιστὴ, ὅπως καὶ τὸ *Λαίαρχος* (τὸ δεύτερο ἰδίως σὲ ἀξιωματοῦχο). Ἀνάλογη ὡς πρὸς τὰ ὀνόματα φαίνεται ἡ περίπτωση τοῦ μονόστιχου E29: *Υἱὸς Ἀριστάρχου Πολέμων* (βλ. σημ. σ.λ.), ὅπου ὁμως τὸ β' ἡμιστίχιο *τριετὴς λίπεν ἡμᾶρ* δὲν ἀφήνει ἀμφιβολία γιὰ τὴ μοῖρα τοῦ *Πολέμωνος*. Ἀνάλογη πρὸς τὴν ἐδῶ δὲν ἀποκλείεται νὰ εἶναι ἡ περίπτωση τοῦ *Νικογένους* τοῦ δίστιχου E20, πού χάνει σὲ *ἀκμαίαν* τὴ ζωὴ του [ἡ]λικία[ν] (με τὴ ζωγραφισμένη στὴ στήλη μορφή ἔνοπλου πολεμιστὴ νὰ μὴν ἐπιτρέπει ἀμφιβολίες γιὰ τὴν ἰδιότητα τοῦ νεκροῦ), ἴσως δὲ καὶ τοῦ Κρητικοῦ Πραξαγόρα στὸ τετράστιχο E22: *Σωσιάναξ ὁ πατέρας του καὶ με ὄνομα ἐπικλεές ὁ Πραξαγόρας*, τὸν ὁποῖο ὁ Πτολεμαῖος βασιλιάς ἐπ' ἀνδρῶν κατέστησε *ἀγεμόνα* (βλ. τὰ ἀναλυτικὰ σχόλιά μας στὰ δύο αὐτὰ ἐπιγράμματα, καὶ στὴ σελ. 58 τῆς Εἰσαγωγῆς γιὰ τὰ *ὀμιλοῦντα ὀνόματα* στὸ ἀρχαῖο Κυπριακὸ ἐπίγραμμα, με περαιτέρω παραπομπές). Εὐλογία προβάλλει κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἢ ὑπόθεση ὅτι ἡ ἰδιότητα τοῦ πολεμιστὴ (μισθοφόρου, στὸ στράτευμα τοῦ Ἀντίγονου ἢ τῶν Πτολεμαίων) ἦταν πού ἔφερε στὴν Κύπρο τὸν πατέρα Λαίαρχο ἢ / καὶ τὸν γιό του Ἄλέξωνα στὸ Μάριο (βλ. καὶ Ἄ. Π., ἐνότητα “From Thessalia to Cyprus”, α, με σημ. 14-15). Ἡ ἔλλειψη ὁμως βασικῶν πληροφοριῶν στὸ λακωνικὸ ἐπιτύμβιο ἐπίγραμμα τοῦ Ἄλέξαντος ἐπιτρέπει τὴ διατύπωση καὶ ἄλλων εὐλογων –ἀλλ' ἀβέβαιων– σχετικῶν ὑποθέσεων (βλ. Ἄ. Π. ὅ.π., b-d, με σημ. 16-18): εἴτε ὡς τεχνίτες κάποιου εἴδους, εἴτε ὡς ταξιδευτὲς ἔμποροι ἢ ὡς προσκυνητὲς στὸν ἀνακαινισμένο ναὸ τῆς Ἀφροδίτης (με τὸν Ἄλέξωνα νὰ ἀσθενεῖ σοβαρὰ καὶ νὰ πεθαίνει κατὰ τὴ διάρκεια τῆς σύντομης παραμονῆς στὸ νησί, νὰ τὸν θάβει δὲ ἐπὶ τόπου με τιμὲς ὁ πατέρας *Λαίαρχος*).

Θεσσαλία δὲ πατρίς: Γιὰ τὴν *πατρίδα* τῶν μνημονευομένων στὰ σωζόμενα ἀρχαῖα Κυπριακὰ ἐπιγράμματα βλ. σσ. 58-60 τῆς Εἰσαγωγῆς καὶ Πίν. 1 σ.λ. *πατρίς* – *πάτρη* (με περαιτέρω παραπομπές στὰ σχόλιά μας). Ἡ *Θεσσαλία*, ἡ πατρίδα τοῦ *Λαίαρχου* καὶ τοῦ Ἄλέξαντος, δὲν μνημονεύεται ἄλλοῦ σ' αὐτά. Ἡ παρουσία ὁμως *Θεσσαλῶν* στὸ νησί μαρτυρεῖται σὲ σωζόμενες πεζεὲς ἐπιγραφές τῆς Ἑλληνιστικῆς περιόδου (βλ. Nicolaou *ICA*³⁹ 303-4, καὶ *PPC A* 8, *A* 117 [*Π* 11], *A* 22 [*Μ* 7], *Θ* 17, με περαιτέρω παραπομπές).

ΠΙΝΑΚΕΣ

1. ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΡΧΑΙΩΝ ΛΕΞΕΩΝ ΚΑΙ ΦΡΑΣΕΩΝ*

- ἀ=ἦ (ἀ χῆρ) E6.3: 218
Ἄγαθοκλής, -ῆς – Ἄγαθοκλίων / (Μοψαῖον... Ἄγαθοκλέα παῖδα)
E36.1: 352, (Ἄγαθοκλίωνα βιολόγον) E36.(3): 351 κέ.
ἀγακλειτός (ἀγακλ[ειτός] E53.5: 418
ἄγαλμα (με ... ἄ |... στήσατο) E51.1(1-2): 407
ἄγαμαι (ἔστ[ασ' ἀγασσάμενος]) E13.2: 254
ἄγαμος E33.3: 336 (βλ. καὶ ἄζαμος)
Ἄγαπήνωρ *E55.1: 423
ἀγεμών (ἐπ' ἀνδρῶν|ἀγεμόνα) E22.4(3-4): 290, (Ἀτρειδᾶν Ἑλλάδος
ἀγεμόνων) E18.4: 277
ἀγνεία (κοίρανον ἀγνείας) E51.2: 408
Ἄγκαϊός (Ἄγαπήνωρ Ἄγκαϊον υἱός) *E55.1: 423
ἀγνός (τὸν ἀγνόν, |Φερσεφόνη, στείλαις χῶρον ἐς εὐσεβέων) E27.5: 311,
(Θεσμοφόρους τε ἀγνάς ποτνίας) E11.3: 243 (βλ. καὶ σ.λ. ἀγνεία)
ἀγός E1.11: 175
Ἄγροτέρα (Ἀρτέμιδι Ἄγ]ροτέραι) E59β.5: 434
ἄγχι (πίονος ἄ[γχ' ἀδύτου]) E2.10: 193
ἄγω (ἦγέ σε γῆς ὑπὸ κόλπους) E38.1: 359, (ἔξει ἄγων) E19.2(1-2):
280, (ἀ]γαγῶν?) E65.4: 446
ἀδελφός (ἀδελφοῦ) E19.1(1-2): 280 (βλ. καὶ κασίγνητος)
ἄδιστος (φροντίσιν ἀδίσταις) E33.3: 336
ἄδντον (πίονος ἄ[γχ' ἀδύτου]) E2.10: 193
ἄεθλον (χαλκοῖο ... [ἄε]θλα) E9.5-6: 233
ἄει (μύρονται τὸν ἄνυμφον ἄει γόνον) E27.5: 311, (Σεμνὸν ἄει ζήσας
βίοτον) E39.1: 360
ἄέλιος ([φῆνας] ἄελίω τῶνδε θεοῖο φάτιν) E17.2: 271, (ἄέλιον προλι-
πών) E41.2: 367
ἄζαμος E5.2: 211 (βλ. καὶ ἄγαμος)

* Παρατίθενται λέξεις καὶ φράσεις ποὺ σχολιάζονται στὸν παρόντα τόμο. Ἡ πρώτη παραπομπή (E1.1 κ.λπ.) ἀναφέρεται στὸ ἐπίγραμμα καὶ στὸν στίχο ὅπου γίνεται ὁ σχολιασμός, ἡ δευτέρα παραπομπή (μετὰ τὸ διστιγμο) στὴ σελίδα τοῦ σχολίου. (᾽Ὅπως καὶ στὸν τόμο 1, ἀποφύγαμε τὸν Πίνακα κυρίων ὀνομάτων καὶ πραγμάτων, ἐπειδὴ ἀφ' ἑνὸς ὁ ἀκολουθῶν πολυσέλιδος πίνακας –μὲ τίς συγχρῆς παραπομπές τῶν Σχολίων στὴν Εἰσαγωγή καὶ στὸ Κείμενο– καλύπτει ἐπαρκῶς τὰ πιὸ σημαντικὰ κύρια ὀνόματα καὶ πράγματα τοῦ παρόντος τόμου, καὶ ἐπειδὴ ἀφ' ἑτέρου ἐπακολουθοῦν ἀναλυτικοὶ πίνακες στὸ τέλος τοῦ τελευταίου τόμου.)

- ἀθάνατος (ἤρπασεν ἀθανάτων με χορός) E40.2: 363, (θεοῖς πόρο ἀ-
θανάτοις) E6.2: 216, (κλέος ἀθάνατον) E42.1: 372
- Ἀθηνᾶ (ἀνέθηκεν Ἀθηνᾶι) E56.1: 426
- Ἀθηναῖος (Στόλος Θέωνος Ἀ.) E1.a: 151
- Ἀθηνόδωρος E25.5 (σημ. στὸν στ. 1 σ. λ. Διοδώρα): 300
- αἶα (Ἀ[τ]θίδι Κ[έ]κροπος αἶη) E1.5: 168
- αἰαῖ ((α)ία[ι]) E41.(5): 369
- αἰγίοχος (αἰγίοχοι Ζηνί) E2.2: 180
- αἰγίς ([αἰγί]δα, διαφ. γρ.) E32.1: 328
- Ἄιδας / Ἄιδης (οὐ κακός ἐστ' Ἄιδας) E26.9: 307, (οὐμός Ἄιδας) E34.3:
339, (τὴν σὴν ἠράτην, ἣν Ἄιδας κατέχει) E49.5(4-5): 398, (ὄν Ἄι-
δης οὐ δὴ βαιὸν ἐπιστρέφεται) E28.4: 315, (χαίρει καὶ εἶν Ἄϊδαο],
διαφ. γρ. εἶς Ἀἴδην] E30.7: 322, (εἰς Ἀἴδην) E40.5: 364
- Ἄιδης (πα[ρ] Ἄιδην) E23.3 (σημ. στὸν στ. 5): 293
- αἰθήρ (ἐς αἰθέρα καὶ Διὸς ἀνλάς) E40.4: 364
- αἰμυλίη (οὐνεκα τερπνῆς|αἰμυλίης) E28.1(1-2): 313
- αἰνέω (α]ἰνοῦντε[ς]) E67.3: 448
- Αἰολίς (ἀπ' Ἐλα(ί)ης|Αἰολίδος) E21.1-2: 287, (ἠδὲ ἐν Αἰο[λίδι]) E68.2:
450
- αἰρέω (ἄτροπος εἶλε νόμος) E40.5: 364, (ἐλε... τετραζέων ἔλαφον)
E58.2: 430
- αἶρω (τόσον ἤρατο κῦ]δος) E1.11: 176, (ἀρά[μενον]) E2.6: 186
- αἰών (εἰς αἰῶνα) E33.7 (σ. λ. Γάμο[ς], στ. 3): 337
- ἀκέομαι (πάνπαν ἀκ[εῖόμενος]) E53.4: 418
- Ἀκεοᾶς (Ἐλικὸν Ἀκεοᾶ Σαλαμίνιος) E57.1: 427
- ἀκμαιοῖς (ἀκμαῖαν δ' ὄλεσα[ς ἠ]λικία[ν]) E20.2: 284
- ἀκοίτης (γαμετῆς ποτ' ἀ.) E44.5: 380
- ἀκοράστως (ἐρεραμένα πά(ν)τ' ἀ.) E6.2: 217
- Ἀλέξων (Ἀλέξωνος) E18b.2: 458
- Ἀλικαρονησοεύς (Ἀ. Ἰδάγνος) E3.1: 199
- ἀλμυρῆς (πόντον ἐπιπλώσας ἀλμυρέα) E26.5: 306
- Ἄλκηστις (ἠδ' Ἀ.) E30.1: 319
- Ἀλκίνοος (Ἀλκινόου μελάθροισι) E1.1: 160
- ἄλλα (ἀλ(λ)' ἔτυχ' ἀ χῆρ: a-le-tu-ka-ke-re) E6.3: 218 (κ. ἄ.)
- ἄλλοπρεπῆς (? ἀ]λλοπρεπεῖς, διαφ. γρ.) E65.1: 446
- ἄλλος (· ἄ]λλον?) E64.7: 445, (πατριδ' ἐς ἄλλην) E32.3: 330, ([ἄ]λων
οὐ χροῖω) E32.2: 329
- ἀμαρτηῖ (τέκνοι [Φ]ιλαδ[έ]λφωι ἀμαρτηῖ) E2.9: 191
- ἀμφιτίθημι (ὕψηλόν πύργων ἀμφ[έ]θετο στέφανον) E12.2: 250
- ἀμφοτέρως (ῶ[δε] ἀμφοτέρας ἐκόμισσα) E44.7: 380
- ἀνά (Ἰταλὸν ἀν τέμενος) E2.9: 190 κέ., (Δᾶλον ἀν' ἱμερτάν) E2.11: 193
- ἀναλίσκω (ἦ τ' ἀναλίσκεις ταχύ) E34.13: 344 (καὶ 341)
- ἀναμένω (Μικρόν [ἀ]γάμε[ινον] --- νεω]τέροις?) E71.5(στ. 12): 454
- ἄναξ (ὁ Φαιάκων γὰρ ἄναξ) E1.11: 175, ([φά]ναξ) E6.1: 214

- ἀνατίθημι ([Τόνδ' Ὑ -] ἀνέθηκα) E17.1: 271, (εἰκόνα μορ[φ]ῆς|υἱοῦ
τὴνδε ἀνέθηκε) E15.2(1-2): 263, (σὲ ... ὧδε ἀνέθηκε) E25.5: 302,
(μ' ἀνέθηκε) E32.3: 330, (ἀνέθημεν Ἀθηναῖ) E56.1: 426
- Ἀνδροκλῆς (Ἀνδροκλῆς βασιλεὺς) E15.2: 264
- Ἀνδρόμαχος E19.1(1-2): 280
- ἀνεγείρω (χορῶσεν ἐμ βύβλοις γ[ράμμι' ἀνεγεράμ]ενος) E1.10: 174
- ἀνεμώδης (ῥεῖπαις ἀνεμώδεσιν) E33.1: 334
- ἀνήρ (σοφοῖς ἐπ(ι)εἰκελος ἄ.) *E45.1: 381, (τὸν σεμνὸν ἄνδρα Βάκχιον
... θανόντα) E50.3: 405, (ἐπ' ἀνδρῶν|... ἀγεμόνα) E22.3(3-4): 290
- ἄνθρωπος (ἄνθρωπῳ, γεν.) E6.3: 218, (τὰ ἄ(ν)θρωποι φρονεῖ) E6.4:
219
- ἀνίκα: βλ. ἡνίκα
- ἀνίστημι (ἀνέστησε πτόλις θρόν[ον]) E68.1: 449
- Ἀντίοχος (Ἀντιόχου παῖς ἐσθλὸς Ὀλύμπιο[ς]) E53.1: 415
- Ἀντίπατρος (Ἀντιπάτρου Σιδωνίου) E2: 177 (βλ. καὶ E32.4 [σ.λ. Φει-
διακὴν χάριτα]: 331)
- Ἀντισθένης E1: 151, E2: 177, (Ἀντισθένης Παφίου) E1.13: 177,
(Ἀντισθένης Παφίου με[λοποιουῖ]) E2.13: 195
- ἄννημος (μύρονται τὸν ἄννημον αἰεὶ γόνον) E27.5: 311
- ἀνύω (ἄνυσ'?) E66.2: 447
- ἄνωγα (ἡνώγον) E11.5: 245
- ἄνωμαλία, -η (δείγμα ... ἀνωμαλιῶν) E48.5: 394
- ἄξεινος (ἄξιμό[ο]|Σκύλλας δίκουρον σκευῶς) E2.3: 181 (βλ. καὶ
Ἄξεινος)
- Ἄξεινος (Ἀξείνου στόμα πόν[του], διαφ. γρ. ἀξιέινου) E31.3: 325
- αἰοίδιμος ([Ν]έστορα ... τὸν αἰοίδιμον) E46.1: 384
- ἀπαλός ([᾽Ως] δ' ἀπαλὸν ... ἔρνος ἐλαίας) E33.1: 334
- ἄπας (ὁ κράτιστος ἀπάντων) E10.1: 236
- ἄπειρος (Ὀὔπω [σε ἄπ]ειρον ὄν[τα]) E71.8(στ. 15): 455
- ἀπλοῦς (ἀπλόε) E1.3: 165
- ἀπό (ἀπ' [ἀρχ]ῆς) E18.3: 276, (ἀπ' Ἐλαίης|Αἰολίδος) E21.1(1-2):
287, (πάτρης ἀπο) E32.3: 330, (Κύπρου ἀπο ζαθέας) E56.2: 426
(κ. ἄ.)
- ἀποθηήσκω (οὔτω θέτε μ[ε], ἂν ἀποθά[νω]) E37.3: 358
- ἀπόλλυμι (ἀπολλ[= ἀπόλλ]υται?) E64.7: 445
- Ἀπόλλων (Ἀπ[όλλω]ν) E17.1: 271 (βλ. καὶ E58.1/2: 430, σ. λλ. Αἰητοῦς
τοξάλλετα κοῦρ' ἔλε ... τετρακέρων ἔλαφον βλ. ἐπίσης Φοῖβος)
- ἀποτίθεμαι (τῆς ἰδίας γνώμης εἰκόνα τήνδ' ἀπέθου) E17.8: 274
- ἀποφθίνω: ἀποφθίμενος (ἦδε|... ἀποφθίμενον γῆ... κατέχει) *E54.2(1-
2): 423, (ἀποφ[θίμενον?]) E64.7: 445, (οὐδ]έναν ἄνυσ' ἀπο[φθίμε-
νον?) E66.2: 447, (πρὸς ζοφερόν χῶρον ἀποφθίμενων) E43.2: 376
- Ἀργεῖος (στᾶσαν δ' Ἀργεῖοί με) E9.5(5-6): 233
- Ἄργος (Πελαγικὸν Ἄργος) E9.1: 230
- ἄργυρος (οἶα χρυσὸς ἢ τις ἄργυρο[ς]) E34.10: 342

- ἀρετή ([Τόνδε ἀρετὴν ἀσκοῦ]ντα βίωι) E16.1: 265
 ἄρης (Ἄρειος θεράπων) E3.2: 201
 ἀριπρεπής (Παλαιστίνας ἀσπὸν ἀριπρε[πέα]) E2.8(7-8): 188 κέ.
 Ἄριστάναξ: βλ. Ἄριστώναξ
 Ἄρισταρχος (υἱὸς Ἄριστάρχου Πολέμων) E29.1: 317
 Ἄριστοκλῆς, ἦς (Ἄριστοκλέος παῖς) E3.2: 200
 Ἄριστοκράτης E10.2: 238
 Ἄριστοκρέτης E7.1: 211
 Ἄρίστων (Ἀρίστωνος) E11.2: 240
 Ἄριστώναξ (Ἀριστ)ώ(νακτος, ἀντὶ Ἄριστάνακτος) E19.1: 279
 ἀρκέω (ἀρκεῖν οἱ πόσις οὐ θάνατον δύναται], διαφ. γρ. ἀρκεῖν οἱ και ἀρκεῖ μοι) E30.5: 321
 ἀρκετός (ἀρκετὰ) E70.10: 452
 ἄρμενος ([Ἄστοῖσι τὸν ποτ' ἄρμενον και ὀθ]νήους φίλον) E50.1: 403
 Ἀρμονία E63.6: 443
 ἀρπάζω (ἤρπασας ἐγ μαζῶν ματέρος) E43.3: 376, (ἤρπασεν ἀθανάτων με χορός) E40.2: 363, (ἤρπάσθη[ν] E70.2: 452, (ἀρπασθεῖς) E25.2: 300 (βλ. και ἀρπαστός)
 ἀρπαστός E34.10: 341
 Ἀρτεμίδωρος E44.7: 380 (και εἰσαγ. σημ.: 378), (μάκαρ Ἀρτεμίδωρε) E39.1: 361
 Ἄρτεμις (Ἀρτεμίδι Ἄγ]ροτέραι) E59β.5: 434 (βλ. και E2.3: 181, σλ. Λητοῦς κοῦραι τοξολχέται)
 Ἀρχαῖος E13.2: 254, (Ἀρχαί]τος τ[έ]λεσε[ν]) E12.3: 250 (Ἀρχαῖος;)
 ἀρχή (ἀπ' [ἀρχ]ῆς) E18.3: 276
 ἄρωμα (Ἐν ἀρώμασι) E37.1: 355
 Ἀσβόλιος (Ἀσβόλιον) E43.3: 377
 ἀσεβής (ἔφην θῆρ ἐς ἀσεβεῖς) E35.3: 350
 ἀσκεώ ([Τόνδε ἀρετὴν ἀσκοῦ]ντα βίωι) E16.1: 265
 ἀσκεῖτων (ἀσκεῖτωνι γονῆι) E48.4: 392
 ἄσκειπτος (ἀσκέπτους νεκῶν εἰς θαλάμους) E27.2: 310
 ἀσπίς ([Ἄσπι]δα και Νείκη) E32.1: 328
 ἀστός (Παλαιστίνας ἀσπὸν) E2.8(7-8): 188 κέ., ([Ἄστοῖσι τὸν ποτ' ἄρμενον και ὀθ]νήους φίλον) E50.1: 403
 Ἄτθίς (Α[τ]θίδι Κ[έ]κροπος αἴη) E1.5: 168
 ἀτραπός ([αὐτὸς δὴ χ]αίρων ἐξανύσαις [ἀτραπὸν] E28.6: 316
 Ἄτρείδης (ἔκγονοι Ἄτρειδᾶν) E18.4: 277
 ἄτροπος (ἄ. εἴλε νόμος) E40.5: 364 (και Ἄτροπος)
 ἀυλή (ἐς αἰθέρα και Διὸς ἀυλᾶς) E40.4: 364
 ἀυτόματος (αὐτομάτωι ζωῆι κινρόμεθ' ἠ θανάτωι) E48.8: 394
 αὐτός (λαχόντα τοκῆι ... οὔνομ[α ταυτὸ]) E2.7: 186, ([αὐτὸς δὴ χ]αίρων ἐξανύσαις [ἀτραπὸν]) E28.6: 316, ([αὐτὸς δὴ τότε] δίξτετο Κούριον) E52.5: 413, (παιδὸς | αὐτοῦ) E18b.2: 458

- ἀφελής (ἀφελουῖς δ[εῖγμα] φιλοξενίας) E1.2: 163
 Ἄφροδείτη (Ἀφ[ροδείτη, διαφ. γρ. Ἄφ[ροδίτη]) E71.1: 454, (Ἀφροδεί-
 τη Παφία) E46.a: 383
 Ἄφροδισίη E28.1: 313, («Ἀφροδισίη εὐχαρι, χαῖρε») E28.5: 316
 Ἄφροδίτη: βλ. Ἄφροδείτη
 Ἀχέρων (στυγερὴν δ[ιδὸν εἶς Ἀχέροντος) E23.5: 293, (πικρὸν δ' εἰς
 Ἀχέροντ' ἔμολεν) E26.4: 305
 ἄχος (πληθο[ς] ἀχέων) E61β.4: 438, (λυγρὰ λιπὼν ἄχεα / ἄ[χων λή]θη)
 E31.6/9(5 κέ.): 326
 ἄωρος ([ἄωρον τὸ]μ Μοιρῶν ἐξετέλεσσα μίτον, διαφ. γρ.) E31.4: 325
- βαίνω (Κἂν τροχάδην βαίνης...) E40.1: 362
 βαιόν (βαιὸν|στηθι) E24.1(1-2): 295, (οὐ δὴ βαιὸν, διαφ. γρ. οὐδ' ἠ-
 βαιὸν) E28.4: 315, (βαιὸν ἐπίσχες) E40.1: 362
 βάκτρον (τοκέων βάκτρον) E48.2: 391
 Βάκχης (τὸν σεμνὸν ἄνδρα Βάκχιν ... θανόντα) E50.3: 405
 βαρύς (θησαυρὸς βαρὺς|γονεῦσι) E34.11(11-12): 343, (ᾤλεσε συν-
 θραύσας δαίμων β.) E48.3: 392
 βασιλεύς (Ἀνδροκλῆς β.) E15.2: 264, (Παφίων πελοφόρων β.)*E55.2:
 423, ([Νικολκλῆς Παφίων β.]) E59β.1: 433, (ὁ συγγενῆς βασιλέως)
 E1.b: 153, (βασιλῆ, αἰτ.) E9.4: 232, (γῆς Σολίωμ βασιλέ[α]) E16.2:
 268 (267 κέ.), (Παφίων [βασιλῆα φέριστον]) E13.3: 255
 Βάσιοι (ἐγ Βασιῶν, διαφ. γρ.) E25.4: 301
 βαστάζω (βαστάζειν κ[αλῶς]) E34.9: 341
 βιολόγος (Ἀγαθοκλίωνα βιολόγον) E36.(3): 353 (βλ. στ. 2 σ. λ. μεμολό-
 γων)
 βίος (πλήσα]ντα βίου τέλ[ος]) E31.1: 324, ([Τόνδε ἀρετὴν ἀσοῦ]ντα
 βίω) E16.1: 265, (Ὁ σὺμ Μούσαις στέργεις βίον) E27.1: 310
 βίотος (βίотου γλυκερὸν τέλος) E42.3: 373, (τὸν βίотου στέφανον)
 E47.2: 389, ([ἐμ βίотω]ι περικαλλεῖ) E1.3: 166, (Σεμνὸν αἰεὶ ζήσας
 βίотον) E39.1: 360
 βλαστός (βλα]στὸν ἀπ' Ἰλλυριῶ[ν]) E62.2: 439
 βουλῆ (β. Ρ[ωμαίων]) E67.1: 448
 βούχιος ([γαῖην δὲ β]ουχ[ίην]) E52.6: 414
 βύβλος (χρῶσειον ἐμ βύβλοισ γ[ράμμ] ἀνεγειράμ]ενος) E1.10: 174
 βωμός ([Στέλ]λοισ ... βωμόν ἰδρυσάμενος) E17.3: 273
- γᾱ: βλ. γῆ
 γαῖα (τὸ δὲ σῶμα καλύπτει|γαῖα) E40.3(2-3): 363, (ὀσοτᾶ γαῖα καλύ-
 πτει) E49.7: 401, ([γαῖην δὲ β]ουχ[ίην]) E52.6: 414 (βλ. καὶ γῆ)
 γαίη: βλ. γαῖα
 γαμετή (γαμετῆς ποτ' ἀκοίτης) E44.5: 380

- γαμικός (γ. μοῦνος ἐνὶ φθιμένοις) E41.7: 365
 Γάμος (Γάμο[ς], διαφ. γρ. γάμο[ς]) E33.3: 336
 γάρ (γά[ρ]) E1.11: 175, (οὐ γάρ τι) E6.2: 218, (ἢ γάρ) E23.2: 292,
 (φῶς γάρ/γάρ φῶς) E26.7: 307 (κ. ἄ.)
 γείνομαι (γείναιτο Κά[λυμνος?]) E64.3: 444, ([ἐγείνα]τό? μ' Ἕππειρος)
 E68.2: 450 (βλ. καὶ E63.3 [ὄν ποτε γεινάμενον? κλειν]ὰ Μύλατος
 ἔθρε[ψε])
 γελάω (χερὶ θ[ῆκ]α [γελῶσα], διαφ. γρ.) E32.1: 329
 γενεά (Κινύρου θεμιτάτου γενεᾶς) E13.4: 256, (Κινύ)ρα κλειζόμενος
 γενεᾶς) E14.4: 260
 γενέτας (... ἐμός γ.) E22.2(1-2): 288, (γενέταν) E41.3: 367
 γεννάω (τί δῆτα γεννᾶς) E34.13: 344
 γέννημα (Πάφου γ.) *E45.1: 381
 γένος (γένει) E5.1: 210, (Κύπριος γένος ἐξαλαμῖνος) E11.1: 239
 γεραρός (τάφωι γεραροῖ) E16.4: 270
 γέρας (Φοίβωι γέ[ρ]α[ς]) E2.11: 194, (Π[αφί]α γ.) E13.1: 253, (Π[α-
 φί]α γ.) E14.1: 257, (γαῖα λαβοῦσα γ.) E40.3: 363
 γῆ (λευκ[ά]... ὅστέα γῆ κατέχει) E23.8: 293, (... Βάκχιν ... ἔχι θανόν-
 τα γῆ) E50.3: 405, (ἦδε|... ἀποφθίμενον γῆ Σαλαμῖς κατέχει)
 *E54.2(1-2): 423, (γᾶ περίκλυτος | Κύπρος) E9.3-4: 232, (γᾶ?
 κατέ)χει, Κιτιάς) E63.4: 443, ([γᾶ? δεσμεύε[ι]) E64.6: 445, (γῆς
 Σολίωι βασιλέ[α]) E16.2: 268, (ἦγέ σε γῆς ὑπὸ κόλπου) E38.1:
 359, (ἐν ξεινῆι γῆ... φθιμένον) E19.4(3-4): 281, (τῆδ' ὑπὸ γῆ λέ-
 λιμε) E47.1: 387 (βλ. καὶ γαῖα)
 γῆρας (ἀσκειῶνι γονῆι γ. ἐρειδόμενοι) E48.4: 392
 Γλευκίτας (Γλευκίτα, γεν.) E4.1: 204
 γλυκερός (γλυκερὸν μετὰ φένγος) E42.1: 371, (βίωτον γλυκερὸν τέ-
 λος) E42.3: 373
 γλυκὺς (ὑμέναιον ... γλυκύν) E31.5(5 κέ.): 326
 γνώμη (τῆς ἰδίας γνώμης εἰκόνα τήνδ' ἀπέθου) E17.8: 274
 γοερός (γοεράς ὀδύνας τοκέεσσι λιποῦσα) E28.3: 314
 γονεύς (θησαυρός βαρὺς|γονεῦσι) E34.12(11-12): 343, (πρὸς γονεᾶς
 χάριτας) E25.6: 302
 γονή (ἀσκειῶνι γονῆι γῆρας ἐρειδόμενοι) E48.4: 392
 γόνος (μύρονται τὸν ἀνμφον ἀει γόνον) E27.5: 311
 γράμμα (χρῶσον ἐμ βύβλοις γ[ράμ]μ' ἀνεγειράμ[ενος]) E1.10: 174
 γράσθι (Γράσθι, [Γά]ναξ, κά(π) πῶθι) E6.1: 213 κέ. (216)
 *γράσμι (γρᾶω): βλ. γρᾶσθι

δαίμων E33.5: 337, (ἔλασε συνθραύσας δ. βαρὺς) E48.3: 392, (ἦσιν-
 [χί]οις δαίμοσι) E25.8: 303, (... ἐπίφθονος ... λάχε δαίμων) E49.2:
 397

Δᾶλος (Δάλου) E1.6: 168, (Δ[ᾶ]λον ἀν' ἱμερτάν) E2.11: 193

- δάμαρ ([δ. φίλη]) E30.7: 322
 Δαμασσαγόρας (Φαίταμ παῖδα Δαμασσαγόρα) E18.2: 276
 Δαναός (Τρώων και Δαναῶν) E1.8: 171
 *δάω (ῶν ἐπὶ τῆμ' ἐδάης) E25.4: 301
 δέ ([ῶς] δ' ἀπαλὸν ... ἔρνος ἐλαίας) E33.1: 335 (κ. ἄ.)
 δεῖ ([Οὐ] μὲν ἔδι σε καλ[εῖ]ν...) E43.1: 375
 δείγμα (δ[είγμα] φιλοξενίας) E1.2: 163, (δ. ... ἀνωμαλιῶν) E48.6: 394,
 ([δείγμαθ' ὁμοφροσύνης], διαφ. γρ. [δείγματα σωφροσύνης]) E30.4:
 321
 δεικνύμι (δεικνὺς ἠρώων ἠγορέην) E24.4 (σημ. στὸν στ.3): 297
 δεκάς ([ζωάς ἐς τριτάτην? ἐρ]χόμενον δεκάδα) E62.4: 440
 Δέκιμος Σερονίλιος *E45.3: 382
 δεσμεύω ([γᾶ? δε]σμεύε[ι]) E64.6: 445
 δεύτερος (Πτολεμαίου τοῦ δευτέρου) Σωτήρος) E1.c-d: 154
 δέχομαι (Κύπρος ἔδεκτο τάφωι) E21.2: 287, (πινυτήν δέξαιο Τάκι-
 λαν) E23.1: 292
 δέω: βλ. δεῖ
 δῆ (οὐ δῆ βαιὸν) E28.4: 315, ([αὐτὸς δῆ χ]αίρων...) E28.6: 316, ([[αὐ-
 τὸς δῆ τότε] δίζετο Κούριον) E52.5: 413
 Δημῶναξ E26.3: 305
 δῆτα (τί δῆτα γεννᾶς) E34.13: 344 (καὶ 341)
 διά (σωφροσύνην διὰ σῆν) E39.2: 361 (κ. ἄ.)
 διαχωρίζω (ἐπὶ ψυχάν ... διεχώρισε) E33.5: 337
 δίζω ([αὐτὸς δῆ τότε] δίζετο Κούριον) E52.5: 413
 Δικαιοσύνη (τήνδε Δικαιοσύνην) E35.2: 349
 δίκρονος (Σκύλλας δίκρονον σκεῦος) E2.4: 181
 Διοδώρα E25.1: 300
 Διονύσιος E48.5: 394
 Διότιμος E4.2: 206 κέ.
 δισσός (δισσάς τοῖς δισσοῖς παστᾶδας) E2.6: 184, (χρῦσα ῥυτὰ δισσοῦ
 φαεργᾶ) E2.1: 179
 δόμος (δόμον ξέν[ιον]) E1.12: 176, (βαστάζειν [δόμον], διαφ. γρ.) E34.9:
 341
 δύνη/δῆ ([νῦν ἐν δύνῃ ἰδ]ῶν ἐκ ποδός) E52.2: 411
 δύναμαι (ἀρκεῖν οἱ πόσι[ς οὐ θάνατον δύνατ'] E30.5: 321
 δυνατός (Τὴν δυνατήν Νέμεσίμ με θεάν ...) E35.1: 347
 δυνατορία (δυναμορίας) E34.5: 340
 δῶμα (προσ[εῖκ]ελα δώματα ναίων) E1.1: 161 κέ.
 δῶρον (δ. ἔθηκα) E17.5: 273, (τοῦτ' ἔλαχον μέγα δ.) E40.6: 365,
 (Μουσῶν δ[ῶ]ρα) E34.9, καὶ 10 σ. λ. ἀρπαστός): 341

ἐγ: βλ. ἐκ

Ἐγβάσιοι (Ἐγβασίων) E25.4: 301

ἐγώ (Ἐγώ ἐμ') E7.1: 220, ([Ἐν]θάδ' ἐγὼ κεῖμαι) E8.1: 225, (Ἴ(ν)θάδ' ἐγὼν κεῖμαι) E5.1: 208, (ἐγὼ[ν] ᾗ[δε] ἀμφοτέρως ἐκόμισσα) E44.7: 380, (Κρήτα μὲν πατρίς μου...) E22.1(1-2): 288, (Ματρ[ό]πολις μοι) E9.1: 230, (ἀρκεῖ μοι, διαφ. γρ.) E30.5: 321, (Διότιμός με ἐπέθηκε) E4.2: 206, (κά μεν ἔστασαν) E7.1: 222, (καί με χ[θ]ῶν ἦδε καλύπτει) E8.1: 225, (στάσαν δ' Ἀργεῖοί με) E9.5(5-6): 233, (ἦρπασεν ἀθανάτων με χορός) E40.2: 363, (με ... ἄγαλμα | ... στήσατο) E51.1(1-2): 407 (κ. ἄ.)

ἐγὼν: βλ. ἐγώ

ἐδάην: βλ. *δάω

ἔφερξα: βλ. φέρω

φει- (φέπο(μ) μέγα μήποτε φείσης) E6.1: 216

εἰκοσέτης ([Κρῖ]σπιον εἰκοσέτη) E48.1: 390

εἰκοστός (τρισσὸν ἐπ' εἰκοστῶι πλήσας ἔτος) E27.3: 311

εἰκὼν (εἰκόνα τάνδε) E14.1: 257, (εἰκόνα μορ[φ]ῆ[ς] | υἱοῦ τήνδε ἀνέθηκε) E15.1-2: 263, (τῆς ἰδίας γνώμης εἰκόνα τήνδ' ἀπέθου) E17.8: 274

εἰμί (Ἐγώ ἐμ') E7.1: 220, (εἰμί δὲ Νικοκρέων) E9.3: 231, (ἰμί Τύχη) E35.4 (σημ. στὸν στ. 2): 350, (θνητός τις εἶ;) E34.1: 339, (οὐδὲν γὰρ ἐσμ[έν]) E34.16: 346, (Ἦν χρόνος ἠνίκα...) E18.1: 275, (ᾧ πατρ[ί]ς ἦν Τέ[ν]εδος) E18.3: 276, (Ὁ[ὔ]πω [σε ἄ]πι[ε]ρον ὄν[τα]) E71.8(στ. 15): 455

εἶν: βλ. ἐν

εἶς (ὄ[δ]ον εἷς Ἀχέροντος) E23.5: 293, (πικρὸν δ' εἰς Ἀχέροντ' ἔμολεν) E26.4(3-4): 305, (ὁ πλόος εἰς φθιμένους) E26.10: 309, (ἀσκέπτους νεκρῶν εἰς θαλάμους) E27.2: 310, (στεύλαις χῶρον ἐς εὐσεβέων) E27.2: 312, (εἰς Ἀΐδην) E40.5: 364, (εἷ[ς] Ἀΐδην, διαφ. γρ.) E30.7: 322, (ἔφυν θῆρ ἰς ἀσεβεῖς) E35.3 (σημ. στὸν στ. 2): 350, (ἐς αἰθέρα καὶ Διὸς αὐλάς) E40.4: 364, (ἐλπόμενος κλυτὸς εἰς εὐνίδα τήνδε τεθῆναι) E44.8: 381, (πατρίδ' ἐς εὐρύχορον) E56.2: 426 (κ. ἄ.)

εἶσατο: βλ. ἴζω

εἰσορῶ: βλ. ἐσορῶ

ἐκ (θειοτάτων ἐκ προγόνων) E9.4: 232, (ἐξαλαμῖνος) E11.1: 240, ([ἐκ πολυκλείτων] | ... πατέρων) E13.1(1-2): 253, (ἦρπασας ἐγ μαζῶν ματέρος) E43.3: 376, (ἐκ ποδός) E52.2: 411, (σθεναρῶν ἐξ ὑπᾶτων ὑπάτη) E46.2: 385 (κ. ἄ.)

ἐκγενέτας (Κέκροπος θ' [όμ]οῦ ἐγγε[νέταισιν]) E2.5: 183

ἔκγονος (ἔκγονοι Ἀτρεϊδῶν) E18.4: 277

ἐκκόπτω (ἐκ πατρικῶν ἐξεκόπην θαλάμων) E33.2: 336

ἐκσαόω (ἐξεσάωσε) E53.3: 418

ἐκτείνω (πένθη | ἐκτέτα]αι ... μογερῶ Θειοδότω γενέτη) E31.10(5 κέ.): 327

ἐκτελέω, -ῶ (Μοιρῶν ἐξετέλεσσα μίτον) E31.4: 325

ἔλαια, -η (ἀπ' Ἐλα[ί]ης Αἰολίδος, διαφ. γρ. Ἐλάης) E21.1(1,2): 287

- ἐλαία (ἔρνος ἐλαίας) E33.1: 334
 ἔλαφος (ἔλε ... τετράκερων ἔλαφον) E58.2: 430
 Ἐλικών (Ἐ. Ἄκεσᾶ Σαλαμίνιος) E57.1: 427
 Ἐλλάς (Ἐ. ἐκλείζειν, διαφ. γρ. ἐκλειζειν) E18.1: 275, (Ἀτρείδαν Ἐλλάδος ἀγεμόνων) E18.4: 277
 ἐλπῖς (ἐλπίδα τὰν μούναν) E27.4: 311 (καὶ ἐλπόμενος E44.8)
 ἐμ: βλ. ἐν
 ἐμί: βλ. εἰμί
 ἐμός (οὐμός Ἀίδας) E34.3: 339, (ἐπὶ ψυχάν τις (ἐ)μὴν διεχώρισε) E33.5: 337
 ἐμπορία (παῖδα φέριστον | ἐμπορίας) E26.4(3-4): 305
 ἐν (ὄψει δ' ἐν τρισσαῖς) E11.4: 245, (Λεδροῖω ἐν τεμένει) E13.1: 253, (ἱερῶ ἐν τεμένει) E35.2: 349, (χαῖρε καὶ ἐν φθιμένοις) E38.2: καὶ E39.2: 360, (ἐν φθιμένοις) E40.7: 365, (ἐν μερόπεσσιν | πᾶσιν) E42.3(3-4): 373, (ὁστέα κατθέμε[νος δ' ἐν]ὶ χῶ[ν]η λαϊνοτενύκτω) E44.6: 380, (...ἐ[ν] ὄ[λβω] παντὶ πέλο[ν]τας E52.1: 410, (ἐν δύμη ἰδ]ών) E52.2: 411, (ἐμ μύθοισι) E1.3: 165, ([ἐμ βίῳ] περικαλλεῖ) E1.3: 166, (ἐμ βύβλοις) E1.10: 174, (ἐμ φάρεσι λεοκοῖς) E11.3: 243, (χαῖρε καὶ εἰ[ν] Ἀίδαο) E30.7: 322, (κατέδν ἰν) E5.2: 212 (κ. ἄ.)
 ἐνεκα (ὦν ἔ.) E11.6: 246 (βλ. καὶ οὐνεκα)
 ἐνθάδε (Ἐνθάδε...|κεῖται) E3.1-2: 198, ([Ἐν]θάδ' ἐγὼ κείμαι) E8.1: 225, (ἐνθάδε ... κεῖται) E10.2: 236, (Ἰ(ν)θάδ') E5.1: 208
 ἐνί: βλ. ἐν
 ἐξαιλαμῖνος: βλ. ἐκ καὶ Σαλαμῖς
 ἐξανύω ([αὐτὸς δὴ χ]αίρων ἐξανύσας [ἀτραπὸν]) E28.6: 316
 ἔξοχος (Κιλικᾶν ἔξοχον ἠθέων) E24.2: 296, (πάντων ἔξοχον ἐν χάρισσιν) E36.2: 354
 ἐός (ἔῃ ... Ἀθηνᾶ) E56.2: 426
 Ἐπαφος (ἜΩδ' Ἐπάφον γέννημα, διαφ. γρ.) *E45.1: 381
 Ἐπαφροδείτος (Ἐπαφρο[δείτος, διαφ. γρ. ἐπαφρο[δοτ]-) E71.2: 454
 ἐπεὶ (κοινὸς ἐπεὶ θνατοῖς ὁ πλόος εἰς φθιμένους) E26.10(9-10): 308 κέ. (κ. ἄ.)
 ἐπέχω (... βαιὸν ἐπίσχες) E40.1: 362
 ἐπί (ἐπ' ἀνδρῶν|... ἀγεμόνα) E22.3(3-4): 290, (ἐπὶ σοί) E23.2: 292, (ὦν ἐπὶ τῆδ' ἐδάης) E25.4: 301, (τρισσὸν ἐπ' εἰκοστῷ πλησας ἔτος) E29.3: 310, (ἐπ' Ἀξείνον στόμα πόν[του]) E31.3: 325, (ἐπὶ ψυχάν ... διεχώρισε) E33.5: 377 (κ. ἄ.)
 ἐπιεικέλος (σοφοῖς ἐπ(ι)εικέλος ἀνήρ) *E45.1: 381
 ἐπικλής (ὄνομ' ... ἐπικλεές) E22.3: 289
 ἐπίναια (ἐ]πίναια) E59β.3: 433
 ἐπίνοια (σῆς ... ἐπινοίας) E58.1: 429
 ἐπιπλώω (πόντον ἐπιπλώσας) E26.5: 306
 ἐπίστασις (ἐπίσταίς) E6.3: 218
 ἐπιτίθημι (Διότημός με ἐπέθηκε) E4.2: 206

- ἐπίφθονος (... καὶ ἐπίφθονος ... λάχε δαίμων) E49.2: 397
 ἐπιφυγία (ἐπιφυχίαν, διαφ. γρ.) E33.5: 337
 ἔπος (ἔεπο(μ) μέγα) E6.1: 215 (βλ. καὶ E44.3 ἔπρους)
 ἐρανή (πατρὶς ἐρανή) E1.7: 171
 ἐράτη (τὴν σὴν ἡράτην) E49.5: 398, (ἐ]ράτην, ἢ ἐ]ρατήν) E69.3: 451
 ἐράω / ἔραμαι (ἐρεραμένα πά(ν)τ' ἀκοράστως) E6.2: 217
 φέρω (ἔφερα) E7.2: 224
 εἰδω (ἀσκέπωνι γονῆι γῆρας ἐρειδόμενοι) E48.4: 392
 Ἐροδότος ([Ἐρ]μόδοτος, διαφ. γρ. [Θε]μόδοτος) E32.4 (βλ. κριτ. ὑ-
 πόμν., καὶ E32: 327 κῆ.)
 ἔρνος (ἔ. ἐλαίας) E33.1: 334
 ἔροτις (ἔροτιν) E9.6: 234
 ἔρμα E1.4: 167
 ἔρχομαι ([ἦλυθο]ν τριβον, διαφ. γρ. [ἦρχόμε]ν) E34.8: 341, (ἦλθον ὑ-
 ποχθονίους) E41.2: 367, (ἐλ)θ(ών) *E45.3: 382, ([ζωᾶς ἐς τριτά-
 την? ἐρ]χόμενον δεκάδα) E62.4: 440 (βλ. καὶ E32.3 πρὸς Κύπριον
 ἐρχομένη)
 εἶς: βλ. εἶς
 ἐσθλός (Ἀντιόχου παῖς ἐ. Ὀλύμπιος) E53.1: 415
 ἐσορῶ (τὰν σὰν ἴν' ἐ[υφορ]σ[ύναν ἐσί]δη σοι) E1.9: 173, (εἰσορῶντες,
 διαφ. γρ. ἐσορῶντες καὶ εἰσορῶντες) E49.6: 400
 ἔταρος (Μοῖρά μ' ... ζωῆς νόσφισεν ἠδ' ἐτάρω(ν)) E24.6: 298 (fort. ἐτά-
 ρω, γεν.)
 ἔτος (τρισὸν ἐπ' εἰκοστῶι πλήσας ἔτος) E27.3: 311
 εὔ E29.6 (συμπλ.): 316
 εὐδικία (κραιῶν εὐδικίας) E2.12: 194
 εὐεργεσία (μεμναμένοι εὐεργεσίας) E7.2: 223
 Εὐθύδικος ([Εὐθύδικ]ον, διαφ. γρ.) E31.1: 324
 εὐκλής (εὐκλέ]α παῖδα Μενίππου) E62.1: 439
 εὐκλείζω (Ὀρ[φενὺς εὐκλεί]σ' Εὐρουδίκη]ν) E30.2: 319 (βλ. καὶ E1.9 [σημ.
 σ.λ. τὰν σὰν...]: 174)
 Εὐλάλιος E40.7: 365
 εὔνις (εἰς εὔνιδα τήνδε τεθῆναι) E44.8: 381
 εὔνοια (εὔνοιαν) E25.3: 300
 Εὔνοστος ([Εὔνοστο]ν, διαφ. γρ.) E16.2: 267
 εὔνομος (εὔνομον) E25.5 (σημ. στόν στ. 3 σ.λ. εὔνοιαν): 300
 Εὐδοδία (Εὐδοδίας) E42.1 (καὶ εἰσαγ. σημ.): 370
 Εὐρουδίκη (Ὀρ[φενὺς εὐκλεί]σ' Εὐρουδίκη]ν) E30.2: 319
 εὐρύχορος (Εὐρ. πόλις) E12.1: 248, (πατρίδ' ἐς εὐρύχορον) E56.2: 426
 εὐσεβής (στεῖλαις χῶρον ἐς εὐσεβέων) E27.6: 312, (εὐσεβέ(εσ)σιν)
 E34.3(3-4): 350
 Εὐστόλιος E52.2: 411
 εὐφροσύνη (τὰν σὰν ἴν' ἐ[υφορ]σ[ύναν ἐσί]δη σοι) E1.9: 173, (σ]ύνης,
 ἴσως ἐϋ- ἢ εὐφροσ]ύνης) E69.1: 451

- εὔχαρις («Ἀφροδισίη εὔχαρι, χαῖρε») E28.5: 316
 εὐχή (εὐχήη, διαφ. γρ. εὐχή(ν)) E35.(5): 351
 εὐχαρίτως (διαφ. γρ. εὐχαρίστως) E17.7: 273
 εὐχομαι (χαίρειν... εὐχόμεθα) E25.8: 302, (σοι χάρις εὐξαμ[ένωι] E70.8: 452
 ἐπίστημι (Μνήμα πατήρ Λαῖαρχος ἐπέστησεν τόδε) E18.1: 458, (Ζω-
 φίγας ἐπέστασε τὰς [– –]) E61α.α: 437
 ἔχι (= ἔχει): βλ. ἔχω
 ἔχω (ἔχι θανόντα γῆ) E50.3: 405, (μοῖραν ἔχων) E3.1: 198, (πατρὸς?
 ἔ]χων ὄνομα) E63.2: 443
- ζάθεος (Κύπρον ἀπὸ ζαθέας) E56.2: 426
 Ζεύς (ἔς αἰθέρα καὶ Διὸς ἀνλάς) E40.4: 364, (αἰγώχοι Ζαγί) E2.2: 180
 ζηλωτός (ζ. ἐγένου...) E49.2: 397
 ζητέω (εἰ δὲ πάτρην ζητεῖς, Κίτιον μάθε) E24.5: 298
 ζοφερός (πρὸς ζοφερόν χωρον ἀποφθιμένων) E43.2: 376
 ζῶ ([ζῶντα]) E16.3: 270, (Σεμνὸν ἀεὶ ζήσας βίωτον) E39.1: 360
 ζωή (Μοῖρά μ'... ζωῆς νόσφισεν ἠδ' ἐτάρω(ν)) E24.6: 298, (αὐτομάτωι
 ζωῆι κυρόμεθ' ἢ θανάτωι) E48.8: 394
 Ζωφίγας (Ζ. ἐπέστασε τὰς [– –]) E61α.α: 437
- ἦ ([ἦ γ[ε τε]μεῖν]) E23.6: 293, (οἶα χρυσὸς ἦ τις ἄργυρο[ς]) E34.10: 342
 (κ. ἄ.)
 ἦ (ἦ γὰρ) E23.2: 292
 ἦβαιόν: βλ. βαιόν
 ἦγεμών: βλ. ἀγεμών
 ἦδέ ([ζῶντα μέγα θνητῶν πε]ριώσιον ἠδὲ θανόντ[α] E16.3: 270, (Μοῖ-
 ρά μ'... ζωῆς νόσφισεν ἠδ' ἐτάρω(ν)) E24.6: 298, ([ἦδ' Ἄλκηστις]
 E30.1: 319, (ἠδὲ ἐν Αἰο[λίδι] E68.2: 450 (κ. ἄ.)
 ἦδιτος: βλ. ἄδιτος
 ἦθος (χρυσέω[ι κ]οσ[μούμενον ἦθει]) E48.1: 390, (ιερόν νόον ἦθεισι
 τέχνας) E14.3: 259
 ἦθεος (Κιλικῶν ἔξοχον ἠθέων) E24.2: 296 (καὶ 298)
 ἦλικία (ἀκμαίαν δ' ὄλεσα[ς ἦ]λικία[ν]) E20.2: 284
 ἦλιος: βλ. ἀέλιος
 ἦμαρ (τριετῆς λίπεν ἦ.) E29.1: 317, (λυκαβάντων ἦματα μόνων)
 E41.1: 366
 ἦμέτερος (ἦ]μετέρας, ἦ ὕ]μετέρας) E61β.2: 437
 ἦνικά (Ἔν χρόνος ἦνικά...) E18.1: 275, (ἀνίκα[α] μέ[λπε μ]άχας) E1.8:
 172
 ἦνορέη (ἠρώων ἦνορέην) E24.4: 298
 ἦνωγον: βλ. ἄνωγα

- Ἦπειρος ([ἐγέναια]τό? μ' Ἦπειρος) E68.2: 450
 Ἦρα (Ἦρα, δοτ.) E9.6(5-6): 233
 Ἦραϊα, βλ. E9.5-6 (σημ. στοὺς στ. 5-6 καὶ 6 σ. λ. ἔροσιν): 233 κέ.
 ἠράτη: βλ. ἐράτη
 Ἡρώδης (Ἡρώδου συνό[μεννος]) E30.3: 320
 ἦρος (ἦρωα) E11.4: 245
 ἠσύχιος (ἠσυ[χι]οις δαίμοσι) E25.8: 303
- θάλαμος (ἀσκέπτους νεκῶν εἰς θαλάμους) E27.2: 310, (ἐκ πατρικῶν ἐξεκόπην θαλάμων) E33.2: 336
 θάνατος (ἀρκεῖν οἱ πόσις οὐ θάνατον δύνατ') E30.5: 321, (αὐτομάτω ζωῆι κροόμεθ' ἢ θανάτω) E48.8: 394
 θάπτω (ὑπὸ σ[ί]ματι τῶιδε τ[έ]θαπται) E63.1: 443
 θεά (... με θεὰν ἰδρύσατο τεύξας) E35.1: 348
 Θεόδωτος (Θειοδότω, δοτ.) E31: 323 κέ. (εἰσαγ. σημ. στοῦ ἐπίγρ. / στ. 1 [Στασίω]ρον/στ. 5 κέ.), ([Θε]μόδοτος) E32.4 (βλ. κριτ. ὑπόμν. σ. λ. [Ἐρ]μόδοτος, καὶ εἰσαγ. σημ. στοῦ E32: 327 κέ.)
 θεός: βλ. θεός
 θεῖος: θεῖοτατος (Κινύρου θε[ι]οτάτου γενεᾶς) E13.4: 256, (θεῖοτάτου Κινύρα) E14.4: 260, (θεῖοτάτων ἐκ προγόνων) E9.4: 232 (βλ. καὶ E53.2: 417, διαφ. γρ. κτίμασι θε[ι]οτάτοις)
 θέμεθλον (θέμ[ε]θλα) E53.3: 418
 θεός (θεοῖο φάτιν) E17.2: 272, (ἀ(ν)θρώπω θεῶι) E6.3: 218, (θεοῖς πόρο ἀθανάτοις) E6.2: 216, (πᾶσιν τε βροτοῖς) πᾶ[ι]σίν τε θεοῖσιν) E49.1: 396, (ἴδρυσεν τόνδε θεῖον) E11.6: 247 (κ. ἄ.)
 θεράπων (Ἄρεος θ.) E3.2: 201
 Θεσμοφόροι (Θεσμοφόρους τε ἀγνὰς ποτνιας) E11.3: 243
 θεσπέσιος (θεσπεσίην ... χάριν) E57.2: 428, (κτίματι θε[σ]πεσίως) E53.2: 417 (βλ. καὶ E13.4: 256 σ. λ. Κινύρου θε[ι]οτάτου γενεᾶς, διαφ. γρ. Κ. θε[σ]πεσίον πρόγονον, καὶ E14.4: 260)
 Θεσσαλία (Θ. δὲ πατρίς) E18b.2: 459
 Θέων (Στόλος Θέωνος Ἀθηναῖος) E1.a: 151
 θήρ (ἔφυν θ. ἰς ἀσεβεῖς) E35.3: 350
 θησανρός (θησανρός βαρὺς|γονεῦσι) E34.11(11-12): 343, (Θησανρόν) E15.1: 261
 θνατός: βλ. θνητός
 θνήσκω (Σώπατρε σεμνὲ θανῶν) E38.2: 359, (θανόντ[α]) E16.3: 270, (τὸν σεμνὸν ἄνδρα Βάκχην... θανόντα) E50.3: 405, (θανόντα) E69.2: 451
 θνητός (θ. τίς εἶ;) E34.1: 339, ([θνητῶν πε]ρώσιον) E16.3: 269, (Ἰατρὸς θνητοῖσι νόσων) E10.1: 235, (κοινὸς ἐπεὶ θνατοῖς ὁ πλόος εἰς φθιμένους) E26.10: 309
 θρόνος (θρόν[ον]) E68.1: 449

θναπολία (μ]νᾶμα θναπολίας) E14.2: 259

ιατρός (Ἰατρός θνητοῖσι νόσων) E10.1: 235, (τόνδε σοφώτατον ... |
ιατρῶμ) E18.2(1-2): 275

Ἰδάγγος (Ἀλικαρνησσεὺς Ἰ.) E3.1: 199 (βλ. καὶ E9.6 [σ. λ. ἔροτων]: 234)

ἴδιος (τῆς ἰδίας γνώμης εἰκόνα τήνδ' ἀπέθου) E17.8: 274

ιδρύω (ἴδρυσεν τόνδε θεῖον) E11.6: 247, (με θεὰν ιδρύσατο τεύξας)
E35.1: 348, ([Στέλ]λοις ... βωμὸν ιδρυσάμενος) E17.3: 273, (ναὸν
ἴδρυσάμενος) E58β.2: 433 (βλ. καὶ E62.5: 441, σ. λ. π]αρά κλυτὸν
εἴσατο σῆμα)

ἰερός (ἰερόν νόον ἦθεσι τέχνας) E14.3: 259, (ἰερὴν τήνδε λέλογχα κό-
νιν) E28.2: 314, (ἰερῶ ἐν τεμένει) E35.2: 349

ἴζω (κλυτὸν εἴσατο σῆμα) E62.5: 441

ἴμυι: βλ. φει- (E6.1 [σ. λ. μήποτε φείσης]: 216)

ἴκω (Ἀνδρομάχος ... ἴξει ἄγων) E19.1-2: 280

ἴλαος ([Ἰλ]άως) E23.1: 291

Ἰλλυριός (βλα]στὸν ἀπ' Ἰλλυριῶ[ν]) E62.2: 439

ἰμερτός (Δᾶλον ἀν' ἰμερτάν) E2.11: 193

ἰμί: βλ. εἰμί

ἰν: βλ. ἐν (καὶ E5.1 [σ. λ. ἰ(ν)θάδ']: 208)

ἰνα (ἴν') E1.9: 173 κέ. (κ. ἄ.)

ἰ(ν)θάδε: βλ. ἐνθάδε

ἰνις (Τιμάρχω ἴ.) E59α.α: 432 (βλ. καὶ E13.1 [σ. λ. ἐκ πολυκλείτων,
διαφ. γρ.]: 253)

ἰός (ἰὼν ὠκυμόρον ταμίην) *E54.1: 422

ἰς: βλ. εἰς

ἰστημι (ἔστασαν) E7.1: 222, (στᾶσαν δ' Ἀργεῖοί με) E9.5(5-6): 233,
(ἔστ[ασ' ἀγασσάμενος) E13.2: 254, (με ... ἄγαλμα|... στήσατο)

E51.1-2: 407, (ἀλλά με βαιὸν|στηθι μάθης) E24.2(1-2): 295

Ἰταλός (Ἰταλὸν ἀν τέμενος) E2.9: 190

κά / κάς (κᾶ(π) πῶθι) E6.1: 215, (κά μεν ἔστασαν) E7.1: 221 κέ.

καθαρός (Ψυχῆς καθαρὸν) E71.16(στ. 23): 456

κακός (οὐ κακός ἐστ' Αἰδάς) E26.9: 307, (κακοῦ παραμύθιον οἴκτου)
E31.7(5 κέ.): 326

καλέω ([Οὐ] μ]ἐν ἔδι σε καλ[εῖ]ν...) E43.1: 375

κάλπεις ([κ]άλπιν) E19.2: 280

Κάλυμνα: βλ. Κάλυμνος

Κάλυμνος (γεῖνατο Κάλυμνος?) E64.3: 444, (τῆλε Καλύμ[ας] πατρί-
δος, διαφ. γρ. Καλύμ[ου]) E20.1-2: 284

καλύπτω (καί με χθὼν ἦδε καλύπτει) E8.1: 225, (τὸ δὲ σῶμα καλύπτει

- | γαῖα) E40.2 (2-3): 363, (ὄσση γαῖα καλύπτει) E49.7: 401, (πόλις ἄδε καλύπτει) E62.3: 440
καλῶς (βαστάζειν κ[αλῶς], διαφ. γρ. [δόμον] E34.9: 341
κασίγγητος ([κα]σίγγητοι) E7.1: 222
καταδύομαι (κατέδου ἱν, ἴσως κατεδύην) E5.2: 212
καταθνήσκω (νεκῶν κατατεθνηουσῶν, ἀντὶ κατατεθνηουσῶν) E44.1: 379
κατατεθνηουσῶν: βλ. καταθνήσκω
κατατίθημι (ὄστέα καθέμε[νος δ' ἐνὶ] χῶ[ν]η λαίνοτεύκτω) E44.6: 380
κατέδου ἱν (καὶ κατεδύην): βλ. καταδύομαι
κατέχω (τὴν σὴν ἠράτην, ἦν Ἀΐδας κατέχει) E49.5: 398, (ἦδε]... ἀποφθίμενον γῆ Σαλαμὶς κατέχει) *E54.2(1-2): 423, (γαῖ? κατέ]χει Κιτιάς) E63.4: 443, (λενκ[ά]... ὄστέα γῆ κατέχοι) E23.8: 293
κατονίναμαι (κατόναισ[θε τ]έκνων) E33.6: 337
κεδνός (συμβίον κεδνής) E44.2: 379
κεῖμαι (Ἰ(ν)θάδ' ἐγὼν κ. Χαετᾶ) E5.1: 208, ([Ἐν]θάδ' ἐγὼ κ.) E8.1: 225, (κ. ὑπὸ χθονὶ τῆ]δε) E70.5: 452, (Ἐνθάδε ... κεῖται) E3.1-2: 198, E10.2: 236 (κ. ἄ.)
Κεχροπίδης ([Κεχρο]πίδης) E32.3: 330
Κέκροψ (Ἄ[τ]θίδι Κ[έ]κροπος αἴη) E1.5: 168, (Κέκροπός θ' [όμ]οῦ ἐκγε[νέταισιν]) E2.5: 183
κενεός (οὐνομα ... κενεόν) E33.3: 336
κεύθω ([χθῶν κεύθει ἦδε, ξεῖνε) E16.4: 270, (Ἦδε σε, [Ν]ικόγενες, κεύθει χθῶν) E20.1: 283, (κόνις ἦδε ... κέκευθεν) E36.1: 353
κῆπος (κῆπων ἐν λουτρῶ τέρψι]ν) E53.6: 419
Κιλικᾶς (Κιλικᾶν) E24.2: 296
Κινύρας (Κινύρου θε]ιοτάτου γενεᾶς) E13.4: 256, ([Κινύ]ρα κλειζόμενος γενεᾶς) E14.4: 260
Κιτιάς (γαῖ? κατέ]χει Κιτιάς) E63.4: 443
Κίτιον ([κόλπ]οις Κιτίο]ν) E63.5: 445, (εἰ δὲ πάτρην ζητεῖς, Κ. μάθε) E24.5: 298
κλάζω (οὐδ' ὑμέναιον|ἔκλαγον) E26.8(7-8): 307
κλαίω (κλαίουσιν μνήμη) E49.7: 401
κλείζω / κλειζομαι (Ἐλλάς ἐκλείζειν, διαφ. γρ. ἐκλείζειν) E18.1: 275 (βλ. καὶ E1.9 [διαφ. γρ.]: 174), (Κινύ]ρα κλειζόμενος γενεᾶς) E14.4: 260, (κλη]ζόμενος Δέκμος Σερουλίος) *E45.3: 382
κλειζός (κλειν]ὰ Μίλατος ἐθρε]ψει) E63.3: 443
κλειτός (παιδῶν τε τ]υχόντα |]κλειτῶν) E16.2(1-2): 265
κλέος (κ. ἀθάνατον) E42.2: 372
κληζόμενος: βλ. κλείζω / κλειζομαι
κλυτός E44.8: 381, (π]αρά κλυτὸν εἶσατο σῆμα) E62.5: 441
κοινός (κ. ἐπεὶ θνατοῖς ὁ πλόος εἰς φθιμένους) E26.10: 309
κοιρανία (κ[οιραν]ίαις, διαφ. γρ.) E1.4: 166
κοιρανίδας (κ[οιραν]ίδαις) E1.4: 166

- κοίρανος (Λαγείδας κ.) E22.4: 289, (κοίρανον άγνείας) E51.2: 408,
(κοίρανε Πλούτων) E43.1: 375
- κόλπος (ήγγε σε γής ύπό κόλπουσ) E38.1: 359, ([κόλπ]οις Κιτίρ[υ]
E64.5: 445
- Κολοφών (λιπούσα πατρίν Κολοφώνα) E23.3 (σημ. στόν στ. 8): 293
- κομίζω (ώ[δε] άμφοτέρας έκόμοσσα) E44.7: 380
- κόνης (κ. ήδε ... κέκευθεν) E36.1: 353, (ίερίην τήνδε λέλογχα κόνην)
E28.2: 314
- κοραστώς (έρεραμένα πά(ν)τα κ., διαφ. γρ.) E6.2: 217
- κόρη E23.6: 293 (βλ. και κόρυα, Κούρη)
- κοσμέω (χρυσέω[ι κ]οσμ[ούμενον ήθει]) E48.1: 390
- κούρα (Λατοῦς κούραϊ τοξαλκέται) E2.3: 181
- Κούρη E23.1: 292 (βλ. και Φερσεφόνη)
- Κουριεύς ([Κουριέας]) E52.1: 410
- Κούριον ([αὐτὸς δὴ τότε] δίξετο Κ.) E52.5: 413
- κοῦρος (Λητοῦς τοξαλκέτα κοῦρῶ) E58.1: 430
- κραινω (κραινων ενδικίας) E2.12: 194
- κράτιστος (ὁ κράτιστος άπάντων) E10.1: 236 (βλ. και E13.3: 255, σ. λ.
Παφίων [βασιλῆα φέριστον], διαφ. γρ.)
- Κρήτη (Κρήτα μὲν πατρίς μου...) E22.1(1-2): 288 κέ.
- Κρόσιπος ([Κρό]σπιον) E48.1: 390
- κτερίζω (κτερίσασα πόσων) E62.6: 441
- κτιζω (έκτισε λουτρών], διαφ. γρ. κτίσεν λ. ή λ. κτίσσε) E53.1(1 κέ.):
417 κέ.
- κτίσις: βλ. E53.5 (σ. λ. κτίστωρ): 419
- κτίσμα (κτίσμαισ θε[σπεσίσις] ή θε[ισοτάτοις] E53.2: 417
- κτίστωρ ([...κτίστωρ], διαφ. γρ. κτιστήρ και κτίστης) E53.5: 419
- κυβερνάω: βλ. κυμερήναι
- κῦδος (τόσον ήρατο κῦ]δος) E1.11: 176
- κυμέρημι: βλ. κυμερήναι
- κυμερήναι (κ. πά(ν)τα) E6.4: 219
- Κυπρία, ή Ἄφροδίτη (Θησαυρόν Κυπρίαί) E15.1: 261
- Κύπριος (Φύλιος Κύπριος γένος έξαλαμίνος) E11.1: 239, (τὸ Κυπρίω
τῷ Σαλαμιν(ῶ, γεν.) E4.1: 205
- Κύπρις (πρός Κύπριν έρχομένη) E32.2: 330
- Κύπριος (γὰ περιάλυστος | Κ.) E9.3-4: 232, (Κ. έδεκτο τάφωι) E21.2:
287, (Κύπρον άπό ζαθέας) E56.2: 426, (έλ[θ]ών δ' είς Κύπρον)
E25.3: 300
- κῦρω / κῦρομαι (αὐτομάτωι ζωήι κυρόμεθ' ή θανάτωι) E48.8: 394
- κωμωδός E47.2: 388

Λαγείδας (Λαγείδας κοίρανος) E22.4: 289

λαγχάνω (τουτ' έλαχον μέγα δῶρον) E40.6: 365, (έπίφθονος (δ)ν λάχε

- δαίμων) E49.2: 397, (ἱερὴν τήνδε λέλογχα κόνιν) E28.2: 314, (λαχόντα τοκῆϊ... οὔνομ[α ταυτὸ]) E2.7: 186
 Λαΐαρχος E18b.1: 458
 λαϊνότευκτος (ἐνὶ χῶ[ν]η λαϊνοτεύκτω) E44.6: 380
 λάμπω (λάμπ)ε(τε, ἀντὶ λάμπεται) E42.2: 372
 λανθάνω ([λήσ]ετα[ί]) E30.8: 322
 Λαοδάμεια (Στοργῆι Λαοδάμει[α περίκλυτος] E30.1: 319 (βλ. καὶ σημ. στὸν στ. 3 σ.λ. [όδοιπόρε]: 320)
 Λαοδίκη (Λαοδίκης) E56.1: 425
 Λατώ: βλ. Λητώ
 λέγω (ὡς ἔλεγον) *E45.4: 382, (εἶπας, διαφ. γρ. εἶπας) E28.5: 316 (βλ. καὶ φείπης [E6.1 σ.λ. μήποτε φείσης]: 216
 Λέδοριος (Λεδόριωι ἐν τεμένει) E13.1: 252 κέ.
 λείπω (τριετής λίπεν ἦμαρ) E29.1: 317, (λιπὼν δάκρυα, διαφ. γρ. λίπεν) E26.6: 306, ([δάκρυα] καὶ τυπετῶν λυγρὰ λιπὼν ἄχεα) E31.6 (5 κέ.): 326, (γοεράς ὀδύνας τοκέεσσι λιποῦσα) E28.3: 314, (μητροὶ λιποῦσα | [- - - πληθ]ος ἀχέων) E61β.3(3-4): 438, (γενέταν ... | λείπας) E41.3-4: 367, (λιφθείς) E47.2: 388
 λέλυμε: βλ. λύω
 λεοκοῖς: βλ. λευκός
 λεπτοφυής (συνδόνι λεπτοφυῆ τρυφερά) E37.2: 357
 λευκός (λευκ[ά]... ὁστέα γῆ κατέχοι) E23.8: 293, (ἐμ φάρεσι λεοκοῖς) E11.3: 243
 Λητώ / Λατώ (Λητοῦς τοξαλκέτα κοῦρῶ) E58.1: 430, (Λατοῦς κοῦραῖ τοξαλκέται) E2.3: 181
 λίπτομαι (:) (λιφθείς), E47.2: 388
 λισσάς (λισσάδα) E26.1: 304
 λιτός ([λιτῆ ὑπὸ σ]τήλη) E31.2: 325
 λιφθείς (ἀντὶ λειφθείς): βλ. λείπω καὶ λίπτομαι
 λόεσθαι: βλ. λοέω
 λοέω: λούω (λόεσ[θαι]) E67.2: 448
 λουτρον (κῆπων ἐν λουτρῶ τέρψι[ν] E53.6: 419, (ἔκτισε λουτρον) E53.1: 417, (λουτρά χαρισάμενος) E52.4: 412
 λοχεύω ([σε λοχ]εύσα[το πα]τρὶς) E1.7: 170
 λυγρός (λυγρὰ ... ἄχεα) E31.6(5 κέ.): 326, (λυγρὰ σώματα ... | νήπια) E43.1(1-2): 376
 λυκάβας (λυκαβάντων ἦματα μούνων) E41.1: 366
 λύω (τῆδ' ὑπὸ γῆ λέλυμε, ἀντὶ λέλυμαι) E47.1: 387
- μαγειρικός (τέχναις μαγειρικαῖς) E50.2: 404
 μαζός (ἦρπασας ἐγ μαζῶν ματέρος) E43.3: 376
 Μαιονίδα E1.9: 172
 μάκαρ (μ. Ἀρτεμίδωρε) E39.1: 361

- μανθάνω (ἀλλά με βαῖον|στῆθι μάθης Κυλικᾶν) E24.1-2: 295, (εἰ δὲ
 πάτρην ζητεῖς, Κίτιον μάθε) E24.5: 298
 μάτηρ: βλ. μήτηρ
 ματροπόλις (Ματρ[όπο]λῖς μοι) E9.1: 230
 μάχη (ἀνίχ[α] μέ[λπε μ]άχας) E1.8: 172
 με/μεν (=με)/μοι: βλ. ἐγώ
 μεγαλοπρεπής (?μεγ)αλοπρεπεῖς E65.1: 446
 μέγας/μέγα (μεγάλην ... χάριν) E17.4: 273, (φέπο(μ) μέγα) E6.1: 215,
 (μέγα πένθος) E19.1: 279, (τοῦτ' ἔλαχον μέγα δῶρον) E40.6: 365,
 ([ζῶντα μέγα θνητῶν πε]ριώσιον) E16.3: 259 κέ.
 μειζων/μειζον (ἄλλο δὲ μῖζον ἔτευξεν) E55.5: 418, (μηδεῖς φρονή[σ]μη
 μειζον ἀνθρώπων?) ποτέ) E34.15: 345
 μεμολόγος (μεμολόγων πάντων ἔξοχον ἐν χάρισιν) E36.2: 353
 μέλαθρον (Ἀλκινόον μελάθροισι) E1.1: 162
 μέλας (Νυκτὸς [μ]ελαίν[ης]) E71.6(στ. 13): 455
 μέλλω (μέλλων τὰ Μουσῶν δ[ᾶ]ρα βαστάζειν χ[αλῶς]) E34.9: 341
 μελοποιός (Ἀντισθένης Παφίον με[λοποιῶ]) E2.13: 195
 μέλος (λευκ[ά] ... [μ]ελέ[ω]ν ὁστέα) E23.8: 293
 μέλω (ἀνίχ[α] μέ[λπε μ]άχας) E1.8: 172
 μέμφομαι (Μικρὰ Τύχ[η] Μυρτώ ... μέμφεται) E21.1: 286
 Μένιππος (εὐκλέ[α] παῖδα Μενίππου) E62.1: 439
 Μεννέας (Μεννέα, κλητ.) E19.4: 282
 μέροςφ (ἐν μερόπεσσιν|πᾶσιν) E42.3(3-4,4): 373 κέ.
 μετά (γλυκερόν μετὰ φέγγος) E42.1: 371, (μητὰ σοῦ) E49.6: 400
 μεταπρέπω (μετέπρεπον) E24.3: 297
 μή (Μῆ σπεύσης...) E24.1: 295
 μηδεῖς (μηδεῖς φρονή[σ]μη μειζον ἀνθρώπων?) ποτέ) E34.15: 345
 μήποτε E7.1: 216
 μήπω E8.2: 227
 μηρίον (πόλλ' ἐπὶ σοὶ μηρί' ἔθηκε πυρί) E23.2: 292
 μησερός (μησεράν δὲ τ[, διαφ. γρ. μητέραν) E66.3: 447
 μητά: βλ. μετά
 μήτηρ/μάτηρ (μάτηρ) E22.1 (4, σ. λ. ἀγεμόνα): 290, (καὶ ἡ [σε] τεκοῦ-
 σά τε μήτηρ) E49.3: 398, (τῆμ μητρος φιλίην) E23.7: 293, (ἦρπασας
 ἐγ μαζῶν ματέρος) E43.3: 376, (μητροὶ λιποῦσαι) E61.3: 438, (χ[αι
 μ]ατέρα) E41.3: 367, ([μετέρας, ἦ]μετέρας ἢ ὕ]μετέρας) E61β.2: 437
 μαρός (μαράς, διαφ. γρ. μαράς) E66.1: 447
 μῖζον: βλ. μειζων
 μικρόν (Μ. [ἀ]νάμεινον --- νεω]τέροις?) E71.5 (στ. 12): 454
 μικρός (Μικρὰ Τύχ[η] Μυρτώ ... μέμφεται) E21.1: 286
 Μίλατος (κλεν]ὰ Μίλατος ἔθρε[ψε]) E63.3: 443
 μιννήσκομαι (μεμναμένοι εὐφραγεσίας) E7.2: 223, ([ἐμνήσθη φιλί]ως)
 E52.4: 412
 μιμολόγος: βλ. μεμολόγος

- μίτος* ([τὸ]μ *Μοιρῶν μίτον*) E31.4: 326
μνᾶμα (μ[νᾶμα *θναπολίας*) E14.2: 259
μνήμα (*Μνήμα πατῆρ Λαΐάρχος ἐπέστησεν τόδε*) E18b.1: 457· βλ. και ἄνωτ. σ.λ. *μνᾶμα* (και E4.1 [σ.λ. *τόδε σᾶμα*]: 204)
μνημειὸν (βλ. σ.λ. *τόδε σᾶμα*) E4.1: 204 κέ. (205)
μνήμη (*κλαίουσιν μνήμη*) E49.7: 401
μοῖρα / *Μοῖρα* (*Μ. μ' ...ζωῆς νόσφισεν ἡδ' ἐτάρω(ν)*) E24.6: 298, (*πρὸ μοίρας*) E27.1: 310, (*μοῖραν ἔχων*) E3.1: 198, (*οἰκτροτάταν μοῖραν ἐνεγκάμενο[ς]*) E26.2: 305, (*Μοιρῶν μίτον*) E31.4: 326
μοιριδίου (*μοιριδίου τέλος*) E38.1: 358
μολπή (*τὴν σὴν μολπήν ... κατέχει*) E49.4(4-5): 398
μονογενής, μόνος: βλ. *μονογενής, μῶνος*
μόρος (π[ικ]ρ[ὸν μόνον]) E70.7(3κέ.): 452
μορφή (*εἰκόνα μορφ[ῆ]ς*) | *υἱοῦ τήνδε ἀνέθηκε*) E15.1-2: 263
μονογενής (μ[ου]ρογενῆ) E48.2: 391
μῶνος (*γαμικὸς μ. ἐν φθιμένοις*) E40.7: 365, (*λυκαβάντων ἡματα μόνων*) E41.1: 366, (*ἐλπίδα τὰν μόνναν*) E27.4: 311
Μούσα (*Μουσῶν δ[ῶ]ρα*) E34.10: 342 (και 341, σ.λ. *βαστάζειν*), (*ὁ σὺ Μούσαις στέρξας βίον*) E27.1: 310
Μοψαῖος (*Μοψαῖον ... Ἀγαθοκλέα παῖδα*) E36.1: 352
μῦθος (ἐμ μύθοισι) E1.3: 165
μύρομαι (*μύρονται τὸν ἀνυμφον ἀεὶ γόνον*) E27.5: 311, (*μύροτο σὴ [δὲ κόρη]*) E23.6: 293
Μυρτώ (*Μικρὰ Τύχ[η] Μυρτώ ... μέμφεται*) E21.1: 286
μυσ- (*χαρ[ί]εντά τε μύσ[την ἢ μυσ[τήρια]*) E65.2-3: 446
**μῶμι*: βλ. *μώσας*
μώσας E5.2: 210
- ναέτας* (*τᾶς ὑπάτας ναέται*) E2.10: 192, (*ναέταις*) E1.6: 168, (*Ρώμας ναέταις*) E2.5: 183
ναῖω (*προσ[εἰκ]ελα δώματα ναίων*) E1.1: 162 κέ.
ναός (*ναὸν ἰδρυσάμενος*) E59β.2: 433 (βλ. και E59β.3: 433, σ.λ. *ἐπί- ναια*)
νάροδος/-ον (*νάρων*) E2.1: 179
Ναόλοχος (*Ναόλοχον*) E11.2: 240 (βλ. και E11.3 [σ.λ. *ἐμ φάρεσι λεο- κοῖς*]: 243)
Ναύλοχος / *Ναύλοχον* (οὐδ.) E11.2 (βλ. σ.λ. *Ναόλοχον*): 240
Νεΐκη (*Νεΐκην*) E32.1: 327 κέ.
νεῖκος (*νείκους*) | *ἔ[πανσε πόλιν]*) E2.11(11-12): 195
νεκύς (*ἀσκέπτους νεκῶν εἰς θαλάμους*) E27.2: 310, (*νεκῶν κατατε- θνισσῶν*) E44.1: 379
Νέμεσις (*τὴν δυνατὴν Νέμεσίν με θεάν...*) E35.1: 347
Νέστωρ ([*N*]έστορα) E46.1 (και εἰσαγ. σημ.): 383 κέ.

- νέος: νεώτερος (*Μικρόν [ἀ]γάμε[ιων] -- -- νεω]τέροις?*) E71.5(στ. 12): 454
 νήπιος (*λυγρὰ σώματα...|νήπια*) E43.2(1-2): 376
 Νίκη: βλ. *Νείκη*
 Νικογένης (*[Ν]ικόγενες*) E20.1: 283
 Νικοκλής, -ῆς (*[Ν. θῆκεν]*) E14.1(1-2): 258, (*Νικοκλής Παφίων βασιλεύς*) E59β.1: 433, (*Νικοκλέα*) E13.4: 256 καὶ E14.1-2: 258, (*Νικόκλεες*) E12.1: 249 [βλ. καὶ E16.2: 266, σ. λ. *Πασικράτα (:Νικοκλῆς, Σόλος)*]
 Νικοκρέων (*εἰμί δὲ Ν.*) E9.3: 231, (*ἔλε Ν.*) E58.2: 430 (βλ. καὶ E12.1 [σ. λ. *Νικόκλεες*]: 249)
 Νικό E22.2(1-2): 289
 νόμος (*ἄτροπος εἶλε ν.*) E40.5: 364
 νόος (*ἱερὸν νόον ἦθει τέχνας*) E14.3: 259
 νόσος (*Ἰατρὸς θνητοῖσι νόσων*) E10.1: 235
 νοσφίζω (*Μοῖρᾶ μ' ...ζωῆς νόσφισεν ἡδ' ἐτάρω(ν)*) E24.6: 298
 νῦν (*[νῦν ἐν δύνι ἰδ]ών...*) E52.2: 411
 νύξ (*Νυκτὸς [μ]ελαίν[ης]*) E71.6(στ. 13): 455

ξεῖνος: βλ. *ξένος*

- ξένιος (*δόμον ξέν[ιον]*) E1.12: 176
 ξένος (*πάριθι, ξένη, «χαῖρε» προσείπας*) E26.9: 308, (*ἐν ξεινῆ γῆι ... φθιμένον*) E19.4: 281, (*[χθὼν κεύθει ἦδε, ξεινε]*) E16.4: 270, (*μὴ σπεύσης, ὦ ξεινε, παρελθέμεν*) E24.1: 295

ὀ = ὀ (*Χαετᾶ ὀ Ποθενύν*) E5.1: 209

- ὀδε, ἦδε, τότε (τόνδε) E2.7: 186, (*ἴδρουσεν τότε θεῶν*) E11.6: 247, (*[Τόνδε ἀρετὴν ἀσκοῦ]ντα βίωι*) E16.1: 265, (*[Τόνδ'...]*) E17.1: 271, (*τόνδε σοφώτατον ...|ἰατρῶμ*) E18.1-2: 275, (*καί με χθὼν ἦδε καλύπτει*) E8.1: 255, (*[χθὼν κεύθει ἦδε]*) E16.4: 270, (*κόνις ἦδε ... κέκευθεν*) E36.1: 353, (*ἦδε|...γῆ κατέχει*) *E54.1(1-2): 423, (*πτόλις ἄδε καλύπτει[ι]*) E62.3: 440, (*ὦν ἐπὶ τῆμδ' ἐδάης*) E25.4: 301, (*τῆδ' ὑπὸ γῆ λέλυμε*) E47.1: 387, (*κεῖμαι ὑπὸ χθονὶ τῆ[δε]*) E70.5: 452, (*εἰκόνα τάνδε*) E14.1: 257, (*εἰ[κόνα] μορ[φ]ῆ[ς]* | *υἱοῦ τήνδε ἀνέθηκε*) E15.2(1-2): 263, (*τῆς ἰδίας γνώμης εἰκόνα τήνδ' ἀπέθου*) E17.8: 274, (*τήνδε Δικαιοσύνην*) E35.2: 349, (*εἰς εὐνίδα τήνδε τεθῆναι*) E44.8: 381, (*Μνήμα ... τότε*) E18b.1: 457, (*τόδε σᾶμα*) E4.1: 204, (*τόδε σῆμα*) E26.1: 303 καὶ E42.1: 371, (*ὑπὸ σ]άματι τῶιδε τ[έθραπται]*) E63.1: 443, (*[φῆνας] ἀελίωι τῶνδε θεοῦ φάτιν*) E17.2: 272 (κ. ἄ.)

ὀδοιπόρος (*ὀδοιπόρε*) E22.1: 288, (*[ὀδοιπόρε]*) E30.3: 320

ὀδός (*στυγερὴν ὀ[δὸν εἰς Ἀχέροντος*) E23.5: 293

- ὀδύνη (γοεράς ὀδύνας τοκέεσι λιποῦσα) E28.3: 314
 ὀθνηῆος = ὀθνηῖος (ὀθ]νήοις φίλον) E50.1: 403
 οἶ = ἀντῆ (ἀρκεῖν οἶ, διαφ. γρ. οἶ) E30.5: 321
 οἶα (οἶα χρυσός ἢ τις ἄργυρο[ς]) E34.10: 342
 Φοιφανίας E5.2: 202
 οἶκτος (κακοῦ παραμύθιον οἶκτου) E31.7: 326
 οἶκτρος (οἶκτροτάταν μοῖραν ἐνεγκάμενο[ς]) E26.2: 305, (οἶκτροά ...
 πένθη) E31.9(5 κέ.): 326
 οἶομαι (μήπω οἶόμενος) E8.2: 227
 οἶος (π]αρθένου οἶαν) E61β.1: 437
 ὄλβος (τὸ πάροιθε εἰ]ν ὄ]λβω]ι παντὶ πέλο]ν]τας) E52.1: 410
 ὄλλυμι (ἀμαίαν δ' ὄλεσα[ς ἠ]λικία[ν]) E20.2: 284, (ὄλεσε συνθραύ-
 σας δαίμων βαρύς) E48.3: 392, (ὄλληλα προ]ώρον?) E66.4: 447
 Ὀλύμπιος (Ἀντιόχου παῖς ἐσθλὸς Ὀ.) E53.1: 415
 ὀμμένοις E60.3: 436 (καὶ εἰσαγ. σημ.: 435)
 ὀμηλιξ (τοὺς ὀμηλικας, διαφ. γρ.) E49.6: 399
 ὀμοῦ ([ὄμ]οῦ) E2.5: 183 (καὶ E2.6: 185)
 ὀμοφροσύνη ([δέιμαθ' ὀμοφροσύνης]) E30.4: 321
 ὄναρ (εἶδεν ὄ.) E11.2: 242
 Ὀνάσας ([Ὀ]νασο[ς Ὀν]άσ[αν]τος) E8.2: 226
 Ὀνασος ([Ὀ]νασο[ς Ὀν]άσ[αν]τος) E8.2: 226
 ὄνειρον ([πόλλ' ἐν ὀνείρωι ὄρων]) E30.6: 322
 ὄνομα (ὄνομ' ... ἐπικλέες) E22.3: 289, (πατρὸς? εἰ]χων ὄνομα) E63.2:
 443, (λαχόντα τοκῆι ... οὔνομα[ταυτὸ]) E2.7: 186, (οὔνομά σοι
 κενεὸν) E33.3: 336, (οὔνομα ... ψιλὸν) E41.4: 367
 ὀνομαστός (πρόγονοι δ' ὀνομαστοὶ ἀπ' [ἀρχ]ῆς) E18.3: 276
 ὀπάξω (ὀπασάμε[νον]) E2.4: 182
 ὄπλον ([ὄπ]λων, διαφ. γρ.) E32.2: 329
 ὀπύρην E5.2: 211
 ὀράω (εἶδεν ὄναρ) E11.2: 242, ([νῦν ἐν δύμῃ ἰδ]ῶν ἐκ ποδός) E52.2:
 411, ([πόλλ' ἐν ὀνείρωι ὄρων], διαφ. γρ. ἰδῶν) E30.6: 322
 Ὀρεσθεύς ([Ὀρε]σθέως) E15.1: 262
 Ὀρφεύς (Ὀρ[φεύς ἐν]κλέϊσ' Εὐρυδύκην) E30.2: 319
 ὄς, ἦ, ὄ (χαλκοῖο ... ὄν πέμπον...) E9.5(5-6): 233, (ᾧ πατ[ρί]ς ἦν Τέ]νε-
 δος) E18.3: 276, (ἦ γάρ, διαφ. γρ.) E23.2: 292, (ἦ τ' ἀναλίσκεις)
 E34.13: 344, (ἄν γάρ ἐθρεψες | φροντίσιν ἀδίστα) E33.3-4: 336,
 (ἄς, διαφ. γρ. ἄς=ἦς) E66.1: 447, (μεμναμένοι εὐφρογείας τὰς [ἦ
 τὰς] παι εὐ ποτ' ἔφερξα) E7.2: 223, (ὄ τοῦτο) E42.4: 374, (ὦν ἐνε-
 κα) E11.6: 246, (πά(ν)τα τὰ ἄ(ν)θρωποι φρονεῶι) E6.4: 219 (κ. ἄ.)
 ὀσστᾶ: βλ. ὀστοῦν
 ὀστοῦν (ὀστέα παιδὸς ἐπόψει) E19.3: 281, (λενκ[ά]... ὀστέα γῆ κατέ-
 χου) E23.8: 293, (ὀστέα κατθέμε[νος]) E44.5: 380, (ὀσστᾶ γαῖα κα-
 λύπτει) E49.7: 401
 οὐ γάρ τι (ο-wo-ka-re-ti) E6.2: 218

- οὐδεῖς (οὐδὲν γὰρ ἐσμ[έν πλην σκιά ...] E34.16: 346 (βλ. καὶ E67.2: 447)
οὔνεκα (οὔνεκα νείκονς] | ἐ[πανσε πόλιν] E2.11(11-12): 195, (οὔνεκα
τεροπνῆς|αἰμυλῆς) E28.1(1-2): 313 (βλ. καὶ ἔνεκα)
οὔνομα: βλ. ὄνομα
οὔποτε ([οὔποτε σεῖο]||[λήσ]ετα[ι]) E30.7: 322
οὔπω (Ὀ[ὔπω [σε ἄπ]ειρον ὄν[τα] E71.8(στ. 15): 455
οὐράνιος (ο)ὐρανίων) E68.3: 450
Οὐρανίωνες (Οὐρανιῶνων) E40.6: 365
οὔτος, τοῦτο (τοῦτ' ἔλαχον μέγα δῶρον) E40.6: 365, (ὄ τοῦτο) E42.4:
374
οὔτω (οὔτω θέτε μ[ε], ἄν ἀποθά[νω]) E37.3: 358
ὄψις (ὄψει δ' ἐν τρισσαῖς) E11.4: 245
- παι (μεμναμένοι εὐφερογεσίας τάς [ἦ τὰς] παι εὔ ποτ' ἔφεροξα) E7.2: 224
παῖς (Ἀριστοκλέος παῖς) E3.2: 200, (Ἀντιόχου παῖς ἐσθλὸς Ὀλύμ-
πιος) E53.1: 415, (παιδὸς | αὐτοῦ) E18b.1: 458, (ὁστέα παιδὸς)
E19.3 (3-4): 281, (Φαῖται παῖδα Δαμασσαγόρα) E18.2: 276, (παῖ-
δα φέριστον|ἐμπορίας) E26.3-4: 305, (Μοψαῖον ... Ἄγαθοκλέα
παῖδα) E36.1: 352, (ἐνκλέ|α παῖδα Μενίππου) E62.1: 439, (παῖ-
δων τε τ[υχόντα]||[κλειτῶν]) E16.1 (1-2): 265
Παλαιστῖνα (Παλαιστίνας ἀστὸν) E2.8(7-8): 188
Παλλάς (Παλλάς ... π[άρεμι]) E32.1: 328, (πότνια ... Παλλάς) E57.2:
428
πάνπαν=πάμπαν (π. ἀκ[ειόμενος]) E53.4: 418
παρά: βλ. παρὰ
παρά (παρὰ τεμένει) E51.2: 408, (π]αρά κλυτὸν εἶσατο σῆμα, διαφ. γρ.
π]άρα) E62.5: 441
πάρα (βλ. σ. λ. θεοῖς πόρο ἀθανάτοις) E6.2: 216
παραιῶσω (παραιῶ[σει]) E40.4: 321
παραμύθιον (π. οἴκτου) E31.7: 326
πάρεμι (π[άρεμι]) E32.1: 329
παρέχομαι (πάριθι, ξένη, «χαῖρε» προσείπας) E26.9: 308, (Μὴ σπεύ-
σης, ὃ ξεῖνε, παρελθέμεν) E24.1: 295
παρέχω (δόμον ξέν[ιον πᾶσι παρασχόμενος]) E1.12: 177
παρθένος (π]αρθένοι) E61β.1: 437
παροδείτης (ὃ παροδείτα) E31.1: 325, (φίλε ὃ παροδείτα) E40.1: 362
πάροιθε (τὸ πάροιθε ἐ[ν] ὄ[λβω]μ παντὶ πέλο[ν]τας) E52.1: 410
πᾶς (τὸ πάροιθε ἐ[ν] ὄ[λβω]μ παντὶ πέλο[ν]τας) E52.1: 410, (πάντων
ἔξοχον ἐν χάρισιν) E36.2: 353, (δόμον ξέν[ιον πᾶσι παρασχόμενος])
E1.12: 177, (ἐν μερόπεσσιν|πᾶσιν) E42.3-4: 373, (πᾶσίν τε βρο-
τοῖς) πᾶ[ι]σίν τε θεοῖσιν) E49.1: 396, (ἐρεραμένα πά(ν)τ' ἀκορά-
στος ἢ πά(ν)τα κοραστῶς) E6.2: 217, (κυμειρηται πά(ν)τα) E6.4: 219
Πασικράτης ([Πασικράτεια]) E16.2: 266

- πασάς (δισσὰς τοῖς δισσοῖς πασάδας) E2.6: 184
 πατήρ (πατήρ Λαϊάροχος) E18b.1: 457, (πατρός? ἔ]χων ὄνομα) E63.2:
 443, ([ἐκ πολυκλείτων]|... πατέρων) E13.2(1-2): 253, (πατέρων
 χώ]ρης) E52.3: 412
 πάτηρ: βλ. πατρίς
 πατριός (ἐκ πατριῶν ἐξεκόπην θαλάμων) E33.2: 336
 πατρίς, πάτηρ ([σε λοχ]εύσα[το πα]τρὶς ἐραννά) E1.7: 170, (ὦ πατ[ρὶς
 ἦν Τέ]νεδος) E18.3: 276, (Θεσσαλία δὲ πατρίς) E18b.2: 459,
 (Κρήτα μὲν πατρίς μου ...) E22.1 (1-2): 288, (τῆλε Καλύμν[ας] πα-
 τριδος) E20.1-2: 283, (πατριδ' ἐς εὐρύχορον) E56.2: 426, ([Κε-
 κρο]πίδης μ' ἀνέθηκε πάτηρς ἄπο πατριδ' ἐς ἄλλην) E32.3:
 330, (εἰ δὲ πάτηρην ζητεῖς, Κίτιον μάθε) E24.5: 298, (πάτηρ[η]ν ἢ
 πάτηρ[ς]) E60.2: 435 (βλ. καὶ E23.3 λιποῦσα πατριὴν Κολοφῶνα)
 πατρῶος ([πατρῶοις]) E14.3: 259
 πανύ (νείκονς] | ἔ]πανυσε πόλιν) E2.12: 195
 Παφία (Παφία γέρας) E13.1: 253, (Παφία γέρας) E14.1: 257, (Ἄ-
 φροδείτη Παφία) E46.a: 383, (τῆι Παφίῃ) E46.1: 385
 Παφιανός (Παφιανός Πάφιος) E47.1: 387
 Πάφιος (Παφιανός Π.) E47.1: 387, (Ἀντισθέν[ους Παφίου]) E1.13:
 177, (Ἀντισθένης Παφίου με[λοποιῶ]) E2.13: 195, (Παφίων
 [βασιλῆα φέριστον]) E13.3: 255, (Παφίων πελοφόρων βασιλεύς)
 *E55.2: 423, (Νικοκλέης Παφίων βασιλεύς) E59β.1: 433, (Πα-
 φίοις) E32.4: 331
 Πάφος (᾿Ωδε Πάφον γέννημα) *E45.1: 381
 πείθω ([πεί]θεις) E17.4: 273
 Πελασγικός (Πελαζικὸν Ἄργος) E9.1: 230
 Πέλοψ (χθὼν Πέλοπος) E9.1: 230
 πελοφόρος (Παφίων πελοφόρων βασιλεύς) *E55.2: 423
 πέλω (Εὐδοσίας τόδε ση̅μα πέλει) E42.1: 371, (τὸ πάρο]θε ἔ]ν] ὄ]λβω]ε
 παντὶ πέλω]ν]τας) E52.1: 410
 πέμπω (χαλκοῖο ... ὄν πέμπον...) E9.6(5-6): 233
 πένθος (μέγα π.) E19.1: 279, (οἰκτρὰ ... πένθη) E31.9(5 κέ.): 327
 πενθῶ (πενθοῦσων) E49.4 (βλ. εἰσαγ. σημ.: 395 κέ.)
 πέπλος E56.1: 425
 περικαλλής ([ἐμ βιότῳ]ε περικαλλεῖ) E1.3: 166
 περικλινστος (γὰ π. | Κύπρος) E9.3-4: 232
 περικλιντος (Στοργῆι Λαοδάμει]α περικλιντος) E30.1: 319
 περιοικοδομέω ([περιοικοδομήσ]α[ς]) E59β.4: 433 (σημ. σὸν στ. 3 σ. λ.
 ἔ]πίναια)
 περιτρέχω (ἀλλ' ἔμ' ἀ]χῶν λή]θη περιδεδρομεν) E31.9(5 κέ.): 327
 περιώσιος (πε]ριώσιον) E16.3: 269
 Περσεύς (πόλις Περσηός) E51.1: 407
 Περσεφόνη: βλ. Κούρη καὶ Φερσεφόνη
 πικρός (πικρὸν δ' εἰς Ἀχέρωντ' ἔ]μολεν) E26.4(3-4): 305, ([τὸν πικρὸ]μ

- Μοιρῶν ... μίτον, διαφ. γρ.) E31.4: 325, ([π[ικ]ρ[ὸν μόρον]) E70.4: 452, (ὦ πικρὰ Φύσι) E34.12: 343
- πίμπλημι (τρισοὺν ἐπ' εἰκοστῶι πλήσας ἔτος) E27.3: 311, (π[λήσα]ντα βίου τέλ[ος]) E31.1: 324
- πινυτός (πινυτήν δέξαιω Τάκιλλαν) E23.1: 292, (πινυτήν Ὀρ[φενὺς εὐ- κλείσ' Εὐρυδίην]) E30.2: 319
- πίνω: βλ. πῶθι
- πίων (πίονος ἄ[γγ' ἀδύτου] E2.10: 193
- πλεῖστος (πλε[ῖσ]τα σεβ[ι]ζόμενε) E1.6: 169
- πλήθος (πλήθο]ς ἀχέων) E61.4: 438
- πλόος (κοινὸς ἐπεὶ θνατοῖς ὁ π. εἰς φθμίνους) E26.10: 309
- Πλούτων (κοίρανε Π.) E43.1 (καὶ εἰσαγ. σημ.): 375
- πνέω (ἔπνευσε, διαφ. γρ.) E57.2: 428
- Πνυταγόρας E9.2: 230, (Πνυταγόρω, γεν.) E10.2: 236
- Ποθενύ E5.1: 209
- ποθέω ([σὸς πόσις, ὅς σε ποθεῖ]) E30.8: 323
- Πολέμων (υἱὸς Ἀριστάρχου Π.) E29.1: 317
- πόλις (εὐρύχορος π.) E12.1: 248, (π. Περοῆος) E51.1: 407, (πόλειωσ φύλακογ χωρὸν τ' ἀπέδειξαν) E11.5: 245, (νείκου]ξ[ῆ]πανσε πό- λιν]) E2.12: 195 (πόλις ἄδε καλύπτε[ι]) E62.3: 440, (ἀνέστησε πόλις θρόν[ον] E68.1: 449
- πολύκλειτος (ἐκ πολυκλείτων) E13.1: 253
- πολυκτεάνος (Ῥωμαίων σπέμα πολυκτεάνων) *E45.2: 382
- πολύς (πλε[ῖσ]τα σεβιζόμενε) E1.6: 169, (πόλλ' ἐπὶ σοὶ μηρὶ ἔθηκε πυ- ρί) E23.2: 292, ([πόλλ' ἐν ὀνειρώι ὀρῶν]) E30.6: 322
- πολυστόμιος (πολυστόμμον) E2.2: 180
- πόντος (Ἀξείνου στόμια πόν[του]) E31.3: 325, (πόντον ἐπιπλώσας ἀ- λιμυρέα) E26.5: 306
- Ποπλικόλας (Ποπλικόλαν Πρεῖσκον) E51.1: 407
- πόρο (θεοῖς π. ἀθανάτοις) E6.2: 216
- πόσις (ἀρκεῖν οἱ πόσι]ς οὐ θάνατον δύνατ') E30.5: 321, (σὸν πόσιν) E23.6: 293, (κτερίσασα πόσιν) E62.6: 441
- ποτέ (μηδεὶς φρονή]σῃ μειζον ἀνθρώπων?) ποτέ) E34.15: 345, (γαμε- τῆς ποτ' ἀκοίτης) E44.5: 380, (ὥς ποτε Φοῖβος) E52.5: 413
- πότνια (πότνια ... Παλλάς) E57.2: 427, (Θεομοφόρους τε ἀγνάς πο- τνίας) E11.3: 243
- πούς ([νῦν ἐν δύμῃ ἰδ]ῶν ἐκ ποδός) E52.2: 411
- Πραξαγόρας E22.3: 289
- Πρεῖσκος (Ποπλικόλαν Πρεῖσκον) E51.1: 407
- πρέσβυς (πρέσβυ ... Μεννέα) E19.3-4: 282
- πρὶν (Τὸ πρὶν) E27.1: 309
- πρό (πρὸ μοίρας) E27.1: 310
- πρόγονος (πρόγονοι δ' ὀνομαστοὶ ἀπ' [ἀρχ]ῆς) E18.3: 276 (βλ. καὶ

E13.4: 256, σ. λ. *Κινύρον* *θε[ισιότατον γενεᾶς]*, διαφ. γρ. *Κ. θε[σπεσίον*
πρόγονον] = *ἔκγονον*), (*θεισιότων ἐκ προγόνων*) E9.4: 232
προευμενής (*ᾠ προευμενής*) E71.17(στ. 24): 456
προλείπω (*ἄελιον προλιπών*) E41.2: 367
προπέμπω (*προ[ο]πέμπω{ι}*) E33.7: 337
πρός (*δειξαι πᾶσι θέλων πρὸς γονέας χάριτας*) E25.6: 302, (*πρὸς ξο-*
φερὸν χώρον ἀποφθιμένων) E43.2: 376 (κ. ἄ.)
προσεῖκελος (*προσ[εῖκ]ελα δώματα*) E1.1: 161
προσλέγω (*πάριθι, ξένη, «χαῖρε» προσείπας*) E26.9: 308
Πρωτεσίλαος (βλ. σ. λ. *Λαοδάμεια*) E30.1: 319
πρόωρος (*ἄλλα προ[όωρον?]*) E66.4: 447
Πτολεμαῖος (*Πτολεμαίου τοῦ δευτέρου*)|*Σωτήρος*) E1.c-d: 154
πόλις: βλ. *πόλις*
πῦρ (*πόλλ' ἐπὶ σοὶ μηροῖ' ἔθηκε πυροῖ*) E23.2: 292
πύργος (*ὑψηλὸν πύργων ἀμφ[έ]θετο στέφανον*) E12.2: 250
πῶθι (*κά(π) π.*) E6.1: 215
**πῶμι*: βλ. *πῶθι*

ῥειπή (*ῥειπαῖς ἀνεμώδεσιν*) E33.1: 334
ῤηγίνα (*ῤ. σθεναρῶν ἐξ ὑπάτων ὑπάτη*) E46.2: 383
ῥόδιος (*στεφάνοις*) *ῥοδίνοις*) E37.1: 357
ῤόδιος (*ἐν ξείνῃ γῆι ῤοδίον*) E19.4 (E19, εἰσαγ. σημ.): 278 κέ.
ῥυτόν (*χρῦσσα ῥυτὰ δισφὰ φαεινὰ*) E2.1: 179
ῤωμαῖος (*ῤωμαίων στέμα πολυκτεάνων*) *E45.2: 382, (*βουλή ῤ[ω-*
μαίων]) E67.1: 448
ῤώμη (*ῤώμας ὑπάτοις*) E1.5: 167, (*ῤώμας ναέταις*) E2.5: 183

Σαλαμίνιος / *Σαλαμινός* (*Ἑλικῶν Ἀκεσᾶ Σαλαμίνιος*) E57.1: 427, (*Κυ-*
πρίω τῷ Σαλαμινῶ, γεν.) E4.1: 205, (*Σίμ[α]λον Τιμάρχον Σαλαμίνι-*
ον) E1.d-e: 155
Σαλαμῖς (*Τεῦκρον ... γῆ Σαλαμῖς κατέχει*) *E54.2: 423, (*Κύπριος γέ-*
νος ἐξαλαμίνος) E11.1: 240
σᾶμα, *σᾶμαν*: βλ. *σῆμα*
σεαντή (*φθονεῖ σεαν[τή]*) E34.14: 345
σέθεν: βλ. *σύ*
σελῖς (*ἐν σελίδεσιν*) E24.3: 298
σεβίζομαι (*πλε[ῖσ]τα σεβιζόμενε*) E1.6: 169
σεμνός (*Σεμνὸν ἀεὶ ζήσας βίωτον*) E39.1: 360, (*τὸν σεμνὸν ἄνδρα Βάκ-*
χιν ... θανόντα) E50.3: 405, (*Σώπατρε σεμνέ*) E38.2: 359
Σερονύλιος (*Δέκμος Σ.*) *E45.3: 382
σῆμα (*Τύμβε, τίνας τότε σ., διαφ. γρ. σᾶμα*) E26.1: 303, (*Εὐνοδίας τότε*
σῆμα πέλει) E42.1: 371, (*σῆμ[α]?*) E60.2: 436, (*π[αρά κλυτὸν εἶ-*

- σατο σῆμα) E62.5: 441, (τόδε σᾶμα) E4.1: 204, (ὑπό σ]άματι τῶιδε τ[έθαπται]) E63.1: 443, (σᾶμαν: βλ. E4.1 σ. λ. τόδε σᾶμα)
- σθENAPOC (Pῆγῖνα σθENAPOΩN ἔξ ὑπάτων ὑπάτη) E46.2: 385
- Σιδώνιος (Ἀντιπάτρον Σιδωνίου) E2: 177
- Σίμαλος (Σίμ[α]λον|Τιμάροχον Σαλ[αμί]νον) E1.d-e: 155, (Σίμαλε) E1.2: 163
- σινδών (σινδόνι λεπτοφυῆ τρυφερά) E37.2: 357
- σκεῦος (Σκύλλας δίκρονον σκ.) E2.4: 181
- σκιᾶ (οὐδέν γάρ ἐσμ[έν] πλὴν σκιᾶ) E34.16: 346
- Σκύλλα (ἄξιγγρο[ο]|Σκύλλας δίκρονον σκεῦος) E2.3(3-4): 181
- Σόλιος ([Παισικράτεα,] γῆς Σολίωμ βασιλέ[α]) E16.2: 268
- σός (σὸμ πόσων|μύρετο σῆ [δὲ κόρη]) E23.6: 293, (σῆς ... ἐπινοίας) E58.1: 429, (τὰν σὰν ... ἐ[υφρο]σ[ύ]ναν) E1.9: 173, (σωφροσύνην διὰ σῆν) E39.2: 361, (τὴν σῆν μολπὴν... κατέχει) E49.4(4-5): 398, (τὴν σῆν ἠράτην) E49.5: 398, (σὰ ... ὀσοτᾶ γαῖα καλύπτει) E49.7: 401, (σὰ δ' ὤδε βί []) E64.4: 455 (κ. ἄ.)
- σοφός (σοφοῖς ἐπ[ι]εἰκλος ἀνήρ) *E45.1: 381, (τόνδε σοφώτατον ... |ιατρῶμ) E18.1(1-2): 275
- σπείρω (ὁ σσπείρας) E49.3: 397 (396 κῆ.)
- σπέσμα (Ῥωμαίων σ. πολυκτεάνων) *E45.2: 382
- σπεύδω (μὴ σπεύσης, ὃ ξεῖνε, παρελθέμεν) E24.1: 295
- σοοῦ: βλ. σύ
- σπείρας: βλ. σπείρω
- Στασίνορ, βλ. E16.2 (σ. λ. Παισικράτεα): 266
- Στασιόικος ([Στασιόι]κον) E31.1: 324
- στέλλω ([Στέλλοις ... βομὸν ἰδρυσάμενος) E17.3: 273, (στείλαις χῶρον ἐς εὐσεβέων) E27.6: 312
- στέργω (ὁ σὺμ Μούσαις στέρξας βίον) E27.1: 310, (Ἡ στερχθεῖσα χύδην) E28.1: 313
- στέφανος (ὑψηλὸμ πύργων ἀμφ[έ]θετο στέφανον) E12.2: 250, (τὸν βιώτου στέφανον) E47.2: 389, (στεφάνοις) ῥοδίνοις) E37.1: 357
- στήλη ([λιτῆ ὑπὸ σ]τήλη) E31.2: 325 (βλ. καὶ E4.1 [σ. λ. τόδε σᾶμα]: 204)
- Στόλος (Σ. Θέωνος Ἀθηναῖος) E1.a: 151
- στόμα (Ἀξείνου σ. πόν[του]) E31.3: 325
- στοργή (Στοργῆμ Λαοδάμ[ε]ια περίκλυτος) E30.1: 319
- στουγερός (στουγερὴν ὀ[δὸν εἰς Ἀχέροντος) E23.5: 293
- σύ ([οὔποτε σεῖο]||[λῆσ]ετα[ι]) E30.7: 322, (μητὰ σοοῦ) E49.6: 400, (τὰν σὰν ἴν' ἐ[υφρο]σ[ύ]ναν ἐσ[ί]δη σοι) E1.9: 173, (σοὶ χάρις εὐξέμ[ένωι] E70.8: 452, ([σε λοχ]εύσα[το πα]τρὸς) E1.7: 170, (σὲ ... ὤδε ἀνέθηκε) E24.5: 302, (νῦν δέ σε ὁ σσπείρας καὶ ἦ <σε> τεκοῦσα τε μήτηρ) E49.3: 398, (σέθεν) E23.8: 293 (κ. ἄ.)
- συγγενής (ὁ σ. βασιλέως) E1.b: 153
- σύμβιος (συμβίον κεδνής) E44.2: 379
- σύν (σὺμ Μούσαις) E27.1: 310 (κ. ἄ.)

σύννευος (συνεύνω) E30.5: 321
συνζῶ (συνζῶ κα[ὶ φθιμένη]) E30.6: 322
σ]ύνης E69.1: 451
συνθραύω (ᾔλεσε συνθραύσας δαίμων βαρύς) E48.3: 392
συνόμενος (Ἡρώιδον συνό[μενος]) E30.3: 320
συνομηλιξ (συνομηλικας, διαφ. γρ.) E49.6: 399
σῶζω ([σῶιξ]ων, διαφ. γρ.) E14.3: 259
σῶμα (τὸ δὲ σῶμα καλύπτει|γαῖα) E40.2(2-3): 363, (*λυγρὰ σώματα... | νήπια*) E43.1(1-2): 376
Σῶπατρος (Σῶπατροε) E38.2: 359
Σωσθένης (Σῶσ[θενες], διαφ. γρ.) E33.2: 335
Σωσιάναξ, διαφ. γρ. Σωσειάναξ E22.2(1-2): 289
Σωσιπάτρα (Σωσιπάτρα) E33.2: 335
Σωσιπάτρος, βλ. E33.2 (σ. λ. Σωσιπάτρα): 335
Σωστράτη (Σωστράτη) ἢ -α, διαφ. γρ.) E33.2: 335
Σωτήρ (Πτολεμαίου τοῦ δευτέρου|Σωτήρος) E1.c-d: 154
σωφροσύνη (κλέος... σωφροσύνης) E42.2: 372, (*σ]ύνης, ἴσως σωφρο- σ]ύνης*) E69.1: 451, (*σωφροσύνην διὰ σήν*) E39.2: 361 (βλ. καὶ E30.4: 321, διαφ. γρ. [δείγματα σωφροσύνης])

τά (=ᾶ): βλ. ὄς
Τάκιλλα (πινυτήν δέξαιω Τάκιλλαν) E23.1: 292
*ταμῆς (ἰῶν ὀκνημόρων ταμῆν) *E54.1:422*
τάς / τᾶς (=ῆς / ᾶς): βλ. ὄς
ταυτό: βλ. αὐτός
τάφος (τάφωι γεραρωῖ) E16.4: 270, (*Κύπρος ἔδεκτο τάφωι*) E21.2: 287, (*ἦδε τάφος, διαφ. γρ.)* E24.6: 298, (*τάφον*) E63.5: 444, (*τάφοισι*) E34.11: 342 (βλ. καὶ E4.1 σ. λ. *τόδε σᾶμα*): 204
ταχύ (ἦ τ' ἀναλίσκεϊς τ.) E34.13: 344
τε (καὶ ἦ <σε> τεκοῦσά τε μήτηρ) E49.3: 398 (κ. ᾶ.)
τέκνον (τέκνωι [Φ]ιλαδ[έλφωι ἀμαρτήι]) E2.9: 191, (*κατόναισ[θε τ]έκνων*) E33.6: 337 (βλ. καὶ E49.1 ᾠδ. τέκνον)
τελέω (Ἀρχα]ῖος τ[έ]λεσε[ν]) E12.3: 250
*Τελαμώνιος (Τελαμώνιον...|Τεῦκρον) *E54.1(1-2):* 422
τέλος (π[λήσα]ντα βίον τέλ[ος]) E31.1: 324, (*μοιρίδιον τ.)* E38.1: 358, (*βίον γλυκερόν τ.)* E42.3: 373
τέμενος (Ἰταλὸν ἄν τ.) E2.9: 190 κέ., (*Λεδρῶι ἐν τεμένει*) E13.1: 253, (*ἰερῶ ἐν τεμένει*) E35.2: 349, (*πᾶρ τεμένει*) E51.2: 408
Τένεδος (ᾧ πατ[ρίς] ἦν Τέ]νεδος) E18.3: 276
τερπνός (οὔνεκα τερπνῆς|αἰμυλῆς) E28.1(1-2): 313
Τερτία E48.5: 393 (καὶ 390)
Τέρτιος (Τέρτιον, διαφ. γρ.: ἀντι [Κοί]σπιον) E48.1: 390 (καὶ 393)
τέρψις (κῆπων ἐν λουτρῶ τέρψι[ν]) E53.6: 419

- τετμειν ([ἦ γ]ε τε[τμειν]) E23.6: 293
 τετράκερος (ἔλε ... τετράκερων ἔλαφον) E58.2: 430
 Τεῦκρος (Τελαμώνιον... | Τεῦκρον) *E54.2(1-2): 422
 τεύχω ([Τευσχα χαράξας: ἔ]τευσχα ἢ τεῦξα) E44.4: 379, (ἔτευσεν) E53.5:
 418 καὶ E53.1 (διαφ. γρ. λουτρον ἔτευσσε): 417, (ἔτευσσε, διαφ. γρ.)
 E57.2:428, (Τεῦξ') E57.1:427, (Τὴν δυνατὴν Νέμεσίμμε θεὰν ἰδρύ-
 σατο τεύξας) E35.1: 348
 τέχνη, τέχνα (ἱερὸν νόον ἦθεσι τέχνας) E14.3: 259, (τέχναις μαγειρι-
 καῖς) E50.2: 404
 τῆλε (τ. Καλύμ[ας] πατρίδος) E20.1-2: 284
 τηλόθι ([τηλόθι τό]μ Μοιρῶν ἐξετέλεσσα μίτον) E31.4: 325
 τηρέω ([τηρ]ῶν) E14.3: 259
 τίθημι (δώρον ἔθηκα) E17.5: 273, ([Νικοκλῆς θῆκεν]) E14.1(1-2): 258,
 (πόλλ' ἐπὶ σοὶ μηρὶ ἔθηκε πυρὶ) E23.2: 292, (θῆκεν ὑπηνεμίην)
 E52.6: 414, (οὐῖτω θέτε μ[ε], ἂν ἀποθά[νω]) E37.3: 358, ([Ἀσπί]δα
 ... χερί θε[ῖσ]α) E32.1: 329, (χάριν θέμενος) E17.4: 273, (εἰς εὐν-
 δα τήνδε τεθῆναι) E44.8: 381
 τίκτω (καὶ ἦ (σε) τεκοῦσά τε μήτηρ) E49.3: 398
 Τιμάροχος (Σίμ[α]λον | Τιμάροχον Σαλ[αμί]νιον) E1.d-e: 155, (υἱὸν Τι-
 μάροχου) E13.3: 255, ([Τιμάροχον υἱός]) E14.2(1-2): 258, (Τιμάροχο
 ἴνις) E59a.a: 432, (υἱός Τιμάρχ[ου]) E59β.1: 433
 τις, τι (οὐ γάρ τι) E6.2: 218 (κ.ἄ.)
 τίς (θνητός τίς εἶ;) E34.1: 339, (τύμβε, τίνος τόδε σῆμα) E26.1: 303,
 (τί δῆτα γενναῖς) E34.13: 344 (καὶ 341)
 τίω (χάριν χαλκοῖο τίοντες) E9.5: 233
 τοκεύς (λαχόντα τοκῆϊ ... οἴνομ[α ταῦτό]) E2.7: 186, (τοκέων βά-
 κτρον) E48.2: 391, (γοεράς ὀδύνας τοκέεσαι λιποῦσα) E28.3: 314
 τοξαλκῆτης, -ας (Λατοῦς κούραϊ τοξαλκῆται) E2.3: 181, (Λητοῦς το-
 ξαλκῆτα κοῦρ') E58.1: 430
 τὸ πρῖν: βλ. πρῖν
 τόσος, τόσον (τόσον ἦρατο κῆ]δος) E1.11: 176
 τότε ([αὐτὸς δὴ τότε] δίζετο Κούριον) E52.5: 413
 τρέφω (κλειν]ὰ Μίλατος ἔθρε[ψε]) E63.3: 443 (βλ. καὶ E33.3 ἔθρεψες)
 τριβός ([ἦλυθο?]ν τριβόν) E34.8: 341
 τριετής (τ. λίπεν ἥμαρ, διαφ. γρ. τριέτης) E29.1: 317
 τρισσός (ὄψεσι δ' ἐν τρισσαῖς) E11.4: 245, (τρισσὸν ἐπ' εἰκοστῶι πλή-
 σαις ἔτος) E27.3: 311
 τροφεῖον (τροφεῖα) E19.3(3-4): 281
 τροχάδην (Κἂν τροχάδην βαίνης ...) E40.1: 362
 τρυφερός (συνδόνι λεπτοφυῆ τρυφερᾶ) E37.2: 357
 Τρύφων (Φύλων Τρύφωνος) E35.(5): 350
 Τρώς (Τρώων καὶ Δαναῶν) E1.8: 171
 τυγχάνω (ἀλ(λ)' ἔτυχ' ἂ χῆρ) E6.3: 218, (παίδων τε τυχόντα)[[κλει-
 τῶν]) E16.1(1-2): 265

- τύμβος (Τύμβε, τίνος τόδε σῆμα) E26.1: 303 (βλ. καὶ E4.1 [σ.λ. τόδε σᾶμα]: 204)
- τυπετός (τυπετῶν λιπῶν ἄχρα) E31.6: 327
- Τύχη/τύχη (ἡμὶ Τύχη) E35.4: 350, (Τύχη θνητοῖς θῆκεν...) E48.6: 394, (Μικρὰ Τύχ[η] Μυρτώ ... μένφεται, διαφ. γρ. Τύχ[ην]/τύχ[η]/τύχ[ην]) E21.1: 286, (τὰς ἐμὰς τύχας) E34.2: 339
- υἱός ([Τιμάρχου υἱός]) E14.2(1-2): 258, (υἱός Ἀριστάρχου Πολέμων) E29.1: 317, (υἱός Τιμάρχ[ου]) E59β.1: 433, (εἰκόνα μορ[φ]ῆ[ς]|υἱοῦ τήνδε ἀνέθηκε) E15.1-2: 263, (υἱὸν Τιμάρχου) E13.3: 255 (βλ. καὶ E11.2 [1-2, Φύλιος...|υἱός Ἀρίστωνος]: 239, καὶ *E55.1 Ἀγαπήνωρ Ἀγκαῖον υἱός)
- ὔλη (ὔλας τὰς χρονίας) E53.4: 418
- ὑμέναιον (οὐδ' ὑμέναιον|ἔκλαγον) E26.7(7-8): 307, (ὑμέναιον ... γλυκύν) E31.5(5κῆ.): 327
- ὑμέτερος (ὕ|μετέρας, ἦ ἦ|μετέρας) E61β.2: 437
- ὑμῆλιξ (τοὺς ὑμῆλικας) E49.6: 399
- ὔπατη, -α (τὰς Ὑπάτας ναέται, διαφ. γρ.) E2.10: 192
- ὔπατος (τὰς ὑπάτας ναέται) E2.10: 192, (Ῥηγῖνα σθεναρῶν ἐξ ὑπάτων ὑπάτη) E46.2: 385, (Ῥώμας ὑπάτοισι) E1.5: 167
- ὑπηνέμιος ([γαῖην δὲ β]ρονχ[ί]ην θῆκεν ὑπηνεμίων) E52.6: 414
- ὑπνώομαι, -οῦμαι (Ὑπνωθεῖς) E11.1: 239
- ὑπνώδης (διαφ. γρ.) E11.1: 239
- ὑπό ([λιτῆ ὑπὸ σ]τήλη) E31.2: 325, (ἦγέ σε γῆς ὑπὸ κόλπου) E38.1: 359, (τῆδ' ὑπὸ γῆ λέλιμε) E47.1: 387, (κεῖμαι ὑπὸ χθονὶ τῆ[δε]) E70.5: 452, (ὑπὸ σ]άματι τῶιδε τ[έθαπται]) E63.1: 443
- ὑποχθόνιος (ὑποχθονίους) E41.2: 367
- ὑψηλός (ὑψηλὸμ πύργων ἀμφ[έ]θετο στέφανον) E12.2: 250
- φαεινός (χρύσεια ὄντα δισὰ φαεινὰ) E2.1: 179
- Φαίαξ (ὁ Φαιάκων γάρ ἄναξ) E1.11: 175
- Φαῖτας (Φαῖταμ παῖδα Δαμασσαγόρα, διαφ. γρ. Φαῖταμ, Φαῖταμ κ. ἄ.) E18.2: 276
- φαίνω ([φήνας] ἀελίω τῶνδε θεοῖο φάτων) E17.2: 272
- φᾶρος (ἐμ φάρεσι λεοκοῖς) E11.3: 243
- φάτις ([φήνας] ἀελίω τῶνδε θεοῖο φάτων) E17.2: 272
- φένγος: βλ. φένγος
- Φειδιακός (Φειδιακὴν χάριτα) E32.4: 331
- φένγος (γλυκερὸν μετὰ φένγος) E42.1: 371
- φέριστος (Παφίων [βασιλῆα φέριστον]) E13.3: 255, (παῖδα φέριστον|ἐμπορίας) E26.3-4: 305
- Φερσεφόνη E27.6: 311 (βλ. καὶ Κούρη)

- φέρω (οἰκτροτάταν μοῖραν ἐνεγκάμενο[ς])* E26.2: 305
φθίνω (ἐν ξιάνη γῆι ... φθιμένον) E19.4(3-4): 282, (*χαῖρε καὶ ἐν φθι-
 μένοις*) E38.2: 360 καὶ E39.2: 362, (*γαμικὸς μόνος ἐνὶ φθιμένους*)
 E40.7: 365, (*κοινὸς ἐπεὶ θνατοῖς ὁ πλόος εἰς φθιμένους*) E26.10: 309,
 (*καὶ φθιμένη*) E30.6: 322
φθονέω (φθονεῖ σεαυ[τῆι]) E34.14: 345
Φιλάδελφος (τέκνωι [Φ]ιλαδ[έλφωι ἀμαρτῆι]) E2.9: 191
Φιλέας E27.2: 311
Φίλιος E11.1: 239
φιλίως ([ἐμνήσθη φιλί]ως) E52.4: 412
φιλόμοσος (ἢ φιλόμοσ[ος] | Ῥηγίνα) E46.1(1-2): 385
φιλοξενία (ἀφελουῖς δεῖγμα) φιλοξενίας) E1.2: 163
φίλος (ὀθ]νήοις φίλον) E50.1: 403, (*[δάμαρ φίλη]*) E30.7: 322 (βλ. καὶ
 E40.1 *φίλε ὃ παροδεῖτα*)
Φιλόστρατος (Φ[ίλ]οστρατε) E2(εἰσαγ. σημ.): 178, (*Φιλόστρατον*) E2.7:
 187 κέ.
Φύλων E35.(5): 350
Φοῖβος (ὡς ποτε Φ.) E52.5: 413, (*Φοῖβωι*) E2.1: 178, (*Φοῖβωι γέ-
 [ρ]α[ς]*) E2.11: 194 (βλ. καὶ Ἀπόλλων)
φρονέω (μηδεῖς φρονή[σηι μεῖζον ἀνθρώπων?] ποτέ) E34.15: 345, (*τὰ
 ἄ(ν)θρώποι φρονέωι*) E6.4: 219
φρονεῶ: βλ. *φρονέω*
φροντίς (φροντίσιν ἀδίσταις) E33.3: 337
φύλακος (πόλιεωσ φύλακογ χάροῖν τ' ἀπέδειξαν) E11.5: 245
φυλάττω (ἐφ]ύλαξε, διαφ. γρ. φ]ύλαξε, φ]υλάξε[τε]) E65.3: 446
Φύσις (ὃ πικρὰ Φύσι) E34.12: 343
φύω, -ομαι (ἔφυν) E41.4: 367
φῶς (φ. γὰρ τὸ γαμήλιον) E26.7: 307

Χαιτᾶ E5.1: 209

- χαῖρε (πάριθι, ξένη, «χαῖρε» προσείπας)* E26.9: 308, («Ἀφροδισίη εὐ-
 χαρι χ.») E28.5: 316, (*χ. καὶ εἶ[ν] Ἀἴδασο*) E30.7: 322, (*χ. καὶ ἐν φθι-
 μένοις*) E38.2: 360 καὶ E39.2: 362, (*Χάομε χορηστέ, χαῖρε*) E41.(5):
 369, (*χαίρετε*) E6 (ἀρχή/τέλος): 213/219 (βλ. καὶ *χαίρω*)
χαίρω ([Χαί]ρησις) E70.1: 452, (*χαίρειν...εὐχόμεθα*) E25.8: 302, (*[ἀν-
 τὸς δὴ χ]αίρων ἐξανύσασι [ἀτραπόν]*) E28.6: 316, (βλ. καὶ *χαῖρε*
[καὶ χάρις: 300 κ. ἄ.])
χαλκός (χαλκοῖο ... ἄεθλα) E9.5-6: 233
χαράσσω ([τεν]ξα χαράξας) E44.4: 379
χαρίεις (χαρ]ιέντά? τε μύσ]την) E65.2-3: 446
χαρίζω (λοντρὰ χαρισάμενος) E52.4: 412
χάρις (σοῖ χ. εὐξαμ[ένωι] E70.8: 452, (*χάριν χαλκοῖο τίοντες*) E9.6(5-6):
 233, (*χάριν θέμενος*) E17.4: 273, (*θεσπεσίην ... χάριν*) E57.2:

- 428, (Φειδιακήν χάριτα, διαφ. γρ. Χάριτα) E32.4: 331, (πάντων ἔξοχον ἐν χάρισιν) E36.2: 354, (χάριτα[ς]) E25.1: 299, (πρὸς γονέας χάριτας) E25.6: 302
- Χάριμος (Χάριμε χρηστέ, χαῖρε) E41.(5): 369
- Χάρων: βλ. 293 (σημ. στὸ E23.5)
- χεύω (ἔχενε χάριον) E57.2: 428
- χῆρ, χεῖρ (ἀλλ(λ) ἔτυχ' ἀ χῆρ) E6.3: 218, (χερὶ θε[ῖσ]α) E32.1: 329
- χθόνιος (θεοῖς χθονίοισι) E33.7 (σ. λ. Γάμο[ς], στ. 3): 337
- χθών (καί με χ. ἦδε καλύπτει) E8.1: 225, (χ. Πέλοπος) E9.1: 230, ([χ. κεύθει ἦδε, ξεῖνε]) E16.4: 270, (κεύθει χ.) E20.1: 283, (κεῖμαι ὑπὸ χθονὶ τῆ[δε]) E70.5: 452
- χορός (ἦρπασεν ἀθανάτων με χορός) E40.2: 363
- χορήζω ([ἄλ]λων οὐ χορήζω, διαφ. γρ. [ὄπ]λων) E32.2: 330
- χρησμός (χ]ρησμόν) E71.11 (στ. 18): 455
- χρηστός (Χάριμε χρηστέ, χαῖρε) E41.(5): 369 (βλ. καὶ χρυστός)
- χριστός (χριστόν, ἀντὶ χρηστόν;) E50.2: 404
- χρόνιος (ἕλας τὰς χρονίας) E53.4: 418
- χρόνος (Ἔην χρόνος ἡνίκα...) E18.1: 275
- χρύσειος (χρυσέω[ι κ]οσ[μο]ύμενον ἦθει) E48.1: 390, (χρύσειον ἐμ βύβλοισ γ[ράμμ]ι ἀνεγειράμ[ενος] E1.10: 174, (χρύσεια ὄντα δισπᾶ φαεμᾶ) E2.1: 179
- χρυσός (οἶα χρυσός ἦ τις ἄγυρο[ς]) E34.10: 342
- χρῦδην (Ἡ στερχθεῖσα χ.) E28.1: 313
- χώνη (ὄστεα κατθέμε[νος δ' ἐνὶ] χῶ[ν]η λαῖνοτεύκτω) E44.6: 380
- χώρη (πατέρων χῶ]ρης) E52.3: 412
- χῶρος (στεύλαις χῶρον ἐς εὐσεβέων) E27.6: 312, (πρὸς ζοφερόν χῶρον ἀποφθιμένον) E43.2: 376
- ψιλός (οὐνομα ... ψιλόν, διαφ. γρ. ψι[λ]ός κ. ᾶ.) E41.4: 367
- ψυχή / ψυχά (ἦ γάρ μοι ψυχή μὲν ἐς αἰθέρα...) E40.4(4-5): 363, (Ψυχῆς καθαρόν) E71.16(στ. 23): 456, (ἐπὶ ψυχάν ... διεχώρισε, διαφ. γρ. ἐπιψυχ(ίαν) E33.5: 337
- ᾧδε (σέ ... ᾧδε ἀνέθηκε) E25.5: 302, (ἐγὼ[ν] ᾧ[δε] ἀμφοτέρως ἐκόμισσα) E44.7: 380, (Ἔωδε ... |κεῖμαι) *E45.1(1-2): 381, (σὰ δ' ᾧδε βί[]) E64.4: 445
- ὠκύμορος (ἰὼν ὠκυμόρων ταμίην) *E54.1: 422
- ὠς ([ᾠς] δ' ἀπαλόν ... ἔρονος ἐλαίας) E33.1: 334, (ὠς ἔλεγον) *E45.4: 382, (ὠς ποτε Φοῖβος) E52.5: 413.

2. ΑΡΧΕΣ ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΩΝ (INITIA TITULORUM)

[..]αδ -----	E64
Ἄλκινόου μελάθροισι προσ[εἶκ]ελα δώματα ναίων,	E1
Ἄνδρόμαχος μέγ(α πένθος Ἄριστ)ώ(νακτος ἀδελφοῦ	E19
[- -] ἀνέστησε πόλις θρόν[ον - -]	E68
Ἄντιόχου παῖς ἐσθλός Ὀλύμπι[ς] ἔκτισε λουτρὸν]	E53
ΑΠΕΙ[υ - x - υ - x - υ -]	E71
Ἄρχος ὄδ' ἐκ Τεγέης Ἀγαπήνωρ Ἀγκαίου υἱός	E55
[Ἀσπί]δα καὶ Νείκην Παλλὰς χειρὶ θε[ῖσ]α π[ά]ρρεμι·	E32
[Ἀσπῶσι τόν ποτ' ἄρμενον (?) καὶ ὀθ]νήοις φίλον,	E50
[- υυ - υυ - υυ - (υυ)] βουλή Ἰ[ωμαίων]?	E67
Γλευκίτα τόδε σᾶμα τὸ Κυπρίῳ τῷ Σαλαμιν(ῶ·	E4
Γράσθι, [Γά]ναξ, κᾶ(π) πῶθι· φέπο(μ) μέγα μὴ ποτε φείσῃς.	E6
Ἐγὼ ἐμ' Ἀριστοκρέτης, κᾶ μεν ἔστασαν [κα]σίγητοι	E7
Εἰ καὶ μοιρίδιον τέλος ἦγέ σε γῆς ὑπὸ κόλπους,	E38
Ἐν ἀρώμασι καὶ στεφάνοις) ῥοδίνοις	E37
[Ἐν]θάδ' ἐγὼ κείμαι, καί με χ[θ]ῶν ἦδε καλύπτει,	E8
Ἐνθάδε μοῖραν ἔχων Ἀλικαρνησοεὺς Ἰδάγγυος	E3
Ἐννέ' ἐγὼ ζήσας λυκαβάντων ἤματα μόνων,	E41
[- υυ - υυ - υυ ? εὐκλέ]α παῖδα Μενίππου	E62
Ἐνδοδίας τόδε σῆμα πέλει γλυκερόν μετὰ φένγος,	E42
Ἐνδύχορος πόλις ἄδε τεᾶι, Νικόκλεες, ὀρμᾶι	E12
Ἐδε σε, [Ν]ικόγενης, κεύθει χθῶν τῆλε Καλύμ[ας]	E20
[- - - - -] ἠ μιαράς, ἄς ἀνε[- - - -]	E66
Ἐν χρόνος, ἠνίκα τόνδε σοφώτατον Ἑλλάς ἐκλείζειν	E18
Ἐ στερχθεῖσα χύδην Ἀφροδισίη οὐνεκα τερπνῆς	E28
Θησαυρόν Κυπρία καὶ [Ἰ]ορ[ε]σθέως εἰ[κ]όνα] μορ[φ]ῆ[ς]	E15
[x - υ - x - υ -] θνητός τις εἶ ;	E34
Ἰατρός θνητοῖσι νόσων ὁ κράτιστος ἀπάντων	E10
[Ἰ]άω, Κούρη, πινυτήν δέξαιο Τάκιλλαν·	E23
Ἰ(ν)θάδ' ἐγὼν κείμαι Χαετᾶ ὁ Προφηνύ, γένει	E5
Ἰῶν ὠκυμόρων ταμίην Τελαμώνιον ἦδε	E54
Κᾶν τροχάδην βαίνης, φίλε ὦ παροδείτα, βαιὸν ἐπίσχες.	E40
[Κουριέας] τὸ πάροϑε εἶ[ν] ὄ[λβω]ι παντὶ πέλο[ν]τας	E52
Κρήτα μὲν πατρίς μου, ὀδοπόρε· τίκτε δὲ μάτηρ	E22
[Κρῶ]σπιον εἰκοσέτη, χρυσέω[ι κ]ροσ[μ]ούμενον ἦθει,	E48
Λαοδίκης ὅδε πέπλος· εἶα δ' ἀνέθηκεν Ἀθηναῖ	E56
Λεδρῶι ἐν τεμένει Π[α]φία γέρας ἐκ πολυκλείτων]	E13
Ματρ[ό]πολις μοι χθῶν Πέλοπος τὸ Πελασγικὸν Ἄργος,	E9

[----- ? μεγ]αλοπρεπεῖς	E65
Μὴ σπεύσης, ὦ ξεῖνε, παρελθέμεν, ἀλλὰ με βαῖον	E24
Μικρὰ Τύχη[ι], Μυρτώ, ξένε, μένφεται, ἦν ἀπ' Ἐλα(ί)ης	E21
Μουσαῖον κόνις ἦδε Ἀγαθοκλέα παῖδα κέκευθεν	E36
[- Ὑ - - Ὑ -] νεκῶν κατατεθνιουσῶν	E44
[Ν]έστορα τῆι Παφίη τὸν αἰοίδιμον ἢ φιλόμουσ[ος]	E46
[Νικοκλέης Παφίων βασιλεὺς] υἱὸς Τιμάρχ[ου]	E59
[Οὐ] μὲν ἔδι σε καλ[εῖ]ν λυγρὰ σώματα, κοίρανε Πλούτων,	E43
[- Ὑ - Ὑ - Ὑ - Ὑ] παρθένοι οἶαν	E61
[- Ὑ - Ὑ - Π]αφίαι γέρας εἰκόνα τάνδε	E14
Παφιανὸς Πάφιος τῆδ' ὑπὸ γῆ λέλμιε	E47
Ποπλικόλαν Πρεῖσκόν με πόλις Περοσῆος ἄγαλμα	E51
Σειμὸν αἰεὶ ζήσας βίον, μάκαρ Ἀρτεμίδωρε,	E39
Σῆς ἔνεκεν, Λητοῦς τοξαλκέτα κοῦρ', ἐπινοίας	E58
-----]σικ [-----	E60
[Στασίοι]κον π[λήσα]ντα βίου τέλ[ος], ὦ παροδεῖτα,	E31
Στοργῆι Λαοδάμεια περίκλυτος ἠδ' Ἄλκηστις],	E30
----- σ]ύνης	E69
Τεῦξ' Ἐλικὼν Ἀκεσᾶ Σαλαμίνιος, ὦ ἐνὶ χερσὶ	E57
Τὴν δυνατὴν Νέμεσίν με θεὰν ἰδούσατο τεύξας	E35
[Τόνδ' Ὑ -] ἀνέθηκα, τὸν Ἀπ[όλλω]ν ε[ἰ]ρηξεῖν	E17
[Τόνδε ἀρετὴν ἀσκοῦ]ντα βίωι παίδων τε τ[υχόντα]	E16
Τὸν Φοῖβωι νάρδων χρύσεια ὄντα δισφᾶ φαεινᾶ	E2
Τὸ πρὶν ὁ σὺμ Μούσαις στέρξας βίον ἦλθε πρὸ μοίρας	E27
Τύμβε, τίνος τόδε σῆμα; τεὰν ὑπὸ λισάδα κε[ῖται]	E26
Υἱὸς Ἀριστάρχων Πολέμων τριετῆς λίπεν ἡμαρ.	E29
Υἱὸς σοὶ χάριτα[ς, Δ]ιοδώρα, τάσδε ἀπέδωκεν,	E25
Ἵπνωθεὶς Φίλιος Κύπριος γένος ἐξαλαμίνος	E11
[- Ὑ - Ὑ - ὑπὸ σ]άματι τῶιδε τ[έθαπται]	E63
[Χαί]ρησι [- Ὑ - Ὑ - Ὑ - Ὑ - Ὑ - Ὑ]	E70
Ἔωδε Πάφον γέννημα, σοφοῖς ἐπ(ι)εῖκελος ἀνήρ,	E45
[Ως] δ' ἀπαλὸν ῥεῖπαις ἀνεμώδεσιν ἔρνος ἐλαίας	E33
Ἔω τέκνον, ὃς πᾶσιν τε βροτοῖ(ς) πᾶ(ι)σίν τε θεοῖσιν.	E49